m~PxcÎ

(1) m~iv dvwZnvt 7

1.1) kyiy KiwQ Avjøvn&i bv‡g whwb cig KiyYvgq, AwZ `qvjy|

1.2) hveZxq cÖksmv Avjøvn& Zv'Avjvi whwb mKj m„wó RM‡Zi cvjbKZ©v|

1.3) whwb wbZvšÍ †g‡nievb I `qvjy|

1.4) whwb wePvi w`‡bi gvwjK|

1.5) Avgiv GKgvÎ †ZvgviB Bev`Z Kwi Ges kyaygvÎ †ZvgviB mvnvh¨ cÖv_©bv Kwi|

1.6) Avgv‡`i‡K mij c_ †`LvI,

1.7) †m mg¯Í †jv‡Ki c_ hv‡`i‡K Zywg †bqvgZ `vb K‡iQ| Zv‡`i c_ bq, hv‡`i cÖwZ †Zvgvi MRe bvwhj n‡q‡Q Ges hviv c_åó n‡q‡Q|

(2) evKvivt 284

2.1) Avwjd jvg gxg|

2.2) G †mB wKZve hv‡Z †KvbB m‡›`n †bB| c_ cÖ`k©bKvix ci‡nhMvi‡`i Rb¨,

2.3) hviv A‡`Lv wel‡qi Dci wek¦vm ¯’vcb K‡i Ges bvgvh cÖwZôv K‡i| Avi Avwg Zv‡`i‡K †h iyhx `vb K‡iwQ Zv †_‡K e¨q K‡i

2.4) Ges hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i‡Q †mme wel‡qi Dci hv wKQy †Zvgvi cÖwZ AeZxY© n‡q‡Q Ges †mme wel‡qi Dci hv †Zvgvi c~e©eZ©x‡`i cÖwZ AeZxY© n‡q‡Q| Avi Av‡LivZ‡K hviv wbwðZ e‡j wek¦vm K‡i|

2.5) ZvivB wb‡R‡`i cvjbKZ©vi cÿ †_‡K myc_ cÖvß, Avi ZvivB h_v_© mdjKvg|

2.6) wbwðZB hviv Kv‡di n‡q‡Q Zv‡`i‡K Avcwb fq cÖ`k©b Kiyb Avi bvB Kiyb Zv‡Z wKQyB Av‡m hvq bv, Zviv Cgvb Avb‡e bv|

2.7) Avjøvn& Zv‡`i AšÍKiY Ges Zv‡`i Kvbmg~n eÜ K‡i w`‡q‡Qb, Avi Zv‡`i †PvLmg~n c`©vq †X‡K w`‡q‡Qb| Avi Zv‡`i Rb¨ i‡q‡Q K‡Vvi kvw¯Í|

2.8) Avi gvby‡li g‡a¨ wKQy †jvK Ggb i‡q‡Q hviv e‡j, Avgiv Avjøvn& I ciKv‡ji cÖwZ Cgvb G‡bwQ A_P Av‡`Š Zviv Cgvb`vi bq|

2.9) Zviv Avjøvn& Ges Cgvb`viM‡Y‡K †auvKv †`q| A_P G‡Z Zviv wb‡R‡`i‡K Qvov Ab¨ KvD‡K †auvKv †`q bv A_P Zviv Zv Abyfe Ki‡Z cv‡i bv|

2.10) Zv‡`i AšÍtKiY e¨waMÖ¯Í Avi Avjøvn& Zv‡`i e¨wa Av‡iv evwo‡q w`‡q‡Qb| e¯Í~Zt Zv‡`i Rb¨ wba©vwiZ i‡q‡Q fqven Avhve, Zv‡`i wg_¨vPv‡ii `iyb|

2.11) Avi hLb Zv‡`i‡K ejv nq †h, `ywbqvi ey‡K `v½v-nv½vgv m„wó K‡iv bv, ZLb Zviv e‡j, Avgiv †Zv gxgvsmvi c_ Aej¤¦b K‡iwQ|

2.12) g‡b †i‡Lv, ZvivB nv½vgv m„wóKvix, wKšÍ~ Zviv Zv Dcjwä K‡i bv|

2.13) Avi hLb Zv‡`i‡K ejv nq, Ab¨vb¨iv †hfv‡e Cgvb G‡b‡Q †ZvgivI †mfv‡e Cgvb Avb, ZLb Zviv e‡j, AvgivI wK Cgvb Avbe †evKv‡`iB gZ! g‡b †i‡Lv, cÖK…Zc‡ÿ ZvivB †evKv, wKšÍ~ Zviv Zv †ev‡S bv|

2.14) Avi Zviv hLb Cgvb`vi‡`i mv‡_ wg‡k, ZLb e‡j, Avgiv Cgvb G‡bwQ| Avevi hLb Zv‡`i kqZvb‡`i mv‡_ GKv‡šÍ mvÿvr K‡i, ZLb e‡j, Avgiv †Zvgv‡`i mv‡_ i‡qwQ| Avgiv †Zv (gymjgvb‡`i mv‡_) Dcnvm Kwi gvÎv|

2.15) eis Avjøvn&B Zv‡`i mv‡_ Dcnvm K‡ib| Avi Zv‡`i‡K wZwb †Q‡o w`‡q‡Qb †hb Zviv wb‡R‡`i AnsKvi I KzgZj‡e nqivb I †c‡ikvb _v‡K|

2.16) Zviv †m mg¯Í †jvK, hviv †n`v‡q‡Zi wewbg‡q †Mvgivnx Lwi` K‡i| e¯Í~Zt Zviv Zv‡`i G e¨emvq jvfevb n‡Z cv‡iwb Ges Zviv †n`v‡qZI jvf Ki‡Z cv‡iwb|

2.17) Zv‡`i Ae¯'v †m e¨w³i gZ, †h †jvK †Kv_vI AvMyb R¦vjv‡jv Ges Zvi Pviw`KKvi mewKQy‡K hLb AvMyb ¯có K‡i Zyj‡jv, wVK Ggwb mgq Avjøvn&& Zvi Pviw`‡Ki Av‡jv‡K DwV‡q wb‡jb Ges Zv‡`i‡K AÜKv‡i †Q‡o w`‡jb| d‡j, Zviv wKQyB †`L‡Z cvq bv|

2.18) Zviv ewai, g~K I AÜ| myZivs Zviv wd‡i Avm‡e bv|

2.19) Avi Zv‡`i D`vniY †mme †jv‡Ki gZ hviv `y‡h©vMc~Y© S‡ov iv‡Z c_ P‡j, hv‡Z _v‡K Auvavi, MR©b I we`y¨rPgK| g„Zy¨i f‡q MR©‡bi mgq Kv‡b Av½yj w`‡q iÿv †c‡Z Pvq| A_P mg¯Í Kv‡diB Avjøvn&& KZ„©K cwi‡ewôZ|

2.20) we`y¨Zv‡jv‡K hLb mvgvb¨ Av‡jvwKZ nq, ZLb wKQyUv c_ P‡j| Avevi hLb AÜKvi n‡q hvq, ZLb Vuvq `uvwo‡q _v‡K| hw` Avjøvn&& B"Qv K‡ib, Zvn‡j Zv‡`i kÖeYkw³ I `„wókw³ wQwb‡q wb‡Z cv‡ib| Avjøvn&& hveZxq wel‡qi Dci me©gq ÿgZvkxj|

2.21) †n gvbe mgvR! †Zvgiv †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi Gev`Z Ki, whwb †Zvgvw`M‡K Ges †Zvgv‡`i c~e©eZ©xw`M‡K m„wó K‡i‡Qb| Zv‡Z Avkv Kiv hvq, †Zvgiv ci‡nhMvix AR©b Ki‡Z cvi‡e|

2.22) †h cweÎmËv †Zvgv‡`i Rb¨ f~wg‡K weQvbv Ges AvKvk‡K Qv` ¯^iƒc ¯'vcb K‡i w`‡q‡Qb, Avi AvKvk †_‡K cvwb el©Y K‡i †Zvgv‡`i Rb¨ dj-dmj Drcv`b K‡i‡Qb †Zvgv‡`i Lv`¨ wnmv‡e| AZGe, Avjøvn&i mv‡_ †Zvgiv Ab¨ Kv‡KI mgKÿ K‡iv bv| e¯Í~Zt Gme †Zvgiv Rvb|

2.23) GZ`m¤ú‡K© hw` †Zvgv‡`i †Kvb m‡›`n _v‡K hv Avwg Avgvi ev›`vi cÖwZ AeZxY© K‡iwQ, Zvn‡j Gi gZ GKwU m~iv iPbv K‡i wb‡q Gm| †Zvgv‡`i †mme mvnvh¨Kvix‡`i‡K m‡½ bvI-GK Avjøvn&&‡K Qvov, hw` †Zvgiv mZ¨ev`x n‡q _v‡Kv|

2.24) Avi hw` Zv bv cvi-Aek¨ Zv †Zvgiv KLbI cvi‡e bv, Zvn‡j †m †`vh‡Li AvMyb †_‡K iÿv cvIqvi †Póv Ki, hvi R¦vjvbx n‡e gvbyl I cv_i| hv cÖ¯Í~Z Kiv n‡q‡Q Kv‡di‡`i Rb¨|

2.25) Avi †n bex (mvt), hviv Cgvb G‡b‡Q Ges mrKvRmg~n K‡i‡Q, Avcwb Zv‡`i‡K Ggb †e‡nk‡Zi mymsev` w`b, hvi cv`‡`‡k bnimg~n cÖevngvb _vK‡e| hLbB Zviv Lvevi wn‡m‡e †Kvb dj cÖvß n‡e, ZLbB Zviv ej‡e, G‡Zv AweKj †m djB hv Avgiv BwZc~‡e©I jvf K‡iwQjvg| e¯Í~Zt Zv‡`i‡K GKB cÖK…wZi dj cÖ`vb Kiv n‡e| Ges †mLv‡b Zv‡`i Rb¨ ky×Pvwibx igYxK,j _vK‡e| Avi †mLv‡b Zviv AbšÍKvj Ae¯'vb Ki‡e|

2.26) Avjøvn&& cvK wbtm‡›`‡n gkv ev Z`yaŸ© e¯Í~ Øviv Dcgv †ck Ki‡Z j¾v‡eva K‡ib bv| e¯Í~Zt hviv gywgb Zviv wbwðZfv‡e wek¦vm K‡i †h, Zv‡`i cvjbKZ©v KZ©„K Dc¯'vwcZ G Dcgv m¤ú~Y© wbf~©j I mwVK| Avi hviv Kvwdi Zviv e‡j, Giƒc Dcgv Dc¯'vc‡b Avjøvn&&i gZjeB ev wK wQj| G Øviv Avjøvn& Zv'Avjv A‡bK‡K wec_Mvgx K‡ib, Avevi A‡bK‡K mwVK c_I cÖ`k©b K‡ib| wZwb Abyiƒc Dcgv Øviv Amr e¨w³eM© wf›¥ Kv‡KI wec_Mvgx K‡ib bv|

2.27) (wec_Mvgx IivB) hviv Avjøvn&&i m‡½ A½xKvive× nIqvi ci Zv f½ K‡i Ges Avjøvn&& cvK hv Awew"Q›¥ ivL‡Z wb‡`©k w`‡q‡Qb, Zv wQ›¥ K‡i, Avi c„w_exi ey‡K AkvwšÍ m„wó K‡i| Iiv h_v_©B ÿwZMÖ¯Í|

2.28) †Kgb K‡i †Zvgiv Avjøvn&&i e¨vcv‡i Kzdix Aej¤¦b KiQ? A_P †Zvgiv wQ‡j wb®cÖvY| AZtci wZwbB †Zvgv‡`i‡K cÖvY `vb K‡i‡Qb, Avevi g„Zy¨ `vb Ki‡eb| cybivq †Zvgv‡`i‡K Rxeb`vb Ki‡eb| AZtci ZviB cÖwZ cÖZ¨veZ©b Ki‡e|

2.29) wZwbB †m mËv whwb m„wó K‡i‡Qb †Zvgv‡`i Rb¨ hv wKQy Rgx‡b i‡q‡Q †m mg¯Í| Zvici wZwb g‡bvms‡hvM K‡i‡Qb AvKv‡ki cÖwZ| e¯Í~Zt wZwb ‰Zix K‡i‡Qb mvZ Avmgvb| Avi Avjøvn&& me©wel‡q AewnZ|

2.30) Avi †Zvgvi cvjbKZ©v hLb †d‡ikZvw`M‡K ej‡jb: Avwg c„w_ex‡Z GKRb cÖwZwbwa evbv‡Z hvw”Q, ZLb †d‡ikZvMY ejj, Zywg wK c„w_ex‡Z Ggb KvD‡K m„wó Ki‡e †h `v½v-nv½vgvi m„wó Ki‡e Ges i³cvZ NUv‡e? A_P Avgiv wbqZ †Zvgvi MyYKxZ©b KiwQ Ges †Zvgviv cweÎ mËv‡K m¥iY KiwQ| wZwb ej‡jb, wbtm‡›`‡n Avwg Rvwb, hv †Zvgiv Rvb bv|

2.31) Avi Avjøvn&& Zv'Avjv wkLv‡jb Av`g‡K mg¯Í e¯Í~-mvgMÖxi bvg| Zvici †m mg¯Í e¯Í~-mvgMÖx‡K †d‡ikZv‡`i mvg‡b Dc¯’vcb Ki‡jb| AZtci ej‡jb, Avgv‡K †Zvgiv GMy‡jvi bvg e‡j `vI, hw` †Zvgiv mZ¨ n‡q _vK|

2.32) Zviv ejj, Zywg cweÎ! Avgiv †Kvb wKQyB Rvwb bv, Z‡e Zywg hv Avgvw`M‡K wkwL‡qQ (‡mMy‡jv e¨ZxZ) wbðq ZywgB cÖK…Z Ávbm¤ú›¥, †nKgZIqvjv|

2.33) wZwb ej‡jb, †n Av`g, †d‡ikZv‡`i‡K e‡j `vI Gm‡ei bvg| Zvici hLb wZwb e‡j w`‡jb †m m‡ei bvg, ZLb wZwb ej‡jb, Avwg wK †Zvgv‡`i‡K ewjwb †h, Avwg Avmgvb I hgx‡bi hveZxq †Mvcb welq m¤ú‡K© Lye fvj K‡iB AeMZ i‡qwQ? Ges †mme welqI Rvwb hv †Zvgiv cÖKvk Ki, Avi hv †Zvgiv †Mvcb Ki!

2.34) Ges hLb Avwg nhiZ Av`g (Avt)-‡K †mR`v Kivi Rb¨ †d‡ikZvMY‡K wb‡`©k w`jvg, ZLbB Be&jxm e¨ZxZ mevB wmR&`v Ki‡jv| †m (wb‡`©k) cvjb Ki‡Z A¯^xKvi Kij Ges AnsKvi cÖ`k©b Kij| d‡j †m Kvwdi‡`i AšÍf©~³ n‡q †Mj|

2.35) Ges Avwg Av`g‡K nyKzg Kijvg †h, Zywg I †Zvgvi ¯¿x Rv›¥v‡Z emevm Ki‡Z _vK Ges ILv‡b hv PvI, †hLvb †_‡K PvI, cwiZ„wßmn †L‡Z _vK, wKšÍ~ G Mv‡Qi wbKUeZ©x n‡qv bv| Ab¨_vq †Zvgiv hvwjg‡`i AšÍf©~³ n‡q co‡e|

2.36) AbšÍi kqZvb Zv‡`i Dfq‡K ILvb †_‡K c`¯LwjZ K‡iwQj| c‡i Zviv †h myL-¯^v”Q‡›`¨ wQj Zv †_‡K Zv‡`i‡K †ei K‡i w`j Ges Avwg ejjvg, †Zvgiv †b‡g hvI| †Zvgiv ci¯ci G‡K Ac‡ii kµ n‡e Ges †Zvgv‡`i‡K †mLv‡b wKQyKvj Ae¯’vb Ki‡Z n‡e I jvf msMÖn Ki‡Z n‡e|

2.37) AZtci nhiZ Av`g (Avt) ¯^xq cvjbKZ©vi KvQ †_‡K K‡qKwU K_v wk‡L wb‡jb, AZtci Avjøvn& cvK Zuvi cÖwZ (KiyYvf‡i) jÿ¨ Ki‡jb| wbðqB wZwb gnv-ÿgvkxj I Amxg `qvjy|

2.38) Avwg nyKzg Kijvg, †Zvgiv mevB bx‡P †b‡g hvI| AZtci hw` †Zvgv‡`i wbKU Avgvi cÿ †_‡K †Kvb †n`v‡qZ †cuŠ‡Q, Z‡e †h e¨w³ Avgvi †m †n`v‡qZ Abymv‡i Pj‡e, Zvi Dci bv †Kvb fq Avm‡e, bv (‡Kvb Kvi‡Y) Zviv wPšÍvMÖ¯Í I mšÍß n‡e|

2.39) Avi †h †jvK Zv A¯^xKvi Ki‡e Ges Avgvi wb`k©bMy‡jv‡K wg_¨v cÖwZc›¥ Kivi cÖqvm cv‡e, ZvivB n‡e Rvnv›¥vgevmx; AšÍKvj †mLv‡b _vK‡e|

2.40) †n ebx-BmivCjMY, †Zvgiv m¥iY Ki Avgvi †m AbyMÖn hv Avwg †Zvgv‡`i cÖwZ K‡iwQ Ges †Zvgiv c~iY Ki Avgvi mv‡_ K…Z cÖwZÁv, Zvn‡j Avwg †Zvgv‡`i‡K cÖ`Ë cÖwZkÖywZ c~iY Kie| Avi fq Ki Avgv‡KB|

2.41) Avi †Zvgiv †m MÖ‡š’i cÖwZ wek¦vm ¯’vcb Ki, hv Avwg AeZxY© K‡iwQ mZ¨e³v wn‡m‡e †Zvgv‡`i Kv‡Q| e¯Í~Zt †Zvgiv Zvi cÖv_wgK A¯^xKviKvix n‡qv bv Avi Avgvi Avqv‡Zi Aí g~j¨ w`I bv| Ges Avgvi (Avhve) †_‡K euvP|

2.42) †Zvgiv mZ¨‡K wg_¨vi mv‡_ wgwk‡q w`I bv Ges Rvbv m‡Ë¡ mZ¨‡K †Zvgiv †Mvcb K‡iv bv|

2.43) Avi bvgvh Kv‡qg Ki, hvKvZ `vb Ki Ges bvgv‡h AebZ nI Zv‡`i mv‡_, hviv AebZ nq|

2.44) †Zvgiv wK gvbyl‡K mrK‡g©i wb‡`©k `vI Ges wb‡Riv wb‡R‡`i‡K f~‡j hvI, A_P †Zvgiv wKZve cvV Ki? ZeyI wK †Zvgiv wPšÍv Ki bv?

2.45) ˆa‡h©i mv‡_ mvnvh¨ cÖv_©bv Ki bvgv‡hi gva¨‡g| Aek¨ Zv h‡_ó KwVb| wKšÍ~ †m mg¯Í webqx †jvK‡`i c‡ÿB Zv m¤¢e|

2.46) hviv GK_v †Lqvj K‡i †h, Zv‡`i‡K m¤§yLxb n‡Z n‡e ¯^xq ciIqvi‡`Mv‡ii Ges ZuviB w`‡K wd‡i †h‡Z n‡e|

2.47) †n ebx-BmivCjMY! †Zvgiv m¥iY Ki Avgvi AbyMÖ‡ni K_v, hv Avwg †Zvgv‡`i Dci K‡iwQ Ges (m¥iY Ki) †m welqwU †h, Avwg †Zvgv‡`i‡K D”Pgh©v`v `vb K‡iwQ mgMÖ we‡k¦i Dci|

2.48) Avi †m w`‡bi fq Ki, hLb †KD KviI mvgvb¨ DcKv‡i Avm‡e bv Ges Zvi c‡ÿ †Kvb mycvwikI Keyj n‡e bv; KviI KvQ †_‡K ÿwZc~iYI †bqv n‡e bv Ges Zviv †Kvb iKg mvnvh¨I cv‡e bv|

2.49) Avi (m¥iY Ki) †m mg‡qi K_v, hLb Avwg †Zvgvw`M‡K gyw³`vb K‡iwQ †diAvD‡bi †jvK‡`i Kej †_‡K hviv †Zvgvw`M‡K KwVb kvw¯Í `vb KiZ; †Zvgv‡`i cyÎmšÍvb‡`i‡K RevB KiZ Ges †Zvgv‡`i ¯¿xw`M‡K Ae¨vnwZ w`Z| e¯Í~Zt Zv‡Z cixÿv wQj †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi cÿ †_‡K, gnv cixÿv|

2.50) Avi hLb Avwg †Zvgv‡`i Rb¨ mvMi‡K wØLwÛZ K‡iwQ, AZtci †Zvgv‡`i‡K evuwP‡q w`‡qwQ Ges Wywe‡q w`‡qwQ †diAvD‡bi †jvKw`M‡K A_P †Zvgiv †`LwQ‡j|

2.51) Avi hLb Avwg g~mvi mv‡_ Iqv`v K‡iwQ Pwjøk ivwÎi AZtci †Zvgiv †Mverm evwb‡q wb‡qQ g~mvi Abycw¯’wZ‡Z| e¯Í~Zt †Zvgiv wQ‡j hv‡jg|

2.52) Zvici Avwg Zv‡ZI †Zvgv‡`i‡K ÿgv K‡i w`‡qwQ, hv‡Z †Zvgiv K…ZÁZv ¯^xKvi K‡i bvI|

2.53) Avi (m¥iY Ki) hLb Avwg g~mv‡K wKZve Ges mZ¨-wg_¨vi cv_©K¨ weavbKvix wb‡`©k `vb K‡iwQ, hv‡Z †Zvgiv mij c_ cÖvß n‡Z cvi|

2.54) Avi hLb g~mv Zvi m¤úÖ`vq‡K ejj, †n Avgvi m¤úÖ`vq, †Zvgiv †Zvgv‡`iB ÿwZmvab K‡iQ GB †Mverm wbg©vY K‡i| Kv‡RB GLb ZIev Ki ¯^xq mªóvi cÖwZ Ges wbR wbR cÖvY wemR©b `vI| GUvB †Zvgv‡`i Rb¨ Kj¨vYKi †Zvgv‡`i mªóvi wbKU| Zvici †Zvgv‡`i cÖwZ jÿ¨ Kiv nj| wbtm‡›`‡n wZwbB ÿgvKvix, AZ¨šÍ †g‡nievb|

2.55) Avi hLb †Zvgiv ej‡j, †n g~mv, Kwm¥bKv‡jI Avgiv †Zvgv‡K wek¦vm Kie bv, hZÿY bv Avgiv Avjøvn&‡K (cÖKv‡k¨) †`L‡Z cve| e¯Í~Zt †Zvgvw`M‡K cvKovI Kij we`y¨r| A_P †Zvgiv Zv cÖZ¨ÿ KiwQ‡j|

2.56) Zvici g‡i hvevi ci †Zvgvw`M‡K Avwg Zz‡j `vuo Kwi‡qwQ, hv‡Z K‡i †Zvgiv K…ZÁZv ¯^xKvi K‡i bvI|

2.57) Avi Avwg †Zvgv‡`i Dci Qvqv `vb K‡iwQ †gNgvjvi Øviv Ges †Zvgv‡`i Rb¨ Lvevi cvwV‡qwQ 'gvbœv' I mvjIqv'| †mme cweÎ e¯Í~ †Zvgiv fÿb Ki, hv Avwg †Zvgv‡`i‡K `vb K‡iwQ| e¯Í~Zt Zviv Avgvi †Kvb ÿwZ Ki‡Z cv‡iwb, eis wb‡R‡`iB ÿwZ mvab K‡i‡Q|

2.58) Avi hLb Avwg ejjvg, †Zvgiv cÖ‡ek Ki G bMix‡Z Ges G‡Z †hLv‡b Lykx †L‡q ¯^v”Q‡›`¨ wePiY Ki‡Z _vK Ges `iRvi wfZi w`‡q cÖ‡ek Kivi mgq †mR`v K‡i XyK, Avi ej‡Z _vK-&Š8216;Avgvw`M‡K ÿgv K‡i `vI'-Zvn‡j Avwg †Zvgv‡`i Aciva ÿgv Kie Ges mr Kg©kxj‡`i‡K AwZwi³ `vbI Kie|

2.59) AZtci hv‡jgiv K_v cv‡jU w`‡q‡Q, hv wKQy Zv‡`i‡K e‡j †`qv n‡qwQj Zv †_‡K| Zvici Avwg AeZxY© K‡iwQ hv‡jg‡`i Dci Avhve, Avmgvb †_‡K, wb‡`©k jsNb Kivi Kvi‡Y|

2.60) Avi g~mv hLb wbR RvwZi Rb¨ cvwb PvBj, ZLb Avwg ejjvg, ¯^xq hwôi Øviv AvNvZ Ki cv_‡ii Dc‡i| AZtci Zv †_‡K cÖevwnZ n‡q Gj eviwU cÖmªeY| Zv‡`i me †MvÎB wP‡b wbj wbR wbR NvU| Avjøvn&i †`qv wiwhK LvI, cvb Ki Avi `ywbqvi ey‡K `vsMv-nvsMvgv K‡i †ewoI bv|

2.61) Avi †Zvgiv hLb ej‡j, †n g~mv, Avgiv GKB ai‡bi Lv`¨-`ª‡e¨ KLbI ‰ah©aviY Kie bv| Kv‡RB Zzwg †Zvgvi cvjbKZ©vi wbKU Avgv‡`i c‡ÿ cÖv_©bv Ki, wZwb †hb Avgv‡`i R‡b¨ Ggb e¯Í~mvgMÖx `vb K‡ib hv Rwg‡Z Drcbœ nq, ZiKvix, KvKox, Mg, gmywi, †cuqvR cÖf„wZ| g~mv (Avt) ej‡jb, †Zvgiv wK Ggb e¯Í~ wb‡Z PvI hv wbK…ó †m e¯Í~i cwie‡Z© hv DËg? †Zvgiv †Kvb bMix‡Z DcbxZ nI, Zvn‡jB cv‡e hv †Zvgiv Kvgbv KiQ| Avi Zv‡`i Dci Av‡ivc Kiv nj jvÂbv I cigyLv‡cwÿZv| Zviv Avjøvn&i †ivlvb‡j cwZZ n‡q Nyi‡Z _vKj| Ggb n‡jv G Rb¨ †h, Zviv Avjøvn&i wewa weavb gvb‡Zv bv Ges bexMY‡K Ab¨vqfv‡e nZ¨v KiZ| Zvi KviY, Zviv wQj bvdigvb mxgvjsNKvix|

2.62) wbtm‡›`‡n hviv gymjgvb n‡q‡Q Ges hviv Bny`x, bvmviv I mv‡eCb, (Zv‡`i ga¨ †_‡K) hviv Cgvb G‡b‡Q Avjøvn&i cÖwZ I wKqvgZ w`e‡mi cÖwZ Ges mrKvR K‡i‡Q, Zv‡`i Rb¨ i‡q‡Q Zvi mIqve Zv‡`i cvjbKZ©vi Kv‡Q| Avi Zv‡`i †KvbB fq-fxwZ †bB, Zviv `ytwLZI n‡e bv|

2.63) Avi Avwg hLb †Zvgv‡`i KvQ †_‡K A½xKvi wb‡qwQjvg Ges Zzi ce©Z‡K †Zvgv‡`i gv_vi Dci Zz‡j a‡iwQjvg GB e‡j †h, †Zvgvw`M‡K †h wKZve †`qv n‡q‡Q Zv‡K ai my`„pfv‡e Ges G‡Z hv wKQy i‡q‡Q Zv g‡b †i‡Lv hv‡Z †Zvgiv fq Ki|

2.64) Zvic‡iI †Zvgiv Zv †_‡K wd‡i †MQ| Kv‡RB Avjøvn&i AbyMÖn I †g‡nievbx hw` †Zvgv‡`i Dci bv _vKZ, Z‡e Aek¨B †Zvgiv aesm n‡q †h‡Z|

2.65) †Zvgiv Zv‡`i‡K fvjifv‡e †R‡bQ, hviv kwbev‡ii e¨vcv‡i mxgv j•NY K‡iwQj| Avwg e‡jwQjvg: †Zvgiv jvwÂZ evbi n‡q hvI|

2.66) AZtci Avwg G NUbv‡K Zv‡`i mgmvgwqK I cieZx©‡`i Rb¨ `„óvšÍ Ges Avjøvn&fxiy‡`i Rb¨ Dc‡`k MÖn‡Yi Dcv`vb K‡i w`‡qwQ|

2.67) hLb g~mv (Avt) ¯^xq m¤úÖ`vq‡K ej‡jb: Avjøvn& †Zvgv‡`i GKwU Miy RevB Ki‡Z e‡j‡Qb| Zviv ejj, Zzwg wK Avgv‡`i mv‡_ Dcnvm KiQ? g~mv (Avt) ej‡jb, g~L©‡`i AšÍf©y³ nIqv †_‡K Avwg Avjøvn&i Avkªq cÖv_©bv KiwQ|

2.68) Zviv ejj, Zzwg †Zvgvi cvjbKZ©vi Kv‡Q Avgv‡`i Rb¨ cÖv_©bv Ki, †hb †mwUi iƒc we‡kølY Kiv nq| g~mv (Avt) ej‡jb, wZwb ej‡Qb, †mUv n‡e GKUv Mvfx, hv e„× bq Ges KzgvixI bq-eva©K¨ I †hŠe‡bi gvSvgvwS eq‡mi| GLb Avw`ó KvR K‡i †dj|

2.69) Zviv ejj, †Zvgvi cvjbKZ©vi Kv‡Q Avgv‡`i Rb¨ cÖv_©bv Ki †h, Zvi iO wKiƒc n‡e? g~mv (Avt) ej‡jb, wZwb e‡j‡Qb †h, Mvp cxZe‡Y©i Mvfx-hv `k©K‡`i PgrK…Z Ki‡e|

2.70) Zviv ejj, Avcwb cÖfyi Kv‡Q cÖv_©bv Kiyb-wZwb e‡j w`b †h, †mUv wKiƒc? †Kbbv, Miy Avgv‡`i Kv‡Q mv`„k¨kxj g‡b nq| BbkvAvjøvn& Gevi Avgiv Aek¨B c_cÖvß ne| g~mv (Avt) ej‡jb, wZwb e‡jb †h, G Mvfx f~Kl©Y I Rj †mP‡bi kª‡g Af¨¯Í bq-n‡e wb®Kj¼, wbLuyZ|

2.71) Zviv ejj, Gevi mwVK Z_¨ G‡bQ| AZtci Zviv †mUv RevB Kij, A_P RevB Ki‡e e‡j g‡b nw”Qj bv|

2.72) hLb †Zvgiv GKRb‡K nZ¨v K‡i c‡i †m m¤ú‡K© G‡K Aci‡K Awfhy³ K‡iwQ‡j| hv †Zvgiv †Mvcb KiwQ‡j, Zv cÖKvk K‡i †`qv wQj Avjøvn&i AwfcÖvq|

2.73) AZtci Avwg ejjvg: Miyi GKwU LÛ Øviv g„Z†K AvNvZ Ki| Gfv‡e Avjøvn& g„Z‡K RxweZ K‡ib Ges †Zvgv‡`i‡K Zuvi wb`k©Y mg~n cÖ`k©b K‡ib-hv‡Z †Zvgiv wPšÍv Ki|

2.74) AZtci G NUbvi c‡i †Zvgv‡`i AšÍi KwVb n‡q †M‡Q| Zv cv_‡ii gZ A_ev Z`‡cÿvI KwVb| cv_‡ii g‡a¨ Ggb I Av‡Q; hv †_‡K SiYv cÖevwnZ nq, GgbI Av‡Q, hv we`xY© nq, AZtci Zv †_‡K cvwb wbM©Z nq Ges GgbI Av‡Q, hv Avjøvn&i f‡q L‡mco‡Z _v‡K! Avjøvn& †Zvgv‡`i KvRKg© m¤ú‡K© †e-Lei bb|

2.75) †n gymjgvbMY, †Zvgiv wK Avkv Ki †h, Zviv †Zvgv‡`i K_vq Cgvb Avb‡e? Zv‡`i g‡a¨ GK`j wQj, hviv Avjøvn&i evYx kªeY KiZ; AZtci ey‡S-ky‡b Zv cwieZ©b K‡i w`Z Ges Zviv Zv AeMZ wQj|

2.76) hLb Zviv gymjgvb‡`i mv‡_ wgwjZ nq, ZLb e‡j: Avgiv gymjgvb n‡qwQ| Avi hLb ci¯c‡ii mv‡_ wbf„‡Z Ae¯’vb K‡i, ZLb e‡j, cvjbKZ©v †Zvgv‡`i R‡b¨ hv cÖKvk K‡i‡Qb, Zv wK Zv‡`i Kv‡Q e‡j w`”Q? Zvn‡j †h Zviv G wb‡q cvjKZ©vi mvg‡b †Zvgv‡`i‡K wg_¨v cÖwZcbœ Ki‡e| †Zvgiv wK Zv Dcjwä Ki bv?

2.77) Zviv wK GZUzKzI Rv‡b bv †h, Avjøvn& †mme welqI cwiÁvZ hv Zviv †Mvcb K‡i Ges hv cÖKvk K‡i?

2.78) †Zvgv‡`i wKQy †jvK wbiÿi| Zviv wg_¨v AvKv•ÿv Qvov Avjøvn&i MÖ‡š’i wKQyB Rv‡b bv| Zv‡`i Kv‡Q Kíbv Qvov wKQyB †bB|

2.79) AZGe Zv‡`i R‡b¨ Avd‡mvm! hviv wbR nv‡Z MÖš’ †j‡L Ges e‡j, GUv Avjøvn&i cÿ †_‡K AeZxY©-hv‡Z Gi wewbg‡q mvgvb¨ A_© MÖnY Ki‡Z cv‡i| AZGe Zv‡`i cÖwZ Av‡ÿc, Zv‡`i nv‡Zi †jLvi Rb¨ Ges Zv‡`i cÖwZ Av‡ÿc, Zv‡`i DcvR©‡bi R‡b¨|

2.80) Zviv e‡j: AvMyb Avgvw`M‡K KLbI ¯ck© Ki‡e bv; wKšÍ~ MYvMYwZ K‡qKw`b| e‡j w`b: †Zvgiv wK Avjøvn&i KvQ †_‡K †Kvb A½xKvi †c‡qQ †h, Avjøvn& KLbI Zvi †Ljvd Ki‡eb bv-bv †Zvgiv hv Rvb bv, Zv Avjøvn&i mv‡_ Ry‡o w`”Q|

2.81) nuv, †h e¨w³ cvc AR©b K‡i‡Q Ges †m cvc Zv‡K cwi‡ewóZ K‡i wb‡q‡Q, ZvivB †`vh‡Li Awaevmx| Zviv †mLv‡bB wPiKvj _vK‡e|

2.82) cÿvšÍ‡i hviv Cgvb G‡b‡Q Ges mrKvR K‡i‡Q, ZvivB Rvbœv‡Zi Awaevmx| Zviv †mLv‡bB wPiKvj _vK‡e|

2.83) hLb Avwg ebx-BmivC‡ji KvQ †_‡K A½xKvi wbjvg †h, †Zvgiv Avjøvn& Qvov KvivI Dcvmbv Ki‡e bv, wcZv-gvZv, AvZœxq-¯^Rb, GZxg I `xb-`wi`ª‡`i mv‡_ mØ¨envi Ki‡e, gvbyl‡K mr K_vevZ©v ej‡e, bvgvh cÖwZôv Ki‡e Ges hvKvZ †`‡e, ZLb mvgvb¨ K‡qKRb Qvov †Zvgiv gyL wdwi‡q wb‡j, †ZvgivB AMÖvn¨Kvix|

2.84) hLb Avwg †Zvgv‡`i KvQ †_‡K A½xKvi wbjvg †h, †Zvgiv ci¯ci LybvLywb Ki‡e bv Ges wb‡R‡`i‡K †`k †_‡K ewn¯‹vi Ki‡e bv, ZLb †Zvgiv Zv ¯^xKvi K‡iwQ‡j Ges †Zvgiv Zvi mvÿ¨ w`w”Q‡j|

2.85) AZtci †ZvgivB ci¯ci LybvLywb KiQ Ges †Zvgv‡`iB GK`j‡K Zv‡`i †`k †_‡K ewn¯‹vi KiQ| Zv‡`i weiy‡× cvc I Ab¨v‡qi gva¨‡g AvµgY KiQ| Avi hw` ZvivB KviI e›`x n‡q †Zvgv‡`i Kv‡Q Av‡m, Z‡e wewbgq wb‡q Zv‡`i gy³ KiQ| A_P Zv‡`i ewn¯‹vi KivI †Zvgv‡`i Rb¨ Aˆea| Z‡e wK †Zvgiv MÖ‡š’i wKq`sk wek¦vm Ki Ges wKq`sk Awek¦vm Ki? hviv Gifc K‡i cvw_©e Rxe‡b `~MwZ© Qvov

Zv‡`i Avi †KvbB c\_ †bB| wKqvg‡Zi w`b Zv‡`i K‡VviZg kvw¯Íi w`‡K †cuŠ‡Q †`qv n‡e| Avjøvn& †Zvgv‡`i KvR-Kg© m¤ú‡K© †e-Lei bb|

2.86) GivB ciKv‡ji wewbg‡q cvw_©e Rxeb µq K‡i‡Q| AZGe G‡`i kvw¯Í jNy n‡e bv Ges Giv mvnvh¨I cv‡e bv|

2.87) Aek¨B Avwg g~mv‡K wKZve w`‡qwQ| Ges Zvi c‡i ch©vqµ‡g im~j cvwV‡qwQ| Avwg gwiqg Zbq Cmv‡K my¯có †gv‡Rhv `vb K‡iwQ Ges cweÎ iƒ‡ni gva¨‡g Zv‡K kw³`vb K‡iwQ| AZtci hLbB †Kvb im~j Ggb wb‡`©k wb‡q †Zvgv‡`i Kv‡Q G‡m‡Q, hv †Zvgv‡`i g‡b fvj jv‡Mwb, ZLbB †Zvgiv AnsKvi K‡iQ| †kl ch©šÍ †Zvgiv GK`j‡K wg\_¨vev`x e‡jQ Ges GK`j‡K nZ¨v K‡iQ|

2.88) Zviv e‡j, Avgv‡`i nƒ`q Aa©ve„Z| Ges Zv‡`i Kzd‡ii Kvi‡Y Avjøvn& Awfm¤úvZ K‡i‡Qb| d‡j Zviv AíB Cgvb Av‡b|

2.89) hLb Zv‡`i Kv‡Q Avjøvn&i cÿ †\_‡K wKZve G‡m †cuŠQvj, hv †m wel‡qi mZ¨vqb K‡i, hv Zv‡`i Kv‡Q i‡q‡Q Ges Zviv c~‡e© KiZ| Ae‡k‡l hLb Zv‡`i Kv‡Q †cuŠQj hv‡K Zviv wP‡b †i‡LwQj, ZLb Zviv Zv A¯^xKvi K‡i emj| AZGe, A¯^xKviKvix‡`i Dci Avjøvn&i Awfm¤úvZ|

2.90) hvi wewbg‡q Zviv wb‡R‡`i wewµ K‡i‡Q, Zv LyeB g›`; †h‡nZz Zviv Avjøvn& hv bwhj K‡i‡Qb, Zv A¯^xKvi K‡i‡Q GB nVKvwiZvi `iyb †h, Avjøvn& ¯^xq ev›`v‡`i g‡a¨ hvi cÖwZ B"Qv AbyMÖn bvwhj K‡ib| AZGe, Zviv †µv‡ai Dci †µva AR©b K‡i‡Q| Avi Kv‡di‡`i Rb¨ i‡q‡Q AcgvbRbK kvw¯Í|

2.91) hLb Zv‡`i‡K ejv nq, Avjøvn& hv cvwV‡q‡Qb Zv †g‡b bvI, ZLb Zviv e‡j, Avgiv gvwb hv Avgv‡`i cÖwZ AeZx©Y n‡q‡Q| †mwU Qvov meMy‡jv‡K Zviv A¯^xKvi K‡i| A_P G MÖš'wU mZ¨ Ges mZ¨vqb K‡i H MÖ‡š'i hv Zv‡`i Kv‡Q i‡q‡Q| e‡j w`b, Z‡e †Zvgiv BwZc~‡e© cqM¤¦i‡`i nZ¨v Ki‡Z †Kb hw` †Zvgiv wek¦vmx wQ‡j?

2.92) my¯có gy'‡Rhvmn g~mv †Zvgv‡`i Kv‡Q G‡m‡Qb| Gici Zvi Abycw¯'wZ‡Z †Zvgiv †Mverm evwb‡qQ| ev¯ÍweKB †Zvgiv AZ¨vPvix|

2.93) Avi hLb Avwg †Zvgv‡`i KvQ †\_‡K cÖwZkÖywZ wbjvg Ges Zzi ce©Z‡K †Zvgv‡`i Dci Zz‡j aijvg †h, k³ K‡i ai, Avwg hv †Zvgv‡`i w`‡qwQ Avi †kvb| Zviv ejj, Avgiv ky‡bwQ Avi Agvb¨ K‡iwQ| Kzd‡ii Kvi‡Y Zv‡`i AšÍ‡i †MvermcÖxwZ cvb Kiv‡bv n‡qwQj| e‡j w`b, †Zvgiv wek¦vmx n‡j, †Zvgv‡`i †m wek¦vm g›` welqvw` wkÿv †`q|

2.94) e‡j w`b, hw` Av‡Liv‡Zi evm¯'vb Avjøvn&i Kv‡Q GKgvÎ †Zvgv‡`i Rb¨B eivÏ n‡q \_v‡K-Ab¨ †jvK‡`i ev` w`‡q, Z‡e g„Zy¨ Kvgbv Ki, hw` mZ¨ev`x n‡q _vK|

2.95) Kwm¥bKv‡jI Zviv g„Zz¨ Kvgbv Ki‡e bv Hme †Mvbvni Kvi‡Y, hv Zv‡`i nvZ cvwV‡q w`‡q‡Q| Avjøvn& †Mvbvn&Mvi‡`i m¤ú‡K© mg¨K AeMZ i‡q‡Qb|

2.96) Avcwb Zv‡`i‡K Rxe‡bi cÖwZ mevi PvB‡Z, GgbwK gykwiK‡`i PvB‡ZI AwaK †jvfx †`L‡eb| Zv‡`i cÖ‡Z¨‡K Kvgbv K‡i, †hb nvRvi eQi Avqy cvq| A_P Giƒc Avqy cÖvwß Zv‡`i‡K kvw¯Í †\_‡K iÿv Ki‡Z cvi‡e bv| Avjøvn& †`‡Lb hv wKQy Zviv K‡i|

2.97) Avcwb e‡j w`b, †h †KD wReivC‡ji kÎy nq-†h‡nZz wZwb Avjøvn&i Av‡`‡k G Kvjvg Avcbvi AšÍ‡i bvwhj K‡i‡Qb, hv mZ¨vqbKvix Zv‡`i m¤§yL¯' Kvjv‡gi Ges gywgb‡`i Rb¨ c_cÖ`k©K I mymsev``vZv|

2.98) †h e¨w³ Avjøvn& Zvui †d‡ikZv I im~jMY Ges wReivCj I wgKvC‡ji kÎy nq, wbwðZB Avjøvn& †mme Kv‡d‡ii kÎy|

2.99) Avwg Avcbvi cÖwZ D¾¡j wb`k©bmg~n AeZxY© K‡iwQ| Aeva¨iv e¨ZxZ †KD GMy‡jv A¯^xKvi K‡i bv|

2.100) wK Avðh©, hLb Zviv †Kvb A½xKvi Ave× nq, ZLb Zv‡`i GK`j Zv Qyu‡o †d‡j, eis AwaKvskB wek¦vm K‡i bv|

2.101) hLb Zv‡`i Kv‡Q Avjøvn&i cÿ †_‡K GKRb im~j AvMgb Ki‡jb-whwb H wKZv‡ei mZ¨vqb K‡ib, hv Zv‡`i Kv‡Q i‡q‡Q, ZLb Avn‡j †KZve‡`i GK`j Avjøvn&i MÖš'‡K cðv‡Z wb‡ÿc Kij-‡hb Zviv Rv‡bB bv|

2.102) Zviv H kv‡¯¿i AbymiY Kij, hv myjvqgv‡bi ivRZ¡ Kv‡j kqZvbiv Ave„wË KiZ| myjvqgvb Kzdi K‡iwb; kqZvbivB Kzdi K‡iwQj| Zviv gvbyl‡K Rv`ywe`¨v Ges ev‡ej kn‡i nviyZ I gviyZ `yB †d‡ikZvi cÖwZ hv AeZxY© n‡qwQj, Zv wkÿv w`Z| Zviv DfqB GK_v bv e‡j KvD‡K wkÿv w`Z bv †h, Avgiv cixÿvi Rb¨; Kv‡RB Zzwg Kvwdi n‡qv bv| AZtci Zviv Zv‡`i KvQ †_‡K Ggb Rv`y wkLZ, hÏ¡viv ¯^vgx I ¯¿xi g‡a¨ we‡"Q` N‡U| Zviv Avjøvn&i Av‡`k Qvov ZÏ¡viv KviI Awbó Ki‡Z cviZ bv| hv Zv‡`i ÿwZ K‡i Ges DcKvi bv K‡i, Zviv ZvB wk‡L| Zviv fvjiƒ‡c Rv‡b †h, †h †KD Rv`y Aej¤¦b K‡i, Zvi Rb¨ ciKv‡j †Kvb Ask †bB| hvi wewbg‡q Zviv AvZ¥weµq K‡i‡Q, Zv LyeB g›` hw` Zviv RvbZ|

2.103) hw` Zviv Cgvb AvbZ Ges †Lv`vfxiy nZ, Z‡e Avjøvn&i KvQ †_‡K DËg cÖwZ`vb †cZ| hw` Zviv RvbZ|

2.104) †n gywgb MY, †Zvgiv ÔivwqbvÕ e‡jv bv- ÔDbhyibvÕ ej Ges kyb‡Z _vK| Avi Kv‡di‡`i R‡b¨ i‡q‡Q †e`bv`vqK kvw¯Í|

2.105) Avn‡j-wKZve I gykwiK‡`i g‡a¨ hviv Kvwdi, Zv‡`i gb:cyZ bq †h, †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi cÿ †_‡K †Zvgv‡`i cÖwZ †Kvb Kj¨vY AeZxY© †nvK| Avjøvn& hv‡K B"Qv we‡kl fv‡e ¯^xq AbyMÖn `vb K‡ib| Avjøvn& gnvb AbyMÖn`vZv|

2.106) Avwg †Kvb AvqvZ iwnZ Ki‡j A_ev we¯§„Z Kwi‡q w`‡j Z`‡cÿv DËg A_ev Zvi mgch©v‡qi AvqvZ Avbqb Kwi| Zzwg wK Rvb bv †h, Avjøvn& me wKQyi Dci kw³gvb?

2.107) Zywg wK Rvb bv †h, Avjøvn&i Rb¨B b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji AvwacZ¨? Avjøvn& e¨ZxZ †Zvgv‡`i †Kvb eÜz I mvnvh¨Kvix †bB|

2.108) BwZc~‡e© g~mv (Avt) †hgb wRÁvwmZ n‡qwQ‡jb, (gymjgvbMY,) †ZvgivI wK †Zvgv‡`i im~j‡K †Zgwb cÖkœ Ki‡Z PvI? †h †KD Cgv‡bi cwie‡Z© Kzdi MÖnY K‡i, †m mij c_ †_‡K wePz¨Z n‡q hvq|

2.109) Avn‡j wKZve‡`i A‡b‡KB cÖwZwnsmvekZt Pvq †h, gymjgvb nIqvi ci †Zvgv‡`i‡K †Kvb iK‡g Kvwdi evwb‡q †`q| Zv‡`i Kv‡Q mZ¨ cÖKvwkZ nIqvi ci (Zviv GUv Pvq)| hvK †Zvgiv Avjøvn&i wb‡`©k Avmv ch©šÍ Zv‡`i ÿgv Ki Ges D‡cÿv Ki| wbðq Avjøvn& me wKQyi Dci ÿgZvevb|

2.110) †Zvgiv bvgvh cÖwZôv Ki Ges hvKvZ `vI| †Zvgiv wb‡Ri R‡b¨ c~‡e© †h mrKg© †cÖiY Ki‡e, Zv Avjøvn&i Kv‡Q cv‡e| †Zvgiv hv wKQy Ki, wbðq Avjøvn& Zv cÖZ¨ÿ K‡ib|

2.111) Iiv e‡j, Bny`x A_ev Lªx¯Uvb e¨ZxZ †KD Rvbœv‡Z hv‡e bv| GUv I‡`i g‡bi evmbv| e‡j w`b, †Zvgiv mZ¨ev`x n‡j, cÖgvY Dcw¯'Z Ki|

2.112) nuv, †h e¨w³ wb‡R‡K Avjøvn&i D‡Ï‡k¨ mgc©b K‡i‡Q Ges †m mrKg©kxjI e‡U Zvi Rb¨ Zvi cvjbKZ©vi Kv‡Q cyi¯‹vi e‡q‡Q| Zv‡`i fq †bB Ges Zviv wPwšÍZI n‡e bv|

2.113) Bny`xiv e‡j, Lªx¯Uvbiv †Kvb wfwËi Dc‡iB bq Ges Lªx¯Uvbiv e‡j, Bny`xiv †Kvb wfwËi Dc‡iB bq| A_P Iiv mevB wKZve cvV K‡i! Ggwbfv‡e hviv g~L©, ZvivI I‡`i gZB Dw³ K‡i| AZGe, Avjøvn& †Kqvg‡Zi w`b Zv‡`i g‡a¨ dqmvjv †`‡eb, †h wel‡q Zviv gZwe‡iva KiwQj|

2.114) †h e¨vw³ Avjøvn&i gmwR`mg~‡n Zvui bvg D”PviY Ki‡Z evav †`q Ges †mMy‡jv‡K DRvo Ki‡Z †Póv K‡i, Zvi PvB‡Z eo hv‡jg Avi †K? G‡`i c‡ÿ gmwR`mg~‡n cÖ‡ek Kiv we‡aq bq, Aek¨ fxZ-mš¿¯Í Ae¯’vq| I‡`i Rb¨ BnKv‡j jvÂbv Ges ciKv‡j KwVb kvw¯Í i‡q‡Q|

2.115) c~e© I cwðg AvjøviB| AZGe, †Zvgiv †hw`‡KB gyL †divI, †mw`‡KB Avjøvn& weivRgvb| wbðq Avjøvn& me©e¨vcx, me©Á|

2.116) Zviv e‡j, Avjøvn& mšÍvb MÖnY K‡i‡Qb| wZwb †Zv Gme wKQy †_‡K cweÎ, eis b‡fvgÛj I f~gÛ‡j hv wKQy i‡q‡Q meB Zvi AvÁvaxb|

2.117) wZwb b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji D™¢veK| hLb wZwb †Kvb Kvh© m¤úv`‡bi wmÜvšÍ †bb, ZLb †mwU‡K GK_vB e‡jb, Ôn‡q hvIÕ ZrÿYvr Zv n‡q hvq|

2.118) hviv wKQy Rv‡b bv, Zviv e‡j, Avjøvn& Avgv‡`i m‡½ †Kb K_v e‡jb bv? A_ev Avgv‡`i Kv‡Q †Kvb wb`k©b †Kb Av‡m bv? Ggwb fv‡e Zv‡`i c~‡e© hviv wQj ZvivI Zv‡`iB Abyiƒc K_v e‡j‡Q| Zv‡`i AšÍi GKB iKg| wbðq Avwg D¾¡j wb`k©bmg~n eY©bv K‡iwQ Zv‡`i R‡b¨ hviv cÖZ¨qkxj|

2.119) wbðq Avwg Avcbv‡K mZ¨ag©mn mymsev``vZv I fxwZ cÖ`k©bKvixiƒ‡c cvwV‡qwQ| Avcwb †`vhLevmx‡`i m¤ú‡K© wRÁvwmZ n‡eb bv|

2.120) Bny`x I Lªxóvbiv KLbB Avcbvi cÖwZ mšÍ~ó n‡e bv, †h ch©šÍ bv Avcwb Zv‡`i a‡g©i AbymiY K‡ib| e‡j w`b, †h c_ Avjøvn& cª`k©b K‡ib, ZvB nj mij c_| hw` Avcwb Zv‡`i AvKv•ÿvmg~‡ni AbymiY K‡ib, H Ávb jv‡fi ci, hv Avcbvi Kv‡Q †cuŠ‡Q‡Q, Z‡e †KD Avjøvn&i Kej †_‡K Avcbvi D×viKvix I mvnvh¨Kvix †bB|

2.121) Avwg hv‡`i‡K MÖš’ `vb K‡iwQ, Zviv Zv h_vh_fv‡e cvV K‡i| ZvivB ZrcÖwZ wek¦vm K‡i| Avi hviv Zv Awek¦vm K‡i, ZvivB n‡e ÿwZMÖ¯Í|

2.122) †n ebx-BmivCj! Avgvi AbyMÖ‡ni K_v m¥iY Ki, hv Avwg †Zvgv‡`i w`‡qwQ| Avwg †Zvgv‡`i‡K wek¦vevmxi Dci †kªôZ¡ `vb K‡iwQ|

2.123) †Zvgiv fq Ki †mw`b‡K, †h w`b GK e¨w³ †_‡K Ab¨ e¨w³ we›`ygvÎ DcK… Z n‡e bv, KviI KvQ †_‡K wewbgq M„nxZ n‡e bv, Kvi I mycvwik djcÖ` n‡e bv Ges Zviv mvnvh¨ cÖvß I n‡e bv|

2.124) hLb Beªvnxg‡K Zvui cvjbKZ©v K‡qKwU wel‡q cixÿv Ki‡jb, AZtci wZwb Zv c~Y© K‡i w`‡jb, ZLb cvjbKZ©v ej‡jb, Avwg †Zvgv‡K gvbeRvwZi †bZv Kie| wZwb ej‡jb, Avgvi eskai †_‡KI! wZwb ej‡jb Avgvi A½xKvi AZ¨vPvix‡`i ch©šÍ †cuŠQv‡e bv|

2.125) hLb Avwg Kv'ev M„n‡K gvby‡li R‡b¨ mw¤§jb ¯’j I kvwšÍi Avjq Kijvg, Avi †Zvgiv Beivnx‡gi `uvov‡bvi RvqMv‡K bvgv‡hi RvqMv evbvI Ges Avwg Beivnxg I BmgvCj‡K Av‡`k Kijvg, †Zvgiv Avgvi M„n‡K ZIqvdKvix, Ae¯’vbKvix I iyKz-†mR`vKvix‡`i Rb¨ cweÎ ivL|

2.126) hLb Beªvnxg ej‡jb, ciIqvi‡`Mvi! G ¯’vb‡K Zzwg kvwšÍavb Ki Ges Gi Awaevmx‡`i g‡a¨ hviv Avjøvn& I wKqvg‡Z wek¦vm K‡i, Zv‡`i‡K d‡ji Øviv wiwhK `vb Ki| ej‡jb: hviv Awek¦vm K‡i, Avwg Zv‡`iI wKQyw`b dvq`v †fvM Kivi my‡hvM †`e, AZtci Zv‡`i‡K ejcÖ‡qv‡M †`vh‡Li Avhv‡e †V‡j †`‡ev; †mUv wbK„ó evm¯’vb|

2.127) m¥iY Ki, hLb Beªvnxg I BmgvCj Kv'evM„‡ni wfwË ¯’vcb KiwQj| Zviv †`vqv K‡iwQj: ciIqvi‡`Mvi! Avgv‡`i †_‡K Keyj Ki| wbðqB Zzwg kªeYKvix, me©Á|

2.128) ciIqvi‡`Mvi! Avgv‡`i Dfq‡K †Zvgvi AvÁven Ki Ges Avgv‡`i eskai †_‡KI GKwU AbyMZ `j m„wó Ki, Avgv‡`i n‡R¡i ixwZbxwZ e‡j `vI Ges Avgv‡`i ÿgv Ki| wbðq Zzwg ZIev KeyjKvix| `qvjy|

2.129) †n ciIqvi‡`Mvi! Zv‡`i g‡a¨ †_‡KB Zv‡`i wbKU GKRb cqM¤¦i †cÖiY KiyY whwb Zv‡`i Kv‡Q †Zvgvi AvqvZmg~n †ZjvIqvZ Ki‡eb, Zv‡`i‡K wKZve I †nKgZ wkÿv w`‡eb| Ges Zv‡`i cweÎ Ki‡eb| wbðq ZzwgB civµgkvjx †nKgZIqvjv|

2.130) Beªvnx‡gi ag© †_‡K †K gyL †divq? wKšÍ~ †m e¨w³, †h wb‡R‡K †evKv cÖwZcbœ K‡i| wbðqB Avwg Zv‡K c„w_ex‡Z g‡bvbxZ K‡iwQ Ges †m ciKv‡j mrKg©kxj‡`i AšÍf©y³|

2.131) m¥iY Ki, hLb Zv‡K Zvi cvjbKZ©v ej‡jb: AbyMZ nI| †m ejj: Avwg wek¦cvj‡Ki AbyMZ njvg|

2.132) GiB IwQqZ K‡i‡Q Beªvnxg Zvi mšÍvb‡`i Ges BqvKzeI †h, †n Avgvi mšÍvbMY, wbðq Avjøvn& †Zvgv‡`i Rb¨ G ag©‡K g‡bvbxZ K‡i‡Qb| Kv‡RB †Zvgiv gymjgvb bv n‡q KLbI g„Zz¨eiY K‡iv bv|

2.133) †Zvgiv wK Dcw¯’Z wQ‡j, hLb BqvKz‡ei g„Zz¨ wbKUeZx© nq? hLb †m mšÍvb‡`i ejj: Avgvi ci †Zvgiv Kvi Gev`Z Ki‡e? Zviv ej‡jv, Avgiv †Zvgvi wcZ…-cyiyl Beªvnxg, BmgvCj I Bmnv‡Ki Dcv‡m¨i Gev`Z Kie| wZwb GKK Dcvm¨|

2.134) Avgiv mevB Zuvi AvÁven| Zviv wQj GK m¤úÖ`vq-hviv MZ n‡q †M‡Q| Zviv hv K‡i‡Q, Zv Zv‡`iB R‡b¨| Zviv wK KiZ, †m m¤ú‡K© †Zvgiv wRÁvwmZ n‡e bv|

2.135) Zviv e‡j, †Zvgiv Bny`x A_ev Lªxóvb n‡q hvI, Z‡eB myc_ cv‡e| Avcwb ejyb, KLbB bq; eis Avgiv Beiv&nx‡gi a‡g© AvwQ hv‡Z eµZv †bB| †m gykwiK‡`i AšÍf©y³ wQj bv|

2.136) †Zvgiv ej, Avgiv Cgvb G‡bwQ Avjøvn&i Dci Ges hv AeZxY© n‡q‡Q Avgv‡`i cÖwZ Ges hv AeZxY© n‡q‡Q Beªvnxg, BmgvCj, BmnvK, BqvKze Ges Z`xq eska‡ii cÖwZ Ges g~mv, Cmv, Ab¨vb¨ bex‡K cvjbKZ©vi cÿ †_‡K hv `vb Kiv n‡q‡Q, Zrmgy`‡qi Dci| Avgiv Zv‡`i g‡a¨ cv_©K¨ Kwi bv| Avgiv ZvuiB AvbyMZ¨Kvix|

2.137) AZGe Zviv hw` Cgvb Av‡b, †Zvgv‡`i Cgvb Avbvi gZ, Z‡e Zviv myc_ cv‡e| Avi hw` gyL wdwi‡q †bq, Z‡e ZvivB nVKvwiZvq i‡q‡Q| myZivs GLb Zv‡`i R‡b¨ Avcbvi cÿ †_‡K Avjøvn&B h‡_ó| wZwbB kªeYKvix, gnvÁvbx|

2.138) Avgiv Avjøvn&i is MÖnY K‡iwQ| Avjøvn&i is Gi PvB‡Z DËg is Avi Kvi n‡Z cv‡i?Avgiv ZvuiB Gev`Z Kwi|

2.139) Avcwb e‡j w`b, †Zvgiv wK Avgv‡`i mv‡_ Avjøvn& m¤ú‡K© ZK© KiQ? A_P wZwbB Avgv‡`i cvjbKZ©v Ges †Zvgv‡`i I cvjbKZ©v| Avgv‡`i R‡b¨ Avgv‡`i Kg© †Zvgv‡`i R‡b¨ †Zvgv‡`i Kg©| Ges Avgiv ZuviB cÖwZ GKwbô|

2.140) A_ev †Zvgiv wK ejQ †h, wbðqB Beªvnxg, BmgvCj, BmnvK, BqvKze (Avt) I Zv‡`i mšÍvbMY Bny`x A_ev L«xóvb wQ‡jb? Avcwb e‡j w`b, †Zvgiv †ekx Rvb, bv Avjøvn& †ekx Rv‡bb?

2.141) Zvi PvB‡Z AZ¨vPvix †K, †h Avjøvn&i cÿ †_‡K Zvi Kv‡Q cÖgvwYZ mvÿ¨‡K †Mvcb K‡i? Avjøvn& †Zvgv‡`i Kg© m¤ú‡K© †eLei bb| †m m¤úÖ`vq

AZxZ n‡q †M‡Q| Zviv hv K‡i‡Q, Zv Zv‡`i R‡b¨ Ges †Zvgiv hv KiQ, Zv †Zvgv‡`i R‡b¨| Zv‡`i Kg© m¤ú‡K© †Zvgv‡`i wR‡Ám Kiv n‡e bv|

2.142) GLb wb‡e©v‡aiv ej‡e, wK‡m gymjgvb‡`i wdwi‡q w`j Zv‡`i H †Kejv †_‡K, hvi Dci Zviv wQj? Avcwb ejyb: c~e© I cwðg Avjøvn&iB| wZwb hv‡K B”Qv mij c‡_ Pvjvb|

2.143) Ggwbfv‡e Avwg †Zvgv‡`i‡K ga¨cš'x m¤úÖ`vq K‡iwQ hv‡Z K‡i †Zvgiv mvÿ¨`vZv nI gvbegÛjxi R‡b¨ Ges hv‡Z im~j mvÿ¨`vZv nb †Zvgv‡`i Rb¨| Avcwb †h †Kejvi Dci wQ‡jb, Zv‡K Avwg GRb¨B †Kejv K‡iwQjvg, hv‡Z GK_v cÖZxqgvb nq †h, †K im~‡ji Abymvix _v‡K Avi †K wcVUvb †`q| wbwðZB GUv K‡VviZi welq, wKšÍ~ Zv‡`i R‡b¨ bq, hv‡`i‡K Avjøvn& c_cÖ`k©b K‡i‡Qb| Avjøvn& Ggb bb †h, †Zvgv‡`i Cgvb bó K‡i †`‡eb| wbðqB Avjøvn&, gvby‡li cÖwZ AZ¨šÍ †mœnkxj, Kiybvgq|

2.144) wbðqB Avwg Avcbv‡K evi evi AvKv‡ki w`‡K ZvKv‡Z †`wL| AZGe, Aek¨B Avwg Avcbv‡K †m †Kejvi w`‡KB Nywi‡q †`e hv‡K Avcwb cQ›` K‡ib| GLb Avcwb gmwR`yj-nviv‡gi w`‡K gyL Kiyb Ges †Zvgiv †hLv‡bB _vK, †mw`‡K gyL Ki| hviv Avn‡j-wKZve, Zviv Aek¨B Rv‡b †h, GUvB wVK cvjbKZ©vi cÿ †_‡K| Avjøvn& †eLei bb, †m mg¯Í Kg© m¤ú‡K© hv Zviv K‡i|

2.145) hw` Avcwb Avn‡j wKZve‡`i Kv‡Q mgy`q wb`k©b Dc¯'vcb K‡ib, ZeyI Zviv Avcbvi †Kejv †g‡b †b‡e bv Ges AvcwbI Zv‡`i †Kejv gv‡bb bv| ZvivI G‡K A‡b¨i †Kejv gv‡b bv| hw` Avcwb Zv‡`i evmbvi AbymiY K‡ib, †m Ávbjv‡fi ci, hv Avcbvi Kv‡Q †cuŠ‡Q‡Q, Z‡e wbðq Avcwb AwePviKvix‡`i AšÍf©y³ n‡eb|

2.146) Avwg hv‡`i‡K wKZve `vb K‡iwQ, Zviv Zv‡K †P‡b, †hgb K‡i †P‡b wb‡R‡`i cyÎ‡`i‡K| Avi wbðqB Zv‡`i GKwU m¤úÖ`vq †R‡b ky‡b mZ¨‡K †Mvcb K‡i|

2.147) ev¯Íe mZ¨ †mUvB hv †Zvgvi cvjbKZ©v e‡jb| Kv‡RB Zzwg mw›`nvb n‡qv bv|

2.148) Avi mevi Rb¨B i‡q‡Q †Kejv G‡KK w`‡K, †h w`‡K †m gyL K‡i (Gev`Z Ki‡e)| Kv‡RB mrKv‡R cÖwZ‡hvwMZvg~jKfv‡e GwM‡q hvI| †hLv‡bB †Zvgiv _vK‡e, Avjøvn& Aek¨B †Zvgv‡`i‡K mg‡eZ Ki‡eb| wbðqB Avjøvn& me© wel‡q ÿgZvkxj|

2.149) Avi †h ¯'vb †_‡K Zzwg †ei nI, wb‡Ri gyL gmwR‡` nviv‡gi w`‡K †divI-wbtm‡›`‡n GUvB n‡jv †Zvgvi cvjbKZ©vi c&ÿ †_‡K wba©vwiZ ev¯Íe mZ¨| e¯Í~Zt †Zvgvi cvjbKZ©v †Zvgv‡`i Kvh©Kjvc m¤ú‡K© AbewnZ bb|

2.150) Avi †Zvgiv †hLvb †_‡KB †ewi‡q Avm Ges †hLv‡bB Ae¯'vb Ki, †mw`‡KB gyL †divI, hv‡Z K‡i gvby‡li Rb¨ †Zvgv‡`i mv‡_ SMov Kivi AeKvk bv _v‡K| Aek¨ hviv Awe‡ePK, Zv‡`i K_v Avjv`v| Kv‡RB Zv‡`i AvcwË‡Z fxZ n‡qv bv| Avgv‡KB fq Ki| hv‡Z Avwg †Zvgv‡`i R‡b¨ Avgvi AbyMÖn mg~n c~Y© K‡i †`B Ges Zv‡Z †hb †Zvgiv mií_ cÖvß nI|

2.151) †hgb, Avwg cvwV‡qwQ †Zvgv‡`iB ga¨ †_‡K †Zvgv‡`i R‡b¨ GKRb im~j, whwb †Zvgv‡`i wbKU Avgvi evYxmgyn cvV Ki‡eb Ges †Zvgv‡`i cweÎ Ki‡eb; Avi †Zvgv‡`i wkÿv †`‡eb wKZve I Zvui ZË¡Ávb Ges wkÿv †`‡eb Ggb welq hv KL‡bv †Zvgiv Rvb‡Z bv|

2.152) myZivs †Zvgiv Avgv‡K m¥iY Ki, AvwgI †Zvgv‡`i m¥iY ivL‡ev Ges Avgvi K…ZÁZv cÖKvk Ki; AK…ZÁ n‡qv bv|

2.153) †n gywgb MY! †Zvgiv ‰ah© I bvgv‡hi gva¨‡g mvnvh¨ cÖv_©bv Ki| wbwðZB Avjøvn& ‰ah©¨kxj‡`i mv‡_ i‡q‡Qb|

2.154) Avi hviv Avjøvn&i iv¯Ívq wbnZ nq, Zv‡`i g„Z e‡jv bv| eis Zviv RxweZ, wKšÍ~ †Zvgiv Zv eyS bv|

2.155) Ges Aek¨B Avwg †Zvgvw`M‡K cixÿv Kie wKQyUv fq, ÿzav, gvj I Rv‡bi ÿwZ I dj-dmj web‡ói gva¨‡g| Z‡e mymsev` `vI meiKvix‡`i|

2.156) hLb Zviv wec‡` cwZZ nq, ZLb e‡j, wbðq Avgiv mevB Avjøvn&i Rb¨ Ges Avgiv mevB ZvuiB mvwbœ‡a¨ wd‡i hv‡ev|

2.157) Zviv †m mg¯Í †jvK, hv‡`i cÖwZ Avjøvn&i AdzišÍ AbyMÖn I ingZ i‡q‡Q Ges Gme †jvKB †n`v‡qZ cÖvß|

2.158) wbtm‡›`‡n mvdv I gviIqv Avjøvn& Zv'Avjvi wb`k©b My‡jvi Ab¨Zg| myZivs hviv Kv'ev N‡i nR¡ ev Igivn cvjb K‡i, Zv‡`i c‡ÿ G `ywU‡Z cÖ`wÿY Kiv‡Z †Kvb †`vl †bB| eis †KD hw` †¯^”Qvq wKQy †bKxi KvR K‡i, Z‡e Avjøvn& Zv'Avjvi Aek¨B Zv AeMZ n‡eb Ges Zvi †m Avg‡ji mwVK gyj¨ †`‡eb|

2.159) wbðq hviv †Mvcb K‡i, Avwg †hme we¯ÍvwiZ Z_¨ Ges †n`v‡q‡Zi K_v bvwhj K‡iwQ gvby‡li Rb¨ wKZv‡ei g‡a¨ we¯ÍvwiZ eY©bv Kivi ciI; †m mg¯Í †jv‡Ki cÖwZB Avjøvn&i Awfm¤úvZ Ges Ab¨vb¨ Awfm¤úvZKvixM‡Yi I|

2.160) Z‡e hviv ZIev K‡i Ges ewY©Z Z_¨vw`i ms‡kvab K‡i gvby‡li Kv‡Q Zv eY©bv K‡i †`q, †m mg¯Í †jv‡Ki ZIev Avwg Keyj Kwi Ges Avwg ZIev KeyjKvix cig `qvjy|

2.161) wbðq hviv Kzdix K‡i Ges Kv‡di Ae¯’vqB g„Zz¨eiY K‡i, †m mg¯Í †jv‡Ki cÖwZ Avjøvn&i †d‡ikZvM‡Yi Ges mgMÖ gvby‡li jv'bZ|

2.162) Giv wPiKvj G jv'b‡Zi gv‡SB _vK‡e| Zv‡`i Dci †_‡K Avhve KLbI nvjKv Kiv n‡e bv eis Giv weivg I cv‡e bv&|

2.163) Avi †Zvgv‡`i Dcvm¨ GKBgvÎ Dcvm¨| wZwb Qvov gnv KiyYvgq `qvjy †KD †bB|

2.164) wbðqB Avmgvb I hgx‡bi m„wó‡Z, ivZ I w`‡bi weeZ©‡b Ges b`x‡Z †bŠKvmg~‡ni PjvP‡j gvby‡li Rb¨ Kj¨vY i‡q‡Q| Avi Avjøvn& Zv' Avjv AvKvk †_‡K †h cvwb bvwhj K‡i‡Qb, ZÏ¡viv g„Z hgxb‡K mRxe K‡i Zz‡j‡Qb Ges Zv‡Z Qwo‡q w`‡q‡Qb meiKg Rxe-RšÍ~| Avi AvenvIqv cwieZ©‡b Ges †gNgvjvi hv ZuviB nyKz‡gi Aax‡b Avmgvb I hgx‡bi gv‡S wePiY K‡i, wbðqB †m mg¯Í wel‡qi gv‡S wb`k©b i‡q‡Q eyw×gvb m¤úÖ`v‡qi R‡b¨|

2.165) Avi †Kvb †jvK GgbI i‡q‡Q hviv Ab¨vb¨‡K Avjøvn&i mgKÿ mve¨¯Í K‡i Ges Zv‡`i cÖwZ †Zgwb fvjevmv †cvlY K‡i, †hgb Avjøvn&i cÖwZ fvjevmv n‡q _v‡K| wKšÍ~ hviv Avjøvn&i cÖwZ Cgvb`vi Zv‡`i fvjevmv I‡`i Zzjbvq enyMyY †ekx| Avi KZBbv DËg n'Z hw` G Rv‡jgiv cvw_©e †Kvb †Kvb Avhve cÖZ¨ÿ K‡iB Dcjwä K‡i wbZ †h, hveZxq ÿgZv kyaygvÎ Avjøvn&iB Rb¨ Ges Avjøvn&i AvhveB me‡P‡q KwVbZi|

2.166) Abym„Ziv hLb AbymiYKvix‡`i cÖwZ AmšÍ~ó n‡q hv‡e Ges hLb Avhve cÖZ¨ÿ Ki‡e Avi wew”Qbœ n‡q hv‡e Zv‡`i cvi¯úwiK mg¯Í m¤úK©|

2.167) Ges Abymvixiv ej‡e, KZBbv fvj nZ, hw` Avgvw`M‡K c„w_ex‡Z wd‡i hvevi my‡hvM †`qv nZ| Zvn‡j AvgivI Zv‡`i cÖwZ †Zgwb AmšÍ~ó n‡q †hZvg, †hgb Zviv AmšÍ~ó n‡q‡Q Avgv‡`i cÖwZ| Gfv‡eB Avjøvn& Zv'Avjv Zv‡`i‡K †`Lv‡eb Zv‡`i K…ZKg© Zv‡`i‡K AbyZß Kivi R‡b¨| A_P, Zviv Kwm¥bKv‡jI AvMyb †_‡K †ei n‡Z cvi‡e bv|

2.168) †n gvbe gÛjx, c„w_exi nvjvj I cweÎ e¯Í~-mvgMÖx fÿb Ki| Avi kqZv‡bi c`v¼ AbymiY K‡iv bv| †m wbtm‡›`‡n †Zvgv‡`i cÖKvk¨ kÎy|

2.169) †m †Zv G wb‡`©kB †Zvgvw`M‡K †`‡e †h, †Zvgiv Ab¨vq I Akøxj KvR Ki‡Z _vK Ges Avjøvn&i cÖwZ Ggb me wel‡q wg_¨v‡ivc Ki hv †Zvgiv Rvb bv|

2.170) Avi hLb Zv‡`i‡K †KD e‡j †h, †m nyKz‡giB AvbyMZ¨ Ki hv Avjøvn& Zv'Avjv bvwhj K‡i‡Qb, ZLb Zviv e‡j KL‡bv bv, Avgiv †Zv †m wel‡qiB AbymiY Kie| hv‡Z Avgiv Avgv‡`i evc-`v`v‡`i‡K †`‡LwQ| hw` I Zv‡`i evc `v`viv wKQyB Rvb‡Zv bv, Rvb‡Zv bv mij c_I|

2.171) e¯Í~Zt G‡nb Kv‡di‡`i D`vniY Ggb, †hb †KD Ggb †Kvb Rxe‡K Avnevb Ki‡Q hv †Kvb wKQyB †kv‡b bv, nuvK-WvK Avi wPrKvi Qvov ewai gyK, Ges AÜ| myZivs Zviv wKQyB †ev‡S bv|

2.172) †n Cgvb`viMY, †Zvgiv cweÎ e¯Í~ mvgMªx Avnvi Ki, †hMy‡jv Avwg †Zvgv‡`i‡K iyhx wnmv‡e `vb K‡iwQ Ges kyKwiqv Av`vq Ki Avjøvn&i, hw` †Zvgiv ZuviB e‡›`Mx Ki|

2.173) wZwb †Zvgv‡`i Dci nvivg K‡i‡Qb, g„Z Rxe, i³, kyKi gvsm Ges †mme Rxe-RšÍ~ hv Avjøvn& e¨vZxZ Aci Kv‡iv bv‡g DrmM© Kiv nq| Aek¨ †h †jvK Ab‡b¨vcvq n‡q c‡o Ges bvdigvbx I mxgvj•NbKvix bv nq, Zvi Rb¨ †Kvb cvc †bB| wbtm‡›`‡n Avjøvn& gnvb ÿgvkxj, AZ¨šÍ `qvjy|

2.174) wbðq hviv †mme welq †Mvcb K‡i, hv Avjøvn& wKZv‡e bvwhj K‡i‡Qb Ges †mRb¨ Aí g~j¨ MÖnY K‡i, Zviv AvMyb Qvov wb‡Ri †c‡U Avi wKQyB XyKvq bv| Avi Avjøvn& †Kqvg‡Zi w`b Zv‡`i mv‡_ bv K_v ej‡eb, bv Zv‡`i cweÎ Kiv n‡e, e¯Í~Zt Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q †e`bv`vqK Avhve|

2.175) GivB nj †m mg¯Í †jvK, hviv †n`v‡q‡Zi wewbg‡q †Mvgivnx Lwi` K‡i‡Q Ges (Lwi` K‡i‡Q) ÿgv I AbyMÖ‡ni wewbg‡q Avhve| AZGe, Zviv †`vh‡Li Dci †Kgb ‰ah¨©aviYKvix|

2.176) Avi GUv GR‡b¨ †h, Avjøvn& bvwhj K‡i‡Qb mZ¨c~Y© wKZve| Avi hviv †KZv‡ei gv‡S gZwe‡iva m„wó K‡i‡Q wbðqB Zviv †R‡`i ekeZx© n‡q A‡bK `~‡i P‡j †M‡Q|

2.177) mrKg© kyay GB bq †h, c~e© wKsev cwðgw`‡K gyL Ki‡e, eis eo mrKvR nj GB †h, Cgvb Avb‡e Avjøvn&i Dci wKqvgZ w`e‡mi Dci, †d‡ikZv‡`i Dci Ges mg¯Í bex-im~jM‡Yi Dci, Avi m¤ú` e¨q Ki‡e ZvuiB gneŸ‡Z AvZœxq-¯^Rb, GZxg-wgmKxb, gymvwdi-wfÿzK I gyw³Kvgx µxZ`vm‡`i R‡b¨| Avi hviv bvgvh cÖwZôv K‡i, hvKvZ `vb K‡i Ges hviv K…Z cÖwZÁv m¤úv`bKvix Ges Afv‡e, †iv‡M-‡kv‡K I hy‡×i mgq ‰ah¨©aviYKvix ZvivB nj mZ¨vkªqx, Avi ZvivB ci‡nhMvi|

2.178) †n& Cgvb`viMY! †Zvgv‡`i cÖwZ wbnZ‡`i e¨vcv‡i †Kmvm MÖnY Kiv wewae× Kiv n‡q‡Q| ¯^vaxb e¨w³ ¯^vaxb e¨w³i e`jvq, `vm `v‡mi e`jvq Ges bvix bvixi e`jvq| AZtci Zvi fvB‡qi Zid †_‡K hw` KvD‡K wKQyUv gvd K‡i †`qv nq, Z‡e cÖPwjZ wbq‡gi AbymiY Ki‡e Ges fvjfv‡e Zv‡K Zv cÖ`vb Ki‡Z n‡e| GUv †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi Zid †_‡K mnR Ges we‡kl AbyMÖn| GiciI †h e¨vw³ evovevwo K‡i, Zvi Rb¨ i‡q‡Q †e`bv`vqK Avhve|

2.179) †n eyw×gvbMY! †Kmv‡mi g‡a¨ †Zvgv‡`i R‡b¨ Rxeb i‡q‡Q, hv‡Z †Zvgiv mveavb n‡Z cvi|

2.180) †Zvgv‡`i Kv‡iv hLb g„Zz¨i mgq Dcw¯'Z nq, †m hw` wKQy ab-m¤ú` Z¨vM K‡i hvq, Z‡e Zvi Rb¨ ImxqZ Kiv wewae× Kiv n‡jv, wcZv-gvZv I wbKUvZœxq‡`i Rb¨ Bbmv‡di mv‡_ ci‡nhMvi‡`i Rb¨ G wb‡`©k Riyix| wbðq Avjøvn& Zvqvjv mewKQy †kv‡bb I Rv‡bb|

2.181) hw` †KD ImxqZ †kvbvi ci Zv‡Z †Kvb iKg cwieZ©b mvab K‡i, Z‡e hviv cwieZ©b K‡i Zv‡`i Dci Gi cvc cwZZ n‡e|

2.182) hw` †KD ImxqZKvixi cÿ †_‡K AvksKv K‡i cÿcvwZ‡Z¡i A_ev †Kvb Acivag~jK wm×v‡šÍi Ges Zv‡`i g‡a¨ gxgvsmv K‡i †`q, Z‡e Zvi †Kvb †Mvbvn& n‡e bv| wbðq Avjøvn& Zv'Avjv ÿgvkxj, AwZ `qvjy|

2.183) †n Cgvb`viMY! †Zvgv‡`i Dci †ivRv dih Kiv n‡q‡Q, †hifc diR Kiv n‡qwQj †Zvgv‡`i c~e©eZx© †jvK‡`i Dci, †hb †Zvgiv ci‡nhMvix AR©b Ki‡Z cvi|

2.184) MYbvi K‡qKwU w`‡bi Rb¨ AZtci †Zvgv‡`i g‡a¨ †h, AmyL _vK‡e A_ev md‡i _vK‡e, Zvi c‡ÿ Ab¨ mg‡q †m †ivRv c~iY K‡i wb‡Z n‡e| Avi GwU hv‡`i Rb¨ AZ¨šÍ Kó `vqK nq, Zviv Gi cwie‡Z© GKRb wgm&Kxb‡K Lv`¨`vb Ki‡e| †h e¨w³ Lykxi mv‡_ mrKg© K‡i, Zv Zvi Rb¨ Kj¨vY Ki nq| Avi hw` †ivRv ivL, Z‡e †Zvgv‡`i R‡b¨ we‡kl Kj¨vYKi, hw` †Zvgiv Zv eyS‡Z cvi|

2.185) ighvb gvmB nj †m gvm, hv‡Z bvwhj Kiv n‡q‡Q †KviAvb, hv gvby‡li Rb¨ †n`v‡qZ Ges mZ¨c_ hvÎx‡`i Rb¨ my®có c_ wb‡`©k Avi b¨vq I Ab¨v‡qi gv‡S cv_©K¨ weavbKvix| Kv‡RB †Zvgv‡`i g‡a¨ †h †jvK G gvmwU cv‡e, †m G gv‡mi †ivhv ivL‡e| Avi †h †jvK Amy¯’ wKsev gymvwdi Ae¯’vq _vK‡e †m Ab¨ w`‡b MYbv c~iY Ki‡e| Avjøvn& †Zvgv‡`i Rb¨ mnR Ki‡Z Pvb; †Zvgv‡`i Rb¨ RwUjZv Kvgbv K‡ib bv hv‡Z †Zvgiv MYbv c~iY Ki Ges †Zvgv‡`i †n`v‡qZ `vb Kivi `iyb Avjøvn& Zv'Avjvi gnË¡ eY©bv Ki, hv‡Z †Zvgiv K…ZÁZv ¯^xKvi Ki|

2.186) Avi Avgvi ev›`viv hLb †Zvgvi Kv‡Q wR‡Ám K‡i Avgvi e¨vcv‡i e¯Í~Zt Avwg i‡qwQ mwbœK‡U| hviv cÖv_©bv K‡i, Zv‡`i cÖv_©bv Keyj K‡i †bB, hLb Avgvi Kv‡Q cÖv_©bv K‡i| Kv‡RB Avgvi nyKzg gvb¨ Kiv Ges Avgvi cÖwZ wbtmsk‡q wek¦vm Kiv Zv‡`i GKvšÍ KZ©e¨| hv‡Z Zviv mrc‡_ Avm‡Z cv‡i|

2.187) †ivhvi iv‡Z †Zvgv‡`i ¯¿x‡`i mv‡_ mnevm Kiv †Zvgv‡`i Rb¨ nvjvj Kiv n‡q‡Q| Zviv †Zvgv‡`i cwi”Q` Ges †Zvgiv Zv‡`i cwi”Q`| Avjøvn& AeMZ i‡q‡Qb †h, †Zvgiv AvZœcÖZviYv KiwQ‡j, myZivs wZwb †Zvgv‡`i‡K ÿgv K‡i‡Qb Ges †Zvgv‡`i Ae¨vnwZ w`‡q‡Qb| AZtci †Zvgiv wb‡R‡`i ¯¿x‡`i mv‡_ mnevm Ki Ges hv wKQy †Zvgv‡`i Rb¨ Avjøvn& `vb K‡i‡Qb, Zv Avnib Ki| Avi cvbvnvi Ki hZÿY bv Kvj †iLv †_‡K †fv‡ii kyå †iLv cwi®Kvi †`Lv hvq| AZtci †ivhv c~Y© Ki ivZ ch©šÍ| Avi hZÿY †Zvgiv G‡ZKvd Ae¯’vq gmwR‡` Ae¯’vb Ki, ZZÿY ch©šÍ ¯¿x‡`i mv‡_ wg‡kv bv| GB n‡jv Avjøvn& KZ©„K †eu‡a †`qv mxgvbv| AZGe, Gi Kv‡QI †hI bv| Ggwbfv‡e eY©bv K‡ib Avjøvn& wb‡Ri AvqvZ mg~n gvby‡li Rb¨, hv‡Z Zviv evuP‡Z cv‡i|

2.188) †Zvgiv Ab¨vqfv‡e G‡K Ac‡ii m¤ú` †fvM K‡iv bv| Ges RbM‡Yi m¤ú‡`i wKq`sk †R‡b-ky‡b cvc cš’vq AvZœmvr Kivi D‡Ï‡k kvmb KZ„c‡ÿi nv‡ZI Zz‡j w`I bv|

2.189) †Zvgvi wbKU Zviv wR‡Ám K‡i bZzb Puv‡`i wel‡q| e‡j `vI †h GwU gvbyy‡li Rb¨ mgq wba©viY Ges n‡R¡i mgq wVK Kivi gva¨g| Avi †cQ‡bi w`K w`‡q N‡i cÖ‡ek Kivi g‡a¨ †Kvb †bKx ev Kj¨vY †bB| Aek¨ †bKx nj Avjøvn‡K fq Kivi g‡a¨| Avi †Zvgiv N‡i cÖ‡ek Ki `iRv w`‡q Ges Avjøvn&‡K fq Ki‡Z _vK hv‡Z †Zvgiv wb‡R‡`i evmbvq K…ZKvh© n‡Z cvi|

2.190) Avi jovB Ki Avjøvn&i Iqv‡¯Í Zv‡`i mv‡_, hviv jovB K‡i †Zvgv‡`i mv‡_| Aek¨ Kv‡iv cÖwZ evovevwo K‡iv bv| wbðqB Avjøvn& mxgvj•NbKvix‡`i‡K cQ›` K‡ib bv|

2.191) Avi Zv‡`i‡K nZ¨vKi †hLv‡b cvI †mLv‡bB Ges Zv‡`i‡K †ei K‡i `vI †mLvb †_‡K †hLvb †_‡K Zviv †ei K‡i‡Q †Zvgv‡`i‡K| e¯Í~Zt †dZbv d¨vmv` ev `v½v-

nv½vgv m„wó Kiv nZ¨vi †P‡qI KwVb Aciva| Avi Zv‡`i mv‡_ jovB K‡iv bv gmwR`yj nviv‡gi wbK‡U hZÿY bv Zviv †Zvgv‡`i mv‡_ †mLv‡b jovB K‡i| Aek¨ hw` Zviv wb‡RivB †Zvgv‡`i mv‡_ jovB K‡i| Zvn‡j Zv‡`i‡K nZ¨v Ki| GB nj Kv‡di‡`i kvw¯Í|

2.192) Avi Zviv hw` weiZ _v‡K, Zvn‡j Avjøvn& AZ¨šÍ `qvjy|

2.193) Avi †Zvgiv Zv‡`i mv‡_ jovB Ki, †h ch©šÍ bv †dZbvi Aemvb nq Ges Avjøvn&i Øxb cÖwZwôZ nq| AZtci hw` Zviv wbe„Z n‡q hvq Zvn‡j Kv‡iv cÖwZ †Kvb Rei`w¯Í †bB, wKšÍ~ hviv hv‡jg (Zv‡`i e¨vcv‡i Avjv`v)|

2.194) m¤§vwbZ gvmB m¤§vwbZ gv‡mi e`jv| Avi m¤§vb iÿv KiviI e`jv i‡q‡Q| e¯Í~Zt hviv †Zvgv‡`i Dci Rei `w¯Í K‡i‡Q, †Zvgiv Zv‡`i Dci Rei`w¯Í Ki, †hgb Rei`w¯Í Zviv K‡i‡Q †Zvgv‡`i Dci| Avi †Zvgiv Avjøvn‡K fq Ki Ges †R‡b ivL, hviv ci‡nhMvi, Avjøvn& Zv‡`i mv‡_ i‡q‡Qb|

2.195) Avi e¨q Ki Avjøvn&i c‡_, Z‡e wb‡Ri Rxeb‡K aŸs‡mi m¤§yLxb K‡iv bv| Avi gvby‡li cÖwZ AbyMÖn Ki| Avjøvn& AbyMÖnKvix‡`i‡K fvjev‡mb|

2.196) Avi †Zvgiv Avjøvn&i D‡Ï‡k¨ n¾¡ I Igivn cwic~Y© fv‡e cvjb Ki| hw` †Zvgiv evav cÖvß nI, Zvn‡j †Kvievbxi Rb¨ hvwKQy mnRjf¨, ZvB †Zvgv‡`i Dci avh©| Avi †Zvgiv ZZÿY ch©šÍ gv_v gyÛb Ki‡e bv, hZÿY bv †KvievYx h_v¯’v‡b †cuŠ‡Q hv‡e| hviv †Zvgv‡`i g‡a¨ Amy¯’ n‡q co‡e wKsev gv_vq hw` †Kvb Kó _v‡K, Zvn‡j Zvi cwie‡Z© †ivRv Ki‡e wKsev LqivZ †`‡e A_ev Kzievbx Ki‡e| Avi †Zvgv‡`i g‡a¨ hviv n¾¡ I Igivn& GK‡Î GKB mv‡_ cvjb Ki‡Z PvI, Z‡e hvwKQy mnRjf¨, Zv w`‡q Kzievbx KivB Zvi Dci KZ©e¨| e¯Í~Zt hviv †Kvievbxi cky cv‡e bv, Zviv n‡¾i w`bMy‡jvi g‡a¨ †ivRv ivL‡e wZbwU Avi mvZwU †ivhv ivL‡e wd‡i hvevi ci| Gfv‡e `kwU †ivhv c~Y© n‡q hv‡e| G wb‡`©kwwU Zv‡`i Rb¨, hv‡`i cwievi cwiRb gmwR`yj nviv‡gi Av‡k-cv‡k emevm K‡i bv| Avi Avjøvn&‡K fq Ki‡Z _vK| m‡›`nvZxZfv‡e †R‡bv †h, Avjøvn&i Avhve eoB KwVb|

2.197) n‡¾i K‡qKwU gvm Av‡Q mywew`Z| Gme gv‡m †h †jvK n‡¾i cwic~Y© wbqZ Ki‡e, Zvi c‡ÿ ¯¿xI mv‡_ wbivfiY nIqv Rv‡qR bq| bv A‡kvfb †Kvb KvR Kiv, bv SvMov-weev` Kiv n‡¾i †mB mgq Rv‡qR bq| Avi †Zvgiv hvwKQy mrKvR Ki, Avjøvn& †Zv Rv‡bb| Avi †Zvgiv cv‡_q mv‡_ wb‡q bvI| wbtm‡›`‡n m‡e©vËg cv‡_q n‡”Q Avjøvn&i fq| Avi Avgv‡K fq Ki‡Z _vK, †n eyw×gvbMY! †Zvgv‡`i Dci †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi AbyMÖn A‡b¦lY Kivq †Kvb cvc †bB|

2.198) †Zvgv‡`i Dci †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi AbyMÖn A‡b¦lb Kivq †Kvb cvc †bB| AZtci hLb ZIqv‡di Rb¨ wd‡i Avm‡e AvivdvZ †_‡K, ZLb gvk&Š8216; Av‡i-nviv‡gi wbK‡U Avjøvn‡K m¥iY Ki| Avi Zvu‡K m¥iY Ki †Zgwb K‡i, †hgb †Zvgvw`M‡K †n`v‡qZ Kiv n‡q‡Q| Avi wbðqB BwZc~‡e© †Zvgiv wQ‡j AÁ|

2.199) AZtci ZIqv‡di R‡b¨ `ªyZMwZ‡Z †mLvb †_‡K wd‡i Avm, †hLvb †_‡K mevB wd‡i| Avi Avjøvn&i Kv‡QB gvM‡divZ Kvgbv Ki| wbðqB Avjøvn& ÿgvKvix, Kiybvgq|

2.200) Avi AZtci hLb n‡¾¡i hveZxq Abyôvbwµqvw` mgvß K‡i mvi‡e, ZLb m¥iY Ki‡e Avjøvn&‡K, †hgb K‡i †Zvgiv m¥iY Ki‡Z wb‡R‡`i evc-`v`v‡`i†K; eis Zvi †P‡qI †ekx m¥iY Ki‡e| Zvici A‡b‡K †Zv e‡j †h ciIqv‡`Mvi! Avgvw`M‡K `ywbqv‡Z `vb Ki| A_P Zvi R‡b¨ ciKv‡j †Kvb Ask †bB|

2.201) Avi Zv‡`i g‡a¨ †KD †KD e‡j-†n ciIqvi‡`Mvi! Avgvw`M‡K `ybqv‡ZI Kj¨vY `vb Ki Ges Av‡Liv‡ZI Kj¨vY `vb Ki Ges Avgvw`M‡K †`vh‡Li Avhve †_‡K iÿv Ki|

2.202) G‡`iB Rb¨ Ask i‡q‡Q wb‡R‡`i DcvwR©Z m¤ú‡`i| Avi Avjøvn& `ªyZ wnmve MÖnYKvix|

2.203) Avi m¥iY Ki Avjøvn&‡K wbw`©ó msL¨K K‡qKwU w`‡b| AZtci †h †jvK Zvovnyov K‡i P‡j hv‡e kyay `y, w`‡bi g‡a¨, Zvi R‡b¨ †Kvb cvc †bB| Avi †h †jvK †_‡K hv‡e Zuvi Dci †Kvb cvc †bB, Aek¨ hviv fq K‡i| Avi †Zvgiv Avjøvn‡K fq Ki‡Z _vK Ges wbwðZ †R‡b ivL, †Zvgiv mevB Zvi mvg‡b mg‡eZ n‡e|

2.204) Avi Ggb wKQy †jvK i‡h‡Q hv‡`i cvw_©e Rxe‡bi K_vevZ©v †Zvgv‡K PgrK„Z Ki‡e| Avi Zviv mvÿ¨ ¯’vcb K‡i Avjøvn&‡K wb‡Ri g‡bi K_vi e¨vcv‡i| cÖK…Zc‡ÿ Zviv KwVb SMov‡U †jvK|

2.205) hLb wd‡i hvq ZLb †Póv K‡i hv‡Z †mLv‡b AKj¨vY m„wó Ki‡Z cv‡i Ges km¨‡ÿÎ I cÖvYbvk Ki‡Z cv‡i| Avjøvn& dvmv` I `v½v-nv½vgv cQ›` K‡ib bv|

2.206) Avi hLb Zv‡K ejv nq †h, Avjøvn‡K fq Ki, ZLb Zvi cvc Zv‡K An¼v‡i DØy× K‡i| myZivs Zvi R‡b¨ †`vhLB h‡_ó| Avi wbtm‡›`‡n Zv n‡jv wbK…óZi wVKvbv|

2.207) Avi gvby‡li gv‡S GK †kªYxi †jvK i‡q‡Q hviv Avjøvn&i mšÍ~wóK‡í wb‡R‡`i Rv‡bi evwR iv‡L| Avjøvn& n‡jb Zvui ev›`v‡`i cÖwZ AZ¨šÍ †g‡nievb|

2.208) †n Cgvb`vi MY! †Zvgiv cwic~Y©fv‡e Bmjv‡gi AšÍf©y³ n‡q hvI Ges kqZv‡bi c`vsK AbymiY Ki bv| wbwðZ iƒ‡c †m †Zvgv‡`i cÖKvk¨ kÎy|

2.209) AZtci †Zvgv‡`i gv‡S cwi¯‹vi wb‡`©k G‡m †M‡Q e‡j Rvbvi c‡iI hw` †Zvgiv c`¯LwjZ nI, Zvn‡j wbwðZ †R‡b †i‡Lv, Avjøvn&, civµgkvjx, weÁ|

2.210) Zviv wK †m w`‡KB ZvwK‡q i‡q‡Q †h, †g‡Ni Avov‡j Zv‡`i mvg‡b Avm‡eb Avjøvn& I †d‡ikZvMY ? Avi Zv‡ZB me gxgvsmv n‡q hv‡e| e¯Í~Zt meKvh©KjvcB Avjøvn&i wbKU wM‡q †cuŠQ‡e|

2.211) ebx BmivCjw`M‡K wR‡Ám Ki, Zv‡`i‡K Avwg KZ ¯có wb`©kbvejx `vb K‡iwQ| Avi Avjøvn&i †bqvgZ †cuŠ‡Q hvIqvi ci hw` †KD †m †bqvgZ‡K cwiewZ©Z K‡i †`q, Z‡e Avjøvn&i Avhve AwZ KwVb|

2.212) cvw_©e Rxe‡bi Dci Kv‡diw`M‡K D¤§Ë K‡i †`qv n‡q‡Q| Avi Zviv Cgvb`vi‡`i cÖwZ jÿ¨ K‡i nvmvnvwm K‡i| cÿvšÍ‡i hviv ci‡nhMvi Zviv †mB Kv‡di‡`i Zzjbvq †Kqvg‡Zi w`b AZ¨šÍ D"Pgh©v`vq _vK‡e| Avi Avjøvn& hv‡K B"Qv mxgvnxb iyhx `vb K‡ib|

2.213) mKj gvbyl GKB RvwZ mËvi AšÍf©y³ wQj| AZtci Avjøvn& Zv'Avjv cqM¤¦i cvVv‡jb mymsev``vZv I fxwZ cÖ`k©bKix wnmv‡e| Avi Zvu‡`i mv‡_ AeZx©Y Ki‡jb mZ¨ wKZve, hv‡Z gvby‡li gv‡S weZK©g~jK wel‡q gxgvsmv Ki‡Z cv‡ib| e¯Í~Zt wKZv‡ei e¨vcv‡i Ab¨ †KD gZ‡f` K‡iwb; wKšÍ~ cwi®Kvi wb‡`©k G‡m hvevi ci wb‡R‡`i cvi¯cwiK †R`ekZt ZvivB K‡i‡Q, hviv wKZve cÖvß n‡qwQj| AZtci Avjøvn& Cgvb`vi‡`i‡K †n`v‡qZ K‡i‡Qb †mB mZ¨ wel‡q, †h e¨vcv‡i Zviv gZ‡f` wjß n‡qwQj| Avjøvn& hv‡K B"Qv, mij c_ evZ‡j †`b|

2.214) †Zvgv‡`i wK GB aviYv †h, †Zvgiv Rvbœv‡Z P‡j hv‡e, A_P †m †jvK‡`i Ae¯'v AwZµg Kiwb hviv †Zvgv‡`i c~‡e© AZxZ n‡q‡Q| Zv‡`i Dci G‡m‡Q wec` I Kó| Avi Ggwb fv‡e wknwiZ n‡Z n‡q‡Q hv‡Z bex I Zuvi cÖwZ hviv Cgvb G‡bwQj Zv‡`i‡K ch©šÍ GK_v ej‡Z n‡q‡Q †h, KLb Avm‡e Avjøvn&i mvnv‡h¨! †Zvgiv †kv‡b bvI, Avjøvn&i mvnv‡h¨ GKvšÍB wbKUeZx©|

2.215) †Zvgvi Kv‡Q wR‡Ám K‡i, wK Zviv e¨q Ki‡e? e‡j `vI-†h e¯Í~B †Zvgiv e¨q Ki, Zv n‡e wcZv-gvZvi R‡b¨, AvZœxq-AvcbR‡bi R‡b¨, GZxg-Abv_‡`i R‡b¨, Amnvq‡`i R‡b¨ Ges gymvwdi‡`i R‡b¨| Avi †Zvgiv †h †Kvb mrKvR Ki‡e, wbtm‡›`‡n Zv AZ¨šÍ fvjfv‡eB Avjøvni Rvbv i‡q‡Q|

2.216) †Zvgv‡`i Dci hy× dih Kiv n‡q‡Q, A_P Zv †Zvgv‡`i Kv‡Q AcQ›`bxq| cÿvšÍ‡i †Zvgv‡`i Kv‡Q nq‡Zv †Kvb GKUv welq cQ›`mB bq, A_P Zv †Zvgv‡`i Rb¨ Kj¨vYKi| Avi nq‡Zvev †Kvb GKwU welq †Zvgv‡`i Kv‡Q cQ›`bxq A_P †Zvgv‡`i R‡b¨ AKj¨vYKi| e¯Í~Zt Avjøvn&B Rv‡bb, †Zvgiv Rvb bv|

2.217) m¤§vwbZ gvm m¤ú‡K© †Zvgvi Kv‡Q wR‡Ám K‡i †h, Zv‡Z hy× Kiv †Kgb? e‡j `vI G‡Z hy× Kiv fxlY eo cvc| Avi Avjøvn&i c‡_ cÖwZe›ØKZv m„wó Kiv Ges Kzdix Kiv, gmwR‡`-nviv‡gi c‡_ evav †`qv Ges †mLvbKvi Awaevmx‡`i‡K ewn¯‹vi Kiv, Avjøvn&i wbKU Zvi †P‡qI eo cvc| Avi a‡g©i e¨vcv‡i †dZbv m„wó Kiv binZ¨v A‡cÿvI gnv cvc| e¯Í~Zt Zviv †Zv me©`vB †Zvgv‡`i mv‡_ hy× Ki‡Z _vK‡e, hv‡Z K‡i †Zvgvw`M‡K Øxb †_‡K wdwi‡q w`‡Z cv‡i hw` m¤¢e nq| †Zvgv‡`i g‡a¨ hviv wb‡Ri Øxb †_‡K wd‡i `vuov‡e Ges Kv‡di Ae¯'vq g„Zz¨eiY Ki‡e, `ywbqv I Av‡Liv‡Z Zv‡`i hveZxq Avgj webó n‡q hv‡e| Avi ZvivB n‡jv †`vhLevmx| Zv‡Z Zviv wPiKvj evm Ki‡e|

2.218) Avi G‡Z †Kvb m‡›`‡ni AeKvk †bB †h, hviv Cgvb G‡b‡Q Ges hviv wnRiZ K‡i‡Q Avi Avjøvn&i c‡_ jovB (†Rnv`) K‡i‡Q, Zviv Avjøvn&i ing‡Zi cÖZ¨vkx| Avi Avjøvn& n‡"Qb ÿgvKvix Kiybvgq|

2.219) Zviv †Zvgv‡K g` I Ryqv m¤ú‡K© wR‡Ám K‡i| e‡j `vI, GZ`yf‡qi g‡a¨ i‡q‡Q gnvcvc| Avi gvby‡li R‡b¨ DcKvwiZvI i‡q‡Q, Z‡e GMy‡jvi cvc DcKvwiZv A‡cÿv A‡bK eo| Avi †Zvgvi Kv‡Q wR‡Ám K‡i, wK Zviv e¨q Ki‡e? e‡j `vI, wb‡R‡`i cÖ‡qvRbxq e¨‡qi ci hv evu‡P ZvB LiP Ki‡e| Gfv‡eB Avjøvn& †Zvgv‡`i R‡b¨ wb‡`©k my¯cóiƒ‡c eY©bv K‡ib, hv‡Z †Zvgiv wPšÍv Ki‡Z cvi|

2.220) `ywbqv I Av‡Liv‡Zi wel‡q| Avi †Zvgvi Kv‡Q wR‡Ám K‡i, GZxg msµvšÍ nyKzg| e‡j `vI, Zv‡`i KvR-Kg© mwVKfv‡e MywQ‡q †`qv DËg Avi hw` Zv‡`i e¨qfvi wb‡Ri mv‡_ wgwk‡q bvI, Zvn‡j g‡b Ki‡e Zviv †Zvgv‡`i fvB | e¯Í~Zt Ag½jKvgx I g½jKvgx‡`i‡K Avjøvn& Rv‡bb| Avjøvn&& hw` B"Qv Ki‡Zb, Zvn‡j †Zvgv‡`i Dci RwUjZv Av‡ivc Ki‡Z cvi‡Zb| wbðqB wZwb civµgkvjx, gnvcÖÁ|

2.221) Avi †Zvgiv gyk‡iK bvix‡`i‡K we‡q K‡ivbv, hZÿY bv Zviv Cgvb MÖnY K‡i| Aek¨ gymjgvb µxZ`vmx gyk‡iK bvix A‡cÿv DËg, hw`I Zv‡`i‡K †Zvgv‡`i Kv‡Q fv‡jv jv‡M| Ges †Zvgiv (bvixiv) †Kvb gyk‡i‡Ki m‡½ weevn eÜ‡b Ave× n‡qv bv, †h ch©šÍ †m Cgvb bv Av‡b| GKRb gymjgvb µxZ`vmI GKRb gyk‡i‡Ki Zzjbvq A‡bK fvj, hw`I †Zvgiv Zv‡`i †`‡L †gvwnZ nI| Zviv †`vh‡Li w`‡K AvnŸvb K‡i, Avi Avjøvn& wb‡Ri nyKz‡gi gva¨‡g AvnŸvb K‡ib RvbœvZ I ÿgvi w`‡K| Avi wZwb gvbyl‡K wb‡Ri wb‡`©k evZ‡j †`b hv‡Z Zviv Dc‡`k MÖnY K‡i|

2.222) Avi †Zvgvi Kv‡Q wR‡Ám K‡i nv‡qh (FZz) m¤ú‡K©| e‡j `vI, GUv AkywP| Kv‡RB †Zvgiv nv‡qh Ae¯'vq ¯¿xMgb †_‡K weiZ _vK| ZLb ch©šÍ Zv‡`i wbKUeZx© n‡e bv, hZÿY bv Zviv cweÎ n‡q hvq| hLb DËg iƒ‡c cwiky× n‡q hv‡e, ZLb Mgb Ki Zv‡`i Kv‡Q, †hfv‡e Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K nyKzg w`‡q‡Qb| wbðqB Avjøvn& ZIevKvix Ges AcweÎZv †_‡K hviv †eu‡P _v‡K Zv‡`i‡K cQ›` K‡ib|

2. 223) †Zvgv‡`i ¯¿xiv n‡jv †Zvgv‡`i Rb¨ km¨ †ÿÎ| †Zvgiv †hfv‡e B"Qv Zv‡`i‡K e¨envi Ki| Avi wb‡R‡`i Rb¨ AvMvgx w`‡bi e¨e¯'v Ki Ges Avjøvn&‡K fq Ki‡Z _vK| Avi wbwðZfv‡e †R‡b ivL †h, Avjøvn&i mv‡_ †Zvgv‡`i‡K mvÿvZ Ki‡ZB n‡e| Avi hviv Cgvb G‡b‡Q Zv‡`i‡K mymsev` Rvwb‡q `vI|

2.224) Avi wb‡R‡`i kc‡_i Rb¨ Avjøvn&i bvg‡K jÿ¨e¯Í~ evwbI bv gvby‡li mv‡_ †Kvb AvPvi AvPiY †_‡K ci‡nhMvix †_‡K Ges gvby‡li gv‡S gxgvsmv K‡i †`qv †_‡K †eu‡P _vKvi D‡Ï‡k¨| Avjøvn& mewKQyB ky‡bb I Rv‡bb|

2.225) †Zvgv‡`i wbi_©K kc‡_i Rb¨ Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K ai‡eb bv, wKšÍ~ †mme Km‡gi e¨vcv‡i ai‡eb, †Zvgv‡`i gb hvi cÖwZÁv K‡i‡Q| Avi Avjøvn&& n‡"Qb ÿgvKvix ‰ah©kxj|

2.226) hviv wb‡R‡`i ¯¿x‡`i wbKU Mgb Ki‡ebv e‡j Kmg †L‡q e‡m Zv‡`i Rb¨ Pvi gv‡mi AeKvk i‡q‡Q AZtci hw` cvi¯cwiK wgj-wgk K‡i †bq, Z‡e Avjøvn& ÿvgvKvix `qvjy|

2.227) Avi hw` eR©b Kivi msKí K‡i †bq, Zvn‡j wbðqB Avjøvn&& kªeYKvix I Ávbx|

2.228) Avi ZvjvKcÖvßv bvix wb‡R‡K A‡cÿvq ivL‡e wZb nv‡qh ch©šÍ| Avi hw` †m Avjøvn&i cÖwZ Ges Av‡LivZ w`e‡mi Dci Cgvb`vi n‡q _v‡K, Zvn‡j Avjøvn& hv Zvi Rivqy‡Z m„wó K‡i‡Qb Zv jywK‡q ivLv Rv‡qR bq| Avi hw` m™¢ve †i‡L Pj‡Z Pvq, Zvn‡j Zv‡`i‡K wdwi‡q †bevi AwaKvi Zv‡`i ¯^vgxiv msiÿY K‡i| Avi cyiyl‡`i †hgb ¯¿x‡`i Dci AwaKvi i‡q‡Q, †Zgwb fv‡e ¯¿x‡`iI AwaKvi i‡q‡Q cyiyl‡`i Dci wbqg Abyhvqx| Avi bvixi‡`i Ici cyiyl‡`i †kªôZ¡ i‡q‡Q| Avi Avjøvn& n‡"Q civµgkvjx, weÁ|

2.229) Zvjv‡K-&Š8216;ivRC' n'j `yevi ch©šÍ Zvici nq wbqgvbyhvqx ivL‡e, bv nq mnƒ`qZvi m‡½ eR©b Ki‡e| Avi wb‡Ri †`qv m¤ú` †_‡K wKQy wdwi‡q †bqv †Zvgv‡`i Rb¨ Rv‡qh bq Zv‡`i KvQ †_‡K| wKšÍ~ †h †ÿ‡Î ¯^vgx I ¯¿x Df‡qB G e¨vcv‡i fq K‡i †h, Zviv Avjøvn&i wb‡`©k eRvq ivL‡Z cvi‡e bv, AZtci hw` †Zvgv‡`i fq nq †h, Zviv Df‡qB Avjøvn&i wb‡`©k eRvq ivL‡Z cvi‡e bv, Zvn‡j †m‡ÿ‡Î ¯¿x hw` wewbgq w`‡q Ae¨vnwZ wb‡q †bq, Z‡e Df‡qi g‡a¨ Kv‡iviB †Kvb cvc †bB| GB n‡jv Avjøvn KZ©„K wba©vwiZ mxgv| Kv‡RB G‡K AwZµg K‡iv bv| e¯Í~Zt hviv Avjøvn& KZ©„K wba©vwiZ mxgv j•Nb Ki‡e, ZvivB Rv‡jg|

2.230) Zvici hw` †m ¯¿x‡K (Z…Zxqevi) ZvjvK †`qv nq, Z‡e †m ¯¿x †h ch©šÍ Zv‡K Qvov Aci †Kvb ¯^vgxi mv‡_ we‡q K‡i bv †b‡e, Zvi Rb¨ nvjvj bq| AZtci hw` wØZxq ¯^vgx ZvjvK w`‡q †`q, Zvn‡j Zv‡`i Df‡qi Rb¨B ci¯ci‡K cybivq we‡q Kiv‡Z †Kvb cvc †bB| hw` Avjøvn&&i nyKzg eRvq ivLvi B"Qv _v‡K| Avi GB n‡jv Avjøvn&& KZ„©K wba©vwiZ mxgv; hviv Dcjwä K‡i Zv‡`i Rb¨ Gme eY©bv Kiv nq|

2.231) Avi hLb †Zvgiv ¯¿x‡`i‡K ZvjvK w`‡q `vI, AZtci Zviv wba©vwiZ BÏZ mgvß K‡i †bq, ZLb †Zvgiv wbqg Abyhvqx Zv‡`i‡K †i‡L `vI A_ev mnvbyfywZi mv‡_ Zv‡`i‡K gy³ K‡i `vI| Avi †Zvgiv Zv‡`i‡K R¡vjvZb I evovevwo Kivi D‡Ï‡k¨ AvU‡K †i‡Lv bv| Avi hviv Ggb Ki‡e, wbðqB Zviv wb‡R‡`iB ÿwZ Ki‡e| Avi Avjøvn&i wb‡`©k‡K nvm¨Ki wel‡q cwiYZ K‡iv bv| Avjøvn&i †m AbyMÖ‡ni K_v m¥iY Ki, hv †Zvgv‡`i Dci i‡q‡Q Ges ZvI m¥iY Ki, †h wKZve I Áv‡bi K_v †Zvgv‡`i Dci bvwhj Kiv n‡q‡Q hvi Øviv †Zvgv‡`i‡K Dc‡`k `vb Kiv nq| Avjøvn&‡K fq Ki Ges †R‡b ivL †h, Avjøvn&& me©wel‡qB Ávbgq|

2.232) Avi hLb †Zvgiv ¯¿x‡`i‡K ZvjvK w`‡q `vI Ges Zvici ZvivI wba©vwiZ BÏZ c~b© Ki‡Z _v‡K, ZLb Zv‡`i‡K c~e© ¯^vgx‡`i mv‡_ cvi¯cwiK m¤§wZi wfwË‡Z wbqgvbyhvqx we‡q Ki‡Z evav`vb K‡iv bv| G Dc‡`k Zv‡KB †`qv n‡"Q, †h Avjøvn& I †KqvgZ w`‡bi Dci wek¦vm ¯'vcb K‡i‡Q| Gi g‡a¨ †Zvgv‡`i Rb¨ i‡q‡Q GKvšÍ cwiky×Zv I A‡bK cweÎZv| Avi Avjøvn& Rv‡bb, †Zvgiv Rvb bv|

2.233) Avi mšÍvbeZx bvixiv Zv‡`i mšÍvb‡`i‡K c~b© `y'eQi `ya LvIqv‡e, hw` `ya LvIqvevi c~Y© †gqv` mgvß Ki‡Z Pvq| Avi mšÍv‡bi AwaKvix A_©vr, wcZvi Dci n‡jv †m mg¯Í bvixi †Lvi-†cv‡li `vwqZ¡ cÖPwjZ wbqg Abyhvqx| KvD‡K Zvi mvg_©vwZwi³ Pv‡ci m¤§yLxb Kiv nq bv| Avi gv‡K Zvi mšÍv‡bi Rb¨ ÿwZMÖ¯Í

Kiv hv‡e bv| Ges hvi mšÍvb Zv‡KI Zvi mšÍv‡bi Kvi‡Y ÿwZi m¤§yLxb Kiv hv‡e bv| Avi Iqvwim‡`i DciI `vwqZ¡ GB| Zvici hw` wcZv-gvZv B”Qv K‡i, Zvn‡j `y'eQ‡ii wfZ‡iB wb‡R‡`i cvi¯cwiK civgk©µ‡g `ya Qvwo‡q w`‡Z cv‡i, Zv‡Z Zv‡`i †Kvb cvc †bB, Avi hw` †Zvgiv †Kvb avÎxi Øviv wb‡Ri mšÍvb‡`i‡K `ya LvIqv‡Z PvI, Zvn‡j hw` †Zvgiv mve¨¯ÍK…Z cÖPwjZ wewbgq w`‡q `vI Zv‡ZI †Kvb cvc †bB| Avi Avjøvn&&‡K fq Ki Ges †R‡b ti‡Lv †h, Avjøvn&& †Zvgv‡`i hveZxq KvR AZ¨šÍ fvj K‡iB †`‡Lb|

2.234) Avi †Zvgv‡`i g‡a¨ hviv g„Zz¨eiY Ki‡e Ges wb‡R‡`i ¯¿x‡`i‡K †Q‡o hv‡e, ZLb †m ¯¿x‡`i KZ©e¨ n‡jv wb‡R‡K Pvi gvm `k w`b ch©šÍ A‡cÿv Kwi‡q ivLv| Zvici hLb BÏZ c~Y© K‡i †b‡e, ZLb wb‡Ri e¨vcv‡i bxwZ m½Z e¨e¯’v wb‡j †Kvb cvc †bB| Avi †Zvgv‡`i hveZxq Kv‡Ri e¨vcv‡iB Avjøvn&&i AeMwZ i‡q‡Q|

2.235) Avi hw` †Zvgiv AvKvi Bw½‡Z †m bvixi we‡qi cqMvg `vI, wKsev wb‡R‡`i g‡b †Mvcb ivL, Z‡e Zv‡ZI †Zvgv‡`i †Kvb cvc †bB, Avjøvn& Rv‡bb †h, †Zvgiv Aek¨B †m bvix‡`i K_v D‡jøL Ki‡e| wKšÍ~ Zv‡`i mv‡_ we‡q Kivi †Mvcb cÖwZkÖywZ w`‡q †i‡Lv bv| Aek¨ kixq‡Zi wba©vwiZ cÖ_v Abyhvqx †Kvb K_v mve¨¯Í K‡i †b‡e| Avi wba©vwiZ BÏZ mgvwß ch©v‡q bv hvIqv Aewa we‡q Kivi †Kvb B”Qv K‡iv bv| Avi GK_v †R‡b †i‡Lv †h, †Zvgv‡`i g‡b †h K_v i‡q‡Q, Avjøvn&&i Zv Rvbv Av‡Q| Kv‡RB Zuv‡K fq Ki‡Z _vK| Avi †R‡b †i‡Lv †h, Avjøvn&& ÿgvKvix I ˆah©kxj|

2.236) ¯¿x‡`i‡K ¯ck© Kivi Av‡M Ges †Kvb †gvni mve¨¯Í Kivi c~‡e©I hw` ZvjvK w`‡q `vI, Z‡e Zv‡ZI †Zvgv‡`i †Kvb cvc †bB| Z‡e Zv‡`i‡K wKQy LiP †`‡e| Avi mvg_©¨evb‡`i Rb¨ Zv‡`i mvg_©¨ Abyhvqx Ges Kg mvg_©¨evb‡`i Rb¨ Zv‡`i mva¨ Abyhvqx| †h LiP cÖPwjZ i‡q‡Q Zv mrKg©kxj‡`i Dci `vwqZ¡|

2.237) Avi hw` †gvni mve¨¯Í Kivi ci ¯ck© Kivi c~‡e© ZvjvK w`‡q `vI, Zvn‡j †h, †gvni mve¨¯Í Kiv n‡q‡Q Zvi A‡a©K w`‡q w`‡Z n‡e| Aek¨ hw` bvixiv ÿgv K‡i †`q wKsev we‡qi eÜb hvi AwaKv‡i †m (A_©vr, ¯^vgx) hw` ÿgv K‡i †`q Z‡e Zv ¯^Zš¿ K_v| Avi †Zvgiv cyiyliv hw` ÿgv Ki, Z‡e Zv n‡e ci‡nhMvixi wbKUeZx©| Avi cvi¯cwiK mnvbyf~wZi K_v we¯§„Z n‡qv bv| wbðq †Zvgiv hv wKQy Ki Avjøvn&& †mmeB AZ¨šÍ fvj K‡i †`‡Lb|

2.238) mg¯Í bvgv‡hi cÖwZ hZœevb nI, we‡kl K‡i ga¨eZx© bvgv‡hi e¨vcv‡i| Avi Avjøvn&i mvg‡b GKvšÍ Av`‡ei mv‡_ `vuovI|

2.239) AZtci hw` †Zvgv‡`i Kv‡iv e¨vcv‡i fq _v‡K, Zvn‡j c`Pvix Ae¯’v‡ZB c‡o bvI A_ev mIqvixi Dc‡i| Zvici hLb †Zvgiv wbivcËv cv‡e, ZLb Avjøvn&&‡K m¥iY Ki, †hfv‡e †Zvgv‡`i †kLv‡bv n‡q‡Q, hv †Zvgiv BwZc~‡e© Rvb‡Z bv|

2.240) Avi hLb †Zvgv‡`i g‡a¨ hviv g„Zz¨eiY Ki‡e ZLb ¯¿x‡`i Ni †_‡K †ei bv K‡i GK eQi ch©šÍ Zv‡`i Li‡Pi e¨vcv‡i IwmqZ K‡i hv‡e| AZtci hw` †m ¯¿xiv wb‡R †_‡K †ewi‡q hvq, Zvn‡j †m bvix hw` wb‡Ri e¨vcv‡i †Kvb DËg e¨e¯’v K‡i, Z‡e Zv‡Z †Zvgv‡`i Dci †Kvb cvc †bB| Avi Avjøvn& n‡”Qb civµgkvjx weÁZv m¤úbœ|

2.241) Avi ZvjvKcÖvßv bvix‡`i Rb¨ cÖPwjZ wbqg Abyhvqx LiP †`qv ci‡nhMvi‡`i Dci KZ©e¨|

2.242) Gfv‡eB Avjøvn& Zv'Avjv †Zvgv‡`i Rb¨ ¯^xq wb‡`©k eY©bv K‡ib hv‡Z †Zvgiv Zv eyS‡Z cvi|

2.243) Zzwg wK Zv‡`i‡K †`Lwb, hviv g„Zz¨i f‡q wb‡R‡`i Ni †Q‡o †ewi‡q wM‡qwQ‡jb? A_P Zviv wQj nvRvi nvRvi| Zvici Avjøvn& Zv‡`i‡K ej‡jb g‡i hvI|

Zvici Zv‡`i‡K RxweZ K‡i w`‡jb| wbðqB Avjøvn&&& gvby‡li Dci AbyMÖnKvix| wKšÍ~ AwaKvsk †jvK kyKwiqv cÖKvk K‡i bv|

2.244) Avjøvn&i c‡_ jovB Ki Ges †R‡b ivL, wbtm‡›`‡n Avjøvn& mewKQy Rv‡bb, mewKQy ky‡bb|

2.245) Ggb †K Av‡Q †h, Avjøvn&‡K KiR †`‡e, DËg KiR; AZtci Avjøvn& Zv‡K wØMyY-enyMyY e„w× K‡i w`‡eb| Avjøvn&B ms‡KvwPZ K‡ib Ges wZwbB cÖk¯ÍZv `vb K‡ib Ges ZuviB wbKU †Zvgiv mevB wd‡i hv‡e|

2.246) g~mvi c‡i Zzwg wK ebx BmivC‡ji GKwU `j‡K †`Lwb, hLb Zviv e‡j‡Q wb‡R‡`i bexi Kv‡Q †h, Avgv‡`i Rb¨ GKRb ev`kvn wba©vwiZ K‡i w`b hv‡Z Avgiv Avjøvn&i c‡_ hy× Ki‡Z cvwi| bex ej‡jb, †Zvgv‡`i cÖwZI wK Ggb aviYv Kiv hvq †h, jovBi nyKzg hw` nq, Zvn‡j ZLb †Zvgiv jo‡e bv? Zviv ejj, Avgv‡`i wK n‡q‡Q †h, Avgiv Avjøvn&i c‡_ jovB Kie bv| A_P Avgiv weZvwoZ n‡qwQ wb‡R‡`i Ni-evox I mšÍvb-mšÍwZ †_‡K| AZtci hLb jovB‡qi wb‡`©k n‡jv, ZLb mvgvb¨ K‡qKRb Qvov Zv‡`i mevB Ny‡i `vuov‡jv| Avi Avjøvn& Zv'Avjv Rv‡jg‡`i fvj K‡iB Rv‡bb|

2.247) Avi Zv‡`i‡K Zv‡`i bex ej‡jb,-wbðqB Avjøvn& Zvj~Z‡K †Zvgv‡`i Rb¨ ev`kvn mve¨¯Í K‡i‡Qb| Zviv ej‡Z jvMj Zv †Kgb K‡i nq †h, Zvi kvmb Pj‡e Avgv‡`i Dci| A_P ivóªÿgZv cvIqvi †ÿ‡Î Zvi †P‡q Avgv‡`iB AwaKvi †ekx| Avi †m m¤ú‡`i w`K w`‡qI m”Qj bq| bex ej‡jb,-wbðq Avjøvn&& †Zvgv‡`i Dci Zv‡K cQ›` K‡i‡Qb Ges ¯^v¯'¨ I Áv‡bi w`K w`‡q cªvPzh© `vb K‡i‡Qb| e¯Í~Zt Avjøvn& Zv‡KB ivR¨ `vb K‡ib, hv‡K B”Qv| Avi Avjøvn& n‡jb AbyMÖn `vbKvix Ges me wel‡q AeMZ|

2.248) ebx-BmivCj‡`i‡K Zv‡`i bex Av‡iv ej‡jb, Zvjy‡Zi †bZ…‡Z¡i wPnƒ n‡jv GB †h, †Zvgv‡`i Kv‡Q GKUv wm›`yK Avm‡e †Zvgv‡`i cvjKZ©vi cÿ †_‡K †Zvgv‡`i g‡bi mšÍ~wói wbwg‡Ë| Avi Zv‡Z _vK‡e g~mv, nviyb Ges Zuv‡`i mšÍvbe‡M©i cwiZ¨³ wKQy mvgMªx| wm›`yKwU‡K e‡q Avb‡e †d‡ikZviv| †Zvgiv hw` Cgvb`vi n‡q _vK, Zvn‡j G‡Z †Zvgv‡`i Rb¨ wbwðZB cwic~Y© wb`k©b i‡q‡Q|

2.249) AZtci Zvj~Z hLb ‰mb¨-mvgšÍ wb‡q †eiyj, ZLb ejj, wbðq Avjøvn& †Zvgvw`M‡K cixÿv Ki‡eb GKwU b`xi gva¨‡g| myZivs †h †jvK †mB b`xi cvwb cvb Ki‡e †m Avgvi bq| Avi †h, †jvK Zvi ¯^v` MÖnY Ki‡jv bv, wbðqB †m Avgvi †jvK| wKšÍ~ †h †jvK nv‡Zi AuvRjv f‡i mvgvb¨ †L‡q †b‡e Zvi †`vlAek¨ †Zgb MyiyZi n‡e bv| AZtci mevB cvb Kij †m cvwb, mvgvb¨ K‡qKRb Qvov| c‡i ZvjyZ hLb Zv cvi n‡jv Ges Zvi mv‡_ wQj gvÎ K‡qKRb Cgvb`vi, ZLb Zviv ej‡Z jvMj, AvR‡Ki w`‡b RvjyZ Ges Zvi †mbvevwnbxi mv‡_ hy× Kivi kw³ Avgv‡`i †bB, hv‡`i aviYv wQj †h, Avjøvn&i mvg‡b Zv‡`i GKw`b Dcw¯'Z n‡Z n‡e, Zviv evi evi ej‡Z jvMj, mvgvb¨ `jB weivU `‡ji †gvKv‡ejvq Rqx n‡q‡Q Avjøvn&&i nyKz‡g| Avi hviv ˆah©kxj Avjøvn&& Zv‡`i mv‡_ i‡q‡Qb|

2.250) Avi hLb ZvjyZ I Zvi †mbvevwnbx kÎyi m¤§yLxb nj, ZLb ejj, †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Avgv‡`i g‡b ‰ah© m„wó K‡i `vI Ges Avgv‡`i‡K `„pc` ivL-Avi Avgv‡`i mvnvh¨ Ki †m Kv‡di RvwZi weiy‡×|

2.251) Zvici Cgvb`viiv Avjøvn&i nyKz‡g Rvjy‡Zi evwnbx‡K civwRZ K‡i w`j Ges `vD` Rvj~Z‡K nZ¨v Kij| Avi Avjøvn& `vD`‡K `vb Ki‡jb ivR¨ I AwfÁZv| Avi Zv‡K hv PvB‡jb wkLv‡jb| Avjøvn& hw` GKRb‡K AciR‡bi Øviv cÖwZnZ bv Ki‡Zb, Zvn‡j †MvUv `ywbqv weaŸ¯Í n‡q †h‡Zv| wKšÍ~ wek¦evmxi cÖwZ Avjøvn& GKvšÍB `qvjy, KiyYvgq|

2.252) GMy‡jv n‡jv Avjøvn&i wb`k©b, hv Avgiv †Zvgv‡`i‡K h_vh_fv‡e kywb‡q _vwK| Avi Avcwb wbwðZB Avgvi im~jM‡Yi AšÍf©y³|

2.253) GB im~jMY-Avwg Zv‡`i KvD‡K Kv‡iv Dci gh©v`v w`‡qwQ| Zv‡`i g‡a¨ †KD †Zv n‡jv Zviv hvi mv‡_ Avjøvn& K_v e‡j‡Qb, Avi KviI gh©v`v D”PZi K‡i‡Qb Ges Avwg gwiqg Zbq Cmv‡K cÖK…ó gy'‡Rhv `vb K‡iwQ Ges Zv‡K kw³ `vb K‡iwQ Ôiyn~j KzÏymÕ A_©r wReivC‡ji gva¨‡g| Avi Avjøvn& hw` B”Qv Ki‡Zb, Zvn‡j cwi¯‹vi wb‡`©k G‡m hvevi ci cqM¤¦i‡`i †cQ‡b hviv wQj Zviv jovB Ki‡Zv bv| wKšÍ~ Zv‡`i g‡a¨ gZwe‡iva m„wó n‡q †M‡Q| AZtci Zv‡`i †KD †Zv Cgvb G‡b‡Q, Avi †KD n‡q‡Q Kv‡di| Avi Avjøvn& hw` B”Qv Ki‡Zb, Zvn‡j Zviv ci¯ci jovB Ki‡Zv, wKšÍ~ Avjøvn& ZvB K‡ib, hv wZwb B”Qv K‡ib|

2.254) †n Cgvb`viMY! Avwg †Zvgv‡`i‡K †h iyhx w`‡qwQ, †mw`b Avmvi c~‡e©B †Zvgiv Zv †_‡K e¨q Ki, hv‡Z bv Av‡Q †ePv-‡Kbv, bv Av‡Q mycvwik wKsev eÜzZ¡| Avi Kv‡diivB n‡jv cÖK…Z hv‡jg|

2.255) Avjøvn& Qvov Ab¨ †Kvb Dcvm¨ †bB, wZwb RxweZ, mewKQyi aviK| Zvu‡K Z›`ªvI ¯ck© Ki‡Z cv‡i bv Ges wb™ªvI bq| Avmgvb I hgx‡b hv wKQy i‡q‡Q, meB Zuvi| †K AvQ Ggb, †h mycvwik Ki‡e Zvui Kv‡Q Zvui AbygwZ Qvov? `„wói mvg‡b wKsev wcQ‡b hv wKQy i‡q‡Q †m meB wZwb Rv‡bb| Zvui Ávbmxgv †_‡K Zviv †Kvb wKQy‡KB cwi‡ewóZ Ki‡Z cv‡i bv, wKšÍ~ hZUzKz wZwb B”Qv K‡ib| Zvui wmsnvmb mg¯Í Avmgvb I hgxb‡K cwi‡ewóZ K‡i Av‡Q| Avi †mMy‡jv‡K aviY Kiv Zvui c‡ÿ KwVb bq| wZwbB m‡e©v”P Ges me©v‡cÿv gnvb|

2.256) Øx‡bi e¨vcv‡i †Kvb Rei`w¯Í ev eva¨-evaKZv †bB| wbtm‡›`‡n †n`vqvZ †Mvgivnx †_‡K c„_K n‡q †M‡Q| GLb hviv †MvgivnKvix ÔZvMyZÕ†`i‡K gvb‡e bv Ges Avjøvn&‡Z wek¦vm ¯’vcb Ki‡e, †m aviY K‡i wb‡q‡Q my`„p nvZj hv fvsevi bq| Avi Avjøvn& meB ky‡bb Ges Rv‡bb|

2.257) hviv Cgvb G‡b‡Q, Avjøvn& Zv‡`i AwffveK| Zv‡`i‡K wZwb †ei K‡i Av‡bb AÜKvi †_‡K Av‡jvi w`‡K| Avi hviv Kydix K‡i Zv‡`i AwffveK n‡”Q ZvMyZ| Zviv Zv‡`i†K Av‡jv †_‡K †ei K‡i AÜKv‡ii w`‡K wb‡q hvq| GivB n‡jv †`vh‡Li Awaevmx, wPiKvj Zviv †mLv‡bB _vK‡e|

2.258) Zzwg wK †m †jvK‡K †`Lwb, †h cvjbKZ©vi e¨vcv‡i ev`vbyev` K‡iwQj Beªvnx‡gi mv‡_ G Kvi‡Y †h, Avjøvn& †m e¨vw³‡K ivR¨ `vb K‡iwQ‡jb? Beªvnxg hLb ej‡jb, Avgvi cvjbKZ©v n‡jb wZwb, whwb Rxeb `vb K‡ib Ges g„Zy¨ NUvb| †m ejj, Avwg Rxeb `vb Kwi Ges g„Zz¨ NwU‡q _vwK| Beªvnxg ej‡jb, wbðqB wZwb myh©‡K Dw`Z K‡ib c~e© w`K †_‡K Gevi Zzwg Zv‡K cwðg w`K †_‡K Dw`Z Ki| ZLb †m Kv‡di nZf¤¦ n‡q †Mj| Avi Avjøvn& mxgvjsNYKvix m¤úÖ`vq‡K mij c_ cÖ`k©b K‡ib bv|

2.259) Zzwg wK †m †jvK‡K †`Lwb †h Ggb GK Rbc` w`‡q hvw”Qj hvi evoxNiMy‡jv †f‡½ Qv‡`i Dci c‡o wQj? ejj, †Kgb K‡i Avjøvn& gi‡bi ci G‡K RxweZ Ki‡eb? AZtci Avjøvn& Zv‡K g„Z Ae¯’vq ivL‡jb GKk eQi| Zvici Zv‡K DVv‡jb| ej‡jb, KZ Kvj Gfv‡e wQ‡j? ejj Avwg wQjvg, GKw`b Ksev GKw`‡bi wKQy Kg mgq| ej‡jb, Zv bq; eis Zzwg †Zv GKk eQi wQ‡j| Gevi †P‡q †`L wb‡Ri Lvevi I cvbx‡qi w`‡K-†mMy‡jv c‡P hvq wb Ges †`L wb‡Ri MvavwUi w`‡K| Avi Avwg †Zvgv‡K gvby‡li Rb¨ `„óvšÍ evbv‡Z †P‡qwQ| Avi nvoMy‡jvi w`‡K †P‡q †`L †h, Avwg GMy‡jv‡K †Kgb K‡i Ry‡o †`B Ges †mMy‡jvi Dci gvs‡mi AveiY cwi‡q †`B| AZtci hLb Zvi Dci G Ae¯’v cÖKvwkZ nj, ZLb e‡j DVj-Avwg Rvwb, wbtm‡›`‡n Avjøvn& me© wel‡q ÿgZvkxj|

2.260) Avi m¥iY Ki, hLb Beªvnxg ejj, †n Avgvi cvjbKZ©v Avgv‡K †`LvI, †Kgb K‡i Zzwg g„Z‡K RxweZ Ki‡e| ej‡jb; Zzwg wK wek¦vm Ki bv? ejj, Aek¨B wek¦vm Kwi, wKšÍ~ †`L‡Z GR‡b¨ PvBwQ hv‡Z AšÍ‡i cÖkvwšÍ jvf Ki‡Z cvwi| ej‡jb, Zvn‡j PviwU cvLx a‡i bvI| c‡i †mMy‡jv‡K wb‡Ri †cvl gvwb‡q bvI, AZtci

†mMy‡jvi †`‡ni G‡KKwU Ask wewfbœ cvnv‡oi Dci †i‡L `vI| Zvici †mMy‡jv‡K WvK; †Zvgvi wbKU †`Š‡o P‡j Avm‡e| Avi †R‡b iv‡Lv, wbðqB Avjøvn& civµgkvjx, AwZ Ávb m¤úbœ|

2.261) hviv Avjøvn&i iv¯Ívq ¯^xq ab m¤ú` e¨q K‡i, Zv‡`i D`vniY GKwU ex‡Ri gZ, hv †_‡K mvZwU kxl Rb¥vq| cÖ‡Z¨KwU kx‡l GKk K‡i `vbv _v‡K| Avjøvn& AwZ `vbkxj, me©Á|

23.262) hviv ¯^xq ab m¤ú` Avjøvn&i iv¯Ívq e¨q K‡i, Gici e¨q Kivi ci †m AbyMÖ‡ni K_v cÖKvk K‡i bv Ges KóI †`q bv, Zv‡`iB R‡b¨ Zv‡`i cvjbKZ©vi Kv‡Q i‡q‡Q cyi¯‹vi Ges Zv‡`i †Kvb AvksKv †bB, Zviv wPwšÍZI n‡e bv|

2.263) bgª K_v e‡j †`qv Ges ÿgv cÖ`k©b Kiv H `vb LqivZ A‡cÿv DËg, hvi c‡i Kó †`qv nq| Avjøvn& Zvqvjv m¤ú`kvjx, mwnÂz|

2.264) †n Cgvb`viMY!†Zvgiv AbyMÖ‡ni K_v cªKvk K‡i Ges Kó w`‡q wb‡R‡`i `vb LqivZ eiev` K‡iv bv †m e¨w³i gZ †h wb‡Ri ab-m¤ú` †jvK †`Lv‡bvi D‡Ï‡k¨ e¨q K‡i Ges Avjøvn& I ciKv‡ji cÖwZ wek¦vm iv‡L bv| AZGe, G e¨vw³i `„óvšÍ GKwU gm„Y cv_‡ii gZ hvi Dci wKQy gvwU c‡owQj| AZtci Gi Dci cÖej e„wó ewl©Z n‡jv, AbšÍi Zv‡K m¤ú~Y© cwi®Kvi K‡i w`j| Zviv H e¯Í~i †Kvb mIqve cvq bv, hv Zviv DcvR©b K‡i‡Q| Avjøvn& Kv‡di m¤úÖ`vq‡K c_ cÖ`k©b K‡ib bv|

2.265) hviv Avjøvn&i iv¯Ívq ¯^xq ab-m¤ú` e¨q K‡i Avjøvn&i mšÍ~wó AR©‡bi j‡ÿ¨ Ges wb‡Ri gb‡K my`„p Kivi R‡b¨ Zv‡`i D`vniY wUjvq Aew¯’Z evMv‡bi gZ, hv‡Z cÖej e„wócvZ nq; AZtci wØMyY dmj `vb K‡i| hw` Ggb cÖej e„wócvZ bvI nq, Z‡e nvév el©YB h‡_ó| Avjøvn& †Zvgv‡`i KvRKg© h_v_©B cÖZ¨ÿ K‡ib|

2.266) †Zvgv‡`i †KD cQ›` K‡i †h, Zvi GKwU †LRyi I Av½y‡ii evMvb n‡e, Gi Zj‡`k w`‡q bni cÖevwnZ n‡e, Avi G‡Z me©cÖKvi dj-dmj _vK‡e Ges †m eva©‡K¨ †cuŠQ‡e, Zvi `ye©j mšÍvb mšÍwZI _vK‡e, GgZve¯’vq G evMv‡bi GKwU N~wY©evqy Avm‡e, hv‡Z AvMyb i‡q‡Q, AbšÍi evMvbwU f®gxf~Z n‡q hv‡e? Ggwbfv‡e Avjøvn& Zv'Avjv †Zvgv‡`i R‡b¨ wb`k©bmg~n eY©bv K‡ib-hv‡Z †Zvgiv wPšÍv-fvebv Ki|

2.267) †n Cgvb`viMY! †Zvgiv ¯^xq DcvR©b †_‡K Ges hv Avwg †Zvgv‡`i R‡b¨ f~wg †_‡K Drcbœ K‡iwQ, Zv †_‡K DrK…ó e¯Í~ e¨q Ki Ges Zv †_‡K wbK…ó wRwbm e¨q Ki‡Z gb¯’ K‡iv bv| †Kbbv, Zv †Zvgiv KLbI MÖnY Ki‡e bv; Z‡e hw` †Zvgiv †PvL eÜ K‡i wb‡q bvI| †R‡b †i‡Lv, Avjøvn& Afve gy³, cÖkswmZ|

2.268) kqZvb †Zvgv‡`i‡K Afve AbU‡bi fxwZ cÖ`k©b K‡i Ges AkøxjZvi Av‡`k †`q| cÿvšÍ‡i Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K wb‡Ri cÿ †_‡K ÿgv I †ekx AbyMÖ‡ni Iqv`v K‡ib| Avjøvn& cÖvPyh©gq, myweÁ|

2.269) wZwb hv‡K B”Qv we‡kl Ávb `vb K‡ib Ges hv‡K we‡kl Ávb `vb Kiv nq, †m cÖfyZ Kj¨vYKi e¯Í~ cÖvß nq| Dc‡`k ZvivB MÖnY K‡i, hviv Ávbevb|

2.270) †Zvgiv †h LqivZ ev mØ¨q Ki wKsev †Kvb gvbZ Ki, Avjøvn& wbðqB †mme wKQyB Rv‡bb| Ab¨vqKvix‡`i †Kvb mvnvh¨Kvix †bB|

2.271) hw` †Zvgiv cÖKv‡k¨ `vb-LqivZ Ki, Z‡e Zv KZBbv DËg| Avi hw` LqivZ †Mvc‡b Ki Ges AfveMÖ¯Í‡`i w`‡q `vI, Z‡e Zv †Zvgv‡`i R‡b¨ AviI DËg| Avjøvn& Zv'Avjv †Zvgv‡`i wKQy †Mvbvn `~i K‡i w`‡eb| Avjøvn& †Zvgv‡`i KvR K‡g©i Lye Lei iv‡Lb|

2.272) Zv‡`i‡K mrc‡_ Avbvi `vq †Zvgvi bq| eis Avjøvn& hv‡K B”Qv mrc‡_ cwiPvwjZ K‡ib| †h gvj †Zvgiv e¨q Ki, Zv wbR DcvKviv‡_©B Ki| Avjøvn&i mšÍ~wó Qvov Ab¨ †Kvb D‡Ï‡k¨ e¨q K‡iv bv| †Zvgiv †h, A_© e¨q Ki‡e, Zvi cyi¯‹vi cy‡ivcywi †c‡q hv‡e Ges †Zvgv‡`i cÖwZ Ab¨vq Kiv n‡e bv|

2.273) LqivZ H mKj Mixe †jv‡Ki R‡b¨ hviv Avjøvn&i c‡_ Ave× n‡q †M‡Q-RxweKvi mÜv‡b Ab¨Î †Nviv‡div Ki‡Z mÿg bq| AÁ †jv‡Kiv hvÂv bv Kivi Kvi‡Y Zv‡`i‡K Afvegy³ g‡b K‡i| †Zvgiv Zv‡`i‡K Zv‡`i jÿY Øviv wPb‡e| Zviv gvby‡li Kv‡Q KvKzwZ-wgbwZ K‡i wfÿv Pvq bv| †Zvgiv †h A_© e¨q Ki‡e, Zv Avjøvn& Zv'Avjv Aek¨B cwiÁvZ|

2.274) hviv ¯^xq ab-m¤ú` e¨q K‡i, iv‡Î I w`‡b, †Mvc‡b I cÖKv‡k¨| Zv‡`i R‡b¨ Zv‡`i mIqve i‡q‡Q Zv‡`i cvjbKZ©vi Kv‡Q| Zv‡`i †Kvb Avks¼v †bB Ges Zviv wPwšÍZ I n‡e bv|

2.275) hviv my` Lvq, Zviv wKqvg‡Z `Ûvqgvb n‡e, †hfv‡e `Ûvqgvb nq H e¨w³, hv‡K kqZvb Avmi K‡i †gvnvweó K‡i †`q| Zv‡`i G Ae¯’vi KviY GB †h, Zviv e‡j‡Q: µq-weµq I †Zv my` †bqviB gZ! A_P Avjøv'n& Zv'Avjv µq-weµq ˆea K‡i‡Qb Ges my` nvivg K‡i‡Qb| AZtci hvi Kv‡Q Zvi cvjbKZ©vi cÿ †_‡K Dc‡`k G‡m‡Q Ges †m weiZ n‡q‡Q, c~‡e© hv n‡q †M‡Q, Zv Zvi| Zvi e¨vcvi Avjøvn&i Dci wbf©ikxj| Avi hviv cybivq my` †bq, ZvivB †`vh‡L hv‡e| Zviv †mLv‡b wPiKvj Ae¯’vb Ki‡e|

2.276) Avjøvn& Zv'Avjv my`‡K wbwðýƒ K‡ib Ges `vb LqivZ‡K ewa©Z K‡ib| Avjøvn& cQ›` K‡ib bv †Kvb Awek¦vmx cvcx‡K|

2.277) wbðqB hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i‡Q, mrKvR K‡i‡Q, bvgvh cÖwZwôZ K‡i‡Q Ges hvKvZ `vb K‡i‡Q, Zv‡`i R‡b¨ Zv‡`i cyi®Kvi Zv‡`i cvjbKZ©vi K‡Q i‡q‡Q| Zv‡`i †Kvb k¼v †bB Ges Zviv `ytwLZ n‡e bv|

2.278) †n Cgvb`viMY, †Zvgiv Avjøvn‡K fq Ki Ges my‡`i †h mg¯Í e‡Kqv Av‡Q, Zv cwiZ¨vM Ki, hw` †Zvgiv Cgvb`vi n‡q _vK|

2.279) AZtci hw` †Zvgiv cwiZ¨vM bv Ki, Z‡e Avjøvn& I Zvui im~‡ji mv‡_ hy× Ki‡Z cÖ¯Í~Z n‡q hvI| wKšÍ~ hw` †Zvgiv ZIev Ki, Z‡e †Zvgiv wb‡Ri g~jab †c‡q hv‡e| †Zvgiv KviI cÖwZ AZ¨vPvi K‡iv bv Ges †KD †Zvgv‡`i cÖwZ AZ¨vPvi Ki‡e bv|

2.280) hw` LvZK AfveMÖ¯’ nq, Z‡e Zv‡K m”QjZv Avmv ch©šÍ mgq †`qv DwPZ| Avi hw` ÿgv K‡i `vI, Z‡e Zv LyeB DËg hw` †Zvgiv Dcjwä Ki|

2.281) H w`b‡K fq Ki, †h w`b †Zvgiv Avjøvn&i Kv‡Q cÖZ¨vewZ©Z n‡e| AZtci cÖ‡Z¨‡KB Zvi K‡g©i dj cy‡ivcywi cv‡e Ges Zv‡`i cÖwZ †Kvb iƒc AwePvi Kiv n‡e bv|

2.282) †n gywgbMY! hLb †Zvgiv †Kvb wbw`©ó mg‡qi R‡b¨ F‡bi Av`vb-cÖ`vb Ki, ZLb Zv wjwce× K‡i bvI Ges †Zvgv‡`i g‡a¨ †Kvb †jLK b¨vqm½Zfv‡e Zv wj‡L †`‡e; †jLK wjL‡Z A¯^xKvi Ki‡e bv| Avjøvn& Zv‡K †hgb wkÿv w`‡q‡Qb, Zvi DwPZ Zv wj‡L †`qv| Ges Fb MÖnxZv †hb †jLvi welq e‡j †`q Ges †m †hb ¯^xq cvjbKZ©v Avjøvn&‡K fq K‡i Ges †jLvi g‡a¨ we›`ygvÎI †ek Kg bv K‡i| AZtci FYMÖnxZv hw` wb‡e©va nq wKsev `~e©j nq A_ev wb‡R †jLvi welqe¯Í~ e‡j w`‡Z Aÿg nq, Z‡e Zvi AwffveK b¨vqm½Zfv‡e wjLv‡e| `yRb mvÿx Ki, †Zvgv‡`i cyiyl‡`i g‡a¨ †_‡K| hw` `yRb cyiyl bv nq, Z‡e GKRb cyiyl I `yRb gwnjv| H mvÿx‡`i ga¨ †_‡K hv‡`i‡K †Zvgiv cQ›` Ki hv‡Z GKRb hw` fy‡j hvq, Z‡e GKRb Ab¨Rb‡K m¥iY Kwi‡q †`q| hLb WvKv nq, ZLb mvÿx‡`i A¯^xKvi Kiv DwPZ bq| †Zvgiv GUv wjL‡Z AjmZv K‡ivbv, Zv †QvU †nvK wKsev eo, wbw`©ó mgq ch©šÍ| G wjwce× KiY Avjøvn&i Kv‡Q mywePvi‡K

AwaK Kv‡qg iv‡L, mvÿ¨‡K AwaK mymsnZ iv‡L Ges †Zvgv‡`i m‡›`‡n cwZZ bv nIqvi c‡ÿ AwaK Dchy³| wKšÍ~ hw` Kvievi bM` nq, ci¯ci nv‡Z nv‡Z Av`vb-cÖ`vb Ki, Z‡e Zv bv wjL‡j †Zvgv‡`i cÖwZ †Kvb Awf‡hvM †bB| †Zvgiv µ

2.283) Avi †Zvgiv hw` cÖev‡m _vK Ges †Kvb †jLK bv cvI Z‡e eÜKx eš‘~ n¯ÍMZ ivLv DwPZ| hw` G‡K Ab¨‡K wek¦vm K‡i, Z‡e hv‡K wek¦vm Kiv nq, Zvi DwPZ A‡b¨i cÖvc¨ cwi‡kva Kiv Ges ¯^xq cvjbKZ©v Avjøvn&‡K fq Ki! †Zvgiv mvÿ¨ †Mvcb K‡iv bv| †h †KD Zv †Mvcb Ki‡e, Zvi AšÍi cvcc~Y© n‡e| †Zvgiv hv Kiv, Avjøvn& †m m¤ú‡K© Lye ÁvZ|

2.284) hv wKQy AvKvkmg~‡n i‡q‡Q Ges hv wKQy hgx‡b Av‡Q, me Avjøvn&iB| hw` †Zvgiv g‡bi K_v cÖKvk Ki wKsev †Mvcb Ki, Avjøvn& †Zvgv‡`i KvQ †_‡K Zvi wnmve †b‡eb| AZtci hv‡K B”Qv wZwb ÿgv Ki‡eb Ges hv‡K B”Qv wZwb kvw¯Í †`‡eb| Avjøvn& me©wel‡q kw³gvb|

2.285) im~j wek¦vm iv‡Lb H mg¯Í welq m¤ú‡K© hv Zuvi cvjbKZ©vi cÿ †_‡K Zvui Kv‡Q AeZxY© n‡q‡Q Ges gymjgvbivI mevB wek¦vm iv‡L Avjøvn&i cÖwZ, Zuvi †d‡ikZv‡`i cÖwZ, Zuvi MÖš’mgy‡ni cÖwZ Ges Zvui cqM¤¦iM‡Yi cÖwZ| Zviv e‡j Avgiv Zuvi cqM¤¦i‡`i g‡a¨ †Kvb ZviZg¨ Kwibv| Zviv e‡j, Avgiv ky‡bwQ Ges Keyj K‡iwQ| Avgiv †Zvgvi ÿgv PvB, †n Avgv‡`i cvjbKZ©v| †ZvgviB w`‡K cÖZ¨veZ©b Ki‡Z n‡e|

(3) Av‡j Bgivbt 200

3.1) Avwjd jvg gxg|

3.2) Avjøvn& Qvov †Kvb Dcvm¨ †bB, wZwb wPiÄxe, mewKQyi aviK|

3.3) wZwb Avcbvi cÖwZ wKZve bvwhj K‡i‡Qb mZ¨Zvi mv‡_; hv mZ¨vqb K‡i c~e©eZ©x wKZvemgy‡ni|

3.4) bvwhj K‡i‡Qb ZvIivZ I BÄxj, G wKZv‡ei c~‡e©, gvby‡li †n`v‡q‡Zi R‡b¨ Ges AeZxY© K‡i‡Qb gxgvsmv| wbtm‡›`‡n hviv Avjøvn&i AvqvZmg~n A¯^xKvi K‡i, Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q KwVb Avhve| Avi Avjøvn&& n‡”Qb civµgkxj, cÖwZ‡kva MÖnYKvix|

3.5) Avjøvn&i wbKU Avmgvb I hgx‡bi †Kvb welqB †Mvcb †bB|

3.6) wZwbB †mB Avjøvn&, whwb †Zvgv‡`i AvK…wZ MVb K‡ib gv‡qi M‡f©, †hgb wZwb †P‡q‡Qb| wZwb Qvov Avi †Kvb Dcvm¨ †bB| wZwb cÖej civµgkxj, cÖÁvgq|

3.7) wZwbB Avcbvi cÖwZ wKZve bvwhj K‡i‡Qb| Zv‡Z wKQy AvqvZ i‡q‡Q my¯có, †mMy‡jvB wKZv‡ei Avmj Ask| Avi Ab¨My‡jv iƒcK| myZivs hv‡`i AšÍ‡i KzwUjZv i‡q‡Q, Zviv AbymiY K‡i wdrbv we¯Ívi Ges Ace¨vL¨vi D‡Ï‡k¨ Zb¥‡a¨Kvi iƒcKMy‡jvi| Avi †mMy‡jvi e¨vL¨v Avjøvn&& e¨ZxZ †KD Rv‡b bv| Avi hviv Ávb‡b myMfxi, Zviv e‡jb: Avgiv Gi cÖwZ Cgvb G‡bwQ| GB meB Avgv‡`i cvjbKZ©vi cÿ †_‡K AeZxY© n‡q‡Q| Avi †evakw³ m¤ú‡›¥iv Qvov Aci †KD wkÿv MÖnY K‡i bv|

3.8) †n Avgv‡`i cvjbKZ©v! mij c_ cÖ`k©‡bi ci Zywg Avgv‡`i AšÍi‡K mZ¨jsN‡b cÖe„Ë K‡ivbv Ges †Zvgvi wbKU †_‡K Avgvw`M‡K AbyMÖn `vb Ki| ZywgB me wKQyi `vZv|

3.9) †n Avgv‡`i cvjbKZ©v! Zywg gvbyl‡K GKw`b Aek¨B GKwÎZ Ki‡e: G‡Z †KvbB m‡›`n †bB| wbðq Avjøvn&& Zuvi Iqv`vi Ab¨_v K‡ib bv|

3.10) hviv Kzdzix K‡i, Zv‡`i ab-m¤ú` I mšÍvb-mšÍwZ Avjøvn&&i mvg‡b KLbI Kv‡R Avm‡e bv| Avi ZvivB n‡"Q †`vh‡Li BÜb|

3.11) †diAvD‡bi m¤úÖ`vq Ges Zv‡`i c~e©eZ©x‡`i aviv AbyhvqxB Zviv Avgvi AvqvZmg~n‡K wg_¨v cÖwZc›¥ K‡i‡Q| d‡j Zv‡`i cv‡ci Kvi‡Y Avjøvn& Zv‡`i‡K cvKovI K‡i‡Qb Avi Avjøvn&i Avhve AwZ KwVb|

3.12) Kv‡diw`M‡K e‡j w`b, Lye wkMMxiB †Zvgiv civf~Z n‡q †`vh‡Li w`‡K nuvwK‡q bxZ n‡e-†mUv KZB bv wbK…óZg Ae¯'vb|

3.13) wbðqB `y‡Uv `‡ji †gvKvwejvi g‡a¨ †Zvgv‡`i Rb¨ wb`k©b wQj| GKwU `j Avjøvn&&i iv‡n hy× K‡i| Avi Aci `j wQj Kv‡di‡`i Giv ¯^P‡ÿ Zv‡`i‡K wØMyb †`LwQj| Avi Avjøvn&& hv‡K wb‡Ri mvnv‡h¨i gva¨‡g kw³ `vb K‡ib| GiB g‡a¨ wkÿbxq i‡q‡Q `„wó m¤ú›¥‡`i Rb¨|

3.14) gvbeK‚j‡K †gvnMÖ¯Í K‡i‡Q bvix, mšÍvb-mšÍwZ, ivwkK…Z ¯^Y©-‡iŠc¨, wPwnƒZ Ak¦, Mevw` ckyivwR Ges †ÿZ-Lvgv‡ii gZ AvKl©Yxq e¯Í~mvgMÖx| GmeB n‡"Q cvw_©e Rxe‡bi †fvM¨ e¯Í~| Avjøvn&i wbKUB n‡jv DËg AvkÖq|

3.15) ejyb, Avwg wK †Zvgv‡`i‡K Gm‡ei PvB‡ZI DËg wel‡qi mÜvb ej‡ev?-hviv ci‡nhMvi, Avjøvn&i wbKU Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q †e‡nkZ, hvi Zj‡`‡k cÖmÖeY cÖevwnZ-Zviv †mLv‡b _vK‡e AbšÍKvj| Avi i‡q‡Q cwi"Q›¥ mw½bxMY Ges Avjøvn&&i mšÍ~wó| Avi Avjøvn& Zvui ev›`v‡`i cÖwZ my`„wó iv‡Lb|

3.16) hviv e‡j, †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Avgiv Cgvb G‡bwQ, Kv‡RB Avgv‡`i †Mvbvn ÿgv K‡i `vI Avi Avgv‡`i‡K †`vh‡Li Avhve †_‡K iÿv Ki|

3.17) Zviv ‰ah©¨aviYKvix, mZ¨ev`x, wb‡`©k m¤úv`bKvix, mrc‡_ e¨qKvix Ges †kliv‡Z ÿgv cÖv_©bvKvix|

3.18) Avjøvn&& mvÿ¨ w`‡q‡Qb †h, Zvu‡K Qvov Avi †Kvb Dcvm¨ †bB| †d‡ikZvMY Ges b¨vqwbô ÁvbxMYI mvÿ¨ w`‡q‡Qb †h, wZwb Qvov Avi †Kvb Bjvn& †bB| wZwb civµgkvjx cÖÁvgq|

3.19) wbtm‡›`‡n Avjøvn&&i wbKU MÖnY‡hvM¨ Øxb GKgvÎ Bmjvg| Ges hv‡`i cÖwZ wKZve †`qv n‡q‡Q Zv‡`i wbKU cÖK…Z Ávb Avmvi ciI Iiv gZwe‡iv‡a wjß n‡q‡Q, kyaygvÎ ci¯ci we‡ØlekZt, hviv Avjøvn&&i wb`k©bmg~‡ni cÖwZ Kzdix K‡i Zv‡`i Rvbv DwPZ †h, wbwðZif‡c Avjøvn&& wnmve MÖn‡Y AZ¨šÍ `ª¤œZ|

3.20) hw` Zviv †Zvgvi mv‡_ weZ‡K© AeZxY© nq Z‡e e‡j `vI, ÒAvwg Ges Avgvi AbymiYKvixMY Avjøvn&&i cÖwZ AvZ¥mgc©Y K‡iwQ|Ó Avi Avn‡j wKZve‡`i Ges wbiÿi‡`i e‡j `vI †h, †ZvgivI wK AvZ¥mgc©Y K‡iQ? ZLb hw` Zviv AvZ¥mgc©Y K‡i, Z‡e mij c_ cÖvß n‡jv, Avi hw` gyL Nywi‡q †bq, Zvn‡j †Zvgvi `vwqZ¡ n‡jv kyay †cuŠ‡Q †`qv| Avi Avjøvn&i `„wó‡Z i‡q‡Q mKj ev›`v|

3.21) hviv Avjøvn&i wb`k©bvejx‡K A¯^xKvi K‡i Ges cqMv¤¦iMY‡K nZ¨v K‡i Ab¨vqfv‡e, Avi †mme †jvK‡K nZ¨v K‡i hviv b¨vqcivqYZvi wb‡`©k †`q Zv‡`i‡K †e`bv`vqK kvw¯Íi msev` w`b|

3.22) GivB n‡jv †m †jvK hv‡`i mgMÖ Avgj `ywbqv I Av‡LivZ Dfq‡jv‡KB webó n‡q †M‡Q| cÿvšÍ‡i Zv‡`i †Kvb mvnvh¨KvixI †bB|

3.23) Avcwb wK Zv‡`i †`‡Lbwb, hviv wKZv‡ei wKQy Ask †c‡q‡Q-Avjøvn&i wKZv‡ei cÖwZ Zv‡`i Avnevb Kiv n‡qwQj hv‡Z Zv‡`i g‡a¨ gxgvsmv Kiv hvq| AZtci Zv‡`i g‡a¨ GK`j Zv Agvb¨ K‡i gyL wdwi‡q †bq|

3.24) Zv GRb¨ †h, Zviv e‡j _v‡K †h, †`vh‡Li AvMyb Avgv‡`i ¯ck© Ki‡e bv; Z‡e mvgvb¨ nv‡Z †Mvbv K‡qKw`‡bi Rb¨ ¯ck© Ki‡Z cv‡i| wb‡R‡`i D™¢vweZ wfwËnxb K_vq Zviv †avKv †L‡q‡Q|

3.25) wKšÍ~ ZLb wK Ae¯’v `vuov‡e hLb Avwg Zv‡`i‡K GKw`b mg‡eZ Ki‡ev †h w`‡bi AvMg‡b †Kvb m‡›`n †bB& Avi wb‡R‡`i K…ZKg© Zv‡`i cÖ‡Z¨‡KB cv‡e Zv‡`i cÖvc¨ cÖ`vb †gv‡UB Ab¨vq Kiv n‡e bv|

3.26) ejyb Bqv Avjøvvn! ZzwgB mve©‡fŠg kw³i AwaKvix| Zywg hv‡K B”Qv ivR¨ `vb Ki Ges hvi KvQ †_‡K B”Qv ivR¨ wQwb‡q bvI Ges hv‡K B&”Qv m¤§vb `vb Ki Avi hv‡K B”Qv Acgv‡b cwZZ Ki| †ZvgviB nv‡Z i‡q‡Q hveZxq Kj¨vY| wbðqB Zzwg me© wel‡q ÿgZvkxj|

3.27) Zzwg ivZ‡K w`‡bi †fZ‡i cÖ‡ek KivI Ges w`b‡K iv‡Zi †fZ‡i cÖ‡ek Kwi‡q `vI| Avi ZzwgB RxweZ‡K g„‡Zi †fZi †_‡K †ei K‡i Avb Ges g„Z‡K Rxwe‡Zi †fZi †_‡K †ei Ki| Avi ZzwgB hv‡K B”Qv †ewnmve wiwhK `vb Ki|

3.28) gywgbMY †hb Ab¨ gywgb‡K †Q‡o †Kb Kv‡di‡K eÜziƒ‡c MÖnY bv K‡i| hviv Giƒc Ki‡e Avjøvn&i mv‡_ Zv‡`i †Kb m¤úK© _vK‡e bv| Z‡e hw` †Zvgiv Zv‡`i cÿ †_‡K †Kvb Awb‡ói Avk¼v Ki, Z‡e Zv‡`i mv‡_ mveavbZvi mv‡_ _vK‡e Avjøvn& Zv'Avjv Zuvi m¤ú‡K© †Zvgv‡`i mZK© K‡i‡Qb| Ges mevB †K Zvui Kv‡Q wd‡i †h‡Z n‡e|

3.29) e‡j w`b, †Zvgiv hw` g‡bi K_v †Mvcb K‡i ivL A_ev cÖKvk K‡i `vI, Avjøvn& †m meB Rvb‡Z cv‡ib| Avi Avmgvb I Rwg‡b hv wKQy Av‡Q, †mme I wZwb Rv‡bb| Avjøvn& me© wel‡q kw³gvb|

3.30) †mw`b cÖ‡Z¨‡KB hv wKQy †m fvj KvR K‡i‡Q; †Pv‡Li mvg‡b †`L‡Z cv‡e Ges hv wKQy g›` KvR K‡i‡Q ZvI, Iiv ZLb Kvgbv Ki‡e, hw` Zvi Ges Gme K‡g©i g‡a¨ e¨eavb `y‡ii n‡Zv! Avjøvn& Zvui wb‡Ri m¤ú‡K© †Zvgv‡`i mveavb Ki‡Qb| Avjøvn& Zuvi ev›`v‡`i cÖwZ AZ¨šÍ `qvjy|

3.31) ejyb, hw` †Zvgiv Avjøvn‡K fvjevm, Zvn‡j Avgv‡K AbymiY Ki, hv‡Z Avjøvn& I †Zvgvw`M‡K fvjev‡mb Ge&s †Zvgvw`M‡K †Zvgv‡`i cvc gvR©bv K‡i †`b| Avi Avjøvn& n‡jb ÿgvKvix `qvjy|

3.32) ejyb, Avjøvn& I im~‡ji AvbyMZ¨ cÖKvk Ki| e¯Í~Zt hw` Zviv wegyLZv Aej¤¦b K‡i, Zvn‡j Avjøvn& Kv‡diw`M‡K fvjev‡mb bv|

3.33) wbtm‡›`‡n Avjøvn& Av`g (Avt) b~n& (Avt)Ð I Beªvnxg (Avt) Gi eskai Ges Ggiv‡bi Lv›`vb‡K wbe©vwPZ K‡i‡Qb|

3.34) hviv eskai wQ‡jb ci¯c‡ii| Avjøvn& kªeYKvix I gnvÁvbx|

3.35) Ggiv‡bi ¯¿x hLb ej‡jv-†n Avgvi cvjbKZ©v! Avgvi M†f© hv i‡q‡Q Avwg Zv‡K †Zvgvi bv‡g DrmM© Kijvg mevi KvQ †_‡K gy³ †i‡L| Avgvi cÿ †_‡K Zzwg Zv‡K Keyj K‡i bvI, wbðqB Zzwg kªeYKvix, me©ÁvZ|

3.36) AZtci hLb Zv‡K cÖme Ki‡jv ejj, †n Avgvi cvjbKZ©v! Avwg G‡K Kb¨v cÖme K‡iwQ| e¯Í~Zt wK †m cÖme K‡i‡Q Avjøvn& Zv fvjB Rv‡bb| †mB Kb¨vi gZ †Kvb cyÎB †h †bB| Avi Avwg Zvi bvg ivLjvg gviBqvg| Avi Avwg Zv‡K I Zvi mšÍvb‡`i‡K †Zvgvi Avkª‡q mgc©Y KiwQ| Awfkß kqZv‡bi Kej †_‡K|

3.37) AZtci Zuvi cvjbKZ©v Zuv‡K DËg fv‡e MÖnY K‡i wb‡jb Ges Zvu‡K cÖe„w× `vb Ki‡jb-AZ¨šÍ my›`i cÖe„w×| Avi Zuv‡K hvKvwiqvi ZË¡veav‡b mgc©b Ki‡jb| hLbB hvKvwiqv †gniv‡ei g‡a¨ Zvi K‡Q Avm‡Zb ZLbB wKQy Lvevi †`L‡Z †c‡Zb| wR‡Ám Ki‡Zb ÔgviBqvgÕ †Kv_v †_‡K Gme †Zvgvi Kv‡Q G‡jv? wZwb ej‡Zb, ÔGme Avjøvn&i wbKU †_‡K Av‡m|Õ Avjøvn& hv‡K B”Qv †ewnmve wiwhK `vb K‡ib|

3.38) †mLv‡bB hvKvwiqv Zuvi cvjbKZ©vi wbKU cÖv_©bv Ki‡jb| ej‡jb, †n, Avgvi cvjbKZ©v! †Zvgvi wbKU †_‡K Avgv‡K cyZ-cweÎ mšÍvb `vb Ki-wbðqB Zzwg cÖv_©bv kªeYKvix|

3.39) hLb wZwb Kvgivi †fZ‡i bvgv‡h `vuwo‡qwQ‡jb, ZLb †d‡ikZviv Zvu‡K †W‡K ej‡jb †h, Avjøvn& †Zvgv‡K mymsev` w`‡”Qb BqvnBqv m¤ú‡K©, whwb mvÿ¨ †`‡eb Avjøvn&i wb‡`©‡ki mZ¨Zv m¤ú‡K©, whwb †bZv n‡eb Ges bvix‡‡`i ms¯c‡k© hv‡eb bv, wZwb AZ¨šÍ mrKg©kxj bex n‡eb|

3.40) wZwb ej‡jb †n cvjbKZ©v! †Kgb K‡i Avgvi cyÎ mšÍvb n‡e, Avgvi †h eva©K¨ G‡m †M‡Q, Avgvi ¯¿xI †h eÜ¨v| ej‡jb, Avjøvn& Ggwb fv‡eB hv B”Qv K‡i _v‡Kb|

3.41) wZwb ej‡jb, †n cvjbKZ©v Avgvi Rb¨ wKQy wb`k©b `vI| wZwb ej‡jb, †Zvgvi Rb¨ wb`k©b n‡jv GB †h, Zzwg wZb w`b ch©šÍ KviI mv‡_ K_v ej‡e bv| Z‡e Bkviv Bw½‡Z Ki‡Z cvi‡e Ges †Zvgvi cvjbKZ©v‡K AwaK cwigv‡Y m¥iY Ki‡e Avi mKvj-mÜ¨v Zuvi cweÎZv I gwngv †Nvlbv Ki‡e|

3.42) Avi hLb †d‡ikZv ejj †n gviBqvg!, Avjøvn& †Zvgv‡K cQ›` K‡i‡Qb Ges †Zvgv‡K cweÎ cwi”Qbœ K‡i w`‡q‡Qb| Avi †Zvgv‡K wek¦ bvix mgv‡Ri D‡aŸ© g‡bvbxZ K‡i‡Qb|

3.43) †n gviBqvg! †Zvgvi cvjbKZ©vi Dcvmbv Ki Ges iyKzKvix‡`i mv‡_ †mR`v I iyKz Ki|

3.44) G n‡jv Mv‡qex msev`, hv Avwg Avcbv‡K cvwV‡q _vwK| Avi Avcwb †Zv Zv‡`i Kv‡Q wQ‡jb bv, hLb cÖwZ‡hvwMZv KiwQj †h, †K cÖwZcvjb Ki‡e gviBqvg‡K Ges Avcwb Zv‡`i Kv‡Q wQ‡jb bv, hLb Zviv SMov KiwQ‡jv|

3.45) hLb †d‡ikZvMY ej‡jv, †n gviBqvg Avjøvn& †Zvgv‡K Zvui GK evbxi mymsev` w`‡”Qb, hvi bvg n‡jv gmxn-gviBqvg-Zbq Cmv, `ywbqv I Av‡Liv‡Z wZwb gnvm¤§v‡bi AwaKvix Ges Avjøvn&i Nwbô‡`i AšÍf©~³|

3.46) hLb wZwb gv‡qi †Kv‡j _vK‡eb Ges c~Y© eq¯‹ n‡eb ZLb wZwb gvby‡li mv‡_ K_v ej‡eb| Avi wZwb mrKg©kxj‡`i AšÍf©y³ n‡eb|

47) wZwb ej‡jb, ciIqvi‡`Mvi! †Kgb K‡i Avgvi mšÍvb n‡e; Avgv‡K †Zv †Kvb gvbyl ¯ck© K‡iwb| ej‡jb G fv‡eB Avjøvn& hv B”Qv m„wó K‡ib| hLb †Kvb KvR Kivi Rb¨ B”Qv K‡ib ZLb e‡jb †h, Ôn‡q hvIÕ Agwb Zv n‡q hvq|

3.48) Avi Zv‡K wZwb wkwL‡q †`‡eb wKZve, wnKgZ, ZIivZ, BwÄj|

3.49) Avi eYx BmivCj‡`i R‡b¨ im~j wn‡m‡e Zv‡K g‡bvbxZ Ki‡eb| wZwb ej‡jb wbðqB Avwg †Zvgv‡`i wbKU †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi cÿ †_‡K G‡mwQ wb`k©bmg~n wb‡q| Avwg †Zvgv‡`i Rb¨ gvwUi Øviv cvLxi AvK…wZ ˆZix K‡i †`B| Zvici Zv‡Z hLb dzrKvi cÖ`vb Kwi, ZLb Zv DošÍ cvLx‡Z cwiYZ n‡q hvq Avjøvn&i nyKz‡g| Avi Avwg my¯’ K‡i Zzwj Rb¥vÜ‡K Ges †k¦Z Kzô †ivMx‡K| Avi Avwg RxweZ K‡i †`B g„Z‡K Avjøvn&i nyKz‡g| Avi Avwg †Zvgv‡`i‡K e‡j †`B hv †Zvgiv †L‡q Avm Ges hv †Zvgiv N‡i †i‡L Avm| G‡Z cÖK„ó wb`k©b i‡q‡Q, hw` †Zvgiv wek¦vmx nI|

3.50) Avi GwU c~e©eZx© wKZve mgyn‡K mZ¨vqb K‡i, †hgb ZvIivZ| Avi Zv GRb¨ hv‡Z †Zvgv‡`i Rb¨ nvjvj K‡i †`B †Kvb †Kvb e¯Í~ hv †Zvgv‡`i Rb¨ nvivg wQj| Avi Avwg †Zvgv‡`i wbKU G‡mwQ †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi wb`k©bmn| Kv‡RB Avjøvn‡K fq Ki Ges Avgvi AbymiY Ki|

3.51) wbðqB Avjøvn& Avgvi cvjbKZ©v Ges †Zvgv‡`iI cvjbKZ©v-Zvui Gev`Z Ki, GUvB n‡jv mij c_|

3.52) AZtci Cmv (Avt) hLb eYx Bmivqx‡ji Kzdix m¤ú‡K© Dcjwä Ki‡Z cvi‡jb, ZLb ej‡jb, Kviv Av‡Q Avjøvn&i c‡_ Avgv‡K mvnvh¨ Ki‡e? m½x-mv_xiv ej‡jv, Avgiv i‡qwQ Avjøvn&i c‡_ mvnvh¨Kvix| Avgiv Avjøvn&i cÖwZ Cgvb G‡bwQ| Avi Zzwg mvÿx _vK †h, Avgiv nyKzg Keyj K‡i wb‡qwQ|

3.53) †n Avgv‡`i cvjbKZ©v! Avgiv †m wel‡qi cÖwZ wek¦vm ¯’vcb K‡iwQ hv Zzwg bvwhj K‡iQ, Avgiv im~‡ji AbyMZ n‡qwQ| AZGe, Avgvw`M‡K gvb¨Kvix‡`i ZvwjKvfy³ K‡i bvI|

3.54) Ges Kv‡di‡iv PµvšÍ K‡i‡Q Avi Avjøvn&I †KŠkj Aej¤^b K‡i‡Qb| e¯Í~Zt Avjøvn n‡”Qb m‡e©vËg Kzkjx|

3.55) Avi m¥iY Ki, hLb Avjøvn& ej‡eb, †n Cmv! Avwg †Zvgv‡K wb‡q †b‡ev Ges †Zvgv‡K wb‡Ri w`†K Zz‡j wb‡ev-Kv‡di‡`i †_‡K †Zvgv‡K cweÎ K‡i †`‡ev| Avi hviv †Zvgvi AbyMZ i‡q‡Q Zv‡`i‡K wKqvg‡Zi w`b ch©šÍ hviv A¯^xK…wZ Ávcb K‡i Zv‡`i Dci Rqx K‡i ivL‡ev| e¯Í~Zt †Zvgv‡`i mevB‡K Avgvi Kv‡QB wd‡i Avm‡Z n‡e| ZLb †h wel‡q †Zvgiv weev` Ki‡Z, Avwg †Zvgv‡`i g‡a¨ Zvi dqmvjv K‡i †`‡ev|

3.56) AZGe hviv Kv‡di n‡q‡Q, Zv‡`i‡K Avwg KwVb kvw¯Í †`‡ev `ywbqv‡Z Ges Av‡Liv‡Z-Zv‡`i †Kvb mvnvh¨Kvix †bB|

3.57) cÿvšÍ‡i hviv Cgvb G‡b‡Q Ges mrKvR K‡i‡Q| Zv‡`i cÖvc¨ cwicyY©fv‡e †`qv n‡e| Avi Avjøvn& AZ¨vPvix‡`i‡K fvjev‡mb bv|

3.58) Avwg †Zvgv‡`i‡K c‡o kybvB G mg¯Í AvqvZ Ges wbwðZ eY©bv|

59) wbtm‡›`‡n Avjøvni wbKU Cmvi `„óvšÍ n‡”Q Av`‡giB g‡Zv| Zv‡K gvwU w`‡q ‰Zix K‡iwQ‡jb Ges Zvici Zv‡K e‡jwQ‡jb n‡q hvI, m‡½ m‡½ n‡q †M‡jb|

3.60) hv †Zvgvi cvjKZ©v e‡jb ZvB n‡”Q h_v_© mZ¨| Kv‡RB †Zvgiv mskqev`x n‡qv bv|

3.61) AZtci †Zvgvi wbKU mZ¨ msev` G‡m hvIqvi ci hw` GB Kvwnbx m¤ú‡K© †Zvgvi mv‡_ †KD weev` K‡i, Zvn‡j ej-G‡mv, Avgiv †W‡K †bB Avgv‡`i cyÎ‡`i Ges †Zvgv‡`i cyÎ‡`i Ges Avgv‡`i ¯¿x‡`i I †Zvgv‡`i ¯¿x‡`i Ges Avgv‡`i wb‡R‡`i I †Zvgv‡`i wb‡R‡`i Avi Zvici Pj Avgiv mevB wg‡j cÖv_©bv Kwi Ges Zv‡`i cÖwZ Avjøvn&i Awfm¤úvZ Kwi hviv wg_¨vev`x|

3.62) wbtm‡›`‡n GUvB n‡jv mZ¨ fvlY| Avi GK Avjøvn& Qvov Ab¨ †Kvb Bjvn †bB| Avi Avjøvn&; wZwbB n‡jb civµgkvjx gnvcÖvÁ|

3.63) Zvici hw` Zviv MÖnY bv K‡i, Zvn‡j cÖgv` m„wóKvix‡`i‡K Avjøvn& Rv‡bb|

3.64) ejyb: Ô‡n Avn&‡j-wKZveMY! GKwU wel‡qi w`‡K Avm-hv Avgv‡`i g‡a¨ I †Zvgv‡`i g‡a¨ mgvb-‡h, Avgiv Avjøvn& Qvov Ab¨ KviI Bev`Z Kie bv, Zuvi mv‡_ †Kvb kixK mve¨¯Í Kie bv Ges GKgvÎ Avjøvn&‡K Qvov KvD‡K cvjbKZ©v evbve bv|Õ Zvici hw` Zviv ¯^xKvi bv K‡i, Zvn‡j e‡j `vI †h, Ômvÿx _vK Avgiv †Zv AbyMZ|Õ

3.65) †n Avn‡j wKZveMY! †Kb †Zvgiv Beivnx‡gi wel‡q ev`vbyev` Ki? A_P ZIivZ I BÄxj Zuvi c‡iB bvwhj n‡q‡Q| †Zvgiv wK eyS bv?

3.66) †kvb! BwZc~‡e© †Zvgiv †h wel‡q wKQy Rvb‡Z, ZvB wb‡q weev` Ki‡Z| GLb Avevi †h wel‡q †Zvgiv wKQyB Rvb bv, †m wel‡q †Kb weev` KiQ?

3.67) Beivnxg Bny`x wQ‡jb bv Ges bvmvivI wQ‡jb bv, wK³z wZwb wQ‡jb ÔnvbxdÕ A_©vr, me wg_¨v a‡g©i cÖwZ wegyL Ges AvZ¥mgc©YKvix, Ges wZwb gykwiK wQ‡jb bv|

3.68) gvbyl‡`i g‡a¨ hviv Beivnx‡gi AbymiY K‡iwQj, Zviv, Avi GB bex Ges hviv G bexi cÖwZ Cgvb G‡b‡Q Zviv Beivnx‡gi NwbôZg-Avi Avjøvn& n‡”Qb gywgb‡`i eÜz|

3.69) †Kvb †Kvb Avn‡j-wKZv‡ei AvKv•ÿv, hv‡Z †Zvgv‡`i †Mvgivn Ki‡Z cv‡i, wKšÍ~ Zviv wb‡R‡`i Qvov Ab¨ KvD‡KB †Mvgivn K‡i bv| A_P Zviv eyS‡Z cv‡i bv|

3.70) †n Avn‡j-wKZveMY, †Kb †Zvgiv Avjøvn&i Kvjvg‡K A¯^xKvi Ki, A_P †ZvgivB Zuvi cÖe³v?

3.71) †n Avn‡j wKZveMY, †Kb †Zvgiv mZ¨‡K wg_¨vi mv‡_ mswgkªY KiQ Ges mZ¨‡K †Mvcb KiQ, A_P †Zvgiv Zv Rvb|

3.72) Avi Avn‡j-wKZveM‡Yi GK`j ej‡jv, gymjgvbM‡Yi Dci hv wKQy AeZx©Y n‡q‡Q Zv‡K w`‡bi cÖ_g fv‡M †g‡b bvI, Avi w`‡bi †kl fv‡M A¯^xKvi K i, nq‡Zv Zviv gyL wdwi‡q wb‡Z cv‡i|

3.73) hviv †Zvgv‡`i ag©g‡Z Pj‡e, Zv‡`i Qvov Avi KvD‡K wek¦vm Ki‡e bv| e‡j w`b wbtm‡›`‡n †n`v‡qZ †mUvB, †h †n`v‡qZ Avjøvn& K‡ib| Avi Gme wKQz G R‡b¨ †h, †Zvgiv hv jvf K‡iwQ‡j Zv Ab¨ †KD †Kb cÖvß n‡e, wKsev †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi mvg‡b †Zvgv‡`i Dci Zviv †Kb cÖej n‡q hv‡e! e‡j w`b, gh©v`v Avjøvn&iB nv‡Z; wZwb hv‡K B”Qv `vb K‡ib Ges Avjøvn& cÖvPzh©gq I me©Á|

3.74) wZwb hv‡K B”Qv wb‡Ri we‡kl AbyMÖn `vb K‡ib| Avi Avjøvn& gnv AbyMÖnkxj|

3.75) †Kvb †Kvb Avn&‡j wKZve GgbI i‡q‡Q, †Zvgiv hw` Zv‡`i Kv‡Q eny ab-m¤ú` AvgvbZ ivL, Zvn‡jI Zv †Zvgv‡`i h_vixwZ cwi‡kva Ki‡e| Avi †Zv‡`i g‡a¨ A‡bK GgbI i‡q‡Q hviv GKwU `xbvi Mw”QZ ivL‡jI †diZ †`‡e bv-†h ch©šÍ bv Zzwg Zvi gv_vi Dci `vuov‡Z cvi‡e| GUv GRb¨ †h, Zviv e‡j †i‡L‡Q †h, D¤§x‡`i AwaKvi webó Kiv‡Z Avgv‡`i †Kvb cvc †bB| Avi Zviv Avjøvn& m¤ú‡K© †R‡b ky‡bB wg_¨v e‡j|

3.76) †h †jvK wbR cÖwZÁv c~b© Ki‡e Gs ci‡nRMvi n‡e, Aek¨B Avjøvn& ci‡nRMvi‡`i‡K fvjev‡mb|

3.77) hviv Avjøvni bv‡g K…Z A½xKvi Ges cÖwZÁv mvgvb¨ gy‡j¨ weµq K‡i, Av‡Liv‡Z Zv‡`i †Kb Ask †bB| Avi Zv‡`i mv‡_ †Kqvg‡Zi w`b Avjøvn& K_v ej‡eb bv| Zv‡`i cÖwZ (KiyYvi) `„wóI †`‡eb bv| Avi Zv‡`i‡K cwiky×I Ki‡eb bv| e¯Í~Zt Zv‡`i Rb¨ i‡q‡Q hš¿Yv`vqK Avhve|

3.78) Avi Zv‡`i g‡a¨ GK`j i‡q‡Q, hviv weK…Z D”Pvi‡Y gyL evuwK‡q wKZve cvV K‡i, hv‡Z †Zvgiv g‡b Ki †h, Zvi wKZve †_‡KB cvV Ki‡Q| A_P Zviv hv Ave„wË Ki‡Q Zv Av‡`Š wKZve bq| Ges Zviv e‡j †h, Gme K_v Avjøvn&i Zid †_‡K AvMZ| A_P Gme Avjøvni Zid †_‡K †cÖwiZ bq| Zviv e‡j †h, GwU Avjøvn&i K_v A_P Gme Avjøvn&i K_v bq| Avi Zviv †R‡b ky‡b AvjøvniB cÖwZ wg_¨v‡ivc K‡i|

3.79) †Kvb gvbyl‡K Avjøvn wKZve, †nKgZ I beyIqZ `vb Kivi ci †m ej‡e †h, Ô†Zvgiv Avjøvn‡K cwinvi K‡i Avgvi ev›`v n‡q hvIÕ-GUv m¤¢e bq| eis Zviv ej‡e, Ô‡Zvgiv Avjøvn&Iqvjv n‡q hvI, †hgb, †Zvgiv wKZve wkLv‡Z Ges †hgb †Zvgiv wb‡Riv I co‡Z|Õ

3.80) ZvQvov †Zvgv‡`i‡K GK_v ejvI m¤¢e bq †h, †Zvgiv †d‡ikZv I bexMY‡K wb‡R‡`i cvjbKZ©v mve¨¯Í K‡i bvI| †Zvgv‡`i gymjgvb nevi ci Zviv wK †Zvgv‡`i‡K Kzdix †kLv‡e?

3.81) Avi Avjøvn& hLb bexM‡Yi KvQ †_‡K A¯^xKvi MÖnY Ki‡jb †h, Avwg hv wKQy †Zvgv‡`i `vb K‡iwQ wKZve I Ávb Ges AZtci †Zvgv‡`i wbKU †Kvb im~j Av‡mb †Zvgv‡`i wKZve‡K mZ¨ e‡j †`qvi Rb¨, ZLb †m im~‡ji cÖwZ Cgvb Avb‡e Ges Zvi mvnvh¨ Ki‡e| wZwb ej‡jb, ‡Zvgvi wK A½xKvi Ki‡Qv Ges GB k‡Z© Avgvi Iqv`v MÖnY K‡i wb‡qQ? Zviv ej‡jv, Avgiv A½xKvi K‡iwQ'| wZwb ej‡jb, Zvn‡j Gevi mvÿx _vK| Avi AvwgI †Zvgv‡`i mv‡_ mvÿx iBjvg|

3.82) AZtci †h †jvK GB Iqv`v †_‡K wd‡i `uvov‡e, †mB n‡e bvdigvb|

3.83) Zviv wK Avjøvn&i Øx‡bi cwie‡Z© Ab¨ Øxb Zvjvk Ki‡Q? Avmgvb I hgx‡b hv wKQy i‡q‡Q †¯^”Qvq †nvK ev Awb”Qvq †nvK, ZvuiB AbyMZ n‡e Ges Zuvi w`‡KB wd‡i hv‡e|

3.84) ejyb, Avgiv Cgvb G‡bwQ Avjøvn&i Dci Ges hv wKQy AeZxY© n‡q‡Q Avgv‡`i Dci, Beªvnxg, BmgvCj, BmnvK, BqvKze Ges Zuv‡`i mšÍvbe‡M©i Dci Avi hv wKQy †c‡q‡Qb g~mv I Cmv Ges Ab¨vb¨ bex im~jMY Zuv‡`i cvjbKZ©vi cÿ †_‡K| Avgiv Zuv‡`i Kv‡iv g‡a¨ cv_©K¨ Kwi bv| Avi Avgiv ZuviB AbyMZ|

3.85) †h †jvK Bmjvg Qvov Ab¨ †Kvb ag© Zvjvk K‡i, Kwm¥YKv‡jI Zv MÖnY Kiv n‡e bv Ges Av‡Liv‡Z †m ÿwZ MÖ¯Í|

3.86) †Kgb K‡i Avjøvn& Ggb RvwZ‡K †n`v‡qZ `vb Ki‡eb, hviv Cgvb Avbvi ci Ges im~j‡K mZ¨ e‡j mvÿ¨ †`qvi ci Ges Zv‡`i wbKU cÖgvY G‡m hvIqvi ci Kv‡di n‡q‡Q| Avi Avjøvn& Rv‡jg m¤úÖ`vq‡K †n`v‡qZ `vb K‡ib bv|

3.87) Ggb †jv‡Ki kvw¯Í n‡jv Avjøvn&, †d‡ikZvMY Ges gvbyl mK‡jiB Awfm¤úvZ|

3.88) me©ÿYB Zviv Zv‡Z _vK‡e| Zv‡`i Avhve nvjKvI n‡e bv Ges Zviv GZ AeKvkI cv‡e bv|

3.89) wKšÍ~ hviv AZtci ZIev K‡i †b‡e Ges mrKvR Ki‡e Zviv e¨ZxZ, wbðq Avjøvn& ÿgvkxj I cig `qvj~|

3.90) hviv Cgvb Avbvi ci A¯^xKvi K‡i‡Q Ges A¯^xK…wZ‡Z e„w× N‡U‡Q, Kwm¥YKv‡jI Zv‡`i ZIev Keyj Kiv n‡e bv| Avi Zviv n‡jv †Mvgivn|

3.91) hw` mviv c„w_ex cwigvY ¯^Y©I Zvi cwie‡Z© †`qv nq, ZeyI hviv Kv‡di n‡q‡Q Ges Kv‡di Ae¯'vq g„Zz¨eiY K‡i‡Q Zv‡`i ZIev Keyj Kiv n‡e bv| Zv‡`i Rb¨ i‡q‡Q hš¿Yv`vqK Avhve! cÿvšÍ‡i Zv‡`i †KvbB mvnvh¨Kvix †bB|

3.92) Kwm¥YKv‡jI Kj¨vY jvf Ki‡Z cvi‡e bv, hw` †Zvgv‡`i wcÖq e¯Í~ †_‡K †Zvgiv e¨q bv Ki| Avi †Zvgiv hw` wKQy e¨q Ki‡e Avjøvn& Zv Rv‡bb|

3.93) ZIivZ bvwhj nIqvi c~‡e© BqvKze †hMy‡jv wb‡R‡`i Rb¨ nvivg K‡i wb‡qwQ‡jb, †mMy‡jv e¨ZxZ mg¯Í Avnvh© e¯Í~B ebx-Bmivqxj‡`i Rb¨ nvjvj wQj| Zzwg e‡j `vI, †Zvgiv hw` mZ¨ev`x n‡q _vK| Zvn‡j ZIivZ wb‡q G‡mv Ges Zv cvV Ki|

3.94) AZtci Avjøvn&i cÖwZ hviv wg_¨v Av‡ivc K‡i‡Q, ZvivB hv‡jg mxgvjsNbKvix|

3.95) ej, ÔAvjøvn& mZ¨ e‡j‡Qb| GLb mevB Beªvnx‡gi a‡g©i AbyMZ n‡q hvI, whwb wQ‡jb GKwbô fv‡e mZ¨a‡g©i Abymvix| wZwb gykwiK‡`i AšÍf©y³ wQ‡jb bv|Õ

3.96) wbtm‡›`‡n me©cÖ_g Ni hv gvby‡li R‡b¨ wba©vwiZ n‡q‡Q, †mUvB n‡”Q G Ni, hv g°vq Aew¯'Z Ges mviv Rvnv‡bi gvby‡li Rb¨ †n`v‡qZ I eiKZgq|

3.97) G‡Z i‡q‡Q gKv‡g Beªvnx‡gi gZ cÖK…ó wb`k©b| Avi †h, †jvK Gi †fZ‡i cÖ‡ek K‡i‡Q, †m wbivcËv jvf K‡i‡Q| Avi G N‡ii nR¡ Kiv n‡jv gvby‡li Dci Avjøvni cÖvc¨; †h †jv‡Ki mvg_©¨ i‡q‡Q G ch©šÍ †cuŠQvi| Avi †h †jvK Zv gv‡b bv| Avjøvn mviv we‡k¦i †Kvb wKQyiB c‡ivqv K‡ib bv|

3.98) ejyb, †n Avn‡j wKZveMY, †Kb †Zvgiv Avjøvn&i wKZve Agvb¨ Ki‡Qv, A_P †Zvgiv hv wKQy Ki, Zv Avjøvni mvg‡bB i‡q‡Q|

3.99) ejyb, †n Avn‡j wKZveMY! †Kb †Zvgiv Avjøvni c‡_ Cgvb`viw`M‡K evav `vb Ki-‡Zvgiv Zv‡`i Øx‡bi g‡a¨ eµZv AbycÖ‡ek Kiv‡bvi cš’v AbymÜvb Ki, A_P †Zvgiv G c‡_i mZ¨Zv cÖZ¨ÿ KiQ| e¯Í~Zt Avjøvn& †Zvgv‡`i Kvh©Kjvc m¤ú‡K© AbeMZ bb|

3.100) †n Cgvb`viMY! †Zvgiv hw` Avn‡j wKZve‡`i †Kvb †diKvi K_v gvb, Zvn‡j Cgvb Avbvi ci Zviv †Zvgvw`M‡K Kv‡d‡i cwiYZ K‡i †`‡e|

3.101) Avi †Zvgiv †Kgb K‡i Kv‡di n‡Z cvi, A_P †Zvgv‡`i mvg‡b cvV Kiv nq Avjøvn&i AvqvZ mg~n Ges †Zvgv‡`i g‡a¨ i‡q‡Qb Avjøvn&i im~j| Avi hviv Avjøvn&i K_v `„pfv‡e ai‡e, Zviv †n`v‡qZ cÖvß n‡e mij c‡_i|

3.102) †n Cgvb`viMY! Avjøvn‡K †hgb fq Kiv DwPr wVK †Zgwbfv‡e fq Ki‡Z _vK| Ges Aek¨B gymjgvb bv n‡q g„Zz¨eiY K‡iv bv|

3.103) Avi †Zvgiv mK‡j Avjøvni i¾y‡K my`„p n‡¯Í aviY Ki; ci¯ci wew”Qbœ n‡qv bv| Avi †Zvgiv †m †bqvg‡Zi K_v m¥iY Ki, hv Avjøvn& †Zvgvw`M‡K `vb K‡i‡Qb| †Zvgiv ci¯ci kÎy wQ‡j| AZtci Avjøvn& †Zvgv‡`i g‡b m¤úÖxwZ `vb K‡i‡Qb| d‡j, GLb †Zvgiv Zuvi AbyMÖ‡ni Kvi‡Y ci¯ci fvB fvB n‡qQ| †Zvgiv GK AwMœKz‡Ûi cv‡o Ae¯’vb KiwQ‡j| AZtci Zv †_‡K wZwb †Zvgv‡`i‡K gyw³ w`‡q‡Qb| Gfv‡eB Avjøvn wb‡Ri wb`k©bmgyn cÖKvk K‡ib, hv‡Z †Zvgiv †n`v‡qZ cÖvß n‡Z cvi|

3.104) Avi †Zvgv‡`i g‡a¨ Ggb GKUv `j _vKv DwPZ hviv Avnevb Rvbv‡e mrK‡g©i cÖwZ, wb‡`©k †`‡e fvj Kv‡Ri Ges eviY Ki‡e Ab¨vq KvR †_‡K, Avi ZvivB n‡jv mdjKvg|

3.105) Avi Zv‡`i gZ n‡qv bv, hviv wew”Qbœ n‡q †M‡Q Ges wb`k©b mg~n Avmvi ciI we‡ivwaZv Ki‡Z kyiy K‡i‡Q-Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q fq¼i Avhve|

3.106) †mw`b †Kvb †Kvb gyL D¾¡j n‡e, Avi †Kvb †Kvb gyL n‡e Kv‡jv| e¯Í~Zt hv‡`i gyL Kv‡jv n‡e, Zv‡`i ejv n‡e, †Zvgiv wK Cgvb Avbvi ci Kv‡di n‡q wM‡qwQ‡j? Gevi †m Kzdixi wewbg‡q Avhv‡ei Av¯^v` MÖnY Ki|

3.107) Avi hv‡`i gyL D¾¡j n‡e, Zviv _vK‡e ing‡Zi gv‡S| Zv‡Z Zviv AbšÍKvj Ae¯’vb Ki‡e|

3.108) GMy‡jv n‡”Q Avjøvn&i wb‡`©k, hv †Zvgvw`M‡K h_vh_ cvV K‡i kybv‡bv n‡”Q| Avi Avjøvn& wek¦ Rvnv‡bi cªwZ Drcxob Ki‡Z Pvb bv|

3.109) Avi hv wKQy Avmgvb I hgx‡b i‡q‡Q †m meB Avjøvni Ges Avjøvn&i cÖwZB me wKQy cÖZ¨veZ©bkxj|

3.110) †ZvgivB n‡j m‡e©vËg D¤§Z, gvbeRvwZi Kj¨v‡bi R‡b¨B †Zvgv‡`i D™¢e NUv‡bv n‡q‡Q| †Zvgiv mrKv‡Ri wb‡`©k `vb Ki‡e I Ab¨vq Kv‡R evav †`‡e Ges Avjøvni cÖwZ Cgvb Avb‡e| Avi Avn‡j-wKZveiv hw` Cgvb Avb‡Zv, Zvn‡j Zv Zv‡`i Rb¨ g½jKi n‡Zv| Zv‡`i g‡a¨ wKQy †Zv i‡q‡Q Cgvb`vi Avi AwaKvskB n‡jv cvcvPvix|

3.111) hrmvgvb¨ Kó †`qv Qvov Zviv †Zvgv‡`i †KvbB ÿwZ Ki‡Z cvi‡e bv| Avi hw` Zviv †Zvgv‡`i mv‡_ jovB K‡i, Zvn‡j Zviv cðv`cmiY Ki‡e| AZtci Zv‡`i mvnvh¨ Kiv n‡e bv|

3.112) Avjøvn&i cÖwZkÖywZ wKsev gvby‡li cÖwZkÖywZ e¨wZZ Iiv †hLv‡bB Ae¯’vb K‡i‡Q †mLv‡bB Zv‡`i Ici jvÂbv Pvwc‡q †`qv n‡q‡Q| Avi Iiv DcvR©b K‡i‡Q Avjøvn&i Mhe| I‡`i Dci Pvcv‡bv n‡q‡Q MjMÖnZv| Zv GR‡b¨ †h, Iiv Avjøvni AvqvZmg~n‡K AbeiZ A¯^xKvi K‡i‡Q Ges bexMY‡K Ab¨vqfv‡e nZ¨v K‡i‡Q| Zvi KviY, Iiv bvdigvbx K‡i‡Q Ges mxgv jsNb K‡i‡Q|

3.113) Zviv mevB mgvb bq| Avn‡j wKZve‡`i g‡a¨ wKQy †jvK GgbI Av‡Q hviv AwePjfv‡e Avjøvn&i AvqvZmg~n cvV K‡i Ges iv‡Zi Mfx‡i Zviv †mR`v K‡i|

3.114) Zviv Avjøvn&i cÖwZ I wKqvgZ w`e‡mi cÖwZ Cgvb iv‡L Ges Kj¨vYKi wel‡qi wb‡`©k †`q; AKj¨vY †_‡K eviY K‡i Ges mrKv‡Ri Rb¨ mva¨gZ †Póv Ki‡Z _v‡K| Avi GivB nj mrKg©kxj|

3.115) Zviv †hme mrKvR Ki‡e, †Kvb Ae¯’v‡ZB †mMy‡jvi cÖwZ AeÁv cÖ`k©b Kiv n‡e bv| Avi Avjøvn& ci‡nhMvi‡`i wel‡q AeMZ|

3.116) wbðq hviv Kv‡di nq, Zv‡`i ab m¤ú` I mšÍvb-mšÍwZ Avjøvn&i mvg‡b KLbI †Kvb Kv‡R Avm‡e bv| Avi ZvivB n‡jv †`vh‡Li AvMy‡bi Awaevmx| Zviv †m AvMy‡b wPiKvj _vK‡e|

3.117) G `ywbqvi Rxe‡b hv wKQy e¨q Kiv nq, Zvi Zzjbv n‡jv S‡ov nvIqvi g‡Zv, hv‡Z i‡q‡Q ZzIv‡ii ‰kZ¨, hv †m RvwZi km¨‡ÿ‡Î wM‡q †j‡M‡Q hviv wb‡Ri Rb¨ g›` K‡i‡Q| AZtci †mMy‡jv‡K wbt†kl K‡i w`‡q‡Q| e¯Í~Zt Avjøvn& Zv‡`i Dci †Kvb Ab¨vq K‡ibwb, wKšÍ~ Zviv wb‡RivB wb‡R‡`i Dci AZ¨vPvi KiwQj|

3.118) †n Cgvb`viMY! †Zvgiv gywgb e¨ZxZ Ab¨ KvD‡K AšÍi½iƒ‡c MÖnY K‡iv bv, Zviv †Zvgv‡`i Ag½j mva‡b †Kvb µwU K‡i bv-†Zvgiv K‡ó _vK, Zv‡ZB Zv‡`i Avb›`| kÎyZvcÖmyZ we‡Øl Zv‡`i gy‡LB dz‡U †e‡ivq| Avi hv wKQy Zv‡`i g‡b jywK‡q i‡q‡Q, Zv Av‡iv A‡bKMyY †ekx RNb¨| †Zvgv‡`i R‡b¨ wb`k©b wek`fv‡e eY©bv K‡i †`qv n‡jv, hw` †Zvgiv Zv Abyaveb Ki‡Z mg_© nI|

3.119) †`L! †ZvgivB Zv‡`i fvjevm, wKšÍ~ Zviv †Zvgv‡`i cÖwZ †gv‡UI m`fve †cvlY K‡i bv| Avi †Zvgiv mg¯Í wKZv‡eB wek¦vm Ki| A_P Zviv hLb †Zvgv‡`i mv‡_ G‡m wg‡k, e‡j, Avgiv Cgvb G‡bwQ| cÿvšÍ‡i Zviv hLb c„_K n‡q hvq, ZLb †Zvgv‡`i Dci †ivlekZt Av½yj Kvgov‡Z _v‡K| ejyb, †Zvgiv Av‡µv‡k gi‡Z _vK| Avi Avjøvn& g‡bi K_v fvjB Rv‡bb|

3.120) †Zvgv‡`i hw` †Kvb g½j nq; Zvn‡j Zv‡`i Lvivc jv‡M| Avi †Zvgv‡`i hw` Ag½j nq Zvn‡j Avbw›`Z nq Avi Zv‡Z hw` †Zvgiv ‰ah©aviY Ki Ges ZvKIqv Aej¤^b Ki, Z‡e Zv‡`i cÖZviYvq †Zvgv‡`i †KvbB ÿwZ n‡e bv| wbðqB Zviv hv wKQy K‡i †m mg¯ÍB Avjøvn&i Avq‡Ë i‡q‡Q|

3.121) Avi Avcwb hLb cwiRb‡`i KvQ †_‡K mKvj †ejv †ewi‡q wM‡q gywgbMY‡K hy‡×i Ae¯’v‡b web¨¯Í Ki‡jb, Avi Avjøvn& me wel‡qB †kv‡bb Ges Rv‡bb|

3.122) hLb †Zvgv‡`i `'ywU `j mvnm nvivevi Dcµg n‡jv, A_P Avjøvn& Zv‡`i mvnvh¨Kvix wQ‡jb, Avi Avjøvn&i DciB fimv Kiv gywgb‡`i DwPZ|

3.123) e¯Í~Zt Avjøvn& e`‡ii hy‡× †Zvgv‡`i mvnvh¨ K‡i‡Qb, A_P †Zvgiv wQ‡j `ye©j| Kv‡RB Avjøvn&‡K fq Ki‡Z _vK, hv‡Z †Zvgiv K…ZÁ n‡Z cv‡iv|

3.124) Avcwb hLb ej‡Z jvM‡jb gywgbMY‡K-†Zvgv‡`i Rb¨ wK h‡_ó bq †h, †Zvgv‡`i mvnvh¨v‡_© †Zvgv‡`i cvjbKZ©v Avmgvb †_‡K AeZxY© wZb nvRvi †d‡ik&Zv cvVv‡eb|

3.125) Aek¨ †Zvgiv hw` mei Ki Ges weiZ _vK Avi Zviv hw` ZLbB †Zvgv‡`i Dci PovI nq, Zvn‡j †Zvgv‡`i cvjbKZ©v wPwnƒZ †Nvovi Dci cuvP nvRvi †d‡ikZv †Zvgv‡`i mvnv‡h¨ cvVv‡Z cv‡ib|

3.126) e¯Í~Zt GUv †Zv Avjøvn †Zvgv‡`i mymsev` `vb Ki‡jb, hv‡Z †Zvgv‡`i g‡b G‡Z mvšÍ¡bv Avm‡Z cv‡i| Avi mvnvh¨ kyaygvÎ civµvšÍ, gnvÁvbx Avjøvn&iB cÿ †_‡K,

3.127) hv‡Z aesm K‡i †`b †Kvb †Kvb Kv‡di‡K A_ev jvwÂZ K‡i †`b-†hb Iiv ewÂZ n‡q wd‡i hvq|

3.128) nq Avjøvn& Zv‡`i ÿgv Ki‡eb wKsev Zv‡`i‡K Avhve †`‡eb| G e¨vcv‡i Avcbvi †Kvb KiYxq bvB| KviY Zviv i‡q‡Q Ab¨v‡qi Dci|

3.129) Avi hv wKQy Avmgvb I hgx‡b i‡q‡Q, †mmeB Avjøvn&i| wZwb hv‡K B”Qv ÿgv Ki‡eb, hv‡K B”Qv Avhve `vb Ki‡eb| Avi Avjøvn& n‡”Qb ÿgvKvix, KiyYvgq|

3.130) †n Cgvb`viMY! †Zvgiv Pµe„w× nv‡i my` †L‡qv bv| Avi Avjøvvn‡K fq Ki‡Z _vK, hv‡Z †Zvgiv Kj¨vY AR©b Ki‡Z cv‡iv|

3.131) Ges †Zvgiv †m AvMyb †_‡K †eu‡P _vK, hv Kv‡di‡`i Rb¨ cÖ¯Í~Z Kiv n‡q‡Q|

3.132) Avi †Zvgiv AvbyMZ¨ Ki Avjøvn& I im~‡ji, hv‡Z †Zvgv‡`i Dci ingZ Kiv nq|

3.133) †Zvgiv †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi ÿgv Ges Rvbœv‡Zi w`‡K Qy‡U hvI hvi mxgvbv n‡”Q Avmgvb I hgxb, hv ‰Zix Kiv n‡q‡Q ci‡nhMvi‡`i Rb¨|

3.134) hviv ¯^”QjZvq I Afv‡ei mgq e¨q K‡i, hviv wb‡R‡`i ivM‡K mseiY K‡i Avi gvby‡li cÖwZ ÿgv cÖ`k©b K‡i, e¯Í~Zt Avjøvn& mrKg©kxjw`M‡KB fvjev‡mb|

3.135) Zviv KLbI †Kvb Akøxj KvR K‡i †dj‡j wKsev †Kvb g›` Kv‡R RwoZ n‡q wb‡Ri Dci Ryjyg K‡i †dj‡j Avjøvn‡K m¥iY K‡i Ges wb‡Ri cv‡ci Rb¨ ÿgv cÖv_©bv K‡i| Avjøvn& Qvov Avi †K cvc ÿgv Ki‡eb? Zviv wb‡Ri K…ZK‡g©i Rb¨ nVKvwiZv cÖ`k©b K‡i bv Ges †R‡b-ky‡b ZvB Ki‡Z _v‡K bv|

3.136) Zv‡`iB Rb¨ cÖwZ`vb n‡jv Zv‡`i cvjbKZ©vi ÿgv I Rv›¥vZ, hvi Zj‡`‡k cÖevwnZ n‡”Q cÖmªeY †hLv‡b Zviv _vK‡e AbšÍKvj| hviv KvR K‡i Zv‡`i Rb¨ KZBbv PgrKvi cÖwZ`vb|

3.137) †Zvgv‡`i Av‡M AZxZ n‡q‡Q A‡bK ai‡bi RxebvPiY| †Zvgiv c„w_ex‡Z ågY Ki Ges †`L hviv wg_¨v cÖwZcbœ K‡i‡Q Zv‡`i cwiYwZ wK n‡q‡Q|

3.138) GB n‡jv gvby‡li Rb¨ eY©bv| Avi hviv fq K‡i Zv‡`i Rb¨ Dc‡`kevYx|

3.139) Avi †Zvgiv wbivk n‡qv bv Ges `ytL K‡iv bv| hw` †Zvgiv gywgb nI Z‡e, †ZvgivB Rqx n‡e|

3.140) †Zvgiv hw` AvnZ n‡q _vK, Z‡e ZvivI †Zv †Zgwb AvnZ n‡q‡Q| Avi G w`bMy‡jv‡K Avwg gvby‡li g‡a¨ cvjvµ‡g AveZ©b NwU‡q _vwK| Gfv‡e Avjøvn& Rvb‡Z Pvb Kviv Cgvb`vi Avi wZwb †Zvgv‡`i wKQy †jvK‡K knx` wnmv‡e MÖnY Ki‡Z Pvb| Avi Avjøvn& AZ¨vPvix‡`i‡K fvjev‡mb bv|

3.141) Avi G Kvi‡Y Avjøvn& Cgvb`vi‡`i‡K cvK-mvd Ki‡Z Pvb Ges Kv‡di‡`i‡K aesm K‡i w`‡Z Pvb|

3.142) †Zvgv‡`i wK aviYv, †Zvgiv Rvbœv‡Z cÖ‡ek Ki‡e? A_P Avjøvn& GLbI †`‡Lbwb †Zvgv‡`i g‡a¨ Kviv †Rnv` K‡i‡Q Ges Kviv ‰ah©kxj|

3.143) Avi †Zvgiv †Zv g„Zz¨ Avmvi Av‡MB giY Kvgbv Ki‡Z, Kv‡RB GLb †Zv †Zvgiv Zv †Pv‡Li mvg‡b Dcw¯'Z †`L‡Z cv"Q|

3.144) Avi gynv¤§` GKRb im~j ‰e †Zv bq! Zuvi c~‡e©I eny im~j AwZevwnZ n‡q †M‡Qb| Zvn‡j wK wZwb hw` g„Zz¨eiY K‡ib A_ev wbnZ nb, Z‡e †Zvgiv cðv`cmiY Ki‡e? e¯Í~Zt †KD hw` cðv`cmiY K‡i, Z‡e Zv‡Z Avjøvni wKQyB ÿwZ-e„w× n‡e bv| Avi hviv K…ZÁ, Avjøvn Zv‡`i mIqve `vb Ki‡eb|

3.145) Avi Avjøvn&i nyKzg Qvov †KD gi‡Z cv‡i bv-†mRb¨ GKUv mgq wba©vwiZ i‡q‡Q| e¯Í~Zt †h †jvK `ywbqvq wewbgq Kvgbv Ki‡e, Avwg Zv‡K Zv `ywbqv‡ZB `vb Kie| cÿvšÍ‡i-†h †jvK Av‡Liv‡Z wewbgq Kvgbv Ki‡e, Zv †_‡K Avwg Zv‡K ZvB †`‡ev| Avi hviv K…ZÁ Zv‡`i‡K Avwg cÖwZ`vb †`‡ev

3.146) Avi eny bex wQ‡jb, huv‡`i m½x-mv_xiv Zvu‡`i AbyeZx© n‡q †Rnv` K‡i‡Q; Avjøvni c‡_-Zv‡`i wKQy Kó n‡q‡Q e‡U, wKšÍ~ Avjøvn&i iv‡n Zviv †n‡iI hvqwb, K¬všÍI nqwb Ges `‡gI hvqwb| Avi hviv mei K‡i, Avjøvn& Zv‡`i‡K fvjev‡mb|

3.147) Zviv Avi wKQyB e‡jwb-kyay e‡j‡Q, †n Avgv‡`i cvjbKZ©v! †gvPb K‡i `vI Avgv‡`i cvc Ges hv wKQy evovevwo n‡q †M‡Q Avgv‡`i Kv‡R| Avi Avgvw`M‡K `„p ivL Ges Kv‡di‡`i Dci Avgvw`M‡K mvnvh¨ Ki|

3.148) AZtci Avjøvn& Zv‡`i‡K `ywbqvi mIqve `vb K‡i‡Qb Ges h_v_© Av‡Liv‡Zi mIqve| Avi hviv mrKg©kxj Avjøvn& Zv‡`i‡K fvjev‡mb|

3.149) †n Cgvb`viMY! †Zvgiv hw` Kv‡di‡`i K_v †kvb, Zvn‡j Iiv †Zvgv‡`i‡K †cQ‡b wdwi‡q †`‡e, Zv‡Z †Zvgiv ÿwZi m¤§yLxY n‡q co‡e|

3.150) eis Avjøvn †Zvgv‡`i mvnvh¨Kvix, Avi Zuvi mvnvh¨B n‡"Q DËg mvnvh¨|

3.151) Lye kxNªB Avwg Kv‡di‡`i g‡b fxwZi mÂvi Ki‡ev| KviY, Iiv Avjøvn&i mv‡_ Askx`vi mve¨¯Í K‡i †h m¤ú‡K© †Kvb mb` AeZxY© Kiv nqwb| Avi I‡`i wVKvbv n‡jv †`vh‡Li AvMyb| e¯Í~Zt Rv‡jg‡`i wVKvbv AZ¨šÍ wbK…ó|

3.152) Avi Avjøvn& †m Iqv`v‡K m‡Z¨ cwiYZ K‡i‡Qb, hLb †Zvgiv ZvuiB wb‡`©‡k I‡`i LZg KiwQ‡j| GgbwK hLb †Zvgiv QÎf½ n‡q c‡o‡Q I KZ©e¨ w¯'i Kivi e¨vcv‡i weev‡` wjß n‡q‡Q| Avi hv †Zvgiv PvB‡Z Zv †`Lvi ci K…ZNœZv cÖ`k©b K‡iQ, Zv‡Z †Zvgv‡`i Kv‡iv Kvg¨ wQj `ywbqv Avi Kv‡iv ev Kvg¨ wQj Av‡LivZ| AZtci †Zvgvw`M‡K mwi‡q w`‡jb I‡`i Dci †_‡K hv‡Z †Zvgvw`M‡K cixÿv K‡ib| e¯Í~Zt wZwb †Zvgvw`M‡K ÿgv K‡i‡Qb| Avi Avjøvn&i gywgb‡`i cÖwZ AbyMªnkxj|

3.153) Avi †Zvgiv Dc‡i D‡V hvw"Q‡j Ges †cQb w`‡K wd‡i ZvKvw"Q‡j bv Kv‡iv cÖwZ, A_P im~j WvKwQ‡jb †Zvgvw`M‡K †Zvgv‡`i †cQb w`K †_‡K| AZtci †Zvgv‡`i Dci G‡jv †kv‡Ki Ic‡i †kvK, hv‡Z †Zvgiv nvZ †_‡K †ewi‡q hvIqv e¯Í~i Rb¨ `ytL bv Ki Ges hvi m¤§yLxY n"Q †mRb¨ wegl© bv nI| Avi Avjøvn& †Zvgv‡`i Kv‡Ri e¨vcv‡i AewnZ i‡q‡Qb|

3.154) AZtci †Zvgv‡`i Dci †kv‡Ki ci kvwšÍ AeZxY© Ki‡jb, hv wQj Z›`ªvi gZ| †m Z›`ªvq †Zvgv‡`i g‡a¨ †KD †KD wS‡gvw"Qj Avi †KD †KD cÖv‡Yi f‡q fvewQj| Avjøvn& m¤ú‡K© Zv‡`i wg_¨v aviYv nw"Qj gyL©‡`i gZ| Zviv ejwQj Avgv‡`i nv‡Z wK wKQyB Kivi †bB? Zzwg ej, mewKQyB Avjøvn&i nv‡Z| Zviv

hv wKQy g‡b jywK‡q iv‡L-‡Zvgvi wbKU cÖKvk K‡i bv †m mel| Zviv e‡j Avgv‡`i nv‡Z hw` wKQy Kivi _vK‡Zv, Zvn‡j Avgiv GLv‡b wbnZ nZvg bv| Zzwg ej, †Zvgiv hw` wb‡R‡`i N‡iI _vK‡Z ZeyI Zviv Aek¨B †ewi‡q AvmZ wb‡R‡`i Ae¯’vb †_‡K hv‡`i g„Zz¨ wj‡L †`qv n‡q‡Q| †Zvgv‡`i ey‡K hv i‡q‡Q Zvi cixÿv Kiv wQj Avjøvn&i B”Qv, Avi †Zvgv‡`i AšÍ‡i hv wKQy i‡q‡Q Zv cwi®Kvi Kiv wQj Zuvi Kvg¨| Avjøvn& g‡bi †Mvcb welq Rv‡bb|

3.155) †Zvgv‡`i †h `ywU `j jovB‡qi w`‡b Ny‡i `uvwo‡qwQj kqZvb Zv‡`i‡K weåvšÍ K‡iwQj, Zv‡`iB cv‡ci `iyb|

3.156) †n CgvY`viMY! †Zvgiv Zv‡`i gZ n‡qv bv, hviv Kv‡di n‡q‡Q Ges wb‡R‡`i fvB eÜyiv hLb †Kvb Awfhv‡b †ei nq wKsev †Rnv‡` hvq, ZLb Zv‡`i m¤ú‡K© e‡j, Zviv hw` Avgv‡`i mv‡_ _vK‡Zv, Zvn‡j gi‡ZvI bv AvnZI n‡Zv bv| hv‡Z Zviv G aviYv m„wói gva¨‡g mswkøó‡`i g‡b AbyZvc m„wó Ki‡Z cv‡i| A_P AvjøvnB Rxeb `vb K‡ib Ges g„Zy¨ †`b| †Zvgv‡`i mg¯Í KvRB, †Zvgiv hv wKQyB Ki bv †Kb, Avjøvn mewKQy„B †`‡Lb|

3.157) Avi †Zvgiv hw` Avjøvn&i c‡_ wbnZ nI wKsev g„Zz¨eiY Ki, †Zvgiv hv wKQy msMÖn K‡i _vK Avjøvn& Zv'Avjvi ÿgv I KiyYv †m mewKQyi †P‡q DËg|

3.158) Avi †Zvgiv g„Zz¨B eiY Ki A_ev wbnZB nI, Aek¨ Avjøvn& Zv'Avjvi mvg‡bB mg‡eZ n‡e|

159) Avjøvni ing‡ZB Avcwb Zv‡`i Rb¨ †Kvgj nƒ`q n‡q‡Qb cÿvšÍ‡i Avcwb hw` ivM I KwVb nƒ`q n‡Zb Zvn‡j Zviv Avcbvi KvQ †_‡K wew”Qbœ n‡q †h‡Zv| Kv‡RB Avcwb Zv‡`i ÿgv K‡i w`b Ges Zv‡`i Rb¨ gvM‡divZ Kvgbv Kiyb Ges Kv‡R K‡g© Zv‡`i civgk© Kiyb| AZtci hLb †Kvb Kv‡Ri wm×všÍ MÖnY K‡i †d‡jb, ZLb Avjøvn& Zv'Avjvi Dci fimv Kiyb Avjøvn& ZvIqv°zj Kvix‡`i fvjev‡mb|

3.160) hw` Avjøvn& †Zvgv‡`i mnvqZv K‡ib, Zvn‡j †KD †Zvgv‡`i Dci civµvšÍ n‡Z cvi‡e bv| Avi hw` wZwb †Zvgv‡`i mvnvh¨ bv K‡ib, Z‡e Ggb †K Av‡Q, †h †Zvgv‡`i mvnvh¨ Ki‡Z cv‡i? Avi Avjøvn&i &IciB gymjgvbM‡Yi fimv Kiv DwPZ|

3.161) Avi †Kvb welq †Mvcb K‡i ivLv bexi KvR bq| Avi †h †jvK †Mvcb Ki‡e †m wKqvg‡Zi w`b †mB †Mvcb e¯Í~ wb‡q Avm‡e| AZtci cwic~Y©fv‡e cv‡e cÖ‡Z¨‡K, hv †m AR©b K‡i‡Q| Avi Zv‡`i cÖwZ †Kvb Ab¨vq Kiv n‡e bv|

3.162) †h †jvK Avjøvn&i B”Qvi AbyMZ, †m wK H †jv‡Ki mgvb n‡Z cv‡i, †h Avjøvn&i †ivl AR©b K‡i‡Q? e¯Í~Zt Zvi wVKvbv nj †`vhL| Avi Zv KZBbv wbK…ó Ae¯’vb!

3.163) Avjøvn&i wbKU gvby‡li gh©v`v wewfbœ ¯Í‡ii Avi Avjøvn& †`‡Lb hv wKQy Zviv K‡i|

3.164) Avjøvn& Cgvb`vi‡`i Dci AbyMÖn K‡i‡Qb †h, Zv‡`i gv‡S Zv‡`i wb‡R‡`i ga¨ †_‡K bex cvwV‡q‡Qb| wZwb Zv‡`i Rb¨ Zuvi AvqvZmg~n cvV K‡ib| Zv‡`i‡K cwi‡kvab K‡ib Ges Zv‡`i‡K wKZve I Kv‡Ri K_v wkÿv †`b| e¯Í~Zt Zviv wQj c~e© †_‡KB c_åó|

3.165) hLb †Zvgv‡`i Dci GKwU gymxeZ G‡m †cuŠQvj, A_P †Zvgiv Zvi c~‡e©B wØMyY K‡ó †cuŠ‡Q wM‡qQ, ZLb wK †Zvgiv ej‡e, GUv †Kv_v †_‡K Gj? Zvn‡j e‡j `vI, G Kó †Zvgv‡`i Dci †cuŠ‡Q‡Q †ZvgviB cÿ †_‡K| wbðqB Avjøvn& cÖ‡Z¨K wel‡qi Dci ÿgZvkxj|

3.166) Avi †hw`b `y'`j ‰m‡b¨i †gvKvwejv n‡q‡Q; †mw`b †Zvgv‡`i Dci hv AvcwZZ n‡q‡Q Zv Avjøvn&i nyKz‡gB n‡q‡Q Ges Zv GRb¨ †h, Zv‡Z Cgvb`viw`M‡K Rvbv hvq|

3.167) Ges Zv‡`i‡K hv‡Z mbv³ Kiv hvq hviv gybvwdK wQj| Avi Zv‡`i‡K ejv nj G‡mv, Avjøvn&i iv‡n jovB Ki wKsev kÎyw`M‡K cÖwZnZ Ki| Zviv e‡jwQj, Avgiv hw` RvbZvg †h, jovB n‡e, Zvn‡j Aek¨B †Zvgv‡`i mv‡_ _vKZvg| †m w`b Zviv Cgv‡bi Zzjbvq Kzdixi KvQvKvwQ wQj| hv Zv‡`i AšÍ‡i †bB Zviv wb‡Ri gy‡L †m K_vB e‡j e¯Í~ZtAvjøvn& fvjfv‡e Rv‡bb Zviv hv wKQy †Mvcb K‡i _v‡K|

3.168) Iiv n‡jv †h me †jvK, hviv e‡m †_‡K wb‡R‡`i fvB‡`i m¤¦‡× e‡j, hw` Zviv Avgv‡`i K_v kybZ, Z‡e wbnZ nZ bv| Zv‡`i‡K e‡j w`b, Gevi †Zvgv‡`i wb‡R‡`i Dci †_‡K g„Zz¨‡K mwi‡q `vI, hw` †Zvgiv mZ¨ev`x n‡q _vK|

3.169) Avi hviv Avjøvn&i iv‡n wbnZ nq, Zv‡`i‡K Zzwg KL‡bv g„Z g‡b K‡iv bv| eis Zviv wb‡R‡`i cvjbKZ©vi wbKU RxweZ I RxweKvcÖvß|

3.170) Avjøvn& wb‡Ri AbyMÖn †_‡K hv `vb K‡i‡Qb Zvi †cÖwÿ‡Z Zviv Avb›` D`hvcb Ki‡Q| Avi hviv GLbI Zv‡`i Kv‡Q G‡m †cuŠ‡Qwb Zv‡`i †cQ‡b Zv‡`i R‡b¨ Avb›` cÖKvk K‡i| KviY, Zv‡`i †Kvb fq fxwZI †bB Ges †Kvb wPšÍv fvebvI †bB|

3.171) Avjøvn&i †bqvgZ I AbyMÖ‡ni R‡b¨ Zviv Avb›` cÖKvk K‡i Ges Zv Gfv‡e †h, Avjøvn&, Cgvb`vi‡`i kªgdj webó K‡ib bv|

3.172) hviv AvnZ n‡q covi c‡iI Avjøvn& Ges Zvui im~‡ji wb‡`©k gvb¨ K‡i‡Q, Zv‡`i g‡a¨ hviv mr I ci‡nhMvi, Zv‡`i Rb¨ i‡q‡Q gnvb mIqve|

3.173) hv‡`i‡K †jv‡Kiv e‡j‡Q †h, †Zvgv‡`i mv‡_ †gvKv‡ejv Kivi Rb¨ †jv‡Kiv mgv‡ek K‡i‡Q eny mvR-miÄvg; Zv‡`i fq Ki| ZLb Zv‡`i wek¦vm AviI `„pZi n‡q hvq Ges Zviv e‡j, Avgv‡`i Rb¨ Avjøvn&B h‡_ó; KZB bv PgrKvi Kvwgqvex`vbKvix|

3.174) AZtci wd‡i Gj gymjgvbiv Avjøvn&i AbyMÖn wb‡q, Z‡`i wKQyB Awbó n‡jv bv| Zvici Zviv Avjøvn&i B”Qvi AbyMZ nj| e¯Í~Zt Avjøvn&i AbyMÖn AwZ weivU|

3.175) Giv †h i‡q‡Q, GivB n‡j kqZvb, Giv wb‡R‡`i eÜy‡`i e¨vcv‡i fxwZ cÖ`k©b K‡i| myZivs †Zvgiv Zv‡`i fq K‡iv bv| Avi †Zvgiv hw` Cgvb`vi n‡q _vK, Z‡e Avgv‡K fq Ki|

3.176) Avi hviv Kzd‡ii w`‡K avweZ n‡”Q Zviv †hb †Zvgvw`M‡K wPšÍvw¤¦Z K‡i bv †Zv‡j| Zviv Avjøvn& Zvqvjvi †Kvb wKQyB Awbó mvab Ki‡Z cvi‡e bv| Av‡Liv‡Z Zv‡`i‡K †Kvb Kj¨vY `vb bv KivB Avjøvn&i B”Qv| e¯Í~Zt Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q gnv kvw¯Í|

3.177) hviv Cgv‡bi cwie‡Z© Kzdi µq K‡i wb‡q‡Q, Zviv Avjøvn& Zv'Avjvi wKQyB ÿwZmvab Ki‡Z cvi‡e bv| Avi Zv‡`i Rb¨ i‡q‡Q †e`bv`vqK kvw¯Í|

3.178) Kv‡diiv †hb g‡b bv K‡i †h Avwg †h, AeKvk `vb Kwi, Zv Zv‡`i c‡ÿ Kj¨vYKi| Avwg †Zv Zv‡`i‡K AeKvk †`B hv‡Z K‡i Zviv cv‡c D›¥wZ jvf Ki‡Z cv‡i| e¯Í~Zt Zv‡`i Rb¨ i‡q‡Q jvÂbvRbK kvw¯Í|

3.179) bvcvK‡K cvK †_‡K c„_K K‡i †`qv ch©šÍ Avjøvn Ggb bb †h, Cgvb`viMY‡K †m Ae¯'v‡ZB ivL‡eb hv‡Z †Zvgiv i‡qQ, Avi Avjøvn& Ggb bb †h, †Zvgvw`M‡K Mvq‡ei msev` †`‡eb| wKšÍ~ Avjøvn& ¯^xq im~j M‡Yi g‡a¨ hv‡K B”Qv evQvB K‡i wb‡q‡Qb| myZivs Avjøvni Ici Ges Zvui im~jM‡Yi Ici †Zvgiv cÖZ¨q ¯'vcb Ki| e¯Í~Zt †Zvgiv hw` wek¦vm I ci‡nhMvixi Ici cÖwZwôZ †_‡K _vK, Z‡e †Zvgv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q weivU cÖwZ`vb|

3.180) Avjøvn& Zv‡`i‡K wb‡Ri AbyMÖ‡n hv `vb K‡i‡Qb Zv‡Z hviv K…cYZv K‡i GB Kvc©b¨ Zv‡`i Rb¨ g½jKi n‡e e‡j Zviv †hb aviYv bv K‡i| eis GUv Zv‡`i c‡ÿ GKvšÍB ÿwZKi cÖwZcbœ n‡e| hv‡Z Zviv Kvc©b¨ K‡i †m mg¯Í ab-m¤ú`‡K

wKqvg‡Zi w`b Zv‡`i Mjvq †eox evwb‡q civ‡bv n‡e| Avi Avjøvn& n‡”Qb Avmgvb I hgx‡bi cig mË¡vwaKvix| Avi hv wKQy †Zvgiv Ki; Avjøvn& †m m¤ú‡K© Rv‡bb|

3.181) wbtm‡›`‡n Avjøvn& Zv‡`i K_v ky‡b‡Qb, hviv e‡j‡Q †h, Avjøvn& n‡”Qb AfveMÖ¯Í Avi Avgiv weËevb! GLb Avwg Zv‡`i K_v Ges †hme bex‡K Zviv Ab¨vqfv‡e nZ¨v K‡i‡Q Zv wj‡L ivLe, AZtci eje, Av¯^v`b Ki R¡jšÍ AvMy‡bi Avhve|

3.182) G nj ZviB cÖwZdj hv †Zvgiv BwZc~‡e© wb‡Ri nv‡Z cvwV‡qQ| e¯Í~Zt Avjøvn& ev›`v‡`i cÖwZ AZ¨vPvi K‡ib bv|

3.183) †m mg¯Í †jvK, hviv e‡j †h, Avjøvn& Avgvw`M‡K Ggb †Kvb im~‡ji Ici wek¦vm bv Ki‡Z e‡j †i‡L‡Qb hZÿY bv Zviv Avgv‡`i wbKU Ggb †Kvievbx wb‡q Avm‡eb hv‡K AvMyb MÖvm K‡i †b‡e| Zzwg Zv‡`i e‡j `vI, †Zvgv‡`i gv‡S Avgvi c~‡e© eny im~j wb`k©bmg~n Ges †Zvgiv hv Avãvi K‡iQ Zv wb‡q G‡mwQ‡jb, ZLb †Zvgiv †Kb Zv‡`i‡K nZ¨v Ki‡j hw` †Zvgiv mZ¨ n‡q _vK|

3.184) ZvQvov Giv hw` †Zvgv‡K wg_¨v cÖwZcbœ K‡i, Z‡e †Zvgvi c~‡e©I Giv Ggb eny bex‡K wg_¨v cÖwZcbœ K‡i‡Q, hviv wb`k©b mg~n wb‡q G‡mwQ‡jb| Ges G‡bwQ‡jb mnxdv I cÖ`xß Mªš’|

3.185) cÖ‡Z¨K cÖvYx‡K Av¯^v`b Ki‡Z n‡e g„Zz¨| Avi †Zvgiv wKqvg‡Zi w`b cwic~Y© e`jv cÖvß n‡e| Zvici hv‡K †`vhL †_‡K `~‡i ivLv n‡e Ges Rvbœv‡Z cÖ‡ek Kiv‡bv n‡e, Zvi Kvh©wmwׄ NU‡e| Avi cvw_©e Rxeb †auvKv Qvov Ab¨ †Kvb m¤ú` bq|

3.186) Aek¨ ab-m¤ú‡` Ges Rbm¤ú‡` †Zvgv‡`i cixÿv n‡e Ges Aek¨ †Zvgiv kyb‡e c~e©eZ©x Avn‡j wKZve‡`i Kv‡Q Ges gyk‡iK‡`i Kv‡Q eny A‡kvfb Dw³| Avi hw` †Zvgiv ‰ah¨© aviY Ki Ges ci‡nhMvix Aej¤¦b Ki, Z‡e Zv n‡e GKvšÍ mrmvn‡mi e¨vcvi|

3.187) Avi Avjøvn& hLb Avn‡j wKZve‡`i KvQ †_‡K cÖwZÁv MÖnY Ki‡jb †h, Zv gvby‡li wbKU eY©bv Ki‡e Ges †Mvcb Ki‡e bv, ZLb Zviv †m cÖwZÁv‡K wb‡R‡`i †cQ‡b †d‡j ivLj Avi Zvi †Kbv-‡ePv Kij mvgvb¨ g~‡j¨i wewbg‡q| myZivs KZB bv g›` Zv‡`i G †ePv-‡Kbv|

3.188) Zzwg g‡b K‡iv bv, hviv wb‡R‡`i K…ZK‡g©i Dci Avbw›`Z nq Ges bv Kiv wel‡qi Rb¨ cÖksmv Kvgbv K‡i, Zviv Avgvi wbKU †_‡K Ae¨vnwZ jvf K‡i‡Q| e¯Í~Zt Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q †e`bv`vqK Avhve|

3.189) Avi Avjøvn&i Rb¨B nj Avmgvb I hwg‡bi ev`kvnx| Avjøvn&B me© wel‡q ÿgZvi AwaKvix|

3.190) wbðq Avmgvb I hgxb m„wó‡Z Ges ivwÎ I w`‡bi AveZ©‡b wb`k©b i‡q‡Q †eva m¤úbœ †jvK‡`i R‡b¨|

3.191) huviv `uvwo‡q, e‡m, I kvwqZ Ae¯’vq Avjøvn‡K m¥iY K‡i Ges wPšÍv M‡elYv K‡i Avmgvb I Rwgb m„wói wel‡h, (Zviv e‡j) cilqvi‡`Mvi! Gme Zzwg Ab_©K m„wó Kiwb| mKj cweÎZv †ZvgviB, Avgvw`M‡K Zzwg †`vh‡Li kvw¯Í †_‡K evuPvI|

3.192) †n Avgv‡`i cvjbKZ©v! wbðq Zzwg hv‡K †`vh‡L wb‡ÿc Ki‡j Zv‡K memg‡q AcgvwbZ Ki‡j; Avi Rv‡jg‡`i R‡b¨ †Zv mvnvh¨Kvix †bB|

3.193) †n Avgv‡`i cvjbKZ©v! Avgiv wbwðZiƒ‡c ky‡bwQ GKRb AvnevbKvix‡K Cgv‡bi cÖwZ Avnevb Ki‡Z †h, †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi cÖwZ Cgvb Avb; ZvB Avgiv Cgvb G‡bwQ| †n Avgv‡`i cvjbKZ©v! AZtci Avgv‡`i mKj †Mvbvn gvd Ki Ges Avgv‡`i mKj †`vlÎywU `yi K‡i `vI, Avi Avgv‡`i g„Zz¨ `vI †bK †jvK‡`i mv‡_|

3.194) †n Avgv‡`i cvjbKZ©v! Avgv‡`i‡K `vI, hv Zzwg Iqv`v K‡iQ †Zvgvi im~jM‡Yi gva¨‡g Ges wKqvgZ‡i w`b Avgvw`M‡K Zzwg AcgvwbZ K‡iv bv| wbðq Zzwg Iqv`v †Ljvd K‡iv bv|

3.195) AZtci Zv‡`i cvjbKZ©v Zv‡`i †`vqv (GB e‡j) Keyj K‡i wb‡jb †h, Avwg †Zvgv‡`i †Kvb cwikªgKvixi cwikªgB webó Kwi bv, Zv †m cyiyl †nvK wKsev ¯¿x‡jvK| †Zvgiv ci¯ci GK| Zvici †m mg¯Í †jvK hviv wnRiZ K‡i‡Q, Zv‡`i‡K wb‡R‡`i †`k †_‡K †ei K‡i †`Iqv n‡q‡Q Ges Zv‡`i cÖwZ Drcxob Kiv n‡q‡Q Avgvi c‡_ Ges hviv jovB K‡i‡Q I g„Zy¨eiY K‡i‡Q, Aek¨B Avwg Zv‡`i Dci †_‡K AKj¨vY‡K AcmvwiZ Kie| Ges Zv‡`i‡K cÖweó Kie Rvbœv‡Z hvi Zj‡`‡k bni mg~n cÖevwnZ| GB n‡jv wewbgq Avjøvn&i cÿ †_‡K| Avi Avjøvn&i wbKU i‡q‡Q DËg wewbgq|

3.196) bMix‡Z Kv‡di‡`i Pvj-Pjb †hb †Zvgvw`M‡K †auvKv bv †`q|

3.197) GUv n‡jv mvgvb¨ dvq`v-Gici Zv‡`i wVKvbv n‡e †`vhL| Avi †mwU n‡jv AwZ wbK…ó Ae¯’vb|

3.198) wKšÍ~ hviv fq K‡i wb‡R‡`i cvjbKZ©v‡K Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q Rvbœvz hvi Zj‡`‡k cÖevwnZ i‡q‡Q cÖmªeY| Zv‡Z Avjøvni cÿ †_‡K m`v Avc¨vqb Pj‡Z _vK‡e| Avi hv Avjøvni wbKU i‡q‡Q, Zv mrKg©kxj‡`i R‡b¨ GKvšÍB DËg|

3.199) Avi Avn‡j wKZve‡`i g‡a¨ †KD †KD GgbI i‡q‡Q, hviv Avjøvn&i Dci Cgvb Av‡b Ges hv wKQy †Zvgvi Dci AeZxY© nq Avi hv wKQy Zv‡`i Dci AeZxY© n‡q‡Q †mMy‡jvi Dci, Avjøvn&i mvg‡b webqvebZ _v‡K Ges Avjøvi AvqvZmgyn‡K ¯^íg~‡j¨i wewbg‡q mI`v K‡i bv, ZvivB n‡jv †m †jvK hv‡`i Rb¨ cvwikªwgK i‡q‡Q Zv‡`i cvjbKZ©vi wbKU| wbðqB Avjøvn& h_vkxNÖ wnmve PzwK‡q †`b|

3.200) †n Cgvb`vbMY! ‰ah©¨ aviY Ki Ges †gvKv‡ejvq `„pZv Aej¤¦b Ki| Avi Avjøvn‡K fq Ki‡Z _vK hv‡Z †Zvgiv †Zvgv‡`i D‡Ïk¨ jv‡f mg_© n‡Z cvi|

(4)Avb-wbmvt 176

4.1) †n gvbe mgvR! †Zvgiv †Zvgv‡`i cvjbKZ©v‡K fq Ki, whwb †Zvgv‡`i‡K GK e¨w³ †_‡K m„wó K‡i‡Qb Ges whwb Zvi †_‡K Zvi m½xbx‡K m„wó K‡i‡Qb; Avi we¯Ívi K‡i‡Qb Zv‡`i `y'Rb †_‡K AMwYZ cyiyl I bvix| Avi Avjøvn‡K fq Ki, huvi bv‡g †Zvgiv G‡K Ac‡ii wbKU hvPÅv K‡i _vK Ges AvZœxq ÁvwZ‡`i e¨vcv‡i mZK©Zv Aej¤¦b Ki| wbðq Avjøvn& †Zvgv‡`i e¨vcv‡i m‡PZb i‡q‡Qb|

4.2) GZxg‡`i‡K Zv‡`i m¤ú` eywS‡q `vI| Lvivc gvjvgv‡ji mv‡_ fv‡jv gvjvgv‡ji A`j-e`j K‡iv bv| Avi Zv‡`i ab-m¤ú` wb‡R‡`i ab-m¤ú‡`i mv‡_ mswgwkªZ K‡i Zv MÖvm K‡iv bv| wbðq GUv eoB g›` KvR|

4.3) Avi hw` †Zvgiv fq Ki †h, GZxg †g‡q‡`i nK h_v_fv‡e cyiY Ki‡Z cvi‡e bv, Z‡e †mme †g‡q‡`i g‡a¨ †_‡K hv‡`i fvj jv‡M Zv‡`i we‡q K‡i bvI `yB, wZb, wKsev PviwU ch©šÍ| Avi hw` Gifc Avk¼v Ki †h, Zv‡`i g‡a¨ b¨vq m½Z AvPiY eRvq ivL‡Z cvi‡e bv, Z‡e, GKwUB A_ev †Zvgv‡`i AwaKvify³ `vmx‡`i‡K; G‡ZB cÿcvwZ‡Z¡ RwoZ bv nIqvi AwaKZi m¤¢vebv|

4.4) Avi †Zvgiv ¯¿x‡`i‡K Zv‡`i †gvni w`‡q `vI Lykxg‡b| Zviv hw` Lykx n‡q Zv †_‡K Ask †Q‡o †`q, Z‡e Zv †Zvgiv ¯^v”Q‡›`¨ †fvM Ki|

4.5) Avi †h m¤ú`‡K Avjøvn †Zvgv‡`i Rxeb-hvÎvi Aej¤¦b K‡i‡Qb, Zv Ae©vPxb‡`i nv‡Z Zz‡j w`I bv| eis Zv †_‡K Zv‡`i‡K LvIqvI, civI Ges Zv‡`i‡K mvšÍbvi evbx †kvbvI|

4.6) Avi GZxg‡`i cÖwZ we‡klfv‡e bRi ivL‡e, †h ch©šÍ bv Zviv we‡qi eq‡m †cuŠ‡Q| hw` Zv‡`i g‡a¨ eyw×-we‡ePbvi D‡b¥l AvuP Ki‡Z cvi, Z‡e Zv‡`i m¤ú` Zv‡`i nv‡Z Ac©b Ki‡Z cvi| GZx‡gi gvj cÖ‡qvRbvwZwi³ LiP K‡iv bv ev Zviv eo n‡q hv‡e g‡b K‡i ZvovZvwo †L‡q †d‡jv bv| hviv ¯^”Qj Zviv Aek¨B GZx‡gi gvj LiP Kiv †_‡K weiZ _vK‡e| Avi †h AfveMÖ¯Í †m m½Z cwigvY †L‡Z cv‡i| hLb Zv‡`i nv‡Z Zv‡`i m¤ú` cÖZ¨vc©Y Ki, ZLb mvÿx ivL‡e| Aek¨ Avjøvn&B wnmve †bqvi e¨vcv‡i h‡_ó|

4.7) wcZv-gvZv I AvZœxq-¯^Rb‡`i cwiZ¨³ m¤úwË‡Z cyiyl‡`iI Ask Av‡Q Ges wcZv-gvZv I AvZ¥xq-¯^Rb‡`i cwiZ¨³ m¤úwË‡Z bvix‡`iI Ask Av‡Q; Aí †nvK wKsev †ekx| G Ask wba©vwiZ|

4.8) m¤úwZ ešU‡bi mgq hLb AvZœxq-¯^Rb, GZxg I wgmKxb Dcw¯’Z nq, ZLb Zv †_‡K Zv‡`i wKQy LvB‡q `vI Ges Zv‡`i mv‡_ wKQy m`vjvc K‡iv|

4.9) Zv‡`i fq Kiv DwPZ, hviv wb‡R‡`i cðv‡Z `ye©j Ayg mšÍvb-mšÍwZ †Q‡o †M‡j Zv‡`i R‡b¨ ZvivI Avk¼v K‡i; myZivs Zviv †hb Avjøvn‡K fq K‡i Ges msMZ K_v e‡j|

4.10) hviv GZxg‡`i A_©-m¤ú` Ab¨vqfv‡e Lvq, Zviv wb‡R‡`i †c‡U AvMybB fwZ© K‡i‡Q Ges mË¡iB Zviv AwMœ‡Z cÖ‡ek Ki‡e|

4.11) Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K †Zvgv‡`i mšÍvb‡`i m¤ú‡K© Av‡`k K‡ib: GKRb cyiy‡li Ask `y'Rb bvixi As‡ki mgvb| AZtci hw` kyay bvixB nq `y-Gi AwaK, Z‡e Zv‡`i R‡b¨ H gv‡ji wZb fv‡Mi `yB fvM hv Z¨vM K‡i g‡i Ges hw` GKRbB nq, Z‡e Zvi R‡b¨ A‡a©K| g„‡Zi wcZv-gvZvi ga¨ †_‡K cÖ‡Z¨‡Ki R‡b¨ Z¨vR¨ m¤úwËi Qq fv‡Mi GK fvM, hw` g„‡Zi cyÎ _v‡K| hw` cyÎ bv _v‡K Ges wcZv-gvZvB Iqvwim nq, Z‡e gvZv cv‡e wZb fv‡Mi GK fvM| AZtci hw` g„‡Zi K‡qKRb fvB _v‡K, Z‡e Zvi gvZv cv‡e Qq fv‡Mi GK fvM IwQq¨‡‡Zi ci, hv K‡i g‡i‡Q wKsev FY cwi‡kv‡ai ci| †Zvgv‡`i wcZv I cy‡Îi g‡a¨ †K †Zvgv‡`i R‡b¨ AwaK DcKvix †Zvgiv Rvb bv| GUv Avjøvn& KZ…©K wba©vwiZ Ask wbðq Avjøvn me©Á, inm¨we`|

4.12) Avi, †Zvgv‡`i n‡e A‡a©K m¤úwË, hv †Q‡o hvq †Zvgv‡`i ¯¿xiv hw` Zv‡`i †Kvb mšÍvb bv _v‡K| hw` Zv‡`i mšÍvb _v‡K, Z‡e †Zvgv‡`i n‡e GK-PZy_©vsk H m¤úwËi, hv Zviv †Q‡o hvq; IwQq¨‡Zi ci, hv Zviv K‡i Ges FY cwi‡kv‡ai ci| ¯¿x‡`i R‡b¨ GK-PZz_©vsk n‡e H m¤úwËi, hv †Zvgiv †Q‡o hvI hw` †Zvgv‡`i †Kvb mšÍvb bv _v‡K| Avi hw` †Zvgv‡`i mšÍvb _v‡K, Z‡e Zv‡`i R‡b¨ n‡e H m¤úwËi AvU fv‡Mi GK fvM, hv †Zvgiv †Q‡o hvI IwQq¨‡Zi ci, hv †Zvgiv Ki Ges FY cwi‡kv‡ai ci| †h cyiy‡li, Z¨vR¨ m¤úwË, Zvi hw` wcZv-cyÎ wKsev ¯¿x bv _v‡K Ges GB g„‡Zi GK fvB wKsev GK †evb _v‡K, Z‡e Df‡qi cÖ‡Z¨‡K Qq-fv‡Mi GK cv‡e| Avi hw` Z‡ZvwaK _v‡K, Z‡e Zviv GK Z…Zxqvsk Askx`vi n‡e IwQq¨‡Zi ci, hv Kiv nq A_ev F‡Yi ci GgZve¯’vq †h, Ac‡ii ÿwZ bv K‡i| G weavb Avjøvn&i| Avjøvn& me©Á, mnbkxj|

4.13) GMyy‡jv Avjøvn&i wba©vwiZ mxgv| †h †KD Avjøvn I im~‡ji Av‡`kgZ P‡j, wZwb Zv‡K RvbœvZ mg~‡n cÖ‡ek Kiv‡eb, †hMy‡jvi Zj‡`k w`‡q †mªvZw¯^bx cÖevwnZ n‡e| Zviv †mLv‡b wPiKvj _vK‡e| G nj weivU mvdj¨|

4.14) †h †KD Avjøvn& I im~‡ji Aeva¨Zv K‡i Ges Zvi mxgv AwZµg K‡i wZwb Zv‡K AvMy‡b cÖ‡ek Kiv‡eb| †m †mLv‡b wPiKvj _vK‡e| Zvi R‡b¨ i‡q‡Q AcgvbRbK kvw¯Í|

4.15) Avi †Zvgv‡`i bvix‡`i g‡a¨ hviv e¨wfPvwiYx Zv‡`i weiy‡× †Zvgv‡`i ga¨ †_‡K Pvi Rb cyiyl‡K mvÿx wn‡m‡e Zje Ki| AZtci hw` Zviv mvÿ¨ cÖ`vb K‡i Z‡e mswkøó‡`i‡K M„‡n Ave× ivL, †h ch©šÍ g„Zz¨ Zv‡`i‡K Zz‡j bv †bq A_ev Avjøvn& Zv‡`i Rb¨ Ab¨ †Kvb c_ wb‡`©k bv K‡ib|

4.16) †Zvgv‡`i ga¨ †_‡K †h `y'Rb †mB KzK‡g© wjß nq, Zv‡`i‡K kvw¯Í cÖ`vb Ki| AZtci hw` Df‡q ZIev K‡i Ges wb‡R‡`i ms‡kvab K‡i, Z‡e Zv‡`i †_‡K nvZ MywU‡q bvI| wbðq Avjøvn& ZIev KeyjKvix, `qvjy|

4.17) Aek¨B Avjøvn& Zv‡`i ZIev Keyj Ki‡eb, hviv f~jekZt g›` KvR K‡i, AZtci AbwZwej‡¤¦ ZIev K‡i; GivB nj †mme †jvK hv‡`i‡K Avjøvn& ÿgv K‡i †`b| Avjøvn& gnvÁvbx, inm¨we`|

4.18) Avi Ggb †jvK‡`i Rb¨ †Kvb ÿgv †bB, hviv g›` KvR Ki‡ZB _v‡K, Ggb wK hLb Zv‡`i Kv‡iv gv_vi Dci g„Zz¨ Dcw¯'Z nq, ZLb ej‡Z _v‡K: Avwg GLb ZIev KiwQ| Avi ZIev †bB Zv‡`i Rb¨, hviv Kzdix Ae¯'vq g„Zz¨eiY K‡i| Avwg Zv‡`i Rb¨ hš¿Yv`vqK kvw¯Í cÖ¯Í~Z K‡i †i‡LwQ|

4.19) †n CgvY`viMY! eí~e©K bvix‡`i‡K DËivwaKv‡i MÖnY Kiv †Zvgv‡`i R‡b¨ nvjvj bq Ges Zv‡`i‡K AvUK †i‡Lv bv hv‡Z †Zvgiv Zv‡`i‡K hv cÖ`vb K‡iQ Zvi wKq`sk wb‡q bvI; wKšÍ~ Zviv hw` †Kvb cÖKvk¨ AkøxjZv K‡i! bvix‡`i mv‡_ m™¢v‡e Rxeb-hvcb Ki| AZtci hw` Zv‡`i‡K AcQ›` Ki, Z‡e nqZ †Zvgiv Ggb GK wRwbm‡K AcQ›` KiQ, hv‡Z Avjøvn&, A‡bK Kj¨vY †i‡L‡Qb|

4.20) hw` †Zvgiv GK ¯¿xi ¯'‡j Ab¨ ¯¿x cwieZ©b Ki‡Z B"Qv Ki Ges Zv‡`i GKRb‡K cÖPzi ab-m¤ú` cÖ`vb K‡i _vK, Z‡e Zv †_‡K wKQyB †diZ MÖnY K‡iv bv| †Zvgiv wK Zv Ab¨vqfv‡e I cÖKvk¨ †Mvbvn&i gva¨‡g MÖnY Ki‡e?

4.21) †Zvgiv wKif‡c Zv MÖnY Ki‡Z cvi, A_P †Zvgv‡`i GKRb Ab¨ R‡bi Kv‡Q Mgb Ges bvixiv †Zvgv‡`i Kv‡Q †_‡K my`„p A½xKvi MÖnY K‡i‡Q|

4.22) †h bvix‡K †Zvgv‡`i wcZv-wcZvgn weevn K‡i‡Q †Zvgiv Zv‡`i weevn K‡iv bv| wKšÍ~ hv weMZ n‡q †M‡Q| GUv Akøxj, Mh‡ei KvR Ges wbK…ó AvPiY|

4.23) †Zvgv‡`i R‡b¨ nvivg Kiv n‡q‡Q †Zvgv‡`i gvZv, †Zvgv‡`i Kb¨v, †Zvgv‡`i †evb, †Zvgv‡`i dzdz, †Zvgv‡`i Lvjv, å¨vZ…KY¨v; fwMYxKY¨v †Zvgv‡`i †m gvZv, hviv †Zvgv‡`i‡K ¯Íb¨cvb Kwi‡q‡Q, †Zvgv‡`i `ya-‡evb, †Zvgv‡`i ¯¿x‡`i gvZv, †Zvgiv hv‡`i mv‡_ mnevm K‡iQ †m ¯¿x‡`i Kb¨v hviv †Zvgv‡`i jvjb-cvj‡b Av‡Q| hw` Zv‡`i mv‡_ mnevm bv K‡i _vK, Z‡e G weev‡n †Zvgv‡`i †Kvb †Mvbvn †bB| †Zvgv‡`i JimRvZ cyÎ‡`i ¯¿x Ges `yB †evb‡K GK‡Î weevn Kiv; wKšÍ~ hv AZxZ n‡q †M‡Q| wbðq Avjøvn& ÿgvKix, `qvjy|

4.24) Ges bvix‡`i g‡a¨ Zv‡`i Qvov mKj maev ¯¿x‡jvK †Zvgv‡`i R‡b¨ wbwl×; †Zvgv‡`i `wÿY n¯Í hv‡`i gvwjK n‡q hvq-GUv †Zvgv‡`i Rb¨ Avjøvni nyKzg| G‡`i‡K Qvov †Zvgv‡`i R‡b¨ me bvix nvjvj Kiv n‡q‡Q, kZ© GB †h, †Zvgiv Zv‡`i‡K ¯^xq A‡_©i wewbg‡q Zje Ki‡e weevn eÜ‡b Ave× Kivi Rb¨-e¨wfPv‡ii Rb¨ bq| AbšÍi Zv‡`i g‡a¨ hv‡K †Zvgiv †fvM Ki‡e, Zv‡K Zvi wbav©wiZ nK `vb Ki| †Zvgv‡`i †Kvb †Mvbvn n‡e bv hw` wba©vi‡Yi ci †Zvgiv ci¯c‡i m¤§Z nI| wbðq Avjøvn& myweÁ, inm¨we`|

4.25) Avi †Zvgv‡`i g‡a¨ †h e¨w³ ¯^vaxb gymjgvb bvix‡K we‡q Kivi mvg_©¨ iv‡L bv, †m †Zvgv‡`i AwaKvify³ gymwjg µxZ`vmx‡`i‡K we‡q Ki‡e| Avjøvn& †Zvgv‡`i Cgvb m¤ú‡K© fv‡jvfv‡e ÁvZ i‡q‡Qb| †Zvgiv ci¯ci GK, AZGe, Zv‡`i‡K Zv‡`i gvwj‡Ki AbygwZµ‡g we‡q Ki Ges wbqg Abyhvqx Zv‡`i‡K †gvnivbv cÖ`vb Ki GgZve¯'vq †h, Zviv weevn eÜ‡b Ave× n‡e-e¨wfPvwiYx wKsev Dc-cwZ MÖnYKvwiYx n‡e bv| AZtci hLb Zviv weevn eÜ‡b G‡m hvq, ZLb hw` †Kvb Akøxj KvR K‡i, Z‡e Zv‡`i‡K ¯^vaxb bvix‡`i A‡a©K kvw¯Í †fvM Ki‡Z n‡e| G e¨e¯'v Zv‡`i R‡b¨, †Zvgv‡`i g‡a¨ hviv e¨wfPv‡i wjß nIqvi e¨vcv‡i fq K‡i| Avi hw` mei Ki, Z‡e Zv †Zvgv‡`i R‡b¨ DËg| Avjøvn& ÿgvkxj, KiæYvgq|

4.26) Avjøvn& †Zvgv‡`i R‡b¨ me wKQy cwi®Kvi eY©bv K‡i w`‡Z Pvb, †Zvgv‡`i c~e©eZx©‡`i c_ cÖ`k©b Ki‡Z Pvb| Ges †Zvgv‡`i‡K ÿgv Ki‡Z Pvb, Avjøvn&& gnvÁvbx inm¨we`|

4.27) Avjøvn& †Zvgv‡`i cÖwZ ÿgvkxj n‡Z Pvb, Ges hviv Kvgbv-evmbvi Abymvix, Zviv Pvq †h, †Zvgiv c_ †_‡K A‡bK `~‡i wePy¨Z n‡q co|

4.28) Avjøvn& †Zvgv‡`i †evSv nvjKv Ki‡Z Pvb| gvbyl `ye©j m„wRZ n‡q‡Q|

4.29) †n Cgvb`viMY! †Zvgiv G‡K Ac‡ii m¤úú` Ab¨vqfv‡e MÖvm K‡iv bv| †KejgvÎ †Zvgv‡`i ci¯c‡ii mg¥wZµ‡g †h e¨emv Kiv nq Zv ‰ea| Avi †Zvgiv wb‡R‡`i KvD‡K nZ¨v K‡iv bv| wbtm‡›`‡n Avjøvn& Zv'Avjv †Zvgv‡`i cÖwZ `qvjy|

4.30) Avi †h †KD mxgvj•Nb wKsev Ryjy‡gi ekeZx© n‡q Giƒc Ki‡e, Zv‡K Lye kxNªB AvMy‡b wb‡ÿc Kiv n‡e| GUv Avjøvn&i c‡ÿ LyeB mnRmva¨|

4.31) †hMy‡jv m¤ú‡K© †Zvgv‡`i wb‡la Kiv n‡q‡Q hw` †Zvgiv †mme eo †Mvbvn My‡jv †_‡K †eu‡P _vK‡Z cvi| Z‡e Avwg †Zvgv‡`i µwU-wePz¨wZMy‡jv ÿgv K‡i †`e Ges m¤§vb RbK ¯'v‡b †Zvgv‡`i cÖ‡ek Kivi|

4.32) Avi †Zvgiv AvKv•ÿv K‡iv bv Ggb me wel‡q hv‡Z Avjøvn& Zv'Avjv †Zvgv‡`i G‡Ki Dci Ac‡ii †kªôZ¡ `vb K‡i‡Qb| cyiyl hv AR©b K‡i †mUv Zvi Ask Ges bvix hv AR©b K‡i †mUv Zvi Ask| Avi Avjøvn&i Kv‡Q Zvui AbyMÖn cªv_©bv Ki| wbtm‡›`‡n Avjøvn& Zv'Avjv me© wel‡q ÁvZ|

4.33) wcZv-gvZv Ges wbKUvZœxqMY hv Z¨vM K‡i hvb †mm‡ei Rb¨B Avwg DËivwaKvix wbav©iY K‡i w`‡qwQ| Avi hv‡`i mv‡_ †Zvgiv A½xKvive× n‡qQ Zv‡`i cÖvc¨ w`‡q `vI| Avjøvn Zv'Avjv wbtm‡›`‡n me wKQyB cÖZ¨ÿ K‡ib|

4.34) cyiy‡liv bvix‡`i Dci K…Z©Z¡kxj G Rb¨ †h, Avjøvn G‡Ki Dci A‡b¨i ‰ewkó¨ `vb K‡i‡Qb Ges G Rb¨ †h, Zviv Zv‡`i A_© e¨q K‡i| †m g‡Z †bKKvi ¯¿x‡jvKMY nq AbyMZv Ges Avjøvn& hv †ndvhZ‡hvM¨ K‡i w`‡q‡Qb †jvK Pÿzi AšÍiv‡jI Zvi †ndvhZ K‡i| Avi hv‡`i g‡a¨ Aeva¨Zvi Avk¼v Ki Zv‡`i m`yc‡`k `vI, Zv‡`i kh¨v Z¨vM Ki Ges cÖnvi Ki| hw` Zv‡Z Zviv eva¨ n‡q hvq, Z‡e Avi Zv‡`i Rb¨ Ab¨ †Kvb c_ AbymÜvb K‡iv bv| wbðq Avjøvn& mevi Dci †kªô|

4.35) hw` Zv‡`i g‡a¨ m¤úK©‡"Q` nIqvi gZ cwiw¯'wZiB Avk¼v Ki, Z‡e ¯^vgxi cwievi †_‡K GKRb Ges ¯¿xi cwievi †_‡K GKRb mvwjm wbhy³ Ki‡e| Zviv Df‡qi gxgvsmv PvB‡j Avjøvn& me©Á, mewKQy AewnZ|

4.36) Avi Dcvmbv Ki Avjøvn&i, kixK K‡iv bv Zuvi mv‡_ Aci KvD‡K| wcZv-gvZvi mv‡_ mrI m`q e¨envi Ki Ges wbKUvZœxq, GZxg-wgmKxb, cÖwZ‡ekx, Amnvq gymvwdi Ges wb‡Ri `vm-`vmxi cÖwZI| wbðqB Avjøvn& cQ›` K‡ib bv `vw¤¢K-Mwe©ZRb‡K|

4.37) hviv wb‡RivI Kvc©b¨ K‡i Ges Ab¨‡KI K…cYZv wkÿv †`q Avi †Mvcb K‡i †m me welq hv Avjøvn& Zv'Avjv Zv‡`i‡K `vb K‡i‡Qb ¯^xq AbyMÖ‡n-e¯Í~Zt ˆZix K‡i †i‡LwQ Kv‡di‡`i Rb¨ Acgvb RbK Avhve|

4.38) Avi †m mg¯Í †jvK hviv e¨q K‡i ¯^xq ab-m¤ú` †jvK-‡`Lv‡bvi D‡Ï‡k Ges hviv Avjøvn&i Dci Cgvb Av‡b bv, Cgvb Av‡b bv †KqvgZ w`e‡mi cÖwZ Ges kqZvb hvi mv_x nq †m nj wbK…óZi mv_x|

4.39) Avi wK-B ev ÿwZ nZ Zv‡`i hw` Zviv Cgvb AvbZ Avjøvn&i Dci †KqvgZ w`e‡mi Dci Ges hw` e¨q KiZ Avjøvn&&-cÖ`Ë wiwhK †_‡K! A_P Avjøvn&, Zv‡`i e¨vcv‡i h_v_©fv‡eB AeMZ|

4.40) wbðqB Avjøvn& Kv‡iv cÖvc¨ nK we›`y-wemM©I iv‡Lb bv; Avi hw` Zv mrKg© nq, Z‡e Zv‡K wØMyY K‡i †`b Ges wb‡Ri cÿ †_‡K wecyj mIqve `vb K‡ib|

4.41) Avi ZLb wK Ae¯'v `vuov‡e, hLb Avwg †W‡K Avbe cÖwZwU D¤§‡Zi ga¨ †_‡K Ae¯'v eY©bvKvix Ges Avcbv‡K WvKe Zv‡`i Dci Ae¯'v eY©bvKvixiƒ‡c|

4.42) †mw`b Kvgbv Ki‡e †m mg¯Í †jvK, hviv Kv‡di n‡qwQj Ges im~‡ji bvdigvbx K‡iwQj, †hb hgx‡bi mv‡_ wg‡k hvq| wKšÍ~ †Mvcb Ki‡Z cvi‡e bv Avjøvn&i wbKU †Kvb welq|

4.43) †n CgvY`viMY! †Zvgiv hLb †bkvMÖ¯Í _vK, ZLb bvgv‡hi av‡i-Kv‡QI †hIbv, hZÿY bv eyS‡Z mÿg nI hv wKQy †Zvgiv ejQ, Avi (bvgv‡hi Kv‡Q †hI bv) dih †Mvm‡ji Ave¯'vqI hZÿY bv †Mvmj K‡i bvI| wKšÍ~ gymvwdi Ae¯'vi K_v ¯^Zš¿ Avi hw` †Zvgiv Amy¯' n‡q _vK wKsev md‡i _vK A_ev †Zvgv‡`i ga¨ †_‡K †KD hw` cÖmªve-cvqLvbv †_‡K G‡m _v‡K wKsev bvix Mgb K‡i _v‡K, wKšÍ~ c‡i hw` cvwbcÖvwß m¤¢e bv nq, Z‡e cvK-cweÎ gvwUi Øviv Zvqvg¥yg K‡i bvI-Zv‡Z gyLgÛj I nvZ‡K N‡l bvI| wbðqB Avjøvn& Zv'Avjv ÿgvkxj|

4.44) Zzwg wK I‡`i †`Lwb, hviv wKZv‡ei wKQy Ask cÖvß n‡q‡Q, (A_P) Zviv c_åóZv Lwi` K‡i Ges Kvgbv K‡i, hv‡Z †ZvgivI Avjøvn&i c_ †_‡K weåvšÍ n‡q hvI|

4.45) A_P Avjøvn& †Zvgv‡`i kÎy‡`i‡K h_v_©B Rv‡bb| Avi AwffveK wnmv‡e Avjøvn&B h‡_ó Ges mvnvh¨Kvix wnmv‡eI Avjøvn&B h‡_ó|

4.46) †Kvb †Kvb Bny`x Zvi jÿ¨ †_‡K K_vi †gvo Nywo‡q †bq Ges e‡j, Avgiv ky‡bwQ wKšÍ~ Agvb¨ KiwQ| Zviv Av‡iv e‡j, †kvb, bv †kvbvi gZ| gyL euvwK‡q Øx‡bi cÖwZ Zvw"Qj¨ cÖ`k©‡bi D‡Ï‡k e‡j, iv‡qbv' (Avgv‡`i ivLvj)| A_P hw` Zviv ejZ †h, Avgiv ky‡bwQ I gvb¨ K‡iwQ Ges (hw` ejZ, ) †kvb Ges Avgv‡`i cÖwZ jÿ¨ ivL, Z‡e ZvB wQj Zv‡`i Rb¨ DËg& Avi †mUvB wQj h_v_© I mwVK| wKšÍ~ Avjøvn& Zv‡`i cÖwZ Awfm¤úvZ K‡i‡Qb Zv‡`i Kzdixi `iy&b| AZGe, Zviv Cgvb Avb‡Q bv, wKšÍ~ AwZ AímsL¨K|

4.47) †n Avmgvbx MÖ‡š'i AwaKvixe„›`! hv wKQy Avwg AeZxY© K‡iwQ Zvi Dci wek¦vm ¯'vcb Ki, hv †m MÖ‡š'i mZ¨vqb K‡i Ges hv †Zvgv‡`i wbKU i‡q‡Q c~e© †_‡K| (wek¦vm ¯'vcb Ki) Ggb nIqvi Av‡MB †h, Avwg gy‡Q †`e A‡bK †Pnviv‡K Ges AZtci †mMy‡jv‡K Nywi‡q †`e cðvr w`‡K wKsev Awfm¤úvZ Kie Zv‡`i cÖwZ †hgb K‡i Awfm¤úvZ K‡iwQ AvQnv‡e-mve&‡Zi Dci| Avi Avjøvn&i wb‡`©k Aek¨B Kvh©Ki n‡e|

4.48) wbtm‡›`‡n Avjøvn& Zv‡K ÿgv K‡ib bv, †h †jvK Zvui mv‡_ kixK K‡i| wZwb ÿgv K‡ib Gi wbgœ ch©v‡qi cvc, hvi Rb¨ wZwb B"Qv K‡ib| Avi †h †jvK Askx`vi mve¨¯Í Kij Avjøvn&i mv‡_, †m †hb Acev` Av‡ivc Kij|

4.49) Zywg wK Zv‡`i‡K †`Lwb, hviv wb‡R‡`i‡K c~Z-cweÎ e‡j _v‡K A_P cweÎ K‡ib Avjøvn& hv‡K B"Qv Zv‡KB? e¯Í~Zt Zv‡`i Dci myZv cwigvY Ab¨vqI n‡e bv|

4.50) jÿ¨ Ki, †Kgb K‡i Zviv Avjøvn&i cÖwZ wg_¨v Acev` Av‡ivc K‡i, A_P GB cÖKvk¨ cvcB h‡_ó|

4.51) Zzwg wK Zv‡`i‡K †`Lwb, hviv wKZv‡ei wKQy Ask cÖvß n‡q‡Q, hviv gvb¨ K‡i cÖwZgv I kqZvb‡K Ges Kv‡di‡`i‡K e‡j †h, Giv gymjgvb‡`i Zzjbvq AwaKZi mij mwVK c‡_ i‡q‡Q|

4.52) Giv n‡jv †m mg¯Í †jvK, hv‡`i Dci jv'bZ K‡i‡Qb Avjøvn& Zv'Avjv ¯^qs| e¯Í~Zt Avjøvn&& hvi Dci jv'bZ K‡ib Zzwg Zvi †Kvb mvnvh¨Kvix Lyu‡R cv‡e bv|

4.53) Zv‡`i Kv‡Q wK iv‡R¨i †Kvb Ask Av†Q? Zvn‡j †h Giv KvD‡KI GKwU wZj cwigvYI †`‡e bv|

4.54) bvwK hvwKQy Avjøvn& Zv‡`i‡K ¯^xq AbyMÖ‡n `vb K‡i‡Qb †m wel‡qi Rb¨ gvbyl‡K wnsmv K‡i| Aek¨B Avwg Beªvnx‡gi eskai‡`i‡K wKZve I †nKgZ `vb K‡iwQjvg Avi Zv‡`i‡K `vb K‡iwQjvg wekvj ivR¨|

4.55) AZtci Zv‡`i †KD Zv‡K gvb¨ K‡i‡Q Avevi †KD Zvi KvQ †_‡K `~‡i m‡i i‡q‡Q| e¯Í~Zt (Zv‡`i Rb¨) †`vh‡Li wkLvwqZ AvMybB h‡_ó|

4.56) G‡Z m‡›`n †bB †h, Avgvi wb`k©b mgy‡ni cÖwZ †hme †jvK A¯^xK… wZ Ávcb Ki‡e, Avwg Zv‡`i‡K AvMy‡b wb‡ÿc Kie| Zv‡`i PvgovMy‡jv hLb R¡‡j-cy‡o hv‡e, ZLb Avevi Avwg Zv cvj‡U †`e Ab¨ Pvgov w`‡q, hv‡Z Zviv Avhve Av¯^v`b Ki‡Z _v‡K| wbðqB Avjøvn& gnvcivµgkvjx, †nKg‡Zi AwaKvix|

4.57) Avi hviv Cgvb G‡b‡Q Ges mrKg© K‡i‡Q, Aek¨ Avwg cÖweó Kive Zv‡`i‡K Rvbœv‡Z, hvi Zj‡`‡k cÖevwnZ i‡q‡Q bni mg~n| †mLv‡b Zviv _vK‡e AbšÍKvj| †mLv‡b Zv‡`i Rb¨ _vK‡e cwi®Kvi-cwi”Qbœ ¯¿xMY| Zv‡`i‡K Avwg cÖweó Kie Nb Qvqv bx‡o|

4.58) wbðqB Avjøvn& †Zvgvw`M‡K wb‡`©k †`b †h, †Zvgiv †hb cÖvc¨ AvgvbZmg~n cÖvcK‡`i wbKU †cuŠ‡Q `vI| Avi hLb †Zvgiv gvby‡li †Kvb wePvi-gxgvsmv Ki‡Z Avi¤¢ Ki, ZLb gxgvsmv Ki b¨vq wfwËK| Avjøvn& †Zvgvw`M‡K m`yc‡`k `vb K‡ib| wbðqB Avjøvn& kªeYKvix, `k©bKvix|

4.59) †n Cgvb`viMY! Avjøvn&i wb‡`©k gvb¨ Ki, wb‡`©k gvb¨ Ki im~‡ji Ges †Zvgv‡`i g‡a¨ hviv wePviK Zv‡`i| Zvici hw` †Zvgiv †Kvb wel‡q weev‡` cÖe„Ë n‡q co, Zvn‡j Zv Avjøvn& I Zuvi im~‡ji cÖwZ cÖZ¨c©Y Ki-hw` †Zvgiv Avjøvn& I †KqvgZ w`e‡mi Dci wek¦vmx n‡q _vK| Avi GUvB Kj¨vYKi Ges cwiYwZi w`K w`‡q DËg|

4.60) Avcwb wK Zv‡`i‡K †`‡Lbwb, hviv `vex K‡i †h, hv Avcbvi cÖwZ AeZx©Y© n‡q‡Q Avgiv †m wel‡qi Dci Cgvb G‡bwQ Ges Avcbvi c~‡e© hv AeZx©Y n‡q‡Q| Zviv we‡ivaxq welq‡K kqZv‡bi w`‡K wb‡q †h‡Z Pvq, A_P Zv‡`i cÖwZ wb‡`©k n‡q‡Q, hv‡Z Zviv I‡K gvb¨ bv K‡i| cÿvšÍ‡i kqZvb Zv‡`i‡K cÖZvwiZ K‡i c_åó K‡i †dj‡Z Pvq|

4.61) Avi hLb Avcwb Zv‡`i‡K ej‡eb, Avjøvn&i wb‡`©‡ki w`‡K G‡mv-hv wZwb im~‡ji cÖwZ bvwhj K‡i‡Qb, ZLb Avcwb gybv‡dKw`M‡K †`L‡eb, Iiv Avcbvi KvQ †_‡K m¤ú~Y© fv‡e m‡i hv‡”Q|

4.62) GgZve¯’vq hw` Zv‡`i K…ZK‡g©i `iyb wec` Av‡ivwcZ nq, Z‡e Zv‡Z wK nj! AZtci Zviv Avcbvi Kv‡Q Avjøvn&i bv‡g Kmg †L‡q †L‡q wd‡i Avm‡e †h, g½j I m¤úÖxwZ Qvov Avgv‡`i Ab¨ †Kvb D‡Ïk¨ wQj bv|

4.63) Giv n‡jv †m mg¯Í †jvK, hv‡`i g‡bi †Mvcb welq m¤ú‡K©I Avjøvn& Zv'Avjv AeMZ| AZGe, Avcwb I‡`i‡K D‡cÿv Kiyb Ges I†`i‡K m`yc‡`k w`‡q Ggb †Kvb K_v ejyb hv Zv‡`i Rb¨ Kj¨vYKi|

4.64) e¯Í~Zt Avwg GKgvÎ GB D‡Ï‡k¨B im~j †cÖiY K‡iwQ, hv‡Z Avjøvn&i wb‡`©kvbyhvqx Zuv‡`i Av‡`k-wb‡la gvb¨ Kiv nq| Avi †mme †jvK hLb wb‡R‡`i Awbó mvab K‡iwQj, ZLb hw` Avcbvi Kv‡Q AvmZ AZtci Avjøvni wbKU ÿgv cÖv_©bv KiZ Ges im~jI hw` Zv‡`i‡K ÿgv Kwi‡q w`‡Zb| Aek¨B Zviv Avjøvn&‡K ÿgvKvix, †g‡nievbiƒ‡c †cZ|

4.65) AZGe, †Zvgvi cvjbKZ©vi Kmg, †m †jvK Cgvb`vi n‡e bv, hZÿY bv Zv‡`i g‡a¨ m„ó weev‡`i e¨vcv‡i †Zvgv‡K b¨vqwePviK e‡j g‡b bv K‡i| AZtci †Zvgvi gxgvsmvi e¨vcv‡i wb‡Ri g‡b †Kvb iKg msKxY©Zv cv‡e bv Ges Zv nƒówP‡Ë Keyj K‡i †b‡e|

4.66) Avi hw` Avwg Zv‡`i wb‡`©k w`Zvg †h, wb‡R‡`i cÖvY aŸsm K‡i `vI wKsev wb‡R‡`i bMix †Q‡o †ewi‡q hvI, Z‡e Zviv Zv KiZ bv; Aek¨ Zv‡`i g‡a¨ Aí K‡qKRb| hw` Zviv ZvB K‡i hv Zv‡`i Dc‡`k †`qv nq, Z‡e Zv Aek¨B Zv‡`i Rb¨ DËg Gs Zv‡`i‡K wb‡Ri a‡g©i Dci my`„p ivLvi Rb¨ Zv DËg n‡e|

4.67) Avi ZLb Aek¨B Avwg Zv‡`i‡K wb‡Ri cÿ †_‡K gnvb mIqve †`e|

4.68) Avi Zv‡`i‡K mij c‡_ cwiPvwjZ Kie|

4.69) Avi †h †KD Avjøvn&i nyKzg Ges Zvui im~‡ji nyKzg gvb¨ Ki‡e, Zvn‡j hvu‡`i cÖwZ Avjøvn& †bqvgZ `vb K‡i‡Qb, †m Zuv‡`i m½x n‡e| Zvuiv n‡jb bex, wQÏxK, knx` I mrKg©kxj e¨w³eM©| Avi Zv‡`i mvwbœa¨B nj DËg|

4.70) GUv nj Avjøvn&-cÖ`Ë gnË¡| Avi Avjøvn& h‡_ó cwiÁvZ|

4.71) †n Cgvb`viMY! wb‡R‡`i A¯¿ Zz‡j bvI Ges c„_K c„_K ‰mb¨`‡j wKsev mg‡eZfv‡e †ewi‡q co|

4.72) Avi †Zvgv‡`i g‡a¨ GgbI †KD †KD i‡q‡Q, hviv Aek¨ wej¤^ Ki‡e Ges †Zvgv‡`i Dci †Kvb wec` Dcw¯’Z n‡j ej‡e, Avjøvn& Avgvi cÖwZ AbyMÖn K‡i‡Qb †h, Avwg Zv‡`i mv‡_ hvBwb|

4.73) cÿvšÍ‡i †Zvgv‡`i cÖwZ Avjøvn&i cÿ †_‡K †Kvb AbyMÖn Avm‡j Zviv Ggb fv‡e ej‡Z kyiy Ki‡e †hb †Zvgv‡`i g‡a¨ Ges Zv‡`i g‡a¨ †Kvb wgÎZvB wQj bv| (ej‡e) nvq, Avwg hw` Zv‡`i mv‡_ _vKZvg, Zvn‡j Avwg I †h mdjZv jvf KiZvg|

4.74) Kv‡RB Avjøvn&i Kv‡Q hviv cvw_©e Rxeb‡K Av‡Liv‡Zi cwie‡Z© wewµ K‡i †`q Zv‡`i †Rnv` KivB KZ©e¨| e¯Í~Zt hviv Avjøvn&i iv‡n jovB K‡i Ges AZtci g„Zy¨eiY K‡i wKsev weRq AR©b K‡i, Avwg Zv‡`i‡K gnvcyY©¨ `vb Kie|

4.75) Avi †Zvgv‡`i wK nj †h, †Zgiv Avjøvni iv‡n jovB KiQ bv `ye©j †mB cyiyl, bvix I wkky‡`i c‡ÿ, hviv e‡j, †n Avgv‡`i cvjbKZ©v! Avgvw`M‡K GB Rbc` †_‡K wb®K…wZ `vb Ki; GLvbKvi Awaevmxiv †h, AZ¨vPvix! Avi †Zvgvi cÿ †_‡K Avgv‡`i Rb¨ cÿvj¤^bKvix wba©viY K‡i `vI Ges †Zvgvi cÿ †_‡K Avgv‡`i Rb¨ mvnvh¨Kvix wba©viY K‡i `vI|

4.76) hviv Cgvb`vi Zviv †h, †Rnv` K‡i Avjøvn&i iv‡nB| cÿvšÍ‡i hviv Kv‡di Zviv jovB K‡i kqZv‡bi c‡ÿ myZivs †Zvgiv †Rnv` Ki‡Z _vK kqZv‡bi cÿvj¤^bKvix‡`i weiy‡×-(†`L‡e) kqZv‡bi PµvšÍ GKvšÍB `ye©j|

4.77) Zzwg wK †mme †jvK‡K †`Lwb, hv‡`i‡K wb‡`©k †`qv n‡qwQj †h, †Zvgiv wb‡R‡`i nvZ‡K mshZ ivL, bvgvh Kv‡qg Ki Ges hvKvZ w`‡Z _vK? AZtci hLb Zv‡`i cÖwZ †Rnv‡`i wb‡`©k †`qv nj, ZrÿYvr Zv‡`i g‡a¨ GK`j †jvK gvbyl‡K fq Ki‡Z Avi¤¢ Kij, †hgb K‡i fq Kiv nq Avjøvn&‡K| Ggb wK Zvi †P‡qI AwaK fq| Avi ej‡Z jvMj, nvq cvjbKZ©v, †Kb Avgv‡`i Dci hy× diR Ki‡j! Avgv‡`i‡K †Kb AviI wKQyKvj AeKvk `vb Ki‡j bv| ( †n im~j) Zv‡`i‡K e‡j w`b, cvw_©e dvq`v mxwgZ| Avi Av‡LivZ ci‡nhMvi‡`i Rb¨ DËg| Avi †Zvgv‡`i AwaKvi GKwU m~Zv cwigvb I Le© Kiv n‡e bv|

4.78) †Zvgiv †hLv‡bB _vK bv †Kb; g„Zz¨ wKšÍ~ †Zvgv‡`i‡K cvKovI Ki‡eB| hw` †Zvgiv my`„p `~‡M©i †fZ‡iI Ae¯’vb Ki, ZeyI| e¯Í~Zt Zv‡`i †Kvb Kj¨vY mvwaZ n‡j Zviv e‡j †h, GUv mvwaZ n‡q‡Q Avjøvn&i cÿ †_‡K| Avi hw` Zv‡`i

†Kvb AKj¨vY nq, Z‡e e‡j, GUv n‡q‡Q †Zvgvi cÿ †_‡K, e‡j `vI, GmeB Avjøvn&i cÿ †_‡K| cÿvšÍ‡i Zv‡`i cwiYwZ wK n‡e, hviv KLbI †Kvb K_v eyS‡Z †Póv K‡i bv|

4.79) Avcbvi †h Kj¨vY nq, Zv nq Avjøvn&i cÿ †_‡K Avi Avcbvi †h AKj¨vY nq, †mUv nq Avcbvi wb‡Ri Kvi‡Y| Avi Avwg Avcbv‡K cvwV‡qwQ gvby‡li cÖwZ Avgvi cqMv‡gi evnK wnmv‡e| Avi Avjøvn& me wel‡qB h‡_ó-mewelqB Zuvi m¤§y‡L Dcw¯'Z|

4.80) †h †jvK im~‡ji nyKzg gvb¨ Ki‡e †m Avjøvn&iB nyKzg gvb¨ Kij| Avi †h †jvK wegyLZv Aej¤¦b Kij, Avwg Avcbv‡K (†n gynv¤§`), Zv‡`i Rb¨ iÿYv‡eÿYKvix wbhy³ K‡i cvVvBwb|

4.81) Avi Zviv e‡j, Avcbvi AvbyMZ¨ Kwi| AZtci Avcbvi wbKU †_‡K †ewi‡q †M‡jB Zv‡`i ga¨ †_‡K †KD †KD civgk© K‡i iv‡Zi †ejvq †m K_vi cwicš'x hv Zviv Avcbvi mv‡_ e‡jwQj| Avi Avjøvn& wj‡L †bb, †m me civgk© hv Zviv K‡i _v‡K| myZivs Avcwb Zv‡`i e¨vcv‡i wb¯c„nZv Aej¤¦b Kiyb Ges fimv Kiyb Avjøvn&i Dci, Avjøvn& n‡jb h‡_ó I Kvh©m¤úv`bKvix|

4.82) Giv wK jÿ¨ K‡i bv †KviAv‡bi cÖwZ? cÿvšÍ‡i GUv hw` Avjøvn& e¨ZxZ Aci KviI cÿ †_‡K nZ, Z‡e G‡Zv Aek¨B eny ˆecwiZ¨ †`L‡Z †cZ|

4.83) Avi hLb Zv‡`i K‡Q †cuŠ‡Q †Kvb msev` kvwšÍ-msµvšÍ wKsev f‡qi, ZLb Zviv †mMy‡jv‡K iwU‡q †`q| Avi hw` †mMy‡jv †cuŠ‡Q w`Z im~j ch©šÍ wKsev Zv‡`i kvmK‡`i ch©šÍ, ZLb AbymÜvb K‡i †`Lv †hZ †mme welq, hv Zv‡Z i‡q‡Q AbymÜvb Kivi gZ| e¯Í~Zt Avjøvn&i AbyMÖn I KiyYv hw` †Zvgv‡`i Dci we`¨gvb bv _vKZ Z‡e †Zvgv‡`i Aí KwZcq †jvK e¨ZxZ mevB kqZv‡bi AbymiY Ki‡Z kyiy KiZ!

4.84) Avjøvn&i iv‡n hy× Ki‡Z _vKzb, Avcwb wb‡Ri mËv e¨ZxZ Ab¨ †Kvb wel‡qi wh¤§v`vi bb! Avi Avcwb gymjgvb‡`i‡K DrmvwnZ Ki‡Z _vKzb| kxN«B Avjøvn& Kv‡di‡`i kw³-mvg_© Le© K‡i †`‡eb| Avi Avjøvn& kw³-mvg‡_©i w`K w`‡q AZ¨šÍ K‡Vvi Ges KwVb kvw¯Í`vZv|

4.85) †h †jvK mrKv‡Ri Rb¨ †Kvb mycvwik Ki‡e, Zv †_‡K †mI GKwU Ask cv‡e| Avi †h †jvK mycvwik Ki‡e g›` Kv‡Ri R‡b¨ †m Zvi †evSviI GKwU Ask cv‡e| e¯Í~Zt Avjøvn& me© wel‡q ÿgZvkxj|

4.86) Avi †Zvgv‡`i‡K hw` †KD †`vqv K‡i, Zvn‡j †ZvgivI Zvi Rb¨ †`vqv Ki; Zvi‡P‡q DËg †`vqv A_ev ZviB gZ wdwi‡q ej| wbðqB Avjøvn& me© wel‡q wnmve-wbKvk MÖnYKvix|

4.87) Avjøvn& e¨ZxZ Avi †Kv‡bvB Dcvm¨ †bB| Aek¨B wZwb †Zvgv‡`i‡K mg‡eZ Ki‡eb †Kqvg‡Zi w`b-G‡Z we›`ygvÎ m‡›`n †bB| ZvQvov Avjøvn&i PvB‡Z †ekx mZ¨ K_v Avi Kvi n‡e!

4.88) AZtci †Zvgv‡`i wK nj †h, gybvwdK‡`i m¤ú‡K© †Zvgiv `y'`j n‡q †M‡j? A_P Avjøvn& Zv'Avjv Zv‡`i‡K Nywi‡q w`‡q‡Qb Zv‡`i g›` Kv‡Ri Kvi‡b! †Zvgiv wK Zv‡`i‡K c_ cÖ`k©b Ki‡Z PvI, hv‡`i‡K Avjøvn& c_åó K‡i‡Qb? Avjøvn& hv‡K c_åvšÍ K‡ib, Zzwg Zvi Rb¨ †Kvb c_ cv‡e bv|

4.89) Zviv Pvq †h, Zviv †hgb Kv‡di, †ZvgivI †Zgwb Kv‡di n‡q hvI, hv‡Z †Zvgiv Ges Zviv me mgvb n‡q hvI| AZGe, Zv‡`i ga¨ †_‡K KvD‡K eÜziƒ‡c MÖnY K‡iv bv, †h ch©šÍ bv Zviv Avjøvn&i c‡_ wnRiZ K‡i P‡j Av‡m| AZtci hw` Zviv wegyL nq, Z‡e Zv‡`i‡K cvKovI Ki Ges †hLv‡b cvI nZ¨v Ki| Zv‡`i ga¨ †_‡K KvD‡K eÜziƒ‡c MÖnY K‡iv bv Ges mvnvh¨Kvix evwbI bv|

4.90) wKšÍ~ hviv Ggb m¤úÖ`v‡qi mv‡_ wgwjZ nq †h, †Zvgv‡`i g‡a¨ I Zv‡`i g‡a¨ Pyw³ Av‡Q A_ev †Zvgv‡`i Kv‡Q Gfv‡e Av‡m †h, Zv‡`i AšÍi †Zvgv‡`i

mv‡_ Ges ¯^RvwZi mv‡_I hy× Ki‡Z Awb"QyK| hw` Avjøvn B‡"Q Ki‡Zb, Z‡e †Zvgv‡`i Dci Zv‡`i‡K cÖej K‡i w`‡Zb| d‡j Zviv Aek¨B †Zvgv‡`i mv‡\_ hy× KiZ| AZtci hw` Zviv †Zvgv‡`i †\_‡K c„\_K \_v‡K †Zvgv‡`i mv‡_ hy&× bv K‡i Ges †Zvgv‡`i mv‡\_ mwÜ K‡i, Z‡e Avjøvn& †Zvgv‡`i †K Zv‡`i weiy‡× †Kvb c\_ †`bwb|

4.91) GLb Zzwg AviI GK m¤úÖ`vq‡K cv‡e| Zviv †Zvgv‡`i Kv‡QI ¯^RvwZi Kv‡QI Ges wbwe©Nœ n‡q _vK‡Z Pvq| hLb Zv‡`i‡K d¨vmv‡`i cÖwZ g‡bvwb‡ek Kiv‡bv nq, ZLb Zviv Zv‡Z wbcwZZ nq, AZGe Zviv hw` †Zvgv‡`i †_‡K wbe„Ë bv nq, †Zvgv‡`i mv‡\_ mwÜ bv iv‡L Ges ¯^xq n¯Ímg~n‡K weiZ bv iv‡L, Z‡e †Zvgiv Zv‡`i‡K cvKovI Ki Ges †hLv‡b cvI nZ¨v Ki| Avwg Zv‡`i weiy‡× †Zvgv‡`i‡K cÖKvk¨ hyw³-cÖgvY `vb K‡iwQ|

4.92) gymjgv‡bi KvR bq †h, gymjgvb‡K nZ¨v K‡i; wKšÍ~ fyjµ‡g| †h e¨w³ gymjgvb‡K f~jµ‡g nZ¨v K‡i, †m GKRb gymjgvb µxZ`vm gy³ Ki‡e Ges i³ wewbgq mgc©b Ki‡e Zvi ¯^Rb‡`i‡K; wKšÍ~ hw` Zviv ÿgv K‡i †`q| AZtci hw` wbnZ e¨w³ †Zvgv‡`i kÎy m¤úÖ`v‡qi AšÍM©Z nq, Z‡e gymjgvb µxZ`vm gy³ Ki‡e Ges hw` †m †Zvgv‡`i mv‡_ Pzw³e× †Kvb m¤úÖ`v‡qi AšÍM©Z nq, Z‡e i³ wewbgq mgc©Y Ki‡e Zvi ¯^Rb‡`i‡K Ges GKRb gymjgvb µxZ`vm gy³ Ki‡e| AZtci †h e¨w³ bv cvq, †m Avjøvn&i KvQ †\_‡K †Mvbvn& gvd Kiv‡bvi R‡b¨ Dch©ycywi `yB gvm †ivhv ivL‡e| Avjøvn&, gnvÁvbx, cÖÁvgq|

4.93) †h e¨w³ †¯^"Qvµ‡g gymjgvb‡K nZ¨v K‡i, Zvi kvw¯Í Rvnvbœvg, Zv‡ZB †m wPiKvj _vK‡e| Avjøvn& Zvi cÖwZ µz× n‡q‡Qb, Zv‡K Awfm¤úvZ K‡i‡Qb Ges Zvi R‡b¨ fxlY kvw¯Í cÖ¯Í~Z †i‡L‡Qb|

4.94) †n Cgvb`viMY! †Zvgiv hLb Avjøvn&i c‡\_ mdi Ki, ZLb hvPvB K‡i wbI Ges †h, †Zvgv‡`i‡K mvjvg K‡i Zv‡K e‡jv bv †h, Zzwg gymjgvb bI| †Zvgiv cvw_©e Rxe‡bi m¤ú` A‡b¦lY Ki, e¯Í~Zt Avjøvn&i Kv‡Q A‡bK m¤ú` i‡q‡Q| †Zvgiv I †Zv Ggwb wQ‡j BwZc~‡e©; AZtci Avjøvn& †Zvgv‡`i cÖwZ AbyMÖn K‡i‡Qb| AZGe, GLb AbymÜvb K‡i wbI| wbðq Avjøvn& †Zvgv‡`i KvR K‡g©i Lei iv‡Lb|

4.95) M„‡n Dcweó gymjgvb-hv‡`i †Kvb m½Z Ihi †bB Ges H gymjgvb hviv Rvb I gvj Øviv Avjøvn&i c‡\_ †Rnv` K‡i,-mgvb bq| hviv Rvb I gvj Øviv †Rnv` K‡i, Avjøvn& Zv‡`i c`gh©v`v evwo‡q w`‡q‡Qb M„‡n Dcweó‡`i Zzjbvq Ges cÖ‡Z¨‡Ki mv‡_B Avjøvn& Kj¨v‡Yi Iqv`v K‡i‡Qb| Avjøvn& gyRv‡n`xb‡K Dcweó‡`i Dci gnvb cÖwZ`v‡b †kªô K‡i‡Qb|

4.96) GMy‡jv Zvui cÿ †_‡K c`gh©v`v, ÿgv I KiyYv; Avjøvn& ÿgvkxj I KiyYvgq|

4.97) hviv wb‡Ri Awbó K‡i, †d‡ikZviv Zv‡`i cÖvY niY K‡i e‡j, †Zvgiv wK Ae¯'vq wQ‡j? Zviv e‡j: G f~L‡Û Avgiv Amnvq wQjvg| †d‡ikZviv e‡j: Avjøvni c„w\_ex wK cÖk¯Í wQj bv †h, †Zvgiv †`kZ¨vM K‡i †mLv‡b P‡j †h‡Z? AZGe, G‡`i evm¯'vb nj Rvnvbœvg Ges Zv AZ¨šÍ g›` ¯'vb| y

4.98) wKšÍ~ cyiyl, bvix I wkky‡`i g‡a¨ hviv Amnvq, Zviv †Kvb Dcvq Ki‡Z cv‡i bv Ges c_I Rv‡b bv|

4.99) AZGe, Avkv Kiv hvq, Avjøvn& Zv‡`i‡K ÿgv Ki‡eb| Avjøvn& gvR©bvKvix, ÿgvkxj|

4.100) †h †KD Avjøvn&i c‡_ †`kZ¨vM K‡i, †m Gi wewbg‡q A‡bK ¯'vb I m"QjZv cÖvß n‡e| †h †KD wbR M„n †_‡K †ei nq Avjøvn& I im~‡ji cÖwZ wnRiZ Kivi D‡Ï‡k, AZtci g„Zz¨gy‡L cwZZ nq, Z‡e Zvi mIqve Avjøvn&i Kv‡Q AeavwiZ n‡q hvq| Avjøvn& ÿgvkxj, KiyYvgq|

4.101) hLb †Zvgiv †Kvb †`k mdi Ki, ZLb bvgv‡h wKQyUv nªvm Ki‡j †Zvgv‡`i †Kvb †Mvbvn †bB, hw` †Zvgiv Avk¼v Ki †h, Kv‡diiv †Zvgv‡`i‡K DË¨³ Ki‡e| wbðq Kv‡diiv †Zvgv‡`i cÖKvk¨ kÎy|

4.102) hLb Avcwb Zv‡`i g‡a¨ _v‡Kb, AZtci bvgv‡h `vuovb, ZLb †hb GK`j `uvovq Avcbvi mv‡_ Ges Zviv †hb ¯^xq A¯¿ mv‡_ †bq| AZtci hLb Zviv †mR`v m¤úbœ K‡i, ZLb Avcbvi KvQ †_‡K †hb m‡i hvq Ges Ab¨ `j †hb Av‡m, hviv bvgvh c‡owb| AZtci Zviv †hb Avcbvi mv‡_ bvgvh c‡o Ges AvZ¥iÿvi nvwZqvi mv‡_ †bq| Kv‡diiv Pvq †h, †Zvgiv †Kvb iƒ‡c AmZK© _vK, hv‡Z Zviv GK‡hv‡M †Zvgv‡`i‡K AvµgY K‡i e‡m| hw` e„wói Kvi‡Y †Zvgv‡`i Kó nq A_ev †Zvgiv Amy¯’ nI Z‡e ¯^xq A¯¿ cwiZ¨vM Kivq †Zvgv‡`i †Kvb †Mvbvn †bB Ges mv‡_ wb‡q bvI †Zvgv‡`i AvZœiÿvi A¯¿| wbðq Avjøvn& Kv‡di‡`i R‡b¨ AcgvbKi kvw¯Í cÖ¯Í~Z K‡i †i‡L‡Qb|

4.103) AZtci hLb †Zvgiv bvgvh m¤úbœ Ki, ZLb `Ûvqgvb, Dcweó I kvwqZ Ae¯’vq Avjøvn&‡K m¥iY Ki| AZtci hLb wec`gy³ n‡q hvI, ZLb bvgvh wVK K‡i co| wbðq bvgvh gymjgvb‡`i Dci dih wbw`©ó mg‡qi g‡a¨|

4.104) Zv‡`i cðv×ve‡b ‰kw_j¨ K‡iv bv| hw` †Zvgiv AvNvZ cÖvß, Z‡e ZvivI †Zv †Zvgv‡`i gZB n‡q‡Q AvNvZcªvß Ges †Zvgiv Avjøvn&i Kv‡Q Avkv Ki, hv Zviv Avkv K‡i bv| Avjøvn& gnvÁvbx, cÖÁvgq|

4.105) wbðq Avwg Avcbvi cÖwZ mZ¨ wKZve AeZxY© K‡iwQ, hv‡Z Avcwb gvby‡li g‡a¨ dqmvjv K‡ib, hv Avjøvn Avcbv‡K nƒ`q½g Kivb| Avcwb wek¦vmNvZK‡`i cÿ †_‡K weZK©Kvix n‡eb bv|

4.106) Ges Avjøvn&i Kv‡Q ÿgv cÖv_©bv Kiyb| wbðq Avjøvn& ÿgvkxj, `qvjy|

4.107) hviv g‡b wek¦vm NvZKZv †cvlY K‡i Zv‡`i cÿ †_‡K weZK© Ki‡eb bv| Avjøvn& cQ›` K‡ib bv Zv‡K, †h wek¦vm NvZK cvcx nq|

4.108) Zviv gvby‡li Kv‡Q jw¾Z nq Ges Avjøvn&i Kv‡Q jw¾Z nq bv| wZwb Zv‡`i mv‡_ i‡q‡Qb, hLb Zviv iv‡Î Ggb wel‡q civgk© K‡i, hv‡Z Avjøvn& m¤§Z bb| Zviv hvwKQy K‡i, meB Avjøvn&i AvqËvaxY|

4.109) kybQ? †Zvgiv Zv‡`i cÿ †_‡K cvw_©e Rxe‡b weev` KiQ, AZtci †Kqvg‡Zi w`‡b Zv‡`i cÿ n‡q Avjøvn&i mv‡_ †K weev` Ki‡e A_ev †K Zv‡`i Kvh©wbe©vnx n‡e|

4.110) †h †Mvbvn, K‡i wKsev wb‡Ri Awbó K‡i, AZtci Avjøvn&i Kv‡Q ÿgv cÖv_©bv K‡i, †m Avjøvn&‡K ÿgvkxj, KiyYvgq cvq|

4.111) †h †KD cvc K‡i, †m wb‡Ri c‡ÿB K‡i| Avjøvn& gnvÁvbx, cÖÁvgq|

4.112) †h e¨w³ f~j wKsev †Mvbvn K‡i, AZtci †Kvb wbiciv‡ai Dci Acev` Av‡ivc K‡i †m wb‡Ri gv_vq enb K‡i RNb¨ wg_¨v I cÖKvk¨ †Mvbvn|

4.113) hw` Avcbvi cÖwZ Avjøvn&i AbyMÖn I KiyYv bv nZ, Z‡e Zv‡`i GK`j Avcbv‡K c_åó Kivi msKí K‡iB †d‡jwQj| Zviv c_åvšÍ Ki‡Z cv‡i bv wKšÍ~ wb‡R‡`i‡KB Ges Avcbvi †Kvb Awbó Ki‡Z cv‡i bv| Avjøvn& Avcbvi cÖwZ Hkx MÖš’ I cÖÁv AeZxY© K‡i‡Qb Ges Avcbv‡K Ggb welq wkÿv w`‡q‡Qb, hv Avcwb Rvb‡Zb bv| Avcbvi cÖwZ Avjøvn&i KiyYv Amxg|

4.114) Zv‡`i AwaKvsk mjv-civgk© fvj bq; wKšÍ~ †h mjv-civgk© `vb LqivZ Ki‡Z wKsev mrKvR Ki‡Z wKsev gvby‡li g‡a¨ mwÜ¯’vcb K‡í Ki‡Zv Zv ¯^Zš¿| †h GKvR K‡i Avjøvni mšÍ~wói R‡b¨ Avwg Zv‡K weivU QIqve `vb Kie|

4.115) †h †KD im~‡ji weiy×vPviY K‡i, Zvi Kv‡Q mij c_ cÖKvwkZ nIqvi ci Ges me gymjgv‡bi Abym„Z c‡_i weiy‡× P‡j, Avwg Zv‡K H w`‡KB †dive †h w`K †m Aej¤¦b K‡i‡Q Ges Zv‡K Rvnvbœv‡g wb‡ÿc Kie| Avi Zv wbK…óZi MšÍe¨¯’vb|

4.116) wbðq Avjøvn& Zv‡K ÿgv K‡ib bv, †h Zuvi mv‡_ KvD‡K kixK K‡i| GQvov hv‡K B”Qv, ÿgv K‡ib| †h Avjøvn&i mv‡_ kixK K‡i †m my`~i åvwšÍ‡Z cwZZ nq|

4.117) Zviv Avjøvn&‡K cwiZ¨vM K‡i kyay bvixi Avivabv K‡i Ges kyay Aeva¨ kqZv‡bi c~Rv K‡i|

4.118) hvi cÖwZ Avjøvn& Awfm¤úvZ K‡i‡Qb| kqZvb ejj: Avwg Aek¨B †Zvgvi ev›`v‡`i ga¨ †_‡K wbw`©ó Ask MÖnY Kie|

4.119) Zv‡`i‡K c\_åó Kie, Zv‡`i‡K Avk¦vm †`e; Zv‡`i‡K cky‡`i KY© †Q`b Ki‡Z eje Ges Zv‡`i‡K Avjøvn&i m„ó AvK…wZ cwieZ©b Ki‡Z Av‡`k †`e| †h †KD Avjøvn&‡K †Q‡o kqZvb‡K eÜzif‡c MÖnY K‡i, †m cÖKvk¨ ÿwZ‡Z cwZZ nq|

4.120) †m Zv‡`i‡K cÖwZkÖywZ †`q Ges Zv‡`i‡K Avk¦vm †`q| kqZvb Zv‡`i‡K †h cÖwZkÖywZ †`q, Zv me cÖZviYv ‰e bq|

4.121) Zv‡`i evm¯’vb Rvnvbœvg| Zviv †mLvb †_‡K †Kv_vI cvjvevi RvqMv cv‡e bv|

4.122) hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i‡Q Ges mrKg© K‡i‡Q, Avwg Zv‡`i‡K D`¨vbmgy~‡n cÖweó Kive, †hMy‡jvi Zj‡`‡k bnimg~n cÖevwnZ nq| Zviv wPiKvj Z\_vq Ae¯’vb Ki‡e| Avjøvn& cÖwZkÖywZ w`‡q‡Qb mZ¨ mZ¨| Avjøvn&i PvB‡Z AwaK mZ¨ev`x †K?

4.123) †Zvgv‡`i Avkvi Dci I wfwË bq Ges Avn‡j-wKZve‡`i Avkvi DciI bv| †h †KD g›` KvR Ki‡e, †m Zvi kvw¯Í cv‡e Ges †m Avjøvn Qvov wb‡Ri †Kvb mg_©K ev mvnvh¨Kvix cv‡e bv|

4.124) †h †jvK cyiyl †nvK wKsev bvix, †Kvb mrKg© K‡i Ges wek¦vmx nq, Z‡e Zviv Rvbœv‡Z cÖ‡ek Ki‡e Ges Zv‡`i cÖvc¨ wZj cwigvY I bó n‡e bv|

4.125) †h Avjøvn&i wb‡`©‡ki mvg‡b g¯ÍK AebZ K‡i mrKv‡R wb‡qvwRZ _v‡K Ges Beivnx‡gi ag© AbymiY K‡i,-whwb GKwbô wQ‡jb, Zvi PvB‡Z DËg ag© Kvi? Avjøvn& Beivnxg‡K eÜzif‡c MÖnY K‡i‡Qb|

4.126) hv wKQy b‡fvÛ‡j Av‡Q Ges hv wKQy fygÛ‡j Av‡Q, me AvjøvniB| me e¯Í~ Avjøvn&i gywô ej‡q|

4.127) Zviv Avcbvi Kv‡Q bvix‡`i weevn‡ni AbygwZ Pvq| e‡j w`b: Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K Zv‡`i m¤ú‡K© AbygwZ †`b Ges †KviAv‡b †Zvgv‡`i‡K hv hv cvV K‡i kybv‡bv nq, Zv H me wcZ…nxbv-bvix‡`i weavb, hv‡`i †K †Zvgiv wba©vwiZ AwaKvi cÖ`vb Ki bv A\_P weevn eÜ‡b Ave× Kivi evmbv ivL| Avi Aÿg wkky‡`i weavb GB †h, GZxg‡`i R‡b¨ Bbmv‡di Dci Kv‡qg _vK| †Zvgiv hv fvj KvR Ki‡e, Zv Avjøvn& Rv‡bb|

4.128) hw` †Kvb bvix ¯^xq ¯^vgxi cÿ †\_‡K Am`vPiY wKsev D‡cÿvi AvksKv K‡i, Z‡e ci¯ci †Kvb gxgvsmv K‡i wb‡j Zv‡`i Df‡qi †Kvb †Mvbvn& bvB| gxgvsmv DËg| g‡bi mvg‡b †jvf we`¨gvb Av‡Q| hw` †Zvgiv DËg KvR Ki Ges †Lv`vfxiy nI, Z‡e, Avjøvn& †Zvgv‡`i me Kv‡Ri Lei iv‡Lb|

4.129) †Zvgiv KLbI bvix‡`i‡K mgvb ivL‡Z cvi‡e bv, hw`I Gi AvKv•ÿx nI| AZGe, m¤ú~Y© Szu‡KI c‡ov bv †h, GKRb‡K †d‡j ivL †`v`yj¨gvb Ae¯’vq| hw` ms‡kvab Ki Ges †Lv`vfxiy nI, Z‡e Avjøvn& ÿgvkxj, KiyYvgq|

4.130) hw` Df‡qB wew”Q›¥ n‡q hvq, Z‡e Avjøvn& ¯^xq cÖk¯ÍZv Øviv cÖ‡Z¨K‡K AgyLv‡cÿx K‡i w`‡eb| Avjøvn& mycÖk¯Í, cÖÁvgq|

4.131) Avi hv wKQy i‡q‡Q Avmgvb mg~‡n I hgx‡b meB Avjøvn&i| e¯Í~Zt Avwg wb‡`©k w`‡qwQ †Zvgv‡`i c~e©eZ©x MÖ‡š'i AwaKvix‡`i‡K Ges †Zvgv‡`i‡K †h, †Zvgiv mevB fq Ki‡Z _vK Avjøvn&‡K| hw` †Zvgiv Zv bv gvb, Z‡e †R‡bv, †m me wKQyB Avjøvn& Zv'Avjvi hv wKQz i‡q‡Q Avmgvb mg~‡n I hgx‡b| Avi Avjøvn& n‡”Qb Afvenxb, cÖmswkZ|

4.132) Avi AvjøvniB R‡b¨ †m mewKQy hv wKQy i‡q‡Q Avmgvb mg~‡n I hgx‡b| AvjøvnB h‡_ó Kg©weavqK|

4.133) †n gvbeK‚j, hw` Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K mwi‡q †Zvgv‡`i RvqMvq Ab¨ KvD‡K cÖwZwôZ K‡ib? e¯Í~Zt Avjøvn&i †m ÿgZv i‡q‡Q|

4.134) †h †KD `ywbqvi Kj¨vY Kvgbv Ki‡e, Zvi †R‡b ivLv cÖ‡qvRb †h, `ywbqv I Av‡Liv‡Zi Kj¨vY AvjøvniB wbKU i‡q‡Q| Avi Avjøvn& me wKQy †kv‡bb I †`‡Lb|

4.135) †n Cgvb`viMY, †Zvgiv b¨v‡qi Dci cÖwZwôZ _vK; Avjøvn&i Iqv‡¯Í b¨vqm½Z mvÿ¨`vb Ki, Zv‡Z †Zvgv‡`i wb‡Ri ev wcZv-gvZvi A_ev wbKUeZx© AvZœxq-¯^R‡bi hw` ÿwZ nq ZeyI| †KD hw` abx wKsev `wi`ª nq, Z‡e Avjøvn& Zv‡`i kyfvKv•ÿx †Zvgv‡`i PvB‡Z †ekx| AZGe, †Zvgiv wePvi Ki‡Z wM‡q wicyi Kvgbv-evmbvi AbymiY K‡iv bv| Avi hw` †Zvgiv Nywi‡q-†cuwP‡q K_v ej wKsev cvk KvwU‡q hvI, Z‡e Avjøvn&& †Zvgv‡`i hveZxq KvR Kg© m¤ú‡K©B AeMZ|

4.136) †n Cgvb`viMY, Avjøvn&i Dci cwic~Y© wek¦vm ¯'vcb Ki Ges wek¦vm ¯'vcb Ki Zuvi im~jI Zvui wKZv‡ei Dci, hv wZwb bvwhj K‡i‡Qb ¯^xq im~‡ji Dci Ges †mmg¯Í wKZv‡ei Dci, †hMy‡jv bvwhj Kiv n‡qwQj BwZc~‡e©| †h Avjøvn&i Dci, Zvui †d‡ikZv‡`i Dci, Zuvi wKZve mg~‡ni Dci Ges im~jM‡Yi Dci I wKqvgZw`‡bi Dci wek¦vm Ki‡e bv, †m c_åó n‡q eny `~‡i wM‡q co‡e|

4.137) hviv GKevi gymjgvb n‡q c‡i cybivq Kv‡di n‡q †M‡Q, Avevi gymjgvb n‡q‡Q Ges Avev‡iv Kv‡di n‡q‡Q Ges Kzdix‡ZB DbœwZ jvf K‡i‡Q, Avjøvn& Zv‡`i‡K bv KLbI ÿgv Ki‡eb, bv c_ †`Lv‡eb|

4.138) †mme gybv‡dK‡K mymsev` kywb‡q w`b †h, Zv‡`i Rb¨ wbav©wiZ i‡q‡Q †e`bv`vqK Avhve|

4.139) hviv gymjgvb‡`i eR©b K‡i Kv‡di‡`i‡K wb‡R‡`i eÜy evwb‡q †bq Ges Zv‡`iB Kv‡Q m¤§vb cÖZ¨vkv K‡i, A_P hveZxq m¤§vb kyaygvÎ AvjøvniB Rb¨|

4.140) Avi †KviAv‡bi gva¨‡g †Zvgv‡`i cÖwZ GB nyKzg Rvwi K‡i w`‡q‡Qb †h, hLb Avjøvn& Zv' Avjvi AvqvZmg~‡ni cÖwZ A¯^xK…wZ Ávcb I we`ªyc n‡Z kyb‡e, ZLb †Zvgiv Zv‡`i mv‡_ em‡e bv, hZÿY bv Zviv cÖm½všÍ‡i P‡j hvq| Zv bv n‡j †ZvgivI Zv‡`iB gZ n‡q hv‡e| Avjøvn& †`vh‡Li gv‡S gybv‡dK I Kv‡di‡`i‡K GKB RvqMvq mg‡eZ Ki‡eb|

4.141) Giv Ggwb gybv‡dK hviv †Zvgv‡`i Kj¨vY-AKj¨v‡Yi cÖZxÿvq Iur‡c‡Z _v‡K| AZtci Avjøvn&i B”Qvq †Zvgv‡`i hw` †Kvb weRq AwR©Z nq, Z‡e Zviv e‡j, AvgivI wK †Zvgv‡`i mv‡_ wQjvg bv? cÿvšÍ‡i Kv‡di‡`i hw` AvswkK weRq nq, Z‡e e‡j, Avgiv wK †Zvgv‡`i‡K wN‡i ivwLwb Ges gymjgvb‡`i Kej †_‡K iÿv Kwiwb? myZivs Avjøvn& †Zvgv‡`i g‡a¨ †Kqvg‡Zi w`b gxgvsmv Ki‡eb Ges wKQy‡ZB Avjøvn& Kv‡di‡`i‡K gymjgvb‡`i Dci weRq `vb Ki‡eb bv|

4.142) Aek¨B gybv‡dKiv cÖZviYv Ki‡Q Avjøvn&i mv‡_, A_P Zviv wb‡RivB wb‡R‡`i cÖZvwiZ K‡i| e¯Í~Zt Zviv hLb bvgv‡h `vuovq ZLb `vuovq, GKvšÍ wkw_j fv‡e †jvK †`Lv‡bvi Rb¨| Avi Zviv Avjøvn&‡K AíB m¥iY K‡i|

4.143) Giv †`v`yj¨gvb Ae¯’vq SzjšÍ; Gw`‡KI bq Iw`‡KI bq| e¯Í~Zt hv‡K Avjøvn& †Mvgivn K‡i †`b, Zzwg Zv‡`i Rb¨ †Kvb c_B cv‡e bv †Kv_vI|

4.144) †n Cgvb`viMY! †Zvgiv Kv‡di‡`i‡K eÜy evwbI bv gymjgvb‡`i ev` w`‡q| †Zvgiv wK GgbwU K‡i wb‡Ri Dci Avjøvn&i cÖKvk¨ `jxj Kv‡qg K‡i †`‡e?

4.145) wbtm‡›`‡n gybv‡dKiv i‡q‡Q †`vh‡Li me©wbgœ ¯Í‡i| Avi †Zvgiv Zv‡`i Rb¨ †Kvb mvnvh¨Kvix KLbI cv‡e bv|

4.146) Aek¨ hviv ZIev K‡i wb‡q‡Q, wb‡R‡`i Ae¯’vi ms¯‹vi K‡i‡Q Ges Avjøvn&i c_‡K my`„pfv‡e AuvK‡o a‡i Avjøvn&i digvei`vi n‡q‡Q, Zviv _vK‡e gymjgvb‡`iB mv‡_| e¯Í~Zt Avjøvn& kxNªB Cgvb`viMY‡K gnvc~Y¨ `vb Ki‡eb|

4.147) †Zvgv‡`i Avhve w`‡q Avjøvn& wK Ki‡eb hw` †Zvgiv K…ZÁZv cÖKvk Ki Ges Cgv‡bi Dci cÖwZwôZ _vK! Avi Avjøvn& n‡”Qb mgywPZ g~j¨`vbKvix me©Á|

4.148) Avjøvn& †Kvb g›` welq cÖKvk Kiv cQ›` K‡ib bv| Z‡e Kv‡iv cÖwZ Ryjyg n‡q _vK‡j †m K_v Avjv`v| Avjøvn& kªeYKvix, weÁ|

4.149) †Zvgiv hw` Kj¨vY Ki cÖKvk¨fv‡e wKsev †Mvc‡b A_ev hw` †Zvgiv Avciva ÿgv K‡i `vI, Z‡e †R‡bv, Avjøvn&& wb‡RI ÿgvKvix, gnvkw³kvjx|

4.150) hviv Avjøvn& I Zvi im~‡ji cÖwZ A¯^xK…wZ ÁvcbKvix Z`ycwi Avjøvn& I im~‡ji cÖwZ wek¦v‡m ZviZg¨ Ki‡Z Pvq Avi e‡j †h, Avgiv KZK‡K wek¦vm Kwi wKšÍ~ KZK‡K cÖZ¨vL¨vb Kwi Ges GiB ga¨eZx© †Kvb c_ Aej¤¦b Ki‡Z Pvq|

4.151) cÖK…Zc‡ÿ GivB mZ¨ cÖZ¨vL¨vKvix| Avi hviv mZ¨ cÖZ¨vL¨vbKvix Zv‡`i Rb¨ ‰Zix K‡i †i‡LwQ AcgvbRbK Avhve|

4.152) Avi hviv Cgvb G‡b‡Q Avjøvn&i Dci, Zvui im~‡ji Dci Ges Zvu‡`i KviI cÖwZ Cgvb Avb‡Z wM‡q KvD‡K ev` †`qwb, kxNÖB Zv‡`i‡K cÖvc¨ mIqve `vb Kiv n‡e| e¯Í~Zt Avjøvn& ÿgvkxj `qvjy|

4.153) Avcbvi wbKU Avn‡j-wKZveiv Av‡e`b Rvbvq †h, Avcwb Zv‡`i Dci Avmgvb †_‡K wjwLZ wKZve AeZxY© Kwi‡q wb‡q Avmyb| e¯Í~Zt Giv g~mvi Kv‡Q Gi †P‡qI eo wRwbm †P‡q‡Q| e‡j‡Q, G‡Kev‡i mvgbvmvgwbfv‡e Avgv‡`i Avjøvn&‡K †`wL‡q `vI| AZGe, Zv‡`i Dci eRªcvZ n‡q‡Q Zv‡`i cv‡ci `iyb; AZtci Zv‡`i wbKU my¯có cÖgvY-wb`k©b cÖKvwkZ nevi c‡iI Zviv †Mv-erm‡K Dcvm¨iƒ‡c MÖnY K‡iwQj; ZvI Avwg ÿgv K‡i w`‡qwQjvg Ges Avwg g~mv‡K cÖK…ó cÖfve `vb K‡iwQjvg|

4.154) Avi Zv‡`i KvQ †_‡K cÖwZkÖywZ †bevi D‡Ï‡k¨ Avwg Zv‡`i Dci Z~i ce©Z‡K Zz‡j a‡iwQjvg Ges Zv‡`i‡K e‡jwQjvg, AebZ g¯Í‡K `iRvq †XvK| Avi e‡jwQjvg, kwbevi w`b mxgvjsNb K‡iv bv| Gfv‡e Zv‡`i KvQ †_‡K `„p A½xKvi wb‡qwQjvg|

4.155) AZGe, Zviv †h kvw¯ÍcÖvß n‡qwQj, Zv wQj Zv‡`iB A½xKvi f‡½i Rb¨ Ges Ab¨vqfv‡e im~jMY‡K nZ¨v Kivi Kvi‡Y Ges Zv‡`i GB Dw³i `iyb †h, Avgv‡`i nƒ`q Av”Qbœ| Aek¨ Zv bq, eis Kzdixi Kvi‡Y ¯^qs Avjøvn& Zv‡`i AšÍ‡ii Dci †gvni Gu‡U w`‡q‡Qb| d‡j Giv Cgvb Av‡b bv wKšÍ~ AwZ AímsL¨K|

4.156) Avi Zv‡`i Kzdix Ges gwiq‡gi cÖwZ gnv Acev` Av‡ivc Kivi Kvi‡Y|

4.157) Avi Zv‡`i GK_v ejvi Kvi‡Y †h, Avgiv gwiqg cyÎ Cmv gmxn‡K nZ¨v K‡iwQ whwb wQ‡jb Avjøvn&i im~j| A_P Zviv bv Zvu‡K nZ¨v K‡i‡Q, Avi bv kyjx‡Z Pwo‡q‡Q, eis Zviv Gifc avuavq cwZZ n‡qwQj| e¯Í~Zt Zviv G e¨vcv‡i bvbv iKg K_v e‡j, Zviv G‡ÿ‡Î m‡›`‡ni gv‡S c‡o Av‡Q, kyaygvÎ Abyygvb Kiv Qvov Zviv G wel‡q †Kvb LeiB iv‡L bv| Avi wbðqB Zvu‡K Zviv nZ¨v K‡iwb|

4.158) eis Zvu‡K DwV‡q wb‡q‡Qb Avjøvn& Zv'Avjv wb‡Ri Kv‡Q| Avi Avjøvn& n‡”Qb gnvcivµgkvjx, cÖÁvgq|

4.159) Avi Avn‡j-wKZve‡`i g‡a¨ hZ †kªYx i‡q‡Q Zviv mevB Cgvb Avb‡e Cmvi Dci Zv‡`i g„Zy¨i c~‡e©| Avi †Kqvg‡Zi w`b Zv‡`i Rb¨ mvÿxi Dci mvÿx Dcw¯'Z n‡e|

4.160) e¯Í~Zt Bny`x‡`i Rb¨ Avwg nvivg K‡i w`‡qwQ eny c~Z-cweÎ e¯Í~ hv Zv‡`i Rb¨ nvjvj wQj-Zv‡`i cv‡ci Kvi‡Y Ges Avjøvn&i c‡_ AwaK cwigv‡Y evav `v‡bi `iyb|

4.161) Avi G Kvi‡Y †h, Zviv my` MÖnY KiZ, A_P G e¨vcv‡i wb‡lavÁv Av‡ivc Kiv n‡qwQj Ges G Kvi‡Y †h, Zviv Ac‡ii m¤ú` †fvM Ki‡Zv Ab¨vq fv‡e| e¯Í~Z; Avwg Kv‡di‡`i Rb¨ ‰Zix K‡i †i‡LwQ †e`bv`vqK Avhve|

4.162) wKšÍ~ hviv Zv‡`i g‡a¨ Ávbc° I Cgvb`vi, Zviv ZvI gvb¨ K‡i hv Avcbvi Dci AeZxY© n‡q‡Q Ges hv AeZxY© n‡q‡Q Avcbvi c~‡e©| Avi hviv bvgv‡h AbyewZ©Zv cvjbKvix, hviv hvKvZ `vbKvix Ges hviv Avjøvn& I †Kqvg‡Z Av¯'vkxj| e¯Í~Zt Ggb †jvK‡`i‡K Avwg `vb Ki‡ev gnvcyY¨|

4.163) Avwg Avcbvi cÖwZ Inx cvwV‡qwQ, †hgb K‡i Inx cvwV‡qwQjvg b~‡ni cÖwZ Ges †m mg¯Í bex-im~‡ji cÖwZ huviv Zuvi c‡i †cÖwiZ n‡q‡Qb| Avi Inx cvwV‡qwQ, BmgvCj, Beªvnxg, BmnvK, BqvKze, I Zuvi mšÍve‡M©i cÖwZ Ges Cmv, AvBqye, BDb~m, nviyb I myjvqgv‡bi cÖwZ| Avi Avwg `vD`‡K `vb K‡iwQ heyi MÖš'|

4.164) GQvov Ggb im~j cvwV‡qwQ hv‡`i BwZe„Ë Avwg Avcbv‡K kywb‡qwQ BwZc~‡e© Ges Ggb im~j cvwV‡qwQ hv‡`i e„ËvšÍ Avcbv‡K †kvbvBwb| Avi Avjøvn& g~mvi mv‡_ K‡_vcK_b K‡i‡Qb mivmwi|

4.165) mymsev``vZv I fxwZ-cÖ`k©bKvix im~jMY‡K †cÖiY K‡iwQ, hv‡Z im~jM‡Yi c‡i Avjøvn&i cÖwZ Acev` Av‡ivc Kivi gZ †Kvb AeKvk gvby‡li Rb¨ bv _v‡K| Avjøvn& cÖej civµgkxj, cÖvÁ|

4.166) Avjøvn& Avcbvi cÖwZ hv AeZxY© K‡i‡Qb wZwb †h Zv mÁv‡bB K‡i‡Qb, †m e¨vcv‡i Avjøvn& wb‡RI mvÿx Ges †d‡ikZvMYI mvÿx| Avi mvÿx wnmv‡e Avjøvn&B h‡_ó|

4.167) hviv Kzdix Aej¤¦b K‡i‡Q, Ges Avjøvn&i c‡_ evavi m„wó K‡i‡Q, Zviv weåvwšÍ‡Z my`~‡i cwZZ n‡q‡Q|

4.168) hviv Kzdix Aej¤¦b K‡i‡Q Ges mZ¨ Pvcv w`‡q †i‡L‡Q, Avjøvn& KLbI Zv‡`i ÿgv Ki‡eb bv Ges mij c_ †`Lv‡eb bv|

4.169) Zv‡`i Rb¨ i‡q‡Q Rvnvbœv‡gi c_| †mLv‡b Zviv evm Ki‡e AbšÍKvj| Avi Ggb KivUv Avjøvn&i c‡ÿ mnR|

4.170) †n gvbeRvwZ! †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi h_v_© evYx wb‡q †Zvgv‡`i wbKU im~j G‡m‡Qb, †Zvgiv Zv †g‡b bvI hv‡Z †Zvgv‡`i Kj¨vY n‡Z cv‡i| Avi hw` †Zvgiv Zv bv gvb, †R‡b ivL Avmgvbmg~‡n I hgx‡b hv wKQy i‡q‡Q †m mewKQyB Avjøvn&i| Avi Avjøvn& n‡”Qb me©Á, cÖvÁ|

4.171) †n Avn‡j-wKZveMY! †Zvgiv Øx‡bi e¨vcv‡i evovevwo K‡iv bv Ges Avjøvn&i kv‡b wbZvšÍ m½Z welq Qvov †Kvb K_v e‡jv bv| wbtm‡›`‡n gwiqg cyÎ gmxn Cmv Avjøvn&i im~j Ges Zvui evYx hv wZwb †cÖiY K‡i‡Qb gwiq‡gi wbKU Ges iƒn-ZvuiB KvQ †_‡K AvMZ| AZGe, †Zvgiv Avjøvn&‡K Ges Zvi im~jMY‡K gvb¨ Ki| Avi GK_v e‡jv bv †h, Avjøvn& wZ‡bi GK, GK_v cwinvi Ki; †Zvgv‡`i g½j n‡e| wbtm‡›`‡n Avjøvn& GKK Dcvm¨| mšÍvb-mšÍwZ nIqvUv Zvui †hvM¨ welq bq| hv wKQy Avmgvb mg~n I hgx‡b i‡q‡Q meB Zvi| Avi Kg©weav‡b Avjøvn&B h‡_ó|

4.172) gmxn Avjøvn&i ev›`v n‡eb, Zv‡Z Zvi †Kvb j¾v‡eva †bB Ges Nwbô †d‡ikZv‡`iI bv| e¯Í~Zt hviv Avjøvn&i `vm‡Z¡ j¾v‡eva Ki‡e Ges AnsKvi Ki‡e, wZwb Zv‡`i mevB‡K wb‡Ri Kv‡Q mg‡eZ Ki‡eb|

4.173) AZtci hviv Cgvb G‡b‡Q Ges mrKvR K‡i‡Q, wZwb Zv‡`i‡K cwic~Y© mIqve `vb Ki‡eb, eis ¯^xq AbyMÖ‡n Av‡iv †ekx †`‡eb| cÿvšÍ‡i hviv j¾v‡eva K‡i‡Q Ges An¼vi K‡i‡Q wZwb Zv‡`i‡K †`‡eb †e`bv`vqK Avhve| Avjøvn&‡K Qvov Zviv †Kvb mvnvh¨Kvix I mg_©K cv‡e bv|

4.174) †n gvbeKzj! †Zvgv‡`i ciIqvi‡`Mv‡ii cÿ †_‡K †Zvgv‡`i wbKU mb` †cuŠ‡Q †M‡Q| Avi Avwg †Zvgv‡`i cÖwZ cÖK…ó Av‡jv AeZxY© K‡iwQ|

4.175) AZGe, hviv Avjøvni cÖwZ Cgvb G‡b‡Q Ges Zv‡Z `„pZv Aej¤^b K‡i‡Q wZwb Zv‡`i‡K ¯^xq ingZ I AbyMÖ‡ni AvIZvq ¯’vb †`‡eb Ges wb‡Ri w`‡K Avmvi gZ mij c‡_ Zz‡j †`‡eb|

4.176) gvbyl Avcbvi wbKU d‡Zvqv Rvb‡Z Pvq AZGe, Avcwb e‡j w`b, Avjøvn& †Zvgvw`M‡K Kvjvjvn Gi gxivm msµvšÍ my¯có wb‡`©k evZ‡j w`‡”Qb, hw` †Kvb cyiyl gviv hvq Ges Zvi †Kvb mšÍvbvw` bv _v‡K Ges GK †evb _v‡K, Z‡e †m cv‡e Zvi cwiZ¨v³ m¤úwËi A‡a©K Ask Ges †m hw` wbtmšÍvb nq, Z‡e Zvi fvB Zvi DËivwaKvix n‡e| Zv `yB †evb _vK‡j Zv‡`i Rb¨ cwiZ¨³ m¤úwËi `yB Z„Zxqvsk| cÿvšÍ‡i hw` fvB I †evb DfqB _v‡K, Z‡e GKRb cyiy‡li Ask `yRb bvixi mgvb| †Zvgiv weåvšÍ n‡e Avjøvn& †Zvgvw`M‡K my¯có fv‡e Rvwb‡q w`‡”Qb| Avi Avjøvn& n‡”Qb me© wel‡q cwiÁvZ|

(5)gvwq`vt 120

5.1) gywgbMY, †Zvgiv A½xKvimg~n c~b© Ki| †Zvgv‡`i Rb¨ PZz®c` RšÍ~ nvjvj Kiv n‡q‡Q, hv †Zvgv‡`i Kv‡Q wee„Z n‡e Zv e¨ZxZ| wKšÍ~ Gnivg evauv Ae¯’vq wkKvi‡K nvjvj g‡b K‡iv bv! wbðq Avjøvn& Zv'Avjv hv B”Qv K‡ib, wb‡`©k †`b|

5.2) †n gywgbMY! nvjvj g‡b K‡iv bv Avjøvn&i wb`k©bmg~n Ges m¤§vwbZ gvmmg~n‡K Ges ni‡g Kyievbxi R‡b¨ wbw`©ó RšÍ~‡K Ges Hme RšÍ~‡K, hv‡`i Mjvq KôvfiY i‡q‡Q Ges Hme †jvK‡K hviv m¤§vwbZ M„n Awfgy‡L hv‡”Q, hviv ¯^xq cvjbKZ©vi AbyMÖn I mšÍ~wó Kvgbv K‡i| hLb& †Zvgiv Gnivg †_‡K †ei n‡q Avm, ZLb wkKvi Ki| hviv cweÎ gmwR` †_‡K †Zvgv‡`i‡K evav cÖ`vb K‡iwQj, †mB m¤úÖ`v‡qi kyÎyZv †hb †Zvgv‡`i‡K mxgvj•N‡b cÖ‡ivwPZ bv K‡i| mrKg© I †Lv`vfxwZ‡Z G‡K A‡b¨i mvnvh¨ Ki| cvc I mxgvj•N‡bi e¨vcv‡i G‡K A‡b¨i mnvqZv K‡iv bv| Avjøvn&‡K fq Ki| wbðq Avjøvn& Zv'Avjv K‡Vvi kvw¯Í`vZv|

5.3) †Zvgv‡`i R‡b¨ nvivg Kiv n‡q‡Q g„Z Rxe, i³, kyK‡ii gvsm, †hme RšÍz Avjøvn& Qvov A‡b¨i bv‡g DrmM©K…Z nq, hv Kô‡iv‡a gviv hvq, hv AvNvZ †j‡M gviv hvq, hv D”P ¯’vb †_‡K cZ‡bi d‡j gviv hv, hv wks Gi AvNv‡Z gviv

hvq Ges hv‡K wnsmª RšÍ~ fÿY K‡i‡Q, wKšÍ~ hv‡K †Zvgiv h‡en K‡iQ| †h RšÍ~ hÁ‡e`x‡Z h‡en Kiv nq Ges hv fvM¨ wba©viK ki Øviv ešUb Kiv nq| Gme †Mvbvni KvR| AvR Kv‡diiv †Zvgv‡`i Øxb †_‡K wbivk n‡q †M‡Q| AZGe Zv‡`i‡K fq K‡iv bv eis Avgv‡K fq Ki| AvR Avwg †Zvgv‡`i R‡b¨ †Zvgv‡`i Øxb‡K c~b©v½ K‡i w`jvg, †Zvgv‡`i cÖwZ Avgvi Ae`vb m¤ú~Y© K‡i w`jvg Ges Bmjvg‡K †Zvgv‡`i R‡b¨ Øxb wn‡m‡e cQ›` Kijvg| AZGe †h e¨vw³ Zxeª ÿzavq KvZi n‡q c‡o; wKšÍ~ †Kvb †Mvbvni cÖwZ cÖeYZv bv _v‡K, Z‡e wbðqB Avjøvn& Zv'Avjv ÿgvkxj|

5.4) Zviv Avcbv‡K wR‡Ám K‡i †h, wK e¯Í~ Zv‡`i R‡b¨ nvjvj? e‡j w`b: †Zvgv‡`i R‡b¨ cweÎ e¯Í~mg~n nvjvj Kiv n‡q‡Q| †hme wkKvix RšÍ~‡K †Zvgiv cÖwkÿY `vb Ki wkKv‡ii cÖwZ †cÖi‡Yi R‡b¨ Ges I‡`i‡K H c×wZ‡Z cÖwkÿY `vI, hv Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K wkÿv w`‡q‡Qb| Ggb wkKvix RšÍ~ †h wkKvi‡K †Zvgv‡`i R‡b¨ a‡i iv‡L, Zv LvI Ges Zvi Dci Avjøvn&i bvg D”PviY Ki| Avjøvn&‡K fq Ki‡Z _vK| wbðq Avjøvn& mË¡i wnmve MÖnYKvix|

5.5) AvR †Zvgv‡`i Rb¨ cweÎ e¯Í~mg~n nvjvj Kiv nj| Avn‡j wKZve‡`i Lv`¨ †Zvgv‡`i R‡b¨ nvjvj Ges †Zvgv‡`i Lv`¨ Zv‡`i Rb¨ nvjvj| †Zvgv‡`i R‡b¨ nvjvj mZx-mvaŸx gymjgvb bvix Ges Zv‡`i mZx-mvaŸx bvix, hv‡`i‡K wKZve †`qv n‡q‡Q †Zvgv‡`i c~‡e©, hLb †Zvgiv Zv‡`i‡K †gvnivbv cÖ`vb Ki Zv‡`i‡K ¯¿x Kivi R‡b¨, Kvgevmbv PwiZv_© Kivi R‡b¨ wKsev Myß †cÖ‡g wjß nIqvi R‡b¨ bq| †h e¨w³ wek¦v‡mi welq Awek¦vm K‡i, Zvi kªg wed‡j hv‡e Ges ciKv‡j †m ÿwZMÖ¯Í n‡e|

5.6) †n gywgbMY, hLb †Zvgiv bvgv‡hi R‡b¨ DV, ZLb ¯^xq gyLgÛj I n¯Ímg~n KbyB ch©šÍ †aŠZ Ki Ges c`hyMj wMUmn| hw` †Zvgiv AcweÎ nI Z‡e mviv †`n cweÎ K‡i bvI Ges hw` †Zvgiv iyMœ nI, A_ev cÖev‡m _vK A_ev †Zvgv‡`i †KD cÖmve-cvqLvbv †m‡i Av‡m A_ev †Zvgiv ¯¿x‡`i mv‡_ mnevm Ki, AZtci cvwb bv cvI, Z‡e †Zvgiv cweÎ gvwU Øviv Zvqv¤§yg K‡i bvI-A_©vr, ¯^xq gyL-gÛj I n¯ÍØq gvwU Øviv gy‡Q †dj| Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K Amyweavq †dj‡Z Pvb bv; wKšÍ~ †Zvgv‡`i‡K cweÎ ivL‡Z Pvb Ges †Zvgv‡`i cÖwZ ¯^xq †bqvgZ c~Y© Ki‡Z Pvb-hv‡Z †Zvgiv K…ZÁZv cÖKvk Ki|

5.7) †Zvgiv Avjøvn&i †bqvg‡Zi K_v m¥iY Ki, hv †Zvgv‡`i cÖwZ AeZxY© n‡q‡Q Ges H A½xKvi‡KI hv †Zvgv‡`i KvQ †_‡K wb‡q‡Qb, hLb †Zvgiv e‡jwQ‡j: Avgiv kybjvg Ges †g‡b wbjvg| Avjøvn&‡K fq Ki| wbðqB Avjøvn& AšÍ‡ii welq m¤ú‡K© cy‡ivcywi Lei iv‡Lb|

5.8) †n gywgbMY, †Zvgiv Avjøvni D‡Ï‡k b¨vq mvÿ¨`v‡bi e¨vcv‡i AwePj _vK‡e Ges †Kvb m¤úÖ`v‡qi kÎyZvi Kvi‡Y KLbI b¨vqwePvi cwiZ¨vM K‡iv bv| mywePvi Ki GUvB †Lv`vfxwZi AwaK wbKUeZx©| Avjøvn&‡K fq Ki| †Zvgiv hv Ki, wbðq Avjøvn& †m wel‡q Lye ÁvZ|

5.9) hviv wek¦vm ¯'vcb K‡i, Ges mrKg© m¤úv`b K‡i, Avjøvn& Zv‡‡`i‡K ÿgv I gnvb cÖwZ`v‡bi cÖwZkÖywZ w`‡q‡Qb|

5.10) hviv Awek¦vm K‡i Ges Avgvi wb`k©bvejx‡K wg_¨v e‡j, Zvi †`vhLx|

5.11) †n gywgbMY, †Zvgv‡`i cÖwZ Avjøvni AbyMÖn m¥iY Ki, hLb GK m¤úÖ`vq †Zvgv‡`i w`‡K ¯^xq n¯Í cÖmvwiZ Ki‡Z m‡Pó n‡qwQj, ZLb wZwb Zv‡`i n¯Í †Zvgv‡`i †_‡K cÖwZnZ K‡i w`‡jb| Avjøvn&‡K fq Ki Ges gywgb‡`i Avjøvn&i DciB fimv Kiv DwPZ|

5.12) Avjøvn& ebx-BmivC‡ji KvQ †_‡K A½xKvi wb‡qwQ‡jb Ges Avwg Zv‡`i ga¨ †_‡K evi Rb m`©vi wbhy³ K‡iwQjvg| Avjøvn e‡j w`‡jb: Avwg †Zvgv‡`i m‡½ AvwQ| hw` †Zvgiv bvgvh cÖwZwôZ Ki, hvKvZ w`‡Z _vK, Avgvi cqM¤¦i‡`i cÖwZ wek¦vm ivL, Zvu‡`i mvnvh¨ Ki Ges Avjøvn&†K DËg cš'vq Fb

w`‡Z _vK, Z‡e Avwg Aek¨B †Zvgv‡`i †Mvbvn `yi K‡i w`e Ges Aek¨B †Zvgv‡`i‡K D`¨vb mg~‡n cÖweó Kie, †hMy‡jvi Zj‡`k w`‡q wbSwibxmg~n cÖevwnZ nq| AZtci †Zvgv‡`i ga¨ †_‡K †h e¨w³ GiciI Kv‡di nq, †m wbwðZB mij c_ †_‡K wePz¨Z n‡q c‡o|

5.13) AZGe, Zv‡`i A½xKvi f‡½i `iyb Avwg Zv‡`i Dci Awfm¤úvZ K‡iwQ Ges Zv‡`i AšÍi‡K K‡Vvi K‡i w`‡qwQ| Zviv Kvjvg‡K Zvi ¯’vb †_‡K wePy¨Z K‡i †`q Ges Zv‡`i‡K †h Dc‡`k †`qv n‡qwQj, Zviv Zv †_‡K DcKvi jvf Kivi welqwU we¯§„Z n‡q‡Q| Avcwb me©`v Zv‡`i †Kvb bv †Kvb cÖZviYv m¤ú‡K© AeMZ n‡Z _v‡Kb, Zv‡`i Aí K‡qKRb Qvov| AZGe, Avcwb Zv‡`i‡K ÿgv Kiyb Ges gvR©bv Kiyb| Avjøvn& AbyMÖnKvix‡`i‡K fvjev‡mb|

5.14) hviv e‡j: Avgiv bvQviv, Avwg Zv‡`i KvQ †_‡KI Zv‡`i A½xKvi wb‡qwQjvg| AZtci ZvivI †h Dc‡`k cÖvß n‡qwQj, Zv †_‡K DcKvi jvf Kiv fy‡j †Mj| AZtci Avwg †KqvgZ ch©šÍ Zv‡`i g‡a¨ cvi¯cwiK kÎyZv I we‡ØI mÂvwiZ K‡i w`‡qwQ| Ae‡k‡l Avjøvn& Zv‡`i‡K Zv‡`i K…ZKg© m¤ú‡K© AewnZ Ki‡eb|

5.15) †n Avn‡j-wKZveMY! †Zvgv‡`i Kv‡Q Avgvi ivm~j AvMgb K‡i‡Qb! wKZv‡ei †hme welq †Zvgiv †Mvcb Ki‡Z, wZwb Zvi ga¨ †_‡K A‡bK welq cÖKvk K‡ib Ges A‡bK welq gvR©bv K‡ib| †Zvgv‡`i Kv‡Q GKwU D¾j †R¨vwZ G‡m‡Q Ges GKwU mgy¾j MÖš’|

5.16) Gi Øviv Avjøvn& hviv Zvui mšÍ~wó Kvgbv K‡i, Zv‡`i‡K wbivcËvi c_ cÖ`k©b K‡ib Ges Zv‡`i‡K ¯^xq wb‡`©k Øviv AÜKvi †_‡K †ei K‡i Av‡jvi w`‡K Avbqb K‡ib Ges mij c‡_ cwiPvjbv K‡ib|

5.17) wbðq Zviv Kv‡di, hviv e‡j, gmxn Be‡b gwiqgB Avjøvn&| Avcwb wR‡Ám Kiyb, hw` ZvB nq, Z‡e ej hw` Avjøvn& gmxn Be‡b gwiqg, Zuvi Rbbx Ges f~gÛ‡j hviv Av‡Q, Zv‡`i mevB‡K aŸsm Ki‡Z Pvb, Z‡e Ggb KviI mva¨ Av‡Q wK †h Avjøvn&i KvQ †_‡K Zv‡`i‡K we›`ygvÎI evuPv‡Z cv‡i? b‡fvgÛj, fygÛj I GZ`yf‡qi g‡a¨ hv Av‡Q, mewKQyi Dci Avjøvn& Zv'Avjvi AvwacZ¨| wZwb hv B”Qv m„wó K‡ib| Avjøvn& mewKQyi Dci kw³gvb|

5.18) Bny`x I Lªxóvbiv e‡j, Avgiv Avjøvn&i mšÍvb I Zuvi wcÖqRb| Avcwb ejyb, Z‡e wZwb †Zvgv‡`i‡K cv‡ci wewbg‡q †Kb kvw¯Í `vb Ki‡eb? eis †ZvgiviI Ab¨vb¨ m„ó gvb‡ei AšÍf©y³ mvaviY gvbyl| wZwb hv‡K B”Qv ÿgv K‡ib Ges hv‡K B”Qv kvw¯Í cÖ`vb K‡ib| b‡fvgÛj, fygÛj I GZ`yf‡qi g‡a¨ hv wKQy Av‡Q, Zv‡Z Avjøvn&iB AvwacZ¨ i‡q‡Q Ges Zvui w`‡KB cÖZ¨veZ©b Ki‡Z n‡e|

5.19) †n Avn‡j-wKZveMY! †Zvgv‡`i Kv‡Q Avgvi im~j AvMgY K‡i‡Qb, whwb cqM¤¦i‡`i weiwZi ci †Zvgv‡`i Kv‡Q cy•Lvbycy•L eY©bv K‡ib-hv‡Z †Zvgiv GK_v ej‡Z bv cvi †h, Avgv‡`i Kv‡Q †Kvb mymsev``vZv I fxwZcÖ`k©K AvMgb K‡i wb| AZGe, †Zvgv‡`i Kv‡Q mymsev``vZv I fxwZ cÖ`k©K AvMgb K‡ibwb| AZGe, †Zvgv‡`i Kv‡Q mymsev``vZv I fq cÖ`k©K G‡m †M‡Qb| Avjøvn mewKQyi Dci kw³gvb|

5.20) hLb g~mv ¯^xq m¤úÖ`vq‡K ej‡jb: †n Avgvi m¤úÖ`vq, †Zvgv‡`i cÖwZ Avjøvn&i †bqvgZ m¥iY Ki, hLb wZwb †Zvgv‡`i g‡a¨ cqM¤¦i m„wó K‡i‡Qb, †Zvgv‡`i‡K ivR¨vwacwZ K‡i‡Qb Ges †Zvgv‡`i‡K Ggb wRwbm w`‡q‡Qb, hv wek¦RM‡Zi KvD‡K †`bwb|

5.21) †n Avgvi m¤úÖ`vq, cweÎ fywg‡Z cÖ‡ek Ki, hv Avjøvn& †Zvgv‡`i R‡b¨ wba©vwiZ K‡i w`‡q‡Qb Ges †cQb w`‡K cÖZ¨veZ©b K‡iv bv| Ab¨_vq †Zvgiv ÿwZMÖ¯Í n‡q co‡e|

5.22) Zviv ejj: †n g~mv, †mLv‡b GKwU cÖej civµvšÍ RvwZ i‡q‡Q| Avgiv KLbI †mLv‡b hve bv, †h ch©šÍ bv Zviv †mLvb †_‡K †ei n‡q hvq| Zviv hw` †mLvb †_‡K †ei n‡q hvq Z‡e wbwðZB Avgiv cÖ‡ek Kie|'

5.23) †Lv`vfxiy‡`i ga¨ †_‡K `y'e¨w³ ejj, hv‡`i cÖwZ Avjøvn& AbyMÖn K‡iwQ‡jb: †Zvgiv Zv‡`i Dci AvµgY K‡i `iRvq cÖ‡ek Ki| AZtci †Zvgiv hLb Zv‡Z c‡ek Ki‡e, ZLb †ZvgivB Rqx n‡e| Avi Avjøvn&i Dci fimv Ki hw` †Zvgiv wek¦vmx nI|

5.24) Zviv ejj: †n g~mv, Avgiv Rxe‡bI KL‡bv †mLv‡b hve bv, hZÿY Zviv †mLv‡b _vK‡e| AZGe, Avcwb I Avcbvi cvjbKZ©vB hvb Ges Df‡q hy× K‡i wbb| Avgiv †Zv GLv‡bB emjvg|

5.25) g~mv ejj: †n Avgvi cvjbKZ©v, Avwg kyay wb‡Ri Dci I wb‡Ri fvB‡qi Dci ÿgZv ivwL| AZGe, Avcwb Avgv‡`i g‡a¨ I G Aeva¨ m¤úÖ`v‡qi g‡a¨ m¤úK©‡”Q` Kiyb|

5.26) ej‡jb: G †`k Pwjøk eQi ch©šÍ Zv‡`i R‡b¨ nvivg Kiv nj| Zviv fyc„‡ô D`åvšÍ n‡q wdi‡e| AZGe, Avcwb Aeva¨ m¤úÖ`v‡qi R‡b¨ `ytL Ki‡eb bv|

5.27) Avcwb Zv‡`i‡K Av`‡gi `yB cy‡Îi ev¯Íe Ae¯'v cvV K‡i kybvb| hLb Zviv &f‡qB wKQz DrmM© wb‡e`b K‡iwQj, ZLb Zv‡`i GKR‡bi DrmM© M„nxZ n‡qwQj Ges AciR‡bi M„nxZ nqwb| †m ejj: Avwg Aek¨B †Zvgv‡K nZ¨v Kie| †m ejj: Avjøvn& ag©fxiy‡`i cÿ †_‡KB †Zv MÖnY K‡ib|

5.28) hw` Zzwg Avgv‡K nZ¨v Ki‡Z Avgvi w`‡K n¯Í cÖmvwiZ Ki, Z‡e Avwg †Zvgv‡K nZ¨v Ki‡Z †Zvgvi w`‡K n¯Í cÖmvwiZ Kie bv| †Kbbv, Avwg wek¦RM‡Zi cvjbKZ©v Avjøvn&‡K fq Kwi|

5.29) Avwg PvB †h, Avgvi cvc I †Zvgvi cvc Zzwg wb‡Ri gv_vq Pvwc‡q bvI| AZtci Zzwg †`vhLx‡`i AšÍf©~³ n‡q hvI| GUvB AZ¨vPvix‡`i kvw¯Í|

5.30) AZtci Zvi AšÍi Zv‡K åvZ…nZ¨vq D`y× Kij| AbšÍi †m Zv‡K nZ¨v Kij| d‡j †m ÿwZMÖ¯Í‡`i AšÍf©y³ n‡q †Mj|

5.31) Avjøvn& GK KvK †cÖiY Ki‡jb| †m gvwU Lbb KiwQj hv‡Z Zv‡K wkÿv †`q †h, Avcb åvZvi g„Z‡`n wKfv‡e Ave„Z Ki‡e| †m ejj: Avd‡mvm, Avwg wK G Kv‡Ki mgZzj¨I n‡Z cvijvg bv †h, Avcb åvZvi g„Z‡`n Ave„Z Kwi| AZtci †m AbyZvc Ki‡Z jvMj|

5.32) G Kvi‡YB Avwg ebx-BmjvC‡ji cÖwZ wj‡L w`‡qwQ †h, †h †KD cÖv‡Yi wewbg‡q cÖvY A_evc„w_ex‡Z Ab_© m„wó Kiv Qvov KvD‡K nZ¨v K‡i †m †hb me gvbyl‡KB nZ¨v K‡i| Ges †h KviI Rxeb iÿv K‡i, †m †hb mevi Rxeb iÿv K‡i| Zv‡`i Kv‡Q Avgvi cqM¤¦iMY cÖKvk¨ wb`k©bvejx wb‡q G‡m‡Qb| e¯Í~Zt GiciI Zv‡`i A‡bK †jvK c„w_ex‡Z mxgvwZµg K‡i|

5.33) hviv Avjøvn& I Zvui im~‡ji mv‡_ msMÖvg K‡i Ges †`‡k nv½vgv m„wó Ki‡Z m‡Pó nq, Zv‡`i kvw¯Í n‡”Q GB †h, Zv‡`i‡K nZ¨v Kiv n‡e A_ev k~jx‡Z Pov‡bv n‡e A_ev Zv‡`i n¯Íc`mg~n wecixZ w`K †_‡K †K‡U †`qv n‡e A_ev †`k †_‡K ewn®Kvi Kiv n‡e| GwU nj Zv‡`i Rb¨ cvw_©e jvÂbv Avi ciKv‡j Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q K‡Vvi kvw¯Í|

5.34) wKšÍ~ hviv †Zvgv‡`i †MÖdZv‡ii c~‡e© ZIev K‡i; †R‡b ivL, Avjøvn& ÿgvKvix, `qvjy|

5.35) †n gywgbMY! Avjøvn&‡K fq Ki, Zvui ‰bKU¨ A‡b¦lb Ki Ges Zuvi c‡_ †Rnv` Ki hv‡Z †Zvgiv mdjKvg nI|

5.36) hviv Kv‡di, hw` Zv‡`i Kv‡Q c„w_exi mgy`q m¤úú` Ges Zrmn AviI Z`byiƒc m¤úú` _v‡K Avi GMy‡jv wewbg‡q w`‡q wKqvg‡Zi kvw¯Í †_‡K cwiÎvb †c‡Z Pvq, ZeyI Zv‡`i KvQ †_‡K Zv Keyj Kiv n‡e bv| Zv‡`i R‡b¨ hš¿bv`vqK kvw¯Í i‡q‡Q|

5.37) Zviv †`vh‡Li AvMyb †_‡K †ei n‡q Avm‡Z PvB‡e wKšÍ~ Zv †_‡K †ei n‡Z cvi‡e bv| Zviv wPi¯'vqx kvw¯Í †fvM Ki‡e|

5.38) †h cyiyl Pzwi K‡i Ges †h bvix Pzwi K‡i Zv‡`i nvZ †K‡U `vI Zv‡`i K…ZK‡g©i mvRv wn‡m‡e| Avjøvn&i cÿ †_‡K nywkqvix| Avjøvn& civµvšÍ, Ávbgq|

5.39) AZtci †h ZIev K‡i ¯^xq AZ¨vPv‡ii ci Ges ms‡kvwaZ nq, wbðq Avjøvn& Zvi ZIev Keyj K‡ib| wbðq Avjøvn& ÿgvkxj, `qvjy|

5.40) Zzwg wK Rvb bv †h Avjøvni wbwg‡ËB b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji AvwacZ¨| wZwb hv‡K B"Qv kvw¯Í †`b Ges hv‡K B"Qv ÿgv K‡ib| Avjøvn& mewKQyi Dci ÿgZvevb|

5.41) †n im~j, Zv‡`i R‡b¨ `ytL Ki‡eb bv, hviv †`Š‡o wM‡q Kzd‡i cwZZ nq; hviv gy‡L e‡j: Avgiv gymjgvb, A_P Zv‡`i AšÍi gymjgvb bq Ges hviv Bny`x; wg_¨vejvi R‡b¨ Zviv MyßPi e„wË K‡i| Zviv Ab¨`‡ji MyßPi, hviv Avcbvi Kv‡Q Av‡mwb| Zviv evK¨‡K ¯^¯'vb †_‡K cwieZ©b K‡i| Zviv e‡j: hw` †Zvgiv G wb‡`©k cvI, Z‡e Keyj K‡i wbI Ges hw` G wb‡`©k bv cvI, Z‡e weiZ †_‡Kv| Avjøvn& hv‡K c_åó Ki‡Z Pvb, Zvi R‡b¨ Avjøvni Kv‡Q Avcwb wKQz Ki‡Z cvi‡eb bv| Giv GgwbB †h, Avjøvn G‡`i AšÍi‡K cweÎ Ki‡Z Pvb bv| Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q `ywbqv‡Z jvÂbv Ges ciKv‡j weivU kvw¯Í|

5.42) Giv wg_¨v ejvi R‡b¨ MyßPie„wË K‡i, nvivg fÿY K‡i| AZGe, Zviv hw` Avcbvi Kv‡Q Av‡m, Z‡e nq Zv‡`i g‡a¨ dqmvjv K‡i w`b, bv nq Zv‡`i e¨vcv‡i wbwj©ß _vKyb| hw` Zv‡`i †_‡K wbwj©ß _v‡Kb, Z‡e Zv‡`i mva¨ †bB †h, Avcbvi we›`ygvÎ ÿwZ Ki‡Z cv‡i| hw` dqmvjv K‡ib, Z‡eb¨vq fv‡e dqmvjv Kiyb| wbðq Avjøvn& mywePviKvix‡`i‡K fvjev‡mb|

5.43) Zviv Avcbv‡K †Kgb K‡i wePviK wb‡qvM Ki‡e A_P Zv‡`i Kv‡Q ZIivZ i‡q‡Q| Zv‡Z Avjøvn&i wb‡`©k Av‡Q| AZtci Giv †cQb w`‡K gyL wdwi‡q †bq| Zviv KLbI wek¦vmx bq|

5.44) Avwg ZIivZ AeZx©b© K‡iwQ| G‡Z †n`vqvZ I Av‡jv i‡q‡Q| Avjøvn&i AvÁven cqM¤¦i, `i‡ek I Av‡jgiv Gi gva¨‡g Bny`x‡`i‡K dqmvjv w`‡Zb| †Kbbv, Zv‡`i‡K G †Lv`vqx MÖ‡š'i †`Lv‡kvbv Kivi wb‡`©k †`qv n‡qwQj Ges Zvuiv Gi iÿYv‡eÿ‡Y wbhy³ wQ‡jb| AZGe, †Zvgiv gvbyl‡K fq K‡iv bv Ges Avgv‡K fq Ki Ges Avgvi AvqvZ mg~‡ni wewbg‡q ¯^íg~‡j¨ MÖnY K‡iv bv, †hme †jvK Avjøvn& hv AeZxY© K‡i‡Qb, Z`byhvqx dvqmvjv K‡i bv, ZvivB Kv‡di|

5.45) Avwg G MÖ‡š' Zv‡`i cÖwZ wj‡L w`‡qwQ †h, cÖv‡Yi wewbg‡q cÖvY, Pÿzi wewbg‡q Pÿz, bv‡Ki wewbg‡q bvK, Kv‡bi wewbg‡q Kvb, `vu‡Zi wewbg‡q `vuZ Ges hLg mg~‡ni wewbg‡q mgvb hLg| AZtci †h ÿgv K‡i, †m †Mvbvn †_‡K cvK n‡q hvq| †hme †jvK Avjøvn& hv AeZxY© K‡i‡Qb, Z`byhvqx dqmvjv K‡i bv ZvivB Rv‡jg|

5.46) Avwg Zv‡`i †cQ‡b gwiqg Zbq Cmv‡K †cÖiY K‡iwQ| wZwb c~e©eZx© MÖš' ZIiv‡Zi mZ¨vqbKvix wQ‡jb| Avwg Zuv‡K BwÄj cÖ`vb K‡iwQ| G‡Z †n`vqvZ I Av‡jv i‡q‡Q| GwU c~e©eZx MÖš' ZIiv‡Zi mZ¨vqb K‡i c_ cÖ`k©b K‡i Ges GwU †Lv`vfxiy‡`i R‡b¨ †n`v‡qZ Dc‡`k evbx|

5.47) BwÄ‡ji AwaKvix‡`i DwPZ, Avjøvn& Zv‡Z hv AeZxY© K‡i‡Qb| Z`vbyhvqx dqmvjv Kiv| hviv Avjøvn& hv AeZxY© K‡i‡Qb, Z`byhvqx dqmvjv K‡i bv, ZvivB cvcvPvix|

5.48) Avwg Avcbvi cÖwZ AeZxY© K‡iwQ mZ¨Mªš', hv c~e©eZx MÖš' mg~‡ni mZ¨vqbKvix Ges †mMy‡jvi welqe¯Í~i iÿYv‡eÿYKvix| AZGe, Avcwb Zv‡`i cvi¯cvwiK e¨vcvivw`‡Z Avjøvn& hv AeZxY© K‡i‡Qb, Z`byhvqx dqmvjv Kiyb Ges Avcbvi Kv‡Q †h mrc\_ G‡m‡Q, Zv †Q‡o Zv‡`i cÖe„wËi AbymiY Ki‡eb bv| Avwg †Zvgv‡`i cÖ‡Z¨K‡K GKwU AvBb I c\_ w`‡qwQ| hw` Avjøvn& PvB‡Zb, Z‡e †Zvgv‡`i mevB‡K GK D¤§Z K‡i w`‡Zb, wKšÍ~ Gifc K‡ibwb-hv‡Z †Zvgv‡`i‡K †h ag© w`‡q‡Qb, Zv‡Z †Zvgv‡`i cixÿv †bb| AZGe, †`Š‡o Kj¨vYKi welqvw` AR©b Ki| †Zvgv‡`i mevB‡K Avjøvni Kv‡Q cÖZ¨veZ©b Ki‡Z n‡e| AZtci wZwb AewnZ Ki‡eb †m welq, hv‡Z †Zvgiv gZwe‡iva Ki‡Z|

5.49) Avi Avwg Av‡`k KiwQ †h, Avcwb Zv‡`i cvi¯cwiK e¨vcvivw`‡Z Avjøvn& hv bvwhj K‡i‡Qb Z`byhvqx dqmvjv Kiyb; Zv‡`i cÖe„wËi AbymiY Ki‡eb bv Ges Zv‡`i †_‡K mZK© _vKzb-†hb Zviv Avcbv‡K Ggb †Kvb wb‡`©k †\_‡K wePz¨Z bv K‡i, hv Avjøvn& Avcbvi cÖwZ bvwhj K‡i‡Qb| AbšÍi hw` Zvi gyL wdwi‡q †bq, Z‡e †R‡b wbb, Avjøvn Zv‡`i‡K Zv‡`i †Mvbv‡ni wKQy kvw¯Í w`‡ZB †P‡q‡Qb| gvby‡li g‡a¨ A‡b‡KB bvdigvb|

5.50) Zviv wK Rv‡nwjqvZ Avg‡ji dqmvjv Kvgbv K‡i? Avjøvn& A‡cÿv wek¦vmx‡`i R‡b¨ DËg dqmvjvKvix †K?

5.51) †n gywgYMY! †Zvgiv Bny`x I Lªxóvb‡`i‡K eÜy wnmv‡e MÖnY K‡iv bv| Zviv G‡K Ac‡ii eÜz| †Zvgv‡`i g‡a¨ †h Zv‡`i mv‡_ eÜzZ¡ Ki‡e, †m Zv‡`iB AšÍfy©³| Avjøvn& Rv‡jg‡`i‡K c_ cÖ`k©b K‡ib bv|

5.52) e¯Í~Zt hv‡`i AšÍ‡i †ivM i‡q‡Q, Zv‡`i‡K Avcwb †`L‡eb, †`Š‡o wM‡q Zv‡`iB g‡a¨ cÖ‡ek K‡i| Zviv e‡j: Avgiv Avk¼v Kwi, cv‡Q bv Avgiv †Kvb `yN©Ubvq cwZZ nB| AZGe, †mw`b `y‡i bq, †hw`b Avjøvn& Zv'Avjv weRq cÖKvk Ki‡eb A\_ev wb‡Ri cÿ †\_‡K †Kvb wb‡`©k †`‡eb-d‡j Zviv ¯^xq †Mvcb g‡bvfv‡ei R‡b¨ AbyZß n‡e|

5.53) gymjgvbiv ej‡e: GivB wK †mme †jvK, hviv Avjøvni bv‡g cÖwZÁv KiZ †h, Avgiv †Zvgv‡`i mv‡\_ AvwQ? Zv‡`i K…ZKg©mg~n wedj n‡q †M‡Q, d‡j Zviv ÿwZMÖ¯Í n‡q Av‡Q|

5.54) †n gywgbMY, †Zvgv‡`i g‡a¨ †h ¯^xq ag© †\_‡K wd‡i hv‡e, AwP‡i Avjøvn& Ggb m¤úÖ`vq m„wó Ki‡eb, hv‡`i‡K wZwb fvjevm‡eb Ges Zviv Zuv‡K fvjevm‡e| Zviv gymjgvb‡`i cÖwZ webq-bgª n‡e Ges Kv‡di‡`i cÖwZ K‡Vvi n‡e| Zviv Avjøvn&i c‡\_ †Rnv` Ki‡e Ges †Kvb wZi¯‹viKvixi wZi¯‹v‡i fxZ n‡e bv| GwU Avjøvn&i AbyMÖn-wZwb hv‡K B"Qv `vb K‡ib| Avjøvn& cÖvPzh© `vbKvix, gnvÁvbx|

5.55) †Zvgv‡`i eÜz †Zv Avjøvn& Zuvi im~j Ges gywgbe„›`-hviv bvgvR Kv‡qg K‡i, hvKvZ †`q Ges webgª|

5.56) Avi hviv Avjøvn& Zvui imyj Ges wek¦vmx‡`i‡K eÜzif‡c MÖnY K‡i, ZvivB Avjøvn&i `j Ges ZvivB weRqx|

5.57) †n gywgbMY, Avn‡j wKZve‡`i ga¨ †\_‡K hviv †Zvgv‡`i ag©‡K Dcnvm I †Ljv g‡b K‡i, Zv‡`i‡K Ges Ab¨vb¨ Kv‡di‡K eÜz iƒ‡c MÖnY K‡iv bv| Avjøvn&‡K fq Ki, hw` †Zvgiv Cgvb`vi nI|

5.58) Avi hLb †Zvgiv bvgv‡hi R‡b¨ Avnevb Ki, ZLb Zviv G‡K Dcnvm I †Ljv e‡j g‡b K‡i| KviY, Zviv wb‡eva©|

5.59) ejyb: †n Avn‡j wKZveMY, Avgv‡`i mv‡\_ †Zvgv‡`i GQvov wK kÎyZv †h, Avgiv wek¦vm ¯'vcb K‡iwQ Avjøvn&i cÖwZ, Avgv‡`i Dci AeZxY© MÖ‡š'i cÖwZ Ges c~‡e© AeZxY© MÖ‡š'i cÖwZ| Avi †Zvgv‡`i AwaKvskB bvdigvb|

5.60) ejyb: Avwg †Zvgv‡`i‡K ewj, Zv‡`i g‡a¨ Kvi g›` cÖwZdj i‡q‡Q Avjøvn&i Kv‡Q? hv‡`i cÖwZ Avjøvn& Awfm¤úvZ K‡i‡Qb, hv‡`i cÖwZ wZwb †µvavwš¦Z n‡q‡Qb, hv‡`i KZK‡K evbi I kyK‡i iƒcvšÍwiZ K‡i w`‡q‡Qb Ges hviv kqZv‡bi Avivabv K‡i‡Q, ZvivB gh©v`vi w`K w`‡q wbK…óZi Ges mZ¨c_ †_‡KI A‡bK `~‡i|

5.61) hLb Zviv †Zvgv‡`i Kv‡Q Av‡m ZLb e‡j `vI: Avgiv wek¦vm ¯'vcb K‡iwQ| A_P Zviv Kzdi wb‡q G‡mwQj Ges Kzdi wb‡qB cÖ¯'vb K‡i‡Q| Zviv hv †Mvcb KiZ, Avjøvn& Zv Lye Rv‡bb|

5.62) Avi Avcwb Zv‡`i A‡bK‡K †`L‡eb †h, †`Š‡o †`Š‡o cv‡c, mxgvj•N‡b Ges nvivg fÿ‡b cwZZ nq| Zviv AZ¨šÍ g›` KvR Ki‡Q|

5.63) `i‡ek I Av‡jgiv †Kb Zv‡`i‡K cvc K_v ej‡Z Ges nvivg fÿY Ki‡Z wb‡la K‡i bv? Zviv LyeB g›` KvR Ki‡Q|

5.64) Avi Bny`xiv e‡j: Avjøvn&i nvZ eÜ n‡q †M‡Q| Zv‡`iB nvZ eÜ †nvK| GK_v ejvi R‡b¨ Zv‡`i cÖwZ Awfm¤úvZ| eis Zuvi Dfq n¯Í D¤§y³| wZwb †hiƒc B"Qv e¨q K‡ib| Avcbvi cÖwZ cjbKZ©vi cÿ †_‡K †h Kvjvg AeZx©Y n‡q‡Q, Zvi Kvi‡Y Zv‡`i A‡b‡Ki Aeva¨Zv I Kzdi cwiewa©Z n‡e| Avwg Zv‡`i ci¯c‡ii g‡a¨ †KqvgZ ch©šÍ kÎyZv I we‡ØI mÂvwiZ K‡i w`‡qwQ| Zviv hLbB hy‡×i AvMyb cÖ¾¡wjZ K‡i, Avjøvn& Zv wbe©vwcZ K‡i †`b| Zviv †`‡k AkvwšÍ Drcv`b K‡i †eovq| Avjøvn& AkvwšÍ I wek„•Ljv m„wóKvix‡`i‡K cQ›` K‡ib bv|

5.65) Avi hw` Avn‡j-wKZveiv wek¦vm ¯'vcb KiZ Ges †Lv`vfxwZ Aej¤¦b KiZ, Z‡e Avwg Zv‡`i g›` welqmg~n ÿgv K‡i w`Zvg Ges Zv‡`i‡K †bqvg‡Zi D`¨vbmg~‡n cÖweó KiZvg|

5.66) hw` Zviv ZvIivZ, BÄxj Ges hv cÖwZcvj‡Ki cÿ †_‡K Zv‡`i cÖwZ AeZxY© n‡q‡Q, cy‡ivcywi cvjb KiZ, Z‡e Zviv Dci †_‡K Ges cv‡qi bxP †_‡K fÿY KiZ| Zv‡`i wKQymsL¨K †jvK mrc‡_i AbyMvgx Ges A‡b‡KB g›` KvR K‡i hv‡"Q|

5.67) †n im~j, †cuŠ‡Q w`b Avcbvi cÖwZcvj‡Ki cÿ †_‡K Avcbvi cÖwZ hv AeZxY© n‡q‡Q| Avi hw` Avcwb Giƒc bv K‡ib, Z‡e Avcwb Zuvi cqMvg wKQyB †cuŠQv‡jb bv| Avjøvn Avcbv‡K gvby‡li KvQ †_‡K iÿv Ki‡eb| wbðq Avjøvn& Kv‡di‡`i‡K c_ cÖ`k©b K‡ib bv|

5.68) e‡j w`b: †n Avn‡j wKZveMY, †Zvgiv †Kvb c‡_B bI, †h ch©šÍ bv †Zvgiv ZIivZ, BÄxj Ges †h MÖš' †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi cÿ †_‡K †Zvgv‡`i cÖwZ AeZxY© n‡q‡Q ZvI cy‡ivcywi cvjb bv Ki| Avcbvi cvjbKZ©vi KvQ †_‡K Avcbvi cÖwZ hv AeZx©Y n‡q‡Q, Zvi Kvi‡Y Zv‡`i A‡b‡Ki Aeva¨Zv I Kzdi e„w× cv‡e| AZGe, G Kv‡di m¤úÖ`v‡qi R‡b¨ `ytL Ki‡eb bv|

5.69) wbðq hviv gymjgvb, hviv Bny`x, Qv‡eqx ev Lªxóvb, Zv‡`i g‡a¨ hviv wek¦vm ¯'vcb K‡i Avjøvn&i cÖwZ, wKqvg‡Zi cÖwZ Ges mrKg© m¤úv`b K‡i, Zv‡`i †Kvb fq †bB Ges Zviv `ytwLZ n‡e bv|

5.70) Avwg ebx-BmivC‡ji KvQ †_‡K A½xKvi wb‡qwQjvg Ges Zv‡`i Kv‡Q A‡bK cqM¤¦i †cÖiY K‡i wQjvg| hLbB Zv‡`i Kv‡Q †Kvb cqM¤¦i Ggb wb‡`©k wb‡q AvmZ hv Zv‡`i g‡b PvBZ bv, ZLb Zv‡`i A‡b‡Ki cÖwZ Zviv wg_¨v‡ivc KiZ GesA‡bK‡K nZ¨v K‡i †djZ|

5.71) Zviv aviYv K‡i‡Q †h, †Kvb Awbó n‡e bv| d‡j Zviv AviI AÜ I ewai n‡q †Mj| AZtci Avjøvn& Zv‡`i ZIev Keyj Ki‡jb| GiciI Zv‡`i AwaKvskB AÜ I ewai n‡q iBj| Avjøvn& †`‡Lb Zviv hv wKQy K‡i|

5.72) Zviv Kv‡di, hviv e‡j †h, gwigq-Zbq gmxn-B Avjøvn&; A_P gmxn e‡jb, †n eYx-BmivCj, †Zvgiv Avjøvn&i Gev`Z Ki, whwb Avgvi cvjb KZ©v Ges

†Zvgv‡`iI cvjbKZ©v| wbðq †h e¨w³ Avjøvn&i mv‡_ Askx`vi w¯’i K‡i, Avjøvn& Zvi R‡b¨ RvbœvZ nvivg K‡i †`b| Ges Zvi evm¯’vb nq Rvnvbœvg| AZ¨vPvix‡`i †Kvb mvnvh¨Kvix †bB|

5.73) wbðq Zviv Kv‡di, hviv e‡j: Avjøvn& wZ‡bi GK; A_P GK Dcvm¨ Qvov †Kvb Dcvm¨ †bB| hw` Zviv ¯^xq Dw³ †_‡K wbe„Ë bv nq, Z‡e Zv‡`i g‡a¨ hviv Kzd‡i AUj _vK‡e, Zv‡`i Dci hš¿bv`vqK kvw¯Í cwZZ n‡e|

5.74) Zviv Avjøvn&i Kv‡Q ZIev K‡i bv †Kb Ges ÿgv cÖv_©bv K‡i bv †Kb? Avjøvn& †h ÿgvkxj, `qvjy|

5.75) gwiqg-Zbq gmxn ivmyj Qvov Avi wKQy bb| Zuvi c~‡e© A‡bK ivmyj AwZµvšÍ n‡q‡Qb Avi Zvi Rbbx GKRb Ijx| Zuviv Df‡qB Lv`¨ fÿY Ki‡Zb| †`Lyb, Avwg Zv‡`i R‡b¨ wKiƒc hyw³-cÖgvY eY©bv Kwi, Avevi †`Lyb, Zviv DjUv †Kvb w`‡K hv‡”Q|

5.76) e‡j w`b: †Zvgiv wK Avjøvn& e¨ZxZ Ggb e¯Í~i Gev`Z Ki †h, †Zvgv‡`i AcKvi ev DcKvi Kivi ÿgZv iv‡L bv? A_P Avjøvn& me ky‡bb I Rv‡bb|

5.77) ejyb: †n Avn‡j wKZveMY, †Zvgiv ¯^xq a‡g© Ab¨vq evovevwo K‡iv bv Ges G‡Z H m¤úÖ`v‡qi cÖe„wËi AbymiY K‡iv bv, hviv c~‡e© c_åó n‡q‡Q Ges A‡bK‡K c_åó K‡i‡Q| Zviv mij c_ †_‡K wePy¨Z n‡q c‡o‡Q|

5.78) ebx-BmjvC‡ji g‡a¨ hviv Kv‡di, Zv‡`i‡K `vD` I gwiqgZbq Cmvi gy‡L Awfm¤úvZ Kiv n‡q‡Q| GUv GKvi‡Y †h, Zviv Aeva¨Zv KiZ Ges mxgv jsNb KiZ|

5.79) Zviv ci¯ci‡K g›` Kv‡R wb‡la KiZ bv, hv Zviv KiZ| Zviv hv KiZ Zv Aek¨B g›` wQj

5.80) Avcwb Zv‡`i A‡bK‡K †`L‡eb, Kv‡di‡`i mv‡_ eÜzZ¡ K‡i| Zviv wb‡R‡`i Rb¨ hv cvwV‡q‡Q Zv Aek¨B g›`| Zv GB †h, Zv‡`i cÖwZ Avjøvn& †µvavwb¦Z n‡q‡Qb Ges Zviv wPiKvj Avhv‡e _vK‡e|

5.81) hw` Zviv Avjøvn&i cÖwZ I im~‡ji cÖwZ AeZxY© wel‡qi cÖwZ wek¦vm ¯’vcb KiZ, Z‡e Kv‡di‡`i‡K eÜziƒ‡c MÖnY KiZ bv| wKšÍ~ Zv‡`i g‡a¨ A‡b‡KB `yivPvi|

5.82) Avcwb me gvby‡li PvB‡Z gymjgvb‡`i AwaK kÎy Bny`x I gyk‡iK‡`i‡K cv‡eb Ges Avcwb mevi PvB‡Z gymjgvb‡`i mv‡_ eÜy‡Z¡ AwaK wbKUeZx© Zv‡`i‡K cv‡eb, hviv wb‡R‡`i‡K Lªxóvb e‡j| Gi KviY GB †h, Lªxóvb‡`i g‡a¨ Av‡jg i‡q‡Q, `i‡ek i‡q‡Q Ges Zviv An¼vi K‡i bv|

5.83) Avi Zviv im~‡ji cÖwZ hv AeZxY© n‡q‡Q, Zv hLb ky‡b, ZLb Avcwb Zv‡`i †PvL Akªy mRj †`L‡Z cv‡eb; G Kvi‡Y †h, Zviv mZ¨‡K wP‡b wb‡q‡Q| Zviv e‡j: †n Avgv‡`i cÖwZ cvjK, Avgiv gymjgvb n‡q †Mjvg| AZGe, Avgv‡`i‡KI gvb¨Kvix‡`i ZvwjKvfy³ K‡i wbb|

5.84) Avgv‡`i wK Ihi _vK‡Z cv‡i †h, Avgiv Avjøvn&i cÖwZ Ges †h mZ¨ Avgv‡`i Kv‡Q G‡m‡Q, ZrcÖwZ wek¦vm ¯’vcb Kie bv Ges G Avkv Ki‡ev bv †h, Avg‡`i cÖwZcvjK Avgv‡`i‡K mr †jvK‡`i mv‡_ cÖweó Ki‡eb?

5.85) AZtci Zv‡`i‡K Avjøvn& G Dw³i cÖwZ`vb ¯^iƒc Ggb D`¨vb w`‡eb hvi Zj‡`‡k wbS©wiYxmg~n cÖevwnZ n‡e| Zviv Zb¥‡a¨ wPiKvj Ae¯’vb Ki‡e| GUvB mrKg©kxj‡`i cÖwZ`vb|

5.86) hviv Kv‡di n‡q‡Q Ges Avgvi wb`k©bvejx‡K wg_¨v e‡j‡Q, ZvivB †`vhLx|

5.87) †n gywgbMY, †Zvgiv Hme my¯^v`y e¯Í~ nvivg K‡iv bv, †hMy‡jv Avjøvn& †Zvgv‡`i Rb¨ nvjvj K‡i‡Qb Ges mxgv AwZµg K‡iv bv| wbðq Avjøvn& mxgv AwZµgKvix‡`i‡K cQ›` K‡ib bv|

5.88) Avjøvn& Zv'qvjv †hme e¯Í~ †Zvgv‡`i‡K w`‡q‡Qb, Zb¥a¨ †_‡K nvjvj I cweÎ e¯Í~ LvI Ges Avjøvn&‡K fq Ki, hvi cÖwZ †Zvgiv wek¦vmx|

5.89) Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K cvKovI K‡ib bv †Zvgv‡`i Ab_©K kc‡_i R‡b¨; wKšÍ~ cvKovI K‡ib H kc‡_i R‡b¨ hv †Zvgiv gReyZ K‡i eva| AZGe, Gi Kvddviv GB †h, `kRb `wi`ª‡K Lv`¨ cÖ`vb Ki‡e; ga¨g †kªbxi Lv`¨ hv †Zvgiv ¯^xq cwievi‡K w`‡q _vK| A_ev, Zv‡`i‡K e¯Í~ cÖ`vb Ki‡e A_ev, GKRb µxZ`vm wKsev `vmx gy³ K‡i w`‡e| †h e¨w³ mvg_©¨ iv‡L bv, †m wZb w`b †ivhv ivL‡e| GUv Kvddviv †Zvgv‡`i kc‡_i, hLb kc_ Ki‡e| †Zvgiv ¯^xq kc_mg~n iÿv Ki Ggwbfv‡e Avjøvn& †Zvgv‡`i Rb¨ ¯^xq wb‡`©k eY©bv K‡ib, hv‡Z †Zvgiv K…ZÁZv ¯^xKvi Ki|

5.90) †n gywgbMY, GB †h g`, Ryqv, cÖwZgv Ges fvM¨-wba©viK kimg~n Gme kqZv‡bi AcweÎ Kvh© ‰e †Zv bq| AZGe, GMy‡jv †_‡K †eu‡P _vK-hv‡Z †Zvgiv Kj¨vYcÖvß nI|

5.91) kqZvb †Zv Pvq, g` I Ryqvi gva¨‡g †Zvgv‡`i ci¯c‡ii gv‡S kyÎyZv I we‡Øl mÂvwiZ K‡i w`‡Z Ges Avjøvn&i m¥iY I bvgvh †_‡K †Zvgv‡`i‡K weiZ ivL‡Z| AZGe, †Zvgiv GLb I wK wbe„Ë n‡e?

5.92) †Zvgiv Avjøvn&i AbyMZ nI, im~‡ji AbyMZ nI Ges AvZœiÿv Ki| wKšÍ~ hw` †Zvgiv wegyL nI, Z‡e †R‡b ivL, Avgvi im~‡ji `vwqZ¡ cÖKvk¨ cÖPvi ‰ea bq|

5.93) hviv wek¦vm ¯'vcb K‡i‡Q Ges mrKg© K‡i‡Q, Zviv c~‡e© hv fÿY K‡i‡Q, †m Rb¨ Zv‡`i †Kvb †Mvbvn †bB hLb fwel¨‡Zi R‡b¨ mshZ n‡q‡Q, wek¦vm ¯'vcb K‡i‡Q Ges mrKg© m¤úv`b K‡i‡Q| Gici mshZ _v‡K Ges wek¦vm ¯'vcb K‡i| Gici mshZ _v‡K Ges mrKg© K‡i| Avjøvn& mrKg©x‡`i‡K fvjev‡mb|

5.94) †n gywgbMY, Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K Ggb wKQy wkKv‡ii gva¨‡g cixÿv Ki‡eb, †h wkKvi ch©šÍ †Zvgv‡`i nvZ I ek©v mn‡RB †cuŠQ‡Z cvi‡e-hv‡Z Avjøvn& eyS‡Z cv‡ib †h, †K Zv‡K A`„k¨fv‡e fqK‡i| AZGe, †h e¨w³ Gici mxgv AwZµg Ki‡e, Zvi Rb¨ hš¿bv`vqK kvw¯Í i‡q‡Q|

5.95) gywgbMY, †Zvgiv Gnivg Ae¯'vq wkKvi ea K‡iv bv| †Zvgv‡`i g‡a¨ †h †R‡bky‡b wkKvi ea Ki‡e, Zvi Dci wewbgq Iqv‡Re n‡e, hv mgvb n‡e H RšÍ~i, hv‡K †m ea K‡i‡Q| `y'Rb wbf©i‡hvM¨ e¨w³ Gi dqmvjv Ki‡e-wewbg‡qi RšÍ~wU DrmM© wn‡m‡e Kvevq †cuŠQv‡Z n‡e| A_ev Zvi Dci Kvddviv Iqv‡Re-K‡qKRb `wi`ª‡K LvIqv‡bv A_ev Zvi mgcwigvY †ivhv ivL‡Z hv‡Z †m ¯^xq K…ZK‡g©i cÖwZdj Av¯^v`b K‡i| hv n‡q †M‡Q, Zv Avjøvn& gvd K‡i‡Qb| †h cybivq G KvÛ Ki‡e, Avjøvn& Zvi KvQ †_‡K cÖwZ‡kva wb‡eb| Avjøvn& civµvšÍ, cÖwZ‡kva MÖn‡Y mÿg|

5.96) †Zvgv‡`i Rb¨ mgy‡`ªi wkKvi I mgy‡`ªi Lv`¨ nvjvj Kiv n‡q‡Q †Zvgv‡`i DcKviv‡_© Ges †Zvgv‡`i Gn&ivgKvix‡`i R‡b¨ nvivg Kiv n‡q‡Q ¯'j wkKvi hZÿY Gnivg Ae¯'vq _vK| Avjøvn&‡K fq Ki, hvi Kv‡Q †Zvgiv GKwÎZ n‡e|

5.97) Avjøvn& m¤§vwbZ M„n Kvev‡K gvby‡li ¯'xwZkxjZvi KviY K‡i‡Qb Ges m¤§vwbZ gvmmg~‡K, nvivg †Kviievbxi RšÍ~‡K I hv‡`i Mjvq AvejY i‡q‡Q| Gi KviY GB †h, hv‡Z †Zvgiv †R‡b bvI †h, Avjøvn& b‡fvgÛj I fygÛ‡ji me wKQy Rv‡bb Ges Avjøvn& me© wel‡q gnvÁvbx|

5.98) †R‡b bvI, wbðq Avjøvn& K‡Vvi kvw¯Í `vZv I wbðq Avjøvn& ÿgvkxj-`qvj~|

5.99) im~‡ji `vwqZ¡ kyay †cŠwQ‡q †`Iqv| Avjøvn& Rv‡bb, hv wKQy †Zvgiv cÖKv‡k¨ Ki Ges hv wKQy †Mvcb Ki|

5.100) e‡j w`b: AcweÎ I cweÎ mgvb bq, hw`I Acwe‡Îi cÖvPzh© †Zvgv‡K wewm¥Z K‡i| AZGe, †n eyw×gvbMY, Avjøvn&‡K fq Ki-hv‡Z †Zvgiv gyw³ cvI|

5.101) †n gywgYMY, Ggb K_vevZ©v wR‡Ám K‡iv bv, hv †Zvgv‡`i Kv‡Q cwie¨³ n‡j †Zvgv‡`i Lvivc jvM‡e| hw` †KviAvb AeZiYKv‡j †Zvgiv Gme welq wR‡Ám Ki, Z‡e Zv †Zvgv‡`i R‡b¨ cÖKvk Kiv n‡e| AZxZ welq Avjøvn& ÿgv K‡i‡Qb Avjøvn& ÿgvkxj, mnbkxj|

5.102) Gifc K_v evZ©v †Zvgv‡`i cy‡e© GK m¤úÖ`vq wR‡Ám K‡iwQj| Gi ci Zviv Gme wel‡q Awek¦vmx n‡q †Mj|

5.103) Avjøvn& ÔewnivÕ ÔmvqevÕ ÔImxjvÕ Ges ÔnvgxÕ †K kixqZwm× K‡ibwb| wKšÍ~ hviv Kv‡di, Zviv Avjøvn&i Dci wg_¨v Acev` Av‡ivc K‡i| Zv‡`i AwaKvs‡kiB we‡eK eyw× †bB|

5.104) hLb Zv‡`i‡K ejv nq †h, Avjøvn&i bvwhjK…Z weavb Ges im~‡ji w`‡K Gm, ZLb Zviv e‡j, Avgv‡`i R‡b¨ ZvB h‡_ó, hvi Dci Avgiv Avgv‡`i evc-`v`v‡K †c‡qwQ| hw` Zv‡`i evc `v`viv †Kvb Ávb bv iv‡L Ges †n`v‡qZ cÖvß bv nq ZeyI wK Zviv ZvB Ki‡e?

5.105) †n gywgbMY, †Zvgiv wb‡R‡`i wPšÍv Ki| †Zvgiv hLb mrc‡_ i‡qQ, ZLb †KD c_åvšÍ n‡j Zv‡Z †Zvgv‡`i †Kvb ÿwZ bvB| †Zvgv‡`i mevB‡K Avjøvn&i Kv‡Q wd‡i †h‡Z n‡e| ZLb wZwb †Zvgv‡`i‡K e‡j †`‡eb, hv wKQy †Zvgiv Ki‡Z|

5.106) †n, gywgbMY, †Zvgv‡`i g‡a¨ hLb KviI g„Zz¨ Dcw¯’Z nq, ZLb IwQqZ Kivi mgq †Zvgv‡`i ga¨ †_‡K ag©civqb `yRb‡K mvÿx †i‡Lv| †Zvgiv md‡i _vK‡j Ges †m Ae¯’vq †Zvgv‡`i g„Zz¨ Dcw¯’Z n‡j †Zvgiv †Zvgv‡`i QvovI `y e¨w³‡K mvÿx †i‡Lv| hw` †Zvgv‡`i m‡›`n nq, Z‡e Dfq‡K bvgv‡hi ci _vK‡Z ej‡e| AZtci Df‡qB Avjøvn&i bv‡g Kmg Lv‡e †h, Avgiv G Km‡gi wewbg‡q †Kvb DcKvi MÖnY Ki‡Z PvB bv, hw`I †Kvb AvZœxqI nq Ges Avjøvn&i mvÿ¨ Avgiv †Mvcb Kie bv| GgZve¯’vq K‡Vvi †MvbvnMvi ne|

5.107) AZtci hw` Rvbv hvq †h, Dfq Iwm †Kvb †Mvbv‡n RwoZ i‡q‡Q, Z‡e hv‡`i weiy‡× †Mvbvn n‡qwQj, Zv‡`i ga¨ †_‡K g„Zz e¨w³i wbKUZg `y'e¨w³ Zv‡`i ¯’jvwfwl³ n‡e| AZtci Avjøvn&i bv‡g Kmg Lv‡e †h, Aek¨B Avgv‡`i mvÿ¨ Zv‡`i mvÿ¨i PvB‡Z AwaK mZ¨ Ges Avgiv mxgv AwZµg Kwiwb| GgZve¯’vq Avgiv Aek¨B AZ¨vPvix ne|

5.108) GwU G wel‡qi wbKUZg Dcvq †h, Zviv NUbv‡K mwVKfv‡e cÖKvk Ki‡e A_ev Avk¼v Ki‡e †h, Zv‡`i KvQ †_‡K Kmg †bqvi ci Avevi Kmg PvIqv n‡e| Avjøvn&‡K fq Ki Ges kyb, Avjøvn& `yivPvix‡`i‡K c_-cÖ`k©b Ki‡eb bv|

5.109) †hw`b Avjøvn& me cqM¤¦i‡K GKwÎZ Ki‡eb, AZtci ej‡eb †Zvgiv wK DËi †c‡qwQ‡j? Zuviv ej‡eb: Avgiv AeMZ bB, AvcwbB A`„k¨ wel‡q gnvÁvbx|

5.110) hLb Avjøvn ej‡eb: †n Cmv Be‡b gwiqg, †Zvgvi cÖwZ I †Zvgvi gvZvi cÖwZ Avgvi AbyMÖn m¥iY Ki, hLb Avwg †Zvgv‡K cweÎ AvZœvi Øviv mvnvh¨ K‡iwQ| Zzwg gvby‡li mv‡_ K_v ej‡Z †Kv‡jI Ges cwiYZ eq‡mI Ges hLb Avwg †Zvgv‡K MÖš’, cÖMvp Ávb, ZIivZ I BÄxj wkÿv w`‡qwQ Ges hLb Zzwg Kv`vgvwU w`‡q cvLxi cÖwZK…wZi gZ cÖwZK…wZ wbg©vY Ki‡Z Avgvi Av‡`‡k, AZtci Zzwg Zv‡Z dzu w`‡Z; d‡j Zv Avgvi Av‡`‡k cvLx n‡q †hZ Ges Zzwg Avgvi Av‡`‡k Rb¥vÜ I Kzó‡ivMx‡K wbivgq K‡i w`‡Z Ges hLb Avvwg ebx-BmivCj‡K †Zvgv †_‡K wbe„Ë †i‡LwQjvg, hLb Zzwg Zv‡`i Kv‡Q cÖgvYvw` wb‡q G‡mwQ‡j, AZtci Zv‡`i g‡a¨ hviv Kv‡di wQj, Zviv ejj: GUv cÖKvk¨ Rv`y Qvov wKQyB bq|

5.111) Avi hLb Avwg nvIqvix‡`i g‡b RvMÖZ Kijvg †h, Avgvi cÖwZ Ges Avgvi im~‡ji cÖwZ wek¦vm ¯’vcb Ki, ZLb Zviv ej‡Z jvMj, Avgiv wek¦vm ¯’vcb Kijvg Ges Avcwb mvÿx _vKzb †h, Avgiv AbyMZ¨kxj|

5.112) hLb nvIqvixiv ejj: †n gwiqg Zbq Cmv, Avcbvi cvjbKZ©v wK Gîc Ki‡Z cv‡ib †h, Avgv‡`i R‡b¨ AvKvk †_‡K Lv`¨fwZ© LvÂv AeZiY K‡i †`‡eb? wZwb ej‡jb: hw` †Zvgiv Cgvb`vi nI, Z‡e Avjøvn‡K fq Ki|

5.113) Zviv ejj: Avgiv Zv †_‡K †L‡Z PvB; Avgv‡`i AšÍi cwiZ…ß n‡e; Avgiv †R‡b †be †h, Avcwb mZ¨ e‡j‡Qb Ges Avgiv mvÿ¨`vZv n‡q hve|

5.114) Cmv Be‡b gwiqg ej‡jb: †n Avjøvn& Avgv‡`i cvjbKZ©v Avgv‡`i cÖwZ AvKvk †_‡K Lv`¨fwZ© LvÂv AeZiY Kiyb| Zv Avgv‡`i R‡b¨ A_©vr, Avgv‡`i cÖ_g I cieZx© mevi R‡b¨ Avb‡›`vrme n‡e Ges Avcbvi cÿ †_‡K GKwU wb`k©b n‡e| Avcwb Avgv‡`i iyhx w`b| AvcwbB †kªó iyhx`vZv|

5.115) Avjøvn& ej‡jb: wbðq Avwg †m LvÂv †Zvgv‡`i cÖwZ AeZiY Kie| AZtci †h e¨vw³ Gi c‡iI AK…ZÁ n‡e, Avwg Zv‡K Ggb kvw¯Í †`e, †h kvw¯Í wek¦RM‡Zi Aci KvD‡K †`e bv|

5.116) hLb Avjøvn& ej‡jb: †n Cmv Be‡b gwiqg! Zywg wK †jvK‡`i‡K e‡j w`‡qwQ‡j †h, Avjøvn‡K †Q‡o Avgv‡K I Avgvi gvZv‡K Dcvm¨ mve¨¯Í Ki? Cmv ej‡eb; Avcwb cweÎ! Avgvi R‡b¨ †kvfv cvq bv †h, Avwg Ggb K_v ewj, hv ejvi †Kvb AwaKvi Avgvi †bB| hw` Avwg e‡j _vwK, Z‡e Avcwb Aek¨B cwiÁvZ; Avcwb †Zv Avgvi g‡bi K_v I Rv‡bb Ges Avwg Rvwb bv hv Avcbvi g‡b Av‡Q| wbðq AvcwbB A`„k¨ wel‡q ÁvZ|

5.117) Avwg †Zv Zv‡`i‡K wKQy&B ewjwb, kyay †m K_vB e‡jwQ hv Avcwb ej‡Z Av‡`k K‡iwQ‡jb †h, †Zvgiv Avjøvn&i `vmZ¡ Aej¤¦b Ki whwb Avgvi I †Zvgv‡`i cvjbKZ©v Avwg Zv‡`i m¤ú‡K© AeMZ wQjvg hZw`b Zv‡`i g‡a¨ wQjvg| AZtci hLb Avcwb Avgv‡K †jvKvšÍwiZ Ki‡jb, ZLb †_‡K AvcwbB Zv‡`i m¤ú‡K© AeMZ i‡q‡Qb| Avcwb me©wel‡q c~Y© cwiÁvZ|

5.118) hw` Avcwb Zv‡`i‡K kvw¯Í †`b, Z‡e Zviv Avcbvi `vm Ges hw` Avcwb Zv‡`i‡K ÿgv K‡ib, Z‡e AvcwbB civµvšÍ, gnvweÁ|

5.119) Avjøvn& ej‡jb: AvR‡Ki w`‡b mZ¨ev`x‡`i mZ¨evw`Zv Zv‡`i DcKv‡i Avm‡e| Zv‡`i R‡b¨ D`¨vb i‡q‡Q, hvi Zj‡`‡k wbS©wibx cÖevwnZ n‡e; Zviv Zv‡ZB wPiKvj _vK‡e| Avjøvn& Zv‡`i cÖwZ   mšÍ~ó| GwUB gnvb mdjZv|

5.120) b‡fvgÛj, f~gÛj Ges GZ`yf‡q Aew¯’Z mewKQyi AvwacZ¨ Avjøvn&iB| wZwb mewKQyi Dci ÿgZvevb|

(6) Avb&ÕAvgt165

6.1) me©wea cÖksmv Avjøvn&iB Rb¨ whwb b‡fvgÛj I f~gÛj m„wó K‡i‡Qb Ges AÜKvi I Av‡jvi D™¢e K‡i‡Qb| Z_vwc Kv‡diiv ¯^xq cvjbKZ©vi mv‡_ Ab¨vb¨‡K mgZzj¨ w¯’i K‡i|

6.2) wZwbB †Zvgv‡`i‡K gvwUi Øviv m„wó K‡i‡Qb, AZtci wbw`©óKvj wba©viY K‡i‡Qb| Avi Aci wbw`©óKvj Avjøvn&i Kv‡Q Av‡Q| Z_vwc †Zvgiv m‡›`n Ki|

6.3) wZwbB Avjøvn& b‡fvgÛ‡j Ges f~gÛ‡j| wZwb †Zvgv‡`i †Mvcb I cÖKvk¨ welq Rv‡bb Ges †Zvgiv hv Ki ZvI AeMZ|

6.4) Zv‡`i Kv‡Q Zv‡`i cÖwZcvj‡Ki wb`k©bvejx †_‡K †Kvb wb`k©b Av‡mwb; hvi cÖwZ Zviv wegyL nq bv|

6.5) AZGe, Aek¨ Zviv mZ¨‡K wg_¨v e‡j‡Q hLb Zv Zv‡`i Kv‡Q G‡m‡Q| e¯Í~Zt AwP‡iB Zv‡`i Kv‡Q H wel‡qi msev` Avm‡e, hvi mv‡_ Zviv Dcnvm KiZ|

6.6) Zviv wK †`‡Lwb †h, Avwg Zv‡`i cy‡e© KZ m¤úÖ`vq‡K aŸsm K‡i w`‡qwQ, hv‡`i‡K Avwg c„w_ex‡Z Ggb cÖwZôv w`‡qwQjvg, hv †Zvgv‡`i‡K †`Bwb| Avwg AvKvk‡K Zv‡`i Dci AbeiZ e„wó el©Y Ki‡Z w`‡qwQ Ges Zv‡`i Zj‡`‡k b`x m„wó K‡i w`‡qwQ, AZtci Avwg Zv‡`i‡K Zv‡`i cv‡ci Kvi‡Y aŸsm K‡i w`‡qwQ Ges Zv‡`i c‡i Ab¨ m¤úÖ`vq m„wó K‡iwQ|

6.7) hw` Avwg KvM‡R wjwLZ †Kvb welq Zv‡`i cÖwZ bvwhj KiZvg, AZtci Zviv Zv mn‡¯Í ¯ck© KiZ, ZeyI Awek¦vmxiv GK_vB ejZ †h, GUv cÖKvk¨ Rv`y ‰‰e wKQy bq|

6.8) Zviv AviI e‡j †h, Zuvi Kv‡Q †Kvb †d‡ikZv †Kb †cÖiY Kiv nj bv ? hw` Avwg †Kvb †d‡ikZv †cÖiY KiZvg, Z‡e †MvUv e¨vcviUvB †kl n‡q †hZ| AZtci Zv‡`i‡K mvgvb¨I AeKvk †`Iqv nZbv|

6.9) hw` Avwg †Kvb †d‡ikZv‡K im~j K‡i cvVvZvg, Z‡e †m gvby‡li AvKv‡iB nZ| G‡ZI H m‡›`nB KiZ, hv GLb Ki‡Q|

6.10) wbðqB Avcbvi c~e©eZx© cqM¤¦iM‡Yi mv‡_I Dcnvm Kiv n‡q‡Q| AZtci hviv Zuv‡`i mv‡_ Dcnvm K‡iwQj, Zv‡`i‡K H kvw¯Í †eób K‡i wbj, hv wb‡q Zviv Dcnvm KiZ|

6.11) e‡j w`b: †Zvgiv c„w_ex‡Z cwiågY Ki, AZci †`L, wg_¨v‡ivc Kvix‡`i cwiYvg wK n‡q‡Q?

6.12) wR‡Ám Kiyb, b‡fvgÛj I fygÛ‡j hv Av‡Q, Zvi gvwjK †K? e‡j w`b:Avjøvn&| wZwb AbyK¤úv cÖ`k©b‡K wbR `vwq‡Z¡ wjwce× K‡i wb‡q‡Qb| wZwb Aek¨B †Zvgv‡`i‡K †Kqvg‡Zi w`b GKwÎZ Ki‡eb| Gi AvMg‡b †Kvb m‡›`n †bB| hviv wb‡R‡`i †K ÿwZMÖ¯Í K‡i‡Q, ZvivB wek¦vm ¯’vcb K‡i bv|

6.13) hv wKQz ivZ I w`‡b w¯’wZ jvf K‡i, ZuviB| wZwbB †kªvZv, gnvÁvbx|

6.14) Avcwb e‡j w`b: Avwg wK Avjøvn& e¨ZxZ-whwb b‡fvgÛj I fygÛ‡ji mªóv Ges whwb mevB‡K Avnvh© `vbK‡ib I Zuv‡K †KD Avnvh© `vb K‡i bv Aci‡K mvnvh¨Kvix w¯’i Kie? Avcwb e‡j w`b: Avwg Avw`ó n‡qwQ †h, me©v‡MÖ AvwgB AvÁven ne| Avcwb K`vP Askxev`x‡`i AšÍf©y³ n‡eb bv|

6.15) Avcwb ejyb, Avwg Avgvi cÖwZcvj‡Ki Aeva¨ n‡Z fq cvB †Kbbv, Avwg GKwU gnvw`e‡mi kvw¯Í‡K fq Kwi|

6.16) hvi KvQ †_‡K Hw`b G kvw¯Í mwi‡q †bIqv n‡e, Zvi cÖwZ Avjøvn&i AbyK¤úv n‡e| GUvB weivU mvdj¨|

6.17) Avi hw` Avjøvn& †Zvgv‡K †Kvb Kó †`b, Z‡e wZwb e¨ZxZ Zv AcmviYKvix †KD †bB| cÿvšÍ‡i hw` †Zvgvi g½j K‡ib, Z‡e wZwb mewKQyi Dci ÿgZvevb|

6.18) wZwbB civµvšÍ ¯^xq ev›`v‡`i Dci| wZwbB Ávbgq, me©Á|

6.19) Avcwb wR‡Ám Kiyb: me©e„nr mvÿ¨`vZv †K ? e‡j w`b: Avjøvn& Avgvi I †Zvgv‡`i g‡a¨ mvÿx| Avgvi cÖwZ G †KviAvb AeZx©Y© n‡q‡Q-hv‡Z Avwg †Zvgv‡`i‡K Ges hv‡`i Kv‡Q G †KviAvb †cuŠ‡Q mevB‡K fxwZ cÖ`k©b Kwi| †Zvgiv wK mvÿ¨ `vI †h, Avjøvn&i mv‡_ Ab¨vb¨ Dcvm¨I i‡q‡Q ? Avcwb e‡j

w`b: Avwg Giƒc mvÿ¨ †`e bv| e‡j w`b: wZwbB GKgvÎ Dcvm¨; Avwg Aek¨B †Zvgv‡`i wkiK †_‡K gy³|

6.20) hv‡`i‡K Avwg wKZve `vb K‡iwQ, Zviv Zv‡K wP‡b, †hgb Zv‡`i mšÍvb‡`i‡K wP‡b| hviv wb‡R‡`i‡K ÿwZi g‡a¨ †d‡j‡Q, Zviv wek¦vm ¯’vcb Ki‡e bv|

6.21) Avi †h, Avjøvn&i cÖwZ Acev` Av‡ivc K‡i A_ev Zuvi wb`k©bvejx‡K wg_¨v e‡j, Zvi PvB‡Z eo Rv‡jg †K? wbðq Rv‡jgiv mdjKvg n‡e bv|

6.22) Avi †hw`b Avwg Zv‡`i mevB‡K GKwÎZ Kie, AZtci hviv wkiK K‡iwQj, Zv‡`i eje: hv‡`i‡K †Zvgiv Askx`vi e‡j aviYv Ki‡Z, Zviv †Kv_vq?

6.23) AZtci Zv‡`i †Kvb Acwi”QbœZv _vK‡e bv; Z‡e GUzKzB †h Zviv ej‡e Avgv‡`i cÖwZcvjK Avjøvn&i Kmg, Avgiv gykwiK wQjvg bv|

6.24) †`L‡Zv, wKfv‡e wg_¨v ej‡Q wb‡R‡`i wec‡ÿ ? Ges †hme welq Zviv Avcbvi cÖwZ wgQvwgwQ iPbv KiZ, Zv meB DavI n‡q †M‡Q|

6.25) Zv‡`i †KD †KD Avcbvi w`‡K Kvb jvwM‡q _v‡K| Avwg Zv‡`i AšÍ‡ii Dci AveiY †i‡L w`‡qwQ hv‡Z G‡K bv ey‡S Ges Zv‡`i Kv‡b †evSv f‡i w`‡qwQ| hw` Zviv me wb`k©b Ae‡jvKb K‡i ZeyI †mMy‡jv wek¦vm Ki‡e bv| GgbwK, Zviv hLb Avcbvi Kv‡Q SMov Ki‡Z Av‡m, ZLb Kv‡diiv e‡j: GwU cye©eZx©‡`i wK”QvKvwnbx ‰e †Zv bq|

6.26) Zviv G †_‡K evav cÖ`vb K‡i Ges G †_‡K cjvqb K‡i| Zviv wb‡R‡`i‡K aŸsm K‡i‡Q, wKšÍ~ eyS‡Q bv|

6.27) Avi Avcwb hw` †`‡Lb, hLb Zv‡`i‡K †`vh‡Li Dci `vuo Kiv‡bv n‡e! Zviv ej‡e: KZB bv fvj nZ, hw` Avgiv cyb: †cÖwiZ nZvg; Zv n‡j Avgiv ¯^xq cvjbKZ©vi wb`k©bmg~‡n wg_¨v‡ivc KiZvg bv Ges Avgiv wek¦vmx‡`i AšÍf©y³ n‡q †hZvg|

6.28) Ges Zviv BwZ c~‡e© hv †Mvcb KiZ, Zv Zv‡`i mvg‡b cÖKvk n‡q c‡o‡Q| hw` Zviv cyb: †cÖwiZ nq, ZeyI ZvB Ki‡e, hv Zv‡`i‡K wb‡la Kiv n‡qwQj| wbðq Zviv wg_¨vev`x|

6.29) Zviv e‡j: Avgv‡`i G cvw_©e RxebB Rxeb| Avgv‡`i‡K cybivq RxweZ n‡Z n‡e bv|

6.30) Avi hw` Avcwb †`‡Lb; hLb Zv‡`i‡K cÖwZcvj‡Ki mvg‡b `vuo Kiv‡bv n‡e| wZwb ej‡eb: GUv wK ev¯Íe mZ¨ bq? Zviv ej‡e: nu¨v Avgv‡`i cÖwZcvj‡Ki Kmg| wZwb ej‡eb: AZGe, ¯^xq Kzd‡ii Kvi‡Y kvw¯Í Av¯^v`b Ki|

6.31) wbðq Zviv ÿwZMÖ¯Í, hviv Avjøvn&i mvÿvr‡K wg_¨v g‡b K‡i‡Q| GgbwK, hLb wKqvgZ Zv‡`i Kv‡Q AKm¥vr G‡m hv‡e, Zviv ej‡e: nvq Avd‡mvm, Gi e¨vcv‡i Avgiv KZB bv µwU K‡iwQ| Zvi ¯^xq †evSv ¯^xq c„‡ô enb Ki‡e| ky‡b ivL, Zviv †h †evSv enb Ki‡e, Zv wbK…óZi †evSv|

6.32) cvw_©e Rxeb µxov I †KŠZzK e¨ZxZ wKQyB bq| ciKv‡ji Avevm ci‡nhMvi‡`i R‡b¨ †kªóZi| †Zvgiv wK eyS bv ?

6.33) Avgvi Rvbv Av‡Q †h, Zv‡`i Dw³ Avcbv‡K `ytwLZ K‡i| AZGe, Zviv Avcbv‡K wg_¨v cÖwZcbœ K‡i bv, eis Rv‡jgiv Avjøvn&i wb`k©bvejx‡K A¯^xKvi K‡i|

6.34) Avcbvi c~e©eZ©x A‡bK cqM¤^i‡K wg_¨v ejv n‡q‡Q| Zvuiv G‡Z Qei K‡i‡Qb| Zv‡`i Kv‡Q Avgvi mvnvh¨ †cuŠQv ch©šÍ Zviv wbh©vwZZ n‡q‡Qb| Avjøvn&i evbx †KD cwieZ©b Ki‡Z cv‡i bv| Avcbvi Kv‡Q cqM¤^i‡`i wKQy Kvwnbx †cuŠ‡Q‡Q|

6.35) Avi hw` Zv‡`i wegyLZv Avcbvi c‡ÿ KóKi nq, Z‡e Avcwb hw` f~Z‡j †Kvb myo½ A_ev AvKv‡k †Kvb wmwo AbymÜvb Ki‡Z mg_© nb, AZtci Zv‡`i Kv‡Q †Kvb GKwU †gv‡Rhv Avb‡Z cv‡ib, Z‡e wb‡q Avmyb| Avjøvn& B”Qv Ki‡j mevB‡K mij c‡_ mg‡eZ Ki‡Z cvi‡Zb| AZGe, Avcwb wb‡e©va‡`i AšÍf©y³ n‡eb bv|

6.36) ZvivB gv‡b, hviv kªeY K‡i| Avjøvn& g„Z‡`i‡K RxweZ K‡i DwÌZ Ki‡eb| AZtci Zviv ZuviB w`‡K cªZ¨vewZ©Z n‡e|

6.37) Zviv e‡j: Zvi cÖwZ Zvi cvjbKZ©vi cÿ †_‡K †Kvb wb`k©b AeZxY© nqwb †Kb? e‡j w`b: Avjøvn& wb`k©b AeZiY Ki‡Z c~b© mÿg; wKšÍ~ Zv‡`i AwaKvskB Rv‡b bv|

6.38) Avi hZ cÖKvi cÖvYx c„w_ex‡Z wePiYkxj i‡q‡Q Ges hZ cÖKvi cvLx `y' Wvbv‡hv‡M D‡o †eovq Zviv mevB †Zvgv‡`i gZB G‡KKwU †kªYx| Avwg †Kvb wKQy wjL‡Z Qvwowb| AZtci mevB ¯^xq cÖwZcvj‡Ki Kv‡Q mg‡eZ n‡e|

6.39) hviv Avgvi wb`k©bmg~n‡K wg_¨v e‡j, Zviv AÜKv‡ii g‡a¨ g~K I ewai| Avjøvn& hv‡K B”Qv c_åó K‡ib Ges hv‡K B”Qv mij c‡_ cwiPvwjZ K‡ib|

6.40) ejyb, ej‡Zv †`wL, hw` †Zvgv‡`i Dci Avjøvn&i kvw¯Í cwZZ nq wKsev †Zvgv‡`i Kv‡Q wKqvgZ G‡m hvq, Z‡e †Zvgiv wK Avjøvn& e¨ZxZ Ab¨‡K WvK‡e hw` †Zvgiv mZ¨ev`x nI|

6.41) eis †Zvgiv †Zv Zuv‡KB WvK‡e| AZtci †h wec‡`i R‡b¨ Zuv‡K WvK‡e, wZwb B”Qv Ki‡j Zv `yiI K‡i †`b| hv‡`i‡K Askx`vi KiQ, ZLb Zv‡`i‡K fy‡j hv‡e|

6.42) Avi Avwg Avcbvi c~e©eZ©x D¤§Z‡`i cÖwZI cqM¤¦i †cÖiY K‡iwQjvg| AZtci Avwg Zv‡`i‡K Afve-AbUb I †ivM-e¨wa Øviv cvKovI K‡iwQjvg hv‡Z Zviv KvKzwZ wgbwZ K‡i|

6.43) AZtci Zv‡`i Kv‡Q hLb Avgvi Avhve Avmj, ZLb †Kb KvKzwZ-wgbwZ Kij bv ? e¯Í~Zt Zv‡`i AšÍi K‡Vvi n‡q †Mj Ges kqZvb Zv‡`i Kv‡Q my‡kvwfZ K‡i †`Lvj, †h KvR Zviv KiwQj|

6.44) AZtci Zviv hLb H Dc‡`k fy‡j †Mj, hv Zv‡`i‡K †`qv n‡qwQj, ZLb Avwg Zv‡`i mvg‡b me wKQyi Øvi D¤§y³ K‡i w`jvg| GgbwK, hLb Zv‡`i‡K cÖ`Ë welqvw`i R‡b¨ Zviv Lye Mwe©Z n‡q coj, ZLb Avwg AKm¥vr Zv‡`i‡K cvKovI Kijvg| ZLb Zviv wbivk n‡q †Mj|

6.45) AZtci Rv‡jg‡`i g~j wkKo KwZ©Z nj| mg¯Í cÖksmv Avjøvn&iB R‡b¨, whwb wek¦RM‡Zi cvjbKZ©v|

6.46) Avcwb ejyb: ej †Zv †`wL, hw` Avjøvn& †Zvgv‡`i Kvb I †PvL wb‡q hvb Ges †Zvgv‡`i AšÍ‡i †gvni Gu‡U †`b, Z‡e Ges †Zvgv‡`i Avjøvn& e¨ZxZ Ggb Dcvm¨ †K Av‡Q, †h †Zvgv‡`i‡K GMy‡jv G‡b †`‡e? †`L, Avwg wKfv‡e Nywi‡q-wdwi‡q wb`k©bvejx eY©bv Kwi| Z_vwc Zviv wegyL n‡”Q|

6.47) e‡j w`b: †`L‡Zv, hw` Avjøvn&i kvw¯Í, AvKwm¥K wKsev cÖKv‡k¨ †Zvgv‡`i Dci Av‡m, Z‡e Rv‡jg, m¤úÖ`vq e¨ZxZ †K aŸsm n‡e?

6.48) Avwg cqM¤¦i‡`i‡K †cÖiY Kwi bv, wKšÍ~ mymsev`vZv I fxwZ cÖ`k©Kiƒ‡c AZtci †h wek¦vm ¯'vcb K‡i Ges ms‡kvwaZ nq, Zv‡`i †Kvb k¼v †bB Ges Zviv `ytwLZ n‡e bv|

6.49) hviv Avgvi wb`k©bvejx‡K wg_¨v e‡j, Zv‡`i‡K Zv‡`i bvdigvbxi Kvi‡Y Avhve ¯ck© Ki‡e|

6.50) Avcwb ejyb: Avwg †Zvgv‡`i‡K ewj bv †h, Avgvi Kv‡Q Avjøvn&i fvÛvi i‡q‡Q| ZvQvov Avwg A`„k¨ welq AeMZI bB| Avwg Ggb ewj bv †h, Avwg

†d‡ikZv| Avwg †Zv kyay H Inxi AbymiY Kwi, hv Avgvi Kv‡Q Av‡m| Avcwb e‡j w`b: AÜ I Pÿzgvb wK mgvb n‡Z cv‡i? †Zvgiv wK wPšÍv Ki bv ?

6.51) Avcwb G †KviAvb Øviv Zv‡`i‡K fq-cÖ`k©b Kiyb, hviv Avk¼v K‡i ¯^xq cvjbKZ©vi Kv‡Q GgZve¯’vq GKwÎZ nIqvi †h, Zv‡`i †Kvb mvnvh¨Kvix I mycvwikKvix n‡e bv-hv‡Z Zviv †Mvbvn †_‡K †eu‡P _v‡K|

6.52) Avi Zv‡`i‡K weZvwoZ Ki‡eb bv, hviv mKvj-weKvj ¯^xq cvjKZ©vi Gev`Z K‡i, Zuvi mšÍ~wó Kvgbv K‡i| Zv‡`i wnmve we›`ygvÎI Avcbvi `vwq‡Z¡ bq Ges Avcbvi wnmve we›`ygvÎI Zv‡`i `vwq‡Z¡ bq †h, Avcwb Zv‡`i‡K weZvwoZ Ki‡eb| bZzev Avcwb AwePviKvix‡`i AšÍf©~³ n‡q hv‡eb|

6.53) Avi Gfv‡eB Avwg wKQy †jvK‡K wKQy †jvK Øviv cixÿvq †d‡jwQ hv‡Z Zviv e‡j †h, G‡`i‡KB wK Avgv‡`i mevi ga¨ †_‡K Avjøvn& ¯^xq AbyMÖn `vb K‡i‡Qb? Avjøvn& wK K…ZÁ‡`i m¤ú‡K© mycwiÁvZ bb ?

6.54) Avi hLb Zviv Avcbvi Kv‡Q Avm‡e hviv Avgvi wb`k©bmg~‡n wek¦vm K‡i, ZLb Avcwb e‡j w`b: †Zvgv‡`i Dci kvwšÍ ewl©Z †nvK| †Zvgv‡`i cvjbKZ©v ingZ Kiv wbR `vwq‡Z¡ wj‡L wb‡q‡Qb †h, †Zvgv‡`i g‡a¨ †h †KD AÁZvekZt †Kvb g›` KvR K‡i, AbšÍi Gic‡i ZIev K‡i †bq Ges mr n‡q hvq, Z‡e wZwb AZ¨šÍ ÿgvkxj, KiyYvgq|

6.55) Avi Ggwbfv‡e Avwg wb`k©bmg~n we¯ÍvwiZ eY©bv Kwi-hv‡Z Acivax‡`i c_ my¯có n‡q D‡V|

6.56) Avcwb e‡j w`b: Avgv‡K Zv‡`i Gev`Z Ki‡Z wb‡la Kiv n‡q‡Q, †Zvgiv Avjøvn&‡K †Q‡o hv‡`i Gev`Z Ki| Avcwb e‡j w`b: Avwg †Zvgv‡`i LykxgZ Pj‡ev bv| †Kbbv, Zvn‡j Avwg c_åvšÍ n‡q hve Ges myc_Mvgx‡`i AšÍfy©³ ne bv|

6.57) Avcwb e‡j w`b: Avgvi Kv‡Q cÖwZcvj‡Ki cÿ †_‡K GKwU cÖgvY Av‡Q Ges †Zvgiv Zvi cÖwZ wg_¨v‡ivc K‡iQ| †Zvgiv †h e¯Í~ kxN« `vex KiQ, Zv Avgvi Kv‡Q †bB| Avjøvn& Qvov Kv‡iv wb‡`©k P‡j bv| wZwb mZ¨ eY©bv K‡ib Ges wZwbB †kªôZg gxgvsmvKvix|

6.58) Avcwb e‡j w`b: hw` Avgvi Kv‡Q Zv _vKZ, hv †Zvgiv kxNª `vex KiQ, Z‡e Avgvi I †Zvgv‡`i cvi¯cwiK weev` K‡eB Pz‡K †hZ| Avjøvn Rv‡jg‡`i m¤ú‡K© h‡_ó cwigv‡Y AewnZ|

6.59) Zvui Kv‡QB A`„k¨ RM‡Zi Pvwe i‡q‡Q| G My‡jv wZwb e¨ZxZ †KD Rv‡b bv| ¯’‡j I R‡j hv Av‡Q, wZwbB Rv‡bb| †Kvb cvZv S‡i bv; wKšÍ~ wZwb Zv Rv‡bb| †Kvb km¨ KYv g„wËKvi AÜKvi As‡k cwZZ nq bv Ges †Kvb Av`ª© I ky¯‹ `ªe¨ cwZZ nq bv; wKšÍ~ Zv me cÖKvk¨ MÖ‡š’ i‡q‡Q|

6.60) wZwbB ivwÎ †ejvq †Zvgv‡`i‡K KivqË K‡i †bb Ges hv wKQy †Zvgiv w`‡bi †ejvq Ki, Zv Rv‡bb| AZtci †Zvgv‡`i‡K w`e‡m m¤§ywLZ K‡ib-hv‡Z wbw`©ó Iqv`v c~Y© nq|

6.61) AbšÍi ZvuiB w`‡K †Zvgv‡`i cÖZ¨veZ©b| AZtci †Zvgv‡`i‡K e‡j w`‡eb, hv wKQy †Zvgiv KiwQ‡j| wZwbB ¯^xq ev›`v‡`i Dci cÖej| wZwb †cÖiY K‡ib †Zvgv‡`i Kv‡Q iÿYv‡eÿYKvix| Ggb wK, hLb †Zvgv‡`i KviI g„Zz¨ Av‡m ZLb Avgvi †cÖwiZ †d‡ikZviv Zvi AvZœv n¯ÍMZ K‡i †bq|

6.62) AZtci mevB‡K mwZ¨Kvi cÖfy Avjøvn&i Kv‡Q †cuŠQv‡bv n‡e| ky‡b ivL, dqmvjv ZuviB Ges wZwb `ª¤œZ wnmve MÖnY Ki‡eb|

6.63) Avcwb ejyb: †K †Zvgv‡`i‡K ¯'j I R‡ji AÜKvi †_‡K D×vi K‡ib, hLb †Zvgiv Zuv‡K webxZfv‡e I †Mvc‡b Avnevb Ki †h, hw` Avcwb Avgv‡`i †K G †_‡K D×vi K‡i †bb, Z‡e Avgiv Aek¨B K…ZÁ‡`i AšÍfy©³ n‡q hve|

6.64) Avcwb e‡j w`b: Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K Zv †_‡K gyw³ †`b Ge me `ytL-wec` †_‡K| Z_vwc †Zvgiv †kiK Ki|

6.65) Avcwb ejyb: wZwbB kw³gvb †h, †Zvgv‡`i Dci †Kvb kvw¯Í Dci w`K †_‡K A_ev †Zvgv‡`i c`Zj †_‡K †cÖiY Ki‡eb A_ev †Zvgv‡`i‡K `‡j-Dc`‡j wef³ K‡i mevB‡K gy‡LvgyLx K‡i w`‡eb Ges GK‡K A‡b¨i Dci Avµg‡Yi ¯^v` Av¯^v`b Kiv‡eb| †`L, Avwg †Kgb Nywi‡q-wdwi‡q wb`k©bvejx eY©bv Kwi hv‡Z Zviv ey‡S †bq|

6.66) Avcbvi m¤úÖ`vq G‡K wg_¨v ej‡Q, A_P Zv mZ¨| Avcwb e‡j w`b: Avwg †Zvgv‡`i Dci wb‡qvwRZ bB|

6.67) cÖ‡Z¨K Le‡ii GKwU mgq wbw`©ó i‡q‡Q Ges AwP‡iB †Zvgiv Zv †R‡b wb‡e|

6.68) hLb Avcwb Zv‡`i‡K †`‡Lb, hviv Avgvi AvqvZ mg~‡n wQ`ªv‡b¦lY K‡i, ZLb Zv‡`i KvQ †_‡K m‡i hvb †h ch©šÍ Zviv Ab¨ K_vq cÖe„Ë bv nq, hw` kqZvb Avcbv‡K f~wj‡q †`q Z‡e m¥iY nIqvi ci Rv‡jg‡`i mv‡_ Dc‡ekb Ki‡eb bv|

6.69) G‡`i hLb wePvi Kiv n‡e ZLb ci‡nhMvi‡`i Dci Gi †Kvb cÖfve co‡e bv; wKšÍ~ Zv‡`i `vwqZ¡ Dc‡`k `vb Kiv hv‡Z Iiv fxZ nq|

6.70) Zv‡`i‡K cwiZ¨vM Kiyb, hviv wb‡R‡`i ag©‡K µxov I †KŠZzKiƒ‡c MÖnY K‡i‡Q Ges cvw_©e Rxeb hv‡`i‡K †auvKvq †d‡j †i‡L‡Q| †KviAvb Øviv Zv‡`i‡K Dc‡`k w`b, hv‡Z †KD ¯^xq Kg© Ggb fv‡e †MÖdZvi bv n‡q hvq †h, Avjøvn& e¨ZxZ Zvi †Kvb mvnvh¨Kvix I mycvwikKvix †bB Ges hw` Zviv RM‡Zi wewbgqI cÖ`vb K‡e, Zey Zv‡`i KvQ †_‡K Zv MÖnY Kiv n‡e bv| GKvB ¯^xq Kg© RwoZ n‡q c‡o‡Q| Zv‡`i R‡b¨ DË¡ß cvwb Ges hš¿Yv`vqK kvw¯Í i‡q‡Q-Kyd‡ii Kvi‡Y|

6.71) Avcwb e‡j w`b: Avgiv wK Avjøvn& e¨ZxZ Ggb e¯Í~‡K Avnevb Kie, †h Avgv‡`i DcKvi Ki‡Z cv‡i bv Ges ÿwZI Ki‡Z cv‡i bv Ges Avgiv wK cðvrc‡` wd‡i hve, Gici †h, Avjøvn& Avgv‡`i‡K c_ cÖ`k©b K‡i‡Qb? H e¨w³i gZ, hv‡K kqZvbiv ebfywg‡Z wec_Mvgx K‡i w`‡q‡Q-†m D`åvšÍ n‡q †Nviv‡div Ki‡Q| Zvi mnPiiv Zv‡K c‡_i w`‡K †W‡K ej‡Q: Avm, Avgv‡`i Kv‡Q| Avcwb e‡j w`b: wbðq Avjøvn&i c_B myc_| Avgiv Avw`ó n‡qwQ hv‡Z ¯^xq cvjbKZ©v AvÁven n‡q hvB|

6.72) Ges Zv GB †h, bvgvh Kv‡qg Ki Ges Zvu‡K fq Ki| Zuvi mvg‡bB †Zvgiv GKwÎZ n‡e|

6.73) wZwbB mwVKfv‡e b‡fvgÛj m„wó K‡i‡Qb| †hw`b wZwb ej‡eb: n‡q hv, AZtci n‡q hv‡e| Zuvi K_v mZ¨| †hw`b wk½vq dzrKvi Kiv n‡e, †mw`b ZuviB AvwacZ¨ n‡e| wZwb A`„k¨ wel‡q Ges cÖZ¨ÿ wel‡q ÁvZ| wZwbB cÖÁvgq, me©Á|

6.74) m¥iY Ki, hLb Beivnxg wcZv Avhi‡K ej‡jb: Zzwg wK cÖwZgv mg~n‡K Dcvm¨ g‡b Ki? Avwg †`L‡Z cvw"Q †h, Zzwg I †Zvgvi m¤úÖ`vq cÖKvk¨ c_åó|

6.75) Avwg Giƒc fv‡eB Beivnxg‡K b‡fvgÛj I fygÛ‡ji AZ¨vðh© e¯Í~mg~n †`Lv‡Z jvMjvg-hv‡Z †m `„p wek¦vmx n‡q hvq|

6.76) AbšÍi hLb iRbxi AÜKvi Zvi Dci mgv"Qbœ nj, ZLb †m GKwU ZviKv †`L‡Z †cj, ejj: Bnv Avgvi cÖwZcvjK| AZtci hLb Zv A¯ÍwgZ nj ZLb ejj: Avwg A¯ÍMvgx‡`i‡K fvjevwm bv|

6.77) AZtci hLb P›`ª‡K Sjgj Ki‡Z †`Lj, ejj: GwU Avgvi cÖwZcvjK| AbšÍi hLb Zv A`„k¨ n‡q †Mj, ZLb ejj hw` Avgvi cÖwZcvjK Avgv‡K c_-cÖ`k©b bv K‡ib, Z‡e Aek¨B Avwg weåvšÍ m¤úÖ`v‡qi AšÍfy©³ n‡q hve|

6.78) AZtci hLb m~h©‡K PKPK Ki‡Z †`Lj, ejj: GwU Avgvi cvjbKZ©v, GwU e„nËi| AZci hLb Zv Wy‡e †Mj, ZLb ejj †n Avgvi m¤úÖ`vq, †Zvgiv †hme welq‡K kixK Ki, Avwg Ime †_‡K gy³|

6.79) Avwg GK gyLx n‡q ¯^xq Avbb H mËvi w`‡K K‡iwQ, whwb b‡fvgÛj I fygÛj m„wó K‡i‡Qb Ges Avwg gyk‡iK bB|

6.80) Zuvi mv‡_ Zvi m¤úÖ`vq weZK© Kij| †m ejj: †Zvgiv wK Avgvi mv‡_ Avjøvn&i GKZ¡ev` m¤ú‡K© weZK© KiQ; A_P wZwb Avgv‡K c_ cÖ`k©b K‡i‡Qb| †Zvgiv hv‡`i‡K kixK Ki, Avwg Zv‡`i‡K fq Kwi bv Z‡e Avgvi cvjbKZ©vB hw` †Kvb Kó w`‡Z Pvb| Avgvi cvjbKZ©vB cÖ‡Z¨K e¯Í~‡K ¯^xq Ávb Øviv †eób K‡i Av‡Qb| †Zvgiv wK wPšÍv Ki bv ?

6.81) hv‡`i‡K †Zvgiv Avjøvn&i mv‡_ kixK K‡i †i‡LQ, Zv‡`i‡K wKiƒ‡c fq Ki, A_P †Zvgiv fq Ki bv †h, †Zvgiv Avjøvn&i mv‡_ Ggb e¯Í~‡K kixK KiQ, hv‡`i m¤ú‡K© Avjøvn& †Zvgv‡`i cÖwZ †Kvb cÖgvY AeZxY© K‡ibwb| AZGe, Dfq m¤úÖ`v‡qi g‡a¨ kvw¯Í jv‡fi AwaK †hvM¨ †K, hw` †Zvgiv Ávbx n‡q _vK|

6.82) hviv Cgvb Av‡b Ges ¯^xq wek¦vm‡K †k‡iKxi mv‡_ wgwkªZ K‡i bv, Zv‡`i R‡b¨B kvwšÍ Ges ZvivB myc_Mvgx|

6.83) GwU wQj Avgvi hyw³, hv Avwg Beivnxg‡K Zuvi m¤úÖÖ`v‡qi wec‡ÿ cÖ`vb K‡iwQjvg| Avwg hv‡K B"Qv gh©v`vq mgybœZ Kwi| Avcbvi cvjbKZ©v cÖÁvgq, gnvÁvbx

6.84) Avwg Zuv‡K `vb K‡iwQ BmnvK Ges GqvKze| cÖ‡Z¨K‡KB Avwg c_ cÖ`k©b K‡iwQ Ges c~‡e© Avwg b~n‡K c_ cÖ`k©b K‡iwQ-Zvui mšÍvb‡`i g‡a¨ `vD`, †mvjvqgvb, AvBDe, BDmyd, g~mv I nviyb‡K| Ggwbfv‡e Avwg mrKg©x‡`i‡K cÖwZ`vb w`‡q _vwK|

6.85) Avi I hvKvwiqv, Bqvwnqv, Cmv Ges Bwjqvm‡K| Zviv mevB cyY¨evb‡`i AšÍfy©³ wQj|

6.86) Ges BmivCj, Bqvmv, BDb~m, j~Z‡K cÖ‡Z¨K‡KB Avwg mviv we‡k¦i Dci †MŠievw¤¦Z K‡iwQ|

6.87) Avi I Zv‡`i wKQy msL¨K wcZ…cyiyl, mšÍvb-mšÍwZ I åvZv‡`i‡K; Avwg Zv‡`i‡K g‡bvbxZ K‡iwQ Ges mij c_ cÖ`k©b K‡iwQ|

6.88) GwU Avjøvn&i †n`v‡qZ| ¯^xq ev›`v‡`i g‡a¨ hv‡K B"Qv, Gc‡_ Pvjvb| hw` Zviv †k‡iKx KiZ, Z‡e Zv‡`i KvR Kg© Zv‡`i R‡b¨ e¨_© n‡q †hZ|

6.89) Zv‡`i‡KB Avwg MÖš', kixqZ I beyqZ `vb K‡iwQ| AZGe, hw` Giv Avcbvi beyyqZ A¯^xKvi K‡i, Z‡e Gi R‡b¨ Ggb m¤úÖ`vq wbw`©ó K‡iwQ, hviv G‡Z Awek¦vmx n‡e bv|

6.90) Giv Ggb wQj, hv‡`i‡K Avjøvn&& c_ cÖ`k©b K‡iwQ‡jb| AZGe, AvcwbI Zv‡`i c_ AbymiY Kiyb| Avcwb e‡j w`b: Avwg †Zvgv‡`i Kv‡Q Gi R‡b¨ †Kvb cvwikªwgK PvB bv| GwU mviv we‡k¦i R‡b¨ GKwU Dc‡`kgvÎ|

6.91) Zviv Avjøvn&‡K h_v_© g~j¨vqb Ki‡Z cv‡iwb, hLb Zviv ejj: Avjøvn& †Kvb gvby‡li cÖwZ †Kvb wKQy AeZxY© K‡ibwb| Avcwb wR‡Ám Kiyb: H MÖš' †K bvwhj K‡i‡Q, hv g~mv wb‡q G‡mwQj ? hv †R¨vwZwe‡kl Ges gvbe gÛjxi R‡b¨ †nv`v‡qZ¯^iƒc, hv †Zvgiv wewÿßc‡Î †i‡L †jvK‡`i R‡b¨ cÖKvk KiQ Ges enyjvsk‡K †Mvcb KiQ| †Zvgv‡`i‡K Ggb A‡bK welq wkÿv †`qv n‡q‡Q, hv

†Zvgiv Ges †Zvgv‡`i c~e©cyiyliv Rvb‡Zv bv| Avcwb e‡j w`b: Avjøvn& bvwhj K‡i‡Qb| AZtci Zv‡`i‡K Zv‡`i µxovg~jK e„wË‡Z e¨vc„Z _vK‡Z w`b|

6.92) G †KviAvb Ggb MÖš', hv Avwg AeZxb© K‡iwQ; eiKZgq, c~e©eZx© MÖ‡š'i mZ¨Zv cÖgvYKvix Ges hv‡Z Avcwb g°vevmx I cvk¦eZx©‡`i‡K fq cÖ`k©b K‡ib| hviv ciKv‡j wek¦vm ¯'vcb K‡i Zviv Gi cÖwZ wek¦vm ¯'vcb K‡i Ges Zvi ¯^xq bvgvh msiÿY K‡i|

6.93) H e¨w³i PvB‡Z eo Rv‡jg †K n‡e, †h Avjøvn&i cÖwZ wg_¨v Av‡ivc K‡i A_ev e‡j: Avgvi cÖwZ Inx AeZxY© n‡q‡Q| A_P Zvi cÖwZ †Kvb Inx Av‡mwb Ges †h `vex K‡i †h, AvwgI bvwhj K‡i †`Lvw"Q †hgb Avjøvn& bvwhj K‡i‡Qb| hw` Avcwb †`‡Lb hLb Rv‡jgiv g„Zz¨ hš¿Yvq _v‡K Ges †d‡ikZviv ¯^xq n¯Í cÖmvwiZ K‡i e‡j, †ei Ki ¯^xq AvZœv! A`¨ †Zvgv‡`i‡K AegvbbvKi kvw¯Í cÖ`vb Kiv n‡e| KviY, †Zvgiv Avjøvn&i Dci AmZ¨ ej‡Z Ges Zuvi AvqvZ mg~n †_‡K AnsKvi Ki‡Z|

6.94) †Zvgiv Avgvi Kv‡Q wbtm½ n‡q G‡mQ, Avwg cÖ_gevi †Zvgv‡`i‡K m„wó K‡iwQjvg| Avwg †Zv‡`i‡K hv w`‡qwQjvg, Zv cðv‡ZB †i‡L G‡mQ| Avwg †Zv †Zvgv‡`i mv‡_ †Zvgv‡`i mycvwikKvix‡`i †K †`LwQ bv| hv‡`i m¤ú‡K© †Zvgv‡`i `vex wQj †h, Zviv †Zvgv‡`i e¨vcv‡i Askx`vi| ev¯Í~weKB †Zvgv‡`i ci¯c‡ii m¤úK© wQbœ n‡q †M‡Q Ges †Zvgv‡`i `vex DavI n‡q †M‡Q|

6.95) wbðq Avjøvn&B exR I AvuwU †_‡K A¼zi m„wóKvix; wZwb RxweZ‡K g„Z †_‡K †ei K‡ib I g„Z‡K RxweZ †_‡K †ei K‡ib| wZwb Avjøvn&& AZtci †Zvgiv †Kv_vq weåvšÍ n"Q?

6.96) wZwb cÖfvZ iwk¥i D‡b¥lK| wZwb ivwÎ‡K Avivg`vqK K‡i‡Qb Ges m~h© I P›`ª‡K wn‡m‡ei Rb¨ †i‡L‡Qb| GwU civµvšÍ, gnvÁvbxi wbav©iY|

6.97) wZwbB †Zvgv‡`i Rb¨ bÿÎcyÄ m„Rb K‡i‡Qb hv‡Z †Zvgiv ¯'j I R‡ji AÜKv‡i c_ cÖvß nI| wbðq hviv Ávbx Zv‡`i R‡b¨ Avwg wb‡`©kbvejx we¯ÍvwiZ eY©bv K‡i w`‡qwQ|

6.98) wZwbB †Zvgv‡`i †K GK e¨w³ †_‡K m„wó K‡i‡Qb| AbšÍi GKwU n‡"Q †Zvgv‡`i ¯'vqx wVKvbv I GKwU n‡"Q Mw"QZ ¯'j| wbðq Avwg cÖgvYvw` we¯ÍvwiZ fv‡e eY©bv K‡i w`‡qwQ Zv‡`i R‡b¨, hviv wPšÍv K‡i|

6.99) wZwbB AvKvk †_‡K cvwb el©Y K‡i‡Qb AZtci Avwg Gi Øviv me©cÖKvi Dw™¢` Drcbœ K‡iwQ, AZtci Avwg G †_‡K meyR dmj wbM©Z K‡iwQ, hv †_‡K hyM¥ exR Drcbœ Kwi| †LRy‡ii Kuvw` †_‡K My"Q †ei Kwi, hv by‡q _v‡K Ges Av½y‡ii evMvb, hqZyb, Avbvi ci¯ci mv`„k¨hy³ Ges mv`„k¨nxb| wewfbœ Mv‡Qi d‡ji cÖwZ jÿ¨ Ki hLb †myMy‡jv djšÍ nq Ges Zvi cwic°Zvi cÖwZ jÿ¨ Ki| wbðq G My‡jv‡Z wb`k©b i‡q‡Q Cgvb`vi‡`i R‡b¨|

6.100) Zviv wRb‡`i‡K Avjøvn&i Askx`vi w¯'i K‡i; A_P Zv‡`i‡K wZwbB m„w¯U K‡i‡Qb| Zviv AÁZvekZt Avjøvn&i R‡b¨ cyÎ I Kb¨v mve¨¯Í K‡i wb‡q‡Q| wZwb cweÎ I mgybœZ, Zv‡`i eY©bv †_‡K|

6.101) wZwb b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji Avw` mªóv| wKif‡c Avjøvn&i cyÎ n‡Z cv‡i, A_P Zuvi †Kvb mw½bx †bB ? wZwb hveZxq wKQy m„wó K‡i‡Qb| wZwb me e¯Í~ m¤ú‡K© myweÁ|

6.102) wZwbB Avjøvn& †Zvgv‡`i cvjbKZ©v| wZwb e¨ZxZ †Kvb Dcvm¨ †bB| wZwbB me wKQyi mªóv| AZGe, †Zvgiv ZvuiB Gev`Z Ki| wZwb cÖ‡Z¨K e¯Í~i Kvh©wbev©nx|

6.103) `„wómg~n Zuv‡K †c‡Z cv‡i bv, Aek¨ wZwb `„wómg~n‡K †c‡Z cv‡ib| wZwb AZ¨šÍ myÿ¥`k©x, myweÁ|

6.104) †Zvgv‡`i Kv‡Q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi cÿ †_‡K wb`k©bvejx G‡m †M‡Q| AZGe, †h cÖZ¨ÿ Ki‡e, †m wb‡RiB DcKvi Ki‡e Ges †h AÜ n‡e, †m wb‡RiB ÿwZ Ki‡e| Avwg †Zvgv‡`i ch©‡eÿK bB|

6.105) Ggwb fv‡e Avwg wb`k©bvejx Nywi‡q-wdwi‡q eY©bv Kwi hv‡Z Zviv bv e‡j †h, Avcwb †Zv c‡o wb‡q‡Qb Ges hv‡Z Avwg G‡K myaxe„‡›`i R‡b¨ Lye cwie¨³ K‡i †`B|

6.106) Avcwb c_ AbymiY Kiyb, hvi Av‡`k cvjbKZ©vi cÿ †_‡K Av‡m| wZwb e¨ZxZ †Kvb Dcvm¨ †bB Ges gykwiK‡`i Zid †_‡K gyL wdwi‡q wbb|

6.107) hw` Avjøvn&& PvB‡Zb Z‡e Zviv †kiK KiZ bv| Avwg Avcbv‡K Zv‡`i msiÿK Kwiwb Ges Avcwb Zv‡`i Kvh©wbe©vnx bb|

6.108) †Zvgiv Zv‡`i‡K g›` e‡jv bv, hv‡`i Zviv Avivabv K‡i Avjøvn&‡K †Q‡o| Zvn‡j Zviv a„óZv K‡i AÁZvekZt Avjøvn‡K g›` ej‡e| Ggwbfv‡e Avwg cÖ‡Z¨K m¤úÖ`v‡qi `„wó‡Z Zv‡`i KvR Kg© my‡kvwfZ K‡i w`‡qwQ| AZtci ¯^xq cvjbKZ©vi Kv‡Q Zv‡`i‡K cªZ¨veZ©b Ki‡Z n‡e| ZLb wZwb Zv‡`i‡K e‡j †`‡eb hv wKQy Zviv KiZ|

6.109) Zviv †Rvi w`‡q Avjøvn&i Kmg Lvq †h, hw` Zv‡`i Kv‡Q †Kvb wb`k©b Av‡m, Z‡e Aek¨B Zviv wek¦vm ¯’vcb Ki‡e| Avcwb e‡j w`b: wb`k©bvejx †Zv Avjøvn&i Kv‡QB Av‡Q| †n gymjgvbMY, †Zvgv‡`i‡K †K ejj †h, hLb Zv‡`i Kv‡Q wb`k©bvejx Avm‡e, ZLb Zviv wek¦vm ¯’vcb Ki‡eB ?

6.110) Avwg Nywi‡q w`e Zv‡`i AšÍi I `„wó‡K, †hgb-Zviv Gi cÖwZ cÖ_gevi wek¦vm ¯’vcb K‡iwb Ges Avwg Zv‡`i‡K Zv‡`i Aeva¨Zvq D`åvšÍ †Q‡o w`e|

6.111) Avwg hw` Zv‡`i Kv‡Q †d‡ikZv‡`i‡K AeZviY KiZvg Ges Zv‡`i mv‡_ g„Ziv K_vevZ©v ejZ Ges Avwg me e¯Í~‡K Zv‡`i mvg‡b RxweZ K‡i w`Zvg, Z_vwc Zviv KLbI wek¦vm ¯’vcbKvix bq; wKšÍ~ hw` Avjøvn& Pvb| wKšÍ~ Zv‡`i AwaKvskB gyL©|

6.112) Ggwbfv‡e Avwg cÖ‡Z¨K bexi R‡b¨ kÎy K‡iwQ kqZvb, gvbe I wRb‡K| Zviv †auvKv †`qvi R‡b¨ G‡K Aci‡K KviyKvh©LwPZ K_vevZ©v wkÿv †`q| hw` Avcbvi cvjbKZ©v PvB‡Zb, Z‡e Zviv G KvR KiZ bv|

6.113) AZGe, Avcwb Zv‡`i‡K Ges Zv‡`i wg_¨vcev`‡K gy³ †Q‡o w`b hv‡Z KviyKvh©LwPZ ev‡K¨i cÖwZ Zv‡`i gb AvK…ó nq hviv ciKv‡j wek¦vm K‡i bv Ges Zviv G‡KI cQ›` K‡i †bq Ges hv‡Z Hme KvR K‡i, hv Zviv Ki‡Q|

6.114) Z‡e wK Avwg Avjøvn&& e¨ZxZ Ab¨ †Kvb wePviK AbymÜvb Kie, A_P wZwbB †Zvgv‡`i cÖwZ we¯ÍvwiZ MÖš’ AeZxb© K‡i‡Qb? Avwg hv‡`i‡K MÖš’ cÖ`vb K‡iwQ, Zviv wbwðZ Rv‡b †h, GwU Avcbvi cÖwZ cvj‡Ki cÿ †_‡K mZ¨mn AeZ©xb© n‡q‡Q| AZGe, Avcwb mskqKvix‡`i AšÍf©y³ n‡eb bv|

6.115) Avcbvi cÖwZcvj‡Ki evK¨ c~Y© mZ¨ I mylg| Zuvi ev‡K¨i †Kvb cwieZ©bKvix †bB| wZwbB kªeYKvix, gnvÁvbx|

6.116) Avi hw` Avcwb c„w_exi AwaKvsk †jv‡Ki K_v †g‡b †bb, Z‡e Zviv Avcbv‡K Avjøvn&i c_ †_‡K wec_Mvgx K‡i †`‡e| Zviv kyay AjxK Kíbvi AbymiY K‡i Ges m¤ú~Y© Abygvb wfwËK K_vevZ©v ej‡ _v‡K|

6.117) Avcbvi cÖwZcvjK Zv‡`i m¤ú‡K© Lye ÁvZ i‡q‡Qb, hviv Zuvi c_ †_‡K wec_Mvgx nq Ges wZwb Zv‡`i‡KI Lye fvj K‡i Rv‡bb, hviv Zuvi c‡_ AbyMgb K‡i|

6.118) AZtci †h RšÍ~i Dci Avjøvn&i bvg D”PvwiZ nq, Zv †_‡K fÿY Ki hw` †Zvgiv Zvui weavbmg~‡n wek¦vmx nI|

6.119) †Kvb Kvi‡Y †Zvgiv Ggb RšÍ~ †_‡K fÿY Ki‡e bv, hvi Dci Avjøvn&i bvg D”PvwiZ nq, A_P Avjøvn&& H me RšÍ~i wek` weeiY w`‡q‡Qb, †hMy‡jv‡K †Zvgv‡`i R‡b¨ nvivg K‡i‡Qb; wKšÍ~ †mMy‡jvI †Zvgv‡`i R‡b¨ nvjvj, hLb †Zvgiv wbiycvq n‡q hvI| A‡bK †jvK ¯^xq åvšÍ cÖe„wË Øviv bv †R‡b wec_Mvgx Ki‡Z _v‡K| Avcbvi cÖwZcvjK mxgvwZµg Kvix‡`i‡K h_v_©B Rv‡bb|

6.120) †Zvgiv cÖKvk¨ I cÖ”Qbœ †Mvbvn& cwiZ¨vM Ki| wbðq hviv †Mvbvn K‡i‡Q, Zviv AwZmZui Zv‡`i K„ZK‡g©i kvw¯Í cv‡e|

6.121) †hme RšÍ~i Dci Avjøvn&i bvg D”PvwiZ nq bv, †mMy‡jv †_‡K fÿY K‡iv bv; G fÿY Kiv †Mvbvn| wbðq kqZvbiv Zv‡`i eÜz‡`i‡K cÖZ¨v‡`k K‡i-‡hb Zviv †Zvgv‡`i mv‡_ ZK© K‡i| hw` †Zvgiv Zv‡`i AvbyMZ¨ Ki, †ZvgivI gyk‡iK n‡q hv‡e|

6.122) Avi †h g„Z wQj AZtci Avwg Zv‡K RxweZ K‡iwQ Ges Zv‡K Ggb GKwU Av‡jv w`‡qwQ, hv wb‡q †m gvby‡li g‡a¨ Pjv‡div K‡i| †m wK H e¨w³i mgZzj¨ n‡Z cv‡i, †h AÜKv‡i i‡q‡Q-†mLvb †_‡K †ei n‡Z cvi‡Q bv? Ggwbfv‡e Kv‡di‡`i `„wó‡Z Zv‡`i KvRKg©‡K my‡kvwfZ K‡i †`qv n‡q‡Q|

6.123) Avi Ggwbfv‡e Avwg cÖ‡Z¨K Rbc‡` Acivax‡`i Rb¨ wKQy m`©vi wb‡qvM K‡iwQ-†hb Zviv †mLv‡b PµvšÍ K‡i| Zv‡`i †m PµvšÍ Zv‡`i wb‡R‡`i weiy‡×B; wKšÍ~ Zviv Zv Dcjwä Ki‡Z cv‡i bv|

6.124) hLb Zv‡`i Kv‡Q †Kvb AvqvZ †cuŠ‡Q, ZLb e‡j, Avgiv KLbB gvbe bv †h, ch©šÍ bv AvgivI Zv cÖ`Ë nB, hv Avjøvn&i im~jMY cÖ`Ë n‡q‡Qb| Avjøvn& G wel‡q mycvwiÁvZ †h, †Kv_vq ¯^xq cqMvg †cÖiY Ki‡Z n‡e| hviv Aciva Ki‡Q, Zviv AwZmZui Av&jøvni Kv‡Q †cuŠ‡Q jvÂbv I K‡Vvi kvw¯Í cv‡e, Zv‡`i Pµv‡šÍi Kvi‡Y|

6.125) AZtci Avjøvn& hv‡K c_-cÖ`k©b Ki‡Z Pvb, Zvi eÿ‡K Bmjv‡gi R‡b¨ D¤§y³ K‡i †`b Ges hv‡K wec_Mvgx Ki‡Z Pvb, Zvi eÿ‡K msKxY© AZ¨waK msKxY© K‡i †`b-†hb †m m‡e‡M AvKv‡k Av‡ivnY Ki‡Q| Ggwb fv‡e hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i bv| Avjøvn& Zv‡`i Dci Avhve el©b K‡ib|

6.126) Avi GUvB Avcbvi cvjbKZ©vi mij c_| Avwg Dc‡`k MÖnYKvix‡`i R‡b¨ AvqvZmg~n cy•Lvbycy•L eY©bv K‡iwQ|

6.127) Zv‡`i R‡b¨B Zv‡`i cÖwZcvj‡Ki Kv‡Q wbivcËvi M„n i‡q‡Q Ges wZwb Zv‡`i eÜz Zv‡`i K‡g©i Kvi‡Y|

6.128) †hw`b Avjøvn& mevB‡K GKwÎZ Ki‡eb, †n wRb m¤úÖ`vq, †Zvgiv gvbyl‡`i g‡a¨ A‡bK‡K AbyMvgx K‡i wb‡qQ| Zv‡`i gvbe eÜyiv ej‡e: †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Avgiv ci¯c‡i ci¯c‡ii gva¨‡g dj jvf K‡iwQ| Avcwb Avgv‡`i R‡b¨ †h mgq wba©viY K‡iwQ‡jb, Avgiv Zv‡Z DcbxZ n‡qwQ| Avjøvn& ej‡eb: AvMyb nj †Zvgv‡`i evm¯’vb| Z_vq †Zvgiv wPiKvj Ae¯’vb Ki‡e; wKšÍ~ hLb PvB‡eb Avjøvn&&| wbðq Avcbvi cvjbKZ©v cÖÁvgq, gnvÁvbx|

6.129) Ggwbfv‡e Avwg cvcx‡`i‡K G‡K Ac‡ii mv‡_ hy³ K‡i †`e Zv‡`i KvRK‡g©i Kvi‡Y|

6.130) †n wRb I gvbe m¤úÖ`vq, †Zvgv‡`i Kv‡Q wK †Zvgv‡`i ga¨ †_‡K cqM¤¦iMY AvMgb K‡iwb? huviv †Zvgv‡`i‡K Avgvi weavbvejx eY©bv Ki‡Zb Ges †Zvgv‡`i‡K AvR‡Ki G w`‡bi mvÿv‡Zi fxwZ cÖ`k©b Ki‡Zb? Zviv ej‡e: Avgiv ¯^xq †Mvbvn ¯^xKvi K‡i wbjvg| cvw_©e Rxeb Zv‡`i‡K cÖZvwiZ K‡i‡Q| Zviv wb‡R‡`i weiy‡× ¯^xKvi K‡i wb‡q‡Q †h, Zviv Kv‡di wQj|

6.131) GUv G R‡b¨ †h, Avcbvi cÖwZcvjK †Kvb Rbc‡`i Awaevmx‡`i‡K Ryjy‡gi Kvi‡Y aŸsm K‡ib bv GgZve¯’vq †h, Z_vKvi Awaevmxiv AÁ _v‡K|

6.132) cÖ‡Z¨‡Ki R‡b¨ Zv‡`i K‡g©i AvbycvwZK gh©v`v Av‡Q Ges Avcbvi cÖwZcvjK Zv‡`i Kg© m¤ú‡K© †eLei bb|

6.133) Avcbvi cÖwZcvjK AgyLv‡cÿx, KiyYvgq| wZwb B”Qv Ki‡j †Zvgv‡`i mevB‡K D‡”Q` K‡i w`‡eb Ges †Zvgv‡`i ci hv‡K B”Qv †Zvgv‡`i ¯’‡j Awfwl³ Ki‡eb; †hgb †Zvgv‡`i‡K Ab¨ GK m¤úÖ`v‡qi eskai †_‡K m„wó K‡i‡Qb|

6.134) †h wel‡qi Iqv`v †Zvgv‡`i mv‡_ Kiv nq, Zv Aek¨B AvMgb Ki‡e Ges †Zvgiv Aÿg Ki‡Z cvi‡e bv|

6.135) Avcwb e‡j w`b: †n Avgvi m¤úÖ`vq, †Zvgiv ¯^¯’v‡b KvR K‡i hvI, AvwgI KvR Kwi| AwP‡iB Rvb‡Z cvi‡e †h, cwiYvg M„n †K jvf K‡i| wbðq Rv‡jgiv mydjcÖvß n‡e bv|

6.136) Avjøvn& †hme km¨‡ÿÎ I RxeRšÍ~ m„wó K‡i‡Qb, †mMy‡jv †_‡K Zviv GK Ask Avjøvn&i Rb¨ wba©viY K‡i AZtci wbR aviYv Abymv‡i e‡j GUv Avjøvn&i Ges GUv Avgv‡`i Askx`vi‡`i| AZtci †h Ask Zv‡`i Askx`vi‡`i, Zv †Zv Avjøvn&i w`‡K †cuŠ‡Q bv Ges hv Avjøvn&i Zv Zv‡`i Dcvm¨‡`i w`‡K †cuŠ‡Q hvq| Zv‡`i wePvi KZB bv g›`|

6.137) Ggwbfv‡e A‡bK gyk‡i‡Ki `„wó‡Z Zv‡`i Dcvm¨iv mšÍvb nZ¨v‡K my‡kvwfZ K‡i w`‡q‡Q †hb Zviv Zv‡`i‡K webó K‡i †`q Ges Zv‡`i ag©gZ‡K Zv‡`i Kv‡Q weåvšÍ K‡i †`q| hw` Avjøvn& PvB‡Zb, Z‡e Zviv G KvR KiZ bv| AZGe, Avcwb Zv‡`i‡K Ges Zv‡`i gbMov eywj‡K cwiZ¨vM Kiyb|

6.138) Zviv e‡j: Gme PZz®c` RšÍ~ I km¨‡ÿÎ wbwl×| Avgiv hv‡K B”Qv Kwi, †m Qvov GMy‡jv †KD †L‡Z cvi‡e bv, Zv‡`i aviYv Abymv‡i| Avi wKQymsL¨K PZz®c` RšÍ~i wc‡V Av‡ivnb nvivg Kiv n‡q‡Q Ges wKQy msL¨K PZy®c` RšÍ~i Dci Zviv åvšÍ avibv ekZt Avjøvn&i bvg D”PviY K‡i bv, Zv‡`i gbMov eywji Kvi‡Y, AwP‡iB wZwb Zv‡`i †K kvw¯Í w`‡eb|

6.139) Zviv e‡j: Gme PZz®c` RšÍzi †c‡U hv Av‡Q, Zv we‡kl fv‡e Avgv‡`i cyiyl‡`i R‡b¨ Ges Avgv‡`i gwnjv‡`i R‡b¨ Zv nvivg| hw` Zv g„Z nq, Z‡e Zvi cÖvcK wnmv‡e mevB mgvb| AwP‡iB wZwb Zv‡`i‡K Zv‡`i eY©bvi kvw¯Í w`‡eb| wZwb cªÁvgq, gnvÁvbx|

6.140) wbðq Zviv ÿwZMÖ¯Í n‡q‡Q, hviv wbR mšÍvb‡`i‡K wbe©yw×ZvekZt †Kvb cÖgvY QvovB nZ¨v K‡i‡Q Ges Avjøvn& Zv‡`i‡K †hme w`‡qwQ‡jb, †mMy‡jv‡K Avjøvn&i cÖwZ åvšÍ aviYv †cvlY K‡i nvivg K‡i wb‡q‡Q| wbwðZB Zviv c_åó n‡q‡Q Ges myc_Mvgx nqwb|

6.141) wZwbB D`¨vb mg~n m„wó K‡i‡Q-ZvI, hv gvPvi Dci Zz‡j †`qv nq, Ges hv gvPvi Dci †Zvjv nq bv Ges LRy©i e„ÿ I km¨‡ÿÎ †hm‡ei ¯^v`wewkó Ges hqZzb I Avbvi m„wó K‡i‡Qb-G‡K A‡b¨i mv`„k¨kxj Ges mv`„k¨nxb| GMy‡jvi dj LvI, hLb djšÍ nq Ges nK `vb Ki KZ©‡bi mg‡q Ges Ace¨q K‡iv bv| wbðq wZwb Ace¨qx‡`i‡K cQ›` K‡ib bv|

6.142) wZwb m„wó K‡i‡Qb PZz®c` RšÍ~i g‡a¨ †evSv enbKvix‡K Ges Le©vK…wZ‡K| Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K hv wKQy w`‡q‡Qb, Zv †_‡K LvI Ges kqZv‡bi c`v¼ AbymiY K‡iv bv| †m †Zvgv‡`i cÖKvk¨ kÎy|

6.143) m„wó K‡i‡Qb AvUwU bi I gv`x| †fovi g‡a¨ `yB cÖKvi I QvM‡ji g‡a¨ `yB cÖKvi| wR‡Ám Kiyb, wZwb wK Dfq bi nvivg K‡i‡Qb, bv Dfq gv`x‡K ? bv hv Dfq gv`xi †c‡U Av‡Q? †Zvgiv Avgv‡K cÖgvYmn ej, hw` †Zvgiv mZ¨ev`x nI|

6.144) m„wó K‡i‡Qb D‡Ui g‡a¨ `yB cÖKvi Ges Miyi g‡a¨ `yB cÖKvi| Avcwb wR‡Ám Kiyb: wZwb wK Dfq bi nvivg K‡i‡Qb, bv Dfq gv`x‡K, bv hv Dfq gv`xi

†c‡U Av‡Q? †Zvgiv wK Dcw¯’Z wQ‡j, hLb Avjøvn& G wb‡`©k w`‡qwQ‡jb? AZGe †m e¨w³ A‡cÿv †ekx AZ¨Pvix †K, †h Avjøvn& m¤ú‡K© wg_¨v aviYv †cvlb K‡i hv‡Z K‡i gvbyl‡K webv cÖgv‡Y c_åó Ki‡Z cv‡i? wbðq Avjøvn& AZ¨vPvix m¤úÖ`vq‡K c_cÖ`k©b K‡ib bv|

6.145) Avcwb e‡j w`b: hv wKQy weavb Inxi gva¨‡g Avgvi Kv‡Q †cuŠ‡Q‡Q, Zb¥‡a¨ Avwg †Kvb nvivg Lv`¨ cvB bv †Kvb fÿYKvixi R‡b¨, hv †m fÿY K‡i; wKšÍ~ g„Z A_ev cÖevwnZ i³ A_ev kyK‡ii gvsm GUv AcweÎ A_ev A^ea; h‡en Kiv RšÍ~ hv Avjøvn& Qvov A‡b¨i bv‡g DrmM© Kiv nq| AZci †h ÿyavq KvZi n‡q c‡o GgZve¯’vq †h Aeva¨Zv K‡i bv Ges mxgvj½b K‡i bv, wbðq Avcbvi cvjbKZ©v ÿgvkxj `qvjy|

6.146) Bny`x‡`i R‡b¨ Avwg cÖ‡Z¨K bLwewkó RšÍ~ nvivg K‡iwQjvg Ges QvMj I Miy †_‡K GZ`yf‡qi Pwe© Avwg Zv‡`i R‡b¨ nvivg K‡iwQjvg, wKšÍ~ H Pwe©, hv c„‡ó wKsev A‡š¿ mshy³ _v‡K A_ev Aw¯’i mv‡_ wgwjZ _v‡K| Zv‡`i Aeva¨Zvi Kvi‡Y Avwg Zv‡`i‡K G kvw¯Í w`‡qwQjvg| Avi Avwg Aek¨B mZ¨ev`x|

6.147) hw` Zviv Avcbv‡K wg_¨ev`x e‡j, Z‡e e‡j w`b: †Zvgvi cÖwZcvjK mycÖk¯Í KiyYvi gvwjK| Zuvi kvw¯Í Acivax‡`i Dci †_‡K Uj‡e bv|

6.148) GLb gyk‡iKiv ej‡e: hw` Avjøvn& B”Qv Ki‡Zb, Z‡e bv Avgiv wkiK KiZvg, bv Avgv‡`i evc `v`viv Ges bv Avgiv †Kvb e¯Í~‡K nvivg KiZvg| Ggwbfv‡e Zv‡`i c~e©eZ©xiv wg_¨v‡ivc K‡i‡Q, Ggb wK Zviv Avgvi kvw¯Í Av¯^v`b K‡i‡Q| Avcwb ejyb: †Zvgv‡`i Kv‡Q wK †Kvb cÖgvY Av‡Q hv Avgv‡`i‡K †`Lv‡Z cvi| †Zvgiv kyaygvÎ Av›`v‡Ri AbymiY Ki Ges †Zvgiv kyay Abygvb K‡i K_v ej|

6.149) Avcwb e‡j w`b: AZGe, cwic~b© hyw³ Avjøvn&iB| wZwb B”Qv Ki‡j †Zvgv‡`i mevB‡K c_ cÖ`k©b Ki‡Zb|

6.150) Avcwb ejyb: †Zvgv‡`i mvÿx‡`i‡K Avb, hviv mvÿ¨ †`q †h, Avjøvn& Zv'Avjv GMy‡jv nvivg K‡i‡Qb| hw` Zviv mvÿ¨ †`q, Z‡e Avcwb G mvÿ¨ MÖnY Ki‡eb bv Ges Zv‡`i KzcÖe„wËi AbymiY Ki‡eb bv, hviv Avgvi wb‡`©kvejx‡K wg_¨v e‡j, hviv ciKv‡j wek¦vm K‡i bv Ges hviv ¯^xq cÖwZcvj‡Ki mgZyj¨ Askx`vi K‡i|

6.151) Avcwb ejyb: Gm, Avwg †Zvgv‡`i‡K Hme welq cvV K‡i kybvB, †hMy‡jv †Zvgv‡`i cÖwZcvjK †Zvgv‡`i R‡b¨ nvivg K‡i‡Qb| ZvGB †h, Avjøvn&i mv‡_ †Kvb wKQz‡K Askx`vi K‡iv bv, wcZv-gvZvi mv‡_ m`q e¨envi K‡iv ¯^xq mšÍvb‡`i‡K `vwi‡`ª¨i Kvi‡Y nZ¨v K‡iv bv, Avwg †Zvgv‡`i‡K I Zv‡`i‡K Avnvi †`B, wbj©¾Zvi Kv‡QI †h‡qv bv, cÖKvk¨ †nvK wKsev AcÖKvk¨, hv‡K nZ¨v Kiv Avjøvn& nvivg K‡i‡Qb, Zv‡K nZ¨v K‡iv bv; wKšÍ~ b¨vqfv‡e| †Zvgv‡`i‡K G wb‡`©k w`‡q‡Qb, †hb †Zvgiv eyS|

6.152) GZxg‡`i abm¤ú‡`i Kv‡QI †h‡qv bv; wKšÍ~ DËg cš’vq †h ch©šÍ †m eq:cÖvß bv nq| IRb I gvc c~Y© Ki b¨vq mnKv‡i| Avwg KvD‡K Zvi mv‡a¨i AZxZ Kó †`B bv| hLb †Zvgiv K_v ej, ZLb mywePvi Ki, hw`I †m AvZœxqI nq| Avjøvn&i A½xKvi c~Y© Ki|

6.153) †Zvgv‡`i‡K G wb‡`©k w`‡q‡Qb, †hb †Zvgiv Dc‡`k MÖnY Ki| wbwðZ GwU Avgvi mij c_| AZGe, G c‡_ Pj Ges Ab¨vb¨ c‡_ P‡jv bv| Zv n‡j †mme c_ †Zvgv‡`i‡K Zuvi c_ †_‡K wew”Qbœ K‡i w`‡e| †Zvgv‡`i‡K G wb‡`©k w`‡q‡Qb, hv‡Z †Zvgiv mshZ nI|

6.154) AZtci Avwg g~mv‡K MÖš’ w`‡qwQ, mrKgx©‡`i cÖwZ †bqvgZc~Y© Kivi R‡b¨, cÖ‡Z¨K e¯Í~i wek` weei‡Yi R‡b¨, †nv`vqv‡Zi R‡b¨ Ges KiyYvi R‡b¨-hv‡Z Zviv ¯^xq cvjKZ©vi mv‡_ mvÿv‡Z wek¦vmx nq|

6.155) GwU Ggb GKwU MÖš’, hv Avwg AeZxY© K‡iwQ, Lye g½jgq, AZGe, Gi AbymiY Ki Ges fq Ki-hv‡Z †Zvgiv KiyYvcÖvß nI|

6.156) G R‡b¨ †h, KLbI †Zvgiv ej‡Z kyiy Ki: MÖš’ †Zv †Kej Avgv‡`i c~e©eZx© `y' m¤úÖ`v‡qi cÖwZB AeZxY© n‡q‡Q Ges Avgiv †mMy‡jvi cvV I cVb m¤ú‡K© wKQyB RvbZvg bv|

6.157) wKsev ej‡Z kyiy Ki: hw` Avgv‡`i cÖwZ †Kvb MÖš’ AeZxY© nZ, Avgiv G‡`i PvB‡Z AwaK c_cÖvß nZvg| AZGe, †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi cÿ †_‡K †Zvgv‡`i Kv‡Q my®có cÖgvY, †n`v‡qZ I ingZ G‡m †M‡Q| AZtci †m e¨w³i PvB‡Z AwaK AbvPvix †K n‡e, †h Avjøvn&i AvqvZ mg~n‡K wg_¨v e‡j Ges Mv euvwP‡q P‡j| AwZ mË¡i Avwg Zv‡`i‡K kvw¯Í †`e| hviv Avgvi AvqvZ mg~n †_‡K Mv evuwP‡q P‡j-RNb¨ kvw¯Í Zv‡`i Mv euvPv‡bvi Kvi‡Y|

6.158) Zviv kyay G wel‡qi w`‡K †P‡q Av‡Q †h, Zv‡`i Kv‡Q †d‡ikZv AvMgb Ki‡e wKsev Avcbvi cvjbKZ©v AvMgb Ki‡eb A_ev Avcbvi cvjbKZ©vi †Kvb wb‡`©k Avm‡e| †hw`b Avcbvi cvjbKZ©vi †Kvb wb`k©b Avm‡e, †mw`b Ggb †Kvb e¨w³i wek¦vm ¯’vcb Zvi R‡b¨ djcÖm~ n‡e bv, †h c~e© †_‡K wek¦vm ¯’vcb K‡iwb wKsev ¯^xq wek¦vm Abyhvqx †Kvbifc mrKg© K‡iwb| Avcwb e‡j w`b: †Zvgiv c‡_i w`‡K †P‡q _vK, AvgivI c‡_ w`‡K ZvwK‡q iBjvg|

6.159) wbðq hviv ¯^xq ag©‡K LÛ-weLÛ K‡i‡Q Ges A‡bK `j n‡q †M‡Q, Zv‡`i mv‡_ Avcbvi †Kvb m¤úK© †bB| Zv‡`i e¨vcvi Avjøvn& ZvAvqvjvi wbKU mgwc©Z| AZtci wZwb e‡j †`‡eb hv wKQy Zviv K‡i _v‡K|

6.160) †h GKwU mrKg© Ki‡e, †m Zvi `kMyY cv‡e Ges †h, GKwU g›` KvR Ki‡e, †m Zvi mgvb kvw¯ÍB cv‡e| e¯Í~Zt Zv‡`i cÖwZ Ryjyg Kiv n‡e bv| y

6.161) Avcwb e‡j w`b: Avgvi cÖwZcvjK Avgv‡K mij c_ cÖ`k©b K‡i‡Qb GKvMÖwPË Beivnx‡gi weky&× ag©| †m Askxev`x‡`i AšÍf©~³ wQj bv|

6.162) Avcwb ejyb: Avgvi bvgvh, Avgvi †KvievYx Ges Avgvi Rxeb I gib wek¦-cÖwZcvjK Avjøvn&iB R‡b¨|

6.163) Zuvi †Kvb Askx`vi †bB| Avwg ZvB Avw`ó n‡qwQ Ges Avwg cÖ_g AvbyMZ¨kxj|

6.164) Avcwb ejyb: Avwg wK Avjøvn&& e¨ZxZ Ab¨ cÖwZcvjK †LuvRe, A_P wZwbB mewKQyi cÖwZcvjK? †h e¨w³ †Kvb †Mvbvn K‡i, Zv ZviB `vwq‡Z¡ _v‡K| †KD Ac‡ii †evSv enb Ki‡e bv| AZtci †Zvgv‡`i‡K mevB‡K cÖwZcvj‡Ki Kv‡Q cÖZ¨veZ©b Ki‡Z n‡e| AbšÍi wZwb †Zvgv‡`i‡K e‡j w`‡eb, †hme wel‡q †Zvgiv we‡iva Ki‡Z|

6.165) wZwbB †Zvgv‡`i‡K c„w_ex‡Z cÖwZwbwa K‡i‡Qb Ges G‡K A‡b¨i Dci gh©v`v mgybœZ K‡i‡Qb, hv‡Z †Zvgv‡`i †K G wel‡q cixÿv K‡ib, hv †Zvgv‡`i‡K w`‡q‡Qb| Avcbvi cÖwZcvjK `ª¤œZ kvw¯Í `vZv Ges wZwb AZ¨šÍ ÿgvkxj, `qvjy|

(7) Avivdt206

7.1) Avwjd, jvg, gxg, †Qvqv`|

7.2) GwU GKwU MÖš’, hv Avcbvi cÖwZ AeZxY© n‡q‡Q, hv‡Z K‡i Avcwb Gi gva¨‡g fxwZ-cÖ`k©b K‡ib| AZGe, GwU †cuŠ‡Q w`‡Z Avcbvi g‡b †Kvbiƒc msKxY©Zv _vKv DwPZ b&q| Avi GwUB wek¦vmx‡`i R‡b¨ Dc‡`k|

7.3) †Zvgiv AbymiY Ki, hv †Zvgv‡`i cÖwZ cvj‡Ki cÿ †_‡K AeZxY© n‡q‡Q Ges Avjøvn&‡K ev` w`‡q Ab¨ mv_x‡`i AbymiY K‡iv bv|

7.4) Avi †Zvgiv AíB Dc‡`k MÖnY Ki| A‡bK Rbc`‡K Avwg aŸsm K‡i w`‡qwQ| Zv‡`i Kv‡Q Avgvi Avhve ivwÎ †ejvq †cuŠ‡Q‡Q A_ev wØcÖn‡i wekªvgiZ Ae¯’vq|

7.5) AbšÍi hLb Zv‡`i Kv‡Q Avgvi Avhve Dcw¯’Z nq, ZLb Zv‡`i K_v GB wQj †h, Zviv ejj: wbðq Avgiv AZ¨vPvix wQjvg|

7.6) AZGe, Avwg Aek¨B Zv‡`i‡K wR‡Ám Kie hv‡`i Kv‡Q im~j †cÖwiZ n‡qwQj Ges Avwg Aek¨B Zv‡`i‡K wR‡Ám Kie im~jMY‡K|

7.7) AZtci Avwg ¯^Áv‡b Zv‡`i Kv‡Q Ae¯’v eY©bv Kie| e¯Í~Zt Avwg Abycw¯’Z †Zv wQjvg bv|

7.8) Avi †mw`b h_v_©B IRb n‡e| AZtci hv‡`i cvjøv fvix n‡e, ZvivB mdjKvg n‡e|

7.9) Ges hv‡`i cvjøv nvév n‡e, ZvivB Ggb n‡e, hviv wb‡R‡`i ÿwZ K‡i‡Q| †Kbbv, Zviv Avgvi AvqvZ mg~n A¯^xKvi Ki‡Zv|

7.10) Avwg †Zvgv‡`i‡K c„w_ex‡Z VvB w`‡qwQ Ges †Zvgv‡`i RxweKv wbw`©ó K‡i w`‡qwQ| †Zvgiv AíB K…ZÁZv ¯^xKvi Ki|

7.11) Avi Avwg †Zvgv‡`i‡K m„wó K‡iwQ, Gici AvKvi-Aeqe, ‰Zix K‡iwQ| AZtci Avwg †d‡ikZv‡`i‡K ejwQ-Av`g‡K †mR`v Ki ZLb mevB †mR`v K‡i‡Q, wKšÍ~ Bejxm †m †mR`vKvix‡`i AšÍf~©³ wQj bv|

7.12) Avjøvn& ej‡jb: Avwg hLb wb‡`©k w`‡qwQ, ZLb †Zv‡K wK‡m †mR`v Ki‡Z eviY Kij? †m ejj: Avwg Zvi PvB‡Z †kªó| Avcwb Avgv‡K AvMyb Øviv m„wó K‡i‡Qb Ges Zv‡K m„wó K‡i‡Qb gvwUi Øviv|

7.13) ej‡jb ZzB GLvb †_‡K hv| GLv‡b AnsKvi Kivi †Kvb AwaKvi †Zvi bvB| AZGe ZzB †ei n‡q hv| ZzB nxbZg‡`i AšÍf©y³|

7.14) †m ejj: Avgv‡K †KqvgZ w`em ch©šÍ AeKvk w`b|

7.15) Avjøvn& ej‡jb: †Zv‡K mgq †`qv nj|

7.16) †m ejj: Avcwb Avgv‡K †hgb D`åvšÍ K‡i‡Qb, AvwgI Aek¨ Zv‡`i R‡b¨ Avcbvi mij c‡_ e‡m _vK‡ev|

7.17) Gici Zv‡`i Kv‡Q &Avme Zv‡`i mvg‡bi w`K †_‡K, †cQb w`K †_‡K, Wvb w`K †_‡K Ges evg w`K †_‡K| Avcwb Zv‡`i AwaKvsk‡K K…ZÁ cv‡eb bv|

7.18) Avjøvn& ej‡jb: †ei n‡q hv GLvb †_‡K jvwÂZ I AcgvwbZ n‡q| Zv‡`i †h †KD †Zvi c‡_ Pj‡e, wbðq Avwg †Zv‡`i mevi Øviv Rvnvbœvg c~Y© K‡i w`e|

7.19) †n Av`g Zzwg Ges †Zvgvi ¯¿x Rvbœv‡Z emevm Ki| AZtci †mLvb †_‡K hv B”Qv LvI Z‡e G e„‡ÿi Kv‡Q †h‡qvbv Zvn‡j †Zvgiv †Mvbvn&Mvi n‡q hv‡e|

7.20) AZtci kqZvb Dfq‡K cÖ‡ivwPZ Kij, hv‡Z Zv‡`i A½, hv Zv‡`i Kv‡Q †Mvcb wQj, Zv‡`i mvg‡b cÖKvk K‡i †`q| †m ejj: †Zvgv‡`i cvjbKZ©v †Zvgv‡`i‡K G e„ÿ †_‡K wb‡la K‡ibwb; Z‡e Zv G Kvi‡Y †h, †Zvgiv bv Avevi †d‡ikZv n‡q hvI-wKsev n‡q hvI wPiKvj emevmKvix|

7.21) †m Zv‡`i Kv‡Q Kmg †L‡q ejj: Avwg Aek¨B †Zvgv‡`i wnZvKv•ÿx|

7.22) AZtci cÖZviYvc~e©K Zv‡`i‡K m¤§Z K‡i †djj| AbšÍi hLb Zviv e„ÿ Av¯^v`b Kij, ZLb Zv‡`i j¾v¯’vb Zv‡`i mvg‡b Ly‡j †Mj Ges Zviv wb‡Ri Dci †e‡nk‡Zi cvZv Rov‡Z jvMj| Zv‡`i cÖwZcvjK Zv‡`i‡K †W‡K ej‡jb: Avwg wK †Zvgv‡`i‡K G e„ÿ †_‡K wb‡la Kwiwb Ges ewjwb †h, kqZvb †Zvgv‡`i cÖKvk¨ kÎy|

7.23) Zviv Df‡q ejj: †n Avgv‡`i cvjbKZ©v Avgiv wb‡R‡`i cÖwZ Ryjg K‡iwQ| hw` Avcwb Avgv‡`i‡K ÿgv bv K‡ib Ges Avgv‡`i cÖwZ AbyMÖn bv K‡ib, Z‡e Avgiv Aek¨B Aek¨B aŸsm n‡q hve|

7.24) Avjøvn& ej‡jb: †Zvgiv †b‡g hvI| †Zvgiv GK Ac‡ii kÎy| †Zvgv‡`i R‡b¨ c„w_ex‡Z evm¯’vb Av‡Q Ges GKwU wbw`©ó †gqv` ch©šÍ dj †fvM Av‡Q|

7.25) ej‡jb: †Zvgiv †mLv‡bB RxweZ _vK‡e, †mLv‡bB g„Zz¨eib Ki‡e Ges †mLvb †_‡KB cybiyw•ÿZ n‡e|

7.26) †n ebx-Av`g Avwg †Zvgv‡`i R‡b¨ †cvkvK AeZx©Y K‡iwQ, hv †Zvgv‡`i j¾v¯’vb Ave„Z K‡i Ges AeZx©Y K‡iwQ mvR m¾vi e¯¿ Ges ci‡nhMvixi †cvkvK, GwU m‡e©vËg| GwU Avjøvn&i Ky`i‡ZiAb¨Zg wb`k©b, hv‡Z Zviv wPšÍv-fvebv K‡i|

7.27) †n ebx-Av`g kqZvb †hb †Zvgv‡`i‡K weåvšÍ bv K‡i; †hgb †m †Zvgv‡`i wcZvgvZv‡K Rvbœv‡Z †_‡K †ei K‡i w`‡q‡Q GgZve¯’vq †h, Zv‡`i †cvkvK Zv‡`i †_‡K Lzwj‡q w`‡qwQ-hv‡Z Zv‡`i‡K j¾v ¯’vb †`wL‡q †`q| †m Ges Zvi `jej †Zvgv‡`i‡K †`‡L, †hLvb †_‡K †Zvgiv Zv‡`i‡K †`L bv| Avwg kqZvb‡`i‡K Zv‡`i eÜz K‡i w`‡qwQ, , hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i bv|

7.28) Zviv hLb †Kvb g›` KvR K‡i, ZLb e‡j Avgiv evc-`v`v‡K Ggwb Ki‡Z †`‡LwQ Ges Avjøvn&I Avgv‡`i‡K G wb‡`©kB w`‡q‡Qb| Avjøvn& g›`Kv‡Ri Av‡`k †`b bv| Ggb K_v Avjøvn&i cÖwZ †Kb Av‡ivc Ki, hv †Zvgiv Rvb bv|

7.29) Avcwb e‡j w`b: Avgvi cÖwZcvjK mywePv‡ii wb‡`©k w`‡q‡Qb Ges †Zvgiv cÖ‡Z¨K †mR`vi mgq ¯^xq gyLgÛj †mvRv ivL Ges Zuv‡K LuvwU AvbyMZ¨kxj n‡q WvK| †Zvgv‡`i‡K cÖ_‡g †hgb m„wó K‡i‡Qb, cybev©iI m„wRZ n‡e|

7.30) GK`j‡K c_ cÖ`k©b K‡i‡Qb Ges GK`‡ji R‡b¨ c_åóZv AeavwiZ n‡q †M‡Q| Zviv Avjøvn&‡K †Q‡o kqZvb‡`i‡K eÜz wnmv‡e MÖnY K‡i‡Q Ges aviYv K‡i †h, Zviv mrc‡_ i‡q‡Q|

7.31) †n ebx-Av`g! †Zvgiv cÖ‡Z¨K bvgv‡hi mgq mvRm¾v cwiavb K‡i bvI-LvI I cvb Ki Ges Ace¨q K‡iv bv| wZwb Ace¨qx‡`i‡K cQ›` K‡ib bv|

7.32) Avcwb ejyb: Avjøvn&i mvR-m¾v‡K-hv wZwb ev›`v‡`i R‡b¨ m„wó K‡i‡Qb Ges cweÎ Lv`ªe¯Íi~mg~n‡K †K nvivg K‡i‡Q? Avcwb ejyb: Gme †bqvgZ Avm‡j cvw_©e Rxe‡b gywgb‡`i R‡b¨ Ges wKqvg‡Zi w`b LuvwUfv‡e Zv‡`iB R‡b¨| Ggwbfv‡e Avwg AvqvZmg~n we¯ÍvwiZ eY©bv Kwi Zv‡`i R‡b¨ hviv ey‡S|

7.33) Avcwb e‡j w`b: Avgvi cvjbKZ©v †KejgvÎ Akøxj welqmg~n nvivg K‡i‡Qb hv cÖKvk¨ I AcÖKvk¨ Ges nvivg K‡i‡Qb †Mvbvn, Ab¨vq-AZ¨vPvi Avjøvn&i mv‡_ Ggb e¯Í~‡K Askx`vi Kiv, wZwb hvi †Kvb, mb` AeZxY© K‡ibwb Ges Avjøvn&i cÖwZ Ggb K_v Av‡ivc Kiv, hv †Zvgiv Rvb bv|

7.34) cÖ‡Z¨K m¤úÖ`v‡qi GKwU †gqv` i‡q‡Q| hLb Zv‡`i †gqv` G‡m hv‡e, ZLb Zviv bv GK gynyZ© wc‡Q †h‡Z cvi‡e, Avi bv GwM‡q Avm‡Z cvi‡e|

7.35) †n ebx-Av`g, hw` †Zvgv‡`i Kv‡Q †Zvgv‡`iB ga¨ †_‡K cqM¤¦i AvMgb K‡i †Zvgv‡`i‡K Avgvi AvqvZ mg~n kybvq, Z‡e †h e¨w³ mshZ nq Ges mrKvR Aej¤¦b K‡i, Zv‡`i †Kvb Avk¼v †bB Ges Zviv `ytwLZ n‡e bv|

7.36) hviv Avgvi AvqvZmg~n‡K wg_¨v ej‡e Ges Zv †_‡K AnsKvi Ki‡e, ZvivB †`vhLx Ges Z_vq wPiKvj _vK‡e|

7.37) AZtci H e¨w³i PvB‡Z AwaK Rv‡jg †K, †h Avjøvn&i cÖwZ wg_¨v Av‡ivc K‡i A_ev Zvi wb‡`©kvejx‡K wg_¨v e‡j? Zviv Zv‡`i MÖ‡š' wjwLZ Ask †c‡q hv‡e| Ggb wK, hLb Zv‡`i Kv‡Q Avgvi †cÖwiZ †dikZviv cÖvY †bIqvi R‡b¨ †cuŠ‡Q, ZLb Zviv e‡j; Zviv †Kv_vq †Mj, hv‡`i †K †Zvgiv Avjøvn& e¨ZxZ Avnevb Ki‡Z? Zviv DËi †`‡e: Avgv‡`i KvQ †_‡K DavI n‡q †M‡Q, Zviv wb‡R‡`i m¤ú‡K© ¯^xKvi Ki‡e †h, Zviv Aek¨B Kv‡di wQj|

7.38) Avjøvn& ej‡eb: †Zvgv‡`i c~‡e© wRb I gvb‡ei †hme m¤úÖ`vq P‡j †M‡Q, Zv‡`i mv‡_ †ZvgivI †`vh‡L hvI| hLb GK m¤úÖ`vq cÖ‡ek Ki‡e; ZLb Ab¨ m¤úÖ`vq‡K Awfm¤úvZ Ki‡e| GgbwK, hLb Zv‡Z mevB cwZZ n‡e, ZLb cieZx©iv c~e©eZ©x‡`i m¤ú‡K© ej‡e: †n Avgv‡`i cÖwZcvjK GivB Avgv‡`i‡K wec_Mvgx K‡iwQj| AZGe, Avcwb Zv‡`i‡K wØMyY kvw¯Í w`b| Avjøvn& ej‡eb cÖ‡Z¨‡KiB wØMyY; †Zvgiv Rvb bv|

7.39) c~e©eZ©xiv cieZ©x‡`i‡K ej‡e: Zvn‡j Avgv‡`i Dci †Zvgv‡`i †Kvb †kªôZ¡ †bB AZGe, kvw¯Í Av¯^v`b Ki ¯^xq K‡g©i Kvi‡Y|

7.40) wbðqB hviv Avgvi AvqvZmg~n‡K wg_¨v e‡j‡Q Ges GMy‡jv †_‡K AnsKvi K‡i‡Q, Zv‡`i R‡b¨ AvKv‡ki Øvi D¤§y³ Kiv n‡e bv Ges Zviv Rvbœv‡Z cÖ‡ek Ki‡e bv| †h ch©šÍ bv m~‡Pi wQ`ª w`‡q DU cÖ‡ek K‡i| Avwg Ggwbfv‡e cvcx‡`i‡K kvw¯Í cÖ`vb Kwi|

7.41) Zv‡`i R‡b¨ biKvwMœi kh¨v i‡q‡Q Ges Dci †_‡K Pv`i| Avwg Ggwbfv‡e Rv‡jg‡`i‡K kvw¯Í cÖ`vb Kwi|

7.42) hviv wek¦vm ¯'vcb K‡i‡Q Ges mrKg© K‡i‡Q Avwg KvD‡K Zvi mvg‡_©¨i PvB‡Z †ekx †evSv †`B bv| ZvivB Rvbœv‡Zi Awaevmx| Zviv Zv‡ZB wPiKvj _vK‡e|

7.43) Zv‡`i AšÍ‡i hv wKQy `ytL wQj, Avwg Zv †ei K‡i †`e| Zv‡`i Zj‡`k w`‡q wbS©iYx cÖevwnZ n‡e| Zviv ej‡e: Avjøvn& †kvKi, whwb Avgv‡`i‡K G ch©šÍ †cŠwQ‡q‡Qb| Avgiv KLbI c_ †cZvg bv, hw` Avjøvn& Avgv‡`i‡K c_ cÖ`k©b bv Ki‡Zb| Avgv‡`i cÖwZcvj‡Ki im~j Avgv‡`i Kv‡Q mZ¨K_v wb‡q G‡mwQ‡jb| AvIqvR Avm‡e: GwU Rvbœv‡Z| †Zvgiv Gi DËivwaKvix n‡j †Zvgv‡`i K‡g©i cÖwZ`v‡b|

7.44) Rvbœv‡Zxiv †`vhLx‡`i‡K †W‡K ej‡e: Avgv‡`i mv‡_ Avgv‡`i cÖwZcvjK †h Iqv`v K‡iwQ‡jb, Zv Avgiv mZ¨ †c‡qwQ? AZGe, †ZvgivI wK †Zvgv‡`i cÖwZcvj‡Ki Iqv`v mZ¨ †c‡qQ? Zviv ej‡e: n¨uv| AZtci GKRb †NvlK Df‡qi gvSLv‡b †NvlYv Ki‡e: Avjøvn&i Awfm¤úvZ Rv‡jg‡`i Dci|

7.45) hviv Avjøvn&i c‡_ evav w`Z Ges Zv‡Z eµZv A‡b¦lY KiZ| Zviv ciKv‡ji wel‡qI Awek¦vmx wQj|

7.46) Df‡qi gvSLv‡b GKwU cÖvPxi _vK‡e Ges Aviv‡di Dc‡i A‡bK †jvK _vK‡e| Zviv cÖ‡Z¨K‡K Zvi wPnƒ Øviv wP‡b †b‡e| Zviv Rvbœv‡Zx‡`i‡K †W‡K ej‡e: †Zvgv‡`i Dci kvwšÍ ewl©Z †nvK| Zviv ZLbI Rv›¥v‡Z cÖ‡ek Ki‡e bv, wKšÍ~ cÖ‡ek Kivi e¨vcv‡i AvMÖnx n‡e|

7.47) hLb Zv‡`i `„wó †`vhLx‡`i Dci co‡e, ZLb ej‡e: †n Avgv‡`i cÖwZcvjK, Avgv‡`i‡K G Rv‡jg‡`i mv_x K‡iv bv|

7.48) Avivdevmxiv hv‡`i‡K Zv‡`i wPnƒ Øviv wPb‡e, Zv‡`i‡K †W‡K ej‡e †Zvgv‡`i `jej I J×Z¨ †Zvgv‡`i †Kvb Kv‡R Av‡mwb|

7.49) Giv wK ZvivB; hv‡`i m¤ú‡K© †Zvgiv Kmg †L‡q ej‡Z †h, Avjøvn& G‡`i cÖwZ AbyMÖn Ki‡eb bv| cÖ‡ek Ki Rvbœv‡Z| †Zvgv‡`i †Kvb Avk¼v †bB Ges †Zvgiv `ytwLZ n‡e bv|

7.50) †`vhLxiv Rvbœv‡Zx‡`i‡K †W‡K ej‡e: Avgv‡`i Dci mvgvb¨ cvwb wb‡ÿc Ki A_ev Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K †h iyhx w`‡q‡Qb, Zv †_‡KB wKQy `vI| Zviv ej‡e: Avjøvn& GB Dfq e¯Í~ Kv‡di‡`i R‡b¨ wbwl× K‡i‡Qb,

7.51) Zviv ¯^xq ag©‡K Zvgvkv I †Ljv evwb‡q wb‡qwQj Ges cvw_©e Rxeb Zv‡`i †K †avKvq †d‡j †i‡LwQj| AZGe, Avwg AvR‡K Zv‡`i‡K fy‡j hve; †hgb Zviv G w`‡bi mvÿvr‡K fy‡j wM‡qwQj Ges †hgb Zviv AvqvZmg~n‡K Awek¦vm KiZ|

7.52) Avwg Zv‡`i Kv‡Q MÖš' †cŠwQ‡qwQ, hv Avwg ¯^xq Áv‡b we¯ÍvwiZ eY©bv K‡iwQ, hv c_cÖ`k©K Ges gywgb‡`i R‡b¨ ingZ|

7.53) Zviv wK GLb G A‡cÿvqB Av‡Q †h, Gi welqe¯Í~ cÖKvwkZ †nvK? †hw`b Gi welqe¯Í~ cÖKvwkZ n‡e, †mw`b c~‡e© hviv G‡K f~‡j wM‡qwQj, Zviv ej‡e: ev¯ÍweKB Avgv‡`i cÖwZcvj‡Ki cqM¤¦iMY mZ¨mn AvMgb K‡iwQ‡jb| AZGe, Avgv‡`i R‡b¨ †Kvb mycvwikKvix Av‡Q wK †h, mycvwik Ki‡e A_ev Avgv‡`i‡K cyb: †cÖiY Kiv n‡j Avgiv c~‡e© hv KiZvg Zvi wecixZ KvR K‡i AvmZvg| wbðq Zviv wb‡R‡`i‡K ÿwZMÖ¯Í K‡i‡Q| Zviv gbMov hv ejZ, Zv DavI n‡q hv‡e|

7.54) wbðq †Zvgv‡`i cÖwZcvjK Avjøvn&| wZwb b‡fvgÛj I f~gÛj‡K Qq w`‡b m„wó K‡i‡Qb| AZtci Avi‡ki Dci AwawóZ n‡q‡Qb| wZwb cwi‡q †`b iv‡Zi Dci w`b‡K GgZve¯'vq †h, w`b †`Š‡o iv‡Zi wcQ‡b Av‡m| wZwb m„wó K‡i‡Qb m~h©, P›`ª I bÿÎ †`Šo ¯^xq Av‡`‡ki AbyMvgx| ky‡b †iL, ZvuiB KvR m„wó Kiv Ges Av‡`k `vb Kiv| Avjøvn&, eiKZgq whwb wek¦RM‡Zi cÖwZcvjK|

7.55) †Zvgiv ¯^xq cÖwZcvjK‡K WvK, KvKzwZ-wgbwZ K‡i Ges ms‡Mvc‡b| wZwb mxgv AwZµgKvix‡`i‡K cQ›` K‡ib bv|

7.56) c„w_ex‡K Kyms¯‹vigy³ I wVK Kivi ci Zv‡Z Ab_© m„wó K‡iv bv| Zuv‡K Avnevb Ki fq I Avkv mnKv‡i| wbðq Avjøvn&i KiyYv mrKg©kxj‡`i wbKUeZx©|

7.57) wZwbB e„wói c~‡e© mymsev`evnx evqy cvwV‡q †`b| GgbwK hLb evqyivwk cvwbc~b© †gNgvjv e‡q Av‡b, ZLb Avwg G †gNgvjv‡K GKwU g„Z kn‡ii w`‡K nu¨vwK‡q †`B| AZtci G †gN †_‡K e…wó aviv el©Y Kwi| AZtci cvwb Øviv me iK‡gi dj Drcbœ Kwi| Ggwb fv‡e g„Z‡`i‡K †ei Kie-hv‡Z †Zvgiv wPšÍv Ki|

7.58) †h kni DrK…ó, Zvi dmj Zvi cÖwZcvj‡Ki wb‡`©‡k Drcbœ nq Ges hv wbK…ó Zv‡Z AíB dmj Drcbœ nq| Ggwbfv‡e Avwg AvqvZmg~n Nywi‡q wdwi‡q eY©bv Kwi K…ZÁ m¤úÖ`v‡qi R‡b¨|

7.59) wbðq Avwg byn‡K Zvi m¤úÖ`v‡qi cÖwZ cvwV‡qwQ| †m ejj: †n Avgvi m¤úÖ`vq, †Zvgiv Avjøvn&i Gev`Z Ki| wZwb e¨ZxZ †Zvgv‡`i †Kvb Dcvm¨ †bB| Avwg †Zvgv‡`i R‡b¨ GKwU gnvw`e‡mi kvw¯Íi Avk¼v Kwi|

7.60) Zvi m¤úÖ`v‡qi m`©viiv ejj: Avgiv †Zvgv‡K cÖKvk¨ c_åóZvi gv‡S †`L‡Z cvw"Q|

7.61) †m ejj: †n Avgvi m¤úÖ`vq, Avwg KLbI åvšÍ bB; wKšÍ~ Avwg wek¦cÖwZcvj‡Ki im~j|

7.62) †Zvgv‡`i‡K cÖwZcvj‡Ki cqMvg †cuŠQvB Ges †Zvgv‡`i‡K m`yc‡`k †`B| Avwg Avjøvn&i cÿ †_‡K Ggbme welq Rvwb, †hMy‡jv †Zvgiv Rvb bv|

7.63) †Zvgiv wK Avðh©‡eva KiQ †h, †Zvgv‡`i Kv‡Q †Zvgv‡`i cÖwZcvj‡Ki cÿ †_‡K †Zvgv‡`i ga¨ †_‡KB GKR‡bi evPwbK Dc‡`k G‡m‡Q hv‡Z †m †Zvgv‡`i‡K fxwZ cÖ`k©b K‡i, †hb †Zvgiv mshZ nI Ges †hb †Zvgiv AbyM„nxZ nI|

7.64) AZtci Zviv Zv‡K wg_¨v cÖwZcbœ Kij| Avwg Zv‡K Ges †bŠKvw¯'Z †jvK‡`i‡K D×vi Kijvg Ges hviv wg_¨v‡ivc KiZ, Zv‡`i‡K Wywe‡q w`jvg| wbðq Zviv wQj AÜ|

7.65) Av` m¤úÖ`v‡qi Kv‡Q †cÖiY K‡iwQ Zv‡`i fvB ny`‡K| †m ejj: †n Avgvi m¤úÖ`vq, †Zvgiv Avjøvn&i Gev`Z Ki| wZwb e¨wZZ †Zvgv‡`i †Kvb Dcvm¨ †bB|

7.66) Zviv ¯cÖ`v‡qi m`©iiv ejj: Avgiv †Zvgv‡K wb‡e©va †`L‡Z cvw”Q Ges Avgiv †Zvgv‡K wg_¨vev`x g‡b Kwi|

7.67) †m ejj: †n Avgvi m¤úÖ`vq, Avwg †gv‡UB wb‡e©va bB, eis Avwg wek¦ cÖwZcvj‡Ki †cÖwiZ cqM¤¦i|

7.68) †Zvgv‡`i †K cÖwZcvj‡Ki cqMvg †cuŠQvB Ges Avwg †Zvgv‡`i wnZvKv•ÿx wek¦¯Í|

7.69) †Zvgiv wK Avðh©‡‡eva KiQ †h, †Zvgv‡`i Kv‡Q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi cÿ †_‡K †Zvgv‡`i ga¨ †_‡KB GKR‡bi evPwbK Dc‡`k G‡m‡Q hv‡Z †m †Zvgv‡`i‡K fxwZ cÖ`k©b K‡i| †Zvgiv m¥iY Ki, hLb Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K KI‡g b~‡ni ci m`©vi K‡i‡Qb Ges †Zvgv‡`i †`‡ni we¯Í„wZ †ekx K‡i‡Qb| †Zvgiv Avjøvn&i †bqvgZmg~n m¥iY Ki-hv‡Z †Zvgv‡`i g½j nq|

7.70) Zviv ejj: Zzwg wK Avgv‡`i Kv‡Q GR‡b¨ G‡mQ †h Avgiv GK Avjøvn&i Gev`Z Kwi Ges Avgv‡`i evc-`v`v hv‡`i c~Rv KiZ, Zv‡`i‡K †Q‡o †`B? AZGe wb‡q Avm Avgv‡`i Kv‡Q hvÏ¡viv Avgv‡`i‡K fq †`Lv”Q, hw` Zywg mZ¨ev`x nI|

7.71) †m ejj: AeavwiZ n‡q †M‡Q †Zvgv‡`i Dci †Zvgv‡`i cÖwZcvj‡Ki cÿ †_‡K kvw¯Í I †µva| Avgvi mv‡_ Hme bvg m¤ú‡K© †Kb ZK© KiQ, †hMy‡jv †Zvgiv I †Zvgv‡`i evc-`v`viv †i‡L‡Q| Avjøvn G‡`i †Kvb g›` AeZx©Y K‡ibwb| AZGe A‡cÿv Ki| AvwgI †Zvgv‡`i mv‡_ A‡cÿv KiwQ|

7.72) AbšÍi Avwg Zv‡K I Zvi m½x‡`i‡K ¯^xq AbyMÖ‡n iÿv Kijvg Ges hviv Avgvi AvqvZmg~‡n wg_¨v‡ivc KiZ Zv‡`i g~j †K‡U w`jvg| Zviv gvb¨Kvix wQj bv|

7.73) mvgy` m¤úÖ`v‡qi Kv‡Q †cÖiY K‡iwQ Zv‡`i fvB mv‡jn&‡K| †m ejj: †n Avgvi m¤úÖ`vq, †Zvgiv Avjøvn&i Gev`Z Ki| wZwb e¨wZZ †Zvgv‡`i †Kvb Dcvm¨ †bB| †Zvgv‡`i Kv‡Q †Zvgv‡`i cÖwZcvj‡Ki cÿ †_‡K GKwU cÖgvY G‡m †M‡Q| GwU Avjøvn&i Dóx †Zvgv‡`i R‡b¨ cÖgvY| AZGe G‡K †Q‡o `vI, Avjøvn&i fywg‡Z P‡o †eov‡e| G‡K Amrfv‡e ¯ck© Ki‡e bv| Ab¨_vq †Zvgv‡`i‡K hš¿bv`vqK kvw¯Í cvKovI Ki‡e|

7.74) †Zvgiv m¥iY Ki, hLb †Zvgv‡`i‡K Av` RvwZi c‡i m`©vi K‡i‡Qb; †Zvgv‡`i‡K c„w_ex‡Z wVKvbv w`‡q‡Qb| †Zvgiv big gvwU‡Z AÆvwjKv wbg©vb Ki Ges ce©Z MvÎ Lbb K‡i cÖ‡Kvô wbg©vY Ki| AZGe Avjø vni AbyMÖn m¥iY Ki Ges c„w_ex‡Z Ab_© m„wó K‡iv bv|

7.75) Zvi m¤úÖ`v‡qi `vw¤¢K m`©viiv Cgvb`vi `vwi`ª‡`i‡K wR‡Ám Kij: †Zvgiv wK wek¦vm Ki †h mv‡jn †K Zvi cvjbKZ©v †cÖiY K‡i‡Qb; Zviv ejj Avgiv †Zv Zvi AvbxZ wel‡qi cÖwZ wek¦vmx|

7.76) `vw¤¢Kiv ejj: †Zvgiv †h wel‡q wek¦vm ¯'vcb K‡iQ, Avgiv Zv‡Z A¯^xK…Z|

7.77) AZtci Zviv DóªxþK nZ¨v Kij Ges ¯^xq cÖwZcvjþKi Avþ`k Agvb¨ Kij| Zviv ejj: †n Qvþjn, wbþq Gm hÏ¡viv Avgvþ`iþK fq †`LvþZ, hw` Zzwg ivmyj nþq _vK|

7.78) AZtci cvKovI Kij Zvþ`iþK f~wgK¤ú| dþj mKvj †ejvq wbR wbR M„þn Dcyo nþq cþo iBj|

7.79) Qvþjn Zvþ`i KvQ †_þK cÖ¯'vb Kiþjv Ges ejj: †n Avgvi m¤úÖ`vq, Avwg †Zvgvþ`i KvþQ ¯^xq cÖwZcvjþKi cqMvg †cŠwQþqwQ Ges †Zvgvþ`i g½j Kvgbv KþiwQ wKšÍ~ †Zvgiv g½jKv•ÿxþ`iþK fvjevm bv|

7.80) Ges Avwg jyZþK †cªiY KþiwQ| hLb †m ¯^xq m¤úÖ`vqþK ejj: †Zvgiv wK Ggb Akøxj KvR KiQ, hv †Zvgvþ`i c~þe© mviv weþk¦i †KD Kþiwb ?

7.81) †Zvgiv †Zv KvgekZt cyiylþ`i KvþQ Mgb Ki bvixþ`iþK †Qþo| eis †Zvgiv mxgv AwZµg KþiQ|

7.82) Zvui m¤úÖ`vq G Qvov †Kvb DËi w`j bv †h, †ei Kþi `vI Gþ`iþK kni †_þK| Giv Lye mvay _vKþZ Pvq|

7.83) AZtci Avwg ZvþK I Zuvi cwievi cwiRbþK evuwPþq w`jvg, wKšÍ~ Zvi ¯¿x| †m Zvþ`i gþa¨B iþq †Mj, hviv iþq wMþqwQj| Avwg Zvþ`i Dci cÖ¯Íi e„wó el©Y Kijvg|

7.84) AZGe, †`L †MvbvnMviþ`i cwiYwZ †Kgb nþqþQ|

7.85) Avwg gv`Bqvþbi cÖwZ Zvþ`i fvB †kvqvþqeþK †cÖiY KþiwQ| †m ejj: †n Avgvi m¤úÖ`vq! †Zvgiv Avjøvn&i Gev`Z Ki| wZwb e¨ZxZ †Zvgvþ`i †Kvb Dcvm¨ †bB| †Zvgvþ`i KvþQ †Zvgvþ`i cÖwZcvjþKi cÿ †_þK cÖgvY Gþm †MþQ| AZGe †Zvgiv gvc I IRb c~b© Ki Ges gvbylþK Zvþ`i `ªe¨w` Kg w`þqv bv Ges fyc„þói ms¯‹vi mvab Kivi ci ZvþZ Ab_© m„wó Kþiv bv| GB nj †Zvgvþ`i Rþb¨ Kj¨vYKi, hw` †Zvgiv wek¦vmx nI|

7.86) †Zvgiv cþ_ NvþU G Kviþ Y eþm †_þKv bv †h, Avjøvn& wek¦vmxþ`iþK nygwK w`þe, Avjøvn&i cþ_ evav m„wó Kiþe Ges ZvþZ eµZv AbymÜvb Kiþe| m¥iY Ki, hLb †Zvgiv msL¨vq Aí wQþj AZtci Avjøvn& †Zvgvþ`iþK AwaK KþiþQb Ges jÿ¨ Ki wKiƒc Akyf cwiYwZ nþqþQ Ab_©Kvixþ`i|

7.87) Avi hw` †Zvgvþ`i GK`j H welþqi cÖwZ wek¦vm ¯'vcb Kþi hv wbþq Avwg †cÖwiZ nþqwQ Ges GK`j wek¦vm ¯'vcb Kþi hv wbþq Avwg †cÖwiZ nþqwQ Ges GK`j wek¦vm ¯'vcb bv Kþi, Zþe Qei Ki †h ch©šÍ Avjøvn& Avgvþ`i gþa¨ gxgvsmv bv Kþi †`b| wZwbB †kªó gxgvsmvKvix|

7.88) Zvi m¤úÖ`vþqi `vw¤¢K m`©viiv ejj: †n †kvqvþqe, Avgiv Aek¨B †ZvgvþK Ges †Zvgvi mvþ_ wek¦vm ¯'vcbKvixþ`iþK kni †_þK †ei Kþi †`e A_ev †Zvgiv Avgvþ`i aþg© cÖZ¨veZ©b Kiþe| †kvqvþqe ejj: Avgiv AcQ›` KiþjI wK ?

7.89) Avgiv Avjøvn&i cÖwZ wg_¨v Acev`Kvix nþq hve hw` Avgiv †Zvgvþ`i aþg© cÖZ¨veZ©b Kwi, A_P wZwb Avgvþ`iþK G †_þK gyw³ w`þqþQb| Avgvþ`i KvR bq G aþg© cÖZ¨veZ©b Kiv, wKšÍ~ Avgvþ`i cÖwZ cvjK Avjøvn& hw` Pvb| Avgvþ`i cÖwZcvjK cÖþZ¨K e¯Í~þK ¯^xq Ávb Øviv †eób Kþi AvþQb| Avjøvn&i cÖwZB Avgiv fimv KþiwQ| †n Avgvþ`i cÖwZcvjK Avgvþ`i I Avgvþ`i m¤úÖ`vþqi gþa¨ dqmvjv Kþi wQj h_v_© dqmvjv| AvcwbB †kÖóZg dmjv dqmvjvKvix|

7.90) Zvi m¤úÖ`vþqi Kvþdi m`©viiv ejj: hw` †Zvgiv †kvqvþqþei AbymiY Ki, Zþe wbwðZB ÿwZMÖ¯Í nþe|

7.91) AbšÍi cvKovI Kij Zv‡`i‡K f~wgK¤ú| d‡j Zviv mKvj †ejvq M„n g‡a¨ Dcyo n‡q c‡o iBj|

7.92) †kvqv‡q‡ei cÖwZ wg_¨v‡ivcKvixiv †hb †Kvb w`b †mLv‡b emevmB K‡iwb| hviv †kvqv‡q‡ei cÖwZ wg_¨v‡ivc K‡iwQj, ZvivB ÿwZMÖ¯’ nj|

7.93) AbšÍi †m Zv‡`i KvQ †_‡K cÖ¯’vb Kij Ges ejj: †n Avgvi m¤úÖ`vq, Avwg †Zvgv‡`i‡K cÖwZcvj‡Ki cqMvg †cuŠ‡Q w`‡qwQ Ges †Zvgv‡`i wnZ Kvgbv K‡iwQ| GLb Avwg Kv‡di‡`i R‡b¨ †Kb `ytL Kie|

7.94) Avi Avwg †Kvb Rbc‡` †Kvb bex cvVvBwb, Z‡e (GgZve¯’vq) †h cvKovI K‡iwQ †m Rbc‡`i Awaevmxw`M‡K Kó I K‡VviZvi g‡a¨, hv‡Z Zviv wkw_j n‡q c‡o|

7.95) AZtci AKj¨v‡Yi ¯’‡j Zv Kj¨v‡Y e`‡j w`‡q‡Q| GgbwK Zviv A‡bK †e‡o wM‡qwQ Ges ej‡Z kyiy K‡i‡Q, Avgv‡`i evc-`v`v‡`i DciI Ggb Avb›`-‡e`bv G‡m‡Q| AZtci Avwg Zv‡`i‡K cvKovI K‡iwQ Ggb AvKwm¥Kfv‡e †h Zviv †UiI cvqwb|

7.96) Avi hw` †m Rbc‡`i Awaevmxiv Cgvb AvbZ Ges ci‡nhMvix Aej¤¦b KiZ, Z‡e Avwg Zv‡`i cÖwZ Avmgvbx I cvw_©e †bqvgZ mg~n D¤§y³ K‡i w`Zvg| wKšÍ~ Zviv wg_¨v cÖwZcbœ K‡i‡Q| myZivs Avwg Zv‡`i‡K cvKovI K‡iwQ Zv‡`i K…ZK‡g©i e`jv‡Z|

7.97) GLbI wK GB Rbc‡`i Awaevmxiv G e¨vcv‡i wbwðšÍ †h, Avgvi Avhve Zv‡`i Dci iv‡Zi †ejvq G‡m co‡e A_P ZLb Zviv _vK‡e Ny‡g A‡PZb|

7.98) Avi GB Rbc‡`i Awaevmxiv wK wbwðšÍ n‡q c‡o‡Q †h, Zv‡`i Dci Avgvi Avhve w`‡bi †ejvv‡Z G‡m co‡e A_P Zviv ZLb _vK‡e †Ljv-ayjvq gË|

7.99) Zviv wK Avjøvn&i cvKovI‡qi e¨vcv‡i wbwðšÍ n‡q †M‡Q? e¯Í~Zt Avjøvn&i cvKovI †_‡K ZvivB wbwðšÍ n‡Z cv‡i, hv‡`i aŸsm Nwb‡q Av‡m|

7.100) Zv‡`i wbKU wK GK_v cÖKvwkZ nqwb, hviv DËivwaKvi jvf K‡i‡Q| †mLvbKvi †jvK‡`i aŸsmcÖvß nevi ci hw` Avwg B”Qv KiZvg, , Z‡e Zv‡`i‡K Zv‡`i cv‡ci `iyb cvKovI K‡i †djZvg| e¯Í~Zt Avwg †gvni Gu‡U w`‡qwQ Zv‡`i AšÍimg~‡ni Dci| Kv‡RB Giv kyb‡Z cvq bv|

7.101) GMy‡jv nj †m me Rbc` hvi wKQy weeiY Avwg Avcbv‡K AewnZ KiwQ| Avi wbwðZB I‡`i Kv‡Q †cuŠ‡QwQ‡jb im~j wb`k©b mnKv‡i| AZtci Kwm¥bKvjI Giv Cgvb Avbevi wQj bv, Zvic‡i hv Zvi BwZc~‡e© wg_¨v e‡j cÖwZc›¥ K‡i‡Q| Gfv‡eB Avjøvn& Kv‡di‡`i AšÍ‡i †gvni Gu‡U †`b|

7.102) Avi Zv‡`i AwaKvsk †jvK‡KB Avwg cÖwZÁv ev¯ÍevqbKvixif‡c cvBwb; eis Zv‡`i AwaKvsk‡K †c‡qwQ nyKzg Agvb¨Kvix|

7.103) AZtci Avwg Zv‡`i c‡i g~mv‡K cvwV‡qwQ wb`k©bvejx w`‡q †divDb I Zvi mfvm`‡`i wbKU| e¯Í~Zt Iiv Zuvi †gvKv‡ejvq Kzdix K‡i‡Q| myZivs †P‡q †`L, wK cwiYwZ n‡q‡Q AbvPvix‡`i|

7.104) Avi g~mv ej‡jb, †n †divDb, Avwg wek¦-cvjbKZ©vi cÿ †_‡K AvMZ im~j|

7.105) Avjøvn&i cÿ †_‡K †h mZ¨ G‡m‡Q, Zvi e¨wZµg wKQy bv ejvi e¨vcv‡i Avwg my`„p| Avwg †Zvgv‡`i cilqvi‡`Mv‡ii wb`k©b wb‡q G‡mwQ| myZivs Zzwg ebx BmivCj‡`i‡K Avgvi mv‡_ cvwV‡q `vI|

7.106) †m ejj, hw` Zzwg †Kvb wb`k©b wb‡q G‡m _vK, Zvn‡j Zv Dcw¯’Z Ki hw` Zzwg mZ¨ev`x n‡q _vK|

7.107) ZLb wZwb wb‡ÿc Ki‡jb wb‡Ri jvwVLvbv Ges ZvrÿYvr Zv RjR¨všÍ GK ARM‡i iƒcvšÍwiZ n‡q †Mj|

7.108) Avi †ei Ki‡jb wb‡Ri nvZ Ges Zv m‡½ m‡½ `k©K‡`i †Pv‡L aea‡e D¾¡j †`Lv‡Z jvMj|

7.109) †divD‡bi mv½-cv½iv ej‡Z jvMj, wbðq †jvKwU weÁ-hv`yKi|

7.110) †m †Zvgvw`M‡K †Zvgv‡`i †`k †_‡K †ei K‡i w`‡Z Pvq| G e¨vcv‡i †Zvgv‡`i wK gZ?

7.111) Zviv ejj, Avcwb Zv‡K I Zvi fvB‡K AeKvk `vb Kiyb Ges kn‡i e›`‡i †jvK cvwV‡q w`b †jvK‡`i mg‡eZ Kivi Rb¨|

7.112) hv‡Z Zviv civKvôvm¤úbœ weÁ hv`yKi‡`i G‡b mg‡eZ K‡i|

7.113) e¯Í~Zt hv`yKiiv G‡m †divD‡bi Kv‡Q Dcw¯’Z nj| Zviv ejj, Avgv‡`i R‡b¨ wK †Kvb cvwik÷wgK wba©vwiZ Av‡Q, hw` Avgiv Rqjvf Kwi?

7.114) †m ejj, nu¨v Ges Aek¨B †Zvgiv Avgvi wbKUeZ©x †jvK n‡q hv‡e|

7.115) Zviv ejj, †n g~mv! nq Zzwg wb‡ÿc Ki A_ev Avgiv wb‡ÿc KiwQ|

7.116) wZwb ej‡jb, †ZvgivB wb‡ÿc Ki| hLb Zviv wb‡ÿc Kij ZLb †jvK‡`i †PvLMy‡jv‡K evwa‡q w`j, fxZ-mš¿¯Í K‡i Zzjj Ges gnvhv`y cÖ`k©b Kij|

7.117) Zvici Avwg Inx‡hv‡M g~mv‡K ejjvg, Gevi wb‡ÿc Ki †Zvgvi jvwVLvbv| AZGe m‡½ m‡½ Zv †m mgy`q‡K wMj‡Z jvMj, hv Zviv evwb‡qwQj hv`y e‡j|

7.118) myZivs Gfv‡e cÖKvk n‡q †Mj mZ¨ welq Ges fyj cÖwZcbœ n‡q †Mj hv wKQz Zviv K‡iwQj|

7.119) myZivs Zviv †mLv‡bB civwRZ n‡q †Mj Ges AZxe jvwÄZ nj|

7.120) Ges hv`yKiiv †mR`vq c‡o †Mj|

7.121) ejj, Avgiv Cgvb AvbwQ gnv we‡k¦i cilqvi‡`Mv‡ii cÖwZ|

7.122) whwb g~mv I nviy‡bi cilqvi‡`Mvi|

7.123) †divDb ejj, †Zvgiv wK (Zvn‡j) Avgvi AbygwZ †`qvi Av‡MB Cgvb wb‡q Avm‡j-GUv †h cÖZviYv, hv †Zvgiv G bMix‡Z cÖ`k©b Ki‡j| hv‡Z K‡i G kn‡ii Awaevmxw`M‡K kni †_‡K †ei K‡i w`‡Z cvi| myZivs †Zvgiv kxNÖB eyS‡Z cvi‡e|

7.124) Aek¨B Avwg †K‡U †`e †Zvgv‡`i nvZ I cv wecixZ w`K †_‡K| Zvici †Zvgv‡`i mevB‡K k~jx‡Z Pwo‡q gvie|

7.125) Zviv ejj, Avgv‡`i‡K †Zv g„Zz¨i ci wb‡R‡`i cilqvi‡`Mv‡ii wbKU wd‡i †h‡ZB n‡e|

7.126) e¯Í~Zt Avgv‡`i mv‡_ †Zvgvi kÎyZv †Zv G Kvi‡YB †h, Avgiv Cgvb G‡bwQ Avgv‡`i cilqvi‡`Mv‡ii wb`k©bmg~‡ni cÖwZ hLb Zv Avgv‡`i wbKU †cuŠ‡Q‡Q| †n Avgv‡`i cilqvi‡`Mvi Avgv‡`i Rb¨ ‰a‡h¨©i Øvi Ly‡j `vI Ges Avgv‡`i‡K gymjgvb wnmv‡e g„Zz¨ `vb Ki|

7.127) †divD‡bi m¤úÖ`v‡qi m©`viiv ejj, Zzwg wK Ggwb †Q‡o †`‡e g~mv I Zvi m¤úÖ`vq‡K| †`kgq ‰n-ˆP Kivi Rb¨ Ges †Zvgv‡K I †Zvgvi †`e-‡`ex‡K evwZj K‡i †`evi Rb¨| †m ejj, Avwg GLwb nZ¨v Kie Zv‡`i cyÎ mšÍvbw`M‡K; Avi RxweZ ivLe †g‡q‡`i‡K| e¯Í~Zt Avgiv Zv‡`i Dci cÖej|

7.128) g~mv ej‡jb Zvi KIg‡K, mvnvh¨ cÖv_©bv Ki Avjøvn&i wbKU Ges ‰ah© aviY Ki| wbðqB G c„w_ex Avjøvn&i| wZwb wb‡Ri ev›`v‡`i g‡a¨ hv‡K

B”Qv Gi DËivwaKvix evwb‡q †`b Ges †kl Kj¨vY gyËvKx‡`i Rb¨B wba©vwiZ i‡q‡Q|

7.129) Zviv ejj, Avgv‡`i Kó wQj †Zvgvi Avmvi c~‡e© Ges †Zvgvi Avmvi c‡i| wZwb ej‡jb, †Zvgv‡`i ciIqvi‡`Mvi kxNªB †Zvgv‡`i kµ‡`i aŸsm K‡i †`‡eb Ges †Zvgv‡`i‡K †`‡k cªwZwbwaZ¡ `vb Ki‡eb| Zvici †`L‡eb, †Zvgiv †Kgb KvR Ki|

7.130) Zvici Avwg cvKovI K‡iwQ-†divD‡bi Abymvix‡`i‡K `ywf©‡ÿi gva¨‡g Ges dj dm‡ji ÿq-ÿwZi gva¨‡g hv‡Z K‡i Zviv Dc‡`k MÖnY K‡i|

7.131) AZtci hLb kyfw`b wd‡i Av‡m, ZLb Zviv ej‡Z Avi¤¢ K‡i †h, GUvB Avgv‡`i Rb¨ Dc‡hvMx| Avi hw` AKj¨vY G‡m Dcw¯’Z nq Z‡e Zv‡Z g~mvi Ges Zvui m½x‡`i AjÿY e‡j AwfwnZ K‡i| ky‡b ivL Zv‡`i AjÿY †h, Avjøvn&iB G‡j‡g i‡q‡Q, A_P Giv Rv‡b bv|

7.132) Zviv AviI ej‡Z jvMj, Avgv‡`i Dci Rv`y Kivi Rb¨ Zzwg †h wb`k©bB wb‡q Avm bv †Kb Avgiv wKšÍ~ †Zvgvi Dci Cgvb AvbwQ bv|

7.133) myZivs Avwg Zv‡`i Dci cvwV‡q w`jvg Zzdvb, c½cvj, DKzb, e¨vO I i³ cÖf„wZ enywea wb`k©b G‡Ki ci GK| Zvic‡iI Zviv Me© Ki‡Z _vKj| e¯Í~Zt Zviv wQj AcivacÖeY|

7.134) Avi Zv‡`i Dci hLb †Kvb Avhve c‡o ZLb e‡j, †n g~mv Avgv‡`i Rb¨ †Zvgvi ciIqvi‡`Mv‡ii wbKU †m wel‡q †`vqv Ki hv wZwb †Zvgvi mv‡_ Iqv`v K‡i †i‡L‡Qb| hw` Zzwg Avgv‡`i Dci †_‡K G Avhve mwi‡q `vI, Z‡e Aek¨B Avgiv Cgvb Avbe †Zvgvi Dci Ges †Zvgvi mv‡_ ebx-BmivCj‡`i‡K †h‡Z †`e|

7.135) AZtci hLb Avwg Zv‡`i Dci †_‡K Avhve Zz‡j wbZvg wba©vwiZ GKwU mgq ch©šÍ-†hLvb ch©šÍ Zv‡`i‡K †cuŠQv‡bvi D‡Ïk¨ wQj, ZLb ZwoNwo Zviv cÖwZkÖywZ f½ KiZ|

7.136) myZivs Avwg Zv‡`i Kv‡Q †_‡K e`jv wb‡q wbjvg-e¯Í~Zt Zv‡`i‡K mvM‡i Wywe‡q w`jvg| KviY, Zviv wg_¨v cÖwZcbœ K‡iwQj Avgvi wb`k©bmg~n‡K Ges ZrcÖwZ Abxnv cÖ`k©b K‡iwQj|

7.137) Avi hv‡`i‡K `ye©j g‡b Kiv nZ Zv‡`i‡KI Avwg DËivwaKvi `vb K‡iwQ G fyL‡Ûi c~e© I cwðg AÂ‡ji hv‡Z Avwg eiKZ mwbœwnZ †i‡LwQ Ges cwic~Y© n‡q †M‡Q †Zvgvi cvjbKZ©vi cÖwZkÖyZ Kj¨vY ebx-BmivCj‡`i Rb¨ Zv‡`i ˆah¨©avi‡Yi `iyb| Avi aŸsm K‡i w`‡q‡Q †m mewKQy hv ‰Zix K‡iwQj †divDb I Zvi m¤úÖ`vq Ges aŸsm K‡iwQ hv wKQy Zviv myD”P wbg©vY K‡iwQj|

7.138) e¯Í~Zt Avwg mvMi cvi K‡i w`‡qwQ ebx-BmivCjw`M‡K| ZLb Zviv Ggb GK m¤úÖ`v‡qi Kv‡Q wM‡q †cuŠQvj, hviv ¯^n¯Íwbwg©Z g~wZ©cyRvq wb‡qvwRZ wQj| Zviv ej‡Z jvMj, †n g~mv; Avgv‡`i Dcvmbvi Rb¨I Zv‡`i g~wZ©i gZB GKwU g~wZ© wbg©vY K‡i w`b| wZwb ej‡jb, †Zvgv‡`i g‡a¨ eoB AÁZv i‡q‡Q|

7.139) Giv †h, Kv‡R wb‡qvwRZ i‡q‡Q Zv aŸsm n‡e Ges hv wKQy Zviv K‡i‡Q Zv †h fyj!

7.140) wZwb ej‡jb, Zvn‡j wK Avjøvn&‡K Qvov †Zvgv‡`i Rb¨ Ab¨ †Kvb Dcvm¨ AbymÜvb Kie, A_P wZwbB †Zvgvw`M‡K mviv we‡k¦ †kªôZ¡ `vb K‡i‡Qb|

7.141) Avi †m mg‡qi K_v m¥iY Ki, hLb Avwg †Zvgv‡`i‡K †divD‡bi †jvK‡`i Kej †_‡K gyw³ w`‡qwQ; Zviv †Zvgv‡`i‡K w`Z wbK…ó kvw¯Í, †Zvgv‡`i cyÎ-mšÍvb‡`i †g‡i †djZ Ges †g‡q‡`i euvwP‡q ivLZ| G‡Z †Zvgv‡`i cÖwZ †Zvgv‡`i ciIqvi‡`Mv‡ii weivU cixÿv i‡q‡Q|

7.142) Avi Avwg g~mv‡K cÖwZkÖywZ w`‡qwQ wÎk ivwÎi Ges †mMy‡jv‡K c~b© K‡iwQ Av‡iv `k Øviv| e¯Í~Zt Gfv‡e Pwjøk iv‡Zi †gqv` c~Y© n‡q †M‡Q| Avi g~mv Zuvi fvB nviyb‡K ej‡jb, Avgvi m¤úÖ`v‡q Zzwg Avgvi cÖwZwbwa wnmv‡e _vK| Zv‡`i ms‡kvab Ki‡Z _vK Ges nv½vgv m„wóKvix‡`i c‡_ P‡jv bv|

7.143) Zvici g~mv hLb Avgvi cÖwZkÖyZ mgq Abyhvqx G‡m nvwhi n‡jb Ges Zvui mv‡_ Zvi ciIqvi‡`Mvi K_v ej‡jb, ZLb wZwb ej‡jb, †n Avgvi cÖfy, †Zvgvi `x`vi Avgv‡K `vI, †hb Avwg †Zvgv‡K †`L‡Z cvB| wZwb ej‡jb, Zzwg Avgv‡K Kwm¥bKv‡jI †`L‡Z cv‡e bv, Z‡e Zzwg cvnv‡oi w`‡K †`L‡Z _vK, †mwU hw` ¯^¯’v‡b `uwo‡q _v‡K Z‡e ZywgI Avgv‡K †`L‡Z cv‡e| Zvici hLb Zvi ciIqvi`Mvi cvnv‡oi Dci Avcb †R¨vwZi wewKiY NUv‡jb, †mwU‡K weaŸ¯Í K‡i w`‡jb Ges g~mv AÁvb n‡q c‡o †M‡jb| AZtci hLb Zuvi Ávb wd‡i Gj; ej‡jb, †n cÖfy! †Zvgvi mËv cweÎ, †Zvgvi `iev‡i Avwg ZIev KiwQ Ges AvwgB me©cÖ_g wek¦vm ¯’vcb KiwQ|

7.144) (ciIqvi‡`Mvi) ej‡jb, †n g~mv, Avwg †Zvgv‡K Avgvi evZ©v cvVv‡bvi Ges K_v ejvi gva¨‡g †jvK‡`i Dci wewkóZv `vb K‡iwQ| myZivs hv wKQy Avwg †Zvgv‡K `vb Kijvg, MÖnY Ki Ges K…ZÁ _vK|

7.145) Avi Avwg †Zvgv‡K c‡U wj‡L w`‡qwQ me©cÖKvi Dc‡`k I we¯ÍvwiZ me welq| AZGe, GMy‡jv‡K `„pfv‡e aviY Ki Ges ¯^RvwZ‡K Gi Kj¨vYKi welqmg~n `„pZvi mv‡_ cvj‡bi wb‡`©k `vI|

7.146) Avwg Avgvi wb`k©bmg~n n‡Z Zv‡`i‡K wdwi‡q ivwL, hviv c„w_ex‡Z Ab¨vqfv‡e Me© K‡i| hw` Zviv mg¯Í wb`k©b cÖZ¨ÿ K‡i †d‡j, ZeyI Zv wek¦vm Ki‡e bv| Avi hw` †n`v‡q‡Zi c_ †`‡L, Z‡e †m c_ MÖnY K‡i bv| A_P †Mvgivnxi c_ †`L‡j ZvB MÖnY K‡i †bq| Gi KviY, Zviv Avgvi wb`k©bmg~n‡K wg_¨v e‡j g‡b K‡i‡Q Ges Zv †_‡K †eLei i‡q †M‡Q|

7.147) e¯Í~Zt hviv wg_¨v †R‡b‡Q Avgvi AvqvZmg~‡K Ges Av‡Liv‡Zi mvÿvZ‡K, Zv‡`i hveZxq KvRKg© aŸsm n‡q †M‡Q| †Zgb e`jvB †m cv‡e †hgb Avgj KiZ|

7.148) Avi evwb‡q wbj g~mvi m¤úÖ`vq Zvi Abycw¯’wZ‡Z wb‡R‡`i AjsKvivw`i Øviv GKwU evQyi Zv †_‡K †eiyw”Qj Ônv¤¦v nv¤¦vÕ kã| Zviv wK GK_vI jÿ¨ Kij bv †h, †mwU Zv‡`i mv‡_ K_vI ej‡Q bv Ges Zv‡`i‡K †Kvb c_I evZ‡j w`‡”Q bv! Zviv †mwU‡K Dcvm¨ evwb‡q wbj| e¯Í~Zt Zviv wQj Rv‡jg|

7.149) AZtci hLb Zviv AbyZß nj Ges eyS‡Z cvij †h, Avgiv wbwðZB †Mvgivn n‡q c‡owQ, ZLb ej‡Z jvMj, Avgv‡`i cÖwZ hw` Avgv‡`i ciIqvi‡`Mvi KiyYv bv K‡ib, Z‡e Aek¨B Avgiv aesm n‡q hve|

7.150) Zvici hLb g~mv wbR m¤úÖ`v‡q wd‡i G‡jb ivMvw¤¦Z I AbyZß Ae¯’vq, ZLb ej‡jb, Avgvi Abycw¯’wZ‡Z †Zvgiv Avgvi wK wbK…ó cªwZwbwaZ¡UvB bv K‡iQ| †Zvgiv wbR ciIqvi‡`Mv‡ii nyKzg †_‡K wK Zvovnyov K‡i †dj‡j Ges †m ZLZxMy‡jv Qyu‡o †d‡j w`‡jb Ges wb‡Ri fvB‡qi gv_vi Pzj †P‡c a‡i wb‡Ri w`‡K Uvb‡Z jvM‡jb| fvB ej‡jb, †n Avgvi gv‡qi cyÎ, †jvKMy‡jv †h Avgv‡K `ye©j g‡b Kij Ges Avgv‡K †h †g‡i †djvi Dcµg K‡iwQj| myZivs Avgvi Dci Avi kÎy‡`i nvwmI bv| Avi Avgv‡K Rvwjg‡`i mvwi‡Z MY¨ K‡iv bv|

7.151) g~mv ej‡jb, †n Avgvi ciIqvi‡`Mvi, ÿgv Ki Avgv‡K Avi Avgvi fvB‡K Ges Avgv‡`i‡K †Zvgvi ing‡Zi AšÍf©y³ Ki| Zzwg †h me©vwaK KiyYvgq|

7.152) Aek¨ hviv †Mverm‡K Dcvm¨ evwb‡q wb‡q‡Q, Zv‡`i Dci Zv‡`i ciIqvi‡`Mv‡ii cÿ †_‡K cvw_©e G Rxe‡bB Mhe I jvÃbv G‡m co‡e| Ggwb Avwg Acev` Av‡ivcKvix‡`i‡K kvw¯Í w`‡q _vwK|

7.153) Avi hviv g›` KvR K‡i, Zvic‡i ZIev K‡i †bq Ges Cgvb wb‡q Av‡m, Z‡e wbðqB †Zvgvi ciIqvi‡`Mvi ZIevi ci Aek¨ ÿgvKvix, KiyYvgq|

7.154) Zvici hLb g~mvi ivM c‡o †Mj, ZLb wZwb ZLZxMy‡jv Zz‡j wb‡jb| Avi hv wKQy Zv‡Z †jLv wQj, Zv wQj †m mg¯Í †jv‡Ki Rb¨ †n`v‡qZ I ingZ hviv wb‡R‡`i ciIqvi‡`Mvi‡K fq K‡i|

7.155) Avi g~mv †e‡Q wb‡jb wb‡Ri m¤úÖ`vq †_‡K mËi Rb †jvK Avgvi cÖwZkÖyZ mg‡qi Rb¨| Zvici hLb Zv‡`i‡K f~wgK¤ú cvKovI Kij, ZLb ej‡jb, †n Avgvi ciIqvi‡`Mvi, Zzwg hw` B"Qv Ki‡Z, Z‡e Zv‡`i‡K Av‡MB aŸsm K‡i w`‡Z Ges Avgv‡KI| Avgv‡`i‡K wK †m K‡g©i Kvi‡Y aŸsm KiQ, hv Avgvi m¤úÖ`v‡qi wb‡e©va †jv‡Kiv K‡i‡Q? GmeB †Zvgvi cixÿv; Zzwg hv‡K B"Qv G‡Z c_ åó Ki‡e Ges hv‡K B"Qv mií‡_ ivL‡e| Zzwg †h Avgv‡`i iÿK-myZivs Avgv‡`i‡K ÿgv K‡i `vI Ges Avgv‡`i Dci Kiybv Ki| ZvQvov ZzwgB †Zv me©vwaK ÿgvKvix|

7.156) Avi c„w_ex‡Z Ges Av‡Liv‡Z Avgv‡`i Rb¨ Kj¨vY wj‡L `vI| Avgiv †Zvgvi w`‡K cÖZ¨veZ©b KiwQ| Avjøvn& Zvqvjv ej‡jb, Avgvi Avhve ZviB Dci cwie¨vß| myZivs Zv Zv‡`i Rb¨ wj‡L †`e hviv fq iv‡L, hvKvZ `vb K‡i Ges hviv Avgvi AvqZmgy‡ni Dci wek¦vm ¯'vcb K‡i|

7.157) †mmg¯Í †jvK, hviv AvbyMZ¨ Aej¤¦b K‡i G im~‡ji, whwb Dg¥x bex, huvi m¤ú‡K© Zviv wb‡R‡`i Kv‡Q iwÿZ ZvIivZ I BÄx‡j †jLv †`L‡Z cvq, wZwb Zv‡`i‡K wb‡`©k †`b mrK‡g©i, eviY K‡ib AmrKg© †_‡K; Zv‡`i Rb¨ hveZxq cweÎ e¯Í~ nvjvj †Nvlbv K‡ib I wbwl× K‡ib nvivg e¯Í~mg~n Ges Zv‡`i Dci †_‡K †m †evSv bvwg‡q †`b Ges e›`xZ¡ AcmviY K‡ib hv Zv‡`i Dci we`¨gvb wQj| myZivs †hme †jvK Zuvi Dci Cgvb G‡b‡Q, Zuvi mvnPh© Aej¤¦b K‡i‡Q, Zvu‡K mvnvh¨ K‡i‡Q Ges †m b~‡ii AbymiY K‡i‡Q hv Zvi mv‡_ AeZxY© Kiv n‡q‡Q, kyaygvÎ ZvivB wb‡R‡`i D‡Ïk¨ mdjZv AR©b Ki‡Z †c‡i‡Q|

7.158) e‡j `vI, †n gvbe gÛjx| †Zvgv‡`i mevi cÖwZ Avwg Avjøvn& †cÖwiZ im~j, mgMÖ Avmgvb I hgx‡bi Zvi ivRZ¡| GKgvÎ Zuv‡K Qvov Avi Kv‡iv Dcvmbv bq| wZwb Rxeb I g„Zz¨ `vb K‡ib| myZivs †Zvgiv mevB wek¦vm ¯'vcb K‡iv Avjøvn&i Dci Zuvi †cÖwiZ D¤§x bexi Dci, whwb wek¦vm iv‡Lb Avjøvn&i Ges Zuvi mg¯Í Kvjv‡gi Dci| Zuvi AbymiY Ki hv‡Z mij c_cÖvß n‡Z cvi|

7.159) e¯Í~Zt g~mvi m¤úÖ`v‡q GKwU `j i‡q‡Q hviv mZ¨c_ wb‡`©k K‡i Ges †m g‡ZB wePvi K‡i _v‡K|

7.160) Avi Avwg c„_K c„_K K‡i w`‡qwQ Zv‡`i evi Rb wcZvg‡ni mšÍvb‡`i‡K weivU weivU `‡j, Ges wb‡`©k w`‡qwQ gymv‡K, hLb Zvi Kv‡Q Zvi m¤úÖ`vq cvwb PvBj †h, ¯^xq hwói Øviv AvNvZ Ki G cv_‡ii Dci| AZtci Gi †fZi †_‡K dz‡U †ei nj eviwU cÖmªeY| cÖwZwU †MvÎ wP‡b wbj wbR wbR NvuwU| Avi Avwg Qvqv `vb Kijvg Zv‡`i Dci †g‡Ni Ges Zv‡`i Rb¨ AeZxb© Kijvg gv›¥v I mvjIqv| †h cwi"Qbœ e¯Í~Z RxweKvif‡c Avwg †Zvgv‡`i w`‡qwQ, Zv †_‡K †Zvgiv fÿY Ki| e¯Í~Zt Zviv Avgvi †Kvb ÿwZ K‡iwb, eis ÿwZ K‡i‡Q wb‡R‡`iB|

7.161) Avi hLb Zv‡`i cÖwZ wb‡`©k nj †h, †Zvgiv G bMix‡Z emevm Ki Ges LvI Zv †_‡K †hLvb †_‡K B"Qv Ges ej, Avgv‡`i ÿgv Kiyb| Avi `iRv w`‡q cÖ‡ek Ki cÖYZ Ae¯'vq| Z‡e Avwg ÿgv K‡i †`e †Zvgv‡`i cvcmgyn| Aek¨ Avwg mrKg©xw`M‡K AwZwi³ `vb Kie|

7.162) AbšÍi Rv‡jgiv G‡Z Ab¨ kã e`‡j w`j Zvi cwie‡Z©, hv Zv‡`i‡K ejv n‡qwQj| myZivs Avwg Zv‡`i Dci Avhve cvwV‡qwQ Avmgvb †_‡K Zv‡`i AcK‡g©i Kvi‡Y|

7.163) Avi Zv‡`i Kv‡Q †m Rbc‡`i Ae¯’v m¤ú‡K© wR‡Ám Ki hv wQj b`xi Zx‡i Aew¯’Z| hLb kwbevi w`‡bi wb‡`©‡ki e¨vcv‡i mxgvwZµg Ki‡Z jvMj, hLb Avm‡Z jvMj gvQMy‡jv Zv‡`i Kv‡Q kwbevi w`b cvwbi Dci, Avi †hw`b kwbevi nZ bv, AvmZ bv| Gfv‡e Avwg Zv‡`i‡K cixÿv K‡iwQ| KviY, Zviv wQj bvdigvb|

7.164) Avi hLb Zv‡`i g‡a¨ †_‡K GK m¤úÖ`vq ejj, †Kb †m †jvK‡`i m`yc‡`k w`‡"Qb, hv‡`i‡K Avjøvn& aŸsm K‡i w`‡Z Pvb wKsev Avhve w`‡Z Pvb-KwVb Avhve? †m ejj: †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi mvg‡b †`vl dyivevi Rb¨ Ges GRb¨ †hb Zviv fxZ nq|

7.165) AZtci hLb Zviv †mme welq fy‡j †Mj, hv Zv‡`i‡K †evSv‡bv n‡qwQj, ZLb Avwg †mme †jvK‡K gyw³ `vb Kijvg hviv g›` KvR †_‡K eviY KiZ| Avi cvKovI Kijvg, †MvbvnMvi‡`i‡K wbK…ó Avhv‡ei gva¨‡g Zv‡`i bv-digvbxi `iyb|

7.166) Zvici hLb Zviv GwM‡q †h‡Z jvMj †m K‡g© hv †_‡K Zv‡`i eviY Kiv n‡qwQj, ZLb Avwg wb‡`©k w`jvg †h, †Zvgiv jvwÃZ evbi n‡q hvI|

7.167) Avi †m mg‡qi K_v m¥iY Ki, hLb †Zvgvi cvjbKZ©v msev` w`‡q‡Qb †h, Aek¨B †KqvgZ w`em ch©šÍ Bny`x‡`i Dci Ggb †jvK cvVv‡Z _vK‡eb hviv Zv‡`i‡K wbK…ó kvw¯Í `vb Ki‡Z _vK‡e| wbtm‡›`‡n †Zvgvi cvjbKZ©v kxNÖ kvw¯Í `vbKvix Ges wZwb ÿgvkxj, `qvjy|

7.168) Avi Avwg Zv‡`i‡K wef³ K‡i w`‡qwQ †`kgq wewfbœ †kªbx‡Z, Zv‡`i g‡a¨ wKQy i‡q‡Q fvj Avi wKQy i‡q‡Q Ab¨ iKg! ZvQvov Avwg Zv‡`i‡K cixÿv K‡iwQ fvj I g‡›`i gva¨‡g hv‡Z Zviv wd‡i Av‡m|

7.169) Zvici Zv‡`i †cQ‡b G‡m‡Q wKQy Ac`v_©, hviv DËivwaKvix n‡q‡Q wKZv‡ei; Zviv wbK…ó cvw_©e DcKiY AvniY Ki‡Q Ges ej‡Q, Avgv‡`i ÿgv K‡i †`qv n‡e| e¯Í~Zt Ggwb ai‡bi DcKiY hw` Avev‡iv Zv‡`i mvg‡b Dcw¯’Z nq, Z‡e ZvI Zz‡j †b‡e| Zv‡`i KvQ‡_‡K wKZv‡e wK A½xKvi †bqv nqwb †h, Avjøvn&i cÖwZ mZ¨ Qvov wKQy ej‡e bv? A_P Zviv †m meB cvV K‡i‡Q, hv Zv‡Z †jLv i‡q‡Q| e¯Í~Zt Av‡Liv‡Zi Avjq fxZ‡`i Rb¨ DËg-†Zvgiv wK Zv †evS bv ?

7.170) Avi †hme †jvK my`„pfv‡e wKZve‡K AuvK‡o _v‡K Ges bvgvh cÖwZôv K‡i wbðqB Avwg webó Kie bv mrKg©x‡`i mIqve|

7.171) Avi hLb Avwg Zz‡j aijvg cvnvo‡K Zv‡`i Dc‡i mvwgqvbvi gZ Ges Zviv fq Ki‡Z jvMj †h, †mwU Zv‡`i Dci co‡e, ZLb Avwg ejjvg, ai, hv Avwg †Zvgv‡`i w`‡qwQ, `„pfv‡e Ges m¥iY †i‡Lv hv Zv‡Z i‡q‡Q, †hb †Zvgiv euvP‡Z cvi|

7.172) Avi hLb †Zvgvi cvjbKZ©v ebx Av`‡gi c„ó‡`k †_‡K †ei Ki‡jb Zv‡`i mšÍvb‡`i‡K Ges wb‡Ri Dci Zv‡`i‡K cÖwZÁv Kiv‡jb, Avwg wK †Zvgv‡`i cvjbKZ©v bB ? Zviv ejj, Aek¨B, Avgiv A½xKvi KiwQ| Avevi bv †Kqvg‡Zi w`b ej‡Z kyiy Ki †h, G welqwU Avgv‡`i Rvbv wQj bv|

7.173) A_ev ej‡Z kyiy Ki †h, Askx`vwi‡Z¡i cÖ_v †Zv Avgv‡`i evc-`v`viv D™¢veb K‡iwQj Avgv‡`i c~‡e©B| Avi Avgiv njvg Zv‡`i cðvreZ©x mšÍvb-mšÍwZ| Zvn‡j wK †m K‡g©i Rb¨ Avgv‡`i‡K aŸsm Ki‡eb, hv c_åóiv K‡i‡Q?

7.174) e¯Í~Zt Gfv‡e Avwg welqmg~n mwe¯Ívv‡i eY©bv Kwi, hv‡Z Zviv wd‡i Av‡m|

7.175) Avi Avcwb Zv‡`i‡K kywb‡q w`b, †m †jv‡Ki Ae¯’v, hv‡K Avwg wb‡Ri wb`k©bmg~n `vb K‡iwQjvg, A_P †m Zv cwinvi K‡i †ewi‡q †M‡Q| Avi Zvi †cQ‡b †j‡M‡Q kqZvb, d‡j †m c_åó‡`i AšÍf~©³ n‡q c‡o‡Q|

7.176) Aek¨ Avwg B"Qv Ki‡j Zvi gh©v`v evwo‡q w`Zvg †m mKj wb`k©bmg~‡ni †`Š‡jZ| wKšÍ~ †m †h Aa:cwZZ Ges wb‡Ri wicyi AbyMvgx n‡q iBj| myZivs Zvi Ae¯’v nj KzKz‡ii gZ; hw` Zv‡K Zvov Ki ZeyI nuvcv‡e Avi

hw` †Q‡o `vI ZeyI nvucv‡e| G nj †mme †jv‡Ki D`vniY; hviv wg_¨v cÖwZcbœ K‡i‡Q Avgvi wb`k©bmg~n‡K| AZGe, Avcwb wee„Z Kiyb Gme Kvwnbx, hv‡Z Zviv wPšÍv K‡i|

7.177) Zv‡`i D`vniY AwZ wbK…ó, hviv wg_¨v cÖwZcbœ K‡i‡Q Avgvi AvqvZ mg~n‡K Ges Zviv wb‡R‡`iB ÿwZ mvab K‡i‡Q|

7.178) hv‡K Avjøvn& c_ †`Lv‡eb, †mB c_cÖvß n‡e| Avi hv‡K wZwb c_ åó Ki‡eb, †m n‡e ÿwZMÖ¯Í|

7.179) Avi Avwg m„wó K‡iwQ †`vh‡Li Rb¨ eny wR¡b I gvbyl| Zv‡`i AšÍi i‡q‡Q, Zvi Øviv we‡ePbv K‡i bv, Zv‡`i †PvL i‡q‡Q, Zvi Øviv †`‡L bv, Avi Zv‡`i Kvb i‡q‡Q, Zvi Øviv †kv‡b bv| Zviv PZz®c` RšÍ~i gZ; eis Zv‡`i †P‡qI wbK…óZi| ZvivB nj Mv‡dj, ‰kw_j¨civqY|

7.180) Avi Avjøvn&i Rb¨ i‡q‡Q me DËg bvg| Kv‡RB †m bvg a‡iB Zuv‡K WvK| Avi Zv‡`i‡K eR©b Ki, hviv Zvui bv‡gi e¨vcv‡i euvKv c‡_ P‡j| Zviv wb‡R‡`i K…ZK‡g©i dj kxNÖB cv‡e|

7.181) Avi hv‡`i‡K Avwg m„wó K‡iwQ, Zv‡`i g‡a¨ Ggb GK `j i‡q‡Q hviv mZ¨ c_ †`Lvq Ges †m Abyhvqx b¨vqwePvi K‡i|

7.182) e¯Í~Zt hviv wg_¨v cÖwZcbœ K‡i‡Q Avgvi AvqvZmg~n‡K, Avwg Zv‡`i‡K µgvb¦‡q cvKovI Kie Ggb RvqMv †_‡K, hvi m¤ú‡K© Zv‡`i aviYvI n‡e bv|

7.183) e¯Í~Zt Avwg Zv‡`i‡K wXj w`‡q _vwK| wbtm‡›`‡n Avgvi †KŠkj mywbcyY|

7.184) Zviv wK jÿ¨ K‡iwb †h, Zv‡`i m½x †jvKwUi gw¯Í‡®K †Kvb weK„wZ †bB? wZwb †Zv fxwZ cÖ`k©bKvix cªK…ófv‡e|

7.185) Zviv wK cÖZ¨ÿ K‡iwb AvKvk I c„w_exi ivR¨ m¤ú‡K© Ges hv wKQy m„wó K‡i‡Qb Avjøvn& Zv'Avjv e¯Í~ mvgMªx †_‡K Ges G e¨vcv‡i †h, Zv‡`i mv‡_ K…Z Iqv`vi mgq wbKUeZx© n‡q G‡m‡Q? e¯Í~Zt Gici wK‡mi Dci Cgvb Avb‡e?

7.186) Avjøvn& hv‡K c_åó K‡ib| Zvi †Kvb c_cÖ`k©K †bB| Avi Avjøvn& Zv‡`i‡K Zv‡`i `yóvgx‡Z gË Ae¯Ívq †Q‡o w`‡q iv‡Lb|

7.187) Avcbv‡K wR‡Ám K‡i, †KqvgZ KLb AbywôZ n‡e? e‡j w`b Gi Lei †Zv Avgvi cvjbKZ©vi Kv‡QB i‡q‡Q| wZwbB Zv Abve„Z K‡i †`Lv‡eb wba©vwiZ mg‡q| Avmgvb I hgx‡bi Rb¨ †mwU AwZ KwVb welq| hLb Zv †Zvgv‡`i Dci Avm‡e ARv‡šÍB G‡m hv‡e| Avcbv‡K wR‡Ám Ki‡Z _v‡K, †hb Avcwb Zvi AbymÜv‡b †j‡M Av‡Qb| e‡j w`b, Gi msev` we‡kl K‡i Avjøvn&i wbKUB i‡q‡Q| wKšÍ~ Zv AwaKvsk †jvKB Dcjwä K‡i bv|

7.188) Avcwb e‡j w`b, Avwg Avgvi wb‡Ri Kj¨vY mva‡bi Ges AKj¨vY mva‡bi gvwjK bB, wKšÍ~ hv Avjøvn&& Pvb| Avi Avwg hw` Mvq‡ei K_v †R‡b wb‡Z cviZvg, Zvn‡j eny g½j AR©b K‡i wb‡Z cviZvg, d‡j Avgvi †Kvb Ag½j KLbI n‡Z cviZ bv| Avwg †Zv kyaygvÎ GKRb fxwZ cÖ`k©K I mymsev``vZv Cgvb`vi‡`i Rb¨|

7.189) wZwbB †m mËv whwb †Zvgvw`M‡K m„wó K‡i‡Qb GKwU gvÎ mËv †_‡K; Avi Zvi †_‡KB ‰Zix K‡i‡Qb Zvi †Rvov, hv‡Z Zvi Kv‡Q ¯^w¯Í †c‡Z cv‡i| AZtci cyiyl hLb bvix‡K Ave„Z Kij, ZLb, †m Mf©eZx nj| AwZ nvjKv Mf©| †m ZvB wb‡q Pjv‡div Ki‡Z _vKj| Zvici hLb †evSv n‡q †Mj, ZLb Df‡qB Avjøvn&‡K WvKj whwb Zv‡`i cvjbKZ©v †h, Zywg hw` Avgvw`M‡K my¯’ I fvj `vb Ki Z‡e Avgiv †Zvgvi kyKwiqv Av`vq Kie|

7.190) AZtci Zv‡`i‡K hLb my¯’ I fvj `vb Kiv nj, ZLb `vbK…Z wel‡q Zvi Askx`vi ‰Zix Ki‡Z jvMj| e¯Í~Zt Avjøvn& Zv‡`i kixK mve¨¯Í Kiv †_‡K eny D‡a©|

7.191) Zviv wK Ggb KvD‡K kixK mve¨¯Í K‡i, †h GKwU e¯Í~I m„wó K‡iwb, eis Zv‡`i‡K m„wó Kiv n‡q‡Q|

7.192) Avi Zviv, bv Zv‡`i mvnvh¨ Ki‡Z cv‡i, bv wb‡Ri mvnvh¨ Ki‡Z cv‡i|

7.193) Avi †Zvgiv hw` Zv‡`i‡K Avnevb Ki myc‡_i w`‡K, Z‡e Zviv †Zvgv‡`i Avnevb Abyhvqx Pj‡e bv| Zv‡`i‡K Avnevb Rvbv‡bv wKsev bxie _vKv DfqwUB †Zvgv‡`i Rb¨ mgvb|

7.194) Avjøvn&‡K ev` w`‡q †Zvgiv hv‡`i‡K WvK, Zviv mevB †Zvgv‡`i gZB ev›`v| AZGe, †Zvgiv hv‡`i‡K WvK, ZLb Zv‡`i c‡ÿI †Zv †Zvgv‡`i †m WvK Keyj Kiv DwPZ hw` †Zvgiv mZ¨ev`x n‡q _vK?

7.195) Zv‡`i wK cv Av‡Q, hØviv Zviv Pjv‡div K‡i, wKsev Zv‡`i wK nvZ Av‡Q, hØviv Zviv a‡i| A_ev Zv‡`i wK †PvL Av‡Q hØviv Zviv †`L‡Z cvq wKsev Zv‡`i wK Kvb Av‡Q hØviv kyb‡Z cvq? e‡j `vI, †Zvgiv WvK †Zvgv‡`i Askx`viw`M‡K, AZtci Avgvi Ag½j Ki Ges Avgv‡K AeKvk w`I bv|

7.196) Avgvi mnvq †Zv n‡jb Avjøvn&, whwb wKZve AeZxY© K‡i‡Qb| e¯Í~Z; wZwbB mvnvh¨ K‡ib mrKg©kxj ev›`v‡`i|

7.197) Avi †Zvgiv Zuv‡K ev` w`‡q hv‡`i‡K WvK Zviv bv †Zvgv‡`i †Kvb mvnvh¨ Ki‡Z cvi‡e, bv wb‡R‡`i AvZœiÿv Ki‡Z cvi‡e|

7.198) Avi Zzwg hw` Zv‡`i‡K myc‡_ Avnevb Ki, Z‡e Zviv Zv wKQyB kyb‡e bv| Avi Zzwg †Zv Zv‡`i †`LQB, †Zvgvi w`‡K ZvwK‡q Av‡Q, A_P Zviv wKQyB †`L‡Z cv‡”Q bv|

7.199) Avi ÿgv Kivi Af¨vm M‡o †Zvj, mrKv‡Ri wb‡`©k `vI Ges g~L© Rv‡nj‡`i †_‡K `~‡i m‡i _vK|

7.200) Avi hw` kqZv‡bi cÖ‡ivPbv †Zvgv‡K cÖ‡ivwPZ K‡i, Zvn‡j Avjøvn&i kiYvcbœ nI wZwbB kªeYKvix, gnvÁvbx|

7.201) hv‡`i g‡b fq i‡q‡Q, Zv‡`i Dci kqZv‡bi AvMgb NUvi mv‡_ mv‡_B Zviv mZK© n‡q hvq Ges ZLbB Zv‡`i we‡ePbvkw³ RvMÖZ n‡q D‡V|

7.202) cÿvšÍ‡i hviv kqZv‡bi fvB, Zv‡`i‡K †m µgvMZ c_åó Zvi w`‡K wb‡q hvq &AZtci Zv‡Z †Kvb KgwZ K‡i bv|

7.203) Avi hLb Avcwb Zv‡`i wbKU †Kvb wb`k©b wb‡q bv hvb, ZLb Zviv e‡j, Avcwb wb‡Ri cÿ †_‡K †Kb AgyKwU wb‡q Avm‡jb bv, ZLb Avcwb e‡j w`b, Avwg †Zv †m g‡ZB Pwj †h nyKzg Avgvi wbKU Av‡m Avgvi ciIqvi‡`Mv‡ii KvQ †_‡K| GUv fveevi welq †Zvgv‡`i ciIqvi‡`Mv‡ii cÿ †_‡K Ges †n`v‡qZ I ingZ †mme †jv‡Ki Rb¨ hviv Cgvb G‡b‡Q|

7.204) Avi hLb †KviAvb cvV Kiv nq, ZLb Zv‡Z Kvb jvwM‡q ivL Ges wbðzc _vK hv‡Z †Zvgv‡`i Dci ingZ nq|

7.205) Avi m¥iY Ki‡Z _vK ¯^xq cvjbKZ©v‡K Avcb g‡b µ›`biZ I fxZ-mš¿¯Í Ae¯’vq Ges Ggb ¯^‡i hv wPrKvi K‡i ejv A‡cÿv Kg; mKv‡j I mÜ¨vq| Avi †e-Lei †_‡Kv bv|

7.206) wbðqB hviv †Zvgvi ciIqvi‡`Mv‡ii mvwbœ‡a¨ i‡q‡Qb, Zviv Zvui e‡›`Mxi e¨vcv‡i An¼vi K‡ib bv Ges m¥iY K‡ib Zuvi cweÎ mËv‡K; Avi Zvu‡KB †mR`v K‡ib|

(8) m~iv Avb-dvjt 75

8.1) Avcbvi Kv‡Q wR‡Ám K‡i, Mbxg‡Zi ûKzg| e‡j w`b, MYxg‡Zi gvj nj Avjøvni Ges ivm~‡ji| AZGe, †Zvgiv  Avjøvn‡K fq Ki Ges wb‡R‡`i Ae¯'v ms‡kvab K‡i bvI| Avi Avjøvn& Ges Zvui ivm~‡ji ûKzg gvb¨ Ki-hw` Cgvb`vi n‡q _vK|
8.2) hviv Cgvb`vi, Zviv Ggb †h, hLb Avjøvni bvg †bqv nq ZLb fxZ n‡q c‡o Zv‡`i AšÍi| Avi hLb Zv‡`i mvg‡b cvV Kiv nq Kvjvg, ZLb Zv‡`i Cgvb †e‡o hvq Ges Zviv ¯^xq civIqvi †`Mv‡ii cÖwZ fimv †cvlY K‡i|
8.3) †m mg¯Í †jvK hviv bvgvh cÖwZôv K‡i Ges Avwg Zv‡`i‡K †h iæhx w`‡qwQ Zv †_‡K e¨q K‡i|
8.4) ZvivB nj mwZ¨Kvi Cgvb`vi! Zv‡`i Rb¨ i‡q‡Q ¯^xq civIqvi‡`Mv‡ii wbKU gh©v`v, ÿgv Ges m¤§vbRbK iæhx|
8.5) †hgb K‡i †Zvgv‡K †Zvgvi civIqvi‡`Mvi Ni †_‡K †ei K‡i‡Qb b¨vq I mrKv‡Ri Rb¨, A_P Cgvb`vi‡`i GKwU `j (Zv‡Z) m¤§Z wQj bv|
8.6) Zviv †Zvgvi mv‡_ weev` KiwQj mZ¨ I b¨vq wel‡q, Zv cÖKvwkZ nevi ci; Zviv †hb g„Zz¨i w`‡K avweZ n‡"Q †`L‡Z †`L‡Z|
8.7) Avi hLb Avjøvn& `yÕwU `‡ji GKwUi e¨vcv‡i †Zvgv‡`i mv‡_ Iqv`v K‡iwQ‡jb †h, †mwU †Zvgv‡`i n¯ÍMZ n‡e, Avi †Zvgiv Kvgbv KiwQ‡j hv‡Z †Kvb iKg K›UK †bB, ZvB †Zvgv‡`i fv‡M AvmyK; A_P Avjøvn& PvB‡Zb mZ¨‡K ¯^xq Kvjv‡gi gva¨‡g m‡Z¨ cwiYZ Ki‡Z Ges Kv‡di‡`i g~j KZ©b K‡i w`‡Z,
8.8) hv‡Z K‡i mZ¨‡K mZ¨ Ges wg_¨v‡K wg_¨v cÖwZcbœ K‡i †`b, hw`I cvcxiv AmšÍyó nq|
8.9) †Zvgiv hLb dwiqv` Ki‡Z Avi¤¢ K‡iwQ‡j ¯^xq civIqvi‡`Mv‡ii wbKU, ZLb wZwb †Zvgv‡`i dwiqv‡`i gÄyix `vb Ki‡jb †h, Avwg †Zvgvw`M‡K mvnvh¨ Kie avivevwnKfv‡e AvMZ nvRvi †d‡ikZvi gva¨‡g|
8.10) Avi Avjøvn& †Zv ïay mymsev` `vb Ki‡jb hv‡Z †Zvgv‡`i gb Avk¦¯Í n‡Z cv‡i| Avi mvnvh¨ Avjøvni cÿ †_‡K Qvov Ab¨ Kv‡iv cÿ †_‡K n‡Z cv‡i bv| wbtm‡›`‡n Avjøvn& gnvkw³i AwaKvix †nKgZ Iqvjv|
8.11) hLb wZwb Av‡ivc K‡ib †Zvgv‡`i Dci Z›`ªv"Qbœ Zv wb‡Ri cÿ †_‡K †Zvgv‡`i cÖkvwšÍi Rb¨ Ges †Zvgv‡`i Dci AvKvk †_‡K cvwb AeZiY K‡ib, hv‡Z †Zvgvw`M‡K cweÎ K‡i †`b Ges hv‡Z †Zvgv‡`i †_‡K AcmvwiZ K‡i †`b kqZv‡bi AcweÎZv| Avi hv‡Z K‡i myiwÿZ K‡i w`‡Z cv‡ib †Zvgv‡`i AšÍimg~n‡K Ges Zv‡Z †hb my`„p K‡i w`‡Z cv‡ib †Zvgv‡`i cv ¸‡jv|
8.12) hLb wb‡`©k `vb K‡ib †d‡ikZvw`M‡K †Zvgv‡`i civIqvi‡`Mvi †h, Avwg mv‡_ i‡qwQ †Zvgv‡`i, myZivs †Zvgiv gymjgvb‡`i wPËmg~n‡K axiw¯'i K‡i ivL| Avwg Kv‡di‡`i g‡b fxwZi mÂvi K‡i †`b| Kv‡RB M`©v‡bi Dci AvNvZ nvb Ges Zv‡`i‡K KvU †Rvovq †Rvovq|
8.13) †h‡nZz Zviv Aeva¨ n‡q‡Q Avjøvn& Ges Zvui ivm~‡ji, †mRb¨ GB wb‡`©k| e¯ÍyZt †h ‡jvK Avjøvn& I ivm~‡ji Aeva¨ nq, wbtm‡›`‡n Avjøvn&i kvw¯Í AZ¨šÍ K‡Vvi|
8.14) AvcvZZt eZ©gvb G kvw¯Í †Zvgiv Av¯^v`b K‡i bvI Ges †R‡b ivL †h, Kv‡di‡`i Rb¨ i‡q‡Q †`vh‡Li Avhve|
8.15) †n Cgvb`viMY, †Zvgiv hLb Kv‡di‡`i mv‡_ gy‡LvgyLx n‡e, ZLb cðv`cmiY Ki‡e bv|

8.16) Avi †h †jvK †mw`b Zv‡`i ‡_‡K cðv`cmiY Ki‡e, Aek¨ †h jovB‡qi †KŠkj cwieZ©bK‡í wKsev †h wbR ˆmb¨‡`i wbKU Avkªq wb‡Z Av‡m †m e¨ZxZ Ab¨iv Avjøvni Mhe mv‡_ wb‡q cÖZ¨veZ©b Ki‡e| Avi Zvi wVKvbv nj Rvnvbœvg| e¯ÍyZt †mUv nj wbK…ó Ae¯’vb|
8.17) myZivs †Zvgiv Zv‡`i‡K nZ¨v Kiwb, eis AvjøvnB Zv‡`i‡K nZ¨v K‡i‡Qb| Avi Zzwg gvwUi gywô wb‡ÿc Kiwb, hLb Zv wb‡ÿc K‡iwQ‡j, eis Zv wb‡ÿc K‡iwQ‡jb Avjøvn& ¯^qs †hb Cgvb`vi‡`i cÖwZ Gnmvb Ki‡Z cv‡ib h_v_©fv‡e| wbtm‡›`‡n Avjøvn& kªeYKvix, cwiÁvZ|
8.18) GUv‡Zv †Mj, Avi †R‡b ‡i‡Lv, Avjøvn& bm¨vr K‡i †`‡eb Kv‡di‡`i mg¯Í Kjv-‡KŠkj|
8.19) †Zvgiv hw` gxgvsmv Kvgbv Ki, Zvn‡j †Zvgv‡`i wbKU gxgvsmv †cŠ‡Q †M‡Q| Avi hw` †Zvgiv cÖZ¨veZ©b Ki, Z‡e Zv †Zvgv‡`i Rb¨ DËg Ges †Zvgiv hw` ZvB Ki, Z‡e Avwg I †Zgwb Kie| e¯ÍyZt †Zvgv‡`i †KvbB Kv‡R Avm‡e bv †Zvgv‡`i `j-ej, Zv hZ †ekxB †nvK| †R‡b †iL Avjøvn& i‡q‡Qb Cgvb`vi‡`i mv‡_|
8.20) †n Cgvb`viMY, Avjøvn& I Zvui ivm~‡ji wb‡`©k gvb¨ Ki Ges †kvbvi ci Zv †_‡K wegyL n‡qv bv|
8.21) Avi Zv‡`i AšÍf©~³ n‡qv bv, hviv e‡j †h, Avgiv ï‡bwQ, A_P Zviv †kv‡bbv|
8.22) wbtm‡›`‡n Avjøvn& ZvÕAvjvi wbKU mg¯Í cÖvYxi Zzjbvq ZvivB g~K I ewai, hviv Dcjwä K‡i bv|
8.23) e¯Í~Zt Avjøvn& hw` Zv‡`i g‡a¨ wKQzgvÎ ïf wPšÍv Rvb‡Zb, Z‡e Zv‡`i ïwb‡q w`‡Zb| Avi GLbB hw` Zv‡`i ïwb‡q †`b, Z‡e Zviv gyL Nywi‡q cvwj‡q hv‡e|
8.24) †n Cgvb`viMY, Avjøvn& I Zvui ivm~‡ji wb‡`©k gvb¨ Ki, hLb †Zvgv‡`i †m Kv‡Ri cÖwZ Avnevb Kiv nq, hv‡Z i‡q‡Q †Zvgv‡`i Rxeb| †R‡b ‡i‡Lv, Avjøvn& gvby‡li Ges Zvi AšÍ‡ii gv‡S AšÍivq n‡q hvb| e¯ÍyZt †Zvgiv mevB ZvuiB wbKU mg‡eZ n‡e|
8.25) Avi †Zvgiv Ggb dvmv` †_‡K †e‡Pu _vK hv we‡klZt ïay Zv‡`i Dci cwZZ n‡e bv hviv †Zvgv‡`i g‡a¨ Rv‡jg Ges †R‡b †iL †h, Avjøvn&i Avhve AZ¨šÍ K‡Vvi|
8.26) Avi ¯§iY Ki, hLb †Zvgiv wQ‡j Aí, civwRZ Ae¯’vq c‡owQ‡j †`‡k; fxZ-mš¿¯¿ wQ‡j †h, †Zvgv‡`i bv A‡b¨iv †Quv †g‡i wb‡q hvq| AZtci wZwb †Zvgvw`M‡K Avkª‡qi wVKvbv w`‡q‡Qb, ¯^xq mvnv‡h¨i Øviv †Zvgvw`M‡K kw³ `vb K‡i‡Qb Ges cwi”Qbœ RxweKv w`‡q‡Qb hv‡Z †Zvgiv ïKwiqv Av`vq Ki|
8.27) †n Cgvb`vMY, †LqvbZ K‡iv bv Avjøvni mv‡_ I ivm~‡ji mv‡_ Ges †LqvbZ K‡iv bv wb‡R‡`i cvi¯úwiK Avgvb‡Z †R‡b-ï‡b|
8.28) Avi †R‡b ivL, †Zvgv‡`i ab-m¤ú` I mšÍvb-mšÍwZ AKj¨v‡Yi m¤§~LxbKvix| e¯ÍyZt Avjøvni wbKU i‡q‡Q gnv mIqve|
8.29) †n Cgvb`viMY, †Zvgiv hw` Avjøvn&‡K fq Ki‡Z _vK, Z‡e ‡Zvgv‡`i g‡a¨ dqmvjv K‡i †`‡eb Ges †Zvgv‡`i †_‡K †Zvgv‡`i cvc‡K mwi‡q †`‡eb Ges †Zvgv‡`i ÿgv Ki‡eb| e¯ÍyZt Avjøvni AbyMÖn AZ¨šÍ gnvb|
8.30) Avi Kv‡d‡iiv hLb cÖZviYv KiZ Avcbv‡K e›`x A_ev nZ¨v Kivi D‡Ï‡k¨ wKsev Avcbv‡K †ei K‡i †`qvi Rb¨ hLb Zviv †hgb lohš¿ KiZ †Zgwb, Avjøvn&I ‡KŠkj Ki‡Zb| e¯ÍyZt Avjøvn&i ‡KŠkj me‡P‡q DËg|
8.31) Avi †KD hLb Zv‡`i wbKU Avgvi AvqvZmg~n cvV K‡i Z‡e e‡j, Avgiv ï‡bwQ, B”Qv Ki‡j AvgivI Ggb ej‡Z cvwi; G †Zv c~e©eZ©x BwZK_v Qvov Avi wKQzB bq|
8.32) ZvQvov Zviv hLb ej‡Z Avi¤¢ K‡i ‡h, Bqv Avjøvn&, GB hw` †Zvgvi cÿ †_‡K (AvMZ) mZ¨ Øxb n‡q _v‡K, Z‡e Agv‡`i Dci AvKvk †_‡K cÖ¯Íi el©Y Ki wKsev Avgv‡`i Dci ‡e`bv`vqK Avhve bvwhj Ki|

8.33) A_P Avjøvn& KLbB Zv‡`i Dci Avhve bvwhj Ki‡eb bv hZÿY Avcwb Zv‡`i gv‡S Ae¯’vb Ki‡eb| ZvQvov Zviv hZÿY ÿgv cÖv_©Yv Ki‡Z _vK‡e Avjøvn& KLbI Zv‡`i Dci Avhve †`‡eb bv|
8.34) Avi Zv‡`i g‡a¨ Ggb wK welq i‡q‡Q, hvi d‡j Avjøvn& Zv‡`i Dci Avhve `vb Ki‡eb bv| A_P Zviv gmwR‡`-nviv‡g †h‡Z evav`vb K‡i, A_P Zv‡`i †m AwaKvi †bB| Gi AwaKvi †Zv Zv‡`iB i‡q‡Q hviv ci‡nhMvi| wKšÍy Zv‡`i AwaKvskB †m wel‡q AewnZ bq|
8.35) Avi KvÕevi wbKU Zv‡`i bvgvh ej‡Z wkm †`qv Avi Zvwj evRv‡bv Qvov Ab¨ †Kvb wKQzB wQj bv| AZGe, Gevi wb‡R‡`i K…Z Kzdixi Avhv‡ei ¯^v` MÖnY Ki|
8.36) wbtm‡›`‡n †hme †jvK Kv‡di, Zviv e¨q K‡i wb‡R‡`i ab-m¤ú`, hv‡Z K‡i evav`vb Ki‡Z cv‡i Avjøvn&i c‡_| e¯ÍyZt GLb Zviv Av‡iv e¨q Ki‡e| Zvici ZvB Zv‡`i Rb¨ Av‡ÿ‡ci KviY n‡q Ges †kl ch©šÍ Zviv †n‡i hv‡e| Avi hviv Kv‡di Zv‡`i‡K †`vh‡Li w`‡K Zvwo‡q wb‡q hvIqv n‡e|
8.37) hv‡Z c„_K K‡i †`b Avjøvn& AcweÎ I bv-cvK‡K cweÎ I cvK †_‡K| Avi hv‡Z GKwUi ci GKwU‡K ¯’vcb K‡i mg‡eZ ¯Íy‡c cwiYZ K‡ib Ges c‡i †`vh‡L wb‡ÿc K‡ib| GivB nj ÿwZMÖ¯’|
8.38) Zzwg e‡j `vI, Kv‡di‡`i‡K †h, Zviv hw` weiZ n‡q hvq, Z‡e hv wKQz N‡U †M‡Q ÿgv n‡q hv‡e| cÿvšÍ‡i Avevi hw` ZvB K‡i, Z‡e c~e©eZ©x‡`i c_ wba©vwiZ n‡q †M‡Q|
8.39) Avi Zv‡`i mv‡_ hy× Ki‡Z _vK hZÿY bv åvwšÍ †kl n‡q hvq; Ges Avjøvni mg¯Í ûKzg cÖwZwôZ n‡q hvq| Zvici hw` Zviv weiZ n‡q hvq, Z‡e Avjøvn& Zv‡`i Kvh©Kjvc jÿ¨ K‡ib|
8.40) Avi Zviv hw` bv gv‡b, Z‡e †R‡b ivL, Avjøvn& †Zvgv‡`i mg_©K; Ges KZB bv PgrKvi mvnvh¨Kvix|
8.41) Avi G K_vI †R‡b ivL †h, †Kvb e¯Íy-mvgMÖxi ga¨ †_‡K hv wKQz †Zvgiv MYxgZ wn‡m‡e cv‡e, Zvi GK cÂgvsk nj Avjøvn&i Rb¨, ivm~‡ji Rb¨, Zvui wbKUvZ¥xq-¯^R‡bi Rb¨ Ges GZxg-Amnvq I gymvwdi‡`i Rb¨; hw` †Zvgv‡`i wek¦vm _v‡K Avjøvni Dci Ges †m wel‡qi Dci hv Avwg Avgvi ev›`vi cÖwZ AeZxY© K‡iwQ dqmvjvi w`‡b, †hw`b m¤§~Lxb n‡q hvq Dfq †mbv`j| Avi Avjøvn& me wKQzi DciB ÿgZvkxj|
8.42) Avi hLb †Zvgiv wQ‡j hy‡×i gq`v‡bi G cÖv‡šÍ Avi Zviv wQj †m cÖv‡šÍ A_P Kv‡djv †Zvgv‡`i †_‡K bx‡P †b‡g wM‡qwQj| GgZve¯’vq hw` †Zvgiv cvi¯úvwiK A½xKvive× n‡Z, Z‡e †Zvgiv GK m‡½ †m Iqv`v cvjb Ki‡Z cvi‡Z bv| wKšÍy Avjøvn& ZvÕAvjv Ggb GK KvR Ki‡Z †P‡qwQ‡jb, hv wba©vwiZ n‡q wM‡qwQj hv‡Z †m me †jvK wbnZ nIqvi wQj, cÖgvY cÖwZôvi ci Ges hv‡`i evPvui wQj, Zviv †eu‡P _v‡K cÖgvY cÖwZôvi ci| Avi wbwðZB Avjøvn& kªeYKvix, weÁ|
8.43) Avjøvn& hLb ‡Zvgv‡K ¯^‡cœ †mme Kv‡di‡`i cwigvY Aí K‡i †`Lv‡jb; †ekx K‡i †`Lv‡j †Zvgiv KvcyiælZv Aej¤^b Ki‡Z Ges Kv‡Ri †ejvq wec` m„wó Ki‡Z| wKšÍy Avjøvn& evuwP‡q w`‡q‡Qb| wZwb AwZ DËgfv‡eB Rv‡bb; hv wKQz AšÍ‡i i‡q‡Q|
8.44) Avi hLb †Zvgv‡`i‡K †`Lv‡jb †m ˆmb¨`j †gvKv‡ejvi mgq †Zvgv‡`i †Pv‡L Aí Ges †Zvgv‡`i‡K †`Lv‡jb Zv‡`i †Pv‡L †ekx, hv‡Z Avjøvn& †m KvR K‡i wb‡Z cv‡ib hv wQj wba©vwiZ| Avi me KvRB Avjøvni wbKU wM‡q †cŠQvq|
8.45) †n Cgvb`viMY, †Zvgiv hLb †Kvb evwnbxi mv‡_ msNv‡Z wjß nI, ZLb my`„p _vK Ges Avjøvn‡K AwaK cwigv‡Y ¯§iY Ki hv‡Z †Zvgiv D‡Ï‡k¨ K…ZKvh© n‡Z cvi|
8.46) Avi Avjøvn& ZvÕAvjv wb‡`©k gvb¨ Ki Ges Zvui ivm~‡ji| ZvQvov †Zvgiv ci¯ú‡i weevv‡` wjß nBI bv| hwZ Zv Ki, Z‡e †Zvgiv Kvcyiæl n‡q co‡e

Ges †Zvgv‡`i cÖfve P‡j hv‡e| Avi †Zvgiv ˆah©aviY Ki| wbðqB Avjøvn& ZvÕAvjv i‡q‡Qb ˆah©kxj‡`i mv‡_|
8.47) Avi Zv‡`i gZ n‡q †h‡qv bv, hviv †ewi‡q‡Q wb‡R‡`i Ae¯'vb †_‡K Mwe©Zfv‡e Ges †jvK‡`i‡K †`Lvevi D‡Ï‡k¨| Avi Avjøvni c‡_ Zviv evav `vb KiZ| e¯ÍyZt Avjøvn&i Avq‡Z¡ i‡q‡Q †m mg¯Í welq hv Zviv K‡i|
8.48) Avi hLb my`„k¨ K‡i w`j kqZvb Zv‡`i `„wó‡Z Zv‡`i Kvh©Kjvc‡K Ges ejj †h, AvR‡Ki w`‡b †Kvb gvbylB †Zvgv‡`i Dci weRqx n‡Z cvi‡e bv Avi Avwg njvg †Zvgv‡`i mg_©K, AZtci hLb mvgbvmvgbx nj Dfq evwnbx ZLb †m AwZ `ªæZ cv‡q †cQ‡b w`‡K cvwj‡q †Mj Ges ejj, Avwg †Zvgv‡`i mv‡_ bv-Avwg †`LwQ hv †Zvgiv †`LQ bv; Avwg fq Kwi Avjøvn †K| Avi Avjøvn&i Avhve AZ¨šÍ KwVb|
8.49) hLb †gvbv‡diKiv ej‡Z jvMj Ges hv‡`i AšÍi e¨vwaMÖ¯', Giv wb‡R‡`i a‡g©i Dci Mwe©Z| e¯ÍyZt hviv fimv K‡i Avjøvni Dci, †m wbwðšÍ, †Kbbv Avjøvn& AwZ civµgkxj, myweÁ|
8.50) Avi hw` Zzwg †`L, hLb †d‡ikZviv Kv‡di‡`i Rvb KeR K‡i; cÖnvi K‡i, Zv‡`i gy‡L Ges Zv‡`i cðv`‡`‡k Avi e‡j, R¡jšÍ Avhv‡ei ¯^v` MÖnY Ki|
8.51) GB n‡jv †m m‡ei wewbgq hv †Zvgiv †Zvgv‡`i c~‡e© cvwV‡qQ wb‡Ri nv‡Z| e¯ÍyZt GwU G Rb¨ †h, Avjøvn& ev›`vi Dci hyjyg K‡ib bv|
8.52) †hgb, ixwZ i‡q‡Q †divD‡bi Abymvix‡`i Ges Zv‡`i c~‡e© hviv wQj Zv‡`i e¨vcv‡i †h, Giv Avjøvni wb‡`©‡ki cÖwZ A¯^xK…wZ Ávcb K‡i‡Q Ges †mRb¨ Avjøvn& ZvÕAvjv Zv‡`i cvKovI K‡i‡Qb Zv‡`iB cv‡ci `iæb| wbtm‡›`‡n Avjøvn& gnvkw³kvjx, KwVb kvw¯Í`vZv|
8.53) Zvi KviY GB †h, Avjøvn& KLbI cwieZ©b K‡ib bv, †m me †bqvgZ, hv wZwb †Kvb RvwZ‡K `vb K‡iwQ‡jb, hZÿY bv †m RvwZ wb‡RB cwiewZ©Z K‡i †`q wb‡Ri Rb¨ wba©vwiZ welq| e¯ÍyZt Avjøvn& kªeYKvix, gnvÁvbx|
8.54) †hgb wQj ixwZ ‡divD‡bi eskai Ges hviv Zv‡`i c~‡e© wQj, Zviv wg_¨v cÖwZcbœ K‡iwQj ¯^xq cvjbKZ©vi wb`k©bmg~n‡K| AZtci Avwg Zv‡`i‡K aŸsm K‡i w`‡qwQ Zv‡`i cv‡ci `iæb Ges Wywe‡q †g‡iwQ †divD‡bi eskai‡`i‡K| e¯ÍyZt Giv mevB wQj hv‡jg|
8.55) mg¯Í Rx‡ei gv‡S Avjøvn&i wbKU ZvivB me‡P‡q wbK…ó, hviv A¯^xKviKvix n‡q‡Q AZtci Avi Cgvb Av‡bwb|
8.56) hv‡`i mv‡_ Zzwg Pzw³ K‡iQ Zv‡`i ga¨ †_‡K AZtci cÖwZevi Zviv wb‡R‡`i K…ZPzw³ jsNb K‡i Ges fq K‡i bv|
8.57) myZivs hw` KL‡bv Zzwg Zv‡`i‡K hy‡× †c‡q hvI, Z‡e Zv‡`i Ggb kvw¯Í `vI, †hb Zv‡`i DËim~wiiv ZvB †`‡L cvwj‡q hvq; Zv‡`iI †hb wkÿv nq|
8.58) Z‡e †Kvb m¤cÖ`v‡qi †avuKv †`qvi e¨vcv‡i hw` †Zvgv‡`i fq _v‡K, Z‡e Zv‡`i Pzw³ Zv‡`i w`‡KB Qzu‡o †d‡j `vI Ggbfv‡e †hb n‡q hvI †ZvgivI Zviv mgvb| wbðqB Avjøvn& †avKvevR, cÖZviK‡K cQ›` K‡ib bv|
8.59) Avi Kv‡diiv †hb GKv hv g‡b bv K‡i †h, Zviv †e‡Pu †M‡Q; KLbI Gi Avgv‡K cwikªvšÍ Ki‡Z cvi‡e bv|
8.60) Avi cÖ¯ÍyZ Ki Zv‡`i mv‡_ hy‡×i Rb¨ hvB wKQz msMÖn Ki‡Z cvi wb‡Ri kw³ mvg‡_©¨i g‡a¨ †_‡K Ges cvwjZ †Nvov †_‡K, †hb cÖfve c‡o Avjøvn&i kÎæ‡`i Dci Ges †Zvgv‡`i kÎæ‡`i Dci Avi Zv‡`i‡K Qvov Ab¨vb¨‡`i Dci I hv‡`i‡K †Zvgiv Rvb bv; Avjøvn& Zv‡`i‡K †P‡bb| e¯ÍyZt hv wKQz †Zvgiv e¨q Ki‡e Avjøvni iv‡n, Zv †Zvgiv cwic~Y©fv‡e wd‡i cv‡e Ges ‡Zvgv‡`i †Kvb nK Ac~Y© _vK‡e bv|
8.61) Avi hw` Zviv mwÜ Ki‡Z AvMÖn cÖKvk K‡i, Zvn‡j ZzwgI †m w`‡KB AvMÖnx nI Ges Avjøvni Dci fimv Ki| wbtm‡›`‡n wZwb kªeYKvix; cwiÁvZ|
8.62) cÿvšÍ‡i Zviv hw` †Zvgv‡K cÖZviYv Ki‡Z Pvq, Z‡e †Zvgvi Rb¨ Avjøvn&B h‡_ó, wZwbB †Zvgv‡K kw³ hywM‡q‡Qb ¯^xq mvnv‡h¨ I gymjgvb‡`i gva¨‡g|

8.63) Avi cÖxwZ mÂvi K‡i‡Qb Zv‡`i AšÍ‡i| hw` Zzwg †mme wKQz e¨q K‡i †dj‡Z, hv wKQz hgx‡bi ey‡K i‡q‡Q, Zv‡`i g‡b cÖxwZ mÂvi Ki‡Z cvi‡Z bv| wKšÍy Avjøvn& Zv‡`i g‡b cÖxwZ mÂvi K‡i‡Qb| wbtm‡›`‡n wZwb civµgkvjx, my‡KŠkjx|
8.64) †n bex, Avcbvi Rb¨ Ges †hme gymjvg Avcbvi mv‡_ i‡q‡Q Zv‡`i mevi Rb¨ Avjøvn& h‡_ó|
8.65) †n bex, Avcwb gymjgvbMY‡K DrmvwnZ Kiæb †Rnv‡`i Rb¨| †Zvgv‡`i g‡a¨ hw` wek Rb `„pc` e¨w³ _v‡K, Z‡e Rqx n‡e `yÕki †gvKv‡ejvq| Avi hw` †Zvgv‡`i g‡a¨ _v‡K GKk †jvK, Z‡e Rqx n‡e nvRvi Kv‡d‡ii Dci †_‡K Zvi KviY Iiv Ávbnxb|
8.66) GLb †evSv nvjKv K‡i w`‡q‡Qb Avjøvn& ZvÕAvjv †Zvgv‡`i Dci Ges wZwb †R‡b wb‡q‡Qb †h, †Zvgv‡`i ga¨ `~e©jZv i‡q‡Q| Kv‡RB †Zvgv‡`i g‡a¨ hw` `„pwPË GKk †jvK we`¨gvb _v‡K, Z‡e Rqx n‡e `yÕki Dci| Avi hw` †Zvgiv GK nvRvi nI Z‡e Avjøvn&i ûKzg Abyhvqx Rqx n‡e `yÕnvRv‡ii Dci Avi Avjøvn& i‡q‡Qb `„pwPË †jvK‡`i mv‡_|
8.67) bexi c‡ÿ DwPZ bq e›`xw`M‡K wb‡Ri Kv‡Q ivLv, hZÿY bv †`kgq cÖPzi i³cvZ NUv‡e| †Zvgiv cvw_©e m¤ú` Kvgbv Ki, A_P Avjøvn& Pvb Av‡LivZ| Avi Avjøvn& n‡”Qb civµgkvjx †nKgZIqvjv|
8.68) hw` GKwU welq bv nZ hv c~e© †_‡KB Avjøvn& wj‡L †i‡L‡Qb, Zvn‡j †Zvgiv hv MÖnY KiQ †mRb¨ weivU Avhve G‡m †cŠQvZ|
8.69) myZivs †Zvgiv LvI MYxgZ wnmv‡e †Zvgiv ‡h cwi”Qbœ I nvjvj e¯Íy AR©b K‡iQ Zv †_‡K| Avi Avjøvn †K fq Ki‡Z _vK| wbðqB Avjøvn& ÿgvkxj, †g‡nievb|
8.70) †n bex, Zv‡`i‡K e‡j `vI, hviv †Zvgvi nv‡Z e›`x n‡q Av‡Q †h, Avjøvn& hw` †Zvgv‡`i AšÍ‡i †Kvb iKg g½jwPšÍv i‡q‡Q e‡j Rv‡bb, Z‡e ‡Zvgv‡`i‡K Zvi †P‡q eû¸Y †ekx `vb Ki‡eb hv ‡Zvgv‡`i KvQ †_‡K wewbg‡q †bqv n‡q‡Q| ZvQvov †Zvgv‡`i‡K wZwb ÿgv K‡i w`‡eb| e¯ÍyZt Avjøvn& ÿgvkxj, KiæYvgq|
8.71) Avi hw` Zviv †Zvgvi mv‡_ cÖZviYv Ki‡Z Pvq-e¯ÍyZt Zviv Avjøvni mv‡_I BwZc~‡e© cÖZviYv K‡i‡Q, AZtci wZwb Zv‡`i‡K awi‡q w`‡q‡Qb| Avi Avjøvn& me©wel‡q cwiÁvZ, my‡KŠkjx|
8.72) G‡Z †Kvb m‡›`n †bB †h, hviv Cgvb G‡b‡Q, †`k Z¨vM K‡i‡Q, ¯^xq Rvb I gvj Øviv Avjøvn&i iv‡n †Rnv` K‡i‡Q Ges hviv Zv‡`i‡K Avkªq I mvnvh¨ mnvqZv w`‡q‡Qb, Zviv G‡K Ac‡ii mnvqK| Avi hviv Cgvb G‡b‡Q wKšÍy †`k Z¨vM K‡iwb Zv‡`i eÜz‡Z¡& †Zvgv‡`i cÖ‡qvRb †bB hZÿY bv Zviv †`kZ¨vM K‡i| Aek¨ hw` Zviv ag©xq e¨vcv‡i †Zvgv‡`i mnvqZv Kvgbv K‡i, Z‡e Zv‡`i mvnvh¨ Kiv †Zvgv‡i` KZ©e¨| wKšÍy †Zvgv‡`i mv‡_ hv‡`i mn‡hvMx Pzw³ we`¨gvb i‡q‡Q, Zv‡`i †gvKv‡ejvq  bq| e¯ÍyZt †Zvgiv hv wKQz Ki, Avjøvn& †mmeB †`‡Lb|
8.73) Avi hviv Kv‡di Zviv cvi¯úwiK mn‡hvMx, eÜz| †Zvgiv hw` Ggb e¨e¯’v bv Ki, Z‡e `v½v-nv½vgv we¯Ívi jvf Ki‡e Ges †`kgq eoB AKj¨vY n‡e|
8.74) Avi hviv Cgvb G‡b‡Q, wb‡R‡`i Ni-evox †Q‡o‡Q Ges Avjøvni iv‡n †Rnv` K‡i‡Q Ges hviv Zv‡`i‡K Avkªq w`‡q‡Q, mvnvh¨-mnvqZv K‡i‡Q, Zvuiv n‡jv mwZ¨Kvi gymjgvb| Zvu‡`i Rb¨ i‡q‡Q, ÿgv I m¤§vbRbK iæhx|
8.75) Avi hviv Cgvb G‡b‡Q cieZ©x ch©v‡q Ges Ni-evox †Q‡o‡Q Ges †Zvgv‡`i mv‡_ mw¤§wjZ n‡q ‡Rnv` K‡i‡Q, ZvivI †Zvgv‡`iB AšÍf©~³| e¯ÍyZt hviv AvZ¥xq, Avjøvni weavb g‡Z Zviv ci¯úi †ekx nK`vi| wbðqB Avjøvn& hveZxq wel‡q mÿg I AeMZ|

(09) ZvIevt129

9.1) m¤úK©‡”Q` Kiv nj Avjøvn& I Zuvi im~‡ji cÿ †_‡K †mB gykwiK‡`i mv‡_, hv‡`i mv‡_ †Zvgiv Pzw³e× n‡qwQ‡j|

9.2) AZtci †Zvgiv cwiågY Ki G †`‡k Pvi gvmKvj| Avi †R‡b †i‡Lv, †Zvgiv Avjøvn&&‡K civf~Z Ki‡Z cvi‡e bv, Avi wbðqB Avjøvn& Kv‡diw`M‡K jvwÄZ K‡i _v‡Kb|

9.3) Avi gnvb n‡R¡i w`‡b Avjøvn& I Zuvi im~‡ji cÿ †_‡K †jvK‡`i cÖwZ †NvlYv K‡i †`qv n‡”Q †h, Avjøvn& gyk‡iK‡`i †_‡K `vwqZ¡ gy³ Ges Zuvi im~jI| Aek¨ hw` †Zvgiv ZIev Ki, Z‡e Zv, †Zvgv‡`i R‡b¨I Kj¨vYKi, Avi hw` gyL †divI, Z‡e †R‡b †i‡Lv, Avjøvn&‡K †Zvgiv civf~Z Ki‡Z cvi‡e bv| Avi Kv‡di‡`i‡K gg©vwšÍK kvw¯Íi mymsev` `vI|

9.4) Z‡e †h gykwiK‡`i mv‡_ †Zvgiv Pzw³ e×, AZci: hviv †Zvgv‡`i e¨vcv‡i †Kvb ÎywU K‡iwb Ges †Zvgv‡`i weiy‡× KvD‡K mvnvh¨I K‡iwb, Zv‡`i mv‡_ K…Z Pzw&³‡K Zv‡`i †`qv †gqv` ch©šÍ c~iY Ki| Aek¨B Avjøvn& mveavbx‡`i cQ›` K‡ib|

9.5) AZtci wbwl× gvm AwZevwnZ n‡j gykwiK‡`i nZ¨v Ki †hLv‡b Zv‡`i cvI, Zv‡`i e›`x Ki Ges Ae‡iva Ki| Avi cÖ‡Z¨K NuvwU‡Z Zv‡`i mÜv‡b Iur †c‡Z e‡m _vK| wKšÍ~ hw` Zviv ZIev K‡i, bvgvh Kv‡qg K‡i, hvKvZ Av`vq K‡i, Z‡e Zv‡`i c_ †Q‡o `vI| wbðq Avjøvn& AwZ ÿgvkxj, cig `qvjy|

9.6) Avi gykwiK‡`i †KD hw` †Zvgvi Kv‡Q Avkªq cÖv_©bv K‡i, Z‡e Zv‡K Avkªq †`‡e, hv‡Z †m Avjøvn&i Kvjvg kyb‡Z cvq, AZci Zv‡K Zvi wbivc` ¯’v‡b †cuŠ‡Q †`‡e| GwU GR‡b¨ †h Giv Ávb iv‡L bv|

9.7) gykwiK‡`i Pzw³ Avjøvn&i wbKU I Zuvi im~‡ji wbKU wKiƒ‡c ejer _vK‡e| Z‡e hv‡`i mv‡_ †Zvgiv Pzw³ m¤úv`b K‡iQ gmwR`yj-nviv‡gi wbKU| AZGe, †h ch©šÍ Zviv †Zvgv‡`i R‡b¨ mij _v‡K, †ZvgivI Zv‡`i Rb¨ mij _vK| wbtm‡›`‡ni Avjøvn& mveavbx‡`i cQ›` K‡ib|

9.8) wKiƒ‡c? Zviv †Zvgv‡`i Dci Rqx n‡j †Zvgv‡`i AvZœxqZvi I A½xKv‡ii †Kvb gh©v`v †`‡e bv| Zviv gy‡L †Zvgv‡`i mšÍ~ó K‡i, wKšÍ~ Zv‡`i AšÍimg~n Zv A¯^xKvi K‡i, Avi Zv‡`i AwaKvsk cÖwZkÖywZ f½Kvix|

9.9) Zviv Avjøvn&i AvqvZ mg~n bMY¨ gy‡j¨ weµq K‡i, AZtci †jvK‡`i wbe„Z iv‡L Zuvi c_ †_‡K, Zviv hv K‡i Pj‡Q, Zv AwZ wbK…ó|

9.10) Zviv gh©v`v †`q bv †Kvb gymjgv‡bi †ÿ‡Î AvZœxqZvi, Avi bv A½xKv‡ii| Avi ZvivB mxgvjsNbKvix|

9.11) Aek¨ Zviv hw` ZIev K‡i, bvgvh Kv‡qg K‡i Avi hvKvZ Av`vq K‡i, Z‡e Zviv †Zvgv‡`i Øxbx fvB| Avi Avwg weavbmg~‡n Ávbx †jvK‡`i R‡b¨ me©¯Í‡i e©Ybv K‡i _vwK|

9.12) Avi hw` f½ K‡i Zviv Zv‡`i kc_ cÖwZkÖywZi ci Ges we`ªyc K‡i †Zvgv‡`i Øxb m¤ú‡K©, Z‡e Kzdi cÖavb‡`i mv‡_ hy× Ki| KviY, G‡`i †Kb kc_ †bB hv‡Z Zviv wd‡i Av‡m|

9.13) †Zvgiv wK †mB `‡ji mv‡_ hy× Ki‡e bv; hviv f½ K‡i‡Q wb‡R‡`i kc_ Ges m¼í wb‡q‡Q imyj‡K ewn¯‹v‡ii? Avi GivB cÖ_g †Zvgv‡`i mv‡_ weev‡`i m~ÎcvZ K‡i‡Q| †Zvgiv wK Zv‡`i fq Ki? A_P †Zvgv‡`i f‡qi AwaKZi †hvM¨ n‡jb Avjøvn&-hw` †Zvgiv gywgb nI|

9.14) hy× Ki I‡`i mv‡_, Avjøvn& †Zvgv‡`i n‡¯Í Zv‡`i kvw¯Í †`‡eb| Zv‡`i jvwÂZ Ki‡eb, Zv‡`i weiy‡× †Zvgv‡`i Rqx Ki‡eb Ges gymjgvb‡`i AšÍimg~n kvšÍ Ki‡eb|

9.15) Ges Zv‡`i g‡bi †ÿvf `~i Ki‡eb| Avi Avjøvn& hvi cÖwZ B"Qv ÿgvkxj n‡e, Avjøvn& me©Á, cÖÁvgq|

9.16) †Zvgiv wK g‡b Ki †h, †Zvgv‡`i †Q‡o †`qv n‡e Ggwb, hZÿY bv Avjøvn& †R‡b †b‡eb †Zvgv‡`i †K hy× K‡i‡Q Ges †K Avjøvn&, Zuvi im~j I gymjgvb‡`i e¨ZxZ Ab¨ KvD‡K AšÍi½ eÜzіf‡c MÖnY Kiv †_‡K weiZ i‡q‡Q| Avi †Zvgiv hv Ki †m wel‡q Avjøvn& mwe‡kl AewnZ|

9.17) gykwiKiv †hvM¨Zv iv‡L bv Avjøvn&i gmwR` Avev` Kivi, hLb Zviv wb‡RivB wb‡R‡`i Kzdixi ¯^xK…wZ w`‡"Q| G‡`i Avgj eiev` n‡e Ges Giv AvMy‡b ¯'vqxfv‡e emevm Ki‡e|

9.18) wbtm‡›`‡n ZvivB Avjøvn&i gmwR` Avev` Ki‡e hviv Cgvb G‡b‡Q Avjøvni cÖwZ I †kl w`‡bi cÖwZ Ges Kv‡qg K‡i‡Q bvgvh I Av`vq K‡i hvKvZ; Avjøvn& e¨ZxZ Avi KvD‡K fq K‡i bv| AZGe, Avkv Kiv hvq, Zviv †n`v‡qZ cÖvß‡`i AšÍf~©³ n‡e|

9.19) †Zvgiv wK nvRx‡`i cvwb mieivn I gmwR`yj-nvivg Avev`KiY‡K †mB †jv‡Ki mgvb g‡b Ki, †h Cgvb iv‡L Avjøvn& I †kl w`‡bi cÖwZ Ges hy× K‡i‡Q Avjøvn&i iv‡n, Giv Avjøvn&i `„wó‡Z mgvb bq, Avi Avjøvn& Rv‡jg †jvK‡`i †n`v‡qZ K‡ib bv|

9.20) hviv Cgvb G‡b‡Q, †`k Z¨vM K‡i‡Q Ges Avjøvn&i iv‡n wb‡R‡`i Rvb I gvj w`‡q †Rnv` K‡i‡Q, Zv‡`i eo gh©v`v i‡q‡Q Avjøvn&i Kv‡Q Avi ZvivB mdjKvg|

9.21) Zv‡`i mymsev` w`‡"Qb Zv‡`i ciIqvi‡`Mvi ¯^xq `qv I m‡šÍv‡li Ges Rvbœv‡Zi, †mLv‡b Av‡Q Zv‡`i Rb¨ ¯'vqx kvwšÍ|

9.22) Z_vq Zviv _vK‡e wPiw`b| wbtm‡›`‡n Avjøvn&i Kv‡Q Av‡Q gnvcyi¯‹vi|

9.23) †n Cgvb`viMY! †Zvgiv ¯^xq wcZv I fvB‡`i AwffveKiі‡c MÖnY K‡iv bv, hw` Zviv Cgvb A‡cÿv Kzdi‡K fvjev‡m| Avi †Zvgv‡`i hviv Zv‡`i AwffveKiі‡c MÖnY K‡i Zviv mxgvjsNbKvix|

9.24) ej, †Zvgv‡`i wbKU hw` †Zvgv‡`i wcZv †Zvgv‡`i mšÍvb, †Zvgv‡`i fvB †Zvgv‡`i cZœx, †Zvgv‡`i †MvÎ †Zvgv‡`i AwR©Z ab-m¤úú`, †Zvgv‡`i e¨emv hv eÜ n‡q hvIqvi fq Ki Ges †Zvgv‡`i evm¯'vb-hv‡K †Zvgiv cQ›` Ki-Avjøvn&, Zuvi im~j I Zuvi iv‡n †Rnv` Kiv †_‡K AwaK wcÖq nq, Z‡e A‡cÿv Ki, Avjøvn&i weavb Avmv ch©šÍ, Avi Avjøvn& dv‡mK m¤úÖ`vq‡K †n`v‡qZ K‡ib bv|

9.25) Avjøvn& †Zvgv‡`i mvnvh¨ K‡i‡Qb A‡bK †ÿ‡Î Ges †nvbvB‡bi w`‡b, hLb †Zvgv‡`i msL¨waK¨ †Zvgv‡`i cÖdzjø K‡iwQj, wKšÍ~ Zv †Zvgv‡`i †Kvb Kv‡R Av‡mwb Ges c„w_ex cÖk¯Í nIqv m‡Ë¡I †Zvgv‡`i Rb¨ msKzwPZ n‡qwQj| AZtci c„ô cÖ`k©b K‡i cjvqb K‡iwQ‡j|

9.26) Zvici Avjøvn& bvwhj K‡ib wb‡Ri cÿ †_‡K mvšÍ¡bv, Zuvi im~j I gywgb‡`i cÖwZ Ges AeZxY© K‡ib Ggb †mbvevwnbx hv‡`i †Zvgiv †`L‡Z cvIwb| Avi kvw¯Í cÖ`vb K‡ib Kv‡di‡`i Ges GwU nj Kv‡di‡`i Kg©dj|

9.27) Gici Avjøvn& hv‡`i cÖwZ B"Qv ZIevi ZIdxK †`‡eb, Avi Avjøvn& AZxe ÿgvkxj, cig `qvjy|

9.28) †n Cgvb`viMY! gykwiKiv †Zv AcweÎ| myZivs G eQ‡ii ci Zviv †hb gmwR`yj-nviv‡gi wbKU bv Av‡m| Avi hw` †Zvgiv `vwi‡`ª¨i AvksKv Ki, Z‡e

Avjøvn& PvB‡j wbR Kiybvq fwel¨‡Z †Zvgv‡`i Afvegy³ K‡i †`‡eb| wbtm‡›`‡n Avjøvn me©Á, cÖÁvgq|

9.29) †Zvgiv hy× Ki Avn‡j-wKZv‡ei H †jvK‡`i mv‡_, hviv Avjøvn& I †ivR nvk‡i Cgvb iv‡L bv, Avjøvn& I Zuvi im~j hv nvivg K‡i w`‡q‡Qb Zv nvivg K‡i bv Ges MÖnY K‡i bv mZ¨ ag©, hZÿY bv Ki‡Rv‡o Zviv wRwhqv cÖ`vb K‡i|

9.30) Bny`xiv e‡j IhvBi Avjøvn&i cyÎ Ges bvmviviv e‡j Ôgmxn Avjøvn&i cyÎÕ| G n‡”Q Zv‡`i gy‡Li K_v| Giv c~e©eZx© Kv‡di‡`i gZ K_v e‡j| Avjøvn& G‡`i aŸsm Kiyb, Giv †Kvb DjUv c‡_ P‡j hv‡”Q|

9.31) Zviv Zv‡`i cwÛZ I msmvi-weivMx`M‡K Zv‡`i cvjbKZ©viƒ‡c MÖnY K‡i‡Q Avjøvn& e¨ZxZ Ges gwiq‡gi cyÎ‡KI| A_P Zviv Avw`ó wQj GKgvÎ gvey‡`i Gev`‡Zi Rb¨| wZwb Qvov †Kvb gvey` †bB, Zviv Zuvi kixK mve¨¯Í K‡i, Zvi †_‡K wZwb cweÎ|

9.32) Zviv Zv‡`i gy‡Li dzrKv‡i Avjøvn&i b~i‡K wbe©vwcZ Ki‡Z Pvq| wKšÍ~ Avjøvn& Aek¨B Zuvi b~‡ii c~Y©Zv weavb Ki‡eb-hw`I Kv‡diiv Zv AcÖxwZKi g‡b K‡i|

9.33) wZwbB †cÖiY K‡i‡Qb Avcb im~j‡K †n`v‡qZ I mZ¨ Øxb mnKv‡i, †hb G Øxb‡K Acivci Øx‡bi Dci Rqhy³ K‡ib, hw`I gykwiKiv Zv AcÖxwZKi g‡b K‡i|

9.34) †n Cgvb`viMY! cwÛZ I msmviweivMx‡`i A‡b‡K †jvK‡`i gvjvgvj Ab¨vqfv‡e †fvM K‡i Pj‡Q Ges Avjøvn&i c_ †_‡K †jvK‡`i wbe„Z ivL‡Q| Avi hviv ¯^Y© I iƒcv Rgv K‡i iv‡L Ges Zv e¨q K‡i bv Avjøvn&i c‡_, Zv‡`i K‡Vvi Avhv‡ei mymsev` kywb‡q w`b|

9.35) †m w`b Rvnvbœv‡gi AvMy‡b Zv DËß Kiv n‡e Ges Zvi Øviv Zv‡`i jjvU, cvk¦© I c„ô‡`k‡K `» Kiv n‡e (†mw`b ejv n‡e), GMy‡jv hv †Zvgiv wb‡R‡`i R‡b¨ Rgv †i‡LwQ‡j, myZivs Gÿ‡Y Av¯^v` MÖnY Ki Rgv K‡i ivLvi|

9.36) wbðq Avjøvn&i weavb I MYbvq gvm eviwU, Avmgvbmg~n I c„w_ex m„wói w`b †_‡K| Zb¥‡a¨ PviwU m¤§vwbZ| GwUB mycÖwZwôZ weavb; myZivs Gi g‡a¨ †Zvgiv wb‡R‡`i cÖwZ AZ¨vPvi K‡iv bv| Avi gykwiK‡`i mv‡_ †Zvgiv hy× Ki mg‡eZfv‡e, †hgb ZvivI †Zvgv‡`i mv‡_ hy× K‡i hv‡”Q mg‡eZfv‡e| Avi g‡b †i‡Lv, Avjøvn& gyËvKxb‡`i mv‡_ i‡q‡Qb|

9.37) GB gvm wcwQ‡q †`qvi KvR †Kej Kzdixi gvÎv e„w× K‡i, hvi d‡j Kv‡diMY †Mvgivnx‡Z cwZZ nq| Giv nvjvj K‡i †bq G‡K GK eQi Ges nvivg K‡i †bq Ab¨ eQi, hv‡Z Zviv MYbv c~Y© K‡i †bq Avjøvn&i wbwl× gvmMy‡jvi| AZtci nvjvj K‡i †bq Avjøvn&i nvivgK…Z gvmMy‡jv‡K| Zv‡`i g›`KvRMy‡jv Zv‡`i R‡b¨ †kvfbxq K‡i †`qv nj| Avi Avjøvn& Kv‡di m¤úÖ`vq‡K †n`v‡qZ K‡ib bv|

9.38) †n Cgvb`viMY, †Zvgv‡`i wK nj, hLb Avjøvn&i c‡_ †ei nevi R‡b¨ †Zvgv‡`i ejv nq, ZLb gvwU Rwo‡q ai, †Zvgiv wK Av‡Liv‡Zi cwie‡Z© `ywbqvi Rxe‡b cwiZyó n‡q †M‡j? A_P Av‡Liv‡Zi Zzjbvq `ywbqvi Rxe‡bi DcKiY AwZ Aí|

9.39) hw` †ei bv nI, Z‡e Avjøvn& †Zvgv‡`i gg©šÍ~` Avhve †`‡eb Ges Aci RvwZ‡K †Zvgv‡`i ¯'jvwfwl³ Ki‡eb| †Zvgiv Zuvi †Kvb ÿwZ Ki‡Z cvi‡e bv, Avi Avjøvn& me©wel‡q kw³gvb|

9.40) hw` †Zvgiv Zv‡K (im~j‡K) mvnvh¨ bv Ki, Z‡e g‡b †i‡Lv, Avjøvn& Zvi mvnvh¨ K‡iwQ‡jb, hLb Zv‡K Kv‡diiv ewn®Kvi K‡iwQj, wZwb wQ‡jb `y'R‡bi GKRb, hLb Zviv Mynvi g‡a¨ wQ‡jb| ZLb wZwb Avcb m½x‡K ej‡jb welbœ n‡qv bv, Avjøvn& Avgv‡`i mv‡_ Av‡Qb| AZtci Avjøvn& Zvi cÖwZ ¯^xq mvšÍbv bvwhj Ki‡jb Ges Zvui mvnv‡h¨ Ggb evwnbx cvVv‡jb, hv †Zvgiv

†`Lwb| e¯Í~Zt Avjøvn& Kv‡di‡`i gv_v bxPz K‡i w`‡jb Avi Avjøvn&i K_vB m`v mgybœZ Ges Avjøvn& civµgkvjx, cÖÁvgq|

9.41) †Zvgiv †ei n‡q co ¯^í ev cÖPzi miÄv‡gi mv‡_ Ges †Rnv` Ki Avjøvn&i c‡_ wb‡R‡`i gvj I Rvb w`‡q, GwU †Zvgv‡`i R‡b¨ AwZ DËg, hw` †Zvgiv eyS‡Z cvi|

9.42) hw` Avky jv‡fi m¤¢vebv _vK‡Zv Ges hvÎvc_I mswÿß n‡Zv, Z‡e Zviv Aek¨B Avcbvi mnhvÎx n‡Zv, wKšÍ~ Zv‡`i wbKU hvÎvc_ my`xN© g‡b nj| Avi Zviv GgbB kc_ K‡i ej‡e, Avgv‡`i mva¨ _vK‡j Aek¨B †Zvgv‡`i mv‡_ †ei nZvg, Giv wb‡RivB wb‡R‡`i webó Ki‡Q, Avi Avjøvn& Rv‡bb †h, Giv wg_¨vev`x|

9.43) Avjøvn& Avcbv‡K ÿgv Kiyb, Avcwb †Kb Zv‡`i Ae¨vnwZ w`‡jb, †h ch©šÍ bv Avcbvi Kv‡Q cwi®Kvi n‡q †hZ mZ¨ev`xiv Ges †R‡b wb‡Zb wg_¨vev`x‡`i|

9.44) Avjøvn& I †ivR †Kqvg‡Zi cÖwZ hv‡`i Cgvb i‡q‡Q Zviv gvj I Rvb Øviv †Rnv` Kiv †_‡K Avcbvi Kv‡Q Ae¨vnwZ Kvgbv Ki‡e bv, Avi Avjøvn& mveavbx‡`i fvj Rv‡bb|

9.45) wbtm‡›`‡n ZvivB Avcbvi Kv‡Q Ae¨vnwZ Pvq, hviv Avjøvn& I †ivR †Kqvg‡Z Cgvb iv‡L bv Ges Zv‡`i AšÍi m‡›`nMÖ¯Í n‡q c‡o‡Q, myZivs m‡›`‡ni Ave‡Z© Zviv NyicvK †L‡q P‡j‡Q|

9.46) Avi hw` Zviv †ei nevi msKí wbZ, Z‡e Aek¨B wKQy miÄvg cÖ¯Í~Z Ki‡Zv| wKšÍ~ Zv‡`i DÌvb Avjøvn&i cQ›` bq, ZvB Zv‡`i wbe„Z ivL‡jb Ges Av‡`k nj emv †jvK‡`i mv‡_ †Zvgiv e‡m _vK|

9.47) hw` †Zvgv‡`i mv‡_ Zviv †ei nZ, Z‡e †Zvgv‡`i Awbó Qvov Avi wKQy e„w× Ki‡Zv bv, Avi Ak¦ QyUv‡Zv †Zvgv‡`i g‡a¨ we‡f` m„wói D‡Ï‡k| Avi †Zvgv‡`i gv‡S i‡q‡Q Zv‡`i MyßPi| e¯Í~Zt Avjøvn& hvwjg‡`i fvjfv‡eB Rv‡bb|

9.48) Zviv c~‡e© †_‡KB we‡f` m„wói my‡hvM mÜv‡b wQj Ges Avcbvi Kvh©mg~n DjUv-cvjUv K‡i w`w”Qj| †kl ch©šÍ mZ¨ cÖwZkÖywZ G‡m †Mj Ges Rqx nj Avjøvn&i nyKzg, †h Ae¯’vq Zviv g›`‡eva Kij|

9.49) Avi Zv‡`i †KD e‡j, Avgv‡K Ae¨vnwZ w`b Ges c_åó Ki‡eb bv| †kv‡b ivL, Zviv †Zv c~e© †_‡KB c_åó Ges wbtm‡›`‡n Rvnvbœvg GB Kv‡di‡`i cwi‡eób K‡i i‡q‡Q|

9.50) Avcbvi †Kvb Kj¨vY n‡j Zviv g›`‡eva K‡i Ges †Kvb wec` Dcw¯’Z n‡j Zviv e‡j, Avgiv c~e© †_‡KB wb‡R‡`i KvR mvg‡j wb‡qwQ Ges wd‡i hvq DjøwmZ g‡b|

9.51) Avcwb ejyb, Avgv‡`i Kv‡Q wKQyB †cuŠQ‡e bv, wKšÍ~ hv Avjøvn& Avgv‡`i Rb¨ †i‡L‡Qb; wZwb Avgv‡`i Kvh©wbe©vnK| Avjøvn&i DciB gywgb‡`i fimv Kiv DwPZ|

9.52) Avcwb ejyb, †Zvgiv †Zv †Zvgv‡`i R‡b¨ `ywU Kj¨v‡Yi GKwU cÖZ¨vkv Ki; Avi Avgiv cÖZ¨vkvq AvwQ †Zvgv‡`i R‡b¨ †h, Avjøvn& †Zvgv‡`i Avhve `vb Kiyb wb‡Ri cÿ †_‡K A_ev Avgv‡`i n‡¯Í| myZivs †Zvgiv A‡cÿv Ki, AvgivI †Zvgv‡`i mv‡_ A‡cÿgvY|

9.53) Avcwb ejyb, †Zvgiv B&”Qvq A_© e¨q Ki ev Awb”Qvq, †Zvgv‡`i †_‡K Zv KL‡bv Keyj n‡e bv, †Zvgiv bvdigv‡bi `j|

9.54) Zv‡`i A_© e¨q Keyj bv nIqvi GQvov Avi †Kvb KviY †bB †h, Zviv Avjøvn& I Zuvi im~‡ji cÖwZ Awek¦vmx, Zviv bvgv‡h Av‡m AjmZvi mv‡_ e¨q K‡i m¼zwPZ g‡b|

9.55) myZivs Zv‡`i ab-m¤ú` I mšÍvb-mšÍwZ †hb Avcbv‡K wewm¥Z bv K‡i| Avjøvn&i B”Qv nj GMy‡jv Øviv `ywbqvi Rxe‡b Zv‡`i Avhv‡e wbcwZZ ivLv Ges cÖvYwe‡qvM nIqv Kzdix Ae¯’vq|

9.56) Zviv Avjøvn&i bv‡g njd K‡i e‡j †h, Zviv †Zvgv‡`iB AšÍf©y³, A_P Zviv †Zvgv‡`i AšÍf©~³ bq, Aek¨ Zviv †Zvgv‡`i fq K‡i|

9.57) Zviv †Kvb Avkªªq¯’j, †Kvb Mynv ev gv_v †MuvRvi VvB †c‡j †mw`‡K cjvqb Ki‡e `ªyZMwZ‡Z|

9.58) Zv‡`i g‡a¨ Ggb †jvKI i‡q‡Q hviv m`Kv ešU‡b Avcbv‡K †`vlvifc K‡i| Gi †_‡K wKQy †c‡j mšÍ~ó nq Ges bv †c‡j weÿzä nq|

9.59) KZB bv fvj nZ, hw` Zviv mšÍ~ó nZ Avjøvn& I Zvi ivmy‡ji Dci Ges ejZ, Avjøvn&B Avgv‡`i R‡b¨ h‡_ó, Avjøvn& Avgv‡`i †`‡eb wbR KiyYvq Ges Zuvi im~jI, Avgiv kyay Avjøvn&‡KB Kvgbv Kwi|

9.60) hvKvZ nj †Kej dwKi, wgmKxb, hvKvZ Av`vq Kvix I hv‡`i wPË AvKl©Y cÖ‡qvRb Zv‡` nK Ges Zv `vm-gyw³i R‡b¨-FY MÖ¯Í‡`i Rb¨, Avjøvn&i c‡_ †Rnv`Kvix‡`i R‡b¨ Ges gymvwdi‡`i R‡b¨, GB nj Avjøvn&i wba©vwiZ weavb| Avjøvn& me©Á, cÖÁvgq|

9.61) Avi Zv‡`i g‡a¨ †KD †KD bex‡K †K¬k †`q, Ges e‡j, G †jvKwU †Zv Kvbme©¯^| Avcwb e‡j w`b, Kvb n‡jI †Zvgv‡`iB g½‡ji Rb¨, Avjøvn&i Dci wek¦vm iv‡L Ges wek¦vm iv‡L gymjgvb‡`i K_vi Dci| e¯Í~Zt †Zvgv‡`i g‡a¨ hviv Cgvb`vi Zv‡`i Rb¨ wZwb ingZwe‡kl| Avi hviv Avjøvn&i im~‡ji cÖwZ Kzrmv iUbv K‡i, Zv‡`i Rb¨ i‡q‡Q †e`bv`vqK Avhve|

9.62) †Zvgv‡`i mvg‡b Avjøvn&i Kmg Lvq hv‡Z †Zvgv‡`i ivhx Ki‡Z cv‡i| Aek¨ Zviv hw` Cgvb`vi n‡q _v‡K, Z‡e Avjøvn&‡K Ges Zuvi im~j‡K ivhx Kiv AZ¨šÍ Riyix|

9.63) Zviv wK GK_v †R‡b †bqwb †h, Avjøvn&i mv‡_ Ges Zuvi im~‡ji mv‡_ †h †gvKv‡ejv K‡i Zvi R‡b¨ wba©vwiZ i‡q‡Q †`vhL; Zv‡Z me mgq _vK‡e| GwUB nj gnv-Acgvb|

9.64) gybv‡dKiv G e¨vcv‡i fq K‡i †h, gymjgvb‡`i Dci bv Ggb †Kvb m~iv bvwhj nq, hv‡Z Zv‡`i AšÍ‡ii †Mvcb welq AewnZ Kiv n‡e| myZivs Avcwb e‡j w`b, VvÆv-we`ªc Ki‡Z _vK; Avjøvn& Zv Aek¨B cÖKvk Ki‡eb hvi e¨vcv‡i †Zvgiv fq KiQ|

9.65) Avi hw` Zzwg Zv‡`i Kv‡Q wR‡Ám Ki, Z‡e Zviv ej‡e, Avgiv †Zv K_vi K_v ejwQjvg Ges †KŠZzK KiwQjvg| Avcwb ejyb, †Zvgiv wK Avjøvn&i mv‡_, Zuvi nyKzg AvnKv‡gi mv‡_ Ges Zuvi im~‡ji mv‡_ VvÆv KiwQ‡j?

9.66) Qjbv Ki bv, †Zvgiv †h Kv‡di n‡q †MQ Cgvb cÖKvk Kivi ci| †Zvgv‡`i g‡a¨ †Kvb †Kvb †jvK‡K hw` Avwg ÿgv K‡i †`BI, Z‡e Aek¨ wKQy †jvK‡K AvRveI †`e| KviY, Zviv wQj †MvbvnMvi|

9.67) gybv‡dK bi-bvix meviB MwZwewa GKiKg; wkLvq g›` K_v, fvj K_v †_‡K eviY K‡i Ges wbR gy‡Vv eÜ iv‡L| Avjøvn&‡K fy‡j †M‡Q Zvi, Kv‡RB wZwbI Zv‡`i f~‡j †M‡Qb wbtm‡›`‡n gybv‡dKivB bvdigvb|

9.68) Iqv`v K‡i‡Qb Avjøvn&, gybv‡dK cyiyl I gybv‡dK bvix‡`i Ges Kv‡di‡`i R‡b¨ †`vh‡Li AvMy‡bi-Zv‡Z c‡o _vK‡e me©`v| †mUvB Zv‡`i R‡b¨ h‡_ó| Avi Avjøvn& Zv‡`i cÖwZ Awfm¤úvZ K‡i‡Qb Ges Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q ¯’vqx Avhve|

9.69) †hgb K‡i †Zvgv‡`i c~e©eZx© †jv‡Kiv †Zvgv‡`i †P‡q †ekx wQj kw³‡Z Ges ab-m¤ú‡`i I mšÍvb-mšÍwZi AwaKvixI wQj †ekx; AZtci DcK…Z n‡q‡Q

wb‡R‡`i fv‡Mi Øviv Avevi †Zvgiv dvq`v DwV‡qQ †Zvgv‡`i fv‡Mi Øviv-‡hgb K‡i †Zvgv‡`i c~e©eZx©iv dvq`v DwV‡qwQj wb‡R‡`i fv‡Mi Øviv| Avi †ZvgivI ejQ Zv‡`iB Pjb Abyhvqx| Zviv wQj †m †jvK, hv‡`i Avgjmg~n wbt†kwlZ n‡q †M‡Q `ywbqv I Av‡Liv‡Z| Avi ZvivB n‡q‡Q ÿwZi m¤§yLxb|

9.70) Zv‡`i msev` wK G‡`i Kv‡b G‡m †cuŠQvqwb, hviv wQj Zv‡`i c~‡e©; b~‡ni Av'†`i I mvgy‡`i m¤úÖ`vq Ges Beivnx‡gi m¤úÖ`v‡qi Ges gv`Bqvbevmx‡`i? Ges †mme Rbc‡`i †hMy‡jv‡K D‡jU †`qv n‡qwQj? Zv‡`i Kv‡Q G‡mwQ‡jb Zv‡`i bex cwi®Kvi wb‡`©k wb‡q| e¯Í~Zt Avjøvn& †Zv Ggb wQ‡jb bv †h, Zv‡`i Dci Ryjyg Ki‡Zb, wKšÍ~ Zviv wb‡RivB wb‡R‡`i Dci Ryjyg Ki‡Zv|

9.71) Avi Cgvb`vi cyiyl I Cgvb`vi bvix G‡K Ac‡ii mnvqK| Zviv fvj K_vi wkÿv †`q Ges g›` †_‡K weiZ iv‡L| bvgvh cÖwZôv K‡i, hvKvZ †`q Ges Avjøvn& I Zuvi im~‡ji wb‡`©k Abyhvqx Rxeb hvcb K‡i| G‡`iB Dci Avjøvn& Zv'Avjv `qv Ki‡eb| wbðqB Avjøvn& civµgkxj, my‡KŠkjx|

9.72) Avjøvn& Cgvb`vi cyiyl I Cgvb`vi bvix‡`i cÖwZkÖywZ w`‡q‡Q‡b Kvbb-Kz‡Äi, hvi Zj‡`‡k cÖevwnZ nq cÖmÖeY| Zviv †m My‡jviB gv‡S _vK‡e| Avi Gme Kvbb-Kz‡Ä _vK‡e cwi”Qbœ _vKvi Ni| e¯Í~Zt G mgy`‡qi gv‡S me‡P‡q eo nj Avjøvn&i mšÍywó| GwUB nj gnvb K…ZKvh©Zv|

9.73) †n bex, Kv‡di‡`i mv‡_ hy× Kiyb Ges gybv‡dK‡`i mv‡_ Zv‡`i mv‡_ K‡VviZv Aej¤¦b Kiyb| Zv‡`i wVKvbv nj †`vhL Ges Zvnj wbK…ó wVKvbv|

9.74) Zviv Kmg Lvq †h, Avgiv ewjwb, A_P wbtm‡›`‡n Zviv e‡j‡Q Kzdix evK¨ Ges gymjgvb nevi ci A¯^xK…wZÁvcbKvix n‡q‡Q| Avi Zviv Kvgbv K‡iwQj Ggb e¯Í~i hv Zviv cÖvß nqwb| Avi Gme ZviB cwiYwZ wQj †h, Avjøvn& I Zuvi im~j Zv‡`i‡K m¤ú`kvjx K‡i w`‡qwQ‡jb wb‡Ri AbyMÖ‡ni gva¨‡g| e¯Í~Zt Giv hw` ZIev K‡i †bq, Z‡e Zv‡`i Rb¨ g½j| Avi hw` Zv bv gv‡b, Z‡e Zv‡`i †K Avhve †`‡eb Avjøvn& Zv'Avjv, †e`bv`vqK Avhve `ywbqv I Av‡Liv‡Z| AZGe, wek¦PivP‡i Zv‡`i Rb¨ †Kvb mvnvh¨Kvix-mg_©K †bB|

9.75) Zv‡`i g‡a¨ †KD †KD i‡q‡Q hviv Avjøvn& Zv'Avjvi mv‡_ Iqv`v K‡iwQj †h, wZwb hw` Avgv‡`i cÖwZ AbyMÖn `vb K‡ib, Z‡e Aek¨B Avgiv e¨q Kie Ges mrKgx©‡`i AšÍf©y³ n‡q _vKe|

9.76) AZtci hLb Zv‡`i‡K ¯^xq AbyMÖ‡ni gva¨‡g `vb Kiv nq, ZLb Zv‡Z Kvc©Y¨ K‡i‡Q Ges K…Z Iqv`v †_‡K wd‡i †M‡Q Zv †f‡½ w`‡q|

9.77) Zvici GiB cwiYwZ‡Z Zv‡`i AšÍ‡i KcUZv ¯'vb K‡i wb‡q‡Q †mw`b ch©šÍ, †hw`b Zvi Zuvi mv‡_ wM‡q wgj‡e| Zv GRb¨ †h, Zviv Avjøvn&i mv‡_ K…Z Iqv`v jsNb K‡iwQj Ges GR‡b¨ †h, Zviv wg_¨v K_v ej‡Zv|

9.78) Zviv wK †R‡b †bqwb †h, Avjøvn& Zv‡`i inm¨ I kjv-civgk© m¤ú‡K© AeMZ Ges Avjøvn& Lye fvj K‡iB Rv‡bb mg¯Í †Mvcb welq ?

9.79) †m mg¯Í †jvK hviv frm©bv-we™ªƒc K‡i †mme gymjgvb‡`i cÖwZ hviv gb Ly‡j `vb-LqivZ K‡i Ges Zv‡`i cÖwZ hv‡`i wKQyB †bB kyaygvÎ wb‡Ri cwikªgjã e¯Í~ Qvov| AZtci Zv‡`i cÖwZ VvÆv K‡i| Avjøvn& Zv‡`i cÖwZ VvÆv K‡i‡Qb Ges Zv‡`i Rb¨ i‡q‡Q †e`bv`vqK Avhve|

9.80) Zzwg Zv‡`i Rb¨ ÿgv cÖv_©bv Ki Avi bv Ki| hw` Zzwg Zv‡`i Rb¨ mËi evil ÿgvcÖv_©bv Ki, Z_vwc KL‡bvB Zv‡`i‡K Avjøvn& ÿgv Ki‡eb bv| Zv GRb¨ †h, Zviv Avjøvn&‡K Ges Zuvi im~j‡K A¯^xKvi K‡i‡Q| e¯Í~Zt Avjøvn& bv-dvigvb‡`i‡K c_ †`Lvb bv|

9.81) †cQ‡b †_‡K hvIqv †jv‡Kiv Avjøvn&i im~j †_‡K wew”Qbœ n‡q e‡m _vK‡Z †c‡i Avb›` jvf K‡i‡Q; Avi Rvb I gv‡ji Øviv Avjøvn&i iv‡n †Rnv` Ki‡Z AcQ›` K‡i‡Q Ges e‡j‡Q, GB Mi‡gi g‡a¨ Awfhv‡b †ei n‡qv bv| e‡j `vI, DËv‡c Rvnvbœv‡gi AvMyb cÖPÛZg| hw` Zv‡`i we‡ePbv kw³ _vKZ|

9.82) AZGe, Zviv mvgvb¨ †n‡m wbK Ges Zviv Zv‡`i K…ZK‡g©i e`jv‡Z A‡bK †ekx Kuv`‡e|

9.83) e¯Í~Zt Avjøvn& hw` †Zvgv‡K Zv‡`i ga¨ †_‡K †Kvb †kªYxwe‡k‡li w`‡K wdwi‡q wb‡q hvb Ges AZtci Zviv †Zvgvi Kv‡Q Awfhv‡b †e‡ivevi AbygwZ Kvgbv K‡i, Z‡e Zzwg e‡jv †h, †Zvgiv KL‡bv Avgvi mv‡_ †e‡iv‡e bv Ges Avgvi cÿ n‡q †Kvb kÎyi mv‡_ hy× Ki‡e bv, †Zvgiv †Zv cÖ_gevi e‡m _vKv cQ›` K‡iQ, Kv‡RB †cQ‡b c‡o _vKv †jvK‡`i mv‡_B e‡m _vK|

9.84) Avi Zv‡`i ga¨ †_‡K Kv‡iv g„Zz¨ n‡j Zvi Dci KLbI bvgvh co‡eb bv Ges Zvi Ke‡i `uvov‡eb bv| Zviv †Zv Avjøvn&i cÖwZ A¯^xK…wZ Ávcb K‡i‡Q Ges im~‡ji cÖwZI| e¯Í~Zt Zviv bv digvb Ae¯’vq g„Zz¨ eiY K‡i‡Q|

9.85) Avi wewm¥Z n‡qv bv Zv‡`i ab m¤ú` I mšÍvb-mšÍ~wZi `iyb| Avjøvn& †Zv GB Pvb †h, G m‡ei Kvi‡Y Zv‡`i‡K Avhv‡ei †fZ‡i ivL‡eb `ywbqvq Ges Zv‡`i cÖvY wbM©Z nIqv ch©šÍ †hb Zviv Kv‡diB _v‡K|

9.86) Avi hLb bvwhj nq †Kvb m~iv †h, †Zvgiv Cgvb Avb Avjøvn&i Dci, Zuvi im~‡ji mv‡_ GKvZœ n‡q; ZLb we`vq Kvgbv K‡i Zv‡`i mvg_¨©evb †jv‡Kiv Ges e‡j Avgv‡`i Ae¨vnwZ w`b, hv‡Z Avgiv (wbw¯Œqfv‡e) e‡m _vKv †jvK‡`i mv‡_ †_‡K †h‡Z cvwi|

9.87) Zviv †cQ‡b c‡o _vKv †jvK‡`i mv‡_ †_‡K †h‡Z †c‡i Avbw›`Z n‡q‡Q Ges †gvni Gu‡U †`qv n‡q‡Q Zv‡`i AšÍimg~‡ni Dci| e¯Í~Zt Zviv †ev‡S bv|

9.88) wKšÍ~ im~j Ges †mme †jvK hviv Cgvb G‡b‡Q, Zuvi mv‡_ Zviv hy× K‡i‡Q wb‡R‡`i Rvb I gv‡ji Øviv| Zv‡`iB Rb¨ wba©vwiZ i‡q‡Q Kj¨vYmg~n Ges ZvivB gyw³i j‡ÿ¨ DcbxZ n‡q‡Q|

9.89) Avjøvn& Zv‡`i Rb¨ ‰Zix K‡i †i‡L‡Qb KvbbKzÄ, hvi Zj‡`‡k cÖevwnZ i‡q‡Q cÖmªeY| Zviv Zv‡Z evm Ki‡e AbšÍKvj| GUvB nj weivU K…ZKvh©Zv|

9.90) Avi QjbvKvix †e`yCb †jv‡Kiv G‡jv, hv‡Z Zv‡`i Ae¨vnwZ jvf n‡Z cv‡i Ges wbe„Ë _vK‡Z cv‡i Zv‡`iB hviv Avjøvn& I im~‡ji mv‡_ wg_¨v e‡j wQj| Gevi Zv‡`i Dci kxMÖB Avm‡e †e`bv`vqK Avhve hviv Kv‡di|

9.91) `~e©j, iyMœ, e¨qfvi en‡b Amg_© †jvK‡`i Rb¨ †Kvb Aciva †bB, hLb Zviv g‡bi w`K †_‡K cweÎ n‡e Avjøvn& I im~‡ji mv‡_| †bKKvi‡`i Dci Awf‡hv‡Mi †Kvb c_ †bB| Avi Avjøvn n‡”Qb ÿgvKvix `qvjy|

9.92) Avi bv Av‡Q Zv‡`i Dci hviv G‡m‡Q †Zvgvi wbKU †hb Zzwg Zv‡`i evnb `vb Ki Ges Zzwg e‡jQ, Avgvi Kv‡Q Ggb †Kvb e¯Í~ †bB †h, Zvi Dci †Zvgv‡`i mIqvi Kive ZLb Zviv wd‡i †M‡Q A_P ZLb Zv‡`i †PvL w`‡q AkÖy eB‡ZwQj G `yt†L †h, Zviv Ggb †Kvb e¯Í~ cv‡”Q bv hv e¨q Ki‡e|

9.93) Awf‡hv‡Mi c_ †Zv Zv‡`i e¨vcv‡i i‡q‡Q, hviv †Zvgvi wbKU Ae¨vnwZ Kvgbv K‡i A_P Zviv m¤ú`kvjx| hviv †cQ‡b c‡o _vKv †jvK‡`i mv‡_ _vK‡Z †c‡i Avbw›`Z n‡q‡Q| Avi Avjøvn& †gvni Gu‡U w`‡q‡Qb Zv‡`i AšÍimg~‡n| e¯Í~Zt Zviv Rvb‡ZI cv‡iwb|

9.94) Zzwg hLb Zv‡`i Kv‡Q wd‡i Avm‡e, ZLb Zviv †Zvgv‡`i wbKU Qj-QyZv wb‡q Dcw¯’Z n‡e; Zzwg e‡jv, Qj Kv‡iv bv, Avwg KL‡bv †Zvgv‡`i K_v kybe bv; Avgv‡K Avjøvn Zv'Avjv †Zvgv‡`i Ae¯’v m¤ú‡K© AewnZ K‡i w`‡q‡Qb| Avi GLb †Zvgv‡`i Kg© Avjøvn&B †`L‡eb Ges Zuvi im~j| Zvici †Zvgiv

cÖZ¨vewZ©Z n‡e †mB †Mvcb I Av‡Mvcb wel‡q AeMZ mËvi wbKU| wZwbB †Zvgv‡`i evZ‡j †`‡eb hv †Zvgiv KiwQ‡j|

9.95) GLb Zviv †Zvgvi mvg‡b Avjøvn&i Kmg Lv‡e, hLb Zzwg Zv‡`i Kv‡Q wd‡i hv‡e, †hb Zzwg Zv‡`i ÿgv K‡i `vI| myZivs Zzwg Zv‡`i ÿgv Ki-wbtm‡›`‡n Giv AcweÎ Ges Zv‡`i K„ZK‡g©i e`jv wnmv‡e Zv‡`i wVKvbv n‡jv †`vhL|

9.96) Zviv †Zvgvi mvg‡b Kmg Lv‡e hv‡Z Zzwg Zv‡`i cÖwZ ivhx n‡q hvI| AZGe, Zzwg hw` ivhx n‡q hvI Zv‡`i cÖwZ Zey Avjøvn& Zv'Avjv ivhx n‡eb bv, G bvdigvb †jvK‡`i cÖwZ|

9.97) †e`yBbiv Kzdi I †gvbv‡dKx‡Z AZ¨šÍ K‡Vvi n‡q _v‡K Ges Giv †mme bxwZ-Kvbyb bv †kLviB †hvM¨ hv Avjøvn& Zv'Avjv Zuvi im~‡ji Dci bvwhj K‡i‡Qb| e¯Í~Zt Avjøvn& me wKQyB Rv‡bb Ges wZwb AZ¨šÍ Kzkjx|

9.98) Avevi †Kvb †Kvb †e`yBb Ggb I i‡q‡Q hviv wb‡R‡`i e¨q Kiv‡K Rwigvbv| e‡j MY¨ K‡i Ges †Zvgvi Dci †Kvb `yw`©b Av‡m wKbv †m A‡cÿvq _v‡K| Zv‡`iB Dci `yw`©b AvmyK| Avi Avjøvn& n‡"Qb kªeYKvix, cwiÁvZ|

9.99) Avi †Kvb †Kvb †e`yBb nj Zviv, hviv Cgvb Av‡b Avjøvn&i Dci, †KqvgZ w`‡bi Dci Ges wb‡R‡`i e¨q‡K Avjøvn&i ‰bKU¨ Ges im~‡ji †`vqv jv‡fi Dcvq e‡j MY¨ K‡i| †R‡bv! ZvB nj Zv‡`i †ÿ‡Î ‰bKU¨| Avjøvn& Zv‡`i‡K wb‡Ri ing‡Zi AšÍf©~³ Ki‡eb| wbðqB Avjøvn& ÿgvkxj, Kiybvgq|

9.100) Avi hviv me©cÖ_g wnRiZKvix I AvbQvi‡`i gv‡S cyivZb, Ges hviv Zv‡`i AbymiY K‡i‡Q, Avjøvn& †m mg¯Í †jvK‡`i cÖwZ mšÍ~ó n‡q‡Qb Ges ZvivI Zuvi cÖwZ mšÍ~ó n‡q‡Q| Avi Zv‡`i Rb¨ cÖ¯Í~Z †i‡L‡Qb KvbbKzÄ| hvi Zj‡`k w`‡q cÖevwnZ cÖmªeYmg~n| †mLv‡b Zviv _vK‡e wPiKvj| GUvB nj gnvb K…ZKvh©Zv|

9.101) Avi wKQy wKQy †Zvgvi Avk-cv‡ki gybv‡dK Ges wKQy †jvK g`xbvevmx K‡Vvi gybv‡dKx‡Z Abp| Zzwg Zv‡`i Rvb bv; Avwg Zv‡`i Rvwb| Avwg Zv‡`i‡K Avhve `vb Kie `y'evi, Zvici Zv‡`i‡K wb‡q hvIqv n‡e gnvb Avhv‡ei w`‡K|

9.102) Avi †Kvb †Kvb †jvK i‡q‡Q hviv wb‡R‡`i cvc ¯^xKvi K‡i‡Q, Zviv wgwkªZ K‡i‡Q GKwU †bKKvR I Ab¨ GKwU e`KvR| kxNªB Avjøvn& nqZ Zv‡`i‡K ÿgv K‡i †`‡eb| wbt:m‡›`‡n Avjøvn& ÿgvkxj KiyYvgq|

9.103) Zv‡`i gvjvgvj †_‡K hvKvZ MÖnY Ki hv‡Z Zzwg †mMy‡jv‡K cweÎ Ki‡Z Ges †mMy‡jv‡K eiKZgq Ki‡Z cvi Gi gva¨‡g| Avi Zzwg Zv‡`i Rb¨ †`vqv Ki, wbtm‡›`‡n †Zvgvi †`vqv Zv‡`i Rb¨ mvšÍ¡bv ¯^iƒc| e¯Í~Zt Avjøvn& mewKQyB †kv‡bb, Rv‡bb|

9.104) Zviv wK GK_v Rvb‡Z cv‡iwb †h, Avjøvn& wb‡RB ¯^xq ev›`v‡`i ZIev Keyj K‡ib Ges hvKvZ MÖnY K‡ib? e¯Í~Zt Avjøvn&B ZIev KeyjKvix, KiyYvgq|

9.105) Avi Zzwg e‡j `vI, †Zvgiv Avgj K‡i hvI, Zvi cieZ©x‡Z Avjøvn& †`L‡eb †Zvgv‡`i KvR Ges †`L‡eb im~j I gymjgvbMY| ZvQvov †Zvgiv kxMÖB cÖZ¨vewZ©Z n‡e Zuvi mvwbœ‡a¨ whwb †Mvcb I cÖKvk¨ wel‡q AeMZ| Zvici wZwb Rvwb‡q †`‡eb †Zvgv‡`i‡K hv Ki‡Z|

9.106) Avevi A‡bK †jvK i‡q‡Q hv‡`i KvRKg© Avjøvn&i wb‡`©‡ki Dci ¯'wMZ i‡q‡Q; wZwb nq Zv‡`i Avhve †`‡eb bv nq Zv‡`i ÿgv K‡i †`‡eb| e¯Í~Zt Avjøvn& me wKQyB ÁvZ, weÁZvm¤úbœ|

107) Avi hviv wbg©vY K‡i‡Q gmwR` wR‡`i e‡k Ges Kzdixi Zvobvq gywgb‡`i g‡a¨ we‡f` m„w¯Ui D‡Ï‡k¨ Ges H †jv‡Ki Rb¨ NvwU ¯^iƒc †h c~e© †_‡K

Avjøvn& I Zuvi im~‡ji mv‡_ hy× K‡i Avm‡Q, Avi Zviv Aek¨B kc_ Ki‡e †h, Avgiv †Kej Kj¨vYB †P‡qwQ| cÿvšÍ‡i Avjøvn& mvÿx †h, Zviv mevB wg_y¨K|

9.108) Zzwg KL‡bv †mLv‡b `vov‡e bv, Z‡e †h gmwR‡`i wfwË ivLv n‡q‡Q ZvKIqvi Dci cÖ_g w`b †_‡K, †mwUB †Zvgvi `uvovevi †hvM¨ ¯'vb| †mLv‡b i‡q‡Q Ggb †jvK, hviv cweÎZv‡K fvjev‡m| Avi Avjøvn& cweÎ †jvK‡`i fvjev‡mb|

9.109) †h e¨vw³ ¯^xq M„‡ni wfwË †i‡L‡Q †Kvb M‡Z©i wKbvivq hv aŸ‡m covi wbKUeZx© Ges AZtci Zv I‡K wb‡q †`vh‡Li AvMy‡b cwZZ nq| Avi Avjøvn& Rv‡jg‡`i c_ †`Lvb bv|

9.110) Zv‡`i wbwg©Z M„nwU Zv‡`i AšÍ‡i m`v m‡›`‡ni D‡`ªK K‡i hv‡e †h ch©šÍ bv Zv‡`i AšÍiMy‡jv †PŠwPi n‡q hvq| Avi Avjøvn& me©Á cÖÁvgq|

9.111) Avjøvn& µq K‡i wb‡q‡Qb gymjgvb‡`i †_‡K Zv‡`i Rvb I gvj GB g~‡j¨ †h, Zv‡`i Rb¨ i‡q‡Q RvbœvZ| Zviv hy× K‡i Avjøvn&i iv‡n: AZtci gv‡i I g‡i| ZlivZ, BwÄj I †KviAv‡b wZwb G mZ¨ cÖwZkÖywZ‡Z AwePj| Avi Avjøvn&i †P‡q cÖwZkÖywZ iÿvq †K AwaK? myZivs †Zvgiv Avbw›`Z nI †m †jb-‡`‡bi Dci, hv †Zvgiv KiQ Zuvi mv‡_| Avi G nj gnvb mvdj¨|

9.112) Zviv ZIevKvix, Gev`ZKvix, †kvKi‡Mvhvi, (`ywbqvi mv‡_) m¤úK©‡”Q`Kvix, iyKz I wmR`v Av`vqKvix, mrKv‡Ri Av‡`k `vbKvix I g›` KvR †_‡K wbe„ZKvix Ges Avjøvn&i †`Iqv mxgvmg~‡ni †ndvhZKvix| e¯Í~Zt mymsev` `vI Cgvb`vi‡`i‡K|

9.113) bex I gywg‡bi DwPZ bq gyk‡iK‡`i gvM‡divZ Kvgbv K‡i, hw`I Zviv AvZœxq †nvK GK_v my¯có nIqvi ci †h Zviv †`vhLx|

9.114) Avi Beªvnxg KZ©„K ¯^xq wcZvi gvM‡divZ Kvgbv wQj †Kej †mB cÖwZkÖywZi Kvi‡Y, hv wZwb Zvi mv‡_ K‡iwQ‡jb| AZtci hLb Zvui Kv‡Q GK_v cÖKvk †cj †h, †m Avjøvn&i kÎy ZLb Zvi mv‡_ m¤úK© wQbœ K‡i wb‡jb| wbtm‡›`‡n Beªvnxg wQ‡jb eo †Kvgj nƒ`q, mnbkxj|

9.115) Avi Avjøvn& †Kvb RvwZ‡K †n`v‡qZ Kivi ci c_åó K‡ib bv hZÿY bv Zv‡`i Rb¨ cwi®Kvifv‡e e‡j †`b †mme welq hv †_‡K Zv‡`i †eu‡P _vKv `iKvi| wbtm‡›`‡n Avjøvn& me wel‡q Iqv‡Kdnvj|

9.116) wbðq AvjøvniB Rb¨ Avmgvbmg~n I hgx‡bi mvgªvR¨| wZwbB wR›`v K‡ib I g„Zz¨ NUvb, Avi Avjøvn& e¨ZxZ †Zvgv‡`i Rb¨ †Kvb mnvqI †bB, †Kvb mvnvh¨KvixI †bB|

9.117) Avjøvn& `qvkxj bexi cÖwZ Ges gynvwRi I Avbmvi‡`i cÖwZ, hviv KwVb gn~‡Z© bexi m‡½ wQj, hLb Zv‡`i GK `‡ji AšÍi wd‡i hvIqvi Dcµg n‡qwQj| AZtci wZwb `qvciek nb Zv‡`i cÖwZ| wbtm‡›`‡n wZwb Zv‡`i cÖwZ `qvkxj I Kiybvgq|

9.118) Ges Aci wZbRb‡K hv‡`i‡K †cQ‡b ivLv n‡qwQj, hLb c„w_ex we¯Í„Z nIqv m‡Z¡I Zv‡`i Rb¨ m¼zwPZ n‡q †Mj Ges Zv‡`i Rxeb `~we©mn n‡q DV‡jv; Avi Zviv eyS‡Z cvi‡jv †h, Avjøvn& e¨ZxZ Avi †Kvb Avkªq¯'j †bB-AZtci wZwb m`q n‡jb Zv‡`i cÖwZ hv‡Z Zviv wd‡i Av‡m| wbtm‡›`‡n Avjøvn& `qvgq KiyYvkxj|

9.119) †n Cgvb`viMY, Avjøvn‡K fq Ki Ges mZ¨ev`x‡`i mv‡_ _vK|

9.120) g`xbvevmx I cvk¦eZx© cjøxevmx‡`i DwPZ bq im~jyjøvni m½ Z¨vM K‡i †cQ‡b †_‡K hvIqv Ges im~‡ji cÖvY †_‡K wb‡R‡`i cÖvY‡K AwaK wcÖq g‡b Kiv| GwU GRb¨ †h, Avjøvn&i c‡_ †h Z…I'v, K¬vwšÍ I ÿzav Zv‡`i ¯ck© K‡i Ges Zv‡`i Ggb c`‡ÿc hv Kv‡di‡`i g‡b †µv‡ai KviY nq Avi kÎy‡`i cÿ †_‡K Zviv hv

wKQy cÖvß nq-Zvi cÖ‡Z¨KwUi cwie‡Z© Zv‡`i Rb¨ wjwLZ n‡q †bK Avgj| wbtm‡›`‡n Avjøvn& mrKg©kxj †jvK‡`i nK bó K‡ib bv|

9.121) Avi Zviv Aí-we¯Íi hv wKQz e¨q K‡i, hZ cÖvšÍi Zviv AwZµg K‡i, Zv meB Zv‡`i bv‡g †jLv nq, †hb Avjøvn& Zv‡`i K…ZKg©mg~‡ni DËg wewbgq cÖ`vb K‡ib|

9.122) Avi mg¯Í gywg‡bi Awfhv‡b †ei nIqv m½Z bq| ZvB Zv‡`i cÖ‡Z¨K `‡ji GKwU Ask †Kb †ei n‡jv bv, hv‡Z Øx‡bi Ávb jvf K‡i Ges msev` `vb K‡i ¯^RvwZ‡K, hLb Zviv Zv‡`i Kv‡Q cÖZ¨veZ©b Ki‡e, †hb Zviv euvP‡Z cv‡i|

9.123) †n Cgvb`viMY, †Zvgv‡`i wbKUeZx© Kv‡di‡`i mv‡_ hy× Pvwj‡q hvI Ges Zviv †Zvgv‡`i g‡a¨ K‡VviZv Abyfe KiyK& Avi †R‡b ivL, Avjøvn& gyËvKx‡`i mv‡_ i‡q‡Qb|

9.124) Avi hLb †Kvb m~iv AeZxY© nq, ZLb Zv‡`i †KD †KD e‡j, G m~iv †Zvgv‡`i g‡a¨Kvi Cgvb KZUv e„w× Ki‡jv? AZGe hviv Cgvb`vi, G m~iv Zv‡`i Cgvb e„w× K‡i‡Q Ges Zviv Avbw›`Z n‡q‡Q|

9.125) e¯Í~Zt hv‡`i AšÍ‡i e¨vwa i‡q‡Q GwU Zv‡`i Kjy‡li mv‡_ Av‡iv Kjyl e„w× K‡i‡Q Ges Zviv Kv‡di Ae¯'vqB g„Zz¨ eiY Ki‡jv|

9.126) Zviv wK jÿ¨ K‡i bv, cÖwZ eQi Zviv `y'GKevi wech©¯Í n‡"Q, A_P, Zviv GiciI ZIev K‡i bv wKsev Dc‡`k MÖnY K‡i bv|

9.127) Avi hLbB †Kvb m~iv AeZxY© nq, ZLb Zviv G‡K A‡b¨i w`‡K ZvKvq †h, †Kvb gymjgvb †Zvgv‡`i †`L‡Q wK-bv-AZtci m‡i c‡o| Avjøvn& I‡`i AšÍi‡K mZ¨ wegyL K‡i w`‡q‡Qb! wbðqB Zviv wb‡e©va m¤úÖ`vq|

9.128) †Zvgv‡`i Kv‡Q G‡m‡Q †Zvgv‡`i ga¨ †_‡KB GKRb im~j| †Zvgv‡`i `ytL-Kó Zvi c‡ÿ `ytmn| wZwb †Zvgv‡`i g½jKvgx, gywgb‡`i cÖwZ †mœnkxj, `qvgq|

9.129) G m‡Ë¡I hw` Zviv wegyL n‡q _v‡K, Z‡e e‡j `vI, Avjøvn&B Avgvi Rb¨ h‡_ó, wZwb e¨ZxZ Avi Kv‡iv e‡›`Mx †bB| Avwg ZvuiB fimv Kwi Ges wZwbB gnvb Avi‡ki AwacwZ|

(10) BDbymt109

10.1) Avwjd-jvg-i, GMy‡jv †nKgZc~Y© wKZv‡ei AvqvZ|

10.2) gvby‡li Kv‡Q wK Avðh© jvM‡Q †h, Avwg Inx cvwV‡qwQ Zv‡`iB ga¨ †_‡K GKR‡bi Kv‡Q †hb wZwb gvbyl‡K mZK© K‡ib Ges mymsev` kywb‡q †`b Cgvb`viMY‡K †h, Zuv‡`i Rb¨ mZ¨ gh©v`v i‡q‡Q Zuv‡`i cvjbKZ©vi Kv‡Q| Kv‡diiv ej‡Z jvMj, wbtm‡›`‡n G †jvK cÖKvk¨ hv`yKi|

10.3) wbðqB †Zvgv‡`i cvjbKZ©v Avjøvn& whwb ‰Zix K‡i‡Qb Avmgvb I hgxb‡K Qq w`‡b, AZtci wZwb Avi‡ki Dci AwawôZ n‡q‡Qb| wZwb Kvh© cwiPvjbv K‡ib| †KD mycvwik Ki‡Z cv‡e bv Z‡e Zuvi AbygwZ Qvov BwbB Avjøvn& †Zvgv‡`i cvjbKZ©v| AZGe, †Zvgiv ZuviB Gev`Z Ki| †Zvgiv wK wKQyB wPšÍv Ki bv ?

10.4) Zuvi Kv‡QB wd‡i †h‡Z n‡e †Zvgv‡`i mevB‡K, Avjøvni Iqv`v mZ¨, wZwbB m„wó K‡ib cÖ_gevi Avevi cybe©vi ‰Zix Ki‡eb Zv‡`i‡K e`jv †`qvi Rb¨ hviv Cgvb G‡b‡Q Ges †bK KvR K‡i‡Q Bbmv‡di mv‡_| Avi hviv Kv‡di n‡q‡Q, Zv‡`i cvb Ki‡Z n‡e dzUšÍ cvwb Ges †fvM Ki‡Z n‡e hš¿bv`vqK Avhve G R‡b¨ †h, Zviv Kzdix KiwQj|

10.5) wZwbB †m gnvb mËv, whwb evwb‡q‡Qb myh©‡K D¾¦j Av‡jvKgq, Avi P›`ª‡K wmœ» Av‡jv weZiYKvixiƒ‡c Ges AZtci wba©vwiZ K‡i‡Qb Gi Rb¨ gbwhj mg~n, hv‡Z K‡i †Zvgiv wPb‡Z cvi eQiMy‡jvi msL¨v I wnmve| Avjøvn& GB mg¯Í wKQy Ggwb‡ZB m„wó K‡ibwb, wKšÍ~ h_v_©Zvi mv‡_| wZwb cÖKvk K‡ib jÿYmg~n †m mg¯Í †jv‡Ki Rb¨ hv‡`i Ávb Av‡Q|

10.6) wbðqB ivZ-w`‡bi cwieZ©‡bi gv‡S Ges hv wKQy wZwb m„wó K‡i‡Qb Avmgvb I hgx‡b, meB nj wb`k©b †mme †jv‡Ki Rb¨ hviv fq K‡i|

10.7) Aek¨B †hme †jvK Avgvi mvÿvr jv‡fi Avkv iv‡L bv Ges cvw_©e Rxeb wb‡qB Drdzjø i‡q‡Q, Zv‡ZB cÖkvwšÍ Abyfe K‡i‡Q Ges hviv Avgvi wb`©kbmg~n m¤ú‡K© †eLei|

10.8) Ggb †jvK‡`i wVKvbv nj AvMyb †mm‡ei e`jv wnmv‡e hv Zviv AR©b KiwQj|

10.9) Aek¨ †hme †jvK Cgvb G‡b‡Q Ges mrKvR K‡i‡Q, Zv‡`i‡K †n`v‡qZ `vb Ki‡eb Zv‡`i cvjbKZ©v, Zv‡`i Cgv‡bi gva¨‡g| Ggb mymgq KvbbKz‡Äi cÖwZ hvi Zj‡`‡k cÖevwnZ nq cªmÖeYmg~n|

10.10) †mLv‡b Zv‡`i cÖv_©bv nj ÔcweÎ †Zvgvi mËv †n Avjøvn&Õ| Avi ky‡f”Qv nj mvjvg Avi Zv‡`i cÖv_©bvi mgvwß nq, Ômg¯Í cÖksmv wek¦cvjK Avjøvn&i Rb¨Õ e‡j|

10.11) Avi hw` Avjøvn& Zv'Avjv gvbyl‡K h_vkxNÖ AKj¨vY †cuŠ‡Q †`b hZkxN« Zvi Kvgbv K‡i, Zvn‡j Zv‡`i AvkvB †kl K‡i w`‡Z nZ| myZivs hv‡`i g‡b Avgvi mvÿv‡Zi Avkv †bB, Avwg Zv‡`i‡K Zv‡`i `yózwg‡Z e¨wZe¨¯Í †Q‡o w`‡q ivwL|

10.12) Avi hLb gvbyl K‡ói m¤§yLxb nq, ky‡q e‡m, `uvwo‡q Avgv‡K WvK‡Z _v‡K| Zvici Avwg hLb Zv †_‡K gy³ K‡i †`B, †m Kó hLb P‡j hvq ZLb g‡b nq KL‡bv †Kvb K‡óiB m¤§yLxb n‡q †hb Avgv‡K Wv†KBwb| Ggwbfv‡e gb:cyZ n‡q‡Q wbf©q †jvK‡`i hv Zviv K‡i‡Q|

10.13) Aek¨ †Zvgv‡`i c~‡e© eny `j‡K aŸsm K‡i w`‡qwQ, ZLb Zviv Rv‡jg n‡q †M‡Q| A_P im~j Zv‡`i Kv‡QI Gme wel‡qi cÖK„ó wb‡`©k wb‡q G‡mwQ‡jb| wKšÍ~ wKQy‡ZB Zviv Cgvb Avbj bv| Ggwbfv‡e Avwg kvw¯Í w`‡q _vwK cvwc m¤úÖ`vq‡K|

10.14) AZtci Avwg †Zvgv‡`i‡K hgx‡b Zv‡`i ci cÖwZwbwa evwb‡qwQ hv‡Z †`L‡Z cvwi †Zvgiv wK Ki|

10.15) Avi hLb Zv‡`i Kv‡Q Avgvi cÖK…ó AvqvZ mg~n cvV Kiv nq, ZLb †m mg¯Í †jvK e‡j, hv‡`i Avkv †bB Avgvi mvÿv‡Zi, wb‡q G‡mv †Kvb †KviAvb GwU Qvov, A_ev G‡K cwiewZ©Z K‡i `vI| Zvn‡j e‡j `vI, G‡K wb‡Ri cÿ †_‡K cwiewZ©Z Kiv Avgvi KvR bq| Avwg †m wb‡`©‡kiB AvbyMZ¨ Kwi, hv Avgvi Kv‡Q Av‡m| Avwg hw` ¯^xq ciIqvi‡`Mv‡ii bvdigvbx Kwi, Z‡e KwVb w`e‡mi Avhv‡ei fq Kwi|

10.16) e‡j `vI, hw` Avjøvn& PvB‡Zb, Z‡e Avwg GwU †Zvgv‡`i mvg‡b coZvg bv, Avi bvBev wZwb †Zvgv‡`i‡K AewnZ Ki‡Zb G m¤ú‡K©| KviY Avwg †Zvgv‡`i gv‡S BwZc~‡e©I GKUv eqm AwZevwnZ K‡iwQ| Zvic‡iI wK †Zvgiv wPšÍv Ki‡e bv?

10.17) AZtci Zvi †P‡q eo Rv‡jg, †K n‡e, †h Avjøvn&i cÖwZ Acev` Av‡ivc K‡i‡Q wKsev Zuvi AvqvZmg~n‡K wg_¨v e‡j AwfwnZ Ki‡Q? Kwm¥bKv‡jI cvcx‡`i †Kvb Kj¨vY nq bv|

10.18) Avi Dcvmbv K‡i Avjøvn&‡K ev` w`‡q Ggb e¯Í~i, hv bv Zv‡`i †Kvb ÿwZmvab Ki‡Z cv‡i, bv jvf Ges e‡j, Giv †Zv Avjøvn&i Kv‡Q Avgv‡`i mycvwikKvix| Zzwg ej, †Zvgiv wK Avjøvn&‡K Ggb wel‡q AewnZ KiQ, †h m¤ú‡K© wZwb AewnZ bb Avmgvb I hgx‡bi gv‡S ? wZwb cyZtcweÎ I gnvb †m mg¯Í †_‡K hv‡K †Zvgiv kixK KiQ|

10.19) Avi mg¯Í gvbyl GKB D¤§Zfy³ wQj, c‡i c„_K n‡q †M‡Q| Avi GKwU K_v hw` †Zvgvi cilqvi‡`Mv‡ii cÿ †_‡K c~e© wba©vwiZ bv n‡q †hZ; Z‡e Zviv †h wel‡q we‡iva Ki‡Q Zvi gxgvsmv n‡q †hZ|

10.20) e¯Í~Zt Zviv e‡j, Zuvi Kv‡Q Zuvi cilqvi‡`Mv‡ii cÿ †_‡K †Kvb wb‡`©k Gj bv †Kb? e‡j `vI Mv‡q‡ei K_v AvjøvnB Rv‡bb| Avwg I †Zvgv‡`i mv‡_ A‡cÿvq iBjvg|

10.21) Avi hLb Avwg Av¯^v`b KivB ¯^xq ingZ †m K‡ói ci, hv Zv‡`i †fvM Ki‡Z n‡qwQj, ZLbB Zviv Avgvi kw³gËvi gv‡S bvbv iKg Qjbv ˆZix Ki‡Z Avi¤¢ Ki‡e| Avcwb e‡j w`b, Avjøvn& me‡P‡q `ªyZ Kjv-‡KŠkj ˆZix Ki‡Z cv‡ib| wbðqB Avgv‡`i †d‡ikZviv wj‡L iv‡L †Zvgv‡`i Qj-PvZzix|

10.22) wZwbB †Zvgv‡`i ågb Kivb ¯’‡j I mvM‡i| GgbwK hLb †Zvgiv †bŠKvmg~‡n Av‡ivnY Ki‡j Avi Zv †jvKRb‡K AbyK~j nvIqvq e‡q wb‡q Pjj Ges Zv‡Z Zviv Avbw›`Z nj, †bŠKvMy‡jvi Dci Gj Zxeª evZvm, Avi me©w`K †_‡K †mMy‡jvi Dci †XD Avm‡Z jvMj Ges Zviv Rvb‡Z cvij †h, Zviv Aeiy× n‡q c‡o‡Q, ZLb WvK‡Z jvMj Avjøvn&‡K Zuvi Gev`‡Z wbt¯^v_© n‡q hw` Zzwg Avgv‡`i‡K G wec` †_‡K D×vi K‡i †Zvj, Zvn‡j wbtm‡›`‡n Avgiv K…ZÁ _vKe|

10.23) Zvici hLb Zv‡`i‡K Avjøvn& euvwP‡q w`‡jb, ZLbB Zviv c„w_ex‡Z AbvPvi Ki‡Z jvMj Ab¨vq fv‡e| †n gvbyl! †kvb, †Zvgv‡`i AbvPvi †Zvgv‡`iB Dci co‡e| cvw_©e Rxe‡bi mydj †fvM K‡i bvI-AZtci Avgvi wbKU cÖZ¨veZ©b Ki‡Z n‡e| ZLb Avwg evZ‡j †`e, hv wKQy †Zvgiv Ki‡Z|

10.24) cvw_©e Rxe‡bi D`vniY †Zgwb, †hgwb Avwg Avmgvb †_‡K cvwb el©b Kijvg, c‡i Zv wgwjZ mswgwkªZ n‡q Zv †_‡K hgx‡bi k¨vgj Dw™¢` †ewi‡q Gj hv gvbyl I Rxe-RšÍ~iv †L‡q _v‡K| GgbwK hgxb hLb †mŠ›`h© mylgvq f‡i DV‡jv Avi hgx‡bi AwaKZ©viv fve‡Z jvMj, GMy‡jv Avgv‡`i nv‡Z Avm‡e, nVvr K‡i Zvi Dci Avgvi wb‡`©k Gj iv‡Î wKsev w`‡b, ZLb †mMy‡jv‡K †K‡U ¯Í~cvKvi K‡i w`j †hb Kvj I GLv‡b †Kvb Avev` wQj bv| Ggwbfv‡e Avwg †LvjvLywj eY©bv K‡i _vwK wb`k©Ymg~n †m mg¯Í †jvK‡`i Rb¨ hviv jÿ¨ K‡i|

10.25) Avi Avjøvn& kvwšÍ-wbivcËvi Avj‡qi cÖwZ Avnevb Rvbvb Ges hv‡K B”Qv mií_ cÖ`k©b K‡ib|

10.26) hviv mrKg© K‡i‡Q Zv‡`i Rb¨ i‡q‡Q Kj¨vY Ges ZviI †P‡q †ekx| Avi Zv‡`i gyLgÛj‡K Ave„Z Ki‡e bv gwjbZv wKsev Acgvb| ZvivB nj RvbœvZevmx, G‡ZB Zviv emevm Ki‡Z _vK‡e AbšÍKvj|

10.27) Avi hviv mÂq K‡i‡Q AKj¨vY Amr K‡g©i e`jvq †m cwigvY Acgvb Zv‡`i †Pnviv‡K Ave„Z K‡i †dj‡e| †KD †bB Zv‡`i‡K euvPv‡Z cv‡i Avjøvn&i nvZ †_‡K| Zv‡`i gyLgÛj †hb †X‡K †`qv n‡q‡Q Avauvi iv‡Zi UzK‡iv w`‡q| Giv nj †`vhLevmx| Giv G‡ZB _vK‡e AbšÍKvj|

10.28) Avi †hw`b Avwg Zv‡`i mevB‡K mg‡eZ Kie; Avi hviv †kiK KiZ Zv‡`i‡K eje: †Zvgiv Ges †Zvgv‡`i kixKiv wbR wbR RvqMvq `uvwo‡q hvI-AZtci Zv‡`i‡K cvi¯cwiK wew”Qbœ K‡i †`e, ZLb Zv‡`i kixKiv ej‡e, †Zvgiv †Zv Avgv‡`i Dcvmbv-e‡›`Mx Kiwb|

10.29) e¯Í~Zt Avjøvn& Avgv‡`i I †Zvgv‡`i gv‡S mvÿx wnmv‡e h‡_ó| Avgiv †Zvgv‡`i e‡›`Mx m¤ú‡K© RvbZvg bv|

10.30) †mLv‡b cÖ‡Z¨‡K hvPvB K‡i wb‡Z cvi‡e hv wKQy †m BwZc~‡e© K‡iwQj Ges Avjøvn&i cÖwZ cÖZ¨veZ©b Ki‡e whwb Zv‡`i cªK…Z gvwjK, Avi Zv‡`i KvQ †_‡K `~‡i †h‡Z _vK‡e hviv wg_¨v ejZ|

10.31) Zzwg wR‡Ám Ki, †K iyhx `vb K‡i †Zvgv‡`i‡K Avmgvb †_‡K I hgxb †_‡K, wKsev †K †Zvgv‡`i Kvb I †Pv‡Li gvwjK? ZvQvov †K RxweZ‡K g„‡Zi †fZi †_‡K †ei K‡ib Ges †KBev g„Z‡K Rxwe‡Zi ga¨ †_‡K †ei K‡ib? †K K‡ib Kg© m¤úv`‡bi e¨e¯’vcbv? ZLb Zviv e‡j DV‡e, Avjøvn&! ZLb Zzwg e‡jv Zvic‡iI fq KiQ bv?

10.32) AZGe, G Avjøvn&B †Zvgv‡`i cÖK…Z cvjbKZ©v| Avi mZ¨ cÖKv‡ki c‡i (D`åvšÍ Nyivi gv‡S) wK i‡q‡Q †Mvgivnx Qvov? myZivs †Kv_vq NyiQ?

10.33) Ggwbfv‡e mcÖgvwYZ n‡q †M‡Q †Zvgvi ciIqvi‡`Mv‡ii evYx †mme bvdigv‡bi e¨vcv‡i †h, Giv Cgvb Avb‡e bv|

10.34) ej, Av‡Q wK †KD †Zvgv‡`i kixK‡`i gv‡S †h m„wó †K cq`v Ki‡Z cv‡i Ges Avevi RxweZ Ki‡Z cv‡i? ej, Avjøvn&B cÖ_gevi m„wó K‡ib Ges AZtci Zvi cybiy™¢e Ki‡eb| AZGe, †Kv_vq NyicvK Lv‡”Q?

10.35) wR‡Ám Ki, Av‡Q wK †KD †Zvgv‡`i kixK‡`i g‡a¨ †h mZ¨-mwVK c_ cÖ`k©b Ki‡e? ej, Avjøvn&B mZ¨-mwVK c_ cÖ`k©b K‡ib, myZivs Ggb †h †jvK mwVK c_ †`Lv‡e Zvi K_v gvb¨ Kiv wKsev †h †jvK wb‡R wb‡R c_ Lyu‡R cvq bv, Zv‡K c_ †`Lv‡bv KZ©e¨| AZGe, †Zvgv‡`i wK nj, †Kgb †Zvgv‡`i wePvi?

10.36) e¯Í~Zt Zv‡`i AwaKvskB kyay Av›`vR-Abygv‡bi Dci P‡j, A_P Av›`vR-Abygvb m‡Z¨i †ejvq †Kvb Kv‡RB Av‡m bv| Avjøvn& fvj K‡iB Rv‡bb, Zviv hv wKQy K‡i|

10.37) Avi †KviAvb †m wRwbm bq †h, Avjøvn& e¨ZxZ †KD Zv evwb‡q †b‡e| Aek¨ GwU c~e©eZx© Kvjv‡gi mZ¨vqb K‡i Ges †m mg¯Í wel‡qi we‡kølY `vb K‡i hv †Zvgvi cÖwZ †`qv n‡q‡Q, hv‡Z †Kvb m‡›`n †bB-†Zvgvi wek¦cvjbKZ©vi cÿ †_‡K|

10.38) gvbyl wK e‡j †h, GwU evwb‡q G‡bQ? e‡j `vI, †Zvgiv wb‡q G‡mv GKwUB m~iv, Avi †W‡K bvI, hv‡`i‡K wb‡Z mÿg nI Avjøvn& e¨ZxZ, hw` †Zvgiv mZ¨ev`x n‡q _vK|

10.39) wKšÍ~ K_v nj GB †h, Zviv wg_¨v cÖwZcbœ Ki‡Z Avi¤¢ K‡i‡Q hv‡K eyS‡Z, Zviv Aÿg| A_P GL‡bv Gi we‡kølY Av‡mwb| Ggwbfv‡e wg_¨v cÖwZcbœ K‡i‡Q Zv‡`i c~e©eZx©iv| AZGe, jÿ¨ K‡i †`L, †Kgb n‡q‡Q cwiYwZ|

10.40) Avi Zv‡`i g‡a¨ †KD †KD †KviAvb‡K wek¦vm Ki‡e Ges †KD †KD wek¦vm Ki‡e bv| e¯Í~Zt †Zvgvi ciIqvi‡`Mvi h_v_©B Rv‡bb `yivPviw`M‡K|

10.41) Avi hw` †Zvgv‡K wg_¨v cÖwZcbœ K‡i, Z‡e ej, Avgvi Rb¨ Avgvi Kg©, Avi †Zvgv‡`i Rb¨ †Zvgv‡`i Kg©| †Zvgv‡`i `vq-`vwqZ¡ †bB Avgvi K‡g©i Dci Ges AvgviI `vq-`vwqZ¡ †bB †Zvgiv hv Ki †mRb¨|

10.42) Zv‡`i †KD †KD Kvb iv‡L †Zvgv‡`i cÖwZ; Zzwg ewai‡`i‡K wK †kvbv‡e hw` Zv‡`i we‡eK-eyw× bv _v‡K!

10.43) Avevi Zv‡`i g‡a¨ †KD †KD †Zvgv‡`i cÖwZ `„wówbe× iv‡L; Zzwg AÜ‡`i‡K wK c_ †`Lv‡e hw` Zviv †gv‡UI †`L‡Z bv cv‡i|

10.44) Avjøvn& Ryjyg K‡ib bv gvby‡li Dci, eis gvbyl wb‡RB wb‡Ri Dci Ryjyg K‡i|

10.45) Avi †hw`b Zv‡`i‡K mg‡eZ Kiv n‡e, †hb Zviv Ae¯'vb K‡iwb, Z‡e w`‡bi GK`&Û& GKRb AciRb‡K wPb‡e| wbtm‡›`‡n ÿwZMÖ¯Í n‡q‡Q hviv wg_¨v cÖwZcbœ K‡i‡Q Avjøvni mv‡_ mvÿvZ‡K Ges miíc‡_ Av‡mwb|

10.46) Avi hw` Avwg †`LvB †Zvgv‡K †m Iqv`vmg~‡ni ga¨ †_‡K †Kvb wKQy hv Avwg Zv‡`i mv‡_ K‡iwQ, A_ev †Zvgv‡K g„Zz¨`vb Kwi, hv‡nvK, Avgvi Kv‡QB Zv‡`i‡K cÖZ¨veZ©b Ki‡Z n‡e| e¯Í~Zt Avjøvn& †m mg¯Í K‡g©i mvÿx hv Zviv K‡i|

10.47) Avi cÖ‡Z¨K m¤úÖ`v‡qi G‡KKRb im~j i‡q‡Q| hLb Zv‡`i Kv‡Q Zv‡`i im~j b¨vq`Ûmn Dcw¯'Z nj, ZLb Avi Zv‡`i Dci Ryjyg nq bv|

10.48) Zviv Av‡iv e‡j, G Iqv`v K‡e Avm‡e, hw` †Zvgiv mZ¨ev`x n‡q _vK?

10.49) Zzwg ej, Avwg Avgvi wb‡Ri ÿwZ wKsev jv‡fiI gvwjK bB, wKšÍ~ Avjøvn& hv B"Qv K‡ib| cÖ‡Z¨K m¤úÖ`v‡qi Rb¨B G‡KKwU Iqv`v i‡q‡Q, hLb Zv‡`i †m Iqv`v G‡m †cuŠ‡Q hv‡e, ZLb bv GK`Û †cQ‡b mi‡Z cvi‡e, bv mvg‡b dmKv‡Z cvi‡e,|

10.50) Zzwg ej, Av"Qv †`L †Zv †`wL, hw` †Zvgv‡`i Dci Zvi Avhve ivZvivwZ A_ev w`‡bi †ejvq G‡m †cuŠ‡Q hvq, Z‡e Gi Av‡M cvcxiv wK Ki‡e?

10.51) Zvn‡j wK Avhve msNwUZ n‡q hvevi ci Gi cÖwZ wek¦vm Ki‡e? GLb ¯^xKvi Ki‡j? A_P †Zvgiv GiB ZvKv`v Ki‡Z?

10.52) AZtci ejv n‡e, †MvbvnMviw`M‡K, †fvM Ki‡Z _vK AbšÍ Avhve-†Zvgiv hv wKQy Ki‡Z Zvi ZvB cÖwZdj|

10.53) Avi †Zvgvi Kv‡Q msev` wR‡Ám K‡i, GUv wK mZ¨ ? e‡j `vI, Aek¨B Avgvi ciIqvi‡`Mv‡ii Kmg GUv mZ¨| Avi †Zvgiv cwikªvšÍ K‡i w`‡Z cvi‡e bv|

10.54) e¯Í~Zt hw` cª‡Z¨K †MvbvnMv‡ii Kv‡Q GZ cwigvY _v‡K hv Av‡Q mgMÖ hgx‡bi gv‡S, Avi Aek¨B hw` †mMy‡jv wb‡Ri gyw³i wewbg‡q w`‡Z PvB‡e Avi †Mvc‡b †Mvc‡b AbyZvc Ki‡e, hLb Avhve †`L‡e| e¯Í~Zt Zv‡`i Rb¨ wm×všÍ n‡e b¨vqm½Z Ges Zv‡`i Dci Ryjg n‡e bv|

10.55) ky‡b ivL, hv wKQz i‡q‡Q Avmgvbmg~‡n I hgx‡b meB Avjøvni| ky‡b ivL, Avjøvn&i cÖwZkÖywZ mZ¨| Z‡e A‡b‡KB Rv‡b bv|

10.56) wZwbB Rxeb I giY `vb K‡ib Ges ZuviB Kv‡Q cÖZ¨veZ©b Ki‡Z n‡e|

10.57) †n gvbeKzj, †Zvgv‡`i Kv‡Q Dc‡`kevbx G‡m‡Q †Zvgv‡`i ciIqvi‡`Mv‡ii cÿ †_‡K Ges AšÍ‡ii †iv‡Mi wbivgq, †n`v‡qZ I ingZ gymjgvb‡`i Rb¨|

10.58) ej, Avjøvn&i `qv I †g‡nievYx‡Z| myZivs GiB cÖwZ Zv‡`i mšÍ~ó _vKv DwPr| GwUB DËg †m mgy`q †_‡K hv mÂq KiQ|

10.59) ej, Av"Qv wb‡RB jÿ¨ K‡i †`L, hv wKQy Avjøvn& †Zvgv‡`i Rb¨ wiwhK wnmv‡e AeZxY© K‡i‡Qb, †Zvgiv †mMy‡jvi ga¨ †_‡K †KvbUv‡K nvivg Avi †KvbUv‡K nvjvj mve¨¯Í K‡iQ? ej, †Zvgv‡`i wK Avjøvn& wb‡`©k w`‡q‡Qb, bvwK Avjøvn&i Dci Acev` Av‡ivc KiQ?

10.60) Avi Avjøvn&i cÖwZ wg_¨v Acev` Av‡ivcKvix‡`i wK aviYv †KqvgZ m¤ú‡K©? Avjøvn& †Zv gvby‡li cÖwZ AbyMÖnB K‡ib, wKšÍ~ A‡b‡KB K…ZÁZv ¯^xKvi K‡i bv|

10.61) e¯Í~Zt †h †Kvb Ae¯'v‡ZB Zzwg _vK Ges †KviAv‡bi †h †Kvb Ask †_‡KB cvV Kiv wKsev †h †Kvb KvRB †Zvgiv Ki A_P Avwg †Zvgv‡`i wbK‡U Dcw¯'Z _vwK hLb †Zvgiv Zv‡Z AvZœwb‡qvM Ki| Avi †Zvgvi ciIqvi‡`Mvi †_‡K †Mvcb _v‡K bv GKwU KbvI, bv hgx‡bi Ges bv Avmgv‡bi| bv Gi †P‡q ÿz`ª †Kvb wKQy Av‡Q, bv eo hv GB cªK„ó wKZv‡e †bB|

10.62) g‡b †i‡Lv hviv Avjøvn&i eÜz, Zv‡`i bv †Kvb fq fxwZ Av‡Q, bv Zviv wPšÍvwb¦Z n‡e|

10.63) hviv Cgvb G‡b‡Q Ges fq Ki‡Z i‡q‡Q|

10.64) Zv‡`i Rb¨ mymsev` cvw_©e Rxe‡b I ciKvjxb Rxe‡b| Avjøvn&i K_vi KL‡bv †ni-‡di nq bv| GUvB nj gnv mdjZv|

10.65) Avi Zv‡`i K_vq `ytL wb‡qv bv| Avm‡j mg¯Í ÿgZv Avjøvn&i| wZwbB kªeYKvix, me©Á|

10.66) kybQ, Avmgvbmg~‡n I hgx‡b hv wKQy i‡q‡Q meB Avjøvn&i| Avi Giv hviv Avjøvn&‡K ev` w`‡q kixK‡`i Dcvmbvi †cQ‡b c‡o Av‡Q-Zv Avm‡j wKQyB bq| Giv wb‡RiB Kíbvi †cQ‡b c‡o i‡q‡Q Ges GQvov Avi wKQy bq †h, Giv eyw× LvUv‡"Q|

10.67) wZwb †Zvgv‡`i Rb¨ ‰Zix K‡i‡Qb ivZ, hv‡Z K‡i †Zvgiv Zv‡Z cÖkvwšÍ jvf Ki‡Z cvi, Avi w`b w`‡q‡Qb `k©b Kivi Rb¨| wbtm‡›`‡n G‡Z wb`k©b i‡q‡Q †m me †jv‡Ki Rb¨ hviv kÖeY K‡i|

10.68) Zviv e‡j, Avjøvn& cyÎ mve¨¯Í K‡i wb‡q‡Qb-wZwb cweÎ, wZwb AgyLv‡cÿx| hvwKQy i‡q‡Q Avmgvb mg~‡n I hgx‡b meB Zuvi| †Zvgv‡`i Kv‡Q Zvi †Kvb mb` †bB| †Kb †Zvgiv Avjøvn&i cÖwZ wg_¨v‡ivc Ki-hvi †Kvb mb`B †Zvgv‡`i Kv‡Q †bB?

10.69) e‡j `vI, hviv GiƒC K‡i Zviv Ae¨vnwZ cvq bv|

10.70) cvw_©eRxe‡b mvgvb¨B jvf, AZtci Avgvi wbKU cÖZ¨veZ©b Ki‡Z n‡e| ZLb Avwg Zv‡`i‡K Av¯^v`b Kive KwVb Avhve-Zv‡`iB K…Z Kzdixi e`jv‡Z|

10.71) Avi Zv‡`i‡K kywb‡q `vI b~‡ni Ae¯'v hLb †m ¯^xq m¤úÖ`vq‡K ejj, †n Avgvi m¤úÖ`vq, hw` †Zvgv‡`i gv‡S Avgvi Aew¯'wZ Ges Avjøvn&i AvqvZmg~‡ni gva¨‡g bmxnZ Kiv fvix e‡j g‡b n‡q _v‡K, Z‡e Avwg Avjøvn&i Dci fimv KiwQ| GLb †Zvgiv mevB wg‡j wb‡Ri‡`i Kg© mve¨¯Í Ki Ges G‡Z †Zvgv‡`i kixK‡`i‡K mg‡eZ K‡i bvI, hv‡Z †Zvgv‡`i gv‡S wb‡R‡`i Kv‡Ri e¨vcv‡i †Kvb m‡›`n-mskq bv _v‡K| AZtci Avgvi m¤ú‡K© hv wKQz Kivi K‡i †dj Ges Avgv‡K Ae¨vnwZ w`I bv|

10.72) ZviciI hw` wegyLZv Aej¤¦b Ki, Z‡e Avwg †Zvgv‡`i Kv‡Q †Kvb iKg wewbgq Kvgbv Kwi bv| Avgvi wewbgq nj Avjøvn&i `vwq‡Z¡| Avi Avgvi cÖwZ wb‡`©k i‡q‡Q †hb Avwg AvbyMZ¨ Aej¤¦b Kwi|

10.73) ZviciI Giv wg_¨v cÖwZcbœ Kij| myZivs Zv‡K Ges Zvi mv‡_ †bŠKvq hviv wQj Zv‡`i †K euvwP‡q wb‡qwQ Ges h_v¯'v‡b Avev` K‡iwQ| Avi Zv‡`i‡K Wywe‡q w`‡qwQ hviv Avgvi K_v‡K wg_¨v cÖwZc›¥ K‡i‡Q| myZivs jÿ¨ Ki, †Kgb cwiYwZ N‡U‡Q Zv‡`i hv‡`i‡K fxwZ cÖ`k©b Kiv n‡qwQj|

10.74) AbšÍi Avwg b~‡ni c‡i eny bex-im~j cvwV‡qwQ Zv‡`i m¤úÖ`v‡qi cÖwZ| Zvici Zv‡`i Kv‡Q Zviv cÖKvk¨ `jxj-cÖgvY Dc¯'vcb K‡i‡Q, wKšÍ~ Zv‡`i Øviv GgbwU nqwb †h, Cgvb Avb‡e †m e¨vcv‡i, hv‡K Zviv BwZc~‡e© wg_¨v cÖwZcbœ K‡iwQj| Gfv‡eB Avwg †gvni Gu‡U †`B mxgvjsNbKvix‡`i AšÍimg~‡ni Dci|

10.75) AZtci Zv‡`i †cQ‡b cvwV‡qwQ Avwg g~mv I nviyb‡K, †divDb I Zvi m`©v‡ii cÖwZ ¯^xq wb‡`©kvejx mnKv‡i| A_P Zviv AnsKvi Ki‡Z Avi¤¢ K‡i‡Q|

10.76) e¯Í~Zt Zviv wQj †MvbvnMvi| Zvici Avgvi cÿ †_‡K hLb Zv‡`i Kv‡Q mZ¨ welq Dcw¯'Z nj, ZLb ej‡Z jvM‡jv, GMy‡jv †Zv cÖKvk¨ hv`y|

10.77) g~mv ejj, m‡Z¨i e¨vcv‡i GK_v ejQ, Zv †Zvgv‡`i Kv‡Q †cuŠQvi ci? GwK hv`y? A_P hviv hv`yKi, Zviv mdj n‡Z cv‡i bv|

10.78) Zviv ejj, Zzwg wK Avgv‡`i‡K †m c_ †_‡K wdwi‡q w`‡Z G‡mQ hv‡Z Avgiv †c‡qwQ Avgv‡`i evc-`v`v‡`i‡K? Avi hv‡Z †Zvgiv `yBRb G‡`‡ki m`©vix †c‡q †h‡Z cvi? Avgiv †Zvgv‡`i‡K wKQy‡ZB gvbe bv|

10.79) Avi †divDb ejj, Avgvi Kv‡Q wb‡q Gm my`ÿ hv`yKiw`M‡K|

10.80) Zvici hLb hv`yKiiv Gj, g~mv Zv‡`i‡K ejj, wb‡ÿc Ki, †Zvgiv hv wKQy wb‡ÿc K‡i _vK|

10.81) AZtci hLb Zviv wb‡ÿc Kij, g~mv ejj, hv wKQy †Zvgiv G‡bQ Zv meB hv`y-Gevi Avjøvn& Gme fÛyj K‡i w`‡”Qb| wbtm‡›`‡n Avjøvn& `y¯‹g©x‡`i Kg©‡K myôyZv `vb K‡ib bv|

10.82) Avjøvn& mZ¨‡K m‡Z¨ cwiYZ K‡ib ¯^xq wb‡`©‡k hw`I cvcx‡`i Zv gb:cyZ bq|

10.83) Avi †KD Cgvb Avbj bv g~mvi cÖwZ Zuvi Kl‡gi KwZcq evjK Qvov-‡divDb I Zvi m`©vi‡`i f‡q †h, Giv bv Avevi †Kvb wec‡` †d‡j †`q| †divDb †`kgq KZ©©„‡Z¡i wkL‡i Av‡ivnY K‡iwQj| Avi †m Zvi nvZ †Q‡o †i‡LwQj|

10.84) Avi g~mv ejj, †n Avgvi m¤úÖ`vq, †Zvgiv hw` Avjøvni Dci Cgvb G‡b _vK, Z‡e ZviB Dci fimv Ki hw` †Zvgiv digvei`vi n‡q _vK|

10.85) ZLb Zviv ejj, Avgiv Avjøvn&i Dci fimv K‡iwQ| †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Avgv‡`i Dci G Rv‡jg Kl‡gi kw³ cixÿv Kwil bv|

10.86) Avi Avgv‡`i‡K AbyMÖn K‡i Qvwo‡q `vI GB Kv‡di‡`i Kej †_‡K|

10.87) Avi Avwg wb‡`©k cvVvjvg g~mv Ges Zvi fvB‡qi cÖwZ †h, †Zvgiv †Zvgv‡`i RvwZi Rb¨ wgm‡ii gvwU‡Z evm ¯’vb wba©viY Ki| Avi †Zvgv‡`i NiMy‡jv evbv‡e †KejvgyLx K‡i Ges bvgvh Kv‡qg Ki Avi hviv Cgvb`vi Zv‡`i‡K mymsev` `vb Ki|

10.88) g~mv ejj, †n Avgvi cilqvi‡`Mvi, Zzwg †divDb‡K Ges Zvi m`©vi‡`i‡K cv_©e Rxe‡bi Avo¤¦i `vb K‡iQ, Ges m¤ú` `vb K‡iQ-†n Avgvi cilqvi‡`Mvi, G Rb¨B †h Zviv †Zvgvi c_ †_‡K wec_Mvgx Kie! †n Avgvi cilqvi‡`Mvi, Zv‡`i ab-m¤ú` aŸsm K‡i `vI Ges Zv‡`i AšÍiMy‡jv‡K Kv‡Vvi K‡i `vI hv‡Z K‡i Zviv ZZÿY ch©šÍ Cgvb bv Av‡b hZÿY bv †e`bv`vqK Avhve cÖZ¨ÿ K‡i †bq|

10.89) ej‡jb, †Zvgv‡`i †`vqv gÄyi n‡q‡Q| AZGe †Zvgiv `yRb AUj _v‡Kv Ges Zv‡`i c‡_ P‡jv bv hviv AÁ|

10.90) Avi ebx-BmivCj‡K Avwg cvi K‡i w`‡qwQ b`x| Zvici Zv‡`i cðv×veb K‡i‡Q †divDb I Zvi †mbvevwnbx, `yivPvi I evovevwoi D‡Ï‡k| GgbwK hLb Zviv Wye‡Z Avi¤¢ Kij, ZLb ejj, Gevi wek¦vm K‡i wbw”Q †h, †Kvb gv'ey` †bB Zuv‡K Qvov hvui Dci Cgvb G‡b‡Q ebx-BmivCjiv| e¯Í~Zt AvwgI ZvuiB AbyMZ‡`i AšÍf©y³|

10.91) GLb GK_v ejQ! A_P Zzwg BwZc~‡e© bv-digvbx KiwQ‡j| Ges c_åó‡`iB AšÍf©y³ wQ‡j|

10.92) AZGe AvR‡Ki w`‡b euvwP‡q w`w”Q Avwg †Zvgvi †`n‡K hv‡Z †Zvgvi cðv`eZ©x‡`i Rb¨ wb`k©b n‡Z cv‡i| Avi wbtm‡›`‡n eny †jvK Avgvi gnvkw³i cÖwZ jÿ¨ K‡i bv|

10.93) Avi Avwg ebx-BmivCjw`M‡K `vb K‡iwQ DËg ¯’vb Ges Zv‡`i‡K Avnvh© w`‡qwQ cweÎ-cwi”Qbœ e¯Í~-mvgMÖx| e¯Í~Zt Zv‡`i g‡a¨ gZwe‡iva nqwb hZÿY bv Zv‡`i Kv‡Q G‡m †cuŠ‡Q‡Q msev`| wbtm‡›`‡n †Zvgvi

ciIqvi‡`Mvi Zv‡`i gv‡S gxgvsmv K‡i †`‡eb †Kqvg‡Zi w`b; †h e¨vcv‡i Zv‡`i gv‡S gZwe‡iva n‡qwQj

10.94) myZivs Zzwg hw` †m e¯Í~ m¤ú‡K© †Kvb m‡›`‡ni m¤§yLxb n‡q _vK hv †Zvgvi cÖwZ Avwg bvwhj K‡iwQ, Z‡e Zv‡`i‡K wR‡Ám K‡iv hviv †Zvgvi c~e© †_‡K wKZve cvV Ki‡Q| G‡Z †Kvb m‡›`n †bB †h, †Zvgvi ciIqvi‡`Mv‡ii wbKU †_‡K †Zvgvi wbKU mZ¨ welq G‡m‡Q| Kv‡RB Zzwg Kwm¥bKv‡jI m‡›`nKvix n‡qv bv|

10.95) Ges Zv‡`i AšÍf©y³I n‡qv bv hviv wg_¨v cÖwZcbœ K‡i‡Q Avjøvn&i evYx‡K| Zvn‡j ZzwgI AKj¨v‡Y cwZZ n‡q hv‡e|

10.96) hv‡`i e¨vcv‡i †Zvgvi ciIqvi‡`Mv‡ii wm×všÍ wba©vwiZ n‡q †M‡Q Zviv Cgvb Avb‡e bv|

10.97) hw` Zv‡`i mvg‡b mg¯Í wb`k©bvejx G‡m Dcw¯’Z nq ZeyI hZÿY bv Zviv †`L‡Z cvq †e`bv`vqK Avhve|

10.98) myZivs †Kvb Rbc` †Kb Ggb nj bv hv Cgvb G‡b‡Q AZtci Zvi †m Cgvb MÖnY n‡q‡Q Kj¨vYKi? Aek¨ BDby‡mi m¤úÖ`v‡qi K_v Avjv`v| Zviv hLb Cgvb Av‡b ZLb Avwg Zy‡j †bB Zv‡`i Dci †_‡K AcgvbRbK Avhve-cvw_©e Rxe‡b Ges Zv‡`i †K Kj¨vY †cuŠQv‡&B GK wbavwiZ mgq ch©šÍ|

10.99) Avi †Zvgvi ciIqvi‡`Mvi hw` PvB‡Zb, Z‡e c„w_exi ey‡K hviv i‡q‡Q, Zv‡`i mevB Cgvb wb‡q Avm‡Z mg‡eZfv‡e| Zzwg wK gvby‡li Dci Rei`¯Íx Ki‡e Cgvb Avbvi Rb¨?

10.100) Avi Kv‡iv Cgvb Avbv n‡Z cv‡i bv, hZÿY bv Avjøvn&i nyKzg nq| cÿvšÍ‡i wZwb AcweÎZv Av‡ivc K‡ib hviv eyw× cª‡qvM K‡i bv Zv‡`i Dci|

10.101) Zvn‡j Avcwb e‡j w`b, †P‡q †`L †Zv Avmgvbmgy‡n I hgx‡b wK i‡q‡Q| Avi †Kvb wb`k©b Ges †Kvb fxwZcÖ`©kbB †Kvb Kv‡R Av‡m bv †mme †jv‡Ki Rb¨ hviv gvb¨ K‡i bv|

10.102) myZivs GLb Avi Ggb wKQy †bB, hvi A‡cÿv Ki‡e, wKšÍ~ †mme w`‡bi gZB w`b, hv AZxZ n‡q †M‡Q Gi c~‡e©| Avcwb ejyb; GLb c_ †`L; AvwgI †Zvgv‡`i mv‡_ c_ †P‡q iBjvg|

10.103) AZtci Avwg euvwP‡q †bB wb‡Ri im~jMY‡K Ges Zv‡`i‡K hviv Cgvb G‡b‡Q Ggwbfv‡e| Cgvb`vi‡`i euvwP‡q †bqv Avgvi `vwqZ¡I e‡U|

10.104) e‡j `vI-†n gvbeKzj, †Zvgiv hw` Avgvi Øx‡bi e¨vcv‡i mw›`nvb n‡q _vK, Z‡e (†R‡bv) Avwg Zv‡`i Gev`Z Kwi bv hv‡`i Gev`Z †Zvgiv Ki Avjøvn& e¨ZxZ| wKšÍ~ Avwg Gev`Z Kwi Avjøvn& Z'qvjvi, whwb Zz‡j †bb †Zvgv‡`i‡K| Avi Avgvi cÖwZ wb‡`©k n‡q‡Q hv‡Z Avwg Cgvb`vi‡`i AšÍf©y³ _vwK|

10.105) Avi †hb †mvRv Øx‡bi cÖwZ gyL Kwi mij n‡q Ges †hb gyk‡iK‡`i AšÍf©y³ bv nB|

10.106) Avi wb‡`©k n‡q‡Q Avjøvn& e¨ZxZ Ggb KvD‡K WvK‡e bv, †h †Zvgvi fvj Ki‡e bv g›`I Ki‡e bv| e¯Z¥yZt Zzwg hw` Ggb KvR Ki, Zvn‡j ZLb ZzwgI Rv‡jg‡`i AšÍf©y³ n‡q hv‡e|

10.107) Avi Avjøvn& hw` †Zvgvi Dci †Kvb Kó Av‡ivc K‡ib Zvn‡j †KD †bB Zv LÛvevi gZ Zuv‡K Qvov| cÿvšÍ‡i hw` wZwb wKQy Kj¨vY `vb K‡ib, Z‡e Zvi †g‡nievbx‡K iwnZ Kivi gZI †KD †bB| wZwb hvi cÖwZ AbyMÖn `vb Ki‡Z Pvb ¯^xq ev›`v‡`i g‡a¨ Zv‡KB `vb K‡ib; e¯Í~Z; wZwbB ÿgvkxj `qvjy|

10.108) e‡j `vI, †n gvbeKzj, mZ¨ †Zvgv‡`i Kv‡Q †cuŠ‡Q †M‡Q †Zvgv‡`i ciIqvi‡`Mv‡ii Zid †_‡K| Ggb †h †KD c‡_ Av‡m †mc_ cÖvß nq ¯^xq g½‡ji Rb¨|

Avi †h weåvšÍ Nyi‡Z _v‡K, †m ¯^xq Ag½‡ji Rb¨ weåvšÍ Ae¯'vq Nyi‡Z _vK‡e| AbšÍi Avwg †Zvgv‡`i Dci AwaKvix bB|

10.109) Avi Zzwg Pj †m Abyhvqx †hgb wb‡`©k Av‡m †Zvgvi cÖwZ Ges mei Ki, hZÿY bv dqmvjv K‡ib Avjøvn&&| e¯Í~Zt wZwb n‡"Qb m‡ev©Ëg dqmvjvKvix|

(11) n~`t123

11.1) Avwjd, jv-g, iv; GwU Ggb GK wKZve, hvi AvqvZ mg~n mycÖwZwôZ AZtci mwe¯Ív‡i ewY©Z GK gnvÁvbx, me©Á mËvi cÿ n‡Z|

11.2) †hb †Zvgiv Avjøvn& e¨ZxZ Ab¨ Kv‡iv e‡›`Mx bv Ki| wbðq Avwg †Zvgv‡`i cÖwZ ZuviB cÿ n‡Z mZK©Kvix I mymsev` `vZv|

11.3) Avi †Zvgiv wb‡R‡`i cvjbKZ©v mgx‡c ÿgv cÖv_©bv Ki| AbšÍi ZuviB cÖwZ g‡bvwb‡ek Ki| Zvn‡j wZwb †Zvgv‡`i‡K wbw`©ó mgq ch©šÍ DrK…ó Rxe‡bvcKiY `vb Ki‡eb Ges AwaK AvgjKvix‡K †ekx K‡i †`‡eb& Avi hw` †Zvgiv wegyL n‡Z _vK, Z‡e Avwg †Zvgv‡`i Dci GK gnv w`e‡mi Avhv‡ei Avk¼v KiwQ|

11.4) Avjøvn&i mvwbœ‡a¨B †Zvgv‡`i‡K wd‡i †h‡Z n‡e| Avi wZwb me wKQyi Dci ÿgZvevb|

11.5) †R‡b ivL, wbðqB Zviv wb‡R‡`i eÿ‡`k Nywi‡q †`q †hb Avjøvn&i wbKU n‡Z jyKv‡Z cv‡i| kyb, Zviv ZLb Kvc‡o wb‡R‡`i‡K Av"Qvw`Z K‡i, wZwb ZLbI Rv‡bb hv wKQy Zviv Pzwcmv‡i e‡j Avi cÖKvk¨fv‡e e‡j| wbðq wZwb Rv‡bb hv wKQz AšÍi mg~‡n wbwnZ i‡q‡Q|

11.6) Avi c„w_ex‡Z †Kvb wePiYkxj †bB, Z‡e mevi RxweKvi `vwqZ¡ Avjøvn& wb‡q‡Qb wZwb Rv‡bb Zviv †Kv_vq _v‡K Ges †Kv_vq mgvwcZ nq| mewKQyB GK myweb¨¯Í wKZv‡e i‡q‡Q|

11.7) wZwbB Avmgvb I hgxb Qq w`‡b ‰Zix K‡i‡Qb, Zuvi Avik wQj cvwbi Dc‡i, wZwb †Zvgv‡`i‡K cixÿv Ki‡Z Pvb †h, †Zvgv‡`i g‡a¨ †K me‡P‡q fvj KvR K‡i| Avi hw` Avcwb Zv‡`i‡K e‡jb †h, Òwbðq †Zvgv‡`i‡K g„Zz¨i c‡i RxweZ IVv‡bv n‡e, ZLb Kv‡d‡iiv Aek¨ e‡j GUv †Zv ¯có hv`y!Ó

11.8) Avi hw` Avwg GK wbav©wiZ †gqv` ch©šÍ Zv‡`i Avhve ¯'wMZ ivwL, Zvn‡j Zviv wbðqB ej‡e †Kvb wRwb‡m Avhve †VwK‡q ivL‡Q? ky‡b ivL, †hw`b Zv‡`i Dci Avhve G‡m co‡e, †mw`b wKšÍ~ Zv wd‡i hvIqvi bq; Zviv †h e¨vcv‡i Dcnvm KiZ ZvB Zv‡`i‡K wN‡i †dj‡e|

11.9) Avi Aek¨B hw` Avwg gvbyl‡K Avgvi ing‡Zi Av¯^v` MÖnY Ki‡Z †`B, AZtci Zv Zvi †_‡K wQwb‡q †bB; Zvn‡j †m nZvk I K…ZNœ nq|

11.10) Avi hw` Zvi Dci AvcwZZ `ytL K‡ói c‡i Zv‡K myL‡fvM Ki‡Z †`B, Z‡e †m ej‡Z _v‡K †h, Avgvi Ag½j `~i n‡q †M‡Q, Avi †m Avb‡›` AvZœenviv nq, An¼v‡i DÏZ n‡q c‡o|

11.11) Z‡e hviv ‰ah©¨aviY K‡i‡Q Ges mrKvh© K‡i‡Q Zv‡`i Rb¨ ÿgv I weivU cÖwZ`vb i‡q‡Q|

11.12) Avi m¤¢eZt Hme AvnKvg hv Inxi gva¨‡g †Zvgvi wbKU cvVv‡bv nq, Zvi wKQy Ask eR©b Ki‡e? Ges G‡Z gb †QvU K‡i em‡e? Zv‡`i G K_vq †h, Zuvi Dci †Kvb ab-fvÛvi †Kb AeZxY© nqwb? A_ev Zuvi mv‡_ †Kvb †d‡ikZv Av‡mwb

†Kb? Zzwg‡Zv kyay mZK©Kvix gvÎ; Avi me wKQyiB `vwqZ¡fvi †Zv Avjøvn&B wb‡q‡Qb|

11.13) Zviv wK e‡j? †KviAvb Zzwg ‰Zix K‡iQ? Zzwg ej, Z‡e †ZvgivI Abyiƒc `kwU m~iv ‰Zix K‡i wb‡q Avm Ges Avjøvn& Qvov hv‡K cvi †W‡K bvI, hw` †Zvgv‡`i K_v mZ¨ n‡q _v‡K|

11.14) AZtci Zviv hw` †Zvgv‡`i K_v cyiY Ki‡Z AcviM nq; Z‡e †R‡b ivL, GwU Avjøvn&i Gjg Øviv AeZxY© n‡q‡Q; Av‡iv GKxb K‡i bvI †h, Avjøvn& e¨ZxZ Ab¨ †Kvb gvey` †bB| AZGe, GLb wK †Zvgiv AvZœmgc©b Ki‡e?

11.15) †h e¨w³ cvw_©eRxeb I Zvi PvKwPK¨B Kvgbv K‡i, nq Avwg Zv‡`i `yywbqv‡ZB Zv‡`i Avg‡ji cÖwZdj †fvM Kwi‡q †`e Ges Zv‡Z Zv‡`i cÖwZ wKQygvÎ KgwZ Kiv nq bv|

11.16) GivB nj †mme †jvK Av‡Liv‡Z hv‡`i Rb¨ AvMyb Qvov †bB| Zviv GLv‡b hv wKQy K‡iwQj meB eiev` K‡i‡Q; Avi hv wKQy DcvR©b K‡iwQj, meB webó nj|

11.17) Av”Qv ej †Zv, †h e¨w³ Zvi cÖfyi my¯có c‡_ i‡q‡Q, Avi mv‡_ mv‡_ Avjøvn&i Zid †_‡K GKwU mvÿxI eZ©gvb i‡q‡Q Ges Zvi c~e©eZ©x g~mv (Avt) Gi wKZveI mvÿx hv wQj c_wb‡`©kK I ingZ ¯^iƒc, (wZwb wK Ab¨v‡b¨i mgvb) AZGe Zuviv †KviAv‡bi cÖwZ Cgvb Av‡bb| Avi Hme `jMywj †h †KD Zv A¯^xKvi K‡i, †`vhLB n‡e Zvi wVKvbv| AZGe, Avcwb Zv‡Z †Kvb m‡›`‡n _vK‡eb bv| wbtm‡›`‡n Zv Avcbvi cvjbKZ©vi cÿ n‡Z aÖye mZ¨; Z_vwc A‡b‡KB Zv wek¦vm K‡i bv|

11.18) Avi Zv‡`i †P‡q eo hv‡jg †K n‡Z cv‡i, hviv Avjøvn&i cÖwZ wg_¨v‡ivc K‡i| Gme †jvK‡K Zv‡`i cvjbKZ©vi mvÿvZ m¤§~Lxb Kiv n‡e Avi mvwÿMY ej‡Z _vK‡e, GivB Hme †jvK, hviv Zv‡`i cvjbKZ©vi cÖwZ wg_¨v‡ivc K‡iwQj| ky‡b ivL, hv‡jg‡`i Dci Avjøvn&i Awfm¤úvZ i‡q‡Q|

11.19) hviv Avjøvni c‡_ evav †`q, Avi Zv‡Z eµZv Ly‡R †eovq, GivB AvLivZ‡K A¯^xKvi K‡i|

11.20) Zviv c„w_ex‡ZI Avjøvn&‡K AcviM Ki‡Z cvi‡e bv Ges Avjøvn&& e¨ZxZ Zv‡`i †Kvb mvnvh¨KvixI †bB, Zv‡`i Rb¨ wØMyY kvw¯Í i‡q‡Q; Zviv kyb‡Z cviZ bv Ges †`L‡ZI †cZ bv|

11.21) Giv †m †jvK, hviv wb‡RivB wb‡R‡`i‡K ÿwZMÖ¯Í K‡i‡Q, Avi Giv hv wKQy wg_¨v gv'ey` mve¨¯Í K‡iwQj, Zv meB Zv‡`i †_‡K nvwi‡q †M‡Q|

11.22) Av‡Liv‡Z GivB n‡e me©vwaK ÿwZMÖ¯’ †Kvb m‡›`n †bB|

11.23) wbðqB hviv Cgvb G‡b‡Q I mrKvR K‡i‡Q Ges ¯^xq cvjbKZ©vi mgx‡c webwZ cÖKvk K‡i‡Q ZvivB †e‡nkZevmx, †mLv‡bB Zviv wPiKvj _vK‡e|

11.24) Dfq c‡ÿi `„óvšÍ n‡”Q †hgb AÜ I ewai Ges †h †`L‡Z cvq I kyb‡Z cvq Df‡qi Ae¯’v wK GK mgvb? ZeyI †Zvgiv wK †f‡e †`L bv?

11.25) Avi Aek¨B Avwg b~n (Avt) †K Zuvi RvwZi cÖwZ †cÖiY K‡iwQ, (wZwb ej‡jb) wbðq Avwg †Zvgv‡`i Rb¨ cÖKvk¨ mZK©Kvix|

11.26) †Zvgiv Avjøvn& e¨ZxZ Kv‡iv Gev`Z Ki‡e bv| wbðq Avwg †Zvgv‡`i e¨vcv‡i GK hš¿Yv`vqK w`‡bi Avhv‡ei fq KiwQ|

11.27) ZLb Zuvi KI‡gi Kv‡di cÖavbiv ejj Avgiv †Zv Avcbv‡K Avgv‡`i gZ GKRb gvbyl e¨ZxZ Avi wKQy g‡b Kwi bv; Avi Avgv‡`i g‡a¨ hviv BZi I ¯’yj-eyw×m¤úbœ Zviv e¨ZxZ KvD‡K †Zv Avcbvi AbyMZ¨ Ki‡Z †`wL bv Ges

Avgv‡`i Dci Avcbv‡`i †Kb cÖvavb¨ †`wL bv, eis Avcbviv mevB wg\_¨vev`x e‡j Avgviv g‡b Kwi|

11.28) b~n (Avt) ej‡jb-‡n Avgvi RvwZ! †`L †Zv Avwg hw` Avgvi cvjbKZ©vi cÿ n‡Z ¯có `jx‡ji Dci \_vK, Avi wZwb hw` Zvui cÿ n‡Z Avgv‡K ingZ `vb K‡i \_v‡Kb, Zvic‡iI Zv †Zvgv‡`i †Pv‡L bv c‡o, Zvn‡j Avwg wK Dnv †Zvgv‡`i Dci †Zvgv‡`i B"Qvi weiy‡×B Pvwc‡q w`‡Z cvwi ?

11.29) Avi †n Avgvi RvwZ! Avwg †Zv GRb¨ †Zvgv‡`i Kv‡Q †Kvb A\_© PvB bv; Avgvi cvwikªwgK †Zv Avjøvn&i wR¤§vq i‡q‡Q| Avwg wKšÍ~ Cgvb`vi‡`i Zvwo‡q w`‡Z cvwi bv| Zviv Aek¨B Zv‡`i cvjbKZ©vi mvÿvZ jvf Ki‡e| eiÂ †Zvgv‡`iB Avwg AÁ m¤úÖ`vq †`LwQ|

11.30) Avi †n Avgvi RvwZ! Avwg hw` Zv‡`i Zvwo‡q †`B Zvn‡j Avgv‡K Avjøvn& n‡Z †invB †`‡e †K? †Zvgiv wK wPšÍv K‡i †`L bv?

11.31) Avi Avwg †Zvgv‡`i‡K ewj bv †h, Avgvi Kv‡Q Avjøvn&i fvÛvi i‡q‡Q Ges GK\_vI ewj bv †h, Avwg Mvqex LeiI Rvwb; GK\_vI ewj bv †h, Avwg GKRb †d‡ikZv; Avi †Zvgv‡`i `„wó‡Z hviv jvwÂZ Avjøvn& Zv‡`i †Kvb Kj¨vY `vb Ki‡eb bv| Zv‡`i g‡bi K_v Avjøvn& fvj K‡iB Rv‡bb| myZivs Ggb K_v ej‡j Avwg Ab¨vq Kvix ne|

11.32) Zviv ejj-†n byn! Avgv‡`i mv‡\_ Avcwb ZK© K‡i‡Qb Ges A‡bK Kjn K‡i‡Qb| GLb Avcbvi †mB Avhve wb‡q Avmyb, †h m¤ú‡K© Avcwb Avgvw`M‡K mZK© K‡i‡Qb, hw` Avcwb mZ¨ev`x n‡q _v‡Kb|

11.33) wZwb e‡jb, Dnv †Zvgv‡`i Kv‡Q Avjøvn&B Avb‡eb, hw` wZwb B"Qv K‡ib ZLb †Zvgiv cvwj‡q Zuv‡K AcviM Ki‡Z cvi‡e bv|

11.34) Avi Avwg †Zvgv‡`i bmxnZ Ki‡Z PvB‡jI Zv †Zvgv‡`i Rb¨ djcÖm~ n‡e bv, hw` Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K †Mvgivn Ki‡Z Pvb; wZwbB †Zvgv‡`i cvjbKZ©v Ges Zuvi Kv‡QB †Zvgv‡`i wd‡i †h‡Z n‡e|

11.35) Zviv wK e‡j? Avcwb †KviAvb iPbv K‡i G‡b‡Qb? Avcwb e‡j w`b Avwg hw` iPbv K‡i G‡b _vwK, Z‡e †m Aciva Avgvi, Avi †Zvgiv †hme Aciva Ki Zvi mv‡_ Avgvi †Kvb m¤úK© †bB|

11.36) Avi byn (Avt) Gi cÖwZ Inx †cÖiY Kiv n‡jv †h, hviv BwZg‡a¨B Cgvb G‡b‡Q Zv‡`i Qvov Avcbvi RvwZi Ab¨ †KD Cgvb Avb‡ebv GZGe Zv‡`i Kvh©Kjv‡c wegl© n‡eb bv|

11.37) Avi Avcwb Avgvi m¤§y‡L AvgviB wb‡`©k †gvZv‡eK GKwU †bŠKv ‰Zix Kiyb Ges cvwcô‡`i e¨vcv‡i Avgv‡K †Kvb K_v ej‡eb bv| Aek¨B Zviv Wy‡e gi‡e|

11.38) wZwb †bŠKv ˆZix Ki‡Z jvM‡jb, Avi Zuvi KI‡gi †bZ…¯'vbxq e¨w³iv hLb cvk¦© w`‡q †hZ, ZLb Zuv‡K we`ªyc KiZ| wZwb ej‡jb, †Zvgiv hw` Avgv‡`i Dcnvm K‡i _vK, Z‡e †Zvgiv †hgb Dcnvm KiQ AvgivI Z`ª¤œc †Zvgv‡`i Dcnvm KiwQ|

11.39) AZtci AwP‡iB Rvb‡Z cvi‡e-jvÄbvRbK Avhve Kvi Dci Av‡m Ges wPi¯'vqx Avhve Kvi Dci AeZiY K‡i|

11.40) Ae‡k‡l hLb Avgvi nyKzg G‡m †cuŠQvj Ges f~c„ô D"QwmZ n‡q DVj, Avwg ejjvg: me©cÖKvi †Rvovi `ywU K‡i Ges hv‡`i Dc‡i c~e©‡nƒB nyKzg n‡q †M‡Q Zv‡`i evw` w`‡q, Avcbvi cwiRbeM© I mKj Cgvb`viMY‡K †bŠKvq Zz‡j wbb| ejvevnyj¨ AwZ AímsL¨K †jvKB Zuvi mv‡_ Cgvb G‡bwQj|

11.41) Avi wZwb ej‡jb, †Zvgiv G‡Z Av‡ivnb Ki| Avjøvn&i bv‡gB Gi MwZ I w¯’wZ| Avgvi cvjbKZ©v AwZ ÿgvcivqb, †g‡nievb|

11.42) Avi †bŠKvLvwb Zv‡`i enb K‡i Pjj ce©Z cÖgvY Zi½gvjvi gv‡S, Avi b~n (Avt) Zuvi cyÎ‡K WvK w`‡jb Avi †m m‡i i‡qwQj, wZwb ej‡jb, wcÖq erm! Avgv‡`i mv‡_ Av‡ivnb Ki Ges & Kv‡di‡`i mv‡_ †_‡Kv bv|

11.43) †m ejj, Avwg AwP‡iB †Kvb cvnv‡o Avkªq †be, hv Avgv‡K cvwb n‡Z iÿv Ki‡e| b~n (Avt) e‡jøb AvR‡Ki w`‡b Avjøvn&i nyKzg †_‡K †Kvb iÿvKvix †bB| GKgvÎ wZwb hv‡K `qv Ki‡eb| Ggb mgq Df‡qi gv‡S Zi½ Avovj n‡q `vuovj, d‡j †m wbgw¾Z nj|

11.44) Avi wb‡`©k †`qv nj-†n c„w_ex! †Zvgvi cvwb wM‡j †dj, Avi †n AvKvk, ÿvšÍ nI| Avi cvwb nªvm Kiv nj Ges KvR †kl n‡q †Mj, Avi Ry`x ce©‡Z †bŠKv wfoj Ges †Nvlbv Kiv nj, `yivZœv Kv‡diiv wbcvZ hvK|

11.45) Avi b~n (Avt) Zuvi cvjbKZ©v‡K †W‡K ej‡jb-†n ciIqvi‡`Mvi, Avgvi cyÎ †Zv Avgvi cwiRb‡`i AšÍf©y³; Avi Avcbvi Iqv`vI wbtm‡›`‡n mZ¨ Avi AvcwbB me©v‡cÿv weÁ dqmvjvKvix|

11.46) Avjøvn& e‡jb-†n b~n! wbðq †m Avcbvi cwievify³ bq| wbðB †m `yivPvi! myZivs Avgvi Kv‡Q Ggb `iLv¯Í Ki‡eb bv, hvi Lei Avcwb Rv‡bb bv| Avwg Avcbv‡K Dcc‡`k w`w”Q †h, Avcwb AÁ‡`i `jfy³ n‡eb bv|

11.47) b~n (Avt) e‡jb-†n Avgvi cvjbKZ©v Avgvi hv Rvbv †bB Ggb †Kvb `iLv¯Í Kiv n‡Z Avwg Avcbvi Kv‡QB Avkªq cÖv_©bv KiwQ| Avcwb hw` Avgv‡K ÿgv bv K‡ib, `qv bv K‡ib, Zvn‡j Avwg ÿwZMÖ¯Í ne|

11.48) nyKzg nj-†n b~n (Avt)! Avgvi cÿ n‡Z wbivcËv Ges Avcbvi wb‡Ri I m½xq m¤úÖ`vqMywji Dci eiKZ mnKv‡i AeZiY KiyY| Avi Ab¨vb¨ †hme m¤úÖ`vq i‡q‡Q Avwg Zv‡`i †KI DcK…Z n‡Z †`e| AZtci Zv‡`i Dci Avgvi `iyb Avhve AvcwZZ n‡e|

11.49) GwU Mvq‡ei Lei, Avwg Avcbvi cÖwZ Inx †cÖib KiwQ| BwZc~‡e© GUv Avcbvi Ges Avcbvi RvwZi Rvbv wQj bv| Avcwb %ah©aviY Kiyb| hviv fq K‡i P‡j, Zv‡`i cwiYvg fvj, m‡›`n †bB|

11.50) Avi Av` RvwZi cÖwZ Avwg Zv‡`i fvB ny`‡K †cÖiY K‡iwQ; wZwb e‡jb-†n Avgvi RvwZ, Avjøvn&i e‡›`Mx Ki, wZwb wfbœ †Zvgv‡`i †Kvb gvey` †bB, †Zvgiv mevB wg_¨v Av‡ivc KiQ|

11.51) †n Avgvi RvwZ! Avwg GRb¨ †Zvgv‡`i Kv‡Q †Kvb gRyix PvB bv; Avgvi gRyix ZuviB Kv‡Q whwb Avgv‡K cq`v K‡i‡Qb; Zey †Zvgiv †Kb †evS bv?

11.52) Avi †n Avgvi KIg! †Zvgv‡`i cvjb KZ©vi Kv‡Q †Zvgiv ÿgv cÖv_©bv Ki, AZtci ZvuiB cÖwZ g‡bvwb‡ek Ki; wZwb Avmgvb †_‡K †Zvgv‡`i Dci e„wó aviv †cÖiY Ki‡eb Ges †Zvgv‡`i kw³i Dci kw³ e„w× Ki‡eb, †Zvgiv wKšÍ~ Acivax‡`i gZ wegyL n‡qv bv|

11.53) Zviv ejj-†n ny`, Zzwg Avgv‡`i Kv‡Q †Kvb cÖgvY wb‡q Avm bvB, Avgiv †Zvgvi K_vq Avvgv‡`i †`e-‡`ex‡`i eR©b Ki‡Z cvwi bv Avi Avgiv †Zvgvi cÖwZ Cgvb AvbqbKvixI bB|

11.54) eis AvgivI †Zv ewj †h, Avgv‡`i †Kvb †`eZv †Zvgvi Dc‡i †kvPbxq f~Z Pvwc‡q w`‡q‡Q| ny` ej‡jb-Avwg Avjøvn‡K mvÿx K‡iwQ Avi †ZvgivI mvÿx _vK †h, Avgvi †Kvb m¤úK© bvB Zuv‡`i mv‡_ hv‡`i †K †Zvgiv kwiK KiQ;

11.55) Zv‡K Qvov, †Zvgiv mevB wg‡j Avgvi Awbó Kivi cÖqvm PvjvI, AZtci Avgv‡K †Kvb AeKvk w`I bv|

11.56) Avwg Avjøvn&i Dci wbwðZ fimv K‡iwQ whwb Avgvi Ges †Zvgv‡`i ciIqvi‡`Mvi| c„w_exi ey‡K wePiYKvix Ggb †Kvb cÖvYx bvB hv Zvui c~©Y AvqËvaxb bq| Avgvi cvjKZ©vi mij c‡_ m‡›`n †bB|

11.57) Z_vwc hw` †Zvgiv gyL †divI, Z‡e Avwg †Zvgv‡`i‡K Zv †cŠwQ‡qwQ hv Avgvi Kv‡Q †Zvgv‡`i cÖwZ †cÖwiZ n‡q‡Q; Avi Avgvi cvjbKZ©v Ab¨ †Kvb RvwZ‡K †Zvgv‡`i ¯’jvwfwl³ Ki‡eb, Avi †Zvgiv Zuvi wKQyB weMov‡Z cvi‡e bv; wbðqB Avgvi ciIqvi‡`MviB cÖwZwU e¯Í~yi †ndvRZKvix|

11.58) Avi Avgvi Av‡`k hLb Dcw¯’Z nj, ZLb Avwg wbR ing‡Z ny` Ges Zuvi m½x Cgvb`viMY‡K cwiÎvY Kwi Ges Zv‡`i‡K GK KwVb kvw¯Í †_‡K iÿv Kwi|

11.59) G wQj Av` RvwZ, hviv Zv‡`i cvjbKZ©vi AvqvZ‡K Agvb¨ K‡i‡Q, Avi Z`xq im~jM‡Yi Aeva¨Zv K‡i‡Q Ges cª‡Z¨K D×Z we‡ivax‡`i Av‡`k cvjb K‡i‡Q|

11.60) G `ywbqvq Zv‡`i wcQ‡b wcQ‡b jv'bZ i‡q‡Q Ges †Kqvg‡Zi w`‡bI; †R‡b ivL, Av` RvwZ Zv‡`i cvjbKZ©v‡K A¯^xKvi K‡i‡Q, ny‡`i ÁvwZ Av` RvwZi cÖwZ Awfm¤úvZ i‡q‡Q †R‡b ivL|

11.61) Avi mvgy` RvwZ cÖwZ Zv‡`i fvB mv‡jn †K †cÖiY Kwi; wZwb ej‡jb-†n Avgvi RvwZ| Avjøvvni e‡›`Mx Ki, wZwb Qvov †Zvgv‡`i †Kvb Dcvm¨ bvB| wZwbB hgxb n‡Z †Zvgv‡`i‡K cq`v K‡i‡Qb, Zb¥†a¨ †Zvgv‡`i‡K emwZ `vb K‡i‡Qb| AZGe; Zuvi Kv‡Q ÿgv cÖv_©bv Ki AZtci ZvuiB w`‡K wd‡i Pj Avgvi cvjbKZ©v wbK‡UB Av‡Qb, Keyj K‡i _v‡Kb; m‡›`n †bB|

11.62) Zviv ejj-†n mv‡jn, BwZc~‡e© †Zvgvi Kv‡Q Avgv‡`i eo Avkv wQj| Avgv‡`i evc-`v`v hv c~Rv KiZ Zzwg wK Avgv‡`i‡K Zvi c~Rv Ki‡Z wb‡la Ki? wKšÍ~ hvi cÖwZ Zzwg Avgv‡`i Avnevb Rvbv”Q Avgv‡`i Zv‡Z Ggb m‡›`n i‡q‡Q †h, gb †gv‡UB mvq w`‡”Q bv|

11.63) mv‡jn ej‡jb-†n Avgvi RvwZ! †Zvgiv wK g‡b Ki, Avwg hw` Avgvi cvjbKZ©vi cÿ n‡Z eyw× we‡ePbv jvf K‡i _vwK Avi wZwb hw` Avgv‡K wb‡Ri Zid n‡Z ingZ `vb K‡i _v‡Kb, AZtci Avwg hw` Zuvi Aeva¨ nB Z‡e Zvi †_‡K †K Avgvq iÿv Ki‡e? †Zvgiv †Zv Avgvi ÿwZ Qvov wKQyB e„w× Ki‡Z ci‡e bv

11.64) Avi †n Avgvi RvwZ! Avjøvn&i G Dóªxwb †Zvgv‡`i Rb¨ wb`k©b, AZGe Zv‡K Avjøvn&i hgx‡b wePiY K‡i †L‡Z `vI, Ges Zv‡K g›`fv‡e ¯ck©I Ki‡e bv| bZzev AwZ mZui †Zvgv‡`i‡K Avhve cvKovI Ki‡e|

11.65) Zey Zviv Dnvi cv †K‡U w`j| ZLb mv‡jn ej‡jb-‡Zvgiv wb‡R‡`i M„‡n wZbwU w`b Dc‡fvM K‡i bvI| Bnv Ggb Iqv`v hv wg_¨v n‡e bv|

11.66) AZtci Avgvi Avhve hLb Dcw¯’Z nj, ZLb Avwg mv‡jn‡K I Z`xq m½x Cgvb`viMY‡K wbR ing‡Z D×vi Kwi, Ges †mw`bKvi Acgvb n‡Z iÿv Kwi| wbðq †Zvgvi cvjbKZ©v wZwb me©kw³gvb civµgkvjx|

11.67) Avi fq¼i MR©b cvwcô‡`i cvKovI Kij, d‡j †fvi n‡Z bv n‡ZB Zviv wbR wbR M„nmg~‡n Dcyi n‡q c‡o iBj|

11.68) †hb Zuviv †Kvbw`bB †mLv‡b wQj bv| †R‡b ivL, wbðq mvgy` RvwZ Zv‡`i cvjbKZ©vi cÖwZ A¯^xKvi K‡iwQj| Av‡iv ky‡b ivL, mvgy` RvwZi Rb¨ Awfkvc i‡q‡Q|

11.69) Avi Aek¨B Avgvi †cÖwiZ †d‡ikZviv Beªvnx‡g‡i Kv‡Q mymsev` wb‡q G‡mwQj Zviv ejj mvjvg, wZwbI ej‡jb-mvjvg| AZtci Aíÿ‡Yi g‡a¨B wZwb GKwU fybv Kiv evQyi wb‡q G‡jb!

11.70) wKšÍ~ hLb †`L‡jb †h, Avnv‡h©i w`‡K Zv‡`i n¯Í cÖmvwiZ n‡”Q bv, ZLb wZwb mwÜ» n‡jb Ges g‡b g‡b Zuv‡`i m¤ú‡K© fq Abyfe Ki‡Z jvM‡jb| Zviv ejj-fq cv‡eb bv| Avgiv jy‡Zi KI‡gi cÖwZ †cÖwiZ n‡qwQ|

11.71) Zuvi ¯¿xI wbK‡UB `vwo‡qwQj, †m †n‡m †djj| AZtci Avwg Zv‡K Bmnv‡Ki R‡b¥i myLei w`jvg Ges Bmnv‡Ki c‡ii BqvKz‡eiI|

11.72) †m ejj-wK `yf©vM¨ Avgvi! Avwg mšÍvb cÖme Kie? A_P Avwg eva©‡K¨i †kl cÖv‡šÍ G‡m DcbxZ n‡qwQ Avi Avgvi ¯^vgxI e„×, G‡Zv fvix Avðh© K_v|

11.73) Zviv ejj-Zzwg Avjøvn&i nyKzg m¤ú‡K© wem¥q‡eva KiQ? †n M„nevmxiv, †Zvgv‡`i Dci Avjøvn&i ingZ I cÖfyZ eiKZ i‡q‡Q| wbðq Avjøvn& cªkswmZ gwngvgq|

11.74) AZtci hLb Beªvnxg (Avt) Gi AvZ¼ `~i nj Ges wZwb mymsev` cÖvß n‡jb, ZLb wZwb Avgvi mv‡_ ZK© kyiy Ki‡jb KI‡g jyZ m¤ú‡K©|

11.75) Beªvnxg (Avt) eoB ‰ah©kxj, †Kvgj AšÍi, Avjøvn&&gyLx m‡›`n †bB|

11.76) Beªvnxg, G‡nb aviYv cwinvi Ki; †Zvgvi cvjbKZ©vi nyKzg G‡m †M‡Q, Ges Zv‡`i Dci †m Avhve Aek¨B AvcwZZ n‡e, hv KL‡bv cÖwZnZ nevi bq|

11.77) Avi hLb Avgvi †cÖwiZ †d‡ikZvMY jyZ (Avt) Gi wbKU Dcw¯’Z nj| ZLb Zuv‡`i AvMg‡b wZwb `ywPšÍvMÖ¯Í n‡jb Ges wZwb ej‡Z jvM‡jb-AvR AZ¨šÍ KwVb w`b|

11.78) Avi Zuvi KI‡gi †jv‡Kiv ¯^ZtùzZ©fv‡e Zvi (M„n) cv‡b Qy‡U Avm‡Z jvMj| c~e© †_‡KB Zviv Ky-K‡g© Zrci wQj| j~Z (Avt) ej‡jb-†n Avgvi KIg, G Avgvi Kb¨viv i‡q‡Q, Giv †Zvgv‡`i Rb¨ AwaK cweÎZgv| myZivs †Zvgiv Avjøvn&‡K fq Ki Ges AwZw_‡`i e¨vcv‡i Avgv‡K jw¾Z K‡iv bv, †Zvgv‡`i g‡a¨ wK †Kvb fvj gvbyl †bB|

11.79) Zviv ejj z Zzwg †Zv RvbB, †Zvgvi Kb¨v‡`i wb‡q Avgv‡`i †Kvb MiR †bB| Avi Avgiv wK PvB, ZvI Zzwg Aek¨B Rvb|

11.80) j~Z (Avt) ej‡jb-nvq, †Zvgv‡`i weiy‡× hw` Avgvi kw³ _vKZ A_ev Avwg †Kvb m~`„p Avkªq MÖnY Ki‡Z mÿg nZvg|

11.81) †gngvb †d‡ikZvMY ejj-†n jyZ (Avt) Avgiv †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi cÿ n‡Z †cÖwiZ †d‡ikZv| Giv KL‡bv †Zvgvi w`‡K †cuŠQv‡Z cvi‡e bv| e¨m Zzwg wKQyUv ivZ _vK‡Z _vK‡Z wb‡Ri †jvKRb wb‡q evB‡i P‡j hvI| Avi †Zvgv‡`i †KD †hb wcQ‡b wd‡i bv ZvKvq| wKšÍ~ †Zvgvi ¯¿x wbðq Zvi DciI Zv AvcwZZ n‡e, hv I‡`i Dci AvcwZZ n‡e| †fvi †ejvB Zv‡`i cÖwZkÖywZi mgq, †fvi wK Lye wbK‡U bq?

11.82) Ae‡k‡l hLb Avgvi nyKzg G‡m †cuŠQvj, ZLb Avwg D³ Rbc`‡K Dci‡K bx‡P K‡i w`jvg Ges Zvi Dci ¯Í‡i ¯Í‡i KuvKi-cv_i el©Y Kijvg|

11.83) hvi cÖwZwU †Zvgvi cvjbKZ©vi wbKU wPwýZ wQj| Avi †mB cvwcô‡`i †_‡K Lye `~‡iI bq|

11.84) Avi gv`Bqvbevmx‡`i cÖwZ Zv‡`i fvB †kvqv‡qe (Avt) †K †cÖiY K‡iwQ| wZwb ej‡jb-†n Avgvi KIg! Avjøvn&i e‡›`Mx Ki, wZwb Qvov Avgv‡`i †Kvb gvey` bvB| Avi cwigv‡c I IR‡b Kg w`I bv, AvR Avwg †Zvgv‡`i‡K fvj Ae¯’vqB †`LwQ, wKšÍ~ Avwg †Zvgv‡`i Dci Ggb GKw`‡bi Avhv‡ei Avk¼v KiwQ †hw`bwU cwi‡eóbKvix|

11.85) Avi †n Avgvi RvwZ, b¨vqwbôvi mv‡_ wVKfv‡e cwigvc Ki I IRb `vI Ges †jvK‡`i wRwbmc‡Î †Kvbiƒc ÿwZ K‡iv bv, Avi c„w_ex‡Z dvmv` K‡i †eov‡e bv|

11.86) Avjøvn& cÖ`Ë D×„Ë †Zvgv‡`i Rb¨ DËg, hw` †Zvgiv Cgvb`vi nI, Avi Avwg †Zv †Zvgv‡`i Dci m`v ch©‡eÿYKvix bB|

11.87) Zviv ejj-†n †kvqv‡qe (Avt) Avcbvi bvgvh wK Avcbv‡K BnvB wkÿv †`q †h, Avgiv Hme Dcvm¨‡`i‡K cwiZ¨vM Kie Avgv‡`i evc-`v`viv hv‡`i Dcvmbv KiZ? A_ev Avgv‡`i ab-m¤ú‡` B”QvgZ hv wKQy K‡i _vwK, Zv †Q‡o †`e? Avcwb †Zv GKRb Lvm gnr e¨w³ I mrc‡_i cw_K|

11.88) †kvqv‡qe (Avt) ej‡jb-†n †`kevmx, †Zvgiv wK g‡b Ki! Avwg hw` Avgvi ciIqvi‡`Mv‡ii cÿ n‡Z my¯có `jx‡ji Dci Kv‡qg _vwK Avi wZwb hw` wb‡Ri Zid n‡Z Avgv‡K DËg wiwhK `vb K‡i _v‡Kb, (Z‡e wK Avwg Zuvi nyKzg Agvb¨ Ki‡Z cvwi?) Avi Avwg PvB bv †h †Zvgv‡`i‡K hv Qvov‡Z PvB c‡i wb‡RB †m Kv‡R wjß ne, Avwg †Zv h_vmva¨ †kvaiv‡Z PvB| Avjøvn&i g`` ØvivB wKšÍ~ KvR n‡q _v‡K, Avwg Zuvi DciB wbf©i Kwi Ges ZuviB cÖwZ wd‡i hvB|

11.89) Avi †n Avgvi RvwZ! Avgvi mv‡_ wR` K‡i †Zvgiv b~n ev ny` A_ev mv‡jn (Avt) Gi KI‡gi gZ wb‡R‡`i Dci Avhve †W‡K Avb‡e bv| Avi jy‡Zi RvwZ †Zv †Zvgv‡`i †_‡K Lye `~‡i bq|

11.90) Avi †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi Kv‡Q gvR©bv PvI Ges ZvuiB cv‡b wd‡i G‡mv wbðqB Avgvi ciIqvi‡`Mvi LyeB †g‡nievb AwZ‡mœngq|

11.91) Zviv ejj-†n †kvqv‡qe (Avt) Avcwb hv e‡j‡Qb Zvi A‡bK K_vB Avgiv eywS bvB, Avgiv †Zv Avcbv‡K Avgv‡`i g‡a¨ `~e©j e¨w³ iƒ‡c g‡b Kwi| Avcbvi fvB eÜziv bv _vK‡j Avgiv Avcbv‡K cÖ¯ÍivNv‡Z nZ¨v KiZvg| Avgv‡`i `„wó‡Z Avcwb †Kvb gh©v`vevb e¨w³ bb|

11.92) †kvqv‡qe (Avt) e‡jb-†n Avgvi RvwZ, Avgvi fvB eÜziv wK †Zvgv‡`i Kv‡Q Avjøvn&i †P‡q cÖfvekvjx? Avi †Zvgiv Zv‡K wem¥„Z n‡q †cQ‡b †d‡j †i‡LQ, wbðq †Zvgv‡`i Kvh©Kjvc Avgvi cvjbKZ©vi Avq‡Ë i‡q‡Q|

11.93) Avi †n Avgvi RvwZ, †Zvgiv wbR ¯’v‡b KvR K‡i hvI, AvwgI KvR KiwQ, AwP‡iB Rvb‡Z cvi‡e Kvi Dci AcgvbKi Avhve Av‡m Avi †K wg_¨vev`x? Avi †ZvgivI A‡cÿvq _vK, AvwgI †Zvgv‡`i mv‡_ A‡cÿvq iBjvg|

11.94) Avi Avgvi nyKzg hLb Gj, Avwg †kvqv‡qe (Avt) I Zuvi m½x Cgvb`viMY‡K wbR ing‡Z iÿv Kwi Avi cvwcô‡`i Dci weKU MR©b cwZZ n‡jv| d‡j †fvi bv n‡ZB Zviv wb‡R‡`i N‡i Dcyo n‡q c‡o iBj|

11.95) †hb Zviv †mLv‡b KL‡bv emevmB K‡i bvB| †R‡b ivL, mvgy‡`i cÖwZ Awfm¤úv‡Zi gZ gv`Bqvbevmxi Dc‡iI Awfm¤úvZ|

11.96) Avi Avwg g~mv (Avt) †K †cÖiY Kwi Avgvi wb`k©bvw` I my¯có mb`mn;

11.97) †divDb I Zvi cvwil`e‡M©i Kv‡Q, ZeyI Zviv †divD‡bi nyKz‡g Pj‡Z _v‡K, A_P †divD‡bi †Kvb K_v b¨vq m½Z wQj bv|

11.98) †Kqvg‡Zi w`b †m Zvi RvwZi †jvK‡`i Av‡M Av‡M _vK‡e Ges Zv‡`i‡K Rvnvbœv‡gi AvMy‡b †cuŠ‡Q w`‡e| Avi †mUv AZxe wbK…ó ¯’vb, †mLv‡b Zviv †cŠu‡Q‡Q||

11.99) Avi G RM‡ZI Zv‡`i †cQ‡b jvbZ i‡q‡Q Ges wKqvg‡Zi w`‡bI; AZ¨šÍ RNb¨ cÖwZdj, hv Zviv †c‡q‡Q|

11.100) G n‡”Q K‡qKwU Rbc‡`i mvgvb¨ BZe„Ë, hv Avwg Avcbv‡K †kvbvw”Q| Zb¥‡a¨ †Kvb †KvbwU GLbI eZ©gvb Av‡Q Avi †Kvb †KvbwUi wkKo †K‡U †`qv n‡q‡Q|

11.101) Avwg wKšÍ~ Zv‡`i cÖwZ Ryjyg Kwi bvB eis Zviv wb‡RivB wb‡Ri Dci AwePvi K‡i‡Q| d‡j Avjøvn&‡K ev` w`‡q Zviv †hme gvey`‡K WvK‡Zv Avcbvi cvjbKZ©vi nyKzg hLb G‡m coj, ZLb †KD †Kvb Kv‡R Avmj bv| Zviv kyay wech©qB e„w× Kij|

11.102) Avi †Zvgvi ciIqvi‡`Mvi hLb †Kvb cvcc~Y© Rbc`‡K a‡ib, ZLb Ggwbfv‡eB a‡i _v‡Kb| wbðq Zuvi cvKovI LyeB gvivZœK, eoB K‡Vvi|

11.103) wbðq Bnvi g‡a¨ wb`k©b i‡q‡Q Ggb cÖwZwU gvby‡li Rb¨ †h Av‡Liv‡Zi Avhve‡K fq K‡i| Dnv Ggb GKw`b, †h w`b me gvby‡lB mg‡eZ n‡e, †mw`bwU †h nvwh‡ii w`b|

11.104) Avi Avwg †h Dnv wejw¤¦Z Kwi, Zv kyay GKwU Iqv`vi Kvi‡Y hv wba©vwiZ i‡q‡Q|

11.105) †hw`b Zv Avm‡e †mw`b Avjøvn&i AbygwZ Qvov †KD †Kvb K_v ej‡Z cv‡i bv| AZtci wKQy †jvK n‡e nZfvM¨ Avi wKQz †jvK †mŠfvM¨evb|

11.106) AZGe hviv nZfvM¨ Zviv †`vh‡L hv‡e, †mLv‡b Zviv AvZ©bv` I wPrKvi Ki‡Z _vK‡e|

11.107) Zviv †mLv‡b wPiKvj _vK‡e, hZw`b Avmgvb I hgxb eZ©gvb _vK‡e| Z‡e †Zvgvi cÖwZcvjK Ab¨ wKQy B”Qv Ki‡j wfbœ K_v| wbðq †Zvgvi ciIqvi‡`Mvi hv B”Qv Ki‡Z cv‡ib|

11.108) Avi hviv †mŠfvM¨evb Zviv †e‡nk‡Zi gv‡S, †mLv‡bB wPiw`b _vK‡e, hZw`b Avmgvb I hgxb eZ©gvb _vK‡e| Z‡e †Zvgvi cÖfy Ab¨ wKQy B”Qv Ki‡j wfbœ K_v| G `v‡bi avivevwnKZv KL‡bv wQ›¥ nIqvi bq|

11.109) AZGe, Zviv †hm‡ei Dcvmbv K‡i Zzwg †m e¨vcv‡i †Kvbiƒc †auvKvq co‡e bv| Zv‡`i c~e©eZx© evc-`v`viv †hgb c~Rv Dcvmbv KiZ, GivI †Zgb Ki‡Q| Avi wbðq Avwg Zv‡`i‡K Avhv‡ei fvM wKQy gvÎI Kg bv K‡iB cy‡ivcywi `vb Ki‡ev|

11.110) Avi Avwg g~mv (Avt)-†K Aek¨B wKZve w`‡qwQjvg AZtci Zv‡Z we‡iva m„wó nj; ejvevnyj¨ †Zvgvi cvjbKZ©vi cÿ n‡Z, GKwU K_v hw` Av‡MB ejv bv nZ, Zvn‡j Zv‡`i g‡a¨ PzovšÍ dqmvjv n‡q †hZ Zviv G e¨vcv‡i GgbB m‡›`n cÖeY †h, wKQy‡ZB wbwðZ n‡Z cvi‡Q bv|

11.111) Avi hZ †jvKB †nvK bv †Kb, hLb mgq n‡e, †Zvgvi cÖfy Zv‡`i mK‡jiB Avg‡ji cÖwZ`vb cy‡ivcywi `vb Ki‡eb| wbðq wZwb Zv‡`i hveZxq Kvh©Kjv‡ci Lei iv‡Lb|

11.112) AZGe, Zzwg Ges †Zvgvi mv‡_ hviv ZIev K‡i‡Q mevB †mvRv c‡_ P‡j hvI-†hgb †Zvgvq nzKzg †`qv n‡q‡Q Ges mxgv j•Nb Ki‡e bv, †Zvgiv hv wKQy KiQ, wbðq wZwb Zvi cÖwZ `„wó iv‡Lb|

11.113) Avi cvwcô‡`i cÖwZ SuyK‡e bv| bZzev †Zvgv‡`i‡KI AvMy‡b ai‡e| Avi Avjøvn& e¨ZxZ †Zvgv‡`i †Kvb eÜz bvB| AZGe †Kv_vI mvnvh¨ cv‡e bv|

114) Avi w`‡bi `yB cªv‡šÍB bvgvh wVK ivL‡e, Ges iv‡Zi cÖvšÍfv‡M c~Y© KvR Aek¨B cvc `~i K‡i †`q, hviv m¥iY iv‡L Zv‡`i Rb¨ GwU GK gnv m¥viK|

11.115) Avi ˆah©aviY Ki, wbðqB Avjøvn& c~Y¨evb‡`i cÖwZ`vb webó K‡ib bv|

11.116) Kv‡RB, †Zvgv‡`i c~e©eZx RvwZ Mywji g‡a¨ Ggb mrKg©kxj †Kb iBj bv, hviv c„w_ex‡Z wech©q m„wó Ki‡Z evav w`Z; Z‡e gywó‡gq †jvK wQj hv‡`i‡K Avwg Zv‡`i ga¨ n‡Z iÿv K‡iwQ| Avi cvwcôiv †Zv †fvM wejv‡m gË wQj hvi mvgMÖx Zv‡`i‡K h‡_ó †`qv n‡qwQj| Avm‡j Zviv wQj gnv Acivax|

11.117) Avi †Zvgvi cvjbKZ©v Ggb bb †h, RbemwZMy‡jv‡K Ab¨vqfv‡e aŸsm K‡i †`‡eb, †mLvbKvi †jv‡Kiv mrKg©kxj nIqv m‡Ë¡I|

11.118) Avi †Zvgvi cvjbKZ©v hw` B”Qv Ki‡Zb, Z‡e Aek¨B me gvbyl‡K GKB RvwZmËvq cwibZ Ki‡Z cvi‡Zb Avi Zviv wewfbœ fv‡M wef³ n‡Zv bv|

11.119) †Zvgvi cvjbKZ©v hv‡`i Dci ingZ K‡i‡Qb, Zviv e¨ZxZ mevB wPiw`b gZ‡f` Ki‡ZB _vK‡e Ges GRb¨B Zv‡`i‡K m„wó K‡i‡Qb| Avi †Zvgvi Avjøvn&i K_vB c~Y© nj †h, Aek¨B Avwg Rvnvbœvg‡K wR¡b I gvbyl Øvi GK‡hv‡M fwZ© Kie|

11.120) Avi Avwg im~jM‡Yi me e„ËvšÍB †Zvgv‡K ejwQ, hÏ¡viv †Zvgvi AšÍi‡K gReyZ KiwQ| Avi Gfv‡e †Zvgvi wbKU gnvmZ¨ Ges Cgvb`vi‡`i Rb¨ bmxnZ I ¯^iYxq welqe¯Í~ G‡m‡Q|

11.121) Avi hviv Cgvb Av‡b bv, Zv‡`i‡K e‡j `vI †h, †Zvgiv wbR wbR Ae¯'vq KvR K‡i hvI AvgivI KvR K‡i hvB|

11.122) Ges †ZvgivI A‡cÿv K‡i _vK, AvgivI A‡cÿvq iBjvg|

11.123) Avi Avjøvn&i Kv‡QB Av‡Q Avmgvb I hgx‡bi †Mvcb Z_¨; Avi mKj Kv‡Ri cÖZ¨veZ©b ZuviB w`‡K; AZGe, ZuviB e‡›`Mx Ki Ges Zuvi Dci fimv ivL, Avi †Zvgv‡`i Kvh©Kjvc m¤¦‡Ü †Zvgvi cvjbKZ©v wKšÍ~ †e-Lei bb|

(12) BDmydt

12.1) Avwjd-jv-g-iv; GMy‡jv my¯có MÖ‡š'i AvqvZ|

12.2) Avwg G‡K Aviex fvlvq †KviAvb iƒ‡c AeZxY© K‡iwQ, hv‡Z †Zvgiv eyS‡Z cvi|

12.3) Avwg †Zvgvi wbKU DËg Kvwnbx eY©bv K‡iwQ, †hg‡Z Avwg G †KviAvb †Zvgvi wbKU AeZxY© K‡iwQ| Zzwg Gi Av‡M Aek¨B G e¨vcv‡i AbewnZ‡`i AšÍf~©³ wQ‡j|

12.4) hLb BDmyd wcZv‡K ejj: wcZv, Avwg ¯^‡cœ †`‡LwQ GMviwU bÿÎ‡K| myh©‡K Ges P›`ª‡K| Avwg Zv‡`i‡K Avgvi D‡Ï‡k †mR`v Ki‡Z †`‡LwQ|

12.5) wZwb ej‡jb: erm, †Zvgvi fvB‡`i mvg‡b G ¯^cœ eY©bv K‡iv bv| Zvn‡j Zviv †Zvgvi weiy‡× PµvšÍ Ki‡e| wbðq kqZvb gvby‡li cÖKvk¨|

12.6) Ggwbfv‡e †Zvgvi cvjbKZ©v †Zvgv‡K g‡bvbxZ Ki‡eb Ges †Zvgv‡K evYxmg~‡ni wbMyp ZË¡ wkÿv †`‡eb Ges c~Y© Ki‡eb ¯^xq AbyMÖn †Zvgvi cÖwZ I BqvKze cwievi-cwiR‡bi cÖwZ; †hgb BwZc~‡e© †Zvgvi wcZ…cyiyl Beivnxg I Bmnv‡Ki cÖwZ c~Y© K‡i‡Qb| wbðq †Zvgvi cvjbKZ©v AZ¨šÍ Ávbx, cªÁvgq|

12.7) Aek¨ BDmyd I Zuvi fvB‡`i Kvwnbx‡Z wRÁvmy‡`i R‡b¨ wb`k©bvejx i‡q‡Q|

12.8) hLb Zviv ejj: Aek¨B BDmyd I Zuvi fvB Avgv‡`i wcZvi Kv‡Q Avgv‡`i PvB‡Z AwaK wcÖq A_P Avgiv GKUv msnZ kw³ we‡kl| wbðq Avgv‡`i wcZv ¯có åvwšÍ‡Z i‡q‡Qb|

12.9) nZ¨v Ki BDmyd‡K wKsev †d‡j Avm Zv‡K Ab¨ †Kvb ¯'v‡b| G‡Z kyay †Zvgv‡`i cÖwZB †Zvgv‡`i wcZvi g‡bv‡hvM wbweó n‡e Ges Gici †Zvgiv †hvM¨ we‡ewPZ n‡q _vK‡e|

12.10) Zv‡`i ga¨ †_‡K GKRb ejj, †Zvgiv BDmyd †K nZ¨v K‡iv bv, eis †d‡j `vI Zv‡K AÜK~‡c hv‡Z †Kvb cw_K Zv‡K DwV‡q wb‡q hvq, hw` †Zvgv‡`i wKQy Ki‡ZB nq|

12.11) Zviv ejj: wcZv: e¨vcvi wK, Avcwb BDmy‡di e¨vcv‡i Avgv‡`i‡K wek¦vm K‡ib bv ? Avgiv †Zv Zvi wnZvKvsLx|

12.12) AvMvgxKvj Zv‡K Avgv‡`i mv‡_ †cÖiY Kiyb-Z…wßmn Lv‡e Ges †Ljvayjv Ki‡e Ges Avgiv Aek¨B Zvi iÿYv‡eÿb Kie|

12.13) wZwb ej‡jb: Avgvi `ywðšÍv nq †h, †Zvgiv Zv‡K wb‡q hv‡e Ges Avwg Avk¼v Kwi †h, e¨vNÖ Zvu‡K †L‡q †dj‡e Ges †Zvgiv Zvi w`K †_‡K Mv‡dj _vK‡e|

12.14) Zviv ejj: Avgiv GKwU fvix `j _vKv m‡Ë¡I hw` e¨vNÖ Zv‡K †L‡q †d‡j, Z‡e Avgiv meB nvivjvg|

12.15) AZtci Zviv hLb Zv‡K wb‡q Pjj Ges AÜK~‡c wb‡ÿc Ki‡Z GKgZ nj Ges Avwg Zv‡K Bw½Z Kijvg †h, Zzwg Zv‡`i‡K Zv‡`i G Kv‡Ri K_v ej‡e GgZve¯’vq †h, Zviv †Zvgv‡K wPb‡e bv|

12.16) Zviv iv‡Zi †ejvq Kuv`‡Z Kvu`‡Z wcZvi Kv‡Q Gj|

12.17) Zviv ejj: wcZv: Avgiv †`Šo cÖwZ‡hvwMZv Ki‡Z wM‡qwQjvg Ges BDmyd‡K Avmeve-c‡Îi Kv‡Q †i‡L wM‡qwQjvg| AZtci Zv‡K ev‡N †L‡q †d‡j‡Q| Avcwb †Zv Avgv‡`i‡K wek¦vm Ki‡eb bv, hw`I Avgiv mZ¨ev`x|

12.18) Ges Zviv Zvi Rvgvq K…wÎg i³ jvwM‡q Avbj| ej‡jb: GUv KLbB bq; eis †Zvgv‡`i gb †Zvgv‡`i‡K GKUv K_v mvwR‡q w`‡q‡Q| myZivs GLb Qei KivB †kÖq| †Zvgiv hv eY©bv KiQ, †m wel‡q GKgvÎ Avjøvn&B Avgvi mvnvh¨ ¯’j|

12.19) Ges GKwU Kv‡djv Gj| AZtci Zv‡`i cvwb msMÖvnK‡K †cÖiY Kij| †m evjwZ †djj| ejj: wK Avb‡›`i K_v| G †Zv GKwU wK‡kvi Zviv Zv‡K cb¨`ªe¨ MY¨ K‡i †Mvcb K‡i †djj| Avjøvn& Lye Rv‡bb hv wKQy Zviv K‡iwQj|

12.20) Iiv Zv‡K Kg g~‡j¨ wewµ K‡i w`j MYvMyYwZ K‡qK †`invg Ges Zuvi e¨vcv‡i wbivm³ wQj|

12.21) wgm‡i †h e¨w³ Zv‡K µq Kij, †m Zvi ¯¿x‡K ejj: G‡K m¤§v‡b ivL| m¤¢eZt †m Avgv‡`i Kv‡Q Avm‡e A_ev Avgiv Zv‡K cyÎiƒ‡c MÖnY K‡i †be| Ggwbfv‡e Avwg BDmyd‡K G‡`‡k cÖwZwôZ Kijvg Ges G R‡b¨ †h Zv‡K evK¨vw`i c~Y© gg© Abyave‡bi c×wZ wel‡q wkÿv †`B| Avjøvn& wbR Kv‡R cÖej _v‡Kb, wKšÍ~ AwaKvsk †jvK Zv Rv‡b bv|

12.22) hLb †m c~Y© †hŠe‡b †cuŠ‡Q †Mj, ZLb Zv‡K cÖÁv I ey¨rcwË `vb Kijvg| Ggbwbfv‡e Avwg mrKg©civqY‡`i‡K cÖwZ`vb †`B|

12.23) Avi †m †h gwnjvi N‡i wQj, H gwnjv Zv‡K dzmjv‡Z jvMj Ges `iRvmg~n eÜ K‡i w`j| †m gwnjv ejj: kyb! †Zvgv‡K ejwQ, Gw`‡K Avm, †m ejj: Avjøvn& iÿv Kiyb; †Zvgvi ¯^vgx Avgvi gvwjK| wZwb Avgv‡K mh‡Zœ _vK‡Z w`‡q‡Qb| wbðq mxgv jsNbKvixMY mdj nq bv|

12.24) wbðq gwnjv Zvi wel‡q wPšÍv K‡iwQj Ges †mI gwnjvi wel‡q wPšÍv KiZ| hw` bv †m ¯^xq cvjbKZ©vi gwngv Ae‡jvKb KiZ| Ggwbev‡e n‡q‡Q, hv‡Z Avwg Zvi KvQ †_‡K g›` welq I wbj©¾ welq mwi‡q †`B| wbðq †m Avgvi g‡bvbxZ ev›`v‡`i GKRb|

12.25) Zviv Df‡q Qy‡U `iRvi w`‡K †Mj Ges gwnjv BDmy‡di Rvgv wcQb w`K †_‡K wQu‡o †djj| Df‡q gwnjvi ¯^vgx‡K `iRvi Kv‡Q †cj| gwnjv ejj: †h e¨w³

†Zvgvi cwiR‡bi mv‡_ KzK‡g©i B”Qv K‡i, Zv‡K KvivMv‡i cvVv‡bv A_ev Ab¨ †Kvb hš¿Yv`vqK kvw¯Í †`qv Qvov Zvi Avi wK kvw¯Í n‡Z cv‡i?

12.26) BDmyd (Avt) ej‡jb: †mB-Avgv‡K AvZœmseiY bv Ki‡Z dzmwj‡q‡Q| gwnjvi cwiev‡i R˜bK mvÿx w`j †h, hw` Zvi Rvgv mvg‡bi w`K †_‡K wQbœ _v‡K, Z‡e gwnjv mZ¨evw`bx Ges †m wg_¨vevw`|

12.27) Ges hw` Zvi Rvgv †cQ‡bi w`K †_‡K wQbœ _v‡K, Z‡e gwnjv wg_¨vevw`bx Ges †m mZ¨ev`x|

12.28) AZtci M„n¯^vgx hLb †`Lj †h, Zvi Rvgv †cQb w`K †_‡K wQbœ, ZLb †m ejj: wbðq GUv †Zvgv‡`i Qjbv| wbtm‡›`‡n †Zvgv‡`i Qjbv LyeB gvivZœK|

12.29) BDmyd G cÖmOM Qvo! Avi †n bvix, G cv‡ci Rb¨ ÿgv cÖv_©bv Ki wbtm‡›`‡n Zzwg-B cvcvPvwibx|

12.30) bM‡i gwnjviv ejvewj Ki‡Z jvMj †h, Avhx‡hi ¯¿x ¯^xq †Mvjvg‡K KygZje PwiZv_© Kivi Rb¨ dzmjvq| †m Zvi †cÖ‡g D¤§Ë n‡q †M‡Q| Avgiv †Zv Zv‡K cÖKvk¨ åvwšÍ‡Z †`L‡Z cvw”Q|

12.31) hLb †m Zv‡`i PµvšÍ kybj, ZLb Zv‡`i‡K †W‡K cvVvj Ges Zv‡`i R‡b¨ GKwU †fvR mfvi Av‡qvRb Kij| †m Zv‡`i cÖ‡Z¨K‡K GKwU Qywi w`‡q ejj: BDmyd G‡`i mvg‡b P‡j Gm| hLb Zviv Zv‡K †`Lj, nZf¤¦ n‡q †Mj Ges Avcb nvZ †K‡U †djj| Zviv ejj: KLbB bq G e¨w³ gvbe bq| G †Zv †Kvb gnvb †d‡ikZv|

12.32) gwnjv ejj: G H e¨w³, hvi R‡b¨ †Zvgiv Avgv‡K frm©bv KiwQ‡j| Avwg IiB gb Rq Ki‡Z †P‡qwQjvg| wKšÍ~ †m wb‡R‡K wbe„Ë †i‡L‡Q| Avi Avwg hv Av‡`k †`B, †m hw` Zv bv K‡i, Z‡e Aek¨B †m KvivMv‡i †cÖwiZ n‡e Ges jvwÂZ n‡e|

12.33) BDmyd ejj: †n cvjbKZ©v Zviv Avgv‡K †h Kv‡Ri w`‡K Avnevb K‡i, Zvi PvB‡Z Avwg KvivMviB cQ›` Kwi| hw` Avcwb Zv‡`i PµvšÍ Avgvi Dci †_‡K cÖwZnZ bv K‡ib, Z‡e Avwg Zv‡`i cÖwZ AvK…ó n‡q coe Ges AÁ‡`i AšÍf~©³ n‡q hve|

12.34) AZtci Zvi cvjbKZ©v Zvi †`vqv Keyj K‡i wb‡jb| AZtci Zv‡`i PµvšÍ cÖwZnZ Ki‡jb| wbðq wZwb me©‡kÖvZv I me©Á|

12.35) AZtci Gme wb`k©b †`Lvi ci Zviv Zv‡K wKQyw`b KvivMv‡i ivLv mgxPxb g‡b Kij|

12.36) Zuvi mv‡_ KvivMv‡i `yRb hyeK cÖ‡ek Kij| Zv‡`i GKRb ejj: Avwg ¯^‡cœ †`Ljvg †h, Avwg g` wbOovw”Q| AciRb ejj: Avwg †`Ljvg †h, wbR gv_vq iywU enb KiwQ| Zv †_‡K cvLx VyKwi‡q Lv‡”Q| Avgv‡`i †K Gi e¨vL¨v ejyb| Avgiv Avcbv‡K mrKg©kxj †`L‡Z cvw”Q|

12.37) wZwb ej‡jb: †Zvgv‡`i‡K cÖZ¨n †h Lv`¨ †`qv nq, Zv †Zvgv‡`i Kv‡Q Avmvi Av‡MB Avwg Zvi e¨vL¨v e‡j †`e| G Ávb Avgvi cvjbKZ©v Avgv‡K wkÿv w`‡q‡Qb| Avwg Hme †jv‡Ki ag© cwiZ¨vM K‡iwQ hviv Avjøvn&i cÖwZ wek¦vm ¯’vcb K‡i bv Ges ciKv‡j Awek¦vmx|

12.38) Avwg Avcb wcZ…cyiyl Beivnxg, BmnvK I BqvKz‡ei ag© AbymiY KiwQ| Avgv‡`i Rb¨ †kvfv cvq bv †h, †Kvb e¯Í~‡K Avjøvn&i Askx`vi Kwi| GUv Avgv‡`i cÖwZ Ges Ab¨ me †jv‡Ki cÖwZ Avjøvn&i AbyMÖn| wKšÍ AwaKvsk †jvK AbyMÖn ¯^xKvi K‡i bv|

12.39) †n KvivMv‡ii m½xiv! c„_K c„_K A‡bK Dcvm¨ fvj, bv civµgkvjx GK Avjøvn&?

12.40) †Zvgiv Avjøvn‡K †Q‡o wbQK KZMy‡jv bv‡gi Gev`Z Ki, †mMy‡jv †Zvgiv Ges †Zvgv‡`i evc-`v`viv mve¨¯Í K‡i wb‡q‡Q| Avjøvn& G‡`i †Kvb cÖgvY AeZxY© K‡ibwb| Avjøvn& Qvov KviI weavb †`evi ÿgZv †bB| wZwb Av‡`k w`‡q‡Qb †h, wZwb e¨ZxZ Ab¨ KviI Gev`Z K‡iv bv| GUvB mij c_| wKšÍ~ AwaKvsk †jvK Zv Rv‡b bv|

12.41) †n KvivMv‡ii m½xiv! †Zvgv‡`i GKRb Avcb cÖfy‡K g`¨cvb Kiv‡e Ges wØZxqRb, Zv‡K ky‡j Pov‡bv n‡e| AZtci Zvi g¯ÍK †_‡K cvLx Avnvi Ki‡e| †Zvgiv †h, wel‡q Rvbvi AvMÖnx Zvi wm×všÍ n‡q †M‡Q|

12.42) †h e¨w³ m¤ú‡K© aviYv wQj †h, †m gyw³ cv‡e, Zv‡K BDmyd e‡j w`j: Avcb cÖfyi Kv‡Q Avgvi Av‡jvPbv Ki‡e| AZtci kqZvb Zv‡K cÖfyi Kv‡Q Av‡jvPbvi K_v fywj‡q w`j| d‡j Zuv‡K K‡qK eQi KvivMv‡i _vK‡Z nj|

12.43) ev`kvn ejj: Avwg ¯^‡cœ †`Ljvg, mvZwU †gvUvZvRv Mvfx-G‡`i‡K mvZwU kxY© Mvfx †L‡q hv‡”Q Ges mvZwU meyR kxl I Ab¨My‡jv ky®K| †n cwil`eM©! †Zvgiv Avgv‡K Avgvi ¯^‡cœi e¨vL¨v ej, hw` †Zvgiv ¯^‡cœi e¨vL¨vq cvi`kx© n‡q _vK|

12.44) Zviv ejj: GUv KíbvcÖm~Z ¯^cœ| Giƒc ¯^‡cœi e¨vL¨v Avgv‡`i Rvbv †bB|

12.45) `y'Rb Kviviy‡×i ga¨ †_‡K †h e¨w³ gyw³ †c‡qwQj Ges `xN©Kvj ci m¥iY n‡j, †m ejj, Avwg †Zvgv‡`i‡K Gi e¨vL¨v ejwQ| †Zvgiv Avgv‡K †cÖiY Ki|

12.46) †m Z_vq †cuŠ‡Q ejj: †n BDmyd! †n mZ¨ev`x! mvZwU †gvUvZvRv Mvfx-Zv‡`i‡K Lv‡”Q mvZwU kxY© Mvfx Ges mvZwU meyR kxl© I Ab¨My‡jv ky®K; Avcwb Avgv‡`i‡K G ¯^cœ m¤ú‡K© c_wb‡`©k cÖ`vb Kiyb: hv‡Z Avwg Zv‡`i Kv‡Q wd‡i wM‡q Zv‡`i AeMZ Kiv‡Z cvwi|

12.47) ejj: †Zvgiv mvZ eQi DËg iƒ‡c Pvlvev` Ki‡e| AZtci hv KvU‡e, Zvi g‡a¨ †h mvgvb¨ cwigvY †Zvgiv Lv‡e Zv Qvov Aewkó km¨ kxl m‡gZ †i‡L †`‡e|

12.48) Ges Gic‡i Avm‡e `~wf©‡ÿi mvZ eQi; †Zvgiv G w`‡bi R‡b¨ hv †i‡LwQ‡j, Zv †L‡q hv‡e, wKšÍ~ Aí cwigvY e¨ZxZ, hv †Zvgiv Zz‡j ivL‡e|

12.49) Gi c‡iB Avm‡e GKeQi-G‡Z gvby‡li Dci e„wó ewl©Z n‡e Ges G‡Z Zviv im wbOov‡e|

12.50) ev`kvn& ejj: wd‡i hvI †Zvgv‡`i cÖfyi Kv‡Q Ges wR‡Ám Ki Zv‡K H gwnjvi ¯^iƒc wK, hviv ¯^xq n¯Í KZ©b K‡iwQj! Avgvi cvjbKZ©v †Zv Zv‡`i Qjbv meB Rv‡bb|

12.51) ev`kvn gwnjv‡`i‡K ej‡jb: †Zvgv‡`i nvj-nvwKKZ wK, hLb †Zvgiv BDmyd‡K AvZ¥mseiY †_‡K dzmwj‡qwQ‡j? Zviv ejj: Avjøvn& gnvb, Avgiv Zvi m¤ú‡K© g›` wKQy Rvwb bv| Avhxh-cwZ¥ ejj: GLb mZ¨ K_v cÖKvk n‡q †M‡Q| AvwgB Zv‡K AvZ¥mseiY †_‡K dzmwj‡qwQjvg Ges †m mZ¨ev`x|

12.52) BDmyd ej‡jb: GUv GRb¨, hv‡Z Avhxh †R‡b †bq †h, Avwg †Mvc‡b Zvi mv‡_ wek¦vmNvZKZv Kwiwb| AviI GB †h, Avjøvn& wek¦vmNvZK‡`i cÖZviYv‡K GMy‡Z †`b bv|

12.53) Avwg wb‡R‡K wb‡`©vl ewj bv| wbðq gvby‡li gb g›` Kg©cÖeY wKšÍ~ †m bq-Avgvi cvjbKZ©v hvi cÖwZ AbyMÖn K‡ib| wbðq Avgvi cvjbKZ©v ÿgvkxj, `qvjy|

12.54) ev`kvn ejj: Zv‡K Avgvi Kv‡Q wb‡q G‡mv| Avwg Zv‡K wb‡Ri wek¦¯Í mnPi K‡i ivLe| AZtci hLb Zvi mv‡_ gZwewbgq Kij, ZLb ejj: wbðqB Avcwb Avgvi Kv‡Q AvR †_‡K wek¦¯Í wnmv‡e gh©v`vi ¯’vb jvf K‡i‡Qb|

12.55) BDmyd ejj: Avgv‡K †`‡ki ab-fvÛv‡i wbhy³ Kiyb| Avwg wek¦¯Í iÿK I AwaK Ávbevb|

12.56) Ggwbfv‡e Avwg BDmyd‡K †m †`‡ki ey‡K cÖwZôv `vb K‡iwQ| †m Z_vq †hLv‡b B”Qv ¯’vb K‡i wb‡Z cviZ| Avwg ¯^xq ingZ hv‡K B”Qv †cuŠ‡Q †`B Ges Avwg c~Y¨evb‡`i cÖwZ`vb webó Kwi bv|

12.57) Ges H †jvK‡`i Rb¨ ciKv‡j cÖwZ`vb DËg hviv Cgvb G‡b‡Q &I mZK©Zv Aej¤¦b K‡i|

12.58) BDmy‡di åvZviv AvMgb Kij, AZtci Zvi Kv‡Q Dcw¯’Z nj| †m Zv‡`i‡K wPbj Ges Zviv Zv‡K wPbj bv|

12.59) Ges †m hLb Zv‡`i‡K Zv‡`i im` cÖ¯Í~Z K‡i w`j, ZLb †m ejj: †Zvgv‡`i ‰egv‡Îq fvB‡K Avgvi Kv‡Q wb‡q G‡mv| †Zvgiv wK †`L bv †h, Avwg cyiv gvc †`B Ges †gngvb‡`i‡K DËg mgv`vi Kwi?

12.60) AZtci hw` Zv‡K Avgvi Kv‡Q bv Avb, Z‡e Avgvi Kv‡Q †Zvgv‡`i †Kvb eiv× †bB Ges †Zvgiv Avgvi Kv‡Q Avm‡Z cvi‡e bv|

12.61) Zviv ejj: Avgiv Zvi m¤ú‡K© Zvi wcZv‡K m¤§Z Kivi †Póv Kie Ges Avgv‡`i‡K GKvR Ki‡ZB n‡e|

12.62) Ges †m f„Z¨‡`i‡K ejj: Zv‡`i cY¨g~j¨ Zv‡`i im`-c‡Îi g‡a¨ †i‡L `vI-m¤ ¢eZt Zviv M„‡n †cuŠ‡Q Zv eyS‡Z cvi‡e, m¤¢eZt Zviv cybev©i Avm‡e|

12.63) Zviv hLb Zv‡`i wcZvi Kv‡Q wd‡i Gj ZLb ejj: †n Avgv‡`i wcZv, Avgv‡`i R‡b¨ Lv`¨ k‡m¨i eivÏ wbwl× Kiv n‡q‡Q| AZGe Avcwb Avgv‡`i fvB‡K Avgv‡`i mv‡_ †cÖiY Kiyb; hv‡Z Avgiv Lv`¨ k‡m¨i eivÏ Avb‡Z cvwi Ges Avgiv Aek¨B Zvi cy‡ivcywi †ndvhZ Kie|

12.64) ej‡jb, Avwg Zvi m¤ú‡K© †Zvgv‡`i‡K wK †mifc wek¦vm Kie, †hgb BwZc~‡e© Zvi fvB m¤ú‡K© wek¦vm K‡iwQjvg? AZGe Avjøvn& DËg †ndvhZKvix Ges wZwbB me©vwaK `qvjy|

12.65) Ges hLb Zviv AvmevecÎ Lyjj, ZLb †`L‡Z †cj †h, Zv‡`i‡K Zv‡`i cb¨gyj¨ †diZ †`qv n‡q‡Q| Zviv ejj: †n Avgv‡`i wcZv, Avgiv Avi wK PvB‡Z cvwi| GB Avgv‡`i cÖ`Ë cb¨g~j¨, Avgv‡`i‡K †diZ †`qv n‡q‡Q| GLb Avgiv Avevi Avgv‡`i cwievie‡M©i R‡b¨ im` Avbe Ges Avgv‡`i fvB‡qi †`Lv‡kvbv Kie Ges GK GK D‡Ui eivÏ Lv`¨km¨ Avgiv AwZwi³ Avbe| H eivÏ mnR|

12.66) ej‡jb, Zv‡K ZZÿY †Zvgv‡`i mv‡_ cvVve bv, hZÿY †Zvgiv Avgv‡K Avjøvn&i bv‡g A½xKvi bv `vI †h, Zv‡K Aek¨B Avgvi Kv‡Q †cuŠ‡Q †`‡e; wKšÍ~ hw` †Zvgiv mevB GKvšÍB Amnvq bv n‡q hvI| AZtci hLb mevB Zuv‡K A½xKvi w`j, ZLb wZwb ej‡jb: Avgv‡`i g‡a¨ hv K_vevZ©v n‡jv †m e¨vcv‡i Avjøvn&B ga¨¯’ iB‡jb|

12.67) BqvKze ej‡jb: †n Avgvi ermMY! mevB GKB cÖ‡ekØvi w`‡q †h‡qv bv, eis c„_K c„_K `iRv w`‡q cÖ‡ek K‡iv| Avjøvn&i †Kvb weavb †_‡K Avwg †Zvgv‡`i‡K iÿv Ki‡Z cvwi bv| wb‡`©k Avjøvn&iB P‡j| ZvuiB Dci Avwg fimv Kwi Ges ZuviB Dci fimv Kiv DwPZ fimvKvix‡`i|

12.68) Zviv hLb wcZvi K_vgZ cÖ‡ek Kij, ZLb Avjøvn&i weav‡bi weiy‡× Zv Zv‡`i euvPv‡Z cvij bv| wKšÍ~ BqvKz‡ei wm×v‡šÍ Zuvi g‡bi GKwU evmbv wQj, hv wZwb c~Y© K‡i‡Qb| Ges wZwb †Zv Avgvi †kLv‡bv welq AeMZ wQ‡jb| wKšÍ~ A‡bK gvbyl AeMZ bq|

12.69) hLb Zviv BDmy‡di Kv‡Q Dcw¯’Z nj, ZLb †m Avcb åvZv‡K wb‡Ri Kv‡Q ivLj| ejj: wbðB Avwg †Zvgvi m‡nv`i| AZGe Zv‡`i K…ZK‡g©i R‡b¨ `ytL K‡iv bv|

12.70) AZtci hLb BDmyd Zv‡`i im`cÎ cÖ¯Í~Z K‡i w`j, ZLb cvbcvÎ Avcb fvB‡qi im‡`i g‡a¨ †i‡L w`j| AZtci GKRb †NvlK †W‡K ejj: †n Kv‡djvi †jvKRb, †Zvgiv Aek¨B †Pvi|

12.71) Zviv I‡`i w`‡K gyL K‡i ejj: †Zvgv‡`i wK nvwi‡q‡Q?

12.72) Zviv ejj: Avgiv ev`kvni cvbcvÎ nvwi‡qwQ Ges †h †KD GUv G‡b †`‡e †m GK D‡Ui †evSv cwigvY gvj cv‡e Ges Avwg Gi hvwgb|

12.73) Zviv ejj: Avjøvn&i Kmg, †Zvgiv †Zv Rvb, Avgiv Ab_© NUv‡Z G‡`‡k Avwmwb Ges Avgiv KLbI †Pvi wQjvg bv|

12.74) Zviv ejj: hw` †Zvgiv wg_¨vev`x nI, Z‡e †h, Pzwi K‡i‡Q Zvi wK kvw¯Í?

12.75) Zviv ejj: Gi kvw¯Í GB †h, hvi im`cÎ †_‡K Zv cvIqv hv‡e, Gi cªwZ`v‡b †m `vm‡Z¡ hv‡e| Avgiv hv‡jg‡`i‡K Gfv‡eB kvw¯Í †`B|

12.76) AZtci BDmyd Avcb fvB‡`i _‡ji c~‡e© Zv‡`i _‡j Zjøvkx kyiy Ki‡jb| Ae‡k‡l †mB cvÎ Avcb fvB‡qi _‡ji ga¨ †_‡K †ei Ki‡jb| Ggwbfv‡e Avwg BDmyd‡K †KŠkj wkÿv w`‡qwQjvg| †m ev`kvni AvB‡b Avcb fvB‡K KLbI `vm‡Z¡ w`‡Z cviZ bv, wKšyÍ Avjøvn hw` B”Qv K‡ib| Avwg hv‡K B”Qv, gh©v`vq DbœxZ Kwi Ges cÖ‡Z¨K Ávbxi Dc‡i Av‡Q AwaKZi GK ÁvbxRb|

12.77) Zviv ej‡Z jvMj: hw` †m Pzwi K‡i _v‡K, Z‡e Zvi GK fvBI BwZc~‡e© Pzwi K‡iwQj| ZLb BDmyd cÖK„Z e¨vcvi wb‡Ri g‡b ivL‡jb Ges Zv‡`i‡K Rvbv‡jb bv| g‡b g‡b ej‡jb: †Zvgiv †jvK wnmv‡e wbZvšÍ g›` Ges Avjøvn& Lye ÁvZ i‡q‡Qb, hv †Zvgiv eY©bv KiQ;

12.78) Zviv ej‡Z jvMj: †n Avhxh, Zvi wcZv Av‡Qb, whwb LyeB e„„× eq¯‹| myZivs Avcwb Avgv‡`i GKRb‡K Zvi e`‡j †i‡L w`b| Avgiv Avcbv‡K AbyMÖnkxj e¨w³‡`i GKRb †`L‡Z cvw”Q|

12.79) wZwb ej‡jb: hvi Kv‡Q Avgiv Avgv‡`i gvj †c‡qwQ, Zv‡K Qvov Avi KvD‡K †MÖdZvi Kiv †_‡K Avjøvn& Avgv‡`i iÿv Kiyb| Zv n‡j †Zv Avgiv wbwðZB Ab¨vqKvix n‡q hve|

12.80) AZtci hLb Zviv Zuvi KvQ †_‡K wbivk n‡q †Mj, ZLb civg‡k©i R‡b¨ GLv‡b emj| Zv‡`i †R¨ô fvB ejj: †Zvgiv wK Rvb bv †h, wcZv †Zvgv‡`i KvQ †_‡K Avjøvn&i bv‡g A½xKvi wb‡q‡Qb Ges c~‡e© BDmy‡di e¨vcv‡iI †Zvgiv Ab¨vq K‡i‡Qv? AZGe Avwg †Zv wKQy‡ZB G‡`k Z¨vM Kie bv, †h ch©šÍ bv wcZv Avgv‡K Av‡`k †`b A_ev Avjøvn& Avgvi c‡ÿ †Kvb e¨e¯’v K‡i †`b| wZwbB m‡e©vËg e¨e¯’vcK|

12.81) †Zvgiv †Zvgv‡`i wcZvi Kv‡Q wd‡i hvI Ges ej: wcZv Avcbvi †Q‡j Pzwi K‡i‡Q| Avgiv ZvB e‡j w`jvg, hv Avgv‡`i Rvbv wQj Ges A`„k¨ wel‡qi cÖwZ Avgv‡`i jÿ¨ wQj bv|

12.82) wR‡Ám Kiyb H Rbc‡`i †jvK‡`i‡K †hLv‡b Avgiv wQjvg Ges H Kv‡djv‡K, hv‡`i mv‡_ Avgiv G‡mwQ| wbwðZB Avgiv mZ¨ ejwQ|

12.83) wZwb ej‡jb: wKQyB bv, †Zvgiv gbMov GKwU K_v wb‡qB G‡mQ| GLb ˆah©aviYB DËg| m¤¢eZt Avjøvn& Zv‡`i mevB‡K GKm‡½ Avgvi Kv‡Q wb‡q Avm‡eb wZwb myweÁ, cÖÁvgq|

12.84) Ges Zv‡`i w`K †_‡K wZwb gyL wdwi‡q wb‡jb Ges ej‡jb: nvq Avd‡mvm BDmy‡di R‡b¨| Ges `yt†L Zuvi PÿzØq mv`v n‡q †Mj| Ges Amnbxq gb¯Ív‡c wZwb wQ‡jb wK¬ó|

12.85) Zviv ej‡Z jvMj: Avjøvn&i Kmg Avcwb †Zv BDmy‡di m¥iY †_‡K wbe„Z n‡eb bv, †h ch©šÍ giYc›¥ bv n‡q hvb wKsev g„ZeiY bv K‡ib

12.86) wZwb ej‡jb: Avwg †Zv Avgvi `ytL I Aw¯'iZv Avjøvn&i mgx‡cB wb‡e`b KiwQ Ges Avjøvn&i cÿ †_‡K Avwg hv Rvwb, Zv †Zvgiv Rvb bv|

12.87) ermMY! hvI, BDmyd I Zvi fvB‡K Zvjvk Ki Ges Avjøvn&i ingZ †_‡K wbivk n‡qv bv| wbðq Avjøvn&i ingZ †_‡K Kv‡di m¤úÖ`vq, e¨ZxZ Ab¨ †KD wbivk nq bv|

12.88) AZtci hLb Zviv BDmy‡di Kv‡Q †cuŠQj ZLb ejj: †n Avhxh, Avgiv I Avgv‡`i cwievieM© K‡ói m¤§yLxb n‡q c‡owQ Ges Avgiv Ach©vß cuywR wb‡q G‡mwQ| AZGe Avcwb Avgv‡`i cy‡ivcywi eivÏ w`b Ges Avgv‡`i †K `vb Kiyb| Avjøvn& `vZv‡`i‡K cÖwZ`vb w`‡q _v‡Kb|

12.89) BDmyd ej‡jb: †Zvgv‡`i Rvbv Av‡Q wK, hv †Zvgiv BDmyd I Zvi fvB‡qi mv‡_ K‡iQ, hLb †Zvgiv AcwiYvg`k©x wQ‡j?

12.90) Zviv ejj, Z‡e wK ZzwgB BDmyd! ej‡jb: AvwgB BDmyd Ges G nj Avgvi m‡nv`i fvB| Avjøvn& Avgv‡`i cÖwZ AbyMÖn K‡i‡Qb| wbðq †h ZvKIqv Aej¤¦b K‡i Ges mei K‡i, Avjøvn G‡nb mrKg©kxj‡`i cÖwZ`vb webó K‡ib bv|

12.91) Zviv ejjt Avjøvni Kmg, Avgv‡`i PvB‡Z Avjøvn& †Zvgv‡K cQ›` K‡i‡Qb Ges Avgiv Aek¨B Acivax wQjvg|

12.92) ej‡jb, AvR †Zvgv‡`i weiæ‡× †Kvb Awf‡hvM †bB| Avjøvn& †Zvgv‡`i †K ÿgv Kiæb| wZwb me †g‡nievb‡`i PvB‡Z AwaK †g‡nievb|

12.93) †Zvgiv Avgvi G RvgvwU wb‡q hvI| GwU Avgvi wcZvi gyLgÛ‡ji Dci †i‡L w`I, G‡Z Zvui `„wó kw³ wd‡i Avm‡e| Avi †Zvgv‡`i cwievie‡M©i mevB‡K Avgvi Kv‡Q wb‡q G‡mv|

12.94) hLb Kv‡djv iIqvbv nj, ZLb Zv‡`i wcZv ej‡jbt hw` †Zvgiv Avgv‡K AcÖK…wZ¯' bv ej, Z‡e ewjt Avwg wbwðZiƒ‡cB BDmy‡di MÜ cvw"Q|

12.95) †jv‡Kiv ejjt Avjøvni Kmg, Avcwb †Zv †mB cyiv‡bv åvwšÍ‡ZB c‡o Av‡Qb|

12.96) AZtci hLb mymsev``vZv †cŠuQj, †m RvgvwU Zvui gy‡L ivLj| Agwb wZwb `„wó kw³ wd‡i †c‡jb| ej‡jbt Avwg wK †Zvgv‡`i‡K ewjwb †h, Avwg Avjøvni cÿ †_‡K hv Rvwb †Zvgiv Zv Rvb bv?

12.97) Zviv ejjt wcZv Avgv‡`i Aciva ÿgv Kiæb| wbðq Avgiv Acivax wQjvg|

12.98) ej‡jb, mZ¡iB Avwg cvjbKZ©vi Kv‡Q †Zvgv‡`i Rb¨ ÿgv PvBe| wbðq wZwb ÿgvkxj, `qvj~|

12.99) AZtci hLb Zviv BDmy‡di Kv‡Q †cŠQj, ZLb BDm~d wcZv-gvZv‡K wb‡Ri Kv‡Q RvqMv w`‡jb Ges ej‡jbt Avjøvn& Pv‡nb †Zv kvw¯Í wP‡Ë wgm‡i cÖ‡ek Kiæb|

12.100) Ges wZwb wcZv-gvZv‡K wmsnvm‡bi Dci emv‡jb Ges Zviv mevB Zvui mvg‡b †mR`vebZ nj| wZwb ej‡jbt wcZv G n‡"Q Avgvi BwZc~‡e©Kvi ¯^‡cœi eY©bv Avgvi cvjbKZ©v G‡K m‡Z¨ cwiYZ K‡i‡Qb Ges wZwb Avgvi cÖwZ AbyMÖn K‡i‡Qb| Avgv‡K †Rj †_‡K †ei K‡i‡Qb Ges Avcbv‡`i‡K MÖvg †_‡K wb‡q G‡m‡Qb, kqZvb Avgvi I Avgvi fvB‡`i g‡a¨ Knj m„wó K‡i †`qvi ci| Avgvi cvjbKZ©v hv Pvb, †KŠk‡j m¤úbœ K‡ib| wbðq wZwb weÁ, cÖÁvgq|

12.101) †n cvjbKZ©v Avcwb Avgv‡K ivóªÿgZvI `vb K‡i‡Qb Ges Avgv‡K wewfbœ Zvrch©mn e¨vL¨v Kivi we`¨v wkwL‡q w`‡q‡Qb| †n b‡fvgÛj I f~-gÛ‡ji mªóv, AvcwbB Avgvi Kvh©wbe©vnx BnKvj I ciKv‡j| Avgv‡K Bmjv‡gi Dci g„Zz¨`vb Kiæb Ges Avgv‡K ¯^Rb‡`i mv‡_ wgwjZ Kiæb|

12.102) G¸‡jv A`„‡k¨i Lei, Avwg Avcbvi Kv‡Q †cÖiY Kwi| Avcwb Zv‡`i Kv‡Q wQ‡jb bv, hLb Zviv ¯^xq KvR mve¨¯Í KiwQj Ges PµvšÍ KiwQj|

12.103) Avcwb hZB Pvb, AwaKvsk †jvK wek¦vmKvix bq|

12.104) Avcwb Gi R‡b¨ Zv‡`i Kv‡Q †Kvb wewbgq Pvb bv| GUv †Zv mviv we‡k¦i R‡b¨ Dc‡`k ˆe bq|

12.105) A‡bK wb`k©b i‡q‡Q b‡fvgÛ‡j I f~-gÛ‡j †h¸‡jvi Dci w`‡q Zviv c_ AwZµg K‡i Ges Zviv Gm‡ei w`‡K g‡bvwb‡ek K‡i bv|

12.106) A‡bK gvbyl Avjøvni cÖwZ wek¦vm ¯’vcb K‡i, wKšÍy mv‡_ mv‡_ wkiKI K‡i|

12.107) Zviv wK wbf©xK n‡q †M‡Q G wel‡q †h, Avjøvni Avhv‡ei †Kvb wec` Zv‡`i‡K Ave„Z K‡i †dj‡e A_ev Zv‡`i Kv‡Q nVvr †KqvgZ G‡m hv‡e, A_P Zviv †UiI cv‡e bv?

12.108) e‡j w`bt GB Avgvi c_! Avwg Avjøvni w`‡K ey‡S my‡S `vIqvZ †`B Avwg Ges Avgvi Abymvixiv| Avjøvn& cweÎ| Avwg Askxev`x‡`i AšÍf©~³ bB|

12.109) Avcbvi c~‡e© Avwg hZRb‡K ivm~j K‡i cvwV‡qwQ, Zviv mevB cyiælB wQj Rbc`evmx‡`i ga¨ †_‡K| Avwg Zvu‡`i Kv‡Q Inx †cÖiY KiZvg| Zviv wK †`k-we‡`k ågY K‡i bv, hv‡Z †`‡L wbZ wKiƒc cwiYwZ n‡q‡Q Zv‡`i hviv c~‡e© wQj? mshgKvix‡`i R‡b¨ ciKv‡ji AvevmB DËg| Zviv wK GLbI †ev‡S bv?

12.110) GgbwK hLb cqM¤^iMY ˆbiv‡k¨ cwZZ n‡q †h‡Zb, GgbwK Giƒc aviYv Ki‡Z ïiæ Ki‡Zb †h, Zv‡`i Abygvb eywS wg_¨vq cwiYZ nIqvi Dcµg n‡qwQj, ZLb Zv‡`i Kv‡Q Avgvi mvnvh¨ †cŠ‡Q| AZtci Avwg hv‡`i †P‡qwQ Zviv D×vi †c‡q‡Q| Avgvi kvw¯Í Acivax m¤cÖ`vq †_‡K cÖwZnZ nq bv|

12.111) Zv‡`i Kvwnbx‡Z eyw×gvb‡`i Rb¨ i‡q‡Q cÖPzi wkÿYxq welq, GUv †Kvb gbMov K_v bq, wKšÍy hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i Zv‡`i R‡b¨ c~‡e©Kvi Kvjv‡gi mg_©b Ges cÖ‡Z¨K e¯Íyi weeiY ingZ I †n`v‡qZ|

(13) ivÕ`t

1) Avwjd-jvg-gxg-iv; GMy‡jv wKZv‡ei AvqvZ| hv wKQy Avcbvi cvjbKZ©vi cÿ †_‡K AeZxY© n‡q‡Q, Zv mZ¨| wKšÍ~ AwaKvsk gvbyl G‡Z wek¦vm K‡i bv|

2) Avjøvn&, whwb DaŸ©‡`‡k ¯'vcb K‡i‡Qb& AvKvkgÛjx‡K ¯Í¤¢ e¨ZxZ| †Zvgiv †mMy‡jv †`L| AZtci wZwb Avi‡ki Dci AwawôZ n‡q‡Qb| Ges m~h© I P›`ª‡K K‡g© wb‡qvwRZ K‡i‡Qb| cÖ‡Z¨‡K wbw`©ó mgq †gvZv‡eK AveZ©b K‡i| wZwb mKj welq cwiPvjbv K‡ib, wb`k©bmg~n cÖKvk K‡ib, hv‡Z †Zvgiv ¯^xq cvjbKZ©vi mv‡_ mvÿvZ m¤¦‡Ÿa wbwðZ wek¦vmx nI|

3) wZwbB fygÛj‡K we¯Z…Z K‡i‡Qb Ges Zv‡Z cvnvo ce©Z I b`-b`x ¯'vcb K‡i‡Qb Ges cÖ‡Z¨K d‡ji g‡a¨ `y'`y cÖKvi m„wó K‡i †i‡L‡Qb| wZwb w`b‡K ivwÎ Øviv Ave„Z K‡ib| G‡Z Zv‡`i R‡b¨ wb`k©Y i‡q‡Q, hviv wPšÍv K‡i|

4) Ges hwg‡b wewfbœ km¨ †ÿÎ i‡q‡Q-GKwU AciwUi mv‡_ msjMœ Ges Av½y‡ii evMvb Av‡Q Avi km¨ I L¾©yi i‡q‡Q-GKwUi g~j AciwUi mv‡_ wgwjZ Ges KZK wgwjZ bq| GMy‡jv †K GKB cvwb Øviv †mP Kiv nq| Avi Avwg ¯^v‡` GKwU‡K AciwUi PvB‡Z DrK…óZi K‡i †`B| GMy‡jvi g‡a¨ wb`k©Y i‡q‡Q Zv‡`i Rb¨ hviv wPšÍv fvebv K‡i|

5) hw` Avcwb wem¥‡qi welq Pvb, Z‡e Zv‡`i GK_v wem¥qKi †h, Avgiv hLb gvwU n‡q hve, ZLbI wK bZzb fv‡e m„wRZ ne? GivB ¯^xq cvjbKZ©vi mËvq Awek¦vmx n‡q †M‡Q, G‡`i M`©v‡bB †jŠn-k„sLj co‡e Ges GivB †`vhLx Giv Zv‡Z wPiKvj _vK‡e|

6) Giv Avcbvi Kv‡Q g½‡ji cwie‡Z© `ªyZ Ag½j Kvgbv K‡i| Zv‡`i c~‡e© Abyiƒc A‡bK kvw¯ÍcÖvß Rb‡Mvôx AwZµvšÍ n‡q‡Q| Avcbvi cvjbKZ©v gvbyl‡K Zv‡`i Ab¨vq m‡Z¡I ÿgv K‡ib Ges Avcbvi cvjbKZ©v KwVb kvw¯Í`vZv I e‡U|

7) Kv‡diiv e‡j: Zuvi cÖwZ Zuvi cvjbKZ©vi cÿ †_‡K †Kvb wb`k©b AeZxY© nj bv †Kb? Avcbvi KvR †Zv fq cÖ`k©b KivB Ges cÖ‡Z¨K m¤úÖ`v‡qi R‡b¨ c_cÖ`k©K n‡q‡Q|

8) Avjøvn& Rv‡bb cÖ‡Z¨K bvix hv Mf©aviY K‡i Ges Mf©vk‡q hv m¼zwPZ I ewa©Z nq| Ges Zuvi Kv‡Q cÖ‡Z¨K e¯Í~iB GKUv cwigvY i‡q‡Q|

9) wZwb mKj †Mvcb I cÖKvk¨ welq AeMZ, g‡nvËg, m‡ev©”P gh©v`vevb|

10) †Zvgv‡`i g‡a¨ †KD †Mvc‡b K_v ejyK ev Zv mk‡ã cÖKvk KiyK, iv‡Zi AÜKv‡i †m AvZœ‡Mvcb KiyK ev cÖKvk¨ w`ev‡jv‡K wePiY KiyK, mevB Zvui wbKU mgvb|

11) Zuvi cÿ †_‡K AbymiYKvix i‡q‡Q Zv‡`i A‡MÖ Ges cðv‡Z, Avjøvn&i wb‡`©‡k Zviv I‡`i †ndvhZ K‡i| Avjøvn& †Kvb RvwZi Ae¯'v cwieZ©b K‡ib bv, †h ch©šÍ bv Zviv Zv‡`i wb‡R‡`i Ae¯'v cwieZ©b K‡i| Avjøvn& hLb †Kvb RvwZi Dci wec` Pvb, ZLb Zv i` nIqvi bq Ges wZwb e¨ZxZ Zv‡`i †Kvb mvnvh¨Kvix †bB|

12) wZwbB †Zvgv‡`i‡K we`y¨r †`Lvb f‡qi R‡b¨ Ges Avkvi R‡b¨ Ges DwÿZ K‡ib Nb †gNgvjv|

13) Zuvi cÖksmv cvV K‡i eRª Ges me †d‡ikZv, mf‡q| wZwb eRªcvZ K‡ib, AZtci hv‡K B”Qv, Zv‡K Zv Øviv AvNvZ K‡ib; Z_vwc Zviv Avjøvn& m¤ú‡K© weZÛv K‡i, A_P wZwb gnvkw³kvjx|

14) m‡Z¨i Avnevb GKgvÎ ZvuiB Ges Zv‡K Qvov hv‡`i‡K Wv‡K, Zviv Zv‡`i †Kvb Kv‡R Av‡m bv; I‡`i `„óvšÍ †miƒc, †hgb †KD `y' nvZ cvwbi w`‡K cÖmvwiZ K‡i hv‡Z cvwb Zvi gy‡L †cuŠ‡Q hvq| A_P cvwb †Kvb mgq †cuŠQv‡e bv| Kv‡di‡`i hZ Avnevb Zvi meB c_åóZv|

15) Avjøvn‡K †mR`v K‡i hv wKQy b‡fvgÛ‡j I f~gÛ‡j Av‡Q B”Qvq A_ev Awb”Qvq Ges Zv‡`i cÖwZ”QvqvI mKvj-mÜ¨vq|

16) wR‡Ám Kiyb b‡fvgÛj I fygÛ‡ji cvjbKZ©v †K? e‡j w`b: Avjøvn&! ejyb: Z‡e wK †Zvgiv Avjøvn& e¨ZxZ Ggb AwffveK w¯'i K‡iQ, hviv wb‡R‡`i fvj-g‡›`i I gvwjK bq? ejyb: AÜ Pÿz®gvb wK mgvb nq? A_ev †Kv_vI wK AÜKvi I Av‡jv mgvb nq| Z‡e wK Zviv Avjøvn&i Rb¨ Ggb Askx`vi w¯'i K‡i‡Q †h, Zviv wKQy m„wó K‡i‡Q, †hgb m„wó K‡i‡Qb Avjøvn&? AZtci Zv‡`i m„wó Gifc weåvwšÍ NwU‡q‡Q? ejyb: Avjøvn&B cÖ‡Z¨K e¯Í~i mªóv Ges wZwb GKK, civµgkvjx|

17) wZwb AvKvk †_‡K cvwb el©Y K‡ib| AZtci †mªvZaviv cÖevwnZ n‡Z _v‡K wbR wbR cwigvY Abyhvqx| AZtci †mªvZaviv ùxZ †dbvivwk Dc‡i wb‡q Av‡m| Ges Aj¼vi A_ev ‰ZRmc‡Îi R‡b¨ †h e¯Í~‡K AvMy‡b DËß K‡i, Zv‡ZI †Zgwb †dbvivwk _v‡K| Ggwb fv‡e Avjøvn& mZ¨ I Am‡Z¨i `„óvšÍ cÖ`vb K‡ib| AZGe, †dbv †Zv kywK‡q LZg n‡q hvq Ges hv gvby‡li DcKv‡i Av‡m, Zv Rwg‡Z Aewkó _v‡K| Avjøvn& Ggwbfv‡e `„óvšÍmg~n eY©bv K‡ib|

18) hviv cvjbKZ©vi Av‡`k cvjb K‡i, Zv‡`i Rb¨ DËg cÖwZ`vb i‡q‡Q Ges hviv Av‡`k cvjb K‡i bv, hw` Zv‡`i Kv‡Q RM‡Zi mewKQy _v‡K Ges Zvi mv‡_ Zvi mgcwigvY AviI _v‡K, Z‡e meB wb‡R‡`i gyw³cY ¯^iƒc w`‡q †`‡e| Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q K‡Vvi wnmve| Zv‡`i Avevm n‡e Rvnvbœvg| †mUv KZBbv wbK…ó Ae¯'vb|

19) †h e¨w³ Rv‡b †h, hv wKQy cvjbKZ©vi cÿ †_‡K Avcbvi cÖwZ AeZx©Y© n‡q‡Q Zv mZ¨ †m wK H e¨w³i mgvb, †h AÜ? ZvivB †ev‡S, hviv †evakw³ m¤úbœ|

20) Giv Ggb †jvK, hviv Avjøvn&i cÖwZkÖywZ c~Y© K‡i Ges A½xKvi f½ K‡i bv|

21) Ges hviv eRvq iv‡L H m¤úK©, hv eRvq ivL‡Z Avjøvn& Av‡`k w`‡q‡Qb Ges ¯^xq cvjbKZ©v‡K fq K‡i Ges K‡Vvi wnmv‡ei Avk¼v iv‡L|

22) Ges hviv ¯^xq cvjbKZ©vi mšÍ~wói R‡b¨ mei K‡i, bvgvh cªwZóv K‡i Avi Avwg Zv‡`i‡K hv w`‡qwQ, Zv †_‡K †Mvc‡b I cÖKvk¨ e¨q K‡i Ges hviv g‡›`i wecix‡Z fvj K‡i, Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q ciKv‡ji M„n|

23) Zv n‡”Q emev‡mi evMvb| Zv‡Z Zviv cÖ‡ek Ki‡e Ges Zv‡`i mrKg©kxj evc-`v`v, ¯^vgx-¯¿x I mšÍv‡biv| †d‡ikZviv Zv‡`i Kv‡Q Avm‡e cÖ‡Z¨K `iRv w`‡q|

24) ej‡e: †Zvgv‡`i me‡ii Kvi‡Y †Zvgv‡`i Dci kvwšÍ ewl©Z †nvK| Avi †Zvgv‡`i G cwiYvg-M„n KZB bv PgrKvi|

25) Ges hviv Avjøvn&i A½xKvi‡K `„p I cvKv-‡cv³ Kivi ci Zv f½ K‡i, Avjøvn& †h, m¤úK© eRvq ivL‡Z Av‡`k K‡i‡Qb, Zv wQbœ K‡i Ges c„w_ex‡Z AkvwšÍ m„wó K‡i, Iiv H mg¯Í †jvK hv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q Awfm¤úvZ Ges I‡`i R‡b¨ i‡q‡Q KwVb Avhve|

26) Avjøvn& hvi R‡b¨ B”Qv iyhx cÖk¯Í K‡ib Ges msKzwPZ K‡ib| Zviv cvw_©e Rxe‡bi cÖwZ gy»| cvw_©eRxeb ciKv‡ji mvg‡b AwZ mvgvb¨ m¤úˆ`‰e bq|

27) Kv‡diiv e‡j: Zuvi cÖwZ Zuvi cvjbKZ©vi cÿ †_‡K †Kvb wb`k©b †Kb AeZxY© n‡jv bv? e‡j w`b, Avjøvn hv‡K B”Qv c_åó K‡ib Ges †h, g‡bvwb‡ek K‡i, Zv‡K wb‡Ri w`‡K c_cÖ`k©b K‡ib|

28) hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i Ges Zv‡`i AšÍi Avjøvn&i whwKi Øviv kvwšÍ jvf K‡i; †R‡b ivL, Avjøvn&i whwKi ØvivB AšÍi mg~n kvwšÍ cvq|

29) hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i Ges mrKg© m¤úv`b K‡i, Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q mymsev` Ges g‡bvig cÖZ¨veZ©Y¯’j|

30) Ggwbfv‡e Avwg Avcbv‡K GKwU D¤§‡Zi g‡a¨ †cÖiY K‡iwQ| Zv‡`i c~‡e© A‡bK D¤§Z AwZµvšÍ n‡q‡Q| hv‡Z Avcwb Zv‡`i‡K H wb‡`©k kywb‡q †`b, hv Avwg Avcbvi Kv‡Q †cÖiY K‡iwQ| Z_vwc Zviv `qvgq‡K A¯^xKvi K‡i| ejyb: wZwbB Avgvi cvjbKZ©v| wZwb e¨ZxZ KviI Dcvmbv bvB| Avwg Zuvi DciB fimv K‡iwQ Ges Zuvi w`‡KB Avgvi cÖZ¨veZ©Y|

31) hw` †Kvb †KviAvb Ggb nZ, hvi mvnv‡h¨ cvnvo Pjgvb nq A_ev hgxb LwÛZ nq A_ev g„Ziv K_v e‡j, Z‡e wK nZ? eis me KvR †Zv Avjøvn&i nv‡Z| Cgvb`viiv wK G e¨vcv‡i wbwðZ bq †h, hw` Avjøvn& PvB‡Zb, Z‡e me gvbyl‡K mrc‡_ cwiPvwjZ Ki‡Zb? Kv‡diiv Zv‡`i K…ZK‡g©i Kvi‡Y me mgq AvNvZ †c‡Z _vK‡e A_ev Zv‡`i M„‡ni wbKUeZx© ¯’v‡b AvNvZ †b‡g Avm‡e, †h, ch©šÍ Avjøvn&i Iqv`v bv Av‡m| wbðq Avjøvn& Iqv`vi †Ljvd K‡ib bv|

32) Avcbvi c~‡e© KZ ivm~‡ji mv‡_ VvÆv Kiv n‡q‡Q| AZtci Avwg Kv‡di‡`i‡K wKQy AeKvk w`‡qwQ| , Gi ci Zv‡`i‡K cvKovI K‡iwQ| AZGe †Kgb wQj Avgvi kvw¯Í|

33) Iiv cÖ‡Z¨‡KB wK gv_vi Dci ¯^ ¯^ K…ZKg© wb‡q `Ûvqgvb bq? Ges Zviv Avjøvn&i Rb¨ Askx`vi mve¨¯Í K‡i| ejyb; bvg ej A_ev Lei `vI c„w_exi Ggb wKQy wRwbm m¤ú‡K© hv wZwb Rv‡bb bv? A_ev Amvi K_vevZ©v ejQ? eis my‡kvwfZ Kiv n‡q‡Q Kv‡di‡`i R‡b¨ Zv‡`i cÖZviYv‡K Ges Zv‡`i‡K mrc_ †_‡K evav `vb Kiv n‡q‡Q| Avjøvn& hv‡K c_åó K‡ib, Zvi †Kvb c_ cÖ`k©K †bB|

34) `ywbqvi Rxe‡bB G†`i Rb¨ i‡q‡Q Avhve Ges AwZ Aek¨ Av‡Liv‡Zi Rxeb K‡VviZg| Avjøvn&i Kej †_‡K Zv‡`i †Kvb iÿvKvix †bB|

35) ci‡nhMvi‡`i R‡b¨ cÖwZkÖyZ Rvbœv‡Zi Ae¯’v GB †h, Zvi wb‡gœ wbS©wiYxmg~n cÖevwnZ nq| Zvi djmg~n wPi¯’vqx Ges QvqvI| GUv Zv‡`i cÖwZ`vb, hviv mveavb n‡q‡Q Ges Kv‡di‡`i cÖwZdj AwMœ|

36) Ges hv‡`i‡K Avwg MÖš’ w`‡qwQ, Zviv Avcbvi cÖwZ hv AeZxY© n‡q‡Q, Z¾‡b¨ Avbw›`Z nq Ges †Kvb †Kvb `j Gi †Kvb †Kvb welq A¯^xKvi K‡i| ejyb, Avgv‡K Giƒc Av‡`kB †`qv n‡q‡Q †h, Avwg Avjøvn&i Gev`Z Kwi| Ges Zuvi mv‡_ Askx`vi bv Kwi| Avwg Zuvi w`‡KB `vIqvZ †`B Ges Zuvi Kv‡QB Avgvi cÖZ¨veZ©b|

37) Ggwbfv‡eB Avwg G †KviAvb‡K Aviex fvlvq wb‡`©kiƒ‡c AeZxY© K‡iwQ| hw` Avcwb Zv‡`i cÖe„wËi AbymiY K‡ib Avcbvi Kv‡Q Ávb †cuŠQvi ci, Z‡e Avjøvni Kej †_‡K Avcbvi bv †Kvb mvnvh¨Kvix Av‡Q Ges bv †Kvb iÿvKvix|

38) Avcbvi c~‡e© Avwg A‡bK im~j †cÖiY K‡iwQ Ges Zuv‡`i‡K cZœx I mšÍvb-mšÍwZ w`‡qwQ| †Kvb im~‡ji Ggb mva¨ wQj bv †h Avjøvn&i wb‡`©k Qvov †Kvb wb`k©b Dcw¯’Z K‡i| cÖ‡Z¨KwU Iqv`v wjwLZ Av‡Q|

39) Avjøvn& hv B”Qv wgwU‡q †`b Ges envj iv‡Lb Ges g~jMÖš’ Zuvi Kv‡QB i‡q‡Q|

40) Avwg Zv‡`i mv‡_ †h Iqv`v K‡iwQ, Zvi †Kvb GKwU hw` Avcbv‡K †`wL‡q †`B wKsev Avcbv‡K DwV‡q †bB, Zv‡Z wK Avcbvi `vwqZ¡ †Zv †cuŠ‡Q †`qv Ges Avgvi `vwqZ¡ wnmve †bqv|

41) Zviv wK †`‡L bv †h, Avwg Zv‡`i †`k‡K PZzw`©K †_‡K mgv‡b m¼zwPZ K‡i AvmwQ? Avjøvn& wb‡`©k †`b| Zuvi wb‡`©k‡K cðv‡Z wb‡ÿcKvix †KD †bB| wZwb `ªyZ wnmve MÖnY K‡ib|

42) Zv‡`i c~‡e© hviv wQj, Zviv PµvšÍ K‡i‡Q| Avi mKj PµvšÍ †Zv Avjøvn&i nv‡ZB Av‡Q| wZwb Rv‡bb cª‡Z¨K e¨w³ hv wKQy K‡i| Kv‡diiv †R‡b †b‡e †h, ci Rxe‡bi Avevm¯’j Kv‡`i Rb¨ i‡q‡Q|

43) Kv‡diiv e‡j: Avcwb †cÖwiZ e¨w³ bb| e‡j w`b, Avgvi I †Zvgv‡`i g‡a¨ cÖK…ó mvÿx n‡”Qb Avjøvn& Ges H e¨w³, hvi Kv‡Q MÖ‡š’i Ávb Av‡Q|

(14) Beivnxgt

1) Avwjd-jvg-iv; GwU GKwU MÖš’, hv Avwg Avcbvi cÖwZ bvwhj K‡iwQ-hv‡Z Avcwb gvbyl‡K AÜKvi †_‡K Av‡jvi w`‡K †ei K‡i Av‡bb-civµvšÍ, cÖksmvi †hvM¨ cvjbKZ©vi wb‡`©‡k ZuviB c‡_i w`‡K|

2) wZwb Avjøvn&; whwb b‡fvgÛj I f~-gÛ‡ji mewKQyi gvwjK| Kv‡di‡`i R‡b¨ wec` i‡q‡Q, K‡Vvi Avhve;

3) hviv ciKv‡ji PvB‡Z cvw_©e Rxeb‡K cQ›` K‡i; Avjøvn&i c‡_ evav `vb K‡i Ges Zv‡Z eµZv A‡b¦lY K‡i, Zviv c_ fy‡j `~‡i c‡o Av‡Q|

4) Avwg me cqM¤¦i‡KB Zv‡`i ¯^RvwZi fvlvfvlx K‡iB †cÖiY K‡iwQ, hv‡Z Zv‡`i‡K cwi®Kvi †evSv‡Z cv‡i| AZtci Avjøvn& hv‡K B”Qv, c_:åó K‡ib Ges hv‡K B”Qv mrc_ cÖ`k©b K‡ib| wZwb civµvšÍ, cÖÁvgq|

5) Avwg g~mv‡K wb`k©bvejx mn †cÖiY K‡iwQjvg †h, ¯^RvwZ‡K AÜKvi †_‡K Av‡jvi w`‡K Avbqb Ges Zv‡`i‡K Avjøvn&i w`bmg~n m¥iY Kivb| wbðq G‡Z cÖ‡Z¨K ˆah©kxj K…Z‡Ái Rb¨ wb`k©bvejx i‡q‡Q|

6) hLb g~mv ¯^RvwZ‡K ej‡jb: †Zvgv‡`i cÖwZ Avjøvn&i AbyMÖn m¥iY Ki hLb wZwb †Zvgv‡`i‡K †divD‡bi m¤úÖ`v‡qi Kej †_‡K gyw³ †`b| Zviv †Zvgv‡`i‡K AZ¨šÍ wbK…ó ai‡bi kvw¯Í w`Z, †Zvgv‡`i †Q‡j‡`i‡K nZ¨v KiZ Ges †Zvgv‡`i †g‡q‡`i‡K RxweZ ivLZ| Ges G‡Z †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi cÿ †_‡K weivU cixÿv n‡qwQj|

7) hLb †Zvgv‡`i cvjbKZ©v †NvlYv Ki‡jb †h, hw` K…ZÁZv ¯^xKvi Ki, Z‡e †Zvgv‡`i‡K AviI †`e Ges hw` AK…ZÁ nI Z‡e wbðqB Avgvi kvw¯Í n‡e K‡Vvi|

8) Ges g~mv ej‡jb: †Zvgiv Ges c„w_exi mevB hw` Kzdix Ki, Z_vwc Avjøvn& AgyLv‡cÿx, hveZxq My‡bi Avavi|

9) †Zvgv‡`i Kv‡Q wK †Zvgv‡`i c~e©eZ©x Kl‡g-byn, Av` I mvgy‡`i Ges Zv‡`i cieZx©‡`i Lei †cuŠ‡Qwb? Zv‡`i wel‡q Avjøvn& Qvov Avi †KD Rv‡b bv| Zv‡`i Kv‡Q Zv‡`i cqM¤¦i cÖgvbvw` wb‡q AvMgb K‡ib| AZtci Zviv wb‡R‡`i nvZ wb‡R‡`i gy‡L †i‡L w`‡q‡Q Ges e‡j‡Q: hv wKQy mn †Zvgv‡`i‡K †cªiY Kiv n‡q‡Q, Avgiv Zv gvwb bv Ges †h c‡_i w`‡K †Zvgiv Avgv‡`i‡K `vIqvZ `vI, †m m¤ú‡K© Avgv‡`i g‡b m‡›`n Av‡Q, hv Avgv‡`i‡K DrKôvq †d‡j †i‡L‡Q|

10) Zv‡`i cqM¤¦iMY e‡jwQ‡jb: Avjøvn& m¤ú‡K© wK m‡›`n Av‡Q, whwb b‡fvgÛj I fygÛ‡ji mªóv? wZwb †Zvgv‡`i‡K Avnevb K‡ib hv‡Z †Zvgv‡`i wKQz Mybvn ÿgv K‡ib Ges wbw`©ó †gqv` ch©šÍ †Zvgv‡`i mgq †`b| Zviv ejZ: †Zvgiv †Zv Avgv‡`i gZB gvbyl! †Zvgiv Avgv‡`i‡K H Dcvm¨ †_‡K weiZ ivL‡Z PvI, hvi Gev`Z Avgv‡`i wcZ…cyiylMY KiZ| AZGe †Zvgiv †Kvb my¯có cÖgvY Avbqb Ki|

11) Zv‡`i cqM¤¦i Zv‡`i‡K e‡jb: AvgivI †Zvgv‡`i gZ gvbyl, wKšÍ~ Avjøvn& ev›`v‡`i ga¨ †_‡K hvi Dc‡i B"Qv, AbyMÖn K‡ib| Avjøvn&i wb‡`©k e¨ZxZ †Zvgv‡`i Kv‡Q cÖgvY wb‡q Avmv Avgv‡`i KvR bq; Cgvb`vi‡`i Avjøvn&i Dci fimv Kiv PvB|

12) Avgv‡`i Avjøvn&i Dci fimv bv Kivi wK KviY _vK‡Z cv‡i, A_P wZwb Avgv‡`i‡K Avgv‡`i c_ e‡j w`‡q‡Qb| †Zvgiv Avgv‡`i‡K †h cxob K‡iQ, Z¾‡b¨ Avgiv mei Kie| fimvKvwiM‡Yi Avjøvn&i DciB fimv Kiv DwPZ|

13) Kv‡diiv cqM¤¦iMY‡K e‡jwQj: Avgiv †Zvgv‡`i‡K †`k †_‡K †ei K‡i †`e A_ev †Zvgiv Avgv‡`i a‡g© wd‡i Avm‡e| ZLb Zv‡`i Kv‡Q Zv‡`i cvjbKZ©v Inx †cÖiY Ki‡jb †h, Avwg Rvwjg‡`i‡K Aek¨B aŸsm K‡i †`e|

14) Zv‡`i ci †Zvgv‡`i‡K †`‡k Avev` Kie| GUv H e¨w³ cvq, †h Avgvi mvg‡b `Ûvqgvb nIqv‡K Ges Avgvi Avhv‡ei Iqv`v‡K fq K‡i|

15) cqM¤¦iMY dqmvjv PvB‡Z jvM‡jb Ges cÖ‡Z¨K Aeva¨, nVKvix e¨_© Kvg nj|

16) Zvi †cQ‡b †`vhL i‡q‡Q| Zv‡Z c~uR wgkv‡bv cvwb cvb Kiv‡bv n‡e|

17) †XvK wM‡j Zv cvb Ki‡e| Ges Mjvi wfZ‡i cÖ‡ek Ki‡Z cvi‡e bv| cÖwZ w`K †_‡K Zvi Kv‡Q g„Zz¨ AvMgb Ki‡e Ges †m gi‡e bv| Zvi cðv‡ZI i‡q‡Q K‡Vvi Avhve|

18) hviv ¯^xq cvjbKZ©vi mËvi Awek¦vmx Zv‡`i Ae¯'v GB †h, Zv‡`i Kg©mg~n QvBf‡m¥i gZ hvi Dci w`‡q cÖej evZvm e‡q hvq a~wjS‡oi w`b| Zv‡`i DcvR©‡bi †Kvb AskB Zv‡`i KiZjMZ n‡e bv| GUvB `yieZx© c_åóZv|

19) Zzwg wK †`Lwb †h, Avjøvn& b‡fvgÛj I fygÛj h_vwewa m„wó K‡i‡Qb? hw` wZwb B"Qv K‡ib, Z‡e †Zvgv‡`i‡K wejywß‡Z wb‡q hv‡eb Ges bZzb m„wó Avbqb Ki‡eb|

20) GUv Avjøvn&i c‡ÿ †gv‡UB KwVb bq|

21) mevB Avjøvn&i mvg‡b `Ûvqgvb n‡e Ges `ye©‡jiv eo‡`i‡K ej‡e: Avgiv †Zv †Zvgv‡`i Abymvix wQjvg-AZGe, †Zvgiv Avjøvn&i Avhve †_‡K Avgv‡`i‡K wKQygvÎ iÿv Ki‡e wK? Zviv ej‡e: hw` Avjøvn& Avgv‡`i‡K mrc_ †`Lv‡Zb, Z‡e Avgiv Aek¨B †Zvgv‡`i †K mrc_ †`LvZvg| GLb †Zv Avgv‡`i ˆah©Pz¨Z nB wKsev mei Kwi-meB Avgv‡`i R‡b¨ mgvb Avgv‡`i †invB †bB|

22) hLb me Kv‡Ri dvqmjv n‡q hv‡e, ZLb kqZvb ej‡e: wbðq Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K mZ¨ Iqv`v w`‡qwQ‡jb Ges Avwg †Zvgv‡`i mv‡_ Iqv`v K‡iwQ, AZtci Zv f½ K‡iwQ| †Zvgv‡`i Dci †Zv Avgvi †Kvb ÿgZv wQj bv, wKšÍ~ GZUzKz †h, Avwg †Zvgv‡`i‡K †W‡KwQ, AZtci †Zvgiv Avgvi K_v †g‡b wb‡qQ| AZGe †Zvgiv Avgv‡K frm©bv K‡iv bv Ges wb‡R‡`i‡KB frm©bv Ki| Avwg †Zvgv‡`i D×v‡i mvnvh¨Kvix bB| Ges †ZvgivI Avgvi D×v‡i mvnvh¨Kvix bI| B‡Zvc~‡e© †Zvgiv Avgv‡K †h Avjøvn&i kixK K‡iwQ‡j, Avwg Zv A¯^xKvi Kwi| wbðq hviv Rv‡jg Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q hš¿Yv`vqK kvw¯Í|

23) Ges hviv wek¦vm ¯'vcY K‡i Ges mrKg© m¤úv`b K‡i Zv‡`i‡K Ggb D`¨v‡b cÖ‡ek Kiv‡bv n‡e, hvi cv`‡`k w`‡q wbS©wibx mg~n cÖevwnZ n‡e& Zviv Zv‡Z cvjbKZ©vi wb‡`©‡k AbšÍKvj _vK‡e| †hLv‡b Zv‡`i m¤¢vlY n‡e mvjvg|

24) Zzwg wK jÿ¨ Ki bv, Avjøvn& Zv'Avjv †Kgb Dcgv eY©bv K‡i‡Qb: cweÎ evK¨ n‡jv cweÎ e„‡ÿi gZ| Zvi wkKo gReyZ Ges kvLv AvKv‡k DwÌZ|

25) †m cvjbKZ©vi wb‡`©‡k Anin dj `vb K‡i| Avjøvn& gvby‡li R‡b¨ `„óvšÍ eY©Yv K‡ib-hv‡Z Zviv wPšÍv-fvebv K‡i|

26) Ges †bvsiv ev‡K¨i D`vniY n‡jv †bvsiv e„ÿ| G‡K gvwUi Dci †_‡K Dc‡o †bqv n‡q‡Q| Gi †Kvb w¯'wZ †bB|

27) Avjøvn& Zv'Avjv gywgb‡`i‡K gReyZ evK¨ Øviv gReyZ K‡ib| cvw_©eRxe‡b Ges ciKv‡j| Ges Avjøvn& Rv‡jg‡`i‡K c_åó K‡ib| Avjøvn& hv B"Qv, Zv K‡ib|

28) Zzwg wK Zv‡`i †K †`Lwb, hviv Avjøvn&i †bqvgZ‡K Kzd‡i cwiYZ K‡i‡Q Ges ¯^-RvwZ‡K m¤§yLxb K‡i‡Q aŸs‡mi Avj‡q|

29) †`vh‡Li? Zviv Zv‡Z cÖ‡ek Ki‡e †mUv KZB bv g›` Avevm|

30) Ges Zviv Avjøvn&i R‡b¨ mgKÿ w¯'i K‡i‡Q, hv‡Z Zviv Zvi c_ †_‡K wePz¨Z K‡i †`q| ejyb: gRv Dc‡fvM K‡i bvI| AZtci †Zvgv‡`i‡K AwMœi w`‡KB wd‡i †h‡Z n‡e|

31) Avgvi ev›`v‡`i‡K e‡j w`b hviv wek¦vm ¯'vcb K‡i‡Q, Zviv bvgvh Kv‡qg ivLyK Ges Avgvi †`qv wiwhK †_‡K †Mvc‡b I cÖKv‡k¨ e¨q KiyK Hw`b Avmvi Av‡M, †hw`b †Kvb †ePv †Kbv †bB Ges eÜyZ¡I †bB|

32) wZwbB Avjøvn&, whwb b‡fvgÛj I fygÛj m„Rb K‡i‡Qb Ges AvKvk †_‡K cvwb el©Y K‡i AZtci Zv Øviv †Zvgv‡`i R‡b¨ d‡ji wiwhK Drcbœ K‡i‡Qb Ges †bŠKv‡K †Zvgv‡`i AvÁven K‡i‡Qb, hv‡Z Zuvi Av‡`‡k mgy‡™ª Pjv †div K‡i Ges b`-b`x‡K †Zvgv‡`i †mevq wb‡qvwRZ K‡i‡Qb|

33) Ges †Zvgv‡`i †mevq wb‡qvwRZ K‡i‡Qb m~h©‡K Ges P›`ª‡K me©`v GK wbq‡g Ges ivwÎ I w`ev‡K †Zvgv‡`i Kv‡R jvwM‡q‡Qb|

34) †h mKj e¯Í~ †Zvgiv †P‡qQ, Zvi cÖ‡Z¨KwU †_‡KB wZwb †Zvgv‡`i‡K w`‡q‡Qb| hw` Avjøvn&i †bqvgZ MYbv Ki, Z‡e My‡Y †kl Ki‡Z cvi‡e bv| wbðq gvbyl AZ¨šÍ Ab¨vqKvix, AK…ZÁ|

35) hLb Beªvnxg ej‡jb: †n cvjbKZ©v, G kni‡K kvwšÍgq K‡i w`b Ges Avgv‡K I Avgvi mšÍvb mšÍwZ‡K g~wZ© c~Rv †_‡K `~‡i ivLyb|

36) †n cvjbKZ©v, Giv A‡bK gvbyl‡K wec_Mvgx K‡i‡Q| AZGe †h Avgvi AbymiY K‡i, †m Avgvi Ges †KD Avgvi Aeva¨Zv Ki‡j wbðq Avcwb ÿgvkxj, cig `qvjy|

37) †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Avwg wb‡Ri GK mšÍvb‡K †Zvgvi cweÎ M„‡ni mwbœK‡U Pvlvev`nxb DcZ¨Kvq Avev` K‡iwQ; †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, hv‡Z Zviv bvgvh Kv‡qg iv‡L| AZtci Avcwb wKQy †jv‡Ki AšÍi‡K Zv‡`i cÖwZ AvK…ó Kiyb Ges Zv‡`i‡K djvw` Øviv iyhx `vb Kiyb, m¤¢eZt Zviv K…ZÁZv cÖKvk Ki‡e&

38) †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Avcwb †Zv Rv‡bb Avgiv hv wKQy †Mvc‡b Kwi Ges hv wKQy cÖKvk¨ Kwi| Avjøvn&i Kv‡Q c„w_ex‡Z I AvKv‡k †Kvb wKQyB †Mvcb bq|

39) mg¯Í cÖksmv Avjøvn&iB, whwb Avgv‡K GB eva©‡K¨ BmgvCj I BmnvK `vb K‡i‡Qb wbðq Avgvi cvjbKZ©v †`vqv kªeY K‡ib|

40) †n Avgvi cvjbKZ©v, Avgv‡K bvgvh Kv‡qgKvix Kiyb Ges Avgvi mšÍvb‡`i g‡a¨ †_‡KI| †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Ges Keyj Kiyb Avgv‡`i †`vqv|

41) †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Avgv‡K, Avgvi wcZv-gvZv‡K Ges me gywgb‡K ÿgv Kiyb, †hw`b wnmve Kv‡qg n‡e|

42) Rv‡jgiv hv K‡i, †m m¤ú‡K© Avjøvn‡K KLbI †eLei g‡b K‡iv bv Zv‡`i‡K †Zv H w`b ch©šÍ AeKvk w`‡q †i‡L‡Qb, †hw`b Pÿzmg~n we‡ùvwiZ n‡e|

43) Zviv g¯ÍK Dc‡i Zz‡j fxZ-wenej wP‡Ë †`Šov‡Z _vK‡e| Zv‡`i w`‡K Zv‡`i `„wó wd‡i Avm‡e bv Ges Zv‡`i AšÍi D‡o hv‡e|

44) gvbyl‡K H w`‡bi fq cÖ`k©b Kiyb, †hw`b Zv‡`i Kv‡Q Avhve Avm‡e| ZLb Rv‡jgiv ej‡e: †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Avgv‡`i‡K mvgvb¨ †gqv` ch©šÍ mgq w`b, hv‡Z Avgiv Avcbvi Avnev‡b mvov w`‡Z Ges cqM¤¦iM‡Yi AbymiY Ki‡Z cvwi| †Zvgiv wK B‡Zvc~‡e© Kmg †L‡Z bv †h, †Zvgv‡`i‡K `ywbqv †_‡K †h‡Z n‡e bv?

45) †Zvgiv Zv‡`i evmf~wg‡ZB emevm Ki‡Z, hviv wb‡R‡`i Dci Ryjyg K‡i‡Q Ges †Zvgv‡`i Rvbv n‡q wM‡qwQj †h, Avwg Zv‡`i mv‡_ wKiƒc e¨envi K‡iwQ Ges Avwg †Zvgv‡`i‡K I‡`i me KvwnbxB eY©bv K‡iwQ|

46) Zviv wb‡R‡`i g‡a¨ fxlY PµvšÍ K‡i wb‡q‡Q Ges Avjøvn&i mvg‡b iwÿZ Av‡Q Zv‡`i Kz-PµvšÍ| Zv‡`i KzU‡KŠkj cvnvo Uwj‡q †`qvi gZ n‡e bv|

47) AZGe Avjøvn&i cÖwZ aviYv K‡iv bv †h, wZwb im~jM‡Yi mv‡_ K…Z Iqv`v f½ Ki‡eb wbðq Avjøvn& civµgkvjx, cÖwZ‡kva MÖnYKvix|

48) †hw`b cwiewZ©Z Kiv n‡e G c„w_ex‡K Ab¨ c„w_ex‡Z Ges cwiewZ©Z Kiv n‡e AvKvk mg~n‡K Ges †jv‡Kiv civµgkvjx Ges Avjøvn&i mvg‡b †ck n‡e|

49) Zywg Hw`b cvcx‡`i‡K ci¯c‡i k„sLjv e× †`L‡e|

50) Zv‡`i Rvgv n‡e `vn¨ AvjKvZivi Ges Zv‡`i gyLgÛj‡K AvMyb Av”Qbœ K‡i †dj‡e|

51) hv‡Z Avjøvn& cÖ‡Z¨K‡K Zvi K…ZK‡g©i cÖwZ`vb †`b| wbðq Avjøvn& `ªyZ wnmve MÖnYKvix|

52) GUv gvby‡li GKwU msev`bvgv Ges hv‡Z GZØviv fxZ nq Ges hv‡Z †R‡b †bq †h, Dcvm¨ wZwbB-GKK; Ges hv‡Z eyw×gvbiv wPšÍv-fvebv K‡i|

(15) wnRit

1) Avwjd-jv-g-iv; GMy‡jv cwic~Y© MÖš’ I my¯có †KviAv‡bi AvqvZ|

2) †Kvb mgq Kv‡diiv AvKv•ÿv Ki‡e †h, wK PgrKvi nZ, hw` Zviv gymjgvb nZ|

3) Avcwb †Q‡o w`b Zv‡`i‡K, †L‡q wbK Ges †fvM K‡i wbK Ges Avkvq e¨vc„Z _vKzK| AwZ mZui Zviv †R‡b †b‡e|

4) Avwg †Kvb Rbc` aesm Kwiwb; wKšÍ Zvi wbw`©ó mgq wjwLZ wQj|

5) †Kvb m¤úÖ`vq Zvi wbw`©ó mg‡qi A‡MÖ hvq bv Ges cðv‡Z _v‡K bv|

6) Zviv ejj: †n & H e¨w³, hvi cÖwZ †KviAvb bvwhj n‡q‡Q, Avcwb †Zv GKRb D¤§v`|

7) hw` Avcwb mZ¨ev`x nb, Z‡e Avgv‡`i Kv‡Q †d‡ikZv‡`i‡K Av‡bb bv †Kb?

8) Avwg †d‡ikZv‡`i‡K GKgvÎ dvqmvjvi R‡b¨B bvwhj Kwi| ZLb Zv‡`i‡K AeKvk †`qv n‡e bv|

9) Avwg ¯^qs G Dc‡`k MÖš’ AeZviY K‡iwQ Ges Avwg wb‡RB Gi msiÿK|

10) Avwg Avcbvi c~‡e© c~e©eZx© m¤úÖ`v‡qi g‡a¨ im~j †cÖiY K‡iwQ|

11) I‡`i Kv‡Q Ggb †Kvb im~j Av‡mbwb, hv‡`i mv‡_ Iiv VvÆvwe™ªƒc Ki‡Z _v‡Kwb|

12) Ggwbfv‡e Avwg G ai‡bi AvPiY cvcx‡`i Aš—‡i e×g~j K‡i †`B|

13) Iiv Gi cÖwZ wek¦vm Ki‡e bv| c~e©eZ©x‡`i Ggb ixwZ P‡j Avm‡Q|

14) hw` Avwg I‡`i mvg‡b AvKv‡ki †Kvb `iRvI Ly‡j †`B Avi Zv‡Z Iiv w`bfi Av‡ivnY I Ki‡Z _v‡K|

15) ZeyI Iiv GK_vB ej‡e †h, Avgv‡`i `„wói weåvU NUv‡bv n‡q‡Q bv eis Avgiv hv`yMÖ¯Í n‡q c‡owQ|

16) wbðq Avwg AvKv‡k ivwkPµ m„wó K‡iwQ Ges Zv‡K `k©K‡`i R‡b¨ my‡kvwfZ K‡i w`‡qwQ|

17) Avwg AvKvk‡K cÖ‡Z¨K weZvwoZ kqZvb †_‡K wbivc` K‡i w`‡qwQ|

18) wKš‘~ †h Pzwi K‡i ky‡b cvjvq, Zvi cðv×veb K‡i D¾¡j DévwcÛ|

19) Avwg fy-c„ô‡K we¯Í„Z K‡iwQ Ges Zvi Dci ce©Zgvjv ¯’vcb K‡iwQ Ges Zv‡Z cÖ‡Z¨K e¯Í~ mycwiwgZfv‡e Drcbœ K‡iwQ|

20) Avwg †Zvgv‡`i R‡b¨ Zv‡Z RxweKvi DcKib m„wó KiwQ Ges Zv‡`i R‡b¨I hv‡`i Abœ`vZv †Zvgiv bI|

21) Avgvi Kv‡Q cÖ‡Z¨K e¯Í~i fvÛvi i‡q‡Q| Avwg wbw`©ó cwigv‡bB Zv AeZiY Kwi|

22) Avwg e„wóMf© evqy cwiPvjbv Kwi AZtci AvKvk †_‡K cvwb el©Y Kwi, Gici †Zvgv‡`i‡K Zv cvb KivB| e¯Í~Zt †Zvgv‡`i Kv‡Q Gi fvÛvi †bB|

23) AvwgB Rxeb`vb Kwi, g„Zz¨`vb Kwi Ges AvwgB PzovšÍ gvwjKvbvi AwaKvix|

24) Avwg †R‡b †i‡LwQ †Zvgv‡`i AMÖMvgx‡`i‡K Ges Avwg †R‡b †i‡LwQ cðv`Mvgx‡`i‡K|

25) Avcbvi cvjbKZ©vB Zv‡`i‡K GKwÎZ K‡i Avb‡eb| wbðq wZwb cÖÁvevb, Ávbgq|

26) Avwg gvbe‡K cPv K`©g †_‡K ‰Zix weky¯‹ VbV‡b gvwU Øviv m„wó K‡iwQ|

27) Ges wRb‡K Gi Av‡M jy Gi AvMy‡bi Øviv m„wRZ K‡iwQ|

28) Avi Avcbvi cvjbKZ©v hLb †d‡ikZv‡`i‡K ej‡jb: Avwg cPv K`©g †_‡K ‰Zix weky®K VbV‡b gvwU Øviv m„ó GKwU gvbe RvwZi cËb Kie|

29) AZtci hLb Zv‡K wVKVvK K‡i †be Ges Zv‡Z Avgvi iƒn †_‡K duzK †`e, ZLb †Zvgiv Zvi mvg‡b †mR`vq c‡o †h‡qv|

30) ZLb †d‡ikZviv mevB wg‡j †mR`v Kij|

31) wKš‘~ Bejxm-‡m †mR`vKvix‡`i Aš—f©~³ n‡Z ¯^xK…Z nj bv|

32) Avjøvn& ej‡jb: †n Bewjm, †Zvgvi wK n‡jv †h Zzwg †mR`vKvix‡`i Aš—f~©³ n‡Z ¯^xK…Z n‡j bv?

33) ejj: Avwg Ggb bB †h, GKRb gvbe‡K †mR`v Kie, hv‡K Avcwb cPv K`©g †_‡K ‰Zix VbV‡b weky®K gvwU Øviv m„wó K‡i‡Qb|

34) Avjøvn& ej‡jb: Z‡e Zzwg GLvb †_‡K †ei n‡q hvI| Zzwg weZvwoZ|

35) Ges †Zvgvi cÖwZ b¨vq wePv‡ii w`b ch©šÍ Awfm¤úvZ|

36) †m ejj: †n Avgvi cvjbKZ©v, Avcwb Avgv‡K cybiyÌvb w`em ch©šÍ AeKvk w`b|

37) Avjøvn& ej‡jb: †Zvgv‡K AeKvk †`qv nj|

38) †mB AeavwiZ mgq Dcw¯’Z nIqvi w`b ch©šÍ|

39) †m ejj: †n Avgvi cjbKZ©v, Avcwb †hgb Avgv‡K c_ åó K‡i‡Qb, AvwgI Zv‡`i mevB‡K c„w_ex‡Z bvbv †mŠ›`‡h© AvK…ó Kie Ges Zv‡`i mevB‡K c_ åô K‡i †`e|

40) Avcbvi g‡bvbxZ ev›`v‡`i e¨ZxZ|

41) Avjøvn& ej‡jb: GUv Avgv ch©šÍ †mvRv c_|

42) hviv Avgvi ev›`v, Zv‡`i Dci †Zvgvi †Kvb ÿgZv †bB; wKšÍ~ c_åvšÍ‡`i ga¨ †_‡K hviv †Zvgvi c‡_ P‡j|

43) Zv‡`i mevi wba©vwiZ ¯’vb n‡”Q Rvnvbœvg|

44) Gi mvZwU `iRv Av‡Q| cÖ‡Z¨K `iRvi R‡b¨ GK GKwU c„_K `j Av‡Q|

45) wbðq †Lv`vfxiyiv evMvb I wbS©wibxmn~‡n _vK‡e|

46) ejv n‡e: GMy‡jv‡Z wbivcËv I kvwšÍ mnK‡i cÖ‡ek Ki|

47) Zv‡`i AšÍ‡i †h †µva wQj, Avwg Zv `~i K‡i †`e| Zviv fvB fvB‡qi gZ mvgbv-mvgwb Avm‡b em‡e|

48) †mLv‡b Zv‡`i †gv‡UB Kó n‡e bv Ges Zviv †mLvb †_‡K ewn¯‹…Z n‡e bv|

49) Avcwb Avgvi ev›`v‡`i‡K Rvwb‡q w`b †h, Avwg AZ¨šÍ ÿgvkxj `qvjy|

50) Ges BnvI †h, Avgvi kvw¯ÍB hš¿bv`vqK kvw¯Í|

51) Avcwb Zv‡`i‡K Beivnx‡gi †gngvb‡`i Ae¯’v kywb‡q w`b|

52) hLb Zviv Zuvi M„‡n AvMgb Kij Ges ejj: mvjvg| wZwb ej‡jb: Avgiv †Zvgv‡`i e¨vcv‡i fxZ|

53) Zviv ejj: fq Ki‡eb bv| Avgiv Avcbv‡K GKRb Ávbevb †Q‡j-mšÍv‡bi mymsev` w`w”Q|

54) wZwb ej‡jb: †Zvgiv wK Avgv‡K GgZve¯’vq mymsev` w`”Q, hLb Avwg eva©‡K¨ †cuŠ‡Q †MwQ ?

55) Zviv ejj: Avgiv Avcbv‡K mZ¨ my-msev` w`w”Q! AZGe Avcwb wbivk n‡eb bv|

56) wZwb ej‡jb: cvjbKZ©vi ingZ †_‡K c_åóiv Qvov †K wbivk nq ?

57) wZwb ej‡jb: AZtci †Zvgv‡`i cÖavb D‡Ïk¨ wK †n Avjøvn&i †cÖwiZMY ?

58) Zviv ejj: Avgiv GKwU Acivax m¤úÖ`v‡qi cÖwZ †cÖwiZ n‡qwQ|

59) wKšÍ~ jy‡Zi cwievi-cwiRb| Avgiv Aek¨B Zv‡`i mevB‡K euvwP‡q †be|

60) Z‡e Zvi ¯¿x| Avgiv w¯’i K‡iwQ †h, †m †_‡K hvIqv‡`i `jf~³ n‡e|

61) AZtci hLb †cÖwiZiv jy‡Zi M„‡n †cuŠQj|

62) wZwb ej‡jb: †Zvgiv †Zv AcwiwPZ †jvK|

63) Zviv ejj: bv eis Avgiv Avcbvi Kv‡Q H e¯Í~ wb‡q G‡mwQ, †h m¤ú‡K© Zviv weev` KiZ|

64) Ges Avgiv Avcbvi Kv‡Q mZ¨ welq wb‡q G‡mwQ Ges Avgiv mZ¨ev`x|

65) AZGe Avcwb †kliv‡Î cwiev‡ii mKj‡K wb‡q P‡j hvb Ges Avcwb Zv‡`i cðv`bymiY Ki‡eb bv Ges Avcbv‡`i g‡a¨ †KD †hb wcQb wd‡i bv †`‡L| Avcbviv †hLv‡b Av‡`k cÖvß n‡”Qb †mLv‡b hvb|

66) Avwg jyZ‡K G welq cwiÁvZ K‡i †`B †h, mKvj n‡jB Zv‡`i‡K mgy‡j webvk K‡i †`qv n‡e|

67) knievmxiv Avb›`-Djøvm Ki‡Z Ki‡Z †cuŠQj|

68) j~Z ej‡jb: Zviv Avgvi †gngvb| AZGe Avgv‡K jvwÄZ K‡iv bv|

69) †Zvgiv Avjøvn‡K fq Ki Ges Avgvi BhhZ bó K‡iv bv|

70) Zvi ejj: Avgiv wK Avcbv‡K RMrØvmxi mg_©b Ki‡Z wb‡la Kwiwb|

71) wZwb ej‡jb: hw` †Zvgiv GKvšÍ wKQy Ki‡ZB PvI, Z‡e Avgvi Kb¨viv Dcw¯’Z Av†Q|

72) Avcbvi cÖv‡Yi Kmg, Zviv Avcb †bkvq cÖgË wQj|

73) AZtci my‡h©v`‡qi mgq Zv‡`i‡K cÖPÛ GKwU kã G‡m cvKovI Kij|

74) AZtci Avwg Rbc`wU‡K D‡jU w`jvg Ges Zv‡`i Dci K¼‡ii cÖ¯’i el©Y Kijvg|

75) wbðq G‡Z wPšÍvkxj‡`i R‡b¨ wb`k©bvejx i‡q‡Q|

76) Rbc`wU †mvRv c‡_ Aew¯’Z i‡q‡Q|

77) wbðq G‡Z Cgvb`vi‡`i R‡b¨ wb`k©Y Av‡Q|

78) wbðq Mnxb e‡bi Awaevmxiv cvcx wQj|

79) AZtci Avwg Zv‡`i KvQ †_‡K cÖwZ‡kva wb‡qwQ| Dfq ew¯Í cÖKvk¨ iv¯Ívi Dci Aew¯’Z|

80) wbðq wnR‡ii evwm›`viv cqM¤¦iM‡Yi cÖwZ wg_¨v‡ivc K‡i‡Q|

81) Avwg Zv‡`i‡K wb‡Ri wb`k©bvejx w`‡qwQ| AZtci Zviv GMy‡jv †_‡K gyL wdwi‡q †bq|

82) Zviv cvnv‡o wbwð‡šÍ Ni †Lv`vB KiZ|

83) AZtci GK cÖZz¨‡l Zv‡`i Dci GKUv kã G‡m AvNvZ Kij|

84) ZLb †Kvb DcKv‡i Avmj bv hv Zviv DcvR©b K‡iwQj|

85) Avwg b‡fvgÛj, fygÛj Ges GZ`yf‡qi ga¨eZx© hv Av‡Q Zv Zvrch©nxb m„wó Kwiwb| †KqvgZ Aek¨B Avm‡e| AZGe cig J`vmx‡b¨i mv‡_ I‡`i wµqvKg© Dc‡ÿv Kiyb|

86) wbðq Avcbvi cvjbKZ©vB mªóv, me©Á|

87) Avwg Avcbv‡K mvZwU evi evi cwVZe¨ AvqvZ Ges gnvb †KviAvb w`‡qwQ|

88) Avcwb Pÿz Zz‡j H e¯Í~i cÖwZ †`L‡eb bv, hv Avwg Zv‡`i g‡a¨ K‡qK cÖKvi †jvK‡K †fvM Kivi R‡b¨ w`‡qwQ, Zv‡`i R‡b¨ wPwšÍZ n‡eb bv Avi Cgvb`vi‡`i R‡b¨ ¯^xq evny bZ Kiyb|

(16) bvnjt

1) Avjøvn&i wb‡`©k G‡m †M‡Q| AZGe Gi R‡b¨ Zvovnyov K‡iv bv| Iiv †hme kixK mve¨¯Í Ki‡Q †mme †_‡K wZwb cweÎ I eny D‡aŸ©|

2) wZwb ¯^xq wb‡`©‡k ev›`v‡`i g‡a¨ hvi Kv‡Q B”Qv, wb‡`©kmn †d‡ikZv‡`i‡K GB g‡g© bvwhj K‡ib †h, nywkqvi K‡i `vI, Avwg Qvov †Kvb Dcvm¨ †bB| AZGe Avgv‡K fq Ki|

3) whwb h_vwewa AvKvkivwR I f~-gÛj m„wó K‡i‡Qb| Zviv hv‡K kixK K‡i wZwb Zvi eny D‡aŸ©|

4) wZwb gvbe‡K GK †dvUv exh© †_‡K m„wó K‡i‡Qb| GZ`m‡Z¡I †m cÖKvk¨ weZÛvKvix n‡q †M‡Q|

5) PZz®c` RšÍ~‡K wZwb m„wó K‡i‡Qb| G‡Z †Zvgv‡`i R‡b¨ kxZ e‡¯¿i DcKiY Av‡Q| Avi A‡bK DcKvi n‡q‡Q Ges wKQy msL¨K‡K †Zvgiv Avnv‡h©¨ cwiYZ K‡i _vK|

6) G‡`i Øviv †Zvgv‡`i m¤§vb nq, hLb weKv‡j PviYf~wg †_‡K wb‡q Avm Ges mKv‡j PviY f~wg‡Z wb‡q hvI|

7) Giv †Zvgv‡`i †evSv Ggb kni ch©šÍ enb K‡i wb‡q hvq, †hLv‡b †Zvgiv cÖvYvšÍKi cwikªªg e¨ZxZ †cuŠQv‡Z cvi‡Z bv| wbðq †Zvgv‡`i cÖfy AZ¨šÍ `qv`ª, cig `qvjy|

8) †Zvgv‡`i Av‡ivn‡Yi R‡b¨ Ges †kvfvi R‡b¨ wZwb †Nvov, L”Pi I Mvav m„wó K‡i‡Qb| Avi wZwb Ggb wRwbm m„wó K‡ib hv †Zvgiv Rvb bv|

9) mij c_ Avjøvn& ch©šÍ †cuŠ‡Q Ges c_My‡jvi g‡a¨ wKQy eµ c_I i‡q‡Q| wZwb B”Qv Ki‡j †Zvgv‡`i mevB‡K mrc‡_ cwiPvwjZ Ki‡Z cvi‡Zb|

10) wZwb †Zvgv‡`i R‡b¨ AvKvk †_‡K cvwb el©Y K‡i‡Qb| GB cvwb †_‡K †Zvgiv cvb Ki Ges G †_‡KB Dw™¢` Drcbœ nq, hv‡Z †Zvgiv ckyPviY Ki|

11) G cvwb Øviv †Zvgv‡`i R‡b¨ Drcv`b K‡ib dmj, hqZzb, †LRyi, Av½yi I me©cÖKvi dj| wbðq G‡Z wPšÍvkxj‡`i R‡b¨ wb`k©b i‡q‡Q|

12) wZwbB †Zvgv‡`i Kv‡R wb‡qvwRZ K‡i‡Qb ivwÎ, w`b, m~h© Ges P›`ª‡K| ZviKvmg~n ZvuiB weavb‡bi K‡g© wb‡qvwRZ i‡q‡Q| wbðqB G‡Z †evakw³m¤úbœ‡`i R‡b¨ wb`k©bvejx i‡q‡Q|

13) †Zvgv‡`i R‡b¨ c„w_ex‡Z †hme is-‡ei‡Oi e¯Í~ Qwo‡q w`‡q‡Qb, †mMy‡jv‡Z wb`k©b i‡q‡Q Zv‡`i R‡b¨ hviv wPšÍv-fvebv K‡i|

14) wZwbB Kv‡R jvwM‡q w`‡q‡Qb mgy`ª‡K, hv‡Z Zv †_‡K †Zvgiv ZvRv gvsm †L‡Z cvi Ges Zv †_‡K †ei Ki‡Z cvi cwi‡aq Aj¼vi| Zzwg Zv‡Z Rjhvb mg~n‡K cvwb wP‡i Pj‡Z †`L‡e Ges hv‡Z †Zvgiv Avjøvn&i K…cv A‡b¦lY Ki Ges hv‡Z Zvi AbyMÖn ¯^xKvi Ki|

15) Ges wZwb c„w_exi Dci †evSv †i‡L‡Qb †h, KL‡bv †hb Zv †Zvgv‡`i‡K wb‡q †n‡j-`y‡j bv c‡o Ges b`x I c_ ‰Zix K‡i‡Qb, hv‡Z †Zvgiv c_ cÖ`wk©Z nI|

16) Ges wZwb c_ wbY©qK eny wPnƒ m„wó K‡i‡Qb, Ges ZviKv Øviv I gvbyl c‡_i wb‡`©k cvq|

17) whwb m„wó K‡i, wZwb wK †m †jv‡Ki mgZzj¨ †h m„wó Ki‡Z cv‡i bv? †Zvgiv wK wPšÍv Ki‡e bv?

18) hw` Avjøvn&i †bqvgZ MYbv Ki, †kl Ki‡Z cvi‡e bv| wbðq Avjøvn& ÿgvkxj, `qvjy|

19) Avjøvn& Rv‡bb hv †Zvgiv †Mvcb Ki Ges hv †Zvgiv cÖKvk Ki|

20) Ges hviv Avjøvn&‡K †Q‡o Ab¨‡`i Wv‡K, Iiv †Zv †Kvb e¯Í~B m„wó K‡i bv; eis Iiv wb‡RivB m„wRZ|

21) Zviv g„Z-cÖvYnxb Ges K‡e cybiywÌZ n‡e, Rv‡b bv|

22) Avgv‡`i Bjvn& GKK Bjvn&| AbšÍi hviv ciRxe‡b wek¦vm K‡i bv, Zv‡`i AšÍi mZ¨wegyL Ges Zviv AnsKvi cÖ`k©b K‡i‡Q|

23) wbtm‡›`‡n Avjøvn& Zv‡`i †Mvcb I cÖKvk¨ hveZxq wel‡q AeMZ| wbwðZB wZwb AnsKvix‡`i cQ›` K‡ib bv|

24) hLb Zv‡`i‡K ejv nq: †Zvgv‡`i cvjbKZ©v wK bvwhj K‡i‡Qb? Zviv e‡j: c~e©eZ©x‡`i wKm&mv-Kvwnbx|

25) d‡j †Kqvg‡Zi w`b Iiv c~Y©gvÎvq enb Ki‡e I‡`i cvcfvi Ges cvcfvi Zv‡`iI hv‡`i‡K Zviv Zv‡`i AÁZv‡nZz wec_Mvgx K‡i& ky‡b bvI, LyeB wbK…ó †evSv hv Zviv enb K‡i|

26) wbðq Pµvší K‡i‡Q Zv‡`i c~e©eZx©iv, AZtci Avjøvn& Zv‡`i Pµv‡šÍi Bgvi‡Zi wfwËg~‡j AvNvZ K‡iwQ‡jb| Gici Dci †_‡K Zv‡`i gv_vq Qv` aŸ‡m c‡o †M‡Q Ges Zv‡`i Dci Avhve G‡m‡Q †hLvb †_‡K Zv‡`i aviYv wQj bv|

27) AZtci †Kqvg‡Zi w`b wZwb Zv‡`i‡K jvwÂZ Ki‡eb Ges ej‡eb: Avgvi Askx`viiv †Kv_vq, hv‡`i e¨vcv‡i †Zvgiv Lye nVKvwiZv Ki‡Z ? hviv ÁvbcÖvß n‡qwQj Zviv ej‡e: wbðqB AvR‡Ki w`‡b jvÂbv I `yM©wZ Kv‡di‡`i R‡b¨,

28) †d‡ikZviv Zv‡`i Rvb GgZvAe¯’vq KeR K‡i †h, Zviv wb‡R‡`i Dci hyjyg K‡i‡Q| ZLb Zviv AbyMZ¨ cÖKvk Ki‡e †h, Avgiv †Zv †Kvb g›` KvR KiZvg bv| nu¨v wbðq Avjøvn& mewelq AeMZ Av‡Qb, hv †Zvgiv Ki‡Z|

29) AZGe, Rvnvbœv‡gi `iRmg~‡n cÖ‡ek Ki, G‡ZB AbšÍKvj evm Ki| Avi AnsKvix‡`i Avevm¯’j KZB wbK…ó|

30) ci‡nhMvi‡`i‡K ejv nq: †Zvgv‡`i cvjbKZ©v wK bvwhj K‡i‡Qb? Zviv e‡j: gnvKj¨vY| hviv G RM‡Z mrKvR K‡i, Zv‡`i R‡b¨ Kj¨vY i‡q‡Q Ges ciKv‡ji M„n AviI DËg| ci‡nhMvi‡`i M„n wK PgrKvi?

31) me©`v emev‡mi D`¨vb, Zviv hv‡Z cÖ‡ek Ki‡e| Gi cv`‡`‡k w`‡q †mªvZw¯^bx cÖevwnZ nq& Zv‡`i R‡b¨ Zv‡Z Zv-B i‡q‡Q, hv Zviv Pvq& Ggwbfv‡e cÖwZ`vb †`‡eb Avjøvn&i ci‡nhMvi‡`i‡K,

32) †d‡ikZv hv‡`i Rvb KeR K‡ib Zv‡`i cweÎ _vKv Ae¯’vq| †d‡ikZviv e‡j: †Zvgv‡`i cÖwZ kvw¯Í ewl©Z †nvK| †Zvgiv hv Ki‡Z, Zvi cÖwZ`v‡b Rvbœv‡Z cÖ‡ek Ki|

33) Kv‡diiv wK GLb A‡cÿv Ki‡Q †h, Zv‡`i Kv‡Q †d‡ikZviv Avm‡e wKsev Avcbvi cvjbKZ©vi wb‡`©k †cuŠQ‡e? Zv‡`i c~e©eZx©iv GgbB K‡iwQj| Avjøvn& Zv‡`i cÖwZ AwePvi K‡ibwb; wKšÍ~ Zviv ¯^qs wb‡R‡`i cÖwZ Ryjyg K‡iwQj|

34) myZivs Zv‡`i g›` Kv‡Ri kvw¯Í Zv‡`iB gv_vq AvcwZZ n‡q‡Q Ges Zviv †h VvÆv we`ª¤œc KiZ, ZvB D‡jU Zv‡`i Dci c‡o‡Q|

35) gykwiKiv ejj: hw` Avjøvn& PvB‡Zb, Z‡e Avgiv Zuv‡K Qvov KviI Gev`Z KiZvg bv Ges Avgv‡`i wcZ…cyiy‡livI KiZ bv Ges Zuvi wb‡`©k Qvov †Kvb e¯Í~B Avgiv nvivg KiZvg bv| Zv‡`i c~e©eZ©xiv GgbB K‡i‡Q| ivm~‡ji `vwqZ¡ †Zv kyaygvÎ my¯có evYx †cŠwQ‡q †`qv|

36) Avwg cÖ‡Z¨K D¤§‡Zi g‡a¨B ivm~j †cÖiY K‡iwQ GB g‡g© †h, †Zvgiv Avjøvn&i Gev`Z Ki Ges ZvMyZ †_‡K wbivc` _vK| AZtci Zv‡`i g‡a¨ wKQy msL¨K‡K Avjøvn& †n`v‡qZ K‡i‡Qb Ges wKQy msL¨‡Ki R‡b¨ wec_MvwgZv AeavwiZ n‡q †Mj| myZivs †Zvgiv c„w_ex‡ZågY Ki Ges †`L wg_¨v‡ivcKvix‡`i wKiƒc cwiYwZ n‡q‡Q|

37) Avcwb Zv‡`i‡K myc‡_ Avb‡Z AvMÖnx n‡jI Avjøvn& hv‡K wec_Mvgx K‡ib wZwb Zv‡K c_ †`Lvb bv Ges Zv‡`i †Kvb mvnvh¨Kvix I †bB|

38) Zviv Avjøvn&i bv‡g K‡Vvi kc_ K‡i †h, hvi g„Zz¨ nq Avjøvn& Zv‡K cybiy¾xweZ Ki‡eb bv| Aek¨B Gi cvKv‡cv³ Iqv`v n‡q †M‡Q| wKšÍ~, AwaKvsk †jvK Rv‡b bv|

39) wZwb cybiy¾xweZ Ki‡ebB, hv‡Z †h wel‡q Zv‡`i g‡a¨ gZv^bK¨ wQj Zv cÖKvk Kiv hvq Ges hv‡Z Kv‡d‡iiv †R‡b †bq †h, Zviv wg_¨vev`x wQj|

40) Avwg hLb †Kvb wKQy Kivi B”Qv Kwi; ZLb Zv‡K †Kej GZUzKzB ewj †h, n‡q hvI,| myZivs Zv n‡q hvq|

41) hviv wbh©vwZZ nIqvi ci Avjøvn&i R‡b¨ M„nZ¨vM K‡i‡Q, Avwg Aek¨B Zv‡`i‡K `ywbqv‡Z DËg Avevm †`e Ges ciKv‡ji cyi¯‹vi †Zv me©vwaK; nvq! hw` Zviv RvbZ|

42) hviv `„pc` i‡q‡Q Ges Zv‡`i cvjbKZ©vi Dci fimv K‡i‡Q|

43) Avcbvi c~‡e©I Avwg cÖZ¨v‡`kmn gvbe‡KB Zv‡`i cÖwZ †cÖiY K‡iwQjvg& AZGe Ávbx‡`i‡K wR‡Ám Ki, hw` †Zvgv‡`i Rvbv bv _v‡K;

44) †cÖiY K‡iwQjvg Zv‡`i‡K wb‡©`kvejx I AeZxY© MÖš’mn Ges Avcbvi Kv‡Q Avwg m¥iwYKv AeZxY© K‡iwQ, hv‡Z Avcwb †jvK‡`i mvg‡b Hme welq wee„Z K‡ib, †h My‡jv †Zv‡`i cÖwZ bvwhj Kiv n‡q‡Q, hv‡Z Zviv wPšÍv-fvebv K‡i|

45) hviv KyPµ K‡i, Zviv wK G wel‡q fq K‡i bv †h, Avjøvn& Zv‡`i‡K f~M‡f© wejxb K‡i w`‡eb wKsev Zv‡`i Kv‡Q Ggb RvqMv †_‡K Avhve Avm‡e hv Zv‡`i aviYvZxZ|

46) wKsev Pjv‡divi g‡a¨B Zv‡`i‡K cvKovI Ki‡e, Zviv †Zv Zv e¨_© Ki‡Z cvi‡e bv|

47) wKsev fxwZ cÖ`k©‡bi ci Zv‡`i‡K cvKovI Ki‡eb? †Zvgv‡`i cvjbKZ©v †Zv AZ¨šÍ bgª, `qvjy|

48) Zviv wK Avjøvn&i m„wRZ e¯Í~ †`‡L bv, hvi Qvqv Avjøvn&i cÖwZ webxZfv‡e †mR`vebZ †_‡K Wvb I evg w`‡K Szu‡K c‡o|

49) Avjøvn‡K †mR`v K‡i hv wKQy b‡fvgÛ‡j Av‡Q Ges hv wKQy fygÛ‡j Av‡Q Ges †d‡ikZvMY; Zviv AnsKvi K‡i bv|

50) Zviv Zv‡`i Dci civµgkvjx Zv‡`i cvjbKZ©v‡K fq K‡i Ges Zviv hv Av‡`k cvq, Zv K‡i&

51) Avjøvn& ej‡jb: †Zvgiv `yB Dcvm¨ MÖnY K‡iv bv Dcvm¨ †Zv gvÎ GKRbB| AZGe Avgv‡KB fq Ki|

52) hv wKQy b‡fvgÛj I fygÛ‡j Av‡Q Zv ZuviB Gev`Z Kiv kvk¦Z KZ©e¨| †Zvgiv wK Avjøvn& e¨ZxZ KvD‡K fq Ki‡e?

53) †Zvgv‡`i Kv‡Q †h mg¯Í †bqvgZ Av‡Q, Zv Avjøvn&iB cÿ †_‡K| AZtci †Zvgiv hLb `yt‡L-K‡ó cwZZ nI ZLb ZuviB wbKU Kvbœvm‡Kv wU Ki|

54) Gici hLb Avjøvn& †Zvgv‡`i Kó `yixf~Z K‡i †`b, ZLbB †Zvgv‡`i GK`j ¯^xq cvjbKZ©vi mv‡_ Askx`vi mve¨¯Í Ki‡Z _v‡K|

55) hv‡Z H †bqvgZ A¯^xKvi K‡i, hv Avwg Zv‡`i‡K w`‡qwQ| AZGe gRv †fvM K‡i bvI-mZuiB †Zvgiv Rvb‡Z cvi‡e|

56) Zviv Avgvi †`qv Rxe‡bvcKiY †_‡K Zv‡`i R‡b¨ GKwU Ask wba©vwiZ K‡i, hv‡`i †Kvb LeiB Zviv iv‡L bv| Avjøvn&i Kmg, †Zvgiv †h Acev` Av‡ivc KiQ, †m m¤ú‡K© Aek¨B wRÁvwmZ n‡e|

57) Zviv Avjøvn&i R‡b¨ Kb¨v mšÍvb wbav©iY K‡i-wZwb cweÎ gwngvwb¦Z Ges wb‡R‡`i R‡b¨ Iiv ZvB w¯’i K‡i hv Iiv Pvq|

58) hLb Zv‡`i KvD‡K Kb¨v mšÍv‡bi mymsev` †`qv nq, ZLb Zviv gyL Kvj n‡q hvq Ges Amn¨ gb¯Ív‡c wK¬ó n‡Z _v‡K|

59) Zv‡K †kvbv‡bv mymsev‡`i `yt‡L †m †jvK‡`i KvQ †_‡K gyL jywK‡q _v‡K| †m fv‡e, Acgvb mn¨ K‡i Zv‡K _vK‡Z †`‡e, bv Zv‡K gvwUi bx‡P cy‡Z †dj‡e| ky‡b ivL, Zv‡`i dqmvjv LyeB wbK…ó|

60) hviv ciKvj wek¦vm K‡i bv, Zv‡`i D`vniY wbK…ó Ges Avjøvn&i D`vniYB gnvb, wZwb civµgkvjx, cªÁvgq|

61) hw` Avjøvn& †jvK‡`i‡K Zv‡`i Ab¨vq Kv‡Ri Kvi‡Y cvKovI Ki‡Zb, Z‡e fyc„‡ô Pjgvb †Kvb wKQy‡KB Qvo‡Zb bv| wKšÍ~ wZwb cÖwZkÖywZ mgq ch©šÍ Zv‡`i‡K AeKvk †`b| AZtci wbav©wiZ mg‡q hLb Zv‡`i g„Zz¨ G‡m hv‡e, ZLb GK gynyZ©I wejw¤¦Z wKsev Zivw¤¦Z Ki‡Z cvi‡e bv|

62) hv wb‡R‡`i gb Pvq bv ZviB Zviv Avjøvn&i R‡b¨ mve¨¯Í K‡i Ges Zv‡`i wRnev wg_¨v eY©bv K‡i †h, Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q Kj¨vY| ¯^Ztwm× K_v †h, Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q AvMyb Ges Zv‡`i‡KB me©v‡MÖ wb‡ÿc Kiv n‡e|

63) Avjøvn&i Kmg, Avwg Avcbvi c~‡e© wewfbœ m¤úÖ`v‡q ivm~j †cÖiY K‡iwQ, AZtci kqZvb Zv‡`i‡K Kg© mg~n †kvfbxq K‡i †`wL‡q‡Q| AvR †mB Zv‡`i AwffveK Ges Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q hš¿Yv`vqK kvw¯Í|

64) Avwg Avcbvi cÖwZ G R‡b¨B MÖš’ bvwhj K‡iwQ, hv‡Z Avcwb mij c_ cÖ`k©‡bi R‡b¨ Zv‡`i †K cwi®Kvi eY©bv K‡i †`b, †h wel‡q Zviv gZwe‡iva Ki‡Q Ges Cgvb`vi‡K ÿgv Kivi R‡b¨|

65) Avjøvn& AvKvk †_‡K cvwb el©Y K‡i‡Qb, ZØviv hgxb‡K Zvi g„Zz¨i ci cybR©xweZ K‡i‡Qb| wbðq G‡Z Zv‡`i R‡b¨ wb`k©b i‡q‡Q, hviv kªeY K‡i|

66) †Zvgv‡`i R‡b¨ PZz¯c` RšÍ~‡`i g‡a¨ wPšÍv Kivi AeKvk i‡q‡Q| Avwg †Zvgv‡`i‡K cvb KivB Zv‡`i D`iw¯’Z e¯Í~mgy‡ni g‡a¨ †_‡K †Mvei I i³ wbtm„Z `y» hv cvbKvix‡`i R‡b¨ Dcv‡`q|

67) Ges †LRyi e„ÿ I Av½yi dj †_‡K †Zvgiv ga¨ I DËg Lv`¨ ˆZix K‡i _vK, G‡Z Aek¨B †evakw³ m¤úbœ m¤úÖ`v‡qi R‡b¨ wb`k©b i‡q‡Q|

68) Avcbvi cvjbKZ©v gay gwÿKv‡K Av‡`k w`‡jb: ce©ZMv‡nª, e„ÿ Ges DuPz Pv‡j M„n ‰Zix Ki,

69) Gici me©cÖKvi dj †_‡K fÿY Ki Ges Avcb cvjbKZ©vi D¤§y³ c_ mg~‡n Pjgvb nI| Zvi †cU †_‡K wewfbœ i‡O cvbxq wbM©Z nq| Zv‡Z gvby‡li R‡b¨ i‡q‡Q †iv‡Mi cÖwZKvi| wbðq G‡Z wPšÍvkxj m¤úÖ`v‡qi R‡b¨ wb`k©b i‡q‡Q|

70) Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K m„wó K‡i‡Qb Gici †Zvgv‡`i g„Zz¨`vb K‡ib| †Zvgv‡`i g‡a¨ †KD †KD †cuŠ‡Q hvq RivMÖ¯Í AKg©b¨ eq‡m, d‡j hv wKQz Zviv RvbZ †m m¤ú‡K© Zviv mÁvb _vK‡e bv| wbðq Avjøvn& my-weÁ me©kw³gvb|

71) Avjøvn& Zv'Avjv Rxe‡bvcKi‡Y †Zvgv‡`i GKRb‡K Ab¨R‡bi PvB‡Z †kªóZ¡ w`‡q‡Qb| AZGe hv‡`i‡K †kªôZ¡ †`qv n‡q‡Q, Zviv Zv‡`i Aaxb¯’ `vm-`vmx‡`i‡K ¯^xq RxweKv †_‡K Ggb wKQy †`q bv, hv‡Z Zviv G wel‡q Zv‡`i mgvb n‡q hv‡e| Z‡e wK Zviv Avjøvn&i †bqvgZ A¯^xKvi K‡i|

72) Avjøvn& †Zvgv‡`i R‡b¨ †Zvgv‡`iB †kªYx †_‡K †Rvov cq`v K‡i‡Qb Ges †Zvgv‡`i hyMj †_‡K †Zvgv‡`i‡K cyÎ I †cŠÎvw` w`‡q‡Qb Ges †Zvgv‡`i‡K DËg Rxe‡bvcKiY `vb K‡i‡Qb| AZGe Zviv wK wg_¨v wel‡q wek¦vm ¯’vcb K‡i Ges Avjøvn&i AbyMÖn A¯^xKvi K‡i?

73) Zviv Avjøvn& e¨ZxZ Ggb e¯Í~i Bev`Z K‡i, †h Zv‡`i R‡b¨ fygÛj I b‡fvgÛj †_‡K mvgvb¨ iyhx †`Iqvi I AwaKvi iv‡L bv Ges gyw³ I iv‡L bv|

74) AZGe, Avjøvn&i †Kvb m`„k mve¨¯Í K‡iv bv, wbðq Avjøvn& Rv‡bb Ges †Zvgiv Rvb bv|

75) Avjøvn& GKwU `„óvšÍ eY©bv K‡i‡Qb, Ac‡ii gvwjKvbvaxb †Mvjv‡gi †h, †Kvb wKQzi Dci kw³ iv‡L bv Ges Ggb GKRb hv‡K Avwg wb‡Ri cÿ †_‡K PgrKvi iyhx w`‡qwQ| AZGe, †m Zv †_‡K e¨q K‡i †Mvc‡b I cÖKv‡k¨ Df‡q wK mgvb nq? me cÖksmv Avjøvn&i, wKšÍ~ A‡bK gvbyl Rv‡b bv|

76) Avjøvn& Av‡iKwU `„óvšÍ eY©bv K‡i‡Qb, `y'e¨w³i, GKRb †evev †Kvb KvR Ki‡Z cv‡i bv| †m gvwj‡Ki Dci †evSv| †hw`‡K Zv‡K cvVvq, †Kvb mwVK KvR K‡i Av‡m bv| †m wK mgvb n‡e H e¨w³i, †h b¨vq wePv‡ii Av‡`k K‡i Ges mij c‡_ Kv‡qg i‡q‡Q|

77) b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji †Mvcb inm¨ Avjøvn&i Kv‡QB i‡q‡Q| wKqvg‡Zi e¨vcviwU †Zv Ggb, †hgb †Pv‡Li cjK A_ev Zvi PvB‡ZI wbKUeZx©| wbðq Avjøvn& me wKQyi Dci kw³gvb|

78) Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K †Zvgv‡`i gv‡qi Mf© †_‡K †ei K‡i‡Qb| †Zvgiv wKQyB Rvb‡Z bv| wZwb †Zvgv‡`i‡K KY©, Pÿz I AšÍi w`‡q‡Qb, hv‡Z †Zvgiv AbyMÖn ¯^xKvi Ki|

79) Zviv wK DošÍ cvLx‡K †`‡L bv? GMy‡jv AvKv‡ki AšÍix‡ÿ AvÁvaxb i‡q‡Q| Avjøvn& Qvov †KD GMy‡jv‡K AvM‡j iv‡L bv| wbðq G‡Z wek¦vmx‡`i R‡b¨ wb`k©bejx i‡q‡Q|

80) Avjøvn& K‡i w`‡q‡Qb †Zvgv‡`i M„n‡K Ae¯’v‡bi RvqMv Ges PZz¯c` RšÍ~i Pvgov Øviv K‡i‡Qb †Zvgvi R‡b¨ Zuveyi e¨e¯’v| †Zvgiv GMy‡jv‡K mdiKv‡j I Ae¯’vb Kv‡j cvI| †fovi ckg, D‡Ui evewi Pzj I QvM‡ji †jvg Øviv KZ AvmevecÎ I e¨env‡ii mvgMªx ˆZix K‡i‡Qb GK wbw`©ó mgq ch©šÍ|

81) Avjøvn& †Zvgv‡`i R‡b¨ m„wRZ e¯Í~ Øviv Qvqv K‡i w`‡q‡Qb Ges cvnvo mg~‡n †Zvgv‡`i R‡b¨ AvZ¥ †Mvc‡bi RvqMv K‡i‡Qb Ges †Zvgv‡`i R‡b¨ †cvkvK ˆZix K‡i w`‡q‡Qb, hv †Zvgv‡`i‡K MÖx®g Ges wec‡`i mgq iÿv K‡i| Ggwbfv‡e wZwb †Zvgv‡`i cÖwZ ¯^xq AbyMª‡ni c~Y©Zv `vb K‡ib, hv‡Z †Zvgiv AvZœmgc©Y Ki|

82) AZtci hw` Zviv c„ô cÖ`k©b K‡i, Z‡e Avcbvi KvR nj my¯có fv‡e †cuŠ‡Q †`qv gvÎ|

83) Zviv Avjøvn&i AbyMÖn wP‡b, Gici A¯^xKvi K‡i Ges Zv‡`i AwaKvskB AK…ZÁ|

84) †hw`b Avwg cÖ‡Z¨K D¤§Z †_‡K GKRb eY©bvKvix `uvo Kive, ZLb Kv‡di‡`i‡K AbygwZ †`qv n‡e bv Ges Zv‡`i ZIev I MÖnY Kiv n‡e bv|

85) hLb Rv‡jgiv Avhve cÖZ¨ÿ Ki‡e, ZLb Zv‡`i †_‡K Zv jNy Kiv n‡e bv Ges Zv‡`i‡K †Kvb AeKvk †`qv n‡e bv|

86) gykwiKiv hLb H me e¯Í~‡K †`L‡e, †hme‡K Zviv Avjøvn&i mv‡_ kixK mve¨¯Í K‡iwQj, ZLb ej‡e: †n Avgv‡`i cvjbKZ©v GivB Zviv hviv Avgv‡`i †k‡iKxi Dcv`vb, †Zvgv‡K †Q‡o Avgiv hv‡`i‡K WvKZvg| ZLb Iiv Zv‡`i‡K ej‡e: †Zvgiv wg_¨vev`x|

87) †mw`b Zviv Avjøvn&i mvg‡b AvZœmgc©b Ki‡e Ges Zviv †h wg_¨v Acev` w`Z Zv we¯§„Z n‡e|

88) hviv Kv‡di n‡q‡Q Ges Avjøvn&i c‡_ evav m„wó K‡i‡Q, Avwg Zv‡`i‡K Avhv‡ei ci Avhve evwo‡q †`e| KviY, Zviv AkvwšÍ m„wó KiZ|

89) †mw`b cÖ‡Z¨K D¤§‡Zi g‡a¨ Avwg GKRb eY©bvKvix `uvo Kive Zv‡`i wec‡ÿ Zv‡`i ga¨ †_‡KB Ges Zv‡`i wel‡q Avcbv‡K mvÿx ¯^iƒc Dc¯’vcb Kie| Avwg Avcbvi cÖwZ MÖš’ bvwhj K‡iwQ †hwU Ggb †h Zv cÖ‡Z¨K e¯Í~i my¯có eY©bv, †n`v‡qZ, ingZ Ges gymjgvb‡`i R‡b¨ mymsev`|

90) Avjøvn& b¨vqcivqYZv, m`vPiY Ges AvZœxq-¯^Rb‡K `vb Kivi Av‡`k †`b Ges wZwb AkøxjZv, Am½Z KvR Ges Aeva¨Zv Ki‡Z eviY K‡ib| wZwb †Zvgv‡`i Dc‡`k †`b hv‡Z †Zvgiv m¥iY ivL|

91) Avjøvn&i bv‡g A½xKvi Kivi ci †m A½xKvi c~Y© Ki Ges cvKvcvwK Kmg Kivi ci Zv f½ K‡iv bv, A_P †Zvgiv Avjøvn‡K Rvwgb K‡iQ| †Zvgiv hv Ki Avjøvn& Zv Rv‡bb|

92) †Zvgiv H gwnjvi gZ n‡qv bv, †h cwikÖ‡gi ci KvUv m~Zv UzK‡iv UzK‡iv K‡i wQ‡o †d‡j, †Zvgiv wb‡R‡`i Kmgmg~n‡K cvi¯cwiK cÖeÂbvi evnvbv iƒ‡c MÖnY Ki GR‡b¨ †h, Ab¨ `j A‡cÿv GK `j AwaK ÿgZvevb n‡q hvq| GZØviv †Zv Avjøvn& kyay †Zvgv‡`i cixÿv K‡ib| Avjøvn& Aek¨B wKqvg‡Zi w`b cÖKvk K‡i †`‡eb, †h wel‡q †Zvgiv Kjn Ki‡Z|

93) Avjøvn& B”Qv Ki‡j †Zvgv‡`i mevB‡K GK RvwZ K‡i w`‡Z cvi‡Zb, wKšÍ~ wZwb hv‡K B”Qv wec_Mvgx K‡ib Ges hv‡K B”Qv c_ cÖ`k©b K‡ib| †Zvgiv hv Ki †m wel‡q Aek¨B wRÁvwmZ n‡e|

94) †Zvgiv ¯^xq Kmgmg~n‡K cvi¯cwiK Kjn Ø‡›Øi evnvbv K‡iv bv| Zv n‡j `„pfv‡e cÖwZwôZ nIqvi ci cv dm‡K hv‡e Ges †Zvgiv kvw¯Íi ¯^v` Av¯^v`b Ki‡e G Kvi‡Y †h, †Zvgiv Avgvi c‡_ evav `vb K‡iQ Ges †Zvgv‡`i K‡Vvi kvw¯Í n‡e|

95) †Zvgiv Avjøvn&i A½xKv‡ii wewbg‡q mvgvb¨ g~j¨ MÖnY K‡iv bv| wbðq Avjøvn&i Kv‡Q hv Av‡Q, Zv DËg †Zvgv‡`i R‡b¨, hw` †Zvgiv Ávbx nI|

96) †Zvgv‡`i Kv‡Q hv Av‡Q wbt‡kl n‡q hv‡e Ges Avjøvn&i Kv‡Q hv Av‡Q, KLbI Zv †kl n‡e bv| hviv mei K‡i, Avwg Zv‡`i‡K cÖvc¨ cÖwZ`vb †`e Zv‡`i DËg K‡g©i cÖwZ`vb ¯^iƒc hv Zviv KiZ|

97) †h mrKg© m¤úv`b K‡i Ges †m CgvY`vi, cyiyl †nvK wKsev bvix Avwg Zv‡K cweÎ Rxeb `vb Kie Ges cÖwZ`v‡b Zv‡`i‡K Zv‡`i DËg Kv‡Ri Kvi‡Y cÖvc¨ cyi®Kvi †`e hv Zviv KiZ|

98) AZGe, hLb Avcwb †KviAvb cvV K‡ib ZLb weZvwoZ kqZvb †_‡K Avjøvn&i Avkªq MÖnY Kiyb|

99) Zvi AvwacZ¨ P‡j bv Zv‡`i Dci hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i Ges Avcb cvjb KZ©vi Dci fimv iv‡L|

100) Zvi AvwacZ¨ †Zv Zv‡`i DciB P‡j, hviv Zv‡K eÜz g‡b K‡i Ges hviv Zv‡K Askx`vi gv‡b|

101) Ges hLb Avwg GK Avqv‡Zi ¯'‡j Ab¨ AvqvZ Dcw¯'Z Kwi Ges Avjøvn& hv AeZxY© K‡ib wZwbB †m m¤ú‡K© fvj Rv‡bb; ZLb Zviv e‡j: Avcwb †Zv gbMov Dw³ K‡ib; eis Zv‡`i AwaKvsk †jvKB Rv‡b bv|

102) ejyb, G‡K cweÎ †d‡ikZv cvjbKZ©vi cÿ †_‡K wbwðZ mZ¨mn bvwhj K‡i‡Qb, hv‡Z gywgb‡`i‡K cÖwZwôZ K‡ib Ges GUv gymjgvb‡`i R‡b¨ c_ wb‡`©k I my-msev` ¯^iƒc|

103) Avwg †Zv fvjfv‡eB Rvwb †h, Zviv e‡j: Zv‡K R^bK e¨w³ wkÿv †`q| hvi w`‡K Zviv Bw½Z K‡i, Zvi fvlv †Zv Aviex bq Ges G †KviAvb cwi®Kvi Aviex fvlvq|

104) hviv Avjøvn&i K_vq wek¦vm K‡i bv, Zv‡`i‡K Avjøvn& c_ cÖ`k©b K‡ib bv Ges Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q hš¿Yv`vqK kvw¯Í|

105) wg_¨v †Kej Zviv iPbv K‡i, hviv Avjøvn&i wb`k©‡b wek¦vm K‡i bv Ges ZvivB wg_¨vev`x|

106) hvi Dci Rei`w¯Í Kiv nq Ges Zvi AšÍi wek¦v‡m AUj _v‡K †m e¨ZxZ †h †KD wek¦vmx nIqvi ci Avjøvn‡Z Awek¦vmx nq Ges Kzdixi Rb¨ gb D¤§y³ K‡i †`q Zv‡`i Dci AvcwZZ n‡e Avjøvn&i Mhe Ges Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q kvw¯Í|

107) GUv G R‡b¨ †h, Zviv cvw_©e Rxeb‡K ciKv‡ji PvB‡Z wcÖq g‡b K‡i‡Q Ges Avjøvn& Awek¦vmx‡`i‡K c_ cÖ`k©b K‡ib bv|

108) GivB Zviv, Avjøvn& Zv'qvjv G‡`iB AšÍi, KY© I Pÿzi Dci †gvni †g‡i w`‡q‡Qb Ges GivB KvÛÁvbnxb|

109) ejvevnyj¨ ciKv‡j GivB ÿwZ MÖ¯Í n‡e|

110) hviv `ytL-Kó †fv‡Mi ci †`kZ¨vMx n‡q‡Q AZtci †Rnv` K‡i‡Q, wbðq Avcbvi cvjbKZ©v Gme wel‡qi c‡i Aek¨B ÿgvkxj, cig `qvjy|

111) †hw`b cÖ‡Z¨K e¨w³ AvZœ-mg_©‡b mIqvj RIqve Ki‡Z Ki‡Z Avm‡e Ges cÖ‡Z¨K e¨w³ Zv‡`i K…ZK‡g©i c~Y© dj cv‡e Ges Zv‡`i Dci Ryjyg Kiv n‡e bv|

112) Avjøvn& `„óvšÍ eY©bv K‡i‡Qb GKwU Rbc‡`i, hv wQj wbivc` I wbwðšÍ, Z_vq cÖ‡Z¨K RvqMv †_‡K AvmZ cÖPzi Rxe‡bvcKiY| AZtci Zviv Avjøvn&i †bqvg‡Zi cÖwZ AK…ZÁZv cÖKvk Kij| ZLb Avjøvn& Zv‡`i‡K Zv‡`i K…ZK‡g©i Kvi‡Y ¯^v` Av¯^v`b Kiv‡jb, ÿzav I fxwZi|

113) Zv‡`i Kv‡Q Zv‡`i ga¨ †_‡KB GKRb ivm~j AvMgb K‡iwQ‡jb| AbšÍi Iiv Zuvi cÖwZ wg_¨v‡ivc Kij| ZLb Avhve G‡m Zv`i‡K cvKovI Kij Ges wbwðZB Iiv wQj cvcvPvix|

114) AZGe, Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K †hme nvjvj I cweÎ e¯Í~ w`‡q‡Qb, Zv †Zvgiv Avnvi Ki Ges Avjøvn&i AbyMÖ‡ni R‡b¨ K…ZÁZv cÖKvk Ki hw` †Zvgiv ZuviB Gev`ZKvix n‡q _vK|

115) Aek¨B Avjøvn& †Zvgv‡`i R‡b¨ nvivg K‡i‡Qb i³, kyK‡ii gvsm Ges hv RevB Kv‡j Avjøvn& Qvov A‡b¨i bvg D"PviY Kiv n‡q‡Q| AZtci †KD mxgvj•Nb Kvix bv n‡q wbiycvq n‡q co‡j Z‡e, Avjøvn& ÿgvkxj, cig `qvjy|

116) †Zvgv‡`i gyL †_‡K mvaviYZt †hme wg_¨v †ei n‡q Av‡m †Zgwb K‡i †Zvgiv Avjøvn&i weiy‡× wg_¨v Acev` Av‡ivc K‡i ej bv †h, GUv nvjvj Ges IUv nvivg| wbðq hviv Avjøvn&i weiy‡× wg_¨v Av‡ivc K‡i, Zv‡`i g½j n‡e bv|

117) hrmvgvb¨ myL-m‡¤¢vM †fvM K‡i wbK| Zv‡`i R‡b¨ hš¿bv`vqK kvw¯Í i‡q‡Q|

118) Bny`x‡`i R‡b¨ Avwg †Zv †Kej ZvB nvivg K‡iwQjvg hv BwZc~‡e© Avcbvi wbKU D‡jøL K‡iwQ| Avwg Zv‡`i cÖwZ †Kvb Ryjyg Kwiwb, wKšÍ~ ZvivB wb‡R‡`i Dci Ryjyg KiZ|

119) Abši hviv AÁZvekZt g›` KvR K‡i, AZtci ZIev K‡i Ges wb‡R‡K ms‡kvab K‡i †bq, Avcbvi cvjbKZ©v Gm‡ei c‡i Zv‡`i R‡b¨ Aek¨B ÿgvkxj, `qvjy|

120) wbðq Beivnxg wQ‡jb GK m¤úÖ`v‡qi cÖZxK, mewKQy †_‡K gyL wdwi‡q GK Avjøvn&iB AbyMZ Ges wZwb †kiKKvix‡`i AšÍf©y³ wQ‡jb bv|

121) wZwb Zuvi AbyMÖ‡ni cÖwZ K…ZÁZv cÖKvkKvix wQ‡jb| Avjøvn& Zuv‡K g‡bvbxZ K‡iwQ‡jb Ges mij c‡_ cwiPvwjZ K‡iwQ‡jb|

122) Avwg Zuv‡K `ywbqv‡Z `vb K‡iwQ Kj¨vY Ges wZwb ciKv‡jI mrKg©kxj‡`i AšÍf©~³|

123) AZtci Avcbvi cÖwZ cÖZ¨v‡`k †cÖiY K‡iwQ †h, Beivnx‡gi Øxb AbymiY Kiyb, whwb GKwbô wQ‡jb Ges wkiKKvix‡`i AšÍf©~³ wQ‡jb bv|

124) kwbevi w`b cvjb †h, wba©viY Kiv n‡qwQj, Zv Zv‡`i R‡b¨B hviv G‡Z gZwe‡iva K‡iwQj| Avcbvi cvjbKZ©v wKqvg‡Zi w`b Zv‡`i g‡a¨ dqmvjv Ki‡eb †h wel‡q Zviv gZwe‡iva KiZ|

125) Avcb cvjbKZ©vi c‡_i cÖwZ Avnevb Kiyb Áv‡bi K_v eywS‡q I Dc‡`k kywb‡q DËgiƒ‡c Ges Zv‡`i mv‡_ weZK© Kiyb cQ›` hy³ cš'vq| wbðq Avcbvi cvjbKZ©vB H e¨w³ m¤ú‡K© we‡kl fv‡e ÁvZ i‡q‡Qb, †h Zuvi c_ †_‡K wePz¨Z n‡q c‡o‡Q Ges wZwbB fvj Rv‡bb Zv‡`i‡K, hviv mwVK c‡_ Av‡Q|

126) Avi hw` †Zvgiv cÖwZ‡kva MÖnY Ki, Z‡e H cwigvY cÖwZ‡kva MÖnY Ki‡e, †h cwigvY †Zvgv‡`i‡K Kó †`qv nq| hw` mei Ki, Z‡e Zv meiKvix‡`i R‡b¨ DËg|

127) Avcwb mei Ki‡eb| Avcbvi mei Avjøvn&i Rb¨ e¨ZxZ bq, Zv‡`i R‡b¨ `ytL Ki‡eb bv Ges Zv‡`i Pµv‡šÍi Kvi‡Y gb †QvU Ki‡eb bv|

128) wbðq Avjøvn& Zv‡`i m‡½ Av‡Qb, hviv ci‡nhMvi Ges hviv mrKg© K‡i|

(17) Bmivt

1) cig cweÎ I gwngvgq mËv wZwb, whwb ¯^xq ev›`v‡K ivwÎ †ejvqågY Kwi‡qwQ‡jb gmwR‡` nvivg †_‡K gmwR‡` AvKmv ch©všÍ-hvi Pvi w`‡K Avwg ch©vß eiKZ `vb K‡iwQ hv‡Z Avwg Zuv‡K Kz`i‡Zi wKQy wb`k©b †`wL‡q †`B| wbðqB wZwb cig kªeYKvix I `k©bkxj|

2) Avwg g~mv‡K wKZve w`‡qwQ Ges †mwU‡K ebx-BmivC‡ji R‡b¨ †n`v‡q‡Z cwiYZ K‡iwQ †h, †Zvgiv Avgv‡K Qvov KvD‡K Kvh©wbevnx w¯'i K‡iv bv|

3) †Zvgiv Zv‡`i mšÍvb, hv‡`i‡K Avwg by‡ni mv‡_ mIqvi Kwi‡qwQjvg| wbðq †m wQj K…ZÁ ev›`v|

4) Avwg ebx BmivCj‡K wKZv‡e cwi®Kvi e‡j w`‡qwQ †h, †Zvgiv c„w_exi ey‡K `yevi Ab_© m„wó Ki‡e Ges AZ¨šÍ eo ai‡bi Aeva¨Zvq wjß n‡e|

5) AZtci hLb cÖwZkÖywZ †mB cÖ_g mgqwU Gj, ZLb Avwg †Zvgv‡`i weiy‡× †cÖiY Kijvg Avgvi K‡Vvi †hv×v ev›`v‡`i‡K| AZtci Zviv cÖwZwU Rbc‡`i Avbv‡P-Kvbv‡P ch©šÍ Qwo‡q coj| G Iqv`v c~Y© nIqviB wQj|

6) AZtci Avwg †Zvgv‡`i R‡b¨ Zv‡`i weiy‡× cvjv Nywq‡q w`jvg, †Zvgv‡`i‡K ab-m¤ú` I cyÎmšÍvb Øviv mvnvh¨ Kijvg Ges †Zvgv‡`i‡K RbmsL¨vi w`K w`‡q GKUv weivU evwnbx‡Z cwiYZ Kijvg|

7) †Zvgiv hw` fvj Ki, Z‡e wb‡R‡`iB fvj Ki‡e Ges hw` g›` Ki Z‡e ZvI wb‡R‡`i R‡b¨B| Gici hLb wØZxq †m mgqwU Gj, ZLb Ab¨ ev›`v‡`i‡K †cÖiY Kijvg, hv‡Z †Zvgv‡`i gyLgÛj weK…Z K‡i †`q, Avi gmwR‡` Xy‡K c‡o †hgb cÖ_gevi Xy‡KwQj Ges †hLv‡bB Rqx nq, †mLv‡bB cy‡ivcywi aŸsmhÁ Pvjvq|

8) nqZ †Zvgv‡`i cvjbKZ©v †Zvgv‡`i cÖwZ AbyMÖn Ki‡eb| wKšÍ~ hw` cybivq Z™ªƒc Ki, AvwgI cybivq ZvB Kie| Avwg Rvnvbœvg‡K Kv‡di‡`i R‡b¨ K‡q`Lvbv K‡iwQ|

9) GB †KviAvb Ggb c_ cÖ`k©b K‡i, hv me©vwaK mij Ges mrKg© civqY gywgb‡`i‡K mymsev` †`q †h, Zv‡`i R‡b¨ gnv cyi¯‹vi i‡q‡Q|

10) Ges hviv ciKv‡j wek¦vm K‡i bv, Avwg Zv‡`i R‡b¨ hš¿Yv`vqK kvw¯Í cÖ¯Í~Z K‡iwQ|

11) gvbyl †hfv‡e Kj¨vY Kvgbv K‡i, †mfv‡eB AKj¨vY Kvgbv K‡i| gvbyl †Zv LyeB `ª¤œZZv wcÖq|

12) Avwg ivwÎ I w`b‡K `ywU wb`k©b K‡iwQ| AZtci wb¯cÖf K‡i w`‡qwQ iv‡Zi wb`k©b Ges w`‡bi wb`k©b‡K †`Lvi Dc‡hvMx K‡iwQ, hv‡Z †Zvgiv †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi AbyMÖn A‡b¦lY Ki Ges hv‡Z †Zvgiv w¯’i Ki‡Z cvi eQimg~‡ni MYbv I wnmve Ges Avwg me welq‡K we¯ÍvwiZ fv‡e eY©bv K‡iwQ|

13) Avwg cÖ‡Z¨K gvby‡li Kg©‡K Zvi MÖxejMœ K‡i †i‡LwQ| †Kqvg‡Zi w`b †ei K‡i †`Lve Zv‡K GKwU wKZve, hv †m †Lvjv Ae¯’vq cv‡e|

14) cvV Ki Zzwg †Zvgvi wKZve| AvR †Zvgvi wnmve MÖn‡Yi R‡b¨ ZzwgB h‡_ó|

15) †h †KD mrc‡_ P‡j, Zviv wb‡Ri g½‡ji R‡b¨B mr c‡_ P‡j| Avi †h c_åó nq, Zviv wb‡Ri Ag½‡ji R‡b¨B c_ åó nq| †KD Ac‡ii †evSv enb Ki‡e bv| †Kvb ivm~j bv cvVv‡bv ch©šÍ Avwg KvD‡KB kvw¯Í `vb Kwi bv|

16) hLb Avwg †Kvb Rbc`‡K aŸsm Kivi B”Qv Kwi ZLb Zvi Ae¯’vcbœ †jvK‡`i‡K D×z× Kwi AZtci Zviv cvcvPv‡i †g‡Z D‡V| ZLb †m Rb‡Mvóxi Dci Av‡`k AeavwiZ n‡q hvq| AZtci Avwg Zv‡K DwV‡q AvQvo †`B|

17) b~‡ni ci Avwg A‡bK D¤§Z‡K aŸsm K‡iwQ| Avcbvi cvjbKZ©vB ev›`v‡`i cvcvPv‡ii msev` Rvbv I †`Lvi R‡b¨ h‡_ó|

18) †h †KD BnKvj Kvgbv K‡i, Avwg †mme †jvK‡K hv B”Qv mË¡i w`‡q †`B| AZtci Zv‡`i R‡b¨ Rvnvbœvg wba©viY Kwi| Iiv Zv‡Z wbw›`Z-weZvwoZ Ae¯’vq cÖ‡ek Ki‡e|

19) Avi hviv ciKvj Kvgbv K‡i Ges gywgb Ae¯’vq Zvi Rb¨ h_vh_ †Póv-mvabv K‡i, Ggb †jvK‡`i †Póv ¯^xK…Z n‡q _v‡K|

20) G‡`i‡K Ges I‡`i‡K cÖ‡Z¨K‡K Avwg Avcbvi cvjbKZ©vi `vb †cuŠ‡Q †`B Ges Avcbvi cvjKZ©vi `vb AeavwiZ|

21) †`Lyb, Avwg Zv‡`i GK`j‡K Ac‡ii Dci wKfv‡e †kªôZ¡ `vb Kijvg| ciKvj †Zv wbðqB gZ©evq †kªô Ges dhxj‡Z †kªôZg|

22) w¯’i Ki‡iv bv Avjøvn&i mv‡_ Ab¨ †Kvb Dcvm¨| Zvn‡j Zzwg wbw›`Z I Amnvq n‡q co‡e|

23) †Zvgvi cvjbKZ©v Av‡`k K‡i‡Qb †h, Zuv‡K Qvov Ab¨ KviI Gev`Z K‡iv bv Ges wcZv-gvZvi mv‡_ mØ-e¨envi Ki| Zv‡`i g‡a¨ †KD A\_ev Df‡qB hw` †Zvgvi RxeÏkvq eva©‡K¨ DcbxZ nq; Z‡e Zv‡`i‡K ÔDnÕ kãwUI e‡jv bv Ges Zv‡`i‡K agK w`I bv Ges ej Zv‡`i‡K wkôvPvic~Y© K_v|

24) Zv‡`i mvg‡b fvjevmvi mv‡\_, bgªfv‡e gv\_v bZ K‡i `vI Ges ej: †n cvjbKZ©v, Zv‡`i Df‡qi cÖwZ ing Ki, †hgb Zviv Avgv‡K ‰kkeKv‡j jvjb-cvjb K‡i‡Qb|

25) †Zvgv‡`i cvjbKZ©v †Zvgv‡`i g‡b hv Av‡Q Zv fvjB Rv‡bb| hw` †Zvgiv mr nI, Z‡e wZwb ZIevKvix‡`i R‡b¨ ÿgvkxj|

26) AvZœxq-¯^Rb‡K Zvi nK `vb Ki Ges AfveMÖ¯Í I gymvwdi‡KI| Ges wKQy‡ZB Ace¨q K‡iv bv|

27) wbðq Ace¨qKvixiv kqZv‡bi fvB| kqZvb ¯^xq cvjbKZ©vi cÖwZ AwZkq AK…ZÁ|

28) Ges †Zvgvi cvjbKZ©vi KiyYvi cÖZ¨vkvq A‡cÿvgvb _vKvKv‡j hw` †Kvb mgq Zv‡`i‡K wegyL Ki‡Z nq, ZLb Zv‡`i mv‡_ bgªfv‡e K_v ej|

29) Zzwg G‡Kev‡i e¨q-Kzô n‡qvbv Ges G‡Kev‡i gy³ n¯ÍI n‡qv bv| Zvn‡j Zywg wZi¯‹„wZ, wbt¯^ n‡q e‡m _vK‡e|

30) wbðq †Zvgvi cvjKZ©v hv‡K B"Qv AwaK Rxe‡bvcKiY `vb K‡ib Ges wZwbB Zv msKzwPZI K‡i †`b| wZwbB Zuvi ev›`v‡`i m¤ú‡K© fv‡jvfv‡e AewnZ,-me wKQy †`L‡Qb|

31) `vwi‡`ªi f‡q †Zvgv‡`i mšÍvb‡`i‡K nZ¨v K‡iv bv| Zv‡`i‡K Ges †Zvgv‡`i‡K AvwgB Rxe‡bvcKiY w`‡q \_vwK| wbðq Zv‡`i‡K nZ¨v Kiv gvivZœK Aciva|

32) Avi e¨wfPv‡ii Kv‡QI †h‡qv bv| wbðq GUv Akøxj KvR Ges g›` c_|

33) †m cÖvY‡K nZ¨v K‡iv bv, hv‡K Avjøvn& nvivg K‡i‡Qb; wKšÍ~ b¨vqfv‡e| †h e¨w³ Ab¨vqfv‡e wbnZ nq, Avwg Zvi DËivwaKvix‡K ÿgZv `vb Kwi| AZGe, †m †hb nZ¨vi e¨vcv‡i mxgv j•Nb bv K‡i| wbðq †m mvnvh¨cÖvß|

34) Avi, GwZ‡gi gv‡ji Kv‡QI †h‡qv bv, GKgvÎ Zvi Kj¨vY AvKvsLv Qvov; mswkøó e¨w³i †hŠe‡b c`vc©b Kiv ch©šÍ Ges A½xKvi c~b© Ki| wbðq A½xKvi m¤ú‡K© wRÁvmvev` Kiv n‡e|

35) †g‡c †`qvi mgq c~Y© gv‡c †`‡e Ges mwVK `uvwocvjvq IRb Ki‡e| GUv DËg; Gi cwiYvg kyf|

36) †h wel‡q †Zvgvi †Kvb Ávb †bB, Zvi wcQ‡b c‡ov bv| wbðq Kvb, Pÿz I AšÍ:KiY G‡`i cÖ‡Z¨KwUB wRÁvwmZ n‡e|

37) c„w_ex‡Z `¤¢f‡i c`PviYv K‡iv bv| wbðq Zzwg †Zv f~ c„ô‡K KLbB we`xY© Ki‡Z cvi‡e bv Ges D"PZvq Zzwg KLbB ce©Z cÖgvY n‡Z cvi‡e bv|

38) G m‡ei g‡a¨ †hMy‡jv g›`KvR, †mMy‡jv †Zvgvi cvjbKZ©vi Kv‡Q AcQ›`bxq|

39) GUv H wnKg‡Zi AšÍf©~³, hv Avcbvi cvjbKZ©v Avcbv‡K Inx gvidZ `vb K‡i‡Qb| Avjøvn&i mv‡_ Ab¨ †Kvb Dcvm¨ w¯'i Ki‡eb bv| Zvn‡j Awfhy³ I Avjøvn&i AbyMÖn †_‡K weZvwoZ Ae¯'vq Rvnvbœv‡g wbwÿß n‡eb|

40) †Zvgv‡`i cvjbKZ©v wK †Zvgv‡`i R‡b¨ cyÎ mšÍvb wba©vwiZ K‡i‡Qb Ges wb‡Ri R‡b¨ †d‡ikZv‡`i‡K Kb¨viƒ‡c MÖnY K‡i‡Qb? wbðq †Zvgiv MyiyZi Mwn©Z K_vevZ©v ejQ|

41) Avwg GB †KviAv‡b bvbvfv‡e eywS‡qwQ, hv‡Z Zviv wPšÍv K‡i| A_P G‡Z Zv‡`i †Kej wegyLZvB e„w× cvq|

42) ejyb: Zv‡`i K_vgZ hw` Zuvi mv‡_ Ab¨vb¨ Dcvm¨ _vKZ; Z‡e Zviv Avi‡ki gvwjK ch©šÍ †cuŠQvi c_ A‡b¦lb KiZ|

43) wZwb †bnv‡qZ cweÎ I gwngvwb¦Z Ges Zviv hv e‡j _v‡K Zv †_‡K eny D‡aŸ©|

44) mß AvKvk I c„w_ex Ges GMy‡jvi g‡a¨ hvwKQy Av‡Q mg¯Í wKQy ZuviB cweÎZv I gwngv †NvlYv K‡i| Ges Ggb wKQy †bB hv Zvi mcÖksm cweÎZv I gwngv †Nvlbv K‡i bv| wKšÍ~ Zv‡`i cweÎZv, gwngv †NvlYv †Zvgiv Abyaveb Ki‡Z cvi bv| wbðq wZwb AwZ mnbkxj, ÿgvcivqY|

45) hLb Avcwb †KviAvb cvV K‡ib, ZLb Avwg Avcbvi g‡a¨ I ciKv‡j Awek¦vmx‡`i g‡a¨ cª”Qbœ c`©v †d‡j †`B|

46) Avwg Zv‡`i AšÍ‡ii Dci AveiY †i‡L †`B, hv‡Z Zviv G‡K Dcjwä Ki‡Z bv cv‡i Ges Zv‡`i KY©Kyn‡i †evSv Pvwc‡q †`B| hLb Avcwb †KviAv‡b cvjbKZ©vi GKZ¡ Ave„wË K‡ib, ZLb I AbxnvekZt Iiv c„ó cÖ`k©b K‡i P‡j hvq|

47) hLb Zviv Kvb †c‡Z Avcbvi K_v †kv‡b, ZLb Zviv †Kb Kvb †c‡Z Zv †kv‡b, Zv Avwg fvj Rvwb Ges GI Rvwb †Mvc‡b Av‡jvPbvKv‡j hLb Rv‡jgiv e‡j, †Zvgiv †Zv GK hv`yMÖ¯’ e¨w³i AbymiY KiQ|

48) †`Lyb, Iiv Avcbvi R‡b¨ †Kgb Dcgv †`q| Iiv c_åó n‡q‡Q| AZGe, Iiv c_ †c‡Z cv‡i bv|

49) Zviv e‡j: hLb Avgiv Aw¯’‡Z cwiYZ I P~Y© weP~Y© n‡q hve, ZLbI wK bZzb K‡i m„wRZ n‡q DwÌZ ne?

50) ejyb: †Zvgiv cv_i n‡q hvI wKsev †jvnv|

51) A_ev Ggb †Kvb e¯Í~, hv †Zvgv‡`i aviYvq LyeB KwVb; Z_vwc Zviv ej‡e: Avgv‡`i †K cyb©evi †K m„wó Ki‡e| ejyb: whwb †Zvgv‡`i‡K cÖ_gevi m„Rb K‡i‡Qb| AZtci Zviv Avcbvi mvg‡b gv_v bvo‡e Ges ej‡e: GUv K‡e n‡e? ejyb: n‡e, m¤¢eZt kªxNÖB|

52) †hw`b wZwb †Zvgv‡`i‡K Avnevb Ki‡eb, AZtci †Zvgiv Zvui cÖksmv Ki‡Z Ki‡Z P‡j Avm‡e| Ges †Zvgiv Abygvb Ki‡e †h, mvgvb¨ mgqB Ae¯’vb K‡iwQ‡j|

53) Avgvi ev›`v‡`i‡K e‡j w`b, Zviv †hb hv DËg Ggb K_vB e‡j| kqZvb Zv‡`i g‡a¨ msNl© evavq| wbðq kqZvb gvby‡li cÖKvk¨ kÎy|

54) †Zvgv‡`i cvjbKZ©v †Zvgv‡`i m¤ú‡K© fvjfv‡e ÁvZ Av‡Qb| wZwb hw` Pvb, †Zvgv‡`i cÖwZ ingZ Ki‡eb wKsev hw` Pvb, †Zvgv‡`i Avhve w`‡eb| Avwg Avcbv‡K I‡`i mevi ZË¡veavqK iƒ‡c †cÖiY Kwiwb|

55) Avcbvi cvjbKZ©v Zv‡`i m¤ú‡K© fvjfv‡e ÁvZ Av‡Qb, hviv AvKvkmg~‡n I fyc„‡ô i‡q‡Q| Avwg †Zv KZK cqM¤¦i‡K KZK cqM¤¦‡ii Dci †kªôZ¡ `vb K‡iwQ Ges `vD`‡K heyi `vb K‡iwQ|

56) ejyb: Avjøvn& e¨ZxZ hv‡`i‡K †Zvgiv Dcvm¨ g‡b Ki, Zv‡`i‡K Avnevb Ki| A_P Iiv †Zv †Zvgv‡`i Kó `yi Kivi ÿgZv iv‡L bv Ges Zv cwieZ©bI Ki‡Z cv‡i bv|

57) hv‡`i‡K Zviv Avnevb K‡i, Zviv wb‡RivB †Zv Zv‡`i cvjbKZ©vi ˆbKU¨ jv‡fi Rb¨ ga¨¯’ Zvjvk K‡i †h, Zv‡`i g‡a¨ †K ‰bKU¨kxj| Zviv Zuvi ing‡Zi Avkv K‡i Ges Zuvi kvw¯Í‡K fq K‡i| wbðq Avcbvi cvjbKZ©vi kvw¯Í fqven|

58) Ggb †Kvb Rbc` †bB, hv‡K Avwg †KqvgZ w`e‡mi c~‡e© aŸsm Kie bv A_ev hv‡K K‡Vvi kvw¯Í †`e bv| GUv †Zv MÖ‡š’ wjwce× n‡q †M‡Q|

59) c~e©eZ©xMY KZ…©K wb`k©b A¯^xKvi Kivi d‡jB Avgv‡K wb`k©bvejx †cÖiY †_‡K weiZ _vK‡Z n‡q‡Q| Avwg Zv‡`i‡K †evSvevi R‡b¨ mvgy`‡K Dóªx w`‡qwQjvg| AZtci Zviv Zvi cÖwZ Ryjyg K‡iwQj| Avwg fxwZ cÖ`k©‡bi D‡Ï‡kB wb`k©b †cÖiY Kwi|

60) Ges m¥iY Kiyb, Avwg Avcbv‡K e‡j w`‡qwQjvg †h, Avcbvi cvjbKZ©v gvbyl‡K cwi‡eób K‡i †i‡L‡Qb Ges †h `„k¨ Avwg Avcbv‡K †`wL‡qwQ ZvI †KviAv‡b D‡jøwLZ Awfkß e„ÿ †Kej gvby‡li cixÿvi R‡b¨| Avwg Zv‡`i‡K fq cÖ`k©b Kwi| wKšÍ~ G‡Z Zv‡`i Aeva¨ZvB AviI e„w× cvq|

61) m¥iY Ki, hLb Avwg †d‡ikZv‡`i‡K ejjvg: Av`g‡K †mR`v Ki, ZLb Bejxm e¨ZxZ mevB †mR`vq c‡o †Mj| wKšÍ~ †m ejj: Avwg wK Ggb e¨w³‡K †mR`v Kie, hv‡K Avcwb gvwUi Øviv m„wó K‡i‡Qb?

62) †m ejj: †`Lyb †Zv, Gbv †m e¨w³, hv‡K Avcwb Avgvi PvB‡ZI D”P gvh©v`v w`‡q w`‡q‡Qb| hw` Avcwb Avgv‡K †KqvgZ w`em ch©šÍ mgq †`b, Z‡e Avwg mvgvb¨ msL¨K Qvov Zvi eskai‡`i‡K mg~‡j bó K‡i †`e|

63) Avjøvn& e‡jb: P‡j hv, AZtci Zv‡`i ga¨ †_‡K †h †Zvi AbyMvgx n‡e, RvnvbœvgB n‡e Zv‡`i mevi kvw¯Í-ficyi kvw¯Í|

64) ZzB mZ¨Pz¨Z K‡i Zv‡`i ga¨ †_‡K hv‡K cvwim ¯^xq AvIqvh Øviv, ¯^xq Ak¦v‡ivnx I c`vwZK evwnbx wb‡q Zv‡`i‡K AvµgY Ki, Zv‡`i A_©-m¤ú` I mšÍvb-mšÍwZ‡Z kixK n‡q hv Ges Zv‡`i‡K cÖwZkÖywZ †`| Qjbv Qvov kqZvb Zv‡`i‡K †Kvb cÖwZkÖywZ †`q bv|

65) Avgvi ev›`v‡`i Dci †Zvi †Kvb ÿgZv †bB Avcbvi cvjbKZ©v h‡_ó Kvh©wbe©vnx|

66) †Zvgv‡`i cvjbKZ©v wZwbB, whwb †Zvgv‡`i R‡b¨ mgy‡`ª Rjhvb Pvjbv K‡ib, hv‡Z †Zvgiv Zvi AbyMÖn A‡b¦lb Ki‡Z cv‡iv| wbt m‡›`‡n wZwb †Zvgv‡`i cÖwZ cig `qvj~|

67) hLb mgy‡™ª †Zvgv‡`i Dci wec` Av‡m, ZLb kyay Avjøvn& e¨ZxZ hv‡`i‡K †Zvgiv Avnevb K‡i _vK Zv‡`i‡K †Zvgiv wem¥„Z n‡q hvI| AZtci wZwb hLb †Zvgv‡`i‡K ¯’‡j wfwo‡q D×vi K‡i †bb, ZLb †Zvgiv gyL wdwi‡q bvI| gvbyl eoB AK…ZÁ|

68) †Zvgiv wK G wel‡q wbwðšÍ i‡qQ †h, wZwb †Zvgv‡`i‡K ¯’jfv‡M †Kv_vI f~Mf©¯’ Ki‡eb bv| A_ev †Zvgv‡`i Dci cÖ¯Íi el©YKvix NywY©So †cÖiY Ki‡eb bv, ZLb †Zvgiv wb‡R‡`i R‡b¨ †Kvb Kg©weavqK cv‡e bv|

69) A_ev †Zvgiv wK G wel‡q wbwðšÍ †h, wZwb †Zvgv‡`i‡K Av‡iKevi mgy‡`ª wb‡q hv‡eb bv, AZtci †Zvgv‡`i R‡b¨ gnv SwUKv †cÖiY Ki‡eb bv, AZtci AK…ZÁZvi kvw¯Í¯^iƒc †Zvgv‡`i‡K wbgw¾Z Ki‡eb bv, ZLb †Zvgiv Avgvi weiy‡× G wel‡q mvnvh¨Kvix KvD‡K cv‡e bv|

70) wbðq Avwg Av`g mšÍvb‡K gh©v`v `vb K‡iwQ, Avwg Zv‡`i‡K ¯’‡j I R‡j PjvP‡ji evnb `vb K‡iwQ; Zv‡`i‡K DËg Rxe‡bvcKiY cÖ`vb K‡iwQ Ges Zv‡`i‡K A‡bK m„ó e¯Í~i Dci †kªôZ¡ `vb K‡iwQ|

71) m¥iY Ki, †hw`b Avwg cÖ‡Z¨K `j‡K Zv‡`i †bZvmn Avnevb Kie, AZtci hv‡`i‡K Zv‡`i Wvb nv‡Z Avgjbvgv †`qv n‡e, Zviv wb‡R‡`i Avgjbvgv cvV Ki‡e Ges Zv‡`i cÖwZ mvgvb¨ cwigvYI Ryjyg n‡e bv|

72) †h e¨w³ BnKv‡j AÜ wQj †m ciKv‡jI AÜ Ges AwaKZi c_åvšÍ|

73) Zviv †Zv Avcbv‡K nwU‡q w`‡Z Pvw”Qj †h welq Avwg Avcbvi cÖwZ Inxi gva¨‡g hv †cÖiY K‡iwQ Zv †_‡K Avcbvi c`•Ljb NUv‡bvi R‡b¨ Zviv Pzovšl †Póv

K‡i‡Q, hv‡Z Avcwb Avgvi cÖwZ wKQy wg_¨v m¤¦Ühy³ K‡ib| G‡Z mdj n‡j Zviv Avcbv‡K eÜzif‡c MÖnY K‡i wbZ|

74) Avwg Avcbv‡K `„pc` bv ivL‡j Avcwb Zv‡`i cÖwZ wKQyUv Suy‡KB co‡Zb|

75) ZLb Avwg Aek¨B Avcbv‡K BnRxe‡b I ciRxe‡b wØMyY kvw¯Íi Av¯^v`b KivZvg| G mgq Avcwb Avgvi †gvKvwejvq †Kvb mvnvh¨Kvix †c‡Zb bv|

76) Zviv †Zv Avcbv‡K G fyLÛ †_‡K DrLvZ K‡i w`‡Z PzovšÍ †Póv K‡iwQj hv‡Z Avcbv‡K GLvb †_‡K ewn¯‹vi K‡i †`qv hvq| ZLb ZvivI Avcbvi ci †mLv‡b Aí KvjB gvÎ wU‡K _vKZ|

77) Avcbvi c~‡e© Avwg hZ im~j †cÖiY K‡iwQ, Zv‡`i †ÿ‡ÎI Gifc wbqg wQj| Avcwb Avgvi wbq‡gi †Kvb e¨wZµg cv‡eb bv|

78) m~h© X‡j covi mgq †_‡K ivwÎi AÜKvi ch©šÍ bvgvh Kv‡qg Kiyb Ges dR‡ii †KviAvb cvVI| wbðq dR‡ii †KviAvb cvV gy‡LvgywL nq|

79) ivwÎi wKQy Ask †KviAvb cvV mn RvMÖZ _vKzb| GUv Avcbvi R‡b¨ AwZwi³| nqZ ev Avcbvi cvjbKZ©v Avcbv‡K †gvKv‡g gvngy‡` †cuŠQv‡eb|

80) ejyb: †n cvjbKZ©v! Avgv‡K `vwLj Kiyb mZ¨if‡c Ges Avgv‡K †ei Kiyb mZ¨if‡c Ges `vb Kiyb Avgv‡K wb‡Ri KvQ †_‡K ivóªxq mvnvh¨|

81) ejyb: mZ¨ G‡m‡Q Ges wg_¨v wejyß n‡q‡Q| wbðq wg_¨v wejyß nIqviB wQj|

82) Avwg †KviAv‡b Ggb welq bvwhj Kwi hv †iv‡Mi mywPwKrmv Ges gywg‡bi Rb¨ ingZ| †MvbvnMvi‡`i †Zv G‡Z kyay ÿwZB e„w× cvq|

83) Avwg gvbyl‡K †bqvgZ `vb Ki‡j †m gyL wdwi‡q †bq Ges AnsKv‡i `y‡i m‡i hvq; hLb Zv‡K †Kvb Awbó ¯ck© K‡i, ZLb †m G‡Kev‡i nZvk n‡q c‡o|

84) ejyb: cÖ‡Z¨‡KB wbR ixwZ Abyhvqx KvR K‡i| AZtci Avcbvi cvjbKZ©v we‡kl if‡c Rv‡bb, †K me©v‡cÿv wbf©~j c‡_ Av‡Q|

85) Zviv Avcbv‡K ifn m¤ú‡K© wR‡Ám K‡i| e‡j w`b: ifn Avgvi cvjbKZ©vi Av‡`k NwUZ| G wel‡q †Zvgv‡`i‡K mvgvb¨ ÁvbB `vb Kiv n‡q‡Q|

86) Avwg B”Qv Ki‡j Avcbvi Kv‡Q Inxi gva¨‡g hv †cÖiY K‡iwQ Zv Aek¨B cÖZ¨vnvi Ki‡Z cviZvg| AZtci Avcwb wb‡Ri R‡b¨ Zv Avbq‡bi e¨vcv‡i Avgvi †gvKvwejvq †Kvb `vwqZ¡ enbKvix cv‡eb bv|

87) G cÖZ¨vnvi bv Kiv Avcbvi cvjbKZ©vi †g‡nievbx| wbðq Avcbvi cÖwZ Zuvi KiyYv weivU|

88) ejyb: hw` gvbe I wR¡b GB †KviAv‡bi Abyif iPbv K‡i Avbq‡bi R‡b¨ R‡ov nq, Ges Zviv ci¯c‡ii mvnvh¨Kvix nq; ZeyI Zviv KLbI Gi Abyif iPbv K‡i Avb‡Z cvi‡e bv|

89) Avwg GB †KviAv‡b gvbyl‡K wewfbœ DcKvi Øviv me iKg welqe¯Í~ eywS‡qwQ| wKšÍ~ AwaKvsk †jvK A¯^xKvi bv K‡i _v‡Kwb|

90) Ges Zviv e‡j: Avgiv KLbI Avcbv‡K wek¦vm Kie bv, †h ch©šÍ bv Avcwb f~c„ô †_‡K Avgv‡`i R‡b¨ GKwU SiYv cÖevwnZ K‡i w`b|

91) A_ev Avcbvi R‡b¨ †LRy‡ii I Av½y‡ii GKwU evMvb n‡e, AZtci Avcwb Zvi g‡a¨ wbS©wibxmg~n cÖevwnZ K‡i †`‡eb|

92) A_ev Avcwb †hgb e‡j _v‡Kb, †Zgwbfv‡e Avgv‡`i Dci Avmgvb‡K LÛ-weLÛ K‡i †d‡j †`‡eb A_ev Avjøvn& I †d‡ikZv‡`i‡K Avgv‡`i mvg‡b wb‡q Avm‡eb|

93) A_ev Avcbvi †Kvb †mvbvi ˆZix M„n n‡e A_ev Avcwb AvKv‡k Av‡ivnY Ki‡eb Ges Avgiv Avcbvi AvKv‡k Av‡ivnY‡K KLbI wek¦vm Kiebv, †h ch©šÍ bv Avcwb AeZxY© K‡ib Avgv‡`i cÖwZ GK MÖš’, hv Avgiv cvV Kie| ejyb: cweÎ gnvb Avgvi cvjbKZ©v, GKRb gvbe, GKRb im~j ‰e Avwg †K?

94) Avjøvn& wK gvbyl‡K cqM¤¦i K‡i cvwV‡q‡Qb? Zv‡`i GB Dw³B gvbyl‡K Cgvb Avbqb †_‡K weiZ iv‡L, hLb Zv‡`i wbKU Av‡m †n`v‡qZ|

95) ejyb: hw` c„w_ex‡Z †d‡ikZviv ¯^”Q‡›` wePiY KiZ, Z‡e Avwg AvKvk †_‡K †Kvb †d‡ikZv‡KB Zv‡`i wbKU cqMv¤¦i K‡i †cÖiY KiZvg|

96) ejyb: Avgvi I †Zvgv‡`i g‡a¨ mZ¨ cÖwZôvKvix wn‡m‡e Avjøvn&B h‡_ó| wZwb †Zv ¯^xq ev›`v‡`i wel‡q Lei iv‡Lb I †`‡Lb|

97) Avjøvn& hv‡K c_ cÖ`k©b K‡ib, †mB †Zv mwVK c_ cÖvß Ges hv‡K c_ åó K‡ib, Zv‡`i R‡b¨ Avcwb Avjøvn& Qvov †Kvb mvnvh¨Kvix cv‡eb bv| Avwg †Kqvg‡Zi w`b Zv‡`i mg‡eZ Kie Zv‡`i gy‡L fi w`‡q Pjv Ae¯’vq, AÜ Ae¯’vq, gyK Ae¯’vq Ges ewai Ae¯’vq| Zv‡`i Avevm¯’j Rvnvbœvg| hLbB wbe©vwcZ nIqvi Dcµg n‡e Avwg ZLb Zv‡`i R‡b¨ AwMœ AviI e„w× K‡i w`e|

98) GUvB Zv‡`i kvw¯Í| KviY, Zviv Avgvi wb`k©bmg~n A¯^xKvi K‡i‡Q& Ges e‡j‡Q: Avgiv hLb Aw¯’‡Z cwiYZ I PyY©-wePzY© n‡q hve, ZLbI wK Avgiv bZzbfv‡e m„wRZ n‡q DwÌZ ne?

99) Zviv wK †`‡Lwb †h, †h Avjøvn& Avmgvb I hwgb m„wRZ K‡i†Qb, wZwb Zv‡`i gZ gvbylI cybivq m„wó Ki‡Z mÿg? wZwb Zv‡`i R‡b¨ w¯’i K‡i‡Qb GKwU wbw`©ó Kvj, G‡Z †Kvb m‡›`n †bB; AZtci Rv‡jgiv A¯^xKvi Qvov wKQy K‡iwb|

100) ejyb: hw` Avgvi cvjbKZ©vi ing‡Zi fvÛvi †Zvgv‡`i nv‡Z _vKZ, Z‡e e¨wqZ n‡q hvIqvi Avk¼vq Aek¨B Zv a‡i ivL‡Z| gvbyl †Zv AwZkq K…cY|

101) Avcwb eYx-BmivCj‡K wR‡Ám Kiyb, Avwg g~mv‡K bqwU cÖKvk¨ wb`k©b `vb K‡iwQ| hLb wZwb Zv‡`i Kv‡Q AvMgb K‡ib, †divDb Zv‡K ejj: †n g~mv, Avgvi avibvq Zzwg †Zv Rv`yMÖ¯’|

102) wZwb ej‡jb: Zzwg Rvb †h, Avmgvb I hgx‡bi cvjbKZ©vB Gme wb`k©bvejx cÖZ¨ÿ cÖgvY¯^iƒc bvwhj K‡i‡Qb| †n †divDb, Avgvi aviYvq Zzwg aŸsm n‡Z P‡j‡Qv|

103) AZtci †m ebx BmivCj‡K †`k †_‡K DrLvZ Ki‡Z PvBj, ZLb Avwg Zv‡K I Zvi m½x‡`i mevB‡K wbgw¾Z K‡i w`jvg|

104) Zvici Avwg ebx BmjvCj‡K ejjvg: G †`‡k †Zvgiv emevm Ki| AZtci hLb ciKv‡ji Iqv`v ev¯ÍevwqZ n‡e, ZLb †Zvgv‡`i †K R‡ov K‡i wb‡q Dcw¯’Z ne|

105) Avwg mZ¨mn G †KviAvb bvwhj K‡iwQ Ges mZ¨ mn GUv bvwhj n‡q‡Q| Avwg †Zv Avcbv‡K kyay mymsev`vZv I fqcÖ`k©K K‡iB †cÖiY K‡iwQ|

106) Avwg †KviAvb‡K hwZwPýmn c„_K c„_Kfv‡e cv‡Vi Dc‡hvMx K‡iwQ, hv‡Z Avcwb G‡K †jvK‡`i Kv‡Q ax‡i ax‡i cvV K‡ib Ges Avwg G‡K h_vh_ fv‡e AeZxY© K‡iwQ|

107) ejyb: †Zvgiv †KviAvb‡K gvb¨ Ki A_ev Agvb¨ Ki; hviv Gi c~e© †_‡K G‡jg cÖvß n‡q‡Q, hLb Zv‡`i Kv‡Q Gi †ZjvIqvZ Kiv nq, ZLb Zviv bZg¯Í‡K †mR`vq jywU‡q c‡o|

108) Ges e‡j: Avgv‡`i cvjbKZ©v cweÎ, gnvb| wbtm‡›`‡n Avgv‡`i cvjKZ©vi Iqv`v Aek¨B c~Y© n‡e|

109) Zviv µ›`b Ki‡Z Ki‡Z bZg¯Í‡K fywg‡Z jywU‡q c‡o Ges Zv‡`i webqfve Av‡iv e„w× cvq|

110) ejyb: Avjøvn& e‡j Avnevb Ki wKsev ingvb e‡j, †h bv‡gB Avnevb Ki bv †Kb, me my›`i bvg ZvuiB| Avcwb wb‡Ri bvgvh Av`vqKv‡j ¯^i D”PMÖv‡m wb‡q wM‡q co‡eb bv Ges wbtk‡ãI co‡eb bv| GZ`yf‡qi ga¨gcš’v Aej¤¦b Kiyb|

111) ejyb: mg¯Í cÖksmv Avjøvn&i whwb bv †Kvb mšÍvb iv‡Lb, bv Zuvi mve©‡fŠg‡Z¡ †Kvb kixK Av‡Q Ges whwb `y`©kvMÖ¯Í nb bv, †h Kvi‡Y Zuvi †Kvb mvnh¨Kvixi cÖ‡qvRb n‡Z cv‡i| myZivs Avcwb m-mš£‡g Zuvi gvnvZœ¨ eY©bv Ki‡Z _vKzb|

(18) Kvn&dt

1) me cÖksmv Avjøvn&i whwb wb‡Ri ev›`vi cÖwZ G MÖš’ bvwhj K‡i‡Qb Ges Zv‡Z †Kvb eµZv iv‡Lbwb|

2) G‡K mycÖwZwôZ K‡i‡Qb hv Avjøvn&i cÿ †_‡K GKwU fxlY wec‡`i fq cÖ`k©b K‡i Ges gywgb‡`i‡K hviv mrKg© m¤úv`b K‡i-Zv‡`i‡K mymsev` `vb K‡i †h, Zv‡`i R‡b¨ DËg cÖwZ`vb i‡q‡Q|

3) Zviv Zv‡Z wPiKvj Ae¯’vb Ki‡e|

4) Ges Zv‡`i‡K fq cÖ`k©b Kivi R‡b¨ hviv e‡j †h, Avjøvn&i mšÍvb i‡q‡Q|

5) G m¤ú‡K© Zv‡`i †Kvb Ávb †bB Ges Zv‡`i wcZ…cyiyl‡`iI †bB| KZ KwVb Zv‡`i gy‡Li K_v| Zviv hv e‡j Zv †Zv meB wg_¨v|

6) hw` Zviv GB welqe¯Í~i cÖwZ wek¦vm ¯’vcb bv K‡i, Z‡e Zv‡`i cðv‡Z m¤¢eZt Avcwb cwiZvc Ki‡Z Ki‡Z wb‡Ri cÖvY wbcvZ Ki‡eb|

7) Avwg c„w_ex¯’ me wKQy‡K c„w_exi R‡b¨ †kvfv K‡iwQ, hv‡Z †jvK‡`i cixÿv Kwi †h, Zv‡`i g‡a¨ †K fvj KvR K‡i|

8) Ges Zvi Dci hvwKQy i‡q‡Q, Aek¨B Zv Avwg Dw™¢`k~b¨ gvwU‡Z cwiYZ K‡i †`e|

9) Avcwb wK aviYv K‡ib †h, Mynv I M‡Z©i Awaevmxiv Avgvi wb`k©bvejxi g‡a¨ wem¥qKi wQj ?

10) hLb hyeKiv cvnv‡oi Mynvq AvkªqMªnY K‡i ZLb †`vAv K‡i: †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Avgv‡`i‡K wb‡Ri KvQ †_‡K ingZ `vb Kiyb Ges Avgv‡`i R‡b¨ Avgv‡`i KvR mwVKfv‡e c~Y© Kiyb|

11) ZLb Avwg K‡qK eQ‡ii R‡b¨ Mynvq Zv‡`i Kv‡bi Dci wb`ªvi c`©v †d‡j †`B|

12) AZtci Avwg Zv‡`i‡K cybiwÌZ Kwi, GK_v Rvbvi R‡b¨ †h, `yB `‡ji g‡a¨ †Kvb `j Zv‡`i Ae¯’vbKvj m¤ú‡K© AwaK wbY©q Ki‡Z cv‡i|

13) Avcbvi Kv‡Q Zv‡`i BwZe„ËvšÍ mwVKfv‡e eY©bv KiwQ| Zviv wQj K‡qKRb hyeK| Zviv Zv‡`i cvjbKZ©vi cÖwZ wek¦vm ¯’vcb K‡iwQj Ges Avwg Zv‡`i mrc‡_ Pjvi kw³ evwo‡q w`‡qwQjvg|

14) Avwg Zv‡`i gb `„p K‡iwQjvg, hLb Zviv D‡V `uvwo‡qwQj| AZtci Zviv ejj: Avgv‡`i cvjbKZ©v Avmgvb I hgx‡bi cvjbKZ©v Avgiv KLbI Zvi cwie‡Z© Ab¨ †Kvb Dcvm¨‡K Avnevb Kie bv| hw` Kwi, Z‡e Zv AZ¨šÍ Mwn©Z KvR n‡e|

15) Giv Avgv‡`iB ¯^-RvwZ, Giv Zuvi cwie‡Z© A‡bK Dcvm¨ MÖnY K‡i‡Q| Zviv G‡`i m¤ú‡K© cÖKvk¨ cÖgvY Dcw¯’Z K‡i bv †Kb? †h Avjøvn& m¤ú‡K© wg_¨v D™¢veb K‡i, Zvi PvB‡Z AwaK †MvbvnMvi Avi †K?

16) †Zvgiv hLb Zv‡`i †_‡K c„_K n‡j Ges Zviv Avjøvn&i cwie‡Z© hv‡`i Gev`Z K‡i Zv‡`i †_‡K, ZLb †Zvgiv Mynvq AvkªqMªnY Ki| †Zvgv‡`i cvjbKZ©v

†Zvgv‡`i R‡b¨ `qv we¯Ívi Ki‡eb Ges wZwb †Zvgv‡`i Rb¨ †Zvgv‡`i KvR Kg©‡K djcÖmy Kivi e¨e¯’v Ki‡eb|

17) Zzwg m~h©‡K †`L‡e, hLb Dw`Z nq, Zv‡`i Mynv †_‡K cvk †K‡U Wvb w`‡K P‡j hvq Ges hLb A¯Í hvq, Zv‡`i †_‡K cvk †K‡U evgw`‡K P‡j hvq, A_P Zviv Mynvi cÖk¯Í PZ¡‡i Aew¯’Z| GUv Avjøvn&i wb`k©bvejxi Ab¨Zg| Avjøvn& hv‡K mrc‡_ Pvjvb, †mB mrc_ cÖvß Ges wZwb hv‡K c_åó K‡ib, Avcwb KLbI Zvi R‡b¨ c_cÖ`k©bKvix I mvnvh¨Kvix cv‡eb bv|

18) Zzwg g‡b Ki‡e Zviv RvMÖZ, A_P Zviv wbw`ªZ| Avwg Zv‡`i‡K cvk¦© cwieZ©b KivB Wvb w`‡K I evg w`‡K| Zv‡`i KzKzi wQj mvg‡bi cv `yywU MynvØv‡i cÖmvwiZ K‡i| hw` Zzwg DuwK w`‡q Zv‡`i‡K †`L‡Z, Z‡e †cQb wd‡i cjvqb Ki‡Z Ges Zv‡`i f‡q AvZsK MÖ¯Í n‡q co‡Z|

19) Avwg Ggwb fv‡e Zv‡`i‡K RvMÖZ Kijvg, hv‡Z Zviv ci¯ci wRÁvmvev` K‡i| Zv‡`i GKRb ejj: †Zvgiv KZKvj Ae¯’vb K‡iQ? Zv‡`i †KD ejj: GKw`b A_ev GKw`‡bi wKQy Ask Ae¯’vb KiwQ| †KD †KD ejj: †Zvgv‡`i cvjbKZ©vB fvj Rv‡bb †Zvgiv KZKvj Ae¯’vb K‡iQ| GLb †Zvgv‡`i GKRb‡K †Zvgv‡`i GB gy`ªvmn kn‡i †cÖiY Ki; †m †hb †`‡L †Kvb Lv`¨ cweÎ| AZtci Zv †_‡K †hb wKQy Lv`¨ wb‡q Av‡m †Zvgv‡`i Rb¨; †m †hb bgªZv mnKv‡i hvq I wKQy‡ZB †hb †Zvgv‡`i Lei KvD‡K bv Rvbvq|

20) Zviv hw` †Zvgv‡`i Lei Rvb‡Z cv‡i, Z‡e cv_i †g‡i †Zvgv‡`i‡K nZ¨v Ki‡e, A_ev †Zvgv‡`i‡K Zv‡`i a‡g© wdwi‡q †b‡e| Zvn‡j †Zvgiv KLbB mvdj¨ jvf Ki‡e bv|

21) Ggwbfv‡e Avwg Zv‡`i Lei cÖKvk K‡i w`jvg, hv‡Z Zviv ÁvZ nq †h, Avjøvn&i Iqv`v mZ¨ Ges †Kqvg‡Z †Kvb m‡›`n †bB| hLb Zviv wb‡R‡`i KZ©e¨ wel‡q ci¯ci weZK© KiwQj, ZLb Zviv ejj: Zv‡`i Dci †mŠa wbg©vY Ki| Zv‡`i cvjbKZ©v Zv‡`i wel‡q fvj Rv‡bb| Zv‡`i KZ©e¨ wel‡q hv‡`i gZ cÖej nj, Zviv ejj: Avgiv Aek¨B Zv‡`i ¯’v‡b gmwR` wbg©vb Kie|

22) AÁvZ wel‡q Abygv‡bi Dci wfwË K‡i GLb Zviv ej‡e: Zviv wQj wZb Rb; Zv‡`i PZz_©wU Zv‡`i KzKzi| GK_vI ej‡e; Zviv cuvP Rb| Zv‡`i QôwU wQj Zv‡`i KzKzi| AviI ej‡e: Zviv wQj mvZ Rb| Zv‡`i AógwU wQj Zv‡`i KzKzi| ejyb: Avgvi cvjbKZ©v Zv‡`i msL¨v fvj Rv‡bb| Zv‡`i Lei Aí †jvKB Rv‡b| mvaviY Av‡jvPbv Qvov Avcwb Zv‡`i m¤ú‡K© weZK© Ki‡eb bv Ges Zv‡`i Ae¯’v m¤ú‡K© Zv‡`i KvD‡K wRÁvmvev` I Ki‡eb bv|

23) Avcwb †Kvb Kv‡Ri wel‡q ej‡eb bv †h, Ô†mwU Avwg AvMvgx Kvj KieÕ|

24) ÔAvjøvn& B”Qv Ki‡jÕ ejv e¨wZ‡i‡K| hLb fy‡j hvb, ZLb Avcbvi cvjbKZ©v‡K m¥iY Kiyb Ges ejyb: Avkv Kwi Avgvi cvjbKZ©v Avgv‡K Gi PvB‡ZI wbKUZg mZ¨i c_ wb‡`©k Ki‡eb|

25) Zv‡`i Dci Zv‡`i Mynvq wZbk eQi, AwZwi³ AviI bq eQi AwZevwnZ n‡q‡Q|

26) ejyb: Zviv KZKvj Ae¯’vb K‡i‡Q, Zv Avjøvn&B fvj Rv‡bb| b‡fvgÛj I fygÛ‡ji A`„k¨ wel‡qi Ávb ZuviB Kv‡Q i‡q‡Q| wZwb KZ PgrKvi †`‡Lb I †kv‡bb| wZwb e¨ZxZ Zv‡`i Rb¨ †Kvb mvnvh¨Kvix †bB| wZwb KvD‡K wbR KZ…©‡Z¡ kixK K‡ib bv|

27) Avcbvi cÖwZ Avcbvi cvjbKZ©vi †h, wKZve cÖZ¨vw`ó Kiv n‡q‡Q, Zv cvV Kiyb| Zuvi evK¨ cwieZ©b Kivi †KD bvB| Zuv‡K e¨ZxZ Avcwb KLbB †Kvb Avkªq ¯’j cv‡eb bv|

28) Avcwb wb‡R‡K Zv‡`i msm‡M© Ave× ivLyb hviv mKvj I mÜ¨vq Zv‡`i cvjbKZ©v‡K Zuvi mšÍ~wó AR©‡bi D‡Ï‡k¨ Avnevb K‡i Ges Avcwb cvw_©e

Rxe‡bi †mŠ›`h© Kvgbv K‡i Zv‡`i †_‡K wb‡Ri `„wó wdwi‡q †b‡eb bv| hvi gb‡K Avgvi m¥iY †_‡K Mv‡dj K‡i w`‡qwQ, †h, wb‡Ri cÖe„wËi AbymiY K‡i Ges hvi Kvh© Kjvc n‡”Q mxgv AwZµg Kiv, Avcwb Zvi AbyMZ¨ Ki‡eb bv|

29) ejyb: mZ¨ †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi cÿ †_‡K AvMZ| AZGe, hvi B”Qv, wek¦vm ¯’vcb KiyK Ges hvi B”Qv Agvb¨ KiyK| Avwg Rv‡jg‡`i R‡b¨ AwMœ cÖ¯Í~Z K‡i †i‡LwQ, hvi †eóbx Zv‡`i †K cwi‡eób K‡i _vK‡e| hw` Zviv cvbxq cÖv_©bv K‡i, Z‡e cuy‡Ri b¨vq cvbxq †`qv n‡e hv Zv‡`i gyLgÛj `» Ki‡e| KZ wbK…ó cvbxq Ges LyeB g›` Avkªq|

30) hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i Ges mrKg© m¤úv`b K‡i Avwg mrKg©kxj‡`i cyi¯‹vi bó Kwi bv|

31) Zv‡`iB R‡b¨ Av‡Q emev‡mi Rvbœv‡Z| Zv‡`i cv`‡`‡k cÖevwnZ nq bnimg~n| Zv‡`i Z_vq ¯^Y©-KsK‡b AjsK…Z Kiv n‡e Ges Zviv cvZjv I †gvUv †ik‡gi meyR Kvci cwiavb Ki‡e GgZve¯’vq †h, Zviv wmsnvm‡b mgvmxb n‡e| PgrKvi cªwZ`vb Ges KZ DËg Avkªq|

32) Avcwb Zv‡`i Kv‡Q `y e¨w³i D`vniY eY©bv Kiyb| Avwg Zv‡`i GKRb‡K `ywU Av½y‡ii evMvb w`‡qwQ Ges G `y'wU‡K LR©yi e„ÿ Øviv cwi‡ewóZ K‡iwQ Ges `y Gi gvSLv‡b K‡iwQ km¨‡ÿÎ|

33) Dfq evMvbB dj`vb K‡i Ges Zv †_‡K wKQyB nªvm KiZ bv Ges Df‡qi duv‡K duv‡K Avwg bni cÖevwnZ K‡iwQ|

34) †m dj †cj| AZtci K_v cÖm‡½ m½x‡K ejj: Avgvi ab-m¤ú` †Zvgvi PvB‡Z †ekx Ges Rbe‡j Avwg AwaK kw³kvjx|

35) wb‡Ri cÖwZ Ryjyg K‡i †m Zvi evMv‡b cª‡ek Kij| †m ejj: Avgvi g‡b nq bv †h, G evMvb KLbI aŸsm n‡q hv‡e|

36) Ges Avwg g‡b Kwi bv †h, †KqvgZ Abywô‡Z n‡e| hw` KLbI Avvgi cvjbKZ©vi Kv‡Q Avgv‡K †cuŠ‡Q †`qv nq, Z‡e †mLv‡b Gi PvB‡Z DrK…ó cve|

37) Zvi m½x Zv‡K K_v cÖm‡½ ejj: Zzwg Zuv‡K A¯^xKvi KiQ, whwb †Zvgv‡K m„wó K‡i‡Qb gvwU †_‡K, AZtci exh© †_‡K, AZtci c©~bv½ K‡i‡Qb †Zvgv‡K gvbevK…wZ‡Z?

38) wKšÍ~ Avwg †Zv GK_vB ewj, AvjøvnB Avgvi cvjbKZ©v Ges Avwg KvD‡K Avgvi cvjbKZ©vi kixK gvwb bv|

39) hw` Zzwg Avgv‡K a‡b I mšÍv‡b †Zvgvi PvB‡Z Kg †`L, Z‡e hLb Zzwg †Zvgvi evMv‡b cÖ‡ek Ki‡j, ZLb GK_v †Kb ej‡j bv; Avjøvn& hv Pvb, ZvB nq| Avjøvn&i †`qv e¨ZxZ †Kvb kw³ †bB|

40) Avkv Kwi Avgvi cvjKZ©v Avgv‡K †Zvgvi evMvb A‡cÿv DrK…óZi wKQy †`‡eb Ges Zvi (†Zvgvi evMv‡bi) Dci Avmgvb †_‡K AvMyb †cÖiY Ki‡eb| AZtci mKvj †ejvq Zv cwi®Kvi gq`vb n‡h hv‡e|

41) A_ev mKv‡j Zvi cvwb kywK‡q hv‡e| AZtci Zzwg Zv Zvjvk K‡i Avb‡Z cvi‡e bv|

42) AZtci Zvi me dj aŸsm n‡q †Mj Ges †m Zv‡Z hv e¨q K‡iwQj, Zvi Rb¨ mKv‡j nvZ KPwj‡q Av‡ÿc Ki‡Z jvMj| evMvbwU KvVmn cy‡o wM‡qwQj| †m ej‡Z jvMj: nvq, Avwg hw` KvD‡K Avgvi cvjbKZ©vi mv‡_ kixK bv KiZvg|

43) Avjøvn& e¨ZxZ Zv‡K mvnvh¨ Kivi †Kvb †jvK nj bv Ges †m wb‡RI cÖwZKvi Ki‡Z cvij bv|

44) Giƒc †ÿ‡Î me AwaKvi mZ¨ Avjøvn&i| ZviB cyi¯‹vi DËg Ges ZviB cÖ`Ë cÖwZ`vb †kªô|

45) Zv‡`i Kv‡Q cvw_©e Rxe‡bi Dcgv eY©bv Kiyb| Zv cvwbi b¨vq, hv Avwg AvKvk †_‡K bvwhj Kwi| AZtci Gi mswgkÖ‡Y k¨vgj meyR f~wgR jZv-cvZv wbM©Z nq; AZtci Zv Ggb ky¯‹ PzY©-wePzY© nq †h, evZv‡m D‡o hvq| Avjøvn& G mewKQyi Dci kw³gvb|

46) aˆbk¦h© I mšÍvb-mšÍwZ cvw_©e Rxe‡bi †mŠ›`h© Ges ¯’vqx mrKg©mg~n Avcbvi cvjbKZ©vi Kv‡Q cÖwZ`vb cÖvwß I Avkv jv‡fi R‡b¨ DËg|

47) †hw`b Avwg ce©Zmg~n‡K cwiPvjbv Kie Ges Avcwb c„w_ex‡K †`L‡eb GKwU D¤§y³ cÖvšÍi Ges Avwg gvbyl‡K GKwÎZ Kie AZtci Zv‡`i KvD‡K Qvoe bv|

48) Zviv Avcbvi cvjbKZ©vi mvg‡b †ck n‡e mvwie× fv‡e Ges ejv n‡e: †Zvgiv Avgvi Kv‡Q G‡m †MQ; †hgb †Zvgv‡`i‡K cÖ_g evi m„wó K‡iwQjvg| bv, †Zvgiv †Zv ej‡Z †h, Avwg †Zvgv‡`i R‡b¨ †Kvb cÖwZkÖyZ mgq wbw`©ó Kie bv|

49) Avi Avgjbvgv mvg‡b ivLv n‡e| Zv‡Z hv Av‡Q; Zvi Kvi‡Y Avcwb Acivax‡`i‡K fxZ-mš¿¯Í †`L‡eb| Zviv ej‡e: nvq Avd‡mvm, G †Kgb Avgjbvgv| G †h †QvU eo †Kvb wKQyB ev` †`qwb-meB G‡Z i‡q‡Q| Zviv Zv‡`i K„ZKg©‡K mvg‡b Dcw¯’Z cv‡e| Avcbvi cvjbKZ©v KviI cÖwZ Ryjyg Ki‡eb bv|

50) hLb Avwg †d‡ikZv‡`i‡K ejjvg: Av`g‡K †mR`v Ki, ZLb mevB †mR`v Kij Bejxm e¨ZxZ| †m wQj wRb‡`i GKRb| †m Zvi cvjbKZ©vi Av‡`k Agvb¨ Kij| AZGe †Zvgiv wK Avgvi cwie‡Z© Zv‡K Ges Zvi eskai‡K eÜzif‡c MÖnY KiQ? A_P Zviv †Zvgv‡`i kÎy| GUv Rv‡jg‡`i R‡b¨ LyeB wbK…ó e`j|

51) b‡fvgÛj I fygÛ‡ji m„RbKv‡j Avwg Zv‡`i‡K mvÿ¨ ivwLwb Ges Zv‡`i wb‡R‡`i m„RbKv‡jI bv| Ges Avwg GgbI bB †h, weåvšÍ Kvix‡`i‡K mvnvh¨Kvixif‡c MÖnY Ki‡ev|

52) †hw`b wZwb ej‡eb: †Zvgiv hv‡`i‡K Avgvi kixK g‡b Ki‡Z Zv‡`i‡K WvK| Zviv ZLb Zv‡`i‡K WvK‡e, wKšÍ~ Zviv G Avnev‡b mvov †`‡e bv| Avwg Zv‡`i ga¨¯’‡j †i‡L †`e GKwU g„Zz¨ Mnei|

53) Acivaxiv AvMyb †`‡L †ev‡S †b‡e †h, Zv‡`i‡K Zv‡Z cwZZ n‡Z n‡e Ges Zviv Zv †_‡K iv¯Ív cwieZ©b Ki‡Z cvi‡e bv|

54) wbðq Avwg G †KviAv‡b gvbyl‡K bvbvfv‡e wewfbœ Dcgvi Øviv Avgvi evYx eywS‡qwQ| gvbyl me e¯Í~ †_‡K AwaK ZK©wcÖq|

55) †n`v‡qZ Avmvi ci G cÖZxÿvB kyay gvbyl‡K wek¦vm ¯’vcb Ki‡Z Ges Zv‡`i cvjbKZ©vi Kv‡Q ÿgv cÖv_©bv Ki‡Z weiZ iv‡L †h, KLb Avm‡e Zv‡`i Kv‡Q c~e©eZ©x‡`i ixwZbxwZ A_ev KLb Avm‡e Zv‡`i Kv‡QAvhve mvgbvmvgwb|

56) Avwg ivm~jMY‡K mymsev` `vZv I fq cÖ`k©b Kvixif‡cB †cÖiY Kwi Ges Kv‡diivB wg_¨v Aej¤¦‡b weZK© K‡i, Zv Øviv mZ¨‡K e¨_© K‡i †`qvi D‡Ï‡k Ges Zviv Avgvi wb`k©bvejxI hØviv Zv‡`i‡K fq cÖ`k©b Kiv nq, †mMy‡jv‡K VvÆvif‡c MÖnY K‡i‡Q|

57) Zvi PvB‡Z AwaK Rv‡jg †K, hv‡K Zvi cvjbKZ©vi Kvjvg Øviv †evSv‡bv nq, AZtci †m Zv †_‡K gyL wdwi‡q †bq Ges Zvi c~e©eZx© K…ZKg©mg~n fy‡j hvq? Avwg Zv‡`i AšÍ‡ii Dci c`©v †i‡L w`‡qwQ, †hb Zv bv †ev‡S Ges Zv‡`i Kv‡b i‡q‡Q ewaiZvi †evSv| hw` Avcwb Zv‡`i‡K mrc‡_i cÖwZ `vIqvZ †`b, Z‡e KLbB Zviv mrc‡_ Avm‡e bv|

58) Avcbvi cvjbKZ©v ÿgvkxj, `qvjy, hw` wZwb Zv‡`i‡K Zv‡`i K…ZK‡g©i R‡b¨ cvKovI K‡ib Z‡e Zv‡`i kvw¯Í Zuivw¤¦Z Ki‡Zb, wKšÍ~ Zv‡`i Rb¨ i‡q‡Q GKwU cÖwZkÖyZ mgq, hv †_‡K Zviv m‡i hvIqvi RvqMv cv‡e bv|

59) Gme Rbc`I Zv‡`i‡K Avwg asm K‡i w`‡qwQ, hLb Zviv Rv‡jg n‡q wM‡qwQj Ges Avwg Zv‡`i aŸs‡mi R‡b¨ GKwU cÖwZkÖyZ mgq wbw`©ó K‡iwQjvg|

60) hLb g~mv Zuvi hyeK (m½x) †K ej‡jb: `yB mgy‡`Öi m½g¯'‡j bv †cuŠQv ch©šÍ Avwg Avme bv A_ev Avwg hyM hyM a‡i Pj‡Z _vKe|

61) AZtci hLb Zuviv `yB mygy‡`ªi m½g¯'‡j †cuŠQv‡jb, ZLb Zuviv wb‡R‡`i gv‡Qi K_v fy‡j †M‡jb| AZtci gvQwU mgy‡`ª myo½ c_ m„wó K‡i †b‡g †Mj|

62) hLb Zuviv †m ¯'vbwU AwZµg K‡i †M‡jb, g~mv m½x †K ej‡jb: Avgv‡`i bvkZv Avb| Avgiv GB md‡i cwikªvšÍ n‡q c‡owQ|

63) †m ejj: Avcwb wK jÿ¨ K‡i‡Qb, Avgiv hLb cÖ¯Íi L‡Û Avkªq wb‡qwQjvg, ZLb Avwg gv‡Qi K_v fy‡j wM‡qwQjvg| kqZvbB Avgv‡K GK_v m¥iY ivL‡Z fywj‡q w`‡qwQj| gvQwU Avðh© RbK fv‡e mgy‡`ª wb‡Ri c_ K‡i wb‡q‡Q|

64) g~mv ej‡jb: Avgiv †Zv G ¯'vbwUB LuyRwQjvg| AZtci Zuviv wb‡R‡`i wPnÝ a‡i wd‡i Pj‡jb|

65) AZtci Zuviv Avgvi ev›`v‡`i g‡a¨ Ggb GKR‡bi mvÿvZ †c‡jb, hv‡K Avwg Avgvi cÿ †_‡K ingZ `vb K‡iwQjvg I Avgvi cÿ †_‡K w`‡qwQjvg GK we‡kl Ávb|

66) g~mv Zuv‡K ej‡jb: Avwg wK G k‡Z© Avcbvi AbymiY Ki‡Z cvwi †h, mZ¨c‡_i †h Ávb Avcbv‡K †kLv‡bv n‡q‡Q, Zv †_‡K Avgv‡K wKQy wkÿv †`‡eb?

67) wZwb ej‡jb: Avcwb Avgvi mv‡_ wKQy‡ZB ‰a‡h©aviY K‡i _vK‡Z cvi‡eb bv|

68) †h welq †evSv Avcbvi AvqËvaxb bq, Zv †`‡L Avcwb ‰ah©aviY Ki‡eb †Kgb K‡i?

69) g~mv ej‡jb: Avjøvn& Pv‡nb †Zv Avcwb Avgv‡K ˆah©kxj cv‡eb Ges Avwg Avcbvi †Kvb Av‡`k Agvb¨ Kie bv|

70) wZwb ej‡jb: hw` Avcwb Avgvi AbymiY K‡ibB Z‡e †Kvb wel‡q Avgv‡K cÖkœ Ki‡eb bv, †h ch©šÍ bv Avwg wb‡RB †m m¤ú‡K© Avcbv‡K wKQy ewj|

71) AZtci Zviv Pj‡Z jvMj: Ae‡k‡l hLb Zviv †bŠKvq Av‡ivnY Kij, ZLb wZwb Zv‡Z wQ`ª K‡i w`‡jb| g~mv ej‡jb: Avcwb wK Gi Av‡ivnx‡`i‡K Wywe‡q †`qvi R‡b¨ G‡Z wQ`ª K‡i w`‡jb? wbðqB Avcwb GKwU MyiyZi g›` KvR Ki‡jb|

72) wZwb ej‡jb: Avwg wK ewjwb †h, Avcwb Avgvi mv‡_ wKQy‡ZB ‰ah© ai‡Z cvi‡eb bv ?

73) g~mv ej‡jb: Avgv‡K Avgvi fy‡ji R‡b¨ Acivax Ki‡eb bv Ges Avgvi Kv‡R Avgvi Dci K‡VviZv Av‡ivc Ki‡eb bv|

74) AZtci Zviv Pj‡Z jvMj| Ae‡k‡l hLb GKwU evj‡Ki mvÿvZ †c‡jb, ZLb wZwb Zv‡K nZ¨v Ki‡jb| g~mv ej‡jb? Avcwb wK GKwU wb¯cvc Rxeb †kl K‡i w`‡jb cÖv‡Yi wewbgq QvovB? wbðqB Avcwb †Zv GK MyiyZi Ab¨vq KvR Ki‡jb|

75) wZwb ej‡jb: Avwg wK ewjwb †h, Avcwb Avgvi mv‡_ ‰ah© a‡i _vK‡Z cvi‡eb bv|

76) g~mv ej‡jb: Gici hw` Avwg Avcbv‡K †Kvb wel‡q cÖkœ Kwi, Z‡e Avcwb Avgv‡K mv‡_ ivL‡eb bv| Avcwb Avgvi cÿ †_‡K Awf‡hvM gy³ n‡q †M‡Qb|

77) AZtci Zviv Pj‡Z jvMj, Ae‡k‡l hLb GKwU Rbc‡`i Awaevmx‡`i Kv‡Q †cuŠ‡Q Zv‡`i Kv‡Q Lvevi PvBj, ZLb Zviv Zv‡`i AwZ‡_qZv Ki‡Z A¯^xKvi Kij| AZtci Zviv †mLv‡b GKwU cZ‡bv¤§yL cÖvPxi †`L‡Z †c‡jb, †mwU wZwb †mvRv K‡i `uvo Kwi‡q w`‡jb| g~mv ej‡jb: Avcwb B”Qv Ki‡j Zv‡`i KvQ †_‡K Gi cvwikªwgK Av`vq Ki‡Z cvi‡Zb|

78) wZwb ej‡jb: GLv‡bB Avgvi I Avcbvi g‡a¨ m¤úK©‡”Q` nj| GLb †h wel‡q Avcwb ˆah© ai‡Z cv‡ibwb, Avwg Zvi Zvrch© e‡j w`w”Q|

79) †bŠKvwUi e¨vcv‡i-†mwU wQj K‡qKRb `wi`ª e¨w³i| Zviv mgy‡`ª RxweKv A‡b¦lb KiZ| Avwg B”Qv Kijvg †h, †mwU‡K µwUhy³ K‡i †`B| Zv‡`i Aciw`‡K wQj GK ev`kvn| †m ejcÖ‡qv‡M cÖ‡Z¨KwU †bŠKv wQwb‡q wbZ|

80) evjKwUi e¨vcvi Zvi wcZv-gvZv wQj Cgvb`vi| Avwg Avk¼v Kijvg †h, †m Aeva¨Zv I Kzdi Øviv Zv‡`i‡K cÖfvweZ Ki‡e|

81) AZtci Avwg B”Qv Kijvg †h, Zv‡`i cvjbKZ©v Zv‡`i‡K gnËi, Zvi PvB‡Z cweÎZvq I fvjevmvq NwbôZi GKwU †kªô mšÍvb `vb KiyK|

82) cÖvPx‡ii e¨vcvi-‡mwU wQj bM‡ii `yRb wcZ…nxb evj‡Ki| Gi bx‡P wQj Zv‡`i Myßab Ges Zv‡`i wcZv wQj mrKg© civqb| myZivs Avcbvi cvjbKZ©v `vqekZt B”Qv Ki‡jb †h, Zviv †hŠe‡b c`vc©b KiyK Ges wb‡R‡`i My&ßab D×vi KiyK| Avwg wbR g‡Z GUv Kwiwb| Avcwb †h wel‡q ‰ah©aviY Ki‡Z Aÿg n‡qwQ‡jb, GB nj Zvi e¨vL¨v|

83) Zviv Avcbv‡K hyjKvibvBb m¤ú‡K© wRÁvmv K‡i| ejyb: Avwg †Zvgv‡`i Kv‡Q Zuvi wKQy Ae¯’v eY©bv Kie|

84) Avwg Zv‡K c„w_ex‡Z cÖwZwôZ K‡iwQjvg Ges cÖ‡Z¨K wel‡qi Kv‡h©vcKiY `vb K‡iwQjvg|

85) AZtci wZwb GK Kv‡h©vcKiY Aej¤¦b Ki‡jb|

86) Ae‡k‡l wZwb hLb my‡h©i A¯ÍvP‡j †cuŠQ‡jb; ZLb wZwb myh©‡K GK cw¼j Rjvk‡q A¯Í †h‡Z †`L‡jb Ges wZwb †mLv‡b GK m¤úÖ`vq‡K †`L‡Z †c‡jb| Avwg ejjvg, †n hyjKvibvBb! Avcwb Zv‡`i‡K kvw¯Í w`‡Z cv‡ib A_ev Zv‡`i‡K m`qfv‡e MÖnY Ki‡Z cv‡ib|

87) wZwb ej‡jb: †h †KD mxgvj•NbKvix n‡e Avwg Zv‡K kvw¯Í †`e| AZtci wZwb Zuvi cvjbKZ©vi Kv‡Q wd‡i hv‡eb| wZwb Zv‡K K‡Vvi kvw¯Í †`‡eb|

88) Ges †h wek¦vm ¯’vcb K‡i I mrKg© K‡i Zvi Rb¨ cÖwZ`vb i‡q‡Q Kj¨vY Ges Avgvi Kv‡R Zv‡K mnR wb‡`©k †`e|

89) AZtci wZwb GK Dcvq Aej¤¦b Ki‡jb|

90) Ae‡k‡l wZwb hLb m~‡h©i D`qvP‡j †cuŠQ‡jb, ZLb wZwb Zv‡K Ggb GK m¤úÖ`v‡qi Dci D`q n‡Z †`L‡jb, hv‡`i R‡b¨ m~h©Zvc †_‡K AvZœiÿvi †Kvb Avovj Avwg m„wó Kwiwb|

91) cªK…Z NUbv GgwbB| Zvi e„ËvšÍ Avwg mg¨K AeMZ AvwQ|

92) Avevi wZwb GK c_ ai‡jb|

93) Ae‡k‡l hLb wZwb `yB ce©Z cÖPx‡ii ga¨¯’‡j †cuŠQ‡jb, ZLb wZwb †mLv‡b GK RvwZ‡K †c‡jb, hviv Zuvi K_v G‡Kev‡iB †evSv‡Z cviwQj bv|

94) Zviv ejj: †n hyjKvibvBb, BqvRyR I gvRyR †`‡k AkvwšÍ m„wó K‡i‡Q| Avcwb ej‡j Avgiv Avcbvi R‡b¨ wKQy Ki avh© Kie GB k‡Z© †h, Avcwb Avgv‡`i I Zv‡`i g‡a¨ GKwU cÖvPxi wbg©vY K‡i †`‡eb|

95) wZwb ej‡jb: Avgvi cvjbKZ©v Avgv‡K †h mvg_©¨ w`‡q‡Qb, ZvB h‡_ó| AZGe, †Zvgiv Avgv‡K kªg w`‡q mvnvh¨ Ki| Avwg †Zvgv‡`i I Zv‡`i g‡a¨ GKwU my`„p cÖvPxi wbg©vY K‡i †`e|

96) †Zvgiv Avgv‡K †jvnvi cvZ G‡b `vI| Ae‡k‡l hLb cvnv‡oi ga¨eZx© duvKv ¯’vb c~Y© n‡q †Mj, ZLb wZwb ej‡jb: †Zvgiv nuvc‡i `g w`‡Z _vK| Ae‡k‡l hLb Zv AvMy‡b cwiYZ nj, ZLb wZwb ej‡jb: †Zvgiv MwjZ Zvgv wb‡q Gm, Avwg Zv Gi Dc‡i †X‡j †`B|

97) AZtci BqvRyR I gvRyR Zvi Dc‡i Av‡ivnY Ki‡Z cvij bv Ges Zv †f` Ki‡Z I mÿg nj bv|

98) hyjKvibvBb ej‡jb: GUv Avgvi cvjbKZ©vi AbyMÖn| hLb Avgvi cvjbKZ©vi cÖwZkÖyZ mgq Avm‡e, ZLb wZwb G‡K P~Y©-weP~Y© K‡i †`‡eb Ges Avgvi cvjbKZ©vi cÖwZkÖywZ mZ¨|

99) Avwg †mw`b Zv‡`i‡K `‡j `‡j Zi‡½i AvKv‡i †Q‡o †`e Ges wk½vq duyrKvi †`qv n‡e| AZtci Avwg Zv‡`i mevB‡K GKwÎZ K‡i Avbe|

100) †mw`b Avwg Kv‡di‡`i Kv‡Q Rvnvbœvg‡K cÖZ¨ÿ fv‡e Dcw¯’Z Kie|

101) hv‡`i Pÿzmg~‡ni Dci c`©v wQj Avgvi m¥iY †_‡K Ges hviv kyb‡ZI mÿg wQj bv|

102) Kv‡diiv wK g‡b K‡i †h, Zviv Avgvi cwie‡Z© Avgvi ev›`v‡`i‡K AwffveK iƒ‡c MÖnY Ki‡e? Avwg Kv‡di‡`i Af¨_©bvi R‡b¨ Rvnvbœvg‡K cÖ¯Í~Z K‡i †i‡LwQ|

103) ejyb: Avwg wK †Zvgv‡`i‡K †mme †jv‡Ki msev` †`e, hviv K‡g©i w`K w`‡q LyeB ÿwZMÖ¯Í|

104) ZvivB †m †jvK, hv‡`i cÖ‡Póv cvw_©eRxe‡b weåvšÍ nq, A_P Zviv g‡b K‡i †h, Zviv mrKg© K‡i‡Q|

105) ZvivB †m †jvK, hviv Zv‡`i cvjbKZ©vi wb`k©bvejx Ges Zuvi mv‡_ mvÿv‡Zi welq A¯^xKvi K‡i| d‡j Zv‡`i Kg© wb®dj n‡q hvq| myZivs †Kqvg‡Zi w`b Zv‡`i Rb¨ Avwg †Kvb MyiyZ¡ w¯’i Kie bv|

106) Rvnvbœvg-GUvB Zv‡`i cÖwZdj; KviY, Zviv Kv‡di n‡q‡Q Ges Avgvi wb`k©bvejx I im~jM‡Y‡K we™ªƒ‡ci welq iƒ‡c MÖnY K‡i‡Q|

107) hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i I mrKg© m¤úv`b K‡i, Zv‡`i Af¨_©bvi R‡b¨ Av‡Q RvbœvZzj †di`vDm|

108) †mLv‡b Zviv wPiKvj _vK‡e, †mLvb †_‡K ¯’vb cwieZ©b Ki‡Z PvB‡e bv|

109) ejyb: Avgvi cvjbKZ©vi K_v, †jLvi R‡b¨ hw` mgy‡`ªi cvwb Kvwj nq, Z‡e Avgvi cvjbKZ©vi K_v, †kl nIqvi Av‡MB †m mgy`ª wbt†kwlZ n‡q hv‡e| mvnvh¨v‡_© Abyiƒc Av‡iKwU mgy`ª G‡b w`‡jI|

110) ejyb: Avwg I †Zvgv‡`i gZB GKRb gvbyl, Avgvi cÖwZ cÖZ¨v‡`k nq †h, †Zvgv‡`i BjvnB GKgvÎ Bjvn| AZGe, †h e¨w³ Zvi cvjbKZ©vi mvÿvZ Kvgbv K‡i, †m †hb, mrKg© m¤úv`b K‡i Ges Zvi cvjbKZ©vi Gev`‡Z KvD‡K kixK bv K‡i|

(19) gviBqvgt

1) Kvd-nv-Bqv-AvBb-mv`

2) GUv Avcbvi cvjbKZ©vi AbyMÖ‡ni weeiY Zuvi ev›`v hvKvwiqvi cÖwZ|

3) hLb †m Zuvi cvjbKZ©v‡K Avnevb K‡iwQj wbf„‡Z|

4) †m ejj: †n Avgvi cvjbKZ©v Avgvi Aw¯' eqm-fvivebZ n‡q‡Q; eva©‡K¨ g¯ÍK mykyå n‡q‡Q; †n Avgvi cvjbKZ©v! Avcbv‡K †W‡K Avwg KLbI wedjg‡bvi_ nBwb|

5) Avwg fq Kwi Avgvi ci Avgvi ¯^‡MvÎ‡K Ges & Avgvi ¯¿x eÜ¨v; Kv‡RB Avcwb wb‡Ri cÿ †_‡K Avgv‡K GK Rb KZ©e¨ cvjbKvix `vb Kiyb|

6) †m Avgvi ¯'jvwfwl³ n‡e BqvKze es‡ki Ges †n Avgvi cvjbKZ©v, Zv‡K Kiyb m‡šÍvlRbK|

7) †n hvKvwiqv, Avwg †Zvgv‡K GK cy‡Îi mymsev` w`w"Q, Zvi bvg n‡e BqvnBqv| BwZc~‡e© GB bv‡g Avwg Kvil bvg KiY Kwiwb|

8) †m ejj: †n Avgvi cvjbKZ©v †Kgb K‡i Avgvi cyÎ n‡e A_P Avgvi ¯¿x †h eÜ¨v, Avi AvwgI †h eva©‡K¨i †kl cªv‡šÍ DcbxZ|

9) wZwb ej‡jb: Ggwb‡ZB n‡e| †Zvgvi cvjbKZ©v e‡j w`‡q‡Qb: GUv Avgvi c‡ÿ mnR| Avwg †Zv cy‡e© †Zvgv‡K m„wó K‡iwQ Ges Zzwg wKQyB wQ‡j bv|

10) †m ejj: †n Avgvi cvjbKZ©v, Avgv‡K GKwU wb`©kb w`b| wZwb ej‡jb †Zvgvi wb`k©b GB †h, Zzwg my¯' Ae¯'vq wZb w`b gvby‡li mv‡_ K_vevZ©v ej‡e bv|

11) AZtci †m Kÿ †_‡K †ei n‡q Zvi m¤úÖ`v‡qi Kv‡Q Gj Ges Bw½‡Z Zv‡`i‡K mKvj mÜ¨vq Avjøvn‡K m¥iY Ki‡Z ejj:

12) †n BqvnBqv `„pZvi mv‡_ GB MÖš' aviY Ki| Avwg Zv‡K ‰kk‡eB wePvieyw× `vb K‡iwQjvg|

13) Ges wb‡Ri cÿ †_‡K AvMÖn I cweÎZv w`‡qwQ| †m wQj ci‡nhMvi|

14) wcZv-gvZvi AbyMZ Ges †m D×Z, bvdigvb wQj bv|

15) Zvi cÖwZ kvwšÍ-†hw`b †m Rb¥MÖnY K‡i Ges †hw`b g„Zz¨eiY Ki‡e Ges †hw`b RxweZve¯'vq cybiywÌZ n‡e|

16) GB wKZv‡e gviBqv‡gi K_v eY©bv Kiyb, hLb †m Zvi cwiev‡ii †jvKRb †_‡K c„_K n‡q c~e©w`‡K GK ¯'v‡b AvkÖq wbj|

17) AZtci Zv‡`i †_‡K wb‡R‡K Avovj Kivi R‡b¨ †m c`©v Ki‡jv| AZtci Avwg Zvi Kv‡Q Avgvi iƒn †cÖiY Kijvg, †m Zvi wbKU cyY© gvbevK…wZ‡Z AvZœcÖKvk Kij|

18) gviBqvg ejj: Avwg †Zvgv †_‡K `qvg‡qi Avkªq cªv_©bv Kwi hw` Zzwg Avjøvn&fxiy nI|

19) †m ejj: Avwg †Zv kyay †Zvgvi cvjbKZ©v †cÖwiZ, hv‡Z †Zvgv‡K GK cweÎ cyÎ `vb K‡i hve|

20) gwiBqvg ejj: wKiƒ‡c Avgvi cyÎ n‡e, hLb †Kvb gvbe Avgv‡K ¯ck© K‡iwb Ges Avwg e¨wfPvwiYxI KLbI wQjvg bv ?

21) †m ejj: Ggwb‡ZB n‡e| †Zvgvi cvjbKZ©v e‡j‡Qb, GUv Avgvi R‡b¨ mnR mva¨ Ges Avwg Zv‡K gvby‡li R‡b¨ GKwU wb`k©b I Avgvi cÿ †_‡K AbyMÖn ¯^iƒc Ki‡Z PvB| GUv †Zv GK w¯'iK…Z e¨vcvi|

22) AZtci wZwb M‡f© mšÍvb aviY Ki‡jb Ges Zrmn GK `~ieZx© ¯'v‡b P‡j †M‡jb|

23) cÖme †e`bv Zuv‡K GK †LRyi e„ÿ-g~‡j Avkªq wb‡Z eva¨ Kij| wZwb ej‡jb: nvq, Avwg hw` †Kvbiƒ‡c Gi c~‡e© g‡i †hZvg Ges gvby‡li ¯§„wZ †_‡K wejyß n‡q, †hZvg!

24) AZtci †d‡ikZv Zv‡K wbgœw`K †_‡K AvIqvh w`‡jb †h, Zzwg `ytL K‡iv bv| †Zvgvi cvjbKZ©v †Zvgvi cv‡qi Zjvq GKwU bni Rvwi K‡i‡Qb|

25) Avi Zzwg wb‡Ri w`‡K †LRyi Mv‡Qi Kv‡Û bvov `vI, Zv †_‡K †Zvgvi Dci myc° †LRyi cwZZ n‡e|

26) hLb Avnvi Ki, cvb Ki Ges Pÿz kxZj Ki| hw` gvby‡li g‡a¨ KvD‡K Zzwg †`L, Z‡e e‡j w`I: Avwg Avjøvn&i D‡Ï‡k †ivhv gvbZ KiwQ| myZivs AvR Avwg wKQy‡ZB †Kvb gvby‡li mv‡_ K_v eje bv|

27) AZtci wZwb mšÍvb‡K wb‡q Zvi m¤úÖ`v‡qi Kv‡Q Dcw¯'Z n‡jb| Zviv ejj: †n gviBqvg, Zzwg GKwU ANUb NwU‡q e‡mQ|

28) †n nviƒY-fwMYx, †Zvgvi wcZv Amr e¨w³ wQ‡jb bv Ges †Zvgvi gvZvI wQj bv e¨wfPvwibx|

29) AZtci wZwb nv‡Z mšÍv‡bi w`‡K Bw½Z Ki‡jb| Zviv ejj: †h †Kv‡ji wkky Zvi mv‡_ Avgiv †Kgb K‡i K_v eje?

30) mšÍvb ejj: Avwg †Zv Avjøvn&i `vm| wZwb Avgv‡K wKZve w`‡q‡Qb Ges Avgv‡K bex K‡i‡Qb|

31) Avwg †hLv‡bB _vwK, wZwb Avgv‡K eiKZgq K‡i‡Qb| wZwb Avgv‡K wb‡`©k w`‡q‡Qb, hZw`b RxweZ _vwK, ZZw`b bvgvh I hvKvZ Av`vq Ki‡Z|

32) Ges Rbbxi AbyMZ _vK‡Z Ges Avgv‡K wZwb D×Z I nZfvM¨ K‡ibwb|

33) Avgvi cÖwZ mvjvg †hw`b Avwg Rb¥MÖnY K‡iwQ, †hw`b g„Zz¨eiY Kie Ges †hw`b cybiy¾xweZ n‡q DwÌZ ne|

34) GB gviBqv‡gi cyÎ Cmv| mZ¨K_v, †h m¤ú‡K© †jv‡Kiv weZK© K‡i|

35) Avjøvn& Ggb bb †h, mšÍvb MÖnY Ki‡eb, wZwb cweÎ I gwngvgq mËv, wZwb hLb †Kvb KvR Kiv wm×všÍ K‡ib, ZLb GK_vB e‡jb: nI Ges Zv n‡q hvq|

36) wZwb AviI ej‡jb: wbðq Avjøvn& Avgvi cvjbKZ©v I †Zvgv‡`i cvjbKZ©v| AZGe, †Zvgiv Zvi Gev`Z Ki| GUv mij c_|

37) AZtci Zv‡`i g‡a¨ `jMy‡jv c„_K c„_K c_ Aej¤¦b Kij| myZivs gnvw`em AvMgbKv‡j Kv‡di‡`i R‡b¨ aesm|

38) †mw`b Zviv wK PgrKvi kyb‡e Ges †`L‡e, †hw`b Zviv Avgvi Kv‡Q AvMgb Ki‡e| wKšÍ~ AvR Rv‡jgiv cÖKvk¨ weåvwšÍ‡Z i‡q‡Q|

39) Avcwb Zv‡`i‡K cwiZv‡ci w`em m¤ú‡K© nywkqvi K‡i w`b hLb me e¨vcv‡ii gxgvsmv n‡q hv‡e| GLb Zviv AbeavbZvq Av‡Q Ges Zviv wek¦vm ¯'vcb Ki‡Q bv|

40) AvwgB Pzovšİ gvwjKvbvi AwaKvix ne c„w_exi Ges Zvi Dci hviv Av‡Q Zv‡`i Ges AvgviB Kv‡Q Zviv cÖZ¨vewZ©Z n‡e|

41) Avcwb GB wKZv‡e Beªvnx‡gi K_v eY©bv Kiyb| wbðq wZwb wQ‡jb mZ¨ev`x, bex|

42) hLb wZwb Zvi wcZv‡K ej‡jb: †n Avgvi wcZv, †h †kv‡b bv, †`‡L bv Ges †Zvgvi †Kvb DcKv‡i Av‡m bv, Zvi Gev`Z †Kb Ki?

43) †n Avgvi wcZv, Avgvi Kv‡Q Ggb Ávb G‡m‡Q; hv †Zvgvi Kv‡Q Av‡mwb, myZivs Avvgvi AbymiY Ki, Avwg †Zvgv‡K mij c_ †`Lve|

44) †n Avgvi wcZv, kqZv‡bi Gev`Z K‡iv bv| wbðq kqZvb `qvg‡qi Aeva¨|

45) †n Avgvi wcZv, Avwg Avk¼v Kwi, `qvg‡qi GKwU Avhve †Zvgv‡K ¯ck© Ki‡e, AZtci Zzwg kqZv‡bi m½x n‡q hv‡e|

46) wcZv ejj: †h Beªvnxg, Zzwg wK Avgvi Dcvm¨‡`i †_‡K gyL wdwi‡q wb”Q? hw` Zzwg weiZ bv nI, Avwg Aek¨B cÖ¯ÍivNv‡Z †Zvgvi cÖvYbvk Kie| Zzwg wPiZ‡i Avgvi KvQ †_‡K `~i n‡q hvI|

47) Beivnxg ej‡jb: †Zvgvi Dci kvwšÍ †nvK, Avwg Avgvi cvjbKZ©vi Kv‡Q †Zvgvi R‡b¨ ÿgv cÖv_©bv Kie| wbðq wZwb Avgvi cÖwZ †g‡nievb|

48) Avwg cwiZ¨vM KiwQ †Zvgv‡`i‡K Ges †Zvgiv Avjøvn& e¨ZxZ hv‡`i Gev`Z Ki Zv‡`i‡K; Avwg Avgvi cvjbKZ©vi Gev`Z Kie| Avkv Kwi, Avgvi cvjbKZ©vi Gev`Z K‡i Avwg ewÂZ ne bv|

49) AZtci wZwb hLb Zv‡`i‡K Ges Zvi Avjøvn& e¨ZxZ hv‡`i Gev`Z KiZ, Zv‡`i mevB‡K cwiZ¨vM Ki‡jb, ZLb Avwg Zv‡K `vb Kijvg BmnvK I BqvKze Ges cÖ‡Z¨K‡K bex Kijvg|

50) Avwg Zv‡`i‡K `vb Kijvg Avgvi AbyMÖn Ges Zv‡`i‡K w`jvg mgy”P myL¨vwZ|

51) GB wKZv‡e g~mvi K_v eY©bv Kiyb, wZwb wQ‡jb g‡bvbxZ Ges wZwb wQ‡jb ivm~j, bex|

52) Avwg Zv‡K Avnevb Kijvg Z~i cvnv‡oi Wvb w`K †_‡K Ges MypZË¡ Av‡jvPbvi D‡Ï‡k Zv‡K wbKUeZx© Kijvg|

53) Avwg wbR AbyMÖ‡n Zuv‡K `vb Kijvg Zuvi fvB nviyb‡K bexiƒ‡c|

54) GB wKZv‡e BmgvC‡ji K_v eY©bv Kiyb, wZwb cÖwZkÖywZ cvj‡b mZ¨vkªqx Ges wZwb wQ‡jb im~j, bex|

55) wZwb Zuvi cwievieM©‡K bvgvh I hvKvZ Av`v‡qi wb‡`©k w`‡Zb Ges wZwb Zuvi cvjbKZ©vi Kv‡Q cQ›`bxq wQ‡jb|

56) GB wKZv‡e B™ªx‡mi K_v Av‡jvPbv Kiyb, wZwb wQ‡jb mZ¨ev`x bex|

57) Avwg Zv‡K D‡”P DbœxZ K‡iwQjvg|

58) GivB Zviv-bexM‡Yi ga¨ †_‡K hv‡`i‡K Avjøvn& Zv'Avjv †bqvgZ `vb K‡i‡Qb| Giv Av`‡gi eskai Ges hv‡`i‡K Avwg b~‡ni mv‡_ †bŠKvq Av‡ivnb Kwi‡qwQjvg, Zv‡`i eskai, Ges Beivnxg I BmivC‡ji eskai Ges hv‡`i‡K Avwg c_ cÖ`k©b K‡iwQ I g‡bvbxZ K‡iwQ, Zv‡`i es‡kv™¢~Z| Zv‡`i Kv‡Q hLb `qvgq Avjøvn&i AvqvZmg~n cvV Kiv nZ, ZLb Zviv †mR`vq jywU‡q coZ Ges µ›`b KiZ|

59) AZtci Zv‡`i c‡i Gj Ac`v_© cieZx©iv| Zviv bvgvh bó Kij Ges KycÖe„wËi AbyeZx© nj| myZivs Zviv AwP‡iB c_åóZv cÖZ¨ÿ Ki‡e|

60) wKšÍ~ Zviv e¨ZxZ, hviv ZIev K‡i‡Q, wek¦vm ¯’vcb K‡i‡Q| myZivs Zviv Rvbœv‡Z cÖ‡ek Ki‡e Ges Zv‡`i Dci †Kvb Ryjyg Kiv n‡e bv|

61) Zv‡`i ¯’vqx emevm n‡e hvi Iqv`v `qvgq Avjøvn& Zuvi ev›`v‡`i‡K A`„k¨fv‡e w`‡q‡Qb| Aek¨B Zuvi Iqv`vi Zviv †cuŠQv‡e|

62) Zviv †mLv‡b mvjvg e¨ZxZ †Kvb Amvi K_vevZ©v kyb‡e bv Ges †mLv‡b mKvj-mÜ¨v Zv‡`i R‡b¨ iyhx _vK‡e|

63) GUv H RvbœvZ hvi AwaKvix Kie Avgvi ev›`v‡`i g‡a¨ ci‡nhMvi‡`i‡K|

64) (wReªvBj ejj:) Avwg Avcbvi cvjbKZ©vi Av‡`k e¨ZxZ AeZiY Kwi bv, hv Avgv‡`i mvg‡b Av‡Q, hv Avgv‡`i cðv‡Z Av‡Q Ges hv G `yB-Gi ga¨¯’‡j Av‡Q, meB Zuvi Ges Avcbvi cvjbKZ©v we¯§„Z nIqvi bb|

65) wZwb b‡fvgÛj, f~gÛ‡j GZ`yf‡qi ga¨eZx© mevi cvjbKZ©v| myZivs ZuviB e‡›`Mx Kiyb Ges Zv‡Z `„p _vKzb Avcwb wK Zuvi mgbvg KvD‡K Rv‡bb?

66) gvbyl e‡j: Avgvi g„Zz¨ n‡j ci Avwg wK RxweZ Ae¯’vq cybiywÌZ ne?

67) gvbyl wK m¥iY K‡i bv †h, Avwg Zv‡K BwZ c~‡e© m„wó K‡iwQ Ges †m ZLb wKQyB wQj bv|

68) myZivs Avcbvi cvjbKZ©vi Kmg, Avwg Aek¨B Zv‡`i‡K Ges kqZvb‡`i‡K GK‡Î mg‡eZ Kie, AZtci Aek¨B Zv‡`i‡K bZRvby Ae¯’vq Rvnvbœv‡gi Pvicv‡k Dcw¯’Z Kie|

69) AZtci cÖ‡Z¨K m¤úÖ`v‡qi g‡a¨ †h `qvgq Avjøvn&i mev©waK Aeva¨ Avwg Aek¨B Zv‡K c„_K K‡i †be|

70) AZtci Zv‡`i g‡a¨ hviv Rvnvbœv‡g cÖ‡e‡ki AwaK †hvM¨, Avwg Zv‡`i wel‡q fv‡jvfv‡e ÁvZ AvwQ|

71) †Zvgv‡`i g‡a¨ Ggb †KD †bB †h Z_vq †cuŠQ‡e bv| GUv Avcbvi cvjbKZ©vi Awbevh© dvqmvjv|

72) AZtci Avwg ci‡nhMvi‡`i‡K D×vi Kie Ges Rv‡jg‡`i‡K †mLv‡b bZRvby Ae¯’vq †Q‡o †`e|

73) hLb Zv‡`i Kv‡Q Avgvi my¯có AvqvZmg~n †ZjvIqvZ Kiv nq, ZLb Kv‡diiv gywgb‡`i‡K e‡j: `yB `‡ji g‡a¨ †KvbwU gZ©evq †kªô Ges Kvi gRwjm DËg?

74) Zv‡`i c~‡e© KZ gvbe †Mvôx‡K Avwg webvk K‡iwQ, Zviv Zv‡`i PvB‡Z m¤ú‡` I RuvK-Rg‡K †kªô wQj|

75) ejyb, hviv c_åóZvq Av‡Q, `qvgq Avjøvn& Zv‡`i‡K h‡_ó AeKvk †`‡eb; GgbwK Ae‡k‡l Zviv cÖZ¨ÿ Ki‡e †h wel‡q Zv‡`i‡K Iqv`v †`qv n‡"Q, Zv Avhve †nvK A_ev †KqvgZB †nvK| myZivs ZLb Zviv Rvb‡Z cvi‡e †K gZ©evq wbK…ó I `je‡j `~e©j|

76) hviv mrc‡_ P‡j Avjøvn& Zv‡`i c_cÖvwß e„w× K‡ib Ges ¯’vqx mrKg©mg~n †Zvgvi cvjbKZ©vi Kv‡Q mIqv‡ei w`K w`‡q †kªô Ges cÖwZ`vb wn‡m‡eI †kªó|

77) Avcwb wK Zv‡K jÿ¨ K‡i‡Qb †h, Avgvi wb`k©bvejx‡Z wek¦vm K‡i bv Ges e‡j: Avgv‡K A_©-m¤ú` I mšÍvb-mšÍwZ Aek¨B †`qv n‡e|

78) †m wK A`„k¨ welq †R‡b †d‡j‡Q, A_ev `qvgq Avjøvn&i wbKU †_‡K †Kvb cÖwZkÖywZ cÖvß n‡q‡Q?

79) bv, GUv wVK bq| †m hv e‡j Avwg Zv wj‡L ivLe Ges Zvi kvw¯Í `xN©vwqZ Ki‡Z _vKe|

80) †m hv e‡j, g„Zz¨i ci Avwg Zv wb‡q †be Ges †m Avgvi Kv‡Q Avm‡e GKvKx|

81) Zviv Avjøvn& e¨ZxZ Ab¨vb¨ Bjvn MÖnY K‡i‡Q, hv‡Z Zviv Zv‡`i R‡b¨ mvnvh¨Kvix nq|

82) KLbB bq, Zviv Zv‡`i Gev`Z A¯^xKvi Ki‡e Ges Zv‡`i wec‡ÿ P‡j hv‡e|

83) Avcwb wK jÿ¨ K‡ibwb †h, Avwg Kv‡di‡`i Dci kqZvb‡`i‡K †Q‡o w`‡qwQ| Zviv Zv‡`i‡K we‡klfv‡e (g›`K‡g©) DrmvwnZ K‡i|

84) myZivs Zv‡`i e¨vcv‡i Avcwb Zvovnyov Ki‡eb bv| Avwg †Zv Zv‡`i MYbv c~Y© KiwQ gvÎ|

85) †mw`b `qvg‡qi Kv‡Q ci‡nhMvi‡`i‡K AwZw_iƒ‡c mg‡eZ Kie,

86) Ges Acivax‡`i‡K wccvmvZ© Ae¯’vq Rvnvbœv‡gi w`‡K nuvwK‡q wb‡q hve|

87) †h `qvgq Avjøvn&i KvQ †_‡K cÖwZkÖywZ MÖnY K‡i‡Q, †m e¨ZxZ Avi †KD mycvwik Kivi AwaKvix n‡e bv|

88) Zviv e‡j: `qvgq Avjøvn& mšÍvb MÖnY K‡i‡Qb|

89) wbðq †Zvgiv †Zv GK A™¢yZ KvÛ K‡iQ|

90) nq †Zv Gi Kvi‡YB GLbB b‡fvgÛj †d‡U co‡e, c„w_ex LÛ-weLÛ n‡e Ges ce©Zgvjv P~Y©-wePzY© n‡e|

91) G Kvi‡Y †h, Zviv `qvgq Avjøvn&i R‡b¨ mšÍvb Avnevb K‡i|

92) A_P mšÍvb MÖnY Kiv `qvg‡qi Rb¨ †kvfbxq bq|

93) b‡fvgÛj I f~-gÛ‡j †KD †bB †h, `qvgq Avjøvn&i Kv‡Q `vm n‡q Dcw¯’Z n‡e bv|

94) Zuvi Kv‡Q Zv‡`i cwimsL¨vb i‡q‡Q Ges wZwb Zv‡`i‡K MYbv K‡i †i‡L‡Qb|

95) †Kqvg‡Zi w`b Zv‡`i mevB Zuvi Kv‡Q GKvKx Ae¯’vq Avm‡e|

96) hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i Ges mrKg© m¤úv`b K‡i, Zv‡`i‡K `qvgq Avjøvn& fvjevmv †`‡eb|

97) Avwg †KviAvb‡K Avcbvi fvlvq mnR K‡i w`‡qwQ, hv‡Z Avcwb Gi Øviv ci‡nhMvi‡`i‡K mymsev` †`b Ges KjnKvix m¤úÖ`vq‡K mZK© K‡ib|

98) Zv‡`i c~‡e© Avwg KZ gvbe‡Mvôx‡K aŸsm K‡iwQ| Avcwb wK Zv‡`i Kvnvil mvov cvb, A_ev Zv‡`i ÿxbZg AvIqvh I kyb‡Z cvb?

(20) Z¡nvt

1) †Zvqv-nv

2) Avcbv‡K †K¬k †`evi Rb¨ Avwg Avcbvi cÖwZ †KviAvb AeZxY© Kwiwb|

3) wKšÍ~ Zv‡`iB Dc‡`‡ki Rb¨ hviv fq K‡i|

4) GUv Zuvi KvQ †_‡K AeZxY©, whwb f~gÛj I mgy”P b‡fvgÛj m„wó K‡i‡Qb|

5) wZwb cig `qvgq, Avi‡k mgvmxb n‡q‡Qb|

6) b‡fvgÛ‡j, fygÛ‡j, GZ`yf‡qi ga¨eZx© ¯’v‡b Ges wm³ f~M‡f© hv Av‡Q, Zv ZuviB|

7) hw` Zywg D”PK‡ôI K_v ej, wZwb †Zv MyB I Z`‡cÿvI MyB welqe¯Í~ Rv‡bb|

8) Avjøvn& wZwb e¨ZxZ †Kvb Dcvm¨ Bjvn †bB| me †mŠ›`h©gwÛZ bvg ZuviB|

9) Avcbvi Kv‡Q g~mvi e„Ëvši †cuŠ‡Q‡Q wK|

10) wZwb hLb AvMyb †`L‡jb, ZLb cwievieM©‡K ej‡jb: †Zvgiv GLv‡b Ae¯’vb Ki Avwg AvMyb †`‡LwQ| m¤¢eZt Avwg Zv †_‡K †Zvgv‡`i Kv‡Q wKQy AvMyb Rvwj‡q Avb‡Z cvie A_ev AvMy‡b †cuŠ‡Q c‡_i mÜvb cve|

11) AZtci hLb wZwb AvMy‡bi Kv‡Q †cuŠQ‡jb, ZLb AvIqvR Avmj †n g~mv,

12) AvwgB †Zvgvi cvjbKZ©v, AZGe Zzwg RyZv Ly‡j †dj, Zzwg cweÎ DcZ¨Kv Zzqvq i‡qQ|

13) Ges Avwg †Zvgv‡K g‡bvbxZ K‡iwQ, AZGe hv cÖZ¨v‡`k Kiv n‡”Q, Zv kyb‡Z _vK|

14) AvwgB Avjøvn& Avwg e¨ZxZ †Kvb Bjvn †bB| AZGe Avgvi Gev`Z Ki Ges Avgvi m¥iYv‡_© bvgvh Kv‡qg Ki|

15) †KqvgZ Aek¨B Avm‡e, Avwg Zv †Mvcb ivL‡Z PvB; hv‡Z cÖ‡Z¨‡KB Zvi Kg©vbyhvqx dj jvf K‡i|

16) myZivs †h e¨w³ †Kqvg‡Z wek¦vm iv‡L bv Ges wbR Lv‡n‡ki AbymiY K‡i, †m †hb †Zvgv‡K Zv †_‡K wbe„Ë bv K‡i| wbe„Ë n‡j Zzwg aesm n‡q hv‡e|

17) †n g~mv, †Zvgvi Wvbnv‡Z IUv wK?

18) wZwb ej‡jb: GUv Avgvi jvwV, Avwg Gi Dci fi †`B Ges Gi Øviv Avgvi QvMcv‡ji R‡b¨ e„ÿcÎ †S‡o †dwj Ges G‡Z Avgvi Ab¨vb¨ KvR I P‡j|

19) Avjøvn& ej‡jb: †n g~mv, Zzwg IUv wb‡ÿc Ki|

20) AZtci wZwb Zv wb‡ÿc Ki‡jb, Agwb Zv mvc n‡q QyUvQywU Ki‡Z jvMj|

21) Avjøvn& ej‡jb: Zzwg Zv‡K ai Ges fq K‡iv bv, Avwg GLwb G‡K c~e©ve¯’vq wdwi‡q †`e|

22) †Zvgvi nvZ eM‡j ivL, Zv †ei n‡q Avm‡e wbg©j D¾¡j n‡q Ab¨ GK wb`k©b iƒ‡c; †Kvb †`vl QvovB|

23) GUv GR‡b¨ †h, Avwg Avgvi weivU wb`k©bvejxi wKQy †Zvgv‡K †`LvB|

24) †divD‡bi wbKU hvI, †m `viyY D×Z n‡q †M‡Q|

25) g~mv ej‡jb: †n Avgvi cvjbKZ©v Avgvi eÿ cÖk¯Í K‡i w`b|

26) Ges Avgvi KvR mnR K‡i w`b|

27) Ges Avgvi wRnev †_‡K RoZv `~i K‡i w`b|

28) hv‡Z Zviv Avgvi K_v eyS‡Z cv‡i|

29) Ges Avgvi cwievie‡M©i ga¨ †_‡K Avgvi GKRb mvnvh¨Kvix K‡i w`b|

30) Avgvi fvB nviyb‡K|

31) Zvi gva¨‡g Avgvi †Kvgi gReyZ Kiyb|

32) Ges Zv‡K Avgvi Kv‡R Askx`vi Kiyb|

33) hv‡Z Avgiv †ekx K‡i Avcbvi cweÎZv I gwngv †Nvlbv Ki‡Z cvwi|

34) Ges †ekx cwigv‡Y Avcbv‡K m¥iY Ki‡Z cvwi|

35) Avcwb †Zv Avgv‡`i Ae¯’v meB †`L‡Qb|

36) Avjøvn& ej‡jb: †n g~mv, Zzwg hv †P‡qQ Zv †Zvgv‡K †`qv nj|

37) Avwg †Zvgvi cÖwZ AviI GKevi AbyMÖn K‡iwQjvg|

38) hLb Avwg †Zvgvi gvZv‡K wb‡`©k w`‡qwQjvg hv AZtci ewY©Z n‡”Q|

39) †h, Zzwg (g~mv‡K) wm›`y‡K ivL, AZtci Zv `wiqvq fvwm‡q `vI, AZtci `wiqv Zv‡K Zx‡i †V‡j †`‡e| Zv‡K Avgvi kµ I Zvi kµ DwV‡q †b‡e| Avwg †Zvgvi cÖwZ gneŸZ mÂvwiZ K‡iwQjvg Avgvi wb‡Ri cÿ †_‡K, hv‡Z Zzwg Avgvi `„wói mvg‡b cªwZ cvwjZ nI|

40) hLb †Zvgvi fwMYx G‡m ejj: Avwg wK †Zvgv‡`i‡K e‡j †`e †K Zv‡K jvjb cvjb Ki‡e| AZtci Avwg †Zvgv‡K †Zvgvi gvZvi Kv‡Q wdwi‡q w`jvg, hv‡Z Zvi Pÿz kxZj nq Ges `ytL bv cvq| Zzwg GK e¨w³‡K nZ¨v K‡iwQ‡j, AZtci Avwg †Zvgv‡K GB `ywðšÍv †_‡K gyw³ †`B; Avwg †Zvgv‡K A‡bK cixÿv K‡iwQ| AZtci Zzwg K‡qK eQi gv`Bqvb evmx‡`i g‡a¨ Ae¯'vb K‡iwQ‡j; †n g~mv, AZtci Zzwg wba©vwiZ mg‡q G‡mQ|

41) Ges Avwg †Zvgv‡K Avgvi wb‡Ri Rb¨ ˆZix K‡i wb‡qwQ|

42) Zzwg I †Zvgvi fvB Avgvi wb`k©bvejxmn hvI Ges Avgvi m¥i‡Y ˆkw_j¨ K‡iv bv|

43) †Zvgiv Df‡q †diAvD‡bi Kv‡Q hvI †m Lye D×Z n‡q †M‡Q|

44) AZtci †Zvgiv Zv‡K bgª K_v ej, nq‡Zv †m wPšÍv-fvebv Ki‡e A_ev fxZ n‡e|

45) Zviv ejj: †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Avgiv Avk¼v Kwi †h, †m Avgv‡`i cÖwZ Ryjyg Ki‡e wKsev D‡ËwRZ n‡q DV‡e|

46) Avjøvn& ej‡jb: †Zvgiv fq K‡iv bv, Avwg †Zvgv‡`i mv‡_ AvwQ, Avwg kywb I †`wL|

47) AZGe †Zvgiv Zvi Kv‡Q hvI Ges ej: Avgiv Df‡qB †Zvgvi cvjbKZ©vi †cÖwiZ im~j, AZGe Avgv‡`i mv‡_ ebx BmivCj‡K †h‡Z `vI Ges Zv‡`i‡K wbcxob K‡iv bv| Avgiv †Zvgvi cvjbKZ©vi KvQ †_‡K wb`k©b wb‡q †Zvgvi Kv‡Q AvMgb K‡iwQ| Ges †h mrc_ AbymiY K‡i, Zvi cÖwZ kvwšÍ|

48) Avgiv Inx jvf K‡iwQ †h, †h e¨w³ wg_¨v‡ivc K‡i Ges gyL wdwi‡q †bq, Zvi Dci Avhve co‡e|

49) †m ejj: Z‡e †n g~mv, †Zvgv‡`i cvjbKZ©v †K?

50) g~mv ej‡jb: Avgv‡`i cvjbKZ©v wZwb, whwb cÖ‡Z¨K e¯Í~‡K Zvi †hvM¨ AvK…wZ `vb K‡i‡Qb, AZtci c_cÖ`k©b K‡i‡Qb|

51) †divDb ejj: Zvn‡j AZxZ hy‡Mi †jvK‡`i Ae¯'v wK?

52) g~mv ej‡jb: Zv‡`i Lei Avgvi cvjbKZ©vi Kv‡Q wjwLZ Av‡Q| Avgvi cvjbKZ©v åvšÍ nb bv Ges we¯§„ZI nb bv|

53) wZwb †Zvgv‡`i R‡b¨ c„w_ex‡K kh¨v K‡i‡Qb Ges Zv‡Z Pjvi c_ K‡i‡Qb, AvKvk †_‡K e„wó el©Y K‡i‡Qb Ges Zv Øviv Avwg wewfbœ cÖKvi Dw™¢` Drcbœ K‡iwQ|

54) †Zvgiv Avnvi Ki Ges †Zvgv‡`i PZz¯c` RšÍ~ Pivl| wbðq G‡Z we‡eK evb‡`i R‡b¨ wb`k©b i‡q‡Q|

55) G gvwU †_‡KB Avwg †Zvgv‡`i‡K m„Rb K‡iwQ, G‡ZB †Zvgv‡`i‡K wdwi‡q w`e Ges cybivq G †_‡KB Avwg †Zvgv‡`i‡K DwÌZ Kie|

56) Avwg †divDb‡K Avgvi me wb`k©b †`wL‡q w`‡qwQ, AZtci †m wg_¨v Av‡ivc K‡i‡Q Ges Agvb¨ K‡i‡Q|

57) †m ejj: †n g~mv, Zzwg wK hv`yi †Rv‡i Avgv‡`i‡K †`k †_‡K ewn®Kvi Kivi R‡b¨ AvMgb K‡iQ?

58) AZGe, AvgivI †Zvgvi †gvKv‡ejvq †Zvgvi wbKU Abyiƒc hv`y Dcw¯’Z Kie| myZivs Avgv‡`i I †Zvgvi g‡a¨ GKwU Iqv`vi w`b wVK Ki, hvi †Ljvd AvgivI Kie bv Ges ZzwgI Ki‡e bv GKwU cwi®Kvi cÖvšÍ‡i|

59) g~mv ejj: †Zvgv‡`i Iqv`vi w`b Drm‡ei w`b Ges c~e©v‡nŸ †jvKRb mg‡eZ n‡e|

60) AZtci †divDb cÖ¯’vb Kij Ges Zvi me Kjv‡KŠkj Rgv Kij AZtci Dcw¯_Z nj|

61) g~mv (Avt) Zv‡`i‡K ej‡jb: `yf©vM¨ †Zvgv‡`i; †Zvgiv Avjøvn&i cÖwZ wg_¨v Av‡ivc K‡iv bv| Zvn‡j wZwb †Zvgv‡`i‡K Avhve Øviv aesm K‡i †`‡eb| †h wg_¨v D`fveb K‡i, †mB wedj g‡bvi_ n‡q‡Q|

62) AZtci Zviv Zv‡`i Kv‡R wb‡R‡`i g‡a¨ weZK© Kij Ges †Mvc‡b civgk© Kij|

63) Zviv ejj: GB `yBRb wbwðZB hv`yKi, Zviv Zv‡`i hv`y Øviv †Zvgv‡`i‡K †Zvgv‡`i †`k †_‡K ewn¯‹vi Ki‡Z Pvq Ges †Zvgv‡`i DrK…ó Rxeb e¨e¯’v iwnZ Ki‡Z Pvq|

64) AZGe, †Zvgiv †Zvgv‡`i Kjv‡KŠkj mymsnZ Ki, AZtci mvwie× n‡q Avm| AvR †h Rqx n‡e, †mB mdjKvg n‡e|

65) Zviv ejj: †n g~mv, nq Zzwg wb‡ÿc Ki, bv nq Avgiv cÖ_‡g wb‡ÿc Kwi|

66) g~mv ej‡jb: eis †ZvgivB wb‡ÿc Ki| Zv‡`i hv`yi cÖfv‡e nVvr Zuvi g‡b nj, †hb Zv‡`i iwkMy‡jv I jvwVMy‡jv PzUvQywU Ki‡Q|

67) AZtci g~mv g‡b g‡b wKQyUv fxwZ Abyfe Ki‡jb|

68) Avwg ejjvg: fq K‡iv bv, Zywg weRqx n‡e|

69) †Zvgvi Wvb nv‡Z hv Av‡Q Zzwg Zv wb‡ÿc Ki| GUv hv wKQy Zviv K‡i‡Q Zv MÖvm K‡i †dj‡e| Zviv hv K‡i‡Q Zv †Zv †Kej hv`yK‡ii Kjv‡KŠkj| hv`yKi †hLv‡bB _vKzK, mdj n‡e bv|

70) AZtci hv`yKiiv †mR`vq c‡o †Mj| Zviv ejj: Avgiv nviyb I g~mvi cvjbKZ©vi cÖwZ wek¦vm ¯’vcb Kijvg|

71) †divDb ejj: Avgvi AbygwZ `v‡bi c~‡e©B? †Zvgiv wK Zvi cÖwZ wek¦vm ¯’vcb Ki‡j; †`LwQ †mB †Zvgv‡`i cÖavb, †m †Zvgv‡`i‡K hv`y wkÿv w`‡q‡Q| AZGe Avwg Aek¨B †Zvgv‡`i n¯Íc` wecixZ w`K †_‡K KZ©b Kie Ges Avwg †Zvgv‡`i‡K LR©yi e„‡ÿi Kv‡Û k~‡j Pove Ges †Zvgiv wbwðZ iƒ‡cB Rvb‡Z cvi‡e Avgv‡`i g‡a¨ Kvi Avhve K‡VviZi Ges AwaÿY ¯’vqx|

72) hv`yKiiv ejj: Avgv‡`i Kv‡Q †h, my¯có cÖgvY G‡m‡Q Zvi Dci Ges whwb Avgv‡`i †K m„wó K‡i‡Qb, Zuvi Dci Avgiv wKQz‡ZB †Zvgv‡K cÖvavb¨ †`e bv| AZGe, Zzwg hv B”Qv Ki‡Z cvi| Zzwg †Zv kyay GB cvw_©e Rxe‡bB hv Kivi Ki‡e|

73) Avgiv Avgv‡`i cvjbKZ©vi cÖwZ wek¦vm ¯’vcb K‡iwQ hv‡Z wZwb Avgv‡`i cvc Ges Zzwg Avgv‡`i‡K †h hv`y Ki‡Z eva¨ K‡iQ, Zv gvR©bv K‡ib| Avjøvn& †kªô I wPi¯’vqx|

74) wbðqB †h Zvi cvjbKZ©vi Kv‡Q Acivax n‡q Av‡m, Zvi Rb¨ i‡q‡Q Rvnvbœvg| †mLv‡b †m gi‡e bv Ges euvP‡eI bv|

75) Avi hviv Zuvi Kv‡Q Av‡m Ggb Cgvb`vi n‡q hvq mrKg© m¤úv`b K‡i‡Q, Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q myD”P gZ©ev|

76) emev‡mi Ggb cy‡®cv`¨vb i‡q‡Q hvi Zj‡`‡k w`‡q wbS©wiYxmg~n cÖevwnZ nq| †mLv‡b Zviv wPiKvj _vK‡e GUv Zv‡`iB cyi¯‹vi, hviv cweÎ nq|

77) Avwg g~mv cÖwZ GB g‡g© Inx Kijvg †h, Avgvi ev›`v‡`i‡K wb‡q ivwÎ‡hv‡M †ei n‡q hvI Ges Zv‡`i R‡b¨ mgy‡`ª ky®Kc_ wbg©vY Ki| †cQb †_‡K G‡m †Zvgv‡`i a‡i †djvi Avk¼v K‡iv bv Ges cvwb‡Z Wy‡e hvIqvi fq K‡iv bv|

78) AZtci †divDb Zvi ˆmb¨evwnbx wb‡q Zv‡`i cðv×veb Kij Ges mgy`ª Zv‡`i‡K m¤úY©iƒ‡c wbgw¾Z Kij|

79) †diAvDb Zvi m¤úÖ`vq‡K weåvšÍ K‡iwQj Ges mrc_ †`Lvqwb|

80) †n ebx-BmivCj! Avwg †Zvgv‡`i‡K †Zvgv‡`i kµzi Kej †_‡K D×vi K‡iwQ, Zzi cvnv‡oi `wÿY cv‡k¦© †Zvgv‡`i‡K cÖwZkÖywZ `vb K‡iwQ Ges †Zvgv‡`i Kv‡Q ÔgvbœvÕ I ÔmvjIqvÕ bvwhj K‡iwQ|

81) e‡jwQ: Avgvi †`qv cweÎ e¯Í~mg~n LvI Ges G‡Z mxgvjsNb K‡iv bv, Zv n‡j †Zvgv‡`i Dci Avgvi †µva †b‡g Avm‡e Ges hvi Dci Avgvi †µva †b‡g Av‡m †m aesm n‡q hvq|

82) Avi †h ZIev K‡i, Cgvb Av‡b Ges mrKg© K‡i AZtci mrc‡_ AUj _v‡K, Avwg Zvi cÖwZ Aek¨B ÿgvkxj|

83) †n g~mv, †Zvgvi m¤úÖ`vq‡K †cQ‡b †d‡j Zzwg Z¡iv Ki‡j †Kb?

84) wZwb ej‡jb: GB †Zv Zviv Avgvi †cQ‡b Avm‡Q Ges †n Avgvi cvjbKZ©v, Avwg ZvovZvwo †Zvgvi Kv‡Q Gjvg, hv‡Z Zzwg mšÍ~ó nI|

85) ej‡jb: Avwg †Zvgvi m¤úÖ`vq‡K cixÿv K‡iwQ †Zvgvi ci Ges mv‡gix Zv‡`i‡K c_åó K‡i‡Q|

86) AZtci g~mv Zuvi m¤úÖ`v‡qi Kv‡Q wd‡i †M‡jb µ× I AbyZß Ae¯'vq| wZwb ej‡jb: †n Avgvi m¤úÖ`vq, †Zvgv‡`i cvjbKZ©v wK †Zvgv‡`i‡K GKwU DËg cÖwZkÖywZ †`bwb? Z‡e wK cÖwZkÖywZi mgqKvj †Zvgv‡`i Kv‡Q `xN© n‡q‡Q, bv †Zvgiv †P‡qQ †h, †Zvgv‡`i Dci †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †µva †b‡g AvmyK, †h Kvi‡Y †Zvgiv Avgvi mv‡_ K…Z Iqv`v f½ Ki‡j?

87) Zviv ejj: Avgiv †Zvgvi mv‡_ K…Z Iqv`v †¯^"Qvq f½ Kwiwb; wKšÍ~ Avgv‡`i Dci †diDbx‡`i AjsKv‡ii †evSv Pvwc‡q †`qv n‡qwQj| AZtci Avgiv Zv wb‡ÿc K‡i w`‡qwQ| Ggwb fv‡e mv‡gixI wb‡ÿc K‡i‡Q|

88) AZtci †m Zv‡`i Rb¨ ‰Zix K‡i †ei Kij GKwU †Mv-erm, GKUv †`n, hvi g‡a¨ Miyi kã wQj| Zviv ejj: GUv †Zvgv‡`i Dcvm¨ Ges g~mvi I Dcvm¨, AZtci g~mv fy‡j †M‡Q|

89) Zviv wK †`‡L bv †h, GUv Zv‡`i †Kvb K_vi DËi †`q bv Ges Zv‡i †Kvb ÿwZ I DcKvi Kivi ÿgZvI iv‡L bv?

90) nviyb Zv‡`i‡K cy‡e©B e‡jwQ‡jb: †n Avgvi KIg, †Zvgiv †Zv GB †Mv-erm Øviv cixÿvq wbcwZZ n‡qQ Ges †Zvgv‡`i cvjbKZ©v `qvgq| AZGe, †Zvgiv Avgvi AbymiY Ki Ges Avgvi Av‡`k †g‡b Pj|

91) Zviv ejj: g~mv Avgv‡`i Kv‡Q wd‡i Avmv ch©šÍ Avgiv m`vme©`v Gi mv‡_B mshy³ n‡q e‡m _vKe|

92) g~mv ej‡jb: †n nviyb, Zzwg hLb Zv‡`i‡K c_ åó n‡Z †`L‡j, ZLb †Zvgv‡K wK‡m wbe„Ë Kij ?

93) Avgvi c`v¼ AbymiY Kiv †_‡K? Z‡e Zzwg wK Avgvi Av‡`k Agvb¨ K‡iQ?

94) wZwb ej‡jb: †n Avgvi Rbbx-Zbq, Avgvi k¥kÖy I gv_vi Pzj a‡i AvKl©Y K‡iv bv; Avwg Avk¼v Kijvg †h, Zzwg ej‡e: Zzwg ebx-BmivCj‡`i g‡a¨ we‡f` m„wó K‡iQ Ges Avgvi K_v m¥i‡Y ivLwb|

95) g~mv ej‡jb †n mv‡gix, GLb †Zvgvi e¨vcvi wK?

96) †m ejj: Avwg †`Ljvg hv A‡b¨iv †`‡Lwb| AZtci Avwg †mB †cÖwiZ e¨w³i c`wP‡nƒi bxP †_‡K GK gywV gvwU wb‡q wbjvg| AZtci Avwg Zv wb‡ÿc Kijvg| Avgv‡K Avgvi gb GB gš¿YvB w`j|

97) g~mv ej‡jb: `~i n, †Zvi Rb¨ mviv Rxeb G kvw¯ÍB iBj †h, ZzB ejwe; Avgv‡K ¯ck© K‡iv bv, Ges †Zvi Rb¨ GKwU wbw`©ó Iqv`v Av‡Q, hvi e¨wZµg n‡e bv| ZzB †Zvi †mB Bjv‡ni cÖwZ jÿ¨ Ki, hv‡K ZzB wN‡i _vKwZ| Avgiv †mwU Rvwj‡q †`eB| AZtci G‡K wewÿß K‡i mvM‡i Qwo‡q †`eB|

98) †Zvgv‡`i Bjvn †Zv †Kej Avjøvn&B, whwb e¨ZxZ Ab¨ †Kvb Bjvn †bB| me welq Zuvi Áv‡bi cwiwafy³|

99) Ggwbfv‡e Avwg c~‡e© hv N‡U‡Q, Zvi msev` Avcbvi Kv‡Q eY©bv Kwi| Avwg Avgvi KvQ †_‡K Avcbv‡K `vb K‡iwQ covi MÖš'|

100) †h G †_‡K gyL wdwi‡q †b‡e, †m †Kqvg‡Zi w`b †evSv enb Ki‡e|

101) Zviv Zv‡Z wPiKvj _vK‡e Ges †Kqvg‡Zi w`b GB †evSv Zv‡`i R‡b¨ g›` n‡e|

102) †hw`b wm½vq d,rKvi †`qv n‡e, †mw`b Avwg Acivax‡`i‡K mg‡eZ Kie bxj Pÿz Ae¯'vq|

103) Zviv Pzwcmv‡i ci¯c‡i ejvewj Ki‡e: †Zvgiv gvÎ `k w`b Ae¯'vb K‡iwQ‡j|

104) Zviv wK e‡j Zv Avwg fv‡jvfv‡e Rvwb| Zv‡`i g‡a¨ †h, A‡cÿvK…Z DËg c‡_i Abymvix †m ej‡e: †Zvgiv gvÎ GKw`b Ae¯'vb K‡iwQ‡j|

105) Zviv Avcbv‡K cvnvo m¤ú‡K© cÖkœ Kiv| AZGe, Avcwb ejyb: Avgvi cvjbKZ©v cnvomg~n‡K mg~‡j DrcvUb K‡i wewÿß K‡i w`‡eb|

106) AZtci c„w_ex‡K gm„Y mgZjf~wg K‡i Qvo‡eb|

107) Zzwg Zv‡Z †gvo I wUjv †`L‡e bv|

108) †mB w`b Zviv AvnevbKvixi AbymiY Ki‡e, hvi K_v Gw`K-‡mw`K n‡e bv Ges `qvgq Avjøvn&i f‡q me kã ÿxY n‡q hv‡e| myZivs g„`y MyÄb e¨ZxZ Zzwg wKQzB kyb‡e bv|

109) `qvgq Avjøvn& hv‡K AbygwZ †`‡eb Ges hvi K_vq mšÍ~ó n‡eb †m Qvov Kvil mycvwik †mw`b †Kvb DcKv‡i Avm‡e bv|

110) wZwb Rv‡bb hv wKQy Zv‡`i mvg‡b I cðv‡Z Av‡Q Ges Zviv Zv‡K Ávb Øviv AvqË Ki‡Z cv‡i bv|

111) †mB wPiÄxe wPi¯'vqxi mvg‡b me gyLgÛj AebwgZ n‡e Ges †m e¨_© n‡e †h Ryjy‡gi †evSv enb Ki‡e|

112) †h Cgvb`vi Ae¯'vq mrKg© m¤úv`b K‡i, †m Ryjyg I ÿwZi Avk¼v Ki‡e bv|

113) Ggwbfv‡e Avwg Aviex fvlvq †KviAvb bvwhj K‡iwQ Ges G‡Z bvbvfv‡e mZK©evYx e¨³ K‡iwQ, hv‡Z Zviv Avjøvn&fxiy nq A_ev Zv‡`i AšÍ‡i wPšÍvi †LvivK †hvMvq|

114) mwZ¨Kvi Aaxk¦i Avjøvn& gnvb| Avcbvi cÖwZ Avjøvn&i Inx m¤úyY© nIqvi c~‡e© Avcwb †KviAvb MÖn‡Yi e¨cv‡i Zvovnyov Ki‡eb bv Ges ejyb: †n Avgvi cvjbKZ©v, Avgvi Ávb e„w× Kiyb|

115) Avwg BwZc~‡e© Av`g‡K wb‡`©k w`‡qwQjvg| AZtci †m fy†j wM‡qwQj Ges Avwg Zvi g‡a¨ `„pZv cvBwb|

116) hLb Avwg †d‡ikZv‡`i‡K ejjvg: †Zvgiv Av`g‡K †mR`v Ki, ZLb Bejxm e¨ZxZ mevB †mR`v Kij| †m Agvb¨ Kij|

117) AZtci Avwg ejjvg: †n Av`g, G †Zvgvi I †Zvgvi ¯¿xi kÎy, myZivs †m †hb †ei K‡i bv †`q †Zvgv‡`i RvbœvZ †_‡K| Zvn‡j †Zvgiv K‡ó cwZZ n‡e|

118) †Zvgv‡K GB †`qv nj †h, Zzwg G‡Z ÿzavZ© n‡e bv Ges e¯¿nxY n‡e bv|

119) Ges †Zvgvi wccvmvI n‡e bv Ges †iŠ‡`ªI Kó cv‡e bv|

120) AZtci kqZvb Zv‡K Kzgš¿bv w`j, ejj: †n Av`g, Avwg wK †Zvgv‡K e‡j w`e AbšÍKvj RxweZ _vKvi e„‡ÿi K_v Ges Awebk¦i ivR‡Z¡i K_v?

121) AZtci Zviv Df‡qB Gi dj fÿY Kij, ZLb Zv‡`i mvg‡b Zv‡`i j¾v¯’vb Ly‡j †Mj Ges Zviv Rvbœv‡Zi e„ÿ-cÎ Øviv wb‡R‡`i‡K Ave„Z Ki‡Z kyiy Kij| Av`g Zvi cvjbKZ©vi Aeva¨Zv Kij, d‡j †m c_ åô n‡q †Mj|

122) Gici Zvi cvjbKZ©v Zv‡K g‡bvbxZ Ki‡jb, Zvi cÖwZ g‡bv‡hvMx n‡jb Ges Zv‡K myc‡_ Avbqb Ki‡jb|

123) wZwb ej‡jb: †Zvgiv Df‡qB GLvb †_‡K GK m‡½ †b‡g hvI| †Zvgiv G‡K Ac‡ii kÎy| Gici hw` Avgvi cÿ †_‡K †Zvgv‡`i Kv‡Q †n`v‡qZ Av‡m, ZLb †h Avgvi ewY©Z c_ AbymiY Ki‡e, †m c_åô n‡e bv Ges K‡ó cwZZ n‡e bv|

124) Ges †h Avgvi m¥iY †_‡K gyL wdwi‡q †b‡e, Zvi RxweKv msKxY© n‡e Ges Avwg Zv‡K †Kqvg‡Zi w`b AÜ Ae¯’vq DwÌZ Kie|

125) †m ej‡e: †n Avgvi cvjbKZ©v Avgv‡K †Kb AÜ Ae¯’vq DwÌZ Ki‡jb? Avwg †Zv Pÿzgvb wQjvg|

126) Avjøvn& ej‡eb: Ggwbfv‡e †Zvgvi Kv‡Q Avgvi AvqvZmg~n G‡mwQj, AZtci Zzwg †mMy‡jv fy‡j wM‡qwQ‡j| †Zgwbfv‡e AvR †Zvgv‡K fy‡j hve|

127) Ggwbfv‡e Avwg Zv‡K cÖwZdj †`e, †h mxgvj•Nb K‡i Ges cvjbKZ©vi K_vq wek¦vm ¯’vcb bv K‡i| Zvi ciKv‡ji kvw¯Í K‡VviZi Ges A‡bK ¯’vqx|

128) Avwg G‡`i c~‡e© A‡bK m¤úÖ`vq‡K aesm K‡iwQ| hv‡`i evmfywg‡Z Giv wePiY K‡i, GUv wK G‡`i‡K mrc_ cÖ`k©b Kij bv? wbðq G‡Z eyw×gvb‡`i R‡b¨ wb`k©bvejx i‡q‡Q|

129) Avcbvi cvjbKZ©vi cÿ †_‡K c~e© wm×všÍ Ges GKwU Kvj wbw`©ó bv _vK‡j kvw¯Í Aek¨¤¢vex n‡q †hZ|

130) myZivs Giv hv e‡j †m wel‡q ‰ah© aviY Kiyb Ges Avcbvi cvjbKZ©vi cÖksmv cweÎZv I gwngv †Nvlbv Kiyb m~‡h©v`‡qi c~‡e©, m~h©v‡¯Íi c~‡e© Ges cweÎZv I gwngv †Nvlbv Kiyb ivwÎi wKQz Ask I w`evfv‡M, m¤¢eZt Zv‡Z Avcwb mšÍ~ó n‡eb|

131) Avwg G‡`i wewfbœ cÖKvi †jvK‡K cixÿv Kivi R‡b¨ cvw_©eRxe‡bi †mŠ›`h© ¯^iƒc †fvM-wejv‡mi †h DcKiY w`‡qwQ, Avcwb †mB me e¯Í~i cÖwZ `„wó wb‡ÿc Ki‡eb bv| Avcbvi cvjbKZ©vi †`qv wiwhK DrK…ó I AwaK ¯’vqx|

132) Avcwb Avcbvi cwiev‡ii †jvK‡`i‡K bvgv‡hi Av‡`k w`b Ges wb‡RI Gi Ici AwePj _vKzb| Avwg Avcbvi Kv‡Q †Kvb wiwhK PvB bv| Avwg Avcbv‡K wiwhK †`B Ges Avjøvn& fxiyZvi cwiYvg kyf|

133) Giv e‡j: †m Avgv‡`i Kv‡Q Zvi cvjbKZ©vi KvQ †_‡K †Kvb wb`k©b Avbqb K‡i bv †Kb? Zv‡`i Kv‡Q wK cÖgvY Av‡mwb, hv c~e©eZ©x MÖš’mg~‡n Av‡Q?

134) hw` Avwg G‡`i‡K BwZc~‡e© †Kvb kvw¯Í Øviv aŸsm KiZvg, Z‡e Giv ejZ: †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Avcwb Avgv‡`i Kv‡Q GKRb im~j †cÖiY Ki‡jb bv

†Kb? Zvn‡j †Zv Avgiv AcgvwbZ I †nq nIqvi c~‡e©B Avcbvi wb`k©b mg~n †g‡b PjZvg|

135) ejyb, cÖ‡Z¨‡KB c_cv‡b †P‡q Av‡Q, myZivs †ZvgivI c_cv‡b †P‡q _vK| A`~i fwel¨‡Z †Zvgiv Rvb‡Z cvi‡e †K mij c‡_i cw_K Ges †K mrc_ cÖvß n‡q‡Q|

(21) Avw¤^qvt

1) gvby‡li wnmve-wKZv‡ei mgq wbKUeZx©; A_P Zviv †eLei n‡q gyL wdwi‡q wb‡”Q|

2) Zv‡`i Kv‡Q Zv‡`i cvjbKZ©vi cÿ †_‡K hLbB †Kvb bZzb Dc‡`k Av‡m, Zviv Zv †Ljvi Q‡j kªeY K‡i|

3) Zv‡`i AšÍi _v‡K †Ljvq gË| Rv‡jgiv †Mvc‡b civgk© K‡i, †m †Zv †Zvgv‡`iB gZ GKRb gvbyl; GgZve¯’vq †`‡L ky‡b †Zvgiv Zvi hv`yi Ke‡j †Kb co?

4) cqM¤¦i ej‡jb: b‡fvgÛj I fygÛ‡ji K_vB Avgvi cvjbKZ©v Rv‡bb| wZwb mewKQy †kv‡bb, mewKQy Rv‡bb|

5) GQvov Zviv AviI e‡j: AjxK ¯^cœ; bv †m wg_¨v D™¢veb K‡i‡Q, bv †m GKRb Kwe| AZGe †m Avgv‡`i Kv‡Q †Kvb wb`k©b Avbqb KiyK, †hgb wb`k©b mn AvMgb K‡iwQ‡jb c~e©eZx©MY|

6) Zv‡`i c~‡e© †hme Rbc` Avwg aesm K‡i w`‡qwQ, Zviv wek¦vm ¯’vcb K‡iwb; GLb Giv wK wek¦vm ¯’vcb Ki‡e?

7) Avcbvi c~‡e© Avwg gvbylB †cÖiY K‡iwQ, hv‡`i Kv‡Q Avwg Inx cvVvZvg| AZGe †Zvgiv hw` bv Rvb Z‡e hviv m¥iY iv‡L Zv‡`i‡K wR‡Ám Ki|

8) Avwg Zv‡`i‡K Ggb †`n wewkó Kwiwb †h, Zviv Lv`¨ fÿY KiZ bv Ges Zviv wPi¯’vqxI wQj bv|

9) AZtci Avwg Zv‡`i‡K †`qv Avgvi cÖwZkÖywZ c~Y© Kijvg myZivs Zv‡`i‡K Ges hv‡`i‡K B”Qv euvwP‡q w`jvg Ges aesm K‡i wQjvg mxgvj•NbKvix‡`i‡K|

10) Avwg †Zvgv‡`i cÖwZ GKwU wKZve AeZx©Y© K‡iwQ; G‡Z †Zvgv‡`i R‡b¨ Dc‡`k i‡q‡Q| †Zvgiv wK †evS bv?

11) Avwg KZ Rbc‡`i aŸsm mvab K‡iwQ hvi Awaevmxiv wQj cvcx Ges Zv‡`i ci m„wó K‡iwQ Ab¨ RvwZ|

12) AZtci hLb Zviv Avgvi Avhv‡ei K_v †Ui †cj, ZLbB Zviv †mLvb †_‡K cjvqb Ki‡Z jvMj|

13) cjvqb K‡iv bv Ges wd‡i Gm, †hLv‡b †Zvgiv wejvwmZvq gË wQ‡j I †Zvgv‡`i AvevmM„‡n; m¤¢eZ; †KD †Zvgv‡`i wR‡Ám Ki‡e|

14) Zviv ejj: nvq, `y‡f©vM Avgv‡`i, Avgiv Aek¨B cvcx wQjvg|

15) Zv‡`i GB AvZ©bv` me mgq wQj, †kl ch©šÍ Avwg Zv‡`i‡K K‡i w`jvg †hb KwZ©Z km¨ I wbe©vwcZ AwMœ&|

16) AvKvk c„w_ex GZ`yf‡qi g‡a¨ hv Av‡Q, Zv Avwg µxov”Q‡j m„wó Kwiwb|

17) Avwg hw` µxov DcKiY m„wó Ki‡Z PvBZvg, Z‡e Avwg Avgvi Kv‡Q hv Av‡Q Zv ØvivB Zv KiZvg, hw` Avgv‡K Ki‡Z nZ|

18) eis Avwg mZ¨‡K wg_¨vi Dci wb‡ÿc Kwi, AZtci mZ¨ wg_¨vi g¯ÍK PzY©-weP~Y© K‡i †`q, AZtci wg_¨v ZrÿYvr wbwðý n‡q hvq| †Zvgiv hv ejQ, Zvi R‡b¨ †Zvgv‡`i `y‡f©vM|

19) b‡fvgÛj I fygÛ‡j hviv Av‡Q, Zviv ZuviB| Avi hviv Zuvi mvwbœ‡a¨ Av‡Q Zviv Zuvi Bev`‡Z AnsKvi K‡i bv Ges AjmZvI K‡i bv|

20) Zviv ivwÎw`b Zuvi cweÎZv I gwngv eY©bv K‡i Ges K¬všÍ nq bv|

21) Zviv wK g„wËKv Øviv ‰Zix Dcvm¨ MÖnY K‡i‡Q, †h Zviv Zv‡`i‡K RxweZ Ki‡e?

22) hw` b‡fvgÛj I fygÛ‡j Avjøvn& e¨ZxZ Ab¨vb¨ Dcvm¨ _vKZ, Z‡e Df‡qi aŸsm n‡q †hZ| AZGe Zviv hv e‡j, Zv †_‡K Avi‡ki AwacwZ Avjøvn& cweÎ|

23) wZwb hv K‡ib, Zrm¤ú‡K© wZwb wRÁvwmZ n‡eb bv Ges Zv‡`i‡K wR‡Ám Kiv n‡e|

24) Zviv wK Avjøvn& e¨ZxZ Ab¨vb¨ Dcvm¨ MÖnY K‡i‡Q? ejyb, †Zvgiv †Zvgv‡`i cÖgvY Avb| GUvB Avgvi m½x‡`i K_v Ges GUvB Avgvi cye©eZ©x‡`i K_v| eis Zv‡`i AwaKvskB mZ¨ Rv‡b bv; AZGe Zviv Uvjevnvbv K‡i|

25) Avcbvi c~‡e© Avwg †h ivm~jB †cÖiY K‡iwQ, Zv‡K G Av‡`kB †cÖiY K‡iwQ †h, Avwg e¨ZxZ Ab¨ †Kvb Dcvm¨ †bB| myZivs AvgviB Gev`Z Ki|

26) Zviv ejj: `qvgq Avjøvn& mšÍvb MÖnY K‡i‡Q| Zuvi Rb¨ KLbI Bnv †hvM¨ bq; eis Zviv †Zv Zuvi m¤§vwbZ ev›`v|

27) Zviv Av‡M †e‡o K_v ej‡Z cv‡i bv Ges Zviv Zuvi Av‡`‡kB KvR K‡i|

28) Zv‡`i m¤§y‡L I cðv‡Z hv Av‡Q, Zv wZwb Rv‡bb| Zviv kyay Zv‡`i R‡b¨ mycvwik K‡i, hv‡`i cÖwZ Avjøvn& mšÍ~ó Ges Zviv Zuvi f‡q fxZ|

29) Zv‡`i g‡a¨ †h e‡j †h, wZwb e¨ZxZ AvwgB Dcvm¨, Zv‡K Avwg Rvnvbœv‡gi kvw¯Í †`e| Avwg Rv‡jg‡`i‡K Gfv‡eB cÖwZdj w`‡q _vwK|

30) Kv‡diiv wK †f‡e †`‡L bv †h, AvKvkgÛjx I c„w_exi gyL eÜ wQj, AZtci Avwg Dfq‡K Ly‡j w`jvg Ges cÖvYešÍ mewKQy Avwg cvwb †_‡K m„wó Kijvg| GciI wK Zviv wek¦vm ¯’vcb Ki‡e bv?

31) Avwg c„w_ex‡Z fvix †evSv †i‡L w`‡qwQ hv‡Z Zv‡`i wb‡q c„w_ex Suy‡K bv c‡o Ges Zv‡Z cÖk¯Í c_ †i‡LwQ, hv‡Z Zviv c_ cÖvß nq|

32) Avwg AvKvk‡K myiwÿZ Qv` K‡iwQ; A_P Zviv Avgvi AvKvk¯’ wb`k©bvejx †_‡K gyL wdwi‡q iv‡L|

33) wZwbB m„wó K‡i‡Qb ivwÎ I w`b Ges m~h© I P›`ª| mevB Avcb Avcb Kÿc‡_ wePiY K‡i|

34) Avcbvi c~‡e©I †Kvb gvbyl‡K Avwg AbšÍ Rxeb `vb Kwiwb| myZivs Avcbvi g„Zz¨ n‡j Zviv wK wPiÄxe n‡e?

35) cÖ‡Z¨K‡K g„Zz¨i ¯^v` Av¯^v`b Ki‡Z n‡e| Avwg †Zvgv‡`i‡K g›` I fvj Øviv cixÿv K‡i _vwK Ges AvgviB Kv‡Q †Zvgiv cÖZ¨vewZ©Z n‡e|

36) Kv‡diiv hLb Avcbv‡K †`‡L ZLb Avcbvi mv‡_ VvÆv Kiv Qvov Zv‡`i Avi †Kvb KvR _v‡K bv, GwK †mB e¨w³, †h †Zvgv‡`i †`e-‡`ex‡`i mgv‡jvPbv K‡i? Ges ZvivB †Zv ingvb' Gi Av‡jvPbvq A¯^xKvi K‡i|

37) m„wóMZ fv‡e gvbyl Z¡ivcÖeY, Avwg mËiB †Zvgv‡`i‡K Avgvi wb`k©bvejx †`Lve| AZGe Avgv‡K kxNÖ Ki‡Z e‡jv bv|

38) Ges Zviv e‡j: hw` †Zvgiv mZ¨ev`x nI Z‡e GB Iqv`v K‡e cyY© n‡e?

39) hw` Kv‡diiv H mgqwU RvbZ, hLb Zviv Zv‡`i m¤§yL I c„ô‡`k †_‡K AwMœ cÖwZ‡iva Ki‡Z cvi‡e bv Ges Zviv mvnvh¨ cÖvß n‡e bv|

40) eis Zv Avm‡e Zv‡`i Dci AZwK©Z fv‡e, AZtci Zv‡`i‡K Zv nZeyw× K‡i †`‡e, ZLb Zviv Zv †iva Ki‡Z cvi‡e bv Ges Zv‡`i‡K AeKvkI †`qv n‡e bv|

41) Avcbvi c~‡e©I A‡bK ivm~‡ji mv‡_ VvÆv-we™ªƒc Kiv n‡q‡Q| AZtci †h wel‡q Zviv VvÆv KiZ Zv D‡jUv VvÆvKvix‡`i DciB AvcwZZ n‡q‡Q|

42) ejyb: ÔingvbÕ †_‡K †K †Zvgv‡`i‡K †ndvhZ Ki‡e iv‡Î I w`‡b| eis Zviv Zv‡`i cvjbKZ©vi m¥iY †_‡K gyL wdwi‡q iv‡L|

43) Z‡e wK Avwg e¨ZxZ Zv‡`i Ggb †`e-‡`ex Av‡Q hviv Zv‡`i‡K iÿv Ki‡e? Zviv †Zv wb‡R‡`iB mvnvh¨ Ki‡Z mÿg bq Ges Zviv Avgvi †gvKv‡ejvq mvnvh¨KvixI cv‡e bv|

44) eis Avwg Zv‡`i‡K Ges Zv‡`i evc-`v`v‡K †fvMm¤¦vi w`‡qwQjvg, GgbwK Zv‡`i Avqy¯‹vjI `xN© n‡qwQj| Zviv wK †`‡L bv †h, Avwg Zv‡`i †`k‡K PZzw`©K †_‡K nªvm K‡i AvbwQ| GiciI wK Zviv weRqx n‡e?

45) ejyb: Avwg †Zv †Kej Inxi gva¨‡gB †Zvgv‡`i‡K mZK© Kwi, wKšÍ~ ewai‡`i‡K hLb mZK© Kiv nq, ZLb Zviv †m mZK©evYx †kv‡b bv|

46) Avcbvi cvjbKZ©vi Avhv‡ei wKQygvÎI Zv‡`i‡K ¯ck© Ki‡j Zviv ej‡Z \_vK‡e, nvq Avgv‡`i `yfv©M¨, Avgiv Aek¨B cvcx wQjvg|

47) Avwg †Kqvg‡Zi w`b b¨vqwePv‡ii gvb`Û ¯’vcb Kie| myZivs KviI cÖwZ Ryjyg n‡e bv| hw` †Kvb Avgj mwilvi `vbv cwigvYI nq, Avwg Zv Dcw¯’Z Kie Ges wnmve MÖn‡Yi R‡b¨ AvwgB h‡_ó|

48) Avwg g~mv I nviyY‡K `vb K‡iwQjvg gxgvsmvKvix MÖš’, Av‡jv I Dc‡`k, Avjøvn& fxiy‡`i R‡b¨

49) hviv bv †`‡LB Zv‡`i cvjbKZ©v‡K fq K‡i Ges †Kqvg‡Zi f‡q kw¼Z|

50) Ges GUv GKUv eiKZgq Dc‡`k, hv Avwg bvwhj K‡iwQ| AZGe †Zvgiv wK G‡K A¯^xKvi Ki?

51) Avi, Avwg BwZc~‡e© Beivnxg‡K Zvi mrcš’v `vb K‡iwQjvg Ges Avwg Zvi m¤ú‡K© mg¨K cwiÁvZ I wQjvg|

52) hLb wZwb Zuvi wcZv I Zuvi m¤úÖ`vq‡K ej‡jb: GB g~wZ©My‡jv Kx, hv‡`i †Zvgiv c~Rvix n‡q e‡m AvQ|

53) Zviv ejj: Avgiv Avgv‡`i evc-`v`v‡K G‡`i cyRv Ki‡Z †`‡LwQ|

54) wZwb ej‡jb: †Zvgiv cÖKvk¨ †Mvgivnx‡Z AvQ Ges †Zvgv‡`i evc-`v`vivI|

55) Zviv ejj: Zzwg wK Avgv‡`i Kv‡Q mZ¨mn AvMgb K‡iQ, bv Zzwg †KŠZzK KiQ?

56) wZwb ej‡jb: bv, wZwbB †Zvgv‡`i cvjbKZ©v whwb b‡fvgÛj I fygÛ‡ji cvjbKZ©v, whwb GMy‡jv m„wó K‡i‡Qb; Ges Avwg GB wel‡qiB mvÿ¨`vZv|

57) Avjøvn&i Kmg, hLb †Zvgiv c„ô cª`k©b K‡i P‡j hv‡e, ZLb Avwg †Zvgv‡`i g~wZ©My‡jvi e¨vcv‡i GKUv e¨e¯’v Aej¤¦b Kie|

58) AZtci wZwb †mMy‡jv‡K P~Y©-wePzY© K‡i w`‡jb I‡`i cÖavbwU e¨ZxZ: hv‡Z Zviv Zuvi Kv‡Q cÖZ¨veZ©b K‡i|

59) Zviv ejj: Avgv‡`i Dcvm¨‡`i mv‡_ Giƒc e¨envi †K Kij? †m †Zv wbðqB †Kvb Rvwjg|

60) KZK †jv‡K ejj: Avgiv GK hyeK‡K Zv‡`i m¤ú‡K© weiƒc Av‡jvPbv Ki‡Z ky‡bwQ; Zv‡K Beªvnxg ejv nq|

61) Zviv ejj: Zv‡K Rbmg‡ÿ Dcw¯’Z Ki, hv‡Z Zviv †`‡L|

62) Zviv ejj: †n Beivnxg ZzwgB wK Avgv‡`i Dcvm¨‡`i mv‡_ Giƒc e¨envi K‡iQ?

63) wZwb ej‡jb: bv G‡`i GB cÖavbB †Zv GKvR K‡i‡Q| AZGe Zv‡`i‡K wR‡Ám Ki, hw` Zviv K_v ej‡Z cv‡i|

64) AZtci g‡b g‡b wPšÍv Kij Ges ejj: †jvK mKj; †ZvgivB †e Bbmvd|

65) AZtci Zviv Suy‡K †Mj g¯ÍK bZ K‡i: ÒZzwg †Zv Rvb †h, Giv K_v e‡j bvÓ

66) wZwb ej‡jb: †Zvgiv wK Avjøvn&i cwie‡Z© Ggb wKQyi Gev`Z Ki, hv †Zvgv‡`i †Kvb DcKvi I Ki‡Z cv‡i bv Ges ÿwZI Ki‡Z cv‡i bv ?

67) waK †Zvgv‡`i R‡b¨ Ges †Zvgiv Avjøvn& e¨ZxZ hv‡`iB Gev`Z Ki, I‡`i R‡b¨| †Zvgiv wK †evS bv?

68) Zviv ejj: G‡K cywo‡q `vI Ges †Zvgv‡`i Dcvm¨‡`i mvnvh¨ Ki, hw` †Zvgiv wKQy Ki‡Z PvI|

69) Avwg ejjvg: †n AwMœ, Zzwg Beivnx‡gi Dci kxZj I wbivc` n‡q hvI|

70) Zviv Beivnx‡gi weiy‡× dw›` AvuU‡Z PvBj, AZtci Avwg Zv‡`i‡KB me©vwaK ÿwZMÖ¯’ K‡i w`jvg|

71) Avwg Zuv‡K I jyZ‡K D×vi K‡i †mB †`‡k †cuŠwQ‡q w`jvg, †hLv‡b Avwg we‡k¦i R‡b¨ Kj¨vY †i‡LwQ|

72) Avwg Zv‡K `vb Kijvg BmnvK I cyi¯‹vi ¯^iƒc w`jvg BqvKze Ges cÖ‡Z¨K‡KB mrKg© civqY Kijvg|

73) Avwg Zuv‡`i‡K †bZv Kijvg| Zuviv Avgvi wb‡`©k Abymv‡i c_ cÖ`k©b Ki‡Zb| Avwg Zuv‡`i cªwZ Inx bvwhj Kijvg mrKg© Kivi, bvgvh Kv‡qg Kivi Ges hvKvZ `vb Kivi| Zuviv Avgvi Gev`‡Z e¨vc„Z wQj|

74) Ges Avwg jyZ‡K w`‡qwQjvg cÖÁv I Ávb Ges Zuv‡K H Rbc` †_‡K D×vi K‡iwQjvg, hviv †bvsiv Kv‡R wjß wQj| Zviv g›` I bvdigvb m¤úÖ`vq wQj|

75) Avwg Zv‡K Avgvi AbyMÖ‡ni AšÍfy©³ K‡iwQjvg| †m wQj mrKg©kxj‡`i GKRb|

76) Ges m¥iY Kiyb b~n‡K; hLb wZwb Gi c~‡e© Avnevb K‡iwQ‡jb| ZLb Avwg Zuvi †`vqv Keyj K‡iwQjvg, AZtci Zuv‡K I Zuvi cwievieM©‡K gnv msKU †_‡K D×vi K‡iwQjvg|

77) Ges Avwg Zuv‡K H m¤úÖ`v‡qi wec‡ÿ mvnvh¨ K‡iwQjvg, hviv Avgvi wb`k©bvejx‡K A¯^xKvi K‡iwQj| wbðq, Zviv wQj GK g›` m¤úÖ`vq| AZtci Avwg Zv‡`i mevB‡K wbgw¾Z K‡iwQjvg|

78) Ges m¥iY Kiyb `vD` I myjvqgvb‡K, hLb Zuviv km¨‡ÿÎ m¤ú‡K© wePvi K‡iwQ‡jb| Zv‡Z ivwÎKv‡j wKQy †jv‡Ki †gl Xy‡K c‡owQj| Zv‡`i wePvi Avgvi m¤§y‡L wQj|

79) AZtci Avwg myjvqgvb‡K †m dvqmvjv eywS‡q w`‡qwQjvg Ges Avwg Dfq‡K cÖÁv I Ávb w`‡qwQjvg| Avwg ce©Z I cÿxmg~n‡K `vD‡`i AbyMZ K‡i w`‡qwQjvg; Zviv Avgvi cweÎZv I gwngv †NvlYv KiZ| GB mg¯Í AvwgB K‡iwQjvg|

80) Avwg Zuv‡K †Zvgv‡`i R‡b¨ eg© wbg©vb wkÿv w`‡qwQjvg, hv‡Z Zv hy‡× †Zvgv‡`i‡K iÿv K‡i| AZGe †Zvgiv wK K…ZÁ n‡e?

81) Ges myjvqgv‡bi Aaxb K‡i w`‡qwQjvg cÖej evqy‡K; Zv Zuvi Av‡`‡k cÖevwnZ nZ H †`‡ki w`‡K, †hLv‡b Avwg Kj¨vY `vb K‡iwQ| Avwg me wel‡qB mg¨K AeMZ i‡qwQ|

82) Ges Aaxb K‡iwQ kqZvb‡`i KZK‡K, hviv Zvi R‡b¨ Wyeyixi KvR KiZ Ges G Qvov Ab¨ AviI A‡bK KvR KiZ| Avwg Zv‡`i‡K wbqš¿b K‡i ivLZvg|

83) Ges m¥iY Kiyb AvBqy¨‡ei K_v, hLb wZwb Zuvi cvjbKZ©v‡K Avnevb K‡i e‡jwQ‡jb: Avwg `ytLK‡ó cwZZ n‡qwQ Ges Avcwb `qvevb‡`i PvB‡ZI me©‡kªó `qvevb|

84) AZtci Avwg Zuvi Avnev‡b mvov w`jvg Ges Zuvi `ytLKó `~i K‡i w`jvg Ges Zuvi cwieiveM© wdwi‡q w`jvg, Avi Zv‡`i mv‡_ Zv‡`i mgcwigvY AviI w`jvg Avgvi cÿ †_‡K K…cvekZt Avi GUv Gev`Z Kvix†`i R‡b¨ Dc‡`k ¯^iƒc|

85) Ges BmgvCj, B`™ªxm I hyjwKd‡ji K_v m¥iY Kiyb, Zuviv cÖ‡Z¨‡KB wQ‡jb meiKvix|

86) Avwg Zuv‡`i‡K Avgvi ingvZcÖvß‡`i AšÍf~©³ K‡iwQjvg| Zuviv wQ‡jb mrKg©civqY|

87) Ges gvQIqvjvi K_v m¥iY Kiyb wZwb µz× n‡q P‡j wM‡qwQ‡jb, AZtci g‡b K‡iwQ‡jb †h, Avwg Zuv‡K a„Z Ki‡Z cvie bv| AZtci wZwb AÜKv‡ii g‡a¨ Avnevb Ki‡jb: Zzwg e¨ZxZ †Kvb Dcvm¨ †bB; Zywg wb‡`©vl Avwg MybvnMvi|

88) AZtci Avwg Zuvi Avnev‡b mvov w`jvg Ges Zuv‡K `ywðšÍv †_‡K gyw³ w`jvg| Avwg Ggwb fv‡e wek¦evmx‡`i‡K gyw³ w`‡q _vwK|

89) Ges hvKvwiqvi K_v m¥iY Kiyb, hLb †m Zvi cvjbKZ©v‡K Avnevb K‡iwQj; †n Avgvi cvjbKZ©v Avgv‡K GKv †i‡Lv bv| Zzwg †Zv DËg Iqvwim|

90) AZtci Avwg Zvi †`vqv Keyj K‡iwQjvg, Zv‡K `vb K‡iwQjvg BqvnBqv Ges Zvi R‡b¨ Zvi ¯¿x‡K cÖme †hvM¨ K‡iwQjvg| Zviv mrK‡g© Suvwc‡q coZ, Zviv Avkv I fxwZ mnKv‡i Avgv‡K WvKZ Ges Zviv wQj Avgvi Kv‡Q webxZ|

91) Ges †mB bvixi K_v Av‡jvPbv Kiyb, †h Zvi Kvgcªe„wË‡K e‡k †i‡LwQj, AZtci Avwg Zvi g‡a¨ Avgvi iƒn duy‡K w`‡qwQjvg Ges Zv‡K Zvi cyÎ‡K wek¦evmxi Rb¨ wb`k©b K‡iwQjvg|

92) Zviv mK‡jB †Zvgv‡`i a‡g©i; GKB a‡g© †Zv wek¦vmx mevB Ges AvwgB †Zvgv‡`i cvjbKZ©v, AZGe Avgvi e‡›`Mx Ki|

93) Ges gvbyl Zv‡`i Kvh©Kjvc Øviv cvi¯cwiK wel‡q †f` m„wó K‡i‡Q| cÖ‡Z¨‡KB Avgvi Kv‡Q cÖZ¨vewZ©Z n‡e|

94) AZtci †h wek¦vmx Ae¯’vq mrKg© m¤úv`b K‡i, Zvi cÖ‡Póv A¯^xK„Z n‡e bv Ges Avwg Zv wjwce× K‡i ivwL|

95) †hme Rbc`‡K Avwg aŸsm K‡i w`‡qwQ, Zvi Awaevmx‡`i wd‡i bv Avmv AeavwiZ|

96) †h ch©šÍ bv BqvRyR I gvRyR‡K eÜb gy³ K‡i †`qv n‡e Ges Zviv cÖ‡Z¨K D”Pfywg †_‡K `ªyZ Qy‡U Avm‡e|

97) Av‡gvN cÖwZkÖyZ mgq wbKUeZ©x n‡j Kv‡di‡`i Pÿz D‡”P w¯’i n‡q hv‡e; nvq Avgv‡`i `~f©vM¨, Avgiv G wel‡q †eLei wQjvg; eis Avgiv †MvbvnMviB wQjvg|

98) †Zvgiv Ges Avjøvn&i cwie‡Z© †Zvgiv hv‡`i cyRv Ki, †mMy‡jv †`vh‡Li BÜb| †ZvgivB Zv‡Z cÖ‡ek Ki‡e|

99) GB g~wZ©iv hw` Dcvm¨ nZ, Z‡e Rvnvbœv‡g cÖ‡ek KiZ bv| cª‡Z¨‡KB Zv‡Z wPi¯’vqx n‡q c‡o _vK‡e|

100) Zviv †mLv‡b PxrKvi Ki‡e Ges †mLv‡b Zviv wKQyB kyb‡Z cv‡e bv|

101) hv‡`i Rb¨ cÖ_g †_‡KB Avgvi cÿ †_‡K Kj¨vY wba©vwiZ n‡q‡Q Zviv †`vhL †_‡K `~‡i _vK‡e|

102) Zviv Zvi ÿxYZg kãI kyb‡e bv Ges Zviv Zv‡`i g‡bi evmbv Abyhvqx wPiKvj emevm Ki‡e|

103) gnv Îvm Zv‡`i‡K wPšÍvwb¦Z Ki‡e bv Ges †d‡ikZviv Zv‡`i‡K Af¨_©bv Ki‡e: AvR †Zvgv‡`i w`b, †h w`‡bi Iqv`v †Zvgv‡`i‡K †`qv n‡qwQj|

104) †mw`b Avwg AvKvk‡K MywU‡q †be, †hgb MyUv‡bv nq wjwLZ KvMRcÎ| †hfv‡e Avwg cÖ_gevi m„wó K‡iwQjvg, †mfv‡e cybivq m„wó Kie| Avgvi Iqv`v wbwðZ, Avgv‡K Zv c~Y© Ki‡ZB n‡e|

105) Avwg Dc‡`‡ki ci hey‡i wj‡L w`‡qwQ †h, Avgvi mrKg©civqY ev›`vMY Ae‡k‡l c„w_exi AwaKvix n‡e|

106) G‡Z Gev`ZKvix m¤úÖ`v‡qi R‡b¨ ch©vß welqe¯Í~ Av‡Q|

107) Avwg Avcbv‡K wek¦evmxi R‡b¨ ingZ ¯^iƒcB †cÖiY K‡iwQ|

108) ejyb: Avgv‡K †Zv G Av‡`kB †`qv n‡q‡Q †h, †Zvgv‡`i Dcvm¨ GKgvÎ Dcvm¨| myZivs†Zvgiv wK AvÁven n‡e?

109) AZtci hw` Zviv gyL wdwi‡q †bq, Z‡e e‡j w`b: Avwg †Zvgv‡`i‡K cwi¯‹vi fv‡e mZK© K‡iwQ Ges Avwg Rvwb bv, †Zvgv‡`i‡K †h Iqv`v †`qv n‡q‡Q, Zv wbKUeZ©x bv `~ieZx©|

110) wZwb Rv‡bb, †h K_v mk‡ã ej Ges †h K_v †Zvgiv †Mvcb Ki|

111) Avwg Rvwb bv m¤¢eZt wej‡¤¦i g‡a¨ †Zvgv‡`i R‡b¨ GKwU cixÿv Ges GK mgq ch©šÍ †fvM Kivi my‡hvM|

112) cqMv¤¦i ej‡jb: †n Avgvi cvjbKZ©v, Avcwb b¨vqvbyM dqmvjv K‡i w`b| Avgv‡`i cvjbKZ©v †Zv `qvgq, †Zvgiv hv ejQ, †m wel‡q Avgiv Zuvi Kv‡QB mvnvh¨ cÖv_©bv Kwi|

(22) nv¾t

1) †n †jvK mKj! †Zvgv‡`i cvjbKZ©v‡K fq Ki| wbðq †Kqvg‡Zi cÖK¤úb GKwU fqsKi e¨vcvi|

2) †hw`b †Zvgiv Zv cÖZ¨ÿ Ki‡e, †mw`b cÖ‡Z¨K ¯Íb¨avÎx Zvi `y‡ai wkky‡K we¯§„Z n‡e Ges cÖ‡Z¨K Mf©eZx Zvi Mf©cvZ Ki‡e Ges gvbyl‡K Zzwg †`L‡e gvZvj; A_P Zviv gvZvj bq e¯Í~Zt Avjøvn&i Avhve myKwVb|

3) KZK gvbyl AÁvbZvekZt Avjøvn& m¤ú‡©K weZK© K‡i Ges cÖ‡Z¨K Aeva¨ kqZv‡bi AbymiY K‡i|

4) kqZvb m¤ú‡K© wj‡L †`qv n‡q‡Q †h, †h †KD Zvi mv_x n‡e, †m Zv‡K weåvšÍ Ki‡e Ges †`vh‡Li Avhv‡ei w`‡K cwiPvwjZ Ki‡e|

5) †n †jvKmKj! hw` †Zviv cybiyÌv‡bi e¨vcv‡i mw›`» nI, Z‡e (†f‡e †`L-) Avwg †Zvgv‡`i‡K g„wËKv †_‡K m„wó K‡iwQ| Gici exh© †_‡K, Gici RgvU i³ †_‡K, Gici c~Y©vK…wZwewkó I Ac~Y©vK…wZwewkó gvsmwcÛ †_‡K, †Zvgv‡`i Kv‡Q e¨³ Kivi R‡b¨| Avi Avwg GK wbw`©ó Kv‡ji R‡b¨ gvZ…M‡f© hv B”Qv †i‡L †`B,

Gici Avwg †Zvgv‡`i‡K wkky Ae¯’vq †ei Kwi; Zvici hv‡Z †Zvgiv †hŠe‡b c`vc©Y Ki| †Zvgv‡`i g‡a¨ †KD †KD g„Zz¨gy‡L cwZZ nq Ges †Zvgv‡`i g‡a¨ KvD‡K wb®Kg©v eqm ch©šÍ †cuŠQv‡bv nq, hv‡Z †m Rvbvi ci ÁvZ welq m¤ú‡K© mÁvb _v‡K bv| Zzwg f~wg‡K cwZZ †`L‡Z cvI, AZtci Avwg hLb Zv‡Z e„wó el©Y Kwi, ZLb Zv m‡ZR I ùxZ n‡q hvq Ges me©cÖKvi my`„k¨ Dw™¢` Drcbœ K‡i|

6) GMy‡jv G Kvi‡Y †h, Avjøvn& mZ¨ Ges wZwb g„Z‡K RxweZ K‡ib Ges wZwb mewKQyi Dci ÿgZvevb|

7) Ges G Kvi‡Y †h, †KqvgZ Aek¨¤¢vex, G‡Z m‡›`n †bB Ges G Kvi‡Y †h, Ke‡i hviv Av‡Q, Avjøvn& Zv‡`i‡K cybiywÌZ Ki‡eb|

8) KZK gvbyl Ávb; cÖgvY I D¾¡j wKZve QvovB Avjøvn& m¤ú‡K© weZK© K‡i|

9) †m cvk¦© cwieZ©b K‡i weZK© K‡i, hv‡Z Avjøvn&i c_ †_‡K weåvšÍ K‡i †`q| Zvi R‡b¨ `ywbqv‡Z jvÂbv Av‡Q Ges †Kqvg‡Zi w`b Avwg Zv‡K `nb-hš¿Yv Av¯^v`b Kive|

10) GUv †Zvgvi `yB nv‡Zi K‡g©i Kvi‡Y, Avjøvn& ev›`v‡`i cÖwZ Ryjyg K‡ib bv|

11) gvby‡li g‡a¨ †KD †KD wØav-Ø‡›Ø RwoZ n‡q Avjøvn&i Gev`Z K‡i| hw` †m Kj¨vY cÖvß nq, Z‡e Gev`‡Zi Dci Kv‡qg _v‡K Ges hw` †Kvb cixÿvq c‡o, Z‡e c~e©ve¯’vq wd‡i hvq| †m BnKv‡j I ciKv‡j ÿwZMÖ¯Í| GUvB cÖKvk¨ ÿwZ

12) †m Avjøvn&i cwie‡Z© Ggb wKQy‡K Wv‡K, †h Zvi AcKvi Ki‡Z cv‡i bv Ges DcKviI Ki‡Z cv‡i bv| GUvB Pig c_åóZv|

13) †m Ggb wKQz‡K Wv‡K, hvi AcKvi DcKv‡ii Av‡M †cuŠ‡Q| KZ g›` GB eÜz Ges KZ g›` GB m½x|

14) hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i I mrKg© m¤úv`b K‡i, Avjøvn& Zv‡`i‡K Rvbœv‡Z `vwLj Ki‡eb, hvi Zj‡`k w`‡q wbS©iYxmg~n cÖevwnZ nq| Avjøvn& hv B”Qv ZvB K‡ib|

15) †m aviYv K‡i †h, Avjøvn& KLbB BnKv‡j I ciKv‡j ivm~j‡K mvnvh¨ Ki‡eb bv, †m GKwU iwk AvKvk ch©šÍ Szwj‡q wbK; Gici †K‡U w`K; AZtci †`LyK Zvi GB †KŠkj Zvi Av‡µvk `~i K‡i wKbv|

16) Ggwbfv‡e Avwg my¯có AvqvZ iƒ‡c †KviAvb bvwhj K‡iwQ Ges Avjøvn&-B hv‡K B”Qv †n`v‡qZ K‡ib|

17) hviv gymjgvb, hviv Bny`x, mv‡eqx, Lªxóvb, AwMœcyRK Ges hviv gyk‡iK, †Kqvg‡Zi w`b Avjøvn& Aek¨B Zv‡`i g‡a¨ dvqmvjv K‡i †`‡eb| mewKQyB Avjøvn&i `„wói mvg‡b|

18) Zzwg wK †`Lwb †h, Avjøvn‡K †mR`v K‡i hv wKQy Av‡Q b‡fvgÛ‡j, hv wKQy Av‡Q fygÛ‡j, m~h©, P›`ª, ZviKvivwR ce©ZivwR e„ÿjZv, RxeRšÍ~ Ges A‡bK gvbyl| Avevi A‡b‡Ki Dci AeavwiZ n‡q‡Q kvw¯Í| Avjøvn& hv‡K B”Qv jvwÂZ K‡ib, Zv‡K †KD mg¥vb w`‡Z cv‡i bv| Avjøvn& hv B”Qv ZvB K‡ib&

19) GB `yB ev`x weev`x, Zviv Zv‡`i cvjbKZ©v m¤ú‡K© weZK© K‡i| AZGe hviv Kv‡di, Zv‡`i R‡b¨ AvMy‡bi †cvkvK ‰Zix Kiv n‡q‡Q| Zv‡`i gv_vi Dci dzUšÍ cvwb †X‡j †`qv n‡e|

20) d‡j Zv‡`i †c‡U hv Av‡Q, Zv Ges Pg© M‡j †ei n‡q hv‡e|

21) Zv‡`i R‡b¨ Av‡Q †jvnvi nvZzwo|

22) Zviv hLbB hš¿bvq AwZô n‡q Rvnvbœvg †_‡K †ei n‡Z PvB‡e, ZLbB Zv‡`i‡K Zv‡Z wdwi‡q †`qv n‡e| ejv n‡e: `nb kvw¯Í Av¯^v`b Ki|

23) wbðq hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i Ges mrKg© K‡i, Avjøvn& Zv‡`i‡K `vwLj Ki‡eb D`¨vb mg~‡n, hvi Zj‡`k w`‡q wbS©wiYxmg~n cÖevwnZ n‡e| Zv‡`i‡K Z_vq ¯^Y©-KsKb I gy³v Øviv AjsK…Z Kiv n‡e Ges Z_vq Zv‡`i †cvkvK n‡e †ikgx|

24) Zviv c_cÖ`wk©Z n‡qwQj mrev‡K¨i w`‡K Ges cwiPvwjZ n‡qwQj cÖkswmZ Avjøvn&i c_cv‡b|

25) hviv Kzdi K‡i I Avjøvn&i c‡_ evav m„wó K‡i Ges †mB gmwR‡` nvivg †_‡K evav †`q, hv‡K Avwg cÖ¯Í~Z K‡iwQ ¯’vbxq I ewnivMZ mKj gvby‡li R‡b¨ mgfv‡e& Ges †h gmwR‡` nviv‡g Ab¨vqfv‡e †Kvb ag©‡`ªvnx KvR Kivi B”Qv K‡i, Avwg Zv‡`i‡K hš¿vbv`vqK kvw¯Í Av¯^v`b Kive|

26) hLb Avwg Beivnxg‡K evqZzjøvni ¯’vb wVK K‡i w`‡qwQjvg †h, Avgvi mv‡_ KvD‡K kixK K‡iv bv Ges Avgvi M„n‡K cweÎ ivL ZvIqvdKvix‡`i R‡b¨, bvgv‡h `Ûvqgvb‡`i R‡b¨ Ges iKz †mR`vKvix‡`i R‡b¨|

27) Ges gvby‡li g‡a¨ n‡R¡i R‡b¨ †NvlYv cÖPvi Ki| Zviv †Zvgvi Kv‡Q Avm‡e cv‡q †nu‡U Ges me©cÖKvi K…kKvq D‡Ui wc‡V mIqvi n‡q `~i-`~ivšÍ †_‡K|

28) hv‡Z Zviv Zv‡`i Kj¨v‡Yi ¯’vb ch©šÍ †cuŠ‡Q Ges wbw`©ó w`bMy‡jv‡Z Avjøvn&i bvg m¥iY K‡i Zuvi †`qv PZz¯c` RšÍ~ h‡en Kivi mgq| AZtci †Zvgiv Zv †_‡K Avnvi Ki Ges `yy:¯’-AfveMÖ¯’‡K Avnvi KivI|

29) Gici Zviv †hb ‰`wnK gqjv `~i K‡i †`q, Zv‡`i gvbZ c~Y© K‡i Ges GB mymsiwÿZ M„‡ni ZvIqvd K‡i|

30) GUv kªeY‡hvM¨| Avi †KD Avjøvni m¤§vb‡hvM¨ weavbvejxi cÖwZ m¤§vb cÖ`k©b Ki‡j cvjbKZ©vi wbKU Zv Zvi R‡b¨ DËg| D‡jøwLZ e¨wZµgMy‡jv Qvov †Zvgv‡`i R‡b¨ PZz¯c` RšÍ~ nvjvj Kiv n‡q‡Q| myZivs †Zvgiv g~wZ©‡`i AcweÎZv †_‡K †eu‡P _vK Ges wg_¨v K_b †_‡K `~‡i m‡i _vK;

31) Avjøvn&i w`‡K GKwbó n‡q, Zuvi mv‡_ kixK bv K‡i; Ges †h †KD Avjøvn&i mv‡_ kixK Kij; †m †hb AvKvk †_‡K wQU‡K coj, AZtci g„Z‡fvRx cvLx Zv‡K †Quv †g‡i wb‡q †Mj A_ev evZvm Zv‡K Dwo‡q wb‡q †Kvb `~ieZ©x ¯’v‡b wb‡ÿc Kij|

32) GUv kªeY‡hvM¨ †KD Avjøvn&i bvghy³ e¯Í~mgy‡ni cÖwZ m¤§vb cÖ`k©b Ki‡j Zv †Zv Zvi nƒ`‡qi Avjøvn&fxwZ cÖm~Z|

33) PZz¯c` RšÍ~mg~‡ni g‡a¨ †Zvgv‡`i R‡b¨ wbw`©óKvj ch©šÍ DcKvi i‡q‡Q| AZtci GMy‡jv‡K †cuŠQv‡Z n‡e gy³ M„n ch©šÍ|

34) Avwg cÖ‡Z¨K D¤§‡Zi R‡b¨ †Kvievbx wba©viY K‡iwQ, hv‡Z Zviv Avjøvn&i †`qv PZz¯c` RšÍ~ h‡en Kivi mgq Avjøvn&i bvg D”PviY K‡i| AZGe †Zvgv‡`i Avjøvn& †Zv GKgvÎ Avjøvn& myZivs ZuviB AvÁvaxb _vK Ges webqxMY‡K mymsev` `vI;

35) hv‡`i AšÍi Avjøvn&i bvg m¥iY Kiv n‡j fxZ nq Ges hviv Zv‡`i wec`vc‡` ‰ah©aviY K‡i Ges hviv bvgvh Kv‡qg K‡i I Avwg hv w`‡qwQ, Zv †_‡K e¨q K‡i|

36) Ges Kv'evi R‡b¨ DrmM©xK…Z DU‡K Avwg †Zvgv‡`i R‡b¨ Avjøvn&i Ab¨Zg wb`k©b K‡iwQ| G‡Z †Zvgv‡`i R‡b¨ g½j i‡q‡Q| myZivs mvwie×fv‡e euvav Ae¯’vq Zv‡`i h‡en Kivi mgq †Zvgiv Avjøvn&i bvg D”PviY Ki| AZtci hLb Zviv KvZ n‡q c‡o hvq ZLb Zv †_‡K †Zvgiv Avnvi Ki Ges Avnvi KivI †h wKQy

hvPTv K‡i bv Zv‡K Ges †h hvPTv K‡i Zv‡K| Ggwbfv‡e Avwg GMy‡jv‡K †Zvgv‡`i ekxf~Z K‡i w`‡qwQ, hv‡Z †Zvgiv K…ZÁZv cÖKvk Ki|

37) GMy‡jvi †MvkZ I i³ Avjøvn&i Kv‡Q †cuŠ‡Q bv, wKšÍ~ †cuŠ‡Q Zuvi Kv‡Q †Zvgv‡`i g‡bi ZvKIqv| Ggwbfv‡e wZwb GMy‡jv‡K †Zvgv‡`i ek K‡i w`‡q‡Qb, hv‡Z †Zvgiv Avvjøvni gnË¡ †NvlYv Ki G Kvi‡Y †h, wZwb †Zvgv‡`i c_ cÖ`k©b K‡i‡Qb| myZivs mrKg©kxj‡`i mymsev` kywb‡q w`b|

38) Avjøvn& gywgb‡`i †_‡K kÎy‡`i‡K nwU‡q †`‡eb| Avjøvn& †Kvb wek¦vmNvZK AK…ZÁ‡K cQ›` K‡ib bv|

39) hy‡× AbygwZ †`qv nj Zv‡`i‡K hv‡`i mv‡_ Kv‡diiv hy× K‡i; KviY Zv‡`i cÖwZ AZ¨vPvi Kiv n‡q‡Q| Avjøvn& Zv‡`i‡K mvnvh¨ Ki‡Z Aek¨B mÿg|

40) hv‡`i‡K Zv‡`i Ni-evox †_‡K Ab¨vqfv‡e ewn¯‹vi Kiv n‡q‡Q kyay GB Aciv‡a †h, Zviv e‡j Avgv‡`i cvjbKZ©v Avjøvn&| Avjøvn& hw` gvbeRvwZi GK`j‡K Aci `j Øviv cÖwZnZ bv Ki‡Zb, Z‡e (Lªxóvb‡`i) wbS©b wMR©v, Gev`Z Lvbv, (Bny`x‡`i) Dcvmbvjq Ges gmwR`mg~n weaŸ¯Í n‡q †hZ, †hMyjv‡Z Avjøvn&i bvg AwaK m¥iY Kiv nq| Avjøvn& wbðqB Zv‡`i‡K mvnvh¨ Ki‡eb, hviv Avjøvn&i mvnvh¨ K‡i| wbðqB Avjøvn& civµgkvjx kw³ai|

41) Zviv Ggb †jvK hv‡`i‡K Avwg c„w_ex‡Z kw³-mvg_©¨ `vb Ki‡j Zviv bvgvh Kv‡qg Ki‡e, hvKvZ †`‡e Ges mrKv‡R Av‡`k I AmrKv‡R wb‡la Ki‡e| cÖ‡Z¨K K‡g©i cwiYvg Avjøvn&i GLwZqvif~³|

42) Zviv hw` Avcbv‡K wg_¨vev`x e‡j, Z‡e Zv‡`i c~‡e© wg_¨vev`x e‡j‡Q KI‡g b~n, Av`, mvgy`,

43) Beªvnxg I j~‡Zi m¤úÖ`vqI|

44) Ges gv`Bqv‡bi Awaevmxiv Ges wg_¨vev`x ejv n‡qwQj g~mv‡KI| AZtci Avwg Kv‡di‡`i‡K my‡hvM w`‡qwQjvg Gici Zv‡`i‡K cvKovI K‡iwQjvg& AZGe wK fxlY wQj Avgv‡K A¯^xK…wZi cwiYvg|

45) Avwg KZ Rbc` aŸsm K‡iwQ GgZve¯'vq †h, Zviv wQj †MvbvnMvi| GB me Rbc` GLb aŸsm¯Í~‡c cwiYZ n‡q‡Q Ges KZ K~c cwiZ¨³ n‡q‡Q I KZ my`„p cÖvmv` aŸsm n‡q‡Q|

46) Zviv wK GB D‡Ï‡k¨ †`kågY K‡iwb, hv‡Z Zviv mgS`vi n„`q I kªeY kw³ m¤úbœ K‡Y©i AwaKvix n‡Z cv‡i? e¯Í~Zt Pÿy †Zv AÜ nq bv, wKšÍ~ eÿ w¯'Z AšÍiB AÜ nq|

47) Zviv Avcbv‡K Avhve Z¡ivwb¦Z Ki‡Z e‡j| A_P Avjøvn& KLbI Zuvi Iqv`v f½ K‡ib bv| Avcbvi cvjbKZ©vi Kv‡Q GKw`b †Zvgv‡`i MYbvi GK nvRvi eQ‡ii mgvb|

48) Ges Avwg KZ Rbc`‡K AeKvk w`‡qwQ GgZve¯'vq †h, Zviv †MvbvnMvi wQj| Gici Zv‡`i‡K cvKovI K‡iwQ Ges Avgvi Kv‡QB cÖZ¨veZ©b Ki‡Z n‡e|

49) ejyb: †n †jvK mKj! Avwg †Zv †Zvgv‡`i R‡b¨ ¯có fvlvq mZK©Kvix|

50) myZivs hviv wek¦vm ¯'vcb K‡i‡Q Ges mrKg© K‡i‡Q, Zv‡`i R‡b¨ Av‡Q cvc gvR©bv Ges m¤§vbRbK iyhx|

51) Ges hviv Avgvi AvqvZmg~n‡K e¨_© Kivi R‡b¨ †Póv K‡i, ZvivB †`vh‡Li Awaevmx|

52) Avwg Avcbvi c~‡e© †h mg&¯Í ivm~j I bex †cÖiY K‡iwQ, Zviv hLbB wKQy Kíbv K‡i‡Q, ZLbB kqZvb Zv‡`i Kíbvq wKQy wgkªY K‡i w`‡q‡Q| AZtci Avjøvn& `~i K‡i †`b kqZvb hv wgkªY K‡i| Gici Avjøvn& Zuvi AvqvZmg~n‡K my-cÖwZwôZ K‡ib Ges Avjøvn& Ávbgq, cÖÁvgq|

53) G Kvi‡Y †h, kqZvb hv wgkªY K‡i, wZwb Zv cixÿv¯^iƒc K‡i †`b, Zv‡`i R‡b¨, hv‡`i Aš—‡i †ivM Av‡Q Ges hviv cvlvYnƒ`q| †MvbvnMviiv `~ieZ©x we‡ivwaZvq wjß Av‡Q|

54) Ges G Kvi‡Yl †h, hv‡`i‡K Ávb`vb Kiv n‡q‡Q; Zviv †hb Rv‡b †h GUv Avcbvi cvjbKZ©vi cÿ †_‡K mZ¨; AZtci Zviv †hb G‡Z wek¦vm ¯’vcb K‡i Ges Zv‡`i Aš—i †hb Gi cÖwZ weRqx nq| Avjøvn&B wek¦vm ¯’vcbKvix‡K mij c_ cÖ`k©b K‡ib|

55) Kv‡diiv me©`vB m‡›`n †cvlb Ki‡e †h ch©š— bv Zv‡`i Kv‡Q AvKwm¥Kfv‡e †KqvgZ G‡m c‡o A_ev G‡m c‡o Zv‡`i Kv‡Q Ggb w`e‡mi kvw¯— hv †_‡K iÿvi Dcvq †bB|

56) ivRZ¡ †mw`b Avjøvn&iB; wZwbB Zv‡`i wePvi Ki‡eb| AZGe hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i Ges mrKg© m¤úv`b K‡i Zviv †bqvgZ c~Y© Kvb‡b _vK‡e|

57) Ges hviv Kzdwi K‡i Ges Avgvi AvqvZ mg~n‡K wg_¨v e‡j Zv‡`i R‡b¨ jvÂbvKi kvw¯— i‡q‡Q|

58) hviv Avjøvn&i c‡_ M„n Z¨vM K‡i‡Q, Gici wbnZ n‡q‡Q A_ev g‡i †M‡Q; Avjøvn& Zv‡`i‡K Aek¨B DrK…ó RxweKv `vb Ki‡eb Ges Avjøvn& m‡e©vrK…ó wiwhK `vZv|

59) Zv‡`i‡K Aek¨B Ggb GK ¯’v‡b †cuŠQv‡eb, hv‡K Zviv cQ›` Ki‡e Ges Avjøvn& Ávbgq, mnbkxj|

60) G †Zv kyb‡j, †h e¨w³ wbcxwoZ n‡q wbcxob cwigv‡Y cÖwZ‡kva MÖnY K‡i Ges cybivq †m wbcxwoZ nq, Avjøvn& Aek¨B Zv‡K mvnvh¨ Ki‡eb| wbðq Avjøvn& gvR©bvKvix ÿgvkxj|

61) GUv G R‡b¨ †h, Avjøvn& ivwÎ‡K w`‡bi g‡a¨ Ges w`b‡K ivwÎi ga¨ `vwLj K‡i †`b Ges Avjøvn& mewKQy †kv‡bb, †`‡Lb|

62) GUv G Kvi‡Yl †h, Avjøvn&B mZ¨; Avi Zuvi cwie‡Z© Zviv hv‡K Wv‡K, Zv AmZ¨ Ges Avjøvn&B mevi D‡”P, gnvb|

63) Zzwg wK †`L bv †h, Avjøvn& AvKvk †_‡K cvwb el©Y K‡ib, AZtci f~c„ó meyR-k¨vgj n‡q D‡V| wbðq Avjøvn& myÿ¥`k©x, me©wel‡q Lei`vi|

64) b‡fvgÛj I fyc„‡ô hv wKQy Av‡Q, me ZuviB Ges Avjøvn&B Afvegy³ cÖksmvi AwaKvix|

65) Zzwg wK †`L bv †h, f~c„‡ó hv Av‡Q Ges mgy‡`ª Pjgvb †bŠKv Zrmgy`q‡K Avjøvn& wbR Av‡`‡k †Zvgv‡`i Aaxb K‡i w`‡q‡Qb Ges wZwb AvKvk w¯’i iv‡Lb, hv‡Z Zuvi Av‡`k e¨ZxZ f~c„‡ó cwZZ bv nq| wbðq Avjøvn& gvby‡li cªwZ KiyYvkxj, `qvevb|

66) wZwbB †Zvgv‡`i‡K RxweZ K‡i‡Qb, AZtci wZwbB †Zvgv‡`i‡K g„Zz¨`vb Ki‡eb I cybivq RxweZ Ki‡eb| wbðq gvbyl eo AK…ZÁ|

67) Avwg cÖ‡Z¨K D¤§‡Zi R‡b¨ Gev`‡Zi GKwU wbqg-Kvbyb wbav©iY K‡i w`‡qwQ, hv Zviv cvjb K‡i| AZGe Zviv †hb G e¨vcv‡i Avcbvi mv‡_ weZK© bv K‡i| Avcwb Zv‡`i‡K cvjbKZ©vi w`‡K Avnevb Kiyb| wbðq Avcwb mij c‡_B Av‡Qb|

68) Zviv hw` Avcbvi mv‡_ weZK© K‡i, Z‡e e‡j w`b, †Zvgiv hv Ki, †m m¤ú©‡K Avjøvn& AwaK ÁvZ|

69) †Zvgiv †h wel‡q gZwe‡iva KiQ, Avjøvn& wKqvg‡Zi w`b †mB wel‡q †Zvgv‡`i g‡a¨ dvqmvjv Ki‡eb|

70) Zzwg wK Rvb bv †h, Avjøvn& Rv‡bb hv wKQy AvKv‡k I fygÛ‡j Av‡Q Gme wKZv‡e wjwLZ Av‡Q| GUv Avjøvn&i Kv‡Q mnR|

71) Zviv Avjøvn&i cwie‡Z© Ggb wKQyi c~Rv K‡i, hvi †Kvb mb` bvwhj Kiv nqwb Ges †m m¤ú‡K© Zv‡`i †Kvb Ávb †bB| e¯Í~Zt Rv‡jg‡`i †Kvb mvnvh¨Kvix †bB|

72) hLb Zv‡`i Kv‡Q Avgvi my¯có AvqvZmg~n Ave„wË Kiv nq, ZLb Zzwg Kv‡di‡`i †Pv‡L gy‡L Am‡šÍv‡li jÿY cÖZ¨ÿ Ki†Z cvi‡e| hviv Zv‡`i Kv‡Q Avgvi AvqvZ mg~n cvV K‡i, Zviv Zv‡`i cÖwZ gvi gy‡Lv n‡q D‡V| ejyb, Avwg wK †Zvgv‡`i‡K Z`‡cÿv g›` wKQyi msev` †`e? Zv AvMyb; Avjøvn& Kv‡di‡`i‡K Gi Iqv`v w`‡q‡Qb| GUv KZB bv wbK…ó cÖZ¨veZ©b¯'j|

73) †n †jvK mKj! GKwU Dcgv eY©bv Kiv n‡jv, AZGe †Zvgiv Zv g‡bv‡hvM w`‡q †kvb; †Zvgiv Avjøvni cwie‡Z© hv‡`i c~Rv Ki, Zviv KLbI GKwU gvwQ m„wó Ki‡Z cvi‡e bv, hw`I Zviv mK‡j GKwÎZ nq| Avi gvwQ hw` Zv‡`i KvQ †_‡K †Kvb wKQy wQwb‡q †bq, Z‡e Zviv Zvi KvQ †_‡K Zv D×vi Ki‡Z cvi‡e bv, cÖv_©bvKvix I hvi Kv‡Q cÖv_©bv Kiv nq, Df‡qB kw³nxb|

74) Zviv Avjøvn&i h_v‡hvM¨ gh©v`v †ev‡Swb| wbðq Avjøvn& kw³ai, gnvcivµgkxj|

75) Avjøvn& †d‡ikZv I gvby‡li ga¨ †_‡K ivm~j g‡bvbxZ K‡ib| Avjøvn& me©‡kªvZv, me© `Öóv!

76) wZwb Rv‡bb hv Zv‡`i mvg‡b Av‡Q Ges hv cðv‡Z Av‡Q Ges mewKQy Avjøvn&i w`‡K cÖZ¨vewZ©Z n‡e|

77) †n gywgbMY! †Zvgiv iyKz Ki, †mR`v Ki, †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi Gev`Z Ki Ges mrKvR m¤úv`b Ki, hv‡Z †Zvgiv mdjKvg n‡Z cvi|

78) †Zvgiv Avjøvn&i R‡b¨ kªg ¯^xKvi Ki †hfv‡e kªg ¯^xKvi Kiv DwPZ| wZwb †Zvgv‡`i‡K cQ›` K‡i‡Qb Ges a‡g©i e¨vcv‡i †Zvgv‡`i Dci †Kvb msKxY©Zv iv‡Lbwb| †Zvgiv †Zvgv‡`i wcZv Beivnx‡gi a‡g© Kv‡qg _vK| wZwbB †Zvgv‡`i bvg gymjgvb †i‡L‡Qb c~‡e©I Ges GB †KviAv‡bI, hv‡Z im~j †Zvgv‡`i R‡b¨ mvÿ¨`vZv Ges †Zvgiv mvÿ¨`vZv nI gvbegÛwji R‡b¨| myZivs †Zvgiv bvgvh Kv‡qg Ki, hvKvZ `vI Ges Avjøvn&‡K k³fv‡e aviY Ki| wZwbB †Zvgv‡`i gvwjK| AZGe wZwb KZ DËg gvwjK Ges KZ DËg mvnvh¨Kvix|

(23) gyÕwgbybt

1) gywgbMY mdjKvg n‡q †M‡Q,

2) hviv wb‡R‡`i bvgv‡h webq-bgª;

3) hviv Ab_©K K_v-evZv©q wbwj©ß,

4) hviv hvKvZ `vb K‡i _v‡K

5) Ges hviv wb‡R‡`i †hŠbv½‡K mshZ iv‡L|

6) Z‡e Zv‡`i ¯¿x I gvwjKvbvfy³ `vmx‡`i †ÿ‡Î mshZ bv ivL‡j Zviv wZi¯‹…Z n‡e bv|

7) AZtci †KD G‡`i‡K Qvov Ab¨‡K Kvgbv Ki‡j Zviv mxgvjsNbKvix n‡e|

8) Ges hviv AvgvbZ I A½xKvi m¤ú‡K© nywkqvi _v‡K|

9) Ges hviv Zv‡`i bvgvhmg~‡ni Lei iv‡L|

10) ZvivB DËivwaKvi jvf Ki‡e|

11) Zviv kxZj Qvqvgq D`¨v‡bi DËivwaKvi jvf Ki‡e| Zviv Zv‡Z wPiKvj _vK‡e|

12) Avwg gvbyl‡K gvwUi mvivsk †_‡K m„wó K‡iwQ|

13) AZtci Avwg Zv‡K kyµwe›`y iƒ‡c GK msiwÿZ Avav‡i ¯’vcb K‡iwQ|

14) Gici Avwg kyµwe›`y‡K RgvU i³iƒ‡c m„wó K‡iwQ, AZtci RgvU i³‡K gvsmwc‡Û cwiYZ K‡iwQ, Gici †mB gvsmwcÛ †_‡K Aw¯’ m„wó K‡iwQ, AZtci Aw¯’‡K gvsm Øviv Ave„Z K‡iwQ, Ae‡k‡l Zv‡K bZzb iƒ‡c `uvo Kwi‡qwQ| wbcyYZg m„wóKZ©v Avjøvn& KZ Kj¨vYgq|

15) Gici †Zvgiv g„Zz¨eiY Ki‡e &

16) AZtci †Kqvg‡Zi w`b †Zvgiv cybiywÌZ n‡e|

17) Avwg †Zvgv‡`i Dci myßc_ m„wó K‡iwQ Ges Avwg m„wó m¤¦‡Ü Abeavb bB|

18) Avwg AvKvk †_‡K cvwb el©Y K‡i _vwK cwigvY gZ AZtci Avwg Rwg‡b msiÿY Kwi Ges Avwg Zv AcmviYI Ki‡Z mÿg|

19) AZtci Avwg Zv Øviv †Zvgv‡`i R‡b¨ †LRzi I Av½y‡ii evMvb m„wó K‡iwQ| †Zvgv‡`i R‡b¨ G‡Z cÖPzi dj Av‡Q Ges †Zvgiv Zv †_‡K Avnvi K‡i _vK|

20) Ges H e„ÿ m„wó K‡iwQ, hv wmbvB ce©‡Z Rb¥vq Ges AvnviKvix‡`i R‡b¨ ‰Zj I e¨Äb Drcbœ K‡i|

21) Ges †Zvgv‡`i R‡b¨ PZz¯c` RšÍ~ mg~‡ni g‡a¨ wPšÍv Kivi welq i‡q‡Q| Avwg †Zvgv‡`i‡K Zv‡`i D`iw¯’Z e¯Í~ †_‡K cvb KivB Ges †Zvgv‡`i R‡b¨ Zv‡`i g‡a¨ cÖPzi DcKvwiZv Av‡Q| †Zvgiv Zv‡`i KZK‡K fÿY Ki|

22) Zv‡`i wc‡V I Rjhv‡b †Zvgiv Av‡ivnY K‡i Pjv‡div K‡i _vK|

23) Avwg b~n‡K Zvi m¤úÖ`v‡qi Kv‡Q †cÖiY K‡iwQjvg| †m e‡jwQj: †n Avgvi m¤úÖ`vq, †Zvgiv Avjøvn&i e‡›`Mx Ki| wZwb e¨ZxZ †Zvgv‡`i †Kvb gvey` †bB| †Zvgiv wK fq Ki bv|

24) ZLb Zvi m¤úÖ`v‡qi Kv‡di-cÖavbiv e‡jwQj: G †Zv †Zvgv‡`i gZB GKRb gvbyl ‰e bq| †m †Zvgv‡`i Dci †bZ…Z¡ Ki‡Z Pvq| Avjøvn& B”Qv Ki‡j †d‡ikZvB bvwhj Ki‡Zb| Avgiv Avgv‡`i c~e©cyiyl‡`i g‡a¨ Giƒc K_v kywbwb|

25) †m †Zv GK D¤§v` e¨w³ ‰e bq| myZivs wKQyKvj Zvi e¨vcv‡i A‡cÿv Ki|

26) b~n e‡jwQj: †n Avgvi cvjbKZ©v, Avgv‡K mvnvh¨ Ki; †Kbbv, Zviv Avgv‡K wg_¨vev`x ej‡Q|

27) AZtci Avwg Zvi Kv‡Q Av‡`k †cÖiY Kijvg †h, Zzwg Avgvi `„wói mvg‡b Ges Avgvi wb‡`©‡k †bŠKv ˆZix Ki| Gici hLb Avgvi Av‡`k Av‡m Ges Pzjøx cøvweZ nq, ZLb †bŠKvq Zz‡j bvI, cÖ‡Z¨K Rx‡ei GK GK †Rvov Ges †Zvgvi cwievieM©‡K, Zv‡`i g‡a¨ hv‡`i wec‡ÿ c~‡e© wm×všÍ †bqv n‡q‡Q Zv‡`i Qvov| Ges Zzwg Rv‡jg‡`i m¤ú‡K© Avgv‡K wKQy e‡jv bv| wbðq Zviv wbgw¾Z n‡e|

28) hLb Zzwg I †Zvgvi m½xiv †bŠKvq Av‡ivnY Ki‡e, ZLb ej: Avjøvn&i †kvKi, whwb Avgv‡`i‡K Rv‡jg m¤úÖ`v‡qi Kej †_‡K D×vi K‡i‡Qb|

29) AviI ej: cvjbKZ©v, Avgv‡K Kj¨vYKi fv‡e bvwg‡q `vI, Zywg †kÖô AeZviYKvix|

30) G‡Z wb`k©bvejx i‡q‡Q Ges Avwg cixÿvKvix|

31) AZtci Ab¨ GK m¤úÖ`vq Avwg Zvi ¯’jvwfwl³ K‡iwQjvg|

32) Ges Zv‡`iB GKRb‡K Zv‡`i g‡a¨ im~jiƒ‡c †cÖiY K‡iwQjvg GB e‡j †h, †Zvgiv Avjøvn&i e‡›`Mx Ki| wZwb e¨ZxZ †Zvgv‡`i Ab¨ †Kvb gvey` †bB| ZeyI wK †Zvgiv fq Ki‡e bv?

33) Zuvi m¤úÖ`v‡qi cÖavbiv hviv Kv‡di wQj, ciKv‡ji mvÿvZ‡K wg_¨v ejZ Ges hv‡`i‡K Avwg cvw_©e Rxe‡b myL-¯^v”Q›`¨ w`‡qwQjvg, Zviv ejj: G‡Zv Avgv‡`i gZB GKRb gvbyl ‰e bq| †Zvgiv hv LvI, †mI ZvB Lvq Ges †Zvgiv hv cvb Ki, †mI ZvB cvb K‡i|

34) hw` †Zvgiv †Zvgv‡`i gZB GKRb gvby‡li AvbyMZ¨ Ki, Z‡e †Zvgiv wbwðZiƒ‡cB ÿwZMÖ¯Í n‡e|

35) †m wK †Zvgv‡`i‡K GB Iqv`v †`q †h, †Zvgiv gviv †M‡j Ges g„wËKv I Aw¯’‡Z cwiYZ n‡j †Zvgv‡`i‡K cybiy¾xweZ Kiv n‡e?

36) †Zvgv‡`i‡K †h Iqv`v †`qv n‡”Q, Zv †Kv_vq n‡Z cv‡i?

37) Avgv‡`i cvw_©eRxebB GKgvÎ Rxeb| Avgiv gwi I euvwP GLv‡bB Ges Avgviv cybiywÌZ n‡ev bv|

38) †m †Zv Ggb e¨w³ ˆe bq, †h Avjøvn& m¤¦‡Ü wg_¨v D™¢veb K‡i‡Q Ges Avgiv Zv‡K wek¦vm Kwi bv|

39) wZwb ej‡jb: †n Avgvi cvjbKZ©v, Avgv‡K mvnvh¨ Ki, KviY Zviv Avgv‡K wg_¨vev`x ej‡Q|

40) Avjøvn& ej‡jb: wKQy w`‡bi g‡a¨ Zviv mKvj †ejv AbyZß n‡e|

41) AZtci mZ¨ mZ¨B GK fqsKi kã Zv‡`i‡K nZPwKZ Kij Ges Avwg Zv‡`i‡K evZ¨v-ZvwoZ AveR©bv m`„k K‡i w`jvg| AZtci aŸsm †nvK cvcx m¤úÖ`vq|

42) Gici Zv‡`i c‡i Avwg eny m¤úÖ`vq m„wó K‡iwQ|

43) †Kvb m¤úÖ`vq Zvi wbw`©ó Kv‡ji A‡MÖ †h‡Z cv‡i bv| Ges cðv‡ZI _Kv‡Z cv‡i bv|

44) Gici Avwg GKvw`µ‡g Avgvi im~j †cÖiY K‡iwQ| hLbB †Kvb D¤§‡Zi Kv‡Q Zuvi im~j AvMgb K‡i‡Qb, ZLbB Zviv Zuv‡K wg_¨vev`x e‡j‡Q| AZtci Avwg Zv‡`i G‡Ki ci GK aŸsm K‡iwQ Ges Zv‡`i‡K Kvwnbxi wel‡q cwiYZ K‡iwQ| myZivs aŸsm †nvK Awek¦vmxiv|

45) AZtci Avwg g~mv I nviyY‡K †cÖiY K‡iwQjvg Avgvi wb`k©bvejx I my¯có mb`mn,

46) †diAvDb I Zvi AgvZ¨‡`i Kv‡Q| AZtci Zviv AnsKvi Kij Ges Zviv D×Z m¤úÖ`vq wQj|

47) Zviv ejj: Avgiv wK Avgv‡`i gZB G `yB e¨w³‡Z wek¦vm ¯’vcb Kie; A_P Zv‡`i m¤úÖ`vq Avgv‡`i `vm?

48) AZtci Zviv Dfq‡K wg_¨vev`x ejj| d‡j Zviv aŸsm cÖvß nj|

49) Avwg g~mv‡K wKZve w`‡qwQjvg hv‡Z Zviv mrc_ cvq|

50) Ges Avwg gwiqg Zbq I Zuvi gvZv‡K GK wb`k©b `vb K‡iwQjvg| Ges Zv‡`i‡K GK Ae¯’vb‡hvM¨ ¯^”Q cvwb wewkó wUjvq Avkªq w`‡qwQjvg|

51) †n im~jMY, cweÎ e¯Í~ Avnvi Kiyb Ges mrKvR Kiyb| Avcbviv hv K‡ib †m wel‡q Avwg cwiÁvZ|

52) Avcbv‡`i GB D¤§Z me †Zv GKB a‡g©i Abymvix Ges Avwg Avcbv‡`i cvjbKZ©v; AZGe Avgv‡K fq Kiyb|

53) AZtci gvbyl Zv‡`i welq‡K enyav wef³ K‡i w`‡q‡Q| cÖ‡Z¨K m¤úÖ`vq wbR wbR gZev` wb‡q Avbw›`Z n‡"Q|

54) AZGe Zv‡`i wKQy Kv‡ji R‡b¨ Zv‡`i AÁvbZvq wbgw¾Z _vK‡Z w`b|

55) Zviv wK g‡b K‡i †h, Avwg Zv‡`i‡K ab-m¤ú` I mšÍvb-mšÍwZ w`‡q hvw"Q|

56) Zv‡Z K‡i Zv‡`i‡K `ª¤œZ g½‡ji w`‡K wb‡q hvw"Q? eis Zviv †ev‡S bv|

57) wbðq hviv Zv‡`i cvjbKZ©vi f‡q mš¿¯Í,

58) hviv Zv‡`i cvjbKZ©vi K_vq wek¦vm ¯'vcb K‡i,

59) hviv Zv‡`i cvjbKZ©vi mv‡_ KvD‡K kixK K‡i bv

60) Ges hviv hv `vb Kievi, Zv fxZ, Kw¤úZ nƒ`‡q G Kvi‡Y `vb K‡i †h, Zviv Zv‡`i cvjbKZ©vi Kv‡Q cÖZ¨veZ©b Ki‡e,

61) ZvivB Kj¨vY `ª¤œZ AR©b K‡i Ges Zviv Zv‡Z AMÖMvgx|

62) Avwg KvD‡K Zvi mva¨vZxZ `vwqZ¡ Ac©b Kwi bv| Avgvi GK wKZve Av‡Q, hv mZ¨ e¨³ K‡i Ges Zv‡`i cÖwZ Ryjyg Kiv n‡e bv|

63) bv, Zv‡`i AšÍi G wel‡q AÁvbZvq Av"Qbœ, G Qvov Zv‡`i AviI KvR i‡q‡Q, hv Zviv Ki‡Q|

64) GgbwK, hLb Avwg Zv‡`i Hk¦h©kvjx †jvK‡`i‡K kvw¯Í Øviv cvKovI Kie, ZLbB Zviv PxrKvi Ry‡o †`‡e|

65) A`¨ PxrKvi K‡iv bv| †Zvgiv Avgvi KvQ †_‡K wb¯‹…wZ cv‡e bv|

66) †Zvgv‡`i‡K Avgvi AvqvZmg~n †kvbv‡bv nZ, ZLb †Zvgiv D‡jUv cv‡q m‡i co‡Z|

67) AnsKvi K‡i G wel‡q A_©nxb Mí-MyRe K‡i †h‡Z|

68) AZGe Zviv wK GB Kvjvg m¤ú‡©K wPšÍv-fvebv K‡i bv? bv Zv‡`i Kv‡Q Ggb wKQy G‡m‡Q, hv Zv‡`i wcZ„cyiyl‡`i Kv‡Q Av‡mwb?

69) bv Zviv Zv‡`i im~j‡K †P‡b bv, d‡j Zviv Zuv‡K A¯^xKvi K‡i?

70) bv Zviv e‡j †h, wZwb cvMj ? eis wZwb Zv‡`i Kv‡Q mZ¨ wb‡q AvMgb K‡i‡Qb Ges Zv‡`i AwaKvsk mZ¨‡K AcQ›` K‡i|

71) mZ¨ hw` Zv‡`i Kv‡Q Kvgbv-evmbvi Abymvix nZ, Z‡e b‡fvgÛj I f~gÛj Ges GM¸‡jvi ga¨eZ©x© mewKQyB wek„•Lj n‡q coZ| eis Avwg Zv‡`i‡K `vb K‡iwQ Dc‡`k, wKšÍ~ Zviv Zv‡`i Dc‡`k Abyaveb K‡i bv|

72) bv Avcwb Zv‡`i Kv‡Q †Kvb cÖwZ`vb Pvb? Avcbvi cvjbKZ©vi cÖwZ`vb DËg Ges wZwbB wiwhK`vZv|

73) Avcwb †Zv Zv‡`i‡K †mvRv c‡_ `vIqvZ w`‡"Qb;

74) Avi hviv ciKv‡j wek¦vm K‡i bv, Zviv †mvRv c_ †_‡K wePz¨Z n‡q †M‡Q|

75) hw` Avwg Zv‡`i cÖwZ `qv Kwi Ges Zv‡`i Kó `~i K‡i †`B, ZeyI Zviv Zv‡`i Aeva¨Zvq w`‡knviv n‡q †j‡M _vK‡e|

76) Avwg Zv‡`i‡K kvw¯Í Øviv cvKovI K‡iwQjvg, wKšÍ~ Zviv Zv‡`i cvjbKZ©vi mvg‡b bZ nj bv Ges KvKzwZ-wgbywZI Kij bv|

77) Ae‡k‡l hLb Avwg Zv‡`i Rb¨ KwVb kvw¯Íi Øvi Ly‡j †`e, ZLb Zv‡Z Zv‡`i Avkv f½ n‡e|

78) wZwb †Zvgv‡`i Kvb, †PvL I AšÍ:KiY m„wó K‡i‡Qb; †Zvgiv LyeB Aí K„ZÁZv ¯uxKvi K‡i _vK|

79) wZwbB †Zvgv‡`i‡K c„w_ex‡Z Qwo‡q †i‡L‡Qb Ges ZviB w`‡K †Zvgv‡`i‡K mg‡eZ Kiv n‡e|

80) wZwbB cÖvY `vb K‡ib Ges g„Zz¨ NUvb Ges w`ev-ivwÎi weeZ©b ZuviB KvR, Zey I wK †Zvgiv eyS‡e bv?

81) eis Zviv e‡j †hgb Zv‡`i c~e©eZ©xiv ejZ|

82) Zviv e‡j: hLb Avgiv g‡i hve Ges g„wËKv I Aw¯’‡Z cwiYZ ne, ZLbI wK Avgiv cybiywÌZ ne ?

83) AZx‡Z Avgv‡`i‡K Ges Avgv‡`i wcZ…cyiyl‡`i‡K GB Iqv`vB †`qv n‡q‡Q| GUv †Zv c~e©eZx‡`i Kí-K_v ‰e wKQyB bq|

84) ejyb c„w_ex Ges c„w_ex‡Z hviv Av‡Q, Zviv Kvi? hw` †Zvgiv Rvb, Z‡e ej|

85) GLb Zviv ej‡e: meB Avjøvn&i| ejyb, ZeyI wK †Zvgiv wPšÍv Ki bv?

86) ejyb: mßvKvk I gnv-Avi‡ki gvwjK †K?

87) GLb Zviv ej‡e: Avjøvn&| ejyb, ZeyI wK †Zvgiv fq Ki‡e bv?

88) ejyb: †Zvgv‡`i Rvbv _vK‡j ej, Kvi nv‡Z me e¯Í~i KZ„©©Z¡, whwb iÿv K‡ib Ges hvi Kej †_‡K †KD iÿv Ki‡Z cv‡i bv ?

89) GLb Zviv ej‡e: Avjøvn&i| ejyb: Zvn‡j †Kv_v †_‡K †Zvgv‡`i‡K Rv`y Kiv n‡”Q?

90) wKQyB bq, Avwg Zv‡`i Kv‡Q mZ¨ †cuŠwQ‡qwQ, Avi Zviv †Zv wg_¨vev`x|

91) Avjøvn& †Kvb mšÍvb MÖnY K‡ibwb Ges Zuvi mv‡_ †Kvb gvey` †bB| _vK‡j cÖ‡Z¨K gvey` wbR wbR m„wó wb‡q P‡j †hZ Ges GKRb Ab¨R‡bi Dci cÖej n‡q †hZ| Zviv hv e‡j, Zv †_‡K Avjøvn& cweÎ|

92) wZwb `„k¨ I A`„‡k¨i Ávbx| Zviv kixK K‡i, wZwb Zv †_‡K D‡aŸ©|

93) ejyb: †n Avgvi cvjbKZ©v! †h wel‡q Zv‡`i‡K Iqv`v †`qv n‡q‡Q Zv hw` Avgv‡K †`Lvb,

94) †n Avgvi cvjbKZ©v! Z‡e Avcwb Avgv‡K †Mvbvn&Mvi m¤úÖ`v‡qi AšÍf~©³ Ki‡eb bv|

95) Avwg Zv‡`i‡K †h wel‡qi Iqv`v w`‡qwQ, Zv Avcbv‡K †`Lv‡Z Aek¨B mÿg|

96) g‡›`i RIqv‡e ZvB ejyb, hv DËg| Zviv hv e‡j, Avwg †m wel‡q mwe‡kl AeMZ|

97) ejyb: †n Avgvi cvjbKZ©v! Avwg kqZv‡bi cÖ‡ivPbv †_‡K Avcbvi Avkªq cÖv_©bv Kwi,

98) Ges †n Avgvi cvjbKZ©v! Avgvi wbKU Zv‡`i Dcw¯’wZ †_‡K Avcbvi Avkªq cÖv_©bv Kwi|

99) hLb Zv‡`i KvivI Kv‡Q g„Zz¨ Av‡m, ZLb †m e‡j: †n Avgvi cvjYKZ©v! Avgv‡K cybivq (`ywbqv‡Z) †cÖiY Kiyb|

100) hv‡Z Avwg mrKg© Ki‡Z cvwi, hv Avwg Kwiwb| KLbB bq, G †Zv Zvi GKwU K_vi K_v gvÎ| Zv‡`i mvg‡b c`©v Av‡Q cybiyÌvb w`em ch©šÍ|

101) AZtci hLb wksMvq dzrKvi †`qv n‡e, †mw`b Zv‡`i cvi¯cwiK AvZœxqZvi eÜb _vK‡e bv Ges G‡K Aci‡K wRÁvmvev` Ki‡e bv|

102) hv‡`i cvjøv fvix n‡e, ZvivB n‡e mdjKvg,

103) Ges hv‡`i cvjøv nvév n‡e ZvivB wb‡R‡`i ÿwZmvab K‡i‡Q, Zviv †`vh‡LB wPiKvj emevm Ki‡e|

104) AvMyb Zv‡`i gyLgÛj `» Ki‡e Ges Zviv Zv‡Z exfrm AvKvi avib Ki‡e|

105) †Zvgv‡`i mvg‡b wK Avgvi AvqvZ mg~n cwVZ nZ bv? †Zvgiv †Zv †mMy‡jv‡K wg_¨v ej‡Z|

106) Zviv ej‡e: †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Avgiv `~f©v‡M¨i nv‡Z civf~Z wQjvg Ges Avgiv wQjvg weåvšÍ RvwZ|

107) †n Avgv‡`i cvjbKZ©v! G †_‡K Avgv‡`i‡K D×vi Ki; Avgiv hw` cybivq Zv Kwi, Z‡e Avgiv †Mvbvn&Mvi ne|

108) Avjøvn& ej‡eb: †Zvgiv waK…Z Ae¯'vq GLv‡bB c‡o _vK Ges Avgvi mv‡_ †Kvb K_v e‡jv bv|

109) Avgvi ev›`v‡`i GK`‡j ejZ: †n Avgv‡`i cvjbKZ©v! Avgiv wek¦vm ¯'vcb K‡iwQ| AZGe Zzwg Avgv‡`i‡K ÿgv Ki I Avgv‡`i cÖwZ ing Ki| Zzwg †Zv `qvjy‡`i g‡a¨ †kªô `qvjy|

110) AZtci †Zvgiv Zv‡`i‡K VvÆvi cvÎiƒ‡c MÖnY Ki‡Z| GgbwK, Zv †Zvgv‡`i‡K Avgvi m¥iY fywj‡q w`‡qwQj Ges †Zvgiv Zv‡`i‡K †`‡L cwinvm Ki‡Z|

111) AvR Avwg Zv‡`i‡K Zv‡`i me‡ii Kvi‡Y Ggb cÖwZ`vb w`‡qwQ †h, ZvivB mdjKvg|

112) Avjøvn& ej‡eb: †Zvgiv c„w_ex‡Z KZw`b Ae¯'vb Ki‡j eQ‡ii MYbvq?

113) Zviv ej‡e, Avgiv GKw`b A_ev w`‡bi wKQy Ask Ae¯'vb K‡iwQ| AZGe Avcwb MYbvKvix‡`i‡K wR‡Ám Kiyb|

114) Avjøvn& ej‡eb: †Zvgiv Zv‡Z Aíw`bB Ae¯'vb K‡iQ, hw` †Zvgiv Rvb‡Z?

115) †Zvgiv wK aviYv Ki †h, Avwg †Zvgv‡`i‡K Ab_©K m„wó K‡iwQ Ges †Zvgiv Avgvi Kv‡Q wd‡i Avm‡e bv?

116) AZGe kxl© gwngvq Avjøvn&, wZwb mwZ¨Kvi gvwjK, wZwb e¨ZxZ †Kvb gvey` †bB| wZwb m¤§vwbZ Avi‡ki gvwjK|

117) †h †KD Avjøvn&i mv‡_ Ab¨ Dcvm¨‡K Wv‡K, Zvi Kv‡Q hvi mb` †bB, Zvi wnmve Zvi cvjYKZ©vi Kv‡Q Av‡Q| wbðq Kv‡diiv mdjKvg n‡e bv|

118) ej~b: †n Avgvi cvjbKZ©v, ÿgv Kiyb I ing Kiyb| ingKvix‡`i g‡a¨ Avcwb †kªó ingKvix|

(24) b~it

1) GUv GKUv m~iv hv Avwg bvwhj K‡iwQ, Ges `vwq‡Z¡ Acwinvh© K‡iwQ| G‡Z Avwg my¯có AvqvZmg~n AeZxY© K‡iwQ, hv‡Z †Zvgiv m¥iY ivL|

2) e¨wfPvwiYx bvix e¨wfPvix cyiyl; Zv‡`i cÖ‡Z¨K‡K GKk' K‡i †eÎvNvZ Ki| Avjøvn&i weavb Kvh©Ki Kvi‡Y Zv‡`i cÖwZ †hb †Zvgv‡`i g‡b `qvi D‡`ªK bv nq, hw` †Zvgiv Avjøvni cÖwZ I ciKv‡ji cÖwZ wek¦vmx n‡q _vK| gymjgvb‡`i GKwU `j †hb Zv‡`i kvw¯Í cÖZ¨ÿ K‡i|

3) e¨wfPvix cyiyl †Kej e¨wfPvwiYx bvix A_ev gykwiKv bvix‡KB we‡q K‡i Ges e¨wfPvwiYx‡K †Kej e¨wfPvix A_ev gykwiK cyiylB we‡q K‡i Ges G‡`i‡K gywgb‡`i R‡b¨ nvivg Kiv n‡q‡Q|

4) hviv mZx-mvaŸx bvixi cÖwZ Acev` Av‡ivc K‡i AZtci ¯^c‡ÿ Pvi Rb cyiyl mvÿx Dcw¯’Z K‡i bv, Zv‡`i‡K AvwkwU †eÎvNvZ Ki‡e Ges KLbI Zv‡`i mvÿ¨ Keyj Ki‡e bv| GivB bv'dvigvb|

5) wKšÍ~ hviv Gici ZIev K‡i Ges ms‡kvwaZ nq, Avjøvn& ÿgvkxj, cig †g‡nievb|

6) Ges hviv Zv‡`i ¯¿x‡`i cÖwZ Acev` Av‡ivc K‡i Ges Zviv wb‡Riv Qvov Zv‡`i †Kvb mvÿx †bB, Gifc e¨w³i mvÿ¨ Gfv‡e n‡e †h, †m Avjøvn&i Kmg †L‡q Pvievi mvÿ¨ †`‡e †h, †m Aek¨B mZ¨ev`x|

7) Ges cÂgevi ej‡e †h, hw` †m wg_¨vev`x nq Z‡e Zvi Dci Avjøvn&i jvbZ|

8) Ges ¯¿xi kvw¯Í iwnZ n‡q hv‡e hw` †m Avjøvn&i Kmg †L‡q Pvi evi mvÿ¨ †`q †h, Zvi ¯^vgx Aek¨B wg_¨vev`x;

9) Ges cÂgevi e‡j †h, hw` Zvi ¯^vgx mZ¨ev`x nq Z‡e Zvi Ici Avjøvn&i Mhe †b‡g Avm‡e|

10) †Zvgv‡`i cÖwZ Avjøvn&i AbyMÖn I `qv bv _vK‡j Ges Avjøvn& ZIev Keyj Kvix, cÖÁvgq bv n‡j KZ wKQyB †h n‡q †hZ|

11) hviv wg_¨v Acev` iUbv K‡i‡Q, Zviv †Zvgv‡`iB GKwU `j| †Zvgiv G‡K wb‡R‡`i R‡b¨ Lvivc g‡b K‡iv bv; eis GUv †Zvgv‡`i R‡b¨ g½jRbK| Zv‡`i cÖ‡Z¨‡Ki R‡b¨ ZZUzKz Av‡Q hZUzKz †m †Mvbvn& K‡i‡Q Ges Zv‡`i g‡a¨ †h G e¨vcv‡i AMÖYx f~wgKv wb‡q‡Q, Zvi R‡b¨ i‡q‡Q weivU kvw¯Í|

12) †Zvgiv hLb GK_v kyb‡j, ZLb Cgvb`vi cyiyl I bvixMY †Kb wb‡R‡`i †jvK m¤ú‡K© DËg aviYv Kiwb Ges ejwb †h, GUv †Zv wbR©jv Acev`?

13) Zviv †Kb G e¨vcv‡i Pvi Rb mvÿx Dcw¯’Z K‡iwb; AZtci hLb Zviv mvÿx Dcw¯’Z K‡iwb, ZLb ZvivB Avjøvn&i Kv‡Q wg_¨vev`x|

14) hw` BnKv‡j I ciKv‡j †Zvgv‡`i cÖwZ Avjøvn&i AbyMÖn I `qv bv _vKZ, Z‡e †Zvgiv hv æP©v KiwQ‡j, Z¾‡b¨ †Zvgv‡`i‡K MyiyZi Avhve ¯ck© KiZ|

15) hLb †Zvgiv G‡K gy‡L gy‡L Qovw”Q‡j Ges gy‡L Ggb welq D”PviY KiwQ‡j, hvi †Kvb Ávb †Zvgv‡`i wQj bv| †Zvgiv G‡K Zz”Q g‡b KiwQ‡j, A_P GUv Avjøvn&i Kv‡Q MyiyZi e¨vcvi wQj|

16) †Zvgiv hLb G K_v kyb‡j ZLb †Kb ej‡j bv †h, G wel‡q K_v ejv Avgv‡`i DwPZ bq| Avjøvn& †Zv cweÎ, gnvb| GUv †Zv GK MyiyZi Acev`|

17) Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K Dc‡`k w`‡”Qb, †Zvgiv hw` Cgvb`vi nI, Z‡e ZLbI cybivq G ai‡Yi AvPi‡Yi cybive„wË K‡iv bv|

18) Avjøvn& †Zvgv‡`i R‡b¨ Kv‡Ri K_v ¯có K‡i eY©bv K‡ib| Avjøvn& me©Á, cÖÁvgq|

19) hviv cQ›` K‡i †h, Cgvb`vi‡`i g‡a¨ e¨wfPvi cÖmvi jvf KiyK, Zv‡`i R‡b¨ BnvKvj I ciKv‡j hš¿Yv`vqK kvw¯Í i‡q‡Q| Avjøvn& Rv‡bb, †Zvgiv Rvb bv|

20) hw` †Zvgv‡`i cÖwZ Avjøvn&i AbyMÖn I `qv bv _vKZ Ges Avjøvn& `qvjy, †g‡nievb bv n‡Zb, Z‡e KZ wKQyB n‡q †hZ|

21) †n Cgvb`viMY, †Zvgiv kqZv‡bi c`v¼ AbymiY K‡iv bv| †h †KD kqZv‡bi c`v¼ AbymiY Ki‡e, ZLb †Zv kqZvb wbj©¾Zv I g›` Kv‡RiB Av‡`k Ki‡e| hw` Avjøvn&i AbyMÖn I `qv †Zvgv‡`i cÖwZ bv _vKZ, Z‡e †Zvgv‡`i †KD KLbI cweÎ n‡Z cvi‡Z bv| wKšÍ~ Avjøvn& hv‡K B”Qv cweÎ K‡ib| Avjøvn& mewKQy †kv‡bb, Rv‡bb|

22) †Zvgv‡`i g‡a¨ hviv D”Pgh©v`v I Avw_©K cÖvPz‡h©i AwaKvix, Zviv †hb Kmg bv Lvq †h, Zviv AvZœxq-¯^Rb‡K, AfveMÖ¯Í‡K Ges Avjøvn&i c‡_ wnRiZKvix‡`i‡K wKQyB †`‡e bv| Zv‡`i ÿgv Kiv DwPZ Ges †`vlµwU D‡cÿv Kiv DwPZ| †Zvgiv wK Kvgbv Ki bv †h, Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K ÿgv K‡ib? Avjøvn& ÿgvkxj, cig KiyYvgq|

23) hviv mZx-mvaŸx, wbixn Cgvb`vi bvix‡`i cÖwZ Acev` Av‡ivc K‡i, Zviv BnKv‡j I ciKv‡j waK…Z Ges Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q MyiyZi kvw¯Í|

24) †hw`b cÖKvk K‡i †`‡e Zv‡`i wRnev, Zv‡`i nvZ I Zv‡`i cv, hv wKQy Zviv KiZ;

25) †mw`b Avjøvn& Zv‡`i mgywPZ kvw¯Í cy‡ivcywi †`‡eb Ges Zviv Rvb‡Z cvi‡e †h, AvjøvnB mZ¨, ¯có e¨³Kvix|

26) `yðwiÎv bvixK~j `yðwiÎ cyiylKz‡ji R‡b¨ Ges `yðwiÎ cyiylKzj `yðwiÎv bvixKz‡ji R‡b¨| m”PwiÎv bvixKzj m”PwiÎ cyiylKy‡ji R‡b¨ Ges m”PwiÎ cyiylKzj m”PwiÎv bvixKz‡ji R‡b¨| Zv‡`i m¤ú‡K© †jv‡K hv e‡j, Zvi mv‡_ Zviv m¤úK©nxb| Zv‡`i R‡b¨ Av‡Q ÿgv I m¤§vbRbK RxweKv|

27) †n gywgbMY, †Zvgiv wb‡R‡`i M„n e¨ZxZ Ab¨ M„‡n cÖ‡ek K‡iv bv, †h ch©šÍ Avjvc-cwiPq bv Ki Ges M„nevmx‡`i‡K mvjvg bv Ki| GUvB †Zvgv‡`i R‡b¨ DËg, hv‡Z †Zvgiv m¥iY ivL|

28) hw` †Zvgiv M„‡n KvD‡K bv cvI, Z‡e AbygwZ MÖnY bv Kiv ch©šÍ †mLv‡b cÖ‡ek K‡iv bv| hw` †Zvgv‡`i‡K ejv nq wd‡i hvI, Z‡e wd‡i hv‡e| G‡Z †Zvgv‡`i R‡b¨ A‡bK cweÎZv Av‡Q Ges †Zvgiv hv Ki, Avjøvn& Zv fv‡jvfv‡e Rv‡bb|

29) †h M„‡n †KD evm K‡i bv, hv‡Z †Zvgv‡`i mvgMÖx Av‡Q Ggb M„‡n cª‡ek Kiv‡Z †Zvgv‡`i †Kvb cvc †bB Ges Avjøvn& Rv‡bb †Zvgiv hv cÖKvk Ki Ges hv †Mvcb Ki|

30) gywgb‡`i‡K ejyb, Zviv †hb Zv‡`i `„wó bZ iv‡L Ges Zv‡`i †hŠbv‡½i †ndvhZ K‡i| G‡Z Zv‡`i Rb¨ Lye cweÎZv Av‡Q| wbðq Zviv hv K‡i Avjøvn& Zv AewnZ Av‡Qb|

31) Cgvb`vi bvix‡`i‡K ejyb, Zviv †hb Zv‡`i `„wó‡K bZ iv‡L Ges Zv‡`i †hŠb A‡½i †ndvhZ K‡i| Zviv †hb hv mvaviYZt cÖKvkgvb, Zv Qvov Zv‡`i †mŠ›`h© cÖ`k©b bv K‡i Ges Zviv †hb Zv‡`i gv_vi Iobv eÿ †`‡k †d‡j iv‡L Ges Zviv †hb Zv‡`i ¯^vgx, wcZv, k¦kyi, cyÎ, ¯^vgxi cyÎ, åvZv, åvZz¯cyÎ, fwMœcyÎ, ¯¿x‡jvK AwaKvify³ euv`x, †hŠbKvgbvgy³ cyiyl, I evjK, hviv bvix‡`i †Mvcb A½ m¤ú‡K© AÁ, Zv‡`i e¨ZxZ Kv‡iv Av‡Q Zv‡`i †mŠ›`h© cÖKvk bv K‡i, Zviv †hb Zv‡`i †Mvcb mvR-m¾v cÖKvk Kivi Rb¨ †Rv‡i c`PviYv bv K‡i| gywgbMY, †Zvgiv mevB Avjøvn&i mvg‡b ZIev Ki, hv‡Z †Zvgiv mdjKvg nI|

32) †Zvgv‡`i g‡a¨ hviv weevnnxb, Zv‡`i weevn m¤úv`b K‡i `vI Ges †Zvgv‡`i `vm I `vmx‡`i g‡a¨ hviv mrKg©civqb, Zv‡`iI| Zviv hw` wbt¯^ nq, Z‡e Avjøvn& wbR AbyMÖ‡n Zv‡`i‡K m”Qj K‡i †`‡eb| Avjøvn& cÖvPzh©gq, me©Á|

33) hviv weev‡n mvg_© bq, Zviv †hb mshg Aej¤¦b K‡i †h ch©šÍ bv Avjøvn& wbR AbyMÖ‡n Zv‡`i‡K Afvegy³ K‡i †`b| †Zvgv‡`i AwaKvify³‡`i g‡a¨ hviv gyw³i Rb¨ wjwLZ Pzw³ Ki‡Z Pvq, Zv‡`i mv‡_ †Zvgiv wjwLZ Pzw³ Ki hw` Rvb †h, Zv‡`i g‡a¨ Kj¨vY Av‡Q| Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K †h, A_©-Kwo w`‡q‡Qb, Zv †_‡K Zv‡`i‡K `vb Ki| †Zvgv‡`i `vmxiv wb‡R‡`i cweÎZv iÿv Ki‡Z PvB‡j †Zvgiv cvw_©e Rxe‡bi m¤ú‡`i jvjmvq Zv‡`i‡K e¨wfPv‡i eva¨ Kv‡iv bv| hw` †Kn Zv‡`i Dci †Rvi-Rei`w¯Í K‡i, Z‡e Zv‡`i Dci †Rvi-Rei`w¯Íi ci Avjøvn& Zv‡`i cÖwZ ÿgvkxj, cig `qvjy|

34) Avwg †Zvgv‡`i cÖwZ AeZxY© K‡iwQ my¯có AvqvZmg~n, †Zvgv‡`i c~e©eZ©x‡`i wKQy `„óvšÍ Ges Avjøvn& fxiy‡`i R‡b¨ w`‡qwQ Dc‡`k|

35) Avjøvn& b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji †R¨vwZ, Zuvi †R¨vwZi D`vniY †hb GKwU Kzjw½, hv‡Z Av‡Q GKwU cÖ`xc, cÖ`xcwU GKwU KuvPcv‡Î ¯'vwcZ, KuvPcvÎwU D¾¡j bÿÎ m`„k¨| Zv‡Z cyZtcweÎ hqZyb e„‡ÿi ‰Zj cÖR¡wjZ nq, hv c~e©gyLx bq Ges cwðggyLxI bq| AwMœ ¯ck© bv Ki‡jI Zvi ‰Zj †hb Av‡jvwKZ nIqvi wbKUeZx©| †R¨vwZi Dci †R¨vwZ| Avjøvn& hv‡K B"Qv c_ †`Lvb Zuvi †R¨vwZi w`‡K| Avjøvn& gvby‡li R‡b¨ `„óvšÍmg~n eY©bv K‡ib Ges Avjøvn& me wel‡q ÁvZ|

36) Avjøvn& †hme M„n‡K gh©v`vq DbœxZ Kivi Ges †mMy‡jv‡Z Zuvi bvg D"PviY Kivi Av‡`k w`‡q‡Qb, †mLv‡b mKvj I mÜ¨vq Zuvi cweÎZv I gwngv †NvlYv K‡i;

37) Ggb †jv‡Kiv, hv‡`i‡K e¨emv-evwYR¨ I µq-weµq Avjøvn&i m¥iY †_‡K, bvgvh Kv‡qg Kiv †_‡K Ges hvKvZ cÖ`vb Kiv †_‡K weiZ iv‡L bv| Zviv fq K‡i †mB w`b‡K, †hw`b AšÍi I `„wómg~n D‡jU hv‡e|

38) (Zviv Avjøvn&i cweÎZv †NvlYv K‡i) hv‡Z Avjøvn& Zv‡`i DrK…óZi Kv‡Ri cÖwZ`vb †`b Ges wbR AbyMÖ‡n AviI AwaK †`b| Avjøvn& hv‡K B"Qv AcwiwgZ iyhx `vb K‡ib|

39) hviv Kv‡di, Zv‡`i Kg© giyfywgi gixwPKv m`„k, hv‡K wccvmvZ© e¨w³ cvwb g‡b K‡i| GgbwK, †m hLb Zvi Kv‡Q hvq, ZLb wKQzB cvq bv Ges cvq †mLv‡b Avjøvn‡K, AZtci Avjøvn& Zvi wnmve PzwK‡q †`b| Avjøvn& `ª¤œZ wnmve MÖnYKvix|

40) A_ev (Zv‡`i Kg©) cÖgË mgy‡`ªi ey‡K Mfxi AÜKv‡ii b¨vq, hv‡K D‡ØwjZ K‡i Zi‡½i Dci Zi½, hvi Dc‡i Nb Kv‡jv †gN Av‡Q| G‡Ki Dci GK AÜKvi| hLb †m Zvi nvZ †ei K‡i, ZLb Zv‡K G‡Kev‡iB †`L‡Z cvq bv| Avjøvn& hv‡K †R¨vwZ †`b bv, Zvi †Kvb †R¨vwZB †bB|

41) Zzwg wK †`L bv †h, b‡fvgÛj I f~gÛ‡j hviv Av‡Q, Zviv Ges DošÍ cÿxKyj Zv‡`i cvLv we¯Ívi KiZ: Avjøvn&i cweÎZv I gwngv †NvlYv K‡i? cÖ‡Z¨‡KB Zvi †hvM¨ Gev`Z Ges cweÎZv I gwngv †NvlYvi c×wZ Rv‡b| Zviv hv K‡i, Avjøvn& †m wel‡q mg¨K ÁvZ|

42) b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji mve©‡fŠgZ¡ Avjøvn&iB Ges ZuviB w`‡K cÖZ¨veZ©b Ki‡Z n‡e|

43) Zzwg wK †`L bv †h, Avjøvn& †gNgvjv‡K mÂvwjZ K‡ib, AZtci Zv‡K cyÄxf~Z K‡ib, AZtci Zv‡K ¯Í‡i ¯Í‡i iv‡Lb; AZtci Zzwg †`L †h, Zvi ga¨ †_‡K evwiaviv wbM©Z nq| wZwb AvKvkw¯'Z wkjv¯Í~c †_‡K wkjvel©Y K‡ib Ges Zv Øviv hv‡K B"Qv AvNvZ K‡ib Ges hvi KvQ †_‡K B"Qv, Zv Ab¨w`‡K wdwi‡q †`b| Zvi we`y¨rSjK `„wókw³ †hb wejxb K‡i w`‡Z Pvq|

44) Avjøvn& w`b I ivwÎi cwieZ©b NUvb| G‡Z AšÍ©`„wó-m¤úbœM‡Yi R‡b¨ wPšÍvi DcKiY i‡q‡Q|

45) Avjøvn& cÖ‡Z¨K PjšÍ Rxe‡K cvwb Øviv m„wó K‡i‡Qb| Zv‡`i KZK ey‡K fq w`‡q P‡j, KZK `yB cv‡q fi w`‡q P‡j Ges KZK Pvi cv‡q fi w`‡q P‡j; Avjøvn& hv B"Qv m„wó K‡ib| wbðqB Avjøvn& mewKQy Ki‡Z mÿg|

46) Avwg †Zv my¯có AvqvZ mg~n AeZ©xY© K‡iwQ| Avjøvn& hv‡K B"Qv mij c‡_ cwiPvjbv K‡ib|

47) Zviv e‡j: Avgiv Avjøvn& I im~‡ji cÖwZ wek¦vm ¯'vcb K‡iwQ Ges AvbyMZ¨ Kwi; wKšÍ~ AZtci Zv‡`i GK`j gyL wdwi‡q †bq Ges Zviv wek¦vmx bq|

48) Zv‡`i g‡a¨ dqmvjv Kivi Rb¨ hLb Zv‡`i‡K Avjøvn& I im~‡ji w`‡K Avnevb Kiv nh ZLb Zv‡`i GK`j gyL wdwi‡q †bq|

49) mZ¨ Zv‡`i ¯^c‡ÿ n‡j Zviv webxZfv‡e im~‡ji Kv‡Q Qy‡U Av‡m|

50) Zv‡`i AšÍ‡i wK †ivM Av‡Q, bv Zviv †auvKvq c‡o Av‡Q; bv Zviv fq K‡i †h, Avjøvn& I Zuvi ivm~j Zv‡`i cÖwZ AwePvi Ki‡eb? eis ZvivB †Zv AwePviKvix ?

51) gywgb‡`i e³e¨ †Kej G K_vB hLb Zv‡`i g‡a¨ dqmvjv Kivi R‡b¨ Avjøvn& I Zuvi im~‡ji w`‡K Zv‡`i‡K Avnevb Kiv nq, ZLb Zviv e‡j: Avgiv kybjvg I Av‡`k gvb¨ Kijvg| ZvivB mdjKvg|

52) hviv Avjøvn& I Zuvi im~‡ji AvbyMZ¨ K‡i Avjøvn‡K fq K‡i I Zuvi kvw¯Í †_‡K †eu‡P _v‡K ZvivB K…ZKvh©|

53) Zviv `„pfv‡e Avjøvn&i Kmg †L‡q e‡j †h, Avcwb Zv‡`i‡K Av‡`k Ki‡j Zviv mewKQy †Q‡o †ei n‡eB| ejyb: †Zvgiv Kmg †L‡qv bv| wbqgvbyhvqx †Zvgv‡`i AvbyMZ¨, †Zvgiv hv wKQy Ki wbðq Avjøvn& †m wel‡q ÁvZ|

54) ejyb: Avjøvn&i AvbyMZ¨ Ki Ges im~‡ji AvbyMZ¨ Ki| AZtci hw` †Zvgiv gyL wdwi‡q bvI, Z‡e Zvi Dci b¨¯Í `vwq‡Z¡i R‡b¨ †m `vqx Ges †Zvgv‡`i Dci b¨¯Í `vwq‡Z¡i R‡b¨ †Zvgiv `vqx| †Zvgiv hw` Zuvi AvbyMZ¨ Ki, Z‡e mr c_ cv‡e| im~‡ji `vwqZ¡ †Zv †Kej my¯cóiƒ‡c †cuŠ‡Q †`qv|

55) †Zvgv‡`i g‡a¨ hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i I mrKg© K‡i, Avjøvn& Zv‡`i‡K Iqv`v w`‡q‡Qb †h, Zv‡`i‡K Aek¨B c„w_ex‡Z kvmbKZ©„Z¡ `vb Ki‡eb| †hgb wZwb kvmbKZ„©Z¡ `vb K‡i‡Qb Zv‡`i c~e©eZx‡`i‡K Ges wZwb Aek¨B my`„p Ki‡eb Zv‡`i ag©‡K, hv wZwb Zv‡`i R‡b¨ cQ›` K‡i‡Qb Ges Zv‡`i fq-fxwZi cwie‡Z© Aek¨B Zv‡`i‡K kvwšÍ `vb Ki‡eb| Zviv Avgvi Gev`Z Ki‡e Ges Avgvi mv‡_ KvD‡K kixK Ki‡e bv| Gici hviv AK…ZÁ n‡e, ZvivB Aeva¨|

56) bvgvh Kv‡qg Ki, hvKvZ cÖ`vb Ki Ges im~‡ji AvbyMZ¨ Ki hv‡Z †Zvgiv AbyMÖn cÖvß nI|

57) †Zvgiv Kv‡di‡`i‡K c„w_ex‡Z civµgkvjx g‡b K‡iv bv| Zv‡`i wVKvbv AwMœ| KZB bv wbK…ó GB cÖZ¨veZ©b¯’j|

58) †n gywgbMY! †Zvgv‡`i `vm`vmxiv Ges †Zvgv‡`i g‡a¨ hviv cÖvß eq¯‹ nqwb Zviv †hb wZb mg‡q †Zvgv‡`i Kv‡Q AbygwZ MÖnY K‡i, dR‡ii bvgv‡hi c~‡e©, `ycy‡i hLb †Zvgiv e¯¿ Ly‡j ivL Ges Gkvi bvgv‡hi ci| GB wZb mgq †Zvgv‡`i †`n †Lvjvi mgq| G mg‡qi ci †Zvgv‡`i I Zv‡`i R‡b¨ †Kvb †`vl †bB| †Zvgv‡`i G‡K Ac‡ii Kv‡Q †Zv hvZvqvZ Ki‡ZB nq, Ggwb fv‡e Avjøvn& †Zvgv‡`i Kv‡Q my¯có AvqvZmg~n wee„Z K‡ib| Avjøvn& me©Á, cÖÁvgq|

59) †Zvgv‡`i mšÍvb-mšÍwZiv hLb ev‡qvcÖvß nq, ZvivI †hb Zv‡`i c~e©eZx©‡`i b¨vq AbygwZ Pvq| Ggwbfv‡e Avjøvn& Zuvi AvqvZmg~n †Zvgv‡`i Kv‡Q eY©bv K‡ib| Avjøvn& me©Á, cªÁvgq|

60) e„×v bvix, hviv weev‡ni Avkv iv‡L bv, hw` Zviv Zv‡`i †mŠ›`h©¨ cÖKvk bv K‡i Zv‡`i e¯¿ Ly‡j iv‡L| Zv‡`i R‡b¨ †`vl †bB, Z‡e G †_‡K weiZ _vKvB Zv‡`i R‡b¨ DËg| Avjøvn& me©‡kªvZv, me©Á|

61) A‡Üi R‡b¨ †`vl †bB, L‡Äi R‡b¨ †`vl †bB, †ivMxi R‡b¨ †`vl †bB, Ges †Zvgv‡`i wb‡R‡`i R‡b¨I †`vl †bB †h, †Zvgiv Avnvi Ki‡e †Zvgv‡`i M„‡n A_ev †Zvgv‡`i wcZv‡`i M„‡n A_ev †Zvgv‡`i gvZv‡`i M„‡n A_ev †Zvgv‡`i åvZv‡`i M„‡n A_ev †Zvgv‡`i fwMœx‡`i M„‡n A_ev †Zvgv‡`i wcZ…e¨‡`i M„‡n A_ev †Zvgv‡`i dydz‡`i M„‡n A_ev †Zvgv‡`i gvgv‡`i M„‡n A_ev †Zvgv‡`i Lvjv‡`i M„‡n A_ev †mB M„‡n, hvi Pvwe Av‡Q †Zvgv‡`i nv‡Z A_ev †Zvgv‡`i eÜz‡`i M„‡n| †Zvgiv GK‡Î Avnvi Ki A_ev c„_Kfv‡e Avnvi Ki, Zv‡Z †Zvgv‡`i †Kvb †`vl

†bB| AZtci hLb †Zvgiv M„‡n cÖ‡ek Ki, ZLb †Zvgv‡`i ¯^Rb‡`i cÖwZ mvjvg ej‡e| GUv Avjøvn&i KvQ †_‡K Kj¨vYgq I cweÎ †`vqv| Ggwbfv‡e Avjøvn& †Zvgv‡`i R‡b¨ AvqvZmg~n wek`fv‡e eY©bv K‡ib, hv‡Z †Zvgiv ey‡S bvI|

62) gywgb †Zv ZvivB; hviv Avjøvn&i I imy‡ji cÖwZ wek¦vm ¯'vcb K‡i Ges im~‡ji mv‡_ †Kvb mgwóMZ Kv‡R kixK n‡j Zuvi KvQ †_‡K AbygwZ MÖnY e¨ZxZ P‡j hvq bv| hviv Avcbvi Kv‡Q AbygwZ cÖv_©bv K‡i, ZvivB Avjøvn& I Zuvi im~‡ji cÖwZ wek¦vm ¯'vcb K‡i| AZGe Zviv Avcbvi Kv‡Q Zv‡`i †Kvb Kv‡Ri R‡b¨ AbygwZ PvB‡j Avcwb Zv‡`i g‡a¨ hv‡K B"Qv AbygwZ w`b Ges Zv‡`i R‡b¨ Avjøvn&i Kv‡Q ÿgv cÖv_©bv Kiyb| Avjøvn& ÿgvkxj, †g‡nievb|

63) im~‡ji Avnevb‡K †Zvgiv †Zvgv‡`i G‡K Aci‡K AvnŸv‡bi gZ MY¨ K‡iv bv| Avjøvn& Zv‡`i‡K Rv‡bb, hviv †Zvgv‡`i g‡a¨ Pzwcmv‡i m‡i c‡o| AZGe hviv Zuvi Av‡`‡ki weiy×vPiY K‡i, Zviv G wel‡q mZK© †nvK †h, wech©q Zv‡`i‡K ¯ck© Ki‡e A_ev hš¿Yv`vqK kvw¯Í Zv‡`i‡K MÖvm Ki‡e|

64) g‡b †i‡Lv b‡fvgÛj I f~gÛ‡j hv Av‡Q, Zv Avjøvn&iB| †Zvgiv †h Ae¯'vq AvQ Zv wZwb Rv‡bb| †hw`b Zviv Zuvi Kv‡Q cÖZ¨vewZ©Z n‡e, †mw`b wZwb e‡j †`‡eb Zviv hv K‡i‡Q| Avjøvn& cÖ‡Z¨K welqB Rv‡bb|

(25) dziKvbt

1) cig Kj¨vYgq wZwb whwb Zuvi ev›`vi cÖwZ dqmvjvi MÖš' AeZx©Y K‡i‡Qb, hv‡Z †m wek¦RM‡Zi R‡b¨ mZK©Kvix nq,|

2) wZwb n‡jb huvi i‡q‡Q b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji ivRZ¡| wZwb †Kvb mšÍvb MÖnY K‡ibwb| ivR‡Z¡ Zuvi †Kvb Askx`vi †bB| wZwb cÖ‡Z¨K e¯Í~ m„wó K‡i‡Qb, AZtci Zv‡K †kvwaZ K‡i‡Qb cwiwgZfv‡e|

3) Zviv Zuvi cwie‡Z© KZ Dcvm¨ MÖnY K‡i‡Q, hviv wKQyB m„wó K‡i bv Ges Zviv wb‡RivB m„ó Ges wb‡R‡`i fvjI Ki‡Z cv‡i bv, g›`I Ki‡Z cv‡i bv Ges Rxeb, giY I cybiy¾xe‡bi I Zviv gvwjK bq|

4) Kv‡diiv e‡j, GUv wg_¨v ‰e bq, hv wZwb D™¢veb K‡i‡Qb Ges Ab¨ †jv‡Kiv Zuv‡K mvnvh¨ K‡i‡Q| Aek¨B Zviv AwePvi I wg_¨vi Avkªq wb‡q‡Q|

5) Zviv e‡j, GMy‡jv †Zv cyivKv‡ji iƒcK_v, hv wZwb wj‡L †i‡L‡Qb| GMy‡jv mKvj-mÜ¨vq Zuvi Kv‡Q †kLv‡bv nq|

6) ejyb, G‡K wZwbB AeZxY© K‡i‡Qb, whwb b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji †Mvcb inm¨ AeMZ Av‡Qb| wZwb ÿgvkxj, †g‡nievb|

7) Zviv e‡j, G †Kgb im~j †h, Lv`¨ Avnvi K‡i Ges nv‡U-evRv‡i Pjv‡div K‡i? Zuvi Kv‡Q †Kb †Kvb †d‡ikZv bvwhj Kiv nj bv †h, Zuvi mv‡_ mZK©Kvix n‡q _vKZ?

8) A_ev wZwb ab-fvÛvi cÖvß n‡jb bv †Kb, A_ev Zuvi GKwU evMvb nj bv †Kb, hv †_‡K wZwb Avnvi Ki‡Zb? Rv‡jgiv e‡j, †Zvgiv †Zv GKRb Rv`yMÖ¯Í e¨w³iB AbymiY KiQ|

9) †`Lyb, Zviv Avcbvi †Kgb `„óvšÍ eY©bv K‡i! AZGe Zviv c_åó n‡q‡Q, GLb Zviv c_ †c‡Z cv‡i bv|

10) Kj¨vbgq wZwb, whwb B"Qv Ki‡j Avcbv‡K Z`‡cÿv DËg e¯Í~ w`‡Z cv‡ib-evM-evwMPv, hvi Zj‡`‡k bni cÖevwnZ nq Ges w`‡Z cv‡ib Avcbv‡K cÖvmv`mg~n|

11) eis Zviv †KqvgZ‡K A¯^xKvi K‡i Ges †h †KqvgZ‡K A¯^xKvi K‡i, Avwg Zvi R‡b¨ AwMœ cÖ¯Í~Z K‡iwQ|

12) AwMœ hLb `~i †_‡K Zv‡`i‡K †`L‡e, ZLb Zviv kyb‡Z cv‡e Zvi MR©b I ny¼vi|

13) hLb GK wkK‡j K‡qKRb euvav Ae¯'vq Rvnvbœv‡gi †Kvb msKxY© ¯'v‡b wb‡ÿc Kiv n‡e, ZLb †mLv‡b Zviv g„Zz¨‡K WvK‡e|

14) ejv n‡e, AvR †Zvgiv GK g„Zz¨‡K †W‡Kv bv A‡bK g„Zy¨‡K WvK|

15) ejyb GUv DËg, bv wPiKvj emev‡mi Rvbœv‡Z, hvi mymsev` †`qv n‡q‡Q gyËvKx‡`i‡K? †mUv n‡e Zv‡`i cÖwZ`vb I cÖZ¨veZ©b ¯'vb|

16) Zviv wPiKvj emevmiZ Ae¯'vq †mLv‡b hv PvB‡e, ZvB cv‡e| GB cÖvw_©Z Iqv`v c~iY Avcbvi cvjbKZ©vi `vwqZ¡|

17) †mw`b Avjøvn& GKwÎZ Ki‡eb Zv‡`i‡K Ges Zviv Avjøvn&i cwie‡Z© hv‡`i Gev`Z KiZ Zv‡`i‡K, †mw`b wZwb Dcvm¨‡`i‡K ej‡eb, †ZvgivB wK Avgvi GB ev›`v‡`i‡K c_åvšÍ K‡iwQ‡j, bv Zviv wb‡RivB c_åvšÍ n‡qwQj?

18) Zviv ej‡e-Avcwb cweÎ, Avgiv Avcbvi cwie‡Z© Ab¨‡K gyiyeŸxiƒ‡c MÖnY Ki‡Z cviZvg bv; wKšÍ~ AvcwbB †Zv Zv‡`i‡K Ges Zv‡`i wcZ…cyiyl‡`i‡K †fvMm¤¢vi w`‡qwQ‡jb, d‡j Zviv Avcbvi ¯§„wZ we¯§„Z n‡qwQj Ges Zviv wQj aŸsmcÖvß RvwZ|

19) Avjøvn& gykwiK‡`i‡K ej‡eb, †Zvgv‡`i K_v †Zv Zviv wg_¨v mve¨¯Í Kij, GLb †Zvgiv kvw¯Í cÖwZ‡iva Ki‡Z cvi‡e bv Ges mvnvh¨I Ki‡Z cvi‡e bv| †Zvgv‡`i g‡a¨ †h †Mvbvn&Mvi Avwg Zv‡K MyiyZi kvw¯Í Av¯^v`b Kive|

20) Avcbvi c~‡e© hZ im~j †cÖiY K‡iwQ, Zviv mevB Lv`¨ MÖnY KiZ Ges nv‡U-evRv‡i Pjv‡div KiZ| Avwg †Zvgv‡`i GK‡K Ac‡ii R‡b¨ cixÿv¯^iƒc K‡iwQ| †`wL, †Zvgiv mei Ki wKbv| Avcbvi cvjbKZ©v me wKQy †`‡Lb|

21) hviv Avgvi mvÿvr Avkv K‡i bv, Zviv e‡j, Avgv‡`i Kv‡Q †d‡ikZv AeZxY© Kiv nj bv †Kb? A_ev Avgiv Avgv‡`i cvjbKZ©v‡K †`wL bv †Kb? Zviv wb‡R‡`i AšÍ‡i AnsKvi †cvlY K‡i Ges MyiyZi Aeva¨Zvq †g‡Z D‡V‡Q|

22) †hw`b Zviv †d‡ikZv‡`i‡K †`L‡e, †mw`b Acivax‡`i R‡b¨ †Kvb mymsev` _vK‡e bv Ges Zviv ej‡e, †Kvb evav hw` Zv AvU‡K ivLZ|

23) Avwg Zv‡`i K…ZK‡g©i cÖwZ g‡bvwb‡ek Kie, AZtci †mMy‡jv‡K wewÿß aywjKYviƒ‡c K‡i †`e|

24) †mw`b RvbœvZx‡`i evm¯'vb n‡e DËg Ges wek&ªvg¯'j n‡e g‡bvig|

25) †mw`b AvKvk †gNgvjvmn we`xY© n‡e Ges †mw`b †d‡ikZv‡`i bvwg‡q †`qv n‡e,

26) †mw`b mwZ¨Kvi ivRZ¡ n‡e `qvgq Avjøvn&i Ges Kv‡di‡`i c‡ÿ w`bwU n‡e KwVb|

27) Rv‡jg †mw`b Avcb n¯ÍØq `skb Ki‡Z Ki‡Z ej‡e, nvq Avd‡mvm! Avwg hw` im~‡ji mv‡_ c_ Aej¤¦b KiZvg|

28) nvq Avgvi `~f©vM¨, Avwg hw` AgyK‡K eÜyiƒ‡c MÖnY bv KiZvg|

29) Avgvi Kv‡Q Dc‡`k Avmvi ci †m Avgv‡K Zv †_‡K weåvšÍ K‡iwQj| kqZvb gvbyl‡K wec`Kv‡j †auvKv †`q|

30) im~j ej‡jb: †n Avgvi cvjbKZ©v, Avgvi m¤úÖ`vq GB †KviAvb‡K cÖjvc mve¨¯Í K‡i‡Q|

31) Ggwbfv‡e cÖ‡Z¨K bexi R‡b¨ Avwg Acivax‡`i ga¨ †_‡K kÎy K‡iwQ| Avcbvi R‡b¨ Avcbvi cvjbKZ©v c_cÖ`k©K I mvnvh¨Kvixiƒ‡c h‡_ó|

32) mZ¨ cÖZ¨vLvbKvixiv e‡j, Zuvi cÖwZ mgMÖ †KviAvb GK`dvq AeZxY© nj bv †Kb? Avwg Ggwbfv‡e AeZxY© K‡iwQ Ges µ‡g µ‡g Ave„wË K‡iwQ Avcbvi AšÍKiY‡K gReyZ Kivi R‡b¨|

33) Zviv Avcbvi Kv‡Q †Kvb mgm¨v Dc¯’vwcZ Ki‡jB Avwg Avcbv‡K Zvi mwVK RIqve I my›`i e¨vL¨v `vb Kwi|

34) hv‡`i‡K gyL _ye‡o c‡o _vKv Ae¯’vq Rvnvbœv‡gi w`‡K GKwÎZ Kiv n‡e, Zv‡`iB ¯’vb n‡e wbK…ó Ges ZvivB c_åó|

35) Avwg †Zv g~mv‡K wKZve w`‡qwQ Ges Zuvi mv‡_ Zuvi åvZv nviyb‡K mvnvh¨Kvix K‡iwQ|

36) AZtci Avwg e‡jwQ, †Zvgiv †mB m¤úÖ`v‡qi Kv‡Q hvI, hviv Avgvi AvqvZmg~n‡K wg_¨v AwfwnZ K‡i‡Q| AZtci Avwg Zv‡`i‡K mg~‡j aŸsm K‡i w`‡qwQ|

37) b~‡ni m¤úÖ`vq hLb im~jM‡Yi cÖwZ wg_¨v‡ivc Kij, ZLb Avwg Zv‡`i‡K wbgw¾Z Kijvg Ges Zv‡`i‡K gvbegÛjxi R‡b¨ wb`k©b K‡i w`jvg| Rv‡jg‡`i R‡b¨ Avwg hš¿Yv`vqK kvw¯Í cÖ¯Í~Z K‡i †i‡LwQ|

38) Avwg aŸsm K‡iwQ Av`, mvgy`, Kcevmx Ges Zv‡`i ga¨eZx© A‡bK m¤úÖ`vq‡K|

39) Avwg cÖ‡Z¨‡Ki R‡b¨B `„óvšÍ eY©bv K‡iwQ Ges cÖ‡Z¨K‡KB m¤úyY©iƒ‡c aŸsm K‡iwQ|

40) Zviv †Zv †mB Rbc‡`i Dci w`‡qB hvZvqvZ K‡i, hvi Ici ewl©Z n‡q‡Q g›` e„wó| Z‡e wK Zviv Zv cÖZ¨ÿ K‡i bv? eis Zviv cybiy¾xe‡bi Avk¼v K‡i bv|

41) Zviv hLb Avcbv‡K †`‡L, ZLb Avcbv‡K †Kej we`ªy‡ci cvÎiƒ‡c MÖnY K‡i, e‡j, G-B wK †m hv‡K Avjøvn& Ôim~jÕ K‡i †cÖiY K‡i‡Qb?

42) †m †Zv Avgv‡`i‡K Avgv‡`i Dcvm¨M‡Yi KvQ †_‡K mwi‡qB w`Z, hw` Avgiv Zv‡`i‡K AvuK‡o a‡i bv _vKZvg| Zviv hLb kvw¯Í cÖZ¨ÿ Ki‡e, ZLb Rvb‡Z cvi‡e †K AwaK c_åó|

43) Avcwb wK Zv‡K †`‡Lb bv, †h Zviv cÖe„wË‡K Dcvm¨iƒ‡c MÖnY K‡i? ZeyI wK Avcwb Zvi whg¥v`vi n‡eb?

44) Avcwb wK g‡b K‡ib †h, Zv‡`i AwaKvsk †kv‡b A_ev †ev‡S ? Zviv †Zv PZz¯c` RšÍ~i gZ; eis AviI c_åvšÍ

45) Zzwg wK †Zvgvi cvjbKZ©v‡K †`L bv, wZwb wKfv‡e Qvqv‡K wejw¤¦Z K‡ib? wZwb B”Qv Ki‡j G‡K w¯’i ivL‡Z cvi‡Zb| Gici Avwg m~h©‡K K‡iwQ Gi wb‡`©kK|

46) AZtci Avwg G‡K wb‡Ri w`‡K ax‡i ax‡i MywU‡q Avwb|

47) wZwbB †Zv †Zvgv‡`i R‡b¨ ivwÎ‡K K‡i‡Qb AveiY, wb`ªv‡K wekªvg Ges w`b‡K K‡i‡Qb evB‡i Mg‡bi R‡b¨|

48) wZwbB ¯^xq ing‡Zi cÖv°v‡j evZvm‡K mymsev`evnxiƒ‡c †cÖiY K‡ib| Ges Avwg AvKvk †_‡K cweÎZv AR©‡bi R‡b¨ cvwb el©Y Kwi|

49) ZÏ¡viv g„Z f~fvM‡K mÄxweZ Kivi R‡b¨ Ges Avgvi m„ó RxeRšÍ~ I A‡bK gvby‡li Z…lª‘v wbevi‡Yi R‡b¨|

50) Ges Avwg Zv Zv‡`i g‡a¨ wewfbœfv‡e weZiY Kwi, hv‡Z Zviv m¥iY K‡i| wKšÍ~ AwaKvsk †jvK AK…ZÁZv Qvov wKQyB K‡i bv|

51) Avwg B”Qv Ki‡j cÖ‡Z¨K Rbc‡` GKRb fq cÖ`k©bKvix †cÖiY Ki‡Z cviZvg|

52) AZGe Avcwb Kv‡di‡`i AvbyMZ¨ Ki‡eb bv Ges Zv‡`i mv‡_ Gi mvnv‡h¨ K‡Vvi msMÖvg Kiyb|

53) wZwbB mgvšÍiv‡j `yB mgy`ª cÖevwnZ K‡i‡Qb, GwU wgó, Z…lÐv wbeviK I GwU †jvbv, we¯^v`; Df‡qi gvSLv‡b †i‡L‡Qb GKwU AšÍivq, GKwU `y‡f©`¨ Avovj|

54) wZwbB cvwb †_‡K m„wó K‡i‡Qb gvbe‡K, AZtci Zv‡K i³MZ, esk I ˆeevwnK m¤úK©kxj K‡i‡Qb| †Zvgvi cvjbKZ©v mewKQy Ki‡Z mÿg|

55) Zviv Gev`Z K‡i Avjøvn&i cwie‡Z© Ggb wKQyi, hv Zv‡`i DcKvi Ki‡Z cv‡i bv Ges ÿwZI Ki‡Z cv‡i bv| Kv‡di †Zv Zvi cvjbKZ©vi cÖwZ c„ôcÖ`k©bKvix|

56) Avwg Avcbv‡K mymsev` I mZK©Kvixiƒ‡cB †cÖiY K‡iwQ|

57) ejyb, Avwg †Zvgv‡`i Kv‡Q Gi †Kvb wewbgq PvB bv, wKšÍ~ †h B”Qv K‡i, †m Zvi cvjbKZ©vi c_ Aej¤¦b KiyK|

58) Avcwb †mB wPiÄx‡ei Dci fimv Kiyb, hvi g„Zz¨ †bB Ges Zuvi cÖksmvmn cweÎZv †NvlYv Kiyb| wZwb ev›`vi †Mvbvn m¤ú‡K© h‡_ó Lei`vi|

59) wZwb b‡fvgÛj, f~gÛj I GZ`yf‡qi AšÍe©Z©x mewKQz Qqw`‡b m„w¯U K‡i‡Qb, AZtci Avi‡k mgvmxb n‡q‡Qb| wZwb cig `qvgq| Zuvi m¤ú‡K© whwb AeMZ, Zv‡K wR‡Ám Ki|

60) Zv‡`i‡K hLb ejv nq, `qvgq‡K †mR`v Ki, ZLb Zviv e‡j, `qvgq Avevi †K? Zzwg KvD‡K †mR`v Kivi Av‡`k Ki‡jB wK Avgiv †mR`v Kie? G‡Z Zv‡`i cjvqbciZvB e„w× cvq|

61) Kj¨vYgq wZwb, whwb b‡fvgÛ‡j ivwkPµ m„wó K‡i‡Qb Ges Zv‡Z †i‡L‡Qb m~h© I `xwßgq P›`ª|

62) hviv AbymÜvbwcªq A_ev hviv K…ZÁZvwcÖq Zv‡`i R‡b¨ wZwb ivwÎ I w`em m„wó K‡i‡Qb cwieZ©bkxjiƒ‡c|

63) ingvb-Gi ev›`v ZvivB, hviv c„w_ex‡Z bgªfv‡e Pjv‡div K‡i Ges Zv‡`i mv‡_ hLb gyL©iv K_v ej‡Z _v‡K, ZLb Zviv e‡j, mvjvg|

64) Ges hviv ivwÎ hvcb K‡i cvjbKZ©vi D‡Ï‡k¨ †mR`vebZ n‡q I `Ûvqgvb n‡q;

65) Ges hviv e‡j, †n Avgvi cvjbKZ©v, Avgv‡`i KvQ †_‡K Rvnvbœv‡gi kvw¯Í nwU‡q `vI| wbðq Gi kvw¯Í wbwðZ webvk;

66) emevm I Ae¯’vb¯’j wn‡m‡e Zv KZ wbK…ó RvqMv|

67) Ges Zviv hLb e¨q K‡i, ZLb Ah_v e¨q K‡i bv K…cYZvI K‡i bv Ges Zv‡`i cš’v nq GZ`yf‡qi ga¨eZx©|

68) Ges hviv Avjøvn&i mv‡_ Ab¨ Dcv‡m¨i Gev`Z K‡i bv, Avjøvn& hvi nZ¨v A˜ea K‡i‡Qb, m½Z KviY e¨ZxZ Zv‡K nZ¨v K‡i bv Ges e¨wfPvi K‡i bv| hviv GKvR K‡i, Zviv kvw¯Íi m¤§yLxb n‡e|

69) †Kqvg‡Zi w`b Zv‡`i kvw¯Í wØMyb n‡e Ges Z_vq jvwÂZ Ae¯’vq wPiKvj emevm Ki‡e|

70) wKšÍ~ hviv ZIev K‡i wek¦vm ¯’vcb K‡i Ges mrKg© K‡i, Avjøvn& Zv‡`i †Mvbvn‡K cyb¨ Øviv cwieZ©Z K‡i Ges †`‡eb| Avjøvn& ÿgvkxj, cig `qvjy|

71) †h Zlev K‡i I mrKg© K‡i, †m wd‡i Avmvi ¯’vb Avjøvn&i w`‡K wd‡i Av‡m|

72) Ges hviv wg_¨v Kv‡R †hvM`vb K‡i bv Ges hLb Amvi wµqvK‡g©i m¤§yLxb nq, ZLb gvb iÿv‡_© f`ªfv‡e P‡j hvq|

73) Ges hv‡`i‡K Zv‡`i cvjbKZ©vi AvqvZmg~n †evSv‡bv n‡j Zv‡Z AÜ I ewai m`„k AvPiY K‡i bv|

74) Ges hviv e‡j, †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Avgv‡`i ¯¿x‡`i cÿ †_‡K Ges Avgv‡`i mšÍv‡bi cÿ †_‡K Avgv‡`i R‡b¨ †Pv‡Li kxZjZv `vb Ki Ges Avgv‡`i‡K gyËvKx‡`i R‡b¨ Av`k©¯^iƒc Ki|

75) Zv‡`i‡K Zv‡`i me‡ii cÖwZ`v‡b Rvbœv‡Z Kÿ †`qv n‡e Ges Zv‡`i‡K Z_vq †`vqv I mvjvg mnKv‡i Af¨_©bv Kiv n‡e|

76) Z_vq Zviv wPiKvj emevm Ki‡e| Ae¯’vb¯’j I evm¯’vb wn‡m‡e Zv KZ DËg|

77) ejyb, Avgvi cvjbKZ©v ciIqv K‡ib bv hw` †Zvgiv Zuv‡K bv WvK| †Zvgiv wg_¨v e‡jQ| AZGe mZui †b‡g Avm‡e Awbevh© kvw¯Í|

(26) ïÕAvivt

1) Z¡v, mxb, gxg|

2) GMy‡jv my¯có wKZv‡ei AvqvZ|

3) Zviv wek¦vm K‡i bv e‡j Avcwb nq‡Zv gg©e¨_vq AvZœNvZx n‡eb|

4) Avwg hw` B”Qv Kwi, Z‡e AvKvk †_‡K Zv‡`i Kv‡Q †Kvb wb`k©b bvwhj Ki‡Z cvwi| AZtci Zviv Gi mvg‡b bZ n‡q hv‡e|

5) hLbB Zv‡`i Kv‡Q ingvb Gi †Kvb bZzb Dc‡`k Av‡m, ZLbB Zviv Zv †_‡K gyL wdwi‡q †bq|

6) AZGe Zviv †Zv wg_¨v‡ivc K‡i‡QB; myZivs †h welq wb‡q Zviv VvÆv-we`ªyc KiZ, Zvi h_v_© ¯^iƒc kxNÖB Zv‡`i Kv‡Q †cuŠQ‡e|

7) Zviv wK fyc„‡ôi cÖwZ `„wócvZ K‡i bv? Avwg Zv‡Z me©cªKvi we‡kl-e¯Í~ KZ D`MZ K‡iwQ|

8) wbðq G‡Z wb`k©b Av‡Q, wKšÍ~ Zv‡`i AwaKvskB wek¦vmx bq|

9) Avcbvi cvjbKZ©v †Zv civµgkvjx cig `qvjy|

10) hLb Avcbvi cvjbKZ©v g~mv‡K †W‡K ej‡jb: Zzwg cvwcô m¤úÖ`v‡qi wbKU hvI;

11) †divD‡bi m¤úÖ`v‡qi wbKU; Zviv wK fq K‡i bv?

12) †m ejj, †n Avgvi cvjbKZ©v, Avgvi AvksKv n‡”Q †h, Zviv Avgv‡K wg_¨vev`x e‡j †`‡e|

13) Ges Avgvi gb nZej n‡q c‡o Ges Avgvi wRnev APj n‡q hvq| myZivs nviæb‡K Kv‡Q evZ©v †cÖiY Kiæb|

14) Avgvi weiæ‡× Zv‡`i Awf‡hvM Av‡Q| AZGe Avwg AvksKv Kwi †h, Zviv Avgv‡K nZ¨v Ki‡e|

15) Avjøvn& e‡jb, KLbB bq †Zvgiv Df‡q hvI Avgvi wb`k©bvejx wb‡q| Avwg †Zvgv‡`i mv‡_ †_‡K †kvbe|

16) AZGe †Zvgiv †diAvD‡bi Kv‡Q hvI Ges ej, Avgiv wek¦RM‡Zi cvjbKZ©vi im~j|

17) hv‡Z Zzwg ebx-BmivCj‡K Avgv‡`i mv‡_ †h‡Z `vI|

18) †divDb ejj, Avgiv wK †Zvgv‡K wkky Ae¯’vq Avgv‡`i g‡a¨ jvjb-cvjb Kwiwb? Ges Zzwg Avgv‡`i g‡a¨ Rxe‡bi eny eQi KvwU‡qQ|

19) Zzwg †mB-‡Zvgiv Aciva hv Kievi K‡iQ| Zzwg n‡j K…ZNœ|

20) g~mv ejj, Avwg †m Aciva ZLb K‡iwQ, hLb Avwg åvšÍ wQjvg|

21) AZtci Avwg fxZ n‡q †Zvgv‡`i KvQ †_‡K cjvqb Kijvg| Gici Avgvi cvjbKZ©v Avgv‡K cÖÁv `vb K‡i‡Qb Ges Avgv‡K cqM¤¦i K‡i‡Qb|

22) Avgvi cÖwZ †Zvgvi †h AbyMÖ‡ni K_v ejQ, Zv GB †h, Zzwg ebx-BmjvCj‡K †Mvjvg evwb‡q †i‡LQ|

23) †divDb ejj, wek¦RM‡Zi cvjbKZ©v Avevi wK?

24) g~mv ejj, wZwb b‡fvgÛj, f~gÛj I GZ`yf‡qi ga¨eZx© mewKQyi cvjbKZ©v hw` †Zvgiv wek¦vmx nI|

25) †divDb Zvi cwil`eM©‡K ejj, †Zvgiv wK kybQ bv?

26) g~mv ejj, wZwb †Zvgv‡`i cvjbKZ©v Ges †Zvgv‡`i c~e©eZ©x‡`iI cvjbKZ©v|

27) †divDb ejj, †Zvgv‡`i cÖwZ †cÖwiZ †Zvgv‡`i im~jwU wbðqB e× cvMj|

28) g~mv ejj, wZwb c~e©, cwðg I GZ`yf‡qi ga¨eZx© me wKQyi cvjbKZ©v, hw` †Zvgiv †evS|

29) †divDb ejj, Zywg hw` Avgvi cwie‡Z© Ab¨‡K Dcvm¨iƒ‡c MÖnY Ki Z‡e Avwg Aek¨B †Zvgv‡K KvivMv‡i wb‡ÿc Kie|

30) g~mv ejj, Avwg †Zvgvi Kv‡Q †Kvb ¯có welq wb‡q AvMgb Ki‡jI wK?

31) †divDb ejj, Zzwg mZ¨ev`x n‡j Zv Dcw¯’Z Ki|

32) AZtci wZwb jvwV wb‡ÿc Ki‡j gyn~‡Z©i g‡a¨ Zv my¯có ARMi n‡q †Mj|

33) Avi wZwb Zvi nvZ †ei Ki‡jb, ZrÿYvr Zv `k©K‡`i Kv‡Q mykyå cÖwZfvZ n‡jv|

34) †divDb Zvi cwil`eM©‡K ejj, wbðq G GKRb my`ÿ Rv`yKi|

35) †m Zvi Rv`y e‡j †Zvgv‡`i‡K †Zvgv‡`i †`k †_‡K ewn¯Kvi Ki‡Z Pvq| AZGe †Zvgv‡`i gZ wK?

36) Zviv ejj, Zv‡K I Zvi fvB‡K wKQy AeKvk w`b Ges kn‡i kn‡i †NvlK †cÖiY Kiyb|

37) Zviv †hb Avcbvi Kv‡Q cÖ‡Z¨KwU `ÿ Rv`yKi †K Dcw¯’Z K‡i|

38) AZtci GK wbw`©ó w`‡b Rv`yKi‡`i‡K GKwÎZ Kiv nj|

39) Ges RbM‡Yi g‡a¨ †NvlYv Kiv nj, †ZvgivI mg‡eZ nI|

40) hv‡Z Avgiv Rv`yKi‡`i AbymiY Ki‡Z cvwi-hw` ZvivB weRqx nq|

41) hLb hv`yKiiv AvMgY Kij, ZLb †diAvDb‡K ejj, hw` Avgiv weRqx nB, Z‡e Avgiv cyi¯‹vi cve †Zv?

42) †divDb ejj, nu¨v Ges ZLb †Zvgiv Avgvi ˆbKU¨kxj‡`i AšÍf©y³ n‡e|

43) g~mv (Avt) Zv‡`i‡K ej‡jb, wb‡ÿc Ki †Zvgiv hv wb‡ÿc Ki‡e|

44) AZtci Zviv Zv‡`i iwk I jvwV wb‡ÿc Kij Ges ejj, †divD‡bi Bhh‡Zi Kmg, AvgivB weRqx ne|

45) AZtci g~mv Zuvi jvwV wb‡ÿc Kij, nVvr Zv Zv‡`i AjxK KxwZ©My‡jv‡K MÖvm Ki‡Z jvMj|

46) ZLb Rv`yKiiv †mR`vq bZ n‡q †Mj|

47) Zviv ejj, Avgiv iveŸyj Avjvgx‡bi cÖwZ wek¦vm ¯’vcb Kijvg|

48) whwb g~mv I nviy‡bi ie|

49) †divDb ejj, Avgvi AbygwZ `v‡bi c~‡e©B †Zvgiv wK Zv‡K †g‡b wb‡j? wbðq †m †Zvgv‡`i cÖavb, †h †Zvgv‡`i‡K Rv`y wkÿv w`‡q‡Q| kxNÖB †Zvgiv cwiYvg Rvb‡Z cvi‡e| Avwg Aek¨B †Zvgv‡`i nvZ I cv wecixZ w`K †_‡K KZ©b Kie| Ges †Zvgv‡`i mevB‡K k~‡j Pove|

50) Zviv ejj, †Kvb ÿwZ †bB| Avgiv Avgv‡`i cvjbKZ©vi Kv‡Q cÖZ¨veZ©b Kie|

51) Avgiv Avkv Kwi, Avgv‡`i cvjbKZ©v Avgv‡`i µwU-wePz¨wZ gvR©bv Ki‡eb| KviY, Avgiv wek¦vm ¯’vcbKvix‡`i g‡a¨ AMÖYx|

52) Avwg g~mv‡K Av‡`k Kijvg †h, Avgvi ev›`v‡`i‡K wb‡q ivwÎ‡hv‡M †ei n‡q hvI, wbðq †Zvgv‡`i cðv×veb Kiv n‡e|

53) AZtci †divDb kn‡i kn‡i msMÖvnK‡`i‡K †cÖiY Kij,

54) wbðq Giv (ebx-BmivCjiv) ÿz`ª GKwU `j|

55) Ges Zviv Avgv‡`i †µv‡ai D‡`ªK K‡i‡Q|

56) Ges Avgiv mevB m`v kswKZ|

57) AZtci Avwg †diAvD‡bi `j‡K Zv‡`i evM-evwMPv I SY©vmg~n †_‡K ewn®Kvi Kijvg|

58) Ges ab-fvÛvi I g‡bvig ¯’vbmg~n †_‡K|

59) GiƒcB n‡qwQj Ges ebx-BmjvCj‡K K‡i w`jvg Gm‡ei gvwjK|

60) AZtci my‡h©v`‡qi mgq Zviv Zv‡`i cðv×veb Kij|

61) hLb Dfq `j ci¯ci‡K †`Lj, ZLb g~mvi m½xiv ejj, Avgiv †h aiv c‡o †Mjvg|

62) g~mv ejj, KLbB bq, Avgvi mv‡_ Av‡Qb Avgvi cvjbKZ©v| wZwb Avgv‡K c_ e‡j †`‡eb|

63) AZtci Avwg g~mv‡K Av‡`k Kijvg, †Zvgvi jvwV Øviv mg~™ª‡K AvNvZ Ki| d‡j, Zv we`xY© n‡q †Mj Ges cÖ‡Z¨K fvM wekvj ce©Zm`„k n‡q †Mj|

64) Avwg †m_vq Aci `j‡K †cuŠwQ‡q w`jvg|

65) Ges g~mv I Zuvi msMx‡`i mevB‡K evuwP‡q w`jvg|

66) AZtci Aci `jwU‡K wbgw¾Z Kjjvg|

67) wbðq G‡Z GKwU wb`k©b Av‡Q Ges Zv‡`i AwaKvskB wek¦vmx wQj bv|

68) Avcbvi cvjbKZ©v Aek¨B civµgkvjx, cig `qvjy|

69) Avi Zv‡`i‡K Beivnx‡gi e„ËvšÍ kywb‡q w`b|

70) hLb Zuvi wcZv‡K Ges Zuvi m¤úÖ`vq‡K ej‡jb, †Zvgiv wK‡mi Gev`Z Ki?

71) Zviv ejj, Avgiv cÖwZgvi c~Rv Kwi Ges mvivw`b G‡`i‡KB wbôvi mv‡_ AvuK‡o _vwK|

72) Beivnxg (Avt) ej‡jb, †Zvgiv hLb Avnevb Ki, ZLb Zviv †kv‡b wK?

73) A_ev Zviv wK †Zvgv‡`i DcKvi wKsev ÿwZ Ki‡Z cv‡i?

74) Zviv ejj: bv, Z‡e Avgiv Avgv‡`i wcZ…cyiyl‡`i‡K †c‡qwQ, Zviv GiƒcB KiZ|

75) Beivnxg ej‡jb, †Zvgiv wK Zv‡`i m¤ú‡K© †f‡e †`‡LQ, hv‡`i c~Rv K‡i AvmQ|

76) †Zvgiv Ges †Zvgv‡`i c~e©eZ©x wcZ…cyiy‡liv ?

77) wek¦cvjbKZ©v e¨ZxZ Zviv mevB Avgvi kÎy|

78) whwb Avgv‡K m„wó K‡i‡Qb, AZtci wZwbB Avgv‡K c_cÖ`k©b K‡ib,

79) whwb Avgv‡K Avnvi Ges cvbxq `vb K‡ib,

80) hLb Avwg †ivMvµvšÍ nB, ZLb wZwbB Av‡ivM¨ `vb K‡ib|

81) whwb Avgvi g„Zz¨ NUv‡eb, AZtci cybR©xeb `vb Ki‡eb|

82) Avwg Avkv Kwi wZwbB wePv‡ii w`‡b Avgvi µwU-wePz¨wZ gvd Ki‡eb|

83) †n Avgvi cvjbKZ©v, Avgv‡K cÖÁv `vb Ki Ges Avgv‡K mrKg©kxj‡`i AšÍf©y³ Ki &

84) Ges Avgv‡K cieZ©x‡`i g‡a¨ mZ¨fvlx Ki|

85) Ges Avgv‡K †bqvgZ D`¨v‡bi AwaKvix‡`i AšÍf©~³ Ki|

86) Ges Avgvi wcZv‡K ÿgv Ki| †m †Zv c_åó‡`i Ab¨Zg|

87) Ges c~biyÌvb w`e‡m Avgv‡K jvwÂZ K‡iv bv,

88) †h w`e‡m ab-m¤ú` I mšÍvb mšÍwZ †Kvb DcKv‡i Avm‡e bv;

89) wKšÍ~ †h my¯’ AšÍi wb‡q Avjøvn&i Kv‡Q Avm‡e|

90) RvbœvZ Avjøvn&fxiy‡`i wbKUeZx© Kiv n‡e|

91) Ges wec_Mvgx‡`i mvg‡b D‡¤§vwPZ Kiv n‡e Rvnvbœvg|

92) Zv‡`i‡K ejv n‡e: Zviv †Kv_vq, †Zvgiv hv‡`i c~Rv Ki‡Z|

93) Avjøvn&i cwie‡Z©? Zviv wK †Zvgv‡`i mvnvh¨ Ki‡Z cv‡i, A_ev Zviv cÖwZ‡kva wb‡Z cv‡i?

94) AZtci Zv‡`i‡K Ges c_åó‡`i‡K Av‡avgywL K‡i wb‡ÿc Kiv n‡e Rvnvbœv‡g|

95) Ges Bejxm evwnbxi mKj‡K|

96) Zviv Z_vq K_v KvUvKvwU‡Z wjß n‡q ej‡e:

97) Avjøvn&i Kmg, Avgiv cÖKvk¨ weåvwšÍ‡Z wjß wQjvg|

98) hLb Avgiv †Zvgv‡`i‡K wek¦-cvjbKZ©vi mgZzj¨ MY¨ KiZvg|

99) Avgv‡`i‡K `yóKg©xivB †Mvgivn& K‡iwQj|

100) AZGe Avgv‡`i †Kvb mycvwikKvix †bB|

101) Ges †Kvb mnƒ`q eÜz I †bB|

102) nvq, hw` †Kvbiƒ‡c Avgiv c„w_ex‡Z cÖZ¨veZ©‡bi my‡hvM †cZvg, Z‡e Avgiv wek¦vm ¯’vcbKvix n‡q †hZvg|

103) wbðq, G‡Z wb`k©b Av‡Q Ges Zv‡`i AwaKvskB wek¦vmx bq|

104) Avcbvi cvjbKZ©v cÖej civµgkvjx, cig `qvjy|

105) b~‡ni m¤úÖ`vq cqM¤¦iMY‡K wg_¨v‡ivc K‡i‡Q|

106) hLb Zv‡`i åvZv b~n Zv‡`i‡K ej‡jb, †Zvgv‡`i wK fq †bB?

107) Avwg †Zvgv‡`i Rb¨ wek¦¯Í evZ©vevnK|

108) AZGe, †Zvgiv Avjøvn‡K fq Ki Ges Avgvi AvbyMZ¨ Ki|

109) Avwg †Zvgv‡`i Kv‡Q Gi Rb¨ †Kvb cÖwZ`vb PvB bv, Avgvi cÖwZ`vb †Zv wek¦-cvjbKZ©vB †`‡eb|

110) AZGe, †Zvgiv Avjøvn‡K fq Ki Ges Avgvi AvbyMZ¨ Ki|

111) Zviv ejj, Avgiv wK †Zvgv‡K †g‡b †be hLb †Zvgvi AbymiY Ki‡Q BZiR‡biv?

112) b~n ej‡jb, Zviv wK KvR Ki‡Q, Zv Rvbv Avgvi wK `iKvi?

113) Zv‡`i wnmve †bqv Avgvi cvjbKZ©viB KvR; hw` †Zvgiv eyS‡Z!

114) Avwg gywgbMY‡K Zvwo‡q †`qvi †jvK bB|

115) Avwg †Zv kyay GKRb my¯có mZK©Kvix|

116) Zviv ejj, Ò†n b~n hw` Zzwg weiZ bv nI, Z‡e Zzwg wbwðZB cÖ¯ÍivNv‡Z wbnZ n‡e|Ó

117) b~n ej‡jb, Ò†n Avgvi cvjbKZ©v, Avgvi m¤úÖ`vq †Zv Avgv‡K wg_¨vev`x ej‡QÓ|

118) AZGe, Avgvi I Zv‡`i g‡a¨ †Kvb dqmvjv K‡i w`b Ges Avgv‡K I Avgvi msMx gywgbMY‡K iÿv Kiyb|

119) AZtci Avwg Zuv‡K I Zuvi mw½MY‡K †evSvB Kiv †bŠKvq iÿv Kijvg|

120) Gici Aewkó mevB‡K wbgw¾Z Kijvg|

121) wbðq G‡Z wb`k©b Av‡Q Ges Zv‡`i AwaKvskB wek¦vmx bq|

122) wbðq Avcbvi cvjbKZ©v cÖej civµgkvjx, cig `qvjy|

123) Av` m¤úÖ`vq cqM¤¦iMY‡K wg_¨vev`x e‡j‡Q|

124) ZLb Zv‡`i fvB ny` Zv‡`i‡K ej‡jb: †Zvgv‡`i wK fq †bB?

125) Avwg †Zvgv‡`i wek¦¯Í im~j|

126) AZGe, †Zvgiv Avjøvn‡K fq Ki Ges Avgvi AvbyMZ¨ Ki|

127) Avwg †Zvgv‡`i Kv‡Q Gi R‡b¨ cÖwZ`vb PvB bv| Avgvi cÖwZ`vb †Zv cvjbKZ©v †`‡eb|

128) †Zvgiv wK cÖwZwU D”P¯’v‡b Ah_v wb`k©b wbgv©b KiQ?

129) Ges eo eo cÖvmv` wbg©vY KiQ, †hb †Zvgiv wPiKvj _vK‡e?

130) hLb †Zvgiv AvNvZ nvb, ZLb Rv‡jg I wbôy‡ii gZ AvNvZ nvb|

131) AZGe, Avjøvn‡K fq Ki Ges Avgvi AbyMZ¨ Ki|

132) fq Ki Zuv‡K, whwb †Zvgv‡`i‡K †mme e¯Í~ w`‡q‡Qb, hv †Zvgiv Rvb|

133) †Zvgv‡`i‡K w`‡q‡Qb PZy®c` RšÍ~ I cyÎ-mšÍvb,

134) Ges D`¨vb I SiYv|

135) Avwg †Zvgv‡`i R‡b¨ gnvw`e‡mi kvw¯Í AvksKv Kwi|

136) Zviv ejj, Zzwg Dc‡`k `vI A_ev Dc‡`k bvB `vI, DfqB Avgv‡`i R‡b¨ mgvb|

137) Gme K_vevZ©v c~e©eZ©x †jvK‡`i Af¨vm ‰e bq|

138) Avgiv kvw¯ÍcÖvß ne bv|

139) AZGe, Zviv Zuv‡K wg_¨vev`x ej‡Z jvMj Ges Avwg Zv‡`i‡K wbcvZ K‡i w`jvg| G‡Z Aek¨B wb`k©b Av‡Q; wKšÍ~ Zv‡`i AwaKvskB wek¦vmx bq|

140) Ges Avcbvi cvjbKZ©v, wZwb †Zv cÖej civµgkvjx, cig `qvjy|

141) mvgy` m¤úÖ`vq cqM¤¦iMY‡K wg_¨vev`x e‡j‡Q|

142) hLb Zv‡`i fvB mv‡jn, Zv‡`i‡K ej‡jb, †Zvgiv wK fq Ki bv?

143) Avwg †Zvgv‡`i wek¦¯Í cqM¤¦i|

144) AZGe, Avjøvn‡K fq Ki Ges Avgvi AvbyMZ¨ Ki|

145) Avwg Gi R‡b¨ †Zvgv‡`i Kv‡Q †Kvb cÖwZ`vb PvB bv| Avgvi cÖwZ`vb †Zv wek¦-cvjbKZ©vB †`‡eb|

146) †Zvgv‡`i‡K wK G RM‡Zi †fvM-wejv‡mi g‡a¨ wbivc‡` †i‡L †`qv n‡e?

147) D`¨vbmg~‡ni g‡a¨ Ges SiYvmg~‡ni g‡a¨ ?

148) km¨‡ÿ‡Îi g‡a¨ Ges gÄywiZ †LRyi evMv‡bi g‡a¨ ?

149) †Zvgiv cvnvo †K‡U RuvK Rg‡Ki M„n wbg©vY KiQ|

150) myZivs †Zvgiv Avjøvn‡K fq Ki Ges Avgvi AbyMZ¨ Ki|

151) Ges mxgvjsNbKvix‡`i Av‡`k gvb¨ Ki bv;

152) hviv c„w_ex‡Z Ab_© m„wó K‡i Ges kvwšÍ ¯’vcb K‡i bv;

153) Zviv ejj, Zzwg †Zv Rv`yMÖ¯’y‡i` GKRb|

154) Zzwg †Zv Avgv‡`i gZB GKRb gvbyl ‰e bI| myZivs hw` Zzwg mZ¨ev`x nI, Z‡e †Kvb wb`k©b Dcw¯’Z Ki|

155) mv‡jn ej‡jb GB Dóªx, Gi R‡b¨ Av‡Q cvwb cv‡bi cvjv Ges †Zvgv‡`i R‡b¨ Av‡Q cvwb cv‡bi cvjv wbw`©ó GK-GK w`‡bi|

156) †Zvgiv G‡K †Kvb Kó w`I bv| Zvn‡j †Zvgv‡`i‡K gnvw`e‡mi Avhve cvKovI Ki‡e|

157) Zviv Zv‡K ea Kij d‡j, Zviv AbyZß n‡q †Mj|

158) Gici Avhve Zv‡`i‡K cvKovI Kij| wbðq G‡Z wb`k©b Av‡Q| wKšÍ~ Zv‡`i AwaKvskB wek¦vmx bq|

159) Avcbvi cvjbKZ©v cÖej civµgkvjx, cig `qvjy|

160) j~‡Zi m¤úÖ`vq cqM¤¦iMY‡K wg_¨vev`x e‡j‡Q|

161) hLb Zv‡`i fvB jyZ Zv‡`i‡K ej‡jb, †Zvgiv wK fq Ki bv ?

162) Avwg †Zvgv‡`i wek¦¯Í cqM¤¦i|

163) AZGe, †Zvgiv Avjøvn‡K fq Ki Ges Avgvi AvbyMZ¨ Ki|

164) Avwg Gi R‡b¨ †Zvgv‡`i Kv‡Q †Kvb cÖwZ`vb PvB bv| Avgvi cÖwZ`vb †Zv wek¦-cvjbKZ©v †`‡eb|

165) mviv Rvnv‡bi gvby‡li g‡a¨ †ZvgivB wK cyiæl‡`i mv‡_ KzKg© Ki?

166) Ges †Zvgv‡`i cvjbKZ©v †Zvgv‡`i R‡b¨ †h ¯¿xMY‡K m„wó K‡i‡Qb, Zv‡`i‡K eR©b Ki? eis †Zvgiv mxgvj•NbKvix m¤úÖ`vq|

167) Zviv ejj, Ò †n j~Z, Zzwg hw` weiZ bv nI, Z‡e Aek¨B †Zvgv‡K ewn¯‹…Z Kiv n‡e|

168) j~Z ej‡jb, ÒAvwg †Zvgv‡`i GB KvR‡K N„Yv Kwi|

169) †n Avgvi cvjbKZ©v, Avgv‡K Ges Avgvi cwievieM©‡K Zviv hv K‡i, Zv †_‡K iÿv Ki|

170) AZtci Avwg Zuv‡K I Zuvi cwievieM©‡K iÿv Kijvg|

171) GK e„×v e¨ZxZ, †m wQj aŸsm cÖvß†`i AšÍf©y³|

172) Gici Ab¨‡`i‡K wbcvZ Kijvg|

173) Zv‡`i Dci GK we‡kl e„wó el©Y Kijvg| fxwZ-cÖ`wk©Z †`i R‡b¨ GB e„wó wQj KZ wbK…ó|

174) wbðqB G‡Z wb`k©b i‡q‡Q; wKšÍ~ Zv‡`i AwaKvskB wek¦vmx bq|

175) wbðqB Avcbvi cvjbKZ©v cÖej civµgkvjx, cig `qvjy|

176) e‡bi Awaevmxiv cqM¤¦iMY‡K wg_¨vev`x e‡j‡Q|

177) hLb †kv'Avqe Zv‡`i †K ej‡jb, †Zvgiv wK fq Ki bv?

178) Avwg †Zvgv‡`i wek¦¯Í cqM¤¦i|

179) AZGe, †Zvgiv Avjøvn‡K fq Ki Ges Avgvi AvbyMZ¨ Ki|

180) Avwg †Zvgv‡`i Kv‡Q Gi Rb¨ †Kvb cÖwZ`vb PvB bv| Avgvi cÖwZ`vb †Zv wek¦-cvjbKZ©vB †`‡eb|

181) gvc c~Y© Ki Ges hviv cwigv‡c Kg †`q, Zv‡`i AšÍf©y³ n‡qv bv|

182) †mvRv `uvwo-cvjøvq IRb Ki|

183) gvbyl‡K Zv‡`i e¯Í~ Kg w`I bv Ges c„w_ex‡Z Ab_© m„wó K‡i wd‡iv bv|

184) fq Ki Zuv‡K, whwb †Zvgv‡`i‡K Ges †Zvgv‡`i c~e©eZx© †jvK-m¤úÖ`vq‡K m„wó K‡i‡Qb|

185) Zviv ejj, Zzwg †Zv Rv`yMÖ¯Í‡`i Ab¨Zg|

186) Zzwg Avgv‡`i gZ gvbyl ‰e †Zv bI| Avgv‡`i aviYv-Zzwg wg_¨vev`x‡`i AšÍf©y³|

187) AZGe, hw` mZ¨ev`x nI, Z‡e AvKv‡ki †Kvb UzK‡iv Avgv‡`i Dci †d‡j `vI|

188) †kv'Avqe ej‡jb, †Zvgiv hv Ki, †m m¤ú‡K© Avgvi cvjbKZ©v fvjiƒ‡c AewnZ|

189) AZtci Zviv Zuv‡K wg_¨vev`x e‡j w`j| d‡j Zv‡`i‡K †gNv”Qbœ w`e‡mi Avhve cvKovI Kij| wbðq †mUv wQj GK gnvw`e‡mi Avhve|

190) wbðq G‡Z wb`k©b i‡q‡Q; wKšÍ~ Zv‡`i AwaKvskB wek¦vm K‡i bv|

191) wbðq Avcbvi cvjbKZ©v cÖej civµgkvjx, cig `qvjy|

192) GB †KviAvb †Zv wek¦-Rvnv‡bi cvjbKZ©vi wbKU †_‡K AeZxY©|

193) wek¦¯Í †d‡ikZv G‡K wb‡q AeZiY K‡i‡Q|

194) Avcbvi AšÍ‡i, hv‡Z Avcwb fxwZ cÖ`k©YKvix‡`i AšÍf©y³ nb,

195) my¯có Aviex fvlvq|

196) wbðq Gi D‡jøL Av‡Q c~e©eZx© wKZvemg~‡n|

197) Zv‡`i R‡b¨ GUv wK wb`k©b bq †h, ebx-BmivC‡ji Av‡jgMY GUv AeMZ Av‡Q?

198) hw` Avwg G‡K †Kvb wf›¥fvlxi cÖwZ AeZxY© KiZvg,

199) AZtci wZwb Zv Zv‡`i Kv‡Q cvV Ki‡Zb, Z‡e Zviv Zv‡Z wek¦vm ¯’vcb KiZ bv|

200) Ggwbfv‡e Avwg †MvbvnMvi‡`i AšÍ‡i Awek¦vm mÂvi K‡iwQ|

201) Zviv Gi cªwZ wek¦vm ¯’vcb Ki‡e bv, †h ch©šÍ cÖZ¨ÿ bv K‡i gg©šÍy` Avhve|

202) AZtci Zv AvKwm¥Kfv‡e Zv‡`i Kv‡Q G‡m co‡e, Zviv Zv eyS‡Z I cvi‡e bv|

203) ZLb Zviv ej‡e, Avgiv wK AeKvk cve bv?

204) Zviv wK Avgvi kvw¯Í `ªyZ Kvgbv K‡i?

205) Avcwb †f‡e †`Lyb †Zv, hw` Avwg Zv‡`i‡K eQ‡ii ci eQi †fvM-wejvm Ki‡Z †`B,

206) AZtci †h wel‡q Zv‡`i‡K Iqv`v †`qv nZ, Zv Zv‡`i Kv‡Q G‡m c‡o|

207) ZLb Zv‡`i †fvM wejvm Zv Zv‡`i wK †Kvb DcKv‡i Avm‡e?

208) Avwg †Kvb Rbc` aŸsm Kwiwb; wKšÍ~ GgZve¯’vq †h, Zviv mZK©Kvix wQj|

209) m¥iY Kiv‡bvi R‡b¨, Ges Avgvi KvR Ab¨vqvPiY bq|

210) GB †KviAvb kqZvbiv AeZxY© K‡iwb|

211) Zviv G Kv‡Ri Dchy³ bq Ges Zviv Gi mvg_©¨I iv‡L bv|

212) Zv‡`i‡K †Zv kªe‡Yi RvqMv †_‡K `~‡i ivLv i‡q‡Q|

213) AZGe, Avcwb Avjøvn&i mv‡_ Ab¨ Dcvm¨‡K Avnevb Ki‡eb bv| Ki‡j kvw¯Í‡Z cwZZ n‡eb|

214) Avcwb wbKUZg AvZ¥xq‡`i‡K mZK© K‡i w`b|

215) Ges Avcbvi Abymvix gywgb‡`i cÖwZ m`q †nvb|

216) hw` Zviv Avcbvi Aeva¨ K‡i, Z‡e e‡j w`b, †Zvgiv hv Ki, Zv †_‡K Avwg gy³|

217) Avcwb fimv Kiyb civµgkvjx, cig `qvjyi Dci,

218) whwb Avcbv‡K †`‡Lb hLb Avcwb bvgv‡h `Ûvqgvb nb,

219) Ges bvgvhx‡`i mv‡_ DVvemv K‡ib|

220) wbðq wZwb me©‡kªvZv, me©Ávbx|

221) Avwg Avcbv‡K eje wK Kvi wbKU kqZvbiv AeZiY K‡i?

222) Zviv AeZxY© nq cÖ‡Z¨K wg_¨vev`x, †Mvbvn&Mv‡ii Dci|

) Zviv kÖyZ K_v G‡b †`q Ges Zv‡`i AwaKvskB wg_¨vev`x|

224) weåvšÍ †jv‡KivB Kwe‡`i AbymiY K‡i|

225) Zzwg wK †`L bv †h, Zviv cÖwZ gq`v‡bB D`åvšÍ n‡q wd‡i?

226) Ges Ggb K_v e‡j, hv Zviv K‡i bv|

227) Z‡e Zv‡`i K_v wfbœ, hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i I mrKg© K‡i Ges Avjøvn& †K Lye m¥iY K‡i Ges wbcxwoZ nIqvi ci cÖwZ‡kva MÖnY K‡i| wbcxobKvixiv kxNÖB Rvb‡Z cvi‡e Zv‡`i MšÍe¨¯’j wKiƒc|

(27) bvgjt

1) Z¡v-mxb; GMy‡jv Avj-‡KviAv‡bi AvqvZ Ges AvqvZ my¯có wKZv‡ei|

2) gywgb‡`i R‡b¨ c_ wb‡`©k I mymsev`|

3) hviv bvgvh Kv‡qg K‡i, hvKvZ cÖ`vb K‡i Ges ciKv‡j wbwðZ wek¦vm K‡i|

4) hviv ciKv‡j wek¦vm K‡i bv, Avwg Zv‡`i `„wó‡Z Zv‡`i Kg©KvÛ‡K my‡kvwfZ K‡i w`‡qwQ| AZGe, Zviv D`åvšÍ n‡q Ny‡i †eovq|

5) Zv‡`i R‡b¨B i‡q‡Q g›` kvw¯Í Ges ZvivB ciKv‡j AwaK ÿwZMÖ¯Í|

6) Ges Avcbv‡K †KviAvb cÖ`Ë n‡”Q cÖÁvgq, Ávbgq Avjøvn&i KvQ †_‡K|

7) hLb g~mv Zuvi cwievieM©‡K ej‡jb: Avwg AwMœ †`‡LwQ, GLb Avwg †mLvb †_‡K †Zvgv‡`i R‡b¨ †Kvb Lei Avb‡Z cvie A_ev †Zvgv‡`i R‡b¨ R¡jšÍ A½vi wb‡q Avm‡Z cvie hv‡Z †Zvgiv AvMyb †cvnv‡Z cvi|

8) AZtci hLb wZwb AvMy‡bi Kv‡Q Avm‡jb ZLb AvIqvR nj ab¨ wZwb, whwb AvMy‡bi ¯’v‡b Av‡Qb Ges hviv AvMy‡bi Av‡kcv‡k Av‡Qb| wek¦ Rvnv‡bi cvjbKZ©v Avjøvn& cweÎ I gwngvwb¦Z|

9) †n g~mv, Avwg Avjøvn&, cÖej civµgkvjx, cÖÁvgq|

10) Avcwb wb‡ÿc Kiyb Avcbvi jvwV| AZtci hLb wZwb Zv‡K m‡c©i b¨vq QzUvQzwU Ki‡Z †`L‡jb, ZLb wZwb wecixZ w`‡K QyU‡Z jvM‡jb Ges †cQb wd‡iI †`L‡jb bv| †n g~mv, fq Ki‡eb bv| Avwg †h i‡qwQ, Avgvi Kv‡Q cqM¤¦iMY fq K‡ib bv|

11) Z‡e †h evovevwo K‡i Gici g›` K‡g©i cwie‡Z© mrKg© K‡i| wbðq Avwg ÿgvkxj, cig `qvjy|

12) Avcbvi nvZ Avcbvi eM‡j XywK‡q w`b, mykyå n‡q †ei n‡e wb‡`©vl Ae¯’vq| GMy‡jv †divDb I Zvi m¤úÖ`v‡qi Kv‡Q AvbxZ bqwU wb`k©‡bi Ab¨Zg| wbðq Zviv wQj cvcvPvix m¤úÖ`vq|

13) AZtci hLb Zv‡`i Kv‡Q Avgvi D&¾j wb`k©bvejx AvMgb Kij, ZLb Zviv ejj, GUv †Zv my¯có Rv`y|

14) Zviv Ab¨vq I AnsKvi K‡i wb`k©bvejx‡K cÖZ¨vL¨vb Kij, hw`I Zv‡`i AšÍi GMy‡jv mZ¨ e‡j wek¦vm K‡iwQj| AZGe †`Lyb, Ab_©Kvix‡`i cwiYvg †Kgb n‡qwQj?

15) Avwg Aek¨B `vD` I myjvqgvb‡K Ávb `vb K‡iwQjvg| Zuviv e‡j wQ‡jb, Avjøvn&i cÖksmv, whwb Avgv‡`i‡K Zuvi A‡bK gywgb ev›`vi Dci †kªôZ¡ `vb K‡i‡Qb|

16) myjvqgvb `vD‡`i DËivwaKvix n‡qwQ‡jb| e‡jwQ‡jb, Ô†n †jvK mKj, Avgv‡K DošÍ cÿxK‚‡ji fvlv wkÿv †`qv n‡q‡Q Ges Avgv‡K me wKQy †`qv n‡q‡Q| wbðq GUv my¯có †kÖôZ¡|Õ

17) myjvqgv‡bi mvg‡b Zvi †mbvevwnbx‡K mg‡eZ Kiv nj| wR¡b-gvbyl I cÿxKzj‡K, AZtci Zv‡`i‡K wewfbœ e~¨‡n wef³ Kiv nj|

18) hLb Zviv wccxwjKv Aa~¨wlZ DcZ¨Kvq †cuŠQvj, ZLb GK wccxwjKv ejj, †n wccxwjKvi `j, †Zvgiv †Zvgv‡`i M„‡n cÖ‡ek Ki| Ab¨_vq myjvqgvb I Zvi evwnbx AÁvZmv‡i †Zvgv‡`i‡K wcó K‡i †dj‡e|

19) Zvi K_v ky‡b myjvqgvb gyPwK nvm‡jb Ges ej‡jb, †n Avgvi cvjbKZ©v, Zzwg Avgv‡K mvg_©¨ `vI hv‡Z Avwg †Zvgvi †mB wbqvg‡Zi K…ZÁZv cÖKvk Ki‡Z cvwi, hv Zzwg Avgv‡K I Avgvi wcZv-gvZv‡K `vb K‡iQ Ges hv‡Z Avwg †Zvgvi cQ›`bxq mrKg© Ki‡Z cvwi Ges Avgv‡K wbR AbyMÖ‡n †Zvgvi mrKg©civqb ev›`v‡`i AšÍf©y³ Ki|

20) myjvqgvb cÿx‡`i †LvuR Lei wb‡jb, AZtci ej‡jb, wK nj, ny`ny`‡K †`LwQ bv †Kb? bvwK †m Abycw¯’Z?

21) Avwg Aek¨B Zv‡K K‡Vvi kvw¯Í †`e wKsev nZ¨v Kie A_ev †m Dcw¯’Z Ki‡e Dchy³ KviY|

22) wKQyÿY c‡oB ny` G‡m ejj, Avcwb hv AeMZ bb, Avwg Zv AeMZ n‡qwQ| Avwg Avcbvi Kv‡Q mvev †_‡K wbwðZ msev` wb‡q AvMgb K‡iwQ|

23) Avwg GK bvix‡K mvevevmx‡`i Dci ivRZ¡ Ki‡Z †`‡LwQ| Zv‡K mewKQyB †`qv n‡q‡Q Ges Zvi GKUv weivU wmsnvmb Av‡Q|

24) Avwg Zv‡K I Zvi m¤úÖ`vq‡K †`Ljvg Zviv Avjøvn&i cwie‡Z© m~h©‡K †mR`v Ki‡Q| kqZvb Zv‡`i `„wó‡Z Zv‡`i Kvh©vejx my‡kvwfZ K‡i w`‡q‡Q| AZtci Zv‡`i‡K mrc_ †_‡K wbe„Ë K‡i‡Q| AZGe Zviv mrc_ cvq bv|

25) Zviv Avjøvn‡K †mR`v K‡i bv †Kb, whwb b‡fvgÛj I fygÛ‡ji †Mvcb e¯Í~ cÖKvk K‡ib Ges Rv‡bb hv †Zvgiv †Mvcb Ki I hv cÖKvk Ki|

26) Avjøvn& e¨ZxZ †Kvb Dcvm¨ †bB; wZwb gnv Avi‡ki gvwjK|

27) myjvqgvb ej‡jb, GLb Avwg †`Le Zzwg mZ¨ ejQ, bv Zzwg wg_¨ev`x|

28) Zzwg Avgvi GB cÎ wb‡q hvI Ges GUv Zv‡`i Kv‡Q Ac©b Ki| AZtci Zv‡`i KvQ †_‡K m‡i co Ges †`L, Zviv wK RIqve †`q|

29) wejKxm ejj, †n cwil`eM©, Avgv‡K GKwU m¤§vwbZ cÎ †`qv n‡q‡Q|

30) †mB cÎ myjvqgv‡bi cÿ †_‡K Ges Zv GB: mmxg `vZv, cig `qvjy, Avjøvvni bv‡g kyiy;

31) Avgvi †gvKv‡ejvq kw³ cÖ`k©b K‡iv bv Ges ek¨Zv ¯^xKvi K‡i Avgvi Kv‡Q Dcw¯’Z nI|

32) wejKxm ejj, †n cwil`eM©, Avgv‡K Avgvi Kv‡R civgk© `vI| †Zvgv‡`i Dcw¯’wZ e¨wZ‡i‡K Avwg †Kvb Kv‡R wm×všÍ MÖnY Kwi bv|

33) Zviv ejj, Avgiv kw³kvjx Ges K‡Vvi †hv×v| GLb wm×všÍ MÖn‡Yi ÿgZv AvcbviB| AZGe Avcwb †f‡e †`Lyb, Avgv‡`i‡K wK Av‡`k Ki‡eb|

34) †m ejj, ivRv ev`kviv hLb †Kvb Rbc‡` cÖ‡ek K‡i, ZLb Zv‡K wech©¯Í K‡i †`q Ges †mLvbKvi m¤åvšÍ e¨w³eM©‡K Ac`¯’ K‡i| ZvivI GiƒcB Ki‡e|

35) Avwg Zuvi Kv‡Q wKQy Dc‡XŠKb cvVvw”Q; †`wL †cÖwiZ †jv‡Kiv wK RIqve Av‡b|

36) AZtci hLb `~Z myjvqgv‡bi Kv‡Q AvMgb Kij, ZLb myjvqgvb ej‡jb, †Zvgiv wK abm¤ú` Øviv Avgv‡K mvnvh¨ Ki‡Z PvI? Avjøvn& Avgv‡K hv w`‡q‡Qb, Zv †Zvgv‡`i‡K cÖ`Ë e¯Í~ †_‡K DËg| eis †ZvgivB †Zvgv‡`i Dc‡XŠKb wb‡q my‡L _vK|

37) wd‡i hvI Zv‡`i Kv‡Q| GLb Aek¨B Avwg Zv‡`i weiy‡× GK ‰mb¨evwnbx wb‡q Avme, hvi †gvKv‡ejv Kivi kw³ Zv‡`i †bB| Avwg Aek¨B Zv‡`i‡K Ac`¯’ K‡i †mLvb †_‡K ewn®K…Z Kie Ges Zviv n‡e jvwÂZ|

38) myjvqgvb ej‡jb, †n cwil`eM©, Zviv AvZœmgc©Y K‡i Avgvi Kv‡Q Avmvi c~‡e© †K wejKx‡mi wmsnvmb Avgv‡K G‡b †`‡e?

39) R¯bK ˆ`Z¨-wRb ejj, Avcwb Avcbvi ¯’vb †_‡K DVvi c~‡e© Avwg Zv G‡b †`e Ges Avwg GKv‡R kw³evb, wek¦¯Í|

40) wKZv‡ei Ávb hvi wQj, †m ejj, Avcbvi w`‡K Avcbvi †Pv‡Li cjK †djvi c~‡e©B Avwg Zv Avcbv‡K G‡b †`e| AZtci myjvqgvb hLb Zv mvg‡b iwÿZ †`L‡jb, ZLb ej‡jb GUv Avgvi cvjbKZ©vi AbyMÖn, hv‡Z wZwb Avgv‡K cixÿv K‡ib †h, Avwg K…ZÁZv cÖKvk Kwi, bv AK„ZÁZv cªKvk Kwi| †h K…ZÁZv cÖKvk K‡i, †m wb‡Ri DcKv‡ii R‡b¨B K…ZÁZv cÖKvk K‡i Ges †h AK…ZÁZv cÖKvk K‡i †m RvbyK †h, Avgvi cvjbKZ©v Afvegy³ K…cvkxj|

41) myjvqgvb ej‡jb, wejKx‡mi mvg‡b Zvi wmsnvm‡bi AvKvi-AvK…wZ e`wj‡q `vI, †`Le †m mwVK eyS‡Z cv‡i, bv †m Zv‡`i AšÍf©y³, hv‡`i w`kv †bB ?

42) AZtci hLb wejKxm G‡m †Mj, ZLb Zv‡K wRÁvmv Kiv nj, †Zvgvi wmsnvmb wK GiƒcB? †m ejj, g‡b nq GUv †mUvB| Avgiv c~‡e©B mg¯Í AeMZ n‡qwQ Ges Avgiv AvÁvenI n‡q †MwQ|

43) Avjøvn&i cwie‡Z© †m hvi Gev`Z KiZ, †mB Zv‡K Cgvb †_‡K wbe„Ë K‡iwQj| wbðq †m Kv‡di m¤úÖ`v‡qi AšÍf©y³ wQj|

44) Zv‡K ejv nj, GB cÖvmv‡` cÖ‡ek Ki| hLb †m Zvi cÖwZ `„wócvZ Kij †m aviYv Kij †h, GUv ¯^”Q Mfxi Rjvkq| †m Zvi cv‡qi †MvQv Ly‡j †djj| myjvqgvb ejj, GUv †Zv ¯^”Q ùwUK wbwg©Z cÖvmv`| wejKxm ejj, †n Avgvi cvjbKZ©v, Avwg †Zv wb‡Ri cÖwZ Ryjyg K‡iwQ| Avwg myjvqgv‡bi mv‡_ wek¦ Rvnv‡bi cvjbKZ©v Avjøvn&i Kv‡Q AvZœmgc©b Kijvg|

45) Avwg mvgy` m¤úÖ`v‡qi Kv‡Q Zv‡`i fvB mv‡jn&‡K GB g‡g© †cÖiY K‡iwQ †h, †Zvgiv Avjøvn&i Gev`Z Ki| AZtci Zviv wØavwef³ n‡q weZ‡K© cÖe„Ë nj|

46) mv‡jn ej‡jb, †n Avgvi m¤úÖ`vq, †Zvgiv Kj¨v‡Yi c~‡e© `ª¤œZ AKj¨vY Kvgbv KiQ †Kb? †Zvgiv Avjøvn&i Kv‡Q ÿgv cÖv_©bv KiQ bv †Kb? m¤¢eZt †Zvgiv `qvcÖvß n‡e|

47) Zviv ejj, †Zvgv‡K Ges †Zvgvi mv‡_ hviv Av‡Q, Zv‡`i‡K Avgiv AKj¨v‡Yi cÖZxK g‡b Kwi| mv‡jn ej‡jb, †Zvgv‡`i g½jvg½j Avjøvn&i Kv‡Q; eis †Zvgiv Ggb m¤úÖ`vq, hv‡`i‡K cixÿv Kiv n‡”Q|

48) Avi †mB kn‡i wQj Ggb GKRb e¨w³, hviv †`kgq Ab_© m„wó K‡i †eovZ Ges ms‡kvab KiZ bv|

49) Zviv ejj, †Zvgiv ci¯c‡i Avjøvn&i bv‡g kc_ MÖnY Ki †h, Avgiv ivwÎKv‡j Zv‡K I Zvi cwievieM©‡K nZ¨v Kie| AZtci Zvi `vex`vi‡K e‡j †`e †h, Zvi cwievie‡M©i nZ¨vKvÛ Avgiv cÖZ¨ÿ Kwiwb| Avgiv wbðqB mZ¨ev`x|

50) Zviv GK Pµvš Í K‡iwQj Ges AvwgI GK Pµvš Í K‡iwQjvg| wKšÍ~ Zviv eyS‡Z cv‡iwb|

51) AZGe, †`L Zv‡`i Pµv‡šÍi cwibvg, Avwg AekªB Zv‡`i‡K Ges Zv‡`i m¤úÖ`vq‡K bv¯Ímbvey` K‡i w`‡qwQ|

52) GB †Zv Zv‡`i evoxNi-Zv‡`i Awek¦v‡mi Kvi‡Y Rbk~b¨ Ae¯’vq c‡o Av‡Q| wbðq G‡Z Ávbx m¤úÖ`v‡qi R‡b¨ wb`k©b Av‡Q|

53) hviv wek¦vm ¯’vcb K‡iwQj Ges ci‡nhMvi wQj, Zv‡`i‡K Avwg D×vi K‡iwQ|

54) m¥iY Ki j~‡Zi K_v, wZwb Zuvi KIg‡K e‡jwQ‡jb, †Zvgiv †Kb Akøxj KvR KiQ? A_P Gi cwiYwZi K_v †Zvgiv AeMZ AvQ!

55) †Zvgiv wK KvgZ…wßi Rb¨ bvix‡`i‡K †Q‡o cyiy‡l DcMZ n‡e? †Zvgiv †Zv GK ee©i m¤úª`vq|

56) DË‡i Zuvi KIg kyay G K_vwUB ej‡jv, j~Z cwievi‡K †Zvgv‡`i Rbc` †_‡K †ei K‡i `vI| Giv †Zv Ggb †jvK hviv kyay cvKcweÎ mvR‡Z Pvq|

57) AZtci Zuv‡K I Zuvi cwievieM©‡K D×vi Kijvg Zuvi ¯¿x Qvov| †Kbbv, Zvi R‡b¨ aŸsmcÖvß‡`i fvM¨B wba©vwiZ K‡iwQjvg|

58) Avi Zv‡`i Dci el©Y K‡iwQjvg gyljav‡i e„wó| †mB mZK©K…Z‡`i Dci KZB bv gvivZœK wQj †m e„wó|

59) ej, mKj cÖksmvB Avjøvn&i Ges kvwšÍ Zuvi g‡bvbxZ ev›`vM‡Yi cÖwZ! †kªô †K? Avjøvn& bv Iiv-Zviv hv‡`i‡K kixK mve¨¯Í K‡i|

60) ej †Zv †K m„wó K‡i‡Qb b‡fvgÛj I f~gÛj Ges AvKvk †_‡K †Zvgv‡`i R‡b¨ el©Y K‡i‡Qb cvwb; AZtci Zv Øviv Avwg g‡bvig evMvb m„wó K‡iwQ| Zvi e„ÿvw` Drcbœ Kivi kw³B †Zvgv‡`i †bB| AZGe, Avjøvn&i mv‡_ Ab¨ †Kvb Dcvm¨ Av‡Q wK? eis Zviv mZ¨wePz¨Z m¤úª`vq|

61) ej †Zv †K c„w_ex‡K ev‡mvc‡hvMx K‡i‡Qb Ges Zvi gv‡S gv‡S b`-b`x cÖevwnZ K‡i‡Qb Ges Zv‡K w¯’Z ivLvi R‡b¨ ce©Z ¯’vcb K‡i‡Qb Ges `yB mgy‡`ªi gvSLv‡b AšÍivq †i‡L‡Qb| AZGe, Avjøvn&i mv‡_ Ab¨ †Kvb Dcvm¨ Av‡Q wK? eis Zv‡`i AwaKvskB Rv‡b bv|

62) ej †Zv †K wbtmnv‡qi Wv‡K mvov †`b hLb †m Wv‡K Ges Kó `~ixf~Z K‡ib Ges †Zvgv‡`i‡K c„w_ex‡Z cye©eZx©‡`i ¯’jvwfwl³ K‡ib| myZivs Avjøvn&i mv‡_ Ab¨ †Kvb Dcvm¨ Av‡Q wK? †Zvgiv AwZ mvgvb¨B a¨vb Ki|

63) ej †Zv †K †Zvgv‡`i‡K R‡j I ¯’‡j AÜKv‡i c_ †`Lvb Ges whwb Zuvi AbyMÖ‡ni c~‡e© mymsev`evnx evZvm †cÖiY K‡ib? AZGe, Avjøvn&i mv‡_ Ab¨ †Kvb Dcvm¨ Av‡Q wK? Zviv hv‡K kixK K‡i, Avjøvn& Zv †_‡K A‡bK E‡aŸ©|

64) ej †Zv †K cÖ_gevi m„wó K‡ib, AZtci Zv‡K cybivq m„wó Ki‡eb Ges †K †Zvgv‡`i‡K AvKvk I gZ©¨ †_‡K wiwhK `vb K‡ib| myZivs Avjøvn&i mv‡_ Ab¨ †Kvb Dcvm¨ Av‡Q wK? ejyb, †Zvgiv hw` mZ¨ev`x nI Z‡e †Zvgv‡`i cÖgvY Dcw¯’Z Ki|

65) ejyb, Avjøvn& e¨ZxZ b‡fvgÛj I f~gÛ‡j †KD Mvq‡ei Lei Rv‡b bv Ges Zviv Rv‡b bv †h, Zviv KLb cybiy¾xweZ n‡e|

66) eis ciKvj m¤ú‡K© Zv‡`i Ávb wbt†kl n‡q †M‡Q; eis Zviv G wel‡q m‡›`n †cvlb Ki‡Q eis G wel‡q Zviv AÜ|

67) Kv‡diiv e‡j, hLb Avgiv I Avgv‡`i evc-`v`viv g„wËKv n‡q hve, ZLbI wK Avgv‡`i‡K cybiywÌZ Kiv n‡e?

68) GB Iqv`vcÖvß n‡qwQ Avgiv Ges c~e© †_‡KB Avgv‡`i evc-`v`viv| GUv †Zv c~e©eZ©x‡`i DcK_v ‰e wKQy bq|

69) ejyb, c„w_ex cwiågY Ki Ges †`L Acivax‡`i cwiYwZ wK n‡q‡Q|

70) Zv‡`i Kvi‡Y Avcwb `ytwLZ n‡eb bv Ges Zviv †h Pµvš Í K‡i‡Q G‡Z gb:ÿzbœ n‡eb bv|

71) Zviv e‡j, †Zvgiv hw` mZ¨ev`x nI Z‡e ej, GB Iqv`v KLb c~Y© n‡e?

72) ejyb, Am¤¢e wK, †Zvgiv hZ `ª¤œZ Kvgbv KiQ Zv‡`i wKq`sk †Zvgv‡`i wc‡Vi Dci G‡m †M‡Q|

73) Avcbvi cvjbKZ©v gvby‡li cÖwZ AbyMÖnkxj, wKšÍ~ Zv‡`i AwaKvskB K…ZÁZv cÖKvk K‡i bv|

74) Zv‡`i AšÍi hv †Mvcb K‡i Ges hv cÖKvk K‡i Avcbvi cvjbKZ©v Aek¨B Zv Rv‡bb|

75) AvKv‡k I c„w_ex‡Z Ggb †Kvb †Mvcb †f` †bB, hv my¯có wKZv‡e bv Av‡Q|

76) GB †KviAvb eYx BmivCj †hme wel‡q gZwe‡iva K‡i, Zvi AwaKvsk Zv‡`i Kv‡Q eY©bv K‡i|

77) Ges wbwðZB GUv gywgb‡`i R‡b¨ †n`v‡qZ I ingZ|

78) Avcbvi cvjbKZ©v wbR kvmbÿgZv Abyhvqx Zv‡`i g‡a¨ dqmvjv K‡i †`‡eb| wZwb civµgkvjx, myweÁ|

79) AZGe, Avcwb Avjøvn&i Dci fimv Kiyb| wbðq Avcwb mZ¨ I ¯có c‡_ Av‡Qb|

80) Avcwb Avnevb †kvbv‡Z cvi‡eb bv g„Z‡`i‡K Ges ewai‡KI bq, hLb Zviv c„ô cÖ`k©b K‡i P‡j hvq|

81) Avcwb AÜ‡`i‡K Zv‡`i c_åóZv †_‡K wdwi‡q mrc‡_ Avb‡Z cvi‡eb bv| Avcwb †Kej Zv‡`i‡K †kvbv‡Z cvi‡eb, hviv Avgvi AvqvZmg~‡n wek¦vm K‡i| AZGe, ZvivB AvÁven|

82) hLb cÖwZkÖywZ (†KqvgZ) mgvMZ n‡e, ZLb Avwg Zv‡`i mvg‡b f~Mf© †_‡K GKwU Rxe wbM©Z Kie| †m gvby‡li mv‡_ K_v ej‡e| G Kvi‡Y †h gvbyl Avgvi wb`k©bmg~‡n wek¦vm KiZ bv|

83) †hw`b Avwg GKwÎZ Kie G‡KKwU `j‡K †mme m¤úÖ`vq †_‡K, hviv Avgvi AvqvZmg~n‡K wg_¨v ejZ; AZtci Zv‡`i‡K wewfbœ `‡j wef³ Kiv n‡e|

84) hLb Zviv Dcw¯’Z n‡q hv‡e, ZLb Avjøvn& ej‡eb, †Zvgiv wK Avgvi AvqvZmg~n‡K wg_¨v e‡jwQ‡j? A_P GMy‡jv m¤ú‡K© †Zvgv‡`i cyY© Ávb wQj bv| bv †Zvgiv Ab¨ wKQy KiwQ‡j?

85) Ryjy‡gi Kvi‡Y Zv‡`i Kv‡Q Avhv‡ei Iqv`v G‡m †M‡Q| GLb Zviv †Kvb wKQy ej‡Z cvi‡e bv|

86) Zviv wK †`‡L bv †h, Avwg ivwÎ m„wó K‡iwQ Zv‡`i wekªv‡gi R‡b¨ Ges w`b‡K K‡iwQ Av‡jvKgq| wbðq G‡Z Cgvb`vi m¤úÖ`v‡qi R‡b¨ wb`k©bvejx i‡q‡Q|

87) †hw`b wm½vq dzrKvi †`Iqv n‡e, AZtci Avjøvn& hv‡`i‡K B”Qv Ki‡eb, Zviv e¨ZxZ b‡fvgÛ‡j I f~gÛ‡j hviv Av‡Q, Zviv mevB fxZwenŸj n‡q co‡e Ges mK‡jB Zuvi Kv‡Q Avm‡e webxZ Ae¯’vq|

88) Zzwg ce©Zgvjv‡K †`‡L APj g‡b Ki, A_P †mw`b GMy‡jv †gNgvjvi gZ Pjgvb n‡e| GUv Avjøvn&i KvwiMix, whwb mewKQy‡K K‡i‡Qb mymsnZ| †Zvgiv hv wKQy KiQ, wZwb Zv AeMZ Av‡Qb|

89) †h †KD mrKg© wb‡q Avm‡e, †m DrK…óZi cÖwZ`vb cv‡e Ges †mw`b Zviv MyiyZi Aw¯’iZv †_‡K wbivc` _vK‡e|

90) Ges †h g›` KvR wb‡q Avm‡e, Zv‡K AwMœ‡Z Aa:g~‡L wb‡ÿc Kiv n‡e| †Zvgiv hv KiwQ‡j, ZviB cÖwZdj †Zvgiv cv‡e|

91) Avwg †Zv †Kej GB bMixi cÖfyi Gev`Z Ki‡Z Avw`ó n‡qwQ, whwb G‡K m¤§vwbZ K‡i‡Qb| Ges me wKQy ZuviB| Avwg AviI Avw`ó n‡qwQ †hb Avwg AvÁven‡`i GKRb nB|

92) Ges †hb Avwg †KviAvb cvV K‡i †kvbvB| ci †h e¨w³ mrc‡_ P‡j, †m wb‡Ri Kj¨vYv‡_©B mrc‡_ P‡j Ges †KD c_åó n‡j Avcwb e‡j w`b, Avwg †Zv †Kej GKRb fxwZ cÖ`k©bKvix|

93) Ges AviI ejyb, mg¯Í cÖksmv Avjøvn&i| mZ¡iB wZwb Zuvi wb`k©bmg~n †Zvgv‡`i‡K †`Lv‡eb| ZLb †Zvgiv Zv wPb‡Z cvi‡e| Ges †Zvgiv hv Ki, †m m¤ú‡K© Avcbvi cvjbKZ©v Mv‡dj bb|

(28) Kvmvmt

1) Z¡v-mxb-gxg|

2) GMy‡jv my¯có wKZv‡ei AvqvZ|

3) Avwg Avcbvi Kv‡Q g~mv I †divD‡bi e„Ëvš— mZ¨ mnKv‡i eY©bv KiwQ Cgvb`vi m¤úÖ`v‡qi R‡b¨|

4) †divDb Zvi †`‡k D×Z n‡qwQj Ges †m †`kevmx‡K wewfbœ `‡j wef³ K‡i Zv‡`i GKwU `j‡K `~e©j K‡i w`‡qwQj| †m Zv‡`i cyÎ-mšÍvb‡`i‡K nZ¨v KiZ Ges bvix‡`i‡K RxweZ ivLZ| wbðq †m wQj Ab_© m„wóKvix|

5) †`‡k hv‡`i‡K `~e©j Kiv n‡qwQj, Avgvi B”Qv nj Zv‡`i cÖwZ AbyMÖn Kivi, Zv‡`i‡K †bZv Kivi Ges Zv‡`i‡K †`‡ki DËivwaKvix Kivi|

6) Ges Zv‡`i‡K †`‡ki ÿgZvq Avmxb Kivi Ges †divDb, nvgvb I Zv‡`i ‰mb¨-evwnbx‡K Zv †`wL‡q †`qvi, hv Zviv †mB `~e©j `‡ji Zid †_‡K AvksKv KiZ|

7) Avwg g~mv-Rbbx‡K Av‡`k cvVvjvg †h, Zv‡K ¯Íb¨ `vb Ki‡Z _vK| AZtci hLb Zzwg Zvi m¤ú‡K© wec‡`i AvksKv Ki, ZLb Zv‡K `wiqvq wb‡ÿc Ki Ges fq K‡iv bv, `ytLI K‡iv bv| Avwg Aek¨B Zv‡K †Zvgvi Kv‡Q wdwi‡q †`e Ges Zv‡K cqM¤¦iM‡Yi GKRb Kie|

8) AZtci †divDb cwievi g~mv‡K Kzwo‡q wbj, hv‡Z wZwb Zv‡`i kÎy I `yt†Li KviY n‡q hvb| wbðq †divDb, nvgvb, I Zv‡`i ‰mb¨evwnbx Acivax wQj|

9) †divD‡bi ¯¿x ejj, G wkky Avgvi I †Zvgvi bqbgwY, Zv‡K nZ¨v K‡iv bv| G Avgv‡`i DcKv‡i Avm‡Z cv‡i A_ev Avgiv Zv‡K cyÎ K‡i wb‡Z cvwi| cªK…Zc‡ÿ cwiYvg m¤ú‡K© Zv‡`i †Kvb Lei wQj bv|

10) mKv‡j g~mv Rbbxi AšÍi Aw¯’i n‡q coj| hw` Avwg Zuvi nƒ`q‡K `„p K‡i bv w`Zvg, Z‡e wZwb g~mvRwbZ Aw¯’iZv cÖKvk K‡iB w`‡Zb| `„p Kijvg, hv‡Z wZwb _v‡Kb wek¦evmxM‡Yi g‡a¨|

11) wZwb g~mvi fwMYx‡K ej‡jb, Zvi †cQb †cQb hvI| †m Zv‡`i AÁvZmv‡i AcwiwPZv n‡q Zv‡K †`‡L †h‡Z jvMj|

12) c~e© †_‡KB Avwg avÎx‡`i‡K g~mv †_‡K weiZ †i‡LwQjvg| g~mvi fwMYx ejj, Avwg †Zvgv‡`i‡K Ggb GK cwiev‡ii K_v eje wK, hviv †Zvgv‡`i R‡b¨ G‡K jvjb-cvjb Ki‡e Ges Zviv n‡e Zvi wnZvKv•ÿx?

13) AZtci Avwg Zv‡K Rbbxi Kv‡Q wdwi‡q w`jvg, hv‡Z Zvi Pÿz Ryovq Ges wZwb `ytL bv K‡ib Ges hv‡Z wZwb Rv‡bb †h, Avjøvn&i Iqv`v mZ¨, wKšÍ~ A‡bK gvbyl Zv Rv‡b bv|

14) hLb g~mv †hŠe‡b c`vc©b Ki‡jb Ges cwiYZ eq¯‹ n‡q †M‡jb, ZLb Avwg Zuv‡K cÖÁv I Ávb`vb Kijvg| Ggwbfv‡e Avwg mrKg©x‡`i‡K cÖwZ`vb w`‡q _vwK|

15) wZwb kn‡i cÖ‡ek Ki‡jb, hLb Zvi Awaevmxiv wQj †eLei| Z_vq wZwb `yB e¨w³‡K jovBiZ †`L‡jb| G‡`i GKRb wQj Zuvi wbR `‡ji Ges Ab¨ Rb Zuvi kÎy `‡ji| AZtci †h Zuvi wbR `‡ji †m Zuvi kÎy `‡ji †jvKwUi weiy‡× Zuvi Kv‡Q mvnvh¨ cÖv_©bv Kij| ZLb g~mv Zv‡K Nywl gvi‡jb Ges G‡ZB Zvi g„Zy¨ n‡q †Mj| g~mv ej‡jb, GUv kqZv‡bi KvR| wbðq †m cÖKvk¨ kÎy, weåvšÍKvix|

16) wZwb ej‡jb, †n Avgvi cvjbKZ©v, Avwg †Zv wb‡Ri Dci Ryjyg K‡i †d‡jwQ| AZGe, Avgv‡K ÿgv Kiyb| Avjøvn& Zv‡K ÿgv Ki‡jb| wbðq wZwb ÿgvkxj, `qvjy|

17) wZwb ej‡jb, †n Avgvi cvjbKZ©v, Avcwb Avgvi cÖwZ †h AbyMÖn K‡i‡Qb, Gici Avwg KLbI Acivax‡`i mvnvh¨Kvix ne bv|

18) AZtci wZwb cÖfv‡Z DV‡jb †m kn‡i fxZ-kswKZ Ae¯’vq| nVvr wZwb †`L‡jb, MZKj¨ †h e¨w³ Zuvi mvnvh¨ †P‡qwQj, †m wPrKvi K‡i Zuvi mvnvh¨ cÖv_©bv Ki‡Q| g~mv Zv‡K ej‡jb, Zzwg †Zv GKRb cÖKvk¨ c_åó e¨w³|

19) AZtci g~mv hLb Df‡qi kÎy‡K kv‡q¯Ív Ki‡Z PvB‡jb, ZLb †m ejj, MZKj¨ Zzwg †hgb GK e¨w³‡K nZ¨v K‡iwQ‡j, †m iKg Avgv‡KI wK nZ¨v Ki‡Z PvI? Zzwg †Zv c„w_ex‡Z ˆ¯^ivPvix n‡Z Pv”Q Ges mwÜ ¯’vcbKvix n‡Z PvI bv|

20) Gmgq kn‡ii cÖvšÍ †_‡K GKe¨w³ Qy‡U Avmj Ges ejj, †n g~mv, iv‡R¨i cwil`eM© †Zvgv‡K nZ¨v Kivi cigk© Ki‡Q| AZGe, Zzwg †ei n‡q hvI| Avwg †Zvgvi wnZvKv•ÿx|

21) AZtci wZwb †mLvb †_‡K fxZ Ae¯’vq †ei n‡q co‡jb c_ †`L‡Z †`L‡Z| wZwb ej‡jb, †n Avgvi cvjbKZ©v, Avgv‡K Rv‡jg m¤úÖ`v‡qi Kej †_‡K iÿv Ki|

22) hLb wZwb gv`Bqvb Awfgy‡L iIqvbv n‡jb ZLb ej‡jb, Avkv Kiv hvq Avgvi cvjbKZ©v Avgv‡K mij c_ †`Lv‡eb|

23) hLb wZwb gv`Bqv‡bi K~‡ci av‡i †cuŠQ‡jb, ZLb K~‡ci Kv‡Q GK`j †jvK‡K †c‡jb Zviv RšÍ~‡`i‡K cvwb cvb Kiv‡bvi Kv‡R iZ| Ges Zv‡`i cðv‡Z `~'Rb ¯¿x‡jvK‡K †`L‡jb Zviv Zv‡`i RšÍ~‡`i‡K AvMwj‡q ivL‡Q| wZwb ej‡jb, †Zvgv‡`i wK e¨vcvi? Zviv ejj, Avgiv Avgv‡`i RšÍ~‡`i‡K cvwb cvb Kiv‡Z cvwi bv, †h ch©šÍ ivLvjiv Zv‡`i RšÍ~‡`i‡K wb‡q m‡i bv hvq| Avgv‡`i wcZv LyeB e„×|

24) AZtci g~mv Zv‡`i RšÍ~‡`i‡K cvwb cvb Kiv‡jb| AZtci wZwb Qvqvi w`‡K m‡i †M‡jb Ges ej‡jb, †n Avgvi cvjbKZ©v, Zzwg Avgvi cÖwZ †h AbyMÖn bvwhj Ki‡e, Avwg Zvi gyLv‡cÿx|

25) AZtci evwjKvØ‡qi GKRb j¾vRwoZ c`‡ÿ‡c Zuvi Kv‡Q AvMgb Kij| ejj, Avgvi wcZv Avcbv‡K WvK‡Qb, hv‡Z Avcwb †h Avgv‡`i‡K cvwb cvb Kwi‡q‡Qb, Zvi wewbg‡q cyi¯‹vi cÖ`vb K‡ib| AZtci g~mv hLb Zuvi Kv‡Q †M‡jb Ges mg¯Í e„ËvšÍ eY©bv Ki‡jb, ZLb wZwb ej‡jb, fq K‡iv bv, Zzwg Rv‡jg m¤úÖ`v‡qi Kej †_‡K iÿv †c‡qQ|

26) evwjKvØ‡qi GKRb ejj wcZv: Zv‡K PvKi wbhy³ Kiyb| †Kbbv, Avcbvi PvKi wn‡m‡e †m-B DËg n‡e, †h kw³kvjx I wek¦¯Í|

27) wcZv g~mv‡K ej‡jb, Avwg Avgvi GB Kb¨vØ‡qi GKRb‡K †Zvgvi mv‡_ weev‡n w`‡Z PvB GB k‡Z© †h, Zzwg AvU eQi Avgvi PvKzix Ki‡e, hw` Zzwg `k eQi c~Y© Ki, Zv †Zvgvi B”Qv| Avwg †Zvgv‡K Kó w`‡Z PvB bv| Avjøvn& Pv‡nb †Zv Zzwg Avgv‡K mrKg©civqY cv‡e|

28) g~mv ej‡jb, Avgvi I Avcbvi g‡a¨ GB Pzw³ w¯’i nj| `y'wU †gqv‡`i ga¨ †_‡K †h †Kvb GKwU c~Y© Ki‡j Avgvi weiy‡× †Kvb Awf‡hvM _vK‡e bv| Avgiv hv ejwQ, Zv‡Z Avjøvn&i Dci fimv|

29) AZtci g~mv (Avt) hLb †mB †gqv` c~Y© Kij Ges mcwiev‡i hvÎv Kij, ZLb †m Zzi ce©‡Zi w`K †_‡K AvMyb †`L‡Z †cj| †m Zvi cwievieM©‡K ejj, †Zvgiv A‡cÿv Ki, Avwg AvMyb †`‡LwQ| m¤¢eZt Avwg †mLvb †_‡K †Zvgv‡`i Kv‡Q †Kvb Lei wb‡q Avm‡Z cvwi A_ev †Kvb R¡jšÍ KvôLÛ Avb‡Z cvwi, hv‡Z †Zvgiv AvMyb †cvnv‡Z cvi|

30) hLb †m Zvi Kv‡Q †cuŠQj, ZLb cweÎ f~wg‡Z Aew¯'Z DcZ¨Kvi Wvb cªv‡šÍi e„ÿ †_‡K Zv‡K AvIqvR †`qv nj, †n g~mv! Avwg Avjøvn&, wek¦ cvjbKZ©v|

31) AviI ejv nj, Zzwg †Zvgvi jvwV wb‡ÿc Ki| AZtci hLb †m jvwV‡K m‡c©i b¨vq †`Šov‡`Šwo Ki‡Z †`Lj, ZLb †m gyL wdwi‡q wecixZ w`‡K cvjv‡Z jvMj Ges †cQb wd‡i †`Lj bv| †n g~mv, mvg‡b Gm Ges fq K‡iv bv| †Zvgvi †Kvb AvksKv †bB|

32) †Zvgvi nvZ eM‡j ivL| Zv †ei n‡q Avm‡e wbivgq D¾¡j n‡q Ges fq †nZz †Zvgvi nvZ †Zvgvi Dci †P‡c ai| GB `y'wU †divDb I Zvi cwil`e‡M©i cÖwZ †Zvgvi cvjbKZ©vi Zid †_‡K cÖgvY| wbðq Zviv cvcvPvix m¤úÖ`vq|

33) g~mv ejj, †n Avgvi cvjbKZ©v, Avwg Zv‡`i GK e¨w³‡K nZ¨v K‡iwQ| Kv‡RB Avwg fq KiwQ †h, Zviv Avgv‡K nZ¨v Ki‡e|

34) Avgvi fvB nviyY, †m Avgv A‡cÿv cÖvÄjfvlx| AZGe, Zv‡K Avgvi mv‡_ mvnv‡h¨i R‡b¨ †cÖiY Kiyb| †m Avgv‡K mg_©b Rvbv‡e| Avwg AvksKv Kwi †h, Zviv Avgv‡K wg_¨vev`x ej‡e|

35) Avjøvn& ej‡jb, Avwg †Zvgvi evny kw³kvjx Kie †Zvgvi fvB Øviv Ges †Zvgv‡`i cÖavb¨ `vb Kie| d‡j, Zviv †Zvgvi Kv‡Q †cuŠQv‡Z cvi‡e bv| Avgvi wb`k©bvejxi †Rv‡i †Zvgiv Ges †Zvgv‡`i Abymvixiv cÖej _vK‡e|

36) AZtci g~mv hLb Zv‡`i Kv‡Q Avgvi my¯có wb`k©bvejx wb‡q †cuŠQj, ZLb Zviv ejj, G‡Zv AjxK Rv`y gvÎ| Avgiv Avgv‡`i c~e©cyiyl‡`i g‡a¨ G K_v kywbwb|

37) g~mv ejj, Avgvi cvjbKZ©v mg¨K Rv‡bb †h Zvi wbKU †_‡K †n`v‡q‡Zi K_v wb‡q AvMgb K‡i‡Q Ges †h cÖvß n‡e ciKv‡ji M„n| wbðq Rv‡jgiv mdjKvg n‡e bv|

38) †divDb ejj, †n cwil`eM©, Avwg Rvwb bv †h, Avwg e¨ZxZ †Zvgv‡`i †Kvb Dcvm¨ Av‡Q| †n nvgvb, Zzwg BU †cvovI, AZtci Avgvi R‡b¨ GKwU cÖvmv` wbg©vY Ki, hv‡Z Avwg g~mvi Dcvm¨‡K DwK †g‡i †`L‡Z cvwi| Avgvi †Zv aviYv GB †h, †m GKRb wg_¨vev`x|

39) †divDb I Zvi evwnbx Ab¨vqfv‡e c„w_ex‡Z AnsKvi Ki‡Z jvMj Ges Zviv g‡b Kij †h, Zviv Avgvi Kv‡Q cÖZ¨vewZ©Z n‡e bv|

40) AZtci Avwg Zv‡K I Zvi evwnbx‡K cvKovI Kijvg, Zrci Avwg Zv‡`i‡K mgy‡`ª wb‡ÿc Kijvg| AZGe, †`L Rv‡jg‡`i cwiYvg wK n‡q‡Q|

41) Avwg Zv‡`i‡K †bZv K‡iwQjvg| Zviv Rvnvbœv‡gi w`‡K Avnevb KiZ| †Kqvg‡Zi w`b Zviv mvnvh¨ cÖvß n‡e bv|

42) Avwg GB c„w_ex‡Z Awfkvc‡K Zv‡`i cðv‡Z jvwM‡q w`‡qwQ Ges †Kqvg‡Zi w`b Zviv n‡e `y`©kvMÖ¯Í|

43) Avwg c~e©eZ©x A‡bK m¤úÖ`vq‡K aŸsm Kivi ci g~mv‡K wKZve w`‡qwQ gvby‡li R‡b¨ ÁvbewZ©Kv| †n`v‡qZ I ingZ, hv‡Z Zviv m¥iY iv‡L|

44) g~mv‡K hLb Avwg wb‡`©kbvgv w`‡qwQjvg, ZLb Avcwb cwðg cÖv‡šÍ wQ‡jb bv Ges Avcwb cÖZ¨ÿ`k©xI wQ‡jb bv|

45) wKšÍ~ Avwg A‡bK m¤úÖ`vq m„wó K‡iwQjvg, AZtci Zv‡`i A‡bK hyM AwZevwnZ n‡q‡Q| Avi Avcwb gv`Bqvbevmx‡`i g‡a¨ wQ‡jb bv †h, Zv‡`i Kv‡Q Avgvi AvqvZmg~n cvV Ki‡Zb| wKšÍy AvwgB wQjvg im~j †cªiYKvix|

46) Avwg hLb g~mv‡K AvIqvR w`‡qwQjvg, ZLb Avcwb Zzi ce©‡Zi cv‡k¦© wQ‡jb bv| wKšÍ~ GUv Avcbvi cvjbKZ©vi ingZ ¯^iƒc, hv‡Z Avcwb Ggb GK m¤úÖ`vq‡K fxwZ cÖ`k©b K‡ib, hv‡`i Kv‡Q Avcbvi c~‡©e †Kvb fxwZ cÖ`k©bKvix AvMgb K‡iwb, hv‡Z Zviv m¥iY iv‡L|

47) Avi G Rb¨ †h, Zv‡`i K…ZK‡g©i R‡b¨ Zv‡`i †Kvb wec` n‡j Zviv ejZ, †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Zzwg Avgv‡`i Kv‡Q †Kvb im~j †cÖiY Ki‡j bv †Kb? Ki‡j Avgiv †Zvgvi AvqvZmg~‡ni AbymiY KiZvg Ges Avgiv wek¦vm ¯’vcbKvix n‡q †hZvg|

48) AZtci Avgvi KvQ †_‡K hLb Zv‡`i Kv‡Q mZ¨ AvMgb Kij, ZLb Zviv ejj, g~mv‡K †hiƒc †`qv n‡qwQj, GB imyj‡K †miƒc †`qv nj bv †Kb? c~‡e© g~mv‡K hv †`qv n‡qwQj, Zviv wK Zv A¯^xKvi K‡iwb? Zviv e‡jwQj, DfqB Rv`y, ci¯c‡i GKvZ¥| Zviv AviI e‡jwQj, Avgiv Dfq‡K gvwb bv|

49) ejyb, †Zvgiv mZ¨ev`x n‡j GLb Avjøvn&i KvQ †_‡K †Kvb wKZve Avb, hv GZ`yfq †_‡K DËg c_cÖ`k©K nq| Avwg †mB wKZve AbymiY Kie|

50) AZtci Zviv hw` Avcbvi K_vq mvov bv †`q, Z‡e Rvb‡eb, Zviv kyay wb‡Ri cªe„wËi AbymiY K‡i| Avjøvn&i †n`v‡q‡Zi cwie‡Z© †h e¨w³ wbR cÖe„wËi AbymiY K‡i, Zvi PvB‡Z AwaK c_åó Avi †K? wbðq Avjøvn& Rv‡jg m¤úÖ`vq‡K c_ †`Lvb bv|

51) Avwg Zv‡`i Kv‡Q Dch©ycwi evYx †cŠwQ‡qwQ| hv‡Z Zviv Abyaveb K‡i|

52) †KviAv‡bi c~‡e© Avwg hv‡`i‡K wKZve w`‡qwQ, Zviv G‡Z wek¦vm K‡i|

53) hLb Zv‡`i Kv‡Q GUv cvV Kiv nq, ZLb Zviv e‡j, Avgiv Gi cÖwZ wek¦vm ¯’vcb Kijvg| GUv Avgv‡`i cvjbKZ©vi cÿ †_‡K mZ¨| Avgiv Gi c~‡e©I AvÁven wQjvg|

54) Zviv `yBevi cyi¯‹…Z n‡e Zv‡`i me‡ii Kvi‡Y| Zviv g‡›`i RIqv‡e fvj K‡i Ges Avwg Zv‡`i‡K hv w`‡qwQ, Zv †_‡K e¨q K‡i|

55) Zviv hLb AevwÂZ ev‡R K_vevZ©v kªeY K‡i, ZLb Zv †_‡K gyL wdwi‡q †bq Ges e‡j, Avgv‡`i R‡b¨ Avgv‡`i KvR Ges †Zvgv‡`i R‡b¨ †Zvgv‡`i KvR| †Zvgv‡`i cÖwZ mvjvg| Avgiv AÁ‡`i mv‡_ RwoZ n‡Z PvB bv|

56) Avcwb hv‡K cQ›` K‡ib, Zv‡K mrc‡_ Avb‡Z cvi‡eb bv, Z‡e Avjøvn& Zv'AvjvB hv‡K B"Qv mrc‡_ Avbqb K‡ib| †K mrc‡_ Avm‡e, †m m¤ú‡K© wZwbB fvj Rv‡bb|

57) Zviv e‡j, hw` Avgiv Avcbvi mv‡_ myc‡_ Avwm, Z‡e Avgiv Avgv‡`i †`k †_‡K DrLvZ ne| Avwg wK Zv‡`i R‡b¨ GKwU wbivc` nig cÖwZwôZ Kwiwb? GLv‡b me©cÖKvi dj-g~j Avg`vbx nq Avgvi †`qv wiwhK¯^iƒc| wKšÍ~ Zv‡`i AwaKvskB Rv‡b bv|

58) Avwg A‡bK Rbc` aesm K‡iwQ, hvi Awaevmxiv Zv‡`i Rxeb hvc‡b g`gË wQj| GMy‡jvB GLb Zv‡`i Ni-evox| Zv‡`i ci GMy‡jv‡Z gvbyl mvgvb¨B emevm K‡i‡Q| Ae‡k‡l AvwgB gvwjK i‡qwQ|

59) Avcbvi cvjbKZ©v Rbc`mg~n‡K aŸsm K‡ib bv, †h ch©šÍ Zvi †K›`ª¯’‡j im~j †cÖiY bv K‡ib, whwb Zv‡`i Kv‡Q Avgvi AvqvZmg~n cvV K‡ib Ges Avwg Rbc`mg~n‡K ZLbB aŸsm Kwi, hLb Zvi evwm›`viv Ryjyg K‡i|

60) †Zvgv‡`i‡K hv wKQy †`qv n‡q‡Q, Zv cvw_©e Rxe‡bi †fvM I †kvfv ‰e bq| Avi Avjøvn&i Kv‡Q hv Av‡Q, Zv DËg I ¯’vqx| †Zvgiv wK †evS bv ?

61) hv‡K Avwg DËg cÖwZkÖywZ w`‡qwQ, hv †m cv‡e, †m wK H e¨w³i mgvb, hv‡K Avwg cvw_©e Rxe‡bi †fvM-m¤¢vi w`‡qwQ, AZtci Zv‡K †Kqvg‡Zi w`b Acivaxiƒ‡c nvwhi Kiv n‡e?

62) †hw`b Avjøvn& Zv‡`i‡K AvIqvR w`‡q ej‡eb, †Zvgiv hv‡`i‡K Avgvi kixK `vex Ki‡Z, Zviv †Kv_vq?

63) hv‡`i R‡b¨ kvw¯Íi Av‡`k AeavwiZ n‡q‡Q, Zviv ej‡e, †n Avgv‡`i cvjbKZ©v| G‡`i‡KB Avgiv c_åó K‡iwQjvg| Avgiv Zv‡`i‡K c_åó K‡iwQjvg, †hgb Avgiv c_åó n‡qwQjvg| Avgiv Avcbvi mvg‡b `vqgy³ nw”Q| Zviv †Kej Avgv‡`iB Gev`Z KiZ bv|

64) ejv n‡e, †Zvgiv †Zvgv‡`i kixK‡`i Avnevb Ki| ZLb Zviv WvK‡e,| AZtci Zviv Zv‡`i Wv‡K mvov w`‡e bv Ges Zviv Avhve †`L‡e| nvq! Zviv hw` mrc_ cÖvß nZ|

65) †h w`b Avjøvn& Zv‡`i‡K †W‡K ej‡eb, †Zvgiv im~jMY‡K wK RIqve w`‡qwQ‡j?

66) AZtci Zv‡`i K_vevZ©v eÜ n‡q hv‡e Ges Zviv G‡K Aci‡K wRÁvmvev` Ki‡Z cvi‡e bv|

67) Z‡e †h ZIev K‡i, wek¦vm ¯’vcb K‡i I mrKg© K‡i, Avkv Kiv hvq, †m mdjKvg n‡e|

68) Avcbvi cvjbKZ©v hv B”Qv m„wó K‡ib Ges cQ›` K‡ib| Zv‡`i †Kvb ÿgZv †bB| Avjøvn& cweÎ Ges Zviv hv‡K kixK K‡i, Zv †_‡K D‡aŸ©|

69) Zv‡`i AšÍi hv †Mvcb K‡i Ges hv cÖKvk K‡i, Avcbvi cvjbKZ©v Zv Rv‡bb|

70) wZwbB Avjøvn& wZwb e¨ZxZ †Kvb Dcvm¨ †bB| BnKvj I ciKv‡j ZuviB cÖksmv| weavb ZuviB ÿgZvaxb Ges †Zvgiv ZuviB Kv‡Q cÖZ¨vewZ©Z n‡e|

71) ejyb, †f‡e †`L †Zv, Avjøvn& hw` ivwÎ‡K †Kqvg‡Zi w`b ch©šÍ ¯’vqx K‡ib, Z‡e Avjøvn& e¨ZxZ Ggb Dcvm¨ †K Av‡Q, †h †Zvgv‡`i‡K Av‡jvK `vb Ki‡Z cv‡i? †Zvgiv wK ZeyI KY© ©cvZ Ki‡e bv?

72) ejyb, †f‡e †`L †Zv, Avjøvn& hw` w`b‡K †Kqvg‡Zi w`b ch©šÍ ¯’vqx K‡ib, Z‡e Avjøvn& e¨ZxZ Ggb Dcvm¨ †K Av‡Q †h, †Zvgv‡`i‡K ivwÎ `vb Ki‡Z cv‡i, hv‡Z †Zvgiv wekªvg Ki‡e ? †Zvgiv wK ZeyI †f‡e †`L‡e bv ?

73) wZwbB ¯^xq ing‡Z †Zvgv‡`i R‡b¨ ivZ I w`b K‡i‡Qb, hv‡Z †Zvgiv Zv‡Z wekªvg MÖnY Ki I Zuvi AbyMÖn A‡b¦lY Ki Ges hv‡Z †Zvgiv K…ZÁZv cÖKvk Ki|

74) †hw`b Avjøvn& Zv‡`i‡K †W‡K ej‡eb, †Zvgiv hv‡`i‡K Avgvi kixK g‡b Ki‡Z, Zviv †Kv_vq?

75) cÖ‡Z¨K m¤úÖ`vq †_‡K Avwg GKRb mvÿx Avjv`v Kie; AZtci eje, †Zvgv‡`i cÖgvY Avb| ZLb Zviv Rvb‡Z cvi‡e †h, mZ¨ Avjøvn&i Ges Zviv hv MoZ, Zv Zv‡`i KvQ †_‡K DavI n‡q hv‡e|

76) Kviyb wQj g~mvi m¤úÖ`vqfy³| AZtci †m Zv‡`i cÖwZ `yóvwg Ki‡Z Avi¤¢ Kij| Avwg Zv‡K GZ ab-fvÛvi `vb K‡iwQjvg hvi Pvwe enb Kiv K‡qKRb kw³kvjx

†jv‡Ki c‡ÿ Kómva¨ wQj| hLb Zvi m¤úÖ`vq Zv‡K ejj, `¤¢ K‡iv bv, Avjøvn& `vw¤¢K‡`i‡K fvjev‡mb bv|

77) Avjøvn& †Zvgv‡K hv `vb K‡i‡Qb, ZØviv ciKv‡ji M„n AbymÜvb Ki, Ges BnKvj †_‡K †Zvgvi Ask f~‡j †h‡qv bv| Zzwg AbyMÖn Ki, †hgb Avjøvn& †Zvgvi cÖwZ AbyMÖn K‡i‡Qb Ges c„w_ex‡Z Ab_© m„wó Ki‡Z cÖqvmx n‡qv bv| wbðq Avjøvn& Ab_© m„wóKvix‡`i‡K cQ›` K‡ib bv|

78) †m ejj, Avwg GB ab Avgvi wbR¯^ Ávb-Mwigv Øviv cÖvß n‡qwQ| †m wK Rv‡b bv †h, Avjøvn& Zvi c~‡e© A‡bK m¤úÖ`vq‡K aŸsm K‡i‡Qb, hviv kw³‡Z wQj Zvi PvB‡Z cÖej Ges ab-m¤ú‡` AwaK cÖvPzh©kxj? cvcx‡`i‡K Zv‡`i cvcKg© m¤ú‡K© wR‡Ám Kiv n‡e bv|

79) AZtci Kviyb RuvKRgK mnKv‡i Zvi m¤úÖ`v‡qi mvg‡b †ei nj| hviv cvw_©e Rxeb Kvgbv KiZ, Zviv ejj, nvq, Kviyb hv cÖvß n‡q‡Q, Avgv‡`i‡K hw` Zv †`qv nZ! wbðq †m eo fvM¨evb|

80) Avi hviv Ávb cÖvß n‡qwQj, Zvi ejj, waK †Zvgv‡`i‡K, hviv Cgvb`vi Ges mrKg©x, Zv‡`i R‡b¨ Avjøvn&i †`qv mIqveB DrK„ó| GUv ZvivB cvq, hviv meiKvix|

81) AZtci Avwg Kviyb‡K I Zvi cÖvmv`‡K f~M‡f© wejxb K‡i w`jvg| Zvi c‡ÿ Avjøvn& e¨ZxZ Ggb †Kvb `j wQj bv, hviv Zv‡K mvnvh¨ Ki‡Z cv‡i Ges †m wb‡RI AvZ¥iÿv Ki‡Z cvij bv|

82) MZKj¨ hviv Zvi gZ nIqvi evmbv cÖKvk K‡iwQj, Zviv cÖZz¨‡l ej‡Z jvMj, nvq, Avjøvn& Zuvi ev›`v‡`i g‡a¨ hvi R‡b¨ B”Qv wiwhK ewa©Z K‡ib I nªvm K‡ib| Avjøvn& Avgv‡`i cÖwZ AbyMÖn bv Ki‡j Avgv‡`i‡KI f~M‡f© wejxb K‡i w`‡Zb| nvq, Kv‡diiv mdjKvg n‡e bv|

83) GB ciKvj Avwg Zv‡`i R‡b¨ wba©vwiZ Kwi, hviv `ywbqvi ey‡K J×Z¨ cÖKvk Ki‡Z I Ab_© m„wó Ki‡Z Pvq bv| †Lv`vfxiy‡`i R‡b¨ kyf cwiYvg|

84) †h mrKg© wb‡q Avm‡e, †m Z`‡cÿv DËg dj cv‡e Ges †h g›` Kg© wb‡q Avm‡e, Gifc g›` Kg©xiv †m g›` Kg© cwigv‡bB cÖwZdj cv‡e|

85) whwb Avcbvi cÖwZ †KviAv‡bi weavb cvwV‡q‡Qb, wZwb Aek¨B Avcbv‡K ¯^‡`‡k wdwi‡q Avb‡eb| ejyb Avgvi cvjbKZ©v fvj Rv‡bb †K †n`v‡qZ wb‡q G‡m‡Q Ges †K cÖKvk¨ weåvwšÍ‡Z Av‡Q|

86) Avcwb Avkv Ki‡Zb bv †h, Avcbvi cÖwZ wKZve AeZ©xY© n‡e| GUv †Kej Avcbvi cvjbKZ©vi ingZ| AZGe Avcwb Kv‡di‡`i mvnvh¨Kvix n‡eb bv|

87) Kv‡diiv †hb Avcbv‡K Avjøvn&i AvqvZ †_‡K wegyL bv K‡i †mMy‡jv Avcbvi cÖwZ AeZ©xY© nIqvi ci Avcwb Avcbvi cvjbKZ©vi cÖwZ `vIqvZ w`b Ges wKQy‡ZB gykwiK‡`i AšÍf©y³ n‡eb bv|

88) Avcwb Avjøvn&i mv‡_ Ab¨ Dcvm¨‡K Avnevb Ki‡eb bv| wZwb e¨ZxZ Ab¨ †Kvb Dcvm¨ †bB| Avjøvni mËv e¨ZxZ mewKQy aesm n‡e| weavb ZuviB Ges †Zvgiv ZuviB Kv‡Q cÖZ¨vewZ©Z n‡e|

(29) ÕAvbKve~Zt

1) Avwjd-jvg-gxg|

2) gvbyl wK g‡b K‡i †h, Zviv GK_v e‡jB Ae¨vnwZ †c‡q hv‡e †h, Avgiv wek¦vm Kwi Ges Zv‡`i‡K cixÿv Kiv n‡e bv?

3) Avwg Zv‡`i‡KI cixÿv K‡iwQ, hviv Zv‡`i c~‡e© wQj| Avjøvn& Aek¨B †R‡b †b‡eb hviv mZ¨ev`x Ges wbðqB †R‡b †b‡eb wg_y¨K‡`i‡K|

4) hviv g›` KvR K‡i, Zviv wK g‡b K‡i †h, Zviv Avgvi nvZ †_‡K †eu‡P hv‡e? Zv‡`i dqmvjv LyeB g›`|

5) †h Avjøvn&i mvÿvZ Kvgbv K‡i, Avjøvn&i †mB wba©vwiZ Kvj Aek¨B Avm‡e| wZwb me©‡kªvZv, me©Ávbx|

6) †h Kó ¯^xKvi K‡i, †m †Zv wb‡Ri R‡b¨B Kó ¯^xKvi K‡i| Avjøvn& wek¦evmx †_‡K †e-ciIqv|

7) Avi hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i I mrKg© K‡i, Avwg Aek¨B Zv‡`i g›` KvR My‡jv wgwU‡q †`e Ges Zv‡`i‡K K‡g©i DrK…óZi cÖwZ`vb †`e|

8) Avwg gvbyl‡K wcZv-gvZvi mv‡_ mØ¨envi Kivi †Rvi wb‡`©k w`‡qwQ| hw` Zviv †Zvgv‡K Avgvi mv‡_ Ggb wKQy kixK Kivi †Rvi cÖ‡Póv Pvjvq, hvi m¤ú‡K© †Zvgvi †Kvb Ávb †bB, Z‡e Zv‡`i AvbyMZ¨ K‡iv bv| AvgviB w`‡K †Zvgv‡`i cÖZ¨veZ©b| AZtci Avwg †Zvgv‡`i‡K e‡j †`e hv wKQy †Zvgiv Ki‡Z|

9) hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i I mrKvR K‡i, Avwg Aek¨B Zv‡`i‡K mrKgx©‡`i AšÍf©y³ Kie|

10) KZK †jvK e‡j, Avgiv Avjøvn&i Dci wek¦vm ¯’vcb K‡iwQ; wKšÍ~ Avjøvn&i c‡_ hLb Zviv wbh©vwZZ nq, ZLb Zviv gvby‡li wbh©vZb‡K Avjøvn&i Avhv‡ei gZ g‡b K‡i| hLb Avcbvi cvjbKZ©vi KvQ †_‡K †Kvb mvnvh¨ Av‡m ZLb Zviv ej‡Z _v‡K, Avgiv †Zv †Zvgv‡`i mv‡_B wQjvg| wek¦evmxi AšÍ‡i hv Av‡Q, Avjøvn& wK Zv mg¨K AeMZ bb?

11) Avjøvn& Aek¨B †R‡b †b‡eb hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i‡Q Ges wbðq †R‡b †b‡eb hviv gybv‡dK|

12) Kv‡diiv gywgb‡`i‡K e‡j, Avgv‡`i c_ AbymiY Ki| Avgiv †Zvgv‡`i cvcfvi enb Kie| A_P Zviv cvcfvi wKQy‡ZB enb Ki‡e bv| wbðq Zviv wg_¨vev`x|

13) Zviv wb‡R‡`i cvcfvi Ges Zvi mv‡_ AviI wKQy cvcfvi enb Ki‡e| Aek¨ Zviv †h me wg_¨v K_v D™¢veb K‡i, †m m¤ú‡K© †Kqvg‡Zi w`b wRÁvwmZ n‡e|

14) Avwg b~n (Avt) †K Zuvi m¤úÖ`v‡qi Kv‡Q †cÖiY K‡iwQjvg| wZwb Zv‡`i g‡a¨ cÂvk Kg GK nvRvi eQi Ae¯’vb K‡iwQ‡jb| AZtci Zv‡`i‡K gnvcøveY MÖvm K‡iwQj| Zviv wQj cvcx|

15) AZtci Avwg Zuv‡K I †bŠKv‡ivnxMY‡K iÿv Kijvg Ges †bŠKv‡K wb`k©b Kijvg wek¦evmxi R‡b¨|

16) m¥iY Ki Beivnxg‡K| hLb wZwb Zuvi m¤úÖ`vq‡K ej‡jb; †Zvgiv Avjøvn&i Gev`Z Ki Ges Zuv‡K fq Ki| GUvB †Zvgv‡`i R‡b¨ DËg hw` †Zvgiv †evS|

17) †Zvgiv †Zv Avjøvn&i cwie‡Z© †Kej cÖwZgviB c~Rv KiQ Ges wg_¨v D™¢veb KiQ| †Zvgiv Avjøvn&i cwie‡Z© hv‡`i Gev`Z KiQ, Zviv †Zvgv‡`i wiwh‡Ki gvwjK bq| Kv‡RB Avjøvn&i Kv‡Q wiwhK Zvjvk Ki, Zuvi Gev`Z Ki Ges Zuvi K…ZÁZv cÖKvk Ki| ZuviB Kv‡Q †Zvgiv cÖZ¨vewZ©Z n‡e|

18) †Zvgiv hw` wg_¨vev`x ej, Z‡e †Zvgv‡`i c~e©eZ©xivI †Zv wg_¨vev`x e‡j‡Q| ¯cófv‡e cqMvg †cuŠ‡Q †`qvB †Zv im~‡ji `vwqZ¡|

19) Zviv wK †`‡L bv †h, Avjøvn& wKfv‡e m„wóKg© kyiy K‡ib AZtci Zv‡K cybivq m„wó Ki‡eb? GUv Avjøvn&i R‡b¨ mnR|

20) ejyb, †Zvgiv c„w_ex‡Z ågY Ki Ges †`L, wKfv‡e wZwb m„wóKg© kyiy K‡i‡Qb| AZtci Avjøvn& cyb©evi m„wó Ki‡eb| wbðq Avjøvn& mewKQy Ki‡Z mÿg|

21) wZwb hv‡K B"Qv kvw¯Í †`b Ges hvi cÖwZ B"Qv ingZ K‡ib| ZuviB w`‡K †Zvgiv cÖZ¨vewZ©Z n‡e|

22) †Zvgiv ¯'‡j I AšÍix‡ÿ Avjøvn‡K AcviM Ki‡Z cvi‡e bv Ges Avjøvn& e¨ZxZ †Zvgv‡`i †Kvb wnZvKv•ÿx †bB, mvnvh¨KvixI †bB|

23) hviv Avjøvn&i AvqvZ mg~n I Zuvi mvÿvZ A¯^xKvi K‡i, ZvivB Avgvi ingZ †_‡K wbivk n‡e Ges Zv‡`i R‡b¨B hš¿Yv`vqK kvw¯Í i‡q‡Q|

24) ZLb Beivnx‡gi m¤úÖ`v‡qi GQvov †Kvb RIqve wQj bv †h Zviv ejj, Zv‡K nZ¨v Ki A_ev AwMœ`» Ki| AZtci Avjøvn& Zv‡K AwMœ †_‡K iÿv Ki‡jb| wbðq G‡Z wek¦vmx †jvK‡`i R‡b¨ wb`k©bvejx i‡q‡Q|

25) Beivnxg ej‡jb, cvw_©e Rxe‡b †Zvgv‡`i cvi¯cwiK fvjevmv iÿvi R‡b¨ †Zvgiv Avjøvn&i cwie‡Z© cÖwZgvMy‡jv‡K Dcvm¨iƒ‡c MÖnY K‡iQ| Gici †Kqvg‡Zi w`b †Zvgiv G‡K Aci‡K A¯^xKvi Ki‡e Ges G‡K Aci‡K jvbZ Ki‡e| †Zvgv‡`i wVKvbv Rvnvbœvg Ges †Zvgv‡`i †Kvb mvnvh¨Kvix †bB|

26) AZtci Zvi cÖwZ wek¦vm ¯'vcb Ki‡jb j~Z| Beivnxg ej‡jb, Avwg Avgvi cvjbKZ©vi D‡Ï‡k †`kZ¨vM KiwQ| wbðq wZwb civµgkvjx, cÖÁvgq|

27) Avwg Zv‡K `vb Kijvg BmnvK I BqvKze, Zuvi eskai‡`i g‡a¨ beyIqZ I wKZve ivLjvg Ges `ywbqv‡Z Zuv‡K cyi¯‹…Z Kijvg| wbðq ciKv‡j I †m mr‡jvK`i AšÍf©~³ n‡e|

28) Avi †cÖiY K‡iwQ j~Z‡K| hLb †m Zvi m¤úÖ`vq‡K ejj, †Zvgiv Ggb Akøxj KvR KiQ, hv †Zvgv‡`i c~‡e© c„w_exi †KD K‡iwb|

29) †Zvgiv wK cys^g_y‡b wjß AvQ, ivnvRvwb KiQ Ges wb‡R‡`i gRwj‡m Mwn©Z Kg© KiQ? RIqv‡e Zuvi m¤úÖ`vq †Kej GK_v ejj, Avgv‡`i Dci Avjøvn&i Avhve Avb hw` Zzwg mZ¨ev`x nI|

30) †m ejj, †n Avgvi cvjbKZ©v, `y¯‹…ZKvix‡`i weiy‡× Avgv‡K mvnvh¨ Ki|

31) hLb Avgvi †cÖwiZ †d‡ikZvMY mymsev` wb‡q Beivnx‡gi Kv‡Q AvMgb Kij, ZLb Zviv ejj, Avgiv GB Rbc‡`i Awaevmx‡`i‡K aŸsm Kie| wbðq Gi Awaevmxiv Rv‡jg|

32) †m ejj, GB Rbc‡` †Zv j~ZI i‡q‡Q| Zviv ejj, †mLv‡b †K Av‡Q, Zv Avgiv fvj Rvwb| Avgiv Aek¨B Zv‡K I Zuvi cwievieM©‡K iÿv Kie Zuvi ¯¿x e¨ZxZ; †m aŸsmcÖvß‡`i AšÍf~©³ _vK‡e|

33) hLb Avgvi †cÖwiZ †d‡ikZvMY j~‡Zi Kv‡Q AvMgb Kij, ZLb Zv‡`i Kvi‡Y †m wel›¥ n‡q coj Ges Zvi gb msKxY© n‡q †Mj| Zviv ejj, fq Ki‡eb bv Ges `ytL Ki‡eb bv| Avgiv Avcbv‡K I Avcbvi cwievieM©‡K iÿv KieB Avcbvi ¯¿x e¨ZxZ, †m aŸsm cÖvß‡`i AšÍf~©³ _vK‡e|

34) Avgiv GB Rbc‡`i Awaevmx‡`i Dci AvKvk †_‡K Avhve bvwRj Kie Zv‡`i cvcvPv‡ii Kvi‡Y|

35) Avwg eyw×gvb †jvK‡`i R‡b¨ G‡Z GKwU ¯có wb`k©b †i‡L w`‡qwQ|

36) Avwg gv`Bqvbevmx‡`i cÖwZ Zv‡`i fvB †kvAvqe‡K †cÖiY K‡iwQ| †m ejj, †n Avgvi m¤úÖ`vq †Zvgiv Avjøvn&i Gev`Z Ki, †kl w`e‡mi Avkv ivL Ges c„w_ex‡Z Ab_© m„wó K‡iv bv|

37) wKšÍ~ Zviv Zuv‡K wg_¨vev`x ejj; AZtci Zviv f~wgK¤ú Øviv Avµvš— nj Ges wb‡R‡`i M„‡n Dcyo n‡q c‡o iBj|

38) Avwg Av'` I mvgy`‡K aŸsm K‡i w`‡qwQ| Zv‡`i evox-Ni †_‡KB Zv‡`i Ae¯’v †Zvgv‡`i Rvbv n‡q †M‡Q| kqZvb Zv‡`i Kg©‡K Zv‡`i `„wó‡Z my‡kvwfZ K‡iwQj, AZtci Zv‡`i‡K mrc_ Aej¤¦‡b evav w`‡qwQj Ges Zviv wQj nywkqvi|

39) Avwg Kviyb, †divDb I nvgvb‡K aŸsm K‡iwQ| g~mv Zv‡`i Kv‡Q my¯có wb`k©bvejx wb‡q AvMgb K‡iwQj AZtci Zviv †`‡k `¤¢ K‡iwQj| wKšÍ~ Zviv wR‡Z hvqwb|

40) Avwg cÖ‡Z¨K‡KB Zvi Aciv‡ai Kvi‡Y cvKovI K‡iwQ| Zv‡`i KviI cÖwZ †cÖiY K‡iwQ cÖ¯Íimn cÖPÛ evZvm, KvD‡K †c‡q‡Q eRªcvZ, KvD‡K Avwg wejxb K‡iwQ f~M‡f© Ges KvD‡K K‡iwQ wbgw¾Z| Avjøvn& Zv‡`i cÖwZ hyjyg Kivi wQ‡jb bv; wKšÍy Zviv wb‡RivB wb‡R‡`i cÖwZ hyjyg K‡i‡Q|

41) hviv Avjøvn&i cwie‡Z© Aci‡K mvnvh¨Kvixiƒ‡c MÖnY K‡i Zv‡`i D`vniY gvKomv| †m Ni evbvq| Avi me N‡ii g‡a¨ gvKomvi NiB †Zv AwaK `ye©j, hw` Zviv RvbZ|

42) Zviv Avjøvn&i cwie‡Z© hv wKQy‡K Wv‡K, Avjøvn& Zv Rv‡bb| wZwb kw³kvjx, cÖÁvgq|

43) G mKj D`vniY Avwg gvby‡li R‡b¨ †`B; wKšÍ~ ÁvbxivB Zv †ev‡S|

44) Avjøvn& h_v_©iƒ‡c b‡fvgÛj I f~gÛj m„wó K‡i‡Qb| G‡Z wb`k©b i‡q‡Q Cgvb`vi m¤úÖ`v‡qi R‡b¨|

45) Avcwb Avcbvi cÖwZ cÖZ¨vw`ó wKZve cvV Kiyb Ges bvgvh Kv‡qg Kiyb| wbðq bvgvh Akøxj I Mwn©Z Kvh© †_‡K weiZ iv‡L| Avjøvn&i m¥iY me©‡kªô| Avjøvn& Rv‡bb †Zvgiv hv Ki|

46) †Zvgiv wKZveavix‡`i mv‡_ ZK©-weZK© Ki‡e bv, wKšÍ~ DËg cš'vq; Z‡e Zv‡`i mv‡_ bq, hviv Zv‡`i g‡a¨ †e-Bbmvd| Ges ej, Avgv‡`i cÖwZ I †Zvgv‡`i cÖwZ hv bvwhj Kiv n‡q‡Q, Zv‡Z Avgiv wek¦vm ¯'vcb K‡iwQ| Avgv‡`i Dcvm¨ I †Zvgv‡`i Dcvm¨ GKB Ges Avgiv ZvuiB AvÁven|

47) Gfv‡eB Avwg Avcbvi cÖwZ wKZve AeZx©Y K‡iwQ| AZtci hv‡`i †K Avwg wKZve w`‡qwQjvg, Zviv G‡K †g‡b P‡j Ges G‡`iI (g°vevmx‡`iI) †KD †KD G‡Z wek¦vm iv‡L| †Kej Kv‡diivB Avgvi AvqvZmg~n A¯^xKvi K‡i|

48) Avcwb †Zv Gi c~‡e© †Kvb wKZve cvV K‡ibwb Ges ¯^xq `wÿY n¯Í Øviv †Kvb wKZve wj‡Lbwb| Giƒc n‡j wg_¨vev`xiv Aek¨B m‡›`n †cvlY KiZ|

49) eis hv‡`i‡K Ávb †`qv n‡q‡Q, Zv‡`i AšÍ‡i Bnv (†KviAvb) †Zv ¯có AvqvZ| †Kej †e-BbmvdivB Avgvi AvqvZmg~n A¯^xKvi K‡i|

50) Zviv e‡j, Zvi cvjbKZ©vi cÿ †_‡K Zvi cÖwZ wKQy wb`k©b AeZxY© nj bv †Kb? ejyb, wb`k©b †Zv Avjøvn&i B"Qvaxb| Avwg †Zv GKRb my¯có mZK©Kvix gvÎ|

51) GUvwK Zv‡`i R‡b¨ h‡_ó bq †h, Avwg Avcbvi cÖwZ wKZve bvwhj K‡iwQ, hv Zv‡`i Kv‡Q cvV Kiv nq| G‡Z Aek¨B wek¦vmx †jvK‡`i R‡b¨ ingZ I Dc‡`k Av‡Q|

52) ejyb, Avgvi g‡a¨ I †Zvgv‡`i g‡a¨ Avjøvn&B mvÿxiƒ‡c h‡_ó| wZwb Rv‡bb hv wKQy b‡fvgÛ‡j I f~-gÛ‡j Av‡Q| Avi hviv wg_¨vq wek¦vm K‡i I Avjøvn‡K A¯^xKvi K‡i, ZvivB ÿwZMÖ¯Í|

53) Zviv Avcbv‡K Avhve Zuivwb¦Z Ki‡Z e‡j| hw` Avhv‡ei mgq wba©vwiZ bv _vKZ, Z‡e Avhve Zv‡`i Dci G‡m †hZ| wbðqB AvKwm¥Kfv‡e Zv‡`i Kv‡Q Avhve G‡m hv‡e, Zv‡`i LeiI _vK‡e bv|

54) Zviv Avcbv‡K Avhve Zuivwb¦Z Ki‡Z e‡j; A_P Rvnvbœvg Kv‡di‡`i‡K †NivI Ki‡Q|

55) †hw`b Avhve Zv‡`i‡K †NivI Ki‡e gv_vi Dci †_‡K Ges cv‡qi bxP †_‡K| Avjøvn& ej‡jb, †Zvgiv hv Ki‡Z, Zvi ¯^v` MÖnY Ki|

56) †n Avgvi Cgvb`vi ev›`vMY, Avgvi c„w_ex cÖk¯Í| AZGe †Zvgiv AvgviB Gev`Z Ki|

57) RxegvÎB g„Zz¨i ¯^v` MÖnY Ki‡e| AZtci †Zvgiv AvgviB Kv‡Q cÖZ¨vewZ©Z n‡e|

58) hviv wek¦vm ¯'vcb K‡i I mrKg© K‡i, Avwg Aek¨B Zv‡`i‡K Rvbœv‡Zi myD"P cÖvmv‡` ¯'vb †`e, hvi Zj‡`‡k cÖmªeYmg~n cÖevwnZ| †mLv‡b Zviv wPiKvj _vK‡e| KZ DËg cyi¯‹vi Kg©x‡`i|

59) hviv mei K‡i Ges Zv‡`i cvjbKZ©vi Dci fimv K‡i|

60) Ggb A‡bK RšÍ~ Av‡Q, hviv Zv‡`i Lv`¨ mwÂZ iv‡L bv| Avjøvn&B wiwhK †`b Zv‡`i‡K Ges †Zvgv‡`i‡KI| wZwb me©‡kªvZv, me©Á|

61) hw` Avcwb Zv‡`i‡K wR‡Ám K‡ib, †K b‡fvgÛj I f~-gÛj m„wó K‡i‡Q, P›`ª I m~h©‡K Kg© wb‡qvwRZ K‡i‡Q? Z‡e Zviv Aek¨B ej‡e Avjøvn&| Zvn‡j Zviv †Kv_vq Ny‡i †eov‡"Q?

62) Avjøvn& Zuvi ev›`v‡`i g‡a¨ hvi Rb¨ B"Qv wiwhK cÖk¯Í K‡i †`b Ges hvi Rb¨ B"Qv nªvm K‡ib| wbðq, Avjøvn& me©wel‡q mg¨K cwiÁvZ|

63) hw` Avcwb Zv‡`i‡K wR‡Ám K‡ib, †K AvKvk †_‡K evwi el©Y K‡i, AZtci Zv Øviv g„wËKv‡K Dnvi g„Z nIqvi ci mÄxweZ K‡i? Z‡e Zviv Aek¨B ej‡e, Avjøvn&| ejyb, mg¯Í cÖksmv Avjøvn&iB| wKšÍ~ Zv‡`i AwaKvskB Zv †ev‡S bv|

64) GB cvw_©e Rxeb µxov-‡KŠZzK ‰e †Zv wKQyB bq| ciKv‡ji M„nB cÖK„Z Rxeb; hw` Zviv RvbZ|

65) Zviv hLb Rjhv‡b Av‡ivnY K‡i ZLb GKwbôfv‡e Avjøvn‡K Wv‡K| AZtci wZwb hLb ¯'‡j G‡b Zv‡`i‡K D×vi K‡ib, ZLbB Zviv kixK Ki‡Z _v‡K|

66) hv‡Z Zviv Zv‡`i cÖwZ Avgvi `vb A¯^xKvi K‡i Ges †fvM-wejv‡m Wy‡e _v‡K| mZ¡iB Zviv Rvb‡Z cvi‡e|

67) Zviv wK †`‡L bv †h, Avwg GKwU wbivc` Avkªq¯'j K‡iwQ| A_P Gi PZzcv‡k¦© hviv Av‡Q, Zv‡`i Dci AvµgY Kiv nq| Z‡e wK Zviv wg_¨vqB wek¦vm Ki‡e Ges Avjøvn&i †bqvgZ A¯^xKvi Ki‡e?

68) †h Avjøvn& m¤ú‡K© wg_¨v K_v M‡o A_ev Zvi Kv‡Q mZ¨ Avmvi ci Zv‡K A¯^xKvi K‡i, Zvi wK m¥iY ivLv DwPZ bq †h, Rvnvbœvg B †mme Kv‡d‡ii Avkªq¯'j n‡e?

69) hviv Avgvi c‡_ mvabvq AvZ¥wb‡qvM K‡i, Avwg Aek¨B Zv‡`i‡K Avgvi c‡_ cwiPvwjZ Kie| wbðq Avjøvn& mrKg©civqY‡`i mv‡_ Av‡Qb|

(30) iægt

1) Avwjd-jvg-gxg,

2) †ivgKiv civwRZ n‡q‡Q,

3) wbKUeZx© GjvKvq Ges Zviv Zv‡`i civR‡qi ci AwZmZui weRqx n‡e,

4) K‡qK eQ‡ii g‡a¨| AMÖ-cðv‡Zi KvR Avjøvn&i nv‡ZB| †mw`b gywgbMY Avbw›`Z n‡e|

5) Avjøvn&i mvnv‡h¨| wZwb hv‡K B”Qv mvnvh¨ K‡ib Ges wZwb civµgkvjx, cig `qvjy|

6) Avjøvn&i cÖwZkÖywZ n‡q †M‡Q| Avjøvn& Zvi cÖwZkÖywZ †Ljvd Ki‡eb bv| wKšÍ~ AwaKvsk †jvK Rv‡b bv|

7) Zviv cvw_©e Rxe‡bi evwn¨K w`K Rv‡b Ges Zviv ciKv‡ji Lei iv‡L bv|

8) Zviv wK Zv‡`i g‡b †f‡e †`‡L bv †h, Avjøvn& b‡fvgÛj, f~gÛj I GZ`yf‡qi ga¨eZx© mewKQy m„wó K‡i‡Qb h_vh_iƒ‡c I wbw`©ó mg‡qi Rb¨, wKšÍ~ A‡bK gvbyl Zv‡`i cvjbKZ©vi mvÿv‡Z Awek¦vmx|

9) Zviv wK c„w_ex‡ZågY K‡i bv AZtci †`‡L bv †h; Zv‡`i c~e©eZx©‡`i cwiYvg wK wK n‡q‡Q? Zviv Zv‡`i PvB‡Z kw³kvjx wQj, Zviv hgxb Pvl KiZ Ges Zv‡`i PvB‡Z †ekx Avev` KiZ| Zv‡`i Kv‡Q Zv‡`i im~jMY my¯có wb‡`©k wb‡q G‡mwQj| e¯Í~Zt Avjøvn& Zv‡`i cÖwZ RyjygKvix wQ‡jb bv| wKšÍ~ Zviv wb‡RivB wb‡R‡`i cÖwZ Ryjyg K‡iwQj|

10) AZtci hviv g›` Kg© KiZ, Zv‡`i cwiYvg n‡q‡Q g›`| KviY, Zviv Avjøvn&i AvqvZmg~n‡K wg_¨v ejZ Ges †mMy‡jv wb‡q VvÆv-we™ªƒc KiZ|

11) Avjøvn& cÖ_gevi m„wó K‡ib, AZtci wZwb cybivq m„wó Ki‡eb| Gici †Zvgiv ZuviB w`‡K cÖZ¨vewZ©Z n‡e|

12) †h w`b †KqvgZ msNwUZ n‡e, †mw`b Acivaxiv nZvk n‡q hv‡e|

13) Zv‡`i †`eZv My‡jvi g‡a¨ †KD Zv‡`i mycvwik Ki‡e bv| Ges Zviv Zv‡`i †`eZv‡K A¯^xKvi Ki‡e|

14) †hw`b †KqvgZ msNwUZ n‡e, †mw`b gvbyl wef³ n‡q co‡e|

15) hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i‡Q I mrKg© K‡i‡Q, Zviv Rvbœv‡Z mgv`„Z n‡e;

16) Avi hviv Kv‡di Ges Avgvi AvqvZmg~n I ciKv‡ji mvÿvZKvi‡K wg_¨v ej‡Q, Zv‡`i‡KB Avhv‡ei g‡a¨ Dcw¯’Z Kiv n‡e|

17) AZGe, †Zvgiv Avjøvni cweÎZv m¥iY Ki mÜ¨vq I mKv‡j,

18) Ges Aciv‡nƒ I ga¨v‡nƒ| b‡fvgÛj I f~gÛ‡j, ZuviB cÖmsmv|

19) wZwb g„Z †_‡K RxweZ‡K ewnM©Z K‡ib RxweZ †_‡K g„Z‡K ewnM©Z K‡ib, Ges f~wgi g„Zz¨i ci Zv‡K cybiy¾xweZ K‡ib| Gfv‡e †Zvgiv DwÌZ n‡e|

20) Zuvi wb`k©bvejxi g‡a¨ GK wb`k©b GB †h, wZwb g„wËKv †_‡K †Zvgv‡`i m„wó K‡i‡Qb| GLb †Zvgiv gvbyl, c„w_ex‡Z Qwo‡q AvQ|

21) Avi GK wb`k©b GB †h, wZwb †Zvgv‡`i R‡b¨ †Zvgv‡`i ga¨ †_‡K †Zvgv‡`i mswMYx‡`i m„wó K‡i‡Qb, hv‡Z †Zvgiv Zv‡`i Kv‡Q kvwšÍ‡Z _vK Ges wZwb †Zvgv‡`i g‡a¨ cvi¯cwiK m¤úÖxwZ I `qv m„wó K‡i‡Qb| wbðq G‡Z wPšÍvkxj †jvK‡`i R‡b¨ wb`k©bvejx i‡q‡Q|

22) Zuvi Avi I GK wb`k©b n‡”Q b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji m„Rb Ges †Zvgv‡`i fvlv I e‡Y©i ‰ewPÎ| wbðq G‡Z Ávbx‡`i R‡b¨ wb`k©bvejx i‡q‡Q|

23) Zuvi AviI wb`k©b: iv‡Z I w`‡b †Zvgv‡`i wb`ªv Ges Zuvi K…cv A‡b¦lY| wbðq G‡Z g‡bv‡hvMx m¤úÖ`v‡qi R‡b¨ wb`k©bvejx i‡q‡Q|

24) Zuvi AviI wb`k©b: wZwb †Zvgv‡`i‡K †`Lvb we`y¨r, fq I fimvi R‡b¨ Ges AvKvk †_‡K cvwb el©Y K‡ib, AZtci ZÏ¡viv f~wgi g„Zz¨i ci Zv‡K cybiy¾xweZ K‡ib| wbðq G‡Z eyw×gvb †jvK‡`i R‡b¨ wb`k©bvejx i‡q‡Q|

25) Zvui Ab¨Zg wb`k©b GB †h, ZuviB Av‡`‡k AvKvk I c„w_ex cÖwZwôZ Av‡Q| AZtci hLb wZwb g„wËKv †_‡K DVvi R‡b¨ †Zvgv‡`i WvK †`‡eb, ZLb †Zvgiv D‡V Avm‡e|

26) b‡fvgÛ‡j I fygÛ‡j hv wKQy Av‡Q, me ZuviB| mevB Zuvi AvÁven|

27) wZwbB cÖ_gevi m„wó‡K Aw¯Í‡Z¡ Avbqb K‡ib, AZtci wZwb m„wó Ki‡eb| GUv Zuvi R‡b¨ mnR| AvKvk I c„w_ex‡Z m‡e©v”P gh©v`v ZuviB Ges wZwbB civµgkvjx, cÖÁvgq|

28) Avjøvn& †Zvgv‡`i R‡b¨ †Zvgv‡`iB ga¨ †_‡K GKwU `„óvšÍ eY©bv K‡i‡Qb: †Zvgv‡`i Avwg †h iyhx w`‡qwQ, †Zvgv‡`i AwaKvify³ `vm-`vmxiv wK Zv‡Z †Zvgv‡`i mgvb mgvb Askx`vi? †Zvgiv wK Zv‡`i‡K †mifc fq Ki, †hifc wb‡R‡`i †jvK‡K fq Ki? Ggwbfv‡e Avwg mgS`vi m¤úÖ`v‡qi R‡b¨ wb`k©bvejx we¯ÍvwiZ eY©bv Kwi|

29) eis hviv †h-Bbmvd, Zviv AÁvbZvekZt Zv‡`i †Lqvj-L~kxi AbymiY K‡i _v‡K| AZGe, Avjøvn& hv‡K c_åó K‡ib, Zv‡K †K †evSv‡e? Zv‡`i †Kvb mvnvh¨Kvix †bB|

30) Zzwg GKwbô fv‡e wb‡R‡K a‡g©i Dci cÖwZwôZ ivL| GUvB Avjøvn&i cÖK…wZ, hvi Dci wZwb gvbe m„wó K‡i‡Qb| Avjøvn&i m„wói †Kvb cwieZ©b †bB| GUvB mij ag©| wKšÍ~ AwaKvsk gvbyl Rv‡b bv|

31) mevB Zuvi AwfgyLx nI Ges fq Ki, bvgvh Kv‡qg Ki Ges gykwiK‡`i AšÍf©y³ n‡qv bv|

32) hviv Zv‡`i a‡g© we‡f` m„wó K‡i‡Q Ges A‡bK `‡j wef³ n‡q c‡o‡Q| cÖ‡Z¨K `jB wbR wbR gZev` wb‡q DjøwmZ|

33) gvbyl‡K hLb `ytL-Kó ¯ck© K‡i, ZLb Zviv Zv‡`i cvjbKZ©v‡K Avnevb K‡i ZuviB AwfgyLx n‡q| AZtci wZwb hLb Zv‡`i‡K ing‡Zi ¯^v` Av¯^v`b Kivb, ZLb Zv‡`i GK`j Zv‡`i cvjbKZ©vi mv‡_ wkiK Ki‡Z _v‡K,

34) hv‡Z Zviv A¯^xKvi K‡i hv Avwg Zv‡`i‡K w`‡qwQ| AZGe, gRv jy‡U bvI, mZ¡iB Rvb‡Z cvi‡e|

35) Avwg wK Zv‡`i Kv‡Q Ggb †Kvb `jxj bvwhj K‡iwQ, †h Zv‡`i‡K Avgvi kixK Ki‡Z e‡j?

36) Avi hLb Avwg gvbyl‡K ing‡Zi ¯^v` Av¯^v`b KivB, Zviv Zv‡Z Avbw›`Z nq Ges Zv‡`i K„ZK‡g©i d‡j hw` Zv‡`i‡K †Kvb `y`k©v cvq, Z‡e Zviv nZvk n‡q c‡o|

37) Zviv wK †`‡L bv †h, Avjøvn& hvi R‡b¨ B”Qv wiwhK ewa©Z K‡ib Ges nªvm K‡ib| wbðq G‡Z wek¦vmx m¤úÖ`v‡qi R‡b¨ wb`k©bvejx i‡q‡Q|

38) AvZœxq-¯^Rb‡K Zv‡`i cÖvc¨ w`b Ges wgmKxb I gymvwdi‡`iI| GUv Zv‡`i R‡b¨ DËg, hviv Avjøvn&i mšÍ~wó Kvgbv K‡i| ZvivB mdjKvg|

39) gvby‡li ab-m¤ú‡` †Zvgv‡`i ab-m¤ú` e„w× cv‡e, GB Avkvq †Zvgiv my‡` hv wKQy `vI, Avjøvn&i Kv‡Q Zv e„w× cvq bv| cÿvšÍ‡i, Avjøvn&i mšÍ~wó jv‡fi Avkvq cweÎ AšÍ‡i hviv w`‡q _v‡K, AZGe, ZvivB wØMyY jvf K‡i|

40) Avjøvn&B †Zvgv‡`i m„wó K‡i‡Qb, AZtci wiwhK w`‡q‡Qb, Gici †Zvgv‡`i g„Zz¨ †`‡eb, Gici †Zvgv‡`i RxweZ Ki‡eb| †Zvgv‡`i kixK‡`i g‡a¨ Ggb †KD

Av‡Q wK, †h Gme Kv‡Ri g‡a¨ †Kvb GKwUI Ki‡Z cvi‡e? Zviv hv‡K kixK K‡i, Avjøvn& Zv †_‡K cweÎ I gnvb|

41) ¯’‡j I R‡j gvby‡li K…ZK‡g©i `iyb wech©q Qwo‡q c‡o‡Q| Avjøvn& Zv‡`i‡K Zv‡`i K‡g©i kvw¯Í Av¯^v`b Kiv‡Z Pvb, hv‡Z Zviv wd‡i Av‡m|

42) ejyb, †Zvgiv c„w_ex‡Z cwiågY Ki Ges †`L †Zvgv‡`i cye©eZx©‡`i cwiYvg wK n‡q‡Q| Zv‡`i AwaKvskB wQj gykwiK|

43) †h w`em Avjøvn&i cÿ †_‡K cÖZ¨vnƒZ nevi bq, †mB w`e‡mi c~‡e© Avcwb mij a‡g© wb‡R‡K cÖwZwôZ Kiyb| †mw`b gvbyl wef³ n‡q co‡e|

44) †h Kzdix K‡i, Zvi Kdz‡ii R‡b¨ †m-B `vqx Ges †h mrKg© K‡i, Zviv wb‡R‡`i c_B kya‡i wb‡”Q|

45) hviv wek¦vm K‡i‡Q I mrKg© K‡i‡Q hv‡Z, Avjøvn& Zv'Avjv Zv‡`i‡K wbR AbyMª‡n cÖwZ`vb †`b| wbðq wZwb Kv‡di‡`i fvjev‡mb bv|

46) Zuvi wb`k©bmg~‡ni g‡a¨ GKwU GB †h, wZwb mymsev`evnx evqy †cÖiY K‡ib, hv‡Z wZwb Zuvi AbyMªn †Zvgv‡`i Av¯^v`b Kivb Ges hv‡Z Zuvi wb‡`©‡k RvnvRmg~n wePiY K‡i Ges hv‡Z †Zvgiv Zuvi AbyMÖn Zvjvk Ki Ges Zuvi cÖwZ K…ZÁ nI|

47) Avcbvi c~‡e© Avwg im~jMY‡K Zuv‡`i wbR wbR m¤úÖ`v‡qi Kv‡Q †cÖiY K‡iwQ| Zuviv Zv‡`i Kv‡Q my¯có wb`k©bvejx wb‡q AvMgb K‡ib| AZtci hviv cvcx wQj, Zv‡`i Avwg kvw¯Í w`‡qwQ| gywgb‡`i mvnvh¨ Kiv Avgvi `vwqZ¡|

48) wZwb Avjøvn&, whwb evqy †cÖiY K‡ib, AZtci Zv †gNgvjv‡K mÂvwiZ K‡i| AZtci wZwb †gNgvjv‡K †hfv‡e B”Qv AvKv‡k Qwo‡q †`b Ges Zv‡K ¯Í‡i ¯Í‡i iv‡Lb| Gici Zzwg †`L‡Z cvI Zvi ga¨ †_‡K wbM©Z nq e„wóaviv| wZwb Zuvi ev›`v‡`i g‡a¨ hv‡`i‡K B”Qv †cuŠQvb; ZLb Zviv Avbw›`Z nq|

49) Zviv cÖ_g †_‡KB Zv‡`i cÖwZ GB e„wó ewl©Z nIqvi c~‡e© wbivk wQj|

50) AZGe, Avjøvn&i ing‡Zi dj †`‡L bvI, wKfv‡e wZwb g„wËKvi g„Zz¨i ci Zv‡K RxweZ K‡ib| wbðq wZwb g„Z‡`i‡K RxweZ Ki‡eb Ges wZwb me wKQyi Dci me©kw³gvb|

51) Avwg hw` Ggb evqy †cÖiY Kwi hvi d‡j Zviv km¨‡K nj‡` n‡q †h‡Z †`‡L, ZLb †Zv Zviv Aek¨B AK…ZÁ n‡q hvq|

52) AZGe, Avcwb g„Z‡`i‡K †kvbv‡Z cvi‡eb bv Ges ewai‡KI Avnevb †kvbv‡Z cvi‡eb bv, hLb Zviv c„ô cÖ`k©b K‡i|

53) Avcwb AÜ‡`iI Zv‡`i c_åóZv †_‡K c_ †`Lv‡Z cvi‡eb bv| Avcwb †Kej Zv‡`iB †kvbv‡Z cvi‡eb, hviv Avgvi AvqvZmg~‡n wek¦vm K‡i| Kvib Zviv gymjgvb|

54) Avjøvn& wZwb `~e©j Ae¯’vq †Zvgv‡`i m„wó K‡ib AZtci `~e©jZvi ci kw³`vb K‡ib, AZtci kw³i ci †`b `ye©jZv I eva©K¨| wZwb hv B”Qv m„wó K‡ib Ges wZwb me©Á, me©kw³gvb|

55) †hw`b †KqvgZ msNwUZ n‡e, †mw`b Acivaxiv Kmg †L‡q ej‡e †h, GK gyny‡Z©iI †ekx Ae¯’vb Kwiwb| Ggwbfv‡e Zviv mZ¨wegyL nZ|

56) hv‡`i Ávb I Cgvb †`qv n‡q‡Q, Zviv ej‡e Avgiv Avjøvn&i wKZve g‡Z cybiyÌvb w`em ch©šÍ Ae¯’vb K‡iwQ| GUvB cybiyÌvb w`em, wKšÍ~ †Zvgiv Zv Rvb‡Z bv|

57) †mw`b Rv‡jg‡`i Ihi-AvcwË Zv‡`i †Kvb DcKv‡i Avm‡e bv Ges ZIev K‡i Avjøvn&i mšÍ~wó jv‡fi my‡hvMI Zv‡`i †`qv n‡e bv|

58) Avwg GB †KviAv‡b gvby‡li Rb¨ me©cÖKvi `„óvšÍ eY©bv K‡iwQ| Avcwb hw` Zv‡`i Kv‡Q †Kvb wb`k©b Dcw¯'Z K‡ib, Z‡e Kv‡diiv Aek¨B ej‡e, †Zvgiv mevB wg_¨vcš'x|

59) Ggwbfv‡e Avjøvn& Ávbnxb‡`i nƒ`q †gvnivw¼Z K‡i †`b|

60) AZGe, Avcwb mei Kiyb| Avjøvn&i Iqv`v mZ¨| hviv wek¦vmx bq, Zviv †hb Avcbv‡K wePwjZ Ki‡Z bv cv‡i|

(31) ‡jvKgvbt

1) Avwjd-jvg-gxg|

2) GMy‡jv cÖÁvgq wKZv‡ei AvqvZ|

3) †n`v‡qZ I ingZ mrKg©civqY‡`i Rb¨|

4) hviv mvjvZ Kv‡qg K‡i, hvKvZ †`q Ges Av‡LivZ m¤ú‡K© `„p wek¦vm iv‡L|

5) Gme †jvKB Zv‡`i ciIqvi‡`Mv‡ii Zid †_‡K AvMZ †n`v‡q‡Zi Dci cÖwZwôZ Ges GivB mdjKvg|

6) GK‡kªYxi †jvK Av‡Q hviv gvbyl‡K Avjøvn&i c_ †_‡K †Mvgivn Kivi D‡Ï‡k Aevšli K_vevZ©v msMÖn K‡i AÜfv‡e Ges Dnv‡K wb‡q VvÆv-we™ªƒc K‡i| G‡`i Rb¨ i‡q‡Q AegvbbvKi kvw¯Í|

7) hLb I‡`i mvg‡b Avgvi AvqvZmg~n cvV Kiv nq, ZLb Iiv `‡¤¢i mv‡_ Ggbfv‡e gyL wdwi‡q †bq, †hb Iiv Zv kyb‡ZB cvqwb A_ev †hb I‡`i `y'Kvb ewai| myZivs I‡`i‡K Kó`vqK Avhv‡ei msev` `vI|

8) hviv Cgvb Av‡b Avi mrKvR K‡i Zv‡`i Rb¨ i‡q‡Q †bqvg‡Z fiv RvbœvZ|

9) †mLv‡b Zviv wPiKvj _vK‡e| Avjøvn&i Iqv`v h_v_©| wZwb civµgkvjx I cÖÁvgq|

10) wZwb LuywU e¨ZxZ AvKvkgÛjx m„wó K‡i‡Qb; †Zvgiv Zv †`LQ| wZwb c„w_ex‡Z ¯'vcb K‡i‡Qb ce©Zgvjv, hv‡Z c„w_ex †Zvgv‡`i‡K wb‡q X‡j bv c‡o Ges G‡Z Qwo‡q w`‡q‡Qb me©cÖKvi RšÍ~| Avwg AvKvk †_‡K cvwb el©Y K‡iwQ, AZtci Zv‡Z D`MZ K‡iwQ me©cÖKvi Kj¨vYKi Dw™¢`ivwR|

11) GUv Avjøvn&i m„wó; AZtci wZwb e¨ZxZ A‡b¨iv hv m„wó K‡i‡Q, Zv Avgv‡K †`LvI| eis Rv‡jgiv my¯có c_åóZvq cwZZ Av‡Q|

12) Avwg †jvKgvb‡K cÖÁv `vb K‡iwQ GB g‡g© †h, Avjøvn&i cÖwZ K…ZÁ nI| †h K…ZÁ nq, †m †Zv †Kej wbR Kj¨v‡bi Rb¨B K…ZÁ nq| Avi †h AK…ZÁ nq, Avjøvn& Afvegy³, cÖkswmZ|

13) hLb †jvKgvb Dc‡`k"Q‡j Zvi cyÎ‡K ejj: †n erm, Avjøvn&i mv‡_ kixK K‡iv bv| wbðq Avjøvn&i mv‡_ kixK Kiv gnv Ab¨vq|

14) Avi Avwg gvbyl‡K Zvi wcZv-gvZvi mv‡_ mØ¨env‡ii †Rvi wb‡`©k w`‡qwQ| Zvi gvZv Zv‡K K‡ói ci Kó K‡i M‡f© aviY K‡i‡Q| Zvi `ya Qvov‡bv `y eQ‡i nq| wb‡`©k w`‡qwQ †h, Avgvi cÖwZ I †Zvgvi wcZv-gZvi cÖwZ K…ZÁ nI| Ae‡k‡l AvgviB wbKU wd‡i Avm‡Z n‡e|

15) wcZv-gvZv hw` †Zvgv‡K Avgvi mv‡_ Ggb welq‡K kixK w¯'i Ki‡Z cxovcxwo K‡i, hvi Ávb †Zvgvi †bB; Z‡e Zzwg Zv‡`i K_v gvb‡e bv Ges `ywbqv‡Z Zv‡`i mv‡_ m™¢v‡e mnAe¯'vb Ki‡e| †h Avgvi AwfgyLx nq, Zvi c_ AbymiY Ki‡e| AZtci †Zvgv‡`i cÖZ¨veZ©b AvgviB w`‡K Ges †Zvgiv hv Ki‡Z, Avwg †m wel‡q †Zvgv‡`i‡K ÁvZ Ki‡ev|

16) †n erm, †Kvb e¯Í~ hw` mwilvi `vbv cwigvYI nq AZtci Zv hw` \_v‡K cÖ¯Íi M‡f© A\_ev AvKv‡k A\_ev f~-M‡f©, Z‡e Avjøvn& ZvI Dcw¯'Z Ki‡eb| wbðq Avjøvn& †Mvcb †f` Rv‡bb, mewKQyi Lei iv‡Lb|

17) †n erm, bvgvh Kv‡qg Ki, mrKv‡R Av‡`k `vI, g›`Kv‡R wb‡la Ki Ges wec`vc‡` mei Ki| wbðq GUv mvnwmKZvi KvR|

18) AnsKvie‡k Zzwg gvbyl‡K AeÁv K‡iv bv Ges c„w_ex‡Z Me©f‡i c`PviY K‡iv bv| wbðq Avjøvn& †Kvb `vw¤¢K AnsKvix‡K cQ›` K‡ib bv|

19) c`PviYvq ga¨ewZ©Zv Aej¤¦b Ki Ges Kô¯^i bxPz Ki| wbtm‡›`‡n Mvavi ¯^iB me©v‡cÿv AcÖxwZKi|

20) †Zvgiv wK †`L bv Avjøvn& b‡fvgÛj I f~-gÛ‡j hvwKQy Av‡Q, meB †Zvgv‡`i Kv‡R wb‡qvwRZ K‡i w`‡q‡Qb Ges †Zvgv‡`i cÖwZ Zuvi cÖKvk¨ I AcªKvk¨ †bqvgZmg~n cwic~b© K‡i w`‡q‡Qb? Ggb †jvK I Av‡Q; hviv Ávb, c\_wb‡`©k I D¾j wKZve QvovB Avjøvn& m¤ú‡K© evKweZÛv K‡i|

21) Zv‡`i‡K hLb ejv nq, Avjøvn& hv bvwhj K‡i‡Qb, †Zvgiv Zvi AbymiY Ki, ZLb Zviv e‡j, eis Avgiv Avgv‡`i c~e©cyiyl‡`i‡K †h wel‡qi Dci †c‡qwQ, ZviB AbymiY Kie| kqZvb hw` Zv‡`i‡K Rvnv›¥v‡gi kvw¯Íi w`‡K `vIqvZ †`q, ZeyI wK?

22) †h e¨w³ mrKg©civqY n‡q ¯^xq gyLgÛj‡K Avjøvn& Awfg~Lx K‡i, †m GK gReyZ nvZj aviY K‡i, mKj K‡g©i cwiYvg Avjøvn&i w`‡K|

23) †h e¨w³ Kzdix K‡i Zvi Kzdix †hb Avcbv‡K wPwšÍZ bv K‡i| AvgviB w`‡K Zv‡`i cÖZ¨veZ©b, AZtci Avwg Zv‡`i Kg© m¤ú‡K© Zv‡`i‡K AewnZ Kie| AšÍ‡i hv wKQy i‡q‡Q, †m m¤ú‡K© Avjøvn& mwe‡kl cwiÁvZ|

24) Avwg Zv‡`i‡K ¯^íKv‡ji R‡b¨ †fvMwejvm Ki‡Z †`e, AZtci Zv‡`i‡K eva¨ Kie MyiyZi kvw¯Í †fvM Ki‡Z|

25) Avcwb hw` Zv‡`i‡K wR‡Ám K‡ib, b‡fvgÛj I f~-gÛj †K m„wó K‡i‡Q? Zviv Aek¨B ej‡e, Avjøvn&| ejyb, mKj cÖksmvB Avjøvn&i| eis Zv‡`i AwaKvskB Ávb iv‡L bv|

26) b‡fvgÛj I f~-gÛ‡j hv wKQy i‡q‡Q meB Avjøvn&i| Avjøvn& Afvegy³, cÖkswmZ|

27) c„w_ex‡Z hZ e„ÿ Av‡Q, meB hw` Kjg nq Ges mgy‡`ªi mv‡_I mvZ mgy`ª hy³ n‡q Kvwj nq, ZeyI Zuvi evK¨vejx wj‡L †kl Kiv hv‡e bv| wbðq Avjøvn& civµgkvjx, cÖÁvgq|

28) †Zvgv‡`i m„wó I cybiyÌvb GKwU gvÎ cÖvYxi m„wó I cybiyÌv‡bi mgvb ‰e bq| wbðq Avjøvn& me wKQy †kv‡bb, mewKQy †`‡Lb|

29) Zzwg wK †`L bv †h, Avjøvn& ivwÎ‡K w`e‡m cÖweó K‡ib Ges w`em‡K ivwÎ‡Z cÖweó K‡ib? wZwb P›`ª I m~h©‡K Kv‡R wb‡qvwRZ K‡i‡Qb| cÖ‡Z¨‡KB wbw`©óKvj ch©šÍ cwiågY K‡i| Zywg wK AviI †`L bv †h, †Zvgiv hv Ki, Avjøvn& Zvi Lei iv‡Lb?

30) GUvB cªgvY †h, Avjøvn&-B mZ¨ Ges Avjøvn& e¨ZxZ Zviv hv‡`i c~Rv K‡i me wg_¨v| Avjøvn& m‡e©v"P, gnvb|

31) Zzwg wK †`L bv †h, Avjøvn&i AbyMÖ‡n RvnvR mgy‡`ª PjvPj K‡i, hv‡Z wZwb †Zvgv‡`i‡K Zuvi wb`k©bvejx cÖ`k©b K‡ib? wbðq G‡Z cª‡Z¨K mnbkxj, K…ZÁ e¨w³i R‡b¨ wb`k©b i‡q‡Q|

32) hLb Zv‡`i‡K †gNgvjv m`„k ZisM Av"Qvw`Z K‡i †bq, ZLb Zviv LuvwU g‡b Avjøvn‡K WvK‡Z \_v‡K| AZtci wZwb hLb Zv‡`i‡K ¯'jfv‡Mi w`‡K D×vi K‡i

Av‡bb, ZLb Zv‡`i †KD †KD mij c‡_ P‡j| †Kej wg_¨vPvix, AK…ZÁ e¨w³B Avgvi wb`k©bvejx A¯^xKvi K‡i|

33) †n gvbe RvwZ! †Zvgiv †Zvgv‡`i cvjbKZ©v‡K fq Ki Ges fq Ki Ggb GK w`em‡K, hLb wcZv cy‡Îi †Kvb Kv‡R Avm‡e bv Ges cyÎI Zvi wcZvi †Kvb DcKvi Ki‡Z cvi‡e bv| wbtm‡›`‡n Avjøvn&i Iqv`v mZ¨| AZGe, cvw_©e Rxeb †hb †Zvgv‡`i‡K †auvKv bv †`q Ges Avjøvn& m¤ú‡K© cÖZviK kqZvbI †hb †Zvgv‡`i‡K cÖZvwiZ bv K‡i|

34) wbðq Avjøvn&i Kv‡QB †Kqvg‡Zi Ávb i‡q‡Q| wZwbB e„wó el©Y K‡ib Ges Mf©vk‡q hv _v‡K, wZwb Zv Rv‡bb| †KD Rv‡b bv AvMvgxKj¨ †m wK DcvR©b Ki‡e Ges †KD Rv‡b bv †Kvb †`‡k †m g„Zz¨eiY Ki‡e| Avjøvn& me©Á, me©wel‡q mg¨K ÁvZ|

(32) mvR`vt

1) Avwjd-jvg-gxg|

2) G wKZv‡ei AeZiY wek¦cvjbKZ©vi wbKU †_‡K G‡Z †Kvb m‡›`n †bB|

3) Zviv wK e‡j, GUv †m wg_¨v iPbv K‡i‡Q? eis GUv Avcbvi cvjbKZ©vi Zid †_‡K mZ¨, hv‡Z Avcwb Ggb GK m¤úÖ`vq‡K mZK© K‡ib, hv‡`i Kv‡Q Avcbvi c~‡e© †Kvb mZK©Kvix Av‡mwb| m¤¢eZt Giv myc_ cÖvß n‡e|

4) Avjøvn& whwb b‡fvgÛj, fygÛj I GZ`yf‡qi ga¨eZx© mewKQy Qq w`‡b m„wó K‡i‡Qb, AZtci wZwb Avi‡k weivRgvb n‡q‡Qb| wZwb e¨ZxZ †Zvgv‡`i †Kvb AwffveK I mycvwikKvix †bB| GiciI wK †Zvgiv eyS‡e bv?

5) wZwb AvKvk †_‡K c„w_ex ch©šÍ mg¯Í Kg© cwiPvjbv K‡ib, AZtci Zv Zuvi Kv‡Q †cuŠQ‡e Ggb GK w`‡b, hvi cwigvY †Zvgv‡`i MYbvq nvRvi eQ‡ii mgvb|

6) wZwbB `„k¨ I A`„‡k¨i Ávbx, civµgkvjx, cig `qvjy,

7) whwb Zuvi cÖ‡Z¨KwU m„wó‡K my›`i K‡i‡Qb Ges Kv`vgvwU †_‡K gvbe m„wói m~Pbv K‡i‡Qb|

8) AZtci wZwb Zvi eskai m„wó K‡ib Zz”Q cvwbi wbh©vm †_‡K|

9) AZtci wZwb Zv‡K mylg K‡ib, Zv‡Z iƒn mÂvi K‡ib Ges †Zvgv‡`i‡K †`b KY©, Pÿz I AšÍ:KiY| †Zvgiv mvgvb¨B K…ZÁZv cÖKvk Ki|

10) Zviv e‡j, Avgiv g„wËKvq wgwkªZ n‡q †M‡jI cybivq bZzb K‡i m„wRZ ne wK? eis Zviv Zv‡`i cvjbKZ©vi mvÿvZ‡K A¯^xKvi K‡i|

11) ejyb, †Zvgv‡`i cÖvY ni‡Yi `vwq‡Z¡ wb‡qvwRZ †d‡ikZv †Zvgv‡`i cÖvY niY Ki‡e| AZtci †Zvgiv †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi Kv‡Q cÖZ¨vewZ©Z n‡e|

12) hw` Avcwb †`L‡Zb hLb Acivaxiv Zv‡`i cvjbKZ©vi mvg‡b bZwki n‡q ej‡e, †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Avgiv †`Ljvg I kªeY Kijvg| GLb Avgv‡`i‡K cvwV‡q w`b, Avgiv mrKg© Kie| Avgiv `„pwek¦vmx n‡q †MwQ|

13) Avwg B”Qv Ki‡j cÖ‡Z¨K‡K mwVK w`K wb‡`©k w`Zvg; wKšÍ~ Avgvi G Dw³ AeavwiZ mZ¨ †h, Avwg wRb I gvbe mKj‡K w`‡q Aek¨B Rvnvbœvg c~Y© Kie|

14) AZGe G w`em‡K f~‡j hvIqvi Kvi‡Y †Zvgiv gRv Av¯^v`b Ki| AvwgI †Zvgv‡`i‡K fy‡j †Mjvg| †Zvgiv †Zvgv‡`i K…ZK‡g©i Kvi‡Y ¯'vqx Avhve †fvM Ki|

15) †Kej ZvivB Avgvi AvqvZmg~‡ni cÖwZ Cgvb Av‡b, hviv AvqvZmg~n Øviv Dc‡`kcÖvß n‡q †mR`vq jywU‡q c‡o Ges AnsKvigy³ n‡q Zv‡`i cvjbKZ©vi mcÖksm cweÎZv eY©bv K‡i|

16) Zv‡`i cvk¦© kh¨v †_‡K Avjv`v _v‡K| Zviv Zv‡`i cvjbKZ©v‡K Wv‡K f‡q I Avkvq Ges Avwg Zv‡`i‡K †h wiwhK w`‡qwQ, Zv †_‡K e¨q K‡i|

17) †KD Rv‡b bv Zvi R‡b¨ K…ZK‡g©i wK wK bqb-cÖxwZKi cÖwZ`vb jy°vwqZ Av‡Q|

18) Cgvb`vi e¨w³ wK Aev‡a¨i Abyiƒc? Zviv mgvb bq|

19) hviv Cgvb Av‡b I mrKg© K‡i, Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q Zv‡`i K…ZK‡g©i Avc¨vqb¯^iƒc emev‡mi RvbœvZ|

20) cÿvšÍ‡i hviv Aeva¨ nq, Zv‡`i wVKvbv Rvnvbœvg| hLbB Zviv Rvnvbœvg †_‡K †ei n‡Z PvB‡e, ZLbB Zv‡`i‡K Z_vq wdwi‡q †`qv n‡e Ges Zv‡`i‡K ejv n‡e, †Zvgiv Rvnvbœv‡gi †h Avhve‡K wg_¨v ej‡Z, Zvi ¯^v` Av¯^v`b Ki|

21) Myiy kvw¯Íi c~‡e© Avwg Aek¨B Zv‡`i‡K jNy kvw¯Í Av¯^v`b Kive, hv‡Z Zviv cÖZ¨veZ©b K‡i|

22) †h e¨w³‡K Zvi cvjbKZ©vi AvqvZmg~n Øviv Dc‡`k `vb Kiv nq, AZtci †m Zv †_‡K gyL wdwi‡q †bq, Zvi †P‡q hv‡jg Avi †K? Avwg Acivax‡`i‡K kvw¯Í †`e|

23) Avwg g~mv‡K wKZve w`‡qwQ, AZGe Avcwb †KviAvb cÖvwßi wel‡q †Kvb m‡›`n Ki‡eb bv| Avwg G‡K ebx BmivC‡ji R‡b¨ c_ cÖ`k©K K‡iwQjvg|

24) Zviv mei KiZ weavq Avwg Zv‡`i ga¨ †_‡K †bZv g‡bvbxZ K‡iwQjvg, hviv Avgvi Av‡`‡k c_ cÖ`k©b KiZ| Zviv Avgvi AvqvZmg~‡n `„p wek¦vmx wQj|

25) Zviv †h wel‡q gZ we‡iva Ki‡Q, Avcbvi cvjbKZ©vB †Kqvg‡Zi w`b †m wel‡q Zv‡`i g‡a¨ dqmvjv †`‡eb|

26) G‡Z wK Zv‡`i †PvL †Lv‡jwb †h, Avwg Zv‡`i c~‡e© A‡bK m¤úÖ`vq‡K aŸsm K‡iwQ, hv‡`i evox-N‡i Giv wePiY K‡i| Aek¨B G‡Z wb`k©bvejx i‡q‡Q| Zviv wK †kv‡b bv?

27) Zviv wK jÿ¨ K‡i bv †h, Avwg Dli f~wg‡Z cvwb cÖevwnZ K‡i km¨ D`MZ Kwi, hv †_‡K fÿY K‡i Zv‡`i RšÍ~iv Ges Zviv wK †`‡L bv?

28) Zviv e‡j †Zvgiv mZ¨ev`x n‡j ej; K‡e n‡e GB dqmvjv?

29) ejyb, dqmvjvi w`‡b Kv‡di‡`i Cgvb Zv‡`i †Kvb Kv‡R Avm‡e bv Ges Zv‡`i‡K AeKvk I †`qv n‡e bv|

30) AZGe Avcwb Zv‡`i †_‡K gyL wdwi‡q wbb Ges A‡cÿv Kiyb, ZvivI A‡cÿv Ki‡Q|

(33)Avnhvet

1) †n bex! Avjøvn‡K fq Kiyb Ges Kv‡di I KcU wek¦vmx‡`i K_v gvb‡eb bv| wbðq Avjøvn& me©Á, cÖÁvgq|

2) Avcbvi cvjbKZ©vi cÿ †_‡K hv AeZxY© nq, Avcwb Zvi AbymiY Kiyb| wbðq †Zvgiv hv Ki, Avjøvn& †m wel‡q Lei iv‡Lb|

3) Avcwb Avjøvn&i Dci fimv Kiyb| Kvh©wbe©vnxiƒ‡c Avjøvn&B h‡_ó|

4) Avjøvn& †Kvb gvby‡li g‡a¨ `ywU nƒ`q ¯'vcb K‡ibwb| †Zvgv‡`i ¯¿xMY hv‡`i mv‡_ †Zvgiv whnvi Ki, Zv‡`i‡K †Zvgv‡`i Rbbx K‡ibwb Ges †Zvgv‡`i

†cvl¨cyÎ‡`i‡K †Zvgv‡`i cyÎ K‡ibwb| GMy‡jv †Zvgv‡`i gy‡Li K_v gvÎ| Avjøvn& b¨vq K_v e‡jb Ges c_ cÖ`k©b K‡ib|

5) †Zvgiv Zv‡`i‡K Zv‡`i wcZ…cwiP‡q WvK| GUvB Avjøvn&i Kv‡Q b¨vqm½Z| hw` †Zvgiv Zv‡`i wcZ…-cwiPq bv Rvb, Z‡e Zviv †Zvgv‡`i ag©xq fvB I eÜyiƒ‡c MY¨ n‡e| G e¨vcv‡i †Zvgv‡`i †Kvb wePz¨wZ n‡j Zv‡Z †Zvgv‡`i †Kvb †Mvbvn †bB, Z‡e B”QvK…Z n‡j wfbœ K_v| Avjøvn& ÿgvkxj, cig `qvjy|

6) bex gywgb‡`i wbKU Zv‡`i wb‡R‡`i A‡cÿv AwaK Nwbô Ges Zuvi ¯¿xMY Zv‡`i gvZv| Avjøvn&i weavb Abyhvqx gywgb I gynvwRiM‡Yi g‡a¨ hviv AvZœxq, Zviv ci¯c‡i AwaK Nwbô| Z‡e †Zvgiv hw` †Zvgv‡`i eÜz‡`i cÖwZ `qv-`vwÿY¨ Ki‡Z PvI, Ki‡Z cvi| GUv jI‡n-gvndz‡h wjwLZ Av‡Q|

7) hLb Avwg cqM¤¦iM‡Yi KvQ †_‡K, Avcbvi KvQ †_‡K Ges b~n, Beivnxg, g~mv I gwiqg Zbq Cmvi KvQ †_‡K A½xKvi wbjvg Ges A½xKvi wbjvg Zv‡`i KvQ †_‡K `„p A½xKvi|

8) mZ¨ev`x‡`i‡K Zv‡`i mZ¨evw`Zv m¤ú‡K© wRÁvmv Kivi Rb¨| wZwb Kv‡di‡`i Rb¨ hš¿Yv`vqK kvw¯Í cÖ¯Í~Z †i‡L‡Qb|

9) †n gywgbMY! †Zvgiv †Zvgv‡`i cÖwZ Avjøvn&i †bqvg‡Zi K_v m¥iY Ki, hLb kÎyevwnbx †Zvgv‡`i wbKUeZx© n‡qwQj, AZtci Avwg Zv‡`i weiy‡× SÂvevqy Ges Ggb ˆmb¨evwnbx †cÖiY K‡iwQjvg, hv‡`i‡K †Zvgiv †`L‡Z bv| †Zvgiv hv Ki, Avjøvn& Zv †`‡Lb|

10) hLb Zviv †Zvgv‡`i wbKUeZx© n‡qwQj D”P f~wg I wbgœf~wg †_‡K Ges hLb †Zvgv‡`i `„wóåg nw”Qj, cÖvY KôvMZ n‡qwQj Ges †Zvgiv Avjøvn& m¤ú‡K© bvbv weiƒc aviYv †cvlY Ki‡Z kyiy KiwQ‡j|

11) †m mg‡q gywgbMY cixwÿZ n‡qwQj Ges fxlYfv‡e cÖKw¤úZ nw”Qj|

12) Ges hLb gybvwdK I hv‡`i AšÍ‡i †ivM wQj Zviv ejwQj, Avgv‡`i‡K cÖ`Ë Avjøvn& I im~‡ji cÖwZkÖywZ cÖZviYv ‰e bq|

13) Ges hLb Zv‡`i GK`j e‡jwQj, †n Bqvm‡ieevmx, GUv wUKevi gZ RvqMv bq, †Zvgiv wd‡i Pj| Zv‡`iB GK`j bexi Kv‡Q AbygwZ cÖv_©bv K‡i e‡jwQj, Avgv‡`i evox-Ni Lvwj, A_P †mMy‡jv Lvwj wQj bv, cjvqb KivB wQj Zv‡`i B”Qv|

14) hw` kÎycÿ PZzw`©K †_‡K bM‡i cÖ‡ek K‡i Zv‡`i mv‡_ wgwjZ nZ, AZtci we‡`ªvn Ki‡Z cÖ‡ivwPZ KiZ, Z‡e Zviv Aek¨B we‡`ªvn KiZ Ges Zviv †gv‡UB wej¤¦ KiZ bv|

15) A_P Zviv c~‡e© Avjøvn&i mv‡_ A½xKvi K‡iwQj †h, Zviv c„ô cÖ`k©b Ki‡e bv| Avjøvn&i A½xKvi m¤ú‡K© wRÁvmv Kiv n‡e|

16) ejyb! †Zvgiv hw` g„Zz¨ A_ev nZ¨v †_‡K cjvqb Ki, Z‡e G cjvqb †Zvgv‡`i Kv‡R Avm‡e bv| ZLb †Zvgv‡`i‡K mvgvb¨B †fvM Ki‡Z †`qv n‡e|

17) ejyb! †K †Zvgv‡`i‡K Avjøvn& †_‡K iÿv Ki‡e hw` wZwb †Zvgv‡`i Ag½j B”Qv K‡ib A_ev †Zvgv‡`i cÖwZ AbyK¤úvi B”Qv? Zviv Avjøvn& e¨ZxZ wb‡R‡`i †Kvb AwffveK I mvnvh¨`vZv cv‡e bv|

18) Avjøvn& Lye Rv‡bb †Zvgv‡`i g‡a¨ Kviv †Zvgv‡`i‡K evav †`q Ges Kviv Zv‡`i fvB‡`i‡K e‡j, Avgv‡`i Kv‡Q Gm| Zviv KgB hy× K‡i|

19) Zviv †Zvgv‡`i cÖwZ Kzôv‡eva K‡i| hLb wec` Av‡m, ZLb Avcwb †`L‡eb g„Zz¨f‡q A‡PZb e¨w³i gZ †PvL DwjU‡q Zviv Avcbvi cÖwZ ZvKvq| AZtci hLb wec` U‡j hvq ZLb Zviv ab-m¤ú` jv‡fi Avkvq †Zvgv‡`i mv‡_ evKPvZyix‡Z AeZxY© nq| Zviv gywgb bq| ZvB Avjøvn& Zv‡`i Kg©mg~n wbùj K‡i w`‡q‡Qb| GUv Avjøvn&i R‡b¨ mnR|

20) Zviv g‡b K‡i kµevwnbx P‡j hvqwb| hw` kµevwnbx Avevi G‡m c‡o, Z‡e Zviv Kvgbv Ki‡e †h, hw` Zviv MÖvgevmx‡`i ga¨ †_‡K †Zvgv‡`i msev`vw` †R‡b wbZ, Z‡eB fvj nZ| Zviv †Zvgv‡`i g‡a¨ Ae¯’vb Ki‡jI hy× mvgvb¨B KiZ|

21) hviv Avjøvn& I †kl w`e‡mi Avkv iv‡L Ges Avjøvn‡K AwaK m¥iY K‡i, Zv‡`i R‡b¨ im~jyjøvni g‡a¨ DËg bgybv i‡q‡Q|

22) hLb gywgbiv kµevwnbx‡K †`Lj, ZLb ejj, Avjøvn& I Zuvi im~j GiB Iqv`v Avgv‡`i‡K w`‡qwQ‡jb Ges Avjøvn& I Zuvi im~j mZ¨ e‡j‡Qb| G‡Z Zv‡`i Cgvb I AvZœmgc©YB e„w× †cj|

23) gywgb‡`i g‡a¨ KZK Avjøvn&i mv‡_ K…Z Iqv`v c~Y© K‡i‡Q| Zv‡`i †KD †KD g„Zz¨eiY K‡i‡Q Ges †KD †KD cÖZxÿv Ki‡Q| Zviv Zv‡`i msKí †gv‡UB cwieZ©b K‡iwb|

24) GUv GRb¨ hv‡Z Avjøvn&, mZ¨ev`x‡`i‡K Zv‡`i mZ¨evw`Zvi Kvi‡Y cÖwZ`vb †`b Ges B”Qv Ki‡j gybv‡dK‡`i‡K kvw¯Í †`b A_ev ÿgv K‡ib| wbðq Avjøvn& ÿgvkxj, cig `qvjy|

25) Avjøvn& Kv‡di‡`i‡K µz×ve¯’vq wdwi‡q w`‡jb| Zviv †Kvb Kj¨vY cvqwb| hy× Kivi Rb¨ Avjøvn& gywgb‡`i R‡b¨ h‡_ó n‡q †M‡Qb| Avjøvn& kw³ai, civµgkvjx|

26) wKZvex‡`i g‡a¨ hviv Kv‡di‡`i c„ó‡cvlKZv K‡iwQj, Zv‡`i‡K wZwb Zv‡`i `~M© †_‡K bvwg‡q w`‡jb Ges Zv‡`i Aš‡i fxwZ wb‡ÿc Ki‡jb| d‡j †Zvgiv GK`j‡K nZ¨v KiQ Ges GK`j‡K e›`x KiQ|

27) wZwb †Zvgv‡`i‡K Zv‡`i f~wgi, Ni-evoxi, ab-m¤ú‡`i Ges Ggb GK f~-L‡Ûi gvwjK K‡i w`‡q‡Qb, †hLv‡b †Zvgiv Awfhvb Kiwb| Avjøvn& me©wel‡qvcwi me©kw³gvb|

28) †n bex, Avcbvi cZœxMY‡K ejyb, †Zvgiv hw` cvw_©e Rxeb I Zvi wejvwmZv Kvgbv Ki, Z‡e Avm, Avwg †Zvgv‡`i †fv‡Mi e¨e¯’v K‡i †`B Ges DËg cš’vq †Zvgv‡`i we`vq †bB|

29) cÿvšÍ‡i hw` †Zvgiv Avjøvn&, Zuvi im~j I ciKvj Kvgbv Ki, Z‡e †Zvgv‡`i mrKg©civqY‡`i Rb¨ Avjøvn& gnv cyi¯‹vi cÖ¯Í~Z K‡i †i‡L‡Qb|

30) †n bex cZœxMY! †Zvgv‡`i g‡a¨ †KD cÖKvk¨ Aøxj KvR Ki‡j Zv‡K wØMyY kvw¯Í †`qv n‡e| GUv Avjøvn&i Rb¨ mnR|

31) †Zvgv‡`i g‡a¨ †h †KD Avjøvn& I Zuvi im~‡ji AbyMZ n‡e Ges mrKg© Ki‡e, Avwg Zv‡K `yevi cyi¯‹vi †`e Ges Zvi Rb¨ Avwg m¤§vb RbK wiwhK cÖ¯Í~Z †i‡LwQ|

32) †n bex cZœxMY! †Zvgiv Ab¨ bvix‡`i gZ bI; hw` †Zvgiv Avjøvn‡K fq Ki, Z‡e cicyiy‡li mv‡_ †Kvgj I AvKl©bxq fw½‡Z K_v e‡jv bv, d‡j †mB e¨w³ Kzevmbv K‡i, hvi Aš‡i e¨vwa i‡q‡Q& †Zvgiv m½Z K_vevZ©v ej‡e|

33) †Zvgiv M„nvf¨šÍ‡i Ae¯’vb Ki‡e-g~L©Zv hy‡Mi Abyiƒc wb‡R‡`i‡K cÖ`k©b Ki‡e bv| bvgvh Kv‡qg Ki‡e, hvKvZ cÖ`vb Ki‡e Ges Avjøvn& I Zuvi im~‡ji AvbyMZ¨ Ki‡e| †n bex cwiev‡ii m`m¨eM©| Avjøvn& †Kej Pvb †Zvgv‡`i †_‡K AcweÎZv `~i Ki‡Z Ges †Zvgv‡`i‡K c~Y©iƒ‡c c~Z-cweÎ ivL‡Z|

34) Avjøvn&i AvqvZ I ÁvbMf© K_v, hv †Zvgv‡`i M„‡n cwVZ nq †Zvgiv †mMy‡jv m¥iY Ki‡e| wbðq Avjøvn& m~ÿ`k©x, me©wel‡q Lei iv‡Lb|

35) wbðq gymjgvb cyiyl, gymjgvb bvix, Cgvb`vi cyiyl, Cgvb`vi bvix, AbyMZ cyiyl, AbyMZ bvix, mZ¨ev`x cyiyl, mZ¨ev`x bvix, ˆah¨©kxj cyiyl, ‰ah©kxj bvix, webxZ cyiyl, webxZ bvix, `vbkxj cyiyl, `vbkxj bvix, †ivhv cvjYKvix cyiyl,

†ivhv cvjbKvix bvix, †hŠbv½ †ndvhZKvix cyiyl, , †hŠbv½ †ndvhZKvix bvix, Avjøvn&i AwaK whKiKvix cyiyl I whKiKvix bvix-Zv‡`i Rb¨ Avjøvn& cÖ¯Í~Z †i‡L‡Qb ÿgv I gnvcyi®Kvi|

36) Avjøvn& I Zuvi im~j †Kvb Kv‡Ri Av‡`k Ki‡j †Kvb Cgvb`vi cyiyl I Cgvb`vi bvixi †m wel‡q wfbœ ÿgZv †bB †h, Avjøvn& I Zuvi im~‡ji Av‡`k Agvb¨ K‡i †m cÖKvk¨ c_åó Zvq cwZZ nq|

37) Avjøvn& hv‡K AbyMÖn K‡i‡Qb; AvcwbI hv‡K AbyMÖn K‡i‡Qb; Zv‡K hLb Avcwb e‡jwQ‡jb, †Zvgvi ¯¿x‡K †Zvgvi Kv‡QB _vK‡Z `vI Ges Avjøvn‡K fq Ki| Avcwb AšÍ‡i Ggb welq †Mvcb KiwQ‡jb, hv Avjøvn& cvK cÖKvk K‡i †`‡eb Avcwb †jvKwb›`vi fq K‡iwQ‡jb A_P Avjøvn‡KB AwaK fq Kiv DwPZ| AZtci hv‡q` hLb hqb‡ei mv‡_ m¤úK© wQbœ Kij, ZLb Avwg Zv‡K Avcbvi mv‡_ weevneÜ‡b Ave× Kijvg hv‡Z gywgb‡`i †cvl¨cyÎiv Zv‡`i ¯¿xi mv‡_ m¤úK© wQbœ Ki‡j †mme ¯¿x‡K weevn Kivi e¨vcv‡i gyywgb‡`i †Kvb Amyweav bv _v‡K| Avjøvn&i wb‡`©k Kv‡h© cwiYZ n‡qB _v‡K|

38) Avjøvn& bexi R‡b¨ hv wba©viY K‡ib, Zv‡Z Zuvi †Kvb evav †bB& c~e©eZ©x bexM‡Yi †ÿ‡Î GUvB wQj Avjøvn&i wPivPwiZ weavb| Avjøvn&i Av‡`k wba©vwiZ, AeavwiZ|

39) †mB bexMY Avjøvn&i cqMvg cÖPvi Ki‡Zb I Zuv‡K fq Ki‡Zb| Zviv Avjøvn& e¨ZxZ Ab¨KvD‡K fq Ki‡Zb bv| wnmve MÖn‡Yi R‡b¨ Avjøvn& h‡_ô|

40) gynv¤§` †Zvgv‡`i †Kvb e¨w³i wcZv bb; eis wZwb Avjøvn&i ivm~j Ges †kl bex| Avjøvn& me wel‡q ÁvZ|

41) gywgbMY †Zvgiv Avjøvn‡K AwaK cwigv‡Y m¥iY Ki|

42) Ges mKvj weKvj Avjøvn&i cweÎZv eY©bv Ki|

43) wZwbB †Zvgv‡`i cÖwZ ingZ K‡ib Ges Zuvi †d‡ikZvMYI ing‡Zi †`vqv K‡ib-AÜKvi †_‡K †Zvgv‡`i‡K Av‡jv‡K †ei Kivi Rb¨| wZwb gywgb‡`i cÖwZ cig `qvjy|

44) †hw`b Avjøvn&i mv‡_ wgwjZ n‡e; †mw`b Zv‡`i Awfev`b n‡e mvjvg| wZwb Zv‡`i R‡b¨ m¤§vbRbK cyi¯‹vi cÖ¯Í~Z †i‡L‡Qb|

45) †n bex! Avwg Avcbv‡K mvÿx, mymsev` `vZv I mZK©Kvixiƒ‡c †cÖiY K‡iwQ|

46) Ges Avjøvn&i Av‡`kµ‡g Zuvi w`‡K AvnevqKiƒ‡c Ges D¾¡j cÖ`xciƒ‡c|

47) Avcwb gywgb‡`i‡K mymsev` w`b †h, Zv‡`i Rb¨ Avjøvn&i cÿ †_‡K weivU AbyMÖn i‡q‡Q|

48) Avcwb Kv‡di I gybvwdK‡`i AvbyMZ¨ Ki‡eb bv Ges Zv‡`i Drcxob D‡cÿv Kiyb I Avjøvn&i Dci fimv Kiyb| Avjøvn& Kvh©wbevnx©iƒ‡c h‡_ó|

49) gywgbMY! †Zvgiv hLb gywgb bvix‡`i‡K weevn Ki, AZtci Zv‡`i‡K ¯úk© Kivi c~‡e© ZvjvK w`‡q `vI, ZLb Zv‡`i‡K BÏZ cvj‡bi eva¨ Kivi AwaKvi †Zvgv‡`i bvB| AZtci †Zvgiv Zv‡`i‡K wKQy †`‡e Ges DËg cš’vq we`vq †`‡e|

50) †n bex! Avcbvi Rb¨ Avcbvi ¯¿xMY‡K nvjvj K‡iwQ, hv‡`i‡K Avcwb †gvnivbv cÖ`vb K‡ib| Avi `vmx‡`i‡K nvjvj K‡iwQ, hv‡`i‡K Avjøvn& Avcbvi KivqZ¡ K‡i †`b Ges weev‡ni Rb¨ ‰ea K‡iwQ Avcbvi PvPv‡Zv fwMœ, dzdv‡Zv fwMœ, gvgv‡Zv fwMœ, Lvjv‡Zv fwMœ†K hviv Avcbvi mv‡_ wnRiZ K‡i‡Q| †Kvb gywgb bvix hw` wb‡R‡K bexi Kv‡Q mgc©b K‡i, bex Zv‡K weevn Ki‡Z PvB‡j †mI nvjvj| GUv we‡kl K‡i AvcbviB Rb¨-Ab¨ gywgb‡`i Rb¨ bq| Avcbvi

Amyweav `~ixKi‡Yi D‡Ï‡k| gywgbM‡Yi ¯¿x I `vmx‡`i e¨vcv‡i hv wba©vwiZ K‡iwQ Avgvi Rvbv Av‡Q| Avjøvn& ÿgvkxj, `qvjy|

51) Avcwb Zv‡`i g‡a¨ hv‡K B”Qv `~‡i ivL‡Z cv‡ib Ges hv‡K B”Qv Kv‡Q ivL‡Z cv‡ib| Avcwb hv‡K `~‡i †i‡L‡Qb, Zv‡K Kvgbv Ki‡j Zv‡Z Avcbvi †Kvb †`vl †bB| G‡Z AwaK m¤¢vebv Av‡Q †h, Zv‡`i Pÿz kxZj _vK‡e; Zviv `ytL cv‡e bv Ges Avcwb hv †`b, Zv‡Z Zviv mK‡jB mšÍ~ó _vK‡e| †Zvgv‡`i AšÍ‡i hv Av‡Q, Avjøvn& Rv‡bb| Avjøvn& me©Á, mnbkxj|

52) Gici Avcbvi R‡b¨ †Kvb bvix nvjvj bq Ges Zv‡`i cwie‡Z© Ab¨ ¯¿x MÖnY KivI nvjvj bq hw`I Zv‡`i iƒcjveY¨ Avcbv‡K gy» K‡i, Z‡e `vmxi e¨vcvi wfbœ| Avjøvn& me© wel‡qi Dci mRvM bRi iv‡Lb|

53) †n gywgbMY! †Zvgv‡`i‡K AbygwZ †`qv bv n‡j †Zvgiv LvIqvi Rb¨ Avnvh© iÜ‡bi A‡cÿv bv K‡i bexi M„‡n cÖ‡ek K‡iv bv| Z‡e †Zvgiv AvnyZ n‡j cÖ‡ek K‡iv, Z‡e AZtci LvIqv †k‡l Avcbv Avcwb P‡j †h‡qv, K_vevZ©vq gkMyj n‡q †h‡qv bv| wbðq GUv bexi Rb¨ Kó`vqK| wZwb †Zvgv‡`i Kv‡Q ms‡KvP †eva K‡ib; wKšÍ~ Avjøvn& mZ¨K_v ej‡Z ms‡KvP K‡ib bv| †Zvgiv Zuvi cZxM‡Yi Kv‡Q wKQy PvB‡j c`©vi Avovj †_‡K PvB‡e| GUv †Zvgv‡`i AšÍ‡ii R‡b¨ Ges Zuv‡`i AšÍ‡ii R‡b¨ AwaKZi cweÎZvi KviY| Avjøvn&i ivm~j‡K Kó †`qv Ges Zuvi Idv‡Zi ci Zuvi cZœxMY‡K weevn Kiv †Zvgv‡`i Rb¨ ‰ea bq| Avjøvn&i Kv‡Q GUv MyiyZi Aciva|

54) †Zvgiv †LvjvLywj wKQy ej A_ev †Mvcb ivL, Avjøvn& me© wel‡q me©Á|

55) bex-cZœxM‡Yi R‡b¨ Zuv‡`i wcZv cyÎ, åvZv, åvZz¯cyÎ, fwMœ cyÎ, mnawg©bx bvix Ges AwaKvi fy³ `vm`vmxM‡Yi mvg‡b hvIqvi e¨vcv‡i †Mvbvn †bB| bex-cZœxMY, †Zvgiv Avjøvn‡K fq Ki| wbðq Avjøvn& me© welq cÖZ¨ÿ K‡ib|

56) Avjøvn& I Zuvi †d‡ikZvMY bexi cÖwZ ingZ †cÖiY K‡ib| †n gywgbMY! †Zvgiv bexi R‡b¨ ing‡Zi Z‡i †`vqv Ki Ges Zuvi cÖwZ mvjvg †cÖiY Ki|

57) hviv Avjøvn& I Zuvi im~j‡K Kó †`q, Avjøvn& Zv‡`i cÖwZ BnKv‡j I ciKv‡j Awfm¤úvZ K‡ib Ges Zv‡`i R‡b¨ cÖ¯Í~Z †i‡L‡Qb AegvbbvKi kvw¯Í|

58) hviv webv Aciv‡a gywgb cyiyl I gywgb bvix‡`i‡K Kó †`q, Zviv wg_¨v Acev` I cÖKvk¨ cv‡ci †evSv enb K‡i|

59) †n bex! Avcwb Avcbvi cZœxM‡K I Kb¨vM‡K Ges gywgb‡`i ¯¿xM‡K ejyb, Zviv †hb Zv‡`i Pv`‡ii wKq`sk wb‡R‡`i Dci †U‡b †bq| G‡Z Zv‡`i‡K †Pbv mnR n‡e| d‡j Zv‡`i‡K DZ¨³ Kiv n‡e bv| Avjøvn& ÿgvkxj cig `qvjy|

60) gybvwdKiv Ges hv‡`i AšÍ‡i †ivM Av‡Q Ges g`xbvq MyRe iUbvKvixiv hw` weiZ bv nq, Z‡e Avwg Aek¨B Zv‡`i weiy‡× Avcbv‡K D‡ËwRZ Kie| AZtci GB kn‡i Avcbvi cÖwZ‡ekx AíB _vK‡e|

61) Awfkß Ae¯’vq Zv‡`i‡K †hLv‡bB cvIqv hv‡e, aiv n‡e Ges cÖv‡Y ea Kiv n‡e|

62) hviv c~‡e© AZxZ n‡q †M‡Q, Zv‡`i e¨vcv‡i GUvB wQj Avjøvn&i ixwZ| Avcwb Avjøvn&i ixwZ‡Z KLbI cwieZ©b cv‡eb bv|

63) †jv‡Kiv Avcbv‡K †KqvgZ m¤ú‡K© wRÁvmv K‡i| ejyb, Gi Ávb Avjøvn&i Kv‡QB| Avcwb wK K‡i Rvb‡eb †h m¤¢eZt †KqvgZ wbK‡UB|

64) wbðq Avjøvn& Kv‡di‡`i‡K Awfm¤úvZ K‡i‡Qb Ges Zv‡`i R‡b¨ R¡jšÍ AwMœ cÖ¯Í~Z †i‡L‡Qb|

65) Z_vq Zviv AbšÍKvj _vK‡e Ges †Kvb AwffveK I mvnvh¨Kvix cv‡e bv|

66) †hw`b AwMœ‡Z Zv‡`i gyLgÛj IjU cvjU Kiv n‡e; †mw`b Zviv ej‡e, nvq| Avgiv hw` Avjøvn&i AvbyMZ¨ KiZvg I im~‡ji AvbyMZ¨ KiZvg|

67) Zviv AviI ej‡e, †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Avgiv Avgv‡`i †bZv I eo‡`i K_v †g‡bwQjvg, AZtci Zviv Avgv‡`i c_åó K‡iwQj|

68) †n Avgv‡`i cvjbKZ©v! Zv‡`i‡K wØMyY kvw¯Í w`b Ges Zv‡`i‡K gnv Awfm¤úvZ Kiyb|

69) †n gywgbMY! g~mv‡K hviv Kó w`‡q‡Q, †Zvgiv Zv‡`i gZ n‡qv bv| Zviv hv e‡jwQj, Avjøvn& Zv †_‡K Zuv‡K wb‡`v©l cÖgvY K‡iwQ‡jb| wZwb Avjøvn&i Kv‡Q wQ‡jb gh©v`vevb|

70) †n gywgbMY! Avjøvn‡K fq Ki Ges mwVK K_v ej|

71) wZwb †Zvgv‡`i Avgj-AvPiY ms‡kvab Ki‡eb Ges †Zvgv‡`i cvcmg~n ÿgv Ki‡eb| †h †KD Avjøvn& I Zuvi im~‡ji AvbyMZ¨ K‡i, †m Aek¨B gnv mvdj¨ AR©b Ki‡e|

72) Avwg AvKvk c„w_ex I ce©Zgvjvi mvg‡b GB AvgvbZ †ck K‡iwQjvg, AZtci Zviv G‡K enb Ki‡Z A¯^xKvi Kij Ges G‡Z fxZ nj; wKšÍ~ gvbyl Zv enY Kij| wbðq †m Rv‡jg-AÁ|

73) hv‡Z Avjøvn& gybvwdK cyiyl, gybvwdK bvix, gykwiK cyiyl, gykwiK bvix‡`i‡K kvw¯Í †`b Ges gywgb cyiyl I gywgb bvix‡`i‡K ÿgv K‡ib| Avjøvn& ÿgvkxj, cig `qvjy|

(34) mvevt

1) mg¯Z cÖksmv Avjøvn&i, whwb b‡fvgÛ‡j hv Av‡Q Ges f~gÛ‡j hv Av‡Q me wKQyi gvwjK Ges ZuviB cÖksmv ciKv‡j| wZwb cÖÁvgq, me©Á|

2) wZwb Rv‡bb hv f~M‡f© cÖ‡ek K‡i, hv †mLvb †_‡K wbM©Z nq, hv AvKvk †_‡K ewl©Z nq Ges hv AvKv‡k DwÌZ nq| wZwb cig `qvjy ÿgvkxj|

3) Kv‡diiv e‡j Avgv‡`i Dci †KqvgZ Avm‡e bv| ejyb †Kb Avm‡e bv? Avgvi cvjbKZ©vi kc_-Aek¨B Avm‡e| wZwb A`„k¨ m¤ú‡K© ÁvZ| b‡fvgÛ‡j I f~-gÛ‡j Zuvi Av‡MvP‡i bq AYy cwigvY wKQy, bv Z`‡cÿv ÿz`ª Ges bv e„nr-mg¯ÍB Av‡Q my¯có wKZv‡e|

4) wZwb cwiYv‡g hviv gywgb I mrKg© civqY, Zv‡`i‡K cÖwZ`vb †`‡eb| Zv‡`i Rb¨ i‡q‡Q ÿgv I m¤§vb RbK wiwhK|

5) Avi hviv Avvgvi AvqvZ mg~n‡K e¨_© Kivi Rb¨ D‡V c‡o †j‡M hvq, Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q hš¿bv`vqK kvw¯Í|

6) hviv ÁvbcÖvß, Zviv Avcbvi cvjbKZ©vi wbKU †_‡K AeZ©xY© †KviAvb‡K mZ¨ Ávb K‡i Ges GUv gvbyl‡K civµgkvjx, cÖksmvn© Avjøvn&i c_ cÖ`k©b K‡i|

7) Kv‡diiv e‡j, Avgiv wK †Zvgv‡`i‡K Ggb e¨w³i mÜvb †`e, †h †Zvgv‡`i‡K Lei †`q †h; †Zvgiv m¤úyY© wQbœ-wew”Qbœ n‡q †M‡jI †Zvgiv bZzb m„wRZ n‡e|

8) †m Avjøvn& m¤ú‡K© wg_¨v e‡j, bv nq †m D¤§v` Ges hviv ciKv‡j Awek¦vmx, Zviv Avhv‡e I †Nvi c_åóZvq cwZZ Av‡Q|

9) Zviv wK Zv‡`i mvg‡bi I cðv‡Zi AvKvk I c„w_exi cÖwZjÿ¨ K‡i bv? Avwg B”Qv Ki‡j Zv‡`i mn f~wg awm‡q †`e A_ev AvKv‡ki †Kvb LÛ Zv‡`i Dci cwZZ Kie| Avjøvn& AwfgyLx cÖ‡Z¨K ev›`vi Rb¨ G‡Z Aek¨B wb`k©b i‡q‡Q|

10) Avwg `vD‡`i cÖwZ AbyMÖn K‡iwQjvg GB Av‡`k g‡g© †h, †n ce©Zgvjv, †Zvgiv `vD‡`i mv‡_ Avgvi cweÎZv †NvlYv Ki Ges †n cÿx mKj, †ZvgivI| Avwg Zuvi Rb¨ †jŠn‡K big K‡i wQjvg|

11) Ges Zv‡K Avwg e‡j wQjvg, cÖk¯Í eg© ‰Zix Ki, Kovmg~n h_vh_fv‡e mshy³ Ki Ges mrKg© m¤úv`b Ki| †Zvgiv hv wKQy Ki, Avwg Zv †`wL|

12) Avi Avwg †mvjvqgv‡bi Aaxb K‡iwQjvg evqy‡K, hv mKv‡j GK gv‡mi c_ Ges weKv‡j GK gv‡mi c_ AwZµg KiZ| Avwg Zvi R‡b¨ MwjZ Zvgvi GK SiYv cÖevwnZ K‡iwQjvg| KZK wRb Zvi mvg‡b KvR KiZ Zvi cvjbKZ©vi Av‡`‡k| Zv‡`i †h †KD Avgvi Av‡`k Agvb¨ Ki‡e, Avwg R¡jšÍ AwMœi-kvw¯Í Av¯^v`b Kive|

13) Zviv †mvjvqgv‡bi B”Qvbyhvqx `yM©, fv¯‹h©, nvDhm`„k e„n`vKvi cvÎ Ges Pzwjøi Dci ¯’vwcZ wekvj †WM wbg©vY KiZ| †n `vD` cwievi! K…ZÁZv mnKv‡i †Zvgiv KvR K‡i hvI| Avgvi ev›`v‡`i g‡a¨ AímsL¨KB K…ZÁ|

14) hLb Avwg †mvjvqgv‡bi g„Zz¨ NUvjvg, ZLb NyY †cvKvB wRb‡`i‡K Zuvi g„Zz¨ m¤ú‡K© AewnZ Kij| †mvjvqgv‡bi jvwV †L‡q hvw”Qj| hLb wZwb gvwU‡Z c‡o †M‡jb, ZLb wR‡biv eyS‡Z cvij †h, A`„k¨ wel‡qi Ávb _vK‡j Zviv GB jvÂbvc~Y© kvw¯Í‡Z Ave× _vK‡Zv bv|

15) mvevi Awaevmx‡`i R‡b¨ Zv‡`i evmf~wg‡Z wQj GK wb`k©b-`ywU D`¨vb, GKwU Wvbw`‡K, GKwU evgw`‡K| †Zvgiv †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi wiwhK LvI Ges Zuvi cÖwZ K…ZÁZv cÖKvk Ki| ¯^v¯’¨Ki kni Ges ÿgvkxj cvjbKZ©v|

16) AZtci Zviv Aeva¨Zv Kij d‡j Avwg Zv‡`i Dci †cÖiY Kijvg cÖej eb¨v! Avi Zv‡`i D`¨vbØq‡K cwieZ©b K‡i w`jvg Ggb `yB D`¨v‡b, hv‡Z D`MZ nq we¯^v` djg~j, SvD MvQ Ges mvgvb¨ Kzje„ÿ|

17) GUv wQj Kzd‡ii Kvi‡Y Zv‡`i cÖwZ Avgvi kvw¯Í| Avwg AK…ZÁ e¨ZxZ KvD‡K kvw¯Í †`B bv|

18) Zv‡`i Ges †hme Rbc‡`i †jvK‡`i cÖwZ Avwg AbyMÖn K‡iwQjg †mMy‡jvi ga¨eZx© ¯’v‡b A‡bK `„k¨gvb Rbc` ¯’vcb K‡iwQjvg Ges †mMy‡jv‡Z ågY wba©vwiZ K‡iwQjvg| †Zvgiv Gme Rbc‡` iv‡Î I w`‡b wbivc‡` ågY Ki|

19) AZtci Zviv ejj, †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Avgv‡`i åg‡Yi cwimi evwo‡q `vI| Zviv wb‡R‡`i cÖwZ Ryjyg K‡iwQj| d‡j Avwg Zv‡`i‡K DcvL¨v‡b cwiYZ Kijvg Ges m¤ú~Y©iƒ‡c wQbœwew”Qbœ K‡i w`jvg| wbðq G‡Z cÖ‡Z¨K ˆah©kxj K…Z‡Ái R‡b¨ wb`k©bvejx i‡q‡Q|

20) Avi Zv‡`i Dci Bejxm Zvi Abygvb mZ¨ wn‡m‡e cÖwZwôZ Kij| d‡j Zv‡`i g‡a¨ gywgb‡`i GKwU `j e¨ZxZ mK‡jB Zvi c_ AbymiY Kij|

21) Zv‡`i Dci kqZv‡bi †Kvb ÿgZv wQj bv, Z‡e †K ciKv‡j wek¦vm K‡i Ges †K Zv‡Z m‡›`n K‡i, Zv cÖKvk KivB wQj Avgvi D‡Ïk¨| Avcbvi cvjbKZ©v me wel‡q ZË¡veavqK|

22) ejyb, †Zvgiv Zv‡`i‡K Avnevb Ki, hv‡`i‡K Dcvm¨ g‡b Ki‡Z Avjøvn& e¨ZxZ| Zviv b‡fvgÛj I f~-gÛ‡ji Aby cwigvY †Kvb wKQyi gvwjK bq, G‡Z Zv‡`i †Kvb AskI †bB Ges Zv‡`i †KD Avjøvn&i mnvqKI bq|

23) hvi R‡b¨ AbygwZ †`qv nq, Zvi R‡b¨ e¨ZxZ Avjøvn&i Kv‡Q KviI mycvwik djcÖm~ n‡e bv| hLb Zv‡`i gb †_‡K fq-fxwZ `~i n‡q hv‡e, ZLb Zviv ci¯c‡i

ej‡e, †Zvgv‡`i cvjbKZ©v wK ej‡jb? Zviv ej‡e, wZwb mZ¨ e‡j‡Qb Ges wZwbB mevi Dc‡i gnvb|

24) ejyb, b‡fvgÛj I f~-gÛj †_‡K †K †Zvgv‡`i †K wiwhK †`q| ejyb, Avjøvn&| Avgiv A_ev †Zvgiv mrc‡_ A_ev ¯có weåvwšÍ‡Z AvwQ I AvQ?

25) ejyb, Avgv‡`i Aciv‡ai R‡b¨ †Zvgiv wRÁvwmZ n‡e bv Ges †Zvgiv hv wKQy Ki, †m m¤ú‡K© Avgiv wRÁvwmZ ne bv|

26) ejyb, Avgv‡`i cvjbKZ©v Avgv‡`i‡K mg‡eZ Ki‡eb, AZtci wZwb Avgv‡`i g‡a¨ mwVKfv‡e dqmvjv Ki‡eb| wZwb dqmvjvKvix, me©Á|

27) ejyb, †Zvgiv hv‡`i‡K Avjøvn&i mv‡_ Askx`viiƒ‡c mshy³ K‡iQ, Zv‡`i‡K G‡b Avgv‡K †`LvI| eis wZwbB Avjøvn&, civµgkxj, cÖÁvgq|

28) Avwg Avcbv‡K mgMÖ gvbeRvwZi R‡b¨ mymsev`vZv I mZK©Kvix iƒ‡c cvwV‡qwQ; wKšÍ~ AwaKvsk gvbyl Zv Rv‡b bv|

29) Zviv e‡j, †Zvgiv hw` mZ¨ev`x nI, Z‡e ej, G Iqv`v KLb ev¯ÍevwqZ n‡e?

30) ejyb, †Zvgv‡`i R‡b¨ GKwU w`‡bi Iqv`v i‡q‡Q hv‡K †Zvgiv GK gn~Z©I wejw¤¦Z Ki‡Z cvi‡e bv Ges Zuivwb¦Z I Ki‡Z cvi‡e bv|

31) Kv‡diiv e‡j, Avgiv KLbI G †KviAv‡b wek¦vm Kie bv Ges Gi c~e©eZ©x wKZv‡eI bq| Avcwb hw` cvwcô‡`i‡K †`L‡Zb, hLb Zv‡`i‡K Zv‡`i cvjbKZ©vi mvg‡b `uvo Kiv‡bv n‡e, , ZLb Zviv ci¯ci K_v KvUvKvwU Ki‡e| hv‡`i‡K `ye©j g‡b Kiv nZ, Zviv AnsKvix‡`i‡K ej‡e, †Zvgiv bv _vK‡j Avgiv Aek¨B gywgb nZvg|

32) AnsKvixiv `ye©j‡K ej‡e, †Zvgv‡`i Kv‡Q †n`v‡qZ Avmvi ci Avgiv wK †Zvgv‡`i‡K evav w`‡qwQjvg? eis †ZvgivB †Zv wQ‡j Acivax|

33) `ye©jiv AnsKvix‡`i‡K ej‡e, eis †ZvgivB †Zv w`evivwÎ PµvšÍ K‡i Avgv‡`i‡K wb‡`©k w`‡Z †hb Avgiv Avjøvn‡K bv gvwb Ges Zuvi Askx`vi mve¨¯Í Kwi& Zviv hLb kvw¯Í †`L‡e, ZLb g‡bi AbyZvc g‡bB ivL‡e| e¯Í~Zt Avwg Kv‡di‡`i Mjvq †eox cive| Zviv †m cÖwZdjB †c‡q _v‡K hv Zviv KiZ|

34) †Kvb Rbc‡` mZK©Kvix †cªiY Kiv n‡jB Zvi weËkvjx Awaevmxiv ej‡Z kyiy K‡i‡Q, †Zvgiv †h welqmn †cÖwiZ n‡qQ, Avgiv Zv gvwb bv|

35) Zviv AviI e‡j‡Q, Avgiv a‡b-R‡b mg„×, myZivs Avgiv kvw¯ÍcÖvß ne bv|

36) ejyb, Avgvi cvjbKZ©v hv‡K B”Qv wiwhK evwo‡q †`b Ges cwiwgZ †`b| wKšÍ~ AwaKvsk gvbyl Zv †ev‡S bv|

37) †Zvgv‡`i ab-m¤ú` I mšÍvb-mšÍwZ †Zvgv‡`i‡K Avgvi wbKUeZ©x Ki‡e bv| Z‡e hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i I mrKg© K‡i, Zviv Zv‡`i K‡g©i enyMyY cÖwZ`vb cv‡e Ges Zviv myD”P cÖvmv‡` wbivc‡` _vK‡e|

38) Avi hviv Avgvi AvqvZmg~n‡K e¨_© Kivi AccÖqv‡m wjß nq, Zv‡`i‡K Avhv‡e Dcw¯’Z Kiv n‡e|

39) ejyb, Avgvi cvjbKZ©v Zuvi ev›`v‡`i g‡a¨ hv‡K B”Qv wiwhK evwo‡q †`b Ges mxwgZ cwigv‡Y †`b| †Zvgiv hv wKQy e¨q Ki, wZwb Zvi wewbgq †`b| wZwb DËg wiwhK `vZv|

40) †hw`b wZwb Zv‡`i mevB‡K GKwÎZ Ki‡eb Ges †d‡ikZv‡`i‡K ej‡eb, Giv wK †Zvgv‡`iB c~Rv KiZ?

41) †d‡ikZviv ej‡e, Avcwb cweÎ, Avgiv Avcbvi c‡ÿ, Zv‡`i c‡ÿ bB, eis Zviv wRb‡`i c~Rv KiZ| Zv‡`i AwaKvskB kqZv‡b wek¦vmx|

42) AZGe AvR‡Ki w`‡b †Zvgiv G‡K Ac‡ii †Kvb DcKvi I AcKvi Kivi AwaKvix n‡e bv& Avi Avwg Rv‡jg‡`i‡K eje, †Zvgiv AvMy‡bi †h kvw¯Í‡K wg_¨v ej‡Z Zv Av¯^v`b Ki|

43) hLb Zv‡`i Kv‡Q Avgvi my¯có AvqvZ mg~n †ZjvIqvZ Kiv nq, ZLb Zviv e‡j, †Zvgv‡`i evc-`v`viv hvi Gev`Z KiZ G †jvKwU †h Zv †\_‡K †Zvgv‡`i‡K evav w`‡Z Pvq| Zviv AviI e‡j, GUv gbMov wg\_¨v ‰e bq| Avi Kv‡di‡`i Kv‡Q hLb mZ¨ AvMgb K‡i, ZLb Zviv e‡j, G‡Zv GK my¯có hv`y|

44) Avwg Zv‡`i‡K †Kvb wKZve †`Bwb, hv Zviv Aa¨qb Ki‡e Ges Avcbvi c~‡e© Zv‡`i Kv‡Q †Kvb mZK©Kvix †cÖiY Kwiwb|

45) Zv‡`i c~e©eZx©ivI wg\_¨v Av‡ivc K‡i‡Q| Avwg Zv‡`i‡K hv w`‡qwQjvg, Giv Zvi GK `kgvskI cvqwb| GiciI Zviv Avgvi ivm~jMY‡K wg_¨v e‡j‡Q| AZGe †Kgb n‡q‡Q Avgvi kvw¯Í|

46) ejyb, Avwg †Zvgv‡`i‡K GKwU wel‡q Dc‡`k w`w"Q: †Zvgiv Avjøvn&i bv‡g GK GKRb K‡i I `y, `y Rb K‡i `uvovI, AZtci wPšÍv-fvebv Ki-†Zvgv‡`i m½xi g‡a¨ †Kvb Dg¥v`bv †bB| wZwb †Zv Avmbœ Kv‡Vvi kvw¯Í m¤ú‡K© †Zvgv‡`i‡K mZK© K‡ib gvÎ|

47) ejyb, Avwg †Zvgv‡`i Kv‡Q †Kvb cvwikªwgK PvB bv eis Zv †ZvgivB ivL| Avgvi cyi¯‹vi †Zv Avjøvn&i Kv‡Q i‡q‡Q| cÖ‡Z¨K e¯Í~B Zuvi mvg‡b|

48) ejyb, Avgvi cvjbKZ©v mZ¨ Øxb AeZiY K‡i‡Qb| wZwb Av‡jgyj Mvqe|

49) ejyb, mZ¨ AvMgb K‡i‡Q Ges AmZ¨ bv cv‡i bZzb wKQy m"Rb Ki‡Z Ges bv cv‡i c~b: cÖZ¨vewZ©Z n‡Z|

50) ejyb, Avwg c_åó n‡j wb‡Ri ÿwZi R‡b¨B c_åó ne; Avi hw` Avwg mrc_ cÖvß nB, Z‡e Zv G R‡b¨ †h, Avgvi cvjbKZ©v Avgvi cÖwZ Inx †cÖiY K‡ib| wbðq wZwb me©‡kªvZv, wbKUeZ©x|

51) hw` Avcwb †`L‡Zb, hLb Zviv fxZm¯¿¯Í n‡q co‡e, AZtci cvwj‡qI euvP‡Z cvi‡e bv Ges wbKUeZx© ¯'vb †_‡K aiv co‡e|

52) Zviv ej‡e, Avgiv m‡Z¨ wek¦vm ¯'vcb Kijvg| wKšÍ~ Zviv GZ`~i †_‡K Zvi bvMvj cv‡e †Kgb K‡i?

53) A_P Zviv c~e© †_‡K mZ¨‡K A¯^xKvi KiwQj| Avi Zviv mZ¨ n‡Z `~‡i †_‡K AÁvZ wel‡qi Dci gšÍe¨ KiZ|

54) Zv‡`i I Zv‡`i evmbvi g‡a¨ AšÍivj n‡q †M‡Q, †hgb-Zv‡`i mZx\_©‡`i mv‡_I Giƒc Kiv n‡q‡Q, hviv Zv‡`i c~‡e© wQj| Zviv wQj weåvwšÍKi m‡›`‡n cwZZ|

(35)dvwZit

1) mg¯Z cÖksmv Avjøvn&i, whwb Avmgvb I hgx‡bi mªóv Ges †d‡ikZvMY‡K K‡i‡Qb evZ©vevnK-Zviv `yB `yB, wZb wZb I Pvi Pvi cvLvwewkó| wZwb m"wó g‡a¨ hv B"Qv †hvM K‡ib| wbðq Avjøvn& me©wel‡q mÿg|

2) Avjøvn& gvby‡li Rb¨ AbyMªn‡ni ga¨ †_‡K hv Ly‡j †`b, Zv †divevi †KD †bB Ges wZwb hv eviY K‡ib, Zv †KD †cÖiY Ki‡Z cv‡i bv wZwb e¨wZZ| wZwb civµgkvjx cÖÁvgq|

3) †n gvbyl, †Zvgv‡`i cÖwZ Avjøvn&i AbyMÖn m¥iY Ki| Avjøvn& e¨ZxZ Ggb †Kvb mªóv Av‡Q wK, †h †Zvgv‡`i‡K Avmgvb I hgxb †_‡K wiwhK `vb K‡i? wZwb e¨ZxZ †Kvb Dcvm¨ †bB| AZGe †Zvgiv †Kv_vq wd‡i hv"Q&?

4) Zviv hw` Avcbv‡K wg_¨vev`x e‡j, Z‡e Avcbvi c~e©eZ©x cqM¤¦iMY‡K I †Zv wg_¨vev`x ejv n‡qwQj| Avjøvn&i cÖwZB hveZxq welq cÖZ¨vewZ©Z nq|

5) †n gvbyl, wbðq Avjøvn&i Iqv`v mZ¨| myZivs, cvw_©e Rxeb †hb †Zvgv‡`i‡K cÖZviYv bv K‡i| Ges †mB cÖeÂK †hb wKQy‡ZB †Zvgv‡`i‡K Avjøvn& m¤ú‡K© cÖewÂZ bv K‡i|

6) kqZvb †Zvgv‡`i kÎy; AZGe Zv‡K kÎy iƒ‡cB MÖnY Ki| †m Zvi `jej‡K Avnevb K‡i †hb Zviv Rvnvbœvgx nq|

7) hviv Kzdi K‡i Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q K‡Vvi Avhve| Avi hviv Cgvb Av‡b I mrKg© K‡i, Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q ÿgv I gnv cyi¯‹vi|

8) hv‡K g›`Kg© †kvfbxq K‡i †`Lv‡bv nq, †m Zv‡K DËg g‡b K‡i, †m wK mgvb †h g›`‡K g›` g‡b K‡i| wbðq Avjøvn& hv‡K B”Qv c_åó K‡ib Ges hv‡K B”Qv mrc_ cÖ`k©b K‡ib| myZivs Avcwb Zv‡`i R‡b¨ AbyZvc K‡i wb‡R‡K aŸsm Ki‡eb bv| wbðqB Avjøvn& Rv‡bb Zviv hv K‡i|

9) Avjøvn&B evqy †cÖiY K‡ib, AZtci †m evqy †gNgvjv mÂvwiZ K‡i| AZtci Avwg Zv g„Z f~-L‡Ûi w`‡K cwiPvwjZ Kwi, AZtci ZØviv †m f~-LÛ‡K Zvi g„Zz¨i ci mÄxweZ K‡i †`B| Gwbfv‡e n‡e cybiyÌvb|

10) †KD m¤§vb PvB‡j †R‡b ivLyb, mg¯Í m¤§vb Avjøvn&iB R‡b¨| ZuviB w`‡K Av‡ivnY K‡i mrevK¨ Ges mrKg© Zv‡K Zz‡j †bq| hviv g›` Kv‡h©i Pµv‡šÍ †j‡M _v‡K, Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q K‡Vvi kvw¯Í| Zv‡`i PµvšÍ e¨_© n‡e|

11) Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K m„wó K‡i‡Qb gvwU †_‡K, AZtci exh© †_‡K, Zvici K‡i‡Qb †Zvgv‡`i‡K hyMj| †Kvb bvix Mf©aviY K‡i bv Ges mšÍvb cÖme K‡i bv; wKšÍ~ Zuvi ÁvZmv‡i| †Kvb eq¯‹ e¨w³ eqm cvq bv| Ges Zvi eqm nªvm cvq bv; wKšÍ~ Zv wjwLZ Av‡Q wKZv‡e| wbðq GUv Avjøvn&i c‡ÿ mnR|

12) `y'wU mgy`ª mgvb nq bv-GKwU wgVv I Z…lªvwbeviK Ges AciwU †jvbv| EfqwU †_‡KB †Zvgiv ZvRv †MvkZ (grm) Avnvi Ki Ges cwiav‡b e¨envh© MqbvMvwU AvniY Ki| Zzwg Zv‡Z Zvi eyK wP‡i RvnvR Pj‡Z †`L, hv‡Z †Zvgiv Zvi AbyMÖn A‡b¦lY Ki Ges hv‡Z †Zvgiv K„ZÁZv cÖKvk Ki|

13) wZwb ivwÎ‡K w`e‡m cÖweó K‡ib Ges w`em‡K ivwÎ‡Z cÖweó K‡ib| wZwb m~h© I P›`ª‡K Kv‡R wb‡qvwRZ K‡i‡Qb| cÖ‡Z¨KwU AveZ©b K‡i GK wbw`©ó †gqv` ch©šÍ| Bwb Avjøvn&; †Zvgv‡`i cvjbKZ©v, mvgªvR¨ ZuviB| Zuvi cwie‡Z© †Zvgiv hv‡`i‡K WvK, Zviv Zz”Q †LRyi AvuwUiI AwaKvix bq|

14) †Zvgiv Zv‡`i‡K WvK‡j Zviv †Zvgv‡`i †m WvK ky‡b bv| kyb‡jI †Zvgv‡`i Wv‡K mvov †`q bv| †Kqvg‡Zi w`b Zviv †Zvgv‡`i †kiK A¯^xKvi Ki‡e| e¯Í~Zt Avjøvn&i b¨vq †Zvgv‡K †KD AewnZ Ki‡Z cvi‡e bv|

15) †n gvbyl, †Zvgiv Avjøvn&i MjMÖn| Avi Avjøvn&; wZwb Afvegy³, cÖkswmZ|

16) wZwb B”Qv Ki‡j †Zvgv‡`i‡K wejyß K‡i GK bZzb m„wói D™¢e Ki‡eb|

17) GUv Avjøvn&i c‡ÿ KwVb bq|

18) †KD Ac‡ii †evSv enb Ki‡e bv| †KD hw` Zvi MyiyZi fvi enb Ki‡Z Ab¨‡K Avnevb K‡i †KD Zv enb Ki‡e bv-hw` †m wbKUeZx© AvZœxqI nq| Avcwb †Kej Zv‡`i‡K mZK© K‡ib, hviv Zv‡`i cvjbKZ©v‡K bv †`‡LI fq K‡i Ges bvgvh Kv‡qg K‡i| †h †KD wb‡Ri ms‡kvab K‡i, †m ms‡kvab K‡i, ¯^xq Kj¨v‡Yi R‡b¨B Avjøvn&i wbKUB mK‡ji cÖZ¨veZ©b|

19) `„wógvb I `„wónxb mgvb bq|

20) mgvb bq AÜKvi I Av‡jv|

21) mgvb bq Qvqv I Zß‡iv`|

22) AviI mgvb bq RxweZ I g„Z| Avjøvn& kªeY Kivb hv‡K B”Qv| Avcwb Ke‡i kvwqZ‡`i‡K kybv‡Z mÿg bb|

23) Avcwb †Zv †Kej GKRb mZK©Kvix|

24) Avwg Avcbv‡K mZ¨ag©mn cvwV‡qwQ msev``vZv I mZK©Kvixiƒ‡c| Ggb †Kvb m¤úª`vq †bB hv‡Z mZK©Kvix Av‡mwb|

25) Zviv hw` Avcbvi cÖwZ wg_¨v‡ivc K‡i, Zv‡`i c~e©eZx©ivI wg_¨v‡ivc K‡iwQj| Zv‡`i Kv‡Q Zv‡`i im~jMY ¯có wb`k©b, mnxdv Ges D¾¡j wKZvemn G‡mwQ‡jb|

26) AZtci Avwg Kv‡di‡`i‡K a„Z K‡iwQjvg| †Kgb wQj Avgvi Avhve!

27) Zzwg wK †`Lwb Avjøvn& AvKvk †_‡K e„wóel©Y K‡ib, AZtci ZÏ¡viv Avwg wewfbœ e‡Y©i dj-g~j D`MZ Kwi| ce©Zmg~‡ni g‡a¨ i‡q‡Q wewfbœ e‡Y©i wMwic_-mv`v, jvj I wbKl Kv‡jv K„lª|

28) Abyiƒc fv‡e wewfbœ e‡Y©i gvbyl, RšÍ~, PZz¯c` cÖvYx i‡q‡Q| Avjøvn&i ev›`v‡`i g‡a¨ ÁvbxivB †Kej Zuv‡K fq K‡i| wbðq Avjøvn& civµgkvjx ÿgvgq|

29) hviv Avjøvn&i wKZve cvV K‡i, bvgvh Kv‡qg K‡i, Ges Avwg hv w`‡qwQ, Zv †_‡K †Mvc‡b I cÖKv‡k¨ e¨q K‡i, Zviv Ggb e¨emv Avkv Ki, hv‡Z KLbI †jvKmvb n‡e bv|

30) cwiYv‡g Zv‡`i‡K Avjøvn& Zv‡`i mIqve cy‡ivcywi †`‡eb Ges wbR AbyMÖ‡n AviI †ekx †`‡eb| wbðq wZwb ÿgvkxj, MyYMÖvnx|

31) Avwg Avcbvi cÖwZ †h wKZve cÖZ¨v‡`k K‡iwQ, Zv mZ¨-c~e©eZx© wKZv‡ei mZ¨vqb Kvix& wbðq Avjøvn& Zuvi ev›`v‡`i e¨vcv‡i me Rv‡bb, †`‡Lb|

32) AZtci Avwg wKZv‡ei AwaKvix K‡iwQ Zv‡`i‡K hv‡`i‡K Avwg Avgvi ev›`v‡`i ga¨ †_‡K g‡bvbxZ K‡iwQ| Zv‡`i †KD †KD wb‡Ri cÖwZ AZ¨vPvix, †KD ga¨cš’v Aej¤¦bKvix Ges Zv‡`i g‡a¨ †KD †KD Avjøvn&i wb‡`©kµ‡g Kj¨v‡Yi c‡_ GwM‡q †M‡Q| GUvB gnv AbyMÖn|

33) Zviv cÖ‡ek Ki‡e emev‡mi Rvbœv‡Z| Z_vq Zviv ¯^Y©wbwg©Z, †gvwZ LwPZ KsKb Øviv AjsK…Z n‡e| †mLv‡b Zv‡`i †cvkvK n‡e †ik‡gi|

34) Avi Zviv ej‡e-mg¯Í cÖksmv Avjøvn&i, whwb Avgv‡`i `~:L `~i K‡i‡Qb| wbðq Avgv‡`i cvjbKZ©v ÿgvkxj, MyYMÖvnx|

35) whwb ¯^xq AbyMÖ‡n Avgv‡`i‡K emev‡mi M„‡n ¯’vb w`‡q‡Qb, Z_vq Kó Avgv‡`i‡K ¯ck© K‡i bv Ges ¯ck© K‡i bv K¬vwšÍ|

36) Avi hviv Kv‡di n‡q‡Q, Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q Rvnvbœv‡gi AvMyb| Zv‡`i‡K g„Zz¨i Av‡`kI †`qv n‡e bv †h, Zviv g‡i hv‡e Ges Zv‡`i †_‡K Zvi kvw¯ÍI jvNe Kiv n‡e bv| Avwg cÖ‡Z¨K AK…ZÁ‡K Gfv‡eB kvw¯Í w`‡q _vwK|

37) †mLv‡b Zviv AvZ© wPrKvi K‡i ej‡e, †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, †ei Kiyb Avgv‡`i‡K, Avgiv mrKvR Kie, c~‡e© hv KiZvg, Zv Kie bv| (Avjøvn& ej‡eb) Avwg wK †Zvgv‡`i‡K GZUv eqm †`Bwb, hv‡Z hv wPšÍv Kivi welq wPšÍv Ki‡Z cvi‡Z? DcišÍ~ †Zvgv‡`i Kv‡Q mZK©KvixI AvMgb K‡iwQj| AZGe Av¯^v`b Ki| Rv‡jg‡`i R‡b¨ †Kvb mvnvh¨Kvix †bB|

38) Avjøvn& Avmgvb I hgx‡bi A`„k¨ welq m¤ú‡K© ÁvZ| wZwb AšÍ‡ii welq m¤ú‡K©I mwe‡kl AewnZ|

39) wZwbB †Zvgv‡`i‡K c„w_ex‡Z ¯^xq cªwZwbwa K‡i‡Qb| AZGe †h Kzdix Ki‡e Zvi Kzdix Zvi DciB eZ©v‡e| Kv‡di‡`i Kzdi †Kej Zv‡`i cvjbKZ©vi †µvaB e„w× K‡i Ges Kv‡di‡`i Kzdi †Kej Zv‡`i ÿwZB e„w× K‡i|

40) ejyb, †Zvgiv wK †Zvgv‡`i †m kixK‡`i K_v †f‡e †`‡LQ, hv‡`i‡K Avjøvn&i cwie‡Z© †Zvgiv WvK? Zviv c„w_ex‡Z wKQy m„wó K‡i _vK‡j Avgv‡K †`LvI| bv Avmgvb m„wó‡Z Zv‡`i †Kvb Ask Av‡Q, bv Avwg Zv‡`i‡K †Kvb wKZve w`‡qwQ †h, Zviv Zvi `jx‡ji Dci Kv‡qg i‡q‡Q, eis Rv‡jgiv G‡K Aci‡K †Kej cÖZviYvg~jK Iqv`v w`‡q _v‡K|

41) wbðq Avjøvn& Avmgvb I hgxb‡K w¯’i iv‡Lb, hv‡Z U‡j bv hvq| hw` GMy‡jv U‡j hvq Z‡e wZwb e¨ZxZ †K GMy‡jv‡K w¯’i ivL‡e? wZwb mnbkxj, ÿgvkxj|

42) Zviv †Rvi kc_ K‡i ejZ, Zv‡`i Kv‡Q †Kvb mZK©Kvix AvMgb Ki‡j Zviv Ab¨ †h †Kvb m¤úÖ`vq A‡cÿv AwaKZi mrc‡_ Pj‡e| AZtci hLb Zv‡`i Kv‡Q mZK©Kvix AvMgb Kij, ZLb Zv‡`i N„YvB †Kej †e‡o †Mj|

43) c„w_ex‡Z J×‡Z¨i Kvi‡Y Ges KzP‡µi Kvi‡Y| KzPµ KzPµx‡`i‡KB wN‡i a‡i| Zviv †Kej c~e©eZ©x‡`i `kviB A‡cÿv Ki‡Q| AZGe Avcwb Avjøvn&i weav‡b cwieZ©b cv‡eb bv Ges Avjøvn&i ixwZ-bxwZ‡Z †Kvb iKg wePz¨wZI cv‡eb bv|

44) Zviv wK c„w_ex‡Z ågY K‡i bv? Ki‡j †`LZ Zv‡`i c~e©eZ©x‡`i wK cwiYvg n‡q‡Q| A_P Zviv Zv‡`i A‡cÿv AwaKZi kw³kvjx wQj| AvKvk I c„w_ex‡Z †Kvb wKQyB Avjøvn‡K AcviM Ki‡Z cv‡i bv| wbðq wZwb me©Á me©kw³gvb|

45) hw` Avjøvn& gvbyl‡K Zv‡`i K…ZK‡g©i Kvi‡Y cvKovI Ki‡Zb, Z‡e fyc„‡ô PjgvbKvD‡K †Q‡o w`‡Zb bv| wKšÍ~ wZwb GK wbw`©ó †gqv` ch©šÍ Zv‡`i‡K AeKvk †`b| AZtci hLb †m wbw`©ó †gqv` G‡m hv‡e ZLb Avjøvn&i me ev›`v Zuvi `„wó‡Z _vK‡e|

(36)Bqvwmbt

1) Bqv-mxb

2) cÖÁvgq †KviAv‡bi Kmg|

3) wbðq Avcwb †cÖwiZ im~jM‡Yi GKRb|

4) mij c‡_ cÖwZwôZ|

5) †KviAvb civµgkvjx cig `qvjy Avjøvn&i Zid †_‡K AeZxY©,

6) hv‡Z Avcwb Ggb GK RvwZ‡K mZK© K‡ib, hv‡`i c~e© cyiylMY‡KI mZK© Kiv nqwb| d‡j Zviv Mv‡dj|

7) Zv‡`i AwaKvs‡ki R‡b¨ kvw¯Íi welq AeavwiZ n‡q‡Q| myZivs Zviv wek¦vm ¯’vcb Ki‡e bv|

8) Avwg Zv‡`i M`©v‡b wPeyK ch©šÍ †eox cwi‡qwQ| d‡j Zv‡`i g¯ÍK D×©gyLx n‡q †M‡Q|

9) Avwg Zv‡`i mvg‡b I wcQ‡b cÖvPxi ¯’vcb K‡iwQ, AZtci Zv‡`i‡K Ave„Z K‡i w`‡qwQ, d‡j Zviv †`‡L bv|

10) Avcwb Zv‡`i‡K mZK© Kiyb ev bv Kiyb, Zv‡`i c‡ÿ `y‡qB mgvb; Zviv wek¦vm ¯’vcb Ki‡e bv|

11) Avcwb †Kej Zv‡`i‡KB mZK© Ki‡Z cv‡ib, hviv Dc‡`k AbymiY K‡i Ges `qvgq Avjøvn‡K bv †`‡L fq K‡i| AZGe Avcwb Zv‡`i‡K mymsev` w`‡q w`b ÿgv I m¤§vbRbK cyi¯‹v‡ii|

12) AvwgB g„Z‡`i‡K RxweZ Kwi Ges Zv‡`i Kg© I KxwZ©mg~n wjwce× Kwi| Avwg cª‡Z¨K e¯Í~ ¯có wKZv‡e msiwÿZ †i‡LwQ|

13) Avcwb Zv‡`i Kv‡Q †m Rbc‡`i Awaevmx‡`i `„óvšÍ eY©bv Kiyb, hLb †mLv‡b im~j AvMgb K‡iwQ‡jb|

14) Avwg Zv‡`i wbKU `yRb im~j †cÖiY K‡iwQjvg, AZtci Iiv Zv‡`i‡K wg_¨v cÖwZcbœ Kij| ZLb Avwg Zv‡`i‡K kw³kvjx Kijvg Z„Zxq GKR‡bi gva¨‡g| Zviv mevB ejj, Avgiv †Zvgv‡`i cÖwZ †cÖwiZ n‡qwQ|

15) Zviv ejj, †Zvgiv †Zv Avgv‡`i gZB gvbyl, ingvb Avjøvn& wKQyB bvwhj K‡ibwb| †Zvgiv †Kej wg_¨vB e‡j hv"Q|

16) ivm~jMY ejj, Avgv‡`i ciIqvi‡`Mvi Rv‡bb, Avgiv Aek¨B †Zvgv‡`i cÖwZ †cÖwiZ n‡qwQ|

17) cwi¯‹vifv‡e Avjøvn&i evYx †cuŠ‡Q †`qvB Avgv‡`i `vwqZ¡|

18) Zviv ejj, Avgiv †Zvgv‡`i‡K Akyf-AKj¨vYKi †`LwQ| hw` †Zvgiv weiZ bv nI, Z‡e Aek¨B †Zvgv‡`i‡K cÖ¯Íi eI©‡Y nZ¨v Kie Ges Avgv‡`i cÿ †_‡K †Zvgv‡`i‡K hš¿bv`vqK kvw¯Í ¯ck© Ki‡e|

19) im~jMY ejj, †Zvgv‡`i AKj¨vY †Zvgv‡`i mv‡_B! GUv wK GR‡b¨ †h, Avgiv †Zvgv‡`i‡K m`yc‡`k w`‡qwQ? e¯Í~Zt †Zvgiv mxgv jsNbKvix m¤úÖ`vq ‰e bI|

20) AZtci kn‡ii cÖvšÍfvM †_‡K GK e¨w³ †`Š‡o Gj| †m ejj, †n Avgvi m¤úÖ`vq †Zvgiv im~jM‡Yi AbymiY Ki|

21) AbymiY Ki Zv‡`i, hviv †Zvgv‡`i Kv‡Q †Kvb wewbgq Kvgbv K‡i bv, A_P Zviv myc_ cÖvß|

22) Avgvi wK nj †h, whwb Avgv‡K m„wó K‡i‡Qb Ges hvi Kv‡Q †Zvgiv cÖZ¨vewZ©Z n‡e, Avwg Zuvi Gev`Z Kie bv?

23) Avwg wK Zuvi cwie‡Z© Ab¨vb¨‡`i‡K Dcvm¨iƒ‡c MÖnY Kie? KiyYvgq hw` Avgv‡K K‡ó wbcwZZ Ki‡Z Pvb, Z‡e Zv‡`i mycvwik Avgvi †KvbB Kv‡R Avm‡e bv Ges Zviv Avgv‡K iÿvI Ki‡Z cvi‡e bv|

24) Giƒc Ki‡j Avwg cÖKvk¨ c_åóZvq cwZZ ne|

25) Avwg wbwðZfv‡e †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi cÖwZ wek¦vm ¯’vcb Kijvg| AZGe Avgvi KvQ †_‡K ky‡b bvI|

26) Zv‡K ejv nj, Rvbœv‡Z cÖ‡ek Ki| †m ejj nvq, Avgvi m¤úÖ`vq hw` †Kvb µ‡g Rvb‡Z cviZ-

27) †h Avgvi ciIqvi‡`Mvi Avgv‡K ÿgv K‡i‡Qb Ges Avgv‡K m¤§vwbZ‡`i AšÍf©y³ K‡i‡Qb|

28) Zvici Avwg Zvi m¤úÖ`v‡qi Dci AvKvk †_‡K †Kvb evwnbx AeZxY© Kwiwb Ges Avwg (evwnbx) AeZiYKvixI bv|

29) e¯Í~Zt G wQj GK gnvbv`| AZtci m‡½ m‡½ mevB ¯Í× n‡q †Mj|

30) ev›`v‡`i R‡b¨ Av‡ÿc †h, Zv‡`i Kv‡Q Ggb †Kvb im~jB AvMgb K‡iwb hv‡`i cÖwZ Zviv we`ª¤œc K‡i bv|

31) Zviv wK cÖZ¨ÿ K‡i bv, Zv‡`i c~‡e© Avwg KZ m¤úÖ`vq‡K aŸsm K‡iwQ †h, Zviv Zv‡`i g‡a¨ Avi wd‡i Avm‡e bv|

32) I‡`i mevB‡K mg‡eZ Ae¯’vq Avgvi `iev‡i Dcw¯’Z n‡ZB n‡e|

33) Zv‡`i R‡b¨ GKwU wb`k©b g„Z c„w_ex| Avwg G‡K mÄxweZ Kwi Ges Zv †_‡K Drcbœ Kwi km¨, Zviv Zv †_‡K fÿY K‡i|

34) Avwg Zv‡Z m„wó Kwi †LRyi I Av½y‡ii evMvb Ges cÖevwnZ Kwi Zv‡Z wbS©wiYx|

35) hv‡Z Zviv Zvi dj Lvq| Zv‡`i nvZ G‡K m„wó K‡i bv| AZtci Zviv K…ZÁZv cÖKvk K‡i bv †Kb?

36) cweÎ wZwb whwb hgxb †_‡K Drcbœ Dw™¢`‡K, Zv‡`iB gvbyl‡K Ges hv Zviv Rv‡b bv, Zvi cÖ‡Z¨K‡K †Rvov †Rvov K‡i m„wó K‡i‡Qb|

37) Zv‡`i R‡b¨ GK wb`k©b ivwÎ, Avwg Zv †_‡K w`b‡K AcmvwiZ Kwi, ZLbB Zviv AÜKv‡i †_‡K hvq|

38) m~h© Zvi wbw`©ó Ae¯’v‡b AveZ©b K‡i| GUv civµgkvjx, me©Á, Avjøvn&i wbqš¿Y|

39) P‡›`ªi R‡b¨ Avwg wewfbœ gbwhj wba©vwiZ K‡iwQ| Ae‡k‡l †m cyivZb LR©yi kvLvi Abyiƒc n‡q hvq|

40) m~h© bvMvj †c‡Z cv‡i bv P‡›`ªi Ges ivwÎ A‡MÖ P‡j bv w`‡bi& cÖ‡Z¨‡KB Avcb Avcb Kÿc‡_ mšÍiY K‡i|

41) Zv‡`i R‡b¨ GKwU wb`k©b GB †h, Avwg Zv‡`i mšÍvb-mšÍwZ‡K †evSvB †bŠKvq Av‡ivnY Kwi‡qwQ|

42) Ges Zv‡`i R‡b¨ †bŠKvi Abyiƒc hvbevnb m„wó K‡iwQ, hv‡Z Zviv Av‡ivnY K‡i|

43) Avwg B”Qv Ki‡j Zv‡`i‡K wbgw¾Z Ki‡Z cvwi, ZLb Zv‡`i R‡b¨ †Kvb mvnvh¨Kvix †bB Ges Zviv cwiÎvYI cv‡e bv|

44) wKšÍ~ AvgviB cÿ †_‡K K…cv Ges Zv‡`i‡K wKQy Kvj Rxe‡bvc‡fvM Kivi my‡hvM †`qvi Kvi‡Y Zv Kwi bv|

45) Avi hLb Zv‡`i‡K ejv nq, †Zvgiv mvg‡bi Avhve I †cQ‡bi Avhve‡K fq Ki, hv‡Z †Zvgv‡`i cÖwZ AbyMÖn Kiv nq, ZLb Zviv Zv AMÖvn¨ K‡i|

46) hLbB Zv‡`i cvjbKZ©vi wb‡`©kvejxi g‡a¨ †_‡K †Kvb wb‡`©k Zv‡`i Kv‡Q Av‡m, ZLbB Zviv Zv †_‡K gy‡L wdwi‡q †bq|

47) hLb Zv‡`i‡K ejv nq, Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K hv w`‡q‡Qb, Zv †_‡K e¨q Ki| ZLb Kv‡diiv gywgbMY‡K e‡j, B”Qv Ki‡jB Avjøvn& hv‡K LvIqv‡Z cvi‡Zb, Avgiv Zv‡K †Kb LvIqve? †Zvgiv †Zv ¯có weåvwšÍ‡Z cwZZ i‡qQ|

48) Zviv e‡j, †Zvgiv mZ¨ev`x n‡j ej GB Iqv`v K‡e c~Y© n‡e?

49) Zviv †Kej GKUv fqven k‡ãi A‡cÿv Ki‡Q, hv Zv‡`i‡K AvNvZ Ki‡e Zv‡`i cvi¯cwiK evKweZÛvKv‡j|

50) ZLb Zviv IwQqZ Ki‡ZI mÿg n‡e bv| Ges Zv‡`i cwievi-cwiR‡bi Kv‡QI wd‡i †h‡Z cvi‡e bv|

51) wksMvq duyK †`qv n‡e, ZLbB Zviv Kei †_‡K Zv‡`i cvjbKZ©vi w`‡K Qy‡U Pj‡e|

52) Zviv ej‡e, nvq Avgv‡`i `y‡f©vM! †K Avgv‡`i‡K wb`ªv¯’j †_‡K DwLZ Kij? ingvb Avjøvn& †Zv GiB Iqv`v w`‡qwQ‡jb Ges im~jMY mZ¨ e‡jwQ‡jb|

53) GUv †Zv n‡e †Kej GK gnvbv`| †m gyny‡Z©B Zv‡`i mevB‡K Avgvi mvg‡b Dcw¯’Z Kiv n‡e|

54) AvR‡Ki w`‡b KviI cÖwZ Ryjyg Kiv n‡e bv Ges †Zvgiv hv Ki‡e †Kej ZviB cÖwZ`vb cv‡e|

55) Gw`b RvbœvZxiv Avb‡›` gkMyj _vK‡e|

56) Zviv Ges Zv‡`i ¯¿xiv Dcweó _vK‡e Qvqvgq cwi‡e‡k Avm‡b †njvb w`‡q|

57) †mLv‡b Zv‡`i R‡b¨ _vK‡e dj-g~j Ges hv PvB‡e|

58) KiyYvgq cvjbKZ©vi cÿ †_‡K Zv‡`i‡K ejv n‡e mvjvg|

59) †n Acivaxiv! AvR †Zvgiv Avjv`v n‡q hvI|

60) †n ebx-Av`g! Avwg wK †Zvgv‡`i‡K e‡j ivwLwb †h, kqZv‡bi Gev`Z K‡iv bv, †m †Zvgv‡`i cÖKvk¨ kÎy?

61) Ges Avgvi Gev`Z Ki| GUvB mij c_|

62) kqZvb †Zvgv‡`i A‡bK `j‡K c_åó K‡i‡Q| ZeyI wK †Zvgiv eySwb?

63) GB †m Rvnvbœvg, hvi Iqv`v †Zvgv‡`i‡K †`qv n‡Zv|

64) †Zvgv‡`i Kzd‡ii Kvi‡Y AvR G‡Z cÖ‡ek Ki|

65) AvR Avwg Zv‡`i gy‡L †gvni Gu‡U †`e Zv‡`i nvZ Avgvi mv‡_ K_v ej‡e Ges Zv‡`i cv Zv‡`i K…ZK‡g©i mvÿ¨ †`‡e|

66) Avwg B"Qv Ki‡j Zv‡`i `„wó kw³ wejyß K‡i w`‡Z cviZvg, ZLb Zviv c‡_i w`‡K †`Šov‡Z PvB‡j †Kgb K‡i †`L‡Z †cZ!

67) Avwg B"Qv Ki‡j Zv‡`i‡K ¯^ ¯^ ¯’v‡b AvKvi weK…Z Ki‡Z cviZvg, d‡j Zviv Av‡MI Pj‡Z cviZ bv Ges †cQ‡bI wd‡i †h‡Z cviZ bv|

68) Avwg hv‡K `xN© Rxeb `vb Kwi, Zv‡K m„wóMZ c~e©ve¯’vq wdwi‡q †bB| ZeyI wK Zviv ey‡S bv?

69) Avwg im~j‡K KweZv wkÿv †`Bwb Ges Zv Zvi R‡b¨ †kvfbxqI bq| GUv †Zv GK Dc‡`k I cÖKvk¨ †KviAvb|

70) hv‡Z wZwb mZK© K‡ib RxweZ‡K Ges hv‡Z Kv‡di‡`i weiy‡× Awf‡hvM cÖwZwôZ nq|

71) Zviv wK †`‡L bv, Zv‡`i R‡b¨ Avwg Avgvi wbR nv‡Zi ‰Zix e¯Í~i Øviv PZz¯c` RšÍ~ m„wó K‡iwQ, AZtci ZvivB GMy‡jvi gvwjK|

72) Avwg GMy‡jv‡K Zv‡`i nv‡Z Amnvq K‡i w`‡qwQ| d‡j G‡`i KZK Zv‡`i evnb Ges KZK Zviv fÿY K‡i|

73) Zv‡`i R‡b¨ PZz¯c` RšÍ~i g‡a¨ A‡bK DcKvwiZv I cvbxq i‡q‡Q| ZeyI †Kb Zviv kyKwiqv Av`vq K‡i bv?

74) Zviv Avjøvn&i cwie‡Z© A‡bK Dcvm¨ MÖnY K‡i‡Q hv‡Z Zviv mvnvh¨cªvß n‡Z cv‡i|

75) A_P Gme Dcvm¨ Zv‡`i‡K mvnvh¨ Ki‡Z mÿg n‡e bv Ges GMy‡jv Zv‡`i evwnbx iƒ‡c a„Z n‡q Avm‡e|

76) AZGe Zv‡`i K_v †hb Avcbv‡K `ytwLZ bv K‡i| Avwg Rvwb hv Zviv †Mvc‡b K‡i Ges hv Zviv cÖKv‡k¨ K‡i|

77) gvbyl wK †`‡L bv †h, Avwg Zv‡K m„wó K‡iwQ exh© †_‡K? AZtci ZLbB †m n‡q †Mj cÖKvk¨ evKweZÛvKvix|

78) †m Avgvi m¤ú‡K© GK A™¢~Z K_v eY©bv K‡i, A_P †m wb‡Ri m„wó fy‡j hvq| †m e‡j †K RxweZ Ki‡e Aw¯'mg~n‡K hLb †mMy‡jv c‡P M‡j hv‡e?

79) ejyb, whwb cÖ_gevi †mMy‡jv‡K m„wó K‡i‡Qb, wZwbB RxweZ Ki‡eb| wZwb me©cÖKvi m„wó m¤ú‡K© mg¨K AeMZ|

80) whwb †Zvgv‡`i R‡b¨ meyR e„ÿ †_‡K AvMyb Drcbœ K‡ib| ZLb †Zvgiv Zv †_‡K AvMyb R¡vjvI|

81) whwb b‡fvgÛj I f~gÛj m„wó K‡i‡Qb, wZwbB wK Zv‡`i Abyiƒc m„wó Ki‡Z mÿg bb? n¨uv wZwb gnvmªóv, me©Á|

82) wZwb hLb †Kvb wKQy Ki‡Z B”Qv K‡ib, ZLb Zv‡K †Kej e‡j †`b, ÔnIÕ ZLbB Zv n‡q hvq|

83) AZGe cweÎ wZwb, huvi nv‡Z mewKQzi ivRZ¡ Ges ZuviB w`‡K †Zvgiv cÖZ¨vewZ©Z n‡e|

(37)mvddvZt

1) kc_ Zv‡`i hviv mvwie× n‡q `uvov‡bv,

2) AZtci agwK‡q fxwZ cÖ`k©bKvix‡`i,

3) AZtci gyL¯' Ave„wËKvix‡`i-

4) wbðq †Zvgv‡`i gvey` GK|

5) wZwb Avmgvb mg~n, hgxbI GZ`yf‡qi ga¨eZx© mewKQyi cvjbKZ©v Ges cvjbKZ©v D`qvPjmg~‡ni|

6) wbðq Avwg wbKUeZx© AvKvk‡K ZviKvivwRi Øviv my‡kvwfZ K‡iwQ|

7) Ges Zv‡K msiwÿZ K‡iwQ cÖ‡Z¨K Aeva¨ kqZvb †_‡K|

8) Iiv DaŸ© RM‡Zi †Kvb wKQz kªeY Ki‡Z cv‡i bv Ges Pvi w`K †_‡K Zv‡`i cÖwZ Dév wb‡ÿc Kiv nq|

9) I‡`i‡K weZvo‡bi D‡Ï‡k| I‡`i R‡b¨ i‡q‡Q weivgnxb kvw¯Í|

10) Z‡e †KD †Quv †g‡i wKQy ky‡b †dj‡j R¡jšÍ DévwcÛ Zvi cðv×veb K‡i|

11) Avcwb Zv‡`i‡K wR‡Ám Kiyb, Zv‡`i‡K m„wó Kiv KwVbZi, bv Avwg Ab¨ hv m„wó K‡iwQ? AvwgB Zv‡`i‡K m„wó K‡iwQ Gu‡Uj gvwU †_‡K|

12) eis Avcwb wem¥q †eva K‡ib Avi Zviv we`ªyc K‡i|

13) hLb Zv‡`i‡K †evSv‡bv nq, ZLb Zviv †ev‡S bv|

14) Zviv hLb †Kvb wb`k©b †`‡L ZLb we™ªƒc K‡i|

15) Ges e‡j, wKQyB bq, G‡h ¯có hv`y|

16) Avgiv hLb g‡i hve, Ges gvwU I nv‡o cwiYZ n‡q hve, ZLbI wK Avgiv cybiywÌZ ne?

17) Avgv‡`i wcZ…cyiylMYI wK?

18) ejyb, nu¨v Ges †Zvgiv n‡e jvwÃZ|

19) e¯Í~Zt †m DÌvb n‡e GKwU weKU kã gvÎ-hLb Zviv cÖZ¨ÿ Ki‡Z _vK‡e|

20) Ges ej‡e, `yf©vM¨ Avgv‡`i! GUvB †Zv cÖwZdj w`em|

21) ejv n‡e, GUvB dqmvjvi w`b, hv‡K †Zvgiv wg_¨v ej‡Z|

22) GKwÎZ Ki †MvbvnMvi‡`i‡K, Zv‡`i †`vmi‡`i‡K Ges hv‡`i Gev`Z Zviv KiZ|

23) Avjøvn& e¨ZxZ| AZtci Zv‡`i‡K cwiPvwjZ Ki Rvnvbœv‡gi c‡_,

24) Ges Zv‡`i‡K _vgvI, Zviv wRÁvwmZ n‡e;

25) †Zvgv‡`i wK nj †h, †Zvgiv G‡K Ac‡ii mvnvh¨ KiQ bv?

26) eis Zviv AvR‡Ki w`‡b AvZœmgc©YKvix|

27) Zviv G‡K Ac‡ii w`‡K gyL K‡i ci¯ci‡K wRÁvmvev` Ki‡e|

28) ej‡e, †Zvgiv †Zv Avgv‡`i Kv‡Q Wvb w`K †_‡K Avm‡Z|

29) Zviv ej‡e, eis †Zvgiv †Zv wek¦vmxB wQ‡j bv|

30) Ges †Zvgv‡`i Dci Avgv‡`i †Kvb KZ…Z¡ wQj bv, eis †ZvgivB wQ‡j mxgvjsNbKvix m¤úÖ`vq|

31) Avgv‡`i wec‡ÿ Avgv‡`i cvjbKZ©vi Dw³B mZ¨ n‡q‡Q| Avgv‡`i‡K AekB ¯^v` Av¯^v`b Ki‡Z n‡e|

32) Avgiv †Zvgv‡`i‡K c_åó K‡iwQjvg| KviY Avgiv wb‡RivB c_åó wQjvg|

33) Zviv mevB †mw`b kvwšÍ‡Z kixK n‡e|

34) Acivax‡`i mv‡_ Avwg Ggwb e¨envi K‡i _vwK|

35) Zv‡`i hLb ejv nZ, Avjøvn& e¨ZxZ †Kvb Dcvm¨ †&bB, ZLb Zviv J×Z¨ cÖ`k©b KiZ|

36) Ges ejZ, Avgiv wK GK D¤§v` Kwei K_vq Avgv‡`i Dcvm¨‡`i‡K cwiZ¨vM Kie|

37) bv, wZwb mZ¨mn AvMgb K‡i‡Qb Ges im~jM‡Yi mZ¨Zv ¯^xKvi K‡i‡Qb|

38) †Zvgiv Aek¨B †e`bv`vqK kvw¯Í Av¯^v`b Ki‡e|

39) †Zvgiv hv Ki‡Z, ZviB cÖwZdj cv‡e|

40) Z‡e Zviv bq, hviv Avjøvn&i evQvB Kiv ev›`v|

41) Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q wba©vwiZ iywh|

42) dj-g~j Ges Zviv m¤§vwbZ|

43) †bqvg‡Zi D`¨vbmg~n|

44) gy‡LvgywL n‡q Avm‡b Avmxb|

45) Zv‡`i‡K Ny‡i wd‡i cwi‡ekb Kiv n‡e ¯^”Q cvbcvÎ|

46) mykyå, hv cvbKvix‡`i R‡b¨ my¯^v`y|

47) Zv‡Z gv_v e¨_vi Dcv`vb †bB Ges Zviv Zv cvb K‡i gvZvjI n‡e bv|

48) Zv‡`i Kv‡Q _vK‡e bZ, AvqZ‡jvPbv ZiyYxMY|

49) †hb Zviv myiwÿZ wWg|

50) AZtci Zviv G‡K Ac‡ii w`‡K gyL K‡i wRÁvmvev` Ki‡e|

51) Zv‡`i GKRb ej‡e, Avgvi GK m½x wQj|

52) †m ejZ, Zzwg wK wek¦vm Ki †h,

53) Avgiv hLb g‡i hve Ges gvwU I nv‡o cwiYZ ne, ZLbI wK Avgiv cÖwZdj cÖvß ne?

54) Avjøvn ej‡eb, †Zvgiv wK Zv‡K DwK w`‡q †`L‡Z PvI?

55) Aci †m DwK w`‡q †`L‡e Ges Zv‡K Rvnvbœv‡gi gvSLv‡b †`L‡Z cv‡e|

56) †m ej‡e, Avjøvn&i Kmg, Zzwg †Zv Avgv‡K cÖvq aŸsmB K‡i w`‡qwQ‡j|

57) Avgvi cvjbKZ©vi AbyMÖn bv n‡j AvwgI †h †MÖdZviK…Z†`i mv‡_B Dcw¯'Z nZvg|

58) GLb Avgv‡`i Avi g„Zz¨ n‡e bv|

59) Avgv‡`i cÖ_g g„Zz¨ Qvov Ges Avgiv kvw¯Í cÖvßI ne bv|

60) wbðq GB gnv mvdj¨|

61) Ggb mvd‡j¨i R‡b¨ cwikªgx‡`i cwikªg Kiv DwPZ|

62) GB wK DËg Avc¨vqb, bv hv°zg e„ÿ?

63) Avwg hv‡jg‡`i R‡b¨ G‡K wec` K‡iwQ|

64) GwU GKwU e„ÿ, hv D`MZ nq Rvnvbœv‡gi g~‡j|

65) Gi My"Q kqZv‡bi g¯Í‡Ki gZ|

66) Kv‡diiv G‡K fÿY Ki‡e Ges Gi Øviv D`i c~Y© Ki‡e|

67) Z`ycwi Zv‡`i‡K †`qv n‡e| dzUšÍ cvwbi wgkªY,

68) AZtci Zv‡`i cÖZ¨veZ©b n‡e Rvnvbœv‡gi w`‡K|

69) Zviv Zv‡`i c~e©cyiyl‡`i‡K †c‡qwQj wec_Mvgx|

70) AZtci Zviv Z‡`i c`vsK Abymi‡Y Zrci wQj|

71) Zv‡`i c~‡e©I AMÖeZx©‡`i AwaKvsk wec_Mvgx n‡qwQj|

72) Avwg Zv‡`i g‡a¨ fxwZ cª`k©bKvix †cÖiY K‡iwQjvg|

73) AZGe jÿ¨ Kiyb, hv‡`i‡K fxwZcÖ`k©Y Kiv n‡qwQj, Zv‡`i cwiYwZ wK n‡q‡Q|

74) Z‡e Avjøvn&i evQvB Kiv ev›`v‡`i K_v wfbœ|

75) Avi b~n Avgv‡K †W‡KwQj| Avi wK PgrKvifv‡e Avwg Zvi Wv‡K mvov w`‡qwQjvg|

76) Avwg Zv‡K I Zvi cwievieM©‡K GK gnvmsKU †_‡K iÿv K‡iwQjvg|

77) Ges Zvi eskai‡`i‡KB Avwg Aewkó †i‡LwQjvg|

78) Avwg Zvi R‡b¨ cieZx©‡`i g‡a¨ G welq †i‡L w`‡qwQ †h,

79) wek¦evmxi g‡a¨ b~‡ni cÖwZ kvwšÍ ewl©Z †nvK|

80) Avwg Gfv‡eB mrKg© civqb‡`i‡K cyi¯‹…Z K‡i _vwK|

81) †m wQj Avgvi Cgvb`vi ev›`v‡`i Ab¨Zg|

82) AZtci Avwg Acivci mevB‡K wbgw¾Z K‡iwQjvg|

83) Avi b~n cš'x‡`iB GKRb wQj Beivnxg|

84) hLb †m Zvi cvjbKZ©vi wbKU myôz wP‡Ë Dcw¯'Z n‡qwQj,

85) hLb †m Zvi wcZv I m¤úÖ`vq‡K e‡jwQj: †Zvgiv wK‡mi Dcvmbv KiQ?

86) †Zvgiv wK Avjøvn& e¨ZxZ wg_¨v Dcvm¨ Kvgbv KiQ?

87) wek¦RM‡Zi cvjbKZ©v m¤ú‡K© †Zvgv‡`i aviYv wK?

88) AZtci †m GKevi ZviKv‡`i cÖwZ jÿ¨ Kij|

89) Ges ejj: Avwg cxwoZ|

90) AZtci Zviv Zvi cÖwZ wcV wdwi‡q P‡j †Mj|

91) AZtci †m Zv‡`i †`evj‡q, wM‡q XyKj Ges ejj: †Zvgiv Lv”Q bv †Kb?

92) †Zvgv‡`i wK nj †h, K_v ejQ bv?

93) AZtci †m cÖej AvNv‡Z Zv‡`i Dci Suvwc‡q coj|

94) ZLb †jvKRb Zvi w`‡K Qy‡U G‡jv fxZ-mš¿¯Í c‡`|

95) †m ejj: †Zvgiv ¯^n¯Í wbwg©Z cv_‡ii c~Rv Ki †Kb?

96) A_P Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K Ges †Zvgiv hv wbg©vY KiQ mevB‡K m„wó K‡i‡Qb|

97) Zviv ejj: Gi R‡b¨ GKwU wfZ wbg©vY Ki Ges AZtci Zv‡K AvMy‡bi ¯Í~‡c wb‡ÿc Ki|

98) Zvici Zviv Zvi weiy‡× gnv lohš¿ AvuU‡Z PvBj, wKšÍ~ Avwg Zv‡`i‡KB civf~Z K‡i w`jvg|

99) †m ejj: Avwg Avgvi cvjbKZ©vi w`‡K Pjjvg, wZwb Avgv‡K c_cÖ`k©b Ki‡eb|

100) †n Avgvi ciIqvi‡`Mvi! Avgv‡K GK mrcyÎ `vb Ki|

101) myZivs Avwg Zv‡K GK mnbkxj cy‡Îi mymsev` `vb Kijvg|

102) AZtci †m hLb wcZvi mv‡_ Pjv‡div Kivi eq‡m DcbxZ nj, ZLb Beivnxg Zv‡K ejj: erm! Avwg ¯^‡cœ †`wL‡h, †Zvgv‡K h‡en KiwQ; GLb †Zvgvi AwfgZ wK †`L| †m ejj: wcZv:! Avcbv‡K hv Av‡`k Kiv n‡q‡Q, ZvB Kiyb| Avjøvn& Pv‡n †Zv Avcwb Avgv‡K meiKvix cv‡eb|

103) hLb wcZv-cyÎ Df‡qB AvbyMZ¨ cÖKvk Kij Ges Beivnxg Zv‡K h‡en Kivi R‡b¨ kvwqZ Kij|

104) ZLb Avwg Zv‡K †W‡K ejjvg: †n Beivnxg,

105) Zzwg †Zv ¯^cœ‡K m‡Z¨ cwiYZ K‡i †`Lv‡j! Avwg Gfv‡eB mrKgx©‡`i‡K cÖwZ`vb w`‡q _vwK|

106) wbðq GUv GK my¯có cixÿv|

107) Avwg Zvi cwie‡Z© w`jvg h‡en Kivi R‡b¨ GK gnvb RšÍ~|

108) Avwg Zvi R‡b¨ G welqwU cieZx©‡`i g‡a¨ †i‡L w`‡qwQ †h,

109) Beivnx‡gi cÖwZ mvjvg ewl©Z †nvK|

110) Ggwbfv‡e Avwg mrKg©x‡`i‡K cÖwZ`vb w`‡q _vwK|

111) †m wQj Avgvi wek¦vmx ev›`v‡`i GKRb|

112) Avwg Zv‡K mymsev` w`‡qwQ Bmnv‡Ki, †m mrKg©x‡`i ga¨ †_‡K GKRb bex|

113) Zv‡K Ges BmnvK‡K Avwg eiKZ `vb K‡iwQ| Zv‡`i eskai‡`i g‡a¨ KZK mrKgx© Ges KZK wb‡R‡`i Dci ¯có RyjygKvix|

114) Avwg AbyMÖn K‡iwQjvg g~mv I nviy‡bi cÖwZ|

115) Zv‡`i‡K I Zv‡`i m¤úÖ`vq‡K D×vi K‡iwQ gnv msKU †_‡K|

116) Avwg Zv‡`i‡K mvnvh¨ K‡iwQjvg, d‡j ZvivB wQj weRqx|

117) Avwg Dfq‡K w`‡qwQjvg my¯có wKZve|

118) Ges Zv‡`i‡K mij c_ cÖ`k©b K‡iwQjvg|

119) Avwg Zv‡`i R‡b¨ cieZx©‡`i g‡a¨ G welq †i‡L w`‡qwQ †h,

120) g~mv I nviy‡bi cÖwZ mvjvg ewl©Z †nvK|

121) Gfv‡e Avwg mrKg©x‡`i‡K cÖwZ`vb w`‡q _vwK|

122) Zviv Df‡qB wQj Avgvi wek¦vmx ev›`v‡`i Ab¨Zg|

123) wbðqB Bwjqvm wQj im~j|

124) hLb †m Zvi m¤úÖ`vq‡K ejj: †Zvgiv wK fq Ki bv ?

125) †Zvgiv wK ev'Avj †`eZvi Gev`Z Ki‡e Ges m‡ev©Ëg mªóv‡K cwiZ¨vM Ki‡e|

126) whwb Avjøvn& †Zvgv‡`i cvjbKZ©v Ges †Zvgv‡`i c~e©cyiyl‡`i cvjbKZ©v?

127) AZtci Zviv Zv‡K wg_¨v cÖwZcbœ Kij| AZGe Zviv Aek¨B †MÖdZvi n‡q Avm‡e|

128) wKšÍ~ Avjøvn& Zv'Avjvi LuvwU ev›`vMY bq|

129) Avwg Zvi R‡b¨ cieZx©‡`i g‡a¨ G wel‡q †i‡L w`‡qwQ †h,

130) Bwjqv‡mi cÖwZ mvjvg ewl©Z †nvK!

131) Gfv‡eB Avwg mrKg©x‡`i‡K cÖwZ`vb w`‡q _vwK|

132) †m wQj Avgvi wek¦vmx ev›`v‡`i AšÍf©~³|

133) wbðq j~Z wQ‡jb im~jM‡Yi GKRb|

134) hLb Avwg Zv‡KI Zvi cwiev‡ii mevB‡K D×vi K‡iwQjvg;

135) wKšÍ~ GK e„×v‡K Qvov; †m Ab¨vb¨‡`i m‡½ †_‡K wM‡qwQj|

136) AZtci Aewkó‡`i‡K Avwg mg~‡j DrcvwUZ K‡iwQjvg|

137) †Zvgiv †Zvgv‡`i aŸsm ¯Í~‡ci Dci w`‡q Mgb Ki †fvi †ejvq

138) Ges mÜ¨vq, Zvi c‡iI wK †Zvgiv †evS bv?

139) Avi BDbymI wQ‡jb cqM¤¦iM‡Yi GKRb|

140) hLb cvwj‡q wZwb †evSvB †bŠKvq wM‡q †cuŠ‡QwQ‡jb|

141) AZtci jUvix (myiwZ) Kiv‡j wZwb †`vlx mve¨¯Í n‡jb|

142) AZtci GKwU gvQ Zuv‡K wM‡j †djj, ZLb wZwb Acivax MY¨ n‡qwQ‡jb|

143) hw` wZwb Avjøvn&i Zmexn cvV bv Ki‡Zb,

144) Z‡e Zuv‡K †KqvgZ w`em ch©šÍ gv‡Qi †c‡UB _vK‡Z nZ|

145) AZtci Avwg Zuv‡K GK we¯ÍxY©-weRb cÖvšÍ‡i wb‡ÿc Kijvg, ZLb wZwb wQ‡jb iyMœ|

146) Avwg Zuvi Dci GK jZvwewkó e„ÿ D`MZ Kijvg|

147) Ges Zuv‡K, jÿ ev Z‡ZvwaK †jv‡Ki cÖwZ †cÖiY Kijvg|

148) Zviv wek¦vm ¯’vcb Kij AZtci Avwg Zv‡`i‡K wba©vwiZ mgq ch©šÍ Rxe‡bvc‡fvM Ki‡Z w`jvg|

149) Gevi Zv‡`i‡K wR‡Ám Kiyb, †Zvgvi cvjbKZ©vi R‡b¨ wK Kb¨v mšÍvb i‡q‡Q Ges Zv‡`i R‡b¨ wK cyÎ-mšÍvb|

150) bv wK Avwg Zv‡`i Dcw¯’wZ‡Z †d‡ikZvMY‡K bvixiƒ‡c m„wó K‡iwQ?

151) †R‡bv, Zviv gbMov Dw³ K‡i †h,

152) Avjøvn& mšÍvb Rb¥ w`‡q‡Qb| wbðq Zviv wg_¨vev`x|

153) wZwb wK cyÎ-mšÍv‡bi ¯’‡j Kb¨v-mšÍvb cQ›` K‡i‡Qb?

154) †Zvgv‡`i wK nj? †Zvgv‡`i G †Kgb wmÜvšÍ?

155) †Zvgiv wK Abyaveb Ki bv?

156) bv wK †Zvgv‡`i Kv‡Q my¯có †Kvb `jxj i‡q‡Q?

157) †Zvgiv mZ¨ev`x n‡j †Zvgv‡`i wKZve Avb|

158) Zviv Avjøvn& I wR¡b‡`i g‡a¨ m¤úK© mve¨¯Í K‡i‡Q, A_P wR¡‡biv Rv‡b †h, Zviv †MÖdZvi n‡q Avm‡e|

159) Zviv hv e‡j Zv †_‡K Avjøvn& cweÎ|

160) Z‡e hviv Avjøvn&i wbôvevb ev›`v, Zviv †MÖdZvi n‡q Avm‡e bv|

161) AZGe †Zvgiv Ges †Zvgiv hv‡`i Dcvmbv Ki,

162) Zv‡`i KvD‡KB †Zvgiv Avjøvn& m¤ú‡K© weåvšÍ Ki‡Z cvi‡e bv|

163) kyaygvÎ Zv‡`i Qvov hviv Rvnvbœv‡g †cuŠQv‡e|

164) Avgv‡`i cÖ‡Z¨‡Ki Rb¨ i‡q‡Q wbw`©ó ¯’vb|

165) Ges AvgivB mvwie×fv‡e `Ûvqgvb _vwK|

166) Ges AvgivB Avjøvn&i cweÎZv †NvlYv Kwi|

167) Zviv †Zv ejZ:

168) hw` Avgv‡`i Kv‡Q c~e©eZx©‡`i †Kvb Dc‡`k _vKZ,

169) Z‡e Avgiv Aek¨B Avjøvn&i g‡bvbxZ ev›`v nZvg|

170) e¯Í~Zt Zviv GB †KviAvb‡K A¯^xKvi K‡i‡Q| GLb kxNÖB Zviv †R‡b wb‡Z cvi‡e,

171) Avgvi ivm~j I ev›`vM‡Yi e¨vcv‡i Avgvi GB evK¨ mZ¨ n‡q‡Q †h,

172) Aek¨B Zviv mvnvh¨ cÖvß nq|

173) Avi Avgvi evwnbxB nq weRqx|

174) AZGe Avcwb wKQzKv‡ji R‡b¨ Zv‡`i‡K D‡cÿv Kiyb|

175) Ges Zv‡`i‡K †`L‡Z _vKzb| kxNÖB ZvivI Gi cwiYvg †`‡L †b‡e|

176) Avgvi Avhve wK Zviv `ªyZ Kvgbv K‡i?

177) AZtci hLb Zv‡`i Avw½bvq Avhve bvwhj n‡e, ZLb hv‡`i‡K mZK© Kiv n‡qwQj, Zv‡`i mKvj †ejvwU n‡e LyeB g›`|

178) Avcwb wKQyKv‡ji R‡b¨ Zv‡`i‡K D‡cÿv Kiyb|

179) Ges †`L‡Z _vKzb, kxNªB ZvivI Gi cwiYvg †`‡L †b‡e|

180) cweÎ Avcbvi ciIqvi‡`Mv‡ii mËv, wZwb m¤§vwbZ I cweÎ hv Zviv eY©bv K‡i Zv †_‡K|

181) cqM¤¦iM‡Yi cÖwZ mvjvg ewl©Z †nvK|

182) mg¯Í cÖksmv wek¦cvjK Avjøvn&i wbwgË|

(38) mv`t (88)

1) †Qvqv`| kc_ Dc‡`kc~Y© †KviAv‡bi,

2) eis hviv Kv‡di, Zviv AnsKvi I we‡ivwaZvq wjß|

3) Zv‡`i Av‡M Avwg KZ Rb‡Mvôx‡K aŸsm K‡iwQ, AZtci Zviv AvZ©bv` Ki‡Z kyiy K‡i‡Q wKšÍ~ Zv‡`i wb®K…wZ jv‡fi mgq wQj bv|

4) Zviv wem¥q‡eva K‡i †h, Zv‡`iB Kv‡Q Zv‡`i g‡a¨ †_‡K GKRb mZK©Kvix AvMgb K‡i‡Qb| Avi Kv‡diiv e‡j G-‡Zv GK wg_¨vPvix hv`yKi|

5) †m wK eny Dcv‡m¨i cwie‡Z© GK Dcv‡m¨i Dcvmbv mve¨¯Í K‡i w`‡q‡Q| wbðq GUv GK wem¥qKi e¨vcvi|

6) Zv‡`i KwZcq wewkó e¨w³ GK_v e‡j cÖ¯’vb K‡i †h, †Zvgiv P‡j hvI Ges †Zvgv‡`i Dcvm¨‡`i c~Rvq `„p _vK| wbðqB G e³e¨ †Kvb we‡kl D‡Ï‡k¨ cÖ‡Yvw`Z|

7) Avgiv mv‡eK a‡g© G ai‡bi K_v kywbwb| GUv gbMov e¨vcvi ‰e bq|

8) Avgv‡`i ga¨ †_‡K kyay wK ZviB cÖwZ Dc‡`k evbx AeZxY© nj? e¯Í~Zt Iiv Avgvi Dc‡`k m¤ú‡K© mw›`nvb; eis Iiv GLbI Avgvi gvi Av¯^v`b K‡iwb|

9) bv wK Zv‡`i Kv‡Q Avcbvi civµvšÍ `qvevb cvjbKZ©vi ing‡Zi †Kvb fvÛvi i‡q‡Q?

10) bvwK b‡fvgÛj, f~gÛj I GZ`yf‡qi ga¨eZx© mewKQzi Dci Zv‡`i mvgªvR¨ i‡q‡Q? _vK‡j Zv‡`i AvKv‡k Av‡ivnY Kiv DwPZ iwk Szwj‡q|

11) G‡ÿ‡Î eny evwnbxi g‡a¨ I‡`iI GK evwnbx Av‡Q, hv civwRZ n‡e|

12) Zv‡`i c~‡e©I wg_¨v‡ivc K‡iwQj b~‡ni m¤úÖ`vq, Av`, KxjK wewkó †divDb,

13) mvgy`, jy‡Zi m¤úÖ`vq I AvBKvi †jv‡Kiv| GivB wQj eny evwnbx|

14) G‡`i cÖ‡Z¨‡KB cqM¤¦iM‡Yi cªwZ wg_¨v‡ivc K‡i‡Q| d‡j Avgvi Avhve cªwZwôZ n‡q‡Q|

15) †Kej GKwU gnvbv‡`i A‡cÿv Ki‡Q, hv‡Z `g †djvi AeKvk _vK‡e bv|

16) Zviv e‡j, †n Avgv‡`i ciIqvi‡`Mvi, Avgv‡`i cÖvc¨ Ask wnmve w`e‡mi Av‡MB w`‡q `vI|

17) Zviv hv e‡j Zv‡Z Avcwb mei Kiyb Ges Avgvi kw³kvjx ev›`v `vD`‡K m¥iY Kiyb| †m wQj Avgvi cÖwZ cªZ¨veZ©bkxj|

18) Avwg ce©Zgvjv‡K Zvi AbyMvgx K‡i w`‡qwQjvg, Zviv mKvj-mÜ¨vq Zvi mv‡_ cweÎZv †NvlYv KiZ;

19) Avi cÿxKzj‡KI, hviv Zvi Kv‡Q mg‡eZ nZ| mevB wQj Zuvi cÖwZ cÖZ¨veZ©bkxj|

20) Avwg Zuvi mvgªvR¨‡K my`„p K‡iwQjvg Ges Zuv‡K w`‡qwQjvg cÖÁv I dqmvjvKvix evMœxZv|

21) Avcbvi Kv‡Q `vex`vi‡`i e„Ëvš— †cuŠ‡Q‡Q, hLb Zviv cÖvPxi wW½x‡q Gev`Z Lvbvq cÖ‡ek K‡iwQj|

22) hLb Zviv `vD‡`i Kv‡Q AbycÖ‡ek Kij, ZLb †m mš¿¯Í n‡q coj| Zviv ejj: fq Ki‡eb bv; Avgiv wee`gvb `ywU cÿ, G‡K Ac‡ii cÖwZ evovevwo K‡iwQ| AZGe, Avgv‡`i g‡a¨ b¨vqwePvi Kiyb, AwePvi Ki‡eb bv| Avgv‡`i‡K mij c_ cÖ`k©b Kiyb|

23) †m Avgvi fvB, †m wbivbeŸB `y¤¦vi gvwjK Avi Avwg gvwjK GKwU gv`x `y¤¦vi| GiciI †m e‡j: GwUI Avgv‡K w`‡q `vI| †m K_vevZ©vq Avgvi Dci ej cÖ‡qvM K‡i|

24) `vD` ejj: †m †Zvgvi `y¤¦vwU‡K wb‡Ri `y¤¦vMy‡jvi mv‡_ mshy³ Kivi `vex K‡i †Zvgvi cÖwZ AwePvi K‡i‡Q| kixK‡`i A‡b‡KB G‡K Ac‡ii cÖwZ Ryjyg K‡i _v‡K| Z‡e Zviv K‡i bv, hviv Avjøvn&i cÖwZ wek¦vmx I mrKg© m¤úv`bKvix| Aek¨ Ggb †jv‡Ki msL¨v Aí| `vD‡`i †Lqvj nj †h, Avwg Zv‡K cixÿv KiwQ| AZtci †m Zvi cvjbKZ©vi Kv‡Q ÿgv cÖv\_©bv Kij, †mR`vq jywU‡q coj Ges Zuvi w`‡K cÖZ¨veZ©b Kij|

25) Avwg Zvi †m Aciva ÿgv Kijvg| wbðq Avgvi Kv‡Q Zvi R‡b¨ i‡q‡Q D"P gZ©ev I my›`i Avevm¯'j|

26) †n `vD`! Avwg †Zvgv‡K c„w_ex‡Z cÖwZwbwa K‡iwQ, AZGe, Zzwg gvby‡li gv‡S b¨vqm½Zfv‡e ivRZ¡ Ki Ges †Lqvj-Lykxi AbymiY K‡iv bv| Zv †Zvgv‡K Avjøvn&i c_ †_‡K wePz¨Z K‡i †`‡e| wbðq hviv Avjøvn&i c\_ †\_‡K wePz¨Z nq, Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q K‡Vvi kvw¯Í, G Kvi‡Y †h, Zviv wnmvew`em‡K f~‡j hvq|

27) Avwg Avmgvb-hgxb I GZ`yf‡qi ga¨eZx© †Kvb wKQz Ah\_v m„wó Kwiwb| GUv Kv‡di‡`i aviYv| AZGe, Kv‡di‡`i R‡b¨ i‡q‡Q `~‡f©vM A_©vr Rvnvbœvg|

28) Avwg wK wek¦vmx I mrKg©x‡`i‡K c„w\_ex‡Z wech©q m„wóKvix Kv‡di‡`i mgZzj¨ K‡i †`e? bv †Lv`vfxiy‡`i‡K cvcvPvix‡`i m¤§vb K‡i †`e|

29) GwU GKwU eiKZgq wKZve, hv Avwg Avcbvi cÖwZ eiKZ wn‡m‡e AeZxY© K‡iwQ, hv‡Z gvbyl Gi AvqvZm~n jÿ¨ K‡i Ges eyw×gvbMY †hb Zv Abyaveb K‡i|

30) Avwg `vD`‡K †mvjvqgvb `vb K‡iwQ| †m GKRb DËg ev›`v| †m wQj cÖZ¨veZ©bkxj|

31) hLb Zvi mvg‡b Aciv‡n DrK…ó Ak¦ivwR †ck Kiv nj,

32) ZLb †m ejj: Avwg †Zv Avgvi ciIqvi‡`Mv‡ii m¥i‡Y we¯§„Z n‡q m¤ú‡`i gneŸ‡Z gy» n‡q c‡owQ-GgbwK m~h© Wy‡e †M‡Q|

33) GMy‡jv‡K Avgvi Kv‡Q wdwi‡q Avb| AZtci †m Zv‡`i cv I Mj‡`k †Q`b Ki‡Z kyiy Kij|

34) Avwg †mvjvqgvb‡K cixÿv Kijvg Ges †i‡L w`jvg Zvi wmsnvm‡bi Dci GKwU wb¯cÖvY †`n| AZtci †m iyRy nj|

35) †mvjvqgvb ejj: †n Avgvi cvjbKZ©v, Avgv‡K gvd Kiyb Ges Avgv‡K Ggb mvgªvR¨ `vb Kiyb hv Avgvi c‡i Avi †KD †c‡Z cvi‡e bv| wbðq Avcwb gnv`vZv|

36) ZLb Avwg evZvm‡K Zvi AbyMZ K‡i w`jvg, hv Zvi nyKz‡g Aev‡a cÖevwnZ nZ †hLv‡b †m †cuŠQv‡Z PvBZ|

37) Avi mKj kqZvb‡K Zvi Aaxb K‡i w`jvg A_©r, hviv wQj cÖvmv` wbg©vYKvix I Wyeyix|

38) Ges Ab¨ AviI A‡bK‡K Aaxb K‡i w`jvg, hviv Ave× _vKZ k„•L‡j|

39) GMy‡jv Avgvi AbyMÖn, AZGe, GMy‡jv KvD‡K `vI A_ev wb‡R †i‡L `vI-Gi †Kvb wn‡me w`‡Z n‡e bv|

40) wbðq Zvi R‡b¨ Avgvi Kv‡Q i‡q‡Q gh©v`v I kyf cwiYwZ|

41) m¥iY KiyY, Avgvi ev›`v AvBqy¨‡ei K_v, hLb †m Zvi cvjbKZ©v‡K Avnevb K‡i ejj: kqZvb Avgv‡K hš¿Yv I Kó †cŠwQ‡q‡Q|

42) Zzwg †Zvgvi cv w`‡q f~wg‡Z AvNvZ Ki| SiYv wbM©Z nj †Mvmj Kivi R‡b¨ kxZj I cvb Kivi R‡b¨|

43) Avwg Zv‡K w`jvg Zvi cwiRbeM© I Zv‡`i gZ AviI A‡bK Avgvi cÿ †_‡K ingZ¯^ifc Ges eyw×gvb‡`i R‡b¨ Dc‡`k¯^ifc|

44) Zzwg †Zvgvi nv‡Z GK gy‡Vv Z…Ykjv bvI, ZØviv AvNvZ Ki Ges kc_ f½ K‡iv bv| Avwg Zv‡K †cjvg meiKvix| PgrKvi ev›`v †m| wbðq †m wQj cÖZ¨veZ©bkxj|

45) m¥iY Kiyb, nvZ I †Pv‡Li AwaKvix Avgvi ev›`v Beivnxg, BmnvK I BqvKz‡ei K_v|

46) Avwg Zv‡`i GK we‡kl MyY Z_v ciKv‡ji m¥iY Øviv ¯^vZš¿¨ `vb K‡iwQjvg|

47) Avi Zviv Avgvi Kv‡Q g‡bvbxZ I mr‡jvK‡`i AšÍf©y³|

48) m¥iY KiyY, BmgvCj, Avj Bqvmv I hyjwKd&‡ji K_v| Zviv cÖ‡Z¨‡KB MybxRb|

49) G GK gnr Av‡jvPbv| †Lv`vfxiy‡`i R‡b¨ i‡q‡Q DËg wVKvbv-

50) Z_v ¯'vqx emev‡mi RvbœvZ; Zv‡`i R‡b¨ Zvi Øvi D¤§y³ i‡q‡Q|

51) †mLv‡b Zviv †njvb w`‡q em‡e| Zviv †mLv‡b PvB‡e A‡bK dj-g~j I cvbxq|

52) Zv‡`i Kv‡Q _vK‡e AvbZbqbv mgeq¯‹v igYxMY|

53) †Zvgv‡`i‡K GiB cÖwZkÖywZ †`qv n‡"Q wePvi w`e‡mi R‡b¨|

54) GUv Avgvi †`qv wiwhK hv †kl n‡e bv|

55) GUv‡Zv kyb‡j, GLb `yó‡`i R‡b¨ i‡q‡Q wbK…ó wVKvbv

56) Z_v Rvnvbœvg| Zviv †mLv‡b cÖ‡ek Ki‡e| AZGe, KZ wbK…ó †mB Avevm ¯'j|

57) GUv DËß cvwb I cu~R; AZGe Zviv G‡K Av¯^v`b KiyK|

58) G ai‡bi AviI wKQy kvw¯Í Av‡Q|

59) GB †Zv GK`j †Zvgv‡`i mv‡_ cÖ‡ek Ki‡Q| Zv‡`i R‡b¨ Awfb›`b †bB Zviv †Zv Rvnvbœv‡g cÖ‡ek Ki‡e|

60) Zviv ej‡e, †Zvgv‡`i R‡b¨ I †Zv Awfb›`b †bB| †ZvgivB Avgv‡`i‡K G wec‡`i m¤§yLxb K‡iQ| AZGe, GwU KZB bv N„Y¨ Avevm¯'j|

61) Zviv ej‡e, †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, †h Avgv‡`i‡K Gi m¤§yLxb K‡i‡Q, Avcwb Rvnvbœv‡g Zvi kvw¯Í wØMyY K‡i w`b|

62) Zviv AviI ej‡e, Avgv‡`i wK nj †h, Avgiv hv‡`i‡K g›` †jvK e‡j MY¨ KiZvg, Zv‡`i‡K GLv‡b †`LwQ bv|

63) Avgiv wK A‡nZzK Zv‡`i‡K VvÆvi cvÎ K‡i wb‡qwQjvg, bv Avgv‡`i `„wó fyj Ki‡Q?

64) GUv A_©vr Rvnvbœvgx‡`i cvi¯úwiK evK-weZÛv Aek¨¤¢vex|

65) ejyb, Avwg †Zv GKRb mZK©Kvix gvÎ Ges GK civµgkvjx Avjøvn& e¨ZxZ †Kvb Dcvm¨ †bB|

66) wZwb Avmgvb-hgxb I GZ`yf‡qi ga¨eZx© me wKQzi cvjbKZ©v, civµgkvjx, gvR©bvKvix|

67) ejyb, GwU GK gnvmsev`,

68) hv †_‡K †Zvgiv gyL wdwi‡q wb‡qQ|

69) EaŸ© RMr m¤ú‡K© Avgvi †Kvb Ávb wQj bv hLb †d‡ikZviv K_vevZ©v ejwQj|

70) Avgvi Kv‡Q G IntxB Av‡m †h, Avwg GKRb ¯có mZK©Kvix|

71) hLb Avcbvi cvjbKZ©v †d‡ikZvMY‡K ej‡jb, Avwg gvwUi gvbyl m„wó Kie|

72) hLb Avwg Zv‡K mylg Kie Ges Zv‡Z Avgvi iƒn dzu‡K †`e, ZLb †Zvgiv Zvi m¤§y‡L †mR`vq bZ n‡q †h‡qv|

73) AZtci mg¯Í †d‡ikZvB GK‡hv‡M †mR`vq bZ nj&,

74) wKšÍ~ Bejxm; †m AnsKvi Kij Ges A¯^xKviKvix‡`i AšÍf©y³ n‡q †Mj|

75) Avjøvn& ej‡jb, †n Bejxm, Avwg ¯^n‡¯Í hv‡K m„wó K‡iwQ, Zvi m¤§y‡L †mR`v Ki‡Z †Zvgv‡K wK‡m evav w`j? Zzwg AnsKvi Ki‡j, bv Zzwg Zvi †P‡q D”P gh©v`v m¤úbœ?

76) †m ejj: Avwg Zvi †P‡q DËg Avcwb Avgv‡K AvMy‡bi Øviv m„wó K‡i‡Qb, Avi Zv‡K m„wó K‡i‡Qb gvwUi Øviv|

77) Avjøvn& ej‡jb: †ei n‡q hv, GLvb †_‡K| KviY, ZzB Awfkß|

78) †Zvi cÖwZ Avgvi G Awfkvc wePvi w`em ch©šÍ ¯'vqx n‡e|

79) †m ejj: †n Avgvi cvjbKZ©v, Avcwb Avgv‡K cybiyÌvb w`em ch©šÍ AeKvk w`b|

80) AvjøAn ej‡jb: †Zv‡K AeKvk †`qv nj|

81) †m mg‡qi w`b ch©šÍ hv Rvbv|

82) †m ejj, Avcbvi Bhh‡Zi Kmg, Avwg Aek¨B Zv‡`i mevB‡K wec_Mvgx K‡i †`e|

83) Z‡e Zv‡`i g‡a¨ hviv Avcbvi LuvwU ev›`v, Zv‡`i‡K Qvov|

84) Avjøvn& ej‡jb: ZvB wVK, Avi Avwg mZ¨ ejwQ-

85) †Zvi Øviv Avi Zv‡`i g‡a¨ hviv †Zvi AbymiY Ki‡e Zv‡`i Øviv Avwg Rvnvbœvg c~Y© Kie|

86) ejyb, Avwg †Zvgv‡`i Kv‡Q †Kvb cÖwZ`vb PvB bv Avi Avwg †jŠwKKZvKvixI bB|

87) GUv †Zv wek¦evmxi R‡b¨ GK Dc‡`k gvÎ|

88) †Zvgiv wKQy Kvj c‡i Gi msev` Aek¨B Rvb‡Z cvi‡e|

(39) hygvit75

1) wKZve AeZxY© n‡q‡Q civµgkvjx, cÖÁvgq Avjøvn&i cÿ †_‡K|

2) Avwg Avcbvi cÖwZ G wKZve h_v_©iƒ‡c bvwhj K‡iwQ| AZGe, Avcwb wbôvi mv‡_ Avjøvn&i Gev`Z Kiyb|

3) †R‡b ivLyb, wbôvc~Y© Gev`Z Avjøvn&iB wbwgË| hviv Avjøvn& e¨ZxZ Aci‡K Dcvm¨iƒ‡c MÖnY K‡i †i‡L‡Q Ges e‡j †h, Avgiv Zv‡`i Gev`Z G R‡b¨B Kwi, †hb Zviv Avgv‡`i‡K Avjøvn&i wbKUeZx© K‡i †`q| wbðq Avjøvn& Zv‡`i g‡a¨ Zv‡`i cvi¯cwiK we‡ivac~Y© wel‡qi dqmvjv K‡i †`‡eb| Avjøvn& wg_¨vev`x Kv‡di‡K mrc‡_ cwiPvwjZ K‡ib bv|

4) Avjøvn& hw` mšÍvb MÖnY Kivi B”Qv Ki‡Zb, Z‡e Zuvi m„wói ga¨ †_‡K hv wKQy B”Qv g‡bvbxZ Ki‡Zb, wZwb cweÎ| wZwb Avjøvn&, GK civµgkvjx|

5) wZwb Avmgvb I hgxb m„wó K‡i‡Qb h_vh_fv‡e| wZwb ivwÎ‡K w`em Øviv Av”Qvw`Z K‡ib Ges w`em‡K ivwÎ Øviv Av”Qvw`Z K‡ib Ges wZwb myh© I P›`ª‡K Kv‡R wbhy³ K‡i‡Qb cÖ‡Z¨‡KB wePiY K‡i wbw`©ó mgqKvj ch©šÍ| †R‡b ivLyb, wZwb civµgkvjx, ÿgvkxj|

6) wZwb m„wó K‡i‡Qb †Zvgv‡`i‡K GKB e¨w³ †_‡K| AZtci Zv †_‡K Zvi hyMj m„wó K‡i‡Qb Ges wZwb †Zvgv‡`i R‡b¨ AvU cÖKvi PZy®c` RšÍ~ AeZxY© K‡i‡Qb| wZwb †Zvgv‡`i‡K m„wó K‡i‡Qb †Zvgv‡`i gvZ…M‡f© ch©vqµ‡g G‡Ki ci GK wÎwea AÜKv‡i| wZwb Avjøvn& †Zvgv‡`i cvjbKZ©v, mvgªvR¨ ZuviB| wZwb e¨ZxZ †Kvb Dcvm¨ †bB| AZGe, †Zvgiv †Kv_vq weåvšÍ n”Q?

7) hw` †Zvgiv A¯^xKvi Ki, Z‡e Avjøvn& †Zvgv‡`i †_‡K †eciIqv| wZwb Zuvi ev›`v‡`i Kv‡di n‡q cov cQ›` K‡ib bv| cÿvšÍ‡i hw` †Zvgiv K…ZÁ nI, Z‡e wZwb †Zvgv‡`i R‡b¨ Zv cQ›` K‡ib| G‡Ki cvc fvi A‡b¨ enb Ki‡e bv| AZtci †Zvgiv †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi Kv‡Q wd‡i hv‡e| wZwb †Zvgv‡`i‡K †Zvgv‡`i Kg© m¤¦‡Ü AewnZ Ki‡eb| wbðq wZwb AšÍ‡ii welq m¤ú‡K©I AeMZ|

8) hLb gvbyl‡K `ytL-Kó ¯ck© K‡i, ZLb †m GKvMÖwP‡Ë Zvi cvjbKZ©v‡K Wv‡K, AZtci wZwb hLb Zv‡K †bqvgZ `vb K‡ib, ZLb †m K‡ói K_v we¯§„Z n‡q hvq, hvi R‡b¨ c~‡e© †W‡KwQj Ges Avjøvn&i mgKÿ w¯’i K‡i; hv‡Z K‡i Aci‡K Avjøvn&i c_ †_‡K weåvšÍ K‡i| ejyb, Zzwg †Zvgvi Kydi mnKv‡i wKQyKvj Rxe‡bvc‡fvM K‡i bvI| wbðq Zzwg Rvnvbœvgx‡`i AšÍf©~³|

9) †h e¨w³ ivwÎKv‡j †mR`vi gva¨‡g A_ev `uvwo‡q Gev`Z K‡i, ciKv‡ji AvksKv iv‡L Ges Zvi cvjbKZ©vi ingZ cÖZ¨vkv K‡i, †m wK Zvi mgvb, †h Giƒc K‡i bv; ejyb, hviv Rv‡b Ges hviv Rv‡b bv; Zviv wK mgvb n‡Z cv‡i? wPšÍv-fvebv †Kej ZvivB K‡i, hviv eyw×gvb|

10) ejyb, †n Avgvi wek¦vmx ev›`vMY! †Zvgiv †Zvgv‡`i cvjbKZ©v‡K fq Ki| hviv G `ywbqv‡Z mrKvR K‡i, Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q cyY¨| Avjøvni c„w_ex cÖk¯Í| hviv meiKvix, ZvivB Zv‡`i cyi¯‹vi cvq AMwYZ|

11) ejyb, Avwg wbôvi mv‡_ Avjøvn&i Gev`Z Ki‡Z Avw`ó n‡qwQ|

12) AviI Avw`ó n‡qwQ, me© cÖ_g wb‡`©k cvjbKvix nIqvi R‡b¨|

13) ejyb, Avwg Avgvi cvjbKZ©vi Aeva¨ n‡j GK gnvw`e‡mi kvw¯Íi fq Kwi|

14) ejyb, Avwg wbôvi mv‡_ Avjøvn& Zv'AvjviB Gev`Z Kwi|

15) AZGe, †Zvgiv Avjøvni cwie‡Z© hvi B”Qv Zvi Gev`Z Ki| ejyb, †Kqvg‡Zi w`b ZvivB †ekx ÿwZMÖ¯Í n‡e, hviv wb‡R‡`i I cwievie‡M©i Zid †_‡K ÿwZMÖ¯Í n‡e| †R‡b ivL, GUvB my¯có ÿwZ|

16) Zv‡`i R‡b¨ Dci w`K †_‡K Ges bx‡Pi w`K †_‡K AvMy‡bi †gNgvjv _vK‡e| G kvw¯Í Øviv Avjøvn& Zuvi ev›`v‡`i‡K mZK© K‡ib †h, †n Avgvi ev›`vMY, Avgv‡K fq Ki|

17) hviv kqZvbx kw³i c~Rv-AP©bv †_‡K `~‡i _v‡K Ges Avjøvn& AwfgyLx nq, Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q mymsev`| AZGe, mymsev` w`b Avgvi ev›`v‡`i‡K|

18) hviv g‡bvwb‡ek mnKv‡i K_v ky‡b, AZtci hv DËg, Zvi AbymiY K‡i| Zv‡`i‡KB Avjøvn& mrc_ cÖ`k©b K‡ib Ges ZvivB eyw×gvb|

19) hvi R‡b¨ kvw¯Íi nyKzg AeavwiZ n‡q †M‡Q Avcwb wK †m Rvnvbœvgx‡K gy³ Ki‡Z cvi‡eb?

20) wKšÍ~ hviv Zv‡`i cvjbKZ©v‡K fq K‡i, Zv‡`i R‡b¨ wbwg©Z i‡q‡Q cÖvmv‡`i Dci cÖvmv`| GMy‡jvi Zj‡`‡k b`x cÖevwnZ| Avjøvn& cÖwZkÖywZ w`‡q‡Qb| Avjøvn& cÖwZkÖywZi †Ljvd K‡ib bv|

21) Zzwg wK †`Lwb †h, Avjøvn& AvKvk †_‡K cvwb el©Y K‡i‡Qb, AZtci †m cvwb hgx‡bi SY©vmg~‡n cÖevwnZ K‡i‡Qb, Gici ZÏviv wewfbœ i‡Oi dmj Drcbœ K‡ib, AZtci Zv kywK‡q hvq, d‡j †Zvgiv Zv cxZeY© †`L‡Z cvI| Gici Avjøvn& Zv‡K Lo-KzUvq cwiYZ K‡i †`b| wbðq G‡Z eyw×gvb‡`i R‡b¨ Dc‡`k i‡q‡Q|

22) Avjøvn& hvi eÿ Bmjv‡gi R‡b¨ D¤§y³ K‡i w`‡q‡Qb, AZtci †m Zvi cvjbKZ©vi cÿ †_‡K AvMZ Av‡jvi gv‡S i‡q‡Q| (†m wK Zvi mgvb, †h Gifc bq) hv‡`i AšÍi Avjøvn& m¥i‡Yi e¨vcv‡i K‡Vvi, Zv‡`i R‡b¨ `~‡f©vM| Zviv my¯cô †Mvgivnx‡Z i‡q‡Q|

23) Avjøvn& DËg evYx Z_v wKZve bvwhj K‡i‡Qb, hv mvgÄm¨c~Y©, c~b: c~b: cwVZ| G‡Z Zv‡`i †jvg KuvUv w`‡q D‡V Pvgovi Dci, hviv Zv‡`i cvjbKZ©v‡K fq K‡i, Gici Zv‡`i Pvgov I AšÍi Avjøvn&i m¥i‡Y webgª nq| GUvB Avjøvn&i c_ wb‡`©k, Gi gva¨‡g Avjøvn& hv‡K B”Qv c_ cÖ`k©b K‡ib| Avi Avjøvn& hv‡K †Mvgivn K‡ib, Zvi †Kvb c_cÖ`k©K †bB|

24) †h e¨w³ †Kqvg‡Zi w`b Zvi gyL Øviv Akyf Avhve †VKv‡e Ges Gifc Rv‡jg‡`i‡K ejv n‡e, †Zvgiv hv Ki‡Z Zvi ¯^v` Av¯^v`b Ki,-‡m wK Zvi mgvb, †h Gifc bq?

25) Zv‡`i c~e©eZx©ivI wg_¨v‡ivc K‡iwQj, d‡j Zv‡`i Kv‡Q Avhve Ggbfv‡e Avmj, hv Zviv KíbvI KiZ bv|

26) AZtci Avjøvn Zv‡`i‡K cvw_©e Rxe‡b jvÂbvi ¯^v` Av¯^v`b Kiv‡jb, Avi ciKv‡ji Avhve n‡e AviI MyiyZi-hw` Zviv RvbZ|

27) Avwg G †KviAv‡b gvby‡li R‡b¨ me `„óvšÍB eY©bv K‡iwQ, hv‡Z Zviv Abyaveb K‡i;

28) Aviex fvlvq G †KviAvb eµZvgy³, hv‡Z Zviv mveavb n‡q P‡j|

29) Avjøvn& GK `„óvšÍ eY©bv K‡i‡Qb: GKwU †jv‡Ki Dci ci¯ci we‡ivax KqRb gvwjK i‡q‡Q, Av‡iK e¨w³i cÖfy gvÎ GKRb-Zv‡`i Df‡qi Ae¯’v wK mgvb? mg¯Í cÖksmv Avjøvn&i| wKšÍ~ Zv‡`i AwaKvskB Rv‡b bv|

30) wbðq †ZvgviI g„Zz¨ n‡e Ges Zv‡`iI g„Zz¨ n‡e|

31) AZtci †Kqvg‡Zi w`b †Zvgiv mevB †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi mvg‡b K_v KvUvKvwU Ki‡e|

32) †h e¨w³ Avjøvn&i weiy‡× wg_¨v e‡j Ges Zvi Kv‡Q mZ¨ AvMgb Kivi ci Zv‡K wg_¨v mve¨¯Í K‡i, Zvi †P‡q AwaK hv‡jg Avi †K n‡e? Kv‡di‡`i evm¯’vb Rvnvbœv‡g bq wK?

33) hviv mZ¨ wb‡q AvMgb Ki‡Q Ges mZ¨‡K mZ¨ †g‡b wb‡q‡Q; ZvivB †Zv †Lv`vfxiy|

34) Zv‡`i R‡b¨ cvjbKZ©vi Kv‡Q ZvB i‡q‡Q, hv Zviv PvB‡e| GUv mrKgx©‡`i cyi¯‹vi|

35) hv‡Z Avjøvn& Zv‡`i g›` Kg©mg~n gvR©bv K‡ib Ges Zv‡`i DËg K‡g©i cyi¯‹vi Zv‡`i‡K `vb K‡ib|

36) Avjøvn& wK Zuvi ev›`vi c‡ÿ h‡_ó bb? A_P Zviv Avcbv‡K Avjøvn&i cwie‡Z© Ab¨vb¨ Dcvm¨‡`i fq †`Lvq| Avjøvn& hv‡K †Mvgivn K‡ib, Zvi †Kvb c_cÖ`k©K †bB|

37) Avi Avjøvn& hv‡K c_cÖ`k©b K‡ib, Zv‡K c_åóKvix †KD †bB| Avjøvn& wK civµgkvjx, cÖwZ‡kva MÖnYKvix bb?

38) hw` Avcwb Zv‡`i‡K wR‡Ám K‡ib, Avmgvb I hgxb †K m„wó K‡i‡Q? Zviv Aek¨B ej‡e-Avjøvn&| ejyb, †Zvgiv †f‡e †`‡LQ wK, hw` Avjøvn& Avgvi Awbó Kivi B"Qv K‡ib, Z‡e †Zvgiv Avjøvn& e¨ZxZ hv‡`i‡K WvK, Zviv wK †m Awbó `~i Ki‡Z cvi‡e? A_ev wZwb Avgvi cÖwZ ingZ Kivi B"Qv Ki‡j Zviv wK †m ingZ †iva Ki‡Z cvi‡e? ejyb, Avgvi c‡ÿ Avjøvn&B h‡_ó| wbf©iKvixiv ZuviB Dci wbf©i K‡i|

39) ejyb, †n Avgvi KIg, †Zvgiv †Zvgv‡`i RvqMvq KvR Ki, AvwgI KvR KiwQ| mË¡iB Rvb‡Z cvi‡e|

40) Kvi Kv‡Q AegvbbvKi Avhve Ges wPi¯'vqx kvw¯Í †b‡g Av‡m|

41) Avwg Avcbvi cÖwZ mZ¨ ag©mn wKZve bvwhj K‡iwQ gvby‡li Kj¨vY K‡í| AZtci †h mrc‡_ Av‡m, †m wb‡Ri Kj¨v‡Yi R‡b¨B Av‡m, Avi †h c_åó nq, †m wb‡RiB Awb‡ói R‡b¨ c_åó nq| Avcwb Zv‡`i R‡b¨ `vqx bb|

42) Avjøvn& gvby‡li cÖvY niY K‡ib Zvi g„Zz¨i mgq, Avi †h g‡i bv, Zvi wb™ªvKv‡j| AZtci hvi g„Zy¨ AeavwiZ K‡ib, Zvi cÖvY Qv‡ob bv Ges Ab¨vb¨‡`i †Q‡o †`b GK wbw`©ó mg‡qi R‡b¨| wbðq G‡Z wPšÍvkxj †jvK‡`i R‡b¨ wb`k©bvejx i‡q‡Q|

43) Zviv wK Avjøvn& e¨ZxZ mycvwikKvix MÖnY K‡i‡Q? ejyb, Zv‡`i †Kvb GLwZqvi bv _vK‡jI Ges Zviv bv eyS‡jI?

44) ejyb, mg¯Í mycvwik Avjøvn&iB ÿgZvaxb, Avmgvb I hgx‡b ZuviB mvg«vR¨| AZtci ZuviB Kv‡Q †Zvgiv cÖZ¨vewZ©Z n‡e|

45) hLb LuvwUfv‡e Avjøvn&i bvg D"PviY Kiv nq, ZLb hviv ciKv‡j wek¦vm K‡i bv, Zv‡`i AšÍi msKzwPZ n‡q hvq, Avi hLb Avjøvn& e¨ZxZ Ab¨ Dcvm¨‡`i bvg D"PviY Kiv nq, ZLb Zviv Avb‡›` DjøwmZ n‡q D‡V|

46) ejyb, †n Avjøvn& Avmgvb I hgx‡bi mªóv, `„k¨ I A`„‡k¨i Ávbx, AvcwbB Avcbvi ev›`v‡`i g‡a¨ dqmvjv Ki‡eb, †h wel‡q Zviv gZ we‡iva KiZ|

47) hw` †MvbvnMvi‡`i Kv‡Q c„w_exi mewKQy _v‡K Ges Zvi mv‡_ mgcwigvY AviI _v‡K, Z‡e Aek¨B Zviv †Kqvg‡Zi w`b †m mewKQyB wb¯‹…wZ cvIqvi R‡b¨ gyw³cb wn‡m‡e w`‡q †`‡e| A_P Zviv †`L‡Z cv‡e, Avjøvn&i cÿ †_‡K Ggb kvw¯Í, hv Zviv KíbvI KiZ bv|

48) Avi †`L‡e, Zv‡`i `y¯‹g©mg~n Ges †h wel‡q Zviv VvÆv-we`ªyc KiZ, Zv Zv‡`i‡K wN‡i †b‡e|

49) gvbyl‡K hLb `ytL-Kó ¯ck© K‡i, ZLb †m Avgv‡K WvK‡Z kyiy K‡i, Gici Avwg hLb Zv‡K Avgvi cÿ †_‡K †bqvgZ `vb Kwi, ZLb †m e‡j, GUv †Zv Avwg

c~‡e©i Rvbv g‡ZB cÖvß n‡qwQ| A_P GUv GK cixÿv, wKšÍ~ Zv‡`i AwaKvskB †ev‡S bv|

50) Zv‡`i c~e©eZx©ivI ZvB ejZ, AZtci Zv‡`i K…ZKg© Zv‡`i †Kvb DcKv‡i Av‡mwb|

51) Zv‡`i `y¯‹g© Zv‡`i‡K wec‡` †d‡j‡Q, G‡`i g‡a¨I hviv cvcx, Zv‡`i‡KI AwZ mËi Zv‡`i `y¯‹g© wec‡` †dj‡e| Zviv Zv cÖwZnZ Ki‡Z mÿg n‡e bv|

52) Zviv wK Rv‡bwb †h, Avjøvn& hvi R‡b¨ B"Qv wiwhK e„w× K‡ib Ges cwiwgZ †`b| wbðq G‡Z wek¦vmx m¤úÖ`v‡qi R‡b¨ wb`k©bvejx i‡q‡Q|

53) ejyb, †n Avgvi ev›`vMY hviv wb‡R‡`i Dci hyjyg K‡iQ †Zvgiv Avjøvn&i ingZ †_‡K wbivk n‡qv bv| wbðq Avjøvn& mg¯Í †Mvbvn gvd K‡ib| wZwb ÿgvkxj, cig `qvjy|

54) †Zvgiv †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi Awfg~Lx nI Ges Zuvi AvÁven nI †Zvgv‡`i Kv‡Q Avhve Avmvi c~‡e©| Gici †Zvgiv mvnvh¨cÖvß n‡e bv;

55) †Zvgv‡`i cÖwZ AeZxY© DËg wel‡qi AbymiY Ki †Zvgv‡`i Kv‡Q AZwK©‡Z I AÁvZmv‡i Avhve Avmvi c~‡e©,

56) hv‡Z †KD bv e‡j, nvq, nvq, Avjøvn& mKv‡k Avwg KZ©‡e¨ Ae‡njv K‡iwQ Ges Avwg VvÆv-we`ª¤œecKvix‡`i AšÍf©~³ wQjvg|

57) A_ev bv e‡j, Avjøvn& hw` Avgv‡K c_cÖ`k©b Ki‡Zb, Z‡e Aek¨B Avwg ci‡nhMvi‡`i GKRb nZvg|

58) A_ev Avhve cÖZ¨ÿ Kivi mgq bv e‡j, hw` †Kvbif‡c GKevi wd‡i †h‡Z cvwi, Z‡e Avwg mrKg©civqY n‡q hve|

59) nuv, †Zvgvi Kv‡Q Avgvi wb‡`©k G‡mwQj; AZtci Zywg Zv‡K wg_¨v e‡jwQ‡j, AnsKvi K‡iwQ‡j Ges Kv‡di‡`i AšÍf©~³ n‡q wM‡qwQ‡j|

60) hviv Avjøvn&i cÖwZ wg_¨v Av‡ivc K‡i, †Kqvg‡Zi w`b Avcwb Zv‡`i gyL Kvj †`L‡eb| AnsKvix‡`i Avevm¯’j Rvnvbœv‡g bq wK?

61) Avi hviv wkiK †_‡K †eu‡P _vKZ, Avjøvn& Zv‡`i‡K mvd‡j¨i mv‡_ gyw³ †`‡eb, Zv‡`i‡K Awbó ¯úk© Ki‡e bv Ges Zviv wPwšÍZI n‡e bv|

62) Avjøvn& me©wKQyi mªóv Ges wZwb mewKQyi `vwqZ¡ MÖnY K‡ib|

63) Avmgvb I hgx‡bi Pvwe ZuviB wbKU| hviv Avjøvn&i AvqvZmg~n‡K A¯^xKvi K‡i, ZvivB ÿwZMÖ¯Í|

64) ejyb, †n gyL©iv, †Zvgiv wK Avgv‡K Avjøvn& e¨ZxZ A‡b¨i Gev`Z Ki‡Z Av‡`k KiQ?

65) Avcbvi cÖwZ Ges Avcbvi c~e©eZ©x‡`i cwZ cÖZ¨v‡`k n‡q‡Q, hw` Avjøvn&i kixK w¯’i K‡ib, Z‡e Avcbvi Kg© wb®dj n‡e Ges Avcwb ÿwZMÖ¯Í‡`i GKRb n‡eb|

66) eis Avjøvn&iB Gev`Z Kiyb Ges K…ZÁ‡`i AšÍf©y³ _vKzb|

67) Zviv Avjøvn‡K h_v_©iƒ‡c †ev‡Swb| †Kqvg‡Zi w`b †MvUv c„w_ex _vK‡e Zuvi nv‡Zi gy‡Vv‡Z Ges Avmgvb mg~n fuvR Kiv Ae¯’vq _vK‡e Zuvi Wvb nv‡Z| wZwb cweÎ| Avi Giv hv‡K kixK K‡i, Zv †_‡K wZwb A‡bK D‡aŸ©|

68) wksMvq dyuyK †`qv n‡e, d‡j Avmgvb I hgx‡b hviv Av‡Q mevB †enyuk n‡q hv‡e, Z‡e Avjøvn& hv‡K B"Qv K‡ib| AZtci Avevi wksMvq dzuK †`qv n‡e, ZrÿYvr Zviv `Ûvqgvb n‡q †`L‡Z _vK‡e|

69) c„w_ex Zvi cvjbKZ©vi b~‡i D™¢vwmZ n‡e, Avgjbvgv ¯’vcb Kiv n‡e, cqM¤¦iMY I mvÿxMY‡K Avbv n‡e Ges mK‡ji g‡a¨ b¨vq wePvi Kiv n‡e-Zv‡`i cÖwZ Ryjyg Kiv n‡e bv|

70) cÖ‡Z¨‡K hv K‡i‡Q, Zvi c~Y© cÖwZdj †`qv n‡e| Zviv hv wKQy K‡i, †m m¤ú‡K© Avjøvn& mg¨K AeMZ|

71) Kv‡di‡`i‡K Rvnvbœv‡gi w`‡K `‡j `‡j nuvwK‡q †bqv n‡e| Zviv hLb †mLv‡b †cuŠQv‡e, ZLb Zvi `iRvmg~n Ly‡j †`qv n‡e Ges Rvnvbœv‡gi iÿxiv Zv‡`i‡K ej‡e, †Zvgv‡`i Kv‡Q wK †Zvgv‡`i ga¨ †_‡K cqM¤¦i Av‡mwb, hviv †Zvgv‡`i Kv‡Q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi AvqvZmg~n Ave„wË KiZ Ges mZK© KiZ G w`‡bi mvÿv‡Zi e¨vcv‡i? Zviv ej‡e, nu¨v, wKšÍ~ Kv‡di‡`i cÖwZ kvw¯Íi nyKzgB ev¯ÍevwqZ n‡q‡Q|

72) ejv n‡e, †Zvgiv Rvnvbœv‡gi `iRv w`‡q cÖ‡ek Ki, †mLv‡b wPiKvj Ae¯’v‡bi R‡b¨| KZ wbK…ó AnsKvix‡`i Avevm¯’j|

73) hviv Zv‡`i cvjbKZ©v‡K fq KiZ Zv‡`i‡K `‡j `‡j Rvbœv‡Zi w`‡K wb‡q hvIqv n‡e| hLb Zviv D¤§y³ `iRv w`‡q Rvbœv‡Z †cuŠQv‡e Ges Rvbœv‡Zi iÿxiv Zv‡`i‡K ej‡e, †Zvgv‡`i cÖwZ mvjvg, †Zvgiv my‡L _vK, AZtci m`vme©`v emev‡mi R‡b¨ †Zvgiv Rv›¥v‡Z cª‡ek Ki|

74) Zviv ej‡e, mg¯Í cÖksmv Avjøvn&i, whwb Avgv‡`i cÖwZ Zuvi Iqv`v c~Y© K‡i‡Qb Ges Avgv‡`i‡K G f~wgi DËivwaKvix K‡i‡Qb| Avgiv Rvbœv‡Zi †hLv‡b B”Qv emevm Kie| †gnbZKvix‡`i cyi¯‹vi KZB PgrKvi|

75) Avcwb †d‡ikZvMY‡K †`L‡eb, Zviv Avi‡ki Pvi cvk wN‡i Zv‡`i cvjbKZ©vi cweÎZv †NvIbv Ki‡Q| Zv‡`i mevi gv‡S b¨vq wePvi Kiv n‡e| ejv n‡e, mg¯Í cÖksmv wek¦cvjK Avjøvn&i|

(40)gyÕwgbt 85

1) nv-gxg|

2) wKZve AeZxY© n‡q‡Q Avjøvn&i cÿ †_‡K, whwb civµgkvjx, me©Á|

3) cvc ÿgvKvix, ZIev KeyjKvix, K‡Vvi kvw¯Í`vZv I mvg_©¨evb| wZwb e¨ZxZ †Kvb Dcvm¨ †bB| ZuviB w`‡K n‡e cÖZ¨veZ©b|

4) Kv‡diivB †Kej Avjøvn&i AvqvZ m¤ú‡K© weZK© K‡i| Kv‡RB bMixmg~‡n Zv‡`i wePiY †hb Avcbv‡K weåvwšÍ‡Z bv †d‡j|

5) Zv‡`i c~‡e© b~‡ni m¤úÖ`vq wg_¨v‡ivc K‡iwQj, Avi Zv‡`i c‡i Ab¨ A‡bK `j I cÖ‡Z¨K m¤úÖ`vq wbR wbR cqM¤¦i‡K AvµgY Kivi B”Qv K‡iwQj Ges Zviv wg_¨v weZ‡K© cÖe„Ë n‡qwQj, †hb mZ¨ag©‡K e¨_© K‡i w`‡Z cv‡i| AZtci Avwg Zv‡`i‡K cvKovI Kijvg| †Kgb wQj Avgvi kvw¯Í|

6) Gfv‡e Kv‡di‡`i †ejvq Avcbvi cvjbKZ©vi G evK¨ mZ¨ nj †h, Zviv Rvnvbœvgx|

7) hviv Avik enb K‡i Ges hviv Zvi Pvicv‡k Av‡Q, Zviv Zv‡`i cvjbKZ©vi mcÖksm cweÎZv eY©bv K‡i, Zvi cÖwZ wek¦vm ¯’vcb K‡i Ges gywgb‡`i R‡b¨ ÿgv cÖv_©bv K‡i ej‡j, †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Avcbvi ingZ I Ávb mewKQy‡Z cwie¨vß| AZGe, hviv ZIev K‡i Ges Avcbvi c‡_ P‡j, Zv‡`i‡K ÿgv Kiyb Ges Rvnvbœv‡gi Avhve †_‡K iÿv Kiyb|

8) †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Avi Zv‡`i‡K `vwLj Kiyb wPiKvj emev‡mi Rvbœv‡Z, hvi Iqv`v Avcwb Zv‡`i‡K w`‡q‡Qb Ges Zv‡`i evc-`v`v, cwZ-cZœx I mšÍvb‡`i g‡a¨ hviv mrKg© K‡i Zv‡`i‡K| wbðq Avcwb civµgkvjx, cÖÁvgq|

9) Ges Avcwb Zv‡`i‡K Ag½j †_‡K iÿv Kiyb| Avcwb hv‡K †mw`b Ag½j †_‡K iÿv Ki‡eb, Zvi cÖwZ AbyMÖnB Ki‡eb| GUvB gnvmvdj¨|

10) hviv Kv‡di Zv‡`i‡K D”P¯^‡i ejv n‡e, †Zvgv‡`i wb‡R‡`i cÖwZ †Zvgv‡`i AvR‡Ki G †ÿvf A‡cÿv Avjøvi †ÿvf AwaK wQj, hLb †Zvgv‡`i‡K Cgvb Avb‡Z ejv n‡qwQj, AZtci †Zvgiv Kydix KiwQj|

11) Zviv ej‡e †n Avgv‡`i cvjbKZ©v! Avcwb Avgv‡`i‡K `y'evi g„Zz¨ w`‡q‡Qb Ges `y' evi Rxeb w`‡q‡Qb| GLb Avgv‡`i Aciva ¯^xKvi KiwQ| AZtci GLb I wb¯‹…wZi †Kvb Dcvq Av‡Q wK?

12) †Zvgv‡`i G wec` G Kvi‡Y †h, hLb GK Avjøvn‡K WvKv nZ, ZLb †Zvgiv Kv‡di n‡q †h‡Z hLb Zvi mv‡_ kixK‡K WvKv nZ ZLb †Zvgiv wek¦vm ¯’vcb Ki‡Z| GLb Av‡`k ZvB, hv Avjøvn& Ki‡eb, whwb m‡e©v”P, gnvb|

13) wZwbB †Zvgv‡`i‡K Zuvi wb`k©bvejx †`Lvb Ges †Zvgv‡`i R‡b¨ AvKvk †_‡K bvwhj K‡ib iyhx| wPšÍv-fvebv ZvivB K‡i, hviv Avjøvn&i w`‡K iyRy _v‡K|

14) AZGe, †Zvgiv Avjøvn‡K LuvwU wek¦vm mnKv‡i WvK, hw`I Kv‡diiv Zv AcQ›` K‡i|

15) wZwbB myD”P gh©v`vi AwaKvix, Avi‡ki gvwjK, Zuvi ev›`v‡`i g‡a¨ hvi cÖwZ B”Qv ZË¡c~Y© welqvw` bvwhj K‡ib, hv‡Z †m mvÿv‡Zi w`b m¤ú‡K© mKj‡K mZK© K‡i|

16) †hw`b Zviv †ei n‡q co‡e, Avjøvn&i Kv‡Q Zv‡`i wKQyB †Mvcb _vK‡e bv| AvR ivRZ¡ Kvi? GK cÖej civµvšÍ Avjøvn&i|

17) AvR cÖ‡Z¨‡KB Zvi K…ZK‡g©i cÖwZ`vb cv‡e| AvR hyjyg †bB| wbðq Avjøvn& `ªyZ wnmve MªnYKvix|

18) Avcwb Zv‡`i‡K Avmbœ w`b m¤ú‡K© mZK© Kiyb, hLb cÖvY KôvMZ n‡e, `g eÜ nIqvi Dcµg n‡e| cvwcô‡`i R‡b¨ †Kvb eÜz †bB Ges mycvwikKvixI †bB; hvi mycvwik MÖvn¨ n‡e|

19) †Pv‡Li Pzwi Ges AšÍ‡ii †Mvcb welq wZwb Rv‡bb|

20) Avjøvn& dqmvjv K‡ib mwVKfv‡e, Avjøvn&i cwie‡Z© Zviv hv‡`i‡K Wv‡K, Zviv wKQyB dqmvjv K‡i bv| wbðq Avjøvn& mewKQy ky‡bb, mewKQy †`‡Lb|

21) Zviv wK †`k-we‡`kågY K‡i bv, hv‡Z †`LZ Zv‡`i c~e©mywi‡`i wK cwiYvg n‡q‡Q? Zv‡`i kw³ I KxwZ© c„w_ex‡Z G‡`i A‡cÿv AwaKZi wQj| AZtci Avjøvn& Zv‡`i‡K Zv‡`i †Mvbv‡ni Kvi‡Y a„Z K‡iwQ‡jb Ges Avjøvn& †_‡K Zv‡`i‡K iÿvKvix †KD nqwb|

22) Gi KviY GB †h, Zv‡`i Kv‡Q Zv‡`i im~jMY my¯có wb`k©bvejx wb‡q AvMgb KiZ, AZtci Zviv Kv‡di n‡q hvq, ZLb Avjøvn& Zv‡`i a„Z K‡ib| wbðq wZwb kw³ai, K‡Vvi kvw¯Í`vZv|

23) Avwg Avgvi wb`k©bvejx I ¯có cÖgvYmn g~mv‡K †cÖiY K‡iwQ|

24) †divDb, nvgvb I Kviy‡Yi Kv‡Q, AZtci Zviv ejj, †m †Zv Rv`yKi, wg_¨vev`x|

25) AZtci g~mv hLb Avgvi KvQ †_‡K mZ¨mn Zv‡`i Kv‡Q †cuŠQvj; ZLb Zviv ejj, hviv Zvi m½x n‡q wek¦vm ¯’vcb K‡i‡Q, Zv‡`i cyÎ mšÍvb‡`i‡K nZ¨v Ki, Avi Zv‡`i bvix‡`i‡K RxweZ ivL| Kv‡di‡`i PµvšÍ e¨_©B n‡q‡Q|

26) †divDb ejj; †Zvgiv Avgv‡K Qvo, g~mv‡K nZ¨v Ki‡Z `vI, WvKzK †m Zvi cvjbKZ©v‡K! Avwg AvksKv Kwi †h, †m †Zvgv‡`i ag© cwieZ©b K‡i †`‡e A_ev †m †`kgq wech©q m„wó Ki‡e|

27) g~mv ejj, hviv wnmve w`e‡m wek¦vm K‡i bv Ggb cÖ‡Z¨K AnsKvix †_‡K Avwg Avgvi I †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi Avkªq wb‡q wb‡qwQ|

28) †divDb †Mv‡Îi GK gywgb e¨w³, †h Zvi Cgvb †Mvcb ivLZ, †m ejj, †Zvgiv wK GKRb‡K GR‡b¨ nZ¨v Ki‡e †h, †m e‡j, Avgvi cvjbKZ©v Avjøvn&, A_P †m †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi wbKU †_‡K ¯có cÖgvYmn †Zvgv‡`i wbKU AvMgb K‡i‡Q? hw` †m wg_¨vev`x nq, Z‡e Zvi wg_¨vevw`Zv Zvi DciB Pvc‡e, Avi hw` †m mZ¨ev`x nq, Z‡e †m †h kvw¯Íi K_v ej‡Q, Zvi wKQy bv wKQy †Zvgv‡`i Dci co‡eB| wbðq Avjøvn& mxgvjsNbKvix, wg_¨vev`x‡K c_ cÖ`k©b K‡ib bv|

29) †n Avgvi KIg, AvR G‡`‡k †Zvgv‡`iB ivRZ¡, †`kgq †ZvgivB wePiY KiQ; wKšÍ~ Avgv‡`i Avjøvn&i kvw¯Í G‡m †M‡j †K Avgv‡`i‡K mvnvh¨ Ki‡e? †divDb ejj, Avwg hv eywS, †Zvgv‡`i‡K ZvB †evSvB, Avi Avwg †Zvgv‡`i‡K g½‡ji c_B †`LvB|

30) †m gywgb e¨w³ ejj: †n Avgvi KIg, Avwg †Zvgv‡`i R‡b¨ c~e©eZx© m¤úÖ`vqmg~‡ni gZB wec`m¼zj w`‡bi AvksKv Kwi|

31) †hgb, KI‡g b~n, Av`, mvgy` I Zv‡`i cieZx©‡`i Ae¯’v n‡qwQj| Avjøvn& ev›`v‡`i cÖwZ †Kvb hyjyg Kivi B”Qv K‡ib bv|

32) †n Avgvi KIg, Avwg †Zvgv‡`i R‡b¨ cÖPÛ nuvK-Wv‡Ki w`‡bi AvksKv Kwi|

33) †hw`b †Zvgiv †cQ‡b wd‡i cjvqb Ki‡e; wKšÍ~ Avjøvn& †_‡K †Zvgv‡`i‡K iÿvKvix †KD _vK‡e bv| Avjøvn& hv‡K c_åó K‡ib, Zvi †Kvb c_cÖ`k©K †bB|

34) BwZc~‡e© †Zvgv‡`i Kv‡Q BDmyd my¯có cÖgvYvw`mn AvMgb K‡iwQj, AZtci †Zvgiv Zvi AvbxZ wel‡q m‡›`nB †cvlY Ki‡Z| Ae‡k‡l hLb †m gviv †Mj, ZLb †Zvgiv ej‡Z kyiy Ki‡j, Avjøvn& BDmy‡di c‡i Avi KvD‡K im~jiƒ‡c cvVv‡eb bv| Ggwbfv‡e Avjøvn& mxgvjsNbKvix, mskqx e¨w³‡K c_åó K‡ib|

35) hviv wb‡R‡`i Kv‡Q AvMZ †Kvb `jxj QvovB Avjøvn&i AvqvZ m¤ú‡K© weZK© K‡i, Zv‡`i GKRb Avjøvn& I gywgb‡`i Kv‡Q LyeB Am‡šÍvlRbK| Ggwbfv‡e Avjøvn& cª‡Z¨K AnsKvix-ˆ¯^ivPvix e¨w³i Aš—‡i †gvni Gu‡U †`b|

36) †divDb ejj, †n nvgvb, Zzwg Avgvi R‡b¨ GKwU myD”P cÖvmv` wbg©vY Ki, nq‡Zv Avwg †cuŠ‡Q †h‡Z cvie|

37) AvKv‡ki c‡_, AZtci DuwK †g‡i †`Le g~mvi Avjøvn&‡K| e¯Í~Zt Avwg †Zv Zv‡K wg_¨vev`xB g‡b Kwi| Gfv‡eB †divD‡bi Kv‡Q my‡kvwfZ Kiv n‡qwQj Zvi g›` Kg©‡K Ges †mvRv c_ †_‡K Zv‡K weiZ ivLv n‡qwQj| †divD‡bi Pµvš— e¨_© nIqviB wQj|

38) gywgb †jvKwU ejj: †n Avgvi KIg, †Zvgiv Avgvi AbymiY Ki| Avwg †Zvgv‡`i‡K mrc_ cÖ`k©b Kie|

39) †n Avgvi KIg, cvw_©e G Rxeb †Zv †Kej Dc‡fv‡Mi e¯Í~, Avi ciKvj n‡”Q ¯’vqx emev‡mi M„n|

40) †h g›` Kg© K‡i, †m †Kej Zvi Abyiƒc cÖwZdj cv‡e, Avi †h, cyiyl A_ev bvix gywgb Ae¯’vq mrKg© K‡i ZvivB Rv›¥v‡Z cÖ‡ek Ki‡e| Z_vq Zv‡`i‡K †e-wnmve wiwhK †`qv n‡e|

41) †n Avgvi KIg, e¨vcvi wK, Avwg †Zvgv‡`i‡K `vIqvZ †`B gyw³i w`‡K, Avi †Zvgiv Avgv‡K `vIqvZ `vI Rvnvbœv‡gi w`‡K|

42) †Zvgiv Avgv‡K `vIqvZ `vI, hv‡Z Avwg Avjøvn‡K A¯^xKvi Kwi Ges Zuvi mv‡_ kixK Kwi Ggb e¯Í~‡K, hvi †Kvb cÖgvY Avgvi Kv‡Q †bB| Avwg †Zvgv‡`i‡K `vIqvZ †`B civµgkvjx, ÿgvkxj Avjøvn&i w`‡K|

43) G‡Z m‡›`n †bB †h, †Zvgiv Avgv‡K hvi w`‡K `vIqvZ `vI, nBKv‡j I ciKv‡j Zvi †Kvb `vIqvZ †bB! Avgv‡`i cªZ¨veZ©b Avjøvn&i w`‡K Ges mxgv jsNKvixivB Rvnvbœvgx|

44) Avwg †Zvgv‡`i‡K hv ejwQ, †Zvgiv GKw`b Zv m¥iY Ki‡e| Avwg Avgvi e¨vcvi Avjøvn&i Kv‡Q mgc©Y KiwQ| wbðq ev›`viv Avjøvn&i `„wó‡Z i‡q‡Q|

45) AZtci Avjøvn& Zv‡K Zv‡`i Pµv‡šÍi Awbó †_‡K iÿv Ki‡jb Ges †divDb †MvÎ‡K †kvPbxq Avhve MÖvm Kij|

46) mKv‡j I mÜ¨vq Zv‡`i‡K AvMy‡bi mvg‡b †ck Kiv nq Ges †hw`b †KqvgZ msNwUZ n‡e, †mw`b Av‡`k Kiv n‡e, †divDb †MvÎ‡K KwVbZi Avhv‡e `vwLj Ki|

47) hLb Zviv Rvnvbœv‡g ci¯ci weZK© Ki‡e, AZtci `~e©jiv AnsKvix‡`i‡K ej‡e, Avgiv †Zvgv‡`i Abymvix wQjvg| †Zvgiv GLb Rvnvbœv‡gi AvMy‡bi wKQy Ask Avgv‡`i †_‡K wbe„Z Ki‡e wK?

48) AnsKvixiv ej‡e, Avgiv mevB †Zv Rvnvbœv‡g AvwQ| Avjøvn& Zuvi ev›`v‡`i dqmvjv K‡i w`‡q‡Qb|

49) hviv Rvnvbœv‡g Av‡Q, Zviv Rvnvbœv‡gi iÿx‡`i‡K ej‡e, †Zvgiv †Zvgv‡`i cvjbKZ©v‡K ej, wZwb †hb Avgv‡`i †_‡K GKw`‡bi Avhve jvNe K‡i †`b|

50) iÿxiv ej‡e, †Zvgv‡`i Kv‡Q wK my¯có cÖgvYvw`mn †Zvgv‡`i im~j Av‡mbwb? Zviv ej‡e nu¨v| iÿxiv ej‡e, Z‡e †ZvgivB †`vqv Ki| e¯Í~Zt Kv‡di‡`i †`vqv wbùjB nq|

51) Avwg mvnvh¨ Kie im~jMY‡K I gywgbMY‡K cvw_©e Rxe‡b I mvÿx‡`i `Ûvqgvb nIqvi w`e‡m|

52) †m w`b hv‡jg‡`i Ihi-AvcwË †Kvb DcKv‡i Avm‡e bv, Zv‡`i R‡b¨ _vK‡e Awfkvc Ges Zv‡`i R‡b¨ _vK‡e g›` M„n|

53) wbðq Avwg g~mv†K †n`v‡qZ `vb K‡iwQjvg Ges ebx BmivCj‡K wKZv‡ei DËivwaKvix K‡iwQjvg|

54) eyw×gvb‡`i R‡b¨ Dc‡`k I †n`v‡qZ ¯^iƒc|

55) AZGe, Avcwb mei Kiyb wbðq Avjøvn&i Iqv`v mZ¨| Avcwb Avcbvi †Mvbv‡ni R‡b¨ ÿgv cÖ_©bv Kiyb Ges mKvj-mÜ¨vq Avcbvi cvjbKZ©vi cÖksmvmn cweÎZv eY©bv Kiyb|

56) wbðq hviv Avjøvn&i AvqvZ m¤ú‡K© weZK© K‡i Zv‡`i Kv‡Q AvMZ †Kvb `jxj e¨wZ‡i‡K, Zv‡`i AšÍ‡i Av‡Q †Kej AvZœ¤¢wiZv, hv AR©‡b Zviv mdj n‡e bv| AZGe, Avcwb Avjøvn&i Avkªq cÖv_©bv Kiyb| wbðq wZwb mewKQy ky‡bb, mewKQy †`‡Lb|

57) gvby‡li m„wó A‡cÿv b‡fvgÛj I f~-gÛ‡ji m„wó KwVbZi| wKšÍ~ AwaKvsk gvbyl †ev‡S bv|

58) AÜ I Pÿz®gvb mgvb bq, Avi hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i I mrKg© K‡i Ges KzKg©x| †Zvgiv AíB Abyaveb K‡i _vK|

59) †KqvgZ Aek¨B Avm‡e, G‡Z m‡›`n †bB; wKšÍ AwaKvsk †jvK wek¦vm ¯’vcb K‡i bv|

60) †Zvgv‡`i cvjbKZ©v e‡jb, †Zvgiv Avgv‡K WvK, Avwg mvov †`e| hviv Avgvi Gev`‡Z AnsKvi K‡i Zviv mZ¡iB Rvnvbœv‡g `vwLj n‡e jvwÄZ n‡q|

61) wZwbB Avjøvn& whwb ivÎ m„wó K‡i‡Qb †Zvgv‡`i wekªv‡gi R‡b¨ Ges w`em‡K K‡i‡Qb †`Lvi R‡b¨| wbðq Avjøvn& gvby‡li cÖwZ AbyMÖnkxj, wKšÍ~ AwaKvsk gvbyl K…ZÁZv ¯^xKvi K‡i bv|

62) wZwb Avjøvn&, †Zvgv‡`i cvjbKZ©v, me wKQzi mªóv| wZwb e¨ZxZ †Kvb Dcvm¨ †bB| AZGe †Zvgiv †Kv_vq weåvšÍ n"Q?

63) Ggwbfv‡e Zv‡`i‡K weåvšÍ Kiv nq, hviv Avjøvn&i AvqvZmg~n‡K A¯^xKvi K‡i|

64) Avjøvn&, c„w_ex‡K K‡i‡Qb †Zvgv‡`i R‡b¨ evm¯'vb, AvKvk‡K K‡i‡Qb Qv` Ges wZwb †Zvgv‡`i‡K AvK…wZ `vb K‡i‡Qb, AZtci †Zvgv‡`i AvK…wZ my›`i K‡i‡Qb Ges wZwb †Zvgv‡`i‡K `vb K‡i‡Qb cwi"Qbœ wiwhK| wZwb Avjøvn&, †Zvgv‡`i cvjbKZ©v| wek¦RM‡Zi cvjbKZ©v, Avjøvn& eiKZgq|

65) wZwb wPiÄxe, wZwb e¨ZxZ †Kvb Dcvm¨ †bB| AZGe, Zuv‡K WvK Zuvi LuvwU Gev`‡Zi gva¨‡g| mg¯Í cÖksmv wek¦RM‡Zi cvjbKZ©v Avjøvn&i|

66) ejyb, hLb Avgvi Kv‡Q Avgvi cvjbKZ©vi cÿ †_‡K ¯có cÖgvYvw` G‡m †M‡Q, ZLb Avjøvn& e¨ZxZ †Zvgiv hvi c~Rv Ki, Zvi Gev`Z Ki‡Z Avgv‡K wb‡la Kiv n‡q‡Q| Avgv‡K Av‡`k Kiv n‡q‡Q wek¦ cvjbKZ©vi AbyMZ _vK‡Z|

67) wZwb †Zv †Zvgv‡`i m„wó K‡i‡Qb gvwUi Øviv, AZtci kyµwe›`y Øviv, AZtci RgvU i³ Øviv, AZtci †Zvgv‡`i‡K †ei K‡ib wkkyiƒ‡c, AZtci †Zvgiv †hŠe‡b c`c©Y Ki, AZtci eva©‡K¨ DcbxZ nI| †Zvgv‡`i KviI KviI Gi c~‡e©B g„Zz¨ N‡U Ges †Zvgiv wba©vwiZ Kv‡j †cuŠQ Ges †Zvgiv hv‡Z Abyaveb Ki|

68) wZwbB RxweZ K‡ib Ges g„Zz¨ †`b| hLb wZwb †Kvb Kv‡Ri Av‡`k K‡ib, ZLb GK_vB e‡jb, n‡q hv'-Zv n‡q hvq|

69) Avcwb wK Zv‡`i‡K †`‡Lbwb, hviv Avjøvn&i AvqvZ m¤ú‡K© weZK© K‡i, Zviv †Kv_vq wdi‡Q?

70) hviv wKZv‡ei cÖwZ Ges †h welq w`‡q Avwg cqM¤¦iMY‡K †cÖiY K‡iwQ, †m wel‡qi cÖwZ wg_¨v‡ivc K‡i| AZGe, mZ¡iB Zviv Rvb‡Z cvi‡e|

71) hLb †ewoI k„•Lj Zv‡`i Mj‡`‡k co‡e| Zv‡`i‡K †U‡b wb‡q hvIqv n‡e|

72) dzUšÍ cvwb‡Z, AZtci Zv‡`i‡K AvMy‡b R¡vjv‡bv n‡e|

73) AZtci Zv‡`i‡K ejv n‡e, †Kv_vq †Mj hv‡`i‡K †Zvgiv kixK Ki‡Z|

74) Avjøvn& e¨ZxZ? Zviv ej‡e, Zviv Avgv‡`i KvQ †_‡K DavI n‡q †M‡Q; eis Avgiv †Zv BwZc~‡e© †Kvb wKQyi c~RvB KiZvg bv| Ggwb fv‡e Avjøvn& Kv‡di‡`i‡K weåvšÍ K‡ib|

75) GUv GKvi‡Y †h, †Zvgiv `ywbqv‡Z Ab¨vqfv‡e Avb›`-Djøvm Ki‡Z Ges G Kvi‡Y †h, †Zvgiv J×Z¨ Ki‡Z|

76) cÖ‡ek Ki †Zvgiv Rvnvbœv‡gi `iRv w`‡q †mLv‡b wPiKvj emev‡mi R‡b¨| KZ wbK…ó `vw¤¢K‡`i Avevm¯'j|

77) AZGe Avcwb mei Kiyb| wbðq Avjøvn&i Iqv`v mZ¨| AZtci Avwg Kv‡di‡`i‡K †h kvw¯Íi Iqv`v †`B, Zvi wKq`sk hw` Avcbv‡K †`wL‡q †`B A_ev Avcbvi cÖvY niY K‡i †bB, me©ve¯'vq Zviv †Zv AvgviB Kv‡Q wd‡i Avm‡e|

78) Avwg Avcbvi c~‡e© A‡bK im~j †cÖiY K‡iwQ, Zv‡`i KviI KviI NUbv Avcbvi Kv‡Q wee„Z K‡iwQ Ges KviI KviI NUbv Avcbvi Kv‡Q wee„Z Kwiwb| Avjøvn&i AbygwZ e¨ZxZ †Kvb wb`k©b wb‡q Avmv †Kvb im~‡ji KvR bq| hLb Avjøvn&i Av‡`k Avm‡e, ZLb b¨vq m½Z dqmvjv n‡q hv‡e| †m‡ÿ‡Î wg_¨vcš'xiv ÿwZMÖ¯Í n‡e|

79) Avjøvn& †Zvgv‡`i R‡b¨ PZz¯c` RšÍ~ m„wó K‡i‡Qb, hv‡Z †Kvb †KvbwUB evnb wnmv‡e e¨envi Ki Ges †Kvb †KvbwU‡K fÿY Ki|

80) Zv‡Z †Zvgv‡`i R‡b¨ A‡bK DcKvwiZv i‡q‡Q Avi GR‡b¨ m„wó K‡i‡Qb; hv‡Z †mMy‡jv‡Z Av‡ivnY K‡i †Zvgiv †Zvgv‡`i Afxó cÖ‡qvRb c~Y© Ki‡Z cvi| GMy‡jvi Dci Ges †bŠKvi Dci †Zvgiv evwnZ nI|

81) wZwb †Zvgv‡`i‡K Zuvi wb`k©bvejx †`Lvb| AZGe, †Zvgiv Avjøvn&i †Kvb †Kvb wb`k©b‡K A¯^xKvi Ki‡e?

82) Zviv wK c„w_ex‡Z ågY K‡iwb? Ki‡j †`LZ, Zv‡`i c~e©eZ©x‡`i wK cwiYvg n‡q‡Q| Zviv Zv‡`i †P‡q msL¨vq †ekx Ges kw³ I KxwZ©‡Z AwaK cÖej wQj, AZtci Zv‡`i Kg© Zv‡`i‡K †Kvb DcKvi †`qwb|

83) Zv‡`i Kv‡Q hLb Zv‡`i im~jMY ¯có cÖgvYvw`mn AvMgb K‡iwQj, ZLb Zviv wb‡R‡`i Ávb-Mwigvi `¤¢ cÖKvk K‡iwQj| Zviv †h welq wb‡q VvÆvwe`ªyc K‡iwQj, ZvB Zv‡`i‡K MÖvm K‡i wb‡qwQj|

84) Zviv hLb Avgvi kvw¯Í cÖZ¨ÿ Kij, ZLb ejj, Avgiv GK Avjøvn&i cÖwZ wek¦vm Kijvg Ges hv‡`i‡K kixK KiZvg, Zv‡`i‡K cwinvi Kijvg|

85) AZtci Zv‡`i G Cgvb Zv‡`i †Kvb DcKv‡i Avmj bv hLb Zviv kvw¯Í cÖZ¨ÿ Kij| Avjøvn&i G wbqgB c~e© †_‡K Zuvi ev›`v‡`i g‡a¨ cÖPwjZ n‡q‡Q| †m‡ÿ‡Î Kv‡diiv ÿwZMÖ¯Í nq|

(41) dzwmjvZt 54

1) nv-gxg|

2) GUv AeZxY© cig KiyYvgq, `qvjyi cÿ †_‡K|

3) GUv wKZve, Gi AvqvZmg~n wek`fv‡e wee„Z Aviex †KviAvbiƒ‡c Ávbx †jvK‡`i Rb¨|

4) mymsev``vZv I mZK©Kvixiƒ‡c, AZtci Zv‡`i AwaKvskB gyL wdwi‡q wb‡q‡Q, Zviv ky‡b bv|

5) Zviv e‡j Avcwb †h wel‡qi w`‡K Avgv‡`i †K `vIqvZ †`b, †m wel‡q Avgv‡`i AšÍi Avei‡Y Ave„Z, Avgv‡`i K‡Y© Av‡Q †evSv Ges Avgv‡`i I Avcbvi gvSLv‡b Av‡Q AšÍivj| AZGe, Avcwb Avcbvi KvR Kiyb Ges Avgiv Avgv‡`i KvR Kwi|

6) ejyb, AvwgI †Zvgv‡`i gZB gvbyl, Avgvi cÖwZ Inx Av‡m †h, †Zvgv‡`i gvey` GKgvÎ gvey`, AZGe Zuvi w`‡KB †mvRv n‡q _vK Ges Zuvi Kv‡Q ÿgv cÖv_©bv Ki| Avi gykwiK‡`i R‡b¨ i‡q‡Q `y‡fv©M,

7) hviv hvKvZ †`q bv Ges ciKvj‡K A¯^xKvi K‡i|

8) wbðq hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i I mrKg© K‡i, Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q AdzišÍ cyi¯‹vi|

9) ejyb, †Zvgiv wK †m mËv‡K A¯^xKvi Ki whwb c„w_ex m„wó K‡i‡Qb `y'w`‡b Ges †Zvgiv wK Zuvi mgKÿ ¯’xi Ki? wZwb †Zv mgMÖ we‡k¦i cvjbKZ©v|

10) wZwb c„w_ex‡Z Dcwifv‡M AUj ce©Zgvjv ¯’vcb K‡i‡Qb, Zv‡Z Kj¨vY wbwnZ †i‡L‡Qb Ges Pvi w`‡bi g‡a¨ Zv‡Z Zvi Lv‡`¨i e¨e¯’v K‡i‡Qb-c~Y© nj wRÁvmy‡`i R‡b¨|

11) AZtci wZwb AvKv‡ki w`‡K g‡bv‡hvM w`‡jb hv wQj aygªKzÄ, AZtci wZwb Zv‡K I c„w_ex‡K ej‡jb, †Zvgiv Df‡q Avm B”Qvq A_ev Awb”Qvq| Zviv ejj, Avgiv †¯^”Qvq Avmjvg|

12) AZtci wZwb AvKvkgÛjx‡K `y'w`‡b mß AvKvk K‡i w`‡jb Ges cÖ‡Z¨K AvKv‡k Zvi Av‡`k †cÖiY Ki‡jb| Avwg wbKUeZx© AvKvk‡K cÖ`xcgvjv Øviv my‡kvwfZ I msiwÿZ K‡iwQ| GUv civµgkvjx me©Á Avjøvn&i e¨e¯’vcbv|

13) AZtci hw` Zviv gyL wdwi‡q †bq, Z‡e ejyb, Avwg †Zvgv‡`i‡K mZK© Kijvg GK K‡Vvi Avhve m¤ú‡K© Av` I mvgy‡`i Avhv‡ei gZ|

14) hLb Zv‡`i Kv‡Q im~jMY G‡mwQ‡jb m¤§yL w`K †_‡K Ges wcQb w`K †_‡K G K_v ej‡Z †h, †Zvgiv Avjøvn& e¨ZxZ Kvil c~Rv K‡iv bv| Zviv e‡jwQj, Avgv‡`i cvjbKZ©v B”Qv Ki‡j Aek¨B †d‡ikZv †cªiY Ki‡Zb, AZGe, Avgiv †Zvgv‡`i AvbxZ welq Agvb¨ Kijvg|

15) hviv wQj Av`, Zviv c„w_ex‡Z Ah_v AnsKvi Kij Ges ejj, Avgv‡`i A‡cÿv AwaK kw³ai †K? Zviv wK jÿ¨ K‡iwb †h, †h Avjøvn& Zv‡`i‡K m„wó K‡i‡Qb, wZwb Zv‡`i A‡cÿv AwaK kw³ai ? e¯Í~Zt Zviv Avgvi wb`k©bvejx A¯^xKvi KiZ|

16) AZtci Avwg Zv‡`i‡K cvw_©e Rxe‡b jvÂbvi Avhve Av¯^v`b Kiv‡bvi R‡b¨ Zv‡`i Dci †cÖiY Kijvg SÅvevqy †ek KwZcq Akyf w`‡b| Avi ciKv‡ji Avhve †Zv AviI jvÂbvKi GgZve¯’vq †h, Zviv mvnvh¨cÖvß n‡e bv|

17) Avi hviv mvg~`, Avwg Zv‡`i‡K cÖ`k©b K‡iwQjvg, AZtci Zviv mrc‡_i cwie‡Z© AÜ _vKvB cQ›` Kij| AZtci Zv‡`i K…ZK‡g©i Kvi‡Y Zv‡`i‡K AegvbbvKi Avhv‡ei wec` G‡m a„Z Kij|

18) hviv wek¦vm ¯’vcb K‡iwQj I mveav‡b PjZ, Avwg Zv‡`i‡K D×vi Kijvg|

19) †hw`b Avjøvn&i kÎy‡`i‡K AwMœKz‡Ûi w`‡K †V‡j †bIqv n‡e| Ges I‡`i web¨¯Í Kiv n‡e wewfbœ `‡j|

20) Zviv hLb Rvnvbœv‡gi Kv‡Q †cuŠQv‡e, ZLb Zv‡`i Kvb, Pÿz I Z¡K Zv‡`i Kg© m¤ú‡K© mvÿ¨ †`‡e|

21) Zviv Zv‡`i Z¡K‡K ej‡e, †Zvgiv Avgv‡`i wec‡ÿ mvÿ¨ w`‡j †Kb? Zviv ej‡e, †h Avjøvn& me wKQy‡K evKkw³ w`‡q‡Qb, wZwb Avgv‡`i‡KI evKkw³ w`‡q‡Qb| wZwbB †Zvgv‡`i‡K cÖ_gevi m„wó K‡i‡Qb Ges †Zvgiv ZuviB w`‡K cÖZ¨vewZ©Z n‡e|

22) †Zvgv‡`i Kvb, †Zvgv‡`i Pÿz Ges †Zvgv‡`i Z¡K †Zvgv‡`i wec‡ÿ mvÿ¨ †`‡e bv aviYvi ekeZ©x n‡q †Zvgiv Zv‡`i Kv‡Q wKQy †Mvcb Ki‡Z bv| Z‡e †Zvgv‡`i aviYv wQj †h, †Zvgiv hv Ki Zvi A‡bK wKQzB Avjøvn& Rv‡bb bv|

23) †Zvgv‡`i cvjbKZ©v m¤¦‡Ü †Zvgv‡`i G aviYvB †Zvgv‡`i‡K aŸsm K‡i‡Q| d‡j †Zvgiv ÿwZMÖ¯Í‡`i AšÍf©y³ n‡q †MQ|

24) AZtci hw` Zviv mei K‡i, ZeyI RvnvbœvgB Zv‡`i Avevm¯’j| Avi hw` Zviv IhiLvnx K‡i, Z‡e Zv‡`i Ihi Keyj Kiv n‡e bv|

25) Avwg Zv‡`i †cQ‡b m½x jvwM‡q w`‡qwQjvg, AZtci m½xiv Zv‡`i AMÖ-cðv‡Zi Avgj Zv‡`i `„wó‡Z †kvfbxq K‡i w`‡qwQj| Zv‡`i e¨vcv‡iI kvw¯Íi Av‡`k ev¯ÍevwqZ nj, hv ev¯ÍevwqZ n‡qwQj Zv‡`i c~e©eZx wRb I gvby‡li e¨vcv‡i| wbðq Zviv ÿwZMÖ¯Í|

26) Avi Kv‡diiv e‡j, †Zvgiv G †KviAvb kªeY K‡iv bv Ges Gi Ave„wË‡Z nÆ‡Mvj m„wó Ki, hv‡Z †Zvgiv Rqx nI|

27) Avwg Aek¨B Kv‡di‡`i‡K KwVb Avhve Av¯^v`b Kive Ges Avwg Aek¨B Zv‡`i‡K Zv‡`i g›` I nxb Kv‡Ri cÖwZdj †`e|

28) GUv Avjøvn&i kÎy‡`i kvw¯Í-Rvnvbœvg| Zv‡Z Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q ¯’vqx Avevm, Avgvi AvqvZmg~n A¯^xKvi Kivi cÖwZdj¯^iƒc|

29) Kv‡diiv ej‡e, †n Avgv‡`i cvjbKZ©v! †hme wRb I gvbyl Avgv‡`i‡K c_åó K‡iwQj, Zv‡`i‡K †`wL‡q `vI, Avgiv Zv‡`i‡K c``wjZ Kie, hv‡Z Zviv h‡_ó AcgvwbZ nq|

30) wbðq hviv e‡j, Avgv‡`i cvjbKZ©v Avjøvn&, AZtci Zv‡ZB AwePj _v‡K, Zv‡`i Kv‡Q †d‡ikZv AeZxY© nq Ges e‡j, †Zvgiv fq K‡iv bv, wPšÍv K‡iv bv Ges †Zvgv‡`i cÖwZkÖyZ Rvbœv‡Zi mymsev` †kvb|

31) BnKv‡j I ciKv‡j Avgiv †Zvgv‡`i eÜz| †mLv‡b †Zvgv‡`i Rb¨ Av‡Q hv †Zvgv‡`i gb Pvq Ges †mLv‡b †Zvgv‡`i R‡b¨ Av‡Q †Zvgiv `vex Ki|

32) GUv ÿgvkxj Kiybvg‡qi cÿ †_‡K mv`i Avc¨vqb|

33) †h Avjøvn&i w`‡K `vIqvZ †`q, mrKg© K‡i Ges e‡j, Avwg GKRb AvÁven, Zvi K_v A‡cÿv DËg K_v Avi Kvi?

34) mgvb bq fvj I g›`| RIqv‡e ZvB ejyb hv DrK…ó| ZLb †`L‡eb Avcbvi mv‡_ †h e¨w³i kyÎyZv i‡q‡Q, †m †hb AšÍi½ eÜz|

35) G PwiÎ ZvivB jvf K‡i, hviv mei K‡i Ges G Pwi‡Îi AwaKvix ZvivB nq, hviv AZ¨šÍ fvM¨evb|

36) hw` kqZv‡bi cÿ †_‡K Avcwb wKQz Kzgš¿Yv Abyfe& K‡ib, Z‡e Avjøvn&i kiYvcbœ †nvb| wbðq wZwb me©‡kªvZv, me©Á|

37) Zuvi wb`k©bmg~‡ni g‡a¨ i‡q‡Q w`em, iRbx, m~h© I P›`ª| †Zvgiv m~h©‡K †mR`v K‡iv bv, P›`ª‡KI bv; Avjøvn‡K †mR`v Ki, whwb GMy‡jv m„wó K‡i‡Qb, hw` †Zvgiv wbôvi mv‡_ kyaygvÎ ZuviB Gev`Z Ki|

38) AZtci Zviv hw` AnsKvi K‡i, Z‡e hviv Avcbvi cvjbKZ©vi Kv‡Q Av‡Q, Zviv w`evivwÎ Zuvi cweÎZv †NvlYv K‡i Ges Zviv K¬všÍ nq bv|

39) Zuvi GK wb`k©b GB †h, Zzwg f~wg‡K †`L‡e Abye©i c‡o Av‡Q| AZtci Avwg hLb Zvi Dci e„wó el©Y Kwi, ZLb †m km¨k¨vgj I ùxZ nq| wbðq whwb G‡K RxweZ K‡ib, wZwb RxweZ Ki‡eb g„Z‡`i‡KI| wbðq wZwb mewKQy Ki‡Z mÿg|

40) wbðq hviv Avgvi AvqvZmg~‡ni e¨vcv‡i eµZv Aej¤¦b K‡i, Zviv Avgvi Kv‡Q †Mvcb bq| †h e¨w³ Rvnvbœv‡g wbwÿß n‡e †m †kªô, bv †h †Kqvg‡Zi w`b wbivc‡` Avm‡e? †Zvgiv hv B”Qv Ki, wbðq wZwb †`‡Lb hv †Zvgiv Ki|

41) wbðq hviv †KviAvb Avmvi ci Zv A¯^xKvi K‡i, Zv‡`i g‡a¨ wPšÍv-fvebvi Afve i‡q‡Q| GUv Aek¨B GK m¤§vwbZ MÖš’|

42) G‡Z wg_¨vi cÖfve †bB, mvg‡bi w`K †_‡KI †bB Ges †cQb w`K †_‡KI †bB| GUv cÖÁvgq, cÖkswmZ Avjøvn&i cÿ †_‡K AeZxY©|

43) Avcbv‡K †Zv ZvB ejv nq, hv ejv nZ c~e©eZx© im~jM‡K| wbðq Avcbvi cvjbKZ©vi Kv‡Q i‡q‡Q ÿgv Ges i‡q‡Q hš¿Yv`vqK kvw¯Í|

44) Avwg hw` G‡K Abvie fvlvq †KviAvb KiZvg, Z‡e Aek¨B Zviv ejZ, Gi AvqvZmg~n cwi¯‹vi fvlvq wee„Z nqwb †Kb? wK Avðh© †h, wKZve Abvie fvlvq Avi im~j Aviex fvlx! ejyb, GUv wek¦vmx‡`i Rb¨ †n`v‡qZ I †iv‡Mi cÖwZKvi| hviv gywgb bq, Zv‡`i Kv‡b Av‡Q wQwc, Avi †KviAvb Zv‡`i R‡b¨ AÜZu| Zv‡`i‡K †hb `~ieZ©x ¯’vb †_‡K Avnevb Kiv nq|

45) Avwg g~mv‡K wKZve w`‡qwQjvg, AZtci Zv‡Z gZ‡f` m„wó nq| Avcbvi cvjbKZ©vi cÿ †_‡K c~e© wm×všÍ bv _vK‡j Zv‡`i g‡a¨ dqmvjv n‡q †hZ| Zviv †KviAvb mg‡Ü GK A¯^w¯ÍKi m‡›`‡n wjß|

46) †h mrKg© K‡i, †m wb‡Ri DcKv‡ii R‡b¨B K‡i, Avi †h AmrKg© K‡i, Zv Zvi DciB eZ©v‡e| Avcbvi cvjbKZ©v ev›`v‡`i cÖwZ †gv‡UB hyjyg K‡ib bv|

47) †Kqvg‡Zi Ávb GKgvÎ ZuviB Rvbv| Zuvi Áv‡bi evB‡i †Kvb dj AveiYgy³ nq bv| Ges †Kvb bvix Mf©aviY I mšÍvb cÖme K‡i bv| †hw`b Avjøvn& Zv‡`i‡K †W‡K ej‡eb, Avgvi kixKiv †Kv_vq? †mw`b Zviv ej‡e, Avgiv Avcbv‡K e‡j w`‡qwQ †h, Avgv‡`i †KD GUv ¯^xKvi K‡i bv|

48) c~‡e© Zviv hv‡`i c~Rv KiZ, Zviv DavI n‡q hv‡e Ges Zviv ey‡S †b‡e †h, Zv‡`i †Kvb wb¯‹…wZ †bB|

49) gvbyl DbœwZ Kvgbvq K¬všÍ nq bv; hw` Zv‡K Ag½j ¯ck© K‡i, Z‡e †m m¤ú~Y© iƒ‡c wbivk n‡q c‡o|

50) wec`vc` ¯ck© Kivi ci Avwg hw` Zv‡K Avgvi AbyMÖn Av¯^v`b KivB, ZLb †m ej‡Z _v‡K, GUv †h Avgvi †hvM¨ cÖvc¨; Avwg g‡b Kwi bv †h, †KqvgZ msNwUZ n‡e| Avwg hw` Avgvi cvjbKZ©vi Kv‡Q wd‡i hvB, Z‡e Aek¨B Zvi Kv‡Q Avgvi Rb¨ Kj¨vY i‡q‡Q| AZGe, Avwg Kv‡di‡`i‡K Zv‡`i Kg© m¤ú‡K© Aek¨B AewnZ Kie Ges Zv‡`i‡K Aek¨B Av¯^v`b Kive KwVb kvw¯Í|

51) Avwg hLb gvby‡li cÖwZ AbyMÖn Kwi ZLb †m gyL wdwi‡q †bq Ges cvk¦© cwieZ©b K‡i| Avi hLb Zv‡K Awbó ¯ck© K‡i, ZLb my`xN© †`vqv Ki‡Z _v‡K|

52) ejyb, †Zvgiv †f‡e †`‡LQ wK, hw` GUv Avjøvn&i cÿ †_‡K nq, AZtci †Zvgiv G‡K Agvb¨ Ki, Z‡e †h e¨w³ †Nvi we‡ivwaZvq wjß, Zvi PvB‡Z AwaK c_åó Avi †K?

53) GLb Avwg Zv‡`i‡K Avgvi wb`k©bvejx cÖ`k©b Kive c„w_exi w`M‡šÍ Ges Zv‡`i wb‡R‡`i g‡a¨; d‡j Zv‡`i Kv‡Q dz‡U DV‡e †h, G †KviAvb mZ¨| Avcbvi cvjbKZ©v me©wel‡q mvÿ¨`vZv, GUv wK h‡_ó bq?

54) ky‡b ivL, Zviv Zv‡`i cvjbKZ©vi mv‡_ mvÿv‡Zi e¨vcv‡i m‡›`‡n cwZZ i‡q‡Q| ky‡b ivL, wZwb mewKQy‡K cwi‡eób K‡i i‡q‡Qb|

(42)k~ivt 53

1) nv-gxg|

2) AvBb, mxb K¡v-d|

3) Ggwbfv‡e civµgkvjx, cÖÁvgq Avjøvn& Avcbvi cÖwZ I Avcbvi c~e©eZ©x‡`i cÖwZ Inx †cÖiY K‡ib|

4) b‡fvgÛ‡j hv wKQy Av‡Q Ges f~gÛ‡j hv wKQy Av‡Q, mg¯ÍB Zuvi| wZwb mgybœZ, gnvb|

5) AvKvk Dci †_‡K †d‡U covi Dcµg nq Avi ZLb †d‡ikZvMY Zv‡`i cvjbKZ©vi cÖksmvmn cweÎZv eY©bv K‡i Ges c„w_exevmx‡`i R‡b¨ ÿgv cÖv_©bv K‡i| ky‡b ivL, Avjøvn&B ÿgvkxj, cig Kiybvgq|

6) hviv Avjøvn& e¨ZxZ Aci‡K AwffveK wnmv‡e MÖnY K‡i, Avjøvn& Zv‡`i cÖwZ jÿ¨ iv‡Lb| Avcbvi Dci bq Zv‡`i `vq-`vwqZ¡|

7) Ggwb fv‡e Avwg Avcbvi cÖwZ Aviex fvlvq †KviAvb bvwhj K‡iwQ, hv‡Z Avcwb g°v I Zvi Avk-cv‡ki †jvK‡`i mZK© K‡ib Ges mZK© K‡ib mgv‡e‡ki w`b m¤ú‡K©, hv‡Z †Kvb m‡›`n †bB| GK`j Rv›¥v‡Z Ges GK`j Rvnvbœv‡g cÖ‡ek Ki‡e|

8) Avjøvn& B”Qv Ki‡j mg¯Í †jvK‡K GK `‡j cwiYZ Ki‡Z cv‡ib| wKšÍ~ wZwb hv‡K B”Qv ¯^xq ing‡Z `vwLj K‡ib| Avi hv‡jg‡`i †Kvb AwffveK I mvnvh¨Kvix †bB|

9) Zviv wK Avjøvn& e¨ZxZ Aci‡K AwffveK w¯’i K‡i‡Q? cišÍ~ Avjøvn&B †Zv GKgvÎ AwffveK| wZwb g„Z‡`i‡K RxweZ K‡ib| wZwb me©wel‡q ÿgZvevb|

10) †Zvgiv †h wel‡qB gZ‡f` Ki, Zvi dqmvjv Avjøvn&i Kv‡Q †mvc`©| BwbB Avjøvn& Avgvi cvjbKZ©v Avwg ZuviB Dci wbf©i Kwi Ges ZuviB AwfgyLx nB|

11) wZwb b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji mªóv| wZwb †Zvgv‡`i ga¨ †_‡K †Zvgv‡`i R‡b¨ hyMj m„wó K‡i‡Qb Ges PZz¯c` RšÍ~‡`i ga¨ †_‡K †Rvov m„wó K‡i‡Qb| Gfv‡e wZwb †Zvgv‡`i esk we¯Ívi K‡ib| †Kvb wKQyB Zuvi Abyiƒc bq| wZwb me ky‡bb, me †`‡Lb|

12) AvKvk I c„w_exi Pvwe Zuvi Kv‡Q| wZwb hvi R‡b¨ B”Qv wiwhK e„w× K‡ib Ges cwiwgZ K‡ib| wZwb me© wel‡q Ávbx|

13) wZwb †Zvgv‡`i R‡b¨ Øx‡bi †ÿ‡Î †m c_B wbavwiZ K‡i‡Qb, hvi Av‡`k w`‡qwQ‡jb b~n‡K, hv Avwg cÖZ¨v‡`k K‡iwQ Avcbvi cÖwZ Ges hvi Av‡`k w`‡qwQjvg Beivnxg, g~mv I Cmv‡K GB g‡g© †h, †Zvgiv Øxb‡K cÖwZwôZ Ki Ges Zv‡Z A˜bK¨ m„wó K‡iv bv| Avcwb g~k‡iK‡`i‡K †h wel‡qi cÖwZ Avgš¿Y Rvbvb, Zv Zv‡`i Kv‡Q `ytmva¨ e‡j g‡b nq| Avjøvn& hv‡K B”Qv g‡bvbxZ K‡ib Ges †h Zuvi AwfgyLx nq, Zv‡K c_ cÖ`k©b K‡ib|

14) Zv‡`i Kv‡Q Ávb Avmvi ciB Zviv cvi¯cwiK we‡f‡`i Kvi‡Y gZ‡f` K‡i‡Q| hw` Avcbvi cvjbKZ©vi cÿ †_‡K wbw`©ó mgq ch©šÍ AeKv‡ki c~e© wm×všÍ bv _vKZ, Z‡e Zv‡`i dqmvjv n‡q †hZ| Zv‡`i ci hviv wKZve cÖvß n‡q‡Q, Zviv A¯^w¯ÍKi m‡›`‡n cwZZ i‡q‡Q|

15) myZivs Avcwb Gi cÖwZB `vIqvZ w`b Ges nyKzg Abyhvqx AwePj _vKzb; Avcwb Zv‡`i †LqvjLykxi AbymiY Ki‡eb bv| ejyb, Avjøvn& †h wKZve bvwhj K‡i‡Qb, Avwg Zv‡Z wek¦vm ¯’vcb K‡iwQ| Avwg †Zvgv‡`i g‡a¨ b¨vq wePvi Ki‡Z Avw`ó n‡qwQ| Avjøvn& Avgv‡`i cvjbKZ©v I †Zvgv‡`i cvjbKZ©v| Avgv‡`i R‡b¨ Avgv‡`i Kg© Ges †Zvgv‡`i R‡b¨ †Zvgv‡`i Kg©| Avgv‡`i g‡a¨ I †Zvgv‡`i g‡a¨ weev` †bB| Avjøvn& Avgv‡`i‡K mg‡eZ Ki‡eb Ges ZuviB w`‡K cÖZ¨veZ©Y n‡e|

16) Avjøvn&i Øxb †g‡b †bqvi ci hviv †m m¤ú‡K© weZ‡K© cÖe„Ë nq, Zv‡`i weZK© Zv‡`i cvjbKZ©vi Kv‡Q evwZj, Zv‡`i cÖwZ Avjøvn&i Mhe Ges Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q K‡Vvi Avhve|

17) Avjøvn&B mZ¨mn wKZve I Bbmv‡di gvb`Û bvwhj K‡i‡Qb| Avcwb wK Rv‡bb, m¤¢eZt †KqvgZ wbKUeZx©|

18) hviv Zv‡Z wek¦vm K‡i bv Zviv Zv‡K Zwor Kvgbv K‡i| Avi hviv wek¦vm K‡i, Zviv Zv‡K fq K‡i Ges Rv‡b †h, Zv mZ¨| †R‡b ivL, hviv †KqvgZ m¤ú‡K© weZK© K‡i, Zviv `~ieZ©x c_ åóZvq wjß i‡q‡Q|

19) Avjøvn Zuvi ev›`v‡`i cÖwZ `qvjy| wZwb hv‡K B”Qv, wiwhK `vb K‡ib| wZwb cÖej, civµgkvjx|

20) †h †KD ciKv‡ji dmj Kvgbv K‡i, Avwg Zvi R‡b¨ †mB dmj evwo‡q †`B| Avi †h BnKv‡ji dmj Kvgbv K‡i, Avwg Zv‡K Zvi wKQy w`‡q †`B Ges ciKv‡j Zvi †Kvb Ask _vK‡e bv|

21) Zv‡`i wK Ggb kixK †`eZv Av‡Q, hviv Zv‡`i R‡b¨ †m ag© wm× K‡i‡Q, hvi AbygwZ Avjøvn& †`bwb ? hw` PzovšÍ wmÜvšÍ bv _vKZ, Z‡e Zv‡`i e¨vcv‡i dqmvjv n‡q †hZ| wbðq hv‡jg‡`i R‡b¨ i‡q‡Q hš¿Yv`vqK kvw¯Í|

22) Avcwb Kv‡di‡`i‡K Zv‡`i K…ZK‡g©i R‡b¨ fxZmš¿¯Í †`L‡eb| Zv‡`i K‡g©i kvw¯Í Aek¨B Zv‡`i Dci cwZZ n‡e| Avi hviv gywgb I mrKgx©, Zviv Rvbœv‡Zi D`¨v‡b _vK‡e| Zviv hv PvB‡e, ZvB Zv‡`i R‡b¨ Zv‡`i cvjbKZ©vi Kv‡Q i‡q‡Q| GUvB eo cyi¯‹vi|

23) GiB mymsev` †`b Avjøvn& Zvi †mme ev›`v‡K, hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i I mrKg© K‡i| ejyb, Avwg Avgvi `vIqv‡Zi R‡b¨ †Zvgv‡`i Kv‡Q †Kej AvZœxqZvRwbZ †mŠnv`© PvB| †h †KD DËg KvR K‡i, Avwg Zvi R‡b¨ Zv‡Z cyY¨ evwo‡q †`B| wbðq Avjøvn& ÿgvKvix, MyYMªvnx|

24) bvwK Zviv GK_v e‡j †h, wZwb Avjøvn&i weiy‡× wg_¨v iUbv K‡i‡Qb? Avjøvn& B”Qv Ki‡j Avcbvi Aší‡i †gvni Gu‡U w`‡Zb| e¯Í~Zt wZwb wg_¨v‡K wgwU‡q †`b Ges wbR evK¨ Øviv mZ¨‡K cÖwZwôZ K‡ib| wbðq wZwb AšÍwb©wnZ welq m¤ú‡K© mwe©‡kl ÁvZ|

25) wZwb Zuvi ev›`v‡`i ZIev Keyj K‡ib& cvcmg~n gvR©bv K‡ib Ges †Zvgv‡`i K…Z welq m¤ú‡K© AeMZ i‡q‡Qb|

26) wZwb gywgb I mrKgx©‡`i †`vqv †kv‡bb Ges Zv‡`i cÖwZ ¯^xq AbyMÖn evwo‡q †`b| Avi Kv‡di‡`i R‡b¨ i‡q‡Q K‡Vvi kvw¯Í|

27) hw` Avjøvn& Zuvi mKj ev›`v‡K cÖPzi wiwhK w`‡Zb, Z‡e Zviv c„w_ex‡Z wech©q m„wó KiZ| wKšÍ~ wZwb †h cwigvY B”Qv †m cwigvY bvwhj K‡ib| wbðq wZwb Zuvi ev›`v‡`i Lei iv‡Lb I mewKQy †`‡Lb|

28) gvbyl wbivk n‡q hvIqvi c‡i wZwb e„wó el©Y K‡ib Ges ¯^xq ingZ Qwo‡q †`b| wZwbB Kvh©wbe©vnx, cÖkswmZ|

29) Zuvi GK wb`k©b b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji m„wó Ges GZ`yf‡qi g‡a¨ wZwb †hme Rxe-RšÍ~ Qwo‡q w`‡q‡Qb| wZwb hLb B”Qv GMy‡jv‡K GKwÎZ Ki‡Z mÿg|

30) †Zvgv‡`i Dci †hme wec`-Avc` cwZZ nq, Zv †Zvgv‡`i K‡g©iB dj Ges wZwb †Zvgv‡`i A‡bK †Mvbvn ÿgv K‡i †`b|

31) †Zvgiv c„w_ex‡Z cjvqb K‡i Avjøvn‡K Aÿg Ki‡Z cvi bv Ges Avjøvn& e¨ZxZ †Zvgv‡`i †Kvb Kvh©wbe©vnx †bB, mvnvh¨KvixI †bB|

32) mgy‡`ª fvmgvb ce©Zmg RvnvRmg~n Zuvi Ab¨Zg wb`k©b|

33) wZwb B”Qv Ki‡j evZvm‡K _vwg‡q †`b| ZLb RvnvRmg~n mgy`ªc„‡ô wbðj n‡q c‡o †hb cvnvo| wbðq G‡Z cÖ‡Z¨K meiKvix, K…Z‡Ái R‡b¨ wb`k©bvejx i‡q‡Q|

34) A_ev Zv‡`i K…ZK‡g©i R‡b¨ †mMy‡jv‡K aŸsm K‡i †`b Ges A‡bK‡K ÿgvI K‡i †`b|

35) Ges hviv Avgvi ÿgZv m¤ú‡K© weZK© K‡i, Zviv †hb Rv‡b †h, Zv‡`i †Kvb cjvq‡bi RvqMv †bB|

36) AZGe, †Zvgv‡`i‡K hv †`qv n‡q‡Q Zv cvw_©e Rxe‡bi †fvM gvÎ| Avi Avjøvn&i Kv‡Q hv i‡q‡Q, Zv DrK…ó I ¯’vqx Zv‡`i R‡b¨ hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i I Zv‡`i cvjbKZ©vi Dci fimv K‡i|

37) hviv eo †Mvbvn I Akøxj Kvh© †_‡K †eu‡P _v‡K Ges †µvavwš¦Z n‡qI ÿgv K‡i,

38) hviv Zv‡`i cvjbKZ©vi Av‡`k gvb¨ K‡i, bvgvh Kv‡qg K‡i; cvi¯úwiK civgk©µ‡g KvR K‡i Ges Avwg Zv‡`i‡K †h wiwhK w`‡qwQ, Zv †_‡K e¨q K‡i,

39) hviv Avµvšÿ n‡j cÖwZ‡kva MÖnY K‡i|

40) Avi g‡›`i cÖwZdj †Zv Abyiƒc g›`B| †h ÿgv K‡i I Av‡cvl K‡i Zvi cyi¯‹vi Avjøvn&i Kv‡Q i‡q‡Q; wbðq wZwb AZ¨vPvix‡`i‡K cQ›` K‡ib bvB|

41) wbðq †h AZ¨vPvwiZ nIqvi ci cÖwZ‡kva MÖnY K‡i, Zv‡`i weiy‡×I †Kvb Awf‡hvM †bB|

42) Awf‡hvM †Kej Zv‡`i weiy‡×, hviv gvby‡li Dci AZ¨vPvi Pvjvq Ges c„w_ex‡Z Ab¨vqfv‡e we‡`ªvn K‡i †eovq| Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q hš¿Yv`vqK kvw¯Í|

43) Aek¨B †h mei K‡i I ÿgv K‡i wbðq GUv mvnwmKZvi KvR|

44) Avjøvn& hv‡K c_åó K‡ib, Zvi R‡b¨ wZwb e¨ZxZ †Kvb Kvh©wbe©vnx †bB| cvcvPvixiv hLb Avhve cÖZ¨ÿ Ki‡e, ZLb Avcwb Zv‡`i‡K †`L‡eb †h, Zviv ej‡Q Avgv‡`i wd‡i hvIqvi †Kvb Dcvq Av‡Q wK?

45) Rvnvbœv‡gi mvg‡b Dcw¯’Z Kivi mgq Avcwb Zv‡`i‡K †`L‡eb, Acgv‡b AebZ Ges Aa© wbgxwjZ `„wó‡Z ZvKvq| gywgbiv ej‡e, †Kqvg‡Zi w`b ÿwZMÖ¯Í ZvivB, hviv wb‡R‡`i I Zv‡`i cwievi-cwiR‡bi ÿwZ mvab K‡i‡Q| ky‡b ivL, cvcvPvixiv ¯’vqx Avhv‡e _vK‡e|

46) Avjøvn& Zv'Avjv e¨ZxZ Zv‡`i †Kvb mvnvh¨Kvix _vK‡e bv, †h Zv‡`i‡K mvnvh¨ Ki‡e| Avjøvn& Zv'Avjv hv‡K c_åó K‡ib, Zvi †Kvb MwZ †bB|

47) Avjøvn& Zv'Avjvi cÿ †_‡K Aek¨¤¢vex w`em Avmvi c~‡e© †Zvgiv †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi Av‡`k gvb¨ Ki| †mw`b †Zvgv‡`i †Kvb Avkªq¯’j _vK‡e bv Ges Zv wb‡ivaKvix †KD _vK‡e bv|

48) hw` Zviv gyL wdwi‡q †bq, Z‡e Avcbv‡K Avwg Zv‡`i iÿK K‡i cvVvBwb| Avcbvi KZ©e¨ †Kej cÖPvi Kiv| Avwg Zv‡`i iÿK K‡i cvVvBwb| Avcbvi KZ©e¨ †Kej cÖPvi Kiv| Avwg hLb gvbyl‡K Avgvi ingZ Av¯^v`b KivB, ZLb †m DjøwmZ, Avi hLb Zv‡`i K„ZK‡g©i Kvi‡Y Zv‡`i †Kvb Awbó N‡U, ZLb gvbyl Lye AK…ZÁ n‡q hvq|

49) b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji ivRZ¡ Avjøvn& Zv'AvjviB| wZwb hv B”Qv, m„wó K‡ib, hv‡K B”Qv Kb¨v-mšÍvb Ges hv‡K B”Qv cyÎ mšÍvb `vb K‡ib|

50) A_ev Zv‡`i‡K `vb K‡ib cyÎ I Kb¨v DfqB Ges hv‡K B”Qv eÜ¨v K‡i †`b| wbðq wZwb me©Á, ÿgZvkxj|

51) †Kvb gvby‡li Rb¨ Ggb nIqvi bq †h, Avjøvn& Zvi mv‡_ K_v ej‡eb| wKšÍ~ Inxi gva¨‡g A_ev c`©vi AšÍivj †_‡K A_ev wZwb †Kvb `~Z †cÖiY Ki‡eb, AZtci Avjøvn& hv Pvb, †m Zv Zuvi AbygwZµ‡g †cuŠ‡Q †`‡e| wbðq wZwb m‡e©v”P cÖÁvgq|

52) Ggwbfv‡e Avwg Avcbvi Kv‡Q GK †d‡ikZv †cÖiY K‡iwQ Avgvi Av‡`kµ‡g| Avcwb Rvb‡Zb bv, wKZve wK Ges Cgvb wK? wKšÍ~ Avwg G‡K K‡iwQ b~i, hvÏ¡viv Avwg Avgvi ev›`v‡`i ga¨ †_‡K hv‡K B”Qv c_ cÖ`k©b Kwi| wbðq Avcwb mij c_ cÖ`k©b K‡ib-

53) Avjøvn&i c_| b‡fvgÛj I f~gÛj hv wKQz Av‡Q, me ZuviB| ky‡b ivL, Avjøvn& Zv'Avjvi Kv‡QB me wel‡q †cuŠ‡Q|

(43) hyLiædt 89

1) nv-gxg|

2) kc_ my¯có wKZv‡ei,

3) Avwg G‡K K‡iwQ †KviAvb, Aviex fvlvq, hv‡Z †Zvgiv eyS|

4) wbðq G †KviAvb Avgvi Kv‡Q mgybœZ AUj i‡q‡Q jI‡n gvndz‡h|

5) †Zvgiv mxgvwZµgKvix m¤úÖ`vq-G Kvi‡Y wK Avwg †Zvgv‡`i KvQ †_‡K †KviAvb cÖZ¨vnvi K‡i †be?

6) c~e©eZx© †jvK‡`i Kv‡Q Avwg A‡bK im~jB †cÖiY K‡iwQ|

7) hLbB Zv‡`i Kv‡Q †Kvb im~j AvMgb K‡i‡Qb, ZLbB Zviv Zuvi mv‡_ VvÆv-we`ªyc K‡i‡Q|

8) myZivs Avwg Zv‡`i †P‡q AwaK kw³ m¤úbœ‡`i‡K aŸsm K‡i w`‡qwQ| c~e©eZ©x‡`i G NUbv AZxZ n‡q †M‡Q|

9) Avcwb hw` Zv‡`i‡K wRÁvmv K‡ib †K b‡fvgÛj I f~-gÛj m„wó K‡i‡Q? Zviv Aek¨B ej‡e, GMy‡jv m„wó K‡i‡Qb civµgkvjx me©Á Avjøvn&|

10) whwb †Zvgv‡`i R‡b¨ c„w_ex‡K K‡i‡Qb weQvbv Ges Zv‡Z †Zvgv‡`i R‡b¨ K‡i‡Qb c_, hv‡Z †Zvgiv MšÍe¨¯’‡j †cuŠQ‡Z cvi|

11) Ges whwb AvKvk †_‡K cvwb el©Y K‡i‡Qb cwiwgZ| AZtci ZÏ¡viv Avwg g„Z f~-fvM‡K cybiy¾xweZ K‡iwQ| †Zvgiv Ggwbfv‡e DwÌZ n‡e|

12) Ges whwb mewKQyi hyMj m„wó K‡i‡Qb Ges †bŠKv I PZz¯c` RšÍ~‡K †Zvgv‡`i R‡b¨ hvbevn‡b cwiYZ K‡i‡Qb,

13) hv‡Z †Zvgiv Zv‡`i wc‡Vi Dci Av‡ivnY Ki| AZtci †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †bqvgZ m¥iY Ki Ges ej cweÎ wZwb, whwb G‡`i‡K Avgv‡`i ekxf~Z K‡i w`‡q‡Qb Ges Avgiv G‡`i‡K ekxf~Z Ki‡Z mÿg wQjvg bv|

14) Avgiv Aek¨B Avgv‡`i cvjbKZ©vi w`‡K wd‡i hve|

15) Zviv Avjøvn&i ev›`v‡`i ga¨ †_‡K Avjøvn&i Ask w¯’i K‡i‡Q| ev¯ÍweK gvbyl ¯có AK…ZÁ|

16) wZwb wK Zuvi m„wó †_‡K Kb¨v mšÍvb MÖnY K‡i‡Qb Ges †Zvgv‡`i Rb¨ g‡bvbxZ K‡i‡Qb cyÎ mšÍvb?

17) Zviv ingvb Avjøvn&i R‡b¨ †h, Kb¨v-mšÍvb eY©bv K‡i, hLb Zv‡`i KvD‡K Zvi msev` †`qv nq, ZLb Zvi gyLgÛj Kv‡jv n‡q hvq Ges fxlY gb¯Ívc †fvM K‡i|

18) Zviv wK Ggb e¨w³‡K Avjøvn&i R‡b¨ eY©bv K‡i, †h AjsKv‡i jvwjZ-cvwjZ nq Ges weZ‡K© K_v ej‡Z Aÿg|

19) Zviv bvix w¯’i K‡i †d‡ikZvMY‡K, hviv Avjøvn&i ev›`v| Zviv wK Zv‡`i m„wó cÖZ¨ÿ K‡i‡Q? GLb Zv‡`i `vex wjwce× Kiv n‡e Ges Zv‡`i wRÁvmv Kiv n‡e|

20) Zviv e‡j, ingvb Avjøvn& B&”Qv bv Ki‡j Avgiv I‡`i c~Rv KiZvg bv| G wel‡q Zviv wKQyB Rv‡b bv| Zviv †Kej Abygv‡b K_v e‡j|

21) Avwg wK Zv‡`i‡K †KviAv‡bi c~‡e© †Kvb wKZve w`‡qwQ, AZtci Zviv Zv‡K AvuK‡o †i‡L‡Q?

22) eis Zviv e‡j, Avgiv Avgv‡`i c~e©cyiyl‡`i‡K †c‡qwQ GK c‡_i cw_K Ges Avgiv Zv‡`iB c`vsK AbymiY K‡i c_cÖvß|

23) Ggwbfv‡e Avcbvi c~‡e© Avwg hLb †Kvb Rbc‡` †Kvb mZK©Kvix †cÖiY K‡iwQ, ZLbB Zv‡`i weËkvjxiv e‡j‡Q, Avgiv Avgv‡`i c~e©cyiyl‡`i‡K †c‡qwQ GK c‡_i cw_K Ges Avgiv Zv‡`iB c`vsK AbymiY K‡i PjwQ|

24) †m ejZ, †Zvgiv †Zvgv‡`i c~e©cyiyl‡`i‡K †h wel‡qi Dci †c‡qQ, Avwg hw` Z`‡cÿv DËg wel q wb‡q †Zvgv‡`i Kv‡Q G‡m _vwK, ZeyI wK †Zvgiv ZvB ej‡e? Zviv ejZ †Zvgiv †h welqmn †cÖwiZ n‡qQ, Zv Avgiv gvbe bv|

25) AZtci Avwg Zv‡`i KvQ †_‡K cÖwZ‡kva wb‡qwQ| AZGe †`Lyb, wg_¨v‡ivcKvix‡`i cwiYvg wKiƒc n‡q‡Q|

26) hLb Beivnxg Zvi wcZv I m¤úÖ`vq‡K ejj, †Zvgiv hv‡`i c~Rv Ki, Zv‡`i mv‡_ Avgvi †Kvb m¤úK© †bB|

27) Z‡e Avgvi m¤úK© Zuvi mv‡_ whwb Avgv‡K m„wó K‡i‡Qb| AZGe, wZwbB Avgv‡K mrc_ cÖ`k©b Ki‡eb|

28) G K_vwU‡K †m Aÿq evYxiƒ‡c Zvi mšÍvb‡`i g‡a¨ †i‡L †M‡Q, hv‡Z Zviv Avjøvn&i w`‡KB AvK…ó _v‡K|

29) ciš‘ AvwgB G‡`i‡K I G‡`i c~e©cyiyl‡`i‡K Rxe‡bvc‡fvM Ki‡Z w`‡qwQ, Ae‡k‡l Zv‡`i Kv‡Q mZ¨ I ¯có eY©bvKvix im~j AvMgb K‡i‡Q|

30) hLb mZ¨ Zv‡`i Kv‡Q AvMgb Kij, ZLb Zviv ejj, GUv hv`y, Avgiv G‡K gvwb bv|

31) Zviv e‡j, †KviAvb †Kb `yB Rbc‡`i †Kvb cÖavb e¨w³i Dci AeZxY© nj bv?

32) Zviv wK Avcbvi cvjbKZ©vi ingZ ešUb K‡i? Avwg Zv‡`i g‡a¨ Zv‡`i RxweKv ešUb K‡iwQ cvw_©e Rxe‡b Ges G‡Ki gh©v`v‡K Ac‡ii Dci DbœxZ K‡iwQ, hv‡Z G‡K Aci‡K †meK iƒ‡c MÖnY K‡i| Zviv hv mÂq K‡i, Avcbvi cvjbKZ©vi ingZ Z`‡cÿv DËg|

33) hw` me gvby‡li GK gZvej¤¦x n‡q hvIqvi AvksKv bv _vKZ, Z‡e hviv `qvgq Avjøvn‡K A¯^xKvi K‡i Avwg Zv‡`i‡K w`Zvg Zv‡`i M„‡ni R‡b¨ †iŠc¨ wbwg©Z Qv` I wmuwo, hvi Dci Zviv PoZ|

34) Ges Zv‡`i M„‡ni R‡b¨ `iRv w`Zvg Ges cvjsK w`Zvg hv‡Z Zviv †njvb w`‡q emZ|

35) Ges ¯^Y©wbwg©ZI w`Zvg| GMy‡jv meB †Zv cvw_©e Rxe‡bi †fvM mvgMÖx gvÎ| Avi ciKvj Avcbvi cvjbKZ©vi Kv‡Q Zuv‡`i R‡b¨B hviv fq K‡i|

36) †h e¨w³ `qvgq Avjøvn&i m¥iY †_‡K †PvL wdwi‡q †bq, Avwg Zvi R‡b¨ GK kqZvb wb‡qvwRZ K‡i †`B, AZtci †m-B nq Zvi m½x|

37) kqZvbivB gvbyl‡K mrc‡_ evav `vb K‡i, Avi gvbyl g‡b K‡i †h, Zviv mrc‡_ i‡q‡Q|

38) Ae‡k‡l hLb †m Avgvi Kv‡Q Avm‡e, ZLb †m kqZvb‡K ej‡e, nvq, Avgvi I †Zvgvi g‡a¨ hw` c~e©-cwð‡gi `~iZ¡ _vKZ| KZ nxb m½x †m|

39) †Zvgiv hLb Kzdi KiwQ‡j, ZLb †Zvgv‡`i AvR‡Ki Avhv‡e kixK nIqv †Kvb Kv‡R Avm‡e bv|

40) Avcwb wK ewai‡K †kvbv‡Z cvi‡eb? A_ev †h AÜ I †h ¯có c_ åóZvq wjß, Zv‡K c_ cÖ`k©Y Ki‡Z cvi‡eb?

41) AZtci Avwg hw` Avcbv‡K wb‡q hvB, Zey Avwg Zv‡`i Kv‡Q †_‡K cÖwZ‡kva †be|

42) A_ev hw` Avwg Zv‡`i‡K †h Avhv‡ei Iqv`v w`‡qwQ, Zv Avcbv‡K †`wL‡q †`B, Zey Zv‡`i Dci Avgvi c~Y© ÿgZv i‡q‡Q|

43) AZGe, Avcbvi cªwZ †h Inx bvwhj Kiv nq, Zv `„pfv‡e Aej¤¦b Kiyb| wbtm‡›`‡n Avcwb mij c‡_ i‡q‡Qb|

44) GUv Avcbvi I Avcbvi m¤úÖ`v‡qi R‡b¨ D‡jøwLZ _vK‡e Ges kxNªB Avcbviv wRÁvwmZ n‡eb|

45) Avcbvi c~‡e© Avwg †hme im~j †cÖiY K‡iwQ, Zv‡`i‡K wR‡Ám Kiyb, `qvgq Avjøvn& e¨ZxZ Avwg wK †Kvb Dcvm¨ w¯’i K‡iwQjvg Gev`‡Zi R‡b¨?

46) Avwg g~mv‡K Avgvi wb`k©bvejx w`‡q †divDb I Zvi cwil`e‡M©i Kv‡Q †cÖiY K‡iwQjvg, AZtci †m e‡jwQj, Avwg wek¦ cvjbKZ©vi im~j|

47) AZtci †m hLb Zv‡`i Kv‡Q Avgvi wb`k©bvejx Dc¯’vcb Kij, ZLb Zviv nvm¨we`ªyc Ki‡Z jvMj|

48) Avwg Zv‡`i‡K †h wb`k©bB †`LvZvg, ZvB nZ c~e©eZx© wb`k©b A‡cÿv e„nr Ges Avwg Zv‡`i‡K kvw¯Í Øviv cvKovI Kijvg, hv‡Z Zviv wd‡i Av‡m|

49) Zviv ejj, †n hv`yKi, Zzwg Avgv‡`i R‡b¨ †Zvgvi cvjbKZ©vi Kv‡Q †m welq cÖv_©bv Ki, hvi Iqv`v wZwb †Zvgv‡K w`‡q‡Qb; Avgiv Aek¨B mrc_ Aej¤¦b Kie|

50) AZtci hLb Avwg Zv‡`i †_‡K Avhve cÖZ¨vnvi K‡i wbjvg, ZLbB Zviv A½xKvi f½ Ki‡Z jvM‡jv|

51) †divDb Zvi m¤úÖ`vq‡K †W‡K ejj, †n Avgvi KIg, Avwg wK wgm‡ii AwacwZ bB? GB b`x My‡jv Avgvi wbgœ‡`‡k cÖevwnZ nq, †Zvgiv wK †`L bv?

52) Avwg †h †kªó G e¨w³ †_‡K, †h bxP Ges K_v ej‡ZI mÿg bq|

53) Zv‡K †Kb ¯^Y©ejq cwiavb Kiv‡bv nj bv, A_ev †Kb Avmj bv Zvi m‡½ †d‡ikZvMY `j †eu‡a?

54) AZtci †m Zvi m¤úª`vq‡K †evKv evwb‡q w`j, d‡j Zviv Zvi K_v †g‡b wbj| wbðq Zviv wQj cvcvPvix m¤úÖ`vq|

55) AZtci hLb Avgv‡K ivMvw¤¦Z Kij ZLb Avwg Zv‡`i KvQ †_‡K cÖwZ‡kva wbjvg Ges wbgw¾Z Kijvg| Zv‡`i mevB‡K|

56) AZtci Avwg Zv‡`i‡K K‡i w`jvg AZxZ †jvK I `„óvšÍ cieZ©x‡`i R‡b¨|

57) hLbB gwiqg Zb‡qi `„óvšÍ eY©bv Kiv nj, ZLbB Avcbvi m¤úÖ`vq nÆ‡Mvj kyiy K‡i w`j &

58) Ges ejj, Avgv‡`i Dcvm¨iv †kªô, bv †m? Zviv Avcbvi mvg‡b †h D`vniY Dc¯’vcb K‡i Zv †Kej weZ‡K©i R‡b¨B K‡i| e¯Í~Zt Zviv nj GK weZK©Kvix m¤úÖ`vq|

59) †m †Zv GK ev›`vB e‡U Avwg Zvi cÖwZ AbyMÖn K‡iwQ Ges Zv‡K K‡iwQ eYx-BmivC‡ji R‡b¨ Av`k©|

60) Avwg B”Qv Ki‡j †Zvgv‡`i †_‡K †d‡ikZv m„wó KiZvg, hviv c„w_ex‡Z G‡Ki ci GK emevm KiZ|

61) myZivs Zv nj †Kqvg‡Zi wb`k©b| Kv‡RB †Zvgiv †Kqvg‡Z m‡›`n K‡iv bv Ges Avgvi K_v gvb| GUv GK mij c_|

62) kqZvb †hb †Zvgv‡`i‡K wbe„Ë bv K‡i| †m †Zvgv‡`i cÖKvk¨ kyÎy|

63) Cmv hLb ¯có wb`k©bmn AvMgb Kij, ZLb ejj, Avwg †Zvgv‡`i Kv‡Q cÖÁv wb‡q G‡mwQ Ges †Zvgiv †h, †Kvb †Kvb wel‡q gZ‡f` KiQ Zv e¨³ Kivi R‡b¨ G‡mwQ, AZGe, †Zvgiv Avjøvn‡K fq Ki Ges Avgvi K_v gvb|

64) wbðq Avjøvn&B Avgvi cvjbKZ©v I †Zvgv‡`i cvjbKZ©v| AZGe, Zuvi Gev`Z Ki| GUv nj mij c_|

65) AZtci Zv‡`i g‡a¨ †_‡K wewfbœ `j gZ‡f` m„wó Kij| myZivs hv‡jg‡`i R‡b¨ i‡q‡Q hš¿Yv`vqK w`e‡mi Avhv‡ei `y‡fv©M|

66) Zviv †Kej †Kqvg‡ZiB A‡cÿv Ki‡Q †h, AvKwm¥Kfv‡e Zv‡`i Kv‡Q G‡m hv‡e Ges Zviv Lei I ivL‡e bv|

67) eÜyeM© †mw`b G‡K Ac‡ii kÎy n‡e, Z‡e †Lv`vfxiyiv bq|

68) †n Avgvi ev›`vMY, †Zvgv‡`i AvR †Kvb fq †bB Ges †Zvgiv `ytwLZI n‡e bv|

69) †Zvgiv Avgvi AvqvZmg~‡n wek¦vm ¯’vcb K‡iwQ‡j Ges †Zvgiv AvÁven wQ‡j|

70) Rvbœv‡Z cÖ‡ek Ki †Zvgiv Ges †Zvgv‡`i weweMY mvb‡›`|

71) Zv‡`i Kv‡Q cwi‡ekb Kiv n‡e ¯^‡Y©i _vjv I cvbcvÎ Ges Z_vq i‡q‡Q g‡b hv Pvq Ges bqb hv‡Z Z…ß nq| †Zvgiv Z_vq wPiKvj Ae¯’vb Ki‡e|

72) GB †h, Rvbœv‡Zi DËivwaKvix †Zvgiv n‡qQ, GUv †Zvgv‡`i K‡g©i dj|

73) Z_vq †Zvgv‡`i R‡b¨ Av‡Q cÖPzi dj-g~j, Zv †_‡K †Zvgiv Avnvi Ki‡e|

74) wbðq Acivaxiv Rvnvbœv‡gi Avhv‡e wPiKvj _vK‡e|

75) Zv‡`i †_‡K Avhve jvNe Kiv n‡e bv Ges Zviv Zv‡ZB _vK‡e nZvk n‡q|

76) Avwg Zv‡`i cÖwZ Ryjyg Kwiwb; wKšÍy ZvivB wQj Rv‡jg|

77) Zviv †W‡K ej‡e, †n gv‡jK, cvjbKZ©v Avgv‡`i wKm&mvB †kl K‡i w`b| †m ej‡e, wbðq †Zvgiv wPiKvj _vK‡e|

78) Avwg †Zvgv‡`i Kv‡Q mZ¨ag© †cuŠwQ‡qwQ; wKšÍ~ †Zvgv‡`i AwaKvskB mZ¨a‡g© wb¯c„n!

79) Zviv wK †Kvb e¨e¯’v PzovšÍ K‡i‡Q? Zvn‡j AvwgI GK e¨e¯’v PyovšÍ K‡iwQ|

80) Zviv wK g‡b K‡i †h, Avwg Zv‡`i †Mvcb welq I †Mvcb civgk© kywb bv? nu¨v, kywb| Avgvi †d‡ikZvMY Zv‡`i wbK‡U †_‡K wjwce× K‡i|

81) ejyb, `qvgq Avjøvn&i †Kvb mšÍvb _vK‡j Avwg me© cÖ_g Zvi Gev`Z Kie|

82) Zviv hv eY©bv K‡i, Zv †_‡K b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji cvjbKZ©v, Avi‡ki cvjbKZ©v cweÎ|

83) AZGe, Zv‡`i‡K evKPvZzix I µxov-‡KŠZzK Ki‡Z w`b †mB w`e‡mi mvÿvZ ch©šÍ, hvi Iqv`v Zv‡`i‡K †`qv nq|

84) wZwbB Dcvm¨ b‡fvgÛ‡j Ges wZwbB Dcvm¨ fygÛ‡j| wZwb cÖÁvgq, me©Á,

85) eiKZgq wZwbB, b‡fvgÛj, f~gÛj I GZ`yf‡qi ga¨eZx© mewKQy hvi| ZuviB Kv‡Q Av‡Q †Kqvg‡Zi Ávb Ges ZuviB w`‡K †Zvgiv cÖZ¨vewZ©Z n‡e|

86) wZwb e¨ZxZ Zviv hv‡`i cyRv K‡i, Zviv mycvwi‡ki AwaKvix n‡e bv, Z‡e hviv mZ¨ ¯^xKvi KiZ I wek¦vm KiZ|

87) hw` Avcwb Zv‡`i‡K wRÁvmv K‡ib, †K Zv‡`i‡K m„wó K‡i‡Qb, Z‡e Aek¨B Zviv ej‡e, Avjøvn&, AZtci Zviv †Kv_vq wd‡i hv‡”Q ?

88) im~‡ji GB Dw³i Kmg, †n Avgvi cvjbKZ©v, G m¤úÖ`vq †Zv wek¦vm ¯’vcb K‡i bv|

89) AZGe, Avcwb Zv‡`i †_‡K gyL wdwi‡q wbb Ges ejyb, ÔmvjvgÕ| Zviv kxNÖB Rvb‡Z cvi‡e|

(44) `yLvbt 59

1) nv-gxg|

2) kc_ my¯có wKZv‡ei|

3) Avwg G‡K bvwhj K‡iwQ| GK eiKZgq iv‡Z, wbðq Avwg mZK©Kvix|

4) G iv‡Z cÖ‡Z¨K cÖÁvc~Y© welq w¯’ixK…Z nq|

5) Avgvi cÿ †_‡K Av‡`kµ‡g, AvwgB †cÖiYKvix|

6) Avcbvi cvjbKZ©vi cÿ †_‡K ingZ¯^iƒc| wZwb me©‡kªvZv, me©Á|

7) hw` †Zvgv‡`i wek¦vm _v‡K †`L‡Z cv‡e| wZwb b‡fvgÛj, f~gÛj I GZ`yf‡qi g‡a¨eZx© mewKQyi cvjbKZ©v|

8) wZwb e¨ZxZ †Kvb Dcvm¨ †bB| wZwb Rxeb `vb K‡ib I g„Zz¨ †`b| wZwb †Zvgv‡`i cvjbKZ©v Ges †Zvgv‡`i c~e©eZx© wcZ„-cyiyl‡`iI cvjbKZ©v|

9) GZ`m‡Ë¡I Giv m‡›`‡n cwZZ n‡q µxov-†KŠZzK Ki‡Q|

10) AZGe Avcwb †mB w`‡bi A‡cÿv Kiyb, hLb AvKvk a~qvq †Q‡q hv‡e|

11) hv gvbyl‡K wN‡i †dj‡e| GUv hš¿Yv`vqK kvw¯Í|

12) †n Avgv‡`i cvjbKZ©v Avgv‡`i Dci †_‡K kvw¯Í cÖZ¨vnvi Kiyb, Avgiv wek¦vm ¯’vcb KiwQ|

13) Zviv wK K‡i eyS‡e, A_P Zv‡`i Kv‡Q G‡mwQ‡jb ¯có eY©bvKvix im~j|

14) AZtci Zviv Zv‡K c„ôcÖ`k©b K‡i Ges e‡j, †m †Zv D¤§v`-wkLv‡bv K_v e‡j|

15) Avwg †Zvgv‡`i Dci †_‡K Avhve wKQzUv cÖZ¨vnvi Kie, wKšÍ~ †Zvgiv cybivq cybe©¯’vq wd‡i hv‡e|

16) †hw`b Avwg cÖejfv‡e a„Z Kie, †mw`b cy‡ivcywi cÖwZ‡kva MÖnY KieB|

17) Zv‡`i c~‡e© Avwg †divD‡bi m¤úÖ`vq‡K cixÿv K‡iwQ Ges Zv‡`i Kv‡Q AvMgb K‡i‡Qb GKRb m¤§vwbZ im~j,

18) GB g‡g© †h, Avjøvn&i ev›`v‡`i‡K Avgvi Kv‡Q Ac©Y Ki| Avwg †Zvgv‡`i Rb¨ †cÖixZ wek¦¯Í im~j|

19) Avi †Zvgiv Avjøvn&i weiy‡× J×Z¨ cÖKvk K‡iv bv| Avwg †Zvgv‡`i Kv‡Q cÖKvk¨ cÖgvY Dcw¯’Z KiwQ|

20) †Zvgiv hv‡Z Avgv‡K cª¯ÍiIel©‡Y nZ¨v bv Ki, Z¾‡b¨ Avwg Avgvi cvjbKZ©v I †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi kibvcbœ n‡qwQ|

21) †Zvgiv hw` Avgvi cÖwZ wek¦vm ¯’vcb bv Ki, Z‡e Avgvi KvQ †_‡K `~‡i _vK|

22) AZtci †m Zvi cvjbKZ©vi Kv‡Q †`vqv Kij †h, Giv Acivax m¤úÖ`vq|

23) Zvn‡j Zzwg Avgvi ev›`v‡`i‡K wb‡q ivwÎ‡ejvq †ei n‡q co| wbðq †Zvgv‡`i cðv×eb Kiv n‡e|

24) Ges mgy`ª‡K APj _vK‡Z `vI| wbðq Iiv wbgw¾Z evwnbx|

25) Zviv †Q‡o wM‡qwQj KZ D`¨vb I cÖmªeb,

26) KZ km¨‡ÿÎ I m~ig¨ ¯’vb|

27) KZ my‡Li DcKiY, hv‡Z Zviv †LvkMí KiZ|

28) GgwbB n‡qwQj Ges Avwg &IMy‡jvi gvwjK K‡iwQjvg wfbœ m¤úÖ`vq‡K|

29) Zv‡`i R‡b¨ µ›`b K‡iwb AvKvk I c„w_ex Ges Zviv AeKvkI cvqwb|

30) Avwg ebx-BmivCj‡K AcgvbRbK kvw¯Í †_‡K D×vi KiwQ|

31) †divDb †m wQj mxgvjsNbKvix‡`i g‡a¨ kxI©¯’vbxq|

32) Avwg †R‡bky‡b Zv‡`i‡K wek¦evmx‡`i Dci †kÖôZ¡ w`‡qwQjvg|

33) Ges Avwg Zv‡`i‡K Ggb wb`k©bvejx w`‡qwQjvg hv‡Z wQj ¯có mvnvh¨|

34) Kv‡diiv e‡jB _v‡K,

35) cÖ_g g„Zz¨i gva¨‡gB Avgv‡`i mewKQyi Aemvb n‡e Ges Avgiv cybiywÌZ ne bv|

36) †Zvgiv hw` mZ¨ev`x nI, Z‡e Avgv‡`i c~e©cyiyl‡`i‡K wb‡q Gm|

37) Iiv †kªô, bv ZzeŸvi m¤úÖ`vq I Zv‡`i c~e©eZx©iv? Avwg I‡`i‡K aŸsm K‡i w`‡qwQ| Iiv wQj Acivax|

38) Avwg b‡fvgÛj, f~gÛj I GZ`yf‡qi ga¨eZx© mewKQy µxov”Q‡j m„wó Kwiwb|

39) Avwg GMy‡jv h_vh_ D‡Ï‡k¨ m„wó K‡iwQ; wKšÍ~ Zv‡`i AwaKvskB †ev‡S bv|

40) wbðq dqmvjvi w`b Zv‡`i meviB wba©vwiZ mgq|

41) †hw`b †Kvb eÜyB †Kvb eÜzi DcKv‡i Avm‡e bv Ges Zviv mvnvh¨cÖvßI n‡e bv|

42) Z‡e Avjøvn& hvi cÖwZ `qv K‡ib, Zvi K_v wfbœ| wbðq wZwb civµgkvjx `qvgq|

43) wbðq hv°zg e„ÿ

44) cvcxi Lv`¨ n‡e;

45) MwjZ Zv‡gªi gZ †c‡U dzU‡Z _vK‡e|

46) †hgb dz‡U cvwb|

47) G‡K ai Ges †U‡b wb‡q hvI Rvnvbœv‡gi ga¨¯’‡j,

48) AZtci Zvi gv_vi Dci dzUšÍ cvwbi Avhve †X‡j `vI,

49) ¯^v` MÖnY Ki, Zzwg †Zv m¤§vwbZ, m¤åvšÍ|

50) G m¤ú‡K© †Zvgiv m‡›`‡n cwZZ wQ‡j|

51) wbðq †Lv`vfxiyiv wbivc` ¯’v‡b _vK‡e-

52) D`¨vbivwR I wbS©wiYxmg~‡n|

53) Zviv cwiavb Ki‡e wPKb I cyiy †ikgxe¯¿, gy‡LvgywL n‡q em‡e|

54) GiƒcB n‡e Ges Avwg Zv‡`i‡K AvbZ‡jvPbv ¯¿x †`e|

55) Zviv †mLv‡b kvšÍ g‡b wewfbœ dj-g~j Avb‡Z ej‡e|

56) Zviv †mLv‡b g„Zy¨ Av¯^v`b Ki‡e bv, cÖ_g g„Zz¨ e¨ZxZ Ges Avcbvi cvjbKZ©v Zv‡`i‡K Rvnvbœv‡gi Avhve †_‡K iÿv Ki‡eb|

57) Avcbvi cvjbKZ©vi K…cvq GUvB gnv mvdj¨|

58) Avwg Avcbvi fvlvq †KviAvb‡K mnR K‡i w`‡qwQ, hv‡Z Zviv m¥iY iv‡L|

59) AZGe, Avcwb A‡cÿv Kiyb, ZvivI A‡cÿv Ki‡Q|

(45) Rvwmqvt 37

1) nv-gxg|

2) civµvšÍ, cÖÁvgq Avjøvn&i cÿ †_‡K AeZxY© G wKZve|

3) wbðq b‡fvgÛj I f~-gÛ‡j gywgb‡`i R‡b¨ wb`k©bvejx i‡q‡Q|

4) Avi †Zvgv‡`i m„wó‡Z Ges Pviw`‡K Qwo‡q ivLv Rxe RšÍ~i m„R‡bi g‡a¨I wb`k©bvejx i‡q‡Q wek¦vmx‡`i Rb¨|

5) w`evivwÎi cwieZ©‡b, Avjøvn& AvKvk †_‡K †h wiwhK (e„wó) eI©Y K‡ib AZtci c„w_ex‡K Zvi g„Zz¨i ci cybiy¾xweZ K‡ib, Zv‡Z Ges evqyi cwieZ©‡b eyw×gvb‡`i R‡b¨ wb`k©bvejx i‡q‡Q|

6) GMy‡jv Avjøvn&i AvqvZ, hv Avwg Avcbvi Kv‡Q Ave„wË Kwi h_vh_ƒ‡c| AZGe, Avjøvn& I Zuvi Avqv‡Zi ci Zviv †Kvb K_vq wek¦vm ¯’vcb Ki‡e|

7) cÖ‡Z¨K wg_¨vev`x cvcvPvixi `y‡fv©M|

8) †m Avjøvn&i AvqvZmg~n ky‡b, AZtci AnsKvix n‡q †R` a‡i, †hb †m AvqvZ ky‡bwb| AZGe, Zv‡K hš¿Yv`vqK kvw¯Íi mymsev` w`b|

9) hLb †m Avgvi †Kvb AvqvZ AeMZ nq, ZLb Zv‡K VvÆvif‡c MÖnY K‡i| G‡`i Rb¨B i‡q‡Q jvÂbv`vqK kvw¯Í|

10) Zv‡`i mvg‡b i‡q‡Q Rvnvbœvg| Zviv hv DcvR©b K‡i‡Q, Zv Zv‡`i †Kvb Kv‡R Avm‡e bv, Zviv Avjøvn&i cwie‡Z© hv‡`i‡K eÜyif‡c MªnY K‡i‡Q ZvivI bq| Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q gnvkvw¯Í|

11) GUv mrc_ cÖ`k©b, Avi hviv Zv‡`i cvjbKZ©vi AvqvZmg~n A¯^xKvi K‡i, Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q K‡Vvi hb¿Yv`vqK kvw¯Í|

12) wZwb Avjøvn& whwb mgy™ª‡K †Zvgv‡`i DcKviv‡_© AvqZ¡vaxb K‡i w`‡q‡Qb, hv‡Z Zuvi Av‡`kµ‡g Zv‡Z RvnvR PjvPj K‡i Ges hv‡Z †Zvgiv Zuvi AbyMÖn Zvjvk Ki I Zuvi cÖwZ K…ZÁ nI|

13) Ges AvqË¡vaxb K‡i w`‡q‡Qb †Zvgv‡`i, hv Av‡Q b‡fvgÛ‡j I hv Av‡Q f~gÛ‡j; Zuvi cÿ †_‡K| wbðq G‡Z wPšÍvkxj m¤úÖ`v‡qi R‡b¨ wb`k©bvejx i‡q‡Q|

14) gywgb‡`i‡K ejyb, Zviv †hb Zv‡`i‡K ÿgv K‡i, hviv Avjøvn&i †m w`bMy‡jv m¤ú‡K© wek¦vm iv‡L bv hv‡Z wZwb †Kvb m¤úÖ`vq‡K K…ZK‡g©i cÖwZdj †`b|

15) †h mrKvR K‡i, †m wb‡Ri Kj¨vYv‡_©B Zv K‡i, Avi †h AmrKvR K‡i, Zv Zvi DciB eZ©v‡e| AZtci †Zvgiv †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi w`‡K cÖZ¨vewZ©Z n‡e|

16) Avwg ebx BmivCj‡K wKZve, ivRZ¡ I beyIqZ `vb K‡iwQjvg Ges Zv‡`i‡K cwi”Qbœ wiwhK w`‡qwQjvg Ges wek¦evmxi Dci †kªôZ¡ w`‡qwQjvg|

17) AviI w`‡qwQjvg Zv‡`i‡K a‡g©i my¯có cÖgvYvw`| AZtci Zviv Ávb jvf Kivi ci kyay cvi¯úwiK †R‡`i ekeZ©x n‡q gZ‡f` m„wó K‡i‡Q| Zviv †h wel‡q gZ‡f` KiZ, Avcbvi cvjbKZ©v †Kqvg‡Zi w`b Zvi dqmvjv K‡i †`‡eb|

18) Gici Avwg Avcbv‡K †i‡LwQ a‡g©i GK we‡kl kixq‡Zi Dci| AZGe, Avcwb Gi AbymiY Kiyb Ges AÁvb‡`i †Lqvj-Lykxi AbymiY Ki‡eb bv|

19) Avjøvn&i mvg‡b Zviv Avcbvi †Kvb DcKv‡i Avm‡e bv| hv‡jgiv G‡K Ac‡ii eÜz| Avi Avjøvn& ci‡nhMvi‡`i eÜz|

20) GUv gvby‡li R‡b¨ Áv‡bi K_v Ges wek¦vmx m¤úÖ`v‡qi Rb¨ †n`v‡qZ I ingZ|

21) hviv `y¯‹g© DcvR©b K‡i‡Q Zviv wK g‡b K‡i †h, Avwg Zv‡`i‡K †m †jvK‡`i gZ K‡i †`e, hviv Cgvb Av‡b I mrKg© K‡i Ges Zv‡`i Rxeb I gyZz¨ wK mgvb n‡e? Zv‡`i `vex KZ g›`|

22) Avjøvn& b‡fvgÛj I f~-gÛj h_vh_fv‡e m„wó K‡i‡Qb, hv‡Z cÖ‡Z¨K e¨w³ Zvi DcvR©‡bi dj cvq| Zv‡`i cÖwZ hyjyg Kiv n‡e bv|

23) Avcwb wK Zvi cÖwZ jÿ¨ K‡i‡Qb, †h Zvi †Lqvj-Lykx‡K ¯^xq Dcvm¨ w¯’i K‡i‡Q? Avjøvn& †R‡b ky‡b Zv‡K c_åó K‡i‡Qb, Zvi Kvb I AšÍ‡i gni Gu‡U w`‡q‡Qb Ges Zvi †Pv‡Li Dci †i‡L‡Qb c`©v| AZGe, Avjøvn&i ci †K Zv‡K c_ cÖ`k©b Ki‡e? †Zvgiv wK wPšÍvfvebv Ki bv?

24) Zviv e‡j, Avgv‡`i cvw_©e RxebB †Zv †kl; Avgiv gwi I euvwP gnvKvjB Avgv‡`i‡K aŸsm K‡i| Zv‡`i Kv‡Q G e¨vcv‡i †Kvb Ávb †bB| Zviv †Kej Abygvb K‡i K_v e‡j|

25) Zv‡`i Kv‡Q hLb Avgvi my¯có AvqvZmg~n cvV Kiv nq, ZLb GK_v ejv Qvov Zv‡`i †Kvb gyw³B _v‡K bv †h, †Zvgiv mZ¨ev`x n‡j Avgv‡`i c~e©cyiyl‡`i‡K wb‡q Avm|

26) Avcwb ejyb, Avjøvn&B †Zvgv‡`i‡K Rxeb `vb K‡ib, AZtci g„Zz¨ †`b, AZtci †Zvgv‡`i‡K †Kqvg‡Zi w`b GKwÎZ Ki‡eb, hv‡Z †Kvb m‡›`n †bB| wKšÍ~ AwaKvsk gvbyl †ev‡S bv|

27) b‡fvgÛj I f~-gÛ‡ji ivRZ¡ Avjøvn&iB| †hw`b †KqvgZ msNwUZ n‡e, †mw`b wg_¨vcš'xiv ÿwZMÖ¯Í n‡e|

28) Avcwb cÖ‡Z¨K D¤§Z‡K †`L‡eb bZRvby Ae¯'vq| cÖ‡Z¨K D¤§Z‡K Zv‡`i Avgjbvgv †`L‡Z ejv n‡e| †Zvgiv hv Ki‡Z, A`¨ †Zvgvi‡`i†K Zvi cÖwZdj †`qv n‡e|

29) Avgvi Kv‡Q iwÿZ GB Avgjbvgv †Zvgv‡`i m¤ú‡K© mZ¨ K_v ej‡e| †Zvgiv hv Ki‡Z Avwg Zv wjwce× KiZvg|

30) hviv wek¦vm ¯'vcb K‡i‡Q I mrKg© K‡i‡Q, Zv‡`i‡K Zv‡`i cvjbKZ©v ¯^xq ing‡Z `vwLj Ki‡eb| GUvB cÖKvk¨ mvdj¨|

31) Avi hviv Kzdi K‡i‡Q, Zv‡`i‡K wRÁvmv Kiv n‡e, †Zvgv‡`i Kv‡Q wK AvqvZmg~n cwVZ nZ bv? wKšÍ~ †Zvgiv AnsKvi KiwQ‡j Ges †Zvgiv wQ‡j GK Acivax m¤úª`vq|

32) hLb ejv nZ, Avjøvn&i Iqv`v mZ¨ Ges †Kqvg‡Z †Kvb m‡›`n †bB, ZLb †Zvgiv ej‡Z Avgiv Rvwb bv †KqvgZ wK? Avgiv †Kej aviYvB Kwi Ges G wel‡q Avgiv wbwðZ bB|

33) Zv‡`i g›` Kg© My‡jv Zv‡`i mvg‡b cÖKvk n‡q co‡e Ges †h Avhve wb‡q Zviv VvÆv-we`yªc KiZ, Zv Zv‡`i‡K MÖvm Ki‡e|

34) ejv n‡e, AvR Avwg †Zvgv‡`i‡K fy‡j hve, †hgb †Zvgiv G w`‡bi mvÿvr‡K fy‡j wM‡qwQ‡j| †Zvgv‡`i Avevm¯'j Rvnvbœvg Ges †Zvgv‡`i mvnvh¨Kvix †bB|

35) GUv GR‡b¨ †h, †Zvgiv Avjøvn&i AvqvZmg~n‡K VvÆviƒ‡c MÖnY K‡iwQ‡j Ges cvw_©e Rxeb †Zvgv‡`i‡K cÖZviwZ K‡iwQj| myZivs AvR Zv‡`i‡K Rvnvb›¥vg †_‡K †ei Kiv n‡e bv Ges Zv‡`i Kv‡Q ZIev PvIqv n‡e bv|

36) AZGe, wek¦RM‡Zi cvjbKZ©v, f~-gÛ‡ji cvjbKZ©v I b‡fvgÛ‡ji cvjbKZ©v Avjøvn&i-B cÖksmv|

37) b‡fvgÛ‡j I f~-gÛ‡j ZuviB †MŠie| wZwb civµgkvjx, cÖÁvgq|

(46) AvnKvdt 35

1) nv-gxg|

2) GB wKZve civµgkvjx, cÖÁvgq Avjøvn&i cÿ †_‡K AeZxY©|

3) b‡fvgÛj, f~-gÛj I GZ`yf‡qi ga¨eZ©x mewKQy Avwg h_vh_fv‡eB Ges wbw`©ó mg‡qi R‡b¨B m„wó K‡iwQ| Avi Kv‡diiv †h wel‡q Zv‡`i‡K mZK© Kiv n‡q‡Q, Zv †_‡K gyL wdwi‡q †bq|

4) ejyb, †Zvgiv Avjøvn& e¨ZxZ hv‡`i c~Rv Ki, Zv‡`i wel‡q †f‡e †`‡LQ wK? †`LvI Avgv‡K Zviv c„w_ex‡Z wK m„wó K‡i‡Q? A_ev b‡fvgÛj m„R‡b Zv‡`i wK †Kvb Ask Av‡Q? Gi c~e©eZ©x †Kvb wKZve A_ev ci¯civMZ †Kvb Ávb Avgvi Kv‡Q Dcw¯’Z Ki, hw` †Zvgiv mZ¨ev`x nI|

5) †h e¨w³ Avjøvn&i cwie‡Z© Ggb e¯Í~i c~Rv K‡i, †h †KqvgZ ch©šÍI Zvi Wv‡K mvov †`‡e bv, Zvi †P‡q AwaK c_åó Avi †K? Zviv †Zv Zv‡`i cyRv m¤ú‡K©I †eLei|

6) hLb gvbyl‡K nvk‡i GKwÎZ Kiv n‡e, ZLb Zviv Zv‡`i kÎy n‡e Ges Zv‡`i Gev`Z A¯^xKvi Ki‡e|

7) hLb Zv‡`i‡K Avgvi my¯có AvqvZmg~n cvV K‡i kybv‡bv nq, ZLb mZ¨ AvMgb Kivi ci Kv‡diiv e‡j, G †Zv cÖKvk¨ Rv`y|

8) Zviv wK e‡j †h, im~j G‡K iPbv K‡i‡Q? ejyb, hw` Avwg iPbv K‡i _vwK, Z‡e †Zvgiv Avjøvn&i kvw¯Í †_‡K Avgv‡K iÿv Kivi AwaKvix bI| †Zvgiv G m¤ú‡K© hv Av‡jvPbv Ki, †m wel‡q Avjøvn& mg¨K AeMZ| Avgvi I †Zvgv‡`i g‡a¨ wZwb mvÿx wnmv‡e h‡_ó| wZwb ÿgvkxj, `qvgq|

9) ejyb, Avwg †Zv †Kvb bZyb im~j bB| Avwg Rvwb bv, Avgvi I †Zvgv‡`i mv‡_ wK e¨envi Kiv n‡e| Avwg †Kej ZviB AbymiY Kwi, hv Avgvi cÖwZ Inx Kiv nq| Avwg ¯có mZK© Kvix ‰e bB|

10) ejyb, †Zvgiv †f‡e †`‡LQ wK, hw` GUv Avjøvn&i cÿ †_‡K nq Ges †Zvgiv G‡K Agvb¨ Ki Ges ebx BmivC‡ji GKRb mvÿx Gi c‡ÿ mvÿ¨ w`‡q G‡Z wek¦vm ¯’vcb K‡i; Avi †Zvgiv AnsKvi Ki, Z‡e †Zvgv‡`i †P‡q Awe‡ePK Avi †K n‡e? wbðq Avjøvn& Awe‡ePK‡`i‡K c_ †`Lvb bv|

11) Avi Kv‡diiv gywgb‡`i ej‡Z jvMj †h, hw` G Øxb fvj nZ Z‡e Giv Avgv‡`i‡K †cQ‡b †d‡j GwM‡q †h‡Z cviZ bv| Zviv hLb Gi gva¨‡g myc_ cvqwb, ZLb kxNÖB ej‡e, G †Zv GK cyivZb wg_¨v|

12) Gi Av‡M g~mvi wKZve wQj c_cÖ`k©K I ingZ¯^iƒc| Avi GB wKZve Zvi mg_©K Aviex fvlvq, hv‡Z hv‡jg‡`i‡K mZK© K‡i Ges mrKg©civqY‡`i‡K mymsev` †`q|

13) wbðq hviv e‡j, Avgv‡`i cvjbKZ©v Avjøvn& AZtci AwePj _v‡K, Zv‡`i †Kvb fq †bB Ges Zviv wPwšÍZ n‡e bv|

14) ZvivB Rvbœv‡Zi AwaKvix! Zviv Z_vq wPiKvj _vK‡e| Zviv †h Kg© KiZ, GUv ZviB cÖwZdj|

15) Avwg gvbyl‡K Zvi wcZv-gvZvi mv‡_ mØ¨envi‡ii Av‡`k w`‡qwQ| Zvi Rbbx Zv‡K KómnKv‡i M‡f© aviY K‡i‡Q Ges KómnKv‡i cÖme K‡i‡Q| Zv‡K M‡f© aviY Ki‡Z I Zvi ¯Íb¨ Qvo‡Z †j‡M‡Q wÎk gvm| Ae‡k‡l †m hLb kw³-mvg‡_¨©i eq‡m I

Pwjøk eQ‡i †cuŠ‡Q‡Q, ZLb ej‡Z jvMj, †n Avgvi cvjbKZ©v, Avgv‡K Giƒc fvM¨ `vb Ki, hv‡Z Avwg †Zvgvi †bqvg‡Zi †kvKi Kwi, hv Zzwg `vb K‡iQ Avgv‡K I Avgvi wcZv-gvZv‡K Ges hv‡Z Avwg †Zvgvi cQ›`bxq mrKvR Kwi| Avgvi mšÍvb‡`i‡K mrKg©civqY Ki, Avwg †Zvgvi cÖwZ Zlev Kijvg Ges Avwg AvÁven‡`i Ab¨Zg|

16) Avwg Ggb †jvK‡`i myKg©My‡jv Keyj Kwi Ges g›`Kg©My‡jv gvR©bv Kwi| Zviv RvbœvZx‡`i ZvwjKvfy³ †mB mZ¨ Iqv`vi Kvi‡Y hv Zv‡`i‡K †`Iqv nZ|

17) Avi †h e¨w³ Zvi wcZv-gvZv‡K e‡j, waK †Zvgv‡`i‡K, †Zvgiv wK Avgv‡K Lei `vI †h, Avwg cybiywÌZ ne, A_P Avgvi c~‡e© eny †jvK MZ n‡q †M‡Q? Avi wcZv-gvZv Avjøvn&i Kv‡Q dwihv` K‡i e‡j, `y‡f©vM †Zvgvi Zzwg wek¦vm ¯’vcb Ki| wbðq Avjøvn&i Iqv`v mZ¨| ZLb †m e‡j, GUv †Zv c~e©eZx©‡`i DcK_v ‰e bq|

18) Zv‡`i c~‡e© †h me R¦xb I gvbyl MZ n‡q‡Q, Zv‡`i g‡a¨ G ai‡bi †jvK‡`i cÖwZI kvw¯Íevbx AeavwiZ n‡q †M‡Q| wbðq Zviv wQj ÿwZMÖ¯’|

19) cÖ‡Z¨‡Ki R‡b¨ Zv‡`i K…ZKg© Abyhvqx wewfbœ ¯Íi i‡q‡Q, hv‡Z Avjøvn& Zv‡`i K‡g©i c~Y© cÖwZdj †`b| e¯Í~Zt Zv‡`i cÖwZ hyjyg Kiv n‡e bv|

20) †hw`b Kv‡di‡`i‡K Rvnvbœv‡gi Kv‡Q Dcw¯’Z Kiv n‡e †mw`b ejv n‡e, †Zvgiv †Zvgv‡`i myL cvw_©e Rxe‡bB wbt†kl K‡iQ Ges †mMy‡jv †fvM K‡iQ myZivs AvR †Zvgv‡`i‡K AcgvbKi Avhv‡ei kvw¯Í †`qv n‡e; KviY, †Zvgiv c„w_ex‡Z Ab¨vq fv‡e AnsKvi Ki‡Z Ges †Zvgiv cvcvPvi Ki‡Z|

21) Av'` m¤úÖ`v‡qi fvB‡qi K_v m¥iY Kiyb, Zvi c~‡e© I c‡i A‡bK mZK©Kvix MZ n‡qwQj †m Zvi m¤úÖ`vq‡K evjyKvgq D”P DcZ¨Kvq G g‡g© mZK© K‡iwQj †h, †Zvgiv Avjøvn& e¨ZxZ KviI Gev`Z K‡iv bv| Avwg †Zvgv‡`i R‡b¨ GK gnvw`e‡mi kvw¯Íi AvksKv Kwi|

22) Zviv ejj, Zzwg wK Avgv‡`i‡K Avgv‡`i Dcvm¨ †`e-‡`ex †_‡K wbe„Ë Ki‡Z AvMgb K‡iQ? Zzwg mZ¨ev`x n‡j Avgv‡`i‡K †h wel‡qi Iqv`v `vI, Zv wb‡q Avm|

23) †m ejj, G Ávb †Zv Avjøvn&i Kv‡QB i‡q‡Q| Avwg †h welqmn †cÖwiZ n‡qwQ, Zv †Zvgv‡`i Kv‡Q †cuŠQvB| wKšÍ~ Avwg †`LwQ †Zvgiv GK gyL© m¤úÖ`vq|

24) (AZtci) Zviv hLb kvw¯Í‡K †gNiƒ‡c Zv‡`i DcZ¨Kv AwfgyLx †`Lj, ZLb ejj, G †Zv †gN, Avgv‡`i‡K e„wó †`‡e| eis GUv †mB e¯Í~, hv †Zvgiv ZvovZvwo †P‡qwQ‡j| GUv evqy G‡Z i‡q‡Q gg©šÍ~` kvw¯Í|

25) Zvi cvjbKZ©vi Av‡`‡k †m me wKQy‡K aŸsm K‡i †`‡e| AZtci Zviv †fvi †ejvq Ggb n‡q †Mj †h, Zv‡`i emwZMy‡jv Qvov wKQzB `„wó‡MvPi nj bv| Avwg Acivax m¤úÖ`vq‡K Ggwbfv‡e kvw¯Í w`‡q _vwK|

26) Avwg Zv‡`i‡K Ggb wel‡q ÿgZv w`‡qwQjvg, †h wel‡q †Zvgv‡`i‡K ÿgZv †`Bwb| Avwg Zv‡`i w`‡qwQjvg, KY©, Pÿz I nƒ`q, wKšÍ~ Zv‡`i KY©, Pÿz I nƒ`q Zv‡`i †Kvb Kv‡R Avmj bv, hLb Zviv Avjøvn&i AvqvZmg~n‡K A¯^xKvi Kij Ges Zv‡`i‡K †mB kvw¯Í MÖvm K‡i wbj, hv wb‡q Zviv VvÆv we`ªyc KiZ|

27) Avwg †Zvgv‡`i Avkcv‡ki Rbc` mg~n aŸsm K‡i w`‡qwQ Ges evi evi AvqvZmg~n kywb‡qwQ, hv‡Z Zviv wd‡i Av‡m|

28) AZtci Avjøvn&i cwie‡Z© Zviv hv‡`i‡K mvwbœa¨ jv‡fi R‡b¨ Dcvm¨iƒ‡c MÖnY K‡iwQj, Zviv Zv‡`i‡K mvnvh¨ Kij bv †Kb? eis Zviv Zv‡`i KvQ †_‡K DavI n‡q †Mj| GUv wQj Zv‡`i wg_¨v I gbMov welq|

29) hLb Avwg GK`j wRb‡K Avcbvi cÖwZ AvK…ó K‡iwQjvg, Zviv †KviAvb cvV kybwQj,| Zviv hLb †KviAvb cv‡Vi RvqMvq Dcw¯’Z nj, ZLb ci¯ci ejj, Pzc _vK| AZtci hLb cvV mgvß nj, ZLb Zviv Zv‡`i m¤úÖ`v‡qi Kv‡Q mZK©Kvixiƒ‡c wd‡i †Mj|

30) Zviv ejj, †n Avgv‡`i m¤úÖ`vq, Avgiv Ggb GK wKZve ky‡bwQ, hv g~mvi ci AeZx©Y n‡q‡Q| G wKZve c~e©eZx© me wKZv‡ei cÖZ¨vqb K‡i, mZ¨ag© I mií‡_i w`‡K cwiPvwjZ K‡i|

31) †n Avgv‡`i m¤úÖ`vq, †Zvgiv Avjøvn&i w`‡K AvnevbKvixi K_v gvb¨ Ki Ges Zuvi cÖwZ wek¦vm ¯’vcb Ki| wZwb †Zvgv‡`i †Mvbvn gvR©bv Ki‡eb|

32) Avi †h e¨w³ Avjøvn&i w`‡K AvnevbKvixi K_v gvb‡e bv, †m c„w_ex‡Z Avjøvn‡K AcviK Ki‡Z cvi‡e bv Ges Avjøvn& e¨ZxZ Zvi †Kvb mvnvh¨Kvix _vK‡e bv| G ai‡bi †jvKB cÖKvk¨ c_åóZvq wjß|

33) Zviv wK Rv‡b bv †h, Avjøvn& whwb b‡fvgÛj I f~gÛj m„wó K‡i‡Qb Ges GMy‡jvi m„wó‡Z †Kvb K¬vwšÍ‡eva K‡ibwb, wZwb g„Z‡K RxweZ Ki‡Z mÿg? †Kb bq, wbðq wZwb me© wel‡q me©kw³gvb|

34) †hw`b Kv‡di‡`i‡K Rvnvbœv‡gi mvg‡b †ck Kiv n‡e, †mw`b ejv n‡e, GUv wK mZ¨ bq? Zviv ej‡e, nu¨v Avgv‡`i cvjbKZ©vi kc_| Avjøvn& ej‡eb, Avhve Av¯^v`b Ki| KviY, †Zvgiv Kzdix Ki‡Z|

35) AZGe, Avcwb mei Kiyb, †hgb D”P mvnmx cqM¤¦iMY mei K‡i‡Qb Ges I‡`i wel‡q ZwoNwo Ki‡eb bv| I‡`i‡K †h wel‡q Iqv`v †`qv nZ, Zv †hw`b Zviv cÖZ¨ÿ Ki‡e, †mw`b Zv‡`i g‡b n‡e †hb Zviv w`‡bi GK gyny‡Z©i †ekx c„w_ex‡Z Ae¯’vb K‡iwb| GUv my¯có AeMwZ| GLb ZvivB aŸsmcÖvß n‡e, hviv cvcvPvix m¤úÖ`vq|

(47) †gvnv¤§`t 38

1) hviv Kzdix K‡i Ges Avjøvn&i c‡_ evav m„wó K‡i, Avjøvn& Zv‡`i mKj Kg© e¨_© K‡i †`b|

2) Avi hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i, mrKg© m¤úv`b K‡i Ges Zv‡`i cvjbKZ©vi cÿ †_‡K gynv¤§‡`i cÖwZ AeZxY© m‡Z¨ wek¦vm K‡i, Avjøvn& Zv‡`i g›` Kg©mg~n gvR©bv K‡ib Ges Zv‡`i Ae¯’v fvj K‡i †`b|

3) GUv G Kvi‡Y †h, hviv Kv‡di, Zviv evwZ‡ji AbymiY K‡i Ges hviv wek¦vmx, Zviv Zv‡`i cvjbKZ©vi wbKU †_‡K AvMZ m‡Z¨i AbymiY K‡i| Ggwbfv‡e Avjøvn& gvby‡li R‡b¨ Zv‡`i `„óvšÍmg~n eY©bv K‡ib|

4) AZtci hLb †Zvgiv Kv‡di‡`i mv‡_ hy‡× AeZxY© nI, ZLb Zv‡`i M`©vi gvi, Ae‡k‡l hLb Zv‡‡`i‡K c~Y©iƒ‡c civf~Z Ki ZLb Zv‡`i‡K k³ K‡i †e‡a †dj| AZtci nq Zv‡`i cÖwZ AbyMÖn Ki, bv nq Zv‡`i wbKU n‡Z gyw³cY jI| †Zvgiv hy× Pvwj‡q hv‡e †h ch©šÍ bv kÎycÿ A¯¿ mgc©Y Ki‡e! GK_v kyb‡j| Avjøvn& B”Qv Ki‡j Zv‡`i KvQ †_‡K cÖwZ‡kva wb‡Z cvi‡Zb| wKšÍ~ wZwb †Zvgv‡`i KZK‡K KZ‡Ki Øviv cixÿv Ki‡Z Pvb| hviv Avjøvn&i c‡_ knx` nq, Avjøvn& KLbB Zv‡`i Kg© webó Ki‡eb bv|

5) wZwb Zv‡`i‡K c_ cÖ`k©b Ki‡eb Ges Zv‡`i Ae¯’v fvj Ki‡eb|

6) AZtci wZwb Zv‡`i‡K Rvbœv‡Z `vwLj Ki‡eb, hv Zv‡`i‡K Rvwb‡q w`‡q‡Qb|

7) †n wek¦vmxMY! hw` †Zvgiv Avjøvn&‡K mvnvh¨ Ki, Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K mvnvh¨ Ki‡eb Ges †Zvgv‡`i cv `„pcÖwZô Ki‡eb|

8) Avi hviv Kv‡di, Zv‡`i R‡b¨ Av‡Q `yM©wZ Ges wZwb Zv‡`i Kg© webó K‡i w`‡eb|

9) GUv GR‡b¨ †h, Avjøvn& hv bvwhj K‡i‡Qb, Zviv Zv cQ›` K‡i bv| AZGe, Avjøvn& Zv‡`i Kg© e¨_© K‡i w`‡eb|

10) Zviv wK c„w_ex‡Z ågY K‡iwb AZtci †`‡Lwb †h, Zv‡`i c~e©eZx©‡`i cwiYvg wK n‡q‡Q? Avjøvn& Zv‡`i‡K aŸsm K‡i w`‡q‡Qb Ges Kv‡di‡`i Ae¯'v GiƒcB n‡e|

11) GUv GR‡b¨ †h, Avjøvn& gywgb‡`i wn^Zlx eÜz Ges Kv‡di‡`i †Kvb wn^Zlx eÜz bvB|

12) hviv wek¦vm K‡i I mrKg© K‡i, Avjøvn& Zv‡`i‡K Rvbœv‡Z `vwLj Ki‡eb, hvi wbgœ‡`‡k wbS©wiYxmg~n cÖevwnZ nq| Avi hviv Kv‡di, Zviv †fvM-wejv‡m gË _v‡K Ges PZz¯c` RšÍ~i gZ Avnvi K‡i| Zv‡`i evm¯'vb Rvnvbœvg|

13) †h Rbc` Avcbv‡K ewn¯‹vi K‡i‡Q, Z`‡cÿv KZ kw³kvjx Rbc`‡K Avwg aŸsm K‡iwQ, AZtci Zv‡`i‡K mvnvh¨ Kivi †KD wQj bv|

14) †h e¨w³ Zvi cvjbKZ©vi cÿ †_‡K AvMZ wb`k©b AbymiY K‡i, †m wK Zvi mgvb, hvi Kv‡Q Zvi g›` Kg© †kvfbxq Kiv n‡q‡Q Ges †h Zvi †Lqvj-Lykxi AbymiY K‡i|

15) ci‡nhMvi‡`i‡K †h Rvbœv‡Zi Iqv`v †`qv n‡q‡Q, Zvi Ae¯'v wbgœiƒc: Zv‡Z Av‡Q cvwbi bni, wbg©j `y‡ai bni hviv ¯^v` AcwieZ©bxq, cvbKvix‡`i R‡b¨ my¯^v`y kiv‡ei bni Ges cwi‡kvwaZ gayi bni| Z_vq Zv‡`i R‡b¨ Av‡Q iKgvwi dj-g~j I Zv‡`i cvjbKZ©vi ÿgv| ci‡nhMviiv wK Zv‡`i mgvb, hviv Rvnvbœv‡g AbšÍKvj _vK‡e Ges hv‡`i‡K cvb Ki‡Z †`qv n‡e dzUšÍ cvwb AZtci Zv Zv‡`i bvwof~uwo wQbœ wew"Qbœ K‡i †`‡e?

16) Zv‡`i g‡a¨ KZK Avcbvi w`‡K Kvb cv‡Z, AZtci hLb Avcbvi KvQ †_‡K evB‡i hvq, ZLb hviv wkwÿZ, Zv‡`i‡K e‡j: GBgvÎ wZwb wK ej‡jb ? G‡`i AšÍ‡i Avjøvn& †gvni †g‡i w`‡q‡Qb Ges Zviv wb‡R‡`i †Lqvj-Lykxi AbymiY K‡i|

17) hviv mrc_cÖvß n‡q‡Q, Zv‡`i mrc_cÖvwß AviI †e‡o hvq Ges Avjøvn& Zv‡`i‡K ZvKIqv `vb K‡ib|

18) Zviv kyay GB A‡cÿvB Ki‡Q †h, †KqvgZ AKm¥vr Zv‡`i Kv‡Q G‡m cozK| e¯Í~Zt †Kqvg‡Zi jÿYmg~n †Zv G‡mB c‡o‡Q| myZivs †KqvgZ G‡m co‡j Zviv Dc‡`k MÖnY Ki‡e †Kgb K‡i ?

19) †R‡b ivLyb, Avjøvn& e¨ZxZ †Kvb Dcvm¨ †bB| ÿgvcÖv_©bv Kiyb, Avcbvi µwUi R‡b¨ Ges gywgb cyiyl I bvix‡`i R‡b¨| Avjøvn&, †Zvgv‡`i MwZwewa I Ae¯'vb m¤ú‡K© ÁvZ|

20) hviv gywgb, Zviv e‡j: GKwU m~iv bvwhj nq bv †Kb? AZtci hLb †Kvb Ø¨_©nxb m~iv bvwhj nq Ges Zv‡Z †Rnv‡`i D‡jøL Kiv nq, ZLb hv‡`i AšÍ‡i †ivM Av‡Q, Avcwb Zv‡`i‡K g„Zz¨f‡q g~Q©vcÖvß gvby‡li gZ Avcbvi w`‡K ZvwK‡q _vK‡Z †`L‡eb| myZivs aŸsm Zv‡`i R‡b¨|

21) Zv‡`i AvbyMZ¨ I wgó evK¨ Rvbv Av‡Q| AZGe, †Rnv‡`i wmÜvšÍ n‡j hw` Zviv Avjøvn&i cÖwZ c`Ë AsMxKvi c~Y© K‡i, Z‡e Zv‡`i R‡b¨ Zv g½jRbK n‡e|

22) ÿgZv jvf Ki‡j, m¤¢eZt †Zvgiv c„w_ex‡Z Ab_© m„wó Ki‡e Ges AvZœxqZv eÜb wQbœ Ki‡e|

23) G‡`i cÖwZB Avjøvn& Awfm¤úvZ K‡ib, AZtci Zv‡`i‡K ewai I `„wókw³nxb K‡ib|

24) Zviv wK †KviAvb m¤ú‡K© Mfxi wPšÍv K‡i bv? bv Zv‡`i AšÍi Zvjve×?

25) wbðq hviv †mvRv c_ e¨³ nIqvi ci ZrcÖwZ c„ôcÖ`k©b K‡i, kqZvb Zv‡`i R‡b¨ Zv‡`i KvR‡K my›`i K‡i †`Lvq Ges Zv‡`i‡K wg_¨v Avkv †`q|

26) GUv GRb¨ †h, Zviv Zv‡`i‡K e‡j, hviv Avjøvn&i AeZxY© wKZve AcQ›` K‡i: Avgiv †Kvb †Kvb e¨vcv‡i †Zvgv‡`i K_v gvb¨ Kie| Avjøvn& Zv‡`i †Mvcb civgk© AeMZ Av‡Qb|

27) †d‡ikZv hLb Zv‡`i gyLgÛj I c„ô‡`‡k AvNvZ Ki‡Z Ki‡Z cÖvY niY Ki‡e, ZLb Zv‡`i Ae¯'v †Kgb n‡e?

28) GUv GR‡b¨ †h, Zviv †mB wel‡qi AbymiY K‡i, hv Avjøvn&i Am‡šÍvl m„wó K‡i Ges Avjøvn&i mšÍ~wó‡K AcQ›` K‡i| d‡j wZwb Zv‡`i Kg©mg~n e¨_© K‡i †`b|

29) hv‡`i AšÍ‡i †ivM Av‡Q, Zviv wK g‡b K‡i †h, Avjøvn& Zv‡`i AšÍ‡ii we‡Øl cÖKvk K‡i †`‡eb bv?

30) Avwg B"Qv Ki‡j Avcbv‡K Zv‡`i mv‡_ cwiwPZ K‡i w`Zvg| ZLb Avcwb Zv‡`i †Pnviv †`‡L Zv‡`i‡K wPb‡Z cvi‡Zb Ges Avcwb Aek¨B K_vi fw½‡Z Zv‡`i‡K wPb‡Z cvi‡eb| Avjøvn& †Zvgv‡`i Kg©mg~‡ni Lei iv‡Lb|

31) Avwg Aek¨B †Zvgv‡`i‡K cixÿv Kie †h ch©šÍ bv dzwU‡q Zzwj †Zvgv‡`i †Rnv`Kvix‡`i‡K Ges meiKvix‡`i‡K Ges hZÿY bv Avwg †Zvgv‡`i Ae¯'vb mg~n hvPvB Kwi|

32) wbðq hviv Kv‡di Ges Avjøvn&i c_ †_‡K gvbyl‡K wdwi‡q iv‡L Ges wb‡R‡`i R‡b¨ mrc_ e¨³ nIqvi ci im~‡ji (mvt) we‡ivwaZv K‡i, Zviv Avjøvn&i †KvbB ÿwZ Ki‡Z cvi‡e bv Ges wZwb e¨_© K‡i w`‡eb Zv‡`i Kg©mg~n‡K|

33) †n gywgbMY! †Zvgiv Avjøvn&i AvbyMZ¨ Ki, im~‡ji (mvt) AvbyMZ¨ Ki Ges wb‡R‡`i Kg© webó K‡iv bv|

34) wbðq hviv Kv‡di Ges Avjøvn&i c_ †_‡K gvbyl‡K wdwi‡q iv‡L, AZtci Kv‡di Ae¯'vq gviv hvq, Avjøvn& KLbB Zv‡`i‡K ÿgv Ki‡eb bv|

35) AZGe, †Zvgiv nxbej n‡qv bv Ges mwÜi Avnevb RvbvI bv, †ZvgivB n‡e cÖej| Avjøvn&B †Zvgv‡`i mv‡_ Av‡Qb| wZwb KLbI †Zvgv‡`i Kg© nªvm Ki‡eb bv|

36) cvw_©e Rxeb †Zv †Kej †Ljvayjv, hw` †Zvgiv wek¦vmx nI Ges mshg Aej¤¦b Ki, Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K †Zvgv‡`i cÖwZ`vb †`‡eb Ges wZwb †Zvgv‡`i ab-m¤ú` PvB‡eb bv|

37) wZwb †Zvgv‡`i Kv‡Q ab-m¤ú` PvB‡j AZtci †Zvgv‡`i‡K AwZô Ki‡j †Zvgiv Kvc©Y¨ Ki‡e Ges wZwb †Zvgv‡`i g‡bi msKxY©Zv cÖKvk K‡i †`‡eb|

38) kyb, †ZvgivB †Zv Zviv, hv‡`i‡K Avjøvn&i c‡_ e¨q Kivi Avnevb Rvbv‡bv n‡"Q, AZtci †Zvgv‡`i †KD †KD K„cYZv Ki‡Q| hviv K…cYZv Ki‡Q, Zviv wb‡R‡`i cÖwZB K…cYZv Ki‡Q| Avjøvn& Afvegy³ Ges †Zvgiv AfveMÖ¯'| hw` †Zvgiv gyL wdwi‡q bvI, Z‡e wZwb †Zvgv‡`i cwie‡Z© Ab¨ RvwZ‡K cÖwZwôZ Ki‡eb, Gici Zviv †Zvgv‡`i gZ n‡e bv|

(48) dvZvn&t 29

1) wbðq Avwg Avcbvi R‡b¨ Ggb GKUv dqmvjv K‡i w`‡qwQ, hv my¯có|

2) hv‡Z Avjøvn& Avcbvi AZxZ I fwel¨Z ÎywUmg~n gvR©bv K‡i †`b Ges Avcbvi cÖwZ Zuvi †bqvgZ c~Y© K‡ib I Avcbv‡K mij c‡_ cwiPvwjZ K‡ib|

3) Ges Avcbv‡K `vb K‡ib ewjô mvnvh¨|

4) wZwb gywgb‡`i AšÍ‡i cÖkvwšÍ bvwhj K‡ib, hv‡Z Zv‡`i Cgv‡bi mv‡_ AviI Cgvb †e‡o hvq| b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji evwnbxmg~n Avjøvn&iB Ges Avjøvn& me©Á, cÖÁvgq|

5) Cgvb GR‡b¨ †e‡o hvq, hv‡Z wZwb Cgvb`vi cyiyl I Cgvb`vi bvix‡`i‡K Rvbœv‡Z cÖ‡ek Kivb, hvi Zj‡`‡k b`x cÖevwnZ| †m_vq Zviv wPiKvj emevm Ki‡e Ges hv‡Z wZwb Zv‡`i cvc †gvPb K‡ib| GUvB Avjøvn&i Kv‡Q gnvmvdj¨|

6) Ges hv‡Z wZwb KcU wek¦vmx cyiyl I KcU wek¦vwmbx bvix Ges Askxev`x cyiyl I Askxevw`bx bvix‡`i‡K kvw¯Í †`b, hviv Avjøvn& m¤ú‡K© g›` aviYv †cvlb K‡i| Zv‡`i Rb¨ g›` cwibvg| Avjøvn& Zv‡`i cÖwZ µz× n‡q‡Qb, Zv‡`i‡K Awfkß K‡i‡Qb| Ges Zvnv‡`i R‡b¨ Rvnvbœvg cÖ¯Í~Z †i‡L‡Qb| Zv‡`i cÖZ¨veZ©b ¯’j AZ¨šÍ g›`|

7) b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji evwnbxmg~n Avjøvn&iB| Avjøvn& civµgkvjx, cÖÁvgq|

8) Avwg Avcbv‡K †cÖiY K‡iwQ Ae¯’v e¨³Kvixiƒ‡c, mymsev``vZv I fq cÖ`k©bKvixiƒ‡c|

9) hv‡Z †Zvgiv Avjøvn& I im~‡ji cÖwZ wek¦vm ¯’vcb Ki Ges Zuv‡K mvnvh¨ I m¤§vb Ki Ges mKvj-mÜ¨vq Avjøvn&i cweÎZv †NvlYv Ki|

10) hviv Avcbvi Kv‡Q AvbyM‡Z¨i kc_ K‡i, Zviv †Zv Avjøvn&i Kv‡Q AvbyM‡Z¨i kc_ K‡i| Avjøvn&i nvZ Zv‡`i nv‡Zi Dci i‡q‡Q| AZGe, †h kc_ f½ K‡i; AwZ Aek¨B †m Zv wb‡Ri ÿwZi R‡b¨B K‡i Ges †h Avjøvn&i mv‡_ K…Z A½xKvi c~Y© K‡i; Avjøvn& mËiB Zv‡K gnvcyi¯‹vi `vb Ki‡eb|

11) giyevmx‡`i g‡a¨ hviv M„‡n e‡m i‡q‡Q, Zviv Avcbv‡K ej‡e: Avgiv Avgv‡`i ab-m¤ú` I cwievi-cwiR‡bi Kv‡R e¨¯Í wQjvg| AZGe, Avgv‡`i cvc gvR©bv Kivb| Zviv gy‡L Ggb K_v ej‡e, hv Zv‡`i AšÍ‡i †bB| ejyb: Avjøvn& †Zvgv‡`i ÿwZ A_ev DcKvi mva‡bi B”Qv Ki‡j †K Zv‡K weiZ ivL‡Z cv‡i? eis †Zvgiv hv Ki, Avjøvn& †m welq cwic~Y© ÁvZ|

12) eis †Zvgiv aviY K‡iwQ‡j †h, im~j I gywgbMY Zv‡`i evox-N‡i wKQz‡ZB wd‡i Avm‡Z cvi‡e bv Ges GB aviYv †Zvgv‡`i R‡b¨ LyeB myLKi wQj| †Zvgiv g›` aviYvi ekeZx© n‡qwQ‡j| †Zvgiv wQ‡j aŸsmgyLx GK m¤úÖ`vq|

13) hviv Avjøvn& I Zuvi im~‡j wek¦vm K‡i bv, Avwg †mme Kv‡d‡ii R‡b¨ R¡jšÍ AwMœ cÖ¯Í~Z †i‡LwQ|

14) b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji ivRZ¡ Avjøvn&iB| wZwb hv‡K B”Qv ÿgv K‡ib Ges hv‡K B”Qv kvw¯Í †`b| wZwb ÿgvkxj, cig †g‡nievb|

15) †Zvgiv hLb hy×jä ab-m¤ú` msMÖ‡ni Rb¨ hv‡e, ZLb hviv cðv‡Z †_‡K wM‡qwQj, Zviv ej‡e: Avgv‡`i‡KI †Zvgv‡`i m‡½ †h‡Z `vI| Zviv Avjøvn&i Kvjvg cwieZ©b Ki‡Z Pvq| ejyb: †Zvgiv KLbI Avgv‡`i m‡½ †h‡Z cvi‡e bv| Avjøvn& c~e© †_‡KB Giƒc e‡j w`‡q‡Qb| Zviv ej‡e: eis †Zvgiv Avgv‡`i cÖwZ we‡Øl †cvlY KiQ| cišÍ~ Zviv mvgvb¨B †ev‡S|

16) M„‡n Ae¯’vbKvix giyevmx‡`i‡K e‡j w`b: AvMvgx‡Z †Zvgiv GK cÖej civµvšÍ RvwZi mv‡_ hy× Ki‡Z AvnyZ n‡e| †Zvgiv Zv‡`i mv‡_ hy× Ki‡e, hZÿY bv Zviv gymjgvb n‡q hvq| ZLb hw` †Zvgiv wb‡`©k cvjb Ki, Z‡e Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K DËg cyi¯‹vi w`‡eb| Avi hw` c„ôcª`k©b Ki †hgb BwZc~‡e© c„ôcÖ`k©b K‡iQ, Z‡e wZwb †Zvgv‡`i‡K hš¿bv`vqK kvw¯Í w`‡eb|

17) A‡Üi R‡b¨, L‡Äi R‡b¨ I iy‡Mœi R‡b¨ †Kvb Aciva bvB Ges †h †KD Avjøvn& I Zuvi im~‡ji AbyMZ¨ Ki‡e Zv‡K wZwb Rvbœv‡Z `vwLj Ki‡eb, hvi Zj‡`‡k b`x

cÖevwnZ nq| cÿvšÍ‡i †h, e¨w³ c„ôcÖ`k©b Ki‡e, Zv‡K hš¿Yv`vqK kvw¯Í w`‡eb|

18) Avjøvn& gywgb‡`i cÖwZ mšÍ~ó n‡jb, hLb Zviv e„‡ÿi bx‡P Avcbvi Kv‡Q kc_ Kij| Avjøvn& AeMZ wQ‡jb hv Zv‡`i AšÍ‡i wQj| AZtci wZwb Zv‡`i cÖwZ cÖkvwšÍ bvwhj Ki‡jb Ges Zv‡`i‡K Avmbœ weRq cyi¯‹vi w`‡jb|

19) Ges wecyj cwigv‡Y hy×jä m¤ú`, hv Zviv jvf Ki‡e| Avjøvn& civµgkvjx, cÖÁvgq|

20) Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K wecyj cwigvY hy×jä m¤ú‡`i Iqv`v w`‡q‡Qb, hv †Zvgiv jvf Ki‡e| wZwb Zv †Zvgv‡`i R‡b¨ Z¡ivwb¦Z Ki‡eb| wZwb †Zvgv‡`i †_‡K kÎy‡`i ¯Íã K‡i w`‡q‡Qb-hv‡Z GUv gywgb‡`i R‡b¨ GK wb`k©b nq Ges †Zvgv‡`i‡K mij c‡_ cwiPvwjZ K‡ib|

21) Avi I GKwU weRq i‡q‡Q hv GLbI †Zvgv‡`i AwaKv‡i Av‡mwb, Avjøvn& Zv †eób K‡i Av‡Qb| Avjøvn& me©wel‡q ÿgZvevb|

22) hw` Kv‡diiv †Zvgv‡`i †gvKv‡ejv KiZ, Z‡e Aek¨B Zviv c„ôcÖ`k©b KiZ| ZLb Zviv †Kvb AwffveK I mvnvh¨Kvix †cZ bv|

23) GUvB Avjøvn&i ixwZ, hv c~e© †_‡K Pvjy Av‡Q| Zzwg Avjøvn&i ixwZ‡Z †Kvb cwieZ©b cv‡e bv|

24) wZwb g°v kn‡i Zv‡`i nvZ †Zvgv‡`i †_‡K Ges †Zvgv‡`i nvZ Zv‡`i †_‡K wbevwiZ K‡i‡Qb Zv‡`i Dci †Zvgv‡`i‡K weRqx Kivi ci| †Zvgiv hv wKQy Ki, Avjøvn& Zv †`‡Lb|

25) ZvivB †Zv Kzdix K‡i‡Q Ges evav w`‡q‡Q †Zvgv‡`i‡K gmwR‡` nvivg †_‡K Ges Ae¯’vbiZ †Kvievbxi RšÍ~‡`i‡K h_v¯’v‡b †cuŠQ‡Z| hw` g°vq wKQzmsL¨K Cgvb`vi cyiyl I Cgvb`vi bvix bv _vKZ, hv‡`i‡K †Zvgiv Rvb‡Z bv| A_©vr Zv‡`i wcó n‡q hvIqvi AvksKv bv _vKZ, AZtci Zv‡`i Kvi‡Y †Zvgiv AÁvZmv‡i ÿwZMÖ¯Í n‡Z, Z‡e me wKQy PzwK‡q †`qv nZ; wKšÍ~ G Kvi‡Y PzKv‡bv nqwb, hv‡Z Avjøvn& Zv'Avjv hv‡K B”Qv ¯^xq ing‡Z `vwLj K‡i †bb| hw` Zviv m‡i †hZ, Z‡e Avwg Aek¨B Zv‡`i g‡a¨ hviv Kv‡di Zv‡`i‡K hš¿bv`vqK kw¯Í w`Zvg|

26) †Kbbv, Kv‡diiv Zv‡`i AšÍ‡i g~L©Zvhy‡Mi †R` †cvlY KiZ| AZtci Avjøvn& Zuvi im~j I gywgb‡`i Dci ¯^xq cÖkvwšÍ bvwhj Ki‡jb Ges Zv‡`i R‡b¨ msh‡gi `vwqZ¡ Acwinvh© K‡i w`‡jb| e¯Í~Zt ZvivB wQj Gi AwaKZi †hvM¨ I Dchy³| Avjøvn& me©wel‡q mg¨K ÁvZ|

27) Avjøvn& Zuvi im~j‡K mZ¨ ¯^cœ †`wL‡q‡Qb| Avjøvn& Pv‡nb †Zv †Zvgiv Aek¨B gmwR‡` nviv‡g cÖ‡ek Ki‡e wbivc‡` g¯ÍKgywÛZ Ae¯’vq Ges †Kk KwZ©Z Ae¯’vq| †Zvgiv KvD‡K fq Ki‡e bv| AZtci wZwb Rv‡bb hv †Zvgiv Rvb bv| GQvovI wZwb w`‡q‡Qb †Zvgv‡`i‡K GKwU Avmbœ weRq|

28) wZwbB Zuvi im~j‡K †n`v‡qZ I mZ¨ ag©mn †cÖiY K‡i‡Qb, hv‡Z G‡K Ab¨ mg¯Í a‡g©i Dci Rqhy³ K‡ib| mZ¨ cÖwZôvZvif‡c Avjøvn& h‡_ó|

29) gynv¤§` Avjøvn&i im~j Ges Zuvi mnPiMY Kv‡di‡`i cÖwZ K‡Vvi, wb‡R‡`i g‡a¨ ci¯ci mnvbyf~wZkxj| Avjøvn&i AbyMÖn I mšÍ~wó Kvgbvq Avcwb Zv‡`i‡K iyKz I †mR`viZ †`L‡eb| Zv‡`i gyLgÛ‡j i‡q‡Q †mR`vi wPý| ZIiv‡Z Zv‡`i Ae¯’v Giƒc Ges BwÄ‡j Zv‡`i Ae¯’v †hgb GKwU Pviv MvQ hv †_‡K wbM©Z nq wKkjq, AZtci Zv k³ I gReyZ nq Ges Kv‡Ûi Dci `uvovq `„pfv‡e-Pvlx‡K Avb‡›` AwffyZ K‡i-hv‡Z Avjøvn& Zv‡`i Øviv Kv‡di‡`i AšÍR©¡vjv m„wó K‡ib| Zv‡`i g‡a¨ hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i Ges mrKg© K‡i, Avjøvn& Zv‡`i‡K ÿgv I gnvcyi¯‹v‡ii Iqv`v w`‡q‡Qb|

(49) ûRyivZt 18

1) gywgbMY! †Zvgiv Avjøvn& I im~‡ji mvg‡b AMÖYx n‡qv bv Ges Avjøvn‡K fq Ki| wbðq Avjøvn& mewKQy ky‡bb I Rv‡bb|

2) gywgbMY! †Zvgiv bexi Kô¯^‡ii Dci †Zvgv‡`i Kô¯^i DuPz K‡iv bv Ges †Zvgiv G‡K Ac‡ii mv‡_ †hiƒc DuPz¯^‡i K_v ej, Zuvi mv‡_ †miƒc DuPz¯^‡i K_v e‡jv bv| G‡Z †Zvgv‡`i Kg© wbùj n‡q hv‡e Ges †Zvgiv †Ui cv‡e bv|

3) hviv Avjøvn&i im~‡ji mvg‡b wb‡R‡`i Kô¯^i bxPz K‡i, Avjøvn& Zv‡`i AšÍi‡K wkóvPv‡ii R‡b¨ †kvwaZ K‡i‡Qb| Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q ÿgv I gnvcyi¯‹vi|

4) hviv cÖvPx‡ii Avovj †_‡K Avcbv‡K DPz¯^‡i Wv‡K, Zv‡`i AwaKvskB AeyS|

5) hw` Zviv Avcbvi †ei n‡q Zv‡`i Kv‡Q Avmv ch©šÍ mei KiZ, Z‡e Zv-B Zv‡`i R‡b¨ g½jRbK nZ| Avjøvn& ÿgvkxj, cig `qvjy|

6) gywgbMY! hw` †Kvb cvcvPvix e¨w³ †Zvgv‡`i Kv‡Q †Kvb msev` Avbqb K‡i, Z‡e †Zvgiv cixÿv K‡i †`L‡e, hv‡Z AÁZvekZt †Zvgiv †Kvb m¤úÖ`v‡qi ÿwZmva‡b cª e„Ë bv nI Ges c‡i wb‡R‡`i K…ZK‡g©i R‡b¨ AbyZß bv nI|

7) †Zvgiv †R‡b ivL †Zvgv‡`i g‡a¨ Avjøvn&i im~j i‡q‡Qb| wZwb hw` A‡bK wel‡q †Zvgv‡`i Ave`vi †g‡b †bb, Z‡e †ZvgivB Kó cv‡e| wKšÍ~ Avjøvn& †Zvgv‡`i AšÍ‡i Cgv‡bi gneŸZ m„wó K‡i w`‡q‡Qb Ges Zv nƒ`qMÖvnx K‡i w`‡q‡Qb| cÿvšÍ‡i Kzdi, cvcvPvi I bvdigvbxi cÖwZ N„Yv m„wó K‡i w`‡q‡Qb| ZvivB mrc_ Aej¤¦bKvix|

8) GUv Avjøvn&i K…cv I wbqvgZ: Avjøvn& me©Á cÖÁvgq|

9) hw` gywgb‡`i `yB `j hy‡× wjß n‡q c‡o, Z‡e †Zvgiv Zv‡`i g‡a¨ gxgvsmv K‡i w`‡e| AZtci hw` Zv‡`i GK`j Aci `‡ji Dci PovI nq, Z‡e †Zvgiv AvµgYKvix `‡ji weiy‡× hy× Ki‡e; †h ch©šÍ bv Zviv Avjøvn&i wb‡`©‡ki w`‡K wd‡i Av‡m| hw` wd‡i Av‡m, Z‡e †Zvgiv Zv‡`i g‡a¨ b¨vqvbyM cš’vq gxgvsmv K‡i w`‡e Ges BbQvd Ki‡e| wbðq Avjøvn& BbQvdKvix‡`i‡K cQ›` K‡ib|

10) gywgbiv †Zv ci¯ci fvB-fvB| AZGe, †Zvgiv †Zvgv‡`i `yB fvB‡qi g‡a¨ gxgvsmv Ki‡e Ges Avjøvn‡K fq Ki‡e-hv‡Z †Zvgiv AbyMÖncÖvß nI|

11) gywgbMY, †KD †hb Aci KvD‡K Dcnvm bv K‡i| †Kbbv, †m DcnvmKvix A‡cÿv DËg n‡Z cv‡i Ges †Kvb bvix Aci bvix‡K †hb Dcnvm bv K‡i| †Kbbv, †m DcnvmKvwiYx A‡cÿv †kªô n‡Z cv‡i| †Zvgiv G‡K Ac‡ii cÖwZ †`vlv‡ivc K‡iv bv Ges G‡K Aci‡K g›` bv‡g †W‡Kv bv| †KD wek¦vm ¯’vcb Ki‡j Zv‡`i g›` bv‡g WvKv †Mvbvn| hviv G‡nb KvR †_‡K ZIev bv K‡i ZvivB hv‡jg|

12) gywgbMY, †Zvgiv A‡bK aviYv †_‡K †eu‡P _vK| wbðq KZK aviYv †Mvbvn| Ges †Mvcbxq welq mÜvb K‡iv bv| †Zvgv‡`i †KD †hb KviI cðv‡Z wb›`v bv K‡i| †Zvgv‡`i †KD wK Zvi g„Z åvZvi gvsm fÿY Kiv cQ›` Ki‡e? e¯Í~Zt †Zvgiv †Zv G‡K N„YvB Ki| Avjøvn‡K fq Ki| wbðq Avjøvn& ZIev KeyjKvix, cig `qvjy|

13) †n gvbe, Avwg †Zvgv‡`i‡K GK cyiyl I GK bvix †_‡K m„wó K‡iwQ Ges †Zvgv‡`i‡K wewfbœ RvwZ I †Mv‡Î wef³ K‡iwQ, hv‡Z †Zvgiv ci¯c‡i cwiwPwZ nI| wbðq Avjøvn&i Kv‡Q †m-B me©vwaK mš£všÍ †h me©vwaK ci‡nhMvi| wbðq Avjøvn& me©Á, mewKQyi Lei iv‡Lb|

14) giyevmxiv e‡j: Avgiv wek¦vm ¯’vcb K‡iwQ| ejyb: †Zvgiv wek¦vm ¯’vcb Kiwb; eis ej, Avgiv ek¨Zv ¯^xKvi K‡iwQ| GLbI †Zvgv‡`i AšÍ‡i wek¦vm

R‡b¥wb| hw` †Zvgiv Avjøvn& I Zuvi im~‡ji AvbyMZ¨ Ki, Z‡e †Zvgv‡`i Kg© we›`ygvÎI wbùj Kiv n‡e bv| wbðq, Avjøvn& ÿgvkxj, cig †g‡nievb|

15) ZvivB gywgb, hviv Avjøvn& I Zuvi im~‡ji cÖwZ Cgvb Avbvi ci m‡›`n †cvlY K‡i bv Ges Avjøvn&i c‡_ cÖvY I ab-m¤ú` Øviv †Rnv` K‡i| ZvivB mZ¨wbô|

16) ejyb: †Zvgiv wK †Zvgv‡`i ag© civqYZv m¤ú‡K© Avjøvn&‡K AewnZ KiQ? A_P Avjøvn& Rv‡bb hv wKQy Av‡Q f~gÛ‡j Ges hv wKQz Av‡Q b‡fvgÛ‡j| Avjøvn& me©wel‡q mg¨K ÁvZ|

17) Zviv gymjgvb n‡q Avcbv‡K ab¨ K‡i‡Q g‡b K‡i| ejyb, †Zvgiv gymjgvb n‡q Avgv‡K ab¨ K‡iQ g‡b K‡iv bv| eis Avjøvn& Cgv‡bi c‡_ cwiPvwjZ K‡i †Zvgv‡`i‡K ab¨ K‡i‡Qb, hw` †Zvgiv mZ¨wbô n‡q _vK|

18) Avjøvn& b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji A`„k¨ welq Rv‡bb, †Zvgiv hv Ki Avjøvn& Zv †`‡Lb|

(50)Kvdt 45

1) Kuvd! m¤§vwbZ †KviAv‡bi kc_;

2) eis Zviv Zv‡`i ga¨ †_‡KB GKRb fq cÖ`k©bKvix AvMgb K‡i‡Q †`‡L wem¥q †eva K‡i| AZtci Kv‡diiv e‡j: GUv Avð‡h©i e¨vcvi|

3) Avgiv g‡i †M‡j Ges g„wËKvq cwiYZ n‡q †M‡jI wK cybiywÌZ ne? G cÖZ¨veZ©b my`~icivnZ|

4) g„wËKv Zv‡`i KZUzKz MÖvm Ki‡e, Zv Avgvi Rvbv Av‡Q Ges Avgvi Kv‡Q Av‡Q msiwÿZ wKZve|

5) eis Zv‡`i Kv‡Q mZ¨ AvMgb Kivi ci Zviv Zv‡K wg_¨v ej‡Q| d‡j Zviv msk‡q cwZZ i‡q‡Q|

6) Zviv wK Zv‡`i Dciw¯’Z AvKv‡ki cv‡b `„wócvZ K‡i bv Avwg wKfv‡e Zv wbg©vY K‡iwQ Ges my‡kvwfZ K‡iwQ? Zv‡Z †Kvb wQ`ªI †bB|

7) Avwg f~wg‡K we¯Í…Z K‡iwQ, Zv‡Z ce©Zgvjvi fvi ¯’vcb K‡iwQ Ges Zv‡Z me©cÖKvi bqbvwfivg Dw™¢` D`MZ K‡iwQ|

8) GUv Ávb AvniY I m¥iY Kivi gZ e¨vcvi cÖ‡Z¨K AbyivMx ev›`vi R‡b¨|

9) Avwg AvKvk †_‡K Kj¨vYgq e„wó el©Y Kwi Ges ZØviv evMvb I km¨ D`MZ Kwi, †hMy‡jvi dmj AvniY Kiv nq|

10) Ges j¤¦gvb LR©yi e„ÿ, hv‡Z Av‡Q My”Q My”Q LR©yi,

11) ev›`v‡`i RxweKv¯^iƒc Ges e„wó Øviv Avwg g„Z Rbc`‡K mÄxweZ Kwi| Ggwbfv‡e cybiyÌvb NU‡e|

12) Zv‡`i c~‡e© wg_¨vev`x e‡j‡Q b~‡ni m¤úÖ`vq, Kzcevmxiv Ges mvgy` m¤úÖ`vq|

13) Av`, †divDb, I j~‡Zi m¤úÖ`vq,

14) ebevmxiv Ges †ZveŸv m¤úÖ`vq| cÖ‡Z¨‡KB im~jM‡K wg_¨v e‡j‡Q, AZtci Avgvi kvw¯Íi †hvM¨ n‡q‡Q|

15) Avwg wK cÖ_gevi m„wó K‡iB K¬všÍ n‡q c‡owQ? eis Zviv bZzb m„wói e¨vcv‡i m‡›`n †cvlb K‡i‡Q|

16) Avwg gvbyl m„wó K‡iwQ Ges Zvi gb wbf„‡Z †h KzwPšÍv K‡i, †m m¤¦‡ÜI Avwg AeMZ AvwQ| Avwg Zvi MÖxevw¯’Z agbx †_‡KI AwaK wbKUeZ©x|

17) hLb `yB †d‡ikZv Wv‡b I ev‡g e‡m Zvi Avgj MÖnY K‡i|

18) †m †h K_vB D”PviY K‡i, ZvB MÖnY Kivi R‡b¨ Zvi Kv‡Q m`v cÖ¯Í~Z cÖnix i‡q‡Q|

19) g„Zz¨hš¿Yv wbwðZB Avm‡e| G †_‡KB Zzwg Uvjevnvbv Ki‡Z|

20) Ges wk½vq duyrKvi †`qv n‡e& GUv n‡e fq cÖ`k©‡bi w`b|

21) cÖ‡Z¨K e¨w³ AvMgb Ki‡e| Zvi mv‡_ _vK‡e PvjK I K‡g©i mvÿx|

22) Zzwg †Zv GB w`b m¤ú‡K© D`vmxb wQ‡j| GLb †Zvgvi KvQ †_‡K hewbKv mwi‡q w`‡qwQ| d‡j AvR †Zvgvi `„wó myZxÿ|

23) Zvi m½x †d‡ikZv ej‡e: Avgvi Kv‡Q †h, Avgjbvgv wQj, Zv GB|

24) †Zvgiv Df‡qB wb‡ÿc Ki Rvnvbœv‡g cÖ‡Z¨K AK…ZÁ weiy×ev`x‡K,

25) †h evav w`Z g½jRbK Kv‡R, mxgvj•NbKvix, m‡›`n †cvlYKvix‡K|

26) †h e¨w³ Avjøvn&i mv‡_ Ab¨ Dcvm¨ MÖnY KiZ, Zv‡K †Zvgiv KwVb kvw¯Í‡Z wb‡ÿc Ki|

27) Zvi m½x kqZvb ej‡e: †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Avwg Zv‡K Aeva¨Zvq wjß Kwiwb| e¯Í~Zt †m wb‡RB wQj my`~i c_åvwšÍ‡Z wjß|

28) Avjøvn& ej‡eb: Avgvi mvg‡b evKweZÛv K‡iv bv Avwg †Zv c~‡e©B †Zvgv‡`i‡K Avhve Øviv fq cÖ`k©b K‡iwQjvg|

29) Avgvi Kv‡Q K_v i`e`j nq bv Ges Avwg ev›`v‡`i cÖwZ RyjygKvix bB|

30) †hw`b Avwg Rvnvbœvg‡K wRÁvmv Kie; Zzwg wK c~Y© n‡q †MQ? †m ej‡e: AviI Av‡Q wK?

31) RvbœvZ‡K Dcw¯’Z Kiv n‡e †Lv`vfxiy‡`i A`~‡i|

32) †Zvgv‡`i cÖ‡Z¨K AbyivMx I m¥iYKvix‡K GiB cÖwZkÖywZ †`qv n‡qwQj|

33) †h bv †`‡L `qvgq Avjøvn& Zv'Avjv‡K fq KiZ Ges webxZ AšÍ‡i Dcw¯’Z nZ|

34) †Zvgiv G‡Z kvwšÍ‡Z cÖ‡ek Ki| GUvB AbšÍKvj emev‡mi Rb¨ cÖ‡ek Kivi w`b|

35) Zviv Z_vq hv PvB‡e, ZvB cv‡e Ges Avgvi Kv‡Q i‡q‡Q AviI AwaK|

36) Avwg Zv‡`i c~‡e© eny m¤úÖ`vq‡K aŸsm K‡iwQ, Zviv G‡`i A‡cÿv AwaK kw³kvjx wQj Ges †`‡k-we‡`‡k wePiY K‡i wdiZ| Zv‡`i †Kvb cjvqb ¯’vb wQj bv|

37) G‡Z Dc‡`k i‡q‡Q Zvi R‡b¨, hvi Abyaveb Kivi gZ AšÍi i‡q‡Q| A_ev †m wbweó g‡b kªeY K‡i|

38) Avwg b‡fvgÛj, f~gÛj I GZ`yf‡qi ga¨eZx© mewKQy Qqw`‡b m„wó K‡iwQ Ges Avgv‡K †Kvbiƒc K¬vwšÍ ¯ck© K‡iwb|

39) AZGe, Zviv hv wKQy e‡j, Z¾‡b¨ Avcwb Qei Kiyb Ges, m~‡h©v`q I m~h©v‡¯Íi c~‡e© Avcbvi cvjbKZ©vi mcÖksm cweÎZv †NvlYv Kiyb|

40) ivwÎi wKQy As‡k Zuvi cweÎZv †NvlYv Kiyb Ges bvgv‡hi cðv‡ZI|

41) kyb, †h w`b GK AvnevbKvix wbKUeZx© ¯’vb †_‡K Avnevb Ki‡e|

42) †hw`b gvbyl wbwðZ †mB fqven AvIqvR kyb‡Z cv‡e, †mw`bB cybiÌvb w`em|

43) Avwg Rxeb `vb Kwi, g„Zz¨ NUvB Ges AvgviB w`‡K mK‡ji cÖZ¨veZ©b|

44) †hw`b f~gÛj we`xY© n‡q gvbyl QyUvQywU K‡i †ei n‡q Avm‡e| GUv Ggb mg‡eZ Kiv, hv Avgvi R‡b¨ AwZ mnR|

45) Zviv hv e‡j, Zv Avwg mg¨K AeMZ AvwQ| Avcwb Zv‡`i Dci †RviReiKvix bb| AZGe, †h Avgvi kvw¯Í‡K fq K‡i, Zv‡K †KviAv‡bi gva¨‡g Dc‡`k `vb Kiyb|

(51) hvwiqvZt 60

1) Kmg SÅvevqyi|

2) AZtci †evSv enbKvix †g‡Ni|

3) AZtci g„`y Pjgvb Rjhv‡bi,

4) AZtci Kg© ešUbKvix †d‡ikZvM‡Yi,

5) †Zvgv‡`i cÖ`Ë Iqv`v Aek¨B mZ¨|

6) Bbmvd Aek¨¤¢vex|

7) c_wewkó AvKv‡ki Kmg,

8) †Zvgiv †Zv we‡ivac~Y© K_v ejQ|

9) †h åó, †mB G †_‡K gyL wdivq,

10) AbygvbKvixiv aŸsm †nvK,

11) hviv D`vmxb, åvšÍ|

12) Zviv wRÁvmv K‡i, †KqvgZ K‡e n‡e?

13) †hw`b Zviv AwMœ‡Z cwZZ n‡e,

14) †Zvgiv †Zvgv‡`i kvw¯Í Av¯^v`b Ki| †Zvgiv G‡KB Z¡ivwb¦Z Ki‡Z †P‡qwQj|

15) †Lv`vfxiyiv Rvbœv‡Z I cÖmªe‡Y _vK‡e|

16) GgZve¯’vq †h, Zviv MÖnY Ki‡e hv Zv‡`i cvjbKZ©v Zv‡`i‡K †`‡eb| wbðq BwZc~‡e© Zviv wQj mrKg©civqY,

17) Zviv ivwÎi mvgvb¨ As‡kB wb`ªv †hZ,

18) iv‡Zi †kl cÖn‡i Zviv ÿgvcÖv_©bv KiZ,

19) Ges Zv‡`i ab-m¤ú‡` cÖv_©x I ewÂ‡Zi nK wQj|

20) wek¦vmKvix‡`i R‡b¨ c„w_ex‡Z wb`k©bvejx i‡q‡Q,

21) Ges †Zvgv‡`i wb‡R‡`i g‡a¨I, †Zvgiv wK Abyaveb Ki‡e bv?

22) AvKv‡k i‡q‡Q †Zvgv‡`i wiwhK I cÖwZkÖyZ mewKQy|

23) b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji cvjbKZ©vi Kmg, †Zvgv‡`i K_vevZ©vi gZB GUv mZ¨|

24) Avcbvi Kv‡Q Beivnx‡gi m¤§vwbZ †gngvb‡`i e„Ëvš— G‡m‡Q wK?

25) hLb Zviv Zuvi Kv‡Q Dcw¯’Z n‡q ejj: mvjvg, ZLb †m ejj: mvjvg| Giv †Zv AcwiwPZ †jvK|

26) AZtci †m MÖ‡n †Mj Ges GKwU N„‡Zc° †gvUv †Mverm wb‡q nvwhi nj|

27) †m †MvermwU Zv‡`i mvg‡b †i‡L ejj: †Zvgiv Avnvi KiQ bv †Kb?

28) AZtci Zv‡`i m¤ú‡K© †m g‡b g‡b fxZ nj: Zviv ejj: fxZ n‡eb bv| Zviv Zuv‡K GKU ÁvbxMyYx cyÎ mšÍv‡bi mymsev` w`j|

29) AZtci Zuvi ¯¿x PxrKvi Ki‡Z Ki‡Z mvg‡b Gj Ges gyL Pvcwo‡q ejj: Avwg †Zv e„×v, eÜ¨v|

30) Zviv ejj: †Zvgvi cvjbKZ©v GiƒcB e‡j‡Qb| wbðq wZwb cÖÁvgq, me©Á|

31) Beivnxg ejj: †n †cÖwiZ †d‡ikZvMY, †Zvgv‡`i D‡Ïk¨ wK?

32) Zviv ejj: Avgiv GK Acivax m¤úÖ`v‡qi cÖwZ †cÖwiZ n‡qwQ,

33) hv‡Z Zv‡`i Dci gvwUi wXjv wb‡ÿc Kwi|

34) hv mxgvwZµgKvix‡`i R‡b¨ Avcbvi cvjbKZ©vi Kv‡Q wPwýZ Av‡Q|

35) AZtci †mLv‡b hviv Cgvb`vi wQj, Avwg Zv‡`i‡K D×vi Kijvg|

36) Ges †mLv‡b GKwU M„n e¨ZxZ †Kvb gymjgvb Avwg cvBwb|

37) hviv hš¿Yv`vqK kvw¯Í‡K fq K‡i, Avwg Zv‡`i R‡b¨ †mLv‡b GKwU wb`k©b †i‡LwQ|

38) Ges wb`k©b i‡q‡Q g~mvi e„Ëv‡šÍ; hLb Avwg Zv‡K my¯có cÖgvYmn †divD‡bi Kv‡Q †cÖiY K‡iwQjvg|

39) AZtci †m kw³e‡j gyL wdwi‡q wbj Ges ejj: †m nq hv`yKi, bv nq cvMj|

40) AZtci Avwg Zv‡K I Zvi †mbvevwnbx‡K cvKovI Kijvg Ges Zv‡`i‡K mgy‡`ª wb‡ÿc Kijvg| †m wQj Awfhy³|

41) Ges wb`k©b i‡q‡Q Zv‡`i Kvwnbx‡Z; hLb Avwg Zv‡`i Dci †cªiY K‡iwQjvg Akyf evqy|

42) GB evqy hvi Dci w`‡q cÖevwnZ n‡qwQj: Zv‡KB PzY©-wePzY© K‡i w`‡qwQj|

43) AviI wb`k©b i‡q‡Q mvg~‡`i NUbvq; hLb Zv‡`i‡K ejv n‡qwQj, wKQzKvj gRv jy‡U bvI|

44) AZtci Zviv Zv‡`i cvjbKZ©vi Av‡`k Agvb¨ Kij Ges Zv‡`i cÖwZ eRªNvZ nj GgZve¯’vq †h, Zviv Zv †`‡LwQj|

45) AZtci Zviv `uvov‡Z mÿg nj bv Ges †Kvb cÖwZKviI Ki‡Z cvij bv|

46) Avwg BwZc~‡e© b~‡ni m¤úÖ`vq‡K aŸsm K‡iwQ| wbwðZB Zviv wQj cvcvPvix m¤úÖ`vq|

47) Avwg ¯^xq ÿgZve‡j AvKvk wbg©vY K‡iwQ Ges Avwg Aek¨B e¨vcK ÿgZvkvjx|

48) Avwg f~wg‡K wewQ‡qwQ| Avwg KZ my›`ifv‡eB bv weQv‡Z mÿg|

49) Avwg cÖ‡Z¨K e¯Í~ †Rvovq †Rvovq m„wó K‡iwQ, hv‡Z †Zvgiv nƒ`q½g Ki|

50) AZGe, Avjøvn&i w`‡K avweZ nI| Avwg Zuvi Zid †_‡K †Zvgv‡`i R‡b¨ my¯có mZK©Kvix|

51) †Zvgiv Avjøvn&i mv‡_ †Kvb Dcvm¨ mve¨¯Í K‡iv bv| Avwg Zuvi cÿ †_‡K †Zvgv‡`i Rb¨ my¯có mZK©Kvix|

52) Ggwbfv‡e, Zv‡`i c~e©eZ©x‡`i Kv‡Q hLbB †Kvb im~j AvMgb K‡i‡Q, Zviv ej‡Q: hv`yKi, bv nq D¤§v`|

53) Zviv wK G‡K Aci‡K GB Dc‡`kB w`‡q †M‡Q? e¯Í~Zt Iiv `yó m¤úÖ`vq|

54) AZGe, Avcwb I‡`i †_‡K gyL wdwi‡q wbb| G‡Z Avcwb Acivax n‡eb bv|

55) Ges †evSv‡Z _vKzb; †Kbbv, †evSv‡bv gywgb‡`i DcKv‡i Avm‡e|

56) Avgvi Gev`Z Kivi Rb¨B Avwg gvbe I wRb RvwZ m„wó K‡iwQ|

57) Avwg Zv‡`i Kv‡Q RxweKv PvB bv Ges GUvI PvB bv †h, Zviv Avgv‡K Avnvh© †hvMv‡e|

58) Avjøvn& Zv'AvjvB †Zv RxweKv`vZv kw³i Avavi, civµvšÍ|

59) AZGe, GB hv‡jg‡`i cÖvc¨ ZvB, hv I‡`i AZxZ mnPi‡`i cÖvc¨ wQj| Kv‡RB Iiv †hb Avgvi Kv‡Q Zv ZvovZvwo bv Pvq|

60) AZGe, Kv‡di‡`i R‡b¨ `y‡f©vM †mB w`‡bi, †hw`‡bi cÖwZkªywZ I‡`i‡K †`qv n‡q‡Q|

(52) Z~it 49

1) Kmg Z~ice©‡Zi,

2) Ges wjwLZ wKZv‡ei,

3) cÖk¯Í c‡Î,

4) Kmg evqZzj-gvgyi Z_v Avev` M„‡ni,

5) Ges mgybœZ Qv‡`i,

6) Ges DËvj mgy‡`ªi,

7) Avcbvi cvjbKZ©vi kvw¯Í Aek¨¤¢vex,

8) Zv †KD cÖwZ‡iva Ki‡Z cvi‡e bv|

9) †mw`b AvKvk cÖKw¤úZ n‡e cÖejfv‡e|

10) Ges ce©Zgvjv n‡e Pjgvb,

11) †mw`b wg_¨v‡ivcKvix‡`i `y‡fv©M n‡e,

12) hviv µxov”Q‡j wg‡QwgwQ K_v evbvq|

13) †mw`b †Zvgv‡`i‡K Rvnvbœv‡gi AwMœi w`‡K av°v †g‡i †g‡i wb‡q hvIqv n‡e|

14) Ges ejv n‡e: GB †mB AwMœ, hv‡K †Zvgiv wg_¨v ej‡Z,

15) GUv wK Rv`y, bv †Zvgiv †Pv‡L †`LQ bv?

16) G‡Z cª‡ek Ki AZtci †Zvgiv mei Ki A_ev bv Ki, DfqB †Zvgv‡`i Rb¨ mgvb| †Zvgiv hv Ki‡Z †Zvgv‡`i‡K †Kej ZviB cÖwZdj †`qv n‡e|

17) wbðq †Lv`vfxiyiv _vK‡e Rvbœv‡Z I †bqvg‡Z|

18) Zviv Dc‡fvM Ki‡e hv Zv‡`i cvjbKZ©v Zv‡`i †`‡eb Ges wZwb Rvnvbœv‡gi Avhve †_‡K Zv‡`i‡K iÿv Ki‡eb|

19) Zv‡`i‡K ejv n‡e: †Zvgiv hv Ki‡Z Zvi cÖwZdj¯^iƒc †Zvgiv Z…ß n‡q cvbvnvi Ki|

20) Zviv †kªYxe× wmsnvm‡b †njvb w`‡q em‡e| Avwg Zv‡`i‡K AvqZ‡jvPbv nyi‡`i mv‡_ weevneÜ‡b Ave× K‡i †`e|

21) hviv Cgvb`vi Ges hv‡`i mšÍvbiv Cgv‡b Zv‡`i AbyMvgx, Avwg Zv‡`i‡K Zv‡`i wcZ…cyiyl‡`i mv‡_ wgwjZ K‡i †`e Ges Zv‡`i Avgj we›`ygvÎI nªvm Kie bv| cÖ‡Z¨K e¨w³ wbR K…Z K‡g©i Rb¨ `vqx|

22) Avwg Zv‡`i‡K †`e dj-g~j Ges gvsm hv Zviv PvB‡e|

23) †mLv‡b Zviv G‡K Aci‡K cvbcvÎ †`‡e; hv‡Z Amvi eKvewK †bB Ges cvcKg©I †bB|

24) myiwÿZ †gvwZm`„k wK‡kviiv Zv‡`i †mevq Nyiv‡div Ki‡e|

25) Zviv G‡K Ac‡ii w`‡K gyL K‡i wRÁvmvev` Ki‡e|

26) Zviv ej‡e: Avgiv BwZc~‡e© wb‡R‡`i evmM„‡n fxZ-Kw¤úZ wQjvg|

27) AZtci Avjøvn& Avgv‡`i cÖwZ AbyMÖn K‡i‡Qb Ges Avgv‡`i‡K AvMy‡bi kvw¯Í †_‡K iÿv K‡i‡Qb|

28) Avgiv c~‡e©I Avjøvn‡K WvKZvg| wZwb †mŠRb¨kxj, cig `qvjy|

29) AZGe, Avcwb Dc‡`k `vb Kiyb| Avcbvi cvjbKZ©vi K…cvq Avcwb AZxw›`ªqev`x bb Ges D¤§v`I bb|

30) Zviv wK ej‡Z Pvq: †m GKRb Kwe Avgiv Zvi g„Zz¨-`yN©Ubvi cÖZxÿv KiwQ|

31) ejyb: †Zvgiv cÖZxÿv Ki, AvwgI †Zvgv‡`i mv‡_ cÖZxÿviZ AvwQ|

32) Zv‡`i eyw× wK G wel‡q Zv‡`i‡K Av‡`k K‡i, bv Zviv mxgvjsNbKvix m¤úÖ`vq?

33) bv Zviv e‡j: GB †KviAvb †m wb‡R iPbv K‡i‡Q? eis Zviv Awek¦vmx|

34) hw` Zviv mZ¨ev`x n‡q _v‡K, Z‡eGi Abyiƒc †Kvb iPbv Dcw¯’Z KiyK|

35) Zviv wK Avcbv-AvcwbB m„wRZ n‡q †M‡Q, bv Zviv wb‡RivB mªóv?

36) bv Zviv b‡fvgÛj I f~gÛj m„wó K‡i‡Q? eis Zviv wek¦vm K‡i bv|

37) Zv‡`i Kv‡Q wK Avcbvi cvjbKZ©vi fvÛvi i‡q‡Q, bv ZvivB mewKQyi ZË¡veavqK?

38) bv Zv‡`i †Kvb wmuwo Av‡Q, hv‡Z Av‡ivnY K‡i Zviv kªeY K‡i? _vK‡j Zv‡`i †kªvZv my¯có cÖgvY Dcw¯’Z KiyK|

39) bv Zvi Kb¨v-mšÍvb Av‡Q Avi †Zvgv‡`i Av‡Q cyÎmšÍvb?

40) bv Avcwb Zv‡`i Kv‡Q cvwikªwgK Pvb †h, Zv‡`i Dci Rwigvbvi †evSv †P‡c e‡m?

41) bv Zv‡`i Kv‡Q A`„k¨ wel‡qi Ávb Av‡Q †h, ZvivB Zv wjwce× K‡i?

42) bv Zviv Pµvšl Ki‡Z Pvq? AZGe hviv Kv‡di, ZviB Pµv‡šÍi wkKvi n‡e|

43) bv Zv‡`i Avjøvn& Zv'Avjv e¨ZxZ †Kvb Dcvm¨ Av‡Q? Zviv hv‡K kixK K‡i, Avjøvn& Zv'Avjv Zv †_‡K cweÎ|

44) Zviv hw` AvKv‡ki †Kvb LÛ‡K cwZZ n‡Z †`‡L, Z‡e e‡j GUv †Zv cyÄxfyZ †gN|

45) Zv‡`i‡K †Q‡o w`b †mw`b ch©šÍ, †hw`b Zv‡`i Dci eRªvNvZ cwZZ n‡e|

46) †mw`b Zv‡`i PµvšÍ Zv‡`i †Kvb DcKv‡i Avm‡e bv Ges Zviv mvnvh¨cÖvßI n‡e bv|

47) †MvbvnMvi‡`i R‡b¨ GQvov AviI kvw¯Í i‡q‡Q, wKšÍ~ Zv‡`i AwaKvskB Zv Rv‡b bv|

48) Avcwb Avcbvi cvjbKZ©vi wb‡`©‡ki A‡cÿvq mei Kiyb| Avcwb Avgvi `„wói mvg‡b Av‡Qb Ges Avcwb Avcbvi cvjbKZ©©vi mcÖksm cweÎZv †NvlYv Kiyb hLb Avcwb Mv‡ÎvÌvb K‡ib|

49) Ges ivwÎi wKQy As‡k Ges ZviKv A¯ÍwgZ nIqvi mgq Zuvi cweÎZv †NvlYv Kiyb|

(53) bvRgt 62

1) bÿ‡Îi Kmg, hLb A¯ÍwgZ nq|

2) †Zvgv‡`i msMx c_åó nbwb Ges wec_MvgxI nbwb|

3) Ges cÖe„wËi Zvobvq K_v e‡jb bv|

4) †KviAvb Inx, hv cÖZ¨v‡`k nq|

5) Zuv‡K wkÿv `vb K‡i GK kw³kvjx †d‡ikZv,

6) mnRvZ kw³m¤úbœ, †m wbR AvK…wZ‡Z cÖKvk †cj|

7) DaŸ© w`M‡šÍ,

8) AZtci wbKUeZ©x nj I Sz‡j †Mj|

9) ZLb `yB aby‡Ki e¨eavb wQj A_ev AviI Kg|

10) ZLb Avjøvn& Zuvi `v‡mi cÖwZ hv cÖZ¨v‡`k Kievi, Zv cÖZ¨v‡`k Ki‡jb|

11) im~‡ji AšÍi wg_¨v e‡jwb hv †m †`‡L‡Q|

12) †Zvgiv wK wel‡q weZK© Ki‡e hv †m †`‡L‡Q?

13) wbðq †m Zv‡K Av‡iKevi †`‡LwQj,

14) wm`ivZzjgyšÍvnvi wbK‡U,

15) hvi Kv‡Q Aew¯’Z emev‡mi RvbœvZ|

16) hLb e„ÿwU Øviv Av”Qbœ nIqvi, ZÏ¡viv Av”Qbœ wQj|

17) Zuvi `„wóweåg nq wb Ges mxgvjsNbI K‡iwb|

18) wbðq †m Zvi cvjbKZ©vi gnvb wb`k©bvejx Ae‡jvKb K‡i‡Q|

19) †Zvgiv wK †f‡e †`‡LQ jvZ I Ihhv m¤ú‡K©|

20) Ges Z…Zxq Av‡iKwU gvbvZ m¤ú‡K©?

21) cyÎ-mšÍvb wK †Zvgv‡`i R‡b¨ Ges Kb¨v-mšÍvb Avjøvn&i Rb¨?

22) GgZve¯’vq GUv †Zv n‡e LyeB AmsMZ ešUb|

23) GMy‡jv KZMy‡jv bvg ‰e bq, hv †Zvgiv Ges †Zvgv‡`i c~e©-cyiyl‡`i †i‡LQ| Gi mg_©‡b Avjøvn& †Kvb `jxj bvwhj K‡ibwb| Zviv Abygvb Ges cÖe„wËiB AbymiY K‡i| A_P Zv‡`i Kv‡Q Zv‡`i cvjbKZ©vi cÿ †_‡K c_ wb‡`©k G‡m‡Q|

24) gvbyl hv Pvq, ZvB wK cvq?

25) AZGe, cieZx© I c~e©eZ©x me g½jB Avjøvn&i nv‡Z|

26) AvKv‡k A‡bK †d‡ikZv i‡q‡Q| Zv‡`i †Kvb mycvwik djcÖm~ nq bv hZÿY Avjøvn& hvi R‡b¨ B”Qv I hv‡K cQ›` K‡ib, AbygwZ bv †`b|

27) hviv ciKv‡j wek¦vm K‡i bv, ZvivB †d‡ikZv‡K bvixevPK bvg w`‡q _v‡K|

28) A_P G wel‡q Zv‡`i †Kvb Ávb †bB| Zviv †Kej Abygv‡bi Dci P‡j| A_P m‡Z¨i e¨vcv‡i Abygvb †gv‡UB djcÖm~ bq|

29) AZGe †h Avgvi m¥i‡Y wegyL Ges †Kej cvw_©e RxebB Kvgbv K‡i Zvi Zid †_‡K Avcwb gyL wdwi‡q wbb|

30) Zv‡`i Áv‡bi cwiwa G ch©šÍB| wbðq Avcbvi cvjbKZ©v fvj Rv‡bb, †K Zuvi c_ †_‡K wePz¨Z n‡q‡Q Ges wZwbB fvj Rv‡bb †K myc_cÖvß n‡q‡Q|

31) b‡fvgÛj I f~gÛ‡j hv wKQy Av‡Q, meB Avjøvn&i, hv‡Z wZwb g›`Kg©x‡`i‡K Zv‡`i K‡g©i cÖwZdj †`b Ges mrKg©x‡`i‡K †`b fvj dj|

32) hviv eo eo †Mvbvn I AkøxjKvh© †_‡K †eu‡P _v‡K †QvULvU Aciva Ki‡jI wbðq Avcbvi cvjbKZ©vi ÿgv my`~i we¯Í„Z| wZwb †Zvgv‡`i m¤ú‡K© fvj Rv‡bb, hLb wZwb †Zvgv‡`i‡K m„wó K‡i‡Qb g„wËKv †_‡K Ges hLb †Zvgiv gvZ…M‡f© KwP wkky wQ‡j| AZGe †Zvgiv AvZœcÖksmv K‡iv bv| wZwb fvj Rv‡bb †K mshgx|

33) Avcwb wK Zv‡K †`‡L‡Qb, †h gyL wdwi‡q †bq|

34) Ges †`q mvgvb¨B I cvlvY n‡q hvq|

35) Zvi Kv‡Q wK A`„‡k¨i Ávb Av‡Q †h, †m †`‡L?

36) Zv‡K wK Rvbv‡bv nqwb hv Av‡Q g~mvi wKZv‡e,

37) Ges Beivnx‡gi wKZv‡e, †h Zvi `vwqZ¡ cvjb K‡iwQj?

38) wKZv‡e GB Av‡Q †h, †Kvb e¨w³ KviI †Mvbvn wb‡R enb Ki‡e bv|

39) Ges gvbyl ZvB cvq, hv †m K‡i,

40) Zvi Kg© kxNÖB †`Lv n‡e|

41) AZtci Zv‡K c~Y© cÖwZ`vb †`qv n‡e|

42) †Zvgvi cvjbKZ©vi Kv‡Q mewKQyi mgvwß,

43) Ges wZwbB nvmvb I Kuv`vb

44) Ges wZwbB gv‡ib I evuPvb,

45) Ges wZwbB m„wó K‡ib hyMj-cyiyl I bvix|

46) GKwe›`y exh© †_‡K hLb ¯LwjZ Kiv nq|

47) cybiyÌv‡bi `vwqZ¡ ZuviB,

48) Ges wZwbB abevb K‡ib I m¤ú` `vb K‡ib|

49) wZwb wkiv bÿ‡Îi gvwjK|

50) wZwbB cÖ_g Av` m¤úÖ`vq‡K aŸsm K‡i‡Qb,

51) Ges mvgy`‡KI; AZtci KvD‡K Ae¨nwZ †`bwb|

52) Ges Zv‡`i c~‡e© b~‡ni m¤úÖ`vq‡K, Zviv wQj AviI Rv‡jg I Aeva¨|

53) wZwbB Rbc`‡K ky‡b¨ D‡Ëvjb K‡i wb‡ÿc K‡i‡Qb|

54) AZtci Zv‡K Av”Qbœ K‡i †bq hv Av”Qbœ Kivi|

55) AZtci Zzwg †Zvgvi cvjbKZ©vi †Kvb AbyMÖn‡K wg_¨v ej‡e?

56) AZx‡Zi mZK©Kvix‡`i g‡a¨ †m-I GKRb mZK©Kvix|

57) †KqvgZ wbK‡U G‡m †M‡Q|

58) Avjøvn& e¨ZxZ †KD G‡K cÖKvk Ki‡Z mÿg bq|

59) †Zvgiv wK GB wel‡q Avðh©‡eva KiQ?

60) Ges nvmQ-µ›`b KiQ bv?

61) †Zvgiv µxov-‡KŠZzK KiQ,

62) AZGe Avjøvn‡K †mR`v Ki Ges Zuvi Gev`Z Ki|

(54) Kvgvit 55

1) †KqvgZ Avmbœ, P›`ª we`xY© n‡q‡Q|

2) Zviv hw` †Kvb wb`k©b †`‡L Z‡e gyL wdwi‡q †bq Ges e‡j, GUv †Zv wPivMZ Rv`y|

3) Zviv wg_¨v‡ivc Ki‡Q Ges wb‡R‡`i †Lqvj-Lykxi AbymiY Ki‡Q| cÖ‡Z¨K KvR h_vmg‡q w¯’ixK…Z nq|

4) Zv‡`i Kv‡Q Ggb msev` G‡m †M‡Q, hv‡Z mveavbevYx i‡q‡Q|

5) GUv cwic~Y©Ávb, Z‡e mZK©KvixMY Zv‡`i †Kvb DcKv‡i Av‡m bv|

6) AZGe, Avcwb Zv‡`i †\_‡K gyL wdwi‡q wbb| †hw`b AvnevbKvix Avnevb Ki‡e GK AwcÖq cwiYv‡gi w`‡K,

7) Zviv ZLb AebwgZ †b‡Î Kei †_‡K †ei n‡e wewÿß csMcvj m`„k|

8) Zviv AvnevbKvixi w`‡K †`Šov‡Z _vK‡e| Kv‡div ej‡e: GUv KwVb w`b|

9) Zv‡`i c~‡e© b~‡ni m¤úÖ`vqI wg_¨v‡ivc K‡iwQj| Zviv wg_¨v‡ivc K‡iwQj Avgvi ev›`v b~‡ni cÖwZ Ges e‡jwQj: G †Zv D¤§v`| Zuviv Zv‡K nygwK cÖ`k©b K‡iwQj|

10) AZtci †m Zvi cvjbKZ©v‡K †W‡K ejj: Avwg Aÿg, AZGe, Zzwg cÖwZweavb Ki|

11) ZLb Avwg Ly‡j w`jvg AvKv‡ki Øvi cÖej evwiel©‡Yi gva¨‡g|

12) Ges fzwg †_‡K cÖevwnZ Kijvg cÖmªeY| AZtci me cvwb wgwjZ nj GK cwiKw¤úZ Kv‡R|

13) Avwg b~n‡K Av‡ivnY Kivjvg GK Kvô I †c‡iK wbwg©Z Rjhv‡b|

14) hv PjZ Avgvi `„wó mvg‡b| GUv Zvi cÿ †_‡K cÖwZ‡kva wQj, hv‡K cÖZ¨L¨vb Kiv n‡qwQj|

15) Avwg G‡K GK wb`k©bįƒ‡c †i‡L w`‡qwQ| AZGe, †Kvb wPšÍvkxj Av‡Q wK?

16) †Kgb K‡Vvi wQj Avgvi kvw¯Í I mZK©evYx|

17) Avwg †KviAvb‡K mnR K‡i w`‡qwQ †evSvi R‡b¨| AZGe, †Kvb wPšÍvkxj Av‡Q wK?

18) Av` m¤úÖ`vq wg_¨v‡ivc K‡iwQj, AZtci †Kgb K‡Vvi n‡qwQj Avgvi kvw¯Í I mZK©evYx|

19) Avwg Zv‡`i Dci †cÖiY K‡iwQjvg SÄvevqy GK wPivPwiZ Akyf w`‡b|

20) Zv gvbyl‡K DrLvZ KiwQj, †hb Zviv DrcvwUZ LRy©i e„‡ÿi KvÛ|

21) AZtci †Kgb K‡Vvi wQj Avgvi kvw¯Í I mZK©evYx|

22) Avwg †KviAvb‡K †evSvi R‡b¨ mnR K‡i w`‡qwQ| AZGe, †Kvb wPšÍvkxj Av‡Q wK?

23) mvgy` m¤úÖ`vq mZK©Kvix‡`i cÖwZ wg_¨v‡ivc K‡iwQj|

24) Zviv e‡jwQj: Avgiv wK Avgv‡`iB GKR‡bi AbymiY Kie? Z‡e †Zv Avgiv wec_Mvgx I weKvi MÖ¯'iƒ‡c MY¨ ne|

25) Avgv‡`i g‡a¨ wK ZviB cÖwZ Dc‡`k bvwhj Kiv n‡q‡Q? eis †m GKRb wg_¨vev`x, `vw¤¢K|

26) GLb AvMvgxKj¨B Zviv Rvb‡Z cvi‡e †K wg_¨vev`x, `vw¤¢K|

27) Avwg Zv‡`i cixÿvi Rb¨ GK Dóªx †cÖiY Kie, AZGe, Zv‡`i cÖwZ jÿ¨ ivL Ges mei Ki|

28) Ges Zv‡`i‡K Rvwb‡q `vI †h, Zv‡`i g‡a¨ cvwbi cvjv wba©vwiZ n‡q‡Q Ges cvjvµ‡g Dcw¯'Z n‡Z n‡e|

29) AZtci Zviv Zv‡`i m½x‡K WvKj| †m Zv‡K aij Ges ea Kij|

30) AZtci †Kgb K‡Vvi wQj Avgvi kvw¯Í I mZK©evYx|

31) Avwg Zv‡`i cÖwZ GKwUgvÎ wbbv` †cÖiY K‡iwQjvg| G‡ZB Zviv n‡q †Mj ky®K kvLvcjøe wbwg©Z `wjZ †Lvqv‡oi b¨vq|

32) Avwg †KviAvb‡K †evSvi R‡b¨ mnR K‡i w`‡qwQ| AZGe, †Kvb wPšÍvkxj Av‡Q wK?

33) j~Z-m¤úÖ`vq mZK©Kvix‡`i cÖwZ wg_¨v‡ivc K‡iwQj|

34) Avwg Zv‡`i cÖwZ †cÖiY K‡iwQjvg cÖ¯Íi eI©YKvix cÖPÛ N~wY©evqy; wKšÍ~ j~Z cwiev‡ii Dci bq| Avwg Zv‡`i‡K iv‡Zi †klcÖn‡i D×vi K‡iwQjvg|

35) Avgvi cÿ †_‡K AbyMÖn ¯^iƒc| hviv K…ZÁZv ¯^xKvi K‡i, Avwg Zv‡`i‡K Gfv‡e cyi¯‹…Z K‡i _wK|

36) j~Z (Avt) Zv‡`i‡K Avgvi cÖPÛ cvKovI m¤ú‡K© mZK© K‡iwQj| AZtci Zviv mZK©evYx m¤ú‡K© evKweZÛv K‡iwQj|

37) Zviv j~‡Zi (Avt) Kv‡Q Zvi †gngvb‡`i‡K `vex K‡iwQj| ZLb Avwg Zv‡`i Pÿz †jvc K‡i w`jvg| AZGe, Av¯^v`b Ki Avgvi kvw¯Í I mZK©evYx|

38) Zv‡`i‡K cÖZz¨‡l wbav©wiZ kvw¯Í AvNvZ †n‡bwQj|

39) AZGe, Avgvi kvw¯Í I mZK©evYx Av¯^v`b Ki|

40) Avwg †KviAvb‡K †evSevi R‡b¨ mnR K‡i w`‡qwQ| AZGe, †Kvb wPšÍvkxj Av‡Q wK?

41) †divDb m¤úÖ`v‡qi Kv‡QI mZK©KvixMY AvMgb K‡iwQj|

42) Zviv Avgvi mKj wb`k©‡bi cÖwZ wg_¨v‡ivc K‡iwQj| AZtci Avwg civf~ZKvix, civµgkvjxi b¨vq Zv‡`i‡K cvKovI Kijvg|

43) †Zvgv‡`i ga¨Kvi Kv‡diiv wK Zv‡`i PvB‡Z †kªô ? bv †Zvgv‡`i gyw³i mb`cÎ i‡q‡Q wKZvemg~‡n?

44) bv Zviv e‡j †h, Avgiv GK Aciv‡Rq `j?

45) G `j †Zv mËiB civwRZ n‡e Ges c„ôcÖ`k©b Ki‡e|

46) eis †KqvgZ Zv‡`i cÖwZkÖyZ mgq Ges †KqvgZ †NviZi wec` I wZ³Zi|

47) wbðq Acivaxiv c_åó I weKviMÖ¯Í|

48) †hw`b Zv‡`i‡K gyL wnuP‡o †U‡b †bqv n‡e Rvnvbœv‡g, ejv n‡e: AwMœi Lv`¨ Av¯^v`b Ki|

49) Avwg cÖ‡Z¨K e¯Í~‡K cwiwgZiƒ‡c m„wó K‡iwQ|

50) Avgvi KvR †Zv GK gyn~‡Z© †Pv‡Li cj‡Ki gZ|

51) Avwg †Zvgv‡`i mggbv †jvK‡`i‡K aŸsm K‡iwQ, AZGe, †Kvb wPšÍvkxj Av‡Q wK?

52) Zviv hv wKQy K‡i‡Q, meB Avgjbvgvq wjwce× Av‡Q|

53) †QvU I eo meB wjwce×|

54) †Lv`vfxiyiv _vK‡e Rvbœv‡Z I wbS©wiYx‡Z|

55) †hvM¨ Avm‡b, me©vwacwZ mgªv‡Ui mvwbœ‡a¨|

(55) ivngvbt 78

1) Kiybvgq Avjøvn&|

2) wkÿv w`‡q‡Qb †KviAvb,

3) m„wó K‡i‡Qb gvbyl,

4) Zv‡K wkwL‡q‡Qb eY©bv|

5) m~h© I P›`ª wnmvegZ P‡j|

6) Ges Z…YjZv I e„ÿvw` †mR`viZ Av‡Q|

7) wZwb AvKvk‡K K‡i‡Qb mgybœZ Ges ¯’vcb K‡i‡Qb Zzjv`Û|

8) hv‡Z †Zvgiv mxgvjsNb bv Ki Zzjv`‡Û|

9) †Zvgiv b¨vh¨ IRb Kv‡qg Ki Ges IR‡b Kg w`‡qv bv|

10) wZwb c„w_ex‡K ¯’vcb K‡i‡Qb m„óRx‡ei R‡b¨|

11) G‡Z Av‡Q djg~j Ges ewniveiYwewkó LR©yi e„ÿ|

12) Avi Av‡Q †Lvmvwewkó km¨ I myMwÜ dzj|

13) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb AbyMÖn‡K A¯^xKvi Ki‡e?

14) wZwb gvbyl‡K m„wó K‡i‡Qb †cvov gvwUi b¨vq ky®K g„wËKv †_‡K|

15) Ges wRb‡K m„wó K‡i‡Qb AwMœwkLv †_‡K|

16) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb AbyMÖn A¯^xKvi Ki‡e?

17) wZwb `yB D`qvPj I `yB A¯ÍvP‡ji gvwjK|

18) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

19) wZwb cvkvcvwk `y&B `wiqv cÖevwnZ K‡i‡Qb|

20) Df‡qi gvSLv‡b i‡q‡Q GK AšÍivj, hv Zviv AwZµg K‡i bv|

21) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

22) Dfq `wiqv †_‡K Drcbœ nq †gvwZ I cÖevj|

23) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

24) `wiqvq wePiYkxj ce©Z`„k¨ RvnvRmg~n ZuviB (wbqš¿bvaxb)

25) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

26) f~c„‡ói mewKQyB aŸsmkxj|

27) GKgvÎ Avcbvi gwngvq I gnvbyfe cvjbKZ©vi mËv Qvov|

28) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

29) b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji mevB Zuvi Kv‡Q cÖv_©x| wZwb me©`vB †Kvb bv †Kvb Kv‡R iZ Av‡Qb|

30) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

31) †n wRb I gvbe! Avwg kxNªB †Zvgv‡`i R‡b¨ Kg©gy³ n‡q hve|

32) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

33) †n wRb I gvbeK~j, b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji cÖvšÍ AwZµg Kiv hw` †Zvgv‡`i mv‡a¨ Kzjvq, Z‡e AwZµg Ki| wKšÍ~ QvocÎ e¨ZxZ †Zvgiv Zv AwZµg Ki‡Z cvi‡e bv|

34) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

35) Qvov n‡e †Zvgv‡`i cÖwZ AwMœùzwj½ I aygªKzÄ ZLb †Zvgiv †mme cÖwZnZ Ki‡Z cvi‡e bv|

36) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

37) †hw`b AvKvk we`xY© n‡e ZLb †mwU i³e‡Y© iwÄZ Pvgovi gZ n‡q hv‡e|

38) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

39) †mw`b gvbyl bv Zvi Aciva m¤ú‡K© wRÁvwmZ n‡e, bv wRb|

40) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

41) Acivax‡`i cwiPq cvIqv hv‡e Zv‡`i †Pnviv †_‡K; AZtci Zv‡`i Kcv‡ji Pzj I cv a‡i †U‡b †bqv n‡e|

42) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

43) GUvB Rvnvbœvg, hv‡K Acivaxiv wg_¨v ejZ|

44) Zviv Rvnvbœv‡gi AwMœ I dzUšÍ cvwbi gvSLv‡b cÖ`wÿY Ki‡e|

45) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

46) †h e¨w³ Zvi cvjbKZ©vi mvg‡b †ck nIqvi fq iv‡L, Zvi R‡b¨ i‡q‡Q `y'wU D`¨vb|

47) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

48) Dfq D`¨vbB Nb kvLv-cjøewewkó|

49) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

50) Dfq D`¨v‡b Av‡Q engvb `yB cÖmªeb|

51) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

52) Df‡qi g‡a¨ cÖ‡Z¨K dj wewfbœ iK‡gi n‡e|

53) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

54) Zviv Z_vq †ik‡gi Av¯Íiwewkó weQvbvq †njvb w`‡q em‡e| Dfq D`¨v‡bi dj Zv‡`i wbKU Szj‡e|

55) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

56) Z_vq _vK‡e AvbZbqb igbxMY, †Kvb wRb I gvbe c~‡e© hv‡`i e¨envi K‡iwb|

57) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

58) cÖevj I c`¥ivM m`„k igYxMY|

59) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

60) mrKv‡Ri cÖwZ`vb DËg cyi¯‹vi e¨ZxZ wK n‡Z cv‡i?

61) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

62) GB `y'wU Qvov AviI `y'wU D`¨vb i‡q‡Q|

63) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

64) Kv‡jvgZ Nb meyR|

65) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

66) Z_vq Av‡Q D‡ØwjZ `yB cÖmªeY|

67) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

68) Z_vq Av‡Q dj-g~j, LR©yi I Avbvi|

69) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

70) †mLv‡b _vK‡e m”PwiÎv my›`ix igYxMY|

71) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

72) Zuvey‡Z Ae¯’vbKvwiYx nyiMY|

73) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

74) †Kvb wRb I gvbe c~‡e© Zv‡`i‡K ¯ck© K‡iwb|

75) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

76) Zviv meyR gmb‡` Ges DrK…ó g~j¨evb weQvbvq †njvb w`‡q em‡e|

77) AZGe, †Zvgiv Df‡q †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi †Kvb †Kvb Ae`vb‡K A¯^xKvi Ki‡e?

78) KZ c~Y¨gq Avcbvi cvjbKZ©vi bvg, whwb gwngvgq I gnvbyfe|

(56) IqvwKqvAvt 96

1) hLb wKqvg‡Zi NUbv NU‡e,

2) hvi ev¯ÍeZvq †Kvb mskq †bB|

3) GUv bxPz K‡i †`‡e, mgybœZ K‡i †`‡e|

4) hLb cÖejfv‡e cÖKw¤úZ n‡e c„w_ex|

5) Ges ce©Zgvjv †f‡½ Pzigvi n‡q hv‡e|

6) AZtci Zv n‡q hv‡e Drwÿß a~wjKYv|

7) Ges †Zvgiv wZbfv‡e wef³ n‡q co‡e|

8) hviv Wvb w`‡K, KZ fvM¨evb Zviv|

9) Ges hviv evgw`‡K, KZ nZfvMv Zviv|

10) AMÖeZ©xMY †Zv AMÖeZ©xB|

11) ZvivB ‰bKU¨kxj,

12) Ae`v‡bi D`¨vbmg~‡n,

13) Zviv GK`j c~e©eZ©x‡`i ga¨ †_‡K|

14) Ges AímsL¨K cieZ©x‡`i g‡a¨ †_‡K|

15) ¯^Y© LwPZ wmsnvmb|

16) Zviv Zv‡Z †njvb w`‡q em‡e ci¯ci gy‡LvgywL n‡q|

17) Zv‡`i Kv‡Q †Nviv‡div Ki‡e wPi wK‡kv‡iiv|

18) cvbcvÎ KuyRv I LuvwU m~ivc~Y© †cqvjv nv‡Z wb‡q,

19) hv cvb Ki‡j Zv‡`i wki:cxov n‡e bv Ges weKviMÖ¯Í I n‡e bv|

20) Avi Zv‡`i cQ›`gZ dj-gyj wb‡q,

21) Ges iywPgZ cvLxi gvsm wb‡q|

22) Z_vq _vK‡e AvbZbqbv nyiMY,

23) Avei‡Y iwÿZ †gvwZi b¨vq,

24) Zviv hv wKQz KiZ, Zvi cyi¯‹vi¯^iƒc|

25) Zviv Z_vq AevšÍi I †Kvb Lvivc K_v kyb‡e bv|

26) wKšÍ~ kyb‡e mvjvg Avi mvjvg|

27) hviv Wvb w`‡K _vK‡e, Zviv KZ fvM¨evb|

28) Zviv _vK‡e KuvUvwenxb e`wiKv e„‡ÿ|

29) Ges Kuvw` Kuvw` Kjvq,

30) Ges `xN© Qvqvq|

31) Ges cÖevwnZ cvwb‡Z,

32) I cÖPzi dj-g~‡j,

33) hv †kl nevi bq Ges wbwl× I bq,

34) Avi _vK‡e mgybœZ kh¨vq|

35) Avwg RvbœvZx igYxMY‡K we‡kliƒ‡c m„wó K‡iwQ|

36) AZtci Zv‡`i‡K K‡iwQ wPiKzgvix|

37) Kvwgbx, mgeq¯‹v|

38) Wvb w`‡Ki †jvK‡`i R‡b¨|

39) Zv‡`i GK`j n‡e c~e©eZ©x‡`i ga¨ †_‡K|

40) Ges GK`j cieZx©‡`i ga¨ †_‡K|

41) evgcvk¦©¯’ †jvK, KZ bv nZfvMv Zviv|

42) Zviv _vK‡e cÖLi ev‡®c Ges DËß cvwb‡Z,

43) Ges aygªKz‡Äi Qvqvq|

44) hv kxZj bq Ges Avivg`vqKI bq|

45) Zviv BwZc~‡e© ¯^v”Q›`¨kxj wQj|

46) Zviv m`vme©`v †NviZi cvcK‡g© Wy‡e _vKZ|

47) Zviv ejZ: Avgiv hLb g‡i Aw¯’ I g„wËKvq cwiYZ n‡q hve, ZLbI wK cybiywÌZ ne?

48) Ges Avgv‡`i c~e©cyiylMYI!

49) ejyb: c~e©eZx© I cieZ©xMY,

50) mevB GKwÎZ n‡e GK wbw`©ó w`‡bi wbw`©ó mg‡q|

51) AZtci †n c_åó, wg_¨v‡ivcKvixMY|

52) †Zvgiv Aek¨B fÿY Ki‡e hv°zg e„ÿ †_‡K,

53) AZtci Zv Øviv D`i c~Y© Ki‡e,

54) AZtci Zvi Dci cvb Ki‡e DËß cvwb|

55) cvb Ki‡e wccvwmZ D‡Ui b¨vq|

56) †Kqvg‡Zi w`b GUvB n‡e Zv‡`i Avc¨vqb|

57) Avwg m„wó K‡iwQ †Zvgv‡`i‡K| AZtci †Kb †Zvgiv Zv mZ¨ e‡j wek¦vm Ki bv|

58) †Zvgiv wK †f‡e †`‡LQ, †Zvgv‡`i exh©cvZ m¤ú‡K©|

59) †Zvgiv Zv‡K m„wó Ki, bv Avwg m„wó Kwi?

60) Avwg †Zvgv‡`i g„Zz¨Kvj wba©vwiZ K‡iwQ Ges Avwg Aÿg bB|

61) G e¨vcv‡i †h, †Zvgv‡`i cwie‡Z© †Zvgv‡`i gZ †jvK‡K wb‡q Avwm Ges †Zvgv‡`i‡K Ggb K‡i †`B, hv †Zvgiv Rvb bv|

62) †Zvgiv AeMZ n‡qQ cÖ_g m„wó m¤ú‡K©, Z‡e †Zvgiv Abyaveb Ki bv †Kb?

63) †Zvgiv †h exR ecb Ki, †m m¤ú‡K© †f‡e †`‡LQ wK?

64) †Zvgiv Zv‡K Drcbœ Ki, bv Avwg DrcbœKvix ?

65) Avwg B”Qv Ki‡j Zv‡K LoKyUv K‡i w`‡Z cvwi, AZtci n‡q hv‡e †Zvgiv wem¥qvweó|

66) ej‡e: Avgiv †Zv F‡Yi Pv‡c c‡o †Mjvg;

67) eis Avgiv nƒZ me©¯^ n‡q cojvg|

68) †Zvgiv †h cvwb cvb Ki, †m m¤ú‡K© †f‡e †`‡LQ wK?

69) †Zvgiv Zv †gN †_‡K bvwg‡q Avb, bv Avwg el©b Kwi?

70) Avwg B”Qv Ki‡j Zv‡K †jvbv K‡i w`‡Z cvwi, AZtci †Zvgiv †Kb K…ZÁZv cÖKvk Ki bv?

71) †Zvgiv †h AwMœ cÖ&Š8226;wjZ Ki, †m m¤ú‡K© †f‡e †`‡LQ wK?

72) †Zvgiv wK Gi e„ÿ m„wó K‡iQ, bv Avwg m„wó K‡iwQ ?

73) Avwg †mB e„ÿ‡K K‡iwQ m¥iwYKv Ges giyevmx‡`i Rb¨ mvgMÖx|

74) AZGe, Avcwb Avcbvi gnvb cvjbKZ©vi bv‡g cweÎZv †NvlYv Kiyb|

75) AZGe, Avwg ZviKvivwRi A¯ÍvP‡ji kc_ KiwQ,

76) wbðq GUv GK gnv kc_-hw` †Zvgiv Rvb‡Z|

77) wbðq GUv m¤§vwbZ †KviAvb,

78) hv Av‡Q GK †Mvcb wKZv‡e,

79) hviv cvK-cweÎ, Zviv e¨ZxZ Ab¨ †KD G‡K ¯ck© Ki‡e bv|

80) GUv wek¦-cvjbKZ©vi cÿ †_‡K AeZxY©|

81) ZeyI wK †Zvgiv GB evYxi cÖwZ ‰kw_j¨ c`k©b Ki‡e?

82) Ges G‡K wg_¨v ejv‡KB †Zvgiv †Zvgv‡`i f~wgKvq cwiYZ Ki‡e?

83) AZtci hLb Kvil cÖvY KôvMZ nq|

84) Ges †Zvgiv ZvwK‡q _vK,

85) ZLb Avwg †Zvgv‡`i A‡cÿv Zvi AwaK wbK‡U _vwK; wKšÍ~ †Zvgiv †`L bv|

86) hw` †Zvgv‡`i wnmve-wKZve bv nIqvB wVK nq,

87) Z‡e †Zvgiv GB AvZœv‡K wdivI bv †Kb, hw` †Zvgiv mZ¨ev`x nI ?

88) hw` †m ‰bKU¨kxj‡`i GKRb nq;

89) Z‡e Zvi R‡b¨ Av‡Q myL, DËg wiwhK Ges †bqvg‡Z fiv D`¨vb|

90) Avi hw` †m Wvb cvk¦©¯’‡`i GKRb nq,

91) Z‡e Zv‡K ejv n‡e: †Zvgvi R‡b¨ Wvbcvk¦©m¯'‡`i cÿ †_‡K mvjvg|

92) Avi hw` †m c_åó wg_¨v‡ivcKvix‡`i GKRb nq,

93) Z‡e Zvi Avc¨vqb n‡e DËß cvwb Øviv|

94) Ges †m wbwÿß n‡e AwMœ‡Z|

95) GUv aªye mZ¨|

96) AZGe, Avcwb Avcbvi gnvb cvjbKZ©vi bv‡g cweÎZv †NvlYv Kiy&b|

(57) nvw``t 29

1) b‡fvgÛj I f~gÛ‡j hv wKQy Av‡Q, mevB Avjøvn&i cweÎZv †NvlYv K‡i| wZwb kw³ai; cÖÁvgq|

2) b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji ivRZ¡ ZvuiB| wZwb Rxeb `vb K‡ib I g„Zy¨ NUvb| wZwb mewKQy Ki‡Z mÿg|

3) wZwbB cÖ_g, wZwbB me©‡kl, wZwbB cÖKvkgvb I AcÖKvkgvb Ges wZwb me wel‡q mg¨K cwiÁvZ|

4) wZwb b‡fvgÛj I f~-gÛj m„wó K‡i‡Qb Qqw`‡b, AZtci Avi‡ki Dci mgvmxb n‡q‡Qb| wZwb Rv‡bb hv f~wg‡Z cÖ‡ek K‡i I hv f~wg †_‡K wbM©Z nq Ges hv AvKvk †_‡K ewl©Z nq I hv AvKv‡k DwÌZ nq| wZwb †Zvgv‡`i mv‡_ Av‡Qb †Zvgiv †hLv‡bB _vK| †Zvgiv hv Ki, Avjøvn& Zv †`‡Lb|

5) b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji ivRZ¡ ZuviB| mewKQy ZuviB w`‡K cÖZ¨veZ©b Ki‡e|

6) wZwb ivwÎ‡K w`e‡m cÖweó K‡ib Ges w`em‡K cÖweó K‡ib ivwÎ‡Z| wZwb AšÍ‡ii welqvw` m¤ú‡K©I mg¨K ÁvZ|

7) †Zvgiv Avjøvn& I Zuvi im~‡ji cÖwZ wek¦vm ¯'vcb Ki Ges wZwb †Zvgv‡`i‡K hvi DËivwaKvix K‡i‡Qb, Zv †_‡K e¨q Ki| AZGe, †Zvgv‡`i g‡a¨ hviv wek¦vm ¯'vcb K‡i I e¨q K‡i, Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q gnvcyi¯‹vi|

8) †Zvgv‡`i wK nj †h, †Zvgiv Avjøvn&i cÖwZ wek¦vm ¯'vcb KiQ bv, A_P im~j †Zvgv‡`i‡K †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi cÖwZ wek¦vm ¯'vcb Kivi `vIqvZ w`‡"Qb? Avjøvn& †Zv c~‡e©B †Zvgv‡`i A½xKvi wb‡q‡Qb-hw` †Zvgiv wek¦vmx nI|

9) wZwbB Zuvi `v‡mi cÖwZ cÖKvk¨ AvqvZ AeZxY© K‡ib, hv‡Z †Zvgv‡`i‡K AÜKvi †_‡K Av‡jv‡K Avbqb K‡ib| wbðq Avjøvn& †Zvgv‡`i cÖwZ KiyYvgq, cig `qvjy|

10) †Zvgv‡`i‡K Avjøvn&i c‡_ e¨q Ki‡Z wK‡m evav †`q, hLb Avjøvn&B b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji DËivwaKvix? †Zvgv‡`i g‡a¨ †h g°v weR‡qi c~‡e© e¨q K‡i‡Q I †Rnv` K‡i‡Q, †m mgvb bq| Gƒc †jvK‡`i gh©`v eo Zv‡`i A‡cÿv, hvi c‡i e¨q K‡i‡Q I †Rnv` K‡i‡Q| Z‡e Avjøvn& Dfq‡K Kj¨v‡Yi Iqv`v w`‡q‡Qb| †Zvgiv hv Ki, Avjøvn& †m m¤ú‡K© mg¨K ÁvZ|

11) †K †mB e¨w³, †h Avjøvn‡K DËg avi w`‡e, Gici wZwb Zvi R‡b¨ Zv enyMy‡Y e„w× Ki‡eb Ges Zvi R‡b¨ i‡q‡Q m¤§vwbZ cyi¯‹vi|

12) †hw`b Avcwb †`L‡eb Cgvb`vi cyiyl I Cgvb`vi bvix‡`i‡K, Zv‡`i m¤§yL fv‡M I Wvbcv‡k¦© Zv‡`i †R¨vwZ Qy‡UvQywU Ki‡e& ejv n‡e: AvR †Zvgv‡`i R‡b¨ mymsev` Rvbœv‡Zi, hvi Zj‡`‡k b`x cÖevwnZ, Zv‡Z Zviv wPiKvj _vK‡e| GUvB gnvmvdj¨|

13) †hw`b KcU wek¦vmx cyiyl I KcU wek¦vwmbx bvixiv gywgb‡`i‡K ej‡e: †Zvgiv Avgv‡`i R‡b¨ A‡cÿv Ki, AvgivI wKQz Av‡jv wbe †Zvgv‡`i †R¨vwZ †_‡K| ejv n‡e: †Zvgiv wcQ‡b wd‡i hvI I Av‡jvi †LuvR Ki| AZtci Dfq `‡ji gvSLv‡b Lvov Kiv n‡e GKwU cªvPxi, hvi GKwU `iRv n‡e| Zvi Af¨šÍ‡i _vK‡e ingZ Ges evB‡i _vK‡e Avhve|

14) Zviv gywgb‡`i‡K †W‡K ej‡e: Avgiv wK †Zvgv‡`i mv‡_ wQjvg bv? Zviv ej‡e: nu¨v wKšÍ~ †Zvgiv wb‡RivB wb‡R‡`i‡K wec`MÖ¯Í K‡iQ| cÖZxÿv K‡iQ, m‡›`n †cvlY K‡iQ Ges AjxK Avkvi †cQ‡b weåvšÍ n‡qQ, Ae‡k‡l Avjøvn&i Av‡`k †cuŠ‡Q‡Q| GB meB †Zvgv‡`i‡K Avjøvn& m¤ú‡K© cÖZvwiZ K‡i‡Q|

15) AZGe, AvR †Zvgv‡`i KvQ †_‡K †Kvb gyw³cb MÖnY Kiv n‡e bv| Ges Kv‡di‡`i KvQ †_‡KI bq| †Zvgv‡`i mevi Avev¯’j Rvnvbœvg| †mUvB †Zvgv‡`i m½x| KZB bv wbK…ó GB cÖZ¨veZ©b ¯’j|

16) hviv gywgb, Zv‡`i R‡b¨ wK Avjøvn&i m¥i‡Y Ges †h mZ¨ AeZx©Y© n‡q‡Q, Zvi Kvi‡Y nƒ`q weMwjZ nIqvi mgq Av‡mwb? Zviv Zv‡`i gZ †hb bv nq, hv‡`i‡K c~‡e© wKZve †`qv n‡qwQj| Zv‡`i Dci my`xN©Kvj AwZµvšÍ n‡q‡Q, AZtci Zv‡`i AšÍ:KiY KwVb n‡q †M‡Q| Zv‡`i AwaKvskB cvcvPvix|

17) †Zvgiv †R‡b ivL, Avjøvn&B f~-fvM‡K Zvi g„Zz¨i ci cybiy¾xweZ K‡ib| Avwg cwi¯‹vifv‡e †Zvgv‡`i R‡b¨ AvqvZMy‡jv e¨³ K‡iwQ, hv‡Z †Zvgiv †evS|

18) wbðq `vbkxj e¨w³ I `vbkxjv bvix, hviv Avjøvn&‡K DËgiƒ‡c avi †`q, Zv‡`i‡K †`qv n‡e enyMyY Ges Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q m¤§vbRbK cyi¯‹vi|

19) Avi hviv Avjøvn& I Zuvi im~‡ji cÖwZ wek¦vm ¯’vcb K‡i ZvivB Zv‡`i cvjbKZ©vi Kv‡Q wmÏxK I knx` e‡j we‡ewPZ| Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q cyi¯‹vi I †R¨vwZ Ges hviv Kv‡di I Avgvi wb`k©b A¯^xKviKvix ZvivB Rvnvbœv‡gi Awaevmx n‡e|

20) †Zvgiv †R‡b ivL, cvw_©e Rxeb µxov-‡KŠZzK, mvR-m¾v, cvi¯cwiK AnwgKv Ges ab I R‡bi cÖvPzh© e¨ZxZ Avi wKQz bq, †hgb GK e„wói Ae¯’v, hvi meyR dmj K…lK‡`i‡K PgrK…Z K‡i, Gici Zv kywK‡q hvq, d‡j Zzwg Zv‡K cxZeY© †`L‡Z cvI, Gici Zv LoKzUv n‡q hvq| Avi ciKv‡j Av‡Q KwVb kvw¯Í Ges Avjøvn&i ÿgv I mšÍ~wó| cvw_©e Rxeb cÖZviYvi DcKiY ˆe wKQz bq|

21) †Zvgiv A‡MÖ avweZ nI †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi ÿgv I †mB Rvbœv‡Zi w`‡K, hv AvKvk I c„w_exi gZ cÖk¯Í| GUv cÖ¯Í~Z Kiv n‡q‡Q Avjøvn& I Zuvi im~jM‡Yi cÖwZ wek¦vm¯’vcbKvix‡`i R‡b¨| GUv Avjøvn&i K…cv, wZwb hv‡K B”Qv, GUv `vb K‡ib| Avjøvn& gnvb K…cvi AwaKvix|

22) c„w_ex‡Z Ges e¨w³MZfv‡e †Zvgv‡`i Dci †Kvb wec` Av‡m bv; wKšÍ~ Zv RMZ m„wói c~‡e©B wKZv‡e wjwce× Av‡Q| wbðq GUv Avjøvn&i c‡ÿ mnR|

23) GUv GR‡b¨ ejv nq, hv‡Z †Zvgiv hv nvivI Z¾‡b¨ `ytwLZ bv nI Ges wZwb †Zvgv‡`i‡K hv w`‡q‡Qb, Z¾‡b¨ DjøwmZ bv nI| Avjøvn& †Kvb D×Z AnsKvix‡K cQ›` K‡ib bv,

24) hviv K…cYZv K‡i Ges gvbyl‡K K…cYZvi cÖwZ Drmvn †`q, †h gyL wdwi‡q †bq, Zvi Rvbv DwPZ †h, Avjøvn& Afvegy³, cÖkswmZ|

25) Avwg Avgvi im~jM‡Y‡K my¯có wb`k©bmn †cÖiY K‡iwQ Ges Zuv‡`i mv‡_ AeZxY© K‡iwQ wKZve I b¨vqbxwZ, hv‡Z gvbyl Bbmvd cÖwZôv K‡i| Avi Avwg bvwhj K‡iwQ †jŠn, hv‡Z Av‡Q cÖPÛ iYkw³ Ges gvby‡li enywea DcKvi| GUv GR‡b¨ †h, Avjøvn& †R‡b wb‡eb †K bv †`‡L Zuv‡K I Zuvi im~jM‡K mvnvh¨ K‡i| Avjøvn& kw³ai, civµgkvjx|

26) Avwg b~n I Beªvnxg‡K im~jiƒ‡c †cÖiY K‡iwQ Ges Zv‡`i eska‡ii g‡a¨ beyIqZ I wKZve Ae¨vnZ †i‡LwQ| AZtci Zv‡`i KZK mrc_cÖvß n‡q‡Q Ges AwaKvskB n‡q‡Q cvcvPvix|

27) AZtci Avwg Zv‡`i cðv‡Z †cÖiY K‡iwQ Avgvi im~jMY‡K Ges Zv‡`i AbyMvgx K‡iwQ gwiqg Zbq Cmv‡K I Zv‡K w`‡qwQ BÄxj| Avwg Zvi Abymvix‡`i AšÍ‡i ¯’vcb K‡iwQ bgªZv I `qv| Avi ‰eivM¨, †m †Zv Zviv wb‡RivB D™¢veb K‡i‡Q; Avwg GUv Zv‡`i Dci diR Kwiwb; wKšÍ~ Zviv Avjøvn&i mšÍ~wó jv‡fi R‡b¨ GUv Aej¤^b K‡i‡Q| AZtci Zviv h_vh_fv‡e Zv cvjb K‡iwb| Zv‡`i g‡a¨ hviv wek¦vmx wQj, Avwg Zv‡`i‡K Zv‡`i cÖvc¨ cyi¯‹vi w`‡qwQ| Avi Zv‡`i AwaKvskB cvcvPvix|

28) gywgbMY, †Zvgiv Avjøvn&‡K fq Ki Ges Zuvi im~‡ji cÖwZ wek¦vm ¯’vcb Ki| wZwb wb‡R AbyMª‡ni wØMyY Ask †Zvgv‡`i‡K w`‡eb, †Zvgv‡`i‡K w`‡eb †R¨vwZ, hvi mvnv‡h¨ †Zvgiv Pj‡e Ges †Zvgv‡`i‡K ÿgv Ki‡eb| Avjøvn& ÿgvkxj, `qvgq|

29) hv‡Z wKZveavixiv Rv‡b †h, Avjøvn&i mvgvb¨ AbyMÖ‡ni Dci I Zv‡`i †Kvb ÿgZv †bB, `qv Avjøvn&iB nv‡Z; wZwb hv‡K B”Qv, Zv `vb K‡ib| Avjøvn& gnv AbyMÖnkxj|

(58) gyRv`vjvnt 22

1) †h bvix Zvi ¯^vgxi wel‡q Avcbvi mv‡_ ev`vbyev` Ki‡Q Ges Awf‡hvM †ck Ki‡Q Avjøvn&i `iev‡i, Avjøvn& Zvi K_v ky‡b‡Qb| Avjøvn& Avcbv‡`i Df‡qi K_vevZ©v ky‡bb| wbðq Avjøvn& mewKQy ky‡bb, mewKQy †`‡Lb|

2) †Zvgv‡`i g‡a¨ hviv Zv‡`i ¯¿xMY‡K gvZv e‡j †d‡j, Zv‡`i ¯¿xMY Zv‡`i gvZv bq| Zv‡`i gvZv †Kej ZvivB, hviv Zv‡`i‡K Rb¥`vb K‡i‡Q| Zviv †Zv AmgxPxb I wfwËnxb K_vB e‡j| wbðq Avjøvn& gvR©bvKvix, ÿgvkxj|

3) hviv Zv‡`i ¯¿xMY‡K gvZv e‡j †d‡j, AZtci wb‡R‡`i Dw³ cÖZ¨vnvi K‡i, Zv‡`i Kvddviv GB G‡K Aci‡K ¯ck© Kivi c~‡e© GKwU `vm‡K gyw³ w`‡e| GUv †Zvgv‡`i R‡b¨ Dc‡`k n‡e| Avjøvn& Lei iv‡Lb †Zvgiv hv Ki|

4) hvi G mvg_©¨ †bB, †m G‡K Aci‡K ¯ck© Kivi c~‡e© GKvw`µ‡g `yB gvm †ivhv ivL‡e| †h G‡ZI Aÿg nq †m lvU Rb wgmKxb‡K Avnvi Kiv‡e| GUv GR‡b¨, hv‡Z †Zvgiv Avjøvn& I Zuvi im~‡ji cÖwZ wek¦vm ¯’vcb Ki| GMy‡jv Avjøvn&i wbav©wiZ kvw¯Í| Avi Kv‡di‡`i R‡b¨ i‡q‡Q hš¿Yv `vqK AvRve|

5) hviv Avjøvn&i Zuvi im~‡ji weiy×vPiY K‡i, Zviv Ac`¯’ n‡q‡Q, †hgb Ac`¯’ n‡q‡Q Zv‡`i c~e©eZ©xiv| Avwg my¯có AvqvZmg~n bvwhj K‡iwQ| Avi Kv‡di‡`i R‡b¨ i‡q‡Q AcgvbRbK kvw¯Í|

6) †mw`b m¥iYxq; †hw`b Avjøvn& Zv‡`i mKj‡K cybiywÌZ Ki‡eb, AZtci Zv‡`i‡K Rvwb‡q w`‡eb hv Zviv KiZ| Avjøvn& Zvi wnmve †i‡L‡Qb, Avi Zviv Zv fy‡j †M‡Q| Avjøvn&i mvg‡b Dcw¯’Z Av‡Q me e¯Í~B|

7) Avcwb wK †f‡e †`‡Lbwb †h, b‡fvgÛj I f~gÛ‡j hv wKQy Av‡Q, Avjøvn& Zv Rv‡bb| wZb e¨w³i Ggb †Kvb civgk© nq bv hv‡Z wZwb PZz_© bv _v‡Kb Ges cuvP R‡biI nq bv, hv‡Z wZwb lô bv _v‡Kb Zviv GZ`‡cÿv Kg †nvK ev †ekx †nvK Zviv †hLv‡bB _vKzK bv †Kb wZwb Zv‡`i mv‡_ Av‡Qb, Zviv hv K‡i, wZwb †Kqvg‡Zi w`b Zv Zv‡`i‡K Rvwb‡q w`‡eb| wbðq Avjøvn& me©wel‡q mg¨K ÁvZ|

8) Avcwb wK †f‡e †`‡Lbwb, hv‡`i‡K KvbvNylv Ki‡Z wb‡la Kiv n‡qwQj AZtci Zviv wbwl× Kv‡RiB cybive„wË K‡i Ges cvcvPvi, mxgvjsNb Ges im~‡ji Aeva¨Zvi wel‡qB KvbvNylv K‡i| Zviv hLb Avcbvi Kv‡Q Av‡m, ZLb Avcbv‡K Ggb fvlvq mvjvg K‡i, hÏ¡viv Avjøvn& Avcbv‡K mvjvg K‡ibwb| Zviv g‡b g‡b e‡j: Avgiv hv ewj, Z¾‡b¨ Avjøvn& Avgv‡`i‡K kvw¯Í †`b bv †Kb? RvnvbœvgB Zv‡`i R‡b¨ h‡_ó| Zviv Zv‡Z cÖ‡ek Ki‡e| KZB bv wbK…ó †mB RvqMv|

9) gywgbMY, †Zvgiv hLb KvbvKvwb Ki, ZLb cvcvPvi, mxgvjsNb I im~‡ji Aeva¨Zvi wel‡q KvbvKvwb K‡iv bv eis AbyMÖn I †Lv`vfxwZi e¨vcv‡i KvbvKvwb K‡iv| Avjøvn‡K fq Ki, huvi Kv‡Q †Zvgiv GKwÎZ n‡e|

10) GB KvbvNylv †Zv kqZv‡bi KvR; gywgb‡`i‡K `ytL †`qvi †`qvi R‡b¨| Z‡e Avjøvn&i AbygwZ e¨ZxZ †m Zv‡`i †Kvb ÿwZ Ki‡Z cvi‡e bv| gywgb‡`i DwPZ Avjøvn&i Dci fimv Kiv|

11) gywgbMY, hLb †Zvgv‡`i‡K ejv nq: gRwj‡m ¯’vb cÖk¯Í K‡i `vI, ZLb †Zvgiv ¯’vb cÖk¯Í K‡i w`I| Avjøvn&i R‡b¨ †Zvgv‡`i Rb¨ cÖk¯Í K‡i w`‡eb| hLb ejv nq: D‡V hvI, ZLb D‡V †h‡qv| †Zvgv‡`i g‡a¨ hviv Cgvb`vi Ges hviv ÁvbcÖvß, Avjøvn& Zv‡`i gh©v`v D”P K‡i w`‡eb| Avjøvn& Lei iv‡Lb hv wKQy †Zvgiv Ki|

12) gywgbMY, †Zvgiv im~‡ji Kv‡Q KvbK_v ej‡Z PvB‡j Zrc~‡e© m`Kv cÖ`vb Ki‡e| GUv †Zvgv‡`i R‡b¨ †kªq: I cweÎ nIqvi fvj Dcvq| hw` Zv‡Z mÿg bv nI, Z‡e Avjøvn& ÿgvkxj, cig `qvjy|

13) †Zvgiv wK KvbK_v ejvi c~‡e© m`Kv cÖ`vb Ki‡Z fxZ n‡q †M‡j? AZtci †Zvgiv hLb m`Kv w`‡Z cvi‡j bv Ges Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K gvd K‡i w`‡jb ZLb †Zvgiv bvgvh Kv‡qg Ki, hvKvZ cÖ`vb Ki Ges Avjøvn& I im~‡ji AvbyMZ¨ Ki| Avjøvn& Lei iv‡Lb †Zvgiv hv Ki|

14) Avcwb wK Zv‡`i cÖwZ jÿ¨ K‡ibwb, hviv Avjøvn&i Mh‡e wbcwZZ m¤úÖ`v‡qi mv‡_ eÜyZ¡ K‡i? Zviv gymjgvb‡`i `jfy³ bq Ges Zv‡`iI `jf~³ bq| Zviv †R‡bky‡b wg_¨v wel‡q kc_ K‡i|

15) Avjøvn& Zv‡`i R‡b¨ K‡Vvi kvw¯Í cÖ¯Í~Z †i‡L‡Qb| wbðq Zviv hv K‡i, LyeB g›`|

16) Zviv Zv‡`i kc_‡K Xvj K‡i †i‡L‡Qb, AZtci Zviv Avjøvn&i c_ †_‡K gvbyl‡K evav cÖ`vb K‡i| AZGe, Zv‡`i Rb¨ i‡q‡Q AcgvbRbK kvw¯Í|

17) Avjøvn&i Kej †_‡K Zv‡`i ab-m¤ú` I mšÍvb-mšÍwZ Zv‡`i‡K †gv‡UB euvPv‡Z cvi‡ebv| ZvivB Rvnv›¥v‡gi Awaevmx Z_vq Zviv wPiKvj _vK‡e|

18) †hw`b Avjøvn& Zv‡`i mKj‡K cybiywÌZ Ki‡eb| AZtci Zviv Avjøvn&i mvg‡b kc_ Ki‡e, †hgb †Zvgv‡`i mvg‡b kc_ K‡i| Zviv g‡b Ki‡e †h, Zviv wKQz mrc‡_ Av‡Q| mveavb, ZvivB †Zv Avmj wg_¨vev`x|

19) kqZvb Zv‡`i‡K ekxf~Z K‡i wb‡q‡Q, AZtci Avjøvn&i m¥iY f~wj‡q w`‡q‡Q| Zviv kqZv‡bi `j| mveavb, kqZv‡bi `jB ÿwZMÖ¯Í|

20) wbðq hviv Avjøvn I Zuvi im~‡ji weiy×vPviY K‡i, ZvivB jvwÂZ‡`i `jf~³|

21) Avjøvn& wj‡L w`‡q‡Qb: Avwg Ges Avgvi im~jMY Aek¨B weRqx ne| wbðq Avjøvn& kw³ai, civµgkvjx|

22) hviv Avjøvn& I ciKv‡j wek¦vm K‡i, Zv‡`i‡K Avcwb Avjøvn& I Zuvi im~‡ji weiy×vPiYKvix‡`i mv‡_ eÜzZ¡ Ki‡Z †`L‡eb bv, hw`I Zviv Zv‡`i wcZv, cyÎ, åvZv A_ev ÁvwZ-‡Mvôx nq| Zv‡`i AšÍ‡i Avjøvn& Cgvb wj‡L w`‡q‡Qb Ges Zv‡`i‡K kw³kvjx K‡i‡Qb Zuvi A`„k¨ kw³ Øviv| wZwb Zv‡`i‡K Rvbœv‡Z `vwLj Ki‡eb, hvi Zj‡`‡k b`x cÖevwnZ| Zviv Z_vq wPiKvj _vK‡e| Avjøvn& Zv‡`i cÖwZ

mšÍ~ó Ges Zviv Avjøvn&i cÖwZ mšÍ~ó| ZvivB Avjøvn&i `j| †R‡b ivL, Avjøvn&i `jB mdjKvg n‡e|

(59) nvkit 24

1) b‡fvgÛj I f~gÛ‡j hv wKQy Av‡Q, meB Avjøvn&i cweÎZv eY©bv K‡i| wZwb civµgkvjx gnvÁvbx|

2) wZwbB wKZveavix‡`i g‡a¨ hviv Kv‡di, Zv‡`i‡K cÖ_gevi GKwÎZ K‡i Zv‡`i evox-Ni †_‡K ewn¯‹vi K‡i‡Qb| †Zvgiv aviYvI Ki‡Z cviwb †h, Zviv †ei n‡e Ges Zviv g‡b K‡iwQj †h, Zv‡`i `~M©My‡jv Zv‡`i‡K Avjøvn&i Kej †_‡K iÿv Ki‡e| AZtci Avjøvn&i kvw¯Í Zv‡`i Dci Ggbw`K †_‡K Avmj, hvi KíbvI Zviv K‡iwb| Avjøvn& Zv‡`i AšÍ‡i Îvm mÂvi K‡i w`‡jb| Zviv Zv‡`i evox-Ni wb‡R‡`i nv‡Z Ges gymjgvb‡`i nv‡Z aŸsm KiwQj| AZGe, †n Pÿz®gvb e¨w³MY, †Zvgiv wkÿv MÖnY Ki|

3) Avjøvn& hw` Zv‡`i R‡b¨ wbe©vmb AeavwiZ bv Ki‡Zb, Z‡e Zv‡`i‡K `ywbqv‡Z kvw¯Í w`‡Zb| Avi ciKv‡j Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q Rvnvbœv‡gi Avhve|

4) GUv G Kvi‡Y †h, Zviv Avjøvn& I Zuvi im~‡ji weiy×vPiY K‡i‡Q| †h Avjøvn&i weiy×vPiY K‡i, Zvi Rvbv DwPZ †h, Avjøvn& K‡Vvi kvw¯Í`vZv|

5) †Zvgiv †h wKQy wKQy LR©yi e„ÿ †K‡U w`‡qQ Ges KZK bv †K‡U †Q‡o w`‡qQ, Zv †Zv Avjøvn&iB Av‡`k Ges hv‡Z wZwb Aeva¨‡`i‡K jvwÂZ K‡ib|

6) Avjøvn& eby-ebyhvq‡ii KvQ †_‡K Zuvi im~j‡K †h ab-m¤ú` w`‡q‡Qb, Z¾‡b¨ †Zvgiv †Nvovq wKsev D‡U P‡o hy× Kiwb, wKšÍ~ Avjøvn& hvi Dci B"Qv, Zuvi im~jM‡K cÖvavb¨ `vb K‡ib| Avjøvn& mewKQyi Dci me©kw³gvb|

7) Avjøvn& Rbc`evmx‡`i KvQ †_‡K Zuvi im~j‡K hv w`‡q‡Qb, Zv Avjøvn&i, im~‡ji, Zuvi AvZœxq-¯^R‡bi, BqvZxg‡`i, AfveMÖ¯Í‡`i Ges gymvwdi‡`i R‡b¨, hv‡Z aˆbk¦h© †Kej †Zvgv‡`i weËkvjx‡`i g‡a¨B cyÄxf~Z bv nq| im~j †Zvgv‡`i‡K hv †`b, Zv MÖnY Ki Ges hv wb‡la K‡ib, Zv †_‡K weiZ _vK Ges Avjøvn‡K fq Ki| wbðq Avjøvn& K‡Vvi kvw¯Í`vZv|

8) GB ab-m¤ú` †`kZ¨vMx wbt ¯^‡`i R‡b¨, hviv Avjøvn&i AbyMÖn I mšÍ~wójv‡fi A‡b¦l‡Y Ges Avjøvn& Zuvi im~‡ji mvnvh¨v‡_© wb‡R‡`i ev¯Í~wfUv I ab-m¤ú` †_‡K ewn¯‹…Z n‡q‡Q| ZvivB mZ¨ev`x|

9) hviv gynvwRi‡`i AvMg‡bi c~‡e© g`xbvq emevm K‡iwQj Ges wek¦vm ¯'vcb K‡iwQj, Zviv gynvwRi‡`i fvjev‡m, gynvwRi‡`i‡K hv †`qv n‡q‡Q, Z&¾‡b¨ Zviv AšÍ‡i CI©v‡cvlY K‡i bv Ges wb‡Riv AfveMÖ¯Í n‡jI Zv‡`i‡K AMÖvwaKvi `vb K‡i| hviv g‡bi Kvc©Y¨ †_‡K gy³, ZvivB mdjKvg|

10) Avi GB m¤ú` Zv‡`i R‡b¨, hviv Zv‡`i c‡i AvMgb K‡i‡Q| Zviv e‡j: †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Avgv‡`i‡K Ges Cgv‡b AvMÖnx Avgv‡`i åvZvMY‡K ÿgv Ki Ges Cgvb`vi‡`i weiy‡× Avgv‡`i AšÍ‡i †Kvb we‡Øl †i‡Lv bv| †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Avcwb `qvjy, cig KiyYvgq|

11) Avcwb wK gybvwdK‡`i‡K †`‡Lb wb? Zviv Zv‡`i wKZveavix Kv‡di fvB‡`i‡K e‡j: †Zvgiv hw` ewn¯‹…Z nI, Z‡e Avgiv Aek¨B †Zvgv‡`i mv‡_ †`k †_‡K †ei n‡q hve Ges †Zvgv‡`i e¨vcv‡i Avgiv KLbI KviI K_v gvbe bv| Avi hw` †Zvgiv Avµvšſ nI, Z‡e Avgiv Aek¨B †Zvgv‡`i‡K mvnvh¨ Kie| Avjøvn& Zv'Avjv mvÿ¨ †`b †h, Iiv wbðqB wg_¨vev`x|

12) hw` Zviv ewn¯‹…Z nq, Z‡e gybvwdKiv Zv‡`i mv‡_ †`kZ¨vM Ki‡e bv Avi hw` Zviv AvµvšÍ nq, Z‡e Zviv Zv‡`i‡K mvnvh¨ Ki‡e bv| hw` Zv‡`i‡K mvnvh¨ K‡i, Z‡e Aek¨B c„ôcÖ`k©b K‡i cjvqb Ki‡e| Gici Kv‡diiv †Kvb mvnvh¨ cv‡e bv|

13) wbðq †Zvgiv Zv‡`i AšÍ‡i Avjøvn& Zv'Avjv A‡cÿv AwaKZi fqven| GUv G Kvi‡Y †h, Zviv GK wb‡ev©a m¤úÖ`vq|

14) Zviv msNe×fv‡eI †Zvgv‡`i weiy‡× hy× Ki‡Z cvi‡e bv| Zviv hy× Ki‡e †Kej myiwÿZ Rbc‡` A_ev `yM© cÖvPx‡ii Avovj †_‡K| Zv‡`i cvi¯cwiK hy×B cÖPÛ n‡q _v‡K| Avcwb Zv‡`i‡K HK¨e× g‡b Ki‡eb; wKšÍ~ Zv‡`i AšÍi kZavwew”Qbœ| GUv G Kvi‡Y †h, Zviv GK KvÛÁvbnxY m¤úÖ`vq|

15) Zviv †mB †jvK‡`i gZ, hviv Zv‡`i wbKU AZx‡Z wb‡R‡`i K‡g©i kvw¯Í‡fvM K‡i‡Q| Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q hš¿Yv`vqK kvw¯Í|

16) Zviv kqZv‡bi gZ, †h gvbyl‡K Kv‡di n‡Z e‡j| AZtci hLb †m Kv‡di nq, ZLb kqZvb e‡j: †Zvgvi mv‡_ Avgvi †Kvb m¤úK© †bB| Avwg wek¦cvjbKZ©v Avjøvn& Zv'Avjv‡K fq Kwi|

17) AZtci Df‡qi cwiYwZ n‡e GB †h, Zviv Rvnvbœv‡g hv‡e Ges wPiKvj Z_vq emevm Ki‡e| GUvB Rv‡jg‡`i kvw¯Í|

18) gywgbMY, †Zvgiv Avjøvn& Zv'Avjv‡K fq Ki| cÖ‡Z¨K e¨w³i DwPZ, AvMvgx Kv‡ji R‡b¨ †m wK †cÖiY K‡i, Zv wPšÍv Kiv| Avjøvn& Zv'Avjv‡K fq Ki‡Z _vK| †Zvgiv hv Ki, Avjøvn& Zv'Avjv †m m¤ú‡K© Lei iv‡Lb|

19) †Zvgiv Zv‡`i gZ n‡qv bv, hviv Avjøvn& Zv'Avjv‡K fy‡j †M‡Q| d‡j Avjøvn& Zv'Avjv Zv‡`i‡K AvZœ we¯§„Z K‡i w`‡q‡Qb| ZvivB Aeva¨|

20) Rvnvbœv‡gi Awaevmx Ges Rvbœv‡Zi Awaevmx mgvb n‡Z cv‡i bv| hviv Rvbœv‡Zi Awaevmx, ZvivB mdjKvg|

21) hw` Avwg GB †KviAvb cvnv‡oi Dci AeZxY© KiZvg, Z‡e Zzwg †`L‡Z †h, cvnvo webxZ n‡q Avjøvn& Zv'Avjvi f‡q we`xY© n‡q †M‡Q| Avwg Gme `„óvšÍ gvby‡li R‡b¨ eY©bv Kwi, hv‡Z Zviv wPšÍv-fvebv K‡i|

22) wZwbB Avjøvn& Zv'Avjv, wZwb e¨ZxZ †Kvb Dcvm¨ †bB; wZwb `„k¨ I A`„k¨‡K Rv‡bb wZwb cig `qvjy, Amxg `vZv|

23) wZwbB Avjøvn& wZwb e¨wZZ †Kvb Dcvm¨ †bB| wZwbB GKgvÎ gvwjK, cweÎ, kvwšÍ I wbivcËv`vZv, Avkªq`vZv, civµvšÍ, cÖZvcvwb¦Z, gvnvZœ¨kxj| Zviv hv‡K Askx`vi K‡i Avjøvn& Zv' Avjv Zv †_‡K cweÎ|

24) wZwbB Avjøvn& Zv'Avjv, mªóv, D™¢veK, iƒc`vZv, DËg bvg mg~n ZuviB| b‡fvgÛ‡j I f~gÛ‡j hv wKQy Av‡Q, meB Zuvi cweÎZv †NvlYv K‡i| wZwb civµvšÍ cÖÁvgq|

(60) gygZvwnbvt 13

1) gywgbMY, †Zvgiv Avgvi I †Zvgv‡`i kÎy‡`i‡K eÜzifv‡c MÖnY K‡iv bv| †Zvgiv †Zv Zv‡`i cÖwZ eÜz‡Z¡i evZ©v cvVvI, A_P Zviv †h mZ¨ †Zvgv‡`i Kv‡Q AvMgb K‡i‡Q, Zv A¯^xKvi Ki‡Q| Zviv im~j‡K I †Zvgv‡`i‡K ewn¯‹vi K‡i GB Aciv‡a †h, †Zvgiv †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi cÖwZ wek¦vm ivL| hw` †Zvgiv Avgvi mšÍ~wójv‡fi R‡b¨ Ges Avgvi c‡_ †Rnv` Kivi R‡b¨ †ei n‡q _vK, Z‡e †Kb Zv‡`i cÖwZ †Mvc‡b eÜz‡Z¡i cqMvg †cÖiY KiQ? †Zvgiv hv †Mvcb Ki Ges hv cÖKvk Ki, Z Avwg Lye Rvwb| †Zvgv‡`i g‡a¨ †h GUv K‡i, †m mií_ †_‡K wePy¨Z n‡q hvq|

2) †Zvgv‡`i‡K KiZjMZ Ki‡Z cvi‡j Zviv †Zvgv‡`i kÎy n‡q hv‡e Ges g›` D‡Ï‡k¨ †Zvgv‡`i cÖwZ evny I imbv cÖmvwiZ Ki‡e Ges PvB‡e †h, †Kvbiƒ‡c †Zvgiv I Kv‡di n‡q hvI|

3) †Zvgv‡`i ¯^Rb-cwiRb I mšÍvb-mšÍwZ wKqvg‡Zi w`b †Kvb DcKv‡i Avm‡e bv| wZwb †Zvgv‡`i g‡a¨ dqmvjv Ki‡eb| †Zvgiv hv Ki, Avjøvn& Zv †`‡Lb|

4) †Zvgv‡`i R‡b¨ Beivnxg I Zuvi m½xM‡Yi g‡a¨ PgrKvi Av`k© i‡q‡Q| Zviv Zv‡`i m¤úÖ`vq‡K e‡jwQj: †Zvgv‡`i mv‡_ Ges †Zvgiv Avjøvn&i cwie‡Z© hvi Gev`Z Ki, Zvi mv‡_ Avgv‡`i †Kvb m¤úK© †bB| Avgiv †Zvgv‡`i gvwb bv| †Zvgiv GK Avjøvn&i cÖwZ wek¦vm ¯’vcb bv Ki‡j †Zvgv‡`i g‡a¨ I Avgv‡`i g‡a¨ wPikÎyZv _vK‡e| wKšÍ~ Beivnx‡gi Dw³ Zuvi wcZvi D‡Ï‡k GB Av`‡k©i e¨wZµg| wZwb e‡jwQ‡jb: Avwg Aek¨B †Zvgvi Rb¨ ÿgvcÖv_©bv Kie| †Zvgvi DcKv‡ii R‡b¨ Avjøvn&i Kv‡Q Avgvi Avi wKQy Kivi †bB| †n Avgv‡`i cvjbKZ©v! Avgiv †ZvgviB Dci fimv K‡iwQ, †ZvgviB w`‡K gyL K‡iwQ Ges †ZvgviB wbKU Avgv‡`i cÖZ¨veZ©b|

5) †n Avgv‡`i cvjbKZ©v! Zzwg Avgv‡`i‡K Kv‡di‡`i Rb¨ cixÿvi cvÎ K‡iv bv| †n Avgv‡`i cvjbKZ©v! Avgv‡`i ÿgv Ki| wbðq Zzwg civµgkvjx, cÖÁvgq|

6) †Zvgiv hviv Avjøvn& I ciKvj cªZ¨vkv Ki, †Zvgv‡`i Rb¨ Zv‡`i g‡a¨ DËg Av`k© i‡q‡Q| Avi †h gyL wdwi‡q †bq, Zvi Rvbv DwPZ †h, Avjøvn& †ecilqv, cÖksmvi gvwjK|

7) hviv †Zvgv‡`i kÎy Avjøvn& Zv‡`i g‡a¨ I †Zvgv‡`i g‡a¨ m¤¢eZt eÜzZ¡ m„wó K‡i †`‡eb| Avjøvn& meB Ki‡Z cv‡ib Ges Avjøvn& ÿgvkxj, KiyYvgq|

8) a‡g©i e¨vcv‡i hviv †Zvgv‡`i weiy‡× jovB K‡iwb Ges †Zvgv‡`i‡K †`k †_‡K ewn¯‹…Z K‡iwb, Zv‡`i cÖwZ m`vPiY I Bbmvd Ki‡Z Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K wb‡la K‡ib bv| wbðq Avjøvn& BbmvdKvix‡`i‡K fvjev‡mb|

9) Avjøvn& †Kej Zv‡`i mv‡_ eÜzZ¡ Ki‡Z wb‡la K‡ib, hviv a‡g©i e¨vcv‡i †Zvgv‡`i weiy‡× hy× K‡i‡Q, †Zvgv‡`i‡K †`k †_‡K ewn¯‹…Z K‡i‡Q Ges ewn¯‹viKv‡h© mnvqZv K‡i‡Q| hviv Zv‡`i mv‡_ eÜzZ¡ K‡i ZvivB Rv‡jg|

10) gywgbMY, hLb †Zvgv‡`i Kv‡Q Cgvb`vi bvixiv wnRiZ K‡i AvMgb K‡i, ZLb Zv‡`i‡K cixÿv Ki| Avjøvn& Zv‡`i Cgvb m¤ú‡K© mg¨K AeMZ Av‡Qb| hw` †Zvgiv Rvb †h, Zviv Cgvb`vi, Z‡e Avi Zv‡`i‡K Kv‡di‡`i Kv‡Q †diZ cvwVI bv| Giv Kv‡di‡`i R‡b¨ nvjvj bq Ges Kv‡diiv G‡`i R‡b¨ nvjvj bq| Kv‡diiv hv e¨q K‡i‡Q, Zv Zv‡`i w`‡q `vI| †Zvgiv, GB bvix‡`i‡K cÖvc¨ †gvnivbv w`‡q weevn Ki‡j †Zvgv‡`i Aciva n‡e bv| †Zvgiv Kv‡di bvix‡`i mv‡_ `v¤úZ¨ m¤úK© eRvq †i‡Lv bv| †Zvgiv hv e¨q K‡iQ, Zv †P‡q bvI Ges ZvivI †P‡q wb‡e hv Zviv e¨q K‡i‡Q| GUv Avjøvn&i weavb; wZwb †Zvgv‡`i g‡a¨ dqmvjv K‡ib| Avjøvn& me©Á cÖÁvgq|

11) †Zvgv‡`i ¯¿x‡`i g‡a¨ hw` †KD nvZQvov n‡q Kv‡di‡`i Kv‡Q †_‡K hvq, AZtci †Zvgiv my‡hvM cvI, ZLb hv‡`i ¯¿x nvZQvov n‡q †M‡Q, Zv‡`i‡K Zv‡`i e¨qK…Z A‡_©i mgcwigvY A_© cÖ`vb Ki Ges Avjøvn‡K fq Ki, hvi cÖwZ †Zvgiv wek¦vm ivL|

12) †n bex, Cgvb`vi bvixiv hLb Avcbvi Kv‡Q G‡m AvbyM‡Z¨i kc_ K‡i †h, Zviv Avjøvn&i mv‡_ KvD‡K kixK Ki‡e bv, Pywi Ki‡e bv, e¨wfPvi Ki‡e bv, Zv‡`i mšÍvb‡`i‡K nZ¨v Ki‡e bv, RviR mšÍvb‡K ¯^vgxi Jim †_‡K Avcb Mf©RvZ mšÍvb e‡j wg_¨v `vex Ki‡e bv Ges fvj Kv‡R Avcbvi Aeva¨Zv Ki‡e bv, ZLb Zv‡`i AvbyMZ¨ MÖnY Kiyb Ges Zv‡`i R‡b¨ Avjøvn&i Kv‡Q ÿgv cÖv_©bv Kiyb| wbðq Avjøvn& ÿgvkxj AZ¨šÍ `qvjy|

13) gywgbMY, Avjøvn& †h RvwZi cÖwZ iyó, †Zvgiv Zv‡`i mv‡_ eÜzZ¡ K‡iv bv| Zviv ciKvj m¤ú‡K© wbivk n‡q †M‡Q †hgb Kei¯’ Kv‡diiv wbivk n‡q †M‡Q|

(61) mvd&dt 14

1) b‡fvgÛ‡j I f~gÛ‡j hv wKQy Av‡Q, meB Avjøvn&i cweÎZv †NvlYv K‡i| wZwb civµvšÍ cÖÁvevb|

2) gywgbMY! †Zvgiv hv Ki bv, Zv †Kb ej?

3) †Zvgiv hv Ki bv, Zv ejv Avjøvn&i Kv‡Q LyeB Am‡šÍvlRbK|

4) Avjøvn& Zv‡`i‡K fvjev‡mb, hviv Zuvi c‡_ mvwie×fv‡e jovB K‡i, †hb Zviv mxmvMvjv‡bv cÖvPxi|

5) m¥iY Ki, hLb g~mv (Avt) Zuvi m¤úª`vq‡K ejj: †n Avgvi m¤úÖ`vq, †Zvgiv †Kb Avgv‡K Kó `vI, A_P †Zvgiv Rvb †h, Avwg †Zvgv‡`i Kv‡Q Avjøvn&i im~j| AZtci Zviv hLb eµZv Aej¤¦b Kij, ZLb Avjøvn& Zv‡`i AšÍi‡K eµ K‡i w`‡jb| Avjøvn& cvcvPvix m¤úÖ`vq‡K c_cÖ`k©b K‡ib bv|

6) m¥iY Ki, hLb gwiqg-Zbq Cmv (Avt) ejj: †n ebx BmivBj! Avwg †Zvgv‡`i Kv‡Q Avjøvn&i †cÖwiZ im~j, Avgvi c~e©eZx© ZvIiv‡Zi Avwg mZ¨vqbKvix Ges Avwg Ggb GKRb im~‡ji mymsev``vZv, whwb Avgvi c‡i AvMgb Ki‡eb| Zuvi bvg Avng`| AZtci hLb †m ¯có cÖgvYvw` wb‡q AvMgb Kij, ZLb Zviv ejj: G †Zv GK cÖKvk¨ hv`y|

7) †h e¨w³ Bmjv‡gi w`‡K AvnyZ n‡qI Avjøvn& m¤ú‡K© wg_¨v e‡j; Zvi PvB‡Z AwaK hv‡jg Avi †K? Avjøvn& hv‡jg m¤úÖ`vq‡K c_ cÖ`k©b K‡ib bv|

8) Zviv gy‡Li duyrKv‡i Avjøvn&i Av‡jv wbwf‡q w`‡Z Pvq| Avjøvn& Zuvi Av‡jv‡K c~Y©iƒ‡c weKwkZ Ki‡eb hw`I Kv‡diiv Zv AcQ›` K‡i|

9) wZwb Zuvi im~j‡K c_ wb‡`©k I mZ¨ag© wb‡q †cÖiY K‡i‡Qb, hv‡Z G‡K mea‡g©i Dci cÖej K‡i †`b hw`I gykwiKiv Zv AcQ›` K‡i|

10) gywgbMY, Avwg wK †Zvgv‡`i‡K Ggb GK evwb‡R¨i mÜvb w`e, hv †Zvgv‡`i‡K hš¿Yv`vqK kvw¯Í †_‡K gyw³ †`‡e?

11) Zv GB †h, †Zvgiv Avjøvn& I Zuvi im~‡ji cÖwZ wek¦vm ¯’vcb Ki‡e Ges Avjøvn&i c‡_ wb‡R‡`i ab-m¤ú` I RxebcY K‡i †Rnv` Ki‡e| GUvB †Zvgv‡`i R‡b¨ DËg; hw` †Zvgiv †evS|

12) wZwb †Zvgv‡`i cvcivwk ÿgv Ki‡eb Ges Ggb Rvbœv‡Z `vwLj Ki‡eb, hvi cv`‡`‡k b`x cÖevwnZ Ges emev‡mi Rvbœv‡Z DËg evmM„‡n| GUv gnvmvdj¨|

13) Ges AviI GKwU AbyMÖn w`‡eb, hv †Zvgiv cQ›` Ki| Avjøvn&i cÿ †_‡K mvnvh¨ Ges Avmbœ weRq| gywgb‡`i‡K Gi mymsev` `vb Kiyb|

14) gywgbMY, †Zvgiv Avjøvn&i mvnvh¨Kvix n‡q hvI, †hgb Cmv Be‡b-gwiqg Zvi wkl¨eM©‡K e‡jwQj, Avjøvni c‡_ †K Avgvi mvnvh¨Kvix n‡e? wkl¨eM© e‡jwQj: Avgiv Avjøvn&i c‡_ mvnvh¨Kvix| AZtci ebx-BmivC‡ji GK`j wek¦vm ¯’vcb Kij Ges GK`j Kv‡di n‡q †Mj| hviv wek¦vm ¯’vcb K‡iwQj, Avwg Zv‡`i‡K Zv‡`i kÎy‡`i †gvKv‡ejvq kw³ †hvMvjvg, d‡j Zviv weRqx nj|

(62) RygyÔAvt 11

1) ivR¨vwacwZ, cweÎ, civµgkvjx I cÖÁvgq Avjøvn&i cweÎZv †NvlYv K‡i, hv wKQy Av‡Q b‡fvgÛ‡j I hv wKQz Av‡Q f~gÛ‡j|

2) wZwbB wbiÿi‡`i ga¨ †_‡K GKRb im~j †cÖiY K‡i‡Qb, whwb Zv‡`i Kv‡Q cvV K‡ib Zvi AvqvZmg~n, Zv‡`i‡K cweÎ K‡ib Ges wkÿv †`b wKZve I wnKgZ| BwZc~‡e© Zviv wQj †Nvi c_åóZvq wjß|

3) GB im~j †cÖwiZ n‡q‡Qb Ab¨ AviI †jvK‡`i R‡b¨, hviv GLbI Zv‡`i mv‡_ wgwjZ nqwb| wZwb civµgkvjx, cÖÁvgq|

4) GUv Avjøvn&i K…cv, hv‡K B”Qv wZwb Zv `vb K‡ib| Avjøvn& gnvK… cvkxj|

5) hv‡`i‡K ZIivZ †`qv n‡qwQj, AZtci Zviv Zvi AbymiY K‡iwb, Zv‡`i `„óvšÍ †mB Mvav, †h cy¯ÍK enb K‡i, hviv Avjøvn&i AvqvZmg~n‡K wg_¨v e‡j, Zv‡`i `„óvšÍ KZ wbK…ó| Avjøvn& Rv‡jg m¤úÖ`vq‡K c_ cÖ`k©b K‡ib bv|

6) ejyb †n Bny`xMY, hw` †Zvgiv `vex Ki †h, †ZvgivB Avjøvn&i eÜz-Ab¨ †Kvb gvbe bq, Z‡e †Zvgiv g„Zz¨ Kvgbv Ki hw` †Zvgiv mZ¨ev`x nI|

7) Zviv wb‡R‡`i K…ZK‡g©i Kvi‡Y KLbI g„Zz¨ Kvgbv Ki‡e bv| Avjøvn& Rv‡jg‡`i m¤ú‡K© mg¨K AeMZ Av‡Qb|

8) ejyb, †Zvgiv †h g„Zz¨ †_‡K cjvqbci, †mB g„Zz¨ Aek¨B †Zvgv‡`i gyLvgywL n‡e, AZtci †Zvgiv A`„k¨, `„‡k¨i Ávbx Avjøvn&i Kv‡Q Dcw¯’Z n‡e| wZwb †Zvgv‡`i‡K Rvwb‡q w`‡eb †mme Kg©, hv †Zvgiv Ki‡Z|

9) gywgbMY, RygAvi w`‡b hLb bvgv‡hi Avhvb †`qv nq, ZLb †Zvgiv Avjøvn&i m¥i‡Yi cv‡b Z¡iv Ki Ges †ePv‡Kbv eÜ Ki| GUv †Zvgv‡`i R‡b¨ DËg hw` †Zvgiv eyS|

10) AZtci bvgvh mgvß n‡j †Zvgiv c„w_ex‡Z Qwo‡q co Ges Avjøvn&i AbyMÖn Zvjvk Ki I Avjøvn‡K AwaK m¥iY Ki, hv‡Z †Zvgiv mdjKvg nI|

11) Zviv hLb †Kvb e¨emv‡qi my‡hvM A_ev µxov‡KŠZzK †`‡L ZLb Avcbv‡K `uvov‡bv Ae¯’vq †i‡L Zviv †mw`‡K Qy‡U hvq| ejyb: Avjøvn&i Kv‡Q hv Av‡Q, Zv µxov†KŠZzK I e¨emvq A‡cÿv DrK…ó| Avjøvn& m‡e©vËg wiwhK`vZv|

(63) gybvwdKzbt 11

1) gybvwdKiv Avcbvi Kv‡Q G‡m e‡j: Avgiv mvÿ¨ w`w”Q †h Avcwb wbðqB Avjøvn&i im~j| Avjøvn& Rv‡bb †h, Avcwb Aek¨B Avjøvn&i im~j Ges Avjøvn& mvÿ¨ w`‡”Qb †h, gybvwdKiv Aek¨B wg_¨vev`x|

2) Zviv Zv‡`i kc_mg~n‡K Xvjiƒ‡c e¨envi K‡i| AZtci Zviv Avjøvn&i c‡_ evav m„wó K‡i| Zviv hv Ki‡Q, Zv LyeB g›`|

3) GUv GRb¨ †h, Zviv wek¦vm Kivi ci cybivq Kv‡di n‡q‡Q| d‡j Zv‡`i AšÍ‡i †gvni †g‡i †`qv n‡q‡Q| AZGe Zviv ey‡S bv|

4) Avcwb hLb Zv‡`i‡K †`‡Lb, ZLb Zv‡`i †`nveqe Avcbvi Kv‡Q cÖxwZKi g‡b nq| Avi hw` Zviv K_v e‡j, Z‡e Avcwb Zv‡`i K_v ky‡bb| Zviv cÖvPx‡i †VKv‡bv KvVm`„k¨| cÖ‡Z¨K †kvi‡Mvj‡K Zviv wb‡R‡`i weiy‡× g‡b K‡i| ZvivB kÎy, AZGe Zv‡`i m¤ú‡K© mZK© †nvb| aŸsm Kiyb Avjøvn& Zv‡`i‡K| Zviv †Kv_vq weåvšÍ n‡”Q ?

5) hLb Zv‡`i‡K ejv nq: †Zvgiv Gm, Avjøvn&i im~j †Zvgv‡`i Rb¨ ÿgvcÖv_©bv Ki‡eb, ZLb Zviv gv_v Nywi‡q †bq Ges Avcwb Zv‡`i‡K †`‡Lb †h, Zviv AnsKvi K‡i gyL wdwi‡q †bq|

6) Avcwb Zv‡`i R‡b¨ ÿgvcÖv_©bv Kiyb A_ev bv Kiyb, DfqB mgvb| Avjøvn& KLbI Zv‡`i‡K ÿgv Ki‡eb bv| Avjøvn& cvcvPvix m¤úª`vq‡K c_cÖ`k©b K‡ib bv|

7) ZvivB e‡j: Avjøvn&i ivm~‡ji mvnP‡h© hviv Av‡Q Zv‡`i R‡b¨ e¨q K‡iv bv| cwiYv‡g Zviv Avcbv-Avcwb m‡i hv‡e| f~ I b‡fvgÛ‡ji ab-fvÛvi Avjøvn&iB wKšÍ~ gybvwdKiv Zv †ev‡S bv|

8) ZvivB e‡j: Avgiv hw` g`xbvq cÖZ¨veZ©b Kwi Z‡e †mLvb †_‡K mej Aek¨B `ye©j‡K ewn¯‹„Z Ki‡e| kw³ †Zv Avjøvn& Zuvi im~j I gywgb‡`iB wKšÍ~ gybvwdKiv Zv Rv‡b bv|

9) gywgbMY! †Zvgv‡`i ab-m¤ú` I mšÍvb-mšÍwZ †hb †Zvgv‡`i‡K Avjøvn&i m¥iY †_‡K Mv‡dj bv K‡i| hviv G Kvi‡Y Mv‡dj nq, ZvivB †Zv ÿwZMÖ¯Í|

10) Avwg †Zvgv‡`i‡K hv w`‡qwQ, Zv †_‡K g„Zz¨ Avmvi Av‡MB e¨q Ki| Ab¨_vq †m ej‡e: †n Avgvi cvjbKZ©v, Avgv‡K AviI wKQzKvj AeKvk w`‡j bv †Kb? Zvn‡j Avwg m`Kv KiZvg Ges mrKg©x‡`i AšÍfy©³ nZvg|

11) cÖ‡Z¨K e¨w³i wba©vwiZ mgq hLb Dcw¯’Z n‡e, ZLb Avjøvn& KvD‡K AeKvk †`‡eb bv| †Zvgiv hv Ki, Avjøvn& †m wel‡q Lei iv‡Lb|

(64) ZvMveybt 18

1) b‡fvgÛj I f~gÛ‡j hv wKQy Av‡Q, meB Avjøvn&i cweÎZv †NvlYv K‡i| ivRZ¡ ZvuiB Ges cÖksmv ZuviB| wZwb me©wel‡q me©kw³gvb|

2) wZwbB †Zvgv‡`i‡K m„wó K‡i‡Qb, AZtci †Zvgv‡`i g‡a¨ †KD Kv‡di Ges †KD gywgb| †Zvgiv hv Ki, Avjøvn& Zv †`‡Lb|

3) wZwb b‡fvgÛj I f~gÛj‡K h_vh_fv‡e m„wó K‡i‡Qb Ges †Zvgv‡`i‡K AvK…wZ `vb K‡i‡Qb, AZtci my›`i K‡i‡Qb †Zvgv‡`i AvK…wZ| ZuviB Kv‡Q cÖZ¨veZ©b|

4) b‡fvgÛj I f~gÛ‡j hv Av‡Q, wZwb Zv Rv‡bb| wZwb AviI Rv‡bb †Zvgiv hv †Mvc‡b Ki Ges hv cÖKv‡k¨ Ki| Avjøvn& AšÍ‡ii welqvw` m¤ú‡K© mg¨K ÁvZ|

5) †Zvgv‡`i cy‡e© hviv Kv‡di wQj, Zv‡`i e„ËvšÍ wK †Zvgv‡`i Kv‡Q †cuŠ‡Qwb? Zviv Zv‡`i K‡g©i kvw¯Í Av¯^v`b K‡i‡Q, Ges Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q hš¿Yv`vqK kvw¯Í|

6) GUv G Kvi‡Y †h, Zv‡`i Kv‡Q Zv‡`i im~jMY cÖKvk¨ wb`k©bvejxmn AvMgb Ki‡j Zviv ejZ: gvbylB wK Avgv‡`i‡K c_cÖ`k©b Ki‡e? AZtci Zviv Kv‡di n‡q †Mj Ges gyL wdwi‡q wbj| G‡Z Avjøvn&i wKQz Av‡m hvq bv| Avjøvn& AgyLv‡cÿx cÖkswmZ|

7) Kv‡diiv `vex K‡i †h, Zviv KLbI cybiywÌZ n‡e bv| ejyb, Aek¨B n‡e, Avgvi cvjbKZ©vi Kmg, †Zvgiv wbðq cyiywÌZ n‡e| AZtci †Zvgv‡`i‡K AewnZ Kiv n‡e hv †Zvgiv Ki‡Z| GUv Avjøvn&i c‡ÿ mnR|

8) AZGe †Zvgiv Avjøvn& Zuvi im~j Ges AeZxb© b~‡ii cÖwZ wek¦vm ¯’vcb Ki| †Zvgiv hv Ki, †m wel‡q Avjøvn& mg¨K AeMZ|

9) †mw`b A_©vr, mgv‡e‡ki w`b Avjøvn& †Zvgv‡`i‡K mg‡eZ Ki‡eb| G w`b nvi-wR‡Zi w`b| †h e¨w³ Avjøvn&i cÖwZ wek¦vm ¯’vcb K‡i Ges mrKg©

m¤úv`b K‡i, Avjøvn& Zvi cvcmg~n †gvPb Ki‡eb Ges Zv‡K Rvbœv‡Z `vwLj Ki‡eb| hvi Zj‡`‡k wbS©wibxmg~n cÖevwnZ n‡e, Zviv Z_vq wPiKvj emevm Ki‡e| GUvB gnvmvdj¨|

10) Avi hviv Kv‡di Ges Avgvi AvqvZmg~n‡K wg_¨v e‡j, ZvivB Rvnvbœv‡gi Awaevmx, Zviv Z_vq AbšÍKvj _vK‡e| KZB bv g›` cÖZ¨veZ©b¯’j GUv|

11) Avjøvn&i wb‡`©k e¨wZ‡i‡K †Kvb wec` Av‡m bv Ges †h Avjøvn&i cÖwZ wek¦vm K‡i, wZwb Zvi AšÍi‡K mrc_ cÖ`k©b K‡ib| Avjøvn& me©wel‡q mg¨K cwiÁvZ|

12) †Zvgiv Avjøvn&&i AvbyMZ¨ Ki Ges im~jyjøvni AvbyMZ¨ Ki| hw` †Zvgiv gyL wdwi‡q bvI, Z‡e Avgvi im~‡ji `vwqZ¡ †Kej †LvjvLywj †cuŠ‡Q †`qv|

13) Avjøvn&& wZwb e¨ZxZ †Kvb gvey` †bB| AZGe gywgbMY Avjøvn&&i Dci fimv KiyK|

14) †n gywgbMY, †Zvgv‡`i †Kvb †Kvb ¯¿x I mšÍvb-mšÍwZ †Zvgv‡`i `ykgb| AZGe Zv‡`i e¨vcv‡i mZK© _vK| hw` gvR©bv Ki, D‡cÿv Ki, Ges ÿgv Ki, Z‡e Avjøvn&& ÿgvkxj, Kiybvgq|

15) †Zvgv‡`i ab-m¤ú` I mšÍvb-mšÍwZ †Zv †Kej cixÿv¯^iƒc| Avi Avjøvn&&i Kv‡Q i‡q‡Q gnvcyi¯‹vi|

16) AZGe †Zvgiv h_vmva¨ Avjøvn‡K fq Ki, kyb, AvbyMZ¨ Ki Ges e¨q Ki| GUv †Zvgv‡`i R‡b¨ Kj¨vYKi| hviv g‡bi Kvc©b¨ †_‡K gy³, ZvivB mdjKvg|

17) hw` †Zvgiv Avjøvn‡K DËg FY `vb Ki, wZwb †Zvgv‡`i R‡b¨ Zv wØMyY K‡i †`‡eb Ges †Zvgv‡`i‡K ÿgv Ki‡eb| Avjøvn&& MyYMÖvnx, mnbkxj|

18) wZwb `„k¨ I A`„‡k¨i Ávbx, civµvšÍ, cÖÁvgq|

(65) ZvjvKt 12

1) †n bex, †Zvgiv hLb ¯¿x‡`i‡K ZvjvK w`‡Z PvI, ZLb Zv‡`i‡K ZvjvK w`‡qv BÏ‡Zi cÖwZ jÿ¨ †i‡L Ges BÏZ MYbv K‡iv| †Zvgiv †Zvgv‡`i cvjbKZ©v Avjøvn‡K fq K‡iv| Zv‡`i‡K Zv‡`i M„n †_‡K ewn¯‹vi K‡iv bv Ges ZvivI †hb †ei bv nq hw` bv Zviv †Kvb my¯có wbj©¾ Kv‡R wjß nq| GMy‡jv Avjøvn&i wba©vwiZ mxgv| †h e¨w³ Avjøvn&i mxgvjsNb K‡i, †m wb‡RiB Awbó K‡i| †m Rv‡b bv, nq‡Zv Avjøvn& GB Zvjv‡Ki ci †Kvb bZzb Dcvq K‡i †`‡eb|

2) AZtci Zviv hLb Zv‡`i BÏZKv‡j †cuŠ‡Q, ZLb Zv‡`i‡K h‡_vchy³ cš’vq †i‡L †`‡e A_ev h‡_vchy³ cš’vq †Q‡o †`‡e Ges †Zvgv‡`i ga¨ †_‡K `y'Rb wbf©i‡hvM¨ †jvK‡K mvÿx ivL‡e| †Zvgiv Avjøvn&i D‡Ï‡k¨ mvÿ¨ w`‡e| GZØviv †h e¨w³ Avjøvn& I ciKv‡j wek¦vm K‡i, Zv‡K Dc‡`k †`qv n‡”Q| Avi †h Avjøvn‡K fq K‡i, Avjøvn& Zvi R‡b¨ wb¯‹…wZi c_ K‡i †`‡eb|

3) Ges Zv‡K Zvi aviYvZxZ RvqMv †_‡K wiwhK †`‡eb| †h e¨w³ Avjøvn&i Dci fimv K‡i Zvi R‡b¨ wZwbB h‡_ó| Avjøvn& Zvi KvR c~Y© Ki‡eb| Avjøvn& mewKQyi R‡b¨ GKwU cwigvY w¯’i K‡i †i‡L‡Qb|

4) †Zvgv‡`i ¯¿x‡`i g‡a¨ hv‡`i FZzeZx© nIqvi Avkv †bB, Zv‡`i e¨vcv‡i m‡›`n n‡j Zv‡`i BÏZ n‡e wZb gvm| Avi hviv GLbI FZzi eq‡m †cuŠ‡Qwb, Zv‡`iI Abyiƒc BÏZKvj n‡e| Mf©eZx© bvix‡`i BÏZKvj mšÍvbcÖme ch©šÍ| †h Avjøvn‡K fq K‡i, Avjøvn& Zvi KvR mnR K‡i †`b|

5) GUv Avjøvn&i wb‡`©k, hv wZwb †Zvgv‡`i cÖwZ bvwhj K‡i‡Qb| †h Avjøvn‡K fq K‡i, Avjøvn& Zvi cvc †gvPb K‡ib Ges Zv‡K gnvcyi¯‹vi †`b|

6) †Zvgiv †Zvgv‡`i mvg_¨© Abyhvqx †hiƒc M„‡n evm Ki, Zv‡`i‡KI emev‡mi R‡b¨ †miƒc M„n `vI| Zv‡`i‡K Kó w`‡q msKUvcbœ K‡iv bv| hw` Zviv Mf©eZx nq, Z‡e mšÍvbcÖme ch©šÍ Zv‡`i e¨qfvi enb Ki‡e| hw` Zviv †Zvgv‡`i mšÍvb‡`i‡K ¯Íb¨`vb K‡i, Z‡e Zv‡`i‡K cÖvc¨ cvwikªwgK †`‡e Ges G m¤ú‡K© ci¯ci mshZfv‡e civgk© Ki‡e| †Zvgiv hw` ci¯ci †R` Ki, Z‡e Ab¨ bvix ¯Íb¨`vb Ki‡e|

7) weËkvjx e¨w³ Zvi weË Abyhvqx e¨q Ki‡e| †h e¨w³ mxwgZ cwigv‡Y wiwhKcÖvß, †m Avjøvn& hv w`‡q‡Qb, Zv †_‡K e¨q Ki‡e| Avjøvn& hv‡K hv w`‡q‡Qb, Z`‡cÿv †ekx e¨q Kivi Av‡`k KvD‡K K‡ib bv| Avjøvn& K‡ói ci myL †`‡eb|

8) A‡bK Rbc` Zv‡`i cvjbKZ©v I Zuvi im~jM‡Yi Av‡`k Agvb¨ K‡iwQj, AZtci Avwg Zv‡`i‡K K‡Vvi wnmv‡e a„Z K‡iwQjvg Ges Zv‡`i‡K fxlY kvw¯Í w`‡qwQjvg|

9) AZtci Zv‡`i K‡g©i kvw¯Í Av¯^v`b Kij Ges Zv‡`i K‡g©i cwiYvg ÿwZB wQj|

10) Avjøvn& Zv‡`i R‡b¨ hš¿Yv`vqK kvw¯Í cÖ¯ÍZ †i‡L‡Qb AZGe, †n eyw×gvbMY, hviv Cgvb G‡bQ, †Zvgiv Avjøvn‡K fq Ki| Avjøvn& †Zvgv‡`i cÖwZ Dc‡`k bvwhj K‡i‡Qb|

11) GKRb im~j, whwb †Zvgv‡`i Kv‡Q Avjøvn&i my¯có AvqvZmg~n cvV K‡ib, hv‡Z wek¦vmx I mrKg©civqY‡`i AÜKvi †_‡K Av‡jv‡Z Avbqb K‡ib| †h Avjøvn&i cÖwZ wek¦vm ¯’vcb K‡i I mrKg© m¤úv`b K‡i, wZwb Zv‡K `vwLj Ki‡eb Rvbœv‡Z, hvi Zj‡`‡k b`x cÖevwnZ, Z_vq Zviv wPiKvj _vK‡e| Avjøvn& Zv‡K DËg wiwhK †`‡eb|

12) Avjøvn& mßvKvk m„wó K‡i‡Qb Ges c„w_exI †mB cwigv‡Y, Gm‡ei g‡a¨ Zuvi Av‡`k AeZxY© nq, hv‡Z †Zvgiv Rvb‡Z cvi †h, Avjøvn& me©kw³gvb Ges mewKQy Zuvi †MvPixf~Z|

(66) Zvnwigt 12

1) †n bex, Avjøvn& Avcbvi R‡b¨ hv nvjvj Ki‡Qb, Avcwb Avcbvi ¯¿x‡`i‡K Lykx Kivi R‡b¨ Zv wb‡Ri R‡b¨ nvivg K‡i‡Qb †Kb? Avjøvn& ÿgvkxj, `qvgq|

2) Avjøvn& †Zvgv‡`i R‡b¨ Kmg †_‡K Ae¨nwZ jv‡fi Dcvq wbav©iY K‡i w`‡q‡Qb| Avjøvn& †Zvgv‡`i gvwjK| wZwb me©Á, cÖÁvgq|

3) hLb bex Zuvi GKRb ¯¿xi Kv‡Q GKwU K_v †Mvc‡b ej‡jb, AZtci ¯¿x hLb Zv e‡j w`j Ges Avjøvn bex‡K Zv Rvwb‡q w`‡jb, ZLb bex †m wel‡q ¯¿x‡K wKQy ej‡jb Ges wKQz ej‡jb bv| bex hLb Zv ¯¿x‡K ej‡jb, ZLb ¯¿x ej‡jb: †K Avcbv‡K G m¤ú‡K© AewnZ Kij? bex ej‡jb,: whwb me©Á, IqvwKdnvj, wZwb Avgv‡K AewnZ K‡i‡Qb|

4) †Zvgv‡`i AšÍi Ab¨v‡qi w`‡K Suy‡K c‡o‡Q e‡j hw` †Zvgiv Df‡q ZIev Ki, Z‡e fvj K_v| Avi hw` bexi weiy‡× G‡K Aci‡K mvnvh¨ Ki, Z‡e †R‡b †iL Avjøvn& wReivCj Ges mrKg©civqY gywgbMY Zuvi mnvq| DcišÍ~Z †d‡ikZvMYI Zuvi mvnvh¨Kvix|

5) hw` bex †Zvgv‡`i mKj‡K cwiZ¨vM K‡ib, Z‡e m¤¢eZt Zuvi cvjbKZ©v Zuv‡K cwie‡Z© w`‡eb †Zvgv‡`i PvB‡Z DËg ¯¿x, hviv n‡e AvÁven, Cgvb`vi, bvgvhx ZIevKvwiYx, Gev`ZKvwiYx, †ivhv`vi, AKzgvix I Kzgvix|

6) gywgbMY, †Zvgiv wb‡R‡`i‡K Ges †Zvgv‡`i cwievi-cwiRb‡K †mB AwMœ †_‡K iÿv Ki, hvi BÜb n‡e gvbyl I cÖ¯Íi, hv‡Z wb‡qvwRZ Av‡Q cvlvY nƒ`q,

K‡Vvi¯^fve †d‡ikZvMY| Zviv Avjøvn& Zv'Avjv hv Av‡`k K‡ib, Zv Agvb¨ K‡i bv Ges hv Ki‡Z Av‡`k Kiv nq, ZvB K‡i|

7) †n Kv‡di m¤úÖ`vq, †Zvgiv AvR Ihi †ck K‡iv bv| †Zvgv‡`i‡K ZviB cÖwZdj †`qv n‡e, hv †Zvgiv Ki‡Z|

8) gywgbMY! †Zvgiv Avjøvn& Zv'Avjvi Kv‡Q ZIev Ki-AvšÍwiK ZIev| Avkv Kiv hvq, †Zvgv‡`i cvjbKZ©v †Zvgv‡`i g›` Kg©mg~n †gvPb K‡i †`‡eb Ges †Zvgv‡`i‡K `vwLj Ki‡eb Rvbœv‡Z, hvi Zj‡`‡k b`x cÖevwnZ| †mw`b Avjøvn& bex Ges Zuvi wek¦vmx mnPi‡`i‡K Ac`¯' Ki‡eb bv| Zv‡`i b~i Zv‡`i mvg‡b I Wvbw`‡K Qy‡UvQzwU Ki‡e| Zviv ej‡e: †n Avgv‡`i cvjbKZ©v, Avgv‡`i b~i‡K c~Y© K‡i w`b Ges Avgv‡`i‡K ÿgv Kiyb| wbðq Avcwb mewKQyi Dci me© kw³gvb|

9) †n bex! Kv‡di I gybvwdK‡`i weiy‡× †Rnv` Kiyb Ges Zv‡`i cÖwZ K‡Vvi †nvb| Zv‡`i wVKvbv Rvnvbœvg| †mUv KZB bv wbK„ó ¯'vb|

10) Avjøvn& Zv'Avjv Kv‡di‡`i R‡b¨ b~n-cZœx I jyZ-cZœxi `„óvšÍ eY©bv K‡i‡Qb| Zviv wQj Avgvi `yB ag©civqY ev›`vi M„‡n| AZtci Zviv Zv‡`i mv‡_ wek¦vmNvZKZv Kij| d‡j b~n I jyZ Zv‡`i‡K Avjøvn& Zv'Avjvi Kej †_‡K iÿv Ki‡Z cvij bv Ges Zv‡`i‡K ejv nj: Rvnvbœvgx‡`i mv‡_ Rvnvbœv‡g P‡j hvI|

11) Avjøvn& Zv'Avjv gywgb‡`i R‡b¨ †divDb-cZœxi `„óvšÍ eY©bv K‡i‡Qb| †m ejj: †n Avgvi cvjbKZ©v! Avcbvi mwbœK‡U Rvbœv‡Z Avgvi R‡b¨ GKwU M„n wbg©vY Kiyb, Avgv‡K †divDb I Zvi `y¯‹g© †_‡K D×vi Kiyb Ges Avgv‡K hv‡jg m¤úÖ`vq †_‡K gyw³ w`b|

12) Avi `„óvšÍ eY©bv K‡i‡Qb Ggivb-Zbqv gwiq‡gi, †h Zvi mZxZ¡ eRvq †i‡LwQj| AZtci Avwg Zvi g‡a¨ Avgvi cÿ †_‡K Rxeb dzu‡K w`‡qwQjvg Ges †m Zvi cvjbKZ©vi evbx I wKZve‡K m‡Z¨ cwiYZ K‡iwQj| †m wQj webq cÖKvkKvixbx‡`i GKRb|

(67) gyjKt 30

1) c~Y¨gq wZwb, huvi nv‡Z ivRZ¡| wZwb mewKQyi Dci me©kw³gvb|

2) whwb m„wó K‡i‡Qb giY I Rxeb, hv‡Z †Zvgv‡`i‡K cixÿv K‡ib-‡K †Zvgv‡`i g‡a¨ K‡g© †kªô? wZwb civµgkvjx, ÿgvgq|

3) wZwb mß AvKvk ¯Í‡i ¯Í‡i m„wó K‡i‡Qb| Zzwg KiyYvgq Avjøvn& Zv'Avjvi m„wó‡Z †Kvb ZdvZ †`L‡Z cv‡e bv| Avevi `„wó‡divI; †Kvb dvUj †`L‡Z cvI wK?

4) AZtci Zzwg evi evi ZvwK‡q †`L-‡Zvgvi `„wó e¨_© I cwikªvšÍ n‡q †Zvgvi w`‡K wd‡i Avm‡e|

5) Avwg me©wbgœ AvKvk‡K cÖ`xcgvjv Øviv mymw¾Z K‡iwQ; †mMy‡jv‡K kqZvb‡`i R‡b¨ †ÿcYv¯¿er K‡iwQ Ges cÖ¯Í~Z K‡i †i‡LwQ Zv‡`i R‡b¨ RjšÍ AwMœi kvw¯Í|

6) hviv Zv‡`i cvjbKZ©v‡K A¯^xKvi K‡i‡Q Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q Rvnvbœv‡gi kvw¯Í| †mUv KZB bv wbK…ó ¯'vb|

7) hLb Zviv Z_vq wbwÿß n‡e, ZLb Zvi Drwÿß MR©b kyb‡Z cv‡e|

8) †µv‡a Rvnvbœvg †hb †d‡U co‡e| hLbB Zv‡Z †Kvb m¤úÖ`vq wbwÿß n‡e ZLb Zv‡`i‡K Zvi wmcvnxiv wRÁvmv Ki‡e| †Zvgv‡`i Kv‡Q wK †Kvb mZK©Kvix AvMgb K‡iwb?

9) Zviv ej‡e: n¨uv Avgv‡`i Kv‡Q mZK©Kvix AvMgb K‡iwQj, AZtci Avgiv wg_¨v‡ivc K‡iwQjvg Ge&s e‡jwQjvg: Avjøvn& Zv'Avjv †Kvb wKQy bvwRj K‡ibwb| †Zvgiv gnvweåvwšÍ‡Z c‡o i‡qQ|

10) Zviv AviI ej‡e: hw` Avgiv kybZvg A_ev eyw× LvUvZvg, Z‡e Avgiv Rvnvbœvgevmx‡`i g‡a¨ _vKZvg bv|

11) AZtci Zviv Zv‡`i Aciva ¯^xKvi Ki‡e| Rvnvbœvgxiv `~i †nvK|

12) wbðq hviv Zv‡`i cvjbKZ©v‡K bv †`‡L fq K‡i, Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q ÿgv I gnvcyi¯‹vi|

13) †Zvgiv †Zvgv‡`i K_v †Mvc‡b ej A_ev cÖKv‡k¨ ej, wZwb †Zv AšÍ‡ii welqvw` m¤ú‡K© mg¨K AeMZ|

14) whwb m„wó K‡i‡Qb, wZwb wK K‡i Rvb‡eb bv? wZwb m~ÿÁvbx, mg¨K ÁvZ|

15) wZwb †Zvgv‡`i R‡b¨ c„w_ex‡K myMg K‡i‡Qb, AZGe, †Zvgiv Zvi Kuv‡a wePiY Ki Ges Zuvi †`qv wiwhK Avnvi Ki| ZuviB Kv‡Q cybiy¾xeb n‡e|

16) †Zvgiv wK fvebvgy³ n‡q †MQ †h, AvKv‡k whwb Av‡Qb wZwb †Zvgv‡`i‡K f~M‡f© wejxb K‡i †`‡eb, AZtci Zv Kuvc‡Z _vK‡e|

17) bv †Zvgiv wbwðšÍ n‡q †MQ †h, AvKv‡k whwb Av‡Qb, wZwb †Zvgv‡`i Dci cÖ¯Íi e„wó el©Y Ki‡eb, AZtci †Zvgiv Rvb‡Z cvi‡e †Kgb wQj Avgvi mZK©evYx|

18) Zv‡`i c~e©eZx©iv wg_¨v‡ivc K‡iwQj, AZtci KZ K‡Vvi n‡qwQj Avgvi A¯^xK…wZ|

19) Zviv wK jÿ¨ K‡i bv, Zv‡`i gv_vi Dci DošÍ cÿxKy‡ji cÖwZ cvLv we¯ÍviKvix I cvLv ms‡KvPbKvix? ingvb Avjøvn&-B Zv‡`i‡K w¯’i iv‡Lb| wZwb me©-welq †`‡Lb|

20) ingvb Avjøvn& Zv'Avjv e¨ZxZ †Zvgv‡`i †Kvb ‰mb¨ Av‡Q wK, †h †Zvgv‡`i‡K mvnvh¨ Ki‡e? Kv‡diiv weåvwšÍ‡ZB cwZZ Av‡Q|

21) wZwb hw` wiwhK eÜ K‡i †`b, Z‡e †K Av‡Q, †h †Zvgv‡`i‡K wiwhK w`‡e eis Zviv Aeva¨Zv I wegyLZvq Wy‡e i‡q‡Q|

22) †h e¨w³ Dcyo n‡q gy‡L fi w`‡q P‡j, †m-B wK mr c‡_ P‡j, bv †m e¨w³ †h †mvRv n‡q mií‡_ P‡j?

23) ejyb, wZwbB †Zvgv‡`i‡K m„wó K‡i‡Qb Ges w`‡q‡Qb KY©, Pÿz I AšÍi| †Zvgiv AíB K…ZÁZv cÖKvk Ki|

24) ejyb, wZwbB †Zvgv‡`i‡K c„w_ex‡Z we¯Z…Z K‡i‡Qb Ges ZuviB Kv‡Q †Zvgiv mg‡eZ n‡e|

25) Kv‡diiv e‡j: GB cÖwZkÖywZ K‡e n‡e, hw` †Zvgiv mZ¨ev`x nI?

26) ejyb, Gi Ávb Avjøvn& Zv'Avjvi Kv‡QB Av‡Q| Avwg †Zv †Kej cÖKvk¨ mZK©Kvix|

27) hLb Zviv †mB cÖwZkÖywZ‡K Avmbœ †`L‡e ZLb Kv‡di‡`i gyLgÛj gwjb n‡q co‡e Ges ejv n‡e: GUvB †Zv †Zvgiv PvB‡Z|

28) ejyb, †Zvgiv wK †f‡e †`‡LQ-hw` Avjøvn& Zv'Avjv Avgv‡K I Avgvi msMx‡`i‡K aŸsm K‡ib A_ev Avgv‡`i cÖwZ `qv K‡ib, Z‡e Kv‡di‡`i‡K †K hš¿Yv`vqK kvw¯Í †_‡K iÿv Ki‡e?

29) ejyb, wZwb cig KiyYvgq, Avgiv Zv‡Z wek¦vm ivwL Ges ZuviB Dci fimv Kwi| mË¡iB †Zvgiv Rvb‡Z cvi‡e, †K cÖKvk¨ c_-åóZvq Av‡Q|

30) ejyb, †Zvgiv †f‡e †`‡LQ wK, hw` †Zvgv‡`i cvwb f~M‡f©i Mfx‡i P‡j hvq, Z‡e †K †Zvgv‡`i‡K mieivn Ki‡e cvwbi †mªvZaviv?

(68) Kvjvgt 52

1) b~b| kc_ Kj‡gi Ges †mB wel‡qi hv Zviv wjwce× K‡i,

2) Avcbvi cvjbKZ©vi AbyMÖ‡n Avcwb D¤§v` bb|

3) Avcbvi R‡b¨ Aek¨B i‡q‡Q A‡kl cyi¯‹vi|

4) Avcwb Aek¨B gnvb Pwi‡Îi AwaKvix|

5) mË¡iB Avcwb †`‡L wb‡eb Ges ZvivI †`‡L wb‡e|

6) †K †Zvgv‡`i g‡a¨ weKviMÖ¯Í|

7) Avcbvi cvjbKZ©v mg¨K Rv‡bb †K Zuvi c_ †_‡K wePz¨Z n‡q‡Q Ges wZwb Rv‡bb hviv mrc_ cÖvß|

8) AZGe, Avcwb wg_¨v‡ivcKvix‡`i AvbyMZ¨ Ki‡eb bv|

9) Zviv Pvq hw` Avcwb bgbxq nb, Z‡e ZvivI bgbxq n‡e|

10) †h AwaK kc_ K‡i, †h jvwÂZ, Avcwb Zvi AvbyMZ¨ Ki‡eb bv|

11) †h cðv‡Z wb›`v K‡i G‡Ki K_v Ac‡ii wbKU jvwM‡q wd‡i|

12) †h fvj Kv‡R evav †`q, †m mxgvjsNb K‡i, †m cvwcô,

13) K‡Vvi ¯^fve, Z`ycwi KzL¨vZ;

14) G Kvi‡Y †h, †m ab-m¤ú` I mšÍvb mšÍwZi AwaKvix|

15) Zvi Kv‡Q Avgvi AvqvZ cvV Kiv n‡j †m e‡j; †mKv‡ji DcK_v|

16) Avwg Zvi bvwmKv `vwM‡q w`e|

17) Avwg Zv‡`i‡K cixÿv K‡iwQ, †hgb cixÿv K‡iwQ D`¨vbIqvjv‡`i, hLb Zviv kc_ K‡iwQj †h, mKv‡j evMv‡bi dj AvniY Ki‡e,

18) BbkvAvjøvn& bv e‡j|

19) AZtci Avcbvi cvjbKZ©vi cÿ †_‡K evMv‡b GK wec` G‡m cwZZ n‡jv| hLb Zviv wbw`ªZ wQj|

20) d‡j mKvj ch©šÍ n‡q †Mj wQbœwew”Qbœ Z…Ymg|

21) mKv‡j Zviv G‡K Aci‡K †W‡K ejj,

22) †Zvgiv hw` dj AvniY Ki‡Z PvI, Z‡e mKvj mKvj †ÿ‡Z Pj|

23) AZtci Zviv Pjj wdmwdm K‡i K_v ej‡Z ej‡Z,

24) A`¨ †hb †Kvb wgmKxb e¨w³ †Zvgv‡`i Kv‡Q evMv‡b cÖ‡ek Ki‡Z bv cv‡i|

25) Zviv mKv‡j jvwd‡q jvwd‡q m‡Rv‡i iIqvbv nj|

26) AZtci hLb Zviv evMvb †`Lj, ZLb ejj: Avgiv †Zv c_ f~‡j †MwQ|

27) eis Avgiv †Zv Kcvj‡cvov,

28) Zv‡`i DËg e¨w³ ejj: Avwg wK †Zvgv‡`i‡K ewjwb? GLbI †Zvgiv Avjøvn Zv'Avjvi cweÎZv eY©bv Ki‡Qv bv †Kb?

29) Zviv ejj: Avgiv Avgv‡`i cvjbKZ©vi cweÎZv †NvlYv KiwQ, wbwðZB Avgiv mxgvjsNbKvix wQjvg|

30) AZtci Zviv G‡K Aci‡K frm©bv Ki‡Z jvMj|

31) Zviv ejj: nvq! `y‡fv©M Avgv‡`i Avgiv wQjvg mxgvwZµgKvix|

32) m¤¢eZt Avgv‡`i cvjbKZ©v cwie‡Z© Gi PvB‡Z DËg evMvb Avgv‡`i‡K w`‡eb| Avgiv Avgv‡`i cvjbKZ©vi Kv‡Q Avkvev`x|

33) kvw¯Í Gfv‡eB Av‡m Ges ciKv‡ji kvw¯Í AviI MyiyZi; hw` Zviv RvbZ!

34) †gvËvKx‡`i R‡b¨ Zv‡`i cvjbKZ©vi Kv‡Q i‡q‡Q †bqvg‡Zi RvbœvZ|

35) Avwg wK AvÁven‡`i‡K Acivax‡`i b¨vq MY¨ Kie?

36) †Zvgv‡`i wK nj ? †Zvgiv †Kgb wm×všÍ w`”Q?

37) †Zvgv‡`i wK †Kvb wKZve Av‡Q, hv †Zvgiv cvV Ki|

38) Zv‡Z †Zvgiv hv cQ›` Ki, ZvB cvI?

39) bv †Zvgiv Avgvi KvQ †_‡K†KqvgZ ch©šÍ ejer †Kvb kc_ wb‡qQ †h, †Zvgiv ZvB cv‡e hv †Zvgiv wm×všÍ Ki‡e?

40) Avcwb Zv‡`i‡K wRÁvmv Kiyb Zv‡`i †K G wel‡q `vwqZ¡kxj?

41) bv Zv‡`i †Kvb kixK Dcvm¨ Av‡Q? _vK‡j Zv‡`i kixK Dcvm¨‡`i‡K Dcw¯’Z KiyK hw` Zviv mZ¨ev`x nq|

42) †MvQv ch©šÍ cv †Lvjvi w`‡bi K_v m¥iY Ki, †mw`b Zv‡`i‡K †mR`v Ki‡Z Avnevb Rvbv‡bv n‡e, AZtci Zviv mÿg n‡e bv|

43) Zv‡`i `„wó AebZ _vK‡e; Zviv jvÂbvMÖ¯Í n‡e, A_P hLb Zviv my¯’ I ¯^vfvweK Ae¯’vq wQj, ZLb Zv‡`i‡K †mR`v Ki‡Z Avnevb Rvbv‡bv nZ|

44) AZGe, hviv GB Kvjvg‡K wg_¨v e‡j, Zv‡`i‡K Avgvi nv‡Z †Q‡o w`b, Avwg Ggb ax‡i ax‡i Zv‡`i‡K Rvnvbœv‡gi w`‡K wb‡q hve †h, Zviv Rvb‡Z cvi‡e bv|

45) Avwg Zv‡`i‡K mgq †`B| wbðq Avgvi †KŠkj gReyZ|

46) Avcwb wK Zv‡`i Kv‡Q cvwikªwgK Pvb? d‡j Zv‡`i Dci Rwigvbvi †evSv co‡Q?

47) bv Zv‡`i Kv‡Q Mvq‡ei Lei Av‡Q? AZtci Zviv Zv wjwce× K‡i|

48) Avcwb Avcbvi cvjbKZ©vi Av‡`‡ki A‡cÿvq mei Kiyb Ges gvQIqvjv BDby‡mi gZ n‡eb bv, hLb †m `ytLvKzj g‡b cÖv_©bv K‡iwQj|

49) hw` Zvi cvjbKZ©vi AbyMÖn Zv‡K mvgvj bv w`Z, Z‡e †m wbw›`Z Ae¯’vq Rbkyb¨ cÖvšÍ‡i wbwÿß nZ|

50) AZtci Zvi cvjbKZ©v Zv‡K g‡bvbxZ Ki‡jb Ges Zv‡K mrKg©x‡`i AšÍf©y³ K‡i wb‡jb|

51) Kv‡diiv hLb †KviAvb ky‡b, ZLb Zviv Zv‡`i `„wó Øviv †hb Avcbv‡K AvQvo w`‡q †d‡j w`‡e Ges Zviv e‡j: †m †Zv GKRb cvMj|

52) A_P GB †KviAvb †Zv wek¦RM‡Zi R‡b¨ Dc‡`k ‰e bq|

(69) nv°vt 52

1) mywbwðZ welq|

2) mywbwðZ welq wK?

3) Avcwb wK wKQy Rv‡bb, †mB mywbwðZ welq wK?

4) Av` I mvgy` †MvÎ gnvcÖjq‡K wg_¨v e‡jwQj|

5) AZtci mgy` †MvÎ‡K aŸsm Kiv n‡qwQj GK cÖjqsKi wech©q Øviv|

6) Ges Av` †MvÎ‡K aŸsm Kiv n‡qwQj GK cÖPÛ SÂvevq~,

7) hv wZwb cÖevwnZ K‡iwQ‡jb Zv‡`i Dci mvZ ivwÎ I AvU w`em ch©šÍ Aweivg| Avcwb Zv‡`i‡K †`L‡Zb †h, Zviv Amvi LR©yi Kv‡Ûi b¨vq f~cvwZZ n‡q i‡q‡Q|

8) Avcwb Zv‡`i †Kvb Aw¯ÍZ¡ †`L‡Z cvb wK?

9) †divDb, Zuvi c~e©eZx©iv Ges D‡jU hvIqv ew¯Íevmxiv MyiyZi cvc K‡iwQj|

10) Zviv Zv‡`i cvjbKZ©vi im~j‡K Agvb¨ K‡iwQj| d‡j wZwb Zv‡`i‡K K‡Vvin‡¯Í cvKovI Ki‡jb|

11) hLb R‡jv"Q¡vm n‡qwQj, ZLb Avwg †Zvgv‡`i‡K Pjš Í †bŠhv‡b Av‡ivnY Kwi‡qwQjvg|

12) hv‡Z G NUbv †Zvgv‡`i R‡b¨ ¯§„wZi welq Ges Kvb GUv‡K Dc‡`k MÖn‡Yi Dc‡hvMx iƒ‡c MÖnY K‡i|

13) hLb wksMvq dyrKvi †`qv n‡e-GKwU gvÎ dzrKvi

14) Ges c„w_ex I ce©Zgvjv D‡Ëvwj Z n‡e I PzY©-wePzY© K‡i †`qv n‡e,

15) †mw`b †KqvgZ msNwUZ n‡e|

16) †mw`b AvKvk we`xY© n‡e I wewÿß n‡e|

17) Ges †d‡ikZvMY AvKv‡ki cÖvšÍ‡`‡k \_vK‡e I AvU Rb †d‡ikZv Avcbvi cvjbKZ©vi Avik‡K Zv‡`i D‡aŸ© enb Ki‡e|

18) †mw`b †Zvgv‡`i‡K Dcw¯'Z Kiv n‡e| †Zvgv‡`i †Kvb wKQy †Mvcb _vK‡e bv|

19) AZtci hvi Avgjbvgv Wvb nv‡Z †`qv n‡e, †m ej‡e: bvI, †ZvgivI Avgjbvgv c‡o †`L|

20) Avwg RvbZvg †h, Avgv‡K wnmv‡ei m¤§yLxb n‡Z n‡e|

21) AZtci †m myLx Rxeb-hvcb Ki‡e,

22) myD"P Rvbœv‡Z|

23) Zvi djmg~n AebwgZ _vK‡e|

24) weMZ w`‡b †Zvgiv hv †cÖiY K‡iwQ‡j, Zvi cÖwZ`v‡b †Zvgiv LvI Ges cvb Ki Z…wß mnKv‡i|

25) hvi Avgjbvgv Zvi evg nv‡Z †`qv n‡e, †m ej‡e: nvq Avgvq hw` Avgvi Avgj bvgv bv †`qv n‡Zv|

26) Avwg hw` bv RvbZvg Avgvi wnmve!

27) nvq, Avgvi g„Zz¨B hw` †kl nZ|

28) Avgvi ab-m¤ú` Avgvi †Kvb DcKv‡i Avmj bv|

29) Avgvi ÿgZvI eiev` n‡q †Mj|

30) †d‡ikZv‡`i‡K ejv n‡e: ai G‡K Mjvq †ewo cwo‡q `vI,

31) AZtci wb‡ÿc Ki Rvnvbœv‡g|

32) AZtci Zv‡K k„•LwjZ Ki mËi MR `xN© GK wkK‡j|

33) wbðq †m gnvb Avjøvn&‡Z wek¦vmx wQj bv|

34) Ges wgmKxb‡K Avnvh© w`‡Z DrmvwnZ KiZ bv|

35) AZGe, AvR‡Ki w`b GLv‡b Zvi †Kvb mynƒ` bvB|

36) Ges †Kvb Lv`¨ bvB, ÿZ-wbtm„Z cuyR e¨ZxZ|

37) †Mvbvn&Mvi e¨ZxZ †KD GUv Lv‡e bv|

38) †Zvgiv hv †`L, Avwg Zvi kc_ KiwQ|

39) Ges hv †Zvgiv †`L bv, Zvi-

40) wbðqB GB †KviAvb GKRb m¤§vwbZ im~‡ji AvbxZ|

41) Ges GUv †Kvb Kwei Kvjvg bq; †Zvgiv KgB wek¦vm Ki|

42) Ges GUv †Kvb AZxw›`ªqev`xi K_v bq; †Zvgiv KgB Abyaveb Ki|

43) GUv wek¦cvjbKZ©vi KvQ †_‡K AeZxY©|

44) †m hw` Avgvi bv‡g †Kvb K_v iPbv KiZ,

45) Z‡e Avwg Zvi `wÿY n¯Í a‡i †djZvg,

46) AZtci †K‡U w`Zvg Zvi MÖxev|

47) †Zvgv‡`i †KD Zv‡K iÿv Ki‡Z cvi‡Z bv|

48) GUv †Lv`vfxiy‡`i R‡b¨ Aek¨B GKwU Dc‡`k|

49) Avwg Rvwb †h, †Zvgv‡`i g‡a¨ †KD †KD wg_¨v‡ivc Ki‡e|

50) wbðq GUv Kv‡di‡`i R‡b¨ AbyZv‡ci KviY|

51) wbðq GUv wbwðZ mZ¨|

52) AZGe, Avcwb Avcbvi gnvb cvjbKZ©vi bv‡gi cweÎZv eY©bv Kiyb|

(70) gvÕAvwiRt 44

1) GKe¨w³ PvBj, †mB Avhve msNwUZ †nvK hv AeavwiZ-

2) Kv‡di‡`i R‡b¨, hvi cÖwZ‡ivaKvix †KD †bB|

3) Zv Avm‡e Avjøvn& Zv'Avjvi cÿ †_‡K, whwb mgybœZ gZ©evi AwaKvix|

4) †d‡ikZvMY Ges iƒn Avjøvn& Zv'Avjvi w`‡K DaŸ©Mvgx nq Ggb GKw`‡b, hvi cwigvY cÂvk nvRvi eQi|

5) AZGe, Avcwb DËg mei Kiyb|

6) Zviv GB Avhve‡K my`~icivnZ g‡b K‡i,

7) Avi Avwg G‡K Avmbœ †`LwQ|

8) †mw`b AvKvk n‡e MwjZ Zvgvi gZ|

9) Ges ce©Zmg~n n‡e iw½b ck‡gi gZ,

10) eÜz eÜzi Lei wb‡e bv|

11) hw`I G‡K Aci‡K †`L‡Z cv‡e| †mw`b †MvbvnMvi e¨w³ cb¯^iƒc w`‡Z PvB‡e Zvi mšÍvb-mšÍwZ‡K,

12) Zvi ¯¿x‡K, Zvi åvZv‡K,

13) Zvi †Mvôx‡K, hviv Zv‡K Avkªq w`Z|

14) Ges c„w_exi mewKQy‡K, AZtci wb‡R‡K iÿv Ki‡Z PvB‡e|

15) KLbB bq| wbðq GUv †jwjnvb AwMœ|

16) hv Pvgov Zz‡j w`‡e|

17) †m †mB e¨w³‡K WvK‡e †h m‡Z¨i cÖwZ c„ôcÖ`k©b K‡iwQj I wegyL n‡qwQj|

18) m¤ú` cyÄxf~Z K‡iwQj, AZtci AvMwj‡q †i‡LwQj|

19) gvbyl †Zv m„wRZ n‡q‡Q fxiyiƒ‡c|

20) hLb Zv‡K Awbó ¯ck© K‡i, ZLb †m nv-nyZvk K‡i|

21) Avi hLb Kj¨vYcÖvß nq, ZLb K…cY n‡q hvq|

22) Z‡e Zviv ¯^Zš¿, hviv bvgvh Av`vq Kvix|

23) hviv Zv‡`i bvgv‡h mve©ÿwYK Kv‡qg _v‡K|

24) Ges hv‡`i ab-m¤ú‡` wba©vwiZ nK Av‡Q

25) hvÂvKvix I ewÂ‡Zi

26) Ges hviv cÖwZdj w`em‡K mZ¨ e‡j wek¦vm K‡i|

27) Ges hviv Zv‡`i cvjbKZ©vi kvw¯Íi m¤ú‡K© fxZ-Kw¤úZ|

28) wbðq Zv‡`i cvjbKZ©vi kvw¯Í †_‡K wbtk¼v _vKv hvq bv|

29) Ges hviv Zv‡`i †hŠb-A½‡K mshZ iv‡L

30) wKšÍ~ Zv‡`i ¯¿x A_ev gvwjKvbvf~³ `vmx‡`i †ejvq wZi¯‹…Z n‡e bv|

31) AZGe, hviv G‡`i Qvov Ab¨‡K Kvgbv K‡i, ZvivB mxgvjsNbKvix|

32) Ges hviv Zv‡`i AvgvbZ I A½xKvi iÿv K‡i

33) Ges hviv Zv‡`i mvÿ¨`v‡b mij-wbôvevb

34) Ges hviv Zv‡`i bvgv‡h hZœevb,

35) ZvivB Rvbœv‡Z m¤§vwbZ n‡e|

36) AZGe, Kv‡di‡`i wK nj †h, Zviv Avcbvi w`‡K DaŸ©k¦v‡m Qy‡U Avm‡Q|

37) Wvb I evgw`K †_‡K `‡j `‡j|

38) Zv‡`i cÖ‡Z¨‡KB wK Avkv K‡i †h, Zv‡K †bqvg‡Zi Rvbœv‡Z `vwLj Kiv n‡e?

39) KLbB bq, Avwg Zv‡`i‡K Ggb e¯Í~ Øviv m„wó K‡iwQ, hv Zviv Rv‡b|

40) Avwg kc_ KiwQ D`qvPj I A¯ÍvPjmg~‡ni cvjbKZ©vi, wbðqB Avwg mÿg!

41) Zv‡`i cwie‡Z© DK…óZi gvbyl m„wó Ki‡Z Ges GUv Avgvi mv‡a¨i AZxZ bq|

42) AZGe, Avcwb Zv‡`i‡K †Q‡o w`b, Zviv evKweZÛv I µxov-‡KŠZzK KiyK †mB w`e‡mi m¤§yLxb nIqv ch©šÍ, †h w`e‡mi Iqv`v Zv‡`i mv‡_ Kiv n‡"Q|

43) †m w`b Zviv Kei †_‡K `ªyZ‡e‡M †ei n‡e-†hb Zviv †Kvb GK jÿ¨¯'‡ji w`‡K Qy‡U hv‡"Q|

44) Zv‡`i `„wó _vK‡e AebwgZ; Zviv n‡e nxbZvMÖ¯Í| GUvB †mBw`b, hvi Iqv`v Zv‡`i‡K †`qv nZ|

(71) b~nt 28

1) Avwg b~n‡K †cÖiY K‡iwQjvg Zuvi m¤úÖ`v‡qi cÖwZ GK_v e‡j: Zzwg †Zvgvi m¤úÖ`vq‡K mZK© Ki, Zv‡`i cÖwZ gg©šÍ` kvw¯Í Avmvi Av‡M|

2) †m ejj: †n Avgvi m¤úÖ`vq! Avwg †Zvgv‡`i R‡b¨ ¯có mZK©Kvix|

3) G wel‡q †h, †Zvgiv Avjøvn& Zv'Avjvi Gev`Z Ki, Zuv‡K fq Ki Ges Avgvi AvbyMZ¨ Ki|

4) Avjøvn& Zv'Avjv †Zvgv‡`i cvcmg~n ÿgv Ki‡eb Ges wbw`©ó mgq ch©šÍ AeKvk w`‡eb| wbðq Avjøvn& Zv'Avjvi wbw`©óKvj hLb n‡e, ZLb AeKvk †`qv n‡e bv, hw` †Zvgiv Zv Rvb‡Z!

5) †m ejj: †n Avgvi cvjbKZ©v! Avwg Avgvi m¤úÖ`vq‡K w`evivwÎ `vIqvZ w`‡qwQ;

6) wKšÍ~ Avgvi `vIqvZ Zv‡`i cjvqb‡KB e„w× K‡i‡Q|

7) Avwg hZeviB Zv‡`i‡K `vIqvZ w`‡qwQ, hv‡Z Avcwb Zv‡`i‡K ÿgv K‡ib, ZZeviB Zviv Kv‡b A½ywj w`‡q‡Q, gyLgÛj e¯¿ve„Z K‡i‡Q, †R` K‡i‡Q Ges Lye J×Z¨ cÖ`k©b K‡i‡Q|

8) AZtci Avwg Zv‡`i‡K cÖKv‡k¨ `vIqvZ w`‡qwQ,

9) AZtci Avwg †NvlYv mnKv‡i cÖPvi K‡iwQ Ges †Mvc‡b Pzwcmv‡i e‡jwQ|

10) AZtci e‡jwQ: †Zvgiv †Zvgv‡`i cvjbKZ©vi ÿgv cÖv_©bv Ki| wZwb AZ¨šÍ ÿgvkxj|

11) wZwb †Zvgv‡`i Dci ARmª e„wóaviv †Q‡o w`‡eb,

12) †Zvgv‡`i ab-m¤ú` I mšÍvb-mšÍwZ evwo‡q w`‡eb, †Zvgv‡`i R‡b¨ D`¨vb ¯'vcb Ki‡eb Ges †Zvgv‡`i R‡b¨ b`xbvjv cÖevwnZ Ki‡eb|

13) †Zvgv‡`i wK nj †h, †Zvgiv Avjøvn& Zv'Avjvi †kªóZ¡ Avkv KiQ bv|

14) A_P wZwb †Zvgv‡`i‡K wewfbœ iK‡g m„wó K‡i‡Qb|

15) †Zvgiv wK jÿ¨ Ki bv †h, Avjøvn& wKfv‡e mß AvKvk ¯Í‡i ¯Í‡i m„wó K‡i‡Qb|

16) Ges †mLv‡b P›`ª‡K †i‡L‡Qb Av‡jviƒ‡c Ges m~h©‡K †i‡L‡Qb cÖ`xciƒ‡c|

17) Avjøvn& Zv'Avjv †Zvgv‡`i‡K g„wËKv †_‡K D`MZ K‡i‡Qb|

18) AZtci Zv‡Z wdwi‡q wb‡eb Ges Avevi cybiywÌZ Ki‡eb|

19) Avjøvn& Zv'Avjv †Zvgv‡`i R‡b¨ f~wg‡K K‡i‡Qb weQvbv|

20) hv‡Z †Zvgiv Pjv‡div Ki cÖk¯Í c‡_|

21) b~n ejj: †n Avgvi cvjbKZ©v, Avgvi m¤úÖ`vq Avgv‡K Agvb¨ K‡i‡Q Avi AbymiY Ki‡Q Ggb †jvK‡K, hvi ab-m¤ú` I mšÍvb-mšÍwZ †Kej Zvi ÿwZB e„w× Ki‡Q|

22) Avi Zviv fqvbK PµvšÍ Ki‡Q|

23) Zviv ej‡Q: †Zvgiv †Zvgv‡`i Dcvm¨‡`i‡K Z¨vM K‡iv bv Ges Z¨vM K‡iv bv Iqv`, m~qv, BqvMyQ, BqvDK I bmi‡K|

24) A_P Zviv A‡bK‡K c_åó K‡i‡Q| AZGe Avcwb Rv‡jg‡`i c_åóZvB evwo‡q w`b|

25) Zv‡`i †Mvbvnmg~‡ni `iyb Zv‡`i‡K wbgw¾Z Kiv n‡q‡Q, AZtci `vwLj Kiv n‡q‡Q Rvnvbœv‡g| AZtci Zviv Avjøvn& Zv'Avjv e¨ZxZ KvD‡K mvnvh¨Kvix cvqwb|

26) b~n Avil ejj: †n Avgvi cvjbKZ©v, Avcwb c„w_ex‡Z †Kvb Kv‡di M„nevmx‡K †invB w`‡eb bv|

27) hw` Avcwb Zv‡`i‡K †invB †`b, Z‡e Zviv Avcbvi ev›`v‡`i‡K c_åó Ki‡e Ges Rb¥ w`‡Z _vK‡e †Kej cvcvPvix, Kv‡di|

28) †n Avgvi cvjbKZ©v! Avcwb Avgv‡K, Avgvi wcZv-gvZv‡K, hviv gywgb n‡q Avgvi M„‡n cÖ‡ek K‡i-Zv‡`i‡K Ges gywgb cyiyl I gywgb bvix‡`i‡K ÿgv Kiyb Ges hv‡jg‡`i †Kej aŸsmB e„w× Kiyb|

(72) wRbœet 28

1) ejyb: Avgvi cÖwZ Inx bvwhj Kiv n‡q‡Q †h, wRb‡`i GKwU `j †KviAvb kªeY K‡i‡Q, AZtci Zviv e‡j‡Q: Avgiv wem¥qKi †KviAvb kªeY K‡iwQ;

2) hv mrc_ cÖ`k©b K‡i| d‡j Avgiv Zv‡Z wek¦vm ¯'vcb K‡iwQ| Avgiv KLbI Avgv‡`i cvjbKZ©vi mv‡_ KvD‡K kixK Kie bv|

3) Ges AviI wek¦vm Kwi †h, Avgv‡`i cvjbKZ©vi gnvb gh©v`v mevi D‡aŸ©| wZwb †Kvb cZœx MÖnY K‡ibwb Ges Zvui †Kvb mšÍvb †bB|

4) Avgv‡`i g‡a¨ wb‡ev©‡aiv Avjøvn& Zv'Avjv m¤ú‡K© evovevwoi K_vevZ©v ejZ|

5) A_P Avgiv g‡b KiZvg, gvbyl I wRb KLbI Avjøvn& Zv'Avjv m¤ú‡K© wg_¨v ej‡Z cv‡i bv|

6) A‡bK gvbyl A‡bK wR‡bi Avkªq wbZ, d‡j Zviv wRb‡`i AvZœ¤¢wiZv evwo‡q w`Z|

7) Zviv aviYv KiZ, †hgb †Zvgiv gvb‡eiv aviYv Ki †h, g„„Zz¨i ci Avjøvn& Zv'Avjv KLbI KvD‡K cybiywÌZ Ki‡eb bv|

8) Avgiv AvKvk ch©‡eÿY KiwQ, AZtci †`L‡Z †c‡qwQ †h, K‡Vvi cÖnix I DévwcÛ Øviv AvKvk cwic~Y©|

9) Avgiv AvKv‡ki wewfbœ NuvwU‡Z msev` kªeYv‡_© emZvg| GLb †KD msev` kyb‡Z PvB‡j †m Rj›Í DévwcÛ Iur †c‡Z _vK‡Z †`‡L|

10) Avgiv Rvwb bv c„w_exevmx‡`i Ag½j mvab Kiv Afxó, bv Zv‡`i cvjbKZ©v Zv‡`i g½j mvab Kivi B"Qv iv‡Lb|

11) Avgv‡`i †KD †KD mrKg©civqY Ges †KD †KD Gifc bq| Avgiv wQjvg wewfbœ c‡_ wef³|

12) Avgiv eyS‡Z †c‡iwQ †h, Avgiv c„w_ex‡Z Avjøvn& Zv'Avjv‡K civ¯Í Ki‡Z cvie bv Ges cjvqb K‡iI Zv‡K AcviK KiZ cie bv|

13) Avgiv hLb myc‡_i wb‡`©k kybjvg, ZLb Zv‡Z wek¦vm ¯’vcb Kijvg| AZGe, †h Zvi cvjbKZ©vi cÖwZ wek¦vm K‡i, †m †jvKmvb I †Rvi-Re‡ii AvksKv K‡i bv|

14) Avgv‡`i wKQymsL¨K AvÁven Ges wKQymsL¨K Ab¨vqKvix| hviv AvÁven nq, Zviv mrc_ †e‡Q wb‡q‡Q|

15) Avi hviv Ab¨vqKvix, Zviv †Zv Rvnvbœv‡gi BÜb|

16) Avi GB cÖZ¨v‡`k Kiv n‡q‡Q †h, Zviv hw` mZ¨c‡_ Kv‡qg _vKZ, Z‡e Avwg Zv‡`i‡K cÖPzi cvwb el©‡Y wm³ KiZvg|

17) hv‡Z G e¨vcv‡i Zv‡`i‡K cixÿv Kwi| cÿvšÍ‡i †h e¨w³ Zvi cvjbKZ©vi m¥iY †_‡K gyL wdwi‡q †bq, wZwb Zv‡K D`xqgvb Avhv‡e cwiPvwjZ Ki‡eb|

18) Ges GB InxI Kiv n‡q‡Q †h, gmwR`mg~n Avjøvn& Zv'Avjv‡K m¥iY Kivi Rb¨| AZGe, †Zvgiv Avjøvn& Zv'Avjvi mv‡_ KvD‡K †W‡Kv bv|

19) Avi hLb Avjøvn& Zv'Avjvi ev›`v Zuv‡K WvKvi R‡b¨ `Ûvqgvb nj, ZLb A‡bK wRb Zvi Kv‡Q wfo Rgvj|

20) ejyb: Avwg †Zv Avgvi cvjbKZ©v‡KB WvwK Ges Zuvi mv‡_ KvD‡K kixK Kwi bv|

21) ejyb: Avwg †Zvgv‡`i ÿwZ mvab Kivi I myc‡_ Avbqb Kivi gvwjK bB|

22) ejyb: Avjøvn& Zv'Avjvi Kej †_‡K Avgv‡K †KD iÿv Ki‡Z cvi‡e bv Ges wZwb e¨ZxZ Avwg †Kvb Avkªq ¯’j cve bv|

23) wKšÍ~ Avjøvn& Zv'Avjvi evYx †cuŠQv‡bv I Zuvi cqMvg cÖPvi KivB Avgvi KvR| †h Avjøvn& I Zuvi im~j‡K Agvb¨ K‡i, Zvi R‡b¨ i‡q‡Q Rvnvbœv‡gi AwMœ| Z_vq Zviv wPiKvj _vK‡e|

24) GgbwK hLb Zviv cÖwZkÖyZ kvw¯Í †`L‡Z cv‡e, ZLb Zviv Rvb‡Z cvi‡e, Kvi mvnvh¨Kvix `~e©j Ges Kvi msL¨v Kg|

25) ejyb: Avwg Rvwb bv †Zvgv‡`i cÖwZkÖyZ welq Avmbœ bv Avgvi cvjbKZ©v Gi R‡b¨ †Kvb †gqv` w¯’i K‡i †i‡L‡Qb|

26) wZwb A`„‡k¨i Ávbx| cišÍ wZwb A`„k¨ welq KviI Kv‡Q cÖKvk K‡ib bv|

27) Zuvi g‡bvbxZ im~j e¨ZxZ| ZLb wZwb Zvi A‡MÖ I cðv‡Z cÖnix wbhy³ K‡ib

28) hv‡Z Avjøvn& Zvqvjv †R‡b †bb †h, im~jMY Zuv‡`i cvjbKZ©vi cqMvg †cŠwQ‡q‡Qb wK bv| im~jM‡Yi Kv‡Q hv Av‡Q, Zv Zuvi Ávb-‡MvPi| wZwb mewKQyi msL¨vi wnmve iv‡Lb|

(73) gyhhvw¤§jt 20

1) †n e¯¿ve„Z,

2) ivwÎ‡Z `Ûvqgvb †nvb wKQz Ask ev` w`‡q;

3) Aa©ivwÎ A_ev Z`‡cÿv wKQy Kg

4) A_ev Z`‡cÿv †ekx Ges †KviAvb Ave„wË Kiyb myweb¨¯Í fv‡e I ¯cófv‡e|

5) Avwg Avcbvi cÖwZ AeZxY© K‡iwQ MyiyZ¡c~Y© evYx|

6) wbðq Gev`‡Zi R‡b¨ ivwÎ‡Z DVv cÖe„wË `j‡b mnvqK Ges ¯có D”Pvi‡Yi AbyK‚j|

7) wbðq w`evfv‡M i‡q‡Q Avcbvi `xN© Kg©e¨¯ÍZv|

8) Avcwb Avcbvi cvjbKZ©vi bvg m¥iY Kiyb Ges GKvMÖwP‡Ë Zv‡Z gMœ †nvb|

9) wZwb c~e© I cwð‡gi AwaKZ©v| wZwb e¨ZxZ †Kvb Dcvm¨ †bB| AZGe, Zuv‡KB MÖnY Kiyb Kg©weavqKiƒ‡c|

10) Kv‡diiv hv e‡j, Z¾‡b¨ Avcwb mei Kiyb Ges my›`ifv‡e Zv‡`i‡K cwinvi K‡i Pjyb|

11) weË-ˆef‡ei AwaKvix wg_¨v‡ivcKvix‡`i‡K Avgvi nv‡Z †Q‡o w`b Ges Zv‡`i‡K wKQy AeKvk w`b|

12) wbðq Avgvi Kv‡Q Av‡Q wkKj I AwMœKzÛ|

13) MjMÖn n‡q hvq Ggb Lv`¨ Ges hš¿Yv`vqK kvw¯Í|

14) †hw`b c„w_ex ce©Zgvjv cÖKw¤úZ n‡e Ges ce©Zmg~n n‡q hv‡e engvb evjyKv¯Í~c|

15) Avwg †Zvgv‡`i Kv‡Q GKRb im~j‡K †Zvgv‡`i R‡b¨ mvÿx K‡i †cÖiY K‡iwQ, †hgb †cÖiY K‡iwQjvg †divD‡bi Kv‡Q GKRb im~j|

16) AZtci †divDb †mB im~j‡K Agvb¨ Kij, d‡j Avwg Zv‡K KwVb kvw¯Í w`‡qwQ|

17) AZGe, †Zvgiv wKiƒ‡c AvZœiÿv Ki‡e hw` †Zvgiv †mw`b‡K A¯^xKvi Ki, †hw`b evjK‡K K‡i w`e e„×?

18) †mw`b AvKvk we`xY© n‡e| Zvi cÖwZkÖywZ Aek¨B ev¯Íevwqz n‡e|

19) GUv Dc‡`k| AZGe, hvi B”Qv, †m Zvi cvjbKZ©vi w`‡K c_ Aej¤¦b KiyK|

20) Avcbvi cvjbKZ©v Rv‡bb, Avcwb Gev`‡Zi R‡b¨ `Ûvqgvb nb ivwÎi cÖvq `y'Z„Zxqvsk, Aa©vsk I Z…Zxqvsk Ges Avcbvi m½x‡`i GKwU `jI `Ûvqgvb nq| Avjøvn& w`ev I ivwÎ cwigvc K‡ib| wZwb Rv‡bb, †Zvgiv Gi c~Y© wnmve ivL‡Z cvi bv| AZGe wZwb †Zvgv‡`i cÖwZ ÿgv civqb n‡q‡Qb| Kv‡RB †KviAv‡bi hZUyKz †Zvgv‡`i R‡b¨ mnR, ZZUzKz Ave„wË Ki| wZwb Rv‡bb †Zvgv‡`i g‡a¨ †KD †KD Amy¯’ n‡e, †KD †KD Avjøvn&i AbyMÖn mÜv‡b †`‡k-we‡`‡k hv‡e Ges †KD †KD Avjøvn&i c‡_ †Rnv‡` wjß n‡e| Kv‡RB †KviAv‡bi hZUzKz †Zvgv‡`i R‡b¨ mnR ZZUzKy Ave„wË Ki| †Zvgiv bvgvh Kv‡qg Ki, hvKvZ `vI Ges Avjøvn‡K DËg FY `vI| †Zvgiv wb‡R‡`i R‡b¨ hv wKQy A‡MÖ cvVv‡e, Zv Avjøvn&i Kv‡Q DËg AvKv‡i Ges cyi¯‹vi wn‡m‡e ewa©Ziƒ‡c cv‡e| †Zvgiv Avjøvn&i Kv‡Q ÿgvcÖv_©bv Ki| wbðq Avjøvn& ÿgvkxj, `qvj~y|

(74) gyÏvwQQit 56

1) †n Pv`ive„Z,

2) DVyb, mZK© Kiyb,

3) Avcb cvjbKZ©vi gvnvZœ¨ †Nvlbv Kiyb,

4) Avcb †cvkvK cweÎ Kiyb

5) Ges AcweÎZv †_‡K `~‡i _vKzb|

6) AwaK cÖwZ`v‡bi Avkvq Ab¨‡K wKQy w`‡eb bv|

7) Ges Avcbvi cvjbKZ©vi D‡Ï‡k mei Kiyb|

8) †hw`b wksMvq duyK †`qv n‡e;

9) †mw`b n‡e KwVb w`b,

10) Kv‡di‡`i R‡b¨ GUv mnR bq|

11) hv‡K Avwg Abb¨ K‡i m„wó K‡iwQ, Zv‡K Avgvi nv‡Z †Q‡o w`b|

12) Avwg Zv‡K wecyj ab-m¤ú` w`‡qwQ|

13) Ges m`v msMx cyÎeM© w`‡qwQ,

14) Ges Zv‡K Lye m"QjZv w`‡qwQ|

15) GiciI †m Avkv K‡i †h, Avwg Zv‡K AviI †ekx †`B|

16) KLbB bq| †m Avgvi wb`k©bmg~‡ni weiy×vPiYKvix|

17) Avwg mË¡iB Zv‡K kvw¯Íi cvnv‡o Av‡ivnY Kive|

18) †m wPšÍv K‡i‡Q Ges gb:w¯'i K‡i‡Q,

19) aŸsm †nvK †m, wKiƒ‡c †m gb:w¯'i K‡i‡Q!

20) Avevi aŸsm †nvK †m, wKiƒ‡c †m gb:w¯'i K‡i‡Q!

21) †m Avevi `„wócvZ K‡i‡Q,

22) AZtci †m åƒKzwÂZ K‡i‡Q I gyL weK…Z K‡i‡Q,

23) AZtci c„ôcÖ`kb K‡i‡Q I AnsKvi K‡i‡Q|

24) Gici e‡j‡Q: G‡Zv †jvK ci¯civq cÖvß Rv`y ‰e bq,

25) G‡Zv gvby‡li Dw³ ‰e bq|

26) Avwg Zv‡K `vwLj Kie AwMœ‡Z|

27) Avcwb wK eyS‡jb AwMœ wK?

28) GUv AÿZ ivL‡e bv Ges Qvo‡eI bv|

29) gvbyl‡K `» Ki‡e|

30) Gi Dci wb‡qvwRZ Av‡Q Dwbk Rb †d‡ikZv|

31) Avwg Rvnvbœv‡gi ZË¡veavqK †d‡ikZvB †i‡LwQ| Avwg Kv‡di‡`i‡K cixÿv Kivi R‡b¨B Zvi GB msL¨v K‡iwQ-hv‡Z wKZvexiv `„pwek¦vmx nq, gywgb‡`i Cgvb e„w× cvq Ges wKZvexiv I gywgbMY m‡›`n †cvlY bv K‡i Ges hv‡Z hv‡`i AšÍ‡i †ivM Av‡Q, Zviv Ges Kv‡diiv e‡j †h, Avjøvn& Gi Øviv wK †evSv‡Z †P‡q‡Qb| Ggwbfv‡e Avjøvn& hv‡K B"Qv c_åó K‡ib Ges hv‡K B"Qv mrc‡_ Pvjvb| Avcbvi cvjbKZ©vi evwnbx m¤ú‡K© GKgvÎ wZwbB Rv‡bb GUv †Zv gvby‡li R‡b¨ Dc‡`k ‰e bq|

32) KLbB bq| P‡›`ªi kc_,

33) kc_ ivwÎi hLb Zvi Aemvb nq,

34) kc_ cÖfvZKv‡ji hLb Zv Av‡jv‡Kv™¢vwmZ nq,

35) wbðq Rvnvbœvg MyiyZi wec`mg~‡ni Ab¨Zg,

36) gvby‡li R‡b¨ mZK©Kvix|

37) †Zvgv‡`i g‡a¨ †h mvg‡b AMÖmi nq A_ev cðv‡Z _v‡K|

38) cÖ‡Z¨K e¨w³ Zvi K…ZK‡g©i Rb¨ `vqx;

39) wKšÍ~ Wvbw`K¯'iv,

40) Zviv _vK‡e Rvbœv‡Z Ges ci¯c‡i wRÁvmvev` Ki‡e|

41) Acivax‡`i m¤ú‡K©

42) ej‡e: †Zvgv‡`i‡K wK‡m Rvnvbœv‡g bxZ K‡i‡Q?

43) Zviv ej‡e: Avgiv bvgvh coZvg bv,

44) AfveMÖ¯Í‡K Avnvh© w`Zvg bv,

45) Avgiv mgv‡jvPK‡`i mv‡_ mgv‡jvPbv KiZvg|

46) Ges Avgiv cÖwZdj w`em‡K A¯^xKvi KiZvg|

47) Avgv‡`i g„Zz¨ ch©šÍ|

48) AZGe, mycvwikKvix‡`i mycvwik Zv‡`i †Kvb DcKv‡i Avm‡e bv|

49) Zv‡`i wK nj †h, Zviv Dc‡`k †_‡K gyL wdwi‡q †bq?

50) †hb Zviv BZ¯ÍZt wewÿß M`©f|

51) nÆ‡Mv‡ji Kvi‡Y cjvqbci|

52) eis Zv‡`i cÖ‡Z¨‡KB Pvq Zv‡`i cÖ‡Z¨K‡K GKwU D¤§y³ MÖš' †`qv †nvK|

53) KLbI bv, eis Zviv ciKvj‡K fq K‡i bv|

54) KLbI bv, GUv †Zv Dc‡`k gvÎ|

55) AZGe, hvi B"Qv, †m G‡K m¥iY KiyK|

56) Zviv m¥iY Ki‡e bv, wKšÍ~ hw` Avjøvn& Pvb| wZwbB f‡qi †hvM¨ Ges ÿgvi AwaKvix|

(75) wKqvgvt 40

1) Avwg kc_ Kwi †KqvgZ w`e‡mi,

2) AviI kc_ Kwi †mB g‡bi, †h wb‡R‡K wa°vi †`q-

3) gvbyl wK g‡b K‡i †h Avwg Zvi Aw¯'mg~n GKwÎZ Kie bv?

4) cišÍ Avwg Zvi AsMywjMy‡jv ch©šÍ mwVKfv‡e mwbœ‡ewkZ Ki‡Z mÿg|

5) eis gvbyl Zvi fwel¨Z Rxe‡bI a„óZv Ki‡Z Pvq

6) †m cÖkœ K‡i-†KqvgZ w`em K‡e?

7) hLb `„wó Pg‡K hv‡e,

8) P›`ª †R¨vwZnxb n‡q hv‡e|

9) Ges m~h© I P›`ª‡K GKwÎZ Kiv n‡e-

10) †m w`b gvbyl ej‡e: cjvq‡bi RvqMv †Kv_vq ?

11) bv †Kv_vI AvkÖq¯'j †bB|

12) Avcbvi cvjbKZ©vi Kv‡QB †mw`b VuvB n‡e|

13) †mw`b gvbyl‡K AewnZ Kiv n‡e †m hv mvg‡b †cÖiY K‡i‡Q I cðv‡Z †Q‡o w`‡q‡Q|

14) eis gvbyl wb‡RB Zvi wb‡Ri m¤ú‡K© Pÿzgvb|

15) hw`I †m Zvi ARynvZ †ck Ki‡Z PvB‡e|

16) ZvovZvwo wk‡L †bqvi R‡b¨ Avcwb `ªyZ Inx Ave„wË Ki‡eb bv|

17) Gi msiÿY I cvV AvgviB `vwqZ¡|

18) AZtci Avwg hLb Zv cvV Kwi, ZLb Avcwb †mB cv‡Vi AbymiY Kiyb|

19) Gici wek` eY©bv AvgviB `vwqZ¡|

20) KLbI bv, eis †Zvgiv cvw_©e Rxeb‡K fvjevm

21) Ges ciKvj‡K D‡cÿv Ki|

22) †mw`b A‡bK gyLgÛj D¾¡j n‡e|

23) Zviv Zvi cvjbKZ©vi w`‡K ZvwK‡q _vK‡e|

24) Avi A‡bK gyLgÛj †mw`b D`vm n‡q co‡e|

25) Zviv aviYv Ki‡e †h, Zv‡`i mv‡_ †Kvgi-fv½v AvPiY Kiv n‡e|

26) KLbI bv, hLb cÖvY KôvMZ n‡e|

27) Ges ejv n‡e, †K Svo‡e

28) Ges †m g‡b Ki‡e †h, we`v‡qi ÿY G‡m †M‡Q|

29) Ges †MvQv †MvQvi mv‡_ RwoZ n‡q hv‡e|

30) †mw`b, Avcbvi cvjbKZ©vi wbKU mewKQy bxZ n‡e|

31) †m wek¦vm K‡iwb Ges bvgvh c‡owb;

32) cišÍ wg_¨v‡ivc K‡i‡Q I c„ô cÖ`k©b K‡i‡Q|

33) AZtci †m `¤¢f‡i cwievi-cwiR‡bi wbKU wd‡i wM‡q‡Q|

34) †Zvgvi `y‡fv©‡Mi Dci `y‡fv©M|

35) AZtci †Zvgvi `y‡f©v‡Mi Dci `~‡fv©M|

36) gvbyl wK g‡b K‡i †h, Zv‡K Ggwb †Q‡o †`qv n‡e?

37) †m wK ¯LwjZ exh© wQj bv?

38) AZtci †m wQj i³wcÛ, AZtci Avjøvn& Zv‡K m„wó K‡i‡Qb Ges myweb¨¯Í K‡i‡Qb|

39) AZtci Zv †_‡K m„wó K‡i‡Qb hyMj bi I bvix|

40) ZeyI wK †mB Avjøvn& g„Z‡`i‡K RxweZ Ki‡Z mÿg bb?

(76) Bbmvbt 31

1) gvby‡li Dci Ggb wKQz mgq AwZevwnZ n‡q‡Q hLb †m D‡jøL‡hvM¨ wKQy wQj bv|

2) Avwg gvbyl‡K m„wó K‡iwQ wgkª kyµwe›`y †_‡K-Gfv‡e †h, Zv‡K cixÿv Kie AZtci Zv‡K K‡i w`‡qwQ kªeY I `„wókw³m¤úbœ|

3) Avwg Zv‡K c_ †`wL‡q w`‡qwQ| GLb †m nq K…ZÁ nq, bv nq AK…ZÁ nq|

4) Avwg Awek¦vmx‡`i R‡b¨ cÖ¯Í~Z †i‡LwQ wkKj, †ewo I cÖR¡wjZ AwMœ|

5) wbðqB mrKg©kxjiv cvb Ki‡e Kvdzi wgwkªZ cvbcvÎ|

6) GUv GKUv SiYv, hv †_‡K Avjøvn&i ev›`vMY cvb Ki‡e-Zviv G‡K cÖevwnZ Ki‡e|

7) Zviv gvbœZ c~Y© K‡i Ges †mw`b‡K fq K‡i, †hw`‡bi Awbó n‡e my`~icÖmvix|

8) Zviv Avjøvn&i †cÖ‡g AfveMÖ¯Í, GZxg I e›`x‡K Avnvh© `vb K‡i|

9) Zviv e‡j: †Kej Avjøvn&i mšÍywói R‡b¨ Avgiv †Zvgv‡`i‡K Avnvh© `vb Kwi Ges †Zvgv‡`i Kv‡Q †Kvb cÖwZ`vb I K…ZÁZv Kvgbv Kwi bv|

10) Avgiv Avgv‡`i cvjbKZ©vi Zid †_‡K GK fxwZcÖ` fqsKi w`‡bi fq ivwL|

11) AZtci Avjøvn& Zv‡`i‡K †mw`‡bi Awbó †_‡K iÿv Ki‡eb Ges Zv‡`i‡K w`‡eb mRxeZv I Avb›`|

12) Ges Zv‡`i me‡ii cÖwZ`v‡b Zv‡`i‡K w`‡eb RvbœvZ I †ikgx †cvkvK|

13) Zviv †mLv‡b wmsnvm‡b †njvb w`‡q em‡e| †mLv‡b †i›`ª I ‰kZ¨ Abyfe Ki‡e bv|

14) Zvi e„ÿQvqv Zv‡`i Dci Suy‡K _vK‡e Ges Zvi djmg~n Zv‡`i AvqËvaxb ivLv n‡e|

15) Zv‡`i‡K cwi‡ekb Kiv n‡e iƒcvi cv‡Î Ges ùwU‡Ki gZ cvbcv‡Î|

16) iƒcvjx ùwUK cv‡Î-cwi‡ekbKvixiv Zv cwigvc K‡i c~Y© Ki‡e|

17) Zv‡`i‡K †mLv‡b cvb Kiv‡bv n‡e ÔhvbRvexjÕ wgwkªZ cvbcvÎ|

18) GUv Rv›¥vZw¯’Z Ômvjmvexj Õ bvgK GKwU SiYv|

19) Zv‡`i Kv‡Q †Nviv‡div Ki‡e wPi wK‡kviMY| Avcwb Zv‡`i‡K †`‡L g‡b Ki‡eb †hb wewÿß gwb-gy³v|

20) Avcwb hLb †mLv‡b †`L‡eb, ZLb †bqvgZivwR I wekvj ivR¨ †`L‡Z cv‡eb|

21) Zv‡`i AveiY n‡e wPKb meyR †ikg I †gvUv meyR †ikg Ges Zv‡`i‡K cwiavb Kiv‡bv n‡e †iŠc¨ wbwg©Z KsKY Ges Zv‡`i cvjbKZ©v Zv‡`i‡K cvb Kiv‡eb Ôkivevb-ZnyivÕ|

22) GUv †Zvgv‡`i cÖwZ`vb| †Zvgv‡`i cÖ‡Póv ¯^xK…wZ jvf K‡i‡Q|

23) Avwg Avcbvi cÖwZ ch©vqµ‡g †KviAvb bvwhj K‡iwQ|

24) AZGe, Avcwb Avcbvi cvjbKZ©vi Av‡`‡ki R‡b¨ ‰ah© mnKv‡i A‡cÿv Kiyb Ges I‡`i ga¨Kvi †Kvb cvwcô Kv‡d‡ii AvbyMZ¨ Ki‡eb bv|

25) Ges mKvj-mÜ¨vq Avcb cvjbKZ©vi bvg m¥iY Kiyb|

26) ivwÎi wKQz As‡k Zuvi D‡Ï‡k wmR`v Kiyb Ges ivwÎi `xN© mgq Zuvi cweÎZv eY©bv Kiyb|

27) wbðq Giv cvw_©e Rxeb‡K fvjev‡m Ges GK KwVb w`em‡K cðv‡Z †d‡j iv‡L|

28) Avwg Zv‡`i‡K m„wó K‡iwQ Ges gReyZ K‡iwQ Zv‡`i MVb| Avwg hLb B”Qv Kie, ZLb Zv‡`i cwie‡Z© Zv‡`i Abyiƒc †jvK Avbe|

29) GUv Dc‡`k, AZGe hvi B”Qv nq †m Zvi cvjbKZ©vi c_ Aej¤¦b KiyK|

30) Avjøvn&i AwfcÖvq e¨wZ‡i‡K †Zvgiv Ab¨ †Kvb AwfcÖvq †cvlY Ki‡e bv| Avjøvn& me©Á cÖÁvgq|

(77) gyimvjvZt 50

1) Kj¨v‡Yi R‡b¨ †cÖwiZ evqyi kc_,

2) m‡Rv‡i cÖevwnZ SwUKvi kc_,

3) †gNwe¯Í„ZKvix evqyi kc_

4) †gNcyÄ weZiYKvix evqyi kc_ Ges

5) Inx wb‡q AeZiYKvix †d‡ikZvM‡Yi kc_-

6) Ihi-AvcwËi AeKvk bv ivLvi R‡b¨ A_ev mZK© Kivi R‡b¨|

7) wbðqB †Zvgv‡`i‡K cÖ`Ë Iqv`v ev¯ÍevwqZ n‡e|

8) AZtci hLb bÿÎmgyn wbe©vwcZ n‡e,

9) hLb AvKvk wQ`ªhy³ n‡e,

10) hLb ce©Zgvjv‡K Dwo‡q †`qv n‡e Ges

11) hLb im~jM‡Yi GKwÎZ nIqvi mgq wbiƒwcZ n‡e,

12) Gme welq †Kvb w`e‡mi R‡b¨ ¯’wMZ ivLv n‡q‡Q?

13) wePvi w`e‡mi Rb¨|

14) Avcwb Rv‡bb wePvi w`em wK?

15) †mw`b wg_¨v‡ivcKvix‡`i `y‡f©vM n‡e|

16) Avwg wK c~e©eZ©x‡`i‡K aŸsm Kwiwb?

17) AZtci Zv‡`i cðv‡Z †cÖiY Kie cieZ©x‡`i‡K|

18) Acivax‡`i mv‡_ Avwg GiƒcB K‡i _vwK|

19) †mw`b wg_¨v‡ivcKvix‡`i `y‡f©vM n‡e|

20) Avwg wK †Zvgv‡`i‡K Zz”Q cvwb †_‡K m„wó Kwiwb?

21) AZtci Avwg Zv †i‡LwQ GK msiwÿZ Avav‡i,

22) GK wbw`©óKvj ch©šÍ,

23) AZtci Avwg cwiwgZ AvKv‡i m„wó K‡iwQ, Avwg KZ mÿg mªóv?

24) †mw`b wg_¨v‡ivcKvix‡`i `y‡fv©M n‡e|

25) Avwg wK c„w_ex‡K m„wó Kwiwb aviYKvwiYxiƒ‡c,

26) RxweZ I g„Z‡`i‡K?

27) Avwg Zv‡Z ¯’vcb K‡iwQ gReyZ myD”P ce©Zgvjv Ges cvb Kwi‡qwQ †Zvgv‡`i‡K Z…ò¨v wbeviYKvix my‡cq cvwb|

28) †mw`b wg_¨v‡ivcKvix‡`i `y‡f©vM n‡e|

29) Pj †Zvgiv ZviB w`‡K, hv‡K †Zvgiv wg_¨v ej‡Z|

30) Pj †Zvgiv wZb KzÛjxwewkó Qvqvi w`‡K,

31) †h Qvqv mywbweo bq Ges AwMœi DËvc †_‡K iÿv K‡i bv|

32) GUv AÆvwjKv m`„k e„nr ùzwjsM wb‡ÿc Ki‡e|

33) †hb †m cxZeY© Dóª‡kªYx|

34) †mw`b wg_¨v‡ivcKvix‡`i `y‡fv©M n‡e|

35) GUv Ggb w`b, †hw`b †KD K_v ej‡e bv|

36) Ges KvD‡K ZIev Kivi AbygwZ †`qv n‡e bv|

37) †mw`b wg_¨v‡ivcKvix‡`i `y‡f©vM n‡e|

38) GUv wePvi w`em, Avwg †Zvgv‡`i‡K Ges †Zvgv‡`i c~e©eZ©x‡`i‡K GKwÎZ K‡iwQ|

39) AZGe, †Zvgv‡`i †Kvb Ac‡KŠkj _vK‡j Zv cÖ‡qvM Ki Avgvi Kv‡Q|

40) †mw`b wg_¨v‡ivcKvix‡`i `y‡f©vM n‡e|

41) wbðq †Lv`vfxiyiv _vK‡e Qvqvq Ges cÖmªeYmg~‡n-

42) Ges Zv‡`i evwÂZ dj-g~‡ji g‡a¨|

43) ejv n‡e: †Zvgiv hv Ki‡Z Zvi wewbg‡q Z…wßi mv‡_ cvbvnvi Ki|

44) Gfv‡eB Avwg mrKg©kxj‡`i‡K cyi¯‹…Z K‡i _vwK|

45) †mw`b wg_¨v‡ivcKvix‡`i `y‡f©vM n‡e|

46) Kv‡diMY, †Zvgiv wKQyw`b †L‡q bvI Ges †fvM K‡i bvI| †Zvgiv †Zv Acivax|

47) †mw`b wg_¨v‡ivcKvix‡`i `y‡f©vM n‡e|

48) hLb Zv‡`i‡K ejv nq, bZ nI, ZLb Zviv bZ nq bv|

49) †mw`b wg_¨v‡ivcKvix‡`i `y‡f©vM n‡e|

50) GLb †Kvb K_vq Zviv Gici wek¦vm ¯’vcb Ki‡e?

(78) bvevt 40

1) Zviv ci¯c‡i wK wel‡q wRÁvmvev` Ki‡Q?

2) gnv msev` m¤ú‡K©,

3) †h m¤ú‡K© Zviv gZv‰bK¨ K‡i|

4) bv, mËi¡iB Zviv Rvb‡Z cvi‡e,

5) AZtci bv, mZ¡i Zviv Rvb‡Z cvi‡e|

6) Avwg wK Kwiwb f~wg‡K weQvbv

7) Ges ce©Zgvjv‡K †c‡iK?

8) Avwg †Zvgv‡`i‡K †Rvov †Rvov m„wó K‡iwQ,

9) †Zvgv‡`i wb`ªv‡K K‡iwQ K¬vwšÍ `~iKvix,

10) ivwÎ‡K K‡iwQ AveiY|

11) w`b‡K K‡iwQ RxweKv AR©‡bi mgq,

12) wbg©vb K‡iwQ †Zvgv‡`i gv_vi Dci gReyZ mß-AvKvk|

13) Ges GKwU D¾¡j cÖ`xc m„wó K‡iwQ|

14) Avwg Rjai †gNgvjv †_‡K cÖPzi e„wócvZ Kwi,

15) hv‡Z ZÏ¦viv Drcbœ Kwi km¨, Dw™¢`|

16) I cvZvNb D`¨vb|

17) wbðq wePvi w`em wbav©wiZ i‡q‡Q|

18) †hw`b wksMvq duyK †`qv n‡e, ZLb †Zvgiv `‡j `‡j mgvMZ n‡e|

19) AvKvk we`xY© n‡q; Zv‡Z eny `iRv m„wó n‡e|

20) Ges ce©Zgvjv PvwjZ n‡q gixwPKv n‡q hv‡e|

21) wbðq Rvnvbœvg cÖZxÿvq _vK‡e,

22) mxgvjsNbKvix‡`i Avkªq¯’jiƒ‡c|

23) Zviv Z_vq kZvãxi ci kZvãx Ae¯’vb Ki‡e|

24) Z_vq Zviv †Kvb kxZj Ges cvbxq Av¯^v`b Ki‡e bv;

25) wKšÍ~ dzUšÍ cvwb I c~uR cv‡e|

26) cwic~Y© cªwZdj wn‡m‡e|

27) wbðq Zviv wnmve-wbKvk Avkv KiZ bv|

28) Ges Avgvi AvqvZmg~‡n cy‡ivcywi wg_¨v‡ivc KiZ|

29) Avwg mewKQzB wjwce× K‡i msiwÿZ K‡iwQ|

30) AZGe, †Zvgiv Av¯^v`b Ki, Avwg †Kej †Zvgv‡`i kvw¯ÍB e„w× Kie|

31) ci‡nhMvi‡`i R‡b¨ i‡q‡Q mvdj¨|

32) D`¨vb, Av½yi,

33) mgeq¯‹v, c~Y©‡hŠebv ZiyYx|

34) Ges c~Y© cvbcvÎ|

35) Zviv Z_vq Amvi I wg_¨v evK¨ kyb‡e bv|

36) GUv Avcbvi cvjbKZ©vi Zid †_‡K h‡_vwPZ `vb,

37) whwb b‡fvgÛj, f~gÛj I GZ`yf‡qi ga¨eZ©x mewKQyi cvjbKZ©v, `qvgq, †KD Zuvi mv‡_ K_vi AwaKvix n‡e bv|

38) †hw`b iƒn& I †d‡ikZvMY mvwie×fv‡e `uvov‡e| `qvgq Avjøvn& hv‡K AbygwZ w`‡eb, †m e¨wZZ †KD K_v ej‡Z cvi‡e bv Ges †m mZ¨K_v ej‡e|

39) GB w`em mZ¨| AZtci hvi B”Qv, †m Zvi cvjbKZ©vi Kv‡Q wVKvbv ‰Zix KiyK|

40) Avwg †Zvgv‡`i‡K Avmbœ kvw¯Í m¤ú‡K© mZK© Kijvg, †hw`b gvbyl cÖ‡Z¨ÿ Ki‡e hv †m mvg‡b †cÖiY K‡i‡Q Ges Kv‡di ej‡e: nvq, Avd‡mvm-Avwg hw` gvwU n‡q †hZvg|

(79) bvwhqvZt 46

1) kc_ †mB †d‡ikZvM‡Yi, hviv Wye w`‡q AvZœvDrcvUb K‡i,

2) kc_ Zv‡`i, hviv AvZœvi euvab Ly‡j †`q g„`yfv‡e;

3) kc_ Zv‡`i, hviv mšÍiY K‡i `ªyZMwZ‡Z,

4) kc_ Zv‡`i, hviv `ªyZMwZ‡Z AMÖmi nq Ges

5) kc_ Zv‡`i, hviv mKj Kg©wbe©vn K‡i-‡KqvgZ Aek¨B n‡e|

6) †hw`b cÖKw¤úZ Ki‡e cÖKw¤úZKvix,

7) AZtci cðv‡Z Avm‡e cðv`Mvgx;

8) †mw`b A‡bK nƒ`q fxZ-wenej n‡e|

9) Zv‡`i `„wó bZ n‡e|

10) Zviv e‡j: Avgiv wK Dj‡Uv cv‡q cÖZ¨vewZ©Z neB-

11) MwjZ Aw¯’ n‡q hvIqvi ciI?

12) Z‡e †Zv G cÖZ¨veZ©b me©bvkv n‡e!

13) AZGe, GUv †Zv †Kej GK gnv-bv`,

14) ZLbB Zviv gq`v‡b Avwef©~Z n‡e|

15) g~mvi e„ËvšÍ Avcbvi Kv‡Q †cuŠ‡Q‡Q wK?

16) hLb Zvi cvjbKZ©v Zv‡K cweÎ Zzqv Dc¨Kvq Avnevb K‡iwQ‡jb,

17) †divD‡bi Kv‡Q hvI, wbðq †m mxgvjsNb K‡i‡Q|

18) AZtci ej: †Zvgvi cweÎ nIqvi AvMÖn Av‡Q wK?

19) Avwg †Zvgv‡K †Zvgvi cvjbKZ©vi w`‡K c_ †`Lve, hv‡Z Zzwg Zv‡K fq Ki|

20) AZtci †m Zv‡K gnv-wb`k©b †`Lvj|

21) wKšÍ~ †m wg_¨v‡ivc Kij Ges Agvb¨ Kij|

22) AZtci †m cÖwZKvi †Póvq cÖ¯’vb Kij|

23) †m mKj‡K mg‡eZ Kij Ges m‡Rv‡i Avnevb Kij,

24) Ges ejj: AvwgB †Zvgv‡`i †miv cvjbKZ©v|

25) AZtci Avjøvn& Zv‡K ciKv‡ji I BnKv‡ji kvw¯Í w`‡jb|

26) †h fq K‡i Zvi R‡b¨ Aek¨B G‡Z wkÿv i‡q‡Q|

27) †Zvgv‡`i m„wó AwaK KwVb bv AvKv‡ki, hv wZwb wbg©vY K‡i‡Qb?

28) wZwb G‡K D”P K‡i‡Qb I myweb¨¯Í K‡i‡Qb|

29) wZwb Gi ivwÎ‡K K‡i‡Qb AÜKviv”Qbœ Ges Gi m~‡h©v‡jvK cÖKvk K‡i‡Qb|

30) c„w_ex‡K Gi c‡i we¯Í„Z K‡i‡Qb|

31) wZwb Gi ga¨ †_‡K Gi cvwb I Nvg wbM©Z K‡i‡Qb,

32) ce©Z‡K wZwb `„pfv‡e cÖwZwôZ K‡i‡Qb,

33) †Zvgv‡`i I †Zvgv‡`i PZz¯c` RšÍ~‡`i DcKviv‡_©|

34) AZtci hLb gnvmsKU G‡m hv‡e|

35) A_©vr †hw`b gvbyl Zvi K…ZKg© m¥iY Ki‡e

36) Ges `k©K‡`i R‡b¨ Rvnvbœvg cÖKvk Kiv n‡e,

37) ZLb †h e¨w³ mxgvjsNb K‡i‡Q;

38) Ges cvw_©e Rxeb‡K AMÖvwaKvi w`‡q‡Q,

39) Zvi wVKvbv n‡e Rvnvbœvg|

40) cÿvšÍ‡i †h e¨w³ Zvi cvjbKZ©vi mvg‡b `Ûvqgvb nIqv‡K fq K‡i‡Q Ges †Lqvj-Lykx †_‡K wb‡R‡K wbe„Ë †i‡L‡Q,

41) Zvi wVKvbv n‡e RvbœvZ|

42) Zviv Avcbv‡K wRÁvmv K‡i, †KqvgZ KLb n‡e?

43) Gi eY©bvi mv‡_ Avcbvi wK m¤úK© ?

44) Gi Pig Ávb Avcbvi cvjbKZ©vi Kv‡Q|

45) †h G‡K fq K‡i, Avcwb †Zv †Kej Zv‡KB mZK© Ki‡eb|

(80) Avevmvt 42

1) wZwb åƒKzwÂZ Ki‡jb Ges gyL wdwi‡q wb‡jb|
2) KviY, Zuvi Kv‡Q GK AÜ AvMgb Kij|
3) Avcwb wK Rv‡bb, †m nq‡Zv cwiky× nZ,
4) A_ev Dc‡`k MÖnY Ki‡Zv Ges Dc‡`k Zvi DcKvi nZ|
5) cišÍ~ †h †ec‡ivqv,
6) Avcwb Zvi wPšÍvq gkMyj|
7) †m ky× bv n‡j Avcbvi †Kvb †`vl †bB|
8) †h Avcbvi Kv‡Q †`Š‡o Avm‡jv
9) GgZve¯’vq †h, †m fq K‡i,
10) Avcwb Zv‡K AeÁv Ki‡jb|
11) KLbI Giƒc Ki‡eb bv, GUv Dc‡`kevbx|
12) AZGe, †h B”Qv Ki‡e, †m G‡K MÖnY Ki‡e|
13) GUv wjwLZ Av‡Q m¤§vwbZ,
14) D”P cweÎ cÎmg~‡n,
15) wjwcKv‡ii n‡¯Í,
16) hviv gnr, c~Z PwiÎ|
17) gvbyl aŸsm †nvK, †m KZ AK…ZÁ!
18) wZwb Zv‡K wK e¯Í~ †_‡K m„wó K‡i‡Qb?
19) kyµ †_‡K Zv‡K m„wó K‡i‡Qb, AZtci Zv‡K mycwiwgZ K‡i‡Qb|
20) AZtci Zvi c_ mnR K‡i‡Qb,
21) AZtci Zvi g„Zz¨ NUvb I Kei¯’ K‡ib Zv‡K|
22) Gici hLb B”Qv Ki‡eb ZLb Zv‡K cybiy¾xweZ Ki‡eb|
23) †m KLbI K…ZÁ nqwb, wZwb Zv‡K hv Av‡`k K‡i‡Qb, †m Zv c~Y© K‡iwb|
24) gvbyl Zvi Lv‡`¨i cÖwZ jÿ¨ KiyK,
25) Avwg Avðh© Dcv‡q cvwb el©Y K‡iwQ,
26) Gici Avwg f~wg‡K we`xY© K‡iwQ,
27) AZtci Zv‡Z Drcbœ K‡iwQ km¨,
28) Av½yi, kvK-mwâ,
29) hqZzb, LR©~i,
30) Nb D`¨vb,
31) dj Ges Nvm
32) †Zvgv‡`iI †Zvgv‡`i PZz¯c` RšÍ~‡`i DcvKviv‡_©|
33) AZtci †hw`b KY©we`viK bv` Avm‡e,

34) †mw`b cjvqb Ki‡e gvbyl Zvi åvZvi KvQ †_‡K,
35) Zvi gvZv, Zvi wcZv,
36) Zvi cZœx I Zvi mšÍvb‡`i KvQ †_‡K|
37) †mw`b cÖ‡Z¨‡KiB wb‡Ri GK wPšÍv _vK‡e, hv Zv‡K e¨wZe¨¯Í K‡i ivL‡e|
38) A‡bK gyLgÛj †mw`b n‡e D¾¡j,
39) mnvm¨ I cÖdzjø|
40) Ges A‡bK gyLgÛj †mw`b n‡e aywj a~mwiZ|
41) Zv‡`i‡K Kvwjgv Av"Qbœ K‡i ivL‡e|
42) ZvivB Kv‡di cvwc‡ôi `j|

(81) ZvKwfit 29

1) hLb m~h© Av‡jvnxb n‡q hv‡e,
2) hLb bÿÎ gwjb n‡q hv‡e,
3) hLb ce©Zgvjv AcmvwiZ n‡e,
4) hLb `k gv‡mi Mf©eZx Dóªxmg~n D‡cwÿZ n‡e;
5) hLb eb¨ ckyiv GKwÎZ n‡q hv‡e,
6) hLb mgy`ª‡K DËvj K‡i †Zvjv n‡e,
7) hLb AvZœvmg~n‡K hyMj Kiv n‡e,
8) hLb RxešÍ †cÖvw_Z Kb¨v‡K wR‡Ám Kiv n‡e,
9) wK Aciv‡a Zv‡K nZ¨ Kiv nj?
10) hLb Avgjbvgv †Lvjv n‡e,
11) hLb AvKv‡ki AveiY AcmvwiZ n‡e,
12) hLb Rvnvbœv‡gi AwMœ cÖR¡wjZ Kiv n‡e
13) Ges hLb Rv›¥vZ mwbœKUeZ©x n‡e,
14) ZLb cª‡Z¨‡KB †R‡b wb‡e †m wK Dcw¯'Z K‡i‡Q|
15) Avwg kc_ Kwi †hme bÿÎMy‡jv cðv‡Z m‡i hvq|
16) Pjgvb nq I A`„k¨ nq,
17) kc_ wbkvemvb I
18) cÖfvZ AvMgb Kv‡ji,
19) wbðq †KviAvb m¤§vwbZ im~‡ji AvbxZ evYx,
20) whwb kw³kvjx, Avi‡ki gvwj‡Ki wbKU gh©v`vkvjx,
21) mevi gvb¨ei, †mLvbKvi wek¦vmfvRb|
22) Ges †Zvgv‡`i mv_x cvMj bb|
23) wZwb †mB †d‡ikZv‡K cÖKvk¨ w`M‡šÍ †`‡L‡Qb|
24) wZwb A`„k¨ welq ej‡Z K…cbZv K‡ib bv|
25) GUv weZvwoZ kqZv‡bi Dw³ bq|

26) AZGe, †Zvgiv †Kv_vq hv”Q?

27) GUv †Zv †Kej wek¦vevmx‡`i R‡b¨ Dc‡`k,

28) Zvi R‡b¨, †h †Zvgv‡`i g‡a¨ †mvRv Pj‡Z Pvq|

29) †Zvgiv Avjøvn& iveŸyj Avjvgx‡bi AwfcÖv‡qi evB‡i Ab¨ wKQyB B”Qv Ki‡Z cvi bv|

(82) BbwdZvit 19

1) hLb AvKvk we`xY© n‡e,

2) hLb bÿÎmg~n S‡i co‡e,

3) hLb mgy`ª‡K DËvj K‡i †Zvjv n‡e,

4) Ges hLb Keimg~n D‡¤§vwPZ n‡e,

5) ZLb cÖ‡Z¨K †R‡b wb‡e †m wK A‡MÖ †cªiY K‡i‡Q Ges wK cðv‡Z †Q‡o G‡m‡Q|

6) †n gvbyl, wK‡m †Zvgv‡K †Zvgvi gnvgwng cvjbKZ©v m¤ú‡K© weåvšÍ Kij?

7) whwb †Zvgv‡K m„wó K‡i‡Qb, AZtci †Zvgv‡K myweb¨¯Í K‡i‡Qb Ges mylg K‡i‡Qb|

8) whwb †Zvgv‡K Zuvi B”QvgZ AvK…wZ‡Z MVb K‡i‡Qb|

9) KLbI weåvšÍ n‡qv bv; eis †Zvgiv `vb-cÖwZ`vb‡K wg_¨v g‡b Ki|

10) Aek¨B †Zvgv‡`i Dci ZË¡veavqK wbhy³ Av‡Q|

11) m¤§vwbZ Avgj †jLKe„›`|

12) Zviv Rv‡b hv †Zvgiv Ki|

13) mrKg©kxjMY _vK‡e Rvbœv‡Z|

14) Ges `y®Kg©xiv _vK‡e Rvnvbœv‡g;

15) Zviv wePvi w`e‡m Z_vq cª‡ek Ki‡e|

16) Zviv †mLvb †_‡K c„_K n‡e bv|

17) Avcwb Rv‡bb, wePvi w`em wK?

18) AZtci Avcwb Rv‡bb, wePvi w`em wK?

19) †hw`b †KD KviI †Kvb DcKvi Ki‡Z cvi‡e bv Ges †mw`b me KZ…©Z¡ n‡e Avjøvn&i|

(83) gyZvdwddxbt 36

1) hviv gv‡c Kg K‡i, Zv‡`i R‡b¨ `y‡f©vM,

2) hviv †jv‡Ki KvQ †_‡K hLb †g‡c †bq, ZLb c~Y© gvÎvq †bq

3) Ges hLb †jvK‡`i‡K †g‡c †`q wKsev IRb K‡i †`q, ZLb Kg K‡i †`q|

4) Zviv wK wPšÍv K‡i bv †h, Zviv cybiywÌZ n‡e|

5) †mB gnvw`e‡m,

6) †hw`b gvbyl `uvov‡e wek¦ cvjbKZ©vi mvg‡b|

7) GUv wKQy‡ZB DwPZ bq, wbðq cvcvPvix‡`i Avgjbvgv wm¾x‡b Av‡Q|

8) Avcwb Rv‡bb, wm¾xb wK?

9) GUv wjwce× LvZv|

10) †mw`b `y‡f©vM wg_¨v‡ivcKvix‡`i,

11) hviv cÖwZdj w`em‡K wg_¨v‡ivc K‡i|

12) cÖ‡Z¨K mxgvjsNbKvix cvwcôB †Kej G‡K wg_¨v‡ivc K‡i|

13) Zvi Kv‡Q Avgvi AvqvZmg~n cvV Kiv n‡j †m e‡j: cyivKv‡ji DcK_v|

14) KLbI bv, eis Zviv hv K‡i, ZvB Zv‡`i nƒ`q gwiPv awi‡q w`‡q‡Q|

15) KLbI bv, Zviv †mw`b Zv‡`i cvjbKZ©vi †_‡K c`©vi AšÍiv‡j _vK‡e|

16) AZtci Zviv Rvnvbœv‡g cÖ‡ek Ki‡e|

17) Gici ejv n‡e: G‡KB †Zv †Zvgiv wg_¨v‡ivc Ki‡Z|

18) KLbI bv, wbðq mr‡jvK‡`i Avgjbvgv Av‡Q Bwjøq¨x‡b|

19) Avcwb Rv‡bb Bwjøq¨xb wK?

20) GUv wjwce× LvZv|

21) Avjøvn&i ‰bKU¨cÖvß †d‡ikZvMY G‡K cÖZ¨ÿ K‡i|

22) wbðq mr†jvKMY _vK‡e cig Aviv‡g,

23) wmsnvm‡b e‡m Ae‡jvKb Ki‡e|

24) Avcwb Zv‡`i gyLgÛ‡j ¯^v”Q‡›`¨i mRxeZv †`L‡Z cv‡eb|

25) Zv‡`i‡K †gvni Kiv weky× cvbxq cvb Kiv‡bv n‡e|

26) Zvi †gvni n‡e K¯Í~ix| G wel‡q cÖwZ‡hvMx‡`i cÖwZ‡hvwMZv Kiv DwPZ|

27) Zvi wgkªY n‡e Zmbx‡gi cvwb|

28) GUv GKUv SiYv, hvi cvwb cvb Ki‡e ˆbKU¨kxjMY|

29) hviv Acivax, Zviv wek¦vmx‡`i‡K Dcnvm KiZ|

30) Ges Zviv hLb Zv‡`i KvQ w`‡q Mgb KiZ ZLb ci¯c‡i †PvL wU‡c Bkviv KiZ|

31) Zviv hLb Zv‡`i cwievi-cwiR‡bi Kv‡Q wdiZ, ZLbI nvmvnvwm K‡i wdiZ|

32) Avi hLb Zviv wek¦vmx‡`i‡K †`LZ, ZLb ejZ: wbðq Giv weåvšÍ|

33) A_P Zviv wek¦vmx‡`i ZË¡veavqKiƒ‡c †cÖwiZ nqwb|

34) AvR hviv wek¦vmx, Zviv Kv‡di‡`i‡K Dcnvm Ki‡Q|

35) wmsnvm‡b e‡m, Zv‡`i‡K Ae‡jvKb Ki‡Q,

36) Kv‡diiv hv KiZ, Zvi cÖwZdj †c‡q‡Q †Zv?

(84) BbwkKvKt 25

1) hLb AvKvk we`xY© n‡e,

2) I Zvi cvjbKZ©vi Av‡`k cvjb Ki‡e Ges AvKvk GiB Dchy³

3) Ges hLb c„w_ex‡K m¤úÖmvwiZ Kiv n‡e|

4) Ges c„w_ex Zvi Mf©w¯’Z mewKQy evB‡i wb‡ÿc Ki‡e I kyb¨Mf© n‡q hv‡e|

5) Ges Zvi cvjbKZ©vi Av‡`k cvjb Ki‡e Ges c„w_ex GiB Dchy³|

6) †n gvbyl, †Zvgv‡K †Zvgiv cvjbKZ©v ch©šÍ †cuŠQ‡Z Kó ¯^xKvi Ki‡Z n‡e, AZtci Zvi mvÿvr NU‡e|

7) hv‡K Zvi Avgjbvgv Wvb nv‡Z †`qv n‡e

8) Zvi wnmve-wbKvk mn‡R n‡q hv‡e

9) Ges †m Zvi cwievi-cwiR‡bi Kv‡Q nƒówP‡Ë wd‡i hv‡e

10) Ges hv‡K Zvi Avgjbvgv wc‡Vi cðvwÏK †_‡K †`qv, n‡e,

11) †m g„Zz¨‡K Avnevb Ki‡e,

12) Ges Rvnvbœv‡g cª‡ek Ki‡e|

13) †m Zvi cwievi-cwiR‡bi g‡a¨ Avbw›`Z wQj|

14) †m g‡b KiZ †h, †m KLbI wd‡i hv‡e bv|

15) †Kb hv‡e bv, Zvi cvjbKZ©v †Zv Zv‡K †`L‡Zb|

16) Avwg kc_ Kwi mÜ¨vKvjxb jvj Avfvi

17) Ges ivwÎi, Ges Zv‡Z hvi mgv‡ek N‡U

18) Ges P‡›`ªi, hLb Zv c~Y©iƒc jvf K‡i,

19) wbðq †Zvgiv GK wmuwo †_‡K Av‡iK wmuwo‡Z Av‡ivnY Ki‡e|

20) AZGe, Zv‡`i wK nj †h, Zviv Cgvb Av‡b bv?

21) hLb Zv‡`i Kv‡Q †KviAvb cvV Kiv nq, ZLb †mR`v K‡i bv|

22) eis Kv‡diiv Gi cÖwZ wg_¨v‡ivc K‡i|

23) Zviv hv msiÿY K‡i, Avjøvn& Zv Rv‡bb|

24) AZGe, Zv‡`i‡K hš¿Yv`vqK kvw¯Íi mymsev` w`b|

25) wKšÍ~ hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i I mrKg© K‡i, Zv‡`i Rb¨ i‡q‡Q AdzišÍ cyi¯‹vi|

(85) eyiæRt 22

1) kc_ MÖn-bÿÎ †kvwfZ AvKv‡ki,

2) Ges cÖwZkÖyZ w`e‡mi,

3) Ges †mB w`e‡mi, †h Dcw¯’Z nq I hv‡Z Dcw¯’Z nq

4) Awfkß n‡q‡Q MZ© Iqvjviv A_©vr,

5) A‡bK BÜ‡bi AwMœms‡hvMKvixiv;

6) hLb Zviv Zvi wKbvivq e‡mwQj|

7) Ges Zviv wek¦vmx‡`i mv‡_ hv K‡iwQj, Zv wbixÿY KiwQj|

8) Zviv Zv‡`i‡K kvw¯Í w`‡qwQj kyay G Kvi‡Y †h, Zviv cÖkswmZ, civµvšÍ Avjøvn&i cÖwZ wek¦vm ¯’vcb K‡iwQj,

9) whwb b‡fvgÛj I f~gÛ‡ji ÿgZvi gvwjK, Avjøvn&i mvg‡b i‡q‡Q mewKQy|

10) hviv gywgb cyiyl I bvix‡K wbcxob K‡i‡Q, AZtci ZIev K‡iwb, Zv‡`i R‡b¨ Av‡Q Rvnvbœv‡gi kvw¯Í, Avi Av‡Q `nb hš¿Yv,

11) hviv Cgvb Av‡b I mrKg© K‡i Zv‡`i R‡b¨ Av‡Q RvbœvZ, hvi Zj‡`‡k cÖevwnZ nq wbS©wiYxmg~n| GUvB gnvmvdj¨|

12) wbðq †Zvgvi cvjbKZ©vi cvKovI AZ¨šÍ KwVb|

13) wZwbB cÖ_gevi Aw¯ÍZ¡ `vb K‡ib Ges cybivq RxweZ K‡ib|

14) wZwb ÿgvkxj, †cÖggq;

15) gnvb Avi‡ki AwaKvix|

16) wZwb hv Pvb, ZvB K‡ib|

17) Avcbvi Kv‡Q ‰mb¨evwnbxi BwZe„Ë †cuŠ‡Q‡Q wK?

18) †divD‡bi Ges mvgy‡`i?

19) eis hviv Kv‡di, Zviv wg_¨v‡iv‡c iZ Av‡Q|

20) Avjøvn& Zv‡`i‡K PZzw`©K †_‡K cwi‡eób K‡i †i‡L‡Qb|

21) eis GUv gnvb †KviAvb,

22) jI‡n gvndz‡h wjwce×|

(86) ZvwiKt 17

1) kc_ AvKv‡ki Ges ivwÎ‡Z AvMgbKvixi|

2) Avcwb Rv‡bb, †h ivwÎ‡Z Av‡m †mUv wK?

3) †mUv GK D¾¡j bÿÎ|

4) cÖ‡Z¨‡Ki Dci GKRb ZË¡veavqK i‡q‡Q|

5) AZGe, gvby‡li †`Lv DwPZ wK e¯Í~ †_‡K †m m„wRZ n‡q‡Q|

6) †m m„wRZ n‡q‡Q m‡e‡M ¯LwjZ cvwb †_‡K|

7) GUv wbM©Z nq †giy`Û I eÿcvR‡ii ga¨ †_‡K|

8) wbðq wZwb Zv‡K wdwi‡q wb‡Z mÿg|

9) †hw`b †Mvcb welqvw` cixwÿZ n‡e,

10) †mw`b Zvi †Kvb kw³ _vK‡e bv Ges mvnvh¨KvixI _vK‡e bv|

11) kc_ Pµkxj AvKv‡ki

12) Ges we`vibkxj c„w_exi

13) wbðq †KviAvb mZ¨-wg_¨vi dqmvjv|

14) Ges GUv Dcnvm bq|

15) Zviv fxlY PµvšÍ K‡i,

16) Avi AvwgI †KŠkj Kwi|

17) AZGe, Kv‡di‡`i‡K AeKvk w`b, Zv‡`i‡K AeKvk w`b-wKQy w`‡bi R‡b¨|

(87) AvÕjv t 19

1) Avcwb Avcbvi gnvb cvjbKZ©vi bv‡gi cweÎZv eY©bv Kiyb

2) whwb m„wó K‡i‡Qb I myweb¨¯Í K‡i‡Qb|

3) Ges whwb mycwiwgZ K‡i‡Qb I c_ cÖ`k©b K‡i‡Qb

4) Ges whwb Z…Yvw` Drcbœ K‡i‡Qb,

5) AZtci K‡i‡Qb Zv‡K Kvj AveR©bv|

6) Avwg Avcbv‡K cvV Kiv‡Z _vKe, d‡j Avcwb we¯§„Z n‡eb bv

7) Avjøvn& hv B”Qv K‡ib Zv e¨ZxZ| wbðq wZwb Rv‡bb cÖKvk¨ I †Mvcb welq|

8) Avwg Avcbvi R‡b¨ mnR kixqZ mnRZi K‡i †`‡ev|

9) Dc‡`k djcÖm~ n‡j Dc‡`k `vb Kiyb,

10) †h fq K‡i, †m Dc‡`k MÖnY Ki‡e,

11) Avi †h, nZfvMv, †m Zv D‡cÿv Ki‡e,

12) †m gnv-AwMœ‡Z cÖ‡ek Ki‡e|

13) AZtci †mLv‡b †m gi‡eI bv, RxweZI _vK‡e bv|

14) wbðq mvdj¨ jvf Ki‡e †m, †h ky× nq

15) Ges Zvi cvjbKZ©vi bvg m¥iY K‡i, AZtci bvgvh Av`vq K‡i|

16) e¯Í~Zt †Zvgiv cvw_©e Rxeb‡K AMÖvwaKvi `vI,

17) A_P ciKv‡ji Rxeb DrK…ó I ¯’vqx|

18) GUv wjwLZ i‡q‡Q c~e©eZx wKZvemg~‡n;

19) Beivnxg I g~mvi wKZvemg~‡n|

(88) Mvwkqvt 26

1) Avcbvi Kv‡Q Av”QbœKvix †Kqvg‡Zi e„Ëvš— †cuŠ‡Q‡Q wK?

2) A‡bK gyLgÛj †mw`b n‡e jvwÂZ,

3) wK¬ó, K¬vš—|

4) Zviv R¡jš— AvMy‡b cwZZ n‡e|

5) Zv‡`i‡K dzUš— bni †_‡K cvb Kiv‡bv n‡e|

6) KšUKc~Y© Svo e¨ZxZ Zv‡`i R‡b¨ †Kvb Lv`¨ †bB|

7) GUv Zv‡`i‡K cyó Ki‡e bv Ges ÿzavqI DcKvi Ki‡e bv|

8) A‡bK gyLgÛj †mw`b n‡e, mRxe,

9) Zv‡`i K‡g©i Kvi‡Y mš—ó|

10) Zviv _vK‡e, myD”P Rvbœv‡Z|

11) Z_vq kyb‡e bv †Kvb Amvi K_vevZ©v|

12) Z_vq _vK‡e cÖevwnZ SiYv|

13) Z_vq _vK‡e DbœZ mymw¾Z Avmb|

14) Ges msiwÿZ cvbcvÎ

15) Ges mvwi mvwi MvwjPv

16) Ges we¯Í„Z weQv‡bv Kv‡c©U|

17) Zviv wK D‡óªi cÖwZ jÿ¨ K‡i bv †h, Zv wKfv‡e m„wó Kiv n‡q‡Q?

18) Ges AvKv‡ki cÖwZ jÿ¨ K‡i bv †h, Zv wKfv‡e D”P Kiv n‡q‡Q?

19) Ges cvnv‡oi w`‡K †h, Zv wKfv‡e ¯’vcb Kiv n‡q‡Q?

20) Ges c„w_exi w`‡K †h, Zv wKfv‡e mgZj weQv‡bv n‡q‡Q?

21) AZGe, Avcwb Dc‡`k w`b, Avcwb †Zv †Kej GKRb Dc‡`k`vZv,

22) Avcwb Zv‡`i kvmK bb,

23) wKšÍ~ †h gyL wdwi‡q †bq I Kv‡di n‡q hvq,

24) Avjøvn& Zv‡K gnv Avhve †`‡eb|

25) wbðq Zv‡`i cÖZ¨veZ©b AvgviB wbKU,

26) AZtci Zv‡`i wnmve-wbKvk AvgviB `vwqZ¡|

(89) dvRit 30

1) kc_ dR‡ii,

2) kc_ `k ivwÎi, kc_ Zvi,

3) hv †Rvo I hv we‡Rvo

4) Ges kc_ ivwÎi hLb Zv MZ n‡Z _v‡K

5) Gi g‡a¨ Av‡Q kc_ Ávbx e¨w³i R‡b¨|

6) Avcwb wK jÿ¨ K‡ibwb, Avcbvi cvjbKZ©v Av` es‡ki Bivg †Mv‡Îi mv‡_ wK AvPiY K‡iwQ‡jb,

7) hv‡`i ‰`wnK MVb ¯Í¤¢ I LyuwUi b¨vq `xN© wQj Ges

8) hv‡`i mgvb kw³ I ejex‡h© mviv we‡k¦i knimg~‡n †Kvb †jvK m„wRZ nqwb

9) Ges mvgy` †Mv‡Îi mv‡_, hviv DcZ¨Kvq cv_i †K‡U M„n wbg©vY K‡iwQj|

10) Ges eny Kxj‡Ki AwacwZ †divD‡bi mv‡_

11) hviv †`‡k mxgvj•Nb K‡iwQj|

12) AZtci †mLv‡b we¯Íi AkvwšÍ m„wó K‡iwQj|

13) AZtci Avcbvi cvjbKZ©v Zv‡`i‡K kvw¯Íi KkvNvZ Ki‡jb|

14) wbðq Avcbvi cvjKZ©v mZK© `„wó iv‡Lb|

15) gvbyl Giƒc †h, hLb Zvi cvjbKZ©v Zv‡K cixÿv K‡ib, AZtci m¤§vb I AbyMÖn `vb K‡ib, ZLb e‡j: Avgvi cvjbKZ©v Avgv‡K m¤§vb `vb K‡i‡Qb|

16) Ges hLb Zv‡K cixÿv K‡ib, AZtci wiwhK msKzwPZ K‡i †`b, ZLb e‡j: Avgvi cvjbKZ©v Avgv‡K †nq K‡i‡Qb|

17) GUv Ag~jK, eis †Zvgiv GZxg‡K m¤§vb Ki bv|

18) Ges wgmKxb‡K Abœ`v‡b ci¯ci‡K DrmvwnZ Ki bv|

19) Ges †Zvgiv g„‡Zi Z¨vR¨ m¤úwË m¤ú~Y©iƒ‡c KzwÿMZ K‡i †dj

20) Ges †Zvgiv ab-m¤ú`‡K cÖvYf‡i fvjevm|

21) GUv AbywPZ| hLb c„w_ex PzY©-wePzY© n‡e

22) Ges Avcbvi cvjbKZ©v I †d‡ikZvMY mvwie×fv‡e Dcw¯’Z n‡eb,

23) Ges †mw`b Rvnvbœvg‡K Avbv n‡e, †mw`b gvbyl m¥iY Ki‡e, wKšÍ~ GB m¥iY Zvi wK Kv‡R Avm‡e?

24) †m ej‡e: nvq, G Rxe‡bi R‡b¨ Avwg hw` wKQz A‡MÖ †cÖiY KiZvg!

25) †mw`b Zvi kvw¯Íi gZ kvw¯Í †KD w`‡e bv|

26) Ges Zvi eÜ‡bi gZ eÜb †KD w`‡e bv|

27) †n cÖkvšÍ gb,

28) Zzwg †Zvgvi cvjbKZ©vi wbKU wd‡i hvI mšÍ~ó I m‡šÍvlfvRb n‡q|

29) AZtci Avgvi ev›`v‡`i AšÍf©y³ n‡q hvI|

30) Ges Avgvi Rvbœv‡Z cÖ‡ek Ki|

(90) evjv`t 20

1) Avwg GB bMixi kc_ Kwi

2) Ges GB bMix‡Z Avcbvi Dci †Kvb cÖwZeÜKZv †bB|

3) kc_ Rb‡Ki I hv Rb¥ †`q|

4) wbðq Avwg gvbyl‡K kªgwbf©iƒ‡c m„wó K‡iwQ|

5) †m wK g‡b K‡i †h, Zvi Dci †KD ÿgZvevb n‡e bv ?

6) †m e‡j: Avwg cÖPzi ab-m¤ú` e¨q K‡iwQ|

7) †m wK g‡b K‡i †h, Zv‡K †KD †`‡Lwb?

8) Avwg wK Zv‡K †`Bwb PÿzØq,

9) wRnev I IôØq ?

10) e¯Í~Zt Avwg Zv‡K `y'wU c_ cÖ`k©b K‡iwQ|

11) AZtci †m a‡g©i NuvwU‡Z cª‡ek K‡iwb|

12) Avcwb Rv‡bb, †m NuvwU wK?

13) Zv n‡”Q `vmgyw³

14) A_ev `ywf©‡ÿi w`‡b Abœ`vb|

15) GZxg AvZ¡xq‡K

16) A_ev aywj-aymwiZ wgmKxb‡K

17) AZtci Zv‡`i AšÍf©y³ nIqv, hviv Cgvb Av‡b Ges ci¯ci‡K Dc‡`k †`q me‡ii I Dc‡`k †`q `qvi|

18) ZvivB †mŠfvM¨kvjx|

19) Avi hviv Avgvi AvqvZmg~n A¯^xKvi K‡i ZvivB nZfvMv|

20) Zviv AwMœcwi‡ewóZ Ae¯’vq e›`x _vK‡e|

(91) kvgmt 15

1) kc_ m~‡h©i I Zvi wKi‡Yi,

2) kc_ P‡›`ªi hLb Zv m~‡h©i cðv‡Z Av‡m,

3) kc_ w`e‡mi hLb †m m~h©‡K cÖLifv‡e cÖKvk K‡i,

4) kc_ ivwÎi hLb †m m~h©‡K Av”Qvw`Z K‡i,

5) kc_ AvKv‡ki Ges whwb Zv wbg©vY K‡i‡Qb, Zuvi|

6) kc_ c„w_exi Ges whwb Zv we¯Í„Z K‡i‡Qb, Zuvi,

7) kc_ cÖv‡Yi Ges whwb Zv myweb¨¯Í K‡i‡Qb, Zuvi,

8) AZtci Zv‡K Zvi AmrKg© I mrK‡g©i Ávb `vb K‡i‡Qb,

9) †h wb‡R‡K ky× K‡i, †mB mdjKvg nq|

10) Ges †h wb‡R‡K KjywlZ K‡i, †m e¨_© g‡bvi_ nq|

11) mvgy` m¤úÖ`vq Aeva¨ZvekZt wg_¨v‡ivc K‡iwQj|

12) hLb Zv‡`i me©vwaK nZfvM¨ e¨w³ Zrci n‡q D‡VwQj|

13) AZtci Avjøvn&i im~j Zv‡`i‡K e‡jwQ‡jb: Avjøvn&i Dóªx I Zv‡K cvwb cvb Kiv‡bvi e¨vcv‡i mZK© _vK|

14) AZtci Iiv Zvi cÖwZ wg_¨v‡ivc K‡iwQj Ges Dwóªxi cv KZ©b K‡iwQj| Zv‡`i cv‡ci Kvi‡Y Zv‡`i cvjbKZ©v Zv‡`i Dci aŸsm bvwhj K‡i GKvKvi K‡i w`‡jb|

15) Avjøvn& Zv'Avjv GB aŸs‡mi †Kvb weiƒc cwiYwZi AvksKv K‡ib bv|

(92) jvqjt 21

1) kc_ ivwÎi, hLb †m Av”Qbœ K‡i,

2) kc_ w`‡bi, hLb †m Av‡jvwKZ nq

3) Ges Zuvi, whwb bi I bvix m„wó K‡i‡Qb,

4) wbðq †Zvgv‡`i Kg© cÖ‡Póv wewfbœ ai‡bi|

5) AZGe, †h `vb K‡i Ges †Lv`vfxiy nq,

6) Ges DËg welq‡K mZ¨ g‡b K‡i,

7) Avwg Zv‡K my‡Li wel‡qi R‡b¨ mnR c_ `vb Kie|

8) Avi †h K…cYZv K‡i I †eciIqv nq

9) Ges DËg welq‡K wg_¨v g‡b K‡i,

10) Avwg Zv‡K K‡ói wel‡qi R‡b¨ mnR c_ `vb Kie|

11) hLb †m Aa:cwZZ n‡e, ZLb Zvi m¤ú` Zvi †KvbB Kv‡R Avm‡e bv|

12) Avgvi `vwqZ¡ c_ cÖ`k©b Kiv|

13) Avi Avwg gvwjK BnKv‡ji I ciKv‡ji|

14) AZGe, Avwg †Zvgv‡`i‡K cÖR¡wjZ AwMœ m¤ú‡K© mZK© K‡i w`‡qwQ|

15) G‡Z wbZvšÍ nZfvM¨ e¨w³B cÖ‡ek Ki‡e,

16) †h wg_¨v‡ivc K‡i I gyL wdwi‡q †bq|

17) G †_‡K `~‡i ivLv n‡e †Lv`vfxiy e¨w³‡K,

18) †h AvZœkyw×i R‡b¨ Zvi ab-m¤ú` `vb K‡i|

19) Ges Zvi Dci KviI †Kvb cÖwZ`vb‡hvM¨ AbyMÖn _v‡K bv|

20) Zvi gnvb cvjbKZ©vi mšÍ~wó A‡b¦lY e¨ZxZ|

21) †m mZ¡iB mšÍ~wó jvf Ki‡e|

(93) `ynvt 11

1) kc_ c~e©v‡nſi,

2) kc_ ivwÎi hLb Zv Mfxi nq,

3) Avcbvi cvjbKZ©v Avcbv‡K Z¨vM K‡iwb Ges Avcbvi cÖwZ weiƒcI nbwb|

4) Avcbvi R‡b¨ ciKvj BnKvj A‡cÿv †kªq|

5) Avcbvi cvjbKZ©v mZ¡iB Avcbv‡K `vb Ki‡eb, AZtci Avcwb mšÍ~ó n‡eb|

6) wZwb wK Avcbv‡K GZxgiƒ‡c cvbwb? AZtci wZwb Avkªq w`‡q‡Qb|

7) wZwb Avcbv‡K †c‡q‡Qb c_nviv, AZtci c_cÖ`k©b K‡i‡Qb|

8) wZwb Avcbv‡K †c‡q‡Qb wbt ¯^, AZtci Afvegy³ K‡i‡Qb|

9) myZivs Avcwb GZx‡gi cÖwZ K‡Vvi n‡eb bv;

10) mIqvjKvix‡K agK †`‡eb bv|

11) Ges Avcbvi cvjbKZ©vi †bqvg‡Zi K_v cÖKvk Kiyb|

(94) Bbwkivnt 8

1) Avwg wK Avcbvi eÿ D¤§y³ K‡i †`Bwb?

2) Avwg jvNe K‡iwQ Avcbvi †evSv,

3) hv wQj Avcbvi R‡b¨ AwZkq `ytmn|

4) Avwg Avcbvi Av‡jvPbv‡K mgy”P K‡iwQ|

5) wbðq K‡ói mv‡_ ¯^w¯Í i‡q‡Q|

6) wbðq K‡ói mv‡_ ¯^w¯Í i‡q‡Q|

7) AZGe, hLb Aemi cvb cwikªg Kiyb|

8) Ges Avcbvi cvjbKZ©vi cÖwZ g‡bvwb‡ek Kiyb|

(95) Zxbt 8

1) kc_ AvÄxi (Wygyi) I hqZz‡bi,

2) Ges wmbvB cªvšÍi¯’ Z~i ce©‡Zi,

3) Ges GB wbivc` bMixi|

4) Avwg m„wó K‡iwQ gvbyl‡K my›`iZi Aeq‡e|

5) AZtci Zv‡K wdwi‡q w`‡qwQ bxP †_‡K bx‡P|

6) wKšÍ~ hviv wek¦vm ¯'vcb K‡i‡Q I mrKg© K‡i‡Q, Zv‡`i R‡b¨ i‡q‡Q A‡kl cyi¯‹vi|

7) AZtci †Kb Zzwg Awek¦vm KiQ †KqvgZ‡K?

8) Avjøvn& wK wePviK‡`i g‡a¨ †kªóZg wePviK bb?

(96) ÔAvjvKt 19

1) cvV Kiyb Avcbvi cvjbKZ©vi bv‡g whwb m„wó K‡i‡Qb

2) m„wó K‡i‡Qb gvbyl‡K RgvU i³ †_‡K|

3) cvV Kiyb, Avcbvi cvjbKZ©v gnv `qvjy,

4) whwb Kj‡gi mvnv‡h¨ wkÿv w`‡q‡Qb,

5) wkÿv w`‡q‡Qb gvbyl‡K hv †m RvbZ bv|

6) mwZ¨ mwZ¨ gvbyl mxgvjsNb K‡i,

7) G Kvi‡Y †h, †m wb‡R‡K Afvegy³ g‡b K‡i|

8) wbðq Avcbvi cvjbKZ©vi w`‡KB cÖZ¨veZ©b n‡e|

9) Avcwb wK Zv‡K †`‡L‡Qb, †h wb‡la K‡i

10) GK ev›`v‡K hLb †m bvgvh c‡o?

11) Avcwb wK †`‡L‡Qb hw` †m mrc‡_ _v‡K|

12) A_ev †Lv`vfxwZ wkÿv †`q|

13) Avcwb wK †`‡L‡Qb, hw` †m wg_¨v‡ivc K‡i I gyL wdwi‡q †bq|

14) †m wK Rv‡b bv †h, Avjøvn& †`‡Lb?

15) KLbB bq, hw` †m weiZ bv nq, Z‡e Avwg g¯Í‡Ki mvg‡bi †KkMy"Q a‡i †nuPoveB-

16) wg_¨vPvix, cvcxi †KkMy"Q|

17) AZGe, †m Zvi mfvm`‡`i‡K Avnevb KiyK|

18) AvwgI Avnevb Kie Rvnvbœv‡gi cÖnix‡`i‡K

19) KLbB bq, Avcwb Zvi AvbyMZ¨ Ki‡eb bv| Avcwb †mR`v Kiyb I Avgvi ˆbKU¨ AR©b Kiyb|

(97) Kv`it 5

1) Avwg G‡K bvwhj K‡iwQ k‡e-K`‡i|

2) k‡e-K`i mg‡Ü Avcwb wK Rv‡bb?

3) k‡e-K`i nj GK nvRvi gvm A‡cÿv †kªô|

4) G‡Z cÖ‡Z¨K Kv‡Ri R‡b¨ †d‡ikZvMY I iƒn AeZxY© nq Zv‡`i cvjbKZ©vi wb‡`©kµ‡g|

5) GUv wbivcËv hv dR‡ii D`q ch©šÍ Ae¨vnZ _v‡K|

(98) evwq¨bvt 8

1) Avn‡j-wKZve I gyk‡iK‡`i g‡a¨ hviv Kv‡di wQj, Zviv cÖZ¨veZ©b KiZ bv hZÿY bv Zv‡`i Kv‡Q my¯có cÖgvY AvmZ|

2) A_©vr Avjøvn&i GKRb im~j, whwb Ave„wË Ki‡Zb cweÎ mnxdv,

3) hv‡Z Av‡Q, mwVK welqe¯Í~|

4) Aci wKZve cÖvßiv †h weåvšÍ n‡q‡Q Zv n‡q‡Q, Zv‡`i Kv‡Q my¯có cÖgvY Avmvi c‡iB|

5) Zv‡`i‡K GQvov †Kvb wb‡`©k Kiv nqwb †h, Zviv LuvwU g‡b GKwbôfv‡e Avjøvn&i Gev`Z Ki‡e, bvgvh Kv‡qg Ki‡e Ges hvKvZ †`‡e| GUvB mwVK ag©|

6) Avn‡j-wKZve I gyk‡iK‡`i g‡a¨ hviv Kv‡di, Zviv Rvnvbœv‡gi AvMy‡b ¯’vqxfv‡e _vK‡e| ZvivB m„wói Aag|

7) hviv Cgvb Av‡b I mrKg© K‡i, ZvivB m„wói †miv|

8) Zv‡`i cvjbKZ©vi Kv‡Q i‡q‡Q Zv‡`i cÖwZ`vb wPiKvj emev‡mi Rvbœv Z, hvi Zj‡`‡k wbS©wiYx cÖevwnZ| Zviv †mLv‡b _vK‡e AbšÍKvj| Avjøvn& Zv‡`i cÖwZ mšÍ~ó Ges Zviv Avjøvn&i cÖwZ mšÍ~ó| GUv Zvi R‡b¨, †h Zvi cvjbKZ©v‡K fq Ki|

(99) whjhvjt 8

1) hLb c„w_ex Zvi K¤ú‡b cÖKw¤úZ n‡e,

2) hLb †m Zvi †evSv †ei K‡i †`‡e|

3) Ges gvbyl ej‡e, Gi wK nj ?

4) †mw`b †m Zvi e„ËvšÍ eY©bv Ki‡e,

5) KviY, Avcbvi cvjbKZ©v Zv‡K Av‡`k Ki‡eb|

6) †mw`b gvbyl wewfbœ `‡j cÖKvk cv‡e, hv‡Z Zv‡`i‡K Zv‡`i K…ZKg© †`Lv‡bv nq|

7) AZtci †KD AYy cwigvY mrKg© Ki‡j Zv †`L‡Z cv‡e

8) Ges †KD AYy cwigvY AmrKg© Ki‡j ZvI †`L‡Z cv‡e|

(100) ÔAvw`qvZt 11

1) kc_ DaŸ©k¦v‡m Pjgvb Ak¦mg~‡ni,

2) AZtci ÿzivNv‡Z AwMœwe”QyiK Ak¦mg~‡ni

3) AZtci cÖfvZKv‡j AvµgYKvix Ak¦mg~‡ni

4) I hviv †m mg‡q aywj Drwÿß K‡i

5) AZtci hviv kµ`‡ji Af¨šÍ‡i Xy‡K c‡o-

6) wbðq gvbyl Zvi cvjbKZ©vi cÖwZ AK…ZÁ|

7) Ges †m Aek¨ G wel‡q AewnZ

8) Ges †m wbwðZB ab-m¤ú‡`i fvjevmvq gË|

9) †m wK Rv‡b bv, hLb Ke‡i hv Av‡Q, Zv DwÌZ n‡e

10) Ges AšÍ‡i hv Av‡Q, Zv AR©b Kiv n‡e?

11) †mw`b Zv‡`i wK n‡e, †m m¤ú‡K© Zv‡`i cvjbKZ©v mwe‡kl ÁvZ|

(101) KvwiÔAvt 11

1) KivNvZKvix,

2) KivNvZKvix wK?

3) KivNvZKvix m¤ú‡K© Avcwb wK Rv‡bb ?

4) †hw`b gvbyl n‡e wewÿß cZs‡Mi gZ

5) Ges ce©Zgvjv n‡e aywbZ i½xb ck‡gi gZ|

6) AZGe hvi cvjøv fvix n‡e,

7) †m myLxRxeb hvcb Ki‡e|

8) Avi hvi cvjøv nvjKv n‡e,

9) Zvi wVKvbv n‡e nvweqv|

10) Avcwb Rv‡bb Zv wK?

11) cÖ¾¡wjZ AwMœ|

(102) ZvKvQzit 8

1) cÖvPz‡h©i jvjmv †Zvgv‡`i‡K Mv‡dj iv‡L,

2) GgbwK, †Zvgiv Kei¯’v‡b †cuŠ‡Q hvI|

3) GUv KLbI DwPZ bq| †Zvgiv mË¡iB †R‡b †b‡e|

4) AZtci GUv KLbI DwPZ bq| †Zvgiv mË¡iB †R‡b †b‡e|

5) KLbB bq; hw` †Zvgiv wbwðZ Rvb‡Z|

6) †Zvgiv Aek¨B Rvnvbœvg †`L‡e,

7) AZtci †Zvgiv Zv Aek¨B †`L‡e w`e¨-cÖZ¨‡q,

8) Gici Aek¨B †mw`b †Zvgiv †bqvgZ m¤ú‡K© wRÁvwmZ n‡e|

(103) Avmit 3

1) Kmg hy‡Mi,

2) wbðq gvbyl ÿwZMÖ¯Í;

3) wKšÍ~ Zviv bq, hviv wek¦vm ¯’vcb K‡i I mrKg© K‡i Ges ci¯ci‡K ZvKx` K‡i m‡Z¨i Ges ZvKx` K‡i me‡ii|

(104) ûgvhvt 9

1) cÖ‡Z¨K cðv‡Z I m¤§y‡L ciwb›`vKvixi `y‡f©vM,

2) †h A_© mwÂZ K‡i I MYbv K‡i

3) †m g‡b K‡i †h, Zvi A_© wPiKvj Zvi mv‡_ _vK‡e!

4) KLbI bv, †m Aek¨B wbwÿß n‡e wcóKvixi g‡a¨|

5) Avcwb wK Rv‡bb, wcóKvix wK?

6) GUv Avjøvn&i cÖ¾¡wjZ AwMœ,

7) hv nƒ`q ch©šÍ †cuŠQ‡e|

8) G‡Z Zv‡`i‡K †eu‡a †`qv n‡e,

9) j¤¦v j¤¦v LuywU‡Z|

(105) dxjt 5

1) Avcwb wK †`‡Lbwb Avcbvi cvjbKZ©v n¯Íxevwnbxi mv‡_ wKiƒc e¨envi K‡i‡Qb?

2) wZwb wK Zv‡`i PµvšÍ bm¨vr K‡i †`bwb?

3) wZwb Zv‡`i Dci †cÖiY K‡i‡Qb Suv‡K Suv‡K cvLx,

4) hviv Zv‡`i Dci cv_‡ii KsKi wb‡ÿc KiwQj|

5) AZtci wZwb Zv‡`i‡K fwÿZ Z…Ym`„k K‡i †`b|

(106) Kzivqkt 4

1) †KvivB‡ki Avmw³i Kvi‡Y,

2) Avmw³i Kvi‡Y Zv‡`i kxZ I MÖx®gKvjxb md‡ii|

3) AZGe Zviv †hb Gev`Z K‡i GB N‡ii cvjbKZ©vi

4) whwb Zv‡`i‡K ÿzavq Avnvi w`‡q‡Qb Ges hy×fxwZ †_‡K Zv‡`i‡K wbivc` K‡i‡Qb|

(107) gvÔDbt 7

1) Avcwb wK †`‡L‡Qb Zv‡K, †h wePviw`em‡K wg_¨v e‡j?

2) †m †mB e¨w³, †h GZxg‡K Mjv av°v †`q

3) Ges wgmKxb‡K Abœ w`‡Z DrmvwnZ K‡i bv|

4) AZGe `y‡f©vM †mme bvgvhxi,

5) hviv Zv‡`i bvgvh m¤¦‡Ü †e-Lei;

6) hviv Zv †jvK-‡`Lv‡bvi Rb¨ K‡i

7) Ges wbZ¨ e¨envh© e¯Í~ Ab¨‡K †`q bv|

(108) KvIQvit 3

1) wbðq Avwg Avcbv‡K KvImvi `vb K‡iwQ|

2) AZGe Avcbvi cvjbKZ©vi D‡Ï‡k¨ bvgvh coyb Ges †Kvievbx Kiyb|

3) †h Avcbvi kÎy, †mB †Zv †jRKvUv, wbe©sk|

(109) Kvwdiæbt 6

1) ejyb, †n Kv‡diK~j,

2) Avwg Gev`Z Kwibv, †Zvgiv hvi Gev`Z Ki|

3) Ges †ZvgivI Gev`ZKvix bI, hvi Gev`Z Avwg Kwi

4) Ges Avwg Gev`ZKvix bB, hvi Gev`Z †Zvgiv Ki|

5) †Zvgiv Gev`ZKvix bI, hvi Gev`Z Avwg Kwi|

6) †Zvgv‡`i Kg© I Kg©dj †Zvgv‡`i R‡b¨ Ges Avgvi Kg© I Kg©dj Avgvi R‡b¨|

(110) bvmit 3

1) hLb Avm‡e Avjøvni mvnvh¨ I weRq

2) Ges Avcwb gvbyl‡K `‡j `‡j Avjøvn&i Øx‡b cÖ‡ek Ki‡Z †`L‡eb,

3) ZLb Avcwb Avcbvi cvjbKZ©vi cweÎZv eY©bv Kiyb Ges Zuvi Kv‡Q ÿgv cÖv_©bv Kiyb| wbðq wZwb ÿgvKvix|

(111) jvnvet 5

1) Avey jvnv‡ei n¯ÍØq aŸsm †nvK Ges aŸsm †nvK †m wb‡R,

2) †Kvb Kv‡R Av‡mwb Zvi ab-m¤ú` I hv †m DcvR©b K‡i‡Q|

3) mZ¡iB †m cÖ‡ek Ki‡e †jwjnvb AwMœ‡Z

4) Ges Zvi ¯¿xI-‡h BÜb enb K‡i,

5) Zvi Mj‡`‡k LR©y‡ii iwk wb‡q|

(112) BLjvmt 4

1) ejyb, wZwb Avjøvn&, GK,

2) Avjøvn& AgyLv‡cÿx,

3) wZwb KvD‡K Rb¥ †`bwb Ges †KD Zv‡K Rb¥ †`qwb

4) Ges Zvi mgZzj¨ †KD †bB|

(113) dvjvKt 5

1) ejyb, Avwg Avkªq MÖnY KiwQ cÖfv‡Zi cvjbKZ©vi,

2) wZwb hv m„wó K‡i‡Qb, Zvi Awbó †_‡K,

3) AÜKvi ivwÎi Awbó †_‡K, hLb Zv mgvMZ nq,

4) MÖwš’‡Z duyrKvi w`‡q Rv`yKvwibx‡`i Awbó †_‡K

5) Ges wnsmy‡Ki Awbó †_‡K hLb †m wnsmv K‡i|

(114) bvmt 6

1) ejyb, Avwg Avkªq MÖnY Kwi‡ZwQ gvby‡li cvjbKZ©vi,

2) gvby‡li AwacwZi,

3) gvby‡li gv'ey‡`i

4) Zvi Awbó †_‡K, †h Kzgš¿Yv †`q I AvZœ‡Mvcb K‡i,

5) †h Kzgš¿Yv †`q gvby‡li Aš‍Í‡i

6) wR¡‡bi ga¨ †_‡K A_ev gvby‡li ga¨ †_‡K|